R.W.P. DE VRIES
LIBRAIRE ANTIQUAIRE
146 SINGEL
AMSTERDAM

MOREA
en de na bygelegene
EYLANDEN
soo buyten als binnen
de
GOLF VAN VENETIEN.
T' AMSTERDAM.
VOOR WOLFGANGH, WAESBERGEN, BOOM, SOMEREN EN GOETHALS.

Naukeurige

BESCHRYVING

Van

MOREA,

Eertijts

PELOPONNESUS;

En de

EILANDEN,

Gelegen onder de kuſten van MOREA,
en binnen en buiten de

GOLF van VENETIEN:

Waer onder de voornaemſte

Korſu, Ceſalonia, Sant Maura, Zanten,
en andere in grooten getale.

Behelzende derzelver

Lantſchappen, ſteden, rivieren, poelen, bergen,
gewaſſen, dieren, &c.

Met de kaerten van Morea, Golf van Venetien, *en verſcheide eilanden: beneffens afbeeldingen van ſteden en kaſtelen, als* Patraſſo, Modon, Koron, Navarino, Napoli di Romania *en* Malvaſia, Korinthen, Miſitra, *&c.*

Door Dr. O. DAPPER.

t' AMSTERDAM,
Voor WOLFGANGH, WAESBERGEN, BOOM, SOMEREN en GOETHALS,
in 't jaer 1688.

Aen den

Wel-edelen, geſtrengen en achtbaren Heer,

De HEER NIKOLAES WITSEN,

Burgermeeſter der ſtad Amſterdam:

EN

Gecommitteerde Raet van de Ed: Groot Mog: Heeren Staten van Holland en Weſt-Vrieſlant.

VOor eene korte wijle heb ik de vrypoſtigheit genomen, om den opdraght van eenen drom van eilanden der Egeeſche zee of Archipel, aen U E. Achtbaerheit te doen: nu kom ik eene reex van eilanden, in den zeeboezem der grote Joniſche of Siciliaenſche zee, binnen en buiten de golf van Venetien, en onder de kuſten van Morea, eertijts Peloponneſus, gelegen, als ook Morea zelf, haer aenbieden: 't zy men Morea meê een eilant wil noemen, (gelijk vele oude Grieken gedaen hebben) of liever een hangend of ſchiet eilant, op Griekſch *Cherronneſus*, en op Latijn *Peninſula* geheten; dewijl dat met de grote Joniſche zee, ten Weſte en Zuide, en met d' Egeeſche zee of Archipel, ten Ooſte, beſpoelt wort, en ten Noorde ſlechts met eenen engen hals, de Korintiſche Iſthmus van over ouds genoemt, van vijf Italiaenſche mijlen breet, aen het overigh Griekenlant gehecht is.

Een oude gewoonte heeft als eene krachtige, ja byna onverbrekelijke wet, onder alle ſchrijvers, zoo van den aelouden, als dezen tijt, die d'eene of andere ſchrijfſtoffe

ſtoffe op het papier en in 't licht wilden brengen, ingevoert, den naem van eenen aenzienlijken en achtbaren perzoon, in het voorhooft van des ſchrijvers werk, te ſtellen, om aen het zelve daer door aenzien en achtbaerheit by te zetten: gelijk meê gemenelijk, in dien gevalle, na eenen perzoon uitgezien wort, die een kender en beminder der zelver ſtoffe is.

Ik kan my ſtoutelijk verzeekeren, by U E. A., in dezen zelven voorval, ook in beide delen mijn ooghwit getroffen te hebben: als die (ik zal my alleenlijk op het laetſte beroepen) hare kundig en weetgierigheit in zoodanige ſtoffe, als ons te verhandelen ſtaet, doorgaens doet blijken, en, met een byzonderen en meer als gemeenen drift, tot het voortzetten van uytheemſche en onbekende geweſten op te ſpeuren, haer boven mate genegen toont.

Ik heb de zelve woorden, die ik, in den opdraght van d'eilanden der Archipel, ten zelven einde op U E. A. paſte, hier willen herhalen en geſtant doen; dewijl de drift en genegentheit van U E. A., tot deze zelve ſtoffe en zaken, een herhalen van het toepaſſen van zoodanigh zeggen op U E. A, tot meerder beveſtiging der waerheit, niet ongevoeghelijk ſchijnen te vereiſchen.

Ik wil niet twijfelen, of U E. A. zal dezen mijnen arbeit, na hare ingeboorne heuſcheit, met gunſtigen ooge, onder het doorbladeren, aenſchouwen, en daer door mijne luſt ontſteken, om des te eerder de reſt der eilanden van de Middellantſche zee eerlangh in 't licht te brengen.

Uwer Ed. Achtb^{rs}

Des jaers 1688.
in Maert.

Dienſtwillige en verplichte dienaer

OLFERT DAPPER.

VOORREDE
Aen den
LEZER.

NA onlangs eene beſchrijvinge van al d'eilanden der Egeeſche zee of Archipel in 't licht gebracht te hebben, daght my niet ongeraden, om d'onderlinge nabygelegentheit, de eilanden Korfu, Cefalonia, Sante, Sant Maura, en andere in en buiten de Golf van Venetien, en onder de kuſten van Morea, eertijts Peloponneſus, gelegen, ja ook Morea zelf, daer op te laten volgen: want niet wel gevoeghlijk kon het naby gelege geweſt van Morea daer buiten geſloten worden; dewijl het zelve byna als een eilant, rontom, met de zee, als ten Ooſte met d'Archipel of Egeeſche zee, en ten Weſte en Zuide met de groote Joniſche zee beſpoelt en omringt wort, en ten Noorde alleenlijk, door eene enge ſtreke lants, van eene Duitſche myle en een vierendeel breet, de Korinthiſche Iſthmus genoemt, aen het overigh Griekenlant geheght is: gelijk d'oude naem zelf Peloponneſus, een half Griekſch koppelwoort, en zoo veel als Pelops eilant gezeit, het zelve geweſt tot een eilant ſchijnt te maken. Behalve ook d'oude Grieken alle landen, die zoodanigh met zee beſpoelt en omringt worden, eilanden noemden: gelijk ook d'oude Griekſche lantbeſchrijver Ptolemeus Peloponneſus een eilant noemt.

Het voornemen was, in den aenvang, Peloponneſus of Morea in zijn vollen beſlagh en beſtek t'ontwerpen en aen den dagh te brengen. Maer naulix had ik het werk opgenomen, en by der hant gevat, of vond my met de rijkheit en overvloet der ſchrijfſtoffe, zoo ten aenzien van de menighte der lantſchappen en aeloude ſteden, als inzonderheit van de veelvoudige aeloude en hedendaeghſche voorvallen, hiſtorien en geſchiedeniſſen, veranderingen van ſtaten en regeringen, belaſt en belemmert, dat ik my byna als gedwongen vond het aengevangen werk af te breken en te ſtaken, en het overigh, dat reeds door my daer van ontworpen was, voor eene wijle te laten beruſten, tot dat beter tijt en gelegentheit zou mogen voorkomen, om het overigh werk zijn volkomen beſlagh te kunnen geven: gelijk dat warelijk niet weinigh tijts en arbeits vereiſcht.

Want Lakonia, nu Tzakonia, een der lantſchappen van Peloponneſus, begreep eertijts over de hondert ſteden: waer onder Sparta, anders Lacedemon, en nu het gewaent Miſitra, de hooftſtad was. Ook wiert het zelve lantſchap, en elk van al d'andere, in aeloude tijden, door eene ry van verſcheide koningen beſtiert. Voege hier by de zware en langdurige oorlogen, die d'oude Peloponneſers onder malkanderen, en doorgaens tegen d'andere Grieken, en inzonderheit tegen d'Atheners, van

de

de 88 Olympias, tot aen de 93 Olympias, eenen tijt van een en twintigh jaren, gevoert hebben; die ook gemenelijk het Peloponneesche oorlogh genoemt, en van Thucydides, in 't Grieksch, in acht boeken beschreven wort. Ik ga voorby vele andere oorlogen, die naderhant, ten tijde der Romeinen, en later Grieken, en daarna onder de Despoten of lantsheren van Morea, en eindelijk onder de Venetianen en Turken in en om dit gewest, het bolwerk van Griekenlant, gevoert zijn.

Ik heb dan alleenlijk een stael en proef van het geen, wat al van Peloponnesus of Morea zou kunnen gezeit en geschreven worden, willen geven, en slechts eenige lantschappen, als dat van Korinthie, Sicyonie, en Argia, in 't kort beschreven: maer d'overige, als Achaia, Messenie, Lakonia en Elea, overgeslagen: doch evenwel eenige der voornaemste steden, als Misitra, Patrasso, Modon, Koron, Napoli di Romania en Malvasia, en andere, zoo aen de zeekusten, als landwaerts in dezelve gelegen, en onlangs, door de wapenen der Venetianen, den Turken afhandigh gemaekt, ten tone gestelt.

Eindelijk heb ik ook de rivieren of vlieten, stromen, poelen, meiren en bergen van gantsch Morea, en wat vorders van Morea merkwaerdighs te zeggen valt, een weinigh wijtlopiger verhandelt.

Peloponnesus, of Morea, was in aeloude tijden een boven mate vermaert gewest, en heeft ook vele krijgshelden, dappere en geleerde mannen, kunstenaers, en vonden van kunsten voortgebraght.

De stad Epidaurus, in het lantschap van Argia, roemde en stofte op de geboorte van den beruchten Griekschen arts Eskulaep, wien ter eere verscheide steden van Peloponnesus, tempels en beelden, opgerecht hadden. Neptuin zelf had gantsch Morea, en alle desselfs steden, in zijn gewout; dewijl aen Neptuin, zoo men Diodoor geloven magh, gantsch Peloponnesus, en alle desselfs steden, toegewijd waren.

God Pan zelf heeft zich in de bosschen en bergen des lantschaps van Arkadia opgehouden, en ook aen Phidippides, ontrent den bergh Parthenium, volgens schrijven van Herodoot, vertoont, wanneer die na Sparta reisde.

D'aeloude vermaertheit van Peloponnesus of Morea blijkt ook hier uit: dewijl Herkules gezeit wort in dit gewest verscheide van zijne Arbeiden of Strijden of Rampen, die den zelven, door den Herden Eurystheus, opgeleit waren, volbraght heeft: als het ombrengen van den Nemeeschen leeuw, in de velden van Nemea: het dooden van het vergiftigh en veelhoofdigh gedroght Hydra, dat zich in den poel Lerna onthield: het verdelgen van het Erymantische wiltzwijn, op den bergh Erymanthus, in Arkadia: het verjagen der vogelen Stymphalides, die zich in den poel Stymphalis onthielden: het doden van de reuzen Centauren, by den bergh Foloë: en meer andere.

Strab. Ook zou de goddin Juno in Argos, wel eer de hooftstad des lantschaps van Argia, geboren en opgevoed zijn.

MOREA

de 88 Olympias, tot aen de 93 Olympias, eenen tijt van een en twintigh jaren, gevoert hebben; die ook gemenelijk het Peloponneesche oorlogh genoemt, en van Thucydides, in 't Grieksch, in acht boeken beschreven wort. Ik ga voorby vele andere oorlogen, die naderhant, ten tijde der Romeinen, en later Grieken, en daarna onder de Despoten of lantsheren van Morea, en eindelijk onder de Venetianen en Turken in en om dit gewest, het bolwerk van Griekenlant, gevoert zijn.

Ik heb dan alleenlijk een stael en proef van het geen, wat al van Peloponnesus of Morea zou kunnen gezeit en geschreven worden, willen geven, en slechts eenige lantschappen, als dat van Korinthie, Sicyonie, en Argia, in 't kort beschreven: maer d'overige, als Achaia, Messenie, Lakonia en Elea, overgeslagen: doch evenwel eenige der voornaemste steden, als Misitra, Patrasso, Modon, Koron, Napoli di Romania en Malvasia, en andere, zoo aen de zeekusten, als landwaerts in dezelve gelegen, en onlangs, door de wapenen der Venetianen, den Turken afhandigh gemaekt, ten tone gestelt.

Eindelijk heb ik ook de rivieren of vlieten, stromen, poelen, meiren en bergen van gantsch Morea, en wat vorders van Morea merkwaerdighs te zeggen valt, een weinigh wijtlopiger verhandelt.

Peloponnesus, of Morea, was in aeloude tijden een boven mate vermaert gewest, en heeft ook vele krijgshelden, dappere en geleerde mannen, kunstenaers, en vonden van kunsten voortgebraght.

De stad Epidaurus, in het lantschap van Argia, roemde en stofte op de geboorte van den beruchten Griekschen arts Eskulaep, wien ter eere verscheide steden van Peloponnesus, tempels en beelden, opgerecht hadden. Neptuin zelf had gantsch Morea, en alle dessels steden, in zijn gewout; dewijl aen Neptuin, zoo men Diodoor geloven magh, gantsch Peloponnesus, en alle dessels steden, toegewijd waren.

God Pan zelf heeft zich in de bosschen en bergen des lantschaps van Arkadia opgehouden, en ook aen Phidippides, ontrent den bergh Parthenium, volgens schrijven van Herodoot, vertoont, wanneer die na Sparta reisde.

D'aeloude vermaertheit van Peloponnesus of Morea blijkt ook hier uit: dewijl Herkules gezeit wort in dit gewest verscheide van zijne Arbeiden of Strijden of Rampen, die den zelven, door den Herden Eurystheus, opgeleit waren, volbraght heeft: als het ombrengen van den Nemeeschen leeuw, in de velden van Nemea: het dooden van het vergiftigh en veelhoofdigh gedroght Hydra, dat zich in den poel Lerna onthield: het verdelgen van het Erymantische wiltzwijn, op den bergh Erymanthus, in Arkadia: het verjagen der vogelen Stymphalides, die zich in den poel Stymphalis onthielden: het doden van de reuzen Centauren, by den bergh Foloë: en meer andere.

Strab. Ook zou de goddin Juno in Argos, wel eer de hooftstad des lantschaps van Argia, geboren en opgevoed zijn.

MOREA

PELOPONNESUS sive MOREA Apud. Iac. Meursium.
Mil. Germ.
Mil. Gall.
Mil. Ital.
Stadia
MARE MEDITERRANEO
ACHAIÆ PARS
CORINTHIACVS SINVS hod. Golfo de Lepanto
SARONICVM MARE
SARONICVS SINVS hod. Golfo de Engia
ARGOLICVS SINVS Golfo de Napoli
LACONICVS SINVS hod. Golfo de Colochina.
MESSENIACVS SINVS hod Golfo di Coron.
CYPARISSIVS SINVS Golfo de l'Ardia
LEVCADIA ins. hod Santa Maura
CEPHALENIA, quæ et SAME, et Samos
Cefalonia
Ithaca hod Valcompare
ZACYNTHVS hod Zante
Strophades ins. quæ et Plotæ
CYTHERA. Cerigo.
Sidra ins.
Ægina ins.
Athenæ
Thebæ
Delphi
Corinthus
Argos
Lacedæmon
Sete pozzi
Bellagola isola
Falconera
Caranio

Septentrio
Meridies
Occidens
Oriens
Nova et Accurata
MOREÆ
olim PELOPONNESUS dictae,
DELINEATIO,
Auctore
IOANNE BLAEV. I.F.
Amplissimo Spectatissimo
Prudentiss.o Viro
D.NICOLAO WITSEN I.V.D
Urbis Amstelodamensis Consuli et
Senatori tabulam hanc D.D.
Joan Blaeu.
Milliaria Germanica Communia 15 Uni Gradui.
Milliaria Gallica Communia 20 Uni Gradui.
Milliaria magna Italica sive Anglica 60 Uni Gradui.
Cum Privilegio Ordinum Hollandiæ et Westfrisiæ
Joannes de Broen Sculps.
LIVADIÆ PARS.
GOLFO DI LEPANTO.
Alcyonium Mare
Crissæ Sinus
Golfo di Patrasso.
Golfo di Chiarenza
DUCATUS CLARENTIÆ
SICYONIA
CORINTHIA
MEGARIS
ATTICA
SACANIA olim ARGIA
ARCADIA
BELVEDERE
ELIS
MESSENIA
LACONIA
Brazzo di Maina
Golfo di Engia
Golfo di Napoli di Romania.
Golfo di Arcadia
Golfo di Zonchio.
Golfo di Coron.
Golfo di Colochina ò di Castel Rampano.
CEFALONIA
ZANTE
Cefalonia
Patrasso
Lepanto
Corynto
Sycion
Megara
Thebæ
Athene
Argos
Napoli di Romania
Misitra
Mossenigo
Arcadia
Navarino
Modon
Coron
Calamata
Vitulo
Colochina
Malvasia
Cerigo
Cithera
I.CERIGO
I.Cervy
Sapienza I.
I.Strofadia al. Strivali
C.Matapan
MARE
MARE EGEO.
MARE di SAPIENZA.
MEDITERRANEO.

MOREA:
eertijds
Apia, *Pelaſgia*, *Argos*, *Peloponneſus*, &c.

EEn lant, geweſt of lantſchap, dat rontom met de zee beſpoelt wort, behalve aen een eind of hoek, daer het door eene ſmalle, en by wijle lange, ſtroke of ſtreke lants, aen het vaſt lant vereenight is, en daer aen, als by eenen hals hangt, wert by d'oude Grieken, op Griekſch, *Cherroneſus*, en by de Latijnen, op Latijn, *Peninſula* genoemt: welk een en ander woort een zelve bediedenis heeft, en eigentlijk, op Neerduitſch, *een ſchier of byna eilant gezeit is*: dewijl zoodanig lant by na of ſchier een eilant is: ja een eilant zou zijn, 't en zy het door zulken ſtroke of ſtreke lants aen het vaſt lant gehecht was: gelijk ook eenigen zoodanigh lant, en aldus in zee gelegen, en aen het vaſt lant vereenight, op Neerduitſch een ſchier of byna eilant heeten: hoewel andere het-zelve een half eilant, en eenige, in geenen oneigentlijken zin, een hangend eilant noemen; dewijl zoodanigh lant, met een ſmalle en lange ſtroke lants, als by een hals of keel, aen het vaſt lant, hanght: welke zoodanige enge ſtroke of ſtreke lants, hals of keel, die ter weder zijde met de zee beſpoelt wort, *Iſthmus* by de oude Grieken en Latijnen geheten wiert: want in dien zin wort het woort *Iſthmus* gemeenelijk by hen genomen.

Verſcheide zoodanige landen of lantſchappen, die rontom met de zee, behalve aen een eind, beſpoelt worden, vind men op den aerd-bodem: gelijk ook ganſch *Afrika* zelf, het vierde gedeelte des aerdbodems, zoodanigh lant is, en met recht een *Cherroneſus* of *Peninſula*, dat is, een ſchier of hangend eilant, kan genoemt worden: want het wort ten Ooſte met het Roo meir, ten Zuide en Weſte met den Oceaen, en ten Noorde met de Middellantſche-zee beſpoelt, en leit ſlegts door een enge ſtroke lants, die aen d'eene zijde met het Roo meir, en aen d'andere zijde met de Middellantſche-zee beſpoelt wort, aen *Aſie* gehecht.

Uit oorſake nu dit geweſt *Morea*, dus rontom met de zee beſpoelt, en door zulken ſmalle ſtroke lants aen het vaſt lant gehecht, en ſchier of by na een eilant is, hebben eenige, als *Ptolemeus*, ook niet geſchroomt, het zelve geweſt een eilant te noemen.

Met recht dan magh ook dit geweſt, (van ouds, *Peloponneſus*, en nu *Morea* geheten,) een *Cherroneſus* ofte *Peninſula*, dat is, *een ſchier of byna eilant*, *of half, of hangend eilant*, genoemt worden; dewijl het zelve ook rontom met de zee, te weten, ten Weſte met de *Joniſche-zee*, en ten Zuide met *il mar di Sapienza*, (hoewel die zee ook onder de *Joniſche-zee* begrepen is,) en ten Ooſte met de * *Egeeſche* zee, beſpoelt wort: * Archipel.
en op het een eind aen het overigh Grieken-lant, of eigentlijk aen *Achajen*, door eene *Iſthmus*, dat is, *eene enge ſtroke of ſtreke lants*; van niet boven, op eenige plaetſen, een Duitſche mijle breet, en tuſſchen twee golven, van de *Joniſche* en *Egeeſche-zee* gelegen, vereenight is: welke *Iſthmus* doorgaens by de oude Grieken en Romeinen, tot onderſcheit van andere *Iſthmuſen*, *Iſthmus* van *Peloponneſus*, en ook *Iſthmus* van *Korinthus*, en nu noch op Italiaenſch, *Iſtmo di Corinto* geheten wort: te weten, na de vermaerde en aeloude ſtad *Korinthus* of *Korinthen*, die eertijts daer op lagh, en nu haer in de puin-hoopen vertoont.

Hoewel ook deze *Iſthmus* van *Peloponneſus* of *Korinthen*, doorgaens by d'oude Grieken uitſteken en voortreffelijkheits halve (dewijl die eertijts door ganſch Griekenlant, over het vieren van d'*Iſthmiſche* feeſten of ſpelen op dezelve, zoo vermaert was) enkelijk *Iſthmus*, zonder het woort van *Pelopon-*

nesus of *Korinthus* daer by te voegen, genoemt wort.

[1] Dit geweft of hangend eilant, nu doorgaens *Morea* genoemt, het luftighfte gedeelte en kafteel van Griekenlant, heeft, by verloop van eeuwen, niet altijt een zelven, maer verfcheide namen gevoert: want eerft wiert het *Egialea*, daer na *Apia*, *Pelafgia*, *Argos*, *Achaifch Argos*, *Jafon Argos*, *Achaja*, en eindelijk *Peloponnefus*, en *Morea* of *Moreas* genoemt: met welken laetften naem het nu noch by Grieken, Turken, Italianen en andere volken van *Europe* doorgaens bekent is: gelijk by d'oude Grieken en Romeiden de gemeenfte, bekentfte en laetfte naem van dit geweft, *Peloponnefus* was. ziet pag. 55.

Egialea. Het wert *Egialea* genoemt na *Egialeus*, eerfte koningh der *Sicyoners* of van *Sicyonie*, volgens *Eufebius*, en zoon van *Inachus* en *Meliffe*, dochter van den Oceaen, volgens *Apollodoor*, die zonder kinderen overleed, en op een zelven tijt met *Ninus*, koningh van *Affyrie*, regeerde.

Apia. Het wiert *Apia* genoemt na *Apis*, koningh van *Sicyonie*, want aldus fchrijft *Eufebius*: *Apia wert alzoo na* Apis *genoemt, dat nu* Peloponnefus heet, *en te voore* Egialea *geheeten wert.*

Paufanias (desgelijx *Eufebius*) maekt *Apis* eenen zoon van *Telchines*, en *Telchines* eenen zoon van *Europs*, en neve van *Egialeus*. Dees *Apis* nam, volgens *Paufanias*, zoo geweldigh in maght toe, dat het ganfch lant of geweft binnen den *Ifthmus*, (eer *Pelops* in de ftad *Olympia* quam,) na hem *Apia* genoemt wert. ziet pag. 63.

Apollodorus daer en tegen maekt *Apis* eenen zoon van koningh *Foroneus*, en van de nymf *Meliffe*: met by voegen, dat dees *Apis*, na hy zijne mogentheit in eene tirannye verandert had, en een geweldigh tieran geworden was, *Peloponnefus*, na zich zelven, *Apia* deed noemen.

Het eilant wert, zoo *Plutarchus* fchrijft, noch *Apia* genoemt, wanneer de *Peren* allereerft in *Peloponnefus* gezien waren; waer van de *Peren*, die te vore *Achrades* heeten, *Apioi*, genoemt werden.

Efchylus daer en tegen wil, dat *Apis* geen koningh der *Sicyoners* geweeft zy: maer het lant van fchadelijke dieren gezuivert hadde. Ter gedaghtenis van de genoote weldaet, hadden d'*Egialenfers* het lant, dat te vore *Egialea* geheten was, *Apia* genoemt.

Pelafgia. Het wiert *Pelafgia* geheten, na *Pelafgus*, de ftam-vorft en grontlegger der aeloude volken, *Pelafgianen*: hoewel *Arkadia*, een zeker lantfchap van dit ganfch geweft, in 't byzonder eertijts *Pelafgia* of *Pelafgis* geheeten was. Maer namaels wiert de naem van *Pelafgia* aen het ganfch geweft overgebraght en gegeven: dewijl de volken *Pelafgianen*, die uit het byzonder lantfchap, eerft *Pelafgia*, en namaels *Arkadia* genoemt, gefprooten waren, zich door al de deelen van het ganfch geweft, namaels *Peloponnefus*, en nu *Morea* geheeten, verfpreit hadden.

Defgelijx fchrijft ook *Paufanias*, dat het ganfch geweft of lantfchap na koningh *Pelafgus*, d'eerfte van al de *Arkaders*, *Pelafgia* genoemt zy.

Aldus fchrijft ook *Plinius*, dat *Peloponnefus* te voore *Apia*, en daer na *Pelafgia*, geheten ware.

Miffchien was de naem *Apia*, door de maght en beroemtheit der *Pelafgianen*, vernietight.

Argos. Het wert onder koning *Argos* of *Argus*, na den zelven, *Argos* of *Argus* genoemt: dien *Eufebius* den vierden koningh der *Argivers* maekt; maer *Apollodoor* den derden, en eenen zoon van *Jupyn* en *Niobe*, dochter van koningh *Foroneus*, welke *Niobe*, d'eerfte der fterffelijke vrouwen, *Jupyn* bekende: gelijk *Alkmene* de laetfte. Zoo dra dan *Argus* (volgens *Apollodoor*) het rijk van *Foroneus* ontfangen had, noemde hy *Peloponnefus*, na zich zelven, *Argos* of *Argus*. ziet pag. 63.

Of het ganfch geweft was *Argos*, volgens *Strabo*, genoemt, na *Argos*, de voornaemfte ftad des lants: gelijk na *Argos* by wijlen al de Grieken, *Argivers* geheten wierden.

Aldus is ook, volgens *Strabo*, by *Homeer*, door den naem van *Argos*, het ganfch geweft van *Peloponnefus* of *Morea* te verftaen: hoewel *Homeer* ook, volgens den zelven *Strabo*, op een andere plaetfe, door het woort *Argos* alleen, ganfch Griekenlant verftaet: wanneer *Homeer* al de Grieken *Argivers* noemt; naerdien *Homeer* ganfch Grieken-

ken-

ken-lant in *Hellas* en *Argos* schijnt te verdeelen.

Anders wiert het zelve gewest ook *Achaicum* (of *Achaisch*) *Argos*, by d'oude Grieken genoemt: te weten, na zekere volken *Achaische Fthioters*: want als die met *Pelops*, zoon van *Tantalus*, koningh van *Frygie*, na dit gewest, nu *Morea* genoemt, getoogen waren, en *Lakonika*, een lantschap van *Morea*, bewoonden, hadden zy zoodanigh in vroom en rustigheit, en in oorlogs daden uitgemunt, dat het zelve gewest, het welk zedert langen tijt *Argos* geheeten was, toen *Achaisch Argos* genoemt wert.

Aldus wil ook *Strabo*, door *Argos Achaicum*, by *Homeer*, gansch *Peloponnesus* verstaen hebben; desgelijx is, volgens den zelven *Strabo*, door *Jason Argos*, by *Homeer*, gansch *Peloponnesus* te verstaen.

Doch niet alleen wiert gansch *Peloponnesus*, maer ook in't byzonder *Lakonika*, een lantschap van *Morea*, *Achaisch Argos* by d'ouden genoemt.

Het gansch gewest van *Morea* wiert ook by ouds, volgens *Stephanus*, *Inachia*, na de riviere *Inachus*, nu *Planissa*, geheeten: hoewel *Stephanus* alleen, en geene andere schrijvers, des gedenken. Anders was ook de dochter van *Inachus*, eerste koningh der *Argivers*, *Inachia* genoemt.

Het zelve gansch gewest of hangend eilant, wert ook, in aeloude tijden, enkelijk *Achaja* genoemt: als uit het schrijven van *Dionys de Halikarnasser* te bespeuren is: gelijk ook de naem zelf van *Achajers*, volgens *Polybius* en *Strabo*, voor al de *Peloponnesers* gebruikt wiert: want de Romeinen noemden de inwoonders van *Peloponnesus*, *Achajers*.

Maer eindelijk is de naem van *Achaja*, tot by gansch Grieken-lant uitgebreit: zedert *Lucius Mummius*, Roomsche burgermeester, na het verdelgen der stad *Korinthen*, en het vernietigen der Republijk of staet der *Achajers*, by na gansch Griekenlant onder het gebiet der Romeinen gebraght, en tot eene Provinçie gemaekt had. Ziet pag. 41.

Hierom hebben de oude Latijnsche schrijvers het woort *Achaja* dikwils gebruikt, en voor een groot gedeelte van Griekenlant verstaen.

Namaels is de naem van *Achaja* alleenlijk voor het Noorder Griekenlant genomen, met uitsluitingh van *Peloponnesus*: gelijk het aldus duidelijk van *Ptolemeus* beschreven wort: want hy begrijpt, onder den naem van *Achaja*, al de lantschappen, die ten Weste met *Epirus*, ten Noorde met *Macedonia*, (waer onder hy *Thessalia* begrijpt,) ten Ooste met de *Egeesche-zee*, ten Zuide met de *Jonische-zee*, van de riviere *Achelous* af, langs de stranden van den *Korintischen* zee-boesem, en langs den *Isthmus* van *Korinthen* en *Kretische* zee, tot aen d'uithoek *Sunium*, nu *Capo del Colonne*, begrepen worden: en aldus besluit hy, onder dien naem, *Etolie* zelf, beide de *Lokros*, *Focis*, *Beotie*, *Megaris*, en *Attika*, met uitsluitingh van *Peloponnesus*: waer van hy in het volgend hooft-stuk, onder den titel van *Peloponnesus*, handelt. Desgelijx hebben de later schrijvers, als *Dominikus Niger*, *Pancirollus* en andere, *Peloponnesus* van *Achaja* gescheiden, en dat gewest, met een nieuwen naem, *Morea* genoemt.

In't kort gezeit, de betekenis van het woort *Achaja* is veelerlei verandert, en, na de verscheide tijden, wijt uitgebreit of engh ingetrokken, en ook, tot het betekenen van landen buiten *Peloponnesus*, genomen. Eenige hebben ook *Achaja*, eigentlijk alzoo genoemt, tot een zeeker gedeelte van gansch *Peloponnesus* gemaekt: inzonderheit ten tijde der Romeinen, en tusschen *Korinthen* of *Korinthie*, dat is, *lant-streke* van *Korinthus*, en tusschen *Patrasso*, tegen over den *Korintischen* zee-boesem gelegen, geplaetst. *Plinius* schijnt alleenlijk dit *Achaja* te beschrijven. Ptolem. Strab. Pausan. Mel.

Het zelve gansch gewest, nu *Morea*, was van over ouds, by Grieken en Romeinen, met een half Grieksch woort, doorgaens *Peloponnesus*, genoemt: dat eigentlijk *Pelops eilant* of eilant van *Pelops* gezeit is: want *Pelops* is de eige naem van eenen perzoon, die het gansch gewest by na t'onderbraght, en *Nesos*, een Grieksch woort, bediet op Neerduitsch een eilant. Peloponnesus.

Dees *Pelops* was een zoon van *Tantalus*, koningh van *Frygie* (in klein *Asie*,) en van *Taygestes*. Eenige, als *Eusebius*, maken *Tantalus* eenen zoon van *Jupyn*, en van de nymf *Plote* of *Pluto*. *Tzetzes* voeght dezen *Tantalus* wel tot moeder,

der, de nymf *Pluto* toe: maer tot vader *Tmolus*, koningh van *Lydie*, in klein *Asie*: gelijk ook *Pausanias*, *Pelops*, zoon van *Tantalus*, een *Lydier* noemt: *Lukanus* daer en tegen maekt *Tantalus* eenen zoon van *Ethon*.

Pelops wort by de Poëten verziert, een ivoiren arm of schouder gehad te hebben: het welk by dezen voorval, zoo men de fabelen gelooven magh, zou geschiet zijn.

Wanneer *Tantalus*, t'eener tijde de goden ter herbergh ontfangen, en voor hen eene lekkere maeltijt, om door een zeker bewijs-teken dier goddelijkheit te beproeven, wil doen bereide, had hy zijnen zoon *Pelops* geslagt, en dien aen stukken gesneden, en gekookt, onder andere dis-gerechten, hen voorgezet.

Al d'andere goden zulx vernemende, onthielden zich van de gerechten: behalve de eenige goddin *Ceres*, welke, zijnde, uit droefheit over de schakingh van hare eenigste dochter, by na zinneloos geworden, onbedaghtelijk *Pelops* arm, of schouder, of schouder-blat, op at.

Al de overige goden smeten, uit medoogen, de stukken en brokken van *Pelops* weder in den ketel, en herstelden den zelven, inzonderheit door kloek beleit van *Jupyn*, met het weer op koken en lasschen der deelen aen malkander, by 't leven.

Maer wanneer *Pelops* nu zonder schouder of arm was, hadden de goden hem een ivoiren of elpen-beenen schouder gemaekt, en dien aen 't lijf gezet.

Hierom noemt de poëet *Virgilius*, dezen *Pelops*, *uitmuntende met zijne ivoiren schouder*: en *Pindarus* noemt den arm of schouder van *Pelops*, *den deurluchtigen schouder van* Pelops, *verciert met ivoir*.

Namaels hebben al de *Pelopiders* of nakomelingen van *Pelops*, een schouder, tot hun merk-teken of wapen, gevoert.

Dewijl nu *Tantalus* de gerechten of spijze der goden met menschen vleesch bezoetelt of besmet had, zoo wiert hy, tot straffe, met een gedwongen trek en begeerte tot spijze, ter helle gedoemt; die hy, zeer lekker en koninghlijk toebereit, voor hem heeft staen: maer evenwel op geenerleie wijze magh aenraken, schoon hy met eene onverzadelijke honger gequelt wort.

Tantalus zou, volgens *Homeer*, in de helle, door eene geduurige of onophoudelijke dorst, gequelt worden, en evenwel altijt in 't water zijn, dat hem tot aen de kin komt: maer wijkt aenstonts, zoo dikwils hy zijne lippen daer aen traght te zetten, te rugh. Het zelve doen veelerleie vruchten, met welker begeerte en lust hy geduurighlijk geplaeght wort.

Andere willen, dat boven het hooft van *Tantalus* een steen zou hangen, die, zoo dikwils hy drinkt, op zijn hooft slaet: het welk hem, zo *Cicero* uit de poëten getuight, om zijne schelmeryen, verwaent spreken en toomlooze losse tong; en gesnap, tegen de goden, tot straffe zou opgeleit zijn.

Maer op wat wijze (de fabelen overgeslagen) *Pelops* dit gewest of lant zich onderwierp, zullen wy hier uit verscheide oude schrijvers op 't kortste, tot meerder verklaringh van den naem van *Peloponnesus*, en van 't geen in 't vervolgh zal gezeit worden, ten toon stellen.

Na *Pelops* groot en manbaer geworden was, begaf hy zich met den vader *Tantalus*, uit klein *Asie* na de stad *Elis*, in *Peloponnesus* nu *Morea*: waer ziet pag. 127.
over, en over *Pisa*, te dien tijde *Enomaus*, zoon van *Mars* en van *Erpina* of *Herpina*, dochter van *Asopus*, heerschte.

Enomaus had geenen mannelijken oir, Pausan.
maer eene eenige en zeer schoone dochter, met name *Hippodamia*, welke, dewijl zy, na 's vaders doot, het rijk zou erven, door veele vryers uit verscheide gewesten ten wijve verzoght wiert: maer de vader wilde haer aen niemant uit huwelijken, uit oorzake hy door het orakel verstaen had, dat hy, door zijnen schoon-zoon, zou om 't leven gebraght worden.

Dies bedaght *Enomaus* dezen vond. Hy had zeer vlugge paerden, die uit het geblaes der winden voortgekomen waren, en stelde den vryers van zijne dochter *Hippodamia* eenen wagen-ren-strijt voor, op die voorwaerden en besprek: dat de overwinnaer zijne dochter ten wijve zou hebben; maer d'overwonnelingh door hem gedoot worden.

De

De wagenaer of voerman van *Enomaus*, was *Myrtilus* geheeten, (Pausan.) die by de *Treçeners Spheus*, en, by zekeren uitlegger der *Olympische* spelen, *Lilla* genoemt: en van de Grieken voor eenen zoon van *Merkuur* gehouden wiert.

Dees *Myrtilus* wist, zoo meenighmael iemant van de vryers der dochter van *Enomaus*, in den wagen-ren-strijt neergestegen was, de paerden en wagen van *Enomaus*, met die kunste te bestieren en mennen, dat *Enomaus* hen altijt achter haelde en doorstiet.

Wanneer *Myrtilus* zelf ook op *Hippodamia* verlieft was, maer zijn fortuin in den wagen-ren-strijt niet derfde verzoeken, voer hy voort *Enomaus* voor wagenaer te drijven. Na dan nu *Enomaus* zeer veele vryers van zijne dochter, in den wagen-ren-strijt, gedood had, kocht eindelijk *Pelops*, ook door liefde op *Hippodamia* verslingert, en weinigh op zijne paerden betrouwende, *Myrtilus*, voerman van *Enomaus*, met gelt om, ten einde die gene lenssen in d'assen zou steken, of brosse raderen aen de wagen, maken; met belofte daer en boven by eede, dat *Myrtilus*, tot loon, de bysłaep van *Hippodamia* een eenigen of den eersten nacht genieten zou.

Door deze trouwloosheit van *Myrtilus*, viel *Enomaus* in het rijden, van de gebroke wagen, en quam door dien val zijn leven te verliesen. Als *Enomaus* zijne (ziet pag. 168.) dood te gemoet zagh, bad hy *Pelops*, dat die over hem wrake aen *Myrtilus* wilde nemen: gelijk ook *Pelops* het zelve volbraght: want als *Myrtilus* bestont, den bedongen loon van zijne trouwloosheit *Pelops* af te perssen, en hem den eed indachtigh maekte, had *Pelops* den zelven uit het schip, onder het varen, in zee gesmeten en laten verdrinken: (ziet pag. Archip. pag. 6.) welke zee zedert na *Myrtilus*, volgens eenige, de zee *Myrtoum* of *Myrtoosche* zee genoemt wiert.

De *Feneaters* of stedelingen van *Feneas*, (Pausan.) worden gezeit het lijk van *Myrtilus*, door de baren te lande gedreven, opgenomen en begraven te hebben: gelijk zy ook des nachts allen jaers aen hem offerhande deden. Het blijkt klarelijk, zeid *Pausanias*, dat *Pelops* niet diep in zee gezeilt hebbe, maer van d'uitwateringh de riviere *Alfeus* afgevaren, en aen de scheeps-haven van *Elis* gelant zy.

Over desen trouwloosen daed van *Pelops* aen *Myrtilus*, tegen zijne belofte bewesen, schijnt *Horatius* het geslagt van *Pelops*, het wrede huis te noemen: gelijk ook *Seneka* hierom de stad *Mycene*, het *Mycene* van den wreeden *Pelops* (ziet pag. 127.) noemt: want in *Mycene* heeft *Pelops* gewoont en geheerscht. Ook noemt de poëet *Katullus*, ten dien inzigte, *Pelops*, den meinedigen *Pelops*.

Eer *Enomaus*, volgens verhael der (Pausan.) stedelingen van *Elis*, in den wagen-ren-strijt tegen *Pelops* neersteeg, had hy offerhande aen *Minerva Cydonia*, of *Cydonische Minerva*, gedaen: alzoo na *Cydonia*, een stad des eilants van *Kreten*, nu *Kandien*, genoemt.

Wanneer *Pelops Hippodamia*, dochter van *Enomaus*, ten wijve bekomen, en het rijk verkregen had, noemde hy het gansch gewest na zijnen naem * *Peloponnesus*. (* dat is Pelops eilant)

Dat *Tantalus* en *Pelops*, zoo *Pausanias* getuight, kolonien na Griekenlant overgevoert hebben, daer van zijn noch bewijs-tekenen overgebleven: als een haven van *Tantalus*, alſo genoemt, en geen onvermaert graf van *Pelops*.

Op den kruin van den bergh *Sipylus*, (ziet pag. 146.) wiert een throon van *Pelops* gezien: boven den oort, daer de tempel van moeder *Plastine* stont.

Ook getuight *Strabo*, dat *Pelops* volk uit *Frygie* na *Peloponnesus* voerde, dat alzoo na hem genoemt was.

Eusebius en *Tatianus* brengen d'afkomste van *Pelops* uit *Frygie*, op de tij- (ziet pag. 67.) den van *Akrisius*, koningh der *Argivers*.

Na dan *Pelops*, zoon van *Tantalus*, koningh van *Frygie*, uit *Sypilus* eene stad van *Frygie*, na dit gewest met veel volks overgescheept was, wert hy namaels zoo maghtigh, dat het zelve lant voor zijn eige gehouden, en, met gemeen bewilligingh der Grieksche volken, na zijnen naem geheten wert; na hy *Enomaus*, koningh van *Elis*, door snoo beleit van *Myrtilus*, wagenaer van *Enomaus*, in den wagen-ren-strijt overwonnen, en zijne dochter *Hippodamia*, ten wijve genomen had.

Diodoor verhaelt het bedrijf van *Pelops*, en hoe hy *Enomaus* overwon, en

zijne dochter, en het rijk van *Enomaus*, bequam, aldus.

In *Pisa*, eene stad van *Peloponnesus*, gewan *Mars* by *Harpina*, dochter van *Asopus*, *Enomaus*. Dees had een eenige dochter, met name *Hippodamia*, dien, wanneer hy, over den uitslag van zijn leven, aen het orakel raed vraegde, de God tot antwoort gaf: dat het dan met zijn leven zou gedaen zijn, wanneer zijne dochter eenen man zou getrouwt hebben.

Dies hy voor het trouwen van zijne dochter vreesde, en wilde haer noit laten huwelijken: dewijl hy hoopte, door dit middel alleen, het gevaer des doods t'ontgaen.

Als nu veele vryers zijne dochter ten huwelijk versoghten, stelde hy den vryers zoodanigen strijt te vore: waer door de overwonnelingh zijn leven zou verliesen, maer d'overwinnaer zijn dochter ten wijve krijgen.

Dies bepaelde hy de ren-strijt of ren der paerden, van *Pisa* af, tot aen *Neptuins* altaer, op den *Korintisch* en *Isthmus*. De ren-strijt uit het perk of schrank gingh aldus toe: *Enomaus* slagte aen *Jupyn* eenen ram, ondertusschen de vryer op een wagen, met vier paerden, voor uit trad.

Na het volbrengen der offerhande, trad ook koningh *Enomaus* zelf op den wagen, met den voerman *Myrtilus*, en vervolghde den vryer, met een uitstekende piek, en doorstiet dien, als hy hem achterhaelde. Op deze wijze quam hy de vryers, door de vlugheit van zijne paerden, geduurigh te vore, en doode veele hunner.

Ook quam *Pelops*, zoon van *Tantalus*, te *Pisa*, en versogt *Hippodamia*, zoo dra hy haer zagh, ten wijve. Dies hy *Myrtilus*, die de wagen van *Enomaus* mende, om hem in de zege te helpen, met gelt om kocht, en door dat middel *Enomaus*, aen den altaer van *Neptuin*, op den *Isthmus*, te vore quam. *Enomaus* meinende, dat het orakel reeds volbraght ware, braght zich zelven uit wanhoop, in een groote ziekte, om 't leven.

Op dese wijse kreegh *Pelops Hippodamia* ten wijve, en bequam ook het rijk van *Pisa*. En dewijl hy een strijtbaer en kloekzinnigh man was, en geduurig, door aenwas van middelen, toenam, bragt hy zeer vele volken van dat hangend eilant onder zijn gebiet, en deed 't zelve na hem *Peloponnesus*, dat is, *Pelops* eilant, noemen. Dus verre *Diodoor*.

De eerste van al de vryers, die *Hippodamia* quam ten huwelijk versoeken, was *Marmax*, die ook d'eerste van allen door *Enomaus* gedoot wiert. Maer zijne paerden of merryen, welker eene *Parthenia*, en d'andere *Eripha* genoemt was, wierden aen het graf van *Marmax*, door bevel van *Enomaus*, geslaght, en aen eene riviere, in het gebiet der stad *Pisa*, begraven: welke riviere zedert, na een van dese twee paerden, den naem van *Parthenia* bequam. Pausan. ziet pag. 155.

De vryers van *Hippodamia*, die na *Marmax*, door de hant van *Enomaus*, vervolgens gedood wierden, waren *Alkathous*, daer na *Euryalus*, *Eurymachus*, *Krotalus*, *Akrian*, *Kapetus*, *Lykurgus*, *Lasius*, *Chalkodon*, *Trikolonus*, *Aristomachus*, *Prias*, *Pelagontes*, *Eolius* en *Kronius*: waer by eenige *Erythus* voegen. Pausan.

Niet verre van *Marmax* graf, lagh een zeer hooge opgeworpe aerde hoop, het graf van *Pelops* mede-vryers: want *Enomaus* deed hen dicht by malkanderen in d'aerde steken: hoewel niet deurluchtigh. Pausan.

Voor al dese gesneuvelde vryers, was een algemeen graf of gedenk-teken, in de stad *Pisa*, opgerecht: by het welk *Pelops*, naer men zeid, zoo langh hy de heerschappye der *Pisaners* bezad, allen jaers lijk-staetsie hield. Want *Pelops* deed daer na, voor alle de vryers, een groot gedenk-teken in 't algemeen oprechten, zoo ter eere van hen, als tot roem van *Hippodamia*: en ook tot een gedenk-teken van zijn overwinningh op *Enomaus*. Pausan.

Pausanias verhaelt, in zijn vijfde boek de zege, door *Pelops* op *Enomaus* bevochten, in 't kort aldus. Onder de regeeringh van *Epeus*, zoon van *Endymion*, koning van *Elis*, wiert *Enomaus*, zoon van *Alxion*, of van *Mars* en *Harpina*, (gelijk de poëten beuzelen, en de fabel van den gemeene man vertelt,) die toen over de *Pisaners* of *Pisa* heerschte, door *Pelops*, de *Lyder*, die uit *Asie* derwaerts overgescheept was, uit zijn rijk verdreven.

Pe-

Pelops, na *Enomaus* overleden was, verkreegh ook *Pisa* in bezit, en lijfde de nabuurige stad *Olympia*, die onder het gebiet van *Epeus* stont, zijnen rijke in.

Pausan. Dees *Pelops* had, volgens verhael der stedelingen van *Elis*, allereerst aen *Merkuur* een kapel of tempel doen stighten, en aen den zelven offerhanden gedaen, om den god, die, over den doodslagh van *Myrtilus*, op hem vergramt was, te verzoenen.

Pausan. *Pelops* wiert zoo zeer by d'*Eleensers* of stedelingen van *Elis*, geëert en gedient, als *Jupyn* boven d'andere goden.

In de stad *Elis* was een hof, oort, gront of erf, *Pelopion*, na *Pelops* genoemt, en eertijts hoogh geacht. Het lagh op de rechte zijde des tempels, na 't Noorde, met zulken ruimte tusschen beide, dat op dezelve beelden en andere cieraedjen konden gestelt worden.

Binnen in stonden boomen, en waren beelden opgerecht. De ingangh was na 't Weste.

Men zeidt *Herkules*, zoon van *Amfitryon*, aen *Pelops* dien oort zou toegewijd hebben. De zelve *Herkules* wort gezeit, by die kuil offerhande aen *Pelops* gedaen te hebben, by de welke ook de jaerlijxe Roomsche overheden, ten tijde van *Pausanias*, met een zwarten ram offerhanden deden. Van die slaght-offer wiert den wichelaer geen gedeelte toegevoeght. De hals alleen, na gebruik der voorouderen, wiert den hout-drager gegeven. Het hout, dat ten offer verbrant wiert, moest van geen anderen boom, als van een witte popelier of abelen-boom zijn. By aldien iemant, 't zy een *Eleenser* of vreemdelingh, het vleesch van *Pelops* offerhande gegeeten had, dien was niet geoorloft, in den tempel van *Jupyn* te treden.

Wijders, de ivoire of elpen-beene schouder of arm, dien de oude Grieksche poëten *Pelops* toegevoeght en aen hem verciert hebben, wort op zijne middelen en groote rijkdommen en maght geduit: want ivoir of elpen-been bediet rijkdom: en een schouder, maght en mogentheit. Hierom worden, by *Homeer*, alle dingen van groote waerdye, of van ivoir, of van gout gezeit te zijn.

Dat *Pelops* boven mate rijk geweest zy, blijkt ook uit zeker spreek-woort der ouden, die gewoonelijk, om onmetelijke rijkdommen uit te drukken, *Pelops* talenten zeiden.

Ook getuight *Thucydides*, uit de genen, die in de daden der *Peloponnesers*, door overleveringh der vooroudderen, kundigh waren, dat *Pelops* eerst, door menighte van gelt, dat hy met zich uit *Asie* braght, zich onder geringe luiden een magt beschaert, en het lant, schoon hy een vreemdelingh was, na zich doen noemen had: gelijk ook zijne nazaten rijk en maghtigh waren. ziet pag.

Men zeid, dat, na *Pelops* dood, aen dien arm of schouder veelerlei slagh van ziekten genezen, en veelvoudige mirakelen gedaen wierden. Pausan.

Zoo *Plinius* schrijft, plagh een ribbe van *Pelops* in *Elis*, eene stad van *Peloponnesus*, getoont te worden: welke men zeide, van ivoir te zijn, en een heilzame kracht by haer te hebben, in het geneezen van ziekten: gelijk de duim van *Pyrrhus* de miltzugtigen, door des zelfs aenraken, genas.

Men zeid, de wicchelaers, wanneer de *Troyaensche* oorlogh langh aen hielt, vermaent hadden, dat de stad *Ilium*, anders *Troye*, niet eer konde verovert worden, voor de pylen van *Herkules*, en het gebeente van *Pelops* te voorschijn gebraght zouden worden.

Waerom ook *Filoktetes* in het leger gevordert, en een schouder-blad of sleutel-been van *Pelops*, uit de stad *Pisa* gebraght wiert.

Wanneer de Grieken, na het veroveren van *Troye*, weerom trokken, en aen het eilant van *Eubea* quamen, verging het schip, waer in het gebeente van *Pelops* geleit was, aldaer door schip-breuke.

Veele jaren, na het verwoesten van *Troye*, had zeker visscher, met name *Demarmenus*, van de stad *Eretrie*, op het eilant *Eubea*, nu *Negroponte*, gelegen, met een vischnet, het gebeente van *Pelops*, uit zee opgehaelt. Als dees zich over de groote van het gebeente verwonderde, had hy het zelve in d'aerde verborgen. Voorts trok hy na *Delfos*, en vroeg aen het orakel, wiens gebeente dat ware, en tot wat gebruik dat van hem moste bewaert worden.

Toen bevonden zich, by geval, aldaer zekere orakel raet-vragers, die d'*Eleen-*

die d'*Eleensers* gezonden hadden, om te raet vragen, door wat middel de pest zou kunnen verdreven werden? Hen wert geantwoort, dat zy de gebeenten van *Pelops* zouden opzoeken. Maer *Demarmenus* wert geantwoort, dat hy 't geen, dat hy gevonden had, den *Eleensers* zou herstellen. Hy kreegh, na dat gedaen te hebben, van d'*Eleensers* geschenken: en hem en zijnen nakomelingen wert de bewarenis van het gebeente van *Pelops* aenbevolen.

Pelops arm of schouder-blad was, al ten tijde van *Pausanias*, volgens zijn schrijven, vernietight: het welk hy oordeelde, hier door geschiet te zijn: dewijl het been, uit oorzake het diep verborgen was, zoo door den ouderdom, als het overstroomen van zee-water, vergaen was.

Pausan. Op de voorste zijde van eene kist, die van cederen-hout, in den tempel van *Jupyn*, in de stad *Elis*, stont, zaghmen *Enomaus* uitgehouwen, zoo als die *Pelops*, met *Hippodamia* by hem, vervolghde. Beide zaten zy op een wagen met twee paerden: maer aen de paerden van *Pelops* waren vleugelen gewassen. Hierom noemt *Virgilius* te recht op Latijn, *Pelops*, *Pelops acer equorum*, dat is, *Pelops* strengh of trots van paerden.

Niet verre van dien tempel stont een huis, hoewel niet groot, in het welk een kopere kiste was; daer in de gebeenten van *Pelops* bewaert wierden.

Pelops wort gezeid, de steden *Leuktrum*, *Charadra*, *Thalomos* in *Messenie*, gestight te hebben: wanneer hy, zijn zuster *Niobe*, aen *Amphion* ten huwelijk bestede.

Peloponnesus, Morea genoemt. Na dit gewest, onder de oude Grieken en Romeinen, eene reex van veele eeuwen, den naem van *Peloponnesus* gevoert had, wert het eindelijk onder de laetste Grieksche keizers, die hun hof te *Konstantinopolen*, anders nieuw *Roma*, hielden, *Morea* of *Moreas* geheten: met welken naem ook zedert d'Italianen, en andere volken van *Europe*, het zelve gewest alzoo genoemt hebben: hoewel de Françoisen, na hunne wijze van spellingh, doorgaens *Morée*, gelijk de Turken *Mora*, zeggen.

Morea, of *Moreas*, is een Grieksch woort, en bediet eigentlijk een moerbezien-boom: welke naem ongetwijfelt hierom aen dit gewest, door de later Grieken, gegeven is; dewijl het, van wegen de veelvoudige golven, inhammen of zee-boezems, en door d'uithoeken of zee-hoofden, die deze inhammen maken, en door de welke desselfs zee kusten of stranden, als met tanden of kanten ingesneden en uitgeholt of uitgehakkelt, en als ingeschaert zijn, en uit en in lopen, een blad van een moerbezien boom gelijk is, of, in zijnen omtrek en uitbreidingh, de gedaente of gestalte van zoodanigh blad verbeelt: daer beneffens, dewijl het ook met een enge stroke lants aen het overig vast lant van Grieken-lant geheght is, en daer na zich verwijdert en breeder wort: op een zelve wijze, als een blad by een steel aen een tak gehecht zit, en daer na breder wort.

Aldus schrijft *Plinius* ook, dat *Peloponnesus*, van wegen de hoekige inwijken of inhammen, een blad van den *Platanus* of ahorn-boom gelijk is. Desgelijx maekt *Strabo Peloponnesus* een blad van een ahorn-boom gelijk. Een blad nu van een ahorn-boom heeft met het blad van een moer-bezienboom groote gelijkenis, en over-eenkomingh, ten aenzien van de hoekige of ingesnede randen of kanten. ziet volgende afbeeldingh.

Eenigen, als *Nikolaes Doglioni*, smeden het woort *Morea*, van dat van Moren, volken van Barbaryen, in *Afrika*, die wel eer een inval in dit gewest gedaen hadden.

Daer en tegen willen andere dit woort *Morea* van *Romea* gesmeet of afgeleit hebben: welk, met het verzetten der letteren in *Morea*, door de Grieken verandert was: die *Romei* of *Romers* genoemt waren, als of men Romeinen wilden zegge: in welken tijt zy den throon van *Konstantinopolen*, toen Nieuw *Rome* geheeten, gehoorzaemden.

Morea leit in de breete van 't Zuide na 't Noorde uitgestrekt, ontrent tusschen de vijf en zes en dertighste graet, en dertigh minuten, Noorder breete: eene streke van zeven en dertigh Duitsche mijlen en een halve: te rekenen van *Capo Matapan*, of *Capo Maleo*, an- Gelegentheit van Morea.

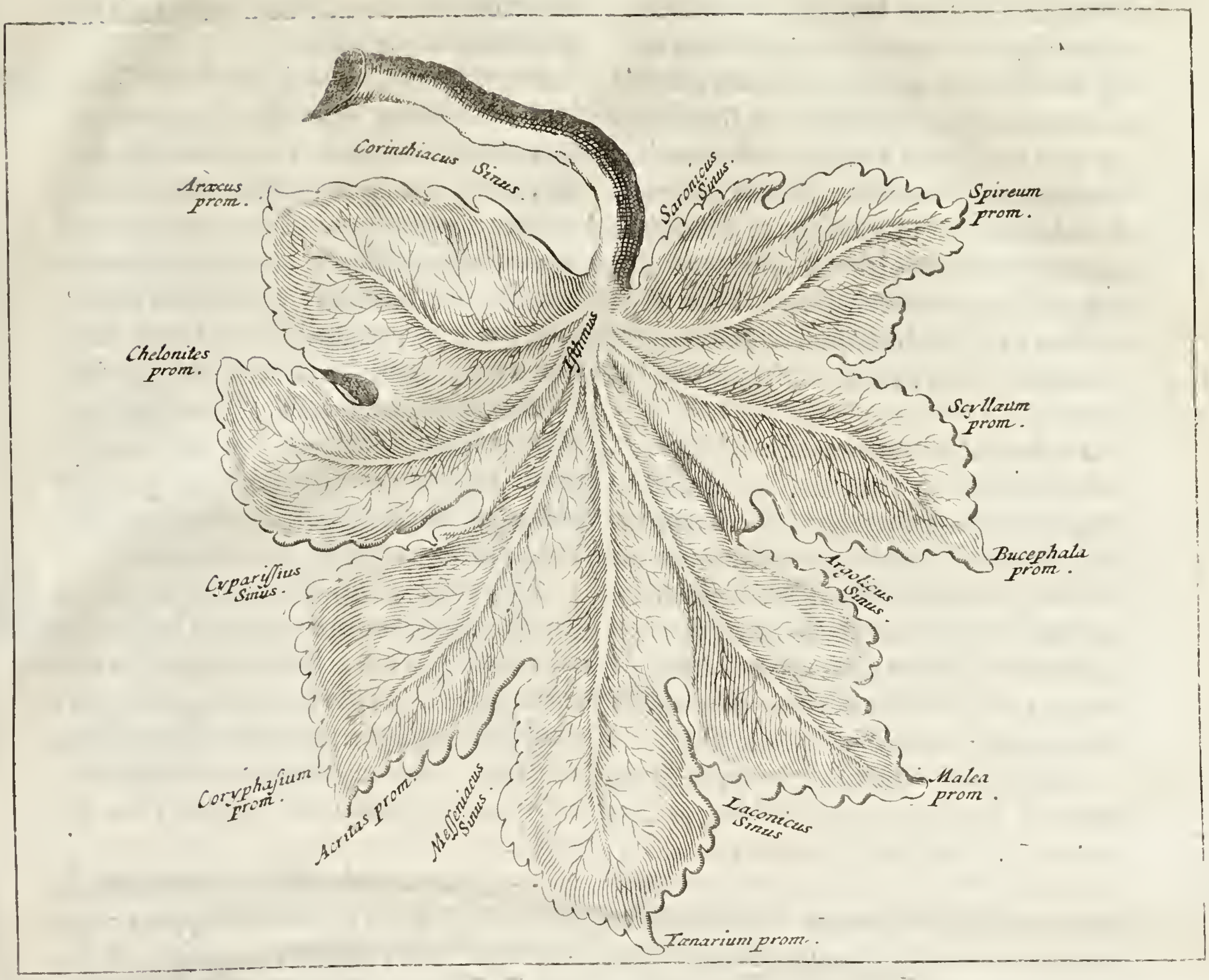

anders *Capo S. Angelo*, de twee Zuider uitterste uithoeken van *Morea*, tot aen de stad *Korinthen*, op het uiterste Noorder eind van *Morea* gelegen: daer het met een enge strooke lants, de *Korintischen Isthmus* genoemt, aen het vast eilant van Griekenlant gehecht is.

Gelijk ook *Bautrand* de breete van *Capo Matapan*, tot aen *Korinthen*, op hondert en vijftigh Italiaensche, dat zijn zeven en dertigh Duitsche mijlen en een halve, brengt.

In de Neerlantsche zee-kaerten, wort *Capo Matapan* op zes en dertigh graden, en drie en dertigh minuten, en *Capo Maleo*, of *Sint Angelo*, een andere oostelijker uithoek van *Morea*, twee minuten noordelijker gestelt.

Colovic. Sagred. Andere nemen deze breete voor de lenghte, en maken *Morea*, in de lengte van *Modon*, een aen zee gelege stad van *Morea*, tot aen *Korinthen*, of tot aen de boven-gemelde enge strooke lants, of *Korintische Isthmus*, hondert zeventigh Italiaensche mijlen langh; daer nochtans de stad *Modon* veel hoger na 't Noorden, als *Capo Matapan*, gelegen is.

Morea leit met zijn uitterste Zuidhoek of *Capo Matapan*, dertien mijlen Noord Noord-West van *Capo Spado*, een Noord-wester uithoek des eilants van *Kandien*, en hondert en vijf en negentigh Duitsche mijlen, ten Ooste, van het eilant van *Sicilie*.

Strabo brenght, uit *Polybius*, den omtrek van *Peloponnesus* of *Morea*, zonder den omtrek der zee-boezems te rekenen, op vier duizent stadien. Waer by *Artemidorus* vier hondert stadien voegt. Maer met den omtrek der zee-boezems, brenght *Strabo* den omtrek op vijf duizent en zes hondert stadien: twee en dertigh stadien gerekent op een gemeene Duitsche mijle. Groote.

Plinius brenght, uit *Isidorus*, den omtrek op vijf hondert en drie en zestig duizent schreden, dat zijn, vijf hondert drie en zestig Italiaensche mijlen: hoewel eenige andere later en hedendaegsche schrijvers, als *Kootwijk*, *Sagredo* en *Vianolo*, den omtrek op zes hondert Italiaensche, of hondert en vijftig

Duitsche mijlen begroot: maer *Bautrand* slechts op vijf hondert en vijftig, en *Porcacchi* op vijf hondert en drie en zeventig Italiaensche, en *Guilletiere* op drie hondert Fransche, of hondert en tachentig Duitsche mijlen: hoewel dees laetste daer by voeght, niet al de kapen of zeehoofden, die *Morea* in zee uitschiet, om te varen; maer d'inwijken der zee-boesems of golven, die te landewaerts inschieten, langs te lopen.

Strabo maekt *Peloponnesus* of *Morea*, in de lengte en breete, by na even groot, te weten, ontrent veertien hondert stadien: een streke van ontrent drie en veertigh Duitsche mijlen en een halve, of hondert vier en zeventig Italiaensche mijlen: te rekenen, de lengte van 't Weste na 't Ooste, en de breete van 't Zuide na 't Noorde.

Plinius rekent de breete van *Peloponnesus* of *Morea*, van d'uithoek *Capo Maleo*, tot aen het stedeken *Lecheum*, een have der stad *Korinthen*, op hondert en zestigh duizent schreden, of hondert en zestig Italiaensche mijlen: welke met twalef hondert en tachentigh stadien over een komen.

Bautrand stelt de lenghte op hondert en vijf en zeventigh Italiaensche mijlen: te rekenen van 't Ooste na 't Weste, als van *Capo* of uithoek *Schili*, aen de Oost-kust gelegen, tot aen d'uithoek *Chelonates*, nu *Capo di Kastel Tornese*.

Grens-palingh. Het gewest van *Peloponnesus* of *Morea*, leit byna gansch (gelijk reeds te vore gedagt is,) met de zee omringt: behalve ten Noorde, daer het door een enge stroke lants, van vier of vijf Italiaensche mijlen breet, de *Korintische Isthmus* by d'ouden genoemt, aen het overigh Griekenlant geheght is: want het leit ten Ooste met *d'Egeesche* zee of *Archipel*, en in 't byzonder met de *Myrtoosche* zee, ten Weste met de *Jonische* zee, en ten Zuide; met de *Kretenser* of zee van *Kandie* of *Siciliche* zee, en met *mar Sapienza* of *zee van wijsheit*, besloten: desgelijx wort het ten Westen, aen d'eene zijde, met den *Korintischen* zeeboesem of golf van *Lepanto*, en aen d'andere zijde, ten Ooste, met de golf van *Engia* bespoelt: welke beide golven, door de boven gemelde stroke lants of hals, de *Korintische Isthmus*, van malkanderen gescheiden worden.

Cluve[rius] *Peloponnesus* is een gewest van Griekenlant: want gantsch Griekenlant was onder de oude Grieken, in *Epirus*, *Peloponnesus* Griekenlant, eigentlijk alzo genoemt, en in *Thessalia* en *Macedonien* verdeelt. Maer de Romeinen hebben namaels gansch Griekenlant in twee provincien of lantschappen verdeelt: als in *Macedonien*, (waer onder *Macedonien* zelf, *Epirus* en *Thessalia* begrepen waren,) en in *Achajen*: waer onder Griekenlant, eigentlijk alzoo genoemt, *Peloponnesus* en byleggende eilanden, behoorden.

Verde[e]lingh. *Ptolomeus*, *Strabo*, *Pausanias* en meest al d'andere oude Grieksche lantbeschrijvers, hebben gansch *Peloponnesus* in acht lantschappen verdeelt, als in eigen *Achajen*, *Elea* of *Elis*, *Messinie*, *Lakonika* of *Lakonia*, *Argia*, *Korinthia*, *Sicyonien*, of *Sicyonis*, en *Arkadia*.

Pomponius Mela stelt in *Peloponnesus* niet meer als zes lantschappen: als eigen *Achajen*, *Argolis* of *Argia*, *Lakonia*, *Messenia*, *Elis* en *Arkadia*. Maer die als *Mela*, *Peloponnesus* aldus in zes lantschappen verdeelt hebben, begrijpen, onder *Achajen*, de lantschappen van *Korinthia* en *Sicyonis*.

Eenige oude Grieken schijnen, volgens *Pausanias*, *Peloponnesus* in vijf deelen verdeelt en onderscheiden te hebben: maer al de Grieken, (voegt 'er *Pausanias* by,) die zeggen, dat 'er vijf, en geen meer deelen van *Peloponnesus* zijn, moeten bekennen, dat in het eerste gedeelte, dat onder *d'Arkaders* behoort, *d'Eleensers* en *Arkaders* zelfs woonen: het tweede gedeelte onder *d'Archajers* en de drie overige deelen onder de *Doren* behooren. Desgelijx schrijft ook *Thucydides*, dat *Peloponnesus* in vyf deelen verdeelt was: waer van de *Myceners*, of stedelingen van *Mycene*, twee bezaten.

Al deze lantschappen worden met de zee bespoelt, of leggen aen zee: behalve het lantschap van *Arkadia*, dat tusschen al d'overige in, en midden in het lant leit.

Eig[en] Achaj[en]. Eige *Achajen* paelt ten Noorde aen de golf van *Lepanto*, ten Weste aen de *Jonische* zee, ten Zuide aen het lantschap van *Elis* en *Arkadia*, en ten Ooste

ſte aen het lantſchap van *Sicyonie*, *Patren* nu *Patraſſo*, was eertijts de hooft-ſtad.

Arkadia. Het lantſchap van *Arkadia*, eertijts *Pelaſgia* en *Pelaſgis* genoemt, leit te landewaert in, en raekt niet aen zee: heeft ten Ooſte tot grens-pael het lantſchap van *Argia* en *Lakonia*, met den bergh *Kronium*, ten Weſte het lantſchap van *Elis*, en den bergh *Foloë*, ten Noorde *Eige Achajen*, en den berg *Stinfalus*, en ten Zuide het lantſchap van *Meſſenie*, en den bergh *Taygetes*.

De voornaemſte hoofd-ſtad was, met een Griekſch koppel-woort, eertijds *Megalopolis*, dat is, groote ſtad, genoemt, en leit aen de voet van den bergh *Kronio*, en heet nu *Caſal Londari*.

Elis of Elea. Het lantſchap van *Elis* of *Elea*, paelden ten Noorde aen eige *Achajen*, ten Zuide aen *Meſſenie*, en ten Weſte aen de *Joniſche* zee. De hoofd-ſtad was ook *Elis* genoemt.

Lakonia. Het lantſchap van *Lakonia* paelde ten Zuide aen de golf van *Kolochina*, en met een gedeelte aen de golf van *Koron*, ten Ooſte aen de golf van *Napoli di Romania*, ten Noorde aen *Argia*, en ten Weſte aen *Arkadia* en *Meſſenie*. Dit lantſchap begreep eertijts over de hondert ſteden, waer onder *Sparta*, anders *Lacedemon*, de hoofd-ſtad was.

Men vind de oudſte naem van dit geweſt *Lelegia*, of *Lelegis*, geweeſt te zijn, dat alzoo na *Lelex* genoemt was, dien *Pauſanias* den eerſten koningh der *Lacedemoners* maekt: hoewel by *Strabo*, ook *Jonia* of liever *Karia*, een geweſt van klein *Aſie*, *Lelegia* geheten wort.

De tweede naem was *Ebalia*, alzoo genoemt na *Ebalus*, zoon van *Cynortas*, koningh der *Spartaners*, volgens *Pauſanias*.

Aldus is by den poëet *Virgilius*, volgens d'uitleggingh van *Servius*, door *Ebalia*, *Lakonia* te verſtaen.

Strab. Ten derde, wiert dit geweſt *Lakonia*, ook *Argos Achaicum* of *Achaiſch Argos* geheeten: gelijk ook ganſch *Peloponneſus* dien naem voerde. Anders was *Lakonia*, volgens *Strabo*, ook enkelijk *Argos* genoemt.

In dit lantſchap valt treffelijk ſlagh van honden, by d'oude *Lakoniſche* honden genoemt: waer van de *Zayman Bacchi*, of groot jager-meeſter van den *Sultan* of grooten heer, alle jaers een groot getal vergadert, tot vermaek van den zelven heer. Ook is'er geen Turk van aenzien, of hy hout eenige van deſe honden by zich.

Lakonika heeft veele uitgeholde heuvelen en bergen, waer door het zeer groote aertbevingen onderworpen is. Deze holligheden zijn zeer talrijk by den bergh *Taygetes*. ziet pag. 183.

Het lantſchap van *Meſſenie* lag in het Zuider gedeelte, tuſſchen *Lakonia*, ten Ooſte, en tuſſchen het lantſchap van *Elis*, ten Weſte, had ten Noorde *Arkadia*, en beſloegh den oort tuſſchen de golf van *Koron*, en die van *Zunchio*. *Meſſene* was de voornaemſte hooft-ſtad. Meſſenie

De bepalingen of grens-palen der lantſchappen van *Argia*, *Korinthie*, *Sicyone* of *Sicyonie*, zullen wy in het beſchrijven der zelver lantſchappen ontfouwen. Namaels is, onder de later Grieken en Latijnen, het geweſt van *Morea*, ſlechts in vier lantſchappen of deelen verdeelt: als in het hertoghdom van *Chiarenza*, *Ducato di Chiarenza* van d'Italianen genoemt: in *Belvedere*, in *Saccakania*, of klein *Romania*, en in *Zakonia* of *Tzakonia*, anders *Braccio di Maina* genoemt. Morea in vier lantſchappen verdeilt.

Het hertoghdom van *Chiarenza* beſlaet of begrijpt de oorden van *Morea*, die by d'oude Grieken en Romeinen, onder de namen van eige *Achajen*, *Sicyonia* en *Korinthia*, begrepen waren. Chirenza

Het heeft tot grens-palen, ten Noorde, de golf van *Lepanto*, en ten Zuide het lantſchap van *Belvedere*.

Dit lantſchap begrijpt vele ſteden, en eenige plaetſen. *Patraſſo* is de voornaemſte ſtad: waer na *Chiarenza*, *Kaminitza*, *Kaſtel Torneſe*, en eenige andere volgen, als in het vervolgh zal blijken.

Onder de voornaemſte uithoeken, of zee-hoofden dezes lantſchaps, is *Capo Rio*, waer van, in het beſchrijven der golf van *Lepanto*, zal geſproken worden. Een ander uithoek, wort nu *Capo di Chiarenza*, met den naem van dat lantſchap, en anders *Mauromidie* geheeten: maer was by d'ouden, als *Ptolemeus*, *Strabo*, *Pauſanias*, *Plinius* en andere, *Araxus* genoemt. Bordon. Sophian.

Hoewel *Niger* wil, dat d'uithoek *Araxus*, nu *Capo Torneſe* zou geheeten zijn, die in de *Joniſche* zee ſchiet,

niet verre van den mont der riviere *Laressus* of *Larissus*; tusschen de golf van *Patrasso*, en die van *Chiarenza*. *Plinius* stelt d'uithoek *Araxus* in het lantschap van *Eige Achajen*.

In aeloude tijden strekte, volgens *Pausanias*, d'uithoek *Araxus*, tot een scheitpael, tusschen het lantschap van *Achajen* en *Elis*. *Strabo* noemt *Araxus* een uithoek des lantschaps van *Elea*, en stelt die duizent stadien van den *Korintischen Isthmus*, en zestigh stadien van *Dyma*, eene stad van *Achajen*.

Capo Tornese. De laetste uithoek meer na 't Zuide, is *Capo Tornese*, alzoo van d'Italianen, na een by gelegen kasteel genoemt, die in de *Jonische* zee schiet, tusschen de golf van *Chiarenza*, en die van *Lorkadian*, en tusschen de monden van de vlieten *Alfeus* en *Peneus*, tegen over het eilant *Zante*, op een afstant van vijftien Italiaensche mijlen.

Nig. Sophiam. By d'ouden, als *Strabo* en *Plinius*, wert de uithoek *Tornese*, *Chelonates* of *Chelonites* geheeten: hoewel andere willen, dat *Chelonates* nu *Capo Thorice*, of *Capo Chlumutzi*, zou genoemt zijn.

Strabo stelt d'uithoek *Chelonates* na *Cyllene*, eene zee of scheeps-haven der stad *Elis*, en noemt die d'aller-westelijkste uithoek van *Peloponnesus*.

Belvedere. Het tweede lantschap, *Belvedere*, begrijpt de lantschappen van *Elea* en *Messenie*, en paelt ten Noorde aen den vliet *Alfeus*, nu *Karbon*: door den welken het van het lantschap van *Chiarenza* gescheiden wort. Het grenst ten Ooste aen de golf van *Koron*, ten Zuide aen *Braccio di Maina*, en is ten Weste met de golven van *Arkadia* en *Zonchio* omringt.

Het bevanght vele steden en plaetsen: onder welke de voornaemste zijn *Modon*, beneffens *Koron*, *Kalamata* en *Navarino*.

Capo Jardan. Onder de voornaemste uithoeken of kapen, is *Capo Jardan*, maer van d'ouden, als *Plinius*, *Ptolemeus* en *Strabo*, *Ychthys* geheten, die *Strabo* tegen over *Berenice*, eene stad van *Afrika*, stelt.

Capo Zunchia. Meer na 't Zuide, volght *Capo Zonchio* of *Zunchi*: maer wiert van d'ouden, als *Pausanias* en *Strabo*, *Koryphasium* genoemt: op de welke by ouds eene stad, *Pylus* van *Messene* geheten, lagh. Voor welke uithoek een eilant leit, nu *Prodeno*, en eertijts *Sphagia* of *Sphakteria* geheten.

Daer na volght een uithoek *Akritas* by ouds, en nu *Capo di Gallo*, en anders *Capo di Sapienza*, na het voor gelegen eilant *Sapienza*, genoemt. Capo Gallo. *Pausanias* stelt voor d'uithoek *Akritas*, het eilant *Teganussa*, nu *Kaura* geheeten.

Strabo maekt d'uithoek *Akritas* tot een begin van den *Messenischen* zeeboesem, anders, na de stad *Asine*, de *Asineesche* zee-boesem, en nu *golfo di Modon* of *golfo di Koron* genoemt.

D'uithoek *Cyparissium* leit niet verre van de stad *Cyparissia*, in het lantschap van *Messenie*, en wort nu *Capo Konello*, of *Capo Sant Elia* genoemt.

Het derde lantschap van *Sakkania*, Sakkania en anders *Romania Minore*, of klein *Romanie*, genoemt, beslaet effen het bestek des lantschaps van oud *Argia*. Het paelt ten Weste aen de lantschappen van *Korinthie* en *Sicyonie*, en aen den *Korintischen Isthmus*, heeft ten Noorde de golf van *Engia*, grenst ten Zuide aen *Maina*, en aen de golf van *Napoli di Romania*, en ten Weste aen het hertoghdom van *Chiarenza*, en ten deele aen het lantschap van *Tzakonia*.

De hooft-stad dezes lantschaps is *Napoli di Romania*: d'andere plaetsen zijn *Argos* en *Korinthen*: hoewel andere *Korinthen* ook onder het hertoghdom van *Chiarenza* brengen.

De voornaemste uithoek is aen de Uithoek Scylleum of Scili. Oost-zijde, *Scylleum* van *Plinius*, *Livius*, *Pausanias*; maer van *Ptolemeus*, *Scillium* genoemt: gelijk die nu noch gebroke *Capo Scili* of *Scylli*, van het Italiaensch zee-volk, geheeten wort.

Plinius stelt deze uithoek, ten Ooste van den *Korintischen Isthmus*, hondert en zeven en zeventigh duizent schreden, dat zijn hondert en zeven en zeventigh Italiaensche mijlen.

Deze uithoek maekt met een andere uithoek, nu *Capo delle Colonne*, en eertijts *Sunium* genoemt, en in het lant van *Athene* of *Attika*, daer tegen over gelegen, den mont van de golf van *Engia*.

Plinius stelt neffens d'uithoek *Scylleum*, den *Argolischen* zee-boesem, nu *golfo di Napoli de Romania* geheten. De andere uithoeken of kapen, na 't Weste, aen de gemelde golf gelegen, zijn *Bucephalus* en *Akra*, alzoo by *Pausanias* genoemt.

Het

Tzakonia. Het vierde lantschap, dat den ouden naem van *Lakonia* of *Lakonika* of *Lakonice*, in dien van *Tzakonia* en *Zakonia* verandert heeft, en nu doorgaens ook *Braccio di Maina* genoemt wort, overtreft in groote de drie vorige lantschappen, en strekt het verste in het Zuider gedeelte van *Morea*, na zee toe. Het wort ten Zuide met de golf van *Kalamata*, en met een gedeelte van die van *Kolochina*, en ten Ooste met de golf van *Napoli di Romania* bespoelt: paelt ten Weste aen het lantschap van *Belvedere*, en ten deele aen het hertogdom van *Chiarenza*, en leit tusschen de vijf en zes en dertighste graet, Noorder breete, besloten.

In aeloude tijden lagen in het lantschap van *Lakonia* over de hondert steden: waer onder de voornaemste *Sparta* of *Lacedemon* was. Maer de voornaemste steden en plaetsen zijn nu *Napoli di Malvasia*, *Misitra*, (dat eenige voor d'aeloude stad *Sparta* of *Lacedemon* houden,) *Zarnata*, *Chielefa*, *Vitulo*, *Passava* en meer andere, die in 't vervolgh zullen beschreven worden.

Capo Matapan. Een van de Zuider hoeken dezes lantschaps heet nu *Capo Matapan*, en was by ouds *Tenarum* genoemt, en leit op de Noorder breete van zes en dertigh graden, en drie en dertigh minuten, ontrent dertien Duitsche mijlen bewesten *Capo Sant Angelo*, of *Maleo*, en negen van het Noord eind van het eilant *Serigo*.

De kaep van *Matapan* is eene uitstekende en scherpe hoek, van tamelijk hoogh lant: maer eene mijle of twee daer benoorde is het geheel laegh lant. Doch benoorde dit lage lant is het weer geheel hoogh en heuvelachtigh lant. Dies deze kaep, als men uit den Weste komt varen, en daer noch wel vier of vijf mijlen af is, dan een eilant schijnt te zijn: vermits men dan het hooge lant tusschen het hoogh geberghte, daer benoorde, en de kaep, niet zien kan.

Aen geene van beide zijde van deze kaep, kunnen groote schepen, van wege de overgroote diepte, ten anker zetten. Beweste de kaep, leit de klip *Ravesti* in zee, ontrent een halve mijle van de wal. Doch van deze kaep, en rontom gelege lant-streke, zal daer na breder gesprooken worden.

Ontrent veertien Duitsche mijlen, ten Ooste, van *Capo Matapan*, zeventien Noord-west van *Capo Buza*, een Noorder uithoek van het eilant *Kandien*, vier Oost ten Noorde van het eilant *Cerigo*, en drie mijlen Oost Zuid-Oost, van *Napoli di Romania*, en op de Noorder breete van zes en dertigh graden en vijf en dertig minuten, schiet een andere Zuider uithoek Zuide ten Ooste in de zee van *Kandien*, tot twalef mijlen verre, die nu *Capo Malio*, en *Capo Sant Angelo*, en anders * *Capo Maleo di Sant Angelo*, en ook *Ale di Saint Michiel*, dat zijn, vleugelen van *Sint Michiel*, genoemt wort. *Strabo* stelt d'uithoek *Maleo* hondert en vijftig stadien van d'uithoek *Onugnates* of *Ezels-kaken*. *Maleo* is een gebroken naem van *Malea* of *Maleum*, met den welken deze uithoek alzoo by d'ouden, als *Plinius*, *Strabo*, *Ptolemeus*, *Homeer*, *Virgilius* en *Ovidius*, en andere genoemt was: te weten, na *Malus*, koningh der *Argivers*, die een prachtigen tempel op dezen bergh, ter eere van *Apollo*, deed stichten, en den *Maleatischen* tempel noemen: op wiens puinhoopen de Kristenen namaels, ter eere van den arts-engel *Michaël*, eene kapel gebouwt hebben: *Hesychius* noemt dezelve uithoek ook gebrooken *Promaleum*, maer de oude rechte naem was *Maleum* of *Malea*. Capo Malio. * Briet. Erasm. Adag.

Het is eene zeer steile en klippige uithoek, alwaer de schepen bezuide ten anker kunnen zetten, en voor alle Weste, Noorde en Oost-noord-ooste winden beschut leggen. Dezelve uithoek of bergh leit altijt, des winters en zoomers, met sneeuw bedekt.

De schipvaert neffens d'uithoek of kaep van *Maleo* is zeer bekommerlijk en gevarelijk: zulx men houd geene zee te zijn, die grooter of gevarelijker bewegingen maekt, noch die meer bruist en buldert, als de zee ontrent deze kaep. Waer door geschiet, dat de schepen uit 't Ooste, by wijle drie en vier maenden op weg zijn, eer zy die uithoek konnen te boven raken. Itiner. Cotov.

Deze uithoek wort ook by *Homeer*, *Ovidius*, *Statius* en andere poëeten, voor zeer gevarelijk, in het voorby varen, uitgekreten.

Desgelijx schrijft *Strabo*, dat de schipvaert

vaert voorby *Malea*, door de tegenstrevige winden, niet wel bevaerbaer zy: waer uit ook tot een spreek-woort ontstaen was, *Varende om* Malea, *vergette de huis-zaken of huis-genoten.*

Dit spreek-woort schijnt niet ontijdigh te kunnen gebruikt worden, wanneer men het gevaer van eener wil aenwijzen: dat die, of niet, het leven verwaerlozen en wagen zou.

Hierom was, zeid *Strabo*, beiden den koopluiden uit *Asia*, en Italien lief, de schipvaert om *Malea* te staken, en de waren na *Korinthen* te voeren.

Homeer geeft ook deze gevarelijke schipvaert, om deze uithoek, te kennen, daer hy *Ulysses* aldus invoert te spreeken. Misschien zou ik behouden in mijn vaderland overgekoomen zijn: maer de baren, vloet en Noorde wint dreven my, wanneer ik aen *Malea* na *Cytheren* voer. Dus verre *Homeer*.

Ook zijn'er de winden zoo verscheiden en onbestendigh, dat dikwils, op een zelven tijd, zeer veele tegenstrevige, en tegen malkanderen aen bulderende winden schijnen te waien. Hier door wort die geheele naby gelege zee zeer ontroert en onstuimigh gemaekt, en daer door zeer vele schipbreuken veroorzaekt.

Daer en boven wort deze uithoek, door de nevens gelege zantbanken en droogh ten, zeer gevreest en geschuwt.

Tusschen *Capo Sant Angelo* en de stad *Napoli di Malvasia*, leit een uithoek, daer het voor schepen, tegen Zuidweste en Noord-weste winden, goet zetten ten anker is.

Onugnathos of Capo Xili. Een derde uithoek, op Grieksch *Onugnathos*, dat is, *ezel kinne-bakken* of *kakebeen*, genoemt, heet nu *Capo Xili*, en schiet van de stad *Asopus* af, tot twee hondert stadien: daer op in oude tijden een tempel van *Minerva* stont, zonder beelt en dak, die men zeide, door *Agamemnon* gesticht te zijn. Op dezelve uithoek was ook het graf van *Limadus*. (Pausan.) (Pausan.)

Beneden deze uithoek opent zich de *Beatische* zee-boesem, onder wiens uiterste hoorn de oude stad *Been* gesticht lagh.

Platanistus. Veertien stadien varens van d'uithoek *Onugnathus*, stelt *Pausanias* een andere uithoek, *Platanistus* genoemt: en dicht daer by het eilant *Cythera*, nu *Cerigo*.

Plinius schijnt aen dien oort ook de uithoek *Platanistus* te stellen. Hoe deze uithoek nu heet, wort niet gedaght.

Een uithoek *Spireum*, alzo by *Ptolemeus* genoemt, leit aen den *Saronischen* zee-boesem, nu golfo de *Engia*. Spireum.

Het gewest van *Morea*, dat, gelijk gezeit is, ten Ooste met een gedeelte van d'*Egeesche* zee, en ten Weste met de *Jonische* zee, en ten Zuide met *il Mare di Sapienza*, dat is, *zee van Wijsheit*, bespoelt en besloten leit, heeft op zijne oevers of zee-kusten verscheide golven, inhammen, boesems, boghten en inwijken: die, door het inboren of inboezemen der zelver zeen, te landewaers in, gemaekt worden: waer onder de voornaemste, behalve veele andere kleine, de volgende zijn: (Golven of zee-boesems van Morea. Ziet van deze zeen, Archipel en golf van Venetie.)

Aen de West-zijde van de *Jonische* zee heeft *Morea* deze golven of boezems, en aldus heden op Italiaensch geheeten:

Golfo di Lepanto.
Golfo di Patrasso,
Golfo di Chiarenza,
Golfo di Arcadia,
Golfo di Zonchio.

Op de Zuid-zijde, aen *Mare di Sapienza*, zijn

Golfo di Coron,
Golfo di Colochina,
Golfo Beatico.

Op de Oost-zijde, aen d'*Egeesche* zee of *Archipel*, zijn,

Golfo di Napoli di Romania,
Golfo d'Engia.

De zee-boesem, nu *Golfo di Patrasso* van het Italiaensch zee-volk doorgaens genoemt, na *Patrasso*, eene voorname zee-stad van *Morea*, aen dezelve en in het hertogdom van *Chiarenza* gelegen, is in dier wijze ten deele met het vast lant van *Morea*, en ten deele met d'eilanden, als *Ithaka*, *Cefalonie*, *Lefkada*, of *Sint Maura* en andere omringht, dat die, in het aenzien, een wijd strekkend meir schijnt te zijn. Golf van Patrasso.

Ten Noorde strekt deze golf in de lenghte tot tachentigh Italiaensche mijlen, te rekenen van *Sint Maura*, tot aen den mont van de golf of zee-boesem van *Korinthen* of *Lepanto*.

Ten Ooste schiet dezelve byna tot eene gelijke lenghte langhs de eene zijde

de van *Morea*; want zy begint van den mont van de gemelde golf, en eindigt aen de kaep of uithoek van *Kastel Tornese*.

Daer tegen over, na 't Weste, leggen, op eenen afstant van eene zee-strate, van zeven Italiaensche mijlen, van malkanderen, d'eilanden *Cefalonie* en *Santa Maura*. Na *Cefalonie* volght Zuidwaerts het eilant *Zante*, op een afstant van twalef Italiaensche mijlen.

De eilanden *Echinades*, nu *Kurzolares*, leggen byna in 't midden, en tusschen beide, en voor den mont van de golf van *Lepanto*.

Porcacchi maekt de golf van *Patrasso*, twee hondert en vijftig Italiaensche mijlen in den omtrek groot.

By d'ouden, 't zy Grieken of Latijnen, wort de golf of. zee-boezem van *Patrasso* met dien, noch met genen anderen naem, uitdrukkelijk gedacht. Maer *Strabo* schijnt die golf, in zijn achtste boek, onder den naem van den *Korintischen* zee-boesem, te begrijpen.

Golf van Chiarenza. De golf van *Chiarenza*, alzoo genoemt, na een oude aen zee gelege stad *Chiarenza*, strekt in de lenghte van *Capo Chiarenza*, tot aen Kastel *Tornese*.

Golf van Arkadia. De golf of zee-boesem van *Arkadia*, anders de golf van *Lakardian* genoemt, strekt van *Capo Tornese* tot aen *Capo Jardan*.

Zoo eenige willen, zou by d'ouden, als *Ptolemeus*, *Plinius* en *Pausanias*, de zee-boesem van *Arkadia Chelonates* of *Chelonites* genoemt zijn.

Coronel. Andere houden den zee-boesem, die by d'oude, als *Strabo*, de *Cyparissiche* zee-boesem genoemt was, voor den zee-boesem van *Arkadia*: en den zee-boesem *Chelonites*, voor de golf van Kastel *Tornese*.

Golf Zonchio. De golf van *Zonchio* of *Zunchio*, alzoo na de by gelege stad *Zonchio* genoemt, heeft haer eige bedde van *Capo Jardan*, tot aen *Capo Sapienza* uitgestrekt. Eenige houden deze golf of zee-boesem, voor den *Cyparissichen* zee-boesem der ouden.

Golf van Koron. De golf of zee-boesem van *Koron*, alzoo na de voornaemste stad *Koron* genoemt, welke zy bespoelt, wort anders ook van het Italiaensch zee-volk, de golf van *Kalamata* geheten: te weten, na eene plaetse of stad van een zelven name, welke niet verre van haren oever gelegen is.

Plinius noemt ook dezen zee-boesem, op Latijn, *Koroneus Sinus*, dat is, *Koroneesche* zee-boesem, na de stad *Koron*: en anders ook den *Asineeschen* zee-boesem, na de stad *Asine*. Anders was deze zee-boesem by d'ouden, als *Strabo* en *Ptolemeus*, na het lantschap van *Messenie*, dat die bespoelt, de *Messenische* of *Messeniasche* zee-boesem geheeten.

Plinius stelt in den *Asineeschen* zee-boesem drie eilanden, *Thyrides*: hoewel *Strabo* en andere de *Thyrides* voor steile bergen of uithoeken houden, en in of aen den zelven zee-boesem, en hondert en dertig stadien van d'uithoek *Tenarum*, nu *Capo Matapan*, stellen. *Strabo* maekt d'uithoek *Akritas*, nu *Capo Gallo*, een begin van den *Messenischen* zee boesem, anders de *Asineesche* zee-boesem by hem genoemt: na *Asine*, het eerste stedeken in dien zee-boesem na 't Weste: hoewel *Strabo* te vore den *Messenischen* zee-boesem van den *Assineeschen* zee-boesem schijnt t'onderscheiden: maer stelt evenwel dien neffens den zelven.

De golf of zee-boesem van *Kolochina*, en anders *golfo di Kastel Rampani*, en *Fleos*, by het Italiaensch zee-volk, genoemt, is een zeer groote zee-boesem, aen het uitterste Zuider eind van *Morea* gelegen, en strekt van de kaep van *Matapan*, tot aen de kaep van *Malio*, en begrijpt verscheide eilanden, als *Spatara*, by ouds *Kranaë*, *Cervii*, &c. Golf van Kolochina.

Deze golf of zee-boesem wert by d'ouden, als *Strabo*, *Ptolemeus* en *Plinius*, de *Lakonische* zee-boesem, na het lantschap van *Lakonia*, dat die bespoelt, genoemt: als duidelijk uit de bepaling blijkt, die *Strabo* aen desen zee-boesem geeft: want hy stelt ook den *Lakonischen* zee-boesem, na den *Messenischen* zee-boesem, nu de golf van *Koron*, en tusschen d'uithoek *Tenarum*, nu *Capo Matapan*, en tusschen d'uithoek *Malea*, nu *Capo Malio*.

Plinius begroot den omtrek van den *Lakonischen* zee-boesem op twee hondert en zes, en de overvaert op negen en veertigh Italiaensche mijlen.

En alhoewel eenige de golf van *Kolochina*, voor een gedeelte der zee van *Sapien-*

Sapienzia houden, zoo brengt evenwel *Bautrand* die onder de zee van *Kandie* of *Kandische* zee.

Golf van Napoli Romania. De zee-boesem of golf, nu *golfo di Napoli di Romania*, ontleent den naem van eene stad, alsoo gebynaemt, op haren oever gelegen, en boort of wijkt met een langen arm in *Morea*, tusschen de kaep van *Sant Angelo*, en die van *Scili*. Eertijts was by Grieken en Latijnen dese zee boesem, d'*Argolische* zee-boesem, genoemt, na het lantschap van *Argolis* of *Argia*, dat die bewatert.

De golf of zee-boesem van *Engia*, die, door den *Korintischen Isthmus*, van de golf van *Lepanto* gescheiden wort, vindmen onder d'eilanden in de zelve golf gelegen, op pag. 137. beschreven.

Golf van *Lepanto* of *Korinthen*, anders *Korintische* zee-boezem.

De *Sicilisische* of groote *Jonische* zee boort tusschen *Achajen*, ten Noorde, en tusschen *Peloponnesus* of *Morea*, ten Zuiden gelegen, door, en maekt aldaer een groote golf, boesem, inham of inwijk, welke beide die gewesten van malkanderen scheit, en doorgaens by d'oude, zoo Grieken als Latijnen, de *Korintische* zee-boesem, na de stad *Korinthen*, aen zijnen binnenste inwijk gelegen, genoemt wert, en strekt Oost ten Weste, tot ontrent de lenghte van vijf en twintigh Duitsche mijlen.

De *Korintische* zee-boesem wort nu noch de golf van *Korinthen* genoemt, maer doorgaens ook de golf van *Lepanto*, na de stad *Lepanto*, aen den mont op haren oever gelegen: gelijk de stad *Korinthen* aen het einde lagh. Anders wort die by d'Italianen, *Ripa d'Ostria*, of liever *Liva Dostria*, na een vermaerde haven aen haren Noorder oever gelegen, of *Rive de Ostrie*, en ook golf *di Petras* of *Patras*, geheeten.

Peloponnesus (zeid *Strabo*, in den aenvangh van zijn achtste boek,) ontfanght tusschen hem zelf, en tusschen *Etolie*, *Lokris*, *Focis Beotie*, en *Megaris*, alle lantschappen van groot *Achajen*, den *Korintischen* en *Krisseeschen* zee-boesem, en vermeerdert den zelven, en wort van den zelven gemeerdert. De *Sicilische* zee bespoelt het meeste van *Peloponnesus*, en vult den *Korintischen* en *Krisseeschen* zee-boesem met water op.

Desgelijx stelt ook *Mela* eene engen zee-boesem, tusschen *Peloponnesus* en *Etolie*: maer hy noemt dien niet den *Korintischen* zee-boesem; maer de zee *Rhion*: daer nochtans *Rhion*, by alle andere oude schrijvers, voor een uithoek of zee-hooft van *Peloponnesus*, aen den ingang of mont van desen zee-boesem gelegen, gehouden wort.

Aldus hout *Strabo*, desgelijx *Mela*, *Plinius*, en meer andere, eigentlijk den *Korintischen* zee-boesem, voor dien boesem of zee, die tusschen *Peloponnesus* of *Morea*, en tusschen *Etolie* of *Achajen* gelegen is, en van d'uithoeken *Rhium* en *Anthirrhium*, aen zijnen mont of begin gelegen, tot aen de *Korintischen Isthmus* strekt. Maer een weinigh daer na, in het zelve boek, schijnt *Strabo* ook een zekeren oort of bochtigen inwijk der *Sicilische* of *Jonische* zee, buiten desen zee boesem, en ter weder zijde van zijnen mont, zoo onder de kusten van *Morea*, als onder die van *Etolie* gelegen, onder den naem van *Korintischen* zee-boesem te begrijpen: want hy schrijft aldus:

De *Korintische* zee-boesem begint van de uitwateringh der riviere *Euenus*, of, gelijk andere willen, van de riviere *Achelous*, en van d'uithoek *Araxus*: want aldaer ontfangen de stranden eerst ter wederzijde eene merkelijke naderingh tot elkandere: en, verper voortschietende, vallen eindelijk by *Rhium* in *Antirrhium* tot malkanderen toe: latende eene straet van ontrent zeven stadien, tusschen beide.

Van daer wijken de zee-kusten weer tamelijk van malkanderen, en, voortscheitende na den zee-boesem *Krisseus* of *Krisseeschen* zee-boesem, eindigen aldaer, besloten met de Wester grenspalen van *Beotïeen*, *Megaris*.

De *Korintischen* zee-boesem heeft in den omtrek van de riviere *Euenus*, tot aen *Araxus*, twalef hondert en veertigh stadien: maer te rekenen van de riviere *Achelous*, hondert stadien minder. Dus verre *Strabo*.

Deze boght of inham, of zee-boezem, buiten de *Korintische* zee-boezem, of golf van *Lepanto*, van d'uithoek *Araxus*, tot aen den vliet *Euenus* of *Achelous*, dien *Strabo* onder den *Korintischen* zee-boesem begrijpt, schijnt nu de golf van *Patrasso* genoemt te werden.

Wheler hout een bysondere bay of kom of inwijk aen de Noord-zijde, of op de linke zijde, in het inkomen van de golf van *Lepanto*, en byna ten halve wege gelegen, voor den *Krisseeschen* zee-boesem: aen wiens binnenste inwijk ook een stad lagh, *Krissa* genoemt: waer van de *Krisseesche* zee-boesem haeren naem ontleent had.

d'Eene Wester-hoek van den ingang of mont van deze bay, wiert by ouds *Salona* genoemt: maer heet nu op Grieksch *Pharanatia*, dat is, *Vischoogh*. d'Andere Ooster-hoek wert eertijts *Cyrroha*; maer nu *Tramati* geheten.

By aldien de *Krisseesche* zee-boesem, de geheele *Korintische* zee-boesem niet is, het is altoos zeker, dat d'ouden, door den naem van *Krisseeschen* zee-boesem, geen klein gedeelte van den *Korintischen* zee-boesem verstaen hebben: dewijl *Theofrast* den *Krisseeschen* zee-boesem, om zijne grote, een zee noemt: gelijk ook *Mela* den zelven zee-boesem, tusschen *Etolie* en *Peloponnesus*, onder den naem van *Rhion*, een zee noemt: desgelijx noemt *Ovidius* den *Korintischen* zee-boesem een zee, en de stad *Korinthen*, twee zeesch *Korinthen*: welker lantstreke, door desen zee-boesem, en door den zee-boesem, nu *golfo d'Engia*, bespoelt wort. *Strabo* gedenkt den *Krisseeschen* zee-boesem op tien of elf plaetsen, tot geen klein bewijs van de groote en vermaertheit van den *Krisseeschen* zee-boesem.

Ook gedenkt hy op drie plaetsen den *Krisseeschen* en *Korintischen* zee-boesem te gelijk by malkanderen: waer uit te besluiten is, dat *Strabo* den *Korintischen* van den *Krisseeschen* onderscheit: of liever den *Crisseeschen* zee-boesem voor een gedeelte van den *Korintischen* zee-boesem gehouden hebbe: dewijl

hy schrijft, dat *Creusa*, een scheeps-haven van de stad *Thespie*, aen den *Korintischen* en *Krisseeschen* zee-boesem gelegen, ware.

Thucydides schijnt ook, door den *Krisseeschen* zee boesem, den *Korintischen* zee-boesem te verstaen: want hy noemt d'engte of straet, tusschen de twee kapen of uithoeken, die het begin van den zee-boesem maken, den *Krisseeschen* zee-boesem.

De *Criseesche* of *Crisseesche* zee-boesem, alzo, volgens *Strabo* en *Theofrast*, na de stad *Crissa* of *Crisa*, aen zijnen Noorder oever gelegen, genoemt, wort by eenige voor een en den zelven, met den *Korintischen* zee-boesem: maer by anderen te recht slechts voor een gedeelte van den *Korintischen* zee boesem gehouden.

In 't kort gezeit, de *Krisseesche* zee of zee-boesem lagh aen de zijde van *Focis*, en was een zeker gedeelte van die geheele zee of zee-boesem, die van de straet, tusschen de kapen *Rhium* en *Antirrhium* gelegen, tot aen den *Corintischen Isthmus* strekt.

Dat nu de *Krisseesche* zee-boesem een en deselve met den *Korintischen* zee-boesem zy, of altoos een gedeelte daer van, blijkt hier uit: dewijl *Theofrast* de stad *Anticyra* aen den *Krisseeschen* zee-boesem stelt: welke zelve stad *Livius* aen den *Korintischen* zee-boesem plaetst.

Strabo noemt ook, in zijn negende boek, de zee, by de stad *Krissa*, de zee *Alcyonis*: hoewel hy, in zijn achtste boek, de zee *Alcyonis* tot een gedeelte van den *Krisseeschen* zee-boesem maekt, en breit aldaer deselve zee *Alcyonis* van *Anthirrium*, d'een uithoek van de golf van *Lepanto* tot aen de *Korintischen Isthmus* uit. Doch de laetste plaetse van *Strabo* wort voor vervalscht en bedorven gehouden.

Men zeid de zee *Alcyonis*, alsoo na *Alcyon*, gemalin van *Ceyx*, koningh van *Thracinie*, zou genoemt zijn, die haer in deselve verdronk: wanneer zy hoorde, dat haer gemael op zee door schipbreuk gebleven ware.

Geen onder al de oude schrijvers, 't zy Grieken of Latijnen, als *Strabo*, noemt de *Krisseesche* zee of zee-boesem, de zee *Alcyonis* of *Alcyonische* zee. Anders lagh ook, in het lantschap van *Korinthie*, een poel *Alcyoneum* geheeten.

Strabo stelt *Beotie*, een gewest van Griekenlant, tusschen den *Corintischen* en *Crisseeschen* zee-boesem, en tusschen d'*Euboische* zee, of zee onder het eilant *Eubea*, nu *Negroponte*.

In het laetste of uiterste van den *Crisseeschen* zee-boesem lagen wel eer de steden *Pagen* en *Eua*. De bergh *Helikon* leit aen den *Krisseeschen* zee-boesem. *Strabo* plaetst ook, aen den zelven zee-boesem, de steden *Aska* en *Thispie*, en de scheeps-haven van *Thespie*, *Creusa* geheeten, die voor het laetste gedeelte van den *Corintischen* en *Crisseeschen* zee-boesem gehouden wort.

Pausanias gedenkt ook eenen zee boesem, de *Beotische* zee-boesem, na de stad *Beën*, genoemt, beneden d'uithoek *Onugnathos*, nu *Capo S. Maria*, en niet verre van d'uithoek *Capo Malio*.

Men zeid dat *Eneas*, door onweer, in desen zee-boesem vervallen ware, wanneer hy uit *Troje* na Italien vluchte, en aldaer twee steden, *Elias* en *Afrodisias*, gestight hadde. Misschien wort dese zee-boesem nu de golf van *Beatico* geheeten. Pausan.

Dewijl nu door dese verscheide grote uithoeken, en kapen, en door verscheide golven of zee-boesems, (behalve vele kleine andere) de zee-kusten van *Peloponnesus*, nu *Morea*, dus ongelijk, hakkeligh, en in en uithoekig gemaekt worden, zoo hebben d'oude Grieken en Latijnen niet ongevoegelijk het zelve gewest by een blat van eenen ahorn-boom, en de later Grieken, by een blat van een moer-beziën-boom, en ook eenige niet onrecht by een wijngaerts-blat vergeleken: want al deze drie bladen komen, in den ingesneden, en in en uithoekigen omtrek van randen of kanten, zeer wel over een.

Aldus schrijft ook *Mela*, dat de zee-boesems en uithoeken deser kusten, *Peloponnesus* scheuren of insnijden.

Desgelijx schrijft *Plinius*, na den voorgangh van *Mela*, dat zoo veele zee-boesems de *Peloponnesische* zee-kust scheuren, en zoo veele zeen aenbassen: na hy eerst de volgende zee-boesems, ten getale van tien, opgehaelt heeft: als de zee-boesem van *Cyllene*, by d'uithoek *Chelonates*: de *Cyparissische* zee-boesem: d'*Asineesche* zee-boesem, alsoo na de stad *Asiene*, genoemt: de *Coroneesche* zee-boesem, alsoo na de stad *Coron* geheeten:

ten ; *Lakonische* zee-boesem, zee-boesem *Egylodes*, de zee-boesem *Gytheates*, alsoo na de stad *Gytheum* geheten: van waer na het eilant *Krete* of *Kandien*, de kortste overvaert is. D'*Argolische* zee-boesem, *Saronische* zee-boesem, en *Korintische* zee-boesem.

Ten Ooste zijn, volgens *Mela*, d'uithoeken *Bucephalus*, *Chersonesus*, en *Scylleum*: ten Zuide, *Malea*, *Tenaros*, *Akritas* en *Ichtys*: ten Weste, *Chelonates* en *Araxes*.

Tusschen d'uithoeken *Scylleum* en *Malea*, is d'*Argolische* zee-boesem: tusschen dese laetste, en *Tenaros* de *Lakonische* zee-boesem: daer na, by d'uithoek *Akritas*, d'*Asineesche* zee-boesem: daer na, by d'uithoek *Ichthys*, de *Cyparissische* zee-boesem.

In den *Argolischen* zee-boesem storten de rivieren of vlieten *Erasinus* en *Inachus*: in den *Lakonischen*, de vlieten *Gythius* en *Eurotas*: in den *Asineeschen* zee-boesem, de vliet *Pamissum*: en in den *Cyparissischen*, de vliet *Alpheus*.

Strabo stelt ook, beneffens verscheide uithoeken of kapen, zeven zee-boesems, als de *Messenische*, *Lakonische*, *Argolische*, *Hermionische*, *Saronische* of *Eleusinische*, *Salaminische*, en *Asineesche* zee-boesem; welker zommige (zeid hy) door de *Lybische* of *Afrikaensche* zee: zommige door de *Kretenser*, en zommige door de *Myrtoosche* zee, met water opgevult worden. By dese voegt hy ook den *Korintischen* zee-boesem.

Strabo hout den *Eleusinischen* zee-boesem eeniger wijze voor een en dezelven, met den geen, die aen den *Hermonischen* zee-boesem raekt.

De mont of ingangh van den *Korintischen* zee boesem, nu golf van *Lepanto*, is ter weder zijde met eene uithoek of kaep beset: welker een nu *Capo Rhio*, en d'andere *Capo Antirrhio*, genoemt wort. Capo Rhio en Antirrhio.

Capo Rhio, en by ouds *Rhium*, is eene aen zee gelege punt of uithoek des lantschaps van *Achajen*, in *Morea*, tusschen de stad *Patrasso*, en de stad *Egeum* gelegen, met een zeis vormigen inboght inwaerts: waerom die op Grieksch *Drepanum*, dat is, *Zeis*, of *zikkel*, by d'oude Grieken, 's lants inwoonders, genoemt wiert, gelijk die nu noch *Trapani* heet. Strab.

Op dese uithoek stont in aeloude tijden eenen tempel van Neptuin.

Daer tegen over, op d'andere zijde van de golf van *Lepanto*, en op de grens-scheidingh van *Etolie* en *Lokris*, leit een andere uithoek *Antirrhium*, by ouds genoemt, dat zoo veel als tegen over *Rhium* gezeit is: gelijk die nu noch *Capo Antirhio*, en anders *Capo S. Andrea* geheten is. De zelve uithoek wert anders by ouds, *Molykrium Rhion* geheten, na *Molykrion* of *Molykria*, eene stad van *Etolie*, die wel eer dicht daer by lagh. *Rhion* wort anders by *Livius* en *Mela* voor den engen mont of ingangh van den *Korintischen* zee-boesem genomen. Strab

Op de kust of oever van de golf van *Lepanto*, aen de rechte zijde, in het invaren, ontrent drie Italiaensche mijlen van den mont of kasteel van *Morea*, op de kaep van *Rhio* gelegen, leit een verwoest vlek, nu *Drepano* genoemt, en dicht daer by eene uithoek *Drepanum*, by ouds, volgens *Wheler*, *Strabo* en *Pausanias* genoemt:

Deze uithoek was *Drepanum*, volgens *Wheler* genoemt, ter oorzake de zee eene bay of zee-boezem, tusschen deze uithoek en d'uithoek *Rhium* of *Capo Rhio* maekt, gefatsoeneert of gevormeert, als een kromme zeis of zikkel. Dies *Wheler* deze uithoek *Drepanum* van d'uithoek *Rhium* onderscheit: daer nochtans *Strabo* uitdrukkelijk schrijft, dat d'uithoek *Rhium* ook *Drepanum*, dat is, een zeis of zikkel, genoemt was, dewijl die een zeis vormigen inbocht heeft.

Ook schrijft *Pausanias*, dat van de stad *Bolina* een uithoek in zee schiet, *Drepanum*, dat is, eene zeis genoemt. Zoo het gerucht der fabel loopt, zou *Saturnus*, zeid *Pausanias*, de zeis, met dewelke hy den vader *Celum* of Hemel het teel-lit afgesneden had, in de zee, by die kaep gesmeeten hebben: waer na die kaep *Drepanum*, dat is, zeis, op Grieksch genoemt wert.

Ieder van dese twee uithoeken of kapen, is, tot bevrijdingh van den ingang der golf, boven op met een kasteel gesterkt. Het kasteel op *Capo Rhio*, wort ook na het lant of gewest, *Castello di Morea*, en na de by gelege stad *Patrasso*, *Castello di Patrasso* genoemt: en het ander kasteel daer tegen over, op *Capo Antirhio*, Dardanellen of kastelen van Lepanto.

Caſtello di Romelia: want aldus worden beide die kaſtelen met namen onderſcheiden.

Anders worden beide deſe kaſteelen, (gelijk ook by wijle beide d'uithoeken zelfs) van de Franken of Weſter Kriſtenen, *Dardanelli di Lepanto* genoemt: op een zelve wijſe als de kaſtelen, die aen den mont van de ſtraet van *Konſtantinopolen* leggen, *Dardanelli* geheten worden. Zy zijn beide in 't vierkant gebouwt, en geſterkt met brave muuren, en met zware bateryen, gelijks het water, voorzien.

Men beſpeurt in geen van beide kaſteelen eenigh mangel, 't en zy in den gront of lantſtreke, die zandigh is, tot groot voordeel voor den vyant, in het benaderen van deſe kaſteelen.

D'ontſchepingh van krijghs-volk, te lande, kan aen de zijde van *Romelia* niet geſchieden, als op een afſtant van twee Italiaenſche mijlen van het kaſteel: hoewel men het zelve met kleine vaertuigen, op vier hondert ſchreden, kan naderen.

De oort of vlakte, tot aen eene heuvel, is zeer breet; maer wort, na het kaſteel toe, geduurigh enger. Aen de voet des berghs, daer de gemelde heuvel leit, ſchiet een groot dal uit, onder wiens beſchut de beſtormers, zonder beledight te worden, na het kaſteel toe zouden kunnen trekken.

Niemant magh, met eenigh vaertuigh of ſchip, in of weer uit de golf van *Lepanto* varen, zonder verlof van het Turkſch opper-hooft van een van beide kaſtelen.

Al de koop-waren, die uit deſe golf gevoert worden: als, huiden, olye, tabak, rijs en gerſt, betalen drie ten hondert voor tol aen den *Emin*, die daer voor ook gehouden is zes duiſent *Piaſters* jaerlijx in de ſchat-kiſt van den Grooten-heer te brengen.

Wel eer was aldaer de ſtapel van alle koopmanſchappen, die van 't Weſte quamen: deſgelijx die van 't Ooſte, door de golf van *Engia*, ingebraght werden.

Maer nu mogen de *Franken* in de golf, voor by de kaſtelen, met hunne ſchepen, niet in komen. Doch die begeven zich, om den koophandel, na de ſtad *Patraſſo*, en zenden hunne berken binnen de baey.

De meeſte ſchepen, die heden in deſe golf komen, zijn niet als van *Korzairen* of zee-rovers. Waerom *Lepanto* nu door-

doorgaens onder het Italiaensch zee-volk, *il Picciolo Algieri*, dat is, *klein Algier*, genoemt wort. Onder d'inwoonders van dese kusten zijn menigte van Moren of Zwarten, die, getrouwt, zwarte of bruine kinderen telen, als in *Barbarye*.

Coronel

Thuc. Diodor.

Voor den *Korintischen* zee-boesem, wierden by ouds de *Peloponnesers* in een schip-strijt, door d'*Atheners*, overwonnen.

Des jaers vijftien hondert en acht en dertigh hielden de Venetianen met hunne schepen, beneffens die van den paus, en van keizer Karel de Vijfde, de Turksche vloot, onder beleit van *Ferigo Barbarosso*, in de golf van *Lepanto* besloten.

De golf van *Lepanto* is ook vermaert, door den neerlaegh der Turksche vloot, die op het jaer vijftien hondert en zeventigh uit deselve toogh, en voor de eilanden *Kurzolares*, aen den mont gelegen, door de vloot der Kristenen, onder beleit van *Don Jan van Oostenrijk*, geheelijk verslagen wiert.

Hoedanigheit en vruchtbaerheit van *Morea*.

Peloponnesus, of *Morea* is een bovenmate vruchtbaer geweest, in het voortbrengen van allerlei slagh van aert-gewassen, kruiden en boom-vruchten, en ook van wilt en tam gedierte, zoo viervoetigh, als gevogelte.

Het is in lustige en vruchtbare heuvelen, en in wijd-strekkende vlakten en dalen onderscheiden: en heeft daer en boven zeer veele visch-rijke rivieren, vlieten, beken, poelen en meiren: die alle in 't vervolg zullen beschreven worden.

Het voet allerlei slagh van heelsame kruiden, heesters en boomen. Daer zijn overvloedelijk veel olijf-boomen, oprechte terpentijn-boomen: hoewel de laetste aldaer niet hoogh of groot groeien: ook lentisch-bomen, die zekere gom *Mastik* geven, en myrte-boomen, in groote meenighte.

Daer groeien vele moer-bezien boomen, welker bladen, tot voedsel der zywormen, dienen: want in *Morea* wort vele zijde gewonnen. Men heeft'er in Gras-maent rijpe kerssen.

Daer valt veelerlei slag van zeer treffelijke wijnen, insonderheit wittewijn, die alle hoedanigheden en deugden van Italiaenschen Muskadellen wijn heeft. De wijn-bergen van *Misitra* geven den besten wijn van *Morea*. Men heeft'er ook treffelijke korenten.

Dies *Plinius* wel te recht heeft mogen schrijven, dat *Peloponnesus*, in edelheit, niet achter eenigh lant te stellen zy.

d'Eet-waren, zoo vleesch als visch, zijnder ongemeen goet koop. Men koopt'er een schaep voor vijf *Timins*, ontrent twee schellingen Hollantsch gelt.

Daer zweeft ook doorgaens een zeer gesonde lucht: hoewel die ook op eenige plaetsen ongesont is, insonderheit ontrent de stad *Patrasso*: waer van de oorsake aen het dicht rontom gelegen snçeurijke gebergte, en aen het water rontom, toegeschreven wort: gelijk ook bywijle eenige oorden van *Morea* de pest onderwarigh zijn: als men zeit die nu te *Napoli* van *Romania* te woeden.

Daer vallen oranje-appelen, als die van *Sivilie*, en zeer aengename, lekkere en smakelijke citroenen: welker grootste zoo groot zijn, als twee of drie groote limoenen. Het wit binnen de schil is zeer goet van smake: maer heeft weinigh zuur zap in het midden.

Op den vliet *Eurotas*, nu *Vasalipotamo*, houden spier-witte swanen, in ontallijke meenighte. ziet pag. 154.

Men heeft'er een zeker bysonder slag van gevogelt, onder de bek met een groote krop, als eene zak: waerom die by d'onsen krop-ganzen, en anders pellikanen, en van de hedendaeghsche Grieken, *Toubana* geheeten worden. Maer d'ouden, als *Plinius*, schijnen dit gevogelt *Onakrotalus* genoemt te hebben. Krop-ganzen of pellikanen.

Het heeft een lichaem zoo groot als een zwane, maer den hals zoo langh niet. De voeten zijn geklooft: en de veren graeu of aschverwig, gelijk die van eene gans. De bek is doorgaens zestien of achtien duim lang, en op haer breetste ander halve duim breet, en voor scherp en krom. Zy houden in groote menigte, ontrent de zee-kusten van *Morea*, en dra-

dragen, zoo de Grieken daer te lande zeggen, in dese zakken of kroppen, visch en water tot hunne jongen, in de bergen, daer zy die uitbroeden.

Dicht aen den ingangh van de strot, onder de bek, zit een krop als een zak, van eene vliezigh lichaem, gelijk een blase, eer die opgeblasen is: welke haer zelve zo dicht te zamen trekt, dat die niet gezien wort, wanneer de bek toe of de krop ledigh is. Maer wanneer die opgevult is, dan breit de selve haer tot een ongelooffelijke groote uit, en kan een grote menigte van water verswelgen. De mage is niet van een ront en vleezig lichaem, gelijk die van andere vogels: maer byna een half voet langh. De strot, beneden de borst, is zoo ruim en breet, dat die een karper van eene voet langh verswelgen kan. De longen zijn van een vliezigh lichaem, en zitten aen de ribben vast.

Daer zijn ook ongemeen veel quakkels of quartels, die ingezouten worden, en zeer lekker van smake zijn, en insonderheit veel by de *Mainjotten*, aen de kaep van *Matapan*, gegeten worden.

Men heeft'er een bysonder slagh van kikvorschen, die haer op de boomen houden, en hierom boom-kikvorschen geheten worden: doch de Grieken noemen die *Spordaka*.

Zy zijn klein van gestalte, maer zeer hoogh groen van kleure, als een groene wal of groote noot: en als die op den gront dicht in malkanderen gesloten leggen, gelijkenze zeer wel een halve wal-noot, die plat neer leit.

De aert van dese kikvorschen is zeer verscheiden van andere, of van hierlantsche kikvorschen: want dese houden zich altijt op den gront, tusschen het gras, of in het water: daer dit slag van kikvorschen, in *Morea*, haer vermaek neemt op de boomen, heesters en struiken te zitten, en aldaer te borre-kikken. Ten dien einde heeft de natuur dese kikvorschen, ook met een knobbel, aen het einde der tenen of poten, als een spelde-hooft, voorzien: uit de welke een zeer lijmige stoffe schiet, by de welke die, in het loopen van den eenen tak tot den ander, als eek-horentjes, overal, daer dezelve met eene van hunne voeten aenraeken, blijven vast hangen, en haer gansch lichaem ophaelen. Zy houden niet, door het inklampen met de

de nagelen van hare poten, gelijk vogelen en eek-hoorntjes doen: maer kleeven alleenlijk, door die lymige stoffe, aen d'effe of gladde bladen en takken van boomen, en blijven daer vast hangen: het welk wonderlijk om te zien is, en by na allen geloof te boven gaet.

Wanneer men ook dese kik-vorschen in 't water smijt, die zwemmen aenstonts daer weer uit, na 't lant toe, en duiken noit onder water.

Daer groeien cypres-boomen van twintigh voet dik, aen den stam.

Insonderheit brengen de lantschappen van *Lakonia* en *Arkadia*, volgens schrijven van *Theofrast*, vele genees-middelen voort: gelijk ook *Plinius*, *Lakonia* en *Arkadien*, kruit-voort-brengend noemt.

Op den bergh *Taygetus* groeit, volgens schrijven van *Plutarchus*, een kruit *Charisium* genoemt, dat de vrouwen, in den aenvangh der Lente, aen den hals bonden, en geloofden, dat zy daer door vieriger, met onderlinge liefde, van hare mannen zouden bemint worden.

In *Arkadien* groeit geen *Thym*, uit oorsake het midden in het lant gelegen is: dewijl de *Thym*, volgens gevoelen der ouden, niet wil groeien, als door aenwaessemingh of damp der zee.

Daer groeien ook zeker çicers of erweten, die aen den zee-kant *Vinthos* of *Vithos*, en te landewaerts van de Grieken *Erezinthos* genoemt, en by de *Mainjotten*, insonderheit, genuttight worden.

Theophr. De vliet *Eurotas* brenght ook zeer schoon riet voort: waerom die ook op Grieksch *Kallidonia*, dat is, *schoon riet*, genoemt wiert: gelijk ook d'oude *Atheners* en *Lacedemoners*, op zeker feest, het feest der *Promachers* genoemt, met riet gekroont wierden.

Hesych. Daer groeit ook een bysonder slagh van *Helenium* of alants-wortel, dat gezeit wort, *Helena* tegen de slangen gezaeit te hebben, op dat die, door het eeten van het zelve, zouden sterven.

In het lantschap van *Lakonia*, en in dat van *Korinthie*, valt ook de pryzelijkste *Cerussa* of loot-wit: volgens schrijven van *Dioskorides* en *Oribasius*.

Suid. De *Lakonische Tithymallus* of wolf-melk, zeker kruit, valt ook overvloedelijk in het lantschap van *Lakonia*: gelijk ook *Wheler* aldaer een zeker bysonder slagh met distelen vont.

Daer valt fust of zeker hout, om daer mee geel te verwen: en wort van de Grieken op Grieksch *Chrysoxylo*, dat is, *gout-hout*, genoemt.

Het lantschap van *Lakonia* geeft ook yzer, *Lakonisch yzer* by d'ouden genoemt: welk d'oude inwoonders met stael temperden, en daer vijlen, booren en steenhouwers gereetschap van maekten. Stephan

In *Lacedemonie* of *Lakonia* valt ook zeer veel hers, als de Grieksche arts *Galenus* schrijft.

Het lantschap van *Lakonia* geeft ook verscheide metalen: insonderheit was de bergh *Taygetus* en *Tenarus*, over het voortbrengen van metalen, beroemt.

Uit den bergh *Taygetus* worden ook zeer treffelijke wet-steenen gehouwen, *Lakonische* wet-steen genoemt, die, naest de *Kretenser* wet-stenen, voor de beste gehouden wierden. Uit den zelven berg worden ook smaragden gedolven. Plin.

In *Archoneus* van *Arkadia* worden karbonkel-steen gevonden. Op de bergen van *Arkadia* valt *Asbestus* steen van eene yzer kleure.

Daer valt ook zeker groen marmer: aldus schrijft *Plinius*, *dat het groen* Lacedemonisch *marmer van een zeer dierbare slagh is, en van vrolijker groen, dan al ander marmer-steen.*

Daer valt een zekere zwarte steen *Tenarische* steen, na den bergh *Tenarum*, genoemt: dien d'ouden, als *Strabo*, voor zeer kostelijk hielden.

De zee-kust, onder het lantschap van *Lakonia*, wort ook by verscheide ouden schrijvers, over het voortbrengen van zee schelp-slakken, geroemt, waer van purper gemaekt wiert: als behalve *Plinius*, *Valerius*, *Flakkius* en *Elanus*, schrijft. *Men zeid de zee-schelp slekken, waer van purper gemaekt wort, om de kleeren te verwen, in edelheit minder dan die alleen zijn, welke in de* Fenicische *zee gevangen worden.* Pausan.

Daer groeit ook zeker boom, die *Phellodrus* van *d'Arkaders* genoemt wiert, als of men kurk-eike wilde zeggen: daer de stedelingen van *Lacedemon* en *Elis*, wagens, raderen, en diergelijke dingen van maekten. Theophr.

Te voore, in de bepalingh des lantschaps

schaps van *Lakonia* is gedaght, dat het zelve zeer treffelijke honden voortbrenght: gelijk des ook verscheide oude Grieksche en Latijnsche schrijvers gedenken, die hierom ook *Lakonische* honden doorgaens genoemt wierden.

De *Lakonische* honden zijn, volgens *Aristoteles*, scherp van reuke: dewijl zy lange neuzen hebben. Hierom wort een *Lakonische* hont, by *Sofokles*, een welgeneusde hont genoemt. Dies de *Lakonische* honden, door hunne scherpe reuke, wonder wel het wilt weten op te speuren. Zy waren ook dun of rang van lichaem, en vlug te voet, en snel van loop.

Dese honden waren, al in aeloude tijde, ook buiten *Lakonia*, in grote waerde: waerom eenige inwoonders die aen hunne vrienden, tot een geschenk, over zonden, als uit het schrijven van *Theofrast* te bespeuren is.

Polykrates, tieran van het eilant *Samus*, willende *Samus* vercieren en verheerlijken, wort gezeit, onder andere dingen, ook *Lakonische* honden daer op gebragt te hebben: als *Atheneus*, in zijn twaelfde boek, uit zekeren ouden schrijver *Alexis*, aldus verhaelt. *Men zeid* Samos, *door* Polykrates, *uit veele steden verciert zy*, *met het invoeren van* Molossen *en* Lakonische *honden; maer van d'eilanden* Scyrus *en* Naxos, *geiten*, *en uit* Miletus, *in* Attika, *schapen.*

De Lakonische reun en teven spelen op d'achtste maent van hunnen ouderdom: daer by na al andere honden op de zeste maent telen; en draegen by na twee maenden de jongen.

De *Lakonische* teven krijgen op den dertigsten dagh, na de speling, melk of zog, en werpen gemeenlijk acht jongen, en leven langer, als de reun; dewijl de reun, volgens *Aristoteles*, meer arbeiden, als de teven, en leven tot tien; maer de teven tot twaelf jaren. Aldus schrijft ook *Plinius*, dat de *Lakonische* reun tien, en de teven twaelf jaren leven.

By d'ouden werden driederley slagh van Lakonische honden gedacht: want eenige wierden uit eene Lakonische reu en teve voortgeteelt, die de beste Lakonische honden, en het meeste geacht waren. Andere waren uit *Molossen* en Lakonische honden geteelt, die in sterkte en arbeitzaemheit uitmunten. Een derde slagh was uit eenen hont en vos voortgekomen. Aldus schrijft *Aristoteles* van dit derde slagh: hoe gezeit wort, dat de Lakonische honden uit eenen hont en vos voortkokomen. Het zelve getuigen *Hesychius* en *Pollux*: waer by dees laetste voeght, dat de Lakonische honden, uit vossen en honden voortgeteelt, *Alopecides* genoemt werden. *Alopecides* is een Grieksch koppelwoort, en bediet eigentlijk voshonden: gelijk ook *Xenefon* schrijft, dat de Lakonische honden, *Alopecides*, dien bynaem hadden; dewijlze uit vossen en honden voortgeteelt waren.

Behalven d'*Alopecides*, was'er een ander slagh van Lakonische honden, uit vossen en honden voortgeteelt, die *Kynosurides* genoemt wierden, na zekere plaetse, in het lantschap van *Lakonie* gelegen, *Cynosuris* geheten. Doch die honden wierden niet veel geacht. Ziet Pag. 95.

Onder de rechte Lakonische honden was ook een slagh, die *Kastorides* genoemt werden; alzoo genoemt, dewijl *Kastor*, die in den jaght vermaek schepte, de zelve allermeest bewaerde, of dewijl die door hem opgevoet, en aen hem van *Apollo* geschonken waren.

Zeker oude schrijver *Nikander* hout d'*Alopecides* en *Kastorides* voor een en zelve honden, en wil dat *Kastor* allereerst dat slag met eene vos had laten spelen.

Morea onder de Turken.

Dus verre zy van den naem, verdeling, kapen en golven of zeeboezems van *Morea* gesproken. Eer wy tot het beschrijven der voornaemste aenzeegelege steden van *Achaia*, *Messene*, *Lakonia*, en lantschappen van *Korinthie*, *Sicyonie* en *Argia* overtreden, zullen wy in 'tkort verhalen, hoe en op wat wijze dit zelve gansch geweest uit handen der laeste Griekfche Despoten of lantsheren van *Morea* onder het gebiet des Turkschen rijks vervallen: en eindelijk weer, dezes lopenden jaers zestien hondert zeven en tachtig, onder gebiet der Venetianen gekomen zy.

Guillet. Lacedemon Ancienne & Nouvelle.

Wanneer, onder de regering der navolgers van keizer *Konstantyn de Grote*, het Ooster of grieksch Keizerrijk in algemene *Thenata*, dat zijn lantschappen of heerschappyen, verdeelt was, wiert de stad *Lacedemon* of *Sparte*, nu *Misitra*, tot een vorstelijk erfdeel of erfgoet aen de broeders, of aen d'outste zoonen der keizers, met den tytel van Despoten gegeven: en aen de vorm van het bestier de naem van Despotaet of Despotaetschap toegevoeght: gelijk hunne bruiden of gemalinnen den titel van Despenes voerden.

Despotes of Despoot is een grieksch woort, en bediet eigentlijk eenen heer, ten aenzien van eenen knecht: gelijk Despeina of Despena of Despotis, eene heerin. Ook bediet Despotes eenen heer, onder wiens heerschappye eenige menschen of volk of lantschap staen. Aldus wort by *Eschinus* gezeit, Despotes heer van alle menschen: en by *Lukanus*, Despotes heer van *Asie*. Ook wort Despotes gezeit een heer van eene bezette zake of ding. Despozo en Despoto is gezeit: *ik heersch*, of *ik gebiede*: en Despoteia, bediet eene *heerschappye* of *heerschapdom*. D'Italianen zeggen doorgaens voor Despoteia gebroken Despotato: gelijk men op Neerduitsch dat gevoeghelijk Despotaet of Despotaetschap zou konnen zeggen.

Gansch *Morea* stont onder deze Despoten: die gemenelijk hunne verblijfplaetse en hof in *Sparte* of *Misitra*, en bywijle in de stad *Korinthen* hielden.

Het Despotaetschap bleef evenwel niet by stoelvervolg in of aen den bloede: want dewijl de verkiezing aen het welgevallen des regerenden keizers hing, zoo plagh die het zelve niet alleenlijk aen de broeders, zonen en magen der overlede Despoten; maer ook aen vrienden, die eenige diensten aen 't rijk bewezen hadden, te verlenen en op te dragen.

Zeker Fransche heer, met name *Filibert van Naillak*, prioor van *Aquitanie* en grootmeester van *Rhodus*, kocht, op het jaer veertien hondert en drie, van *Theodoor Porphyrogenes*, Despoot van *Misitra*, het Despotaetschap van *Misitra*: welk verdragh en koop *Raymond van Leytoure*, prioor van *Tholose*, en *Elias van Fosse*, te *Rhodus* met Despoot *Theodoor Porphyrogenes* reeds gesloten hadden: die ook ten dien einde door de Ridders van *Rhodus* na *Misitra* afgezonden wierden.

Dees *Theodoor* had ten wijve de dochter van *Raynier*, prins van *Athene*, en was de broeder van *Andronikus* en *Emanuel*, die vervolgens op den stoel des keizerrijks van *Konstantinopolen* zaten.

Te dier tijde begon het Griekfche of Ooster Keizerrijk ganschelijk te vervallen. Keizer *Emanuel* zelf was na *Vrankrijk* getrokken, om bystant van koning *Karel, de Zeste*, tegen den Turkschen keizer *Bajazet Gilderin*, te verzoeken.

Despoot *Theodoor*, ziende geen middel altoos, om *Morea* tegen keizer *Bajazet* te kunnen beschermen, besloot de steden van *Misitra*, en *Korinthen* aen de Ridders van *Rhodus* voor een zekeren zom van penningen af te staen en over te leveren.

Het gebeurde ondertusschen, dat de grote en onverwinnelijke *Tamerlaen* op keizer *Bajazet* de zege bevoght, en dien gevangen kreegh. Door deze zege schepten de Griekfche lantzaten van *Misitra* weer moedt, en oordeelden zich weer bestant te zullen zijn, om zig tegen het gewelt der Turken te konnen beschermen. En gelijk

zy de heerschappye der Latynen haten, alzo wilden zy ook noit gedogen noch toestaen, dat *Theodoor* het lantschap van *Tzakonia* zou vervreemden.

D'aertsbisschop hitste d'inwoonders op, en deed den afgezondenen van *Rhodus* aenzeggen: dat zy hen als vyanden handelen zouden, by aldien zy zich niet van daer pakten. Aldus wiert deze onderhandeling en verdragh afgebroken en gestoort.

Hier op gaven de Ridders van *Rhodus* de stad *Korinthen*, welke zy reeds in bezit genomen hadden, weer over. Ook most *Theodoor Porphyrogenes* de penningen weer uitkeren, welke hy voor den prijs van *Misitra* genoten had: het welk hem zeer ongelegen quam: alzoo hy reeds een grote gedeelte daer van verspilt had.

Theodoor ruimde de stad *Misitra*, met zijne doot, aen eenen anderen *Theodoor*, die zijn neve en zoon van keizer *Emanuel* was, in.

Deze twede *Theodoor* nam eene Italiaensche vrouwe, uit den huize van *Malatesta*, ten wijve: waer door sedert de titel van hertogh van *Misitra* aen den zelven huize quam.

Theodoor, de Twede, trok na *Konstantinopolen*, met voornemen van het keizerrijk te erven, in plaetse van zijnen overleden broeder *Johannes*, en liet het Despotaetschap van *Morea* aen zijnen anderen broeder *Konstantyn*, gebynaemt* *Dragasées*, over: die de laeste griekſche keizer van 't Ooste of van *Konstantinopolen* was.

* of Agasi.

Onder het Despotaetschap van *Konstantyn*, liet de Turksche keizer *Amurat*, de Eerste van dien name, eenen inval in *Tzakonia* doen. Maer *Konstantyn* kocht de vrede, met eene jaerlixe schatting aen *Amurat* te betalen.

Na dit schandelijk verdragh, aenvaerde *Konstantyn* de keizerlijke krone te *Konstantinopolen*, en verdeilde het gewest van *Morea* onder zijne twee broeders, *Demetrius* en *Thomas*, de twee laetste van de zeven kinderen van keizer *Emanuel*, en twee laetste Despôten des lants.

De stad *Misitra* viel *Demetrius*, en *Korinthen Thomas* ten dele.

Wanneer eene dodelijke hate, onder deze twee gebroeders, quam te ontstaen, wiert *Morea* gelijkelijk een roof van Grieken en vreemdelingen.

Thomas wiert door de Latijnen en Albanesen ondersteunt. Maer de Turken stijfden de parthye van *Demetrius*: en onder dien dekmantel verwoeste *Thurakan*, Beglerbey van *Romanie*, *Morea*.

De twee Despoten beklaeghden en beschuldighden elkanderen by *Mahometh*, twede Turksche keizer van dien name. Ieder hunner betaelde aen hem schattingh, en elk verzoght zijne bescherming, tegen den ander, by hem.

Eindelijk wiert *Thomas* door de Turken overvallen en overweldight, en gedwongen, om zijn leven te redden, zich met zijne kinderen na *Rome* te begeven. Hy braght, naer men zeidt, met zich uit de stad *Patrasso* het hooft van den Apostel *Sint Andreas*.

Te dier tijde quam keizer *Mahometh* te *Misitra*, bedroogh de kasteelvooght door schone beloften, en deed den zelven midden doorhouwen of zagen. Hy beroofde *Demetrius* van zijn Despotaetschap, en zond den zelven na *Andrianopoli*, en nam de prinçesse, zijne dochter, ten wijve: daer by hy evenwel noit te bedde dersde leggen, uit vreze van door haer gedoot te mogen worden: dewijl deze jonge prinçesse bovenmate stoutmoedigh, en van eene edelmoedigen inborst was.

Het was op 't jaer veertien hondert en zestig, dat de stad *Misitra* in handen der Turken viel: hoewel zy de zelve niet verwoesten: maer lieten alle prachtige gebouwen van aeloutheit in wezen blijven. En aldus quam byna gansch *Morea* onder het gebiet van *Mahometh*: hoe gröten tegenstant ook de Venetianen den Turken boden. Ziet pag. 40.

Drie jaren daerna, te weten op het jaer veertien hondert en drie en zestigh, quam *Sigismond Malatasta*, prins van *Rimini*, de stad *Misitra* belegeren; en nam dezelve, na lang weerstant te bieden, in: maar kon het kasteel niet veroveren. Ziende zich dan genootzaekt te zullen zijn van het belegh op te breken, deed hy de stad in brant steken, en het grootste gedeelte daer van verwoesten.

Benedetto Kolleone, die voor den staet van *Venetien* oorloghde, nam op het jaer veertien hondert drie en zeven-

zeventigh, de ſtad *Miſitra* in: en zou ook het kaſteel verovert hebben, indien hy in een zeegevecht niet geſneuvelt was.

Te dier tijde waren de Venetianen zeer maghtigh; want behalven vele ſteden in *Thracie* en *Macedonia*, bezaten zy het lantſchap van *Lakonia*, met een groot gedeelte van *Morea*: als de ſteden van *Koron*, *Modon*, *Napoli di Romania*, *Korinthen*, het kaſteel van *Argos*, *Patras*, en andere: en daer en boven vele eilanden in d'*Archipel*.

Andreas Kambrini, Florentyner, *Theodoor Spandugino Kantakuzyno*, eertijts edelman van *Konſtantinopolen*, en *Sigiſmundo Malateſta*, verhalen by *Francisko Sanſovino*, in zijn boek van d'algemeene Hiſtorie van den oorſprong, heerſchappye en keizerrijk der Turken, met meer omſtandigheden, op wat wijze 't geweſt van *Morea*, uit handen der Griekſche lantsheeren, of Deſpóten, onder het Turkſche rijk vervallen zy. Desgelyx verhaelt ook *Chalkondylas*, (die in 't Griekſch, voor ontrent twee eeuwen, geſchreven heeft) wijtlopigh de beklaghelijke rampen van Deſpoot *Demetrius*.

Wy zullen d'eigenſte woorden van die drie eerſte ſchrijvers, uit het Italiaenſch vertaelt, dewijl die merkelijk in hun verhael, op wat wijze deze dingen zich toegedragen hebben, verſchillen, ten tone ſtellen, en met *Andreas Kambrini* beginnen.

Andreas Kambr. Wanneer de Turkſe keizer *Amurath*, de Twede, van voornemen was, de Hongaren te beoorlogen, beſloot hy zich eerſt meeſter van het overigh van Griekenlant te maken, of altoos zich daer van te verzekeren. Hy viel dan voor eerſt, met een ſterk krijghsheir, in *Morea*, en, gekomen in de Strate, of *Iſthmus* van *Korinthen*, (welke, zijnde niet meer als vijf Italiaenſche mylen breet, *Morea* beſluit) deed de muur van *Examilia*, die door de Grieken, tot eene veſting der plaetſe gemaekt was, ſlopen. Ziet pag. 36. Deſpoot *Konſtantyn*, die toen *Morea* bezat, en niet maghtigh genoeg was, om het te beſchermen, verdroegh zich met keizer *Amurath*, en maekte met hem vrede; mits aen hem eene zekere ſchatting jaerlijks te geven.

Als het veroveren der ſtad *Konſtantinopolen*, op 't jaer veertien hondert drie en vijftigh, den negen en twintighſten van Bloeimaent, door den Turkſchen keizer *Mahometh*, de Twede van dien name, en de doot van den Griekſchen keizer *Konſtantijn*, die in het belegh van *Konſtantinopolen* te ſneuvelen quam, in het geweſt van *Morea* ruchtbaer geworden was, ſtonden d'Albaneſen, die in *Morea* in grooten getale waren, tegen * *Thomas* en *Demetrius* op, en wilden zekeren Griekſchen edelman, tot heerſcher en hooft van *Morea*, opwerpen, die voorwende de eigenaer van het geweſt van *Morea* te zijn.

* Zoonen van keizer Emanuel.

Na dan d'Albaneſen den twee gebroeders, *Thomas* en *Demetrius*, den oorlogh aengedaen, en vele moeite gebrouwen hadden, vervoeghden beide parthyen zich by keizer *Mahometh*, om byſtant. Dees, de redenen van beide parthyen gehoort hebbende, oordeelde, dat de twee gebroeders recht hadden, en beſloot hunne parthye, als d'edelſte en rechtvaerdigſte, te begunſtigen en voor te ſtaen.

Mahometh zond dan, t'hunner byſtant, een zeker getal van krijgsvolk in *Morea*, en dempte ſchielijk het gewelt der Albaneſen, en dwong hen onder gehoorzaemheit van *Thomas Paleologus*, hunne Deſpoot, te keeren. Dees maekte met *Mahometh* een verbont en verdragh, op voorwaerde van aen hem zeventien duizent goude dukaten jaerlix te betalen, en ſtelde hem zelven en zijnen ſtaet onder zijne beſcherming. *Thomas* had voorgenomen zich zelven keizer van Griekenlant (in 't welk zijne voorzaten vele eeuwen geregeert hadden,) te titelen; doch derfde, uit vreze van keizer *Mahometh* te beledigen, dien titel niet aenvaerden: maer hield zich vergenoeght met den titel van Deſpoot van *Morea* te voeren.

Doch hebbende Deſpoot *Thomas* niet lang daer na verſtaen, dat vele kardinalen, door paus *Kalixt* de Derde, voor gezanten aen de Kriſten vorſten afgezonden waren, met laſt van aen hen te verzoeken, om de wapenen tegen de Turken, d'overweldinaers van Griekenlant, op te vatten,

en verwittigt daer en boven van de krijghstoeruſtingen, die ter zee, in *Italie*, tegen de Turken geſchieden, beelde hy zich met vaſte hope in, dat de Turken in korten tijt uit Griekenlant zouden gejaegt en gedreven worden. Hier over onttrok *Thomas* zich lichtvaerdelijk uit het verbont, dat hy met *Mahometh* gemaekt had, en weigerde hem opentlijk ſchatting te geven.

Maer wanneer namaels des pauzen krijghstoeruſtingen vruchteloos en ydel uitvielen, verzoende en bevredighde *Thomas* zich van nieuws, met het geven van vele geſchenken, en betalen van ſchatting voor twee jaren herwaerts, met keizer *Mahometh*, en trad weer met hem in een verbont.

Mahometh kroppende voor dien tijt het geleden ongelijk in, nam *Thomas* weer in genade aen. Maer als *Mahometh* zich, na verloop van weinige jaren, in den ſtaet van Griekenlant geveſtigt zag, en des ongelijks gedachtig wiert, zond hy krijgsvolk na *Morea*, en nam met gewelt de muur *Examilia* in, die op de Strate of *Iſthmus* van *Korinthen* gebouwt was, en die ſtreke des vaſten lants, welke tot de lengte van vijf Italiaenſe mylen, van de Joniſche tot d'Egeeſche zee ſtrekte, beſloot.

Na de Turken de veſting der muur verovert hadden, traden zy in *Morea*, namen de ſtad *Korinthen* in, en maakten de Deſpoten, *Thomas* en *Demetrius*, çijnsbaer.

Hebbende keizer *Mahometh* de toeruſtingen vernomen, die door paus *Kalixt* gedaen wierden, zond hy, om alle middelen, die Griekenlant zouden kunnen verſtoren en ontroeren, te beletten, van nieuws, op het jaer veertien hondert en zeſtigh, een groot getal van krijghsvolk in *Morea*. Na hy zich meeſter, in korten tijt, van het grootſte gedeelte der plaetſen gemaekt, en den Deſpoot *Demetrius* gevangen genomen, en gevangen na *Konſtantinopolen* gezonden had, verliet, uit vervaertheit, *Thomas*, zijn oudſte broeder, heer van *Achajen*, zijnen ſtaet, en ſcheepte na *Italien* over, en quam te *Rome*. Hy bracht, na men zeidt, met zich uit de ſtad *Patraſſo*, in *Achajen*, beneffens vele andere overblijffelen van Heiligen, het hooft van den Apoſtel St. *Andreas*, 't welk hy den paus aenbood, die het zelve, met grote eerbiedigheit aenvaerde, en in de kerke van St. *Peter* deed ſtellen. Dezen *Thomas* wiert, door den paus, een eerlijke levens-onderhout toegevoeght.

Na keizer *Mahometh* den ſtaet der Deſpoten van *Morea* aldus vernietight en verdelght, en ten zelven tijde zich meeſter van het koningrijk van *Trebeſonda*, en de ſtad *Synope*, en vele andere ſteden in klein *Aſie* gemaekt, als ook het eilant *Mitilene*, eertijts *Lesbos* genoemt, dat zekeren byzonderen heer toequam, ingenomen en verovert had, wierden de Venetianen, des verwittight, voor hunne ſteden en eilanden, die zy in Griekenlant bezaten, vervaert. Ziet Archip. pag.

Zy zagen nu hunne dwaling, van den Turken niet tijdelijk, en in den aenvang, te hebben tegen gegaen; maer toegelaten, dat de lantsheeren van Griekenlant, den een voor, en den ander na, verdelght wierden, en dat *Mahometh* zich meeſter van hunne ſtaten gemaekt had. Willende dan niet verwaghten, om eerſt door *Mahometh* beſprongen te worden, beſloten zy den vyant voor te komen.

Wyders, na eene zeer ſterke vloot van kleine en grote galeyen, verzelt met vele ſchepen, en bemant met een groot getal van voetvolk en Spaenſe ruiterye, in zee gebraght te hebben, zetten de Venetianen hunne koers na d'*Archipel*, en ſmeten het krijgsvolk op *Morea* te lande. Het eerſte werk, dat aengevangen wiert, was, de muur van *Examilia* te herbouwen, en die tot eene veſting, na hun beſte vermogen, te maken. Daer na ſloegen zy hun leger voor de ſtad *Korinthen* neer, en belegerden dezelve te water en te lande.

Mahometh, verwittight van de komſte der Venetiaenſche vloot in *Morea*, en van het gevaer des belegs van *Korinthen*, zond aenſtonts eene vloot in zee, bemant met een groot getal van voet- en rosvolk, en deed die den koers na *Korinthen* nemen: alwaer het krijghsvolk ontſcheept wiert. De Turken beſprongen aenſtonts de heropgemaekte muur van *Examilia*,

en

en schoten daer op met grof geschut.

De Kristenen, die genen tegenstant konden bieden, verlieten, uit vervarenis, de muur, en begaven zich te velde.

Wanneer de Turken de muur gesloopt hadden, en te lande ingeboort waren, gingen zy hunne vyanden opzoeken, die hen ook genen slagh weigerden. Daer ontstont een zeer gevarelyk en bloedigh geveght, tusschen beide parthyen. Wanneer eindelijk de Kristenen moede en afgemat waren, en het gewelt der Turken, die geduriglijk met versch volk, in plaetse van de gesneuvelden, aenquamen, niet konden uitstaen, begaven zy zich met groten neerlaegh na de zeekant op de vlucht, en zochten hun lijf op de vloot te bergen. Maer zy wierden, door de Turksche ruiterye, vervolght, en achterhaelt, die hen ten dele ter neer hieuwen, en een groot getal gevangen kregen: gelijk ook al d'omslagh des legers en geschut in handen der Turken verviel.

Aldus wiert de stad *Korinthen* van het belegh verlost. De Turksche vloot keerde zeeghaftig na *Konstantinopolen*, en braght met zich een groot getal van geketende Kristenen: waer van eenige op de merkt, tot schrik van andere, ter neer gehouwen: en andere tot slaven, om het vee in *Asie* te hoeden, verkocht wierden.

Op het jaar veertien hondert vier en zestigh, voer de Venetiaensche admirael, *Nikolaes de Kanale*, met een oorloghs-vloot, na de kust van Griekenlant, plonderde in *Thracie*, nu *Romania*, de stad *Eno*, of *Ena*, met het bekomen van rijken buit.

Daerna stak hy na *Morea* over, en quam in de Golf van *Patrasso*, en leverde den Turken, die aldaer in bezetting lagen, slagh, en baerde onder hen een grooten neerlaegh, met het sneuvelen van ontrent twee duizent zielen. Hy nam ook het kasteel of stedeken van *Vestiko* of *Votezza*, in, dat hy deed versterken, en liet zijn volk aldaar tot bezetting blijven.

Daer na maekte paus *Paulus*, de Twede, een verbont met de Venetianen, inzonderheit tegen de Turken, die door *Morea* stroopten, en daer uit een zeer groote buit van menschen en beesten haelden.

Keizer *Mahometh* zond, op het jaer veertien hondert en zeventigh, eene vloot van vierhondert zielen, in zee, ter verovering van de stad *Chalcis*, of *Negroponte*, op het eilant *Negroponte* gelegen: gelijk de Turken ook het zelve eilant den Venetianen afhandigh maekten. Ziet Archip. pag. 173

Na de Turksche keizer * *Bajazet*, de Twede, op het jaer veertien hondert acht en negentigh, de vrede met de Venetianen gebroken, en hen opentlijk den oorlogh aengedaen had, zond hy desselven jaers op nieu, eene vloot, van galeyen, fusten, schepen en andere vaertuigen, in zee, en deed dezelve den koers na *Morea* nemen.

* Zoon van keizer Mahometh.

Op de vloot was veel voetvolk, en *Bajazeth* zelf vond zich in perzoon daer op. Hy lande in de Golf van *Patrasso*, smeet sijn leger voor *Lepanto* neder, en maekte zich eindelijk, by overgave, daer meester van.

Bajazet zijnen aenslagh vervolgende, quam des volgenden jaers, met de vloot, voor de stad *Modon*, en veroverde, na verscheide stormen daer op gedaen te hebben, door eene verrassing en slingerslagh, dezelve. Ziet pag. 20, 24.

Na verloop van weinige dagen, gaf zich ook het kasteel over. Wanneer die van *Isola di Koron*, dat tegen over *Modon* gelegen is, *Modon* in 's vyandts handen vervallen zagen, zonden zy, om het gevaer van lijf en leven te verliezen t' ontgaen, aenstonts gezanten aen *Bajazeth*, met aenbieding van de stad en *Isola di Koron*, op belofte van hun lijf en goederen te behouden: gelijk ook *Bajazeth* hen beloofde die voorwaerden t'onderhouden. Hier op gaven die van *Koron* de stad vrywilligh aen hem over, en namen krijghsvolk van *Bajazeth* in.

Isola di Koron is eigentlyk de voorstad van Koron.

Bajazeth hield zich, gedurende de Lente, in *Morea* op, en leide zijne gedachten te werk, om de stad *Modon* te doen versterken, en dezelve met nieuwe inwoonders te voorzien, en van name te veranderen, en, in plaetse van *Modon*, *Tangeriverdi* te noemen, dat in 't Neerduitsch, *van Godt gegeven*, gezeit is.

 Na

Uit Theodoro Spandugono Kantakusino.

Na *Andreas Kombruni* begint *Theodoro Kantakusino* aldus.

Wanneer de Griekſche Keizer *Johannes Paleologus*, zoon van Keizer *Emanuel*, gene kinderen by zijne vrouw had, en zich niet maghtigh bevond te zijn, het gewelt der Turken, die grotelix in magt aengroeiden, te kunnen weerſtaen, beſloot hy by zich zelven den Kerkenraet van *Rome* by te wonen, en deed den Deſpoot van *Morea*, genaemt *Konſtantyn* * *Agaſi*, die zeer ſtrijtbaer in de wapenen was, en na de doot van *Johannes* het Griekſche rijk moeſte erven, te *Konſtantinopolen* komen. Hy nam met zich den eenen broeder, met name Deſpoot *Demetrius*, die *Miſitra* beſtierde: dewijl tuſſchen dezen *Demetrius* en den ander broeder *Thomas* een dodelijke haet ontſtaen was. Zy wierden beide verzelt met vele heren en edel-luiden.

* Of Dragaſees.

Aldus vertrok Deſpoot *Konſtantyn Agaſi* of *Drageſees*, uit *Morea*, en begaf zich na *Konſtantinopolen*, met zich nemende een zeer ſtrijtbaren kapitein, boven al de genen, die ten dien tijde waren, *Johannes Kantakuſino*. Vele andere luiden volghden Deſpoot *Konſtantyn*, die ervaren in de wapenen waren. Ook was *Georg* of *Joris Kantakuſino*, gebynaemt *Zachetai*, heer van *Braccio di Maina*, vertrokken, die een neve van *Johannes Kantakuſino* was.

De Turkſche Keizer *Amurath* dit vernemende, en ziende hoe *Morea* van ſoldaten ontbloot was, trok, zonder zich des verblijfs van Deſpoot *Thomas* in *Morea* te kreunen, met een krijgsheir in *Morea*, en deed eenen aenſlagh op *Eſſamilo*, of muur van de Korintiſche Iſthmus, en verſloegh met grote gezwintheit de Grieken. Vijf jaren daerna quam hy weer om, en baerde een groten neerlaegh onder de inwoonders van *Eſſamilo*: zulx d'een en ander neerlaegh d'ondergang van Griekenlant was.

Na keizer *Mahomet* het eiland *Metelino*, en *Fogie*, *Smyrne*, en andere plaetſen in *klein Aſie*, ingenomen had, beſloot hy *Morea* in bezit te nemen: het welk hem ook lichtelijk gelukte, door de grote oneenigheden en tweedraghten, die tuſſchen Deſpoot *Demetrius*, en tuſſchen Deſpoot *Thomas* ontſtaen waren: want na de doot van hunnen vader *Emanuel*, Griekſche keizer, (die dwazelyk by zyn leven het Griekſche ryk, onder zyne zeven zonen, verdeelt had) bleven zy gedurighlijk in de grootſte krakelen volherden.

Het gebeurde dan, na het veroveren van *Konſtantinopolen*, op 't jaar veertien hondert en drie en vijftigh, en na het ſneuvelen van den broeder keizer *Konſtantijn*, in het overgaen der ſtad, dat de Griekſche edelluiden en al de heeren, met gemene bewilliging, *Demetrius* op den ſtoel des keizerrijks wilden zetten, en ter heerſchappye verkiezen: als de geen, dien de dezelve, met goet recht, toequam. Maer *Thomas*, die jonger van jaren, als *Demetrius*, was, wilde in generleie wyze voor zijnen ouder broeder *Demetrius* wyken.

Al de groten van Griekenlant dit ziende, verdroegen zich evenwel met elkanderen, en traghten de twee gebroeders, op de beſte wyze, als zy konden bedenken, met elkanderen te bevredigen: hoewel met een vruchteloos beſtaan; dewijl zy noit middel konden beramen of uitvinden, door het welk die beide zich zamen verdroegen.

Thomas, die in der daet een tieran was, en den ſtaet van den prins van *Chiarenza*, zijne bloetverwant, en het prinſdom van *Achaja*, zocht in bezit te nemen, ontboot dien, met hem vrygelei te geven, te *Patras*: doch wanneer die aldaer gekomen was, hield *Thomas* hem zijn woort niet, maer ſmeet hem, beneffens zijne zonen, in de gevangkenis, en liet hen alle van honger ſterven.

Daer na nam hy zekeren edelman, die de dochter van den prins van *Achaja*, terwijl hy gevangen zad, ten wyve had genomen, gevangen, en deed den zelven de handen, ooren en neuze affnyden, en ook d'oogen uithalen, of uitſteken.

Hy had ook *Theodoor Bukkali*, een perſoon van groot aenſien, en een onder de voornaemſten van gantſch *Morea*, gevangen genomen, en deed dien de oogen uitſteken, en van zijn ſtaet en goederen beroven. Wanneer

neer daer na evenwel Despoot *Thomas* hem, en eenige van sijne zoonen, die hy in bewaring had, ontsloeg, keerden zy weer t'huiswaert, en bequamen hunnen staet weerom.

Daer was ook zeker ander edelman en heer, met name *Emanuel Kantakuzyno*, zoon van *Georgio* of *Joris*, gebynaemt *Sachatai*, die het gantsch lantschap van *Braccio di Maina*, een gedeelte van *Lakonika* of *Tzakonia*, beheerde, en, in grootsheit van name, en edelheit van bloede, weinige zijns gelyken, onder den Griekschen landaert, had.

Ziet pag. 25.

Dees werd ook, onder belofte van vrygeleide, door Despoot *Thomas*, ontboden. Doch dewijl die een persoon van kloek en schrander beleid was, zo wilde hy ook derwaerts niet gaen: maer bood den Despoot, wanneer die hem traghte van sijnen staet en goederen te beroven, kloekmoedigh tegenstant.

Waer over dees *Emanuel* een verbont, met vele Albanesen, maekte, die onder verscheide Grieksche edelen en heeren stonden, en qualijk door hen gehanthaeft en gehandelt wierden. Deze, uit begeerte en zucht van uit zulken sware slavernye verlost te worden, verkozen den gemelden *Emanuel* tot hun opperhooft, en veranderden sijnen naem, en noemden hem *Chin Kantakusyno*: desgelyx deden zy zijne huisvrouw of gemalin, die te vore *Maria* geheten was, *Kurchia* noemen: die beide Albaneesche namen zijn.

Hier op belegerden d'Albanesen, met een groote menighte van volk, de beide Despóten: te weten, *Thomas*, in de stad *Patras*, en *Demetrius* in *Misitra*. Dewyl nu *Emanuel Kantakuzyno* meester te velde was, kon niemant uit de steden of kastelen komen, of wiert gevangen genomen.

Keizer *Mahometh*, des verwittight, trok geswint en in aller yl, met een sterk krijghsheir, in *Morea*, en nam al de plaetsen in, en veroverde *Topo* en *Rana*. Waer over *Thomas*, ziende hoe *Mahometh* alles in bezit genomen had, de woede van den zelven niet afwachten wilde: maer stak, na al zijne goederen te *Patrasso* ingescheept waren, met een goede wint na *Rome* over. Hy bracht met zich het hooft van den Apostel *Andreas*, dat hy aen paus *Pius*, de Tweede, vereerde, die hem op de plaetse te gemoet trad, daer namaels, ter gedachtenis van het ontfangen van dit Heyligh hooft, een kapel gestigt wiert. Hy braght ook twee zonen met zich; welker een *Despoot Andreas*, en d'ander *Despoot Emanuel* genoemt was: eene dochter, welke namaels, door Paus *Sixtus*, te *Rome* uitgehuwelijkt wiert. *Andreas*, d'outste zoon van *Thomas*, sterf te *Rome* in zeer groote ellende. Waer over d'ander broeder *Emanuel*, die in verstant en kloekzinnigheit zijnen broeder *Thomas* verre overtrof, ziende hem tot zulken deerlyken staet vervallen te zijn, byna als twijfelmoedigh uit *Rome* trok, en zich by keizer *Mahometh* vervoeghde; hoewel niemant andere gedaghten had, of *Mahometh* zou hem om 't leven doen brengen hebben. Maer de zaeke viel geheel anders uit, als *Emanuel* te vore gespelt was: want *Mahometh* ontfing hem minnelijk, verzagh hem van spijze en drank, en eerde hem meerder dan eenigen mensch in zijn hof, en liet dezelven Kristen sterven: gelijk al zijne andere voorzaten gestorven waren. Hy wiert niet alleenlijk met grooten pracht door de Kristenen: maer ook door de Turken, en andere grooten des hofs, ter grave verzelt.

Despoot *Demetrius*, die in de stad *Misitra* heerschte, riep (als men voorgaf) keizer *Mahometh* in, om het bezit van *Morea* t'aenvaerden: dewijl *Mahometh* hem, op zijn woort, beloofd had, zijne eenige dochter, welke 's vaders staet most overerven, ten wijve te zullen nemen.

Daerna verdroeg zich ook *Emanuel Kantakusijno* met keizer *Mahometh*, en gaf zich aen hem over: waerom hy aen eenen ieder hunner, tot lijfs onderhout, vijf en twintigh duizent dukaten jaerlix toevoeghde.

Keizer *Mahometh* wilde evenwel de dochter van *Demetrius* niet ten wijve nemen, schoon hy hem zulx beloofd had. En aldus sterf zy maeght in *Andrianopoli*.

En alhoewel *Emanuel Kantakusino* goe-

goeden levens onderhout van keizer *Mahometh* had, zoo betrouwde hy evenwel den zelven niet veel: maar vlughte na den koning van *Hongaryen*, en sterf aldaer.

Desgelyx beroofde *Mahometh* keizer *Demetrius* van zijn levens onderhout, op een valsche betighting, van de tol of inkomste des zouts gestolen te hebben. Het welk *Demetrius* zo geweldigh speet, dat hy binnen weinigh dagen ook overleed.

Na dan *Mahometh* by na gansch *Morea* in bezit genomen had, zoo kon hy evenwel de stad *Zunchi*, anders *Navarino*, noit in krijgen: voor de welke hy, den tijt van vier dagen, met zijn leger ter neer geslagen lagh; dewijl dezelve, door *Paleologus di Grezza*, een zeer strijtbaer man, en heer der stad, verdedight wiert.

Ziet pag. 40.

Ter belegering van de stad *Malvasia* wilde *Mahometh* niet trekken, dewijl dezelve zeer sterk was, en daer binnen een zeker *Nikolaes Paleologus* lagh, die dezelve, uit den naem van den Despoot, bezat.

Keizer *Mahometh*, in het keeren na *Adrianopoli*, nam op wegh *Athene* in bezit: dewijl desselfs hertogh zonder mannelijken oir overleden was. Gekomen te *Adrianopoli*, deed hy grote zegestaetsien, ten teken van zijne overwinningen, aenrechten.

Na dan Keizer *Mahometh* uit *Morea* vertrokken was, verliet *Paleologus di Grizza* de stad *Zunchi*, en begaf zich by de Venetianen, die hem minnelijk ontfingen, en algemenen kapiteyn of kolonel of overste van hunne gehele lichte ruitery maekten. Maer hy quam in 't kort te sterven.

Wanneer nu *Nikolaes Paleologus* weinigh vertrouwen en hope op de Kristen vorsten, dat die iet op de Turken ondernemen zouden, stelde, verkocht hy, voor eene goede zom van penningen, de zeer sterke stad *Malvasia* aen de Venetianen.

Ziet pag. 40.

Als keizer *Mahometh* vernam, hoe de zeekapiteynen der Venetianen de vestingh van *Vostezza* op nieuw gesterkt, en eenige krijgsbezettingen in *Examilo* geleit hadden, zond hy derwaerts zekeren veltheer *Amarbei*, die, getreden in *Morea*, al de gemelde plaetsen innam en sloopte.

Te dien tijde bevond zich in *Morea Jakob Barbarigo*, of uit den huize van *Barbarigo*, en proveditor van *Morea*, van wegen de Venetianen, die, behalve vele galeyen, die aldaer lagen, een strijtbaren griekschen kapiteyn, met name *Michiel Ralli*, by zich had. Na het krijgsheir der Kristenen ontscheept was, leverden die eenigen Turken des veltlegers van *Amarbei* slagh, en queten zich zoo mannelijk, dat zy hen den neerlaegh toebraghten, en overwinnaers bleven.

De proveditor der Venetianen *Barbarigo* dit ziende, wiert daer over opgeblazen en trots, en wilde dwazelijk, als die gene ervarentheit in den oorlogh had, de Turken vervolgen, en tot het veroveren van de stad *Patrasso* trekken: tegen het gevoelen van kapiteyn *Michiel Ralli*. En alhoewel *Ralli* hem vertoonde, dat zulx niet wel zou aflopen, maer voor hen beter zou zijn, op den eenen of anderen veiligen oort zich te versterken, zoo kon *Barbarigo* evenwel tot den voorslagh van kapiteyn *Ralli* niet verstaen: maer wilde, in weerwil van 't gansch krijgsheir, verder voortrekken. Doch de veltoverste der Turken overviel het heir der Kristenen, en versloegh *Barbarigo*, met ontrent tien duizent van zijn volk. Kapiteyn *Michiel* wiert met zijn paert in een moerasch gesleept, en zou het misschien ontsnapt hebben, indien een griekschen priester hem niet ontdekt en aen de Turken verklikt hadde: die aldaer quamen en hem gevangen namen, en impaleerden of spitsten. Het overigh van het Kristen volk, verstaende de komste van *Amarbei*, vertrok zich evenwel tot aen *Kalamata*. Aldaer raekten beide krijgsheiren hantgemeen, en leverden elkanderen slagh, met neerlaegh der Kristenen: waer van de gevangenen na *Gallipoli* vervoert wierden.

Daer na nam keizer *Bajazeth*, d'Eerste, de steden *Modon*, *Koron* en *Zonchi* of *Novarino* in: maer kon de stad *Napoli di Romania*, dewijl dezelve zeer sterk was, niet veroveren.

Het

Het gebeurde, na keizer *Mahometh* (gelijk te voore verhaelt is,) byna gansch *Morea* in bezit genomen had, dat de Venetianen, voor het maken van eene vesting in *Vostezza*, *Sigismondo Malatesta*, heer van * *Armino*, een zeer vermaerde krijgsoverste, met twalef hondert man, al uitgelezen volk, na *Morea* zonden, om den oorlogh den Turken aen te doen. Zy waren aldaer zoo dra niet aengekomen, of al de steden en kastelen van dat gewest gaven zich, in den tijt van drie dagen, aen de Venetianen over: uit oorzake de Kristenen, die aldaer waren, niet gaerne onder de heerschappye der Turken wilden buigen. En alhoewel de stedelingen zich overgaven, zo wierden evenwel de Turksche krijgsbevelhebbers ter neer gehouwen. Maer die in de steden *Korinthen* en *Kalauritia* zich bevonden, dewijl die plaetsen zeer sterk waren, gaven zig niet aenstonts over.

* Eene stad in het lantschap van Romaniola, aen de kuste der Adriatische zee gelegen.

Sigismondo, uit misnoegen over rekening van zekere betaling, liet het belegh der stad *Korinthen* steken, en vertrok naer huis.

Na zijn vertrek, maekten de Venetianen zekeren *Bertoldo d'Este*, tot hunnen veltoverste: die aenstonts met het krijgsheir opbrak, en ter belegering na de stad *Korinthen* trok.

De stedelingen, niet kunnende het belegh verduuren en uitstaen, openden de poorten, en zonden *Bertoldo* de sleutels der stad toe, tot een teken en bewijs van zich aen hem te willen overgeven. Alleenlijk schoot het kasteel over, om ingenomen te worden: waer op vele Janizzaren waren, die het zelve kloekmoedelijk verdedighden. In het klimmen op den bergh, om na de stad *Korinthen* te gaen, nam *Bertoldo* zijn helmet of stormhoet af. Waer over eene vrouw, met het werpen van eene steen neerwaerts, zijne herssepan quetste: zulx hy aen de wonde overleed.

Hier over, en op de tijdingh der komste van *Bassa Dauth*, met een leger van tachentigh duizent man, volgens bericht van twee overlopers, trok het gansche Venetiaense krijgsheir te rug: want d'admir. *Loredano* deed deswegen al de Sopracomiten en kapiteinen in den krijgsraet ontbieden, en stelde hen voor, wat beter gedaen ware, den aenslagh van de muur *Hexamiglio* te vervolgen, of dien, om *Bassa Dauth*, die met een leger van tachentigh duizent man verwaght wiert, te laten steken? Zy spraken alle uit eenen monde: hoe beter zoude zijn het krijgsheir en de vloot te behouden, en de muur van *Hexamiglio*, die van weinigh belangh was, te verlaten, als de vloot en 't krijghsheir, met de muur, t'eenemael te verliezen: en des te meer, dewijl al het volk, voor een groot gedeelte, met den buikloop gequelt was. Om deze redenen vond d'admirael *Loredano* geraden de muur *Examiglio* te verlaten.

Na dan het geschut, krijgstuigh, lijftoght en omslagh der krijgsknechten ingescheept was, stak hy van de kust af, en belaste zijn volk, om zich op het spoedighste na *Napoli di Romania* te begeven.

Ondertusschen quam *Bassa Dauth* met zijne ruiterye, waer onder zich een groot getal van Janizzaren of voetvolk bevond, aen de muur *Examiglio*. Na dees het vertrek der Kristenen te lande verstaen had, bestond hy hen te vervolgen, en reed den gehelen nacht over: ook scheelde het weinig, of hy zou hem achterhaelt hebben.

Hy nam op wegh 't kasteel *Argos* in, dat *Bertoldo d'Este* te voore den Turken afgenomen had: gelijk de Turken het zelve door verraet den Venetianen eerst ontweldight hadden.

Na verloop van weinige dagen, vielen *Amarbei* en *Bassa Dauth* in *Morea*, en verwoesten vele dorpen en gehuchten. Dus verre *Kantakusino*, na wien *Sigismundo Malatesta*, aldus begint.

Op het jaer veertien hondert vier en zestigh deed de Turksche Keizer *Mahometh*, de Tweede van dien name, den Venetianen den oorlogh aen, en nam in 't begin het kasteel *Argos* in, niet meer dan vijf Italiaensche mijlen van *Napoli di Romania* gelegen; dat, door zekeren griekschen paep, in handen van den *Flambulaer* van *Korinthen* door verraet overgelevert wiert.

Sigismund. Malatesta.

De Venetianen, des verwittight, zonden eenen aen keizer *Mahometh* af, om het kasteel voornoemt, dat hen, tegen de verdragh-punten van vrede, ontnomen was, weerom t'eischen.

a ***** Maer

Maer d'eiſch was vergeefs en viel vruchteloos uit.

Waer over de Venetianen, na rijpen overlegh, beſloten keizer *Mahometh* den oorlogh aen te doen, en zonden, tot uitvoering van dien, hunnen admirael of algemenen kapitein *Luigi Loredano* na het eilant, en na de ſtad *Negroponte*: en ook hunnen algemenen kapitein of veltheer van het lantkrijgsheir, *Bertolde d'Eſte*, na *Morea.*

Den eerſten van Bloeimaent aenvaerde d'admirael *Loredano* den ſtandaert.

Na verloop van weinigh dagen, vertrok hy met eene vloot van *Negroponte*, en quam te *Napoli Romania* aen, en daer na te *Monembaſia*, anders *Malvaſia*, en *Napoli di Malvaſia*, dat Ziet pag. een weinigh te vore, door *Paleologo Grizza*, aen de Venetianen overgegeven was.

Na hy die plaetſe met allerlei lijftoght, die in hare gebiet of lantſtreke, door de rouheit der bergen, weinigh valt, voorzien had, trok hy, na een kaſteel der Turken, *Vatika* geheten, dertigh Italiaenſche mijlen van *Malvaſia* gelegen: welk hy zonder ſlagh of ſtoot in kreegh. Hy keerde, na dat met alle behoorlijke dingen geſterkt te hebben, na *Napoli*, en nam zijnen koers na d'*Archipel*, en bezoght van daer al d'eilanden, die toen onder de Venetianen ſtonden: waer mee hy de geheele Hooimaent verſleet, en quam den eerſten van Oogſtmaent te *Napoli di Romania*: alwaer hy *Bertoldo d'Eſte*, veltheer van het krijgsheir te lande, verwaghte. Na die aengekomen was, zond hy het grootſte gedeelte van de ruiterye na Ziet pag. 80. *Argos*, en nam dat ſtedeken, met weinigh verlies van volk, aen beide zijden, in: alhoewel de burght of het kaſteel zich niet wilde overgeven. Na het innemen van het ſtedeken *Argos*, quamen derwaerts vele ſoldaten van *Napoli di Romania*, die door *Bertoldo* afgezonden waren.

Des volgenden uchtens deden de Kriſtenen een ſtorm op het kaſteel; maer wierden door de belegerden, die zich kloekmoedelijk verdedighden, afgeſlagen. Ondertuſſchen quamen twee hondert Turkſche ruiters en hondert voetknechten, die zich eene grote vierendeels mijls van de ſtad neerſloegen.

Wanneer de Kriſtenen, die in *Argos* waren, de Turken zagen, togen zy tegen hen ter ſchermutſel uit: en vochten beide parthyen eene goede wijle tegen elkanderen; hoewel met weinige doden ter weder zijde: doch de Turken hadden evenwel de meeſten. Waer op de Kriſtenen zich weer in *Argos* begaven.

Des anderendaeghs gaven de Turken en Albaneſen, die zich op het kaſteel, en met weinigh lijftoghts, bevonden, aen de belegeraers over, behoudens hun lijf en goet: en begaven zich met hun goederen en huisgezinnen na de ſtad *Korinthen.*

Den eerſten van Herfſtmaent des zelven jaers, begon d'admirael *Loredano* d'engte van den *Iſthmus*, van d'eene zee tot d'andere, of van de golf van *Engia* tot de golf van *Lepanto*, met een muur *Examiglio* genoemt, op te halen, en deed dezelve met een dobbele gracht, en met hondert en zes en dertig torens, verſterken.

Na de muur voltoit, en met krijgsvolk wel bezet gelaten was, trok d'admirael *Loredano* met zijne overige galeyroeiers en Kandiotten, en *Bertoldo* met zijn krijgsvolk, en Italiaenſche voetknechten, ter belegering van *Korinthen.* Maer onderwijle zy doende waren, om het geſchut daer voor te planten, en afſnijdingen te maken, quamen aldaer eenige overlopers, en braghten tijding, hoe *Amarbei, Flambulare* van *Morea*; met twalef duizent Turken, na die plaetſe op wegh was, en aen quam trekken.

Loredano dit horende, beval, door zijne afgezondenen, den genen, die tot bewaring van de muur van *Examiglio* geſtelt waren, dat zy zich kloekmoedelijk zouden hebben te dragen. Na dan *Korinthen* verlaten te hebben, keerden zy alle derwaerts.

Den vijfentwintighſten van Herfſtmaent, verſcheen aldaer *Amarbei*, met een weinigh minder, als tien duizent Turken, en, genadert tot op ontrent drie hondert ſchreden van de muur, ſloegh zich aldaer neer, en be-

bekeek het werk van onderen tot boven, en van d'eene hoek tot d'andere. Terwijl hy daer over gansch verwondert ſtont, deden de Kriſtenen, die tot bewaernis van de muur geſtelt waren, het geſchut losbranden: en het ſcheelde weinigh of zouden hem met een kogel getroffen hebben: maer ſchoten twee andere van zijn volk, die dicht daer by ſtonden, doot ter neer.

Des volgenden uchtens quam hy weer op zijne vorige plaetſe, en vertrok, na de muur wel bezightight te hebben. Evenwel wil hierom d'admirael *Laredano*, dat niemant van de bewaernis der muur *Examiglio* voor den eerſten van Wijnmaent zou vertrekken.

Den tweden van Wijnmaent, wiert aen *Bertoldo*, met grote plechtelijkheit, de ſtandaert toegevoeght. Na dit geſchiet was, keerden de twee krijgsoverſten, *Bertolda* en *Laredano*, met hun volk te lande en ter zee, na de ſtad *Korinthen*, en begonnen aldaer hun geſchut te planten, om dezelve te beſchieten. Midlerwijle raekte *Bertoldo* met de Turken gedurigh in gevecht, en bevoght altijt d'overhant.

Na alle dingen, die tot het veroveren van eene ſtad nodigh zijn, vervaerdight waren, wiert den Kriſten ſoldaten, op pene van den hals, belaſt, dat zy zich alle, om een algemenen ſtorm op *Korinthen* te doen, twee uuren voor Zonnen-opgang, den twintighſten der zelver maent, in orde onder hunne vendels zouden laten vinden.

Het ſtormen wiert ten beſtemden dage met grote kloekmoedigheit begonnen, het welk, zonder eenigh verpozen, tot aen drie uuren duurde. De Kriſtenen, aengemoedigt door het zeggen van *Bertoldo*, die weer in het leger gekeert was, deden hunne uitterſte beſte. Maer de verdedigers, op ſteun en hulpe van de voordeligheit des oorts, doden meer als drie hondert Kriſtenen: gelijk ook vele gequeſt wierpen. Onder welke *Bertoldo*, door den ſlagh van een ſteen, aen het hooft getroffen wiert. Dies de beſtormers, zonder eenigh voordeel gedaen te hebben, den voorgenomen aenſlagh ſtaekten: want de Turken, zijnde trotſer geworden, vielen des volgenden daeghs uit *Korinthen*, en beſprongen de genen, die den bergh ingenomen, en rontom de muur des kaſteels zich gelegert hadden. Beide parthyen leverden elkanderen ſlagh: maer de Kriſtenen wierden gedwongen de muur, en te gelijk den bergh, te verlaten, en het bezit daer van aen de Turken over te geven.

Na dan het beleg van *Korinthen* reeds opgebroken was, keerden de krijgsoverſten *Laredano* en *Bertoldo*, weer na de muur *Examiglio*: alwaer *Bertoldo*, den vierden van Slaghtmaent, aen de wonde, door een ſteen aen het hooft getroffen, overleed. Het lijk wiert geopent, en met aloë gebalzemt, en na *Italie* overgevoert.

Ten zelven dage wierden in het Venetiaenſche leger twee Turkſche verſpieders gevangen, die, zijnde gepijnight, zeiden, dat binnen acht dagen *Dauth Baſſa* van *Romania* of *Beglerbei* van *Morea*, met tachentigh duizent Turken verſchynen zou.

Op dit gerucht verliet de veltheer *Laredano* de muur *Examilia*, en begaf zich met al den omſlagh des legers na *Napoli di Romania*.

Des jaers vijftien hondert en vier en zeſtigh, den dertienden van Grasmaent, verſcheen *Sigismundo Malateſta* in *Morea*, en nam al de krijgsknechten van *Bertoldo* tot zich, en deed vele invallen onder de Turken en in verſcheide plaetſen door *Morea*. Van daer trok hy ter belegering van *Miſitra*, de zetel van het Deſpotaetſchap van *Morea*, en nam de twee eerſte omtrekken of muuren van de ſtad in: maer in het derde was een ſterk kasſteel, dat zeer wel voorzien was, zoo van Turkſche krijgsbezettelingen, als van allerlei ſlagh van nootwendige behoeften tot tegenweer. *Amarbei Flambulare van Morea* quam met een groot gevecht tot aen de poorte van *Miſitra* lopen; hoewel niet meer als met twintigh ruiters. *Sigismundo* dit vernemende, bragt zijn volk in ſlaghorde: maer verwittight van het klein getal der Turken, vervolghde hy zijnen begonnen aenſlagh eenige dagen. Doch bezeffende daer na wat onheil

Ziet pag. 33.

en rampen hem zouden mogen overkomen, tot wat ſchade hy zou hebben kunnen vervallen, ter oorzake hy van gene andere plaetſe, als van *Mantegnia*, onderſtant van krijgstuigh en lijfvoorraet kon bekomen, beſloot hy het belegh van *Miſitra* te ſtaken en verlaten. Hy ſteegh dan te paerde, en keerde na de ſtad *Napoli* van *Romania*, en trok daer na, om eenige gewichtige voorvallen, na *Italien*.

Eenige dagen na het vertrek van *Sigismundo*, trokken de kapiteynen, *Ceco Brandolino*, *Gioanni dalla Tela*, *Giouanni Grande Dalla Maſſa*, en andere, met hunne krijgsmaght, na een kaſteel, dicht by *Miſitra* gelegen, en begaven zich om ſtrijt, zonder d'een voor den anderen wilde wijken, ten ſtorm op het kaſteel. Maer onder het beſtormen, wierdenze door *Amarbei* met twalef duizent ruiters beſprongen, en alle, met hunne benden, of gevangen, of ter neer gemaekt.

Te dier tijde was proveditoor of lantvooght van *Morea*, *Jakob Barbarigo*, die beſloot, met het krijgsvolk van *Bertoldo d'Eſte* en *Malateſta*, na *Patraſſo* te trekken.

Na hy zich met het krijgsheir niet verre van die ſtad neergeſlagen had, quam aldaer ook *Amarbei*, *Flambulare van Morea*, met twalef duizent ruiters, die de Kriſtenen onverziens en zoo ſchielijk beſprongen, dat zy genen tijt hadden, om zich by een te vergaderen: zulx zy een groten neerlaegh kregen, en ten dele gevangen, en ten dele gedoot wierden. Onder de geſneuvelden was de proveditoor zelf, en kapitein *Michiel Ralli*, en kapitein *Bernard van Koron*. Kapitein *Leo*, een Slavoon, en graef *Megera* berghden zich met de vlught.

Na verloop van eenige dagen deed de Venetiaenſche admirael *Vettor Kapello* zijne roeiers te lande treden, en *Patraſſo* beſtormen: maer vele hunner wierden door het krijgsheir van *Amarbei* verſlagen, en alle op de vlught gedreven: waer over *Vettor Kapello* de genen, die in 't leven gebleven en niet gevangen waren, te ſcheep deed klimmen, lichte het anker, en nam zijnen koers na d'*Archipel*: van waer hy na het eilant *Negroponte* overſtak, alwaer hy aen eene ziekte overleed.

Daerna deed de Venetiaenſche admirael *Nikolaes Kanale*, *Luſtiza* of *Voſtezza*, in de golf van *Patraſſo* gelegen, verſterken. Dus verre *Sigiſmundo Malateſta*.

Morea onder de Venetianen.

In Oogſtmaent dezes lopenden jaers zeſtien hondert zeven en tachentigh, hebben de Venetianen eindelijk den Turken het gantſch geweſt of koningrijk van *Morea*, afhandigh gemaekt, en onder hunne gehoorzaemheit gebragt, behalve de ſtad *Napoli di Malvaſia*: want na de Republijke van *Venetien*, op het jaer zeſtien hondert vijf en tachentig, de ſtad en veſting van *Koron*, en de plaetſen en kaſtelen van *Kalamata*, *Zarnata*, *Paſſaua*, en *Chielaſa*, en byna al de Zuider ſtranden verovert had, heeft dezelve, des volgenden jaers, de ſtad *Napoli di Romania*, en *Modon*, ingenomen.

Ziet pag. 1.
Ziet pag. 20.

In Ooghſtmaent dezes zelven jaers zeſtien hondert zeven en tachentigh, hebben de Venetianen de ſtad en kaſteel *Patraſſo*, en twee nabygelegene kaſtelen, als dat van *Morea* en *Romelia*, verovert.

Al de ſchoonſte Moskes of Mahometaenſche tempels, die men in de twee veroverde plaetſen vand, wierden, door bevel van den Algemenen kapitein *Moroſini*, in kerken verandert. Te *Patraſſo* wijde men eene Moske, na die in eene kerke verandert was, aen d'Allerheilighſte Ontfangkenis, en voeghde dezelve den Minrebroeders toe.

Men ſtelde te *Patraſſo Girolamo Priuli* tot buiten gewonelyken proveditoor of opperhooft, en *Pietro Grioni*, tot kaſteelvooght: en in het kaſteel van *Morea Marko Barbarigo* tot proveditoor en *Girolamo Tiepolo* tot kaſteelvooght: en in het kaſteel van *Romelia*, *Alvoiſe Sagedro* tot proveditoor: die alle Venetiaenſche edelen waren, en te gelijk ook met minder bevelhebbers, behoor- Ziet pag

hoorlijke krijghsmaght, geestelyken, en artzen of heelmeesters voorzien wierden.

Veroveing van Korinthen. Ziet pag. 3.

Ter zelve tijde wiert ook de stad *Korinthen* en *Misitra* verovert.

Na de Seraskier, in een gevecht by *Patrasso*, met verlies van over de duizent Turken, door de Venetianen, onder beleit van den Grave *Koningsmark*, verslagen, en op de vlucht gedreven waren, begaf hy zich na de stad en kasteel, of burght en vesting van *Korinthen*.

Maer hebbende van den aentoght der Venetianen, op *Korinthen*, kuntschap bekomen, deed hy, zonder aenschouw op d'aenzienlyke en prachtige gebouwen, en grooten voorraet van krijghstuigh, te nemen, al de huizen, zoo van de stad, als van het kasteel, dat, van wegen zijnen voordeeligen oort, op den top van eenen bergh, byna als onverwinnelijk scheen, in brant steken.

Ten zelven tijde mosten ook, op orde van den Seraskier, door gantsch *Morea* afgezonden, al de Turksche huisgezinnen uit *Morea* na *Theben* vertrekken. Gelijk hy ook, om des te spoediger te vluchten, al zijn reistuigh na *Theben* deed slepen.

De Venetiaensche oorloghsvloot, versterkt met veertien veroverde galeotten, welke gewapent wierden, naderde vast de Golf en wateren van *Korinthen*: midlerwijle de veltheer *Koningsmark*, met de ruiterye, te lande, zynen wegh derwaerts spoede. Men zagh, in het naderen, *Korinthen* in lichten brant staen: gelijk zich ook noch eenige Turksche ruiters vertoonden: hoewel die wel haest de wijk namen.

Na dier vertrek, quamen de voornaemste personen van *Korinthen*, uit den naem des lantvolks, aen de voeten van den veltheer *Koningsmark*, zich werpen, met verhael, hoe al d'inwoonders van *Misitra*, *Karitena*, *Drapolizza* en andere oorden, ten getale van ontrent tien duizent, by malkanderen gekomen waren, tot volbrenginge van hunnen uittoght gelyker hant, en gereet stonden, om onder gelei van *Mehemet Bassa*, met twee duizent man, het gantsch gewest van *Morea* te ruimen.

Zoo dra het kasteel der stad *Korinthen* met volk van de Republijke bezet was, wiert de kolonel *Bononetti*, met zyne bende, benessens die van den grave *Vertua*, in de stad gezonden. Men plante aldaer aenstonts de zegepralende standaert van *St. Mark*, en vond noch vele huizen, door den brant, ongeschonden: als ook menigte van geschut, krijghstuigh en lijftoght.

Midlerwyle vertrok *Mehemeth Bassa*, wanneer die den doortoght, door deze drokheit der Kristenen, aldaer ontrent open zagh, met zijn volk, door *Romelia* na *Theben*: alwaer hy behouden aenquam: behalve alleen, dat d'Albanesen en Ulakken des rijks van *Morea*, in het vervolgen, vele slaven, hoewel meest vrouwen en kinderen, bequamen.

De Grieken, toen de Turken dezen aftoght volbragten, bleven van hunne geweldenaryen niet onaengeranst: want die namen vele hunner tot slaven, en al het vee van *Soma*, voor hunne reistuigh, met hen. Dan d'Albanesen van *Megara*, het eerste groote lant, dat buiten d'engte of Straet van *Korinthen* leit, hen natrekkende, vielen in de staert des vluchtenden volks, en hernamen een gedeelte van 't vee, en bequamen ook vele gevangenen.

Men zeidt, onder d'aeloutheden, die op het kasteel van *Korinthen* ontdekt wierden, het beelt van *Janus* aldaer zou gevonden zijn.

Den twee en twintigsten van Oogstmaent, ging de veltheer *Koningsmark*, met een groot gevolgh, den Korinthischen *Isthmus*, of Enge hals van *Morea*, tusschen de *Jonische* en *Egeesche* zee, of eigentlijk tusschen de Golf van *Lepanto* en *Engia*, gelegen, bezightigen, en quam tot aen de grontvesten der oude muur, eertijts door de Venetianen, tot bescherming van *Morea*, dwers over deze engte opgehaelt, bezichtigen. Gelijk hy ook de vesting of kasteel *Akrokorinto*, quam beoogen.

Ter oorzake van het belang en hoedanigheit dezer plaetse, inzonderheit door het kasteel, op een hooghte gelegen, wiert dezelve met volk bezet, en met krijghstuigh en lijftoght voorzien, en het buitenge-

wonelijk proveditoorschap daer van, aen *Angelo Michele*, en het gouverneurschap of stedehonderschap, aen *Citadello*, edelman van van *Padoua*, toegevoeght.

In den krijghsraet wiert besloten, twee forten, of vestingen, tot versterking van het kasteel *Akrokorinto*, en tot bevrijding van *Morea*, voor buiten gewelt, op te werpen: met voornemen van den *Isthmus*, aen d'eene zyde, door dezelve te sluiten.

Aldus verlieten de Turken het rijk van *Morea*, trokken zich na de onbeklimmelijke bergen van *Theben*, ten getale alleenlijk van ontrent vier duizent man: want de rest van hun leger was voor een groot gedeelte, in weerwrake van hunne lantsluiden en andere, door gantsch *Morea* verstroit. Over de drie hondert gevluchte Grieken quamen weerom, en wierden, door orde van *Pisanestro*, met vier galeien, en andere vaertuigen, na hunne oude woonplaetsen gebraght.

De Metropolitaen der stad *Korinthen* quam, met een groote stoet van geestelyken, den grave *Koningsmark* plechtelijk bezoeken: gelijk die ook door den zelven, met minnelijke bejegening, na vereisch van zijne aenbiedingen en ontwerpingen, onthaelt wiert.

Tornese verovert door de Venetianen. Ziet pag. 30.

Ten zelven tijde wiert ook het kasteel *Tornese*, waer in zich drie hondert en vijftigh Turken bevonden, zonder slagh of stoot, in handen der Venetianen overgegeven. Eenige Galeotten of Galeyen, welke door *Koningsmark*, tot het overvallen en opeischen van het zelve kasteel, afgevaerdight waren, kregen aenstonts een gewenschte antwoort: want zo dra de Turken den aentoght der Venetianen vernamen, verzochten zy aenstonts, om tot een verdragh te treden, met overgeven des kasteels. Na dat getroffen te zijn, wierden de Turksche bezettelingen, en eenige andere, met een vaertuigh, na *Smirna* overgevoert. De voornaemste Moske des kasteels wiert in eene kerke verandert, met dezelve aen de *Lieve Vrouw van Loretto*, en aen *Sint Antonio van Padua* toe te wyen.

De heer *Georgio Foskarini* wiert tot kasteelvooght derwaerts geschikt.

Men zeidt dit kasteel, of desselfs gebiet hondert en vijftigh steden, of, zoo andere berighten, twee hondert andere plaetsen en dorpen, de vermakelijkste en sterkste, die de Turken in *Morea* bezaten, en die jaerlix eene schatting van twee hondert duizent realen kunnen opbrengen, begrijpt.

Op verzoek van derzelver Grieksche inwoonders, om het Roomsch geloof te mogen aennemen, wiert besloten eene plechtelyke dope, onder het lossen van 't geschut, en het bewyzen van andere vreughdetekenen, te houden.

Vervolgens zullen wy de voornaemste aenzeegelege plaetsen van *Morea* beschrijven, en met *Patrás*, nu *Patrasso*, eertijts de hoofstad des lantschaps van *Eigen Achaia* beginnen.

Aeloude staet en regering van Achaia, en hoe onder de Romeinen gekomen zy. Ziet pag. 3 en 10.

Eige Achaia was, volgens *Plinius*, te vore *Aigialos* of *Ægialos* genoemt, van wegen de steden, die langs het gansche strant in orde lagen: want *Ægalus* bediet op Grieksch een zeestrant: hoewel de Sicyoniers wilden, dat het den naem *Egialos* van *Egialeus*, koning van *Sicyonie*, zou bekomen hebben. In zeer aeloude tijden was het ook *Sicyonie* geheten, dewijl die gehele streke onder het zeer aeloude koninkrijk van *Sicyonie* stont.

Desgelijx schrijft *Strabo*, dat *Achaia* by ouds *Aigialeia* of *Ægialeia* geheten was, en d'inwoonders *Egialensers*.

Maer aenstonts daer na wiert het van hen *Jonia* (gelijk ook *Attika*) genoemt: te weten na *Jon*, zoon van *Xuthus*. Of het wiert *Jonia*, na de *Jonen* genoemt, die door d'Atheners belast wierden kolonien na *Peloponnesus* te voeren. Het welk zich aldus toedroegh, volgens bericht van *Strabo* en andere Grieksche historischrijvers.

Hellenes was eene zoon van *Deukalion*, en heerschte over het lantschap van *Phthia*, tusschen de rivieren *Peneus* en *Asopus* gelegen, en gaf het rijk aen den oudsten van zijne zonen over; maer zond d'andere buiten 's lants, op dat ieder voor zich eene woonplaetse zou zoeken.

Xuthus nam de dochter van *Erechteus*, koning der Atheners ten wijve, en

en ſtichte de Tetrapolis, dat is, vierſtad van *Attika*: want alzoo wiert die lantſtreke genoemt, beſtaende uit vier ſteden, als *Enoë*, *Marathon*, *Probalinthus* en *Tricorythus*.

Als een der zonen van *Xuthus*, met name *Achaius* of *Acheus*, uit onvoorzichtigheit eenen manſlagh begaen had, vlughte hy na *Lakonika* of *Lacedemonia*: al waer hy zoo maghtigh wiert, dat de genen, die aldaer woonden, na hem *Acheers* of *Achaiers* genoemt wierden.

Wanneer de broeder *Jón* de Thracers, ſtrijtgenoten van *Eumolpus*, overwonnen had, kreegh hy zulken groten gezagh, dat d'Atheners de regering van hunnen ſtaet aen hem overgaven en toebetrouwden.

Maer wanneer daerna de menſchen in dien oort geweldigh vermenighvuldighden, zonden d'Atheners een
*NuMorea kolonye van Jonen na *Peloponneſus*, en noemden het lant, dat door hem in bezit genomen wiert, nà hen *Jonia*,
of Egiaea. dat te vore *Egialeia* geheten was. Gelijk ook d'inwoonders wijders, voor *Egialeers*, *Jonen* geheten, en in twalef ſteden verdeilt wierden. Of het lant *Egialea* zelve wiert door hen in twalef ſteden of woonſteden verdeilt.

Maer als, na de weeromkomſte der Herakliders in *Peloponneſus*, d'Acheers of Achaiers uit *Lacedemon* en *Argos* verdreven waren, zonden die gezanten na de Jonen, hunne bloetvrienden, en verzoghten op hen, om, beneffens hunnen koning *Tiſamenus*, zoon van *Oreſtes*, tot deelgenoten der landeryen te mogen aengenomen worden. Maer de Jonen de maght der Achaiers verdaght houdende, ſloegen dier verzoek af. Dies d'Achaiers gewapender hant het lant, dat hunnen gezanten geweigert was, beſloten in bezit te nemen: gelijk zy ook de Jonen in een gevecht overwonnen, en uit het ganſch lant dreven; hoewel met ſneuvelen van hunnen koning *Tiſamenus*. Voorts namen zy het ganſch lant in bezit, en noemden het na hen *Achaia*, en behielden dezelve verdeiling des lants, die zy daer gevonden hadden. Zy namen zoo geStrab. weldigh in maght toe, dat zy, wanneer de Herakliders, van wie zy afgevallen waren, al het overigh *Peloponneſus* bezaten, evenwel tegen al de andere zich kanten, en het lant *Achaia* noemden.

Aldus ſchrijft *Herodoot*, dat d'Achaiers, die de Jonen uit hunne woonplaetſen verdreven hadden, by zijnen tijt, uit twalef delen of ſteden beſtonden.

Het eerſte deel of d'eerſte ſtad was, volgens *Heredoot*, *Pellene*, voor *Sicyon* gelegen: daerna *Egira* en *Egen*: daerna *Bura*, *Helice*, *Egion*, *Rhypes*, *Patras*, *Pharen* en *Olenus*: daerna *Dyme* en *Tritea*, die alleen midden in het lant lagen. *Strabo* volght *Herodoot*, en ſtelt die ſteden in een zelve orde en ry.

De zelve twalef ſteden van *Achaia* worden aldus by *Polybius* opgetelt: als *Patras*, *Dyme*, *Pharen*, *Tritea* of *Tritia*, *Leontium*, *Ægera*, *Pellene*, *Ægium*, *Bura*, *Ceraunia*, *Olenus*, *Helice*.

Al deze ſteden waren noch, ten tijde van *Polybius* in wezen: behalve *Bura* en *Helice*. *Helice* verzonk, voor den Leuktoriſchen neerlaegh, in zee, en *Bura* door aertbeving

Elk der twalef delen van *Achaia* beſtont uit zeven of acht verſcheide dorpen: want dat geweſt was zeer volk of manrijk.

D'Achaiers ſtonden van *Tiſamenus* af tot aen *Ogygus*, of *Gyges*, volgens *Polybius*, geduuriglijk onder koningen: maer als deſſelfs zonen de koninglijke maght misbruikten, en eene wettige heerſchappye in eene tierannye verandert hadden, kregen d'Achaiers eene weerzin en verdriet daer in, en voerden eene Demokratie, of volksregering, door de ſteden in.

Na eene volks-regering ingevoert was, maekten zy, met zoodanige ſchranderheit en kloek beleit, wetten en willekeuren voor hen zelfs, dat ook de gebuurvolken die onderhielden.

Wanneer de meeſte grootſte ſteden van Griekenlant, aen inwendige oproeren onder malkanderen, zwanger gingen, namen die hunne toevlugt, om goeden raet te hebben, tot d'Achaiers: welker inſtellingen zy met zoodanige bewilliging en overeenſtemming voor goetkeurden, dat de *Krotoniaters*, *Sibariters* en andere volken, aen den Homeriſchen *Jupyn* een tempel toe-

toewijden: ten einde zy in den zelven algemene byeenkomsten zouden houden, en de wetten der Achaiers gebruiken. Wijders de naem en glorie der Achaiers begon te bloeien, wanneer de maght der Macedonen begon af te nemen.

D'Achaiers achten geen ding dierbaerder, als hunne eige vryheit, en die van gansch Griekenlant te behertigen. En alhoewel zy in verscheide steden woonden, als door leden verdeelt, zoo hadden zy evenwel een eenigh lichaem, en eenigen Pretor of veltheer: waer over zy ook met gemenen raet, en gezaemder krachten, d'onheilen, rampen en gevaren van ieder stad verdreven.

De stedelingen van *Dyme*, *Patras*, en *Pharen* hebben de eerste grontlagen van deze eendraght, op de hondert en vier en twintighste *Olympias*, dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte twee hondert en tachentigh, geleit: welke al d'andere steden allengs nagevolgt hebben. In dit verbont hebben zich namaels ook d'andere steden van *Peloponnesus* of *Morea* begeven.

D'eerste aenrechter van dit werk was *Aratus*, de Sicyoner, die zijn vaderlant, *Sicyonie*, na het van de *tierannen* ontslagen was, der Republijke of Staet der Achaiers inlijfden: gelijk hy ook *Korinthen*, *Megara* en andere steden daer aen verknochte en huuwde.

Eindelijk heeft *Filopemen* de Megapolitaner dit verbont voltoit: maer *Lykortas*, en eenige andere weinige, hebben het zelve bevestight: zulx deze republijke een langen tijt gebloeit heeft. Maer de heerschappye der Achaiers, is door goede kunste en brave tweedraght, der mate aengegroeit, dat dier al te grote machten en mogentheden den Romeinen namaels verdaght wierden.

Waer over die door heimelijke raetslagen altijt hebben getraght het lichaem der Achaiers te slopen: alhoewel zy te vore makkers of gezellen der Romeinen genoemt waren, en in zeer vele oorlogen hen grote diensten bewezen hadden, inzonheit in den Macedonischen oorlogh, tegen koning *Filippus*.

Wanneer dan de Romeinen stoffe en oorzake van oorlogh zoghten, quamen wel ter tijde de klaghten der Lacedemoners of Spartaners hen te oore, welker landeryen de Achaiers, uit onderlingen haet, verwoest hadden. Den Lacedemoners wiert door den Roomschen raet geantwoort, dat zy gezanten na Griekenlant zouden zenden, om acht op de zaken der strijtgenoten te nemen, en het ongelijk te wreken.

Maer den gezanten wiert heimelijk last gegeven, dat zy het lichaem der Achaiers zouden zoeken te slopen, en ieder stad haer eigen regt doen gebruiken, ten einde zy des te lichter tot gehoorzaemheit zouden kunnen gebraght worden.

Wanneer dan de gezanten de voornaemsten van al de steden van *Morea* in de stad *Korinthen* by een doen komen hadden, lazen zy het raetslot des Roomschen raets hen voor, en ontvouwden hen, wat besluit zy genomen hadden, en zeiden, dat voor dienstigh en oorbaer geoordeelt ware, *dat ieder stad haer eige rechten en wetten zou gebruiken, en uit den raet der Achaiers die steden gesloten werden, die den Achaiers in namaeghschap van geslaghte niet bestonden.*

Als dit den volke ter oore quam, sloegh het als in eene woede, en matste al het uitheemsch volk ter neer: ja zou aen de gezanten der Romeinen zelfs de handen geslagen hebben, 't en ware die, op het gehoor van den oproer anghstelijk de vlught genomen hadden. Ook smeten de Korinthers, volgens *Strabo*, slijk op de hoofden der gezanten. Ziet pag. 39.

Wanneer de tijding daer van te *Rome* gekomen was, wiert den burgemeester *Lucius Mummius* het beleit van den Achaischen oorlogh opgeleit: dat gansch *Achaia* tot ondergang gedeegh.

Dees voerde aenstonts het krijgsheir derwaerts, en gaf, na op alles wel na behoren orde gestelt te hebben, den vyant schoon spel van te vechten.

Maer d'Achaiers, als of die door den Roomschen oorlogh geen last op den hals gekregen hadden, verwaerloosden en lieten alles drijven.

Aldus daghten zy meer op den buit, als op vechten, en voerden wagens mee, om den roof der vyanden

den daer op wegh te slepen. Ook hadden zy vrouwen en kinderen, om het gevecht t'aenschouwen, op de bergen gestelt.

Maer in het treffen van een gevecht, wierden zy voor d'oogen van hun eigen volk verslagen, en waren voor hen een droevigh schouspel. Hunne vrouwen en kinderen, die het gevecht op de bergen aenschouwden, wierden ook gevangen genomen, en tot roof der vyanden gemaekt. De stad *Korinthen* zelve wiert verovert en verwoest, en al het volk opentlijk verkocht, om door dat exempel al andere steden, vreze, van nieuwe dingen aen te rechten, aen te jagen. Dit droegh zich toe, op het derde jaer van de hondert en zes en vijftighste Olympias, volgens *Plinius*: of, volgens *Pausanias*, op de hondert en zestighste Olympias: dat is, na d'eerste tijtrekening, op het jaer 159 voor des Zalighmakers geboorte, en, na de laetste, op het jaer 175.

Ziet pag. 10.

Aldus wiert de republijke en volksstaet der Achaiers geheellijk gesloopt en vernietight.

Eerst wierden d'Achaiers door *Metellus* by de Thermopolen, en daerna onder d'engten van den Korintischen Isthmus overwonnen.

Achaia wiert ook namaels tot eene provintie door de Romeinen gemaekt: maer daerna door keizer *Nero* met de vryheit beschonken, welke keizer *Vespasiaen* den Achaiers weer ontnam. Doch door keizer *Hadrianus* schijnt *Achaia* met groter weldaden begiftight te zijn. Want men vind op d'eene zijde van zekere goude penning d'afbeelding desselven keizers: en op d'andere zijde heft hy *Achaia* quansuis met de hant op, met dit Latijnsch opschrift:

Goltz.

RESTITVTOR:
ACHAIÆ.

dat is:

Herstelder van Achaia.

Ook heeft *Adrianus* de meeste provintien des Roomschen rijks zelf in perzone bezightight en bezoght, en, onder die, *Achaia*: want hy scheepte, volgens schrijven van *Spartianus*, door *Asie* en d'eilanden, na *Achaia* over. Men zeidt (voeght *Spartianus* daer by) dit in *Achaia* aengemerkt te zyn: dat, wanneer vele in de heilighdommen of tempels messchen hadden, niemant gewapent met *Adrianus* intrade.

Toen *Achaia*, ten tijde der Romeinen, een provintie was, stont het nu onder den Roomschen volke, en dan onder den eenen of anderen Roomschen Keizer.

Wanneer het onder den volke stont, wiert het door eenen perzoon, als lantvooght, met den titul van Proconsul of Prætor bestiert: maer als *Achaia* onder eenen Keizer was, voerde de Lantvooght den titul van Legatus of Proprætor.

Achaia was een Proconsularis provintie, of hoorde onder den Roomschen volke, ten tijde van Keizer *Augustus*: maer wiert aen den Roomschen Keizer overgedragen, onder Keizer *Tiberius*: als *Tacitus* getuight, daer hy aldus schrijft: *Het behaeghde den Roomschen raet, dat Macedonia en Achaia, die de lasten afbaden, van de Proconsularische heerschappye bevrijdt, en aen den Keizer (versta Tiberius) overgelevert wierde.*

Maer aenstonts daerna quam *Achaia* weer onder den volke: te weten ten tijde van Keizer *Klaudius*: als uit *Suetonius* te bespeuren is.

Zoo geweldigh was het gerucht des Achaischen rechts verspreit, dat de meeste republijken die republijke, als een richtsnoer en ware voorbeelt van staet-bestier, volghden.

Wel hadden in aeloude tijden d'Achaische steden eene algemene majestraet of overheit: maer ieder stad schreef ook rechten in haer gebieden voor.

Gene acht wert op rijkdom of waerdigheit onder de steden genomen: want de minste of kleinste stad had zoo wel haer recht van stemmen, als de meeste of grootste: behalve dat de raetslagen der rijker steden meerder gewichts en geloofs bybragten: maer zoodanigh en in dier wijze, dat de raetsheeren te vore overleiden en bezeften, wat den vaderlande dienstigh en oirbaer ware.

De gekorenen uit ieder stad maekten den groten of breden raet uit, daer in de opperste of hoogh majestraet

straet of overheit, die Pretor genoemt wiert, en veltheer was, de voorzitting of voorrang had. Dezen wierden tien Demijurgen of Damjurgen toegevoeght, die, met de beste raetslagen, den Pretor bywoonden. Deze waerdigheit was de grootste en aenzienelijkste: die hierom van *Polybius* en *Livius* de *Majestraet* of *Overheit der Achaiers* genoemt word. Strab.

Anders stont de opperste magt aen den Raet of vergaderingh: volgens wiens besluit oorlogen aengevangen, verbonden gemaekt, en alle zware zaken beslegt wierden.

Elk uitte zijn gevoelen zeer vryelijk: en elk gevoelen wiert in geschrift gestelt, en des anderen daeghs door den Raet getoetst en onderzoght.

Noit wort eenigh geschil over de drie dagen betwist of bepleit.

Door de wet was ook verboden, dat gene andere vreemde zake in den raet voorgestelt wierde, als waer om de vergadering geleit was.

Ook moght gene stad byzondere gezanten aen uitheemsche vorsten zenden: noch gene stad moght van andere, op wat wijze het ook ware, geschenken ontfangen.

D'Achaiers bloeiden in alle deughden, tot dat eindelijk de Roomsche maetschappye of mogentheit, welke, onder schijn van beschermingh, byna alle volken onder het jok braght, ook den Achaiers tot ondergangh was: want zoo langh d'oprechtigheit en eendragt d'overhant by hen hadden, hebben noit eenige volken d'Achaiers van hunnen throon kunnen schuppen. Maer wanneer die deughden verbannen waren, en gierigheit en eerzught de herten der Achaiers verzwakt hadden, en vergif van tweedraght onder hen gestrooit was, is die edelste republijke te gronde gegaen.

Men kan, en ook niet ongerijmt, deze republijke der Achaiers by onze Hollantse republijke vergelijken: want de rechten van ieder byzondere stad: de maght der Staten: de kracht der justitie of recht: de langzame rijpheit der raetslagen: d'uitheemsche rijken, door verbonden verknocht: de gekneusde of vertrede maght der vyanden: de vryheit des volks; en de beste vorm van een republijke, welke, volgens de lessen van *Aristoteles*, uit de besten, en uit den gemenen volke bestaen moet, en gempert zijn, zijn hier en daer by na een en dezelve.

De Deliers of eilanders van *Delos* waren ook deelachtigh aen den algemenen Raet der Achaiers: het welk by dezen voorval geschiet was.

Als in aeloude tijden gezanten der Atheners te Rome quamen, eischten die het bezit van d'eilanden *Delos* en *Lemnos*. Ook hadden al te voore d'Atheners zich die plaetsen te recht toegeeigent: gelijk die ook hen, volgens besluit des Roomschen raets, toegevoegt wierden. Waer op de Deliers belast wierden van het eilant te trekken: die ook al, wat zy hadden, van daer braghten, en hunne middelen na *Achaien* over voerden. Polyb. Ziet Arpel pag 104, 166.

Na de Deliers dan aen den algemenen raet der Achaiers deelachtigh geworden waren, wilden zy gelijkelijk neffens de Atheners zijn, volgens de wetten des verbonts, dat d'Atheners met d'Achaiers gemaekt hadden.

Wanneer nu d'Atheners zeiden, dat de rechten desselven verbonts, in 't geheel of ten dele, den Deliers niet aengingen, vorderden de Deliers van d'Achaiers, dat voor hen recht en billik zou zijn, het zelve recht der Atheners te hebben.

Als over deze zaken der Deliers gezanten van d'Atheners en Achaiers te *Rome* gekomen waren, kregen die ten antwoordt: Dat het den Roomschen raet behaeghde, dat het geen gehouden werde, het welk in de zaken der Deliers wetmatigh door d'Achaiers zoude verordent zijn.

De Jonische volken van *Klein Asie*, die uit d'aeloude Jonen van *Peloponnesus* herkomstigh waren, schijnen ook hierom twalef steden gemaekt te hebben, en niet meerder willen aennemen; dewijl ook twalef deelen of steden der Jonen waren, die in *Peloponnesus* woonden: gelijk ook noch, ten tijde van *Herodoot*, volgens zijn schrijven, twalef delen der Achaiers waren, die de Jonen uit hunne woonplaetsen verdreven hadden. Herodoot.

De twalef steden der Jonen, of Jonische steden van *Klein Asie*, waren *Miletus*,

tus, *Myus* en *Pirene*, in het lantschap van *Karie* gelegen. Maer *Efesen*, *Kolofon*, *Lebedus*, *Teos*, *Klazomene*, en *Focea* lagen in *Lydie*. Onder de drie overige Jonische steden waren twee, die op eilanden, als *Samos* en *Chios*, lagen. De derde lagh op het vast lant, en hete *Erythre*. Te weten, na de weerkomste der Herakliders, of *Herkules* nazaten in *Peloponnesus*, waren de Jonen, na door d'Achaiers uit hun lant *Jonia* verdreven zijnde, weer na *Athenen* gekeert, en hadden met de Kodriders, dat zijn nakomelingen van *Kodrus*, laeste koning van *Athene*, eene Jonische kolonie na *Klein Asie* overgevoert: als wanneer zy, op den zeekant van de lantschappen *Karie* en *Lydie*, twaelf steden stighten, en zich zelfs in zoo vele deelen verdeelden, zoo vele zy te vore in *Peloponnesus* bezeten hadden.

Strab. Pauf. D'Achaiers hadden, den tijt van twintigh of vijfentwintigh jaer, een algemenen schrijver of Sekretaris, en allen jaers twee pretors of veltheren. De algemene raet wiert door hen op een zelve plaetse, *Arnarium* of *Enarium* genoemt, gehouden: in de welke zy over d'algemene zaken raetpleeghden: gelijk ook de Jonen te vore.

Daerna dacht den Achaiers geraden een eenigen veltheer te gebruiken. Wanneer *Aratus*, de Sicyoner, veltheer was, ontnam hy *Antigonus* het kasteel *Akrokorinthus*: en huuwde of hechte de stad *Korinthus* aen d'Achaiers: desgelijks zijn vaderlant *Sicyon*, en andere gebuursteden: en voegde ook de stad *Megaren* daer by. Ziet pag. 38.

Aldus vergroote hy het lichaem der Achaiers, heerschte over hen, en had met hun vrye wil de maght of heerschappye aengevaert.

Na in ieder stad de tierannen vernietight te hebben, maekte hy d'Achaiers d'allervrijste.

Een weinigh daerna verloste hy ook *Peloponnesus* van de tierannyen: zulx ook *Argos*, *Hermione*, *Flius* en *Megalopolis*, de grootste stad van *Arkadia*, by d'Achaiers gevoeght en ingelijft wierden. Te dier tijde namen ‡ die steden allermeest toe, en bleven d'Achaiers tot aen het veltheerschap van *Filopemen* genoechzaem by een: maer waren allengs gesloopt, wanneer de Romeinen gantsch Griekenlandt in bezit hadden, en elk van d'ondergebrachte volken niet op een zelve wyze handelden: maer traghten eenige by een te behouden, en andere te verdelgen.

‡ Of het Achaische verbont nam toe.

De Jonen woonden in *Jonia* vlekswyze, of by vlekken; maer d'Achaiers stichten steden. In dier zommige zy namaels eenige uit andere delen of steden ter woon by een over braghten: gelijk d'inwoonders van *Egen*, na *Egyren*, en die van *Olenus* na *Dyme* overgevoert wierden.

Noch ten tyde van *Strabo* wiert, tusschen *Dyme* en *Patras*, de voetstap van het oud gebouw of stedeken der Oleners getoont. Aldaer was ook een deurluchtige tempel van *Eskulaep*: te weten, veertigh stadien van *Dyme*, en tachentigh van *Patras*. Olenus. Ziet pag. 10.

Homeer gedenkt *Olenus*, in *Achaia*, niet: noch ook andere steden, die in 't lant van *Egialus*, of aen strant lagen. Strab.

Helice was eertijts eene gelukzalige stad, lagh 12 stadien van zee en 40 van *Egium*, en munte boven andere uit; maer wiert door eene aertbeving, of watervloet, en overstroming der zee, des nachts, twee jaren voor het Leutrische gevecht, dat den Lacedemoners tot ondergang gedeegh, verslonden en verdelgt: beneffens de gehele lantstreke, en tempel van den Helikonischen *Neptuin*, die by de Jonen in groote eerbiedigheit was. Helice. Strab. Pauf. Homeer. Diod.

De Jonen eerden, noch ten tijde van *Strabo*, den tempel van den Helikonischen *Jupijn*, en slachtofferden aldaer.

Ten tijde van *Gemistus*, was *Helice* *Tripion* genoemt. Men zeidt die plaetse nu noch *Niora* zou geheten zijn.

D'aeloude stad *Bura*, welke ontrent veertigh stadien boven de zee lagh, verzonk ook op een zelven tijd met *Helice*, door aertbeving, beneffens al de tempels en huizen; blijvende alleenlijk twee stedelingen in 't leven. Bura. Strab.

By *Bura* was een bron, *Sybaris* geheten: na den welken een vliet *Sybaris*, in *Italien*, alzoo genoemt was.

Ovidius gedenkt ook het vergaen

der ſteden, *Bura* en *Helice*, in zijn vijftiende boek der Herſchepping, aldus. *Indien ghy na Helice en Bura, twee Achaiſche ſteden, zoekt, ghy zult die onder water vinden.*

Maer ten tijde van *Polybius* ſchijnt *Helice* weer als herboren te zijn.

Strab. Men zeidt deze ramp den ſtedelingen, door gramſchap van *Neptuin*, zou overgekomen zijn: want de Jonen, die na *Helice* gevlught, en daer uit geweken waren, na zy door de Achaiers, in een gevegt, overwonnen waren, hadden, door gezanten, het beelt van *Neptuin*, of ſlechts een ſchets van den tempel, allermeeſt verzoght. Wanneer de Helicenſers dat niet geven wilden, hadden de Jonen na het Gemeen beſt der Achaiers gezonden. En ſchoon die het verzoek der Jonen toeſtonden, zoo wilden evenwel de Helicenſers daer na niet luiſteren. Waer op des volgenden winters die ramp voorgevallen was. Daer na hadden d'Achaiers den Jonen eene ſchets des tempels gegeven.

Twee duizent mannen wierden door d'Achaiers gezonden, om de dooden op te halen.

Na *Helice* vluchten de Jonen, als zy door d'Achaiers in een gevecht overwonnen waren, en wierden eindelijk van daer verjaeght.

Eratoſthenes getuight by *Strabo*, die plaetſe gezien te hebben, met byvoegen, hoe de bootsluiden hem gezeidt hadden, dat in de doorvaert eene kopere *Jupijn* overeind geſtaen hadde, houdende in de hant eene Hippokampus, die den viſſchers gevaer dreighde.

Eſchylus noemt *Bura*, het *Heilige Bura.*

Diodoor verhaelt het vergaen dezer ſteden aldus:

Wanneer de Jonen der negen ſteden, in *Jonie*, een lantſchap van *Klein Aſie*, die aldaer met eene plechtelijke byeenkomſte zeker feeſt *Panionium* vierden, en aen *Neptuin* ſlagtoffer deden, gezanten (over de beelden van *Neptuin*, en over het ſtichten van eenen tempel) aen *Pitho* of *Apollo* gezonden hadden, waren zy door het orakel belaſt geworden, dat zy van d'oudſte tempels hunner voorouderen, te weten uit *Helice*, eene ſtad des lantſchaps, eertijts *Jonia*, en nu *Achaien* genoemt, beelden (van *Neptuin*) verzoeken zouden.

De Jonen dan zonden, gelijk zy door het orakel vermaent waren, eenigen na *Achaia*, die de beelden van daer zouden halen. Deze leiden in d'algemene byeenkomſten of lantdagen der Achaiers d'oorzake des gezantſchaps uit, en braghten hen tot het toeſtaen van't geen, dat verzoght wiert.

Maer de Helicenſers, of ſtedelingen van *Helice*, hadden een oud orakel, luidende, dat dan hunne zaken in het grootſte gevaer zouden zijn, indien de Jonen op het altaer van *Neptuin* offerhanden deden.

De Helicenſers, des indaghtigh, weigerden den Jonen de beelden te laten volgen, met bybrengen, dat die kapel of tempel niet tot het ganſche gemeinſchap der Achaiers; maer in 't byzonder tot hen behoorde. Het zelve wiert ook door de ſtedelingen van *Bura*, die met de Helicenſers van een zelven gevoelen waren, voorgewent.

De Jonen des onaengezien, na de vryheit, door het algemeen raetſlot der Achaiers, daer toe bekomen te hebben, braghten, op dat het orakel door den uitſlagh of uitkomſte, zou bekraghtight worden, ſlaghtoffers op het altaer van *Neptuin*. Waer over de Helicenſers, met d'orakel-raetvragers in boeiens te ſmijten, een gruwelijke ongodvruchtigheit tegen de godheit bedreven.

Men zeidt dan, dat *Neptuin*, vertoornt, om zulken bijſter ongelijk te wreken, te gelijk door aertbeving en overſtroming der zee, dien uitterſten ramp aen die beide ſteden toegebraght hadde.

Dat zulx nu door gramſchap van *Neptuin* zou geſchiet zijn, bracht men het volgend tot een klaer bewijsreden by: te weten, dat die god wort geloòft d'aertbevingen en watervloeden in zijn gewelt of maght te hebben; en dat, van d'oudſte geheugnis der menſchen her, *Peloponneſus* een woonplaetſe van *Neptuin*, en dit geweſt aen den Ziet pag.

den zelven heiligh gehouden wort: dat ook eindelijk al de steden van *Peloponnesus* boven al andere den zelven *Neptuin* vruchtzaem eeren.

Egium.

De Jonen, gelijk gezeit is, hadden eertijts hun gantsch lantschap in twalef woonplaetsen verdeilt. Welke verdeiling der landeryen, door de Jonen gedaen, d'Achaiers, wanneer zy dat geweest in bezit genomen hadden, wel behouden hebben: maer wanneer die by of in dorpen woonden, bouwden zy (na zeven of acht volken in eene plaetse gebraght te hebben) steden, als *Strabo* schrijft, die twalef in getale waren: gelijk reets te vore gezeit is.

Egium is namaels, na het verzinken der steden van *Helice* en *Bura*, in zee, tot grote beroemtheit, opgestegen, wanneer dier inwoonders, die na zoo grooten neerlaegh overgebleven waren, zich derwaerts begaven De fabelen hebben ook gene kleine beroemtheit aen deze stad toegebragt: want men stroide uit, dat *Iupijn*, in die stad, met de melk van eene geite, opgevoet ware: als zeker oude Griekische poeet *Aratus* by *Strabo* melt, die deze geite d'*Olenische geite*, of enkelijk *Olenia* noemt. *De wichelaers*, zeidt hy, *hebben deze geite d'Olenische geite van Jupijn genoemt.* Zy wiert *Olenia* of *Olenische geite* genoemt: of dewijl *Olenus* na by deze stad *Egium* was: of na *Olena*, dochter van *Heniochus*.

Men wil, dat de stad *Egium* alzoo na deze geite zou genoemt zijn; want *Ex* bediet op Grieksch eene geite.

De vliet *Selemnus* bespoelde de lantstreke der stad *Egium*, volgens *Pausanias*: hoewel *Strabo* twee vlieten, d'een *Fenix*, en d'ander *Meganitas*, by *Egium* stelt. Een ander vliet *Selinus* was in het lantschap van *Elis*.

Ziet pag.

De vergadering of lantdagh der Achaiers heeft ook aen *Egium* groten aenwas gegeven, die in deze plaetse, volgens *Polybius* en *Strabo*, plagh gehouden te worden: welke gewoonte ook tot aen d'eeuwe van *Pausanias* geduurt heeft.

Strab. In *Egium* was een wout, aen *Jupijn* gewijdt, dat *Enarium* heete: daer in die algemene vergadering der Achaijers plagh gehouden te worden, om van 's lants zaken te spreken. Maer *Filopemen* heeft allereerst deze gewoonte afgebraght, die eene wet invoerde, dat in alle steden, die van den Achajischen raet waren, de vergadering by beurten zoude gehouden worden: gelijk hy ook allereerst de vergadering na de stad *Argos* overbraght: hoewel de Roomsche burgermeester *Markus Fulvius* de zake der stedelingen van *Egium* grotelix begunstighde.

In *Egium* was ook eertijts een tempel van den Homagyrischen *Jupijn*, alzoo genoemt, dewyl in deze stad *Agamemnon* al de vorsten van gantsch Griekenlant deed vergaderen en by een komen, om, met algemenen raetslot, den velttoght tegen *Priamus* en de Trojanen, over het schaken van *Helena*, te besluiten: want *Homagyrium*, een Grieksch woort, is op 't Neerduitsch zoo veel gezeidt, als byeenkomste of vergadering.

Daer was ook een tempel van de Panachaische *Ceres*, die van den tempel van d'Achaische *Ceres* verscheiden was: want die naem wiert aen dezelve gegeven, dewijl die aen den algemenen raet der Achaiers toegevoegt was; dewijl eenen iegelijk geoorloft was aldaer t'offeren: want in dien zin kan het Grieksche woort *Panachaia* uitgeleit worden. Maer *Ceres Achaia*, of Achaische *Ceres* wiert alzoo genoemt van wegen het geklank der çymbalen, of rinkeltrommels, of bommen, of van wegen de droefheit en bekommernis, op Grieksch *Achous* geheten, welke *Ceres* over hare dochter *Proserpina*, door *Pluto* geschaekt, gemaekt had.

Daer was ook, volgens *Pausanias*, een tempel des Heils, wiens beelt niemant, als den priesters, geoorloft was te zien.

Het was by hen eene gewoonte, lek-

Ziet pag. 150. lekkernyen of offerkoeken van de goddin t'ontfangen, en diezelve in zee te smijten, die zy zeiden aen *Arethusa*, een bron op het eilant *Sicilie*, te zenden.

In *Egium* was ook een tempel van *Minerva* en *Juno*. Daer waren twee beelden van witten steen van *Minerva* zelve. Maer niemant was geoorloft het beelt van *Iuno* t'aenschouwen, behalve de vrouwen, dewelke het priesterschap bedienden.

Na by het schoutoneel stont een tempel van vader *Liber*, en daer by zijn beelt, met een baerdelozen man.

Op de merkt stont ook het beelt van *Iupijn*, gebynaemt de Verlosser.

D'Achaische vergaderingen of lantdagen plagten in de stad *Egium* gehouden te worden, volgens schrijven van *Pausanias*; hoewel *Strabo* die plaetse *Ænarium* noemt; maer t'onrecht en qualijk: want met *Pausanias* stemt *Polybius* en ook *Livius*, en voeght 'er by, dat het zelve aen *Egium*, om de waerdigheit der stad, of om de bequaemheit der plaetse, gegeven zy: ter tijt toe *Filopemen*, door eene ingevoerde wet, te weegh braght, dat in alle steden, die van d'Achaische raet of vergadering waren, de vergaderingen, by beurten, nu in deze, en dan in die stad, zouden gehouden worden: gelijk by den zelven *Livius* verhaelt wort.

Dees *Filopemen* was de geen, die *Machanidas*, tieran der Lacedemoners, in de stad *Mantinea*, overwon, en daerna zijnen navolger, den tieran *Nabis*. Hy vereenigde en verknogt de Spartaners met d'Achaiers: maer wiert eindelijk, na het verrichten van ontallijke treffelijke daden, door de Messeners overwonnen, die hem gevangen namen, en daer na, met vergif, om 't leven braghten: uitblusschende aldus, met hem, de glory en vryheit van Griekenlant.

In de stad *Egium* overleed *Aratus* de Sycioner, die de republijke der Achaiers tot den hoogsten top opgevoert had: in dewelke hy ook de zeventiende pretor, en veltheer des gantschen volks, gemaekt was.

Egen. *Egen* of *Egas* wiert, al ten tijde van *Strabo*, niet bewoont: gelijk ook de stedelingen, volgens *Strabo*, na *Egyra* overgebraght waren. Maer die van *Egium* hadden de stad *Egen*.

By *Egen* vloeide de vliet *Krathis*.

Op het eilant *Eubea* lag ook een stad *Egen*. *Homeer* gedenkt beide deze *Egen*: als het *Achaische Egen*, en *Euboische Egen*. Ziet Eilant Eubea pag. 144.

Egen had eene tempel van *Neptuin*.

Egyra. *Polybius* stelt de stad *Egyra* zeven stadien van zee, in dat gedeelte van *Peloponnesus*, het welk door den Korinthischen zeeboezem bespoelt wort, tusschen *Egium* en *Sycion*, op zekere heuvelen, die treffelijk gesterkt, en ontoegangkelijk waren.

Strabo stelt *Egyra* slechts op eenen eenigen heuvel, en van de scheepshaven tot aen de boven stad, eenen wegh van twalef stadien.

Egyra had, volgens den zelven *Strabo*, een kasteel, doch was onbemuurt.

Egyra was te vore *Hyperesia* geheten: gelijk dezelve stad aldus by *Homeer* genoemt wort: maer wiert, by dezen voorval, *Egyra*, volgens *Pausanias*, vernoemt.

Wanneer de Sicyoners, met een krijgsheir, in de lantstreke van *Hyperesia*, namaels *Egyra*, gevallen waren, en die van *Hyperesia* wel bevroeden, dat zy geenzins hen in getale en maght gelijk zouden zijn, deden zy al de geiten, die in hunne lantpalen waren, by een dryven, en bonden fakkels of toorsen aen der zelver hoorens, en staken die toen, laet in den nacht, in brant. Waer op de Sicyoners, die meenden, dat dit vuur door de strijtgenoten der Hyperseers, die zy vermoeden hen tot bystant te komen, ontsteken wierde, weer na huis trokken. Dies aldus van de geiten, op Grieksch *Eges* genoemt, de stad, met het veranderen van den ouden naem, *Egyra* geheten wiert.

Rhype wiert ook, ten tijde van *Strabo*, niet bewoont. De lantstreke, *Rypis* genoemt, hadden de stedelingen van *Egium* en *Pharen* in bezit genomen. Rhype.

Van *Rhype* was zeker *Myscellus* geboortigh, die de stad *Kraton*, in *Italien*, stichte. Strab.

Leuktrum was ook een vlek van *Rhypis*, en behoorde onder de stad *Rhype*.

Wan-

Wanneer *Apollo* den Achaiers belaſt had, *Kroton* te ſtichten, was dees *Myſcellus* derwaerts getogen, om den oort af te kijken, en had de ſtad *Kroton* geſticht.

Pellene. De ſtad *Pellene* lagh, volgens *Strabo*, twaleſ ſtadien van de zee, en op eenen heuvel, en was een kaſteel. Pauſ.

Pelles, grootvader van *Aſterion* en *Amphion*, had, volgens *Apollonius* de Rhoder, eertijts de Achaiſche ſtad *Pellene*, op den boort of hoogte des ſtrants, gebouwt.

Pauſan. *Pellene* wiert door *Agis*, zoon van *Eudamidas*, koning van *Sparta*, met gewelt ingenomen; hoewel die aenſtonts daer na door *Aratus*, koning van *Sicyone*, verdreven wiert.

Polyb. *Pellene* wiert door *Kleomenes*, koning van *Sparte*, met liſt verovert; gelijk ook *Aratus* d'Etoiers uit de ſtad *Pellene* verdreef.

Daer was ook een vlek *Pellene*, tuſſchen *Egen* en *Pellene* gelegen.

Van *Pellene* hebben de Pelleniſche *Chlenes* of rokken haren naem bekomen, die d'oude Grieken in de Joniſche ſtrijden en ſpelen, den overwinnaers, tot prijzen, inſtelden, en van Pelleniſche wol gemaekt waren.

Volgens zekeren ouden uitlegger van *Ariſtophanes*, plaghten die rokken, op zeker feeſt der Pelleners, ten tone geſtelt te worden.

Dyme Strab. Pauſan. De tweede ſtad, in orde der twaleſ ſteden van *Achaia*, was *Dyme*.

Plinius ſtelt *Dyme* tuſſchen *Olenus* en *Bupraſium*, en noemt het eene *Colonia*: miſſchien van de Romeinen.

Strabo plaetſt *Dyme* veertigh ſtadien van d'oude voetſtappen van *Olenus*, en dezelve voetſtappen tuſſchen de ſtad *Patras* en *Dyme*. Dies *Patras*, *Olenus* en *Dyme* vervolgens na malkanderen lagen.

Pauſanias ſtelt de ſtad *Dyme* veertig ſtadien van den vliet *Pirus*, en de ſtad *Olenus* voorby of over den *Pirus*.

De ſtedelingen van *Olenus* waren na *Dyme* overgebraght.

Dyme was de weſtelijkſte van al de twaleſ ſteden van *Achaien*: waerom dezelve ook alzoo genoemt was: want *Dyme* is op Griekſch zoo veel als *Weſt* gezeit.

Dyme was te vore *Stratos* geheten, en anders ook, volgens *Antimachus* by *Strabo*, *Dyme Kaukonis*, of enkelijk *Kaukonis*, genoemt: welke bynaem aen dezelve, zoo eenige willen, van de volken *Kaukonen*, die tot zoo verre ſtrekten, gegeven was; hoewel andere oude Grieken gevoelden, dat die bynaem van den vliet *Kaukon* zou herkomſtigh zijn: op een zelve wijze, als de ſteden *Argos Inachium*, en *Thebe Dircea*, alzoo na de vlieten *Inachus* en *Dirce* gebynaemt waren.

In *Dyme*, of in de lantſtreke van *Dyme*, tuſſchen *Dyme* en *Tritea*, volgens *Strabo*, is een vliet, *Kaukon* genoemt, die in eenen anderen vliet, met name *Teutheas* valt: gelijk dees weer in den vliet *Achelous* ſtort, die voorby de ſtad *Dyme* vloeit, en van een zelven name met den vliet *Achelous* van *Akarnanias* is. Ziet pag. 49.

De vliet *Lariſſus* ſcheit by *Bupraſium Dyme* van de ſtad *Elea*, en vloeit uit eenen bergh, dien zommigen *Scollis* noemden: en *Homeer Olenia Petra* heet.

Van de ſtad *Elis* liep een wegh na *Dyme*. Op dien wegh was een vlek, *Myrtuntium*, ten tijde van *Strabo*: maer wort, by *Homeer*, *Myrſinus* genoemt. Het lagh zeventigh ſtadien van de ſtad *Elis*, en ſtrekte tot aen zee.

De ſtenige bergh *Scollis*, die by *Homeer Olenia Petra* genoemt wert, was gemeen aen de lantſtreken der ſteden van *Dyme*, *Tritea* en *Elis*. Hy raekt aen eenen Arkadiſchen bergh, *Lampeia* geheten, en lagh hondert en dertigh ſtadien van de ſtadt *Elis*, hondert van *Tritea*: en ook zoo verre van de ſtad *Dyme*. Strab. Ziet pag.

Een weinigh voor *Strabos* tijden, (die onder keizer *Auguſtus* gebloeit heeft) ontfing *Dyme* inwoonders, een vermengt ſlagh van menſchen, die *Pompejus* van het Piratiſche, of zeeroof volk, overgehouden had, na de zeeroveryen gedemptte hebben; want hy plante eenige in de ſtad *Sole* van *Cilicie*; eenige op andere plaetſen, en zommige in *Dyme*. Waerom *Plinius* niet t'onrecht *Dyme* eene Kolonia noemt. Strab.

Dyme wort nu noch * *Dima* op of gebroken Latyn, *Klarenza*, of *Klarentia*, en op Italiaenſch *Chiarenza* genoemt. Ziet pag. * Ferrar. Briet.

An-

Ziet pag. 9. Andere, als *Sophiano*, houden d'aelou de stad *Cyllene* voor *Klarenza* of *Chiarenza*: hoewel *Niger* wil, dat *Cyllene* nu *Antravida* zou genoemt zijn.

Doch veel meer is *Klarenza* of *Chiarenza Dyme*: dewijl *Klarenza* veel meer na 't Noorde leit: gelijk ook *Dyme* hoger na 't Noorde, als *Cyllene*, lagh.

Klarenza of *Chiarenza* was te vore van groot belang, en de hooftstad van een lantschap, dat, na de zelve, *Ducato di Chiarenza*, of hertoghdom van *Chiarenza* van de Venetianen genoemt wiert: als *Morea* onder byzondere vorsten stont.

Dyme had ook eene ruime en veilige haven: hoewel die nu merendeels verzant is. Daer en tegen maekt *Strabo Dyma* zonder haven of havenloos.

Strab. Aen *Dyme* grensde de stad *Pharen*, eene andere stad van het Messenische *Pharen*, in het lantschap van *Messenie* gelegen: welker inwoonders *Pharaters*: daer die van dit *Pharen*, in *Achaia*, *Phariers* genoemt wierden.

In *Pharen* van *Achaia* was een bron, *Dirce* geheten.

Dyme, als zeker oude lantbeschrijver *Hekateus* by *Strabo* schrijft, behoorde zoo wel den Epeers of Eleensers, als den Achaiers toe. Wel noemt *Homeer Dyme* niet: maer het is evenwel niet onwaerschijnelijk, dat het eertijts onder d'Epeers gestaen hebbe: daerna onder de Jonen: hoewel niet altijt onder hen: maer namaels onder d'Achaiers, die het lant der Jonen ingenomen hadden.

Herodoot. De Jonen van *Klein Asie*, zoo lang zy het gewest van *Peloponnesus*, dat *Achaia* genoemt wert, bewoonden, en voor de komste van *Danaus* en *Xuthus* in *Peloponnesus*, wierden, (volgens verhael der Grieken,) *Pelasgische Egialeers*, maer na *Ión*, zoon van *Xuthus*, *Ionen* genoemt.

Morea onder de Turken door eenen Sangjak of Morabegh bestiert. Wanneer het gewest van *Morea* onder de Turken of gebiet van den groten heer stont, wiert het, van zijnen wegen, door eenen perzoon van staet, met den titel van Sangjak, bestiert: die anders ook *Morabegh*, dat is, *heer van Morea*, genoemt wiert.

*Appennage. Op het jaer zestien hondert en zeventigh was *Morea* een * vorstelijk onderhout goet van de Sultanin *Validè*. Deze was de titul, dien men aen de moeder van den Turkschen keizer *Mahometh*, de vierde van dien name, gaf.

Deze prinçesse gaf het Sangjakschap van *Morea* aen eenen perzoon van hare schepselen, die in de Reskeytak, of eerste Sekretary des Ottomanschen rijk, geweest was. Guilletier.

Voor deze verkiezing had de Sangjak van *Morea* allen daeghs veel krakeels van rechtsgebiet met den *Kiaia* of hofmeester, dien *Validè* in *Morea* onderhield: zulx dit Sangjakschap een van de distelighste of verwerste en krakelighste van al de genen was, die in Turkyen zijn: want hy had daer en boven allen daeghs met den *Dinsbeglerbey*, dat is, zeevooght of Bassa der zee, vele krakelen te beslechten, die door een byzonder rechtsgebiet, uit kracht der waerdigheit van zijn ampt van al de misdaden, die op de zeekust voorvallen, kennis nam, en tol van de koopwaren, die in de meeste zeehavens des lants gelost en geladen worden, trok. Geen minder geschillen had hy met den Bey van de stad *Misitra*, die ook zijne byzondere rechten en inkomsten van tollen, in het lantschap van *Tzakonia* had.

De Sangjak van *Morea* hing aen den Beglerbey van *Sophia* of Griekenlant, en had gewonelijk zijn verblijf in de stad *Patrasso*, tegen het gevoelen van vele, die zijn verblijf in de stad *Napoli di Romania* of *Modon* stellen.

Na gansch *Morea*, behalve de stad en kasteel *Napoli di Malvasia* dezes jaers zestien hondert zeven en tachtentigh, door kloek beleit der Venetianen, verovert en den Turken afhandigh gemaekt is, heeft de Signoria of Heerlijkye van *Venetien* eenen Venetiaen van adelijken geslaghte, met den titel van Proveditore derwaerts gezonden, ter bestiering, en het ampt van Proveditoorschap aen *Benzon* opgedragen. Morea onder de Venetianen.

Proveditore is een Italiaensch, en gebroken Latijnsch woort, en bediet eigentlyk voorziender of voorzorger: maer wort by de Venetianen in den zin van Lantvooght, of Opperhooft van een lantschap of stad genomen.

Misitra,

Misitra, het gewaent *Lacedemon* of *Sparta*.

DE ſtad *Miſitra* leit aen de voet van eenen bergh, die na 't Zuide ziet, op de hooghte van vijf en dertigh graden, en zes en twintigh minuten, ontrent acht groote Franſche, of vijf Duitſche mijlen, van de zee of golf van *Koron*, en aen de voet eens kaſteels, dat dezelve aen de Noordzijde bedekt. Zy is ganſch met muuren omringt, hoewel die zeer ſlecht zijn, en heeft niet meer als twee grote poorten, en hier en daer eenige kleine poorten. D'eene van deze twee groote poorten ſtaet tegen 't Noorde, en d'andere tegen 't Ooſte. Door de laeſte of Ooſter poorte, gaetmen na de voorſtad *Exokorion* uit, en door de Noorder poorte na de ſtad *Napoli di Romania*, en na *Arkadie*.

Het kaſteel wort nu op Griekſch * *te Kaſtron* genoemt, en leit op eenen hogen berg, die, in vorm van een zuikerbroot of kegel, opſchiet, en zeer ſpits of ſteil is.

* Kaſtron is op Grieks een kaſteel gezeit.

De muuren des kaſteels zijn zeer fraei, en worden wel onderhouden.

De gelegentheit des kaſteels is in der daet zoo voordelig, dat gene hiſtorie noch overlevering kan getuigen, dat het oit door gewelt verovert zy: alhoewel de Turkſche keizer *Mahometh*, de twede van dien name, en *Sigiſmond Malateſta*, veltheer der Venetianen, het zelve t'eener tijde halsſterrig, hoewel vergeefs, belegert hielden. Ook zeggen de Turken, dat het noit als door hongersnoot verovert zy. Men heeft 'er, tot voorkoming van dien, zeer brave magazynen, die altijt zeer wel met koorn voorzien zijn, en van de Turken *Gula* genoemt worden. Ieder Turk is verplicht aldaer zijn eigen magazijn te hebben, en het koren daer van alle jaers te vernieuwen.

Men heeft 'er noch, ten zelven gebruike grachten, die zy *Ambar* noemen.

Daer zijn ook drie of vier waterbakken, *Sarnitche* op Turkſch genoemt. In het midden des kaſteels is ook eene kleine *Moske*, die eertijts een Kriſten kerke was.

***** Het

Het geschut bestont, op 't jaer zestien hondert en zeventigh, slechts in tien of twaelf stukken, en de krijgsbezetting in achtien of twintigh Janizzaren, onder bestier van eene *Disdar*, zoo veel als een opperhooft; hoewel die den meesten tijt aldaer zijn verblijf niet had. De bezettelingen wonen met hun gansch huisgezin op 't kasteel.

Dit kasteel is niet van d'oude stad *Lacedemon* of *Sparta*, dat door zijne gelegentheit niet genoechzaem de stad beheerde: waer van men noch de puinhopen daer tegen over op eenen heuvel ziet: maer het is door de Despoten of Grieksche vorsten van *Morea*, onder den val des Griekschen rijks, op een gedeelte van den bergh *Taygetes* of *Portais* gebouwt.

Misitra is in vier verscheide delen afgedeelt, die van elkanderen afgescheiden of afgesneden leggen.

Deze vier delen bestaen uit een kasteel, uit eene stad, en uit twee grote voorsteden.

D'eene voorstad wort op Grieksch *Mesokorion*, dat is, midden voorstad, geheten: en d'andere *Exokorion*, of buiten voorstad, welke van de Turken *Maratche* genoemt wort.

Het kasteel en de stad *Misitra*, en d'eene voorstad *Mesokorion*, worden door de riviere *Vasilopotamus* van malkanderen gescheiden, welke voor by d'oostzijde der stad vloeit, en, tot overgang na beide zijde, met eene stene brugh, die zeer oude bogen heeft, overslagen is. Deze brugh wiert by ouds, als by *Polybius*, *Babyka* genoemt: maer heet nu op Grieksch *Giophyros*, dat, in de gemene Grieksche tale, eene *brug* bediet. Gelijk ook *Babyka*, in d'oude Grieksche Dorische tale, een brugh betekent. ziet pag. 154.

De stad *Misitra* en het kasteel, hebben ieder hare byzondere muuren.

Een halve Fransche mijle van den vliet *Vasilopotamus*, vloeit een ander kleine vliet, die den naem van *Misitra* voert. ziet pag. 154. Na die met zijne stromen rontom eenen berg, ook *Misitra* genoemt, gelopen heeft, ontlast hy zijn water in den *Vasilopotamos*, by de stad *Misitra* zelve. Dies men heden eene beroemde stad, eenen bergh, en eene scheute of vliet heeft, die alle drie *Misitra* genoemt worden, en alle drie een halve Fransche mijle van malkanderen leggen.

Misitra heeft niet meer als twee zeer groote straten, en eenige kleine en zeer enge, die op de grote straet uitkomen.

D'eene wort de straet van den grooten *Bazar*, op Turksch *Bujuk Sokat*, dat is, *grote straet*, geheten, die dwers daer door loopt: d'andere is de straet van den kleinen *Bazar* genoemt. (Bazar is zoo veel als een winkel, straet of merkt.)

Aen den zelven oort, is de grote merkt, op Turksch, in een zelven zin, *Bojuk Bazar* genoemt: hoewel de Grieken een openbare merkt nu †*Phoros* noemen; maer zeggen gewonelijk, na den voorgang der Turken, *Bazar*. († Phoros is misschien van het Latynsch woort Forum, dat is merkt, herkomstig.)

Aen d'oostzijde van de *Bojuk Bazar*, is eene fraeie bron, die zijn water door drie buizen of pijpen uitwerpt.

De voornaemste *Moske* of Turksche kerke, staet by de groote *Bazar*: alwaer eertijts een kristen kerke stont.

Het *Serrail* van *Drevisendi Afendi Aga*, die des jaers zestien hondert en zeventigh, *Serdar* of vooght of opperhooft van *Misitra* was, is ook dicht by de grote *Bazar*: van waer niet verre de *Mula* zijn verblijf had.

De stads gevangenis, *Philaki* op hedendaegsch Grieksch genoemt, is dicht daer by.

De grote *Bazar* leit recht tusschen vier of vijf oude gebouwen, die heden de merkwaerdighste aeloutheden van *Misitra* zijn; te weten, de *Stoa Persikè*, dat is te zeggen, *het portael of galderye der Persianen*, welke de Grieken doorgaens de huizen van *Menelaus* noemen: het *Elenes Jeron*, dat is, *Helenas tempel*: *Heraklées Jeron*, of *Herkules tempel*: en en *Naos Aphrodites Holismeues*, dat is, *tempel van de gewapende Venus*: en daer na de *Dromos*, en het *Platanista*, dat de Grieken nu *Platanon* noemen.

Het *Platanon* is een drom of bosch van ahornbomen, die een lustige schaduwe geven.

Daer is ook een kleine *Bazar*, *Kuk giut Bazar* op Turksch geheten.

De huizen van koning *Menelaus* zijn ten Ooste van *Bojuk Bazar*: de tempels van *Herkules* en *Helene* ten Zuide, en de tempel van *Venus* ten Weste. De *Dromos* en *Platanistas*, of *Platanon*, zijn buiten de stad.

De

De tempel van *Herkules* is eene grote puinhoop: alwaer men drie brokken of stukken van eene oude muur ziet, met eenige kolommen, half vermorzelt. Dicht daer by, na de puinhopen van d'oude muuren der stad, toontmen noch de grontvesten van den tempel van *Helena.*

De tempel van *Venus*, te weten van de Gewapende *Venus*, is niet als een oude, maer prachtige muuraedje: welke nu op eene kleine verheventheit of hooghte gezien wort. By ouds was deze tempel dobbelt; d'een boven het gewelf van den anderen verheven, maer heden kan men zulks niet onderscheiden.

Het meeste gedeelte van deze puinhopen is van marmersteen, die gemeen in het lantschap van *Lakonia* was: gelijk die noch zoude zijn, indien men in de steenmijnen, welke men ter weder zijde ziet, wilde arbeiden. Behalve dat, vindmen marmersteen genoeg in deze puinhopen. Het marmer is zeer schoon en fraei, hoe weinigh het ook gepolijst of geslepen wort.

In de kerken, die de Turken aen de Kristenen gelaten hebben, ziet men den luister en pracht van dit marmer blinken.

De *Metropolitaen*, of hooftkerke, heet op Grieksch *Panagia*, dat zoo veel als *gansch* of *al heiligh* gezeit is: dewijl die aen de maeght *Maria* gewijt is, dewelke alzoo van de Grieken genoemt wort.

Zy heeft zeven dommen of koepels boven haer gewelf, menigte van kolommen, en zeer fraeye trappen, daer het marmer van alle zijden blinkt.

In deze kerke is een wonderlijk afbeeltsel van *Panagia* of maegt *Maria*, geschildert op hout, welk met groten aendagt van de Grieken geëert wort.

Men hout voor vast, dat zich op dit afbeeltsel een zeker slagh van vochtigheden zet of vormeert, die de Kaloyers met zonderlingen aendaght komen verzamelen, en daer in kleine doekjes nat maken: welker oplegging gehouden wort, den kranken tot een onfeilbaer genees-middel te strekken: gelijk ook van alle kanten de kranken derwaerts komen, om genezing te bekomen. In deze kerke branden nacht en dagh lampen.

Het paleis of huis van den bisschop van *Misitra*, die den titel van *Metropolitaen* voert, staet dicht aen de muuren van deze kerke, en is zeer fraei.

Men heeft 'er huisvesting voor tien of twaelf *Hyeromonakos* of Kaloyers, die de kerke van *Panagia* bedienen.

Aen de Zuid-Oostzijde is een klooster van Kaloyeressen, of Grieksche geestelijke dochters van *Sint Basilius*: waer van de kerke ook aen *Panagia* gewijd, en *Pandanessi* gebynaemt is. Zy is veel fraeier, als de *Metropolitaen* of hooftkerke, hoewel veel kleinder.

Het marmer van hare muuren, galderyen, en kolommen, is veel kostelijker en beter doorarbeit. Het mosaiksch of ingeleit werk van hare vloer, is van eene levendiger kleure: en de schikking of stelling van hare koepels, beter uitgebreit.

Zy heeft evenwel niet meer als vijf koepels, die, op een aengename maetdeling, rontom eenen kloktoren zonder klokken staen.

Guilletiere getuight, dat 'er geen gezicht was, dat zodanig zijn oog, in *Misitra*, vermaekt heeft, als de fraeiheit van de dommen van deze kerken. Onze kloktorens, zeidt hy, die in eenen spitse eindigen, of gemaekt zijn als vierkante toorens, hebben niets, in mijnen zin, dat tegen deze praghtige rontheit opmagh.

De kerke *Pandanessi* was door zekeren Despoot *Theodoor* gebouwt, die eene Italiaensche vrouwe, uit den huize van *Malatesta*, ten wijve had: als blijkt uit zeker opschrift, dat men in de kerke, beneden d'af-beeldingen of schilderyen van den *Despoot*, en van de *Despene*, zijn bruit of gemalin, ziet: want deze stichters worden aldaer vertoont: houdende ieder eene koninklijke kroone in de hant; met bewijzing quansuis van eerbiedigheit aen *Maria*.

Het opschrift is met Latijnsche letteren: welke de *Despene*, die van *Italie* geboortigh was, en Italiaensche werkluiden gebruikt had, op die wijze liet maken.

De Kaloyers van *Pandanessi* leven 'er in eene byzondere Godsvrucht, en onderhouden een streng leven.

De naem van *Misitra* heeft deze stad onder de laeste Grieksche keizers bekomen.

Niger, *Sofiano*, *Guilletiere* en andere, willen *Misitra* voor d'aeloude stad *Sparta*, anders *Lacedemon*, wel eer de hoofdstad des lantschaps van *Lakonia*, nu *Tzakonia*, gehouden hebben.

Daer en tegen bevestigen *Giraud*, *Giles Exkot*, en *Vernon*, die de plaetse of oort zelfs bezichtigt hebben, (by *Wheler* in zijne reisbeschrijving van *Athene*,) dat d'aeloude stad *Sparta* geheel en al verwoest zy, en derzelver puinhopen heden noch gezien worden, op eene plaetse, *Paleochori* nu met een Griekfch koppelwoort, dat is, oude vlek of stad, genoemt, doch wel vier of vijf Italiaensche mijlen van *Misitra* gelegen. Dies dan, volgens hen, *Misitra* het aeloud *Sparta* of *Lacedemon* niet kan zijn. Desgelijk hout ook *Spon* niet *Misitra*; maer dit *Paleochori*, voor het aeloud *Sparta* of *Lacedemon*.

Guilletiere voornoemt, in zijne beschrijving van oud en nieuw *Lacedemon*, wil evenwel ook, dat de puinhopen, in den omtrek van de stad *Misitra*, en in dien van de voorsteden *Mezokorion* en *Exokorion* begrepen, ontrent het halve gedeelte van de stad *Sparta* of *Lacedemon* uitmaken. Hy voegt'er by, datmen noch de puinhopen van *Sparta*, tegen over het kasteel van *Misitra*, op eenen heuvel, ziet *Guilletiere* vergelijkt ook, in het beschrijven van *Misitra*, *Mesokorion* en *Ezokorion*, verscheide plaetsen met die van dat gedeelte van oud *Sparta*, dat onder deze drie plaetsen begrepen was.

Gelijk nu de rotsen en oevers der rivieren over al vol bokken en geiten zijn, van welker melk aldaer zeer treffelijke kazen gemaekt, en doorgaens *Misitra* genoemt, en door gansch *Griekenlant* vervoert worden, alzoo willen de meeste stedelingen van *Misitra*, dat daer van de naem der stad *Misitra* zou herkomstigh zijn.

Misitra is onder de Grieken met den zetel van aertsbisdom verheerlijkt. De prelaet of bisschop voert den titel van *Metropolitaen*: wiens zetel op d'acht en zeventighste plaetse, beneden den throon van den Griekschen Patriarch van *Konstantinopolen*, is: gelijk de rang van den *Metropolitaen* van *Korinthen*, op de zeven en twintighste, die van *Athene*, op d'acht en twintigste, die van *Larissa* op de vier en dertighste, en die van *Theben* op de zeven en vijftigste plaetse is.

De voornaemste Turksche *Moske* is in de stad *Misitra*: maer de prachtigste en kostelijkste staet in de voorstad *Mezokorion*, aen den ingang van *Bujuk Sokat*, of grote straet, die, door den vizier van keizer *Amurath*, van de kostelijke puinhopen en af-braken der oude gebouwen van *Misitra*, gesticht wert.

Deze *Moske* heeft koepels, die noch veel schoonder zijn, als die van de Griekfche kerken: zonder van de *Minarets* of klok-torens te spreken, welke zeer net en fraei gemaekt zijn.

Dicht daer by staet een prachtig *Imareth*, dat zoo veel als een hospitael of gasthuis is, en rijker inkomsten heeft, als eenig *Imareth* van *Turkye*. Men deilt 'er allen daeghs aen d'armen *Ketsket* uit, dat is, schapen vleesch met rijs gekookt: als ook *Zerdet*, dat is, mee of water met honing gekookt.

De kranken worden 'er boven mate wel onthaelt. Ieder is'er wellekom, 't zy Moren, Joden, Turken of Kristenen. Zelfs de honden en vogelen krijgen aldaer hun behoorlijke gedeelte van spijze.

Niet verre van deze *Moske* is een gemene slachthuis of vleeshal, welk altijt met vele honden van die wijk bezet is.

By dezelve *Moske* heeft men zes of zeven *Ahiakolis* of *Abdedkanan*, dat zijn heimelijke gemakken, of sekreten, of kakhuisjes, die wel toegesloten, en als kleine kabinetten of kamertjes gemaekt zijn: daer de genen hun gevoegh gaen doen, dien het op straet overkomt. Ieder kamertje heeft niet meer, als een *Ahiakolis* of gemak.

De Turken doen gewonelijk deze kakhuisjes by de *Moskes* bouwen. Aldus doen de genen, die in de *Moskes* gaen, eerst deze *Ahiakolis* aen. Want de Turken vervaerdigen zich tot hunne gebeden, door eene reinigheit des lichaems, zoo met hun gevoeg te doen, voor d'intrede in den tempel, als het bevuilde deel af te wassen; dewijl de Turksche Godsdienst leert, dat zoo wel d'eeuwige zaligheit aen de reinheit des lichaems, als aen die van de ziele hangt.

De Mahometaensche vrouwen gehoorzamen zoo stips dezen plicht van reinigheit, dat het vuil linnen, dat zy

afleggen,

afleggen, alzoo schoon is, als het witte linnen, dat de Kristenen in deze gewesten aendoen.

De Turken belasten by wijle hunnen erfgenamen nieuwe *Ahiakolis* te stichten, of d'oude te hermaken. Zy doen daer eene scheute doorlopen: of water van eenen bron derwaerts leiden, of onderhouden'er, by gebrek van dien, kruiken vol waters.

Maer het water van den vliet *Vasilopotamos* is heden een groot en uitterste geneesmiddel, om de zonden der Mahometanen van *Misitra* af te wisschen.

In *Misitra* worden ontrent twee duizent bewoonde huizen getelt; en een gelijk getal in d'eene voorstad *Mezokorion*. Maer deze laetste huizen zijn veel fraeier: gelijk aldaer ook het verblijf van den *Chelebis* is. Zy hebben aldaer zeer vele *Serrails* of vrouwentimers, en lustige hoven of tuinen, die naerstelijk onderhouden, en door scheuten, uit den vliet *Eurotas* afgeleit, bevochtigt worden.

Ieder hof is prachtigh met waterspringen of springende fonteinen verçiert, die aldaer in groote getale zijn.

Ten Weste van *Misitra* staet de kerke van *Agios* (of *Sinte*) *Nikolaos*; maer is niet merkwaerdigh van gebouw.

In d'eene voorstad, *Mesokorion*, is ook eene kerke, aen *Panagia* of maegt *Maria*, van de Grieken gewijd, en wort *Perileptos* genoemt: welke verre, in fraeiheit en cieraet, de hooftkerke, en kerke *Pandanessi* overtreft. Zy is van binnen met kunstige schilderyen verrijkt; hoewel geenzins met een grove pençeel, na de hedendaegsche Griekssche wijze, getroffen.

Het marmer van de kolommen wed, om de schoonheit, met den arbeit. Het portael en de kolommen zijn wonderlijk van maeksel en kunst.

Men heeft in *Mesokorion* ook eene kerke, aen *Agia Parescevi* gewijt; want aldus wort *Sant Veneranda* by de Grieken genoemt. Eenige geven aen hem noch dezen Latijnschen naem te *Misitra*; waer uit men zou mogen geloven, dat deze kerke eertijts den Roomschen Katholijken toebehoort hebbe: want heden heeft men niet een eenige Latijnsche kerke, noch genen perzoon of mensch van den Latijnschen of Roomschen godsdienst in *Misitra*, uitgenomen eenige slaven.

Al deze Griekssche kerken hebben ieder eene *Gynekiti*, dat is, een byzonder vertrek of plaetse, daer de Griekssche vrouwen de preke horen, die altijt van de mannen in de kerke afgezondert zitten.

In *Misitra* zijn twee *Karravasserrails* of *Karavanseras*, dat zijn *Karavanhuizen*, of eigentlijk reis-troep-huizen: gelijk zoodanige huizen, of algemene pleister-plaetsen of herbergen, door gansch Ooste, als in *Turkye*, *Persie* en tot *Indien* toe, gebouwt zijn.

Zy zijn beide zeer fraei, en inzonderheit die nieuwe *Karavanseras*, die verscheide kamers en vertrekken, tot herberging voor de reizers, en paerdestallen daer beneden heeft.

D'andere staet dicht aen den wegh, na *Napoli di Romania* toe, en is niet als eene groote paerdestal, met eene stene borstwering of wandelgang, vier of vijf voeten hoogh van d'aerde, en zes of zeven breet, die van binnen rontom vier muuren loopt. De reizers leggen matrassen of stroo op dezen wandelgang, om daer op te slapen. Daer zijn ook kleine schoorstenen, met haertsteden, opgemaekt, om daer op te koken: het welk algemeen in alle *Karavanseras* of karavaenhuizen is.

Ter weder zijde van de riviere *Eurotas*, zijn zeer fraeie en lustige weiden of beemden, waer van de reizers gras, tot voer voor hunne paerden, voor niet met allen krijgen.

Ter oorzake van dit gemak en gerijf, gaen de meeste Franken, die door *Misitra* trekken, (hoewel die plaetse weinigh door Franken bezogt wordt,) op het einde van de brugh *Giophyros* zich legeren: daer twee meulens staen, die hen tot herbergen dienen.

De Turken, Grieken en Joden, die aldaer reizen, begeven zich in het *Imareth* of gasthuis: of liever in de twee *Karavanseras*.

Tusschen de riviere *Eurotas* of *Vasilopotamos*, of in het treden uit *Misitra*, om na de brugh, over deze riviere geslagen, te gaen, aen de Zuidzijde, leggen de grontvesten der oude stad: en wat lager, doch altijt aen dezelve zijde,

vindmen een groot plein of vlakte, welke ten Ooste met de riviere *Vasilopotamos* bepaelt is, en ten Weste de voorstad *Mezokorion* heeft leggen. Aldaer waren by ouds de plaetsen, *Platanistas* en *Dromos* geheten.

Platanistas was een oort of plaetse, alzoo na de bomen *Platanus*, dat zijn ahorn-bomen, genoemt: want hoge dikke *Platanus*, of ahornbomen, wossen rontom dien oort. Gelijk nu noch, ter zelver plaetse van d'oude, eenige ahornbomen groeien: en de naby geleg e hoven van de *Serrailen* staen gansch vol van dezelve bomen. Men heeft niet veel beroemder lantstreke in gansch *Griekenlant*, als deze.

Platanistas wort nu noch *Platanon* genoemt.

Men plukte eertijts, als de poëet *Theokritus* in het bruilofts-gedicht van de schone *Helene* verhaelt, in de weiden van *Platanistas* bloemen: daer de bloemkrans van gemaekt wierde, met welke *Helene*, op haren trouwdagh, bekranst en bekroont was.

Pausanias heeft niet, maer wel *Titus Livius*, aengemerkt, dat de *Dromos* buiten de stad *Sparta* ware.

De *Dromos* was de plaetse tot de loop en oefening des lichaems geschikt: gelijk ook *Dromos*, een Grieksch woort, eenen loop bediet. Men ziet'er noch hopen van stenen en grontvesten, hoewel zoodanigh t'onderste boven gesmeten en verbroken, dat men niet meer de grontvesten en voetstappen van de *Xistus* en *Stadium*, die d'oeffenplaetse of *Palestra* bepaelden, erkennen kan.

Palestra was een oort tot den worstelstrijt geschikt, en met zant en mest bedekt, om te beletten, dat de worstelaers in het vallen zich niet bezeren zouden, als *Luciaen* bevestigt.

De *Xistus* waren bedekte galderyen: alwaer men, by regen en lelijk weer, de zelve oeffeningen deed.

Het *Stadium* was een perk, tot den loop geschikt, omringt met vele rangen van trappen, die op eenen omtrek, in vorm van een ovael, opgerecht waren: waer van ieder zijde zes hondert Athener voeten lang was.

By de *Dromos* hadmen eenen tempel van een zelven name, gewijd aen *Jupiter*. Eenigen noemden dien den tempel van den Olympischen *Jupyn*. Daer waren ook tempels aen *Serapis*, aen de *Dioskuren*, aen *Apollo Karneus*, aen *Diana*, gebynaemt *Hegemachea*, en aen *Eskulaep*, gebynaemt *Domatita*, gewijd. De puinhopen, of enkele gront van deze tempels, zijn meerendeels in de voorstad *Mesokorion*.

In de voorstad *Exokorion* ziet men gene gedenkwaerdige aeloutheit: en de huizen, die aldaer nu staen, zijn naulijks bezienswaerdigh: behalve drie of vier *Serrailen*, die op den oever van den vliet *Vasilopotamos* staen.

Het schoonste *Serrail* dient tot verblijf van de *Beys* van *Misitra*, wanneer die hun vermaek op 't lant nemen. De vertrekken der vrouwen zijn aldaer zeer ruim, en zeer net en zindelijk.

Vele Grieksche kloosters van Kaloyers zijn ontrent of rontom de stad *Misitra*: als het klooster van *Agia Tridea*, alzoo op Grieksch genoemt, dat is, van de *heilige Drievuldigheit*. Twee andere zijn gewijd aen *Panagia*, of maeght *Maria*, welker een *Eleusa*, en d'ander *Orthovista* gebynaemt is.

Ook is 'er een klooster *Agios Janis tou Mestigri* genoemt: dat is, van *Sinte Johannes de voorloper*.

Eenige van deze kloosters hebben jaerlijks eene inkomste van vijf of zes duizent rijksdaelders: zonder de *Sultans*, of Turksche keizers, oit iet daer van getrokken hebben.

Maer de *Beys*, en andere Mahometaensche bevelhebbers, trekken twee derde daer van, 't zy door afgeperste † schattingen of door geschenken, die de Grieken aen hen doen moeten. † Adanies.

De Turken, onder schijn van eene wandeling, bezoeken dikwils deze kloosters; maer gaen noit, zonder geschenken aen hen te geven, weer weg.

Voor de heerschappye der Turken, was hunne keuken niet beter voorzien, en het overigh van hunne inkomste wert aen kerkelijke cieraedjen, en aen aelmoessen besteet.

Het is waer, dat de Grieksche geestelijken geloften doen: alhoewel eenige daer aen getwijffelt hebben.

Ieder der boven gemelde kloosters heeft ontrent dertigh of veertigh Kaloyers, die in een ongelooffelijke strengheit leven.

Zy

Zy zijn het cieraet der Oosterſche kerke; die daer meer prelaten of geeſtelijken uit trekt, als uit het ganſch overigh van *Morea*.

Men heeft gene Griekſche geleerde luiden in *Miſitra*: hoewel 'er meer luiden van geeſt, en van een goet verſtant uit de natuur, als in eenige ſtad van de *Levant* of Ooſte, gevonden worden. Maer de middelen ontbreken 'er aen het opqueken der verſtanden tot de geleertheit. Onder de ſlavernye en onderdrukking des lants, moeten zy meer denken om het broot te winnen, en de koſt te krijgen, als zich op de letteren en boeken te leggen.

Aen de voet van eenen heuvel, niet verre van *Miſitra*, en een Franſche mijle van den vliet *Eurotas*, ſtaet eene kleine Griekſche kerk, aen *Sint Baſilius* gewijd, en behoort onder een klooſter van *Agios Janos Meſtigri*, dat is, *Sint Jan de Voorloper*.

Het beelt of d'afbeelding van *Sint Baſilius* is 'er zeer rang en mager, en met een zeer lange baert geſchildert: gelijk de Grieken dien gewoonelijk aldus vertonen: want zy hebben acht of negen heiligen, die hunne ſchilders altijt met byzondere merktekenen afmalen.

Dees *Baſilius* heeft, op het jaer drie hondert en zeſtigh, de monnikken orde of 't monniken leven in *Griekenlant* ingevoert: (gelijk *Epiphanius* op het eilant *Cyprus*,) doch wert daer over van zijne kerke, en van de ganſche geeſtelijkheit van *Neoceſaria* beriſpt.

De buiten voorſtad *Exokorion* of *Maratche*, is als een nieu *Judea*, en begrijpt ontrent duizent huizen, en by na alle door Joden bewoont, die aldaer eene Synagoge hebben. Deze is eene van de drie fraeiſte Synagogen, die de Joden aldaer, met toelating der Turken, hebben: want zy hebben eene Synagoge in de ſtad *Miſitra*, en een andere in *Meſokorion*.

De Sadduceen, die zy *Karaïm* noemen, hebben hunne afgezonderde Synagoge en kerkhoven, en trouwen noit met d'andere Joden.

D'oude ſtad *Lacedemon*, of *Sparta*, was t'allen tijde eene beſmettelijke ziekte of peſt onderwarigh: waer van d'ouden d'oorzake op de ongetempertheit der lucht, die op den bergh *Taygetes*, nu *Vouni tis Portais*, heerſcht, leiden. Noch heden is de ſtad *Miſitra* der peſte zeer onderwarigh: waer door dikwils gehele huizen leegh ſterven.

Het getal der inwoonders beliep, des jaers zeſtien hondert en zeventigh, na het woeden van eene felle peſt, twee jaren vervolgens, op twintig of vijf en twintigh duizent perzonen.

Ten tijde van den Perſiſchen koning *Xerxes*, kon de ſtad *Sparta*, volgens *Herodoot*, acht duizent weerbare mannen uitleveren; maer namaels is het getal geweldigh vermeerdert, als uit het ſchrijven van *Livius* te beſpeuren is: hoewel die het eigentlijk getal niet melt.

Heden zijn de meeſte ambachts-luiden van *Miſitra*, Joden of Kriſtenen. Men heeft 'er zeer weinige Turken; die eenig hantwerk doen, om de koſt te winnen: maer laten hunne ſlaven voor hen werken.

Het is in en om de ſtad *Miſitra*, door hare gelegentheit aen de voet van eenen bergh, die na 't Zuide ziet, boven mate heet, inzonderheit des zomers; dewijl de hitte des ſaizoens, door de kragt der zonne ſtralen, die aldaer van den bergh weer om kaetſen, verdubbelt wort.

De vorm van beſtier, welke *Mahometh*, de twede Turkſche keizer, in *Miſitra* ſtelde, na hy de ſtad op het jaer 1460. verovert had, ſtont aen eenen *Bey*, aen eenen *Aga*, aen eenen *Mula*, aen eenen *Waywode*, en aen vier *Gerontes*. Beſtiering.

De *Bey* is de lantvoogt van *Tzakonia*, en hangt niet aen den *Sanjak* of *Baſſa* van *Morea*: want hy heeft onder zijne baniere of vane, (want aldus ſpreken de Turken, en aldus moet men het woort *Touk* uitleggen) de ſteden *Miſitra*, *Malvazia* en *Koron*. ziet pag. 30.

D'*Aga* gebiet op het kaſteel van *Miſitra*, en over het krijgsvolk des lants. Hy heeft eene volkome of onbepaelde rechts gebiet in de ſtad, en eene maght, die weinig van die van den *Bey* verſchilt.

D'*Aga*, die voor eenige jaren aldaer geboot, wiert voor een zeer eerbaren perzoon gehouden, was een geheime vrient der Kriſtenen, en had grooten gezagh en aenzien in 't lant. Hy was *Drevinſendi Aphendi Aga* geheten.

De *Mula* bedient niet alleenlijk het ampt van den *Kadi*, die veel geringer in ampt is, als hy; maer ook dat van den

den *Moufti*. De *Moufti* is zoo veel onder de Turken, als de paus van *Rome* onder de Roomsgesinden: want hy hanthaeft en bestiert de kerkelijke en burgerlijke zaken: en slaet de *Moskes* des lants ga: en de dienaers, die daer in dienen, staen onder hem. Evenwel heeft men, op zekere tijden, byzondere *Mouftis* in *Misitra*: gelijk ook in *Tripolissia*, en in vele andere steden van *Morea*: als ook eertijts in *Napoli di Romania*.

De *Waywode* is als een prevoost der veltmarschalken, die de veiligheit der wegen ga slaet, en acht op de straetschenders neemt.

D'Arnauten of Albanesen van het platten lant, maken en brouwen hem veel moeite: gelijk hy ook van zijne kant tegen hen niet stil zit.

Deze vier ampten worden door Turken bedient, doch blijven niet langer als drie jaren in dienst: 't en ware die, door eene byzondere gunste van de Poorte, aenbleven.

Het ampt van de *Gerondes*, dat een Grieksch woort is, en eigentlijk ouderlingen bediet, en die door de Franken nu *Vecchiados* en *Vecchiardos*, in een zelven zin, genoemt worden, wert door de Grieksche Kristenen van *Misitra* bekleet.

De Grieken spreken het woort *Gerontes* uit, als of wy *Hyerontes* zeiden. Zy worden by wijle alle jaers, en by wijle alle drie jaren gekoren: en uit de beste Grieksche geslaghten der stad genomen: daer zijn vele, die dit ampt vijf en zes malen bekleden: en vele, die hun leven lang in dienst blijven, indien zy door het gemeen daer toe bequaem geoordeelt worden. Zy nemen de burgerlijke zaken der Kristenen waer: hoewel veel meer gelijk gekore scheitsluiden, als onbepaelde rechters. Ja men kan van het geen, dat zy uitgesproken hebben, aen den *Mula* beroep doen. Het welk hen, in het uitspreken van hunne vormsels, vry omsichtig maekt.

Wanneer krijgsvolk door de stad *Misitra* trekt, en verblijf neemt, dan maken ook de *Gerontes* verdeling van huisvesting onder de Kristenen: want de Turken zijn daer van bevrijt. Dit is van het voetvolk te verstaen: want de ruiterye blijft altijt buiten de stad gelegert. De *Gerontes* halen ook de schatting op, die aen den Turkschen keizer betaelt wort, en brengen de penningen in handen der Turksche bevelhebbers.

Dus stont het met de stad *Misitra* geschapen, zoo lang de zelve onder de gehoorzaamheit der Mahometanen of Turken stont. Maar na de zelve in Oogstmaent, dezes lopenden jaers zestien hondert zeven en tachentig, door kloek beleit van den velt-marschalk *Koningsmark*, weer onder het gebiet der Venetianen gebragt was, zijn al de *Moskes*, of Mahometaensche tempels, in Kristen kerken verandert, en de oude staet en regering der stad in alles herstelt.

Des jaers veertien hondert en drie en zestigh, den dertienden van Sprokkelmaent, verscheen *Sigismond Malatesta* in *Morea*, en nam al de krijgsknegten van *Bertoldo d'Este* tot zich, en deed vele invallen onder de Turken, en in verscheide plaetsen door *Morea*. Van daer trok hy ter belegering van *Misitra*, de zetel van het *Despotaetschap* van *Morea*, en nam de twee eerste omtrekken of muuren van de stad in: maer in het derde was een sterk kasteel, dat zeer wel gesterkt was, zoo van Turksche krijgsbezettelingen, als van allerlei slagh van nootwendige behoeften tot tegenweer. Misitra vergeefs belegert. Sansopin.

Amarbei, *Flambulare* van *Morea*, quam met een groot gerucht, tot aen de poorte van *Misitra* lopen; hoewel niet meer als met twintigh ruiters. *Sigismond* dit vernemende, bragt zijn volk in slaghorde; maer verwittight daer na van het klein getal der Turken, vervolghde hy zijnen begonnen aenslagh eenige dagen. Doch bezeffende daer na, wat ongelegentheit hem zou kunnen overkomen, en tot hoe grote schade hy zou hebben kunnen vervallen, ter oorzake hy van gene andere plaetse, als van *Mantegnia*, en door eene zeer smallen wegh, onderstant van krijgstuigh en lijftoght kon bekomen; besloot hy het beleg van *Misitra* te staken en verlaten. Hy steeg dan te paerde, en keerde, na de stad, voor een groot gedeelte, door den brant verwoest te hebben, na *Italie*.

Benedetto Kolleone, veldoverste der Venetianen, veroverde de stad *Misitra*, op 't jaer 1473. en zou ook het kasteel ingekregen hebben: maer quam, onder het bevechten der zege, te sneuvelen.

Patras-

Kasteel en stad van Patren, of Patras, nu Patrasso.

oro-
el.

NAby *Capo Rio* leit, op den top, of op het verhevenste gedeelte van een hogen bergh, een kasteel, en ten Noorde van het zelve, de vermaerde stad *Patras* of *Patrasso*.

Wheler stelt de stad *Patrasso* zeven Engelsche mylen van de kastelen *Dardanellen*: welker een aen *Capo Rio* leit, met een valey of dal tusschen beide, op een heuvel, niet boven eene halve Italiaensche myle van zee, of zeven hondert treden van eene golf of zeeboesem, die ook, na de stad *Patrasso*, de golf of zeeboesem van *Patrasso* doorgaens genoemt wort. *Strabo* stelt de stad *Patras* veertigh stadien van *Capo Rio*, en *Pausanias* tachentigh stadien van den vliet *Pirus*, en niet verre van den mont van den vliet *Glaukus*.

Patras of *Patren*, alzoo van overouds by de Grieken en Latynen genoemt, heeft noch den ouden naem, hoewel gebroken, behouden: en wort nu noch, van d'Italianen en Grieken, *Patrasso*: maer van de Turken *Badra* en *Balubathra* genoemt: welk laetste zoo veel als *oud Patrasso* gezeit is.

Patrasso wiert ook eertijts *Neu Patria* geheten.

Het kasteel, gelyk gezeit is, leit op den hooghsten top of spitse van een bergh, en heeft allerwege eenen afgang, na een vruchtbaer dal, beplant met oranje, citroen en limoenbomen, die zeer smakelyke vruchten geven.

Het kasteel is van geen groot belang: noch in fraeiheit noch in sterkte, en heeft alleenlijk een ronden toren, na zee toe, en een brede vlakte, na de stad toe, en is rontom met eene gracht omringt. Whel.

De Turken hebben onlangs het kasteel, uit vreze van door de Ve-

netianen te zullen belegert worden, doen versterken.

Geen Kristen magh, op pene van den hals, op het kasteel komen.

D'aeloude stad *Patras* was, volgens *Strabo*, uit zeven dorpen tzamen gestelt.

Onder d'eerste en edelste steden van *Achaia*, wert by d'ouden *Patras*, nu *Patrasso*, gerekent. Ook noemt *Strabo Patras* eene gedenkwaerdige stad: en dezelve was in de later tyden de hooftstad van *Morea*.

atras was anders te vore *Aroë* of *Aroa*, van wegen den lantbouw, op Griekſch genoemt: dien *Eumelus*, een inboorling, zynen lantsluiden allereerst getoont had: te weten, uit onderwijs en berigt van *Triptolemus*, dien, op zyne reize uit *Attika*, *Eumelus* ter herbergh ontfangen had, en, tot vergelding en loon, de wyze van vruchten te zaeien, en eene stad te bewonen, van hem leerde.

Maer als namaels de Jonen, door d'Achaiers, uit *Achaia* verdreven waren, deed *Patreus*, zoon van *Preugenes*, *Agenors* neef, (wiens vooroudeven uit *Amykles* en *Lacedemon* gesproten waren,) na hy den omtrek der muren van *Aroë* of *Aroa* vergroot had, de zelve stad, na zynen naem, *Patras* noemen.

Pausanias verhaelt d'aeloudheid en opkomst der stad *Patras*, en stichting der muren: als ook desselfs benaming, byna op een zelve wyze aldus.

D'eerste van alle had zeker *Eumelus*, een inboorling, die lantstreke, bewoont, en over zeer weinige menschen geheerscht. By den zelven was, uit *Attika*, *Triptolemus* gekomen, van wien *Eumelus* het zaeien van veltvruchten, en de wyze van eene stad te bouwen, geleert had. Hy noemde d'eerste stad, door hem gebouwt, met den naem van de lantbouw *Aroë*: (want die betekenis heeft het Griekſche woort *Aroë*, in 't Neerduitsch, en is zo veel als lantbouw gezeit.)

Wanneer *Triptolemus* in slaep geraekt was, bestont *Antheas*, zoon van *Eumelus*, draken voor de wagen van *Triptolemus* te spannen, en zaeide van den zelven koren. Maer wanneer hy uit den wagen gesmeten wiert, en t'overlyden quam, hadden *Eumelus* en *Triptolemus*, met gemene raet, eene stad, door hen gesticht, na dezen *Antheas*, *Anthias* genoemt: gelijk die ook eene derde stad, tusschen *Aroë* en *Antheas*, door hen gesticht, *Messatis* noemden.

Wanneer namaels d'Achaiers de Jonen verdreven hadden, voeghden die *Patreus*, zoon van *Preugenes*, neve van *Ageneor*, de stad *Aroë* toe.

Dees *Patreus* verbood den Achaiers, de steden *Antheas* en *Mesatis* te bewonen: maer hy deed de muren of voorsteden van *Aroë* vergroten en uitleggen, en besloot de oude stad in den omtrek van de nieuwe stad, en deed *Aroë*, na zynen naem, *Patras* vernoemen. Dus verre *Pausanias*.

D'aeloude stedelingen van *Patrasso* hebben, met die van de stad *Dyme* en *Pharen*, allereerst de grontvesten des Achaischen verbonts geleght: het welk den staet der Achaiers namaels tot groten roem en luister gestrekt heeft. De Patrensers alleen, onder d'Achaiers, hebben den Etoliers, hunne oude vrienden, ook bystant geboden, wanneer zy door den oorlog der Gallen of Fransen, onderdrukt waren. Als zy die, in een gevecht, overwonnen hadden, wyden zy, van den buit der verslagene vyanden, een zeer fraei *Odeum*, dat is, muzyk- of zanghuis, naby de merkt, met een beelt, van *Apollo*, toe. Maer dewijl zy, na het gevoelen der menschen, een veel groter neerlaegh in dat geveght bekomen hadden, en daar en boven de gemeente door armoede onderdrukt werde, verlieten d'inwoonders, weinigen uitgezondert, de stad *Patras*.

Na d'Aktiatische zege, door de Romeinen bevoghten, voerde keizer *Augustus* eene kolonie van Roomsche krijghsknechten na de stad *Patras* over.

Aldus schrijft *Strabo*. *Onlangs hebben de Romeinen, na d'Aktiatische zege, het gedenkweerdighste gedeelte des kryghsheirs, in Patras geplant. Het is nu boven mate manvolkryk; dewijl het eene kolonie der Romeinen is. Het heeft eene tamelyke scheeprede.*

Hierom vind men op eene kopere penning van den zelven keizer, op

op welker verkeerde zyde een man, in Roomsch gewaet, staet, met een paer ossen voor hem, en deze letteren daer boven, *Col.* A. A. onder leestmen, *Patrens.* dat zeggen wil, *Colonia Augusti Aroë Patrensis*: dat is, *Kolony van Augustus, Patrenser Aroa*, of *Aroë*.

Men vind ook eene penning van keizer *Domitiaen*: op welker verkeerde zyde een pylaer of kolom, op eene breede voetstal, staet, met een beelt daer op, en rontom dezelve letteren

Col. A. A. *Patrens.*

Waer uit men zou mogen besluiten, dat keizer *Domitiaen* de stad met eene prachtige kolom verciert, en daer op zijn eigen beelt gestelt hebbe.

Men vind ook zekere penning van keizer *Klaudius*, met de krijgstekenen der Romeinen, op de verkeerde zyde, en dezelve letteren, als te vore: met dit getal XXII. alleenlyk daer by gedaen: welk niet anders bediet, als het twee en twintighste regement, dat ten dien tyde aldaer lagh.

Keizer *Augustus* voeghde, na de stad *Rypen* verdelght was, der zelver inwoonders by de kolonie van *Patras*. Ook voerde hy uit andere kleinder stedekens, of die onvolkrijk bewoont waren, d'ingezetenen derwaerts: dewijl hy de gelegentheid van deze stad, tot de schipvaert en koophandel, zeer bequaem oordeelde te zijn. Ook beval hy, dat de Patrensers onder d'Achajers alleen vry zouden zijn: om daer door met alle ampten en eeren-tytelen zyne kolonie te vercieren.

Na de stad *Kalydon* verdelght, en gantsch *Etolie* verwoest was, schonk keizer *Augustus*, onder andere roofgoederen der Kalydoniers, aen die van *Patras*, het beelt van de Lafrische *Diaen*, of *Diana Lafria*, dat, met de grootste eerbiedigheit, in den tempel des kasteels geëert wiert: gelijk ook de stedelingen haer jaerlixe feest, op eene wonderlyke wyze, aldus plaghten te vieren, volgens schrijven van *Pausanias*.

Zy leiden overal, rontom het altaer, groen hout, ieder stuk van zestien ellen lang: en het droogste hout op het binnenste des altaers. Eerst vierden zy eene zeer prachtige staetsie van *Diana*, en achter aen, of op het laeste, wiert de priesterin, eene maeght, op eene wagen, met herten daer voor, omgevoert. Des anderen daeghs steldenze offerhanden toe, en smeten allerlei slagh van eetbare vogels op het altaer, en leiden andere slachtoffers, ook wilde zwynen, ravens, en andere wilde dieren, en tuin-vruchten, op het zelve. Daer na wiert de brant in den houtstapel gesteken, en al deze offerhanden door het vier verteert.

Binnen het bestek des tempels van *Diana Lafria* was ook een tempel van *Minerva Panacheis*, welker beelt van gout en ivoir was. Pausan.

Tusschen de kerke en altaer van *Diana Lafria* was het graf van *Eurypylus*.

In het neergaen na het benedenste gedeelte der stad, stont een tempel van moeder *Dindymene*: waer in *Attes* ook geëert wiert: alhoewel geen beelt van haer daer stont. Maer het marmer beelt was van de grote Moeder zelve. Pausan.

Op de merkt stont een tempel van den Olympyschen *Iupyn*, die zelf op eenen throon zat, met het beelt van *Minerva* daer by.

Naest het beelt van den Olympischen *Iupijn*, stont het beelt van *Iuno*. De stedelingen hadden ook een kapel aen Apollo toegewijdt; daer in een nakend beeld dezes gods, van koper, stont, met schoenen slechts aen de voeten: met welker eene hy op de kop van eenen os stont.

Op de merkt, onder den bloten hemel, stont het beelt van *Minerva*: en op het voorste gedeelte was het graf van *Patreus*.

Neffens de merkt stond een *Odeum*, zoo veel als een muzijk- of zanghuis: en daer in een *Apollos* beelt, van een zeer uitstekende maeksel en gestalte; het welk de Patrensers van den buit gemaekt hadden, wanneer zy alleen, onder al d'Achaiers, den Etoliers tegen de * Gallen bystant hadden gedaen. Dit was het cierlijkste *Odeum* van al de gene, die in Griekenlant waren, uitgenomen het geen alleenlijk, dat in *Athenen* was.

* Nu Françoisen.

Te gaen van de merkt, daer de

tempel van *Apollo* ſtont, was eene poorte, aen den uitgang der ſtad: en boven de poorte ſtonden vergulde beelden van kinderen: als *Patreus*, *Preugenes*, en *Atherion*. Die, wanneer *Patreus* een kint was, zijne tijtgenoten waren.

Op d'andere hoek der merkt, neffens den zelven uitgang, ſtont een tempel, met het altaer van *Diana Limnatis*. Men zeidt, wanneer al van 't begin af, de Doren *Lacedemon* en *Argos* bezaten, *Preugenes*, door vermaen van eenen droom, het beelt van *Limnatis* den *Spartaners*, met byſtant van een zeer getrouwen knecht, ontnomen had. Het beelt wiert den overigen tijt in *Meſoa* bewaert, dewijl dat van begin af op die plaetſe, door *Preugenes*, uit de ſtad *Sparta* gebragt was. Maer op den feeſtdagh zelven van *Limnatis*, braght een van de heilige dienaers het zelve uit *Meſoa* na *Patras* over, en ſtelde het in den hof van den tempel der goddin.

In den zelven hof waren ook andere tempels; hoewel die niet onder den bloten hemel ſtonden: maer men ging na dezelve door eenige portalen of galderyen.

Aldaer was het beelt van *Eſkulaep*, van marmer, behalve het kleet.

Het beelt van *Minerva* was'er van ivoir en gout gemaekt.

Voor den tempel van *Minerva* was het graf van *Preugenes*: neffens het welk jaerlix lijkmalen gehouden wierden: op den zelven tijt, als de plechtelyke tempel-heilighdommen van *Limnatis* gehouden wierden.

Niet verre van het ſchouwtoneel ſtonden twee tempels: een van *Nemeſis*, en d'ander van *Venus*: met beelden derzelver goddinnen, van wit marmer, en beide van een uitſtekende grote.

In den zelven oort of wijk der ſtad, was een tempel van vader *Liber*, *de Kalydonier* gebynaemt: want ook het beelt van den zelven god was van *Kalydon* gebraght.

Niet verre van het ſchouwtoneel, was een tempel of kapel van zekere ingeboorne vrouw: waer in zoo vele beelden van vader *Liber* ſtonden, als 'er ſteden van *Achaien* waren, en byna met dezelve namen, als *Meſateus*, *Antheus*, en *Aroeus*.

Deze beelden wierden, op de feeſtdagen van vader *Liber* zelfs, in den tempel van *Eſymnetes* gebraght; die aen den zeekant der ſtad ſtont, op de rechte zyde van dien wegh, daer de merkt uitquam.

Van den tempel van *Eſymnetes* te gaen, ſtont een ander tempel, een beelt van ſteen, het beelt *des Heils*, of *Behoudenis* genoemt, dat toen door *Eurypſilus* toegewijdt was, wanneer hy van zyne quale en razernye ontſlagen was.

Dicht aen de haven ſtont een tempel van *Neptuin*, met een ſtaende beelt van marmer.

Niet verre van daer ſtonden tempels van *Venus*, met beelden der goddinne: welker een de viſſchers, eene eeuwe voor *Pauſanias*, met eene net, uit zee, opgehaelt hadden.

Voor de haven waren ook kopere beelden van *Mars* opgereght.

Daer was ook een heiligh perk of vloer aen *Apollo* en *Venus* gemein, en byna met de haven zelve vereenight: waer op dier beelden ſtonden. Het aengezight, handen en onderſte der voeten, waren van koper: maer d'overige delen van hout.

Op den zeekant zelven was een wout, verzien met fraeie zomerſe ruſtplaetſen. In het zelve wout waren tempels van *Apollo* en *Venus*, met marmere beelden. Dicht by het wout was een tempel van *Ceres*, met het beeld van de goddin zelve, en dat van *Proſerpina*, die over eind ſtonden.

In *Patras* was ook een tempel van *Diana Triklaria*. Ziet p. 157.

Aldaer was ook, voor den tempel van *Ceres*, een verwonderens waerdige bron, die aenſtaende dingen, op een vreemde wyze, voorſpelde. Ook was niet geoorloft, over alle dingen, aen het orakel te raetvragen: maer alleenlyk over de gezontheit of doot der kranken. Want zy lieten een ſpiegel, aen een dun tou gebonden, in een bron neer, met den zelven zodanigh in gewight te houden, dat die niet te diep in den bron neerzonk, maer deſſelfs rant

het

het bovenſte des waters effen aenraekte.

Na dan gelofte aen de goddin gedaen, en reukwerk rechtmatigh gebruikt te hebben, bezightighden zy aenſtonts de ſpiegel: waer in zy den zieke, of levendigh, of dood zagen. Zoo groot een geloof wiert aen dezen bron gegeven, dat die zelden bedroogh, zoo men *Pauſanias* geloven magh.

Het beelt van *Tellus*, of Aerde, was'er op den throon geſtelt.

By het zelve wout van *Ceres* waren twee tempels van *Serapis*: in welker een het graf van *Egyptus*, zoon van *Belus*, was. Zoo de Patrenſers verhaelden, zou *Egyptus*, broeder van *Danaüs*, uit *Argos*, in de ſtad *Aroë*, anders *Patras*, gekomen zijn, door droefheit, over het verlies van zijne zoonen, (die door de dochters van *Danaüs*, op eenen nacht om 't leven gebraght waren,) afgemat; dewijl hy voor den naem zelf der Argivers gruwde, en voor zijnen broeder *Danaus* zeer vreeſde.

[Z]iet pag. [5].

Men had, by ouds, te *Patras*, zeer brave ſlingeraers; gelijk ook in de ſteden van *Egium* en *Dyme*, die, van jongs af, op den oever der zee, met ſlingers, de zeebaren leerden treffen en te raken. *Gneus Fulvius*, Roomſche burgemeeſter, veroverde, inzonderheit door arbeit van de ſlingeraers, de ſtad *Sameum*: want zy wiſten met zulke gewiſſe gooien de verdedigers of belegerden te treffen, dat niemant zich by na op de wallen derfde vertonen.

Liv.

Patras heeft ook vele worſtelaers voortgebraght, en onder die *Chilon*, die tweemael, in d'Olympiſche ſpelen, in den worſtelſtrijt, viermael in d'Iſthmiſche, en driemael in de Nemeeſche ſpelen overwinnaer bleef. Om zyne deught en ſtrijtbaerheit was dees zodanigh by den volke bemint, dat d'Achaiers den zelven, wanneer hy in den oorlogh geſneuvelt was, op 's lants onkoſten, deden begraven.

Van de ſtad *Patraſſo*, tot aen het kaſteel van *Morea*, aen den mont van de golf van *Lepanto* gelegen, leit een dal, beplant met olyfbomen, en in het zelve een treffelijk vlek *Sikida*, of *Sichena* genoemt: het welk miſſchien het ſtedeken *Scioeſſa* is, dat *Solinus* by *Patraſſo* ſtelt: eene plaetſe, zeidt hy, door de donkerheit van negen heuvelen, ſchaduwrijk, en die, door de ſtralen der zonne, byna niet beſchenen wort, en om gene andere oorzake gedenkwaerdigh is.

De wegh van *Patraſſo* tot aen de kaſtelen van *Dardanellen*, of mont van de golf van *Lepanto*, wert van d'inwoonders op negen Italiaenſche mylen gerekent: hoewel *Wheler* die tuſſchenwyte niet meer als op zes of zeven Engelſche mylen begroot. Tuſſchen beide worden gene aeloutheden of puinhopen gevonden.

Ontrent tien Italiaenſche mylen, ten Zuide van *Patraſſo*, lagh wel eer een oude veſting of kaſteel van *Achajen*; hoewel nu geſleght. Aldaer is een beke, welker kil bywyle uitdroogt; en die nu van de Grieken *Leukas*, en by *Pauſanias*, volgens *Wheler*, *Glaukos* geheten wort.

De lantſtreke of gebiet der ſtad *Patraſſo* voerde, onder de Griekſche vorſten, den naem van hertoghdom.

Zeker ingeboorne, of wettige vorſt, uit mangel van de ſtad langer te konnen beſchermen, gaf dezelve, voor eene grote ſomme gelts, aen de Venetianen over: welke de Turken hen daer na afhandigh maekten.

Des jaers vijftien hondert drie en dertigh, lande aldaer de Venetiaenſche admirael *Doria*, met een vloot ſchepen en veel krijghsvolk, om de ſtad te veroveren: gelijk hy ook lichtelijk dezelve innam; dewijlze zwak van muuren en omtrek was. Eerlang volghde de volkome overwinning; dewijl het kaſteel, dat de ſtad beheerde, zich aenſtonts overgaf: hoewel dat eertijts een gantſch jaer het gewelt van den Griekſchen keizer *Konſtanyn Paleologus* afgekeert had. De krijghsbezettelingen wierden, met vrouw en kinderen, volgens verdragh met den admirael *Doria*, na *Lepanto* overgevoert, zonder iemant het minſte te beledigen; tot groot onbenoegen des Venetiaen-

Patraſſo door de Venetianen verovert.

A 3 ſchen

ſchen krijghsvolks, dat op den buit der Turken vlamde.

Namaels wiert de ſtad *Patraſſo* weer door de Turken ingenomen, die dezelve, tot aen dezen tijd toe, bezeten hebben.

Des jaers zeſtien hondert en vier en veertigh, ſtaken de Venetianen, onder beleit van *Gildas*, (anders *Giulio d'As*,) en *Gioanni Baptiſta Grimanni*, met een vloot, van het eilant *Korfu*, na de ſtad *Patraſſo* over, en plunderden dezelve uit, en keerden weer, met rijken buit beladen, en vele gevangenen, na het eilant *Korfu*.

De ſtad *Patraſſo* wiert wel eer, door de Turken, verwoeſt: als blijkt uit vele verwoeſte kerken, welke Weſtwaerts, zoo verre als de zee, ſtrekken: maer niet zoo verre na 't Ooſte.

De ſtad *Patraſſo* heeft altijd, in het geeſtelijk, onder de Grieken, met den titel van aertsbiſdom gepronkt: wiens aertsbiſſchop, in oude tijden, de twee en dertigſte plaetſe, in d'algemene kerkenraden, plag te bekleden.

Whel. D'aertsbiſſchop, die voor omtrent tien jaren leefde, was *Daniel* genoemt, en had duizent kerken, in zyne provincie, onder hem: welke zich over al de Weſter delen van *Morea*, tot aen *Koron*, ſtrekt. Daer was toen een ander Metropolitaen by hem: te weten, de Metropolitaen van *Napoli di Romania*, anders, by de Grieken, *Anaplia* genoemt.

De twee andere aertsbiſdommen van *Morea*, zijn *Korinthen* en *Miſitra*: welk laeſte niet boven vier Italiaenſche mylen van d'oude puinhopen van *Lacedemon* of *Sparten* leit.

In het afgaen van den heuvel, daer op de ſtad leit, na 't Weſte, ſtaet een Griekſche kerk, gewijdt aen *St. Johan*, *St. Joris* en *St. Nikolaes*. Zy is zeer oud; doch heeft ſlechte bogen van binnen; hoewel die op fraeie kolommen, na de Joniſche orde, ruſten. Aen de buiten zyde, tuſſchen vele brokken van marmerſteen, is een basreleven, of uitgehouwen beelt van eenen paeuw, zittende op eenen boom, met bladen van drie aen eene ſtele.

Aen de deure van deze kerke is ſteen, die, gewreven tegen een anderen ſteen aen, een ſtinkende jodenlymige damp uit geeft: welk de Grieken voor een mirakel houden: met te zeggen, dat de richter, wanneer hy den Apoſtel *Andreas* doemde, om gemartelazeert te worden, op dien ſteen zadt: die ſedert deze quade reuk of ſtank behouden had.

In de ſtad *Patraſſo* wort gezeidt, d'Apoſtel *Andreas*, broeder van *Simon* en *Iohannes*, ter doot gemartelazeert te zijn.

De Apoſtel S. *Andreas* zou, volgens verhael der ſtedelingen, een langen tijt in *Patraſſo* zich onthouden, en eenen koning van *Morea*, voor zyne martelarye, bekeert hebben; hoewel die niet meer, miſſchien, als een Romeinſche lantvooght van dat lantſchap was: want te dier tijde ſtond *Morea* onder de Romeinen.

Daer waren, in oude tijden, verſcheide kerken, in deze ſtad, aen St. *Andreas* gewijdt: waer van eene noch dicht aen zee ſtaet, en zeer oud en bouwvalligh is. In dezelve zijn twee groote overwelfde ruimten of plaetſen, op een gelyke wijte van malkanderen. Daer en boven zijn'er twee andere grontveſten, op ieder zyde, die t'zamen zes en veertigh ſchreden en twee voeten wijt zijn. Een van deze, die eigentlyk ſchijnt tot het gebruik van een kerke gemaekt te zijn, heeft een gedeelte van een Cupalo, of koepel, aen d'Ooſtzyde, met groote niſſen, voor beelden, in dezelve. Gelijk ook vele kleinder niſſen in d'andere deelen zijn. Hier uit zou men mogen geloven, dat dit, in oude tijden, een Romeinſche tempel, of waſchbad, geweeſt zy: want dicht daer by is een bron met verſch water; hoewel niet boven een ſteenwerp van de zee.

Aen de Zuidooſt zyde der ſtad *Patraſſo*, ziet men de puinhopen van een ronden tempel van brikſteen, met zeer herde çement, tzamen gemeſt: gelyk ook het bouwerk zeer maſſijf is. Daer tegen over, ten Noorde, ziet men eene geſloopte Griekſche kerke, gewijdt aen d'Apoſtelen, die op marmere kolommen, van de Joniſche orde, ruſte.

Niet

Een van deze puinhopen is misschien de tempel van *Cybele*, of moeder der goden, geweest: in den welken *Attes* ook ge-eert wiert. Maer men vind 'er het schouwtoneel niet, noch het *Odeum*, noch vele andere tempels, die *Pausanias* gedenkt.

Whel. Onder de muuren van de stad is eene plaetse of oort, dat een *Cirkus* of *Stadium* schijnt geweest te zijn, of misschien een schipstrijt-plaetse, tot watergevechten: want vele stedelingen kunnen noch gedenken, dat aldaer wel eer eene yzere ring aen de muur vast geklonken ware, om daer aen de schepen, als zy meenden, vast te maken; wanende, dat de zee, in vorige tijden, tot zo verre aldaer opquam: maer andere gebouwen, nader aen zee, weerleggen deze dwaling. Misschien heeft het water derwaerts, door een kanael of watetleiding kunnen gebraght worden: want de zee is meer als eene vierendeel van eene Italiaensche myle van daer.

Niet verre van daer is de grontvest van een kerke, gewijdt aen St. *Andreas*: alwaer men zeidt dees Apostel den koning, dien hy bekeerde, zou gedoopt hebben.

Dit gebouw schijnt, in oude tijden, een Romeinsch graf geweest te zijn: als uit een laegh en beneden gewelf te bespeuren is: in het welk rontom nissen zijn: en twee holen in ieder, op den bodem of gront gemaekt, met aerde potten daer in, die rontom, tot boven toe, overpleistert zijn. Dat die potten twee en twee, aldus in de nissen gestelt zyn, geeft te kennen, dat zulx geschiet zy, om de asch der verbrande lyken van mannen en vrouwen des huisgezins, nessens elkanderen, daer in te leggen. Maer zoo de Grieken nu zeggen, waren deze potten gemaekt, om heiligh, of wywater, daer in te doen: dat zy in potten bewaerden, en slechts eenmael des jaers maekten. Het zy daer mee hoe 't wil, het is zeker altoos, dat deze plaetse sedert tot het gebruik van eene kerke gemaekt zy: en misschien zijn deze vaten of potten in later tijden gebruikt, om wywater daer in te houden.

Twee Italiaensche mylen Zuidwaerts van de stad, leggen zekere hoven of tuinen, *Glykada* genoemt; waer in ongemene lekkere citroenen groeien. De grootste zijn zoo groot als twee of drie brave limoenen. Het wit van binnen de schil is zeer goet van smake: maer het weinigh sap van binnen zuur.

Wheler zagh aldaer eenen cypresboom, wiens lichaem of stam, een voet van den gront, twintigh voeten in 't ronde dik was; en vier voeten van den gront, zeventien voeten en elf duimen.

Van daer te keren na 't Noorde, komt men aen een Grieksch klooster, *Hierokomium* genoemt, dat op den top van een heuvel staet. Het heeft omtrent twalef kaloyers, of Griekſche geestelyken, en eene kerke, gewijdt aen de Maeght Marye: welke met gene grote kunst gebouwt is: maer fraei opgepronkt, na hunne wyze, met schilderyen en zilvere lampen voor haer. In de kerke is een Latijnsch opschrift; doch zodanigh uitgesleten, dat men weinig bericht daer van bekomen kan. Het luidt aldus.

C. AVRELIO DEC. VETER.
LEG. XI. OMNIB. ORNAMENT.
PROCVR.
ET DAT. D.D.
ORATO
HONORATO
C. AVRELIO OF.
PRISCO.
VI. VIR.

Dat is,

Aen Kaius Aurelius, Decurio en Veteraen van het elfde regement, geëert met alle çieraedjen, &c. en aen Kaius Aurelius Priscus, zoon van Kaius, Zesman.

Men vind zeker ander oud Grieſch opschrift: waer uit blykt, dat dit klooster uit de puinhopen van de vesting van *Achaien*, omtrent tien Italiaensche mylen van *Patrasso* gelegen, gesticht zy.

Dit klooster heeft een lustigh en fraeie uitzight over het plein, of de vlakte, Zuidwaerts, dat dicht met olyfgaerden, wijnbergen en koorngewassen, beplant is. Zodanige vlakte leit ook, ten Noorde, van de stad: maer kan van daer niet gezien worden.

Ke-

Kerende van daer na de ſtad, over heuvelen, na 't Weſte, komt men voorby eene waterleiding; wiens puinhopen zeer hoogh en prachtigh zijn; maer van brikſteen. Zy heeft twee bogen, den eenen boven den ander: en de pilaſters van ieder worden ter wederzyde, met ſtylen van een zelve ſtoffe onderſteunt.

Hoger den ſtroom op, zijn noch twee waterleidingen, en beter voorzien. Twee heuvelen vereenigen al deze waterleidingen: tuſſchen de welke eene kleine vliet ſtroomt, die miſſchien de geen is, die by *Pauſanias*, *Amilichus* en *Milichus*, genoemt wort: want deze is de naeſte, na de ſtad toe, aen de Ooſtzyde, en vloeit van daer, Zuidwaerts, en loopt alzoo rontom de ſtad, na zee toe.

Ziet pag. 159.

Trekkende van daer over den vliet, komt men op eenen heuvel, naby de ſtad, aen de begraefplaetſe of kerkhof der Joden: welker grafſteden, in maniere van kleine huizen, van ſteen gemaekt zijn. Op ieder eind is een marmer ſteen: waer op een opſchrift van hunne namen en huisgezinnen gehouwen is.

D'inwoonders der ſtad *Patraſſo* zijn Turken, Kriſtenen en Joden.

De Turken maken omtrent een derde gedeelte der inwoonders van de ſtad uit, en met de Kriſtenen, meeſt Grieken, en Joden, de twee andere delen.

De Turken hebben 'er zes Moskes: welker eene eertijts de hooftkerke der Grieken was, en heeft eene yzere vergulde keting, die aen den top van den koepel hangt: welke de Turken zeggen d'oorzake te zijn, waerom de ſtad, wanneer zy die den Venetianen afhandigh maekten, uitgeplondert wiert: dewijl de Turken geloofden, dat die keten van maſſijf gout ware, en de ſtedelingen, by gevolgh, grote rijkdommen in de ſtad moſten hebben.

De Joden, die het derde gedeelte der ſtad uitmaken, hebben 'er vier Synagogen. Het gantſch getal, zoo van Turken, Kriſtenen, als Joden, wiert des jaers zeſtien hondert vijf en zeventigh, op vier of vijf duizent, door *Wheler*, gerekent.

De koophandel der inwoonders beſtaet in ruwe zijde; die in *Morea* in grote menighte gewonnen wort: als ook in leer, honigh, waſch, wol, kaes en korenten. De korenten van *Patraſſo* worden voor de beſte van dien oort gehouden: maer zijn 'er niet in grote menighte. *Patraſſo*, *Nathaligo* en *Meſſalongia*, kunnen naulix een ſcheeplading korenten allen jaers uitmaken.

De Joden drijven groten handel in de ſtad *Patraſſo*, en maken dezelve zeer kooprijk: dewelke alleen onder al de ſteden op de kuſt van *Morea* is, daer de Grieken van de nabygelge eilanden, Engelſchen, Franſchen, Venetianen, in tijt van vreden, en andere volken komen handelen: gelijk die ook ieder aldaer hunnen Konſul, tot welſtant van den koophandel, hebben leggen.

De lucht is'er niet zeer heilzaem of gezont: ter oorzake van de nabygelege bergen, met ſneeuw bedekt, en van de menigte der wateren, rontom dezelve ſtad. Ook is 'er het weer of ſaizoen onbeſtendigh.

Behalve de kaſteelvoogt, is in *Patraſſo* een kady of rechter, zoo veel als een ſchout, tot beſlechting der burgerlijke geſchillen: als ook een Weiwoda: wiens ampt is, de beſluiten of vonniſen van den kady uit te voeren, en de tollen en pachten, op de koopmanſchappen en eetwaren geſtelt, in te vorderen.

Wel eer zou het hooft of bekkeneel van den Apoſtel *S. Andreas* in de ſtad *Patraſſo* bewaert: maer namaels, door zekeren Deſpoot van *Morea*, *Thomas*, op 't jaer veertien hondert en zeſtigh, na *Rome* overgebraght zyn.

Men zeit ook d'Apoſtel *Andreas*, de ſtedelingen of inwoonders van *Patras* tot het Kriſten geloof zou bekeert bebben: hoewel des nergens in de Schrift des Nieuwen Verbonts gedaght wort.

Chiarenza, eertijts Cyllene.

Koronell. OP den rechter oever van den vliet, nu *Igliako*, en van d'ouden *Peneus* genoemt, op eenen heuvel, na by de golf van *Patrasso*, ziet men de puinhopen van eene stad, *Chiarenza*, ten tijde der Venetianen, genoemt: wel eer de voornaemste en hooftstad des hertogdoms van een zelven name *Chiarenza*: maer is nu niet als eene verwoeste en woeste klomp en puinhoop: waer van niet als de grachten en eenige kentekenen zijn overgebleven.

Wheler. Daer zijn zulke overgrote gevaerten of stukken van muuren, leggende op zijde ter neer gevelt, en met zulke herden cement of kalk tzamen gemetst, dat die niet van malkanderen kunnen gebroken worden; en daer by zoo groot, dat die niet, als door kracht van bussekruit, of door aertbeving, in dier wyze van hunne grontvesten hebben kunnen bewogen en gebraght worden.

Chiarenza schijnt een gebroken naem van het Italiaensch woort *Chiarezza* te zijn, dat *klaerheit*, *glans* en *heerlijkheit* bediet; misschien alzoo eertijts, van wege de heerlijkheit en voortreffelijkheit der stad, door de Venetianen, genoemt.

De gelegentheit en merktekenen van hare aeloutheden doen blyken, dat *Chiarenza* d'oude stad van *Cyllene* zy; de scheepshaven van *Elis*, (de hooftstad des lantschaps van *Elea*, of *Elis*,) en, volgens *Strabo* en *Pausanias*, op een afstant van hondert en twintigh stadien van *Elis* gelegen.

Andere, als *Niger*, willen, dat de oude stad *Cyllene* nu *Antravida* zou genoemt zijn.

Na *Cyllene* stelt *Strabo Chelonates*, de uitterste uithoek van *Peloponnesus* of *Morea*, na 't Weste.

Cyllene was, volgens *Pausanias*, met dien naem, alzoo na zekeren man, *Cyllenus*, een *Arkader*, genoemt. Pausan.

In *Cyllene* waren eertijts twee tempels van goden: een van *Eskulaep*, en een ander van *Venus*. Het beelt van *Merkuur*, dien d'inwoonders aldaer boven mate eerden, was een stijf mannelijk lit, op een voetstal.

Aldaer was ook een tamelijk vlek, dat een elpen of ivoiren beelt van *Eskulaep* had, door zekeren beelthouwer *Celotes* gemaekt, dat wonderlijk om te zien was.

Cyllene was, volgens *Mela*, uitstekende; dewyl men hield, dat *Merkuur* aldaer geboren ware: hoewel andere willen, dat *Merkuur* niet in de stad *Cyllene*: maer op *Cyllene*, een bergh van *Arkadien*, zou geboren, als *Virgilius*, *Ovidius* en *Lukanus* getuigen, zijn. Waerom hy ook de *Cyllener helt* genoemt wort. Ziet pag. 139.

De haven, ook *de haven van Chiarenza* genoemt, was een weinigh van daer gelegen; doch is nu met zant en aerde vervult, en verstopt: maer in eene bay of zeeboesem, daer buiten, is goet anker-gront: hoewel die voor de Noorde en Noord-ooste winden open leit.

Plinius gedenkt ook eenen zeeboesem van *Cyllene*.

Twee mylen van de stad is een klooster van *Kaloyers* of Griekſche monniken.

Kamintza.

TEn halven wege, tusschen *Capo Chiarenza* en de stad *Patrasso*, en op eenen afstand van twalef Italiaensche mylen van *Patrasso*, legt eene stad of vlek a *Kamintza*, of b *Chamnieza*, en ook anders c *Mamminizza* geheten, op den rechter oever van eenen vliet, volgens *Koronelli*; hoewel *Wheler Mamminizza* op beide oevers van eenen vliet stelt, die by d'ouden *Pirus* genoemt wiert: want *Pausanias* stelt den mont van *Pirus* tachentigh stadien, eene streke van tien Italiaensche mylen, van de stad *Patrasso*.

a Korell. b Niger. c Wheler.

Waer uit men zou besluiten, dat *Kaminitza* of *Chaminiza* op dien oort legge, op den welken by ouds eene stad, aen den oever van dien vliet, *Olenus*, of *Olenum*, lagh: gelijk *Pausanias* in zijn zevende boek schrijft, dat byna op den oever van den vliet *Peirus*, en anders van het aenzeegelege volk *Pirus* genoemt, eertijts *Olenus*, eene stad der Achaiers, bewoont wierde, en de vliet *Pirus* voorby de puinhopen der stad *Olenus* vloeide. Daer en tegen schrijft *Strabo*, dat de vliet *Melas* voorby *Olenus* vloeide. Dies moghelijk *Pirus* en *Melas* een zelve vliet was. Want *Strabo* noemt *Melas* eenen grooten vliet: desgelyx noemt *Herodoot* den vliet *Pirus*, die, volgens zijn schrijven, voorby *Olenus* vloeit, *eenen groten vliet.*

Ziet pag.

Andere, als *Pinetus*, willen, dat *Olenus* nu *Kanigrisa* zou genoemt zijn.

Olenus of *Olenum* was, al ten tijde van *Strabo*, verwoest, en lagh tusschen de steden *Patras* en *Dyme*, twintigh stadien van *Dyme*, en tachentigh van *Patras*: gelijk ook noch by zijnen tijt, tusschen *Dyme* en *Patras*, de voetstappen van het oud gebouw of stedeken der Oleners, getoont wierden.

Die van de stad *Dyme* bezaten de lantstreke van *Olenus*: gelyk de inwoonders van *Olenus* na *Dyme* overgebraght waren.

Die, zeidt *Pausanias*, *het leven en daden van Herkules, in veirzen beschreven hebben, hebben alle gedaght, wat koning van Olenus Herkules ontfing, en hoedanige geschenken Herkules by den zelven genoot.*

Dat Olenus, (voegt'er *Pausanias* by,) *een klein stedeken van begin af geweest zy, getuight eene klachtrede of treurgedight, door Hermesianax, op Euryteo, de Centaurus, gemaekt. Na verloop van tijt hebben d'inwoonders uit Olenus, om de zwakheit der stad, zich na de steden Piras en Euryteas begeven.*

Olenus was alzoo na den stichter *Olenus*, zoon van *Vulkaen*, genaemt; hoewel andere *Olenus* eenen zoon van *Jupijn* en *Anaxithea* maken.

Daer en tegen willen andere, dat de stad *Olenus*, in *Etolie*, alzoo na *Olenus*, zoon van *Vulkaen*, zou genoemt zijn. Want in *Etolie* lagh ook eene stad *Olenus*, welke nu noch *Oleno* heet.

Homeer gedenkt *Olenus* in *Achaia* niet: maer wel *Etolisch Olenus*.

Wel eer was *Kaminitza* eene grote stad, en pronkte met den titel van bisdom, en stont onder het aertsbisdom van *Patrasso*: maer is nu tot een klein vlek gebraght.

Kastel of kasteel Tornese,
Gastouni, enz.

K*Astello Tornese*, alzoo van de Franken, op Italiaensch, genoemt, dat is, *Kasteel Tornese*, leit op de laeste uithoek, of kaep van het hertoghdom van *Chiarenza*, in dat gedeelte, welk na het lantschap van *Belvedere* ziet, tusschen den zeeboesem van *Chiarenza*, en die van *Arkadia*, anders *il Golfo di Larkadia* genoemt, en ontrent drie of vijf Italiaensche mylen van den oever der zee.

Zoo *Bautrand*, na den voorgang van *Sofiano*, wil, zou *Kastel Tornese* eertijts *Chelonates*, en nu van de Turken *Klemoutzi* genoemt zijn: daer nochtans, by gene oude lantbeschryvers, eene stad met den naem van *Chelonates* gedaght wort; maer wel eene uithoek met dien naem, op den zelven oort, die nu, na dit kasteel, *il Capo Tornese*, en *il Capo di Castel Tornese*, te recht geheten wort.

Daer en tegen stelt *Wheler Castel Tornese* op eenen heuvel, twalef Italiaensche mylen van de zee, en, ontrent zes Italiaensche mylen Zuidoost van daer, eene stad, die de Turken *Klemouzzi* noemen.

Zestien Italiaensche mylen verder, na 't Ooste, en vijf van de zee, leit, aen eene riviere, (misschien de riviere *Peneus*) op de kust van *Morea*, volgens *Wheler*, eene andere stad, ongelijk groter, *Gastouni* nu genoemt. Gastouni.

Vijftigh Italiaensche mylen verder, langs de kust van *Morea*, leit eene

eene plaetse, nu *Kotichi* genoemt: alwaer eene vischplaetse of visscherye is, *Pessacharia* geheten: welke een meir is, dat zijn water uit de zee ontfangt. In Hooimaent wort aldaer overvloet van zekere visch,**Cephalos*, gevangen, die men inzout: maer van de kuit en buik wort *Botargo*, die zoo veel als *Kaviaer* is, gemaekt.

* Van de Françoisen Testard, en van d'Engelschen Mullets genoemt.

Om en by dit meir hout allerlei wilt gevogelte.

Onder het kasteel *Tornese* is eene goede reede, om korinten te laden. Want het is 'er diep, maer de zeegront geheel scherp, en by gevolgh quaet leggen voor grote schepen.

Konopli. Zes Italiaensche mylen van daer leit eene plaetse, *Konopli* genoemt. Op den top van eene rotse of klip, staet een toren, met eenige puinhopen van eene stad, rontom den zelven. Maer hoe die stad eertijts genoemt wiert, zou men niet kunnen zeggen.

Aen de voet van de rotse is een springbron van heet, zout, en Jodenlymachtigh water, dat neerwaerts in de zee loopt, op eenen afstant van vijf of zes voeten van zijnen bronair.

Vijf of zes mylen verder, langs de dezelve kust, komtmen aen eene andere punt of uithoek, *Capo Calogrea* genoemt: alwaer een wel of bron is, *Durach-bey* genoemt, na zekeren vermaerden Turkschen zeerover van dien zelven name, die dezen bron deed graven. Capo Calogrea.

By den zelven bron zijn de monden van twee vlieten, na by malkanderen: of een zelve vliet ontlast zijn water, door twee monden, in zee: want die zijn, volgens berigt der Griekſche zeeluiden aen *Wheler*, onderscheiden.

Wheler hout voor zeer bewijzelijk, dat een van deze twee vlieten, de vliet *Larissus* der ouden zy.

De bergh, die de uithoek maekt, wort van de Grieken *Maurovouni*, dat is, *zwarte bergh*, geheten.

Een uur of anderhalf gaens van daer, leit een andere uithoek, *Mauromidie* nu op Griekſch, en eertijts van d'ouden, volgens *Wheler*, *Araxus* genoemt. Uithoek Mauromidie.

Deze uithoek heeft een lustigh en verren uitzight: want men kan van

daer in de golf van *Lepanto* zien, en de twee kastelen, aen haren mont gelegen: de stad *Patrasso*, aen den bodem van eene baey of kom gelegen, ten Ooste; het eilant *Cefalonia*, ten Zuide: *Zante*, ten Weste, en het kasteel van *Tornese*, ten Noorde.

Aldaer is een ander meir of visscherye, die gemeenschap met de zee heeft, en van de Venetianen *Pescaria del Papa*, dat is, *visscherye van den Paus*, genoemt wort.

Op deze uithoek leggen de puinhopen van eenen waghttoren, misschien door de Venetianen, wanneer die meester van dit gewest waren, gebouwt.

Navarino of Zunchio, eertyts Pylus.

MEn had, in oude tyden, drie steden in *Peloponnesus* of *Morea*, met den naem van *Pylos* of *Pylus*, by d'oude lantbeschryvers, als *Strabo*, *Ptolomeus* en andere gedagt: waer van twee aen zee lagen, en het derde was midden in 't lant, in *Arkadia*, gelegen.

Een der twee eerste lagh in het lantschap van *Elis*, aen de riviere *Peneus*, en aen den bergh *Scollis*, en heet nu noch *Pilos*.

Het ander *Pylus* lagh in het lantschap van *Messenie*, by of achter *Koryphasium*, een Lakonisch stedeken, volgens *Stephanus*: hoewel *Stephanus* zelf *Koryphasium* daer na *Pylus* noemt: dies hy *Pylus* en *Koryphasium* voor eene en dezelve plaetse of stad schijnt te houden. Maer misschien was hierom *Pylus Koryphasium* genoemt; dewyl, wanneer *Oud Pylus*, over den bergh *Egealus* gelegen, verwoest was, eenige der stedelingen zich met der woon, onder * *Koryphasium* begaven. Als uit het volgende schrijven van *Strabo* blykt, daer hy zegt. *Het oud Messenische Pylus was eene stad, onder den bergh Egealus gelegen. Na die verwoest was, begaven dier eenigen zich onder Koryphasium met der woon.*

* Een uithoek van Peloponnesus of Morea.

Ook noemden de Lacedemoners *Pylos*, volgens *Thucydides*, *Koryphasium*. Anders was *Koryphasium* eigentlijk eene uithoek des lantschaps van *Messenie*, die nu by het Italiaensche zeevolk *Capo Zunchio* genoemt wort, op de kuste van den Cyparissischen zeeboesem, nu *Golfo di Arkadia*: nessens of by welk *Koryphasium* d'oude stad *Pylus* gelegen was: gelijk na *Koryphasium* doorgaens hierom by d'oude Grieken, als *Strabo* en *Pausanias*, dit *Pylus*, *Pylus* by of nessens *Koryphasium* geheten wort, tot onderscheit van *Pylus* in *Elis*, en van *Pylus* in *Arkadia*, of *Arkadisch Pylus*.

Thucydides stelt *Pylus*, in *Messenie*, vierhondert stadien, dat zijn, ontrent dertien Duitsche mylen, van de stad *Sparta* of *Lacedemon*.

De plaetse was, by zynen tijt, door de natuur zelve, als ook het meerendeel der lantstreke, woest.

Pylus, by of nessens *Koryphasium*, wiert, volgens *Pausanias*, door *Neleus*, zoon van *Neptuin* en de Nymf *Tyrus*, dochter van *Salmoneus*, koning van *Elis*, bewoont, en door den zelven tot die waerdigheit en hoogheit verheven, dat *Homeer* dit *Pylus* de Neleïsche stad noemt.

Deze stad *Pylus* was door *Pylus*, zoon van *Kleson*, gestight; die vele volken, *Leleges* genoemt, met zich uit *Megaris*, een gewest van *Attika*, dat die toen bezaten, overbraght. Maer hy wiert door *Neleus*, en door de Pelasgianen, die *Jolchum* bezaten, van daer verjaeght. Namaels heeft *Herkules* de zonen van *Neleus* beoorloght, en *Pylus* verovert, en zijne elf zonen gedoot. De zoon *Nestor* alleen ontvluchte den ramp en neerlaegh zijns huis; dewijl die toen in de stad *Gerenia* opgevoedt wiert. *Pylus*, in *Messenie*, wiert voor het vaderlant van *Nestor*, zoon van *Neleus*, gehouden. Hierom noemt ook *Ovidius* dit *Pylus*, de *Neleïsche akkers* van den *den Nestor*.

Nestor bewoonde namaels dezelve stad, en voerde met d'Epeënsers, die *Elis* bewoonden, vele oorlogen gelukkelijk.

Strabo toont door een lang verhael, uit *Homeer* getrokken, dat *Nestor* niet

A. De Stad Navarino. B. Turcksche Moskées. C. Griecksche Kercken. D. Steen Klippen. E. Een gedeelte van de Haven van de Stad Navarino.

niet dit *Koryphasisch Pylus*, in *Messénie*: maer *Trifylisch Pylus*, in *Arkadia*, bewoont hebbe.

In de laeste tijden des Troyaenschen oorloghs, wanneer *Nestor* reeds oudt geworden was, trok hy met vijftigh schepen, beneffens andere Griekfche vorsten, na *Troje* ten oorlogh. Alwaer hy, door zijn kloek beleit, de zaken der Grieken zodanig bevorderde, dat *Agamemnon* ront uit beleet, *Troje* in 't kort te zullen veroveren, by aldien hy tien *Nestors* moght hebben.

Nestor wort by *Homeer* gezeit drie eeuwen of driemans levens geleeft te hebben: hoewel eenigen den tijt van drie eeuwen slechts op negentigh jaren brengen: ieder eeuwe gerekent op dertigh jaren, volgens een gebruik der oude Grieken. Hierom wort doorgaens *Nestor*, by d'oude poeten, *d'oude Nestor* geheten.

Ten opzighte van *Nestors* hogen ouderdom, hadden d'ouden ook tot een spreekwoort, *ik wensch u Nestors jaren toe*: als zy iemant een lang leven wilden toewenschen.

Nestors langhduurige ouderdom, kloek beleit, en zeer zoete welsprekentheit, wort doorgaens by *Homeer* geroemt.

Nestor streed op de bruiloft van *Pirithous* tegen de *Centauren*, die *Hippodamia*, de bruit van *Pirithous*, tragten te schaken, met grote kloekmoedigheit.

Pylus, by *Koryphasium*, zou nu, zoo eenige willen, *Navarino* of *Zunchio* genoemt zijn. Andere, daer en tegen willen, dat niet *Pylus*, in *Messénie*, en by *Koryphasium* gelegen, nu *Navarino* of *Zunchio* zou genoemt zijn; maer *Navarino* die zelve stad zijn, welke *Abarinos* by *Ptolemeus* geheten wort: hoewel men in verscheide Grieksche boeken van *Ptolemeus* het woort *Abarinos* niet gedaght vint: doch wel in de Latijnsche overzetting. Dies *Navarino*, alzoo nu by d'Italianen genoemt, een gebroken naem van *Abarinos* schijnt te zijn: gelyk het ook nu noch van de Grieken *Barinos*, en van de Turken *Javarin* genoemt wort. Ferrar.

Navarino, of anders *Zunchio* by d'Italianen, en in de zeeboeken *Avarino*, en by de Françoisen *junque* genoemt, is twederlei: een oud en een nieu *Navarino*. Oud *Navarino* is een kasteel, en leit tien mijlen van *Koron*, op een verheven heuvel, of in het hangen van eenen heuvel, en naby eene uithoek, *Capo di Jonci* of *Zonchio* na d'Italiaensche spelling, geheten, met een zeer veilige en schone haven aen de voet des heuvels, die wel twee duizent schepen bergen kan. Op welker rechter oever heden *Nieu Novarino* gelegen is.

In deze haven of bay valt de riviere *Armiro*, eertijts *Charadrus* geheten, in zee.

Eenige noemen eigentlijk het kasteel *Zunchio*, of *Oud Navarino*, en de stad *Nieu Navarino*: en stellen *Oud Navarino* drie Italiaensche mijlen van *Nieu Navarino*.

Het kasteel van *Navarino* wort voor een Turksch gebouw gehouden.

Men vind in oud *Navarino*, (als ook in de steden van *Modon* en *Koron*,) een zeer treffelyke en kostelyke *aqueedukten* of waterleiding, die door vele bergen, na eene moraschaghtige vlakte, geleit wort: alwaer een muur, over de duizent schreden lang, en die door vele hondert bogen ondersteunt wort, dezelve tot aen het kasteel brengt.

In *Nieu Navarino* heeft men twee waterleidingen: welker een over d'elf Italiaensche mylen, door vele klippen en bergen, geleit wort; hoewel zeer krom en wonderlyk. Zy hebben elk merendeels een voet in 't vierkant.

Oud Navarino, dat eigentlijk eene vesting of kasteel is, heeft dikwils 's vyants aenslagen beproeft en uitgestaen.

Op het jaer veertien hondert acht en negentigh, deden de Turken, ten tijde der regering van keizer *Bajazet*, op *Navarino*, wanneer het onder de gehoorzaemheit der Venetianen stont, een fellen aenslagh: maer bevindende, in het veroveren der stad, grooter tegenstant, als zy zich ingebeelt hadden, togen zy, onverrichter zake, weer te rugh, om, by andere gelegentheit en voorval, de stad, met eene verrassing, in te nemen. Ook leed het niet lang, of het Doglion.

gelukte hen. Want als, na verloop van twee jaren, de Turken zich meester van de steden *Koron* en *Modon* gemaekt hadden, gaven die van *Navarino*, of *Zunchio*, uit schrik en vreze, op verschynen slechts des Turkschen krijghsheirs, zich aenstonts, aen de Turken, zonder slagh of stoot, over. Waer over ook de kasteelvooght, *Karel Contareno*, om zyne lafhertigheit, niet lang daer na, door bevel van den Venetiaenschen admirael *Benedicto Pesaro*, onthalst wiert.

De stad *Navarino* wiert evenwel, twee jaren daer na, te weten, des jaers vijftien hondert, voor de Venetianen, met eene verrassing, weer iegenomen, door beleit van zekeren soldaat, *Demetrio van Modon* genoemt, die voor vendrigh, op de galey van *Pesaro*, admirael der Venetianen, diende.

Dees *Demetrio* had in *Zunchio* of *Navarino*, zekeren vrient, zijnde een Albaneesche en slechte soldaet, onder de genen, die voor de Turken, het kasteel bewaerden. Na eene wyle, uit oude vriendschap, met elkanderen, daer over geraedpleegt te hebben, besloten zy eindelijk, hunnen lang gebrouwen aenslagh in 't werk te stellen, om de stad t'overrompelen.

Ten dien einde had *Demetrio* eenige van de strijtbaerste en stoutste soldaten uit zijn vendel, met weten van *Pesaro*, verkoren. Met die voer hy op een galey na *Zonchio*, en trad aldaer te lande, en verstak zich des nachts heimelijk in het huis van den gemelden *Albanees*; dewijl dat dicht aen de muur van het kasteel stond. Des uchtens, met het openen van de poorte des kasteels, tradt *Demetrio*, met zijne byhebbende krijghsknechten, daer binnen. Zy besprongen onverziens ontrent vijftigh Turken, die aldaer de waght hadden, en matsten hen met kleine moeite ter neer: behalve eenige weinigen, die zich van boven neer van de muren wierpen, en met dien val hun leven redden.

D'Admirael *Pesaro*, des verwittigt, zond aenstonts derwaerts twee galeyen met voetvolk: beneffens *Girolamo Pesaro*, om aldaer Proveditor, of opperhooft, of kasteelvooght te zijn, en het kasteel te versterken.

Wanneer de Spanjaerts, Venetianen, en andere bontgenoten, des jaers vijftien hondert en zeventigh, onder beleit van *Don Johan van Oostenryk*, de Turksche vloot, onder den admirael *Uluzzali*, voor d'eilanden of klippen *Kurzolares*, verslagen hadden, en de zelve van daer in de haven van *Modon* gevlught was, besloten zy het belegh van *Navarino* t'ondernemen, en die plaetse den Turken afhandigh te maken, om weer onder gehoorzaamheit der Venetianen te brengen, hoewel met een vruchtelozen uitslagh.

Voorhene was dikwils d'aenslagh dezes beleghs voorgeslagen; maer altijt verworpen: dewijl men oordeelde de grote oorloghs-toerustingen meer zouden komen te bedragen, als de overwinste van zulken klein kasteel zou waerdigh zijn.

Paruto verhaelt de gelegentheit des kasteels en stad *Novarino*, en dezen vruchtelozen aenslagh, in de volgende woorden, aldus: Lib. 7.

Het kasteel van *Novarino* leit op een punt, welke van de Noordwestzijde, na buiten springende, aen de haven eene gestalte van eene boge maekt. Het is sterk meer door de natuur, dewijl het op eene verheve plaetse en van eenen moeielijken opgang leit, als door kunst en muren. Het wort evenwel door de bequaamheit of gerijf der haven, en door de voordeligheit der gelegentheit, die byna in het midden van *Morea* is, door de Turken met grote zorvuldigheit bewaert. Daar zijn twee straten of wegen, die na het kasteel lopen.

De prins van *Parma* had het byzonder beleit van dezen aenslagh, die (na het volk daer toe geschikt, als duizent Spaensche voetknechten, en duizent Italianen, beneffens tien stukken geschuts, om op de batteryen te planten, ontscheept waren,) dien eersten breetsten weg deed innemen, om den vyandt den toevoer van bystant te beletten. Maer wat den anderen wegh belangt, daer quam men of te laet by, of maekte daer niet veel werks af. Dies daer na, wanneer *Johan di Monkada*

en

en *Moretto Kalaurese*, uitgetogen waren, om dien pas in te nemen, daer vele vyants volken, die eensdeels gekomen waren, om bystant in de stad te brengen, en eensdeels, die uit de stad getrokken waren, om de hunnen tegen te trekken, en t'onderschragen, overvallen wierden, en niet zonder grote moeite, en eenige schade, behouden daer af quamen. Waer door de Turken, die, ten getale van meer als twee duizent, het kasteel quamen ontzetten, de maght hadden, om niet alleenlijk toen daer binnen genoeghzame bezetting te leggen: maer te gelijk, eenige hoge toegangen, boven dien wegh, en na by de stad, in nemen: waer door zy gelegentheit bequamen, om aen die van binnen nieuwen bystant te doen, en den Venetianen van buiten te quellen en te beledigen. Gelyk zy ook deden, met de soldaten, door het schieten uit bogen, in geduurigen arbeit te houden: middelerwyle die met het planten van het geschut bezigh waren: want men had gemunt op de punt of hoek van dat gedeelte, den aenvang der storm te doen. Ook wierden, ten zelven tyde, de soldaten, door het geschut des kasteels, beschadight, en in hunne werken gestoort: zulx naulix, in den tijt van drie dagen, twee stukken geschuts op de verordende plaetse konden geplant worden. Daer by wiert de schade en het gevaer allen daeghs grooter; dewyl de soldaten, in het ope velt, onbedekt, en zonder borstweeringen, of beschermingen, gelegert waren: naerdien aldaer geen aerde genoegh was, om die te maken, en de vyanden van buiten, allen daeghs in maght aengroeiden: met wien de belegerden ook, tot hun groot nadeel, in geduurige schermutselen mosten staen.

Over welke voorvallen de veltheeren der bontgenoten in groote bekommering waren, met te bezessen aen d'eene zyde, dat het schielyk opbreken van den reeds begonnen aenslagh, tot groote vermindering van hunne achtbaerheit zou strekken: en aen d'andere zyde gaf het aenhouden en volherden des beleghs gene zekere hope van eenen gelukkigen uitslagh.

Maer boven alle andere toevallen drukte hen grotelyx de honger, door mangel en gebrek van broot. Het welk door *Don Johan di Monkada*, en door zyne raden, allen daeghs meer en meer vergroot wiert, met betuiging van den hogen noot van hun vertrek. Maer gewisselyk docht dit velen eene vreemde zake te zijn, en die niet wel te geloven was, dat op de Spaensche vloot, die onlangs, met zo vele schepen, van het eilant *Sicilie*, dat voor de koren-schuur van *Italien* gehouden wort, vertrokken was, in zulken korten tijt gebrek van broot kon zyn.

En aldus liep deze aenslagh, door de bontgenoten, op *Navarino* ondernomen, vruchteloos af.

Des verleden jaers zestien hondert zes en tachentigh, in Zomermaent, wiert *Zuncho* of *Navarino* door de Venetianen verovert en ingenomen: het welk zich aldus toedroegh.

De Venetiaensche vloot, vereenight met de Paussselijke, Toskaensche en Maltheser galeyen, sterk zestigh schepen, zeilde den eersten van Ooghstmaent na *Oud Navarino*, of *Navarino Vecchio* (anders *Zonchio* geheten, en drie Italiaensche mijlen van *Nieu Navarino* gelegen) en bezette met vier galeyen, op de welke door de vyanden, ontrent dertigh kanonscheuten, hoewel zonder schade, gedaen wierden, de haven. Den tweden wiert het krijgsvolk te lande gezet, met voornemen om de vesting te belegeren. De uitvoering van dit voornemen scheen bezwarelijk te zullen gelukken, ter oorzake van de gelegentheit der plaetse op eene rotse, en van den toegangk alleenlijk aen eenen kant. Maer de Turksche krijgsbezetting vol schriks, door het zien naderen van eene vlote van zestigh schepen, behalve de galeyen, galeazzen en minder zeilen, en op het vertonen van niet te kunnen ontzet worden; met dreigen daer en boven, van niemant, by aldien tegenweer geboden wiert, te zullen sparen: vond niet geraden zulx af te waghten: maer stak, des anderen daeghs, eene witte vlagh uit: benef-

Navarino door de Venetianen ingenomen.

neffens het uitzenden van eenige, met verzoek van twee dagen tot hun beraet te mogen nemen. Dan dit wiert hen by den Venetiaenſchen algemenen kapitein *Moroſini* afgeſlagen, en alleenlijk toegeſtaen, om met zak en pak uit te trekken.

Zy waren ontrent vier hondert zielen ſterk, daer onder twee hondert weerbare mannen, en wierden in een ſchip na *Alexandryen* overgeſcheept. Andere begroten d'inwoonders op duizent: en de krijghsbezetting op twee hondert koppen.

Men vond in de veroverde plaetſe ontrent twintigh kopere, en drie en twintigh yzere ſtukken geſchuts, twee hondert musketten, dertigh roers, zeſtigh paerden, en een grote menighte van lijfstoght. In dezelve ſtad wierden hondert en zeſtigh voetknechten tot bezetting geleit, onder opzight van den Heer *Gironi*.

Ten zelven dage wiert de reſt des Venetiaenſchen krijghsheirs ontſcheept, en te lande gezet, ſterk in 't geheel twintigh duizent krijgsknechten, en trok den eerſten na *Nieu Navarino*: midlerwijle de haven, door elf galeyen, vele galeotten, onder beleit van den ridder *Giacomo Kornaro*, ingenomen wiert.

Op d'aenkomſte des krijgsheirs voornoemt, wiert een hooghte ingenomen, en eene batterye voor twintigh ſtukken geſchuts, en achtien mortiers opgeworpen; hoewel niet zonder grote moeite, ter oorzake van den ſtenigen gront.

De belegerden vielen ondertuſſchen op de Milaneſen uit, doch wierden te ruch na binnen gedreven, met verlies van twalef mannen: daer de Kriſtenen niet meer als twee mannen verloren.

Een brief wiert ten zelven tijde, van den Baſſa der plaetſe, aen den Seraskier afgezonden, onderſchept, die inhield: dat hy met allen uitterſten vlijt tragten zou de plaetſe mannelijk te verdedigen; en het Kriſten leger, zo veel hy had konnen vernemen, in veel ſlechter ſtaet ware, als toen het des verleden jaers *Koron* veroverde.

Naerdien nu midlerwijle de belegeraers kuntſchap van den optoght des Seraskiers kregen, en niet weinigh bedught begonnen te worden, dat die hen den pas, tot het bekomen van verſch water, moght affnijden, wiert in den krijgsraet beſloten, twalef hondert dragonders en ruiters, beneffens vijf duizent voetknechten, onder beleit van den veltoverſte *Koningmark*, den zelven, die twee duizent ruiters en vier duizent voetknechten ſterk was, tegen te zenden, en daer en boven de veſting, met het onophoudelijk werpen van bomben in de zelve, en met het ſchieten uit grof geſchut op de muren, midlerwyle te benauwen.

Tot drie verſcheide malen traghten deze afgeſchikte troepen de Turken den eerſten dagh tot een gevecht te brengen: hoewel met een vruchteloos beſtaen: dewijl de Turken, ten tegendele, zich na een voordeligen oort over eene riviere begaven.

Den veertienden deed d'algemene kapitein de veſting opeiſchen: maer de belegerden gaven ten antwoorde, dat zy niet, voor het verdrijven van den Seraskier, daer toe vervallen zouden.

Op dit bekomen antwoort, wiert de krijgsmaght van den veltheer *Koningsmark* tot veertien duizent man verſterkt, en beſloten op twee plaetſen over de riviere te trekken, en het Turkſche leger van vore en ter zijde aen te taſten: gelijk het zelve ook, zonder eenigh verzuim van tijt, in 't werk geſtelt wiert.

Men vocht zeer hevigh, ontrent twee uuren lang, en met twijſelachtigen kans: maer eindelijk wiert de vyant in verwerring en op de vlucht gebracht, met achterlaten van acht hondert doden, twee hondert gevangenen, vele gequeſten, vijf hondert paveljoenen, tenten, geſchut, krijgs en reistuigh. De Seraskier zelf ontfing eene zware wonde. De belegeraers, in tegendeie, hadden niet boven vijf en twintigh, zoo doden, als gequetſten.

Na het bevechten van deze zege, liet de kapitein generael de plaetſe

weer

weer opeifchen, met dreigementen van niemant by 't leven te zullen laten. Toen verzogten de Turken den tijt van drie dagen, tot hun beraet, die hen toegeftaen wierden.

Midlerwijle ftaken de bomben der belegeraers in twintigh tonnen buffekruit den brant: waer door hondert en vijftien Turken, en de bevelhebber *Baffa* zelf, beneffens eenige huizen en vijf foldaten, in de lucht vlogen.

Dit baerde grote fchrik en verflagentheit in de belegerden, die daer op ook aenftonts vijf bevelhebbers uitzonden, en door hen het overgeven der ftad lieten aenbieden, met beding van met zak en pak uit te mogen trekken. Dit wiert hen door den algemenen kapitein *Morofini* toegeftaen, en den vijftienden voltrokken.

De bezetting beftont in vijftien hondert Turken, zoo te voet, als te paerde, en wiert op drie fchepen na *Alexandria* overgevoert.

De belegeraers hadden in 't geheel, voor *Oud Navarino*, en in het gevecht, en voor *Nieu Navarino*, niet meer als ontrent zeftigh mannen, zoo doden als gequetften.

De krijghsbezettingh, zoo andere berighten, beftont op haren uittoght in twalef hondert voetknechten, en twee hondert paerden. D'overige Turkfche inwoonders, zonder de Grieken te rekenen, die daer in bleven, en hare woningen behielden, beliepen ten getale van over de drie duizent en vijf hondert.

De muren der ftad waren niet befchadight: maer de huizen, door het werpen der bomben, geheel en al gefloopt.

De gelegentheit van *Oud* en *Nieu Navarino*, met de havens, vind men in de zeeboeken aldus befchreven.

Voor de haven leit een groot eilant, dat Zuid-zuid-weft ftrekt. Op wiens Noord en hooghfte eind eene ftad leit *Paricha*, en anders *Navarino Vecchio* genoemt. Ten Zuide van dit groot eilant, op de wijte van een fchip tuffchen beide, leit een ander klein eilant.

De haven van *Navarino Vecchio* ftrekt Noorde ten Oofte, en Noord-noordooft, ontrent drie vierendeel mijls

na binnen, en is ontrent een vijfde deel van eene mijle wijdt.

De eerste reede is dicht onder het groot eilant: hoe Noordelijker, hoe beter. Verre van de haven leit een klein eilandeken, daer de schepen op acht en negen vadem mogen ten anker zetten.

Tusschen *Paricha* of *Oud Navarino*, en tusschen het groot eilant, is het droog, en wel eer door de Turken toegestopt.

Voor *Navarino Nuovo* is eene tamelijke goede reede: alwaer de schepen met d'ankers om de Noord zetten, en met touwen, aen eene klip, beooste de stad leggende, vast.

De zeegront is'er over al klaer: maer aen de Noortkant is het droog.

Modon of Modone.

De stad nu *Modon*, of *Modone* by de Grieken en Italianen, en van de Turken *Methune* en *Moitune* genoemt, wert, by d'oude Grieken en Latijnen, *Mothone* of *Methone* geheten.

Eenige houden *Methone* voor eene andere stad van *Mothone*, en maken *Methone* een stad des lantschaps van *Lakonia*, en *Mothone* eene stad des lantschaps van *Messenie*. Aldus leestmen doorgaens by *Pausanias Mothone* voor eene stad des lantschaps van *Messenie*: en by *Thucydides*, *Ptolemeus*, *Diodoor* en *Stephanus*, *Methone* voor eene stad des lantschaps van *Lakonia*.

Strabo stelt, in zijn eerste boek, de stad *Methone* aen den Hermionischen zeeboezem, en, in zijn achtste boek, na *Messenisch Pylus*, in *Messenie*, en dicht aen d'uithoek of kaep van *Akritas*, nu *Capo Gallo*: met byvoegen, dat men zeidt *Methone*, die zelve stad te zijn, welke van *Homeer Pedasus* genoemt wort. Doch *Pausanias* schijnt *Mothone* voor eenen zelve stad te houden, welke *Strabo Methone* noemt: dewijl *Pausanias* op *Mothone* past, het geen *Strabo* op *Mothone*: te weten, dat *Mothone*, volgens *Strabo*, van *Homeer Pedasos* geheten wort: gelijk ook *Methone*, volgens *Pausanias*, voor den Trojaenschen oorlogh, *Pedasos* zou genoemt zijn. Dies *Methone* en *Mothone* een en dezelve stad schijnt geweest te zijn: en *Methone* in de later tijden *Mothone* genoemt zy: want aldus wort die stad van *Dion* genoemt.

Pausan. *Mothone* was, volgens zeggen der oude stedelingen zelfs, alzoo na *Mothone*, onechte dochter van *Eneus*, (die, na het verwoesten van *Troje*, met *Diomedes* na *Peloponnesus* trok,) genoemt.

Daer en tegen gevoelt *Pausanias*, dat *Mothone* alzoo na eene klip *Mothon* zou genoemt zijn: welke eene have maekt: dewijl die, uit zee uitstekende, een engen aankomste voor de schepen laet, en te gelyk van onderen de baren weerstaet, en het gewelt der zee breekt.

De stad *Modon* leit tien of twalef Italiaensche mijlen ten Weste van de stad *Koron*, hondert en twintigh van *Napoli di Romania*, en zeventigh van *Capo Matapan*, recht op de Zuidwest-hoek van *Morea*, en op eene uithoek, die in *Mar di Sapienza* schiet. Zy wort van de zee merendeels omringt, behalve eene kleine stroke lants, de welke aen het vast lant raekt, en met dobbele grachten en een dikke muur voorzien is.

Bezuide de stad *Modon*, leit een waterkasteel op eene klip. Van 't kasteel loopt een zeehooft van d'oostkant af. Daer binnen is het niet meer, als een vadem diep. Daer buiten, beooste het kasteel, ontrent tien treden in zee, leit eene blinde klip onder water: dies de zeeman dit hooft met zijn schip een weinigh schuwen moet: hoewel ook niet verder daer van af houden, als een musketscheut; dewijl ten Zuidooste, ontrent eene musketscheut van 't kasteel, ook blinde klippen leggen, die eene reede maken. Gekomen, met een schip, neffens het einde van 't hooft voornoemt, zet men het daer beooste, op vijf vademen, goede zantgront, en leit'er beschut voor alle winden: behalve de Zuidweste, Westzuidweste, en Weste winden: die aldaer eene verbolge zee maken: want dan is het beter onder het eilant *Sapienza* ten anker te lopen.

Recht tegen over de stad *Modon* leggen drie eilanden in zee, als *Sapienza*, *Kaprera*, anders *Fuskola*, en *Venetika*.

In

A . De Haven.   B . De Zee van Sapienza .

Pausan. In *Mothone* stont by outs een tempel van *Minerva Anemotis*, met haer beelt daer in: het welk men zeid door *Diomedes* toegewijdt, en de naem aen de goddin gegeven te zijn: want als de gehele lantstreke, door ontijdige en felle winden, zwarelijk gequelt wierde, stilde, na het doen van gelofte door *Diomedes* aen *Minerva*, al die woede der winden, ook tot aen alle volgende tijden. Aldaer was ook een tempel van *Diana*: en een put, welker water, als met pek vermengt, eene lieffelijke reuke gaf.

Wanneer de stedelingen van *Nauplia*, nu *Napoli di Romania* genoemt, in haet en nijt by al andere volken van Griekenlant geraekt, en hierom door d'Argivers uit hunne woonplaetsen verdreven waren, dewijl zy de zijde der Lakoners hielden, gaven de Lacedemoners, onder de regering van *Domokratidas*, koning der Argivers, hen de stad *Mothone* over. Ook wierden die van *Nauplia*, op de weerkomste der Messeners in hun lant, niet een eenige nieuwe ramp of leet of ongeval aengedaen. (Pausan.)

Den stedelingen van *Mothone* quam, in aeloude tijden, dusdanige ramp over, volgens verhael van *Pausanias*.

Mothone door d'Illyriers verovert. D'Illyriers, zekere volken, die boven *Epirus* aen de Jonische zee woonden, bouwden, uit zught van de palen hunner heerschappy wijder uit te zetten, schepen, en deden, met roven en stropen, in verscheide gewesten, verscheide lanttoghten. Zy landen, onder schijn van vrientschap, in de haven van *Mothone*, en zonden eenigen in de stad, met verzoek van wijn aen de schepen te brengen. Wanneer nu van de stedelingen, hoewel niet vele in getale, wijn gebraght was, kochten d'Illyriers den wijn voor den prijs, als door die van *Mothone* ingestelt was, en verkochten weer het een en ander van hunne waren aen hen.

Toen des anderen daeghs veel meerder stedelingen aen de haven quamen, en grote winsten met het verkopen van den wijn deden, quamen eindelijk ook vrouwen en mannen met grote troepen aen de schepen, om wijn te verkopen, in verruiling tegen de koopwaren der Illyriers of Barbaren.

Toen schaekten en roofden de Illyriers, met grote stoutmoedigheit, vele mannen, en noch veel meerder vrouwen, en smeten die op de schepen, en voeren weer na hun lant, over de Jonische zee: makende aldus de stad *Mothone* woest van inwoonders.

In *Mothone* heeft *Agrippa*, in den Aktiacischen oorlogh, *Bogus*, koning der Maurusiers, die de zijde van *Antonius* volghde, gedoot, na hy de stad op d'eerste aenlanding ingenomen had. (Strab.)

Keizer *Trajanus* verleende aen de stedelingen van *Mothone*, dat zy vrye volken zouden zijn, en hunne eige wetten gebruiken. Sedert, gelijk ook een lange wijle voorhene, stonden zy onder eene staetswijze regering, tot aen den Griekschen keizer *Konstantijn*, die, na de verdeiling des rijks, zijnen zetel in *Nieu Rome*, namaels *Konstantinopolen*, neerplante. (Pausan.)

Des jaers elf hondert en vier en twintigh wiert de stad *Modon* door *Domeniko Michiel*, Doge van *Venetien*, stormender hant ingenomen, op zijne weeromkomste voor de derde male, uit het Heilige lant, na de steden *Tyrus*, *Askalonia*, d'eilanden *Rhodus*, *Scio*, *Samo*, *Lesbos* en *Andro* verovert te hebben.

En alhoewel des volgenden jaers *Modon* den Griekschen rijke overgelaten wiert, zoo keerde het evenwel, in dessels verdeiling, die des jaers twalef hondert en vier geschiede, weer onder de republijke van *Venetien*. Maer des jaers twalef hondert en acht wiert het den Venetianen, door *Leone Veterano*, een Genuees en grote Korzair, afhandigh gemaekt: hoewel die de zelve stad niet langh bezat: want hy wiert eerlang in den Hellespont tot slave gemaekt, en na het eilant *Korfu* gebraght, en aldaer opgehangen.

Wanneer hier door zijn volk quam te verlopen en verstrooien, namen *Dandolo* en *Peremarino*, met kleine moeite, de stad voor de Venetianen weer in bezit.

Maer de Turksche keizer *Bajazet*,

de Twede van dien name, die, tot aenwas en vergroting zijnes eigen rijks, op het veroveren van vele plaetſen toeleide, trok des jaers veertien honderd en acht en negentigh, na hy voor *Napoli di Romania*, door kloek beleit van *Kontarino*, proveditor van de Republijke van *Venetien*, afgeſlagen was, met zijn ganſch heir, ſterk hondert en vijftig duizent vechters, ter belegering van de ſtad *Modon*, om dezelve te veroveren.

Na de muren der voorſtad door het geſchut ter neer gevelt waren, wierden de bevelhebbers of opperhoofden gedwongen zich met hunne goederen in de ſtad te vertrekken, alwaer zy 's vyants aenvallen, felder als oit te vore, moeſten uitſtaen: waer door de Venetianen der mate benauwt wierden, dat zy reeds tot overgeven gezint waren, wanneer d'oorloghs vloot der republijke, onder beleit van *Girolamo Kontarino*, van het eilant *Zante* afſtekende, niet gezeylt had hen tot byſtant te komen.

Een ſchip van de vloot raekte, ten ſpijt van d'Ottomanſche vloot, gelukkelijk door, en quam behouden in de haven.

Maer het geen de ſtad moſte behouden, was d'oorzake van haren ondergang: want d'inwoonders, uitgelaten van vreughde, van zulken maghtigen byſtant te zien, vergaten het beſchermen van hunne muren, en liepen alle gelijkerhant na de haven, om deze vloot te zien aenkomen. De Turken, vernemende dat de wallen niet bewaert wierden, rechten aenſtonts met grote vaerdigheit ladders tegen de muren op, en beklommen de bolwerken, en hieuwen alle ter neer, die hen voorquamen en tegenſtant boden. Aldus wiert deze plaetſe door de Turken verovert. De prelaet of prieſter *Andrea Falkoni*, die, in zijn prieſterlijk gewaet, de ſtedelingen aenmoedigende, om den inval der Turken tegen te ſtaen, quam ook te ſneuvelen. Die door het ſtael niet te ſneuvelen quamen, ſtaken op den zelven tijt de brant in de ſtad, die byna ganſch afbrande.

D'eerſte, die op de muren klom, was een Jannizzar, en moedighde d'andere aen, om hem te volgen. Waer over die door *Bajazet* een Sanjak gemaekt wiert, op eene inkomſte van tachentigh duizent dukaten jaerlix. Modon door Bajazet verovert. Sanſovin.

Na de Turken de ſtad ingenomen hadden, baerden zy een zeer groten neerlaegh onder de Kriſtenen, die zich aldaer bevonden.

Men zeidt, dat *Bajazeth*, na het veroveren der ſtad *Modon*, Gode voor de zege in de kerke der Kriſtenen dankzegging gedaen, en, onder het beſchouwen, in het gaen over de brugh, der ſtad, gezeit had: *In de maght van Sinan Baſſa, mijn Beglerbey, en in de ſterke verovering van mijne Janizzars, heeft Tangri Vereris, (te weten God) my deze ſtad gegeven.*

Na *Bajazeth* aldus zeeghaftigh uit de ſtad *Modon* getrokken was, gaf de ſtad *Zunchio* haer ook aen hem over. Van daer trok *Bajazeth* na de ſtad *Koron*, welker ſtedelingen, uit vreze voor de Turken, wanneer die het overgaen van *Modon* en *Zunchio* hoorden, ook ſchielijk de ſleutelen, zonder de komſte van zijn krijgsheir af te waghten, hem te gemoet braghten. Na dit gedaen was, ſloegh hy met zijn leger na *Napoli di Romania*, op wegh, en deed de ſtedelingen zeer grote dreigementen aen, van de muren der ſtad met geſchut te zullen ſlopen, ingevalle zy zich aen hem niet overgaven. Maer na hy zagh, dat de ſtad zeer ſterk gemaekt was, en de ſtedelingen, op generleie wijze, met hem tot een verdragh van de ſtad over te geven wilden komen, ſtaekte hy zijnen aenſlagh, en keerde na *Konſtantinopolen*. Hy wijde d'inkomſte van de ſtad *Modon* en *Koron* aen de ſtad *Mekka*, of liever *Medina* toe, alwaer de profeet *Mahometh* begraven is. Sedert hadden de Turken de ſtad *Modon* in bezit gehouden.

In *Modon* had wel eer, toen het onder de Turken ſtont, volgens *Koronelli*, de Sanjak van *Morea* zijn verblijf: hoewel *Guilletiere* de ſtad *Patraſſo* voor zijne gewonelijke verblijfplaetſe houdt.

Des verleden jaers zeſtien honderd zes en tachtentigh, wiert de zel-

zelve ſtad *Modon*, door de wapenen der Venetianen, met byſtant, der bontgenoten, onder beleit van den algemenen Venetiaenſchen kapitein *Moroſini*, na een belegh van eenige dagen verovert: het welk zich, volgens bericht by brieve van daer, aldus zou toegedragen hebben.

De Seraskier des koningrijks van *Morea* voorzagh, zoo dra hy den ſlagh by *Navarino* verloren had, de ſtad *Modon*, met zoo veel volks en krijgstuigh, als hem tot het uitſtaen van een belegh nodigh doght te zijn.

Des onaengezien brak de veltmarſchalk *Koningsmark*, na de ſtad *Navarino* wel met krijgsvolk bezet, en van alles na behoren verzorght te hebben, van daer op, en bekommerde de ſtad, en ſloegh noch, den drie en twintighſten van Zomermaent, zijn leger voor de dezelve neer; niet tegenſtaende de Turken, die daer in lagen, onophoudelijk, met het ſchieten uit grof geſchut, vuur gaven.

De citroen, vijg, granaet, cypres en andere bomen, waren wel tot belemmering in den aentoght voor het leger; maer ſtrekten daer na tot ſchaduwe en tot bedekking tegens de ſtad.

De veltmarſchalk *Koningsmark* quam met zijn paert om te vallen, en wiert, eer hy daer van daen quam, eenighzints bezeert.

Den vier en twintighſten wiert een lijn aen den eenen kant voltrokken: en de generael adjutant *Magnan*, uit vreze voor eenigh gebrek van lijftoght, na de omleggende plaetſen uitgezonden: die ook, na het verſlaen van een kleinen Turkſchen troep, te ruch quam, met tijding, dat hy voorraet van ſpijze genoech voor vijf of zes dagen gevonden had. Waer op dan beſloten wiert met het belegh ten ſpoedighſte voort te varen.

En dewijl de ſtad ſmal aen de lantzijde is, zoo beval de veltmarſchalk, den vijf en twintigſten, den aenval en beſtorming ter rechte en linke zijde van de punt te beginnen: niettegenſtaende aen dien kant een zware muur met ſterke torens: daer na ook een welbemuurde fauſſebray en twee zware bolwerken, met eene diepe gracht, gevonden wierden.

Den zes en twintighſte wiert eene baterye of ſchietſchans, met zeven mortiers, aen de linke zijde van den aenval, opgeworpen.

Ten zelven daghe zonden de algemene kapitein *Moroſini* een kapitein van de garde of lijfwaght, met eene blauwe vlagge, aen den Baſſa, om de ſtad op t'eiſſchen: maer die kreegh van den Baſſa ten antwoort: dat, alhoewel hy veilight geen anderen ontzet en byſtant, als van den Hemel, te verwaghten had, hy echter van opzet was, die plaetſe, tot den laetſten man en droppel bloets, te verdedigen en verweren: ja had zich liever, by mangel van langer tegenſtant te konnen bieden, met de zijnen in de lucht te laten vliegen, als na overgift der ſtad te luiſteren, op hope van daer door het Paradijs te verdienen.

Op zulk een antwoort liet de veltmarſchalk, van de baterye vele bomben, en uit vier andere vuurmortiers ſteenen in de ſtad, met zeer goeden uitſlagh, werpen.

De Turken zaten van hunner zijde ook niet ſtil; maer braghten het geſchut, dat aen de zeekant ſtont, op de wallen der ſtad, met voornemen van 's vyants batterye daer door te ſlopen: gelijk dezelve ook door hen niet weinigh beſchadight wiert; hoewel de belegeraers de ſchade des volgenden nachts hermaekten.

Men wierp ten zelven tijde noch eene andere batterye aen den rechter kant op: gelijk ook de Florentyner bomben groten brant binnen de ſtad veroorzaekten.

Den acht en twintighſten naderde een troep van twee hondert Turken, tot ontrent een kanonſcheut van het Venetiaenſche leger.

Doch alzoo men wel bezefte, dat deze veſting door bomben niet zou te dwingen zijn, deed de veltmarſchalk eene baterye van zeven ſtukken geſchuts, een musketſcheut van de ſtad, opwerpen.

Des avonts, tuſſchen vijf en zes uuren, openden de Maltheſen, onder het geduurigh ſchieten, hunne trencheen of afſnijdingen, en quamen, zonder

meer als twee gequetsten te krijgen, tot op vijftigh treden, aen de vesting.

Den laetsten van Zomermaent, wiert de kapitein voornoemt met eene vlagge weer uitgezonden, om d'opeissching der stad te vernieuwen. Waer op de Turken tijt tot den volgenden morgen, en te gelijk vryheit, om met hunne werken voort te varen, verzoghten.

En alhoewel men wel geloofde, dat de belegerden niet tot overgift der stad genegen waren, zoo wiert hen dat echter uit inzighte, dat zy weinigh hunne werken, in zulken korten tijt, zouden kunnen hermaken, toegestaen.

De Turken arbeiden den ganschen nacht over, om zich tegen de bomben te beschermen, en braghten noch eenigh geschut op de wallen: hoewel ook de belegeraers genen tijt verzuimden, met de loopgrachten voort te varen.

Den eersten van Hooimaent verzogt de gemelde kapitein antwoort, en kreegh het ook schriftelijk; hoewel van dezen inhout: dat, dewijl de stad den belegerden niet toebehoorde, hun schuldige plicht en eere hen verbonden, dezelve tot den laetsten droppel bloets te verweren.

Straks stelde men zich weer in staet van vyantlyke daden te plegen. Van de Saxische volken, die in de loopgrachten lagen, wiert Assenburgh, overste luitenant van den Brigadier van Schonevelt, benessens vijf soldaten, dootgeschoten: met quetsen van twee kapiteinen en negentien soldaten.

Den tweden quamen de Bronswijksche, en den derden de Venetiaensche troepen, onder de Brigadiers, *Rappetta* en *Alcenago*, in d'affnijdingen.

Des volgenden nachts deden de Turken een uitval; maer moesten, met tamelijk verlies, zonder meer als twee Venetiaensche soldaten te doden, en negen te quetsen, te ruch keren.

Den vierden kreegh men, door geruchten, kuntschap, dat de Seraskier, die belast had den zesten de belegerden te zullen komen ontzetten, in aentocht was.

Tusschen den vierden en vijfden schoten de Turken onophoudelijk na buiten, en bewezen den vijfden vele vreughden, met het geluit van schalmeyen en trommelen, op het zien van sterk vuuren, op eenen bergh, eenige mijlen van daer gelegen: want dit vuuren was, tot een teken van ontzet, beraemt.

Ten tegendele, zetten de belegeraers hunne werken, zonder verzuim, van buiten voort.

Den zesten quamen de Venetianen zich na de rechte zijde van het konterscherp of tegenschoeysel des bolwerks nestelen. Gelijk ook de Milanesen en de afgeschikte Venetiaensche troepen eene opening in de gracht maekten, en zich om de dikke muur begroeven.

Wel deden de Turken hun best, om hen, door het schieten uit musketten, van daer te verdrijven; maer wierden, door het geduurigh inwerpen van bomben en stenen van buiten, daer van afgewent.

Na dan eindelijk de belegerden zagen, dat het beloofde ontzet of bystant tegen den beraemden dagh niet verscheen, besloten zy, tot een verdragh en overgift der plaetse, met de belegeraers te treden, en staken, ten dien einde, eene witte vlagh op de muren.

De belegeraers verzuimden ook deze goede gelegentheit niet, en lieten op Zondagh, den zevenden, tegens den avont, zeven gijzelaers na buiten in het leger komen, zonder evenwel niemant na binnen te zenden. Het verdragh wiert in volgender wijze getroffen.

De Turken of belegerden zouden met hun geweer, zak en pak en levens middelen, zoo veel zy in tweemael konden dragen, ten zelven dage uittrekken, en na *Tezna* in Barbarye, met een behoorlijk getal van schepen, overgevoert werden: mits zy, tot meerder verzekering, ondertusschen des volgenden daghs de kleine schans of lataerne, welke den zeekant beveilight, aen hondert man van de Venetiaensche troepen, onder den

A. Klippe. B. Stad van Koron. C. Voorstad. D. Veltleger van de Venetiaensche Krygs troepen. E. Bajet of Reduit. F. Veltleger der Turken. G. Golf van Koron eertyts de Messenische Zeeboesem.

den overste *Gratiani* in te ruimen hadden. Al het welk ook volbraght wiert.

De algemene kapitein *Morosini* quam ten zelve daghe in de stad, en stelde zekeren *Pavitor* tot buitengewonelijken proveditoor of opperhooft van de zelve.

Men plante voorts, na in de voornaemste Moske Gode voor de zege gedankt te hebben, de standaert van *S. Mark* op de torens en bolwerken.

Het getal des geschuts, in de veroverde stad gevonden, bestont in hondert en een stukken: of, zoo andere berighten, in negentigh grote metale stukken geschuts, en in vijftigh yzere.

De Seraskier ondertusschen, die zich midden in het koningrijk van *Morea* bevond, handelde d'Albanesen, Grieken en Mainotten zeer qualijk.

By *Modon* is eene oude waterleiding, welke eerst van eenen hogen bergh komt, en tot aen de vlakte by de zee strekt: alwaer zes torens, op een gelijken afstant van malkanderen, na de stad toe staen, die den waterval ondersteunen en schragen.

Koron.

DE stad *Korone*, alzoo van overouds, en ook nu noch *Korone* en *Koron*, geheten, was te vore, volgens *Pausanias*, *Epea*, of, na de Grieksche spelling, *Eipeia* genoemt. Maer na de Messeners, onder gelei der Thebaners, weer om in *Peloponnesus* gebraght waren, wort gezeidt, dat *Epimelides*, die gezonden was, om eene stad te stichten, dezelve *Koronea*, na *Koronea*, eene stad van *Beotie*; dewijl hy zelf daer van geboortigh was, genoemt hadde. Pausan.

Maer in den aenvang hadden de Messeners dezelve stad niet recht genoemt: en die verbastering des naems had noch meer, by verloop van tijt, toegenomen. Anders strooide men ook uit, dat wanneer, in het graven van de grontvesten der stads muuren, eene kopere deurklopper of kraei, *Koronis* op Grieksch geheten, gevonden wiert, daerom de stad ook *Korone* zou genoemt zijn. (Want het Grieksch woort Koronis is dubbelzinnigh. Pausan.)

Maer waer om die stad de haven der Achaiers genoemt wiert, zeidt *Pausanias* niet te weten.

Eenige willen, zeidt *Strabo*, dat *Korone*, by *Homeer*, zou *Pedasus* genoemt zijn: hoewel andere, volgens den zelven *Strabo*, de stad *Methone*, of *Mothone*, voor het aeloud *Pedasus* van *Homeer* houden: gelijk reets te vore gezeit is. Ziet pag. 18.

Pedasus was een der zeven steden, welke *Agamemnon* aen *Achilles* beloofde. Pausan.

In *Korone* was by outs een tempel van *Diana Paidotrophos*, dat is, *kindervoetster*: en een ander, volgens *Pausanias*, van vader *Liber* en *Eskulaep*, met dier beelden van marmer.

Op de merkt stont een koper beelt van *Jupiter, de Verlosser*: en op het kasteel, onder den bloten hemel, een koper beelt van *Minerva*, houdende eene kraei in de hant. Pausan.

Pausanias getuight ook het graf van *Epimelides* aldaer gezien te hebben.

Ontrent tachentigh stadien van *Korone*, stont aen zee een eerwaerdige tempel van *Apollo*, dien de Messeners voor den oudsten tempel hielden. En de god zelf, als *Pausanias* schrijft, dien de stedelingen *Apollo Korynthus* noemden, genas de ziekten.

Daer wierden twee beelden gezien: een van hout, dat *Argeus* gemaekt had: en een ander van koper, dat gezeit wiert, door de Argonauten, toegewijdt te zijn. Ziet pag. 145.

Pausanias stelt de stad *Korone* op de rechte zijde van den vliet *Pamisus*, nu *Stromio* of *Spirnazza* geheten, en aen de voet van den berg *Temathia*. Desgelijx stelt *Strabo*, dicht by *Korone*, byna ten halve wegen van eenen zeeboezem, de monden van den vliet *Pamisus*, dien dezelve stad op de rechte zijde had. Na 't Weste stelt hy de steden *Pylus*, nu *Navarino*, en *Cyparissia*.

De hedendaeghse stad *Koron*, welke men, in het voorby zeilen, met vele torens aenziet, leit in het lantschap

van

van *Belvedere*, een gedeelte van het *Oud Messenie*, anderhalve Duytsche mijle van *Capo Gallo*, en derde halve van de stad *Modon*, te lande, en vijf, ter zee, binnen eene hoek, met een zeehooft oostwaerts in zee stekende, op een voordeligen oort, en aen eene golf of zeeboezem, na deze stad *Koron*, de *Korineesche zeeboezem* van d'ouden, en nu *Golfo di Corone*, en anders ook *Golfo di Kalamata*, van het Italiaensche zeevolk genoemt.

De gestalte der stad zelve maekt een ongelijkzijdige driehoek uit: of die leit in eene ongelijkzijdige driehoek besloten en uitgestrekt: welker eene hoek of punt, aen de golf, na dat gedeelte der stad ziet, dat op eene hoge klip of rotse een zeer sterken toren heeft, die, des jaers veertien hondert drie en zestigh, door de Venetianen gebouwt wiert.

De twee andere hoeken of punten, maer die van de golf van *Koron* niet bespoelt worden, omcingelen met hare zijde het fort of kasteel, dat met eene oude muur omringt is: hoewel ongeregelt, of ongelijkdeligh opgehaelt, doch met torens gesterkt.

Eenige weinige schreden van het kasteel, aen de Noordzijde, leit een voorstad van ontrent vijf hondert huizen.

De stad *Koron* was al, sedert d'eerste eeuwen des kristendoms, met de waerdigheit van een bisdom verheerlijkt, en stont onder het aertsbisdom van *Patrasso*.

Koron is een van de voornaemste koopsteden van gansch *Morea*, en was door de Venetianen, wel eer met treffelijke gebouwen, torens en muuren, verciert en gesterkt.

By verloop van eeuwen heeft de stad *Koron* 's vyants aenvallen menigmael beproeft, en is ook menighmael van heere verwisselt, en menighmale schatbaer onder vreemde volken en vorsten geworden.

Koron komt onder de Venetianen.

Koron wiert, volgens *Bautrand*, door de *Despôten van *Morea* aen de republijke van *Venetien* overgegeven: hoewel *Verdizzotti* melt, dat *Koron*, in de verdeiling des Griekschen rijks, den Venetianen, ten tijde, wanneer die, op 't jaer twaalf hondert en vier, met andere vorsten in een verbont getreden waren, om het koningrijk van *Morea* t'onder te brengen, voor hun aendeel toegevoeght werde.

*Dat sijn heeren of Vorsten.

Door Leone Veterano ingenomen.

Zeker *Leone Veterano*, een Genuees van afkomste, en vermaerde Korzair, besprong en nam de stad *Koron*, (gelijk ook *Modon*,) op 't jaer twalef hondert en acht, met eene verrassing in: hoewel met eene korte vreughde: want hy wiert niet lang daer na in de *Hellespont* gevangen, en na het eilant *Korfu* over gebraght, en aldaer door beuls handen geworght. Zijn volk, des verwittight, verliep aenstonts.

D'inwoonders van *Koron* begaven zich, na een kleinen tegenstant te bieden, weer onder gehoorzaemheit der Venetianen.

Koron door Bajazet verovert.

De Turksche keizer *Bajazeth*, de twede van dien name, zond, na de steden *Modon* en *Navarino*, op 't jaer vijftien hondert ingenomen te hebben, (d'eerste met de wapenen, en laeste by verdragh,) ook zijn krijgsheir na de stad *Koron*, en deed den stedelingen voor slaen, dat die, by aldienze zich, zonder het geschut te verwaghten, wilden overgeven, een goed verdragh zouden bekomen: maer alle, by aldien zy anders deden, ter neer gehouwen worden: het welk zulken schrik onder de Koronesen braght; dat zy de bevelen en vermaningen der overheden en kapiteinen, die hen hope van ontzet gaven, in de wint sloegen, en op goede voorwaerden en bedingen, na den voorgang van die van *Navarino* of *Zunchio*, zich aen de Turken overgaven.

Pauso Parut.

Wanneer de Turksche vloot, op 't jaer vijftien hondert drie en dertigh, sterk tachentigh zeilen, daer onder twintigh kleine schepen, beneffens de galeyen, onder beleit van *Imerale*, grootadmirael van keizer *Soliman*, die toen in Hongarye oorloghde, in de zee van de Levant of Ooste, en de Spaensche of Keizerlijke vloot, (versta van keizer *Karel*,) sterk veertigh kleine galeyen, behalve een groot getal van grote oorloghs schepen, of, volgens andere, vijf en dertigh grote schepen, en acht en veertigh galeyen, onder beleit van

Doglion

Doglion

den

CAPO MATAPAN.

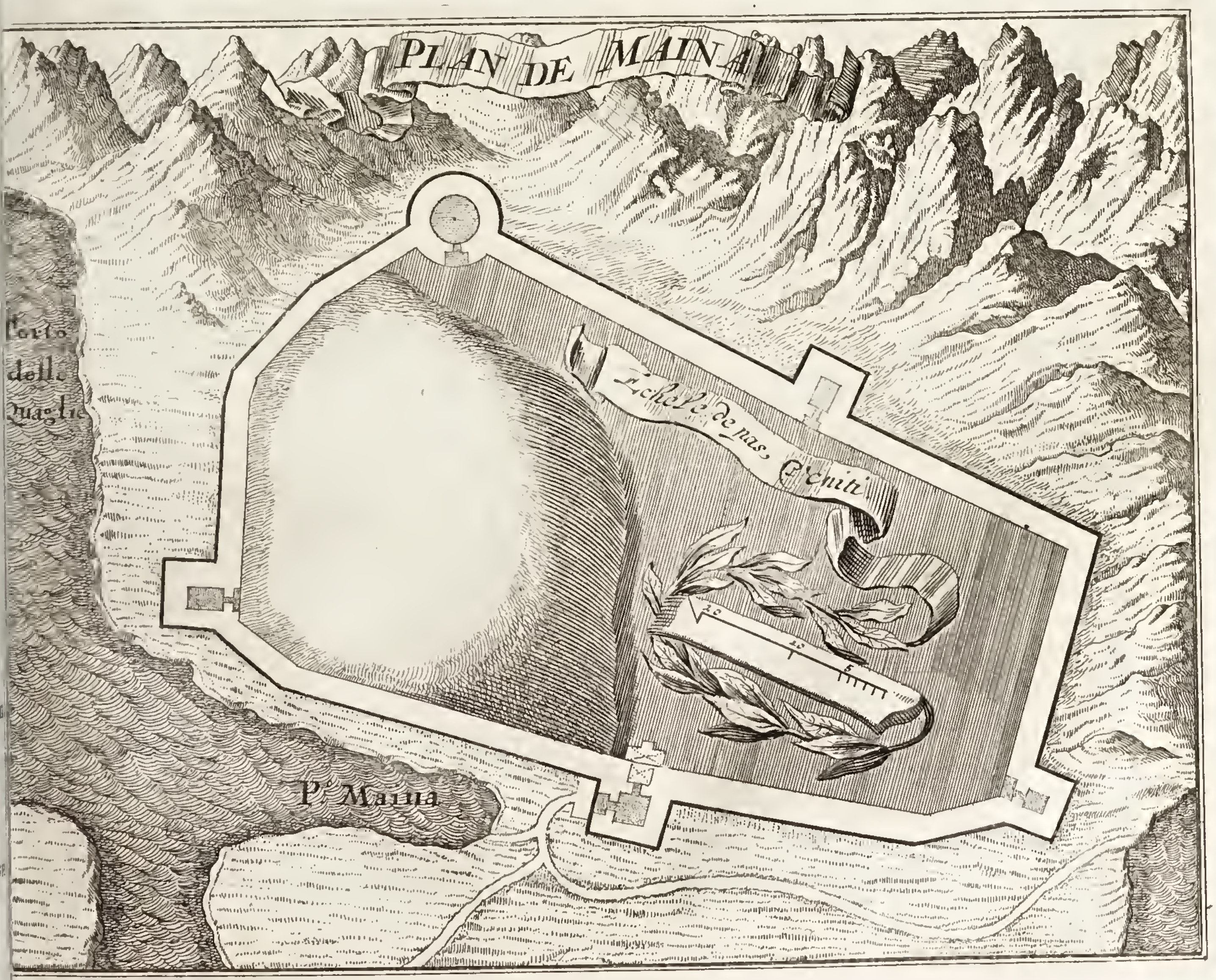
PLAN DE MAINA
Porto
delle
Quaglie
Echelle de pas Geomitri
20
10
5
P.° Maina

den Spaenschen admirael *Andrea Doria*, in zee gesteken was, bleven die beide vloten, byna van gelijke kracht, den gehelen zomer op zee, zonder tegen elkanderen iet t'ondernemen of uit te richten, noch ergens eenen aenslagh te wagen, stil leggen.

Eindelijk begaf de Turksche vloot, grotelix verzwakt door ziekten van bootsgezellen en soldaten, haer na het eilant van *Negroponte*, om, gelijk men geloofde, na *Konstantinopolen* te zeilen, en aldaer t'overwinteren.

Maer d'admirael *Doria*, die een groot getal van soldaten op zijne vloot had, en, door keizer *Karel*, belast was Griekenlant te bespringen, besloot, na verscheide raetplegingen, zijnen koers na *Morea* te nemen, om de stad *Koron*, door een belegh, aen te tasten en tot overgift te brengen.

Te dier tijde bevond de vloot der Venetianen haer onder het eilant *Zante*: maer de Venetianen wilden zich by de Spaensche vloot niet vervoegen, dewijl die met de Turken in een verbont stonden.

Koron door de Spanjerts verovert.

Doria deed een groot getal van Spaensche en Italiaensche krijgsknechten te lande stappen: de eerste onder bestier van *Girolamo Tuttavilla*, en *Conte Santo*, en de laest onder beleit van *Girolamo Mendoza*. Men beschoot aenstonts, uit veertien stukken geschuts, met grote woede en hevigheit, de muuren, om eene genoechzame brede bres te maken, en daer door ten storm op de stad te loopen: hoewel met een ongelukkigen uitgang: dewijl de Turken de muren halssterrigh verdedighden, en de aenvallen der bespringers kloekmoedelijk uitstonden, met sneuvelen van drie hondert Kristen krijgsknechten. Maer met een gelukkiger uitgang oorlogden de Spanjerts aen den zeekant: want zy beklommen met grote dapperheit de muren der stad, en kregen dezelve in, en dwongen de Turksche bezettelingen, tot het uitsteken van eene witte vane. Waer op aenstonts een verdragh getroffen, en de Turken, behoudens lijf en goet, volgens de gemaekte verdraghpunten, in de stad trokken.

De veroverde stad wiert met Spaensche krijgsknechten bezet, onder bestier van *Mendoza*.

Doria vertrok met de vloot na *Napoli*, en van daer na *Genua*.

Des volgenden jaers deden de Turken de stad *Koron*, met voornemen van de zelve weer om in te nemen, blokkeren, en met een knellend belegh omcingelen. Waer over de Spaensche soldaten, ongeduldigh, en als twijfelmoedigh geworden, door d'overgrote ongemakken van alle dingen, die zy leden, besloten eenen uitval te doen, om het Turksche leger te bespringen.

En alhoewel *Maccian Novarese*, (die in plaetse van *Mendoza*, tot opperhooft der Spaensche krijgsbezetting aengestelt was,) de Spanjerts zoght van besluit te doen veranderen, en met groot gewelt hen daer van af te wenden, zoo wiert hy gedwongen evenwel na hen te luisteren.

Waer over zy ter stad uittrokken, en met grote stoutmoedigheit zich na *Andrusa* begaven, met voornemen van den Turken slagh te leveren: die aldaer hun leger, sterk drie duizent voetknechten, waer onder vijf hondert Janitzars, onder beleit van *Kassan Aga*, zich neergeslagen hadden.

De Spanjerts midlerwijle aldaer gekomen, staken, om de schrik onder den vyant te brengen, den brant in de paerde stallen: waer door de paerden met grote verwoetheit, om zich uit den brant te redden, begonnen te springen en steigeren. De Turken, hier door opgewekt, togen tot tegenweer uit, en vielen het Kristen heir, bevindende het zelve zwak te zijn, kloekmoedelijk aen.

Daer ontstont een bloedigh gevecht: in het welk de strijtbare *Maccian Novarese*, met de wapenen in de hant, te sneuvelen quam: gelijk ook de Turksche krijgsoverste *Akromat*, aen de scheute van een musketkogel, te overlijden quam. Waer door de hitte van zijn volk grotelix verflaeuwde, tot geen klein voordeel voor de Spanjerts, die zich, door het groot verlies van de hunnen, genootzaekt vonden na *Koron* te begeven, en, zoo door dit verlies, als door de peste, tot een klein getal gebragt waren.

De Spaensche hooplieden, uit wanhope

hope van langer de ſtad *Koron* te kunnen verdedigen, beſloten dezelve te verlaten, klommen op de ſchepen, en liet de ſtad in handen der Turken.

Door de Turken weer ingenomen.

Men hield voor vaſt, gelijk ook zeer waerſchijnelijk was, dat het verlaten der ſtad, door de Spanjerts, met uitdrukkelijken bevel van keizer *Karel* geſchiede: die, bezeffende, dat niet, als met zeer zware en gedurige onkoſte, en met weinige hope van groter voortgangen, die plaetſe, omringt met 's vyants ſterke maght, kon onderhouden worden, beſloten had, dezelve niet te hebben willen langer met weinigh vrucht laten beſchermen en verdedigen.

Koron door de Venetianen verovert. 1686.

De Venetianen beſloten, op het jaer zeſtien hondert zes en tachtigh, in Oogſtmaent, wanneer die zich met den Roomſchen of Duitſchen keizer in den oorlogh tegen de Turken gewikkelt hadden, zich meeſter van de ſtadt *Koron* te maken, om eene voet op het vaſt lant van *Morea* te krijgen, en hunne aenſlagen, tot het onderbrengen van dat ganſche geweſt, des te beter en bequamer voor te zetten.

De ridder prokurator *Francisko Moroſini*, algemeen kapitein van den ſtaet van *Venetien*, dien het beleit van dezen aenſlagh aenbevolen was, wende den vijf en twintigſten van Zomermaent met zijne kielen na die kuſte, en deed, gekomen aen de zelve, het krijgsvolk ontſchepen, en gezwint de ſtad met een belegh omtingen: het welk naulix in 't werk geſtelt was, of van de lantzyde quam een groote byſtant van Turken, die zich op eene piſtoolſcheut van d'affnijdingen der Venetianen neerſloegen, tot groot belet der belegeraers, in het voortvaren met hunne werken. De Venetianen ſtaken, den vier en twintighſten van Hooimaent, den brant in eene mijne van hondert tonnen buſſekruit, en zouden den aenval tot den ſtorm, daer toe zy gereet ſtonden, in 't werk geſtelt hebben, indien, door het opvliegen van dezelve, eene genoechzame breſſe of ſtormgat, geopent was geworden.

De Turken ondertuſſchen vernamen het vervaerdigen der belegeraers tot den ſtorm, die daer over met een fellen aenval quamen aenzetten, en een bonet of reduit innamen: derwaerts de troepen van d'Overzeeſchen of Duitſchen, gevolght van dragonders, en verſterkt van de Malteſer troepen, na toeſchoten: die de Turken, na een gevecht van drie uuren, niet alleenlijk daer uit jaeghden, maer ook verſloegen en op de vlucht dreven: ja zouden hen tot eenen toe ter neer gemaekt hebben, indien zy niet in dichte boſſchen hunne ſchuilhoeken en behoudenis gevonden hadden.

De Venetianen keerden midlerwijle met eene zegeſtaetſie van zeſtien 's vyants banieren, en rijk beladen met buit, en planten, om den ſchrik in den belegerden te brengen, hondert en dertigh pieken aen hunne loopgraven, in 't gezicht der veſting, met een kop van een geſneuvelden Turken, op ieder punt geſteken.

Ondertuſſchen voer men zonder ophouden, alle daeghs, met ſchieten uit grof geſchut op de muren, en met alle vyantlijke daden op de belegerden te plegen, voort: hoewel die daer om zich niet tot overgeven geneight toonden, als aengemoedight op hope van nieuwen byſtant en ontzet.

Wanneer dan de verſtrooide Turken weer by een verzamelt, en nieuwe volken uit het gantſch rijk van *Morea*, en uit de Turkſche vloot, om het Turkſche leger te vergroten, gekomen waren, ſtelden de Turken hunne uitterſte krachten te werk, tot ontzet der plaetſe. Maer alles liep ydel en vruchteloos af. Want als zy, den dertighſten van Hooimaent, weer aenvielen, om de affnijdingen der belegeraers te vermeeſteren, wierden zy gedwongen, door het ſchieten uit musketten, te ruch te deizen. In het aftrekken wierdenze, door een regiment van den kolonel *Bianchi*, en door twee hondert dragonders, tot onder hunne affnijdingen vervolght, met ſneuvelen van *Mahumed Kalil Baſſa* Vizier, en vier hondert gemene Turkſche ſoldaten: daer de Venetianen ſlechts veertigh man verloren.

Maer d'algemene kapitein *Moroſini* wel ziende, dat door 's vyants tegenſtant bieden, die met nieuwe aanvallen van verſche troepen, gedu-

A. Fortezza van Koron. B Grote Moske. C Kasteel. D Poorte van het Fort. E Waterleyding. F Voorstad Isola.

durighlijk onverdragelijke moeijelykheden en rampen den belegeraers baerde en toebraght, en boven mate met zijn volk vermoeit en afgemat ware, en bespeurende daer en boven, dat het eenighste middel, om de vesting te bekomen, zou bestaan, in den vyant het velt te doen ruimen, besloot eenen veltslagh tegen hem te wagen, om den zelven op te slaen: het welk ook by den krijgsraet voor goet gekeurt wiert.

Veltslagh der Venetenianen en Turken.

Men deed dan uit d'algemene galeyen en roofgaleotten, vijftien hondert vrywilligen, onder beleit van den luitenant-kolonel *Magnalni*, des middernachts voor den zevenden van Ooghstmaent, ontschepen en te lande stappen. Waer van twalef hondert ten zelven dage, door de opening van zeker dal, na de linke zijde van 's vyants affnijding togen: en d'overige na de rechte zijde, met orde en bevel aen d'oorloghs vloot of zeevolk, dat dezelve haer altijt na den welgelegensten en voordelighste oort zou begeven, om den veltslag des te beter te bevorderen.

Des uchtens, den zevenden van Ooghstmaent, met het krieken van den dagh, wiert de brant in twee tonnen bussekruit gesteken: welk het beraemt teken van aen te vallen was. Aenstonts volghde daer op het losbranden van al het grof geschut en musketten van de gansche liny, zonder ophouden, op het voorhooft en op de zijden des veltlegers der Turken, die, door zulken onverwaghten aenval op de vlucht staken, en ook niet, met woorden noch dreigementen, door hunne oversten tot stilstant te brengen waren. Vele wierden ter plaetse neer gehouwen, en andere in het vluchten op wegh achterhaelt. Men zagh de aerde als met lijken bezait, en overal met bloet besproeit. Hoewel zonder eenigh merkelijk verlies van Kristenen. De buit, die de Kristenen in het verlaten vyants veltleger bequamen, bestont in wapenen, krijgstuigh, lijftoght, allerlei krijgstoerustingen, en in meer als drie hondert paerden, tenten, vendels, en zes kopere stukken geschuts: waer van drie het wa-

pen van *S. Mark* voerden. Ook wiert de Turkſche keizerlijke ſtandaert, verciert met de paerde ſtaerten, *Touk* op Turkſch geheten, die, onder de Turken, een teken van het opperſte gebiet in een talrijk krijgsheir is, en aen *Machumut Kalil Baſſa Vizier*, toen opperveltheer, en reets in het vechten geſneuvelt, toevertrout was, bekomen.

Toen nu de Venetianen van 's vyants aenvallen en beſpringingen in 't velt ontſlagen en bevrijt waren, bereiden zy zich, met alle ſtantvaſtigheit, tot een algemenen ſtorm, om de ſtad te veroveren.

Tot volvoering van den ſtorm vervaerdighden zich de belegeraers, na het doen ſpringen van eene zeer grote mijne, maer bevonden, na 't uitſtaen des ſtorms van drie muren, eene ongewonelijke ſtrijtbaerheit der verdedigers, en verloren in den zelven eene grote menighte van edelen en ſtrijtbare oorloghshelden: dies men beſloot, het bloedigh vechten en ſtormen te ſtaken. Maer als het zelve niet lang daerna hervat wiert, verzoghten de belegerden, bezeffende het gevaer, met het uitſteken van eene witte vane, tot een verdragh van overgift te willen treden. Waer op een wapenſchorzing geſchiede, en aengang tot een ontwerp van verdraghpunten gemaekt wiert: hoewel die niet voltrokken wierden: want de Turken deden, door het laten ſpringen van twee Fogades of mynen, en, door 't loſſen van een ſtuk geſchut met ſchroot, hunne trouloosheit blijken: waer over de Venetianen geweldigh verſtoort wierden, het ſtormen hervatten, en binnen de muren drongen, en de krijgsbezetting en al d'inwoonders, zonder aenſchouw van ſexe of ouderdom, in de hitte der zege, ter neer hieuwen.

In de veroverde plaetſe wierden hondert en acht en twintigh ſtukken geſchuts gevonden: waer onder zes en zeſtigh kopere: beneffens eene grote menighte van krijgstuigh en lijftoght.

Behalve vele gemene ſoldaten, waren, gedurende het belegh, aen de zijde der Venetianen, de *la Tour*, krijgsoverſte te lande, van wegen de Ridders van *Malta*, en de prinſen van *Brunſwijk* en *Savoyen*, geſneuvelt.

Na het verrichten van zulken moeielijken en zwaerwightigen aenſlagh, zond *Moroſini* de Turkſche ſtandaert, met de paerdeſtaerten, na *Venetien* aen den raet, en verkreegh tot vergelding een rok of tabbert van gout laken, die, in den perzoon van zijnen broeder *Lorenzo*, hem opgedragen en aengeboden wiert.

Op de tijding dan van zulken gelukkige zege, juighten de ſtedelingen van *Venetien*, en toonden zich uitgelaten van vreughde: des volgenden uchtens, den dertigſten van Hooimaent, gingh de gantſche raet in de kerke van *Sint Mark*; alwaer, na het doen van eene miſſe, het *Te Deum* gezongen wiert.

De veroverde Turkſche Touk of ſtandaert wiert, door bevel en orde des raets, in de kerke van *Tolentini* in *Venetien* gebraght, en aldaer op, of by het altaer van *Sint Gaetaen*, dewijl men op den dagh van dien heiligh zulke grote overwinningh en zege bekomen had, tot eene eeuwige gedaghtenis, ten tone geſtelt.

Daer en boven beſloot men den zevenden van Herfſtmaent, dit bedrijf en toeſtel prachtigh en met geeſtelijke ſtaetſie te laten geſchieden: want de Doge of hertog trad met den raet, onder den toeloop der gehele burgery, den twalefden van Herfſtmaent, op Woenſdag, des jaers zeſtien hondert vijf en tachentigh, verzelt met den zelven ſtandaert, en met de paerde ſtaerten daer aen, in de voornoemde kerke: alwaer het *Te Deum*: of *Heere God wy loven u*, gezongen, en een plechtelijke miſſe gedaen wiert.

In de nevensgaende afbeeldingen wort de hoedanigheit van den ſtandaert, en de geſtalte van de ſtokken, met de paerde ſtaerten daer aen, vertoont. Want deze keizerlijke Turkſche ſtandaert beſtont in eene lancie of piek of ſtok met paerden ſtaerten daer aen gebonden, en in eene vane of wimpel.

Boven aen, op de rechte zijde van de knoop of appel van de lancie of

piek

piek, waren Arabische letteren geschreven, die op dezen zin uitkomen.

In den name des allerhooghsten Gods, des almaghtigen Gods, beschermer (of Heer) van alles: de heilige profeten, boven andere Heilige, Mahometh, Abubeker, Omar, Otsman, Ali.

Op d'andere zijde lasmen de volgende opschriften, met Arabische letteren, die aldus in 't Neerduitsch luiden.

Daer is geen God, dan God: (of daer is geen andere God, dan een God alleen:) en Mahometh is de Gezant (of Apostel) Gods.

Onze God! ghy zijt de schepper der volken: ghy zijt het hooghste goet, en de gever des goets. Kalil Bassa.

Op de eene stroke van de vane of wimpel der standaert waren de volgende woorden in 't Arabisch herhaelt. *Daer is geen God, dan God: en Mahometh is zijn gezant.*

De Turken steken gewonelijk deze paerde staerten op, of uit, tot een teken, wanneer besloten is het een of ander groot krijgsheir op de been te brengen, en tegen den vyant te doen optrekken: en geven dezelve dan aen de veltheren of opperste bevelhebbers des krijgsheir over, als een ding van een goet voorteken, en tot een teken van het opperste gebiet in een talrijk krijghsheir.

Het oprechten en voeren van deze paerde staerten, onder de Turken, zou allereerst, naer men verhaelt, by dezen voorval geschiet zijn.

Wanneer, ten aenvang der Turksche heerschappye, in eenen groten veltslagh, zes duizent Turken gevangen waren, doch die de handen der overwinnaers gelukkelijk ontsnapten, en vry raekten; maer gene vanen of vendels hadden, waer onder zy zich na gewoonte konden begeven, hadden zy toen, tot tekenen, eenige paerde staerten opgerecht of opgesteken: welk zy namaels altijt tot aen dezen tegenwoordigen tijt in gebruik gehouden en achtervolgt hebben: waer op zy ook boven mate moedigh, in het vechten tegen den vyant, zijn, en dezelve tot den laetsten droppel bloets traghten te beschermen en behou-

houden, op een zelve wijze als de Kristenen hunne vendels en standaerden.

Guillet. By wijle wert een Touk of standaert van zeven paerdestaerten, aen het einde van eene piek of lançie gebonden, voor eenen Turkschen Vizier gedragen. Maer de Touk, die voor andere krijgsoversten of bevelhebbers, als Beglerbeys, of lantvooghden, gedragen wort, heeft niet meer als zes staerten; en die voor de Bassaas gedragen wort, slechts twee staerten; gelijk de Touk of standaert van dezen Bassa *Kalil* niet meer als twee paerdestaerten voerde. Doch een Bey voert slechs eene Touk met een eenige paerdestaert. Anders voeren gemene kapiteinen, of hopluiden alleenlijk standaerden en vendels, zonder paerde staerten, welke vendels op Turksch *Bairaktar* of *Bayraktar* genoemt worden.

Doch niet alleenlijk worden zulke Touken of Turksche standaerden, met paerde staerten, voor de krijgsbevelhebbers, in den oorlogh te velde, voor hen gevoert: maer de Viziers laten die ook op straet, in het gaen na de moskes of tempel, onder het geluit van trompetten en schalmayen tot meerder pracht en staetsie, voor hen dragen.

In de lantstreke van *Koron* groeyen overvloedelijk veel olijfbomen, die treffelijke olyven en olye geven. Dus verre van de stad *Koron*.

Abia, eertijds Iren.

TEn tijde van *Pausanias*, die onder keizer *Adriaen* gebloeit heeft, lagh in het zelve lantschap van *Messenie*, in het welk de stad *Koron* leit, een stedeken aen zee, en niet meer als twintigh stadien van het wout *Cherion*, en tachentigh stadien vàn de stad *Pharen*, *Abia* genoemt, dat te vore *Iren* geheten wiert, en was eene van de zeven steden, die *Agamemnon*, by *Homeer*, beloost aen *Achilles* te zullen geven. Maer als *Glenus* en *Dorieus*, door

door d'Achaiers in den oorlogh verwonnen waren, was, naer men zeidt, *Abia*, voetſter van *Hylles*, *Herkules* zoon, na dit *Iren* verhuiſt, en had aldaer haer met der woon ter neergeſlagen, en aen *Herkules* eenen tempel gewijdt, met den bynaem van *Abia*.

Namaels deed *Kresfontes*, ter eere en gedachtenis van deze vrouw *Abia*, de ſtad *Iren Abia* vernoemen.

In de ſtad *Abia* waren zeer deurluchtige tempels van *Herkules* en *Eskulaep*. Dus verre *Pauſanias*.

Pharen.

Pauſan. TAchentigh ſtadien van *Abia*, en zes van den zeekant, lagh by ouds in *Meſſenie*, eene ſtad *Pharen*.

De ſtichter der ſtad wort gezeidt *Pharis*, geteelt uit *Merkuur*, en uit *Filodamea*, dochter van *Danaus*, geweeſt te zijn. Men zeidt *Pharis* gene mannelyke krooſt; maer eene dochter, met name *Telegone*, naliet.

Niet verre van *Pharen* ſtont, by ouds, een tempel van *Apollo*, *Karneus* gebynaemt: en in het zelve was een bron van geduurigh loopend water. In *Pharen* ſtont ook een tempel van Fortuin, met een zeer oud beelt.

Keizer *Auguſt* deed de Meſſeners, die in *Pharen* woonden, onder het lantſchap van *Lakonika* brengen.

Op eenen zekeren wegh, die van de ſtad *Meſſene*, na de mont van den vliet *Pamiſus* loopt, lagh, by ouds, een vlek aen zee, dat gehouden wiert aen *Ino*, dochter der voedſter van *Bacchus*, heiligh te zijn: want men zeidt *Ino* aldaer, uit zee, na zy haer in de zelve geſtort had, zou opgekomen zijn; als wanneer dezelve *Leukothea* begon genoemt te worden, en reeds onder het getal der goddinnen gebraght was.

Niet verre van daer vloeit de vliet *Bias* in zee. Ontrent twintigh ſtadien van den zelven wegh is een bron *Platanetas* genoemt: wiens water uit een breden *Platanus* of ahornboom ſtort, dat zoet is, en na *Koron* loopt.

Meſſene.

DE voornaemſte en hooftſtad des lantſchaps van *Meſſenie* was eertijts *Meſſene* geheten: maer het kaſteel, dat door de natuur zeer geſterkt was, voerde den naem van *Ithome*, en lagh op eenen hogen bergh van een zelven name: die, in groote en hooghte, van genen bergh, die binnen den *Korinthiſchen Iſthmus*, in *Peloponneſus*, lagen, overtroffen wiert, en een bekommerlyken opgangh had.

Het gantſche lantſchap wiert by ouds *Meſſene* genoemt: maer namaels de ſtad alleenlijk *Meſſene*, en het lantſchap *Meſſenie*.

Meſſene was de ſtad *Korinthen* gelijk: want over beide hing een hoge en ſteile bergh, die met een gemeene muur omringt was, en tot gebruik van een kaſteel diende.

Het kaſteel van *Meſſene* wiert *Ithome* geheten: gelijk het kaſteel van *Korinthen Akrokorinthus* genoemt was.

De Lacedemoners hebben de ſtad *Meſſene* ten gronde geſleght: doch wiert, door de Thebaners, volgens *Strabo*, en daer na door *Filippus*, zoon van *Amyntas*, herbouwt. Maer het kaſteel wiert van inwoonders ontbloot.

Strabo ſtelt d'aeloude ſtad *Meſſene* aen zee, na de ſtad *Triphylie*, welke, met dezelve, een gemene uithoek of zeehooft had: na de welke d'uithoek *Coryphaſium*, en de ſtad *Cypariſſia* volghde.

De ſtad *Meſſene* lagh aen den mont van den vliet *Balyra*, dertien Italiaenſche mylen van den vliet *Pamiſus*, nu *Spirnazza* genoemt, na 't Zuide, en ook zoo verre van de ſtad *Koron*, na 't Noorde, op de kuſt van den Meſſeniſchen zeeboeſem, nu *Golfo di Koron*.

Ee-

Ferrar. Nard. Eenige willen, dat *Messene* nu noch *Moseniga* zou genoemt zijn: andere daerentegen houden *Messene* voor eene plaetse of vlek, *Petalidi* nu geheten, en stellen het zelve acht en twintigh mylen van de stad *Koron*.

Nig.

Ovidius geeft aen *Messene*, op Latijn, den bynaem van *Ferox*, dat is, *verwoedt*.

Pausan. Wanneer de Messeners, voor de twede male, van de Lacedemoners afgevallen waren, wierden zy, door hen, onder slavernye gebraght, en erger als knechten gehandelt, volgens schrijven van *Pausanias* en *Justinus*. Waer uit een spreekwoort onder d'ouden ontstaen was, dat luide: *Hy is dienstbaerder, als Messene*: het welk op de genen gepast wiert, die na het goetdunken en welgevallen van anderen leven.

Bautrand. *Messene* is nu een gering stedeken, en van geen waerde.

Pausanias stelt de stad *Messene* ontrent veertigh stadien van de bronnen van den vliet *Pamisus*, onder den bergh *Ithome*, op wiens ruch of top een kasteel stont, ook *Ithome* geheten; hoewel de stad niet alleenlijk, met den bergh *Ithome*, daer die na den *Pamisus* schiet; maer ook met den bergh *Eua* omringt wiert.

Ziet pag. 145.

De muuren, die de stad omringden, waren geheel van steen gebouwt: waer op torens en bolwerken stonden.

Wel waren de muren, zeidt *Pausanias*, van de steden *Byzantium* (nu *Konstantinopolen*,) en van *Rhodus*, zeer sterk: maer niet in sterkte, by de muuren van de stad *Messene*, te vergelyken.

Op de merkt stont een beelt van *Jupyn de Verlosser*. Ook was 'er eene waterleiding *Arsinoë* geheten, alzoo na *Arsinoë*, dochter van *Leucippus*, genoemt: in dewelke water vloeide, uit eenen bron, *Klepsydra* genoemt.

Ziet pag. 155.

Daer waren twee tempels van goden: als een van *Neptuin*, en een van *Venus*. Maer de gedenkwaerdighste tempel was van de Moeder der Goden, van Parischen steen gebouwt, zijnde een werk van *Damofon*.

Men had'er ook eenen tempel van *Lucina*, met een marmer beelt, in den zelven.

Dicht daer by stont een tempel der *Kureters*, *Jupijns* opvoeders: in den welken de stedelingen dieren van allerlei slagh opofferden. Want na met ossen en geiten een begin der offerhande gemaekt te hebben, vongen zy met vogelen aen, en smeten die in het vuur.

Met grote godsvrucht wiert 'er de tempel van *Venus* geviert.

Daer was ook een tempel van *Eskulaep*, die zeer beziens waerdige beelden had: want byzonderlijk waren 'er de beelden van den zelven God, en van zijne kinderen: en byzonderlijk de beelden van de *Muzen*, en van *Apollo* en *Herkules* opgerecht. In 't achterste des tempels waren de schilderyen der genen, die over *Messene* geheerscht hadden: als, voor de komste der *Doren* in *Peloponnesus*, van *Asareus* en zyne zonen: en, na de weerkomste der kinderen van *Herkules*, van *Kresfontes*, (die ook zelf een van de geleiders der Doren was,) en van meer andere oude vermaerde mannen en helden.

Al deze beelden, die van marmer waren, had *Damofon* gemaekt, die onder de Messener beelthouwers geen onvermaerder beeldthouwer was. Het beelt van *Epaminondas* was 'er van yzer: hoewel niet door *Demofon*, maer door een anderen konstenaer gemaekt.

Daer was ook een tempel van *Messene*, dochter van *Triopia*, met haer beelt van gout en marmer gemaekt.

In de poorte, waer door men na *Megalopolis*, eene stad van *Arkadia*, ging, stont een beelt van *Merkuur*, een Atheensch werk.

De Messeners eerden *Jupiter*, *Ithomatas* gebynaemt. Allen daeghs braghten de priesters uit den bron *Klepsydra* water in den tempel van *Jupiter Ithomatas*. Zy vierden ook jaerlixe heilige dagen, *Ithomea* genoemt. Men zeidt ook de Messeners in aeloude tijden muzijkspelen ingestelt hebben.

Voor de stad *Messene* leggen drie eilanden, in zee, *Oenusses* of *Enusses*, by d'ouden, en nu *Sapienza*, *Caprera* en *Venetica* genoemt.

Brazzo

Brazzo di Maina, aen de kaep van *Matapan*.

B*Razzo di Maina* of *Maïne*, en anders nu van de Grieken *Tzakonia*, en by ouds *Lakonia* genoemt, is een gewest of lantschap, dat, tot eene lange strekke, op de zuiderlijkste kust van *Morea* uitgestrekt leit: of *Brazzo di Maina* is eigentlijk het Zuider gedeelte van het beroemt lant van *Lacedemonie*, anders *Lakonia*, en leit tusschen twee ketenen van bergen besloten: strekkende een weinigh van 't Noorde na 't Zuide, om de kaep van *Matapan* te maken: zulks deze kaep, ten Weste, de golf van *Koron*, eertijts de Messenische zee-boezem genoemt, en, ten Ooste, de golf van *Kolochina*, by ouds de Lakonische zee-boesem, maekt. Aldus wort ook de kust van de stad *Modon* af, tot aen de kaep van *Matapan*, by ons zeevolk, de kust van *Meyne* genoemt.

D'uithoek of kaep van *Matapan*, die onder alle hoeken, die van het vast lant van *Morea* in zee schieten, het verste uitsteekt; wert, by d'oude Grieken en Latijnen, *Tenarus* of *Tenarum* genoemt Doch *Tenarus*, of *Tenarum*, was niet alleen de naem van eene uithoek; maer ook van eene stad en haven.

Apuleius, *Solinus*, *Plinius* en *Ptolomeus*, gedenken den naem *Tenarum*, of *Tenarus*, of *Tenarium*, als van eene stad. *Solinus* noemt *Tenarum*, eene stad, edel van ouderdom, en ook een luchtgat, of aessemgat, en uithoek.

De stad *Tenarus* wert, door zekeren *Tettix*, een Kretenser, gestight. Aldus noemt *Hesychius Tenarus*, den zetel van *Tettix*: gelijk ook *Plutarchus* getuight, dat *Tettix*, de Kretenser, na hy met eene vloot aen de plaetse *Tenarus* gelant ware, eene stad gestight had. Van gelijken melt *Suidas*, dat *Tettix* aldaer begraven zy.

Tenarus was, volgens *Stephanus*, alzoo genoemt, na *Tenarus*, broeder van *Gerestus*, en een zoon van *Jupyn*. Dees met zijnen broeder *Kalaber* varende, en zekere plaetse in *Peloponnesus* innemende, stichte aldaer eenen tempel van *Neptuin*.

Of *Tenarus*, 't zy een uithoek, of stad wert alzoo, volgens den zelven *Stephanus*, na *Tenarus*, zoon van *Ikarus*, genoemt: of, volgens zekeren uitlegger van *Apollonius*, uit *Ferecydes*, na *Tenarus*, zoon van *Elatus*, en neve van *Ikarus*.

Tenarum, of *Tenarus*, wert namaels *Cenopolis* genoemt, als *Pausanias* schrijft. In *Cenopolis* was een tempel van *Ceres*: en aen zee een tempel van *Venus*, en een overeind staande beelt van marmer. Pausan.

D'uithoek *Tenarum* was, volgens *Solinus*, aen *Neptuin* heilig.

Op deze uithoek *Tenarum* wert by ouds *Arion*, de çyterspeelder, op een dolfijn zittende, van koper gezien: volgens schrijven van *Solinus*, *Stephanus*, *Pausanias* en andere.

Ook melt *Herodoot*, na hy de gansche historie of bedrijf, nopende *Arion*, (te weten, hoe die op eenen dolfijn aen d'uithoek *Tenarum*, na hy over boort gesmeten was, door zee gevoert wierde,) verhaelt heeft, dat een kopere gift, niet groot, van *Arion* in of op *Tenarum* ware, namelijk, een mensch, zittende op eenen dolfijn. Aldus schrijft ook, na den voorgang van *Herodoot*, *Chrysostomus*. *Wanneer Arion geen groot beelt van koper gemaakt had, wyde hy dat op Tenarum toe: en zijn zelven, zittende op een dolfijn, die den weldaet gedaen had.*

Dit voeren van *Arion*, door zee, op op eenen dolfijn, zou, volgens eenige, ten tijde van *Josia* geschiet zijn.

Het beelt van eenen dolfijn, met *Arion* daer op zittende, stont in den tempel van *Apollo*. Petr. Comest.

Ook stont op *Tenarum* niet alleenlijk een tempel van *Apollo*; maer ook van *Neptuin*, als *Strabo*, *Mela*, *Plutarchus*, *Thucydides*, en vele andere oude schrijvers gedenken. Scholiast. Thucyd.

Dees tempel van *Neptuin* was, volgens *Mela*, van *Neptuin*, *d'Asphalier* gebynaemt, dat is, grontvester, en had tot stichter *Tenarus*, zoon van *Jupyn*.

Ook was 'er niet alleenlijk aen *Neptuin* een tempel toegewyd: maer ook een feest 't zyner eere ingestelt: als *Hesychius* verhaelt.

Op d'uithoek *Tenarum* of *Tenarus*, wort, by verſcheide oude ſchrijvers, ook de mont, of deure, of poorte van den neergang ter Helle geſtelt, welke, als men zeit, door den driehoofdigen helhont *Cerberus*, die aldaer aen een keten gekluiſtert lagh, bewaert wiert.

Aldus ſchrijft *Apollodorus*, dat by *Tenarum* van *Lakonia*, de mont van den neergang der Helle zy.

Zeker uitlegger van *Pindarus*, noemt *Tenarum* eene Lakoniſche ſtad, en ſtelt in dezelve de poorte der Helle.

Strabo ſtelt ook een hol by *Tenarum*: door het welk, (zeyd hy) als men beuzelt, *Cerberus* van *Herkules* opgehaelt wert.

In dien zin noemt *Lukanus Tenarum* *ſpen*, voor de *ſchaduwen of ſchimmen.*

Virgilius melt, als dat *Orpheus*, om zijne gemalin *Eurydice* weer om te halen, in de Tenariſche kelen, de diepe monden van † *Ditis*, en in het duiſter en vervarelijk wout trad.

† dat is Pluto of Helle.

Pauſanias gedenkt ook, dat eenige oude Griekſche poëten op *Tenarum* den mont der Helle geſtelt, en dat *Herkules* door een ſpelonke den helhont *Cerberus* zou uitgehaelt hebben: maer verwerpt zoodanig gevoelen, als uit zijn volgend ſchrijven blijkt.

Op d'uithoek van *Tenarum* is een tempel, als eene ſpelonke: in welker eerſten toegang het beelt van *Neptuin* ſtaet. Eenige Griekſche poëten hebben in hun gedichten gedaght, dat de hont van *Pluto*, door deze ſpelonke, van *Herkules* zou uitgetrokken zijn: daer nochtans geheellijk geen doorgang door die ſpelonke onder d'aerde gaet: noch het kan niemant waerſchijnelijk dunken te zijn, dat 'er eenige onderaertſche rijken der Goden zijn: derwaerts de zielen by een komen. *Hekateus* de *Mileſier* heeft gene ongerijmde zake of werk verzonnen: met te zeggen, dat wel eer in dat hol een yzelijke en vuile ſlang zijne ſchuilhoek hadde, en die hierom de helhont genoemt wierde: dewijl de geen, dien hy een bete of ſteke toegebraght had, door de kracht des vergifts, aenſtonts moſte ſterven. Die ſlang nu was door *Herkules* by *Euryſtheus* gebraght. Dus verre *Pauſanias*.

Guilleter.

Het is zeker altoos, datmen, ten halven wege van de hooghte des berghs, een vervarelijk hol ziet, eertijts aen *Neptuin* gewijdt: waer van d'ingang zoo donker is, en de diepte van zulken onmetelijken uitſtek, dat hier door d'ouden aenleiding bekomen hebben, om aldaer den mont en neergang der Helle te ſtellen: gelijk ook gezeit wort *Herkules* daer door ter Helle neergeſtegen te zijn, om *Pluto* op zijnen zetel van zijn onderaertſche rijk te braveren, en den zelven *Cerberus*, de driehoofdige Helhont, t'ontweldigen.

De duivel, zoo de gemeene man door gansch *Brazza di Maina* zeit, zou noch allen daeghs door dit hol uitkomen, om ter jaght te trekken, in de gedaente van eenen jaghthont.

De kruin of top van *Tenarum* was, volgens *Pauſanias*, *Tyrides* genoemt, en lagh dertigh ſtadien van † *Tenarum*. *Tzetzes* hout de *Thyrides* voor twee uithoeken in het lantſchap van *Lakonia*. Tyrides. † anders Cenopolis.

Strabo ſtelt de *Thyrides* aen den Meſſeniſchen zeeboezem, of ten Ooſte, tot een begin van den Aſineeſchen zeeboezem: gelijk ten Weſte de ſtad *Aſine*.

Strabo noemt de *Thyrides*, met twee Griekſche bynamen, *Rhoodes Kremnos*, dat is, een beſpoelde ſteilte; miſſchien alzoo genoemt, dewijl die van de zee beſpoelt worden.

Plinius daer en tegen wil, dat de *Thyrides* drie eilanden zijn, in den Aſineeſchen zee-boezem gelegen.

Thyrides is zoo veel als venſters gezeit; alzoo by d'ouden miſſchien genoemt, dewijl daer in aen den zeekant vele holen en ſpelonken gehouwen zijn, die zich, uit zee aen te zien, als venſters vertonen.

Men haelde eertijts, uit den bergh *Tenarus*, zeer ſchoone ros-kriſtal, menighte van metalen: desgelijks koſtelijke edele geſteenten.

Aeloude ſteenhouweryen van koſtelijken ſteen, Tenariſche ſteen genoemt, zijn op *Tenarum*, volgens ſchrijven van *Strabo*. *Propertius* en *Tibullus* roemen ook de kolommen van Tenariſchen ſteen, en noemen die Tenariſche kolommen.

De delen des Tenariſchen ſteen, in dien die gepolyſt of geſlepen worden, ſchijnen wit te zijn: daer die in hun geheel geel ſchijnen. *Plinius* maekt den Tenariſchen ſteen zwart van kleure. Sext. Empiric.

Guil-

Guilleterre zagh in Grasmaent al de toppen der bergen, die de kaep van *Matapan* maken, en by na al d'andere, die *Brazzo di Maina* besluiten, met sneeu bedekt. Maer onder de voeten gingen talrijke troepen van koeien en geiten ter weide.

Men heeft 'er ongelooffelijk veel herten, wilde zwijnen en beren. De lucht daer omtrent, aen den zeekant, is doorgaens zwart van kraeien.

In zee, onder de kust van *Matapan*, houden veel meir-swijnen, anders dolfijnen genoemt. De fabel van *Arion*, die door zee na *Tenarum* op eenen Dolfijn gevoert wert, is een iegelijk bekent.

De zee-gront, onder deze kusten, is zeer diep: aen de welke, tot veiligheit der schipvaert, twee bequame havens zijn: welker eene op Italiaensch *Porto delle Quaglio*, dat is, *haven der Quakkels* genoemt wort, van wegen de meenighte der Quakkels, die in dien oort houden: d'andere wort *Porto di Maino* genoemt, na zeker vlek *Maina*, rontom die haven, en niet meer dan twee uuren van de punt of hoek van *Matapan* gelegen.

In den ingang der haven van *Maina* leggen gevarelijke klippen: hoewel die anders ook eene zeer gevarelijke haven is; dewijl 'er naulijks diepte genoegh voor sloepen en boten is; behalven rontom groote drooghten en zantbanken leggen. *Maina* leit op de hoogte van vier en dertig graeden, en vijf en twintigh minuten.

Kasteel van Maina. Het kasteel van *Maina* leit op de hoogte van de kust, en aen den oort, daer eertijts d'oude stad van *Messa* lagh, welke niet zeer by d'ouden bekent was, als ter oorzake zy na by de puinhopen van de stad *Hyppole* was, en by eene steile zeekuste, welke d'ouden *Thyrides* noemden, dat zoo veel als vensters wil zeggen. Uit het gezight of op doen van deze kust zou men met recht *Maina* voor het oud *Messa* mogen houden.

Ook blijkt daer uit genoeghzaem, waer van de naem *Thyrides* gekomen zy, want men ziet aen den zeekant menigte van grotten of spelonken, in de hoogten der rotsen gehouwen, en in dier wijze gerangt, dat dezelve van verre eene lange ry van vensters schijnen te zijn: welke spelonken of holen den inwooners, de *Mainjotten*, tot woonplaetsen verstrekken.

Strabo, wiens ooghmerk is, de steden en plaetsen te noemen en verklaren, die *Homeer* in zijn *Ilias* gedenkt, maekt eene kleine aenmerking over *Messa*. Hy zeid dan, dat 'er vele zijn, die gemeent hebben, dat *Homeer*, sprekende van *Messa*, *Messene* heeft willen zeggen, en dat deze poëet, door verkorting, *Messa* voor *Messena* heeft gezeit. Maer een weinigh te vore onderscheit *Strabo* deze twee steden duidelijk, met te zeggen, dat, ten tijde van *Menelaus*, *Messene* noch niet gebouwt ware.

Andere, als *Koronello*, willen, dat het kasteel van *Maina*, op de puinhoopen der oude stad *Cenopolis*, zou gestight zijn. Daer en tegen wil *Guilletiere*, dat de stad *Cenopolis*, (eertijts *Tenarum* genoemt,) ter plaetse gelegen hebbe, daer nu een gehucht *Kaibares*, aen de voet van de kaep van *Matapan*, leit.

De West-kust van *Maina* begint aen de haven van *Kalamata*, die de Noorderlijkste van dit gewest is, en eindigt aen de kaep van *Matapan*: daer d'ooster kust begint: welke haer allengs na de landen ten Noorde omkromt, en aen *Porto Rapani*, de laetste haven van *Brazza di Maina*, eindigt.

De haven van *Kalamata*, en die van *Koron*, leggen zeven Fransche mijlen West-Noord-West, en Oost-Zuid-Oost van malkanderen. Maer de rechte koers van *Kalamata*, tot aen de kaep van *Matapan*, is Zuid-Zuid-Oost, ontrent veertien Fransche mijlen.

d'Ooster kust van *Maina* strekt Noord-Oost, tot ontrent tien Fransche mijlen, van de kaep van *Matapan*, tot aen *Pagana*: en van *Pagana* tot aen *Kolochina*, die ontrent Noordwaerts, of Oostwaerts, vier Fransche mijlen loopt.

Kolochina is d'oort of plaetse van de kust, alwaer die haer het meeste te landewaerts omkromt of inwijkt.

Van *Kolochina*, tot aen de punt of hoek van *Porto Rafani*, strekt de kust Zuid-Oost, ontrent vijf Fransche of drie Duitsche mijlen.

D'ankeraedje van de West-kust van de kaep van *Matapan*, is zoo goet niet, als die van d'Oost-kust: want aen de West-kust heeft men vele ondiepe gronden of zantbanken, welker mee-

 ste

ste met water overspoelt worden. Dies wanneer de zeeman, die langs deze kust, op eenen afstant van eene kleine mijle, wil varen, zich van een Griekschen loots moet dienen: of rekening maken, om zelf altijt met het diep-loot in de hant te staen, en de gronden te peilen.

Komende van *Kalamata*, in het lantschap van *Belvedere* gelegen, na de kaep van *Matapan*, is het eerste vlek, datmen ontmoet, *Christo* genoemt: welken naem het van zeker wonderlijk beelt van een krucifix, dat de Grieken aldaer eeren, bekomen heeft. Het is op hout geschildert: want de Grieken verwerpen gehouwe beelden.

Vlek Christo.

Christo schijnt eertijts, by *Pausanias*, *Gerenia*, en by *Plinius Gerania* genoemt te zijn: alwaer de wijze Griekfche *Nestor*, zoo eenigen, volgens *Pausanias* zeggen, opgevoet was. Andere willen, dat hy derwaerts zou gevlucht zijn, wanneer de stad *Pylus*, door *Herkules*, ingenomen was. Of *Nestor* was, volgens *Stephanus*, in *Gerenia* opgevoet, of in ballingschap gesonden. Hierom wiert *Nestor* ook by d'ouden, de *Gerener Nestor* genoemt.

In *Gerenia* was het graf of gedenkteken van *Machaon*, zoon van *Eskulaep*, en een heilige tempel of kapel. Zijn beelt stont 'er van koper opgerecht: en het hooft was met een krans of kroon omgeven, welke de Messeniers, in de vaderlantsche tale, *Cyphos* noemden.

Pausan.

In de lantstreke van *Gerenie* leit een bergh *Kalathion*.

Van *Christo*, komt men langs de kust aen *Chiores*: het welk niet als een klein *Chorion* of vlek is: want aldus noemen de Grieken een vlek of dorp.

De huizen van *Chiores* staen in een bosch verspreit, dat vol spring-bronnen is: want het lant der Mainjotten heeft meerder bronnen, met levendigh water, als eenigh lant in Europe.

De *Maignotten*, of anders *Mainjotten*, of *Mainoti*, gelijk d'Italianen spreken, en alzo na hun lant *Maina*, dat zy nu in *Morea* bewonen, genoemt, zijn zekere aeloude volken van *Griekenlant*, en een deerlijk overblijfsel der oude Lacedemoners, die een gedeelte des lants der oude Lacedemoners, of eigentlijk het Zuider gedeelte van het oud lantschap van *Lakonia*, nu *Tzakonia* en *Sakkania* geheten, bewoonen, en alleen onder al de Grieken, tot nu toe, zich in een lichaem van eene Republijk, in spijt van de magt der Turken, gehouden hebben.

Mainjotten.

Wat de zeden en inborst der Mainjotten belangt: noit heeftmen van eenigh volk zoo verscheidentlijk, als van hen, gesproken. Eenige krijten hen voor beestachtige, en meineedige menschen uit, en die uit de natuur tot roverye genegen zijn.

Zeden.

Andere houden de Mainjotten voor een oprechte of ware nakomelingschap, en af-komste van die grootmoedige Grieken, die hunne vryheyt boven hun eige leven gestelt, en door zoo vele heldendaden, of de schrik, of 't ontzag aen andere volken voor hen gegeven hebben.

Aldus willen de voorstanders en verdedigers der Mainjotten, dat hunne geweldenaryen en verwoetheden, een werk van eene rechtmatige gevoelijkheit zy, daer toe die allen daeghs, door de barbarische vervolgingen, die de Turken en Kristen korzairen hen gelijkelijk aen doen, gedreven worden.

Het zy daer mee hoe 't wil, onder al de volken van *Griekenlant* vindmen gene, als de Mainjotten, en Epyroters, anders Albanesen en Arnauten genoemt, die tegen de Turken om landen hebben derven en kunnen oorlogen.

Een groot gedeelte van Albanesen begaf zich, ook op 't jaer veertien honderd zes en zestigh, na de doot van hun strijtbaren en overwinnelijken vorst *Scanderberg*, anders *Georg* of *Joris Kastriot* genoemt, by de Mainjotten, die hen met blijdschap ontfingen, en woonplaetsen in hun steil geberghte gaven.

De Mainjotten zijn zeer zwart, en vervaerlijk van aengezight en gelaet; maer de kleure der kleren is wit, als de aerde van die gewesten: het welk zy doen om de reisers of voorbygaenders te verschalken, dat is te zeggen, om elkanderen te verschalken: want men ziet 'er niet veel andere reizers.

Deze rovers leggen zich, om eenen reizer of voorbygaender te betrappen, met den buik plat tegen d'aerde neer, op vijftig treden van den wegh.

Geen oort ter werelt, daer meerder en treffelijker Quakkels of Quartels zijn, als op

op *Maina*: die door de Mainjotten, voor een gansch ront jaer ingesouten worden, en dan wonderlijk lekker smaken Waerom ook de haven van *Maina*, *Porto di Quaglio*, dat is, *haven van Quartels*, by het Italiaensch zeevolk, genoemt wort.

Men heeft 'er wijn, die den wijn van *Lepanto* overtreft, heden 's daeghs de beste wijnbergh van Zuid-*Griekenlant*.

Men heeft ontrent duizent zielen op *Brazzo di Maina*.

Wat den Godsdienst belangt: zy onderhouden noch dien van andere Grieken. Zy hebben onder hen zeer vele Kaloyers, die monniken van d'orde van *Sint Basilius* zijn, en ook vele *Papas*, of priesters. Maer d'andere Grieken oordelen zoo qualijk van hunnen Godsdienst, dat zy gewonelijk schertswijze van hen zeggen. *Indien ghy een nieuwe heiligh wilt worden, ga hene uw verblijf by de Mainjotten nemen.* Zy dragen de maegt *Maria*, *Sint Joris*, en *Sint Dimitrio*, dien gansch *Griekenlant* voor hunnen beschermer hout, eene byzondere eerbiedigheit toe.

Op de toppen van hunne bergen zietmen eene ontallijke meenighten van kleine kapellen: waer van de meeste aen den Profeet *Elias* gewijdt zijn, dien zy voor den eersten erkennen, die het monniken leven omhelst heeft.

De gehele zeekust is vol grotten of spelonken, of holen, in de rotsen gehouwen, die by na alle dezen Kaloyers tot hermitaesjes of kluizen dienen, en ook als zoo vele sentinellen of wachthuizen zijn, om van deze hooghten de schepen, die in zee zijn, t'ontdekken.

Op het zien van schepen, lopen zy geswint in de nabygelege *Chorions*, dat zijn dorpen of vlekken, om de kapiteynen van de sloepen of vaertuigen des te verwittigen, en het volk aen te manen, of zich tot den roof te vervaerdigen, of zich daer tegen te beschermen en hoeden.

Dit is het gebruik der boven gemelde *Thyrides* of kustvensters, om zoo te spreken.

De Kaloyers van andere oorden van *Griekenlant* mogen, volgens de regelen van hunne orde, koophandel drijven, en koopmanschap doen met wijn, fruiten, honig, olye, en, in 't algemeen, met allen oogst, die van hun eige zweet, en van den arbeit hunner handen komen. Maer de Kaloyers en *Papas* van *Brazzo di Maina* maken hun hantwerk en koopmanschap, van ten roof en vrybuit, met hunne zeerovers, te gaen.

Tot ontschuldiging van hunne daden van vyantschap en zeeroverye, zeggen zy, in het treden te schepe, in koelen moede, dat zy de tiende penning voor het recht der kerke gaen verzamelen.

Zy enteren en klampen een schip op zee, met groote vaerdigheit aen boort, en springen gezwint over. Zy scheppen zelfs vermaek, met aen andere hunne roveryen te verhalen.

De grootste koophandel der Mainjotten bestaet in dien van slaven. Zy nemen over al de menschen gevangen, daer zy kunnen: lichten de Kristenen wegh, die zy aen de Turken verkopen; en nemen de Turken, die zy aen de Kristenen verkopen.

Voor eenige jaren bevond zich onder hen een vermaerde zeerover, die in zijnen tijt ongewonelijke daden bedreven, en grote winsten op zee, met roven en kapen, gedaen had.

Wanneer men in het lant wiste, dat hy vaerdig was, om ten roof uit te varen, dan ontstont onder d'andere Mainjotten een alarm. De vaders, die wel gemaekte kinderen, en de mannen, die schone vrouwen hadden, sloten die dan sorgvuldelijker, als oit te vore, op, uit vreze dat dees Korzair die niet zou wegh lichten, om elders te verkopen.

Zy zijn niet minder wantrouwigh, wanneer een vreemt schip in hunne havens komt; want indien dan een Korzair, een Mainjot, eenen gebuur heeft, die zijn vyant is, hy zal door alle middelen dien zoeken te lichten, en aen de vreemdelingen verkopen.

D'een zal dikwils traghten des anders vrouw te verkopen: als blijkt by dezen voorval, voor eenige weinige jaren, in de hutten, tusschen *Maina* en *Bytilo*, gebeurt.

Twee Mainjotten, d'een genaemt *Theodoro*, en d'ander *Anapliottis*, twee groote Korzairen, en beide getrouwt, en eertijts grote vrienden, raekten met elkanderen in krakeel, over het deilen van eene Venetiaensche bark, die zy op zee genomen hadden; en leiden

 toe,

toe, op een zelven dagh, zonder d'een van des anders toelegh wiste, om elkanders vrouwen te lichten, en weg te nemen, en aen zekeren Korzair van *Malta*, die toen aldaer juist met zijn schip ter reede lagh, te verkopen.

Theodoor braght aldaer de vrouw van *Anapliottis*; maer kon niet wel, over den prijs met den Malthefer, zich verdragen: die, de vrouw wel bekeken hebbende, en de geëischte zom daer voor niet willende geven, tot *Theodoor* zeide, dat hy voor twee uren eene veel fraeier vrouw, voor de helft minder van prijs, als hy eischte, gekocht had: gelijk ook de Malthefer dezelve vrouw deed te voorschijn komen, ten einde *Theodoor* zelf daer van zou oordelen. Wanneer nu *Theodoor* zijne eige vrouw zagh, stont hy daer over als verslagen, doch trachte niet zoo zeer om zijne eige vrouw weer om te hebben, als den Malthefer aen te perzen, om de vrouw van *Anapliottis*, na zijne eige wil en bot, weg te nemen, ten einde men ten minste zou weten, wanneer deze dingen t'eener tijde aen den dagh quamen, dat beide vrouwen, ten believe van den zeerover, geweest waren.

Anapliottis, ondertusschen verwittigt van het geen, dat 'er geschiet was, stapte schielijk in een gewapende sloep: en *Theodoor*, hoe ontstelt en verwoet dees was, voegde zich by hem, om den Malthefer zeerover te dreigen. Dees, uit vreeze van zijne dingen, die hy daer te lande te doen had, niet te zullen konnen na behoren uitrichten, liet hen alle gaen.

Daer na verzoenden *Theodoor* en *Anapliottis*, door tusschen komen van andere vrienden, zich beide weer: en elk nam zijne vrouw weerom, en voeren beide, na verloop van twee dagen, weer op een zelve vaertuigh, ten roof op zee.

Gelijk de Mainjotten grote rovers ter zee zijn, alzoo roven en stropen de Epyroters of Albanesen te lande.

Tale der Mainjotten.

De gemeene Griekfche tale der Mainjotten, is'er veel meer bedorven, als op andere plaetsen: want dewijl zy onophoudelijk met de goederen, die zy op zee gerooft hebben, koophandel moeten drijven, en allen daeghs, nu met deze, en dan met gene volken handelen, zoo leggen zy zich meest op zekere tale, de Frank-tale genoemt: welke merendeels uit gebroken Italiaensch bestaet, en algemeenlijk op al de kusten van 't Ooste loop heeft, en verstaen wort.

De huizen of hutten op *Maina*, zijn met roofgoederen van Turken en Franken opgepropt, inzonderheit van kleederen, die als zegetekens van hunne genome zeepryzen zijn.

Wanneer de Turken de stad *Kandia*, op het eilant *Kandien*, belegert hadden, wierden die allen daeghs de vaerdigheit en stoutmoedigheit der Mainjotten wel gewaer, en zagen hen dikwils de kleine vaertuigen, die hunne krijgsbevelhebbers en reistuig na het veltleger voor *Kandia* braghten, wegnemen.

De Turken derfden hen noit opentlijk beoorlogen, noch krijgstroepen in deze yzelijke bergen zenden.

Maer zy kregen, in plaetse van aldaer door opentlijke aenslagen te werk te gaen, eenige van d'oproerigsten van dien landaert op hunne zijde, en maekten, door het stroien van zaet van oneenigheit, eene verdeiling onder de Mainjotten.

De grote Vizier, die in het veltleger des belegs van *Kandia* was, leed en zag door de vingeren ontallijke belpringingen en vyantlijke daden, die zy hem aen deden, in weerwrake van de doot van tien of twaelf van hunne Korzairen, die door zijn bevel, op het einde des jaers zestien hondert zeven en zestigh, in de stad *Kandia* geëmpaleert waren.

Zy quamen menighmael, by donkeren nacht, de Turksche schepen, tot onder het geschut van *Kanea*, verbranden, en voeren dan op hun gemak weer wegh: want zy hebben kleine vaertuigen, die licht en vaerdig in 't zeilen zijn, en niet diep gaen: zulks die varen konnen en ten anker zetten, daer andere vast raken, en aen stukken stoten.

Om de Mainjotten te bevredigen, en lijftogt van daer te trekken, deed de Vizier hen aenbieden, eens zoo veel daer voor te willen betalen, als die in het leger voor *Kandia* zouden gelden.

Als de Mainjotten na dien voorslagh niet wilden luisteren, zond de Vizier ten roof op hunne kusten *Assam Baba*, de grootste en vermaerdste Korzair van dien tijt, die met vier groote en brave schepen op de rede van *Maina* verscheen,

scheen, en deed aenstonts eene witte tente oprechten.

Hy zond daer op eenige te lande, met voorstel van eene vergetenis van al hun misdrijf, en verzoght, dat zy eenigen aen zijne boort wilden zenden, om een verdragh van vrede te beramen.

Maer de Mainjotten zagen dit voor een loutere konstenarye en bedrog aen, om hen daer door te verschalken, en in 't net te krijgen: ja d'oproerighsten gaven antwoort, met lustigh vuur uit hunne musketten, en boven al uit haekroers, die zy in grote menighte hebben, te geven.

Over al ontstont een alarm en wapenkreet.

Zy ontboden den derden man, uit het gansch gewest, op, en deden die te *Sytre* en *Adrabysta*, twee van hunne voornaemste *Chorions* of dorpen, by een komen.

Ondertusschen deden die van *Maina*, na de toppen van hunne rotsen, alle hunne kostelijkste goederen brengen. Men zagh 'er een vreemt schouspel van verwerring langs dese vervarelijke hooghten, als vrouwen, kinderen, stok oude luiden, en verminkten, ieder met zijn reistuig beladen, en met talrijke geiten en kudden voor hen dryven. Maer de vrouwen quamen weer op hare stede, en stelden haer tot bescherming der zeekust: het welk, naer men zeit, by desen voorval zou geschiet zijn.

Zeker jonge quam, (zoo alsse midden op den wegh waren, om met hare goederen na de toppen der rotsen te brengen,) die aen eene van dese vrouwe afgezonden was, welke een zuigend kint aen de borst had, daer zy voor drie dagen van gelegen had, en zeide haer, hoe haer man hem gezonden had, om te vragen, waer zy zijn houwer en zinkroer gelaten had. Waer op deze vrouw den jongen in grammen moede ten antwoort gaf, dat hy haren man zeggen zou, dat hy terstont hare geiten zou komen hoeden, en haer kint houden, zy zou de wapenen wel vinden, en haer daer beter van dienen, als hy. Waer op zy haer kint aen een oude vrouw, die by haer ging, gegeven, en haren gang na het strant genomen had. Doch zy wiert van alle d'andere vrouwen gevolght, welke haer voor de krijgs-troepen van de Mainjotten stelden, die te *Adrabysta* en *Sytre* by een gekomen waren, en door het vervarelijk geschreeu en geluit, dat zy maekten, en door het tonen van andere bewijstekenen van onverzaeghtheit, hen niet weinigh aenmoedigden, en hert in 't lijf gaven. Waer over ook *Assam Baba* het landen niet dersde wagen.

De vrouw, die haer aldus aenmoedighde, was uit den huize van *Girakaris*, het oudste en aenzienelijkste van dat gewest.

Des volgenden nacht begaven zich tien of twaelf Mainjotten met zwemmen heimelijk ter zee, en kapten de kabeltouwen van d'ankers der Turksche schepen met bylen af: zulks twee aan de beste schepen, door de slagen der zee, tegen de kust op stukken stieten: alwaer zy geplondert, en zeer vele Turken tot slaven gemaekt werden, zonder d'andere schepen tot bystant dersden komen, van wegen d'ondiepte der stranden.

Dese wijse van vaertuigen te vermeesteren is zeer gemeen onder de Mainjotten, die uitstekende zwemmers zijn.

Het schip, gevoert door *Assam Baba*, quam 'er evenwel behouden af.

De Mainjotten, aengemoedigt door het gelukkelijk uitvallen van desen aenslag, begonnen zich in de vlekken van *Cerifo*, *Maina*, *Kollocythia*, *Kardamyle* en *Sytre*, te beschanzen: want tot dus lang hadden hunne bergen hen tot toevluchten en schuilplaetsen, in dese voorvallen, verstrekt.

De groote Vizier, die, van wegen d'achtbaerheit van zijnen naem, dezen aenslag der Mainjotten, om met gewelt daer tegen te gaen, niet waerdigh achte, besloot met list en konstenarye aldus te werk te gaen.

Hy hield eenige Mainjotten in zijn schip gevangen, en, onder andere, eenen met name *Lybiracis*, een der aenzienelijkste des lants, die hy met schone woorden, beloften, giften en gaven van gelt, op zijne zijde kreeg, en, met heimelijke beright-punten, vry aen lant liet gaen.

Deze, gekomen aen lant, wisten zoo vele andere Mainjotten op *Brazzo* te belezen, dat de meeste, 't zy omgekocht of uit vreze, den Vizier het bouwen van een kasteel aen *Porto Quaglio*, en een an-

ander op *Bytilo* voor de Turken toeftonden, onder schijn quansuis, van aldaer de vryheit des koophandels te beveiligen: want in den aenvang wilde men de Mainjotten, door de hatelijke namen der Turksche heerschappye, niet baloorigh maken.

Wanneer dese twee sterkten in staet van bescherming waren, verzekerden zich de partylingen der Turken van de genen, die zy oordeelden hunnen aenslagh van verraderye te konnen weerstant bieden, en deden daer van vijf of zes, die het meeste spel maekten, ophangen; hoewel de Turken zich gelieten, daer niet mee te doen willen hebben.

Men hield eenige vorm van rechtspleging over dese rampzalige luiden, die voor verstoorders van de gemene ruste uitgekreten werden: en d'uitvoering van vonnis geschiede, onder den naem, en onder het gezag van het gansch lichaem der Mainjotten.

Maer als den genen, die het wel met den staet des lants meenden, de oogen geopent waren, zoo ontstonden in het lant twee faktien of gedeeltheden: als van *Girakaris* en *Lybirakis*. Dit was alleen het oogmerk en toeleg der Turken, om door middel van dese gedeeltheden, zonder zich met het werk te bemoeien, de Mainjotten tot het verdelgen en vernietigen van zich zelfs te brengen.

De plaetsen, die de Turken op *Brazza* gesterkt hadden, stonden onder bescherm en bewaernis van eenen *Aga*, die aldaer over eenige Janitzars, of Turksch voetvolk, geboot.

Maer wanneer deze nieuwe dienstbaerheit den meesten Mainjotten onverdragelijk viel, werden zy van gedaghten, om zich na *Italien* te vertrekken: gelijk zy ook sedert die nieuwe kasteelen der Turken, als voor den eersten grontslagh van hunne dienstbaerheit en slavernye, aengesien hebben.

De Vizier *Assam Baba* onderhielt eenige luiden, op zijne onkoste, onder de Mainjotten, die allen daegs den volke, en boven al den *Papas* en Kaloyers inboezemden, datmen hen het gebruik der klokken zou toelaten: en het stellen van kruizen op de toppen der klokken, en op de gemene kruiswegen gedogen. Het welk een voorrecht is, dat alle de Grieken grotelijks ter herten nemen, en al de genen, die onder de Turken staen, dikwils met eene grote zomme gelts gesogt hebben te bekomen: want de Grieken mogen in gansch *Turkye* gene klokken gebruyken, als op den bergh *Liban*.

Men beloofde hen ook ontslaging of bevryding van schatting van kinderen: en dat zy niet als de helft van het *Karatsch* of hooftgelt betalen zouden, dat de Kristenen in *Morea* betalen: alwaer ieder knechtken of jonge, twee ekus of kronen in 't jaer geeft. Te *Konstantinopolen* betalen die ieder drie kronen, en de meiskens niet met allen op het vast lant. Op d'eilanden van d'*Archipel*, betalen de vrouwen zoo wel, als de mannen, hooft voor hooft twee ekus of kronen. En al dit zonder nadeel of vermindering van eenige andere rechten: waer van de Vizier den Mainjotten ontslaging beloofde.

Ook wiert hen belooft, om hen des te meer te verstrikken, en d'oogen verblinden, dat geen Turk in het lant zou woonen: behalve de Janitzars van de krijgs-bezetting der twee kastelen.

Al deze fraeie woorden en beloften steunden, en waren gegrontvest op d'achtbaerheit van den Vizier, die voor eenen oprechten en geloofwaerdigen man doorging, en gezeit wiert zijn woort te zullen houden.

Evenwel baerde zijne achtbaerheit, onder de Mainjotten, gene grote uitwerking op de genen, die vyanden der Turken waren: gelijk die, om d'andere, die wijfelden, te herhouden, hen te verstaen gaven, dat de Turken niet meer, als eene kerke, in ieder stad zouden gedogen. Het welk een gewonelijke dreigement is, dat de Grieken doet 't zitteren en beven.

Eindelijk maekten staet en besloten de lief-hebbers der vryheit, onder de Mainjotten, liever zich elders anders met der woon te vestigen, als zich onder het jok der Turken te begeven. Zy zonden dan aen den Paus, met verzoek van woonplaetsen in den kerkelijken staet te mogen hebben: desgelijks aen den Hertogh van *Toskanen:* maer werden by beide afgewezen.

Ten leste vervoegdighden zy zich aen de Republijke van *Genua*, en zonden derwaerts heimelijk gezanten, en ver-

verzoghten daer aen, om op het eilant van *Korse* zich met der woon te mogen beveſtigen, en onder die eilanders hun verblijf te hebben.

Men zeit die van *Genua* daer op beſloten hadden, den Mainjotten een woonplaetſe op het zelve eilant, by *Porto Vecchio*, toe te voegen: want dewijl d'ingeboorne eilanders van *Korſe* ook een wilt, woeſt, wreet en onbeſchaeft volk van inborſt en zeden is, zoo docht den Genueſen, dat de barbaersheit en verwoetheit der Mainjotten wel groot zou moeten zijn, by aldien d'eilanders van *Korſe* hen niet in toom zouden konnen houden. Maer wat uitſlag het werk genomen heeft, is my niet gebleken.

De Mainjotten woonen ten dele in klippen, en ten dele in dorpen: maer verlaten de dorpen alle nachten, en begeven zich alle, met zak en pak, en vee na het gebergte, en komen des morgens weer van daer.

De Mainjotten zijn, zoo eenige berighten, wel gemaekt van lijf en leden, den arbeit gewent, en boven mate grote zwemmers, en ſtrijtbare luiden. Zijn vlug ter voet, en ſpringen als de ſteenbokken, met bloote voeten over de ſcherpſte klippen en rotſen.

Hunne klederen zijn van bombazyn of boomwol gemaekt, die zy zeer wit waſſchen.

De meeſte hebben, in plaetſe van ſchoenen, ſlechts een ſtuk leer van wilde zwijnen onder de voeten, met eene bant boven op de voet toegebonden: op een zelve wijze, als de Grieken van het eilant *Kandie*.

D'ondſte en voornaemſte, onder hen, regeren, en zijn als opperhoofden. Maer in de dorpen hebben de *Papas* of prieſters het opper gebiet.

Zedert de Venetianen de drie veſtingen, als *Chielaſa*, *Paſſava*, en *Zarnata*, met byſtant der Mainjotten, verovert hebben, ſchijnen de twee parthyen der Mainjotten weder vereenigt te zijn.

Behalve dat de Mainjotten, *Lybriacers* gebynaemt, die merendeels in de dorpen, rontom deze veſtingen, woonden, en nu ten dele aldaer, en ten dele in de ſtad *Koron* woonen, zich voor gemanierder en beſcheidener luiden willen gehouden hebben: en zeggen ook, dat zy niet meer Mainjotten zijn: maer *Contadini* of huisluiden, als die nu Kriſten overheden hadden.

Zarnata, Kardamyle &c.

ZArnata is van byna een ront beſtek, zeer wel door de natuur geveſtigt: doch beter door kunſt geſterkt, en leit op een verheven en boven mate luſtigen oort, in het lantſchap van *Brazzo di Maina*, benoorde *Kardamyle*.

Des jaers zeſtien hondert vijf en tachentigh had de *Kapitan Baſſa*, of Turkſche admirael, zich niet meer als vijf Italiaenſche mijlen van daer, met een ſterk krijgsheir, neergeſlagen, die, overwegende en bezeffende de maght en ſtrijtbaerheit der Venetiaenſche wapenen, beſloot eindelijk het treffen van een gevegt te ſchuwen, om den neerlaegh t'ontgaen, dien hy zekerlijk voor oogen zagh. Voorts gaf de veſting haer op goede verdraghpunten aen den algemenen kapiteyn *Moroſini* over: mits behoudens lijf en goet: het welk den bezettelingen ſtips gehouden en nagekomen wierdt.

Ondertuſſchen trokken de bezettelingen, den elfden van Herfſtmaent, ten getale van zes hondert, uit de veſting, die, ſonder eenigen aenſtoot of overlaſt te lijden, tot aen een beſtemden oort veiligh gebraght werden.

D'*Aga* alleen, d'opperſte bevelhebber, bleef, uit vreze van zijn hooft te verliezen, in het Kriſten leger, en berghde zich op de galey van den *Sopra-Comito*, of kapiteyn, *Angelo Michieli*.

d'Algemeene kapiteyn ſchikte, tot beſtiering van die plaetſe, met den titel van *Rappreſentanti*, *Bartolomei Kontarini*, en *Angelo Emo*, twee vrywillige edelen, en liet aldaer tot bezetting twee hondert en vijftigh ſoldaten, onder den luitenant kolonel *Praſtini*.

Een halve Franſche mijle van daer, leit te landewaarts in een vlek of burgt, *Kardamyle* genaemt, dat zijnen naem, van *Agamemnos* tijden af, behouden heeft. Kardamyle.

Pausanias ſtelt de oude ſtad *Kardamyle* acht ſtadien van de zee, en zeſtig van de ſtad *Leuktra*.

Niet verre van het ſtrant was eertijts een wout der dochteren van den zeegod *Nereus*: want men zeit de nymfen op dien oort uit zee opgekomen waren, om *Pyrrhus*, zoon van *Achilles*, die ter bruiloft of huwelijk van *Hermione*, dochter van *Menelaus* en *Helene*, na *Sparte* of *Lacedemon* trok, te zien.

Kardamyle wort ook by *Homeer* gedaght, en was een van de zeven ſteden, welke *Agamemnon*, volgens *Homeer*, aen *Achilles* beloofde.

Kardamyle is nu een van de rijkſte plaetſen van *Brazzo di Maina*. Ook geven de Grieken aen het zelve den naem van *Chorion* niet: maer noemen het zelve *Chora*, het welk in hunne gemene tale *eene ſtad* wil zeggen.

Herodoot gedenkt ook *Kardamyle*, en noemt het *Lakoniſch Kardamyle*: maer *Strabo* ſchrijft *Kardamyle* het lantſchap van *Meſſenie* toe: want *Kardamyle* ſtont nu onder de Meſſeners, en dan onder de Lakoners.

Ten tijde van *Pauſanias*, ſtont *Kardamyle* onder de Lacedemoners of Spartaners: want keizer *Auguſtus* ſneed het van *Meſſenie* af.

In de ſtad van *Kardamyle* zelve was een tempel van *Ceres*: en ook een van *Apollo Karneus*. Pauſan.

Naulijks drie Franſche mijle van *Kardamyle*, leit langs de kuſt een groot vlek *Iſtechia* geheten: welke *Guilletierre* voor d'aeloude ſtad *Leuktra* wil gehouden hebben, eertijts eene kolonie van eene andere ſtad van dien zelven name, welke niet verre van *Theben*, in *Beotie*, lagh. Iſtechia.

Hoewel andere het kaſteel van *Maina*, voor d'aeloude ſtad van *Leuktra* willen gehouden hebben; doch t'onrecht.

Leuktra wort gezeght door *Pelops* geſticht te zijn: waer uit d'outheit dier ſtad blijkt.

Een kanon ſcheut van *Iſtechia*, leit een kleine klip in zee, nu *Pekno*, en by d'ouden *Pephnus* geheten, die *Pephnus* een eilant noemden. Klip Pekno.

Strabo ſtelt het eilant *Pephnus* twintigh ſtadien van *Leuktra*.

Een ſlecht vlek *Preſtean*, of anders Pre-ſtean.

Par-

Praſtia, nu by de Grieken genoemt, leit even verre van het eilant *Pekno*, als *Iſtechia*, en is gebouwt, volgens *Guilletiere*, op de puinhopen der aeloude ſtad *Thalame*: hoewel andere *Kalamata* voor het aeloud *Thalame* willen gehouden hebben.

Langs de kuſt, die van *Preſtean* na *Bytilo* loopt, is aen den oever der zee een bron van zeer treffelijk water, die ook daerom zeer wel by de Korzairen bekent is. Naer het ſchijnt is dees de bron, die by d'ouden aen de Mane toegewijdt was.

Bytilo. *Bytilo*, alzoo nu by de Grieken, en eertijts *Etylus* of *Oetylus*, na de Griekſche ſpelling, en by *Strabo* en *Plinius Tylus*, en anders, volgens den zelven *Strabo*, ook *Etylus* genoemt, wort nu noch gebroken van het Italiaenſch zeevolk *Vitoulo* of *Vitulo* geheten. *Pauſanias* ſtelt *Etylus*, van de haven van *Meſſa*, hondert en vijftigh ſtadien, en tachentigh van *Thalame*.

Pauſan. De helt, van den welken deze ſtad den naem bekomen had, was een Argiver van oorſprong, geteelt uit *Amfianaktes*, zoon van *Antimachus*.

In de ſtad *Etylus* waren, in aeloude tijden, bezienswaerdige ſtukken, als een tempel van *Serapis*, en op de markt zelve het beelt van *Apollo Karneus*. Pauſan.

Bytilo, of *Vitulo*, leit ontrent zeven Franſche mijlen van *Maina*, en ten Noorde niet verre van *Chielafa*. Het is een zeer groot dorp, en heeft eene grote haven: waer in de ſchepen, op zeſtien en achtien vadem, ten anker konnen leggen: doch daer is gene vaſte ankergront: want die is met grote keiſtenen, of met kleine bakſtenen bezaeit, die d'ankertouwen kerven.

De lantwint, om uit deſe haven te komen, is Zuid-Weſt: zulks men ſchijnt tegen de wal aen te varen.

D'inwoonders van *Bytilo* zijn boven mate gaeuwe zwemmers, en vermaerde rovers, zoo te water als te lande: waer om de Grieken *Bytilo*, *Groot Alzier* noemen: gelijk *Patraſſo*, *klein Alzier*.

Ten halve wege, tuſſchen *Bytilo* en *Maina*, leit op de zelve kuſt een vlek of dorp *Korotta*, dat niet merkwaerdigs heeft, noch in het ſtuk der aeloutheden, noch van haven: want daer in konnen niet als kleine berken komen. Korotta.

Fort of Veſting *Chielafa*.

ONtrent acht Franſche mijlen, ten Noorde van het kaſteel van *Maina*, en anderhalve Italiaenſche mijle van de zee, en dicht by *Vitulo*, leit aen d'Ooſtzijde van de golf van *Koron*, op de verhevenheit of top van eenen heuvel of rotſe, een fort of veſting *Chielafa*, en in de kaerten *Kifala* genoemt, in een langwerpig vierkant beſtek, van eene Italiaenſche mijle in 't ronde. Het is geſterkt met vijf torens, en van geen klein belang; dewijl beide natuur en kunſt, tot verwonderens toe, haren arbeit daer aen beſteet hebben.

Wanneer de Venetiaenſche algemene kapiteyn *Moroſini*, des jaers zeſtien hondert vijf en tachentigh, doende was, om roemruchtige daden uit te werken, zoo wert deze plaetſe, door den zelven, kloekmoedelijk aengetaſt: welke, uit onvermogen van de maght der Venetiaenſche wapenen te kunnen weerſtaen, genootzaekt vond, den vier en twintigſten van Herfſtmaent des zelven jaers, haer over te geven. Zoo andere berighten, had het Turkſch opperhoofr, door verraet, de veſting aen de Venetianen overgelevert, en was by hen gebleven.

De Turkſche bezettelingen bedongen van den algemene kapitein *Moroſini* goede verdraghs-punten, en trokken, behoudens lijf en goet, daer uit.

Daer binnen had *Aſſar Baſſa*, de bevelhebber of opperhooft van het ganſch lantſchap, zijn verblijf: door wien de ſleutels der plaetſe aen het ſchip van den Venetiaenſchen admirael overgebraght wierden.

Duizent perzonen trokken uit de veroverde veſting: waer van drie hondert en vijftigh op de ſchepen van *Piſani* traden, die met hunne ingepakte goederen aen het eilant *Cervi* gezet wierden.

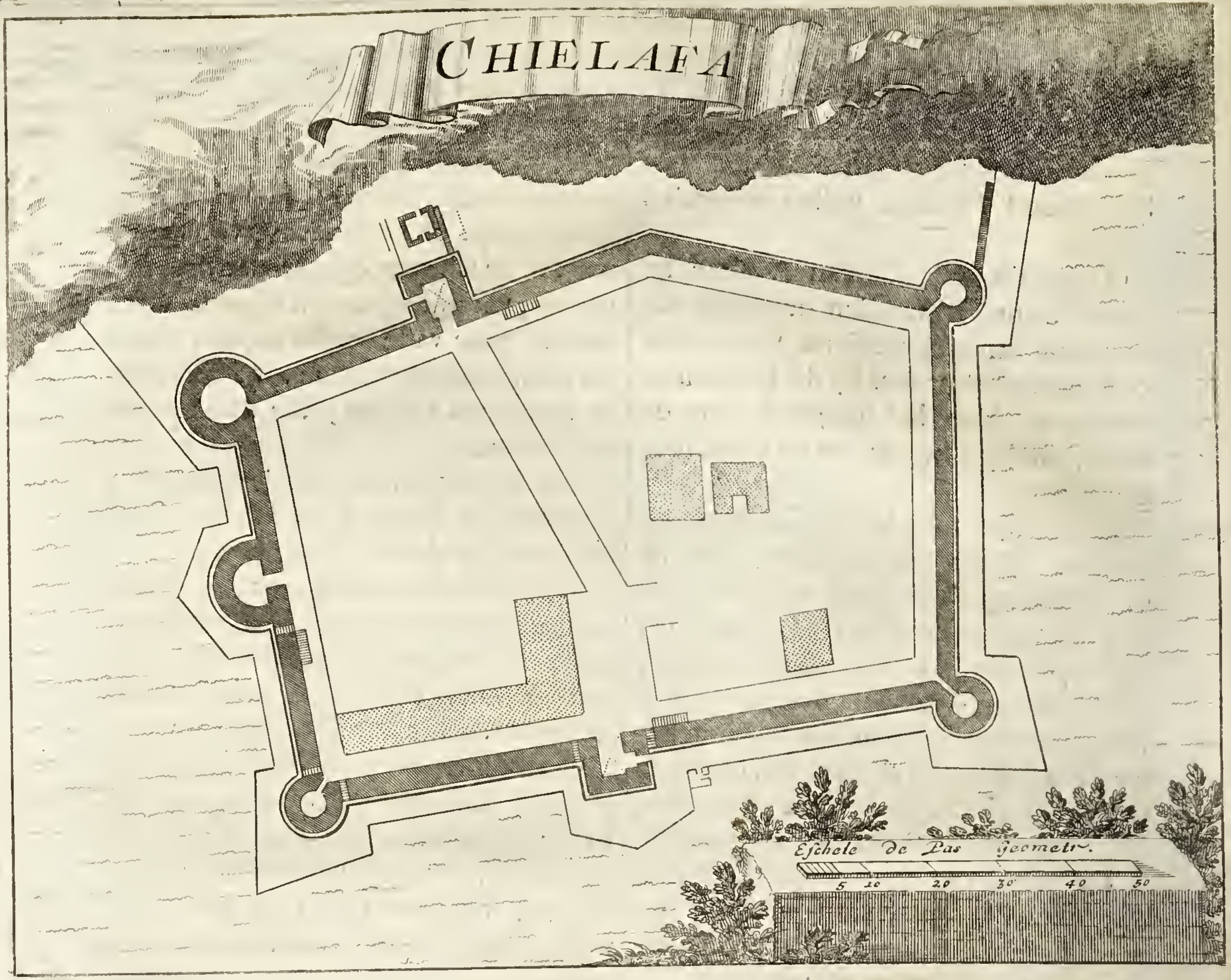

Na het doen van dankzegging aen Gode, wert de ſtandaert van den kruize van *Sint Mark* op de wallen geplant. Aldaer bleef, tot gewonelijke *Proveditore* of opperhooft, *Bernardo Balbi*, en, tot buiten gewonelijke *Lorenzo Venier*.

Des volgenden jaers, den eerſten van Graſmaent, verſchenen de Turken met tien duizent voetknechten, en vijf en twintigh hondert ruiters, en een groot getal van delvers of ſchansgravers, voor de veſting van *Chielafa*, om dezelve weer in te nemen. Maer na de veſting, met zes ſtukken geſchuts, den tijt van tien dagen, beſchoten te hebben, braken de belegeraers, op d'eerſte aenkomſte van het Venetiaenſche krijgsheir, van het belegh op, en ſtaken op de vlucht, met achterlaten van rijken buit, en ſneuvelen van veel volks.

Aen de voet van de kaep van *Matapan*, na 't Noord-Noord-Ooſte toe, zietmen een oud vervalle kaſteel: dat eenigen, als *Guilletiere*, voor de puinhopen van d'aeloude ſtad *Pſamathus*, (alzoo by *Pauſanias, Plinius, Scylax*, en *Artemidorus*, en anders by *Strabo Amathus* genoemt) houden.

Men ontmoete de ſtad *Amathus*, volgens *Strabo*, in het varen van d'uithoek *Tenarum* af, na d'uithoeken van *Onugnathos* en *Malea* toe.

Van dit kaſteel loopt de kuſt twee Franſche mijlen Noord-Ooſt, tot aen de haven van *Kolocythia*, eertijts de haven van *Achilles* genoemt: alwaer zeer goede ankergront is. Maer de haven van *Porto Quaglio* is beter. Kolocythia.

Guilletiere ſtelt *Porto Quaglio* zeven Franſche mijlen van de kaep van *Matapan*.

Kollocythia is een zeer groot dorp, en heeft eenen van de fraeiſte waterbronnen van de werelt.

Het wert eertijts *Teuthrone* genoemt: hoewel *Niger* wil, dat *Teuthrone* nu *Scopia* zou genoemt zijn.

Pauſanias ſtelt *Teuthrone* na de ſtad *Pyrrichus*, en hondert en vijftigh ſtadien van d'uithoek *Tenarum*.

D'inwoonders eerden, boven andere goden, *Diana Iſſoria*.

Men zeit *Teuthrone*, door zekeren Athener *Teuthras*, zou geſtight, en alzoo

zoo na den zelven genoemt zijn. Daer by is een bron *Naia*

Aldaer maekt de kust een groten boght te landewaerts in, om de golf van *Kolochina* te maken: want beooste de kaep van *Matapan*, na de kaep van *S. Angelo* toe, omvalt het lant in een groten inboght of wijk.

Voor by *Porto Quaglio* strekt de kust Noorde.

Voor by eenen oort, dien d'ouden het altaer van *Jupiter* noemden, treftmen twee grote scheuten of beken aen: daer de berken gewonelijk water komen halen.

Die na 't Noord-Ooste, ten aenzien van den anderen, leit, heeft noch heden de hoedanigheden van zijn water behouden, dat by d'ouden voor het zuiverste, smakelijkste en min bederffelijkste water van gansch *Griekenlant* gehouden wert.

ziet pag. 148. D'inwoonders noemen de zelve beke enkelijk *Potamo*, dat riviere op Grieksch gezeit is; maer was eertijts naemloos, en wiert daer na *Scyras* genoemt.

Pagana. Voor by deze beke of vliet, maekt de kust een kaep, daer by een dorp leit *Pagana* of *Pachana* gemenelijk genoemt: hoewel anders ook *Pago*, en *Gade Pagou* geheten: maer te recht de kaep van *Pago*.

By d'ouden wert deze kaep of uithoek, d'uithoek van *Diana Diktymne*, genoemt: op dewelke eertijts een tempel, haer ter eere, gesticht was. Gelijk ook d'inwoonders alle jaren feestdagh, haer ter eere, hielden.

Op de linke zijde van d'uithoek van ziet pag 118. *Diana Diktymne*, vloeit een vliet *Smenus* by d'ouden genoemt, in zee; die boven mate zoet drinkwater geeft, en zijnen oorsprong uit den bergh *Taygetes* heeft.

Las. Guilletiere ziet pag. 142. Men wil, dat dit dorp op de puinhopen der oude stad *Las* of *Lan* gesticht zy: waer van de gelegentheit lichtelijk, door de drie bergen *Hama* of *Ama*, *Ilion* en *Knakadion*, te kennen is.

Hoewel *Niger* hout, dat *Las* nu *Vathi* zou genoemt zijn: daer en tegen schrijft *Ferrarius*, dat *Las* nu noch *Lasa* geheten zy.

Pausanias stelt *Las* twintigh stadien van zee, en veertigh van *Gythium*.

Las was alzoo genoemt, dewijl het op eenen steen gelegen was: want *Las* bediet op Grieksch eenen steen.

Al ten tijde van *Livius* was *Las* tot een vlek gebraght: want *Livius* noemt *Las* of *Lan*, een aen zee gelege vlek, dat de Lacedemoners by nacht met eene verrassing innamen.

De *Dioskuren*, *Kastor* en *Pollux*, hebben in aeloude tijden de stad *Las*, door een belegh, ingenomen en verdelght: waer na die sedert ook, op Grieksch, *Lapersers*, dat is, *Las-innemers*, genoemt wierden: als *Strabo*, *Lykophron*, *Tzetzes*, en zeker oude uitlegger van *Homeer*, gedenken.

Een halve Fransche mijle ten Zuid-Weste van *Pagana*, zietmen een klein eilant nu *Spatara*, en by ouds *Kranaë* genoemt. Eilant Spatara.

De stad *Kolochina* leit dicht by den mont van den vermaerden vliet *Eurotas*, (nu *Vasilopotamo* genoemt, en die door de stad *Misitra* loopt,) en drie Fransche mijlen ten Noord-Ooste van het eilant *Spatara*, te landewaerts in. Kolochina.

Kolochina of *Kolokina*, alzoo nu van de Grieken, en van de Turken gebroken *Koutguina*, wert by d'oude Grieken en Latijnen *Gytheon*, of *Gytheum*, of *Gythium*, een magazijn of scheepshaven der Lacedemoners of Spartaners, geheten; als hier uit blijkt, dewijl ook *Pausanias* het eilant *Kranaë* tegen over *Gytheum* stelt.

Johannes Meurs begaet een merkelijken misslagh en dwaling, in het stellen der gelegentheit van *Gytheon*: met te zeggen, dat de stad *Gytheon* niet meer als dertigh stadien (twee en dertigh stadien gerekent op eene gemene Duitsche mijle) van de stad *Lacedemon* of *Sparte* legge.

Om dezen afstant te bewijzen, brengt *Meurs* de volgende plaetse, uit het vijfde boek van *Polybius*, by: daer *Polybius*, sprekende van den toght der krijgstroepen van *Filippus*, koning van *Macedonie*, aldus schrijft.

Hy nam zijnen wegh na de scheepshaven der Lacedemoniers, welke zy Gythium noemen, en eene veilige haven heeft, en leit dertigh stadien van de stad.

Hier verstaet *Meurs*, door het woordt *van stad*, de stad *Sparte*. Daer nochtans *Polybius* de stad *Gytheon* zelve wil verstaen hebben, welke der-

 tigh

tigh ſtadien van hare haven lagh. En in der daet d'ankerplaetſe der ſchepen is noch heden vijf vierendeel van eene Franſche mijle van *Kolochina*.

Daer en tegen is *Miſitra*, of het gewaent *Sparta* of *Lacedemon*, acht grote Franſche, of vijf Duitſche mijlen van de zee gelegen.

Na de ſtad *Kolochina*, wort ook de naby gelege zee-boeſem of golf, de golf van *Kolochina*, en anders de golf van *Kaſtal di Rampani* genoemt: maer was, by d'ouden, de Lakoniſche zee-boeſem geheten.

Het lant is 'er oneffen, vol heuvelen, en poelen, en meiren.

Men heeft 'er ook wonderlijke ſpringbronnen.

De ſtedelingen van *Gytheon*, volgens *Pauſanias*, wilden genen ſterffelijken menſchen hunnen oorſprong toeſchrijven: maar ſtoften hun herkomen uit *Apollo* en *Herkules* te hebben, en dat die, met gemenen byſtant en raet, de ſtad geſtight hadden.

Waer om op de merkt hunne beelden, ter eere van die Goden, te weten, van *Apollo* en *Herkules*, waren opgerecht. Dicht daer by ſtont het beelt van vader *Liber* of *Bacchus*: en op een anderen oort der merkt het beelt van *Apollo Karneus*.

Daer was ook een tempel van *Ammon*, en een koper beelt van *Eskulaep*. De tempel zelf was zonder dak. Ook was aen den God een bron gewijdt.

Daer was een zeer heilige tempel van *Ceres*, en een beelt van *Neptuin Geauchus*.

Op het kaſteel was een tempel van *Minerva*, en haer beelt.

Guilleter. In *Gytheon*, of *Kolochina*, wort zeer treffelijke kaes, en ieder kaes van eene ongemene grote, gemaekt: gelijk *Luciaen* al by zijnen tijt heeft aengemerkt, en dezelve kaes driemale in zijn zaemgeſprek van *Dorion* en *Myrtale*, gedenkt. De Griekſche en Turkſche bootsgezellen doen gewonelijk groten voorraet van deze kazen op.

Men heeft 'er ook zeer verſche en lekkere huy of wey, welke, volgens *Heſychius*, *Cyrrhos* van d'oude Lacedemoners genoemt wert; maer heet nu aldaer *Orrios*. Doch alle man drinkt deze melk niet: want de wijn des lants is 'er zeer treffelijk.

Aen de zeekuſt van dien oort leit een berg, *Laryſſus* by d'ouden genoemt, die noch een treffelijke wijnbergh is: gelijk gezeit wort, op deze kuſt d'eerſte rijpe wijndruif geplukt te zijn. Bergh Laryſſus of Laryſium. ziet pag. 146.

Ter zelver plaetſe ſtaet een kleine çel van Kaloyers of Griekſche geeſtelijken.

Van *Kolochina*, tot aen de kaep van *S. Angelo*, ſtrekt de kuſt Ooſt-Zuid-Ooſt. Op die ſtrekking of ſtreke leit aen den oever der zee een vlek *Tſyli*, ter plaetſe, daer eertijts d'aeloude ſtad *Trinaſus* lag. Tſyli. *Pauſanias* ſtelt *Trinaſus* dertigh ſtadien op de linke zijde van *Gytheum*, en tachentigh ſtadien van de puinhopen der ſtad *Helos*, en dertigh ſtadien van *Akrie*, en noemt *Trinaſus* op Griekſch *Teichos*, dat is, *muur, van Trinaſus*.

Hy wil, dat *Trinaſus* eertijts een kaſteel, maer gene ſtad ware, en alzoo na drie kleine eilanden, tegen het ſtrant aen gelegen, zou genoemt zijn; want *Trinaſus*, een Griekſch koppelwoort, betekent eigentlijk drie eilanden.

Veſting *Paſſava*.

Paſſava was een veſting, ook in het lantſchap van *Maina* gelegen, dicht aen den oever van de golf van *Kolochina*, boven de kaep van *Matapan*, in het gedeelte tegen over *Chielefa*, en *Porto* of haven van *Vitulo*, op eene hoogte of verheven oort. Het was van een ongelijkzydigen vierkanten omtrek, en in alle delen onvolmaekt of ongeregelt, naer uitwijzing van de nevengaende af-beelding van den platten gront.

D'algemene kapiteyn *Moroſini* zond een groot getal van Mainjotten onder deze veſting, ten zelven tijde, als de Turken den vier en twintighſten van Herfſtmaent, des jaers zeſtien hondert vijf en tachentigh, uit de veroverde ve-

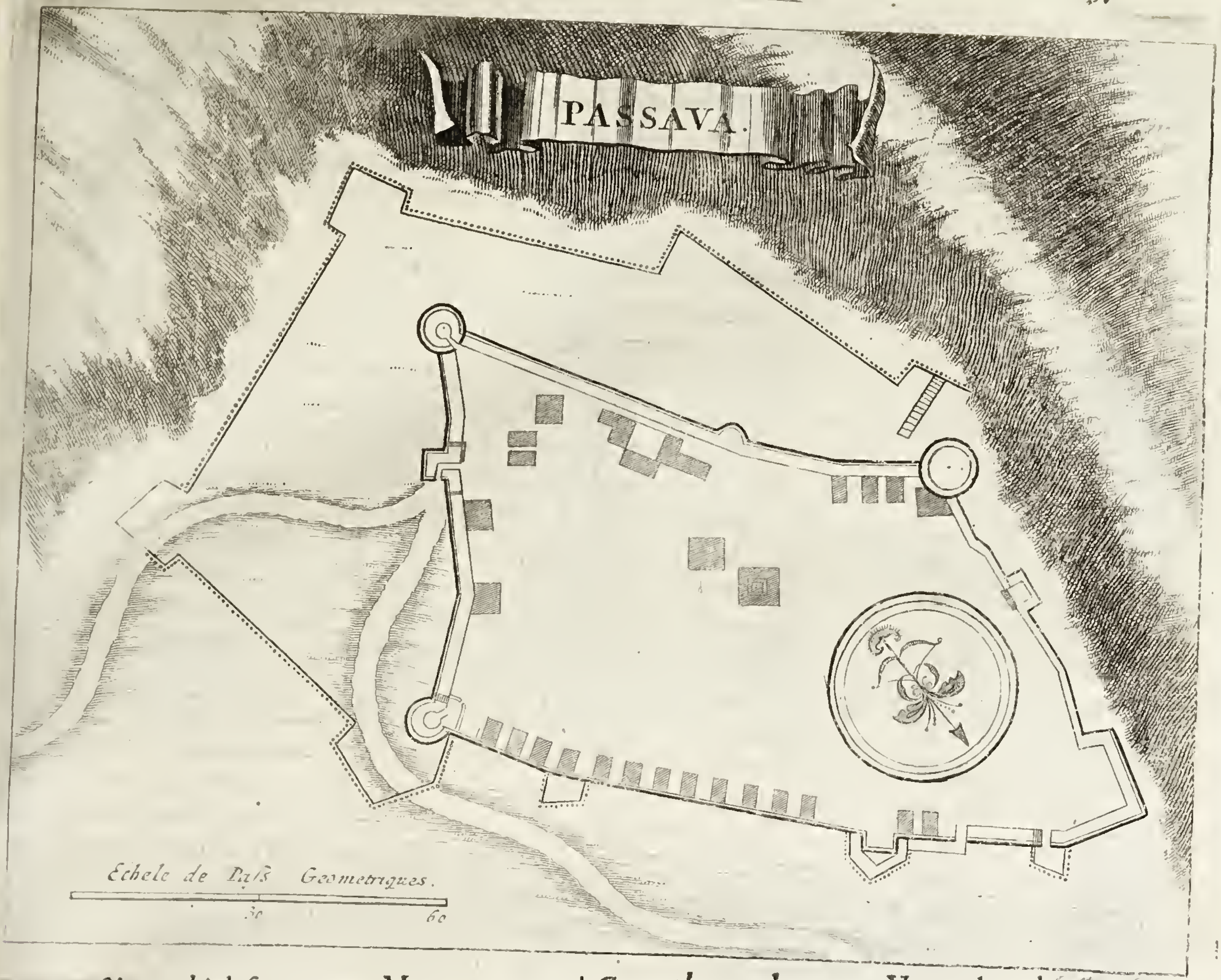

vesting *Chielesa* togen. Maer wanneer hy vernam, dat die krijgs-bezetting stont, om uit te trekken, en alleenlijk na het mee-voeren van het geschut waghte, deed hy aenstonts derwaerts den Serjant Major van den Overzeeschen landaert, of Duitschen, met vijf hondert voetknechten trekken, tot versterking der Mainjotten, en tot belettting van het vervoeren des geschuts.

De Turken van verre den aentoght der Venetiaensche krijgsknechten vernemende, begaven zich, met schrik en vreeze bevangen, verbaest op de vlucht, en verlieten de plaetse. In dier wijze wierden de Venetianen, zonder slagh of stoot, meester der vesting, en deden dezelve, als weinigh bequaem om te kunnen beschermt worden, slopen: en des te meer, dewijl aldaer, op eenen kleinen afstant, een enge doorgang is: in den welken men, met een hant vol volks, aen een talrijke krijgsmaght zou konnen weerstant bieden, en dezelve buiten keren.

Sapiko. Daer'na volght *Sapiko*, gebouwt op de puinhopen der oude stad *Akren*, hondert en twintigh stadien van de stad *Geronthre* gelegen. Hoewel anderen willen, dat *Akren* nu *Melazza*, of *Ormoas* zou genoemt zijn.

By ouds was in *Akren*, volgens *Pausanias*, merkwaerdigh te zien, een tempel van de Moeder der Goden, en haer beelt van marmer, dat het oudste van al de werken was, die aen de Moeder der Goden, by de Peloponnesers, toegewijdt waren, volgens verhael der stedelingen van *Akren*.

Na *Sapiko*, volght *Porto Rapani* of *Rapini*, die voor'd'aeloude stad *Geronthre* of *Geranthre* gehouden wort, welke hondert en twintigh stadien van *Akren*, en hondert van de oude stad *Marios* lagh. Porto Rapani.

De Doren hebben de stad *Geronthre*, voor de komste der Herakliders in *Peloponnesus*, verwoest, en derwaerts, na het uitdryven der oude inwoonders, eene kolonie gevoert. Pausan.

In *Geronthre* was een tempel en wout van *Mars*. Aldaer deden de stedelingen jaerlijksche tempeldiensten, die de vrouwen niet moghten bywonen.

By de merkt waren bronnen van

zoet water: gelijk daer nu noch zoete en treffelijke wateren zijn.

Pausan. Op het kasteel was by ouds een tempel van *Apollo*, en het hooft van zijn beelt van ivoir. Dees tempel, en het overigh des beelts, wiert door den brant verslonden.

De haven van *Rapani* is van verre uit zee kennelijk, en boven al, wanneer men uit den Zuid-Zuid-Ooste komt varen, ter oorzake van twee zeer grote bergen, die dezelve haven besluiten. Daer is goede ankergront.

De zeeman, die in deze haven wil zijn, moet de Noord-Westhoek van het eilant *Serigo* Zuide van zich houden, en Noorde aen zeilen, tot dat hy een lange vlakke hoek, leggende aen de Westzijde van 't gat of de mont, en de twee ronde bergen, te landewaerts in gelegen, in 't gezight krijge.

Hy houde dan die hoek over de bergen, en lope daer recht op aen, tot dicht by de vlakke hoek, en late het anker op zeven, acht of negen vadem vallen: alwaer hy met zijn schip beschut voor alle winden leit. Het is een klein gat, alleenlijk voor drie of vier schepen.

Porto Asopo. Twee Fransche mijlen van daer, na het Zuid-Ooste, komt men aen *Porto* of haven van *Esapo* of *Asopo*, die eenige voor d'aeloude stad *Asopus* houden: welk *Asopus Pausanias* tusschen *Gythium* en *Akre* stelt. Hoewel andere willen, dat *Asopus* nu *Rapani* zou genoemt zijn.

D'inwoonders van *Asopus* hadden by ouds eenen tempel aen d'overledene, tegenwoordige, en toekomende keizers gewijdt.

Kaep van S. Maria. Acht mijlen Zuid-Oost van *Asopo*, leit de kaep van *Santa Maria*, die *Guilletiere* voor d'uithoek *Onugnatos*, (dat is ezels-kinnebakken) by d'ouden op Grieksch genoemt, wil gehouden hebben. Hoewel andere, als *Niger*, *Capo di Xili*, voor d'uithoek *Onugnatos* houden.

Golf van Lavadia. Beooste de kaep van *Santa Maria*, geheel dicht by de kaep van *Sant Angelo*, leit de golf van *Lavadia*, met een groot vlek van een zelven name, dat *Guilletiere* voor d'aeloude stad *Béen* of *Béas* wil gehouden hebben, gesticht door eenen der zonen van *Herkules*. Pausan.

De gehele zeekust is noch heden met myrtebomen bewassen: gelijk die eertijts was, wanneer *Diana* zelve dien oort verkoor, daer men *Béen* stichte.

Dicht daer by leit een vlek van *S. Angelo*, dat den naem aen de kaep van *Angelo*, anders *Maleo*, gegeven heeft, die Oost-Noord-Oost van *Capo Matapan* leit.

Men vind 'er een grooten waterbron of wel, die uit een hol schiet.

Het lant is boven mate bevolkt.

Dus verre zy van de kaep van *Matapan*, *Brazzo di Maina &c.* uit *Pausanias*, *Guilletiere*, en andere gesproken.

Koronelli schrijft, dat de Turken om d'inwoonders, de Mainjotten, van *Brazzo di Maina* in toom te houden, tusschen *Porto Quaglio*, en *Porto di Maina*, aen de kaep van *Matapan*, eene vesting of kasteel op de puinhopen van het aeloud *Cenopolis*, (alzoo van *Pausanias*, en qualijk van *Koronelli*, *Cersapoli* geheten,) t'ener tijde opgeworpen, en het zelve *Turkotogli Olimionas* genoemt hadden; dat de Grieken *Castrot* of kasteel van *Maini* vertalen, en de Turken ook *Monige* noemen.

D'inwoonders, die zich niet wel te vrede houden, met onder het Turksche jok te buigen, zoeken, in de route der bergen, ontslaging van schatting, om in eeniger wijze de verlangde vryheit te genieten.

Op het jaer vijftien hondert en zeventigh, voer *Querini*, kapiteyn van de golf van *Venetien*, met vier en twintigh galeyen van het eilant *Kandien*, en kreegh, gekomen aen het eilant *Korfu*, tyding, van het bouwen van dit kasteel, door de Turken, om de boven gemelde oorzaken: des hy zijn koers derwaerts zette, om die plaetse te veroveren: gelijk hy ook den aenslagh, met bystant der Mainjotten, die zich kloekmoedelijk queten, na wensch en behoren uitvoerde, en de vesting, na een hart gevecht, met merkelijk verlies der Turken, veroverde.

Querino wilde ook niet deze bril den luiden, die zoo genegen tot den staet van *Venetien* waren, op de neus laten blijven: maer deed de vesting, na al het krijgstuigh daer uit genomen te hebben, voor zijn vertrek slopen. Dus verre *Koronelli*.

Ka-

Kalamata.

ziet pag. 147. OP den linker of ooster oever van den vliet, nu *Spirnazza*, en by d'ouden *Pamisus* of *Pamissus* genoemt, in het lantschap van *Belvedere*, en op de grenzen van *Tzakonia*, aen de zijde van eenen heuvel, leit eene open plaetse, *Kalamata* genoemt, en tot een groot bestek uitgestrekt.

Het is wel met gene muren, tegen 's vyants aenvallen, omringt, maer heeft evenwel op een verheven oort of dorre klip, tot haer bewaernis, een kasteel van een zeer sterk en geregelt bouwerk leggen.

Guilletiere. De stad *Kalamata* leit zeven Fransche of vijf Duitsche mijlen Oost ten Noorde van de stad *Koron*, hoewel dicht aen den oever van de golf of zeeboesem van *Koron*; die ook, na dit *Kalamata*, *Golfo di Kalamata*, van het Italiaensch zeevolk genoemt wort.

Onder de stad is over al een zuivere en schone zeegront: dies grote schepen daer vry en onbeschroomt op mogen aenlopen, en voor dezelve omtrent een gotelings-scheut van de wal, op acht, tien en veertien vadem, zwarte steekgront, ten anker zetten. De Zuid-Zuid-Weste en Weste winden maken aldaer een lager wal.

Kalamata heeft noch by na den ouden naem behouden, en wort by *Polybius Kalama* genoemt, en tot een vlek gemaekt, en op de binnen kust, in het lantschap van *Messenie*, ontrent de stad *Thuria* gestelt.

Kalamata wort by *Ferrarius*, na den voorgang van *Gemistus*, voor die stad gehouden, welke van d'oude Grieken en Romeinen *Thalame* geheten wert. Ook schrijven eenigen, dat *Bautrand Thalame* en *Theramne* voor een en het zelve, en voor *Kalamata* wil gehouden hebben; daer nochtans *Bautrand Thalame* voor een vlek, nu *Prestean* of *Prastia* genoemt, hout. Daer en tegen waren *Thalame* en *Theramne*, of liever *Therapne*, twee verscheide plaetsen.

Ook tracht *Koronelli* uit *Bautrand* te bevestigen, dat *Kalamata* eertijts *Theramne* zou genoemt zijn. Maer *Theramne* is een gebroke of verbasterde naem van *Therapne*, welke stad alzoo by *Pausanias*, *Plinius*, *Solinus* en *Stephanus*, met dien naem, gedagt wort.

Pausanias stelt de stad *Thalame* by d'uithoek *Tenarum*, nu *Capo Matapan*, tachentigh stadien van d'oude stad *Etylus*, met een langen weg tusschen beide; maer twintig stadien van eene oude zeestad *Pephnos*, en daer by een klein eilant in zee, niet groter als een grote steen, ook *Pephnos*, en nu noch *Pekno* geheten.

Ptolemeus daer en tegen rekent *Thalame* onder de Middellantsche steden van *Lakonia*. *Niger* hout *Kalamata* voor d'oude stad *Thuria* of *Thurion*, en *Thalame* voor de plaetse of stad, die nu *Vasilipotamo* geheten wort: hoewel *Vasilipotamo* eigentlijk de naem van eene vliet van *Morea* is. ziet pag. 153.

Molet hout *Thalame* voor die plaetse, welke nu *Borboliza* heet.

Daer en tegen wil *Guilletiere*, met meerder waerschijnelijkheit, *Thalame* voor een vlek gehouden hebben, dat nu van de Grieken *Prastia*, en ook *Prestean* geheten wort, en een kanon-scheut van het eilant *Pekno* leit: gelijk hy met *Molet* *Thuria* voor een klein stedeken *Kumastra* hout.

D'oude stad *Thalame* was, volgens *Plutarchus*, door den tempel en orakel van *Pasifaë*, edel.

De stedelingen van *Thalame* hielden *Paphia* voor gene vaderlantse Godheit.

Men ziet noch de puinhopen van *Therapne* op den grooten weg, een mosketscheut van het *Exokorion*, of buiten voorstad van *Misitra*. *Sparte* of *Lacedemon* strekte zich in haren ouden glans tot zoo verre uit: waer om vele schrijvers deze twee steden, *Sparta* en *Therapne*, onder malkanderen verwert hebben. Guilletier. Stephan.

De Dioskuren, of *Kastor* en *Pollux*, die van de poëten verziert worden, by beurten te sterven en weer te leven, zouden, als d'oude Lacedemoners gevoelden, den eenen dag by *Jupyn* in den hemel, en den anderen dagh, in de onderaertsche plaetsen van *Therapne*, zich onthouden en leven. Pindarus.

De stad *Therapne* was niet verre van *Sparta*, anders *Lacedemon*, en aen den vliet *Eurotas* gelegen, en alzoo na *Therapne*, Pausan.

doch-

dochter van *Lelex*, eerste koning van *Lacedemon*, genoemt.

In *Therapne* wiert, volgens *Solinus*, *Diana* allereerst aengebeden. Ook was *Therapne* aen *Apollo* heiligh, volgens zekeren uitlegger van *Apollonius*.

In *Therapne* was een tempel der Dioskuren, dat is, van *Kastor* en *Pollux*, als *Stephanus* en *Statius* melden.

In *Therapne* was ook een tempel van *Menelaus*: in den welken hy met *Helena* aengebeden wert: waer om *Helena*, by *Tryfidorus*, de Therapneesche nymf genoemt wort.

Kalamata door de Venetianen verovert. Koronelli.

Des jaers zestien hondert negen en vijftigh, bestonden zes duizent Mainjoten of Mainoti, een oud Grieksch Lacedemonisch volk, en van Grieksche zeden en Godsdienst, die in *Kalamata* woonden, het Turksche jok van den halze te schudden; maer derfden alleen den aenslagh; uit vreze voor het groot getal der Turksche krijghs-bezetting, niet ondernemen.

De Mainjotten maekten hunnen aenslagh, en deugdelijk voornemen, den algemenen kapiteyn of admirael der Venetianen, *Morosini* bekent, met betuiging van eene byzondere genegentheit en gehoorzaemheit, die zy altijt den staet van *Venetien* hadden toegedragen.

Morosini bespeurende de goede genegentheit der Mainjotten, bewillighde in hunnen voorgenomen aenslagh, en deed, tot uitvoering des werks, en voorkoming van alle zwarigheit, eene behoorlijk en vereischt getal van krijgsknechten, onder beleit van den ridder *Gremouille*, inschepen, die, te lande gestapt, hunnen tret, tot het aenvallen en bespringen van het zelve kasteel, vorderden.

De Turken ondertusschen, om tijdelijken bystant te doen, togen aenstonts met sterke krijgstroepen derwaert; doch die werden op wegh, dicht by *Kalamata*, door *Georgio Kornaro* besprongen, en dier wijze in wanorde gebragt, dat zy vermengt met d'aenvallers in de plaetse door drongen.

Hier door wierden de bezettelingen des kasteels zoodanigh met schrik bevangen, dat die zich schielijk op de vlucht begaven: waer door de Venetianen de zege, zonder eenen aenval of storm op het kasteel gedaen te hebben, behaelden.

Zy vonden daer binnen overvloet van lijftoght, en staken, na zich daer wel van voorzien te hebben, het overigh met een groot gedeelte der plaetse in brant, en togen weer wegh. Daer na begaven de Turken zich aldaer weer met der woon.

Brusoni verhaelt het zelve veroveren van *Kalamata* in 't kort aldus.

Wanneer de Venetiaensche admirael *Morosini*, in den aenvang des jaers zestien hondert en negen en vijftigh, met zijne onderhorige vloot, onder de kusten van *Morea* zich bevond, kreeg hy drie gezanten der volken van *Brazzo di Maina*, Mainjotten, aen boort, die de vryheit voor eenigen hunner, die op de galey, om hunnen misdaet gesmeten waren, verzochten. Wanneer *Morosini* hen die overgelevert had, beneffens eene goude penning tot een geschenk aen elk, maekte hy met hen een verbont, en vereeniging van magt, om *Kalamata* in te nemen, en een goet getal van dat volk, op den bodem des koningrijks van *Morea*, over te voeren.

Na dit bevestight was, met overlevering des gyzelaers, zoo vele *Morosini* oordeelde van node te zijn, vertrokken aenstonts de gezanten weer weg.

Morosini beval het voetvolk en ruiterye te *Cytres* t'ontschepen: en zeker getal van dezelve Mainjotten vereenighde zich met het volk van de Republyke van *Venetien*, onder bestier van den ridder *Gremouille*, Serjant generael van de batalje.

Wanneer de krijgstroepen na *Kalamata* in aentoght waren, troffen zy drie hondert ruiters, en duizent wel gewapende voetknechten van den vyant aen, die kloekmoedelijk besprongen wierden, en hol over bol de vlucht namen. Maer vervolgt door de Venetianen, tot binnen in de stad, maekten die zich meester, in den zelven inval, daer van: alhoewel d'inwoonders tot bescherming na de muuren toeschoten.

In 't kort gaf zich ook het kasteel

over. Alles wiert ten roof aen de folda-ten overgegeven, en de ftad ten vuure verdelght.

Door dien aenflagh, die van geen klein belang was, nam d'aenbieding van de Mainjotten, Albanefen, en van andere volken toe, die door middel van hunnen Griekfchen Patriarch, opentlijk in handen van den algemeinen kapiteyn *Morofini*, getrouheit aen den raet van *Venetien* zwoeren.

Daer na ftak *Morofini* van *Sytre* in zee.

Kalamata en het kafteel wert in dezen laetften oorlog, op den veertienden dagh van Herfftmaent, des jaers zeftien hondert vijf en tachentigh, door bevel van den algemeinen kapiteyn *Morofini*, en onder beleit van den baron generael *Degenfelt*, verovert, die het zelve daer na deed flechten.

De ftaet, in den welken *Kalamata* zich bevond, wanneer het ingenomen wert, zietmen in de nevensgaende prent afgebeelt.

Chytres of Sytre. Ontrent anderhalve mijle bezuiden *Kalamata*, en eene halve mijle te landewaers in, leit aen de golf van een zelven name eene ftad *Chytres* of *Sytrey* genoemt.

Uit de golf van *Koron* loopt een andere kleine zandbay na de ftad toe.

Daer by leit een zwarte hoek, met eenige bomen daer op, die fchor en rudzigh in het aenzien is, waer door *Chytres*, in het varen door de golf van *Koron* of *Kalamata*, lichtelijk kan erkent worden: dewijl zodanige hoek in de geheele golf van *Koron* niet meer is.

De fchepen leggen ten anker, benoorde de gemelde zwarte hoek, in de zantbay, op twintigh en vier en twintigh vadem, met goeden fteekgront op vele plaetfen. Maer het veilighfte leggen is, met een tou aen die hoek vaft, om tegen Zuide en Zuid-Wefte winden, die aldaer de flimfte zijn, befchut te werden; want voor andere winden heeft men geen gevaer; dewijl die geen hol water maken.

De reede, voor fchepen, is aldaer voor eene groote valeye of dal van eene boght: hoewel die niet al te veiligh is, de-

dewijl het aldaer over al rudzigh en vuil is. Hoe nader aen de wal, hoe men den gront ſcherper bevint. De ſchepen leggen 'er op zeventien en achtien vadem, met een tou aen het lant vaſt.

Uit de ſtad *Vitulo* worden vele koopwaren afgebraght, die met ſchepen na *Europe* overgevoert werden.

Aldaer laetmen *Valeny*, dat zijn akerdoppen, die met menighte na *Italien*, en byzonderlijk na *Venetien*, in tijt van vreede vervoert, en tot het touwen en bereiden van leer gebruikt worden.

Malvaſia, anders *Napoli di Malvaſia*, en *Monembazia*.

DE ſtad, nu doorgaens *Malvaſia*, en *Malvezia*, en anders *Napoli di Malvazia*, tot onderſcheit van *Napoli di Romania*, en anders ook *Monembazia* of *Monembaze*, of *Monavaſia*: (want aldus verſcheidentlijk wort de naem van deze ſtad nu geſchreven en geſpelt.) was by d'oude Grieken en Romeinen *Epidaurus Limera* geheten, tot onderſcheit van de ſtad *Epidaurus* van *Argolis*, of *Epidaurus* van *Argia*, alzoo, van wegen deſſelfs gelegentheit in het lantſchap *Argolis* of *Argia*, genoemt, de geboorte plaetſe van den beroemden Griekſchen arts *Eskulaep*: want men had by ouds twee ſteden in het geweſt van *Peloponneſus* of *Morea*; met den algemeinen naem van *Epidaurus* bekent: hoewel, tot onderſcheit van malkanderen, d'eene *Epidaurus Limera*, in het lantſchap van *Lakonia* of *Tzakonia* gelegen, en d'andere *Epidaurus* van *Argolis*, of in *Argia*, gebynaemt, om hare gelegentheit, in het lantſchap van *Argia* of *Argolis*.

ziet pag. 80.

ziet pag. 80.

Epidaurus Limera was, volgens *Pauſanias*, een der achtien ſteden der *Eleutherolakons*, en een der hondert ſteden, volgens *Stephanus*, des lantſchaps van *Lakonia*.

Stephan. Het wert *Epidaurus Limera* gebynaemt, dewijl het vele of uit de natuur wel gemaekte havens heeft: want *Limera*, een Griekſch woort, bediet op Neerduitſch een haven. Dies *Epidaurus Limera*, zoo veel gezeit is, als gehavent *Limera*.

Epidaurus Limera wort by verſcheide oude ſchrijvers, als *Thucydides*, *Strabo*, *Scylax*, *Plinius*, *Ptolemeus*, *Pauſanias*, *Stephanus* en *Heſychius* met dien naem gedaght.

Het kaſteel *Malvaſia*, of *Napoli di Malvaſia*, leit twee groote dagh reizens, ten Zuid-Weſte van *Miſitra*, (het gewaent aeloud *Sparta* of *Lacedemon*,) twintigh Franſche of tien of twaelf Duitſche mijlen Zuid-Zuid-Ooſt van *Napoli di Romania*, en ontrent drie mijlen ten Noorde van *Capo S. Angelo*, aen de linke of Weſter oever van het begin der golf van *Napoli di Romania*, boven op eene klip, of op een hoogh ſteil eilant, van omtrent drie Italiaenſche mijlen in den omtrek groot: welk eilant of klip rontom in zee leit, en met eene houte of ſtene brug, van een piſtool of musketſcheut lang, aen het vaſt lant van *Morea* gehegt is, dat met eene tonge of enge ſtroke lants in de golf voornoemt, na dit eilant toeſchiet.

Het is van alle kanten ontoegankelijk, behalve aen eene zijde, geſterkt met een driedobbele ry van eene dikke muur: daer by in 't inhangen der klip een voorſtad met talrijke huizen leit, die met eene ſterke muur en bolwerken ter zijde aen den zeekant omringt is. Koronell.

Het kaſteel, fort of veſting, leit op eene zeer ſteile klip of rotſe van drie Italiaenſche mijlen in den omtrek, waer van de top een vlakte maekt, die ruim eene Italiaenſche mijle in 't beſtek heeft. Guilletier.

De ſtad leit aen de voet, en was niet met muuren omringt, als ſedert ontrent dertigh jaren.

De muren der ſtad hebben hare uitzigt na zee toe. De muren des kaſteels zijn zeer ſlecht. Maer de gelegentheit van deze plaetſe, die op eene klip is, maekt dezelve als by na onwinbaer.

Men kan daer niet na toeklimmen, als by een gevarelijk voetpat. De Tur-

ken hebben de holen, die wel eer in de dikte van de rotſe, ten halve wege van de hoogte, waren, gevult en bemuurt, om den Venetianen het middel van aldaer eene mijne te maken of lage te leggen, te benemen.

Paruta ſtelt de gelegentheit der ſtad *Malvaſia* aldus.

Malvaſia leit na by *Capo Malio*, op eenen bergh of op eene klip: tachentigh ſchreden van een punt of hoek des vaſten lants, die in eene lange en zeer ſmalle vorm of geſtalte zeewaerts ſtrekt, afgeſcheiden.

Leggende aldus deze ſtad op een zeer verheven oort, wort dezelve geheel met de zee omringt, en heeft aen de zijde van het vaſt lant geen anderen toegang, als de geen, dien eene brugh maekt, welke haer aen het vaſt lant vereenight.

Ook kan men op genen oort, van wegen den diepen gront, de wateren, die daer rontom zijn, over waden, of te voet doorgaen. Onder de brugh is het kanael geen vier voeten diep.

Koronell. En alhoewel deze klip, daer het kaſteel en de ſtad op leit, zeer onvruchtbaer is, en rontom met de zee van d'*Archipel* omringt wort, zoo heeft dezelve evenwel ſpringbronnen met zoet klaer water, en een vruchtbare vlakte, die eenen oogſt, tot voetſel voor vijftigh of zeſtigh zielen, verſchaffen kan, die genoegzaem dezen zeer ſterken oort, tegen alle vyants gewelt, zouden kunnen beſchermen en bewaren.

De ſtad *Malvazia* is niet recht of effen op de puinhopen van *Epidaurus Limera* gebouwt, die ontrent een Franſche mijle benoorde van daer, in een groten inbogt, tuſſchen twee hoge bergen leggen, en den naem van *Malvaſia la Veja*, dat is *oud Malvaſia*, voeren. Maer de galeyen en groote ſchepen loopen al daer gewoonlijk ten anker: dewijl 'er een goede haven, en een goede ankergront is. Waerom ook d'ouden miſſchien die ſtad *Epidaurus Limera* genoemt hebben, gelijk gezeit is. Guilletiere.

Men ziet 'er noch de puinhopen of muren van een ouden vervallen tempel van den Griekſchen arts *Eskulaep*: derwaerts eertijts de kranken, uit alle oorden van *Griekenlant*, na toe ſchoten, om

van

van hunne qualen genezen te worden.

De haven van nieu *Malvaſia* is zeer ſlecht; maer kan, door het geſchut des kaſteels, bevrijt worden. Wanneer men met een ſchip in de haven wil zeilen, looptmen bezuide de ſtad weſtwaerts op, tot dicht aen de wal; in een grooten inboght, tegen de brugge over, tot twintigh, drie en twintigh, dertigh of vijf en dertigh vadem, zoo verre als men wil, ten anker. Onder de brug is het kanael of de doorvaert gene vier voeten diep, gelijk gezeit is.

Guilletiet.

De ſtad is zeer volkrijk, en inzonderheit van Grieken. De Grieken hebben'er een aerts-biſdom: waer van de hooftkerke aen *Agios Georgios*, dat is *Sint Joris*, gewijd is. Daer is heden door de mirakelen, die gezeit worden aldaer, door tuſſchenſprake van dien Heilig te geſchieden, gene beroemder kerke in ganſch *Morea*.

In de reglementen of ordeningen der voorzittingen, welke d'ooſterſche kerke, onder den Griekſchen keizer *Andronikus Paleologus*, maekte, wert de zetel van den *Metropolitaen* van *Monembazia*, op de vier en dertighſte plaetſe of rang, beneden den throon van den Patriarch van *Konſtantinopolen*, verordent. Maer nu heeft men die rang den zelven betwiſt: en in ieder kerkenraet laet hy niet na, plechtelijke betuigingen tegen de prelaten of geeſtelijken, die den zelven hem betwiſten, te doen.

Zeker geleerde *Arſenius* was wel eer op't jaer 1530. een der beroemſte van deze aerts-biſſchoppen.

Arſenius was, zoo de Grieken zeggen, na zijne door, een *Broukolakas*, dat is te zeggen, dat de duivel rontom zijn lijk quam waren, en hem noch bezielde.

De Grieken zijn'er rijk, en doen'er groote koopmanſchap. Voor eenige jaren waren d'aenzienelijkſte Grieken *Georgios Volanis*, en *Janis Sargos*.

Dicht by de ſtad ſtaen twee klooſters van Kaloyers of geeſtelijke Grieken, die een zeer ſtreng en onbedenkelijk afgetogen leven leiden.

Niet tegenſtaende de ſtad *Malvaſia*, door zijnen voordeligen oort en gelegentheit, boven mate ſterk is, en by na als onverwinnelijk ſchijnt te zijn, zoo is het evenwel menighmael, door gewelt van wapenen, verovert.

Malvazia den Griekſchen keizers ontnomen. Koronell.

Toen de ſtad *Malvaſia* den Griekſchen keizers van *Konſtantinopolen* onderworpen was, wert dezelve hen afgenomen, wanneer de Françoiſen en Venetianen het Griekſche keizerrijk bemachtigt hadden, en *Baudewijn*, graef van *Vlaenderen*, zich tot keizer van *Konſtantinopolen* deed kronen, des jaers twaelf hondert en vier.

Dezelve ſtad wert aen zekeren Franſchen baron, met name *Willem*, dewijl die zich in dezen oorlogh treffelijk gequeeten had, als te leen gegeven.

Maer hebbende namaels *Michiel Paleologus*, de Françoiſen en Weſter-Kriſtenen verjaeght, en zich zelven ten rijke ingedrongen, nam hy dezen *Willem* gevangen, en deed dien van alle rechten, die hy op die geweſten van *Malvaſia* had, afſtant doen, en liet hem toen los.

Dees *Willem* begaf zich ter woon na *Venetien*, en gaf de zelve geweſten aen den ſtaet van *Venetien* te ſchenk: met te zeggen, dat d'afſtant daer van, reeds aen *Paleologus* gedaen, krachteloos ware, dewijl die door dwang geſchiet was.

Komt onder de Venetianen.

Hier op ſtaken de Venetianen met eene ſterke oorloghs-vloot derwaerts over, en namen de ſtad *Malvaſia* in bezit: welke zy, tot aen het jaer vijftien hondert zeven en dertigh, in ruſt en vreede bezaten. Zoo andere verhalen, had *Nikolaes Paleologus*, de ſtad *Malvaſia*, die dezelve, uit den naem van den Deſpooſt van *Morea*, bezat, ontrent op't jaer 1460, aen de Venetianen, voor een zekere zomme gelts, verkocht.

Sanſovin. Cruſ. politic.

Paruta.

Wanneer keizer *Soliman*, op't jaer vijftien hondert zes en dertigh, met de Venetianen in oorlogh was, en zich niet vergenoegt hield, met vele plaetſen onder ſchattingen gebracht te hebben, beval hy, om de zaken der Venetianen op vele oorden in arbeit te houden, *Kaſſin*, *Sanjak* van *Morea*, krijgsvolk uit de na by gelege oorden op de been te brengen en by een te verzamelen, en ter belegering en verovering der ſteden van *Malvaſia*, en *Napoli di Romania*, te trekken.

De Venetianen hadden in den voorigen oorlogh, dien zy met keizer *Bajazeth*, oom van keizer *Soliman*, voer-

voerden, de steden *Modon* en *Koron* verloren; maer noch twee steden, als *Malvasia* en *Napoli di Romania*, op zeer sterke oorden in *Morea* gelegen, behouden: welker inwoonders tot de Venetianen zeer genegen waren.

Paruta. Na dan *Kassin*, om het bevel van *Soliman* te gehoorzamen, met veel krijgsvolk in dien oort gekomen was, deed hy de herten der stedelingen van *Malvasia*, door beloften en dreigementen, ondertasten, maer derfde niet dadelijk op de stad ondernemen.

Wanneer hy zich eenige weinige dagen ontrent de stad *Napoli di Romania* opgehouden had, en de zwarigheit des aenslaghs bezefte, dewijl hy gene genoechzame toestel van eenige dingen had, om geweit te plegen, of de stad rontom met een eng belegh te besluiten, brak hy van daer op, en sloopte een gedeelte zijns krijgsheir, en sloegh zich met het overige in de na by gelege plaetse, ontrent zes Italiaensche mijlen van de stad neer: dies deze toelegh, om *Malvasia* en *Napoli di Romania* te veroveren, vruchteloos afliep.

Maer op het jaer vijftien hondert en veertigh, wert *Malvasia*, beneffens de stad *Napoli di Romania*, den Turken, door een verbont van vreede, welk de Venetianen met keizer *Soliman* getroffen hadden, over gelevert en in geruimt.

Aloisios Baduarios, een afgezonde van den staet van *Venetien*, die dit vredeverbont met de Ottomansche poorte gemaekt had, raekte daer over in ongunst, en wert in *Venetien* met de doot gestraft.

Wanneer des jaers zestien hondert drie en vijftigh, gedurende den oorlogh van *Kandien* en *Dalmatien*, tusschen de Venetianen en Turken, de Venetiaensche admirael *Foskolo* zich ontrent dien oort, met twee en twintigh galeyen, acht schepen, en zes galeazzen bevond, deed hy eenig krijgsvolk te lande stappen, om onverziens een fort of vesting, door de Turken buiten de voorstad gemaekt, te bespringen en aen te tasten: gelijk dezelve vesting ook, door de Venetianen, in eenen dagh verovert wert. Maer onder het drijven van den vyant, met groot gejuig, op de vlucht, sprong onverwaght een mijne: waer door hondert en vijftigh bestormers te sneuvelen quamen: en een gelijk getal gewont wiert.

D'overgeblevenen wreekten, met de degen in de vuist, de doot van hunne makkers, en togen, na het slechten der vesting, weer weg, met mee slepen van twee en twintigh stukken geschuts, die den vyant tot bescherming der saiken dienden, welke, geladen met krijgstuigen, ter eerster bequamer gelegentheit, hare koers na *Kanea*, op het eilant *Kandien* gelegen, zouden genomen hebben.

De oude stad *Epidaurus Limera* zelve lagh, volgens *Pausanias*, niet verre van zee, op een verheve plaetse. Aldaer was beziens waerdigh een tempel van *Venus*, en van *Eskulaep*, met een zittend marmer beelt daer in.

Op het kasteel was een tempel van *Minerva*, en aen de haven een tempel van *Jupyn*, de *Verlosser* gebynaemt. Pausan.

Onder de stad zelve schiet een uithoek in zee, *Minoa* by ouds genoemt.

Men zeidt *Epidaurus Limera* gene kolonie van Lacedemoners zy, maer van Epidaurers, of stedelingen van *Epidaurus*, die in het lantschap van *Argolis* of *Argia* woonden. Pausan. ziet pag. 97.

Want als de gezanten door d'Epidaurers uit den naem van het gemeen na het eilant *Kôs*, nu *Lango*, afgezonden waren, en aldaer aen dien oort in *Lakonika* aenlanden, waren zy aldaer gebleven, uit vermaen der dromen, en hadden zich aldaer met der woon ter neer geslagen.

Men zeit ook een draek of slang, dien zy met zich van huis, dat is, *Epidaurus*, braghten, uit het schip gekropen of gevlucht, en niet verre van zee in een hol gekroopen ware.

Te gelijk dan, door het gezight der dromen, en door het voorteken van den draek of slang, vonden zy raetzaem aldaer te blijven, en eene stad te stichten, en dezelve, na hunne vaderlantsche stad, *Epidaurus* te noemen.

Daer de slang verdween, waren ook altaren van *Eskulaep* opgerecht, en rontom het zelve groeiden olijf-bomen.

Onder alle aeloutheden, vindmen in *Malvazia* niet, als een ouden bron, en eenige marmere kolommen, zonder opschrift.

Ontrent twee stadien van de stad, op de rechte zijde, was een water, het water van *Inus* genoemt. Pausan. ziet pag. 157.

Drie

Drie of vier Fransche mijlen van *Malvasia*, en twee voor by een *Korion* of vlek, *Korion d'Agios Paulos* genoemt, begint men aen die beruchte wijnbergen te komen, die zeer treffelijke klairet-wijnen, doorgaens *Malvazey*-wijnen genoemt, geven. Zy strekken zich langs de zeekuste, tot aen *Porto delle Botte*, en qualijk in de zeekaerten *Porto Bol* genoemt: gelijk ook eene uithoek *Capo Bol* in de zeekaerten gedaght wort, die vier mijlen ten Noorde van *Malvasia* leit.

Deze haven gaet benoorde de kaep in. Hoewel een onbedreven zeeman met zijn schip daer niet kan inlopen: dewijl de mont van de haven, eer men daer in is, niet kan gezien worden.

Niger hout, dat deze haven by d'ouden, (als *Plinius*, *Pausanias*, *Strabo* en *Ptolomeus*,) *Cyphanta* genoemt werde: hoewel *Sofiano* wil, dat *Cyphanta* nu *Stilo* zou geheten zijn.

Het lant, tusschen de stad *Misitra* en *Malvasia*, is vol bergen, met ongebaende wegen.

Neffens den wegh, die van de stad *Béen* na *Epidaurus Limera* loopt, was eertijts, op de grenzen van *Epidaurus*, een tempel van *Diana Limnatis*.

Lantschap van *Korinthie*.

Het lantschap van *Korinthia* had, volgens *Pausanias*, dien naem van *Korinthus*, zoon van *Marathon*, en neve van *Epopeus* bekomen: dat te voore *Ephyrea*, na *Ephyre*, dochter van de Oceaen, geheten was. Maer *Ephyrea* wert *Korinthie*, na *Korinthus*, vernoemt, dien eenige voor eenen zoon van *Jupyn* houden: hoewel *Pausanias* getuight, niemant te kennen, die geschreven heeft, dat *Korinthus* een zoon van *Jupyn* zy: behalve de gemene Korintische man: die zulks uitstrooide. Want *Ephyre*, dochter van den Oceaen, (als *Pausanias*, uit zekeren anderen ouden schrijver der Korintische historien verhaelt:) was d'eerste, die haer in dit gewest met der woon neergeslagen, en het zelve na haer *Ephyrea* genoemt had.

Daer na voerde *Marathon*, zoon van *Epopeus*, en neve van *Aloëus*, zoon van de Zon, voor 's vaders overlast en hoon vluchtende, eene kolonie na het aenzee-gelegen gedeelte van *Attika*. Maer als *Marathon* de doot van zijnen vader *Epopeus* vernam, keerde hy na *Peloponnesus*, en trok, na het rijk onder zijn zonen verdeelt te hebben, weer na *Attika*. Aldus wert *Ephyrea*, na *Korinthus*, *Marathons* zoon, *Korinthie*: gelijk na zijnen anderen zoon *Asopus*, het lantschap van *Asopia*, *Asopia* genoemt.

De Zon gaf, (volgens *Pausanias* uit *Eumelus*,) aen zijnen zoon *Eëtes*, *Ephyrea*: gelijk aen zijnen anderen zoon *Aloëus* het lant van *Asopia*.

Wanneer *Neptuin*, (als de Korinthers zelfs by *Pausanias* verhalen,) om het lant met de Zon in krakeel gekomen was, wert *Briareus* over hen beide tot scheitsman gekoren, die den *Isthmus*, en al wat daer by lagh, *Neptuin* toewees; maer gaf d'uithoek, of spitse, of top des berghs, *Akrakorinthus*, die over de stad hangt, en waer op namaels een kasteel gesticht wiert, aen de Zon. Hierom wert gezeit, dat de *Isthmus* van *Neptuin*, of aen *Neptuin* heiligh ware, of *Neptuin* toebehoorde.

Het lantschap van *Korinthie*, dat eenige, als *Mela*, (die *Peloponnesus* slechts in zes lantschappen verdeilen,) beneffens het lantschap van *Sicyonie*, onder eigen *Achajen* begrijpen, is een gedeelte des hertoghdoms van *Chiarenza*, en beslaet het uitterste Noorder gedeelte van *Peloponnesus*, of *Morea*. ziet pag. 10.

Het wort, ten Weste, met de golf van *Lepanto*, en ten Ooste met den Saronischen zee-boezem, nu golf van *Engia*, bespoelt: paelt ook, ten Ooste en Zuide, aen het lantschap van *Argia*, desgelijks ten Zuide aen het lantschap van *Sicyonie*: van welk het door den vliet, nu *Langia*, en by ouds *Nemea* geheten, volgens *Strabo*, gescheiden wort: gelijk het ten Noorde, door middel van den Korintischen *Isthmus*, van *Hellas* of *Griekenlant*, anders groot *Achajen*, afgescheiden leit.

Pausanias maekt *Korinthie* tot een gedeelte des lantschaps van *Argia*.

Korintischen *Isthmus.*

DE Korintische *Isthmus*, of *Isthmus* van *Korinthus*, en nu op Italiaensch *Istmo di Korinto*, en anders *Stretta della Morea*, dat is, *straet van Morea*, genoemt, is een zeer stenige en smalle stroke lants, (gelijk ook *Pausanias* dezen *Isthmus* steenigh noemt,) en leit in het uiterste Noorder gedeelte van *Morea*, ontrent zes of zeven Italiaensche mijlen by na Oostwaerts, of meest ten Ooste, van de stad *Korinthen*, en wort ten Weste met de golf van *Lepanto*, en ten Ooste met de golf van *Engia*, eertijts de Saronische zee-boezem, bespoelt: dies deze *Isthmus*, tot eene scheitpael, tusschen beide deze golven of zee-boesems, strekt: gelijk ten Noorde *Peloponnesus*, nu *Morea*, door den zelven *Isthmus*, aen groot *Achajen* of *Hellas*, anders *Griekenlant*, vereenight wort, en Noord-Noord-Oost na de hooghste ry van den berg *Cytheron*, nu *Elatea* geheten, schiet. Dies *Plinius* deze *Isthmus* van *Korinthen* niet ongevoeghelijk een smallen hals van *Peloponnesus* noemt: door den welken *Peloponnesus* aen *Hellas* raekt.

D'*Isthmus* van *Korinthus* raekt, volgens *Pausanias*, by de haven *Kenchree*, en by de haven van *Lecheum*, aen zee, en maekt het binnenlantsch gewest tot een vast lant. Door het woort *zee*, is by *Pausanias* te verstaen, aen d'eene zijde, ten Weste, de Jonische zee, en aen d'andere zijde, ten Ooste, d'Egeesche zee of *Archipel*: hoewel eigentlijk deze *Isthmus*, ten Weste, aen de golf van *Lepanto*, en ten Ooste aen de golf van *Engia* raekt, die golven of boesems van de Jonische en Egeesche zee zijn.

Strabo noemt, in zijn eerste boek, dezen engen hals, den *Isthmus* der Peloponnesers: en in zijn derden boek, na de stad *Korinthen*, den Korintischen *Isthmus*: en *Pausanias*, na desselfs inwoonders, d'*Isthmus* der Korinthers, en *Plinius* den smallen hals van *Peloponnesus*. Maer *Thucydides* en *Herodoot* noemen dezelve *Isthmus*, doorgaens ook enkelijk, uitstekenheits halve, *Isthmus*, zonder den naem van *Korinthen* daer by te voegen.

Dewijl nu de Korintische *Isthmus*, ter weder zijde, met de zee bespoelt wort, zoo noemt *Ovidius* de zelve op Latijn *Bimaris Isthmus*, dat is, *tweezeesche Isthmus*.

By eenigen wert de Korintische *Isthmus*, of enge lantstreke, van het een tot het ander strant, of van d'eene haven *Lecheum*, tot d'andere haven *Kenchree*, met een Grieks woort *Diolkos* genoemt.

Anders was *Diolkos* eigentlijk de smalste oort van den Korintischen *Isthmus*, daer over kleine schepen by ouds van d'eene zee tot d'andere overgehaelt waren. Gelijk ook *Diolkos* zoo veel als overhael of overtoom gezeit is.

De Korintische *Isthmus* is by deze *Diolkos* of overhael, of by d'engte van deze *Diolkos*, (gelijk *Strabo* in zijn achtste boek spreekt,) veertigh stadien breet, dat zijn vijf Italiaensche, of eene Duitsche mijle en een vierendeel.

Hoewel *Strabo* een weinigh te voore schrijft, dat het hangend eilant van *Peloponnesus*, met een *Isthmus* van veertigh stadien besloten is. Dies hy aldus doorgaens deze *Isthmus* zoo breet schijnt te maken, zonder eene eigentlijke plaetse te noemen.

Dese *Diolkos*, of scheeps overhael, was neffens het vlek *Schenos*, dat na by het vlek en haven *Kenchree* lag: want van *Lecheum*, zeit *Strabo*, welk onder de stad *Korinthen* leit, strekt het strant tot aen *Pagas*, (daer tegen over in *Megaris*,) en wort van den Korintischen zee-boesem bespoelt, en is hol of wijkt inwaerts, en maekt de *Diolkos* of overhael, tot aen het tegen over gelegen strant by *Schenos*, dat dicht by *Kenchree* leit. *Hesychius* daer en tegen noemt de *Diolkos*, de enge lantstreke van den *Isthmus*, van *Lecheum* af, tot aen *Kenchree*.

Of de schepen by ouds op rollen of op wagens overgehaelt werden, zou men bezwarelijk kunnen zeggen, *Plinius* schrijft, dat de groote belet de schepen op wagens overgehaelt te worden. Doch uit dit schrijven van *Plinius* is niet wel te bespeuren, of hy door het woort *groote*, de groote van schepen, of de grote van de lantstreke van den *Isthmus*, van d'eene zee tot d'andere, verstaet.

Ge-

Gelijk de Lacedemoners, in oude tijden, gehele scheeps-vlooten over deze *Isthmus*, van d'eene tot d'andere zee, haelden: als uit *Thucydides* en andere oude schrijvers duidelijk te bespeuren is.

Door-graven van den Isthmus vruchteloos. Licht, veiligh en kort, zou de schipvaert van d'eene tot d'andere zee, te weten uit d'Egeesche zee of *Archipel*, in de Jonische zee, of eigentlijk uit de golf van *Engia* in de golf van *Korinthen*, welke den *Isthmus* ter weder zijden bespoelen, konnen geschieden, by aldien eene bevaerbare of doorgaende kil of vaert voor de schepen, door dezelve *Isthmus*, gegraven en gemaekt wiert.

In aeloude tijden hebben verscheide vorsten bestaen, d'engte van den *Isthmus* te doorgraven, om eene bevaerbare kil door dezelve te maken: hoewel altijt met een vruchtelozen uitslagh.

Aldus schrijft *Plinius*, dat deze engten of hals, d'*Isthmus* genoemt, door de welke *Peloponnesus* aen *Hellas* raekt, de omvaert der schepen lang en gevaerlijk maken: welker groote belet, om met wagens overgevoert te werden. Om welke oorzake, koning *Demetrius*, de *Dictator*, (of gezaghebber) *Julius Cesar*, prins *Kaius*, *Domitius Nero*, die engte met eene bevaerbare kil bestaen hebben te doorgraven: hoewel met een ongelukkigen aenvang: gelijk door de doot (of uitgang) van allen gebleken is. Dus verre *Plinius*.

Al wie, zeit *Pausanias*, bestaen heeft, *Peloponnesus* tot een eilant te maken, met den *Isthmus* te doorgraven, heeft het werk laten steken. Van waer zy begonnen te graven, is blijkelijk. Tot aen het stenigh gedeelte quamen zy in den aenvang niet. Het blijft als uit de natuur, en is nu noch een vast lant.

Het zelve doorgraven heeft, volgens *Aulius Gellius*, *Herodoot Attikus*, of Athener, (te weten d'Atheensche Sofist, die zeer rijk geworden was, en vele treffelijke werken, door zijne uitstekende schranderheit van geest, gemaekt had,) willen ondernemen: maer hy kon van den keizer de maght of vryheit, van dat werk aen te vangen, niet verkrijgen noch verwerven.

Cæl. Rhodign. Het welk ook *Demetrius Poliorcetes*, koning van *Syrie*, noch *Julius Cesar*, noch *Kajus Kaligula*, noch eindelijk *Nero*, niet machtig waren uit te voeren.

Ten tijde van *Pausanias*, zagh men noch de kentekenen van de doorgraving, eertijts aengevangen. Over welk vruchteloos bestaen, hy met deze woorden uitberst: *zoo bezwarelijk is het voor den mensch het goddelijk te verkrachtigen.*

Ja men ziet'er nu noch den oort van de doorgraving. Spon.

Wijders, de oorzake van deze vruchteloze doorgraving leggen eenigen, als *Maginus*, op de vastigheit of stenigheit der aerde en gront.

Ook schijnt dit zelve *Lucianus* aen te wijzen, daer hy verhaelt, dat keizer *Nero*, na het zingen van lofzangen, ter eere van *Neptuin*, *Amfitrite*, *Melicerta* en *Leukothea*, met eene goude spade uit de stad *Korinthus* na den *Isthmus*, onder het zingen en juigen van allen, driemael d'aerde met een schop geschrapt, en daer na den krijgsknechten bevolen hadde, al het geen, dat aertaghtig en vlak was, te doorgraven; maer belaste den genen, die uit de gevankenis gehaelt waren, stenige en steile plaetse te doorgraven.

Maer de krachtigste of voornaemste oorzake, waer om, met het doorgraven van den *Isthmus*, niet voortgevaren wiert, was hier uit ontstaen, dewijl gevreest wiert, dat de Jonische zee, die hoger als d'Egeesche zee, van d'Egyptische lantmeters geoordeelt wert, het eilant *Egina* en andere, zou mogen overstromen, als *Strabo* in de volgende woorden verhaelt. Lucan. Dialog.

Wanneer Demetrius, (zoo *Eratosthenas*, by den zelven *Strabo* zeit,) *ook de Peloponnesische Isthmus, om eene doorvaert voor de schepen te openen, bestaen had te doorsnyden, was hy daer in door de bouwmeesters belet geworden, die gemeten hadden, en berichten, dat de zee, in den Korintischen zeeboesem, hoger ware, dan de gene, die by de have Kenchreai was. Waer om geschieden zou, dat, indien hy de tusschen gelege lantstreke van die zeen deed doorsnijden, de gehele zeestreke* (*of overvaert*,) *tot aen het eilant Egina, en Egina, en de nabygelege eilanden zelfs, met water zou overstroomt worden: en voortaen de schipvaert door den Isthmus vruchteloos zijn.* Dus verre *Strabo*.

Door deze bewijsrede logende *Eratosthenes*, als *Strabo* verhaelt, tegen het gevoelen van *Archimedes*, dat de Mid-

dellantsche zee, onder een zelve of eenige oppervlakte begrepen ware, dat is, of water pas lage.

Ziet ook Plutarch. in het leven van Cesar. Sueton. Dio. Desgelijks bevestigen *Lucianus*, in het leven van *Nero*, en *Filostratus* in het leven van *Apollonius*, dat *Nero* het aengevangen werk gestaekt hadde, uit vreeze van dat de Jonische zee het eilant *Egina* zou mogen overstromen: na dien d'Egyptische lantmeters, in het meten, de Jonische zee hoger bevonden hadden. En aldus was, na verloop van twaelf dagen, het aengevangen werk, van den *Isthmus* te doorgraven, gestaekt.

Aldus schrijft ook *Erasmus* in de volgende woorden: *Filostratus, in het leven van Apollonius, logent, dat Nero, overwonnen door de zwarigheit des werks, zou opgehouden hebben: maer dewijl hy vreesde, dat d'ingelate zee het vergaen van Egina zou voorspellen, of nieuwe dingen in het Roomsche rijk ontstaen zouden: want dat hadden d'Egyptische wichelaers voorzeit.*

Andere, als *Zonaras*, schrijven, dat, als keizer *Nero d'Isthmus* met de spa begon uit te graven, bloet, zoo dra d'aerde aengeraekt werd, na buiten opwelde. Spon. Zoo ook noch de hedendaegse Grieken, die zeer onkundigh in de historien zijn, zeggen, hadden de genen, die aldaer wilden arbeiden, bloet uit d'aerde, die zy omroerden, zien komen: het welk hen dwong het aengenomen werk te staken.

Uit dit vruchteloos bestaen van het doorgraven van den *Isthmus*, was by d'oude Romeinen een spreekwoort, in het latijn, ontstaen, welk luide: *Isthmum perfodere*, dat is, *den Isthmus doorgraven*. Dat op de genen geduit wiert, die met een groot, doch vruchteloos bestaen, iet trachten uit te voeren.

Isthmia of Isthmische spelen. Solin. D'*Isthmus* was, door de vijf jarige spelen, en door eenen tempel van *Neptuin*, vermaert en roemruchtig. Welke spelen men ziet hierom ingestelt te zijn, dewijl de kusten van *Peloponnesus* met vijf zee-boesems bespoelt worden. Dit schouspel, zijnde door *Kypselus*, eerste koning van *Korinthus*, overgeslagen, hebben de Korinthers op de negen en veertighste *Olympias*, (dat is, op het jaer vijf hondert en tachentigh, voor des Zalighmakers geboorte,) met d'oude plechtelijkheit herstelt.

D'*Isthmia* of Isthmische spelen, alzoo na deze *Isthmus* genoemt, waren tweederlei: want eenige waren ter eere van *Neptuin*, en andere, ter eere van *Palemon*, door *Theseus* of *Sisyfus* ingestelt.

D'Isthmische strijden of spelen hielden niet op, toen de stad *Korinthus* al door *Mummius* verdelght was. Maer zoo lange de stad woest lagh, wiert den Sicyoners toegelaten, d'Isthmische spelen te vieren. Pausan.

Na *Korinthus* weer herbouwt en bewoont was, quam die eere weer den genen toe, die, ten tijde van *Pausanias*, en van keizer *Adrianus*, de stad bewoonden.

Driederleie spelen wierden by d'oude Peloponnesers geviert, die ieder, na een byzondere plaetse, daer zy gehouden wiert, genoemt waren: als de spelen *Olympia*, na de stad *Olympia*: de spelen *Nemea*, na de stad *Nemea*: en de spelen *Isthmia*, na den *Isthmus* van *Korinthus*.

D'*Isthmia* wierden geviert by den tempel van *Neptuin*, op den *Isthmus*: d'*Olympia* in het lantschap van *Elis*, by eene stad van een zelve name *Olympia*: en de *Nemea*, op een plaetse van een zelven name, in het lantschap van *Argia* of *Argolis*.

D'*Isthmus* behoorde *Neptuin* toe, of was aen *Neptuin* heiligh: gelijk d'*Akrakorinthus* of top des berghs, die boven de stad *Korinthen* hangt, aen de Zon: gelijk ook, op den Korintischen *Isthmus*, een altaer van *Neptuin*, volgens *Diodoor*, stont. En niet alleen was d'*Isthmus*, maer ook gansch *Peloponnesus* aen *Neptuin* toegewijd. Pausan.

Van d'alleroudste geheugenis der menschen her, wert, volgens *Diodoor*, *Peloponnesus* voor de woonstede van *Neptuin*, en dit gewest aen den zelven heilig gehouden: gelijk ook eindelijk al de steden van *Peloponnesus*, boven alle andere, den zelven godsdienstig eerden.

Wanneer d'Atheners op de Lacedemoners de zege, in een zeegevecht, bevochten hadden, rechten zy eene zegestaetsie, ter gedachtenis der zege, op, en wijden aen *Neptuin* op den *Isthmus* een schip toe. Diodor.

Wanneer men over lant en oorlogszaken onder de Grieken raetpleegde, wert op den *Isthmus*, of te *Korinthus*, lantdagh of vergadering gehouden: alwaer d'opperhoofden en voornaemsten der Grieken verschenen. Justin.

Op den *Isthmus* waren by ouds beziens-

waer-

waerdige werken, als het schouwtoneel, een Stadium of loopbaen van witten steen, een tempel van *Neptuin*, en pijnbomen bosch, met wiens lof de kampvechters of worstelaers bekranst wierden.

Daer d'in of toegang na den tempel van *Neptuin* was, stonden op d'eene zijde de beelden der worstelaers, die overwinners in d'Isthmische spelen verklaert waren.

Op d'andere zijde stonden pijnbomen, en dier vele, als in een rechte lijn.

In den tempel, die van eene middelmatige groote was, stonden kopere *Tritons*: en in het voorste gedeelte des tempels, twee beelden van *Neptuin*, en een *Amfitrite*, *Neptuins vrouw*, van koper. Ook was de zee zelve van koper.

De dingen, die van binnen waren, had zeker *Herodes* d'Athener toegewijt, als vier vergulde houte paerden: behalve de hoeven, die van ivoir waren. Neffens de paerden stonden twee *Tritons*, tot aen den navel vergult: maer het overig was van ivoir.

Op de wagen stonden *Amfitrite* en *Neptunus*: en op een dolfijn stont het kint *Palemon* overeind: ook van gout en ivoir gemaekt.

Op de midden voetstal, die de wagen ondersteunde, was de zee uitgebeelt: waer uit *Venus* opschoot.

Ter zijde stonden de beelden der nymfen, *Nereides* genoemt. Daer stonden ook beelden van *Ino*, *Belleforontes* en *Pegasus*.

Whel. Spon. Op eenen top, een gedeelte van den bergh *Oneius*, gelegen tusschen het vlek *Kromyon*, en de haven *Kenchree*, ziet-men de puinhopen van die vermaerde plaetse, waer op d'Isthmische spelen gehouden werden. Men ziet 'er noch de puinhopen, niet alleenlijk van eene stad, en van oude muren, en verscheide oude tempels of kerken; maer ook fraeie overblijfselen van het Isthmise schouwtoneel van witten steen: al welke puinhopen nu *Paleokastro*, dat is, *oud kasteel*, op Grieksch genoemt werden.

Daer waren veel meer andere tempels en treffelijke gebouwen, die by *Pausanias* gedaght worden; hoewel 'er ook vele andere tempels geweest zijn, die *Pausanias* niet gedenkt: als blijkt uit het volgend Grieksch opschrift, dat *Wheler* en *Spon* ten halven wege in de aerde, by eene kleine verwoeste kerke, vonden, en van verscheide tempels, hoven en portalen spreekt, die door zekeren *Publius Licinius Priscus Juventianus* herbouwt waren.

ΘΕΟΙΣ ΠΑΤΡΙΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ

Π. ΛΙΚΙΝΙΟC ΠΙΑΙΜ ΠΡΕΙCΚΟC Of
ΙΟΥΟΥΕΝΤΙΑΝΟC ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΠΥΑΙΜ
ΔΙΑ
ΒΙΟΥ ΤΑC ΚΑΤΑΛΥCΕΙC ΤΟΙC
ΑΠΟ ΤΗC
ΟΙΚΟΥΜΕΝΗC ΕΠΙ ΤΑ ΙCΘΜΙΑ
ΠΑRΑΓΕΝΟ —
ΜΕΝΟΙC ΑΘΛΗΤΑΙC ΚΑΤΕC-
ΚΕΥΑC|ΕΝ
Ο ΑΥΤΟC ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΛΑΙΜΟ-
ΝΙΟΝ ΤΟΙC
ΠΡΟCΚΟCΜΗΜΑCΙΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΝ ΑΓΙΟΤΗΡΙΟΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΕΙCΟΔΟΝ ΚΑΙ
ΤΟΥC ΤΩΝ
ΠΑΤΡΙΩΝ ΘΕΩΝ ΒΩΜΟΥC CΥΝ
ΤΩ ΠΕΡΙ —
ΒΟΛΩ ΚΑΙ ΠΡΟΝΑΩ ΚΑΙ ΤΟΥC
ΕΝ ΚΡΙΤΗΡΙ
ΟΥC ΟΙΚΟΥC ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ
ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΝ ΑΥΤΩ ΑΓΑΛΜΑ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ ΤΟΝ ΔΕ
ΠΕRΙΒΟΛΟΝ ΤΗC ΙΕΡΑC ΝΑ-
ΠΗC ΚΑΙ ΤΟΥC ΕΝ ΑΥΤΗ
ΝΑΟΥC ΔΗΜΗΤΡΑC ΚΑΙ
ΚΟΡΗC ΚΑΙ ΔΙΟΝΥCΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΙΔΟC CΥΝ ΤΟΙC
ΕΝ ΑΥΤΟΙC ΑΓΑΛ —
ΜΑCΙΝ ΚΑΙ ΠΡΟCΚΟCΜΗΜΑ-
CΙΝ ΚΑΙ ΠΡΟΝΑΟΙC
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΠΟΙΗCΕΝ ΚΑΙ
ΤΟΥC ΝΑΟΥC
ΕΥΕΤΗΡΙΑC ΚΑΙ ΚΟΡΗC ΚΑΙ
ΤΟ ΠΛΟΥ —
ΤΩΝΕΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑC ΑΝΑΒΑ-
CΕΙC ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΑΛΗ —
ΜΑΤΑ ΥΠΟ CΕΙCΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΟC ΔΙΑ —
ΛΕΛΥΜΕΝΑ ΕΠΕCΚΕΥΑCΕΝ Ο
ΑΥΤΟC ΚΑΙ
ΤΗΝ CΤΟΑΝ ΤΗΝ ΠΡΟC ΤΩ
CΤΑΔΙΩ CΥΝ
ΤΟΙΣ ΚΕΚΑΜΑΡΩΜΕΝΟΙC ΟΙ-
ΚΟΙC ΚΑΙ ΠΡΟC —
ΚΟCΗΜΗΑCΙΝ ΥΠΕΡ ΑΓΟΡΑ
ΝΟΜΙΑC
ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Het

Het luit op Neerduitsch aldus:

Aen de Vaderlantsche Goden, en aen het Vaderlant.

Publius Licinius Pyem (of Pyaim) Priskus Juventianus, hogepriester, zijn leven lang, heeft zelf herbergen voor alle worstelaers, die van de stad des aerdbodems, tot de Isthmia (of d'Istmische spelen) by eenkomen, gebouwt, en het Palemium (dat is tempel van Palemon) met cieraedjen, en het heilige der heiligen, en den heiligen ingang, en d'altaren der Vaderlantsche Goden, met een omtrek, galderyen en portael, en de bygevoegde huizen, en den tempel der zon, en in den zelven een beelt, en de galderyen, en omtrek des heiligen wouts, en in den zelven de tempels van Ceres, Proserpina, Bacchus en Diana, met de beelden in dezelve, en portalen, op zijne eigen onkoste gemaekt. Hy zelf heeft ook tempels van Overvloet en Proserpina, en een Plutoneion (of tempel van Pluto,) en trappen en vertrekken, die door aertbevingen en outheit vervallen waren, doen bouwen, en de galderyen by het † Stadium, met d'overwelfde huizen en cieraedjen, onder zijn merkmeesterschap toegewijdt.*

* versta Rome.

† Loopbaen.

De hooft, of voornaemste kerke, was gewijt aen *Palemon*, alzoo by de Grieken, en by de Latijnen * *Portunus* genoemt: wien ter eere de spelen, *Isthmia*, geviert werden, derwaerts gansch *Griekenlant* na toeschoot. Zommige van d'overige tempels waren gewijd aen *Neptuin*: andere aen de zon: zommige aen *Ceres* en *Proserpina*: andere aen *Diana*, *Pluto*, *Bacchus* en de nymf *Nape*: als blijkt uit het opschrift voornoemt.

* of Portumnus.

Palemon was te voren *Melicerta* of *Melicertis* genoemt: het welk by dezen voorval ontstont.

Melicerta, of *Melicertis*, was een zoon van *Ino*, (dochter van *Kadmus* en *Harmonia*,) en van *Athamus*, koning van *Theben*: met den welken de moeder haer, wanneer zy zagh, dat haer man, uit eene dolheit en razernye, haren anderen zoon *Learchus*, met den zelven tegen de stenen aen te smijten, gedoot had, in zee van eenen steen, *Molukris* genoemt, storte: maer zy wierden beide, uit medogen der Goden, in zeegoden verandert. De moeder *Ino* wiert *Leukothea*, dat is, *witte Goddin*, vernoemt, en voor een en dezelve met *Aurora* of Dageraet gehouden, en was ook de moeder *Matuta* geheten; maer *Melicerta* nam den naem van *Palemon* aen, die de Latijnen ook *Portunus* noemen; om dat die gezeit wiert over de havens te gebieden, en dezelve in zijn gewout te hebben; want *Portus* bediet op Latijn eene *haven*.

Zoo men *Pausanias* geloven magh, zou de zoon *Melicertis*, na die in zee gesmeten was, door eenen dolfijn opgenomen, en aen den Korintischen *Isthmus* opgezet zijn: die toen van name verwisselde, en, in plaetse van *Melicertis*, *Palemon* genoemt wert: den welken, onder andere eeren, ook d'Isthmische spelen toegevoegt wierden. De steenrotse *Molukris* wiert aen *Leukothea* en *Palemon* toegewijdt.

In *Kromyon*, een vlek des lantschaps van *Korinthie*, was ook een altaer van *Melicertis* of *Palemon*, als *Pausanias* in den aenvang van zijn twede boek schrijft: met byvoegen, dat die jonge derwaert op eenen dolfijn zou gevoert zijn.

Wanneer *Sisyfus*, aeloude koning van *Korinthen*, dien doot gevonden had, begroef hy hem op den *Isthmus*, en voerde, 't zijner eere, den strijt der Isthmische spelen in. Pausan.

Ter eere van *Palemon*, werden d'*Isthmia* of Isthmische spelen geviert, die allereerst, door * *Theseus* of † *Sisyfus*, ingestelt waren, en tot prijzen, kranzen van pijn of mastbomen loof gevlochten hadden.

* Plutarch.
†Pausan.

Binnen den omtrek des tempels, op de linke zijde, was een kapel van *Palemon*: waer in de beelden van *Neptuin*, *Matuta* en *Palemon* gestelt waren.

Daer was ook een ander vertrek, *Adytos* genoemt: in het zelve was een onderaertsche neergang, alwaer men zeide, dat *Palemon* verborgen of begraven ware. En by aldien aldaer een Korinthier, of vreemdeling, eenen eed staefde, die kon door genen vond dien eed ontgaen.

Sisyfus, aeloude koning van *Korinthen*, was ook op den *Isthmus* begraven, alhoewel weinige, zeit *Pausanias*, Korinthers zijn graf wisten.

In het begin van den *Isthmus* was een

een oort, alwaer de ſtraetſchender *Sinis*, aen takken van pijn of maſtbomen, na d'aerde gebogen, de genen, die hy in een gevecht overwonnen had, met banden ter weder zijde knevelde, ten einde die, wanneer de takken zich weer oprechten, deerlijk gepijnigt wierden: met welk ſlagh van ſtraffe hy zelf namaels door *Theſeus* geſtraft wiert: want *Theſeus* had den ganſchen weg, die van *Trezene* na *Athenen* liep, van ſtraetſchenderyen gezuivert. Pauſan.

Ook had dees *Theſeus Periſetes*, die gezeit wert uit *Vulkaen* geſproten te zijn, en in het vegten eene kopere knotſe gebruikte, in het heilig *Epidaurus* gedoot.

In den tempel van *Neptuin*, op den *Iſthmus*, ſtont ook het kint *Palemon* recht over eind, van gout en elpenbeen gemaekt.

Op den Korintiſchen *Iſthmus* was, naer men verhaelt, by ouds eene kolom opgerecht: welke in 't algemeen de Jonen, die, zijnde uit *Peloponneſus* verdreven, *Attika* beneffens *Megaris* bezaten, en de genen, die *Peloponneſus* bezaten, opgerecht hadden. Strab.

Op het gedeelte, na *Megaris* toe, was geſchreven. *Dit is niet Peloponneſus, maer Jonia.* Op d'andere zijde ſtont. *Hier is Peloponneſus, en niet Jonia.*

Het was eene gewoonte, onder d'oude Grieken, zoodanige kolommen tot grens of lantpalen te ſtellen.

De ſtad *Korinthen.*

KOrinthos, na de Griekſche, en *Korinthus*, na de Latijnſche ſpelling, is de ſtad alzo van over ouds her, zonder eenige verandering by Grieken en Latijnen, en ook in het Nieu Verbont, by den Apoſtel *Paulus*, genoemt. Gelijk nu noch dezelve ſtad, (zoo men het hedendaegſche *Korinthen* eene ſtad, en niet veel meer een vlek of dorp mag noemen,) na d'Italiaenſche ſpelling *Corintho* of *Coranta*, en by verkortingh *Koritho* geheten wort; want zelden wort de letter S. op het eind van het woort uitgeſproken: maer de Turken noement *Korinthus* of *Korinthen Gerame.*

Deſgelijks was de lantſtreke, daer in de ſtad lagh, en zoo verre het gebiet der ſtad ſtrekte, *Korinthia* genoemt: maer het heet nu *Ducato di Chiarenza*, dat is, *hertogh van Chiarenza.*

De ſtad *Korinthen* was in den ingang van * *Peloponneſus*, ten aenzien van het overigh *Griekenlant*, gelegen: waer om eenigen *Korinthen* niet t'onrecht, met een Griekſch woort, *pylen*, dat zijn poorten, van *Peloponneſus* genoemt hebben, dewijl dezelve ſtad als een toegang na ganſch *Peloponneſus* is. *nu Morea.

Korinthus was by ouds *Ephyra* of *Efyra* genoemt: gelijk ook het lantſchap van *Korinthia Ephyrea* geheten was: want aldus is by *Homeer*, op verſcheide plaetſen, door den naem van *Efyra*, *Korinthus* te verſtaen. Deſgelijks wort het beroemt Korintiſch koper, by den poëet *Virgilius*, Ephyreiſch of Efyreeſch koper geheten: gelijk ook de beruchte hoer *Lais*, die gezeit wiert van *Korinthus* geboortigh te zijn, by den poëet *Propertius*, d'Efyreeſche *Lais* geheten wort. Ook noemt *Claudianus* de Korintiſche dochters of vryſters, of liever het licht Korintiſch vrouwvolk, *Efyreides.*

Ephyra was, volgens *Stephanus*, alzo na *Efyrus*, zoon van *Myrmyce*, vrouw van *Epimetheus*, geheten: of liever na *Ephyra*, die *Pauſanias* eene dochter van den *Oceaen* maekt, en allereerſt, volgens zijn ſchrijven, in dit lant gewoont had.

D'oudheit van de ſtad *Korinthus* heeft by na den tijt van de ſtichting verduiſtert; hoewel die ongetwijffelt zeer oud is; want de zelve wort al by *Homeer*, onder den naem van *Efyra*, gedagt gelijk gezeit is.

Euſebius, na den voorgang van *Hieronymus*, brengt de ſtichting der ſtad *Korinthus*, te voren *Efyra* genoemt, ontrent op het zeventigſte jaer van *Moyſes.*

Zoo men *Apollodorus* geloven mag, zou *Efyra*, door *Siſyfus*, zoon van *Eolus*, die de dochter van *Atlas* ten wijve nam, geſticht zijn, die ontrent zeventigh jaren voor den Trojaenſchen oorlogh leefde, hondert en zeventigh jaren la-

later, na den tijt, dien *Eusebius* ſtelt.

Plutarchus noemt *Korinthus* eene ſtad van *Glaukus*, als of dezelve door *Glaukus* zou geſtight zijn: gelijk ook *Stephanus* zekeren *Glaukus* tot ſtichter ſchijnt te ſtellen: dewijl hy ſchrijft, dat *Glaukus Korinthus* aen de binnenſte inwijk, (te weten aen den Korintiſchen zeeboeſem,) na 't ooſte ſtichte.

ziet pag. 35. *Velleius Paterkulus* ſtelt *Aletes*, tot ſtichter der ſtad *Korinthus* of *Efyre*: dien *Euſebius* den eerſten koning der Korinthers noemt. Want hy ſchrijft aldus: *Een weinigh te vooren heeft Alethes, de zeſte, na Herkules, zoon van Hippotes, Korinthus, dat te vore Ephyra geheten was, en de ſloten van Peloponneſus begreep, op den Iſthmus geſticht. Mummius, Roomſche veltheer, heeft Korinthus uitgeroeit, op het negen hondert en twee en vijftighſte jaer, na het door Alethes geſticht was.* Doch dit ſchrijven van *Vellejus* hout *Scaliger* te recht voor valſch: dewijl *Aletes* niet de zeſte, maer de vijfde na *Herkules* was: gelijk hy ook *Korinthus* niet geſticht heeft; naerdien vele jaren te voren, de Siſyfiders, dat zijn nakomelingen van *Siſyfus*, aelouden Korintiſchen koning *Korinthus* bezeten hadden.

D'oude ſtad *Korinthen*, de beroemſte van al de Griekſche ſteden, en die met recht altijt onder d'edelſte ſteden van *Griekenlant* gerekent is, wort by verſcheide oude ſchrijvers, zoo Grieken als Latijnen, om haren voordeligen oort en wel gelegentheit, rijkdom, en ſterkte, met verſcheide en vele lof-redenen en eertytelen beſchonken.

Plutarchus eigent, naeſt *Sparta* en *Athene*, aen *Korinthen* de hooghſte waerdigheit toe.

Cicero noemt *Korinthen* op d'eene plaetſe het Licht van ganſch *Griekenlant*: en op een andere plaetſe, het beroemſte Licht van ganſch *Griekenlant*.

Homeer noemt *Ephyra* of *Efyra*, dat is, *Korinthen*, doorgaens het rijke *Korinthen*: en *Pindarus* het gelukzalige *Korinthen*.

Deſgelijks ſchrijft *Oroſius*, dat *Korinthen* by ouds de rijkſte ſtad van alle ſteden op den gehelen aertbodem ware: dewijl die, als eene winkel van alle kunſtenaers en kunſten, en eene algemene koopſtad van *Aſie* en *Europe* was.

Deſgelijks ſchrijft *Thucydides*, dat de Korinthers machtig van gelt waren.

Korinthus, *Argos*, *Elis* en *Thebe*, waren by ouds de machtighſte ſteden van *Griekenlant*. Strab.

Strabo noemt *Korinthus* rijk, om zijne zee-koopſtad, op den *Iſthmus* gelegen: welke twee havens had, d'eene na *Italie*, en d'andere na *Aſie* toe, en beide wonder wel ten koophandel gelegen: d'eerſte *Lecheum*, en de laeſte *Kenchree* genoemt.

Filippus, koning van *Macedonie*, noemt by *Livius*, *Korinthen*, in *Achaja*, *Demetrias*, in *Theſſalia*, en *Chalcis*, op het eilant *Eubea*, voetboeiens van *Griekenlant*. Ook melt *Diodoor*, dat het geweſt of oort van *Korinthus*, tot de heerſchappye van *Griekenlant*, zeer bequaem ware.

Wy zullen eerſt d'oude gelegentheit en ſtant der ſtad *Korinthus*, en haer kaſteel, *Akrokorinthus* geheten, zoo als die haer ten tijde der Apoſtelen bevonden, toen die door keizer *Julius*, na hare verwoeſting door *Mummius*, herbouwt was, uit *Strabo*, *Plinius* en *Pauſanias* ten toon ſtellen. Daer na uit *Wheler*, *Spon*, en andere hedendaegſche ſchrijvers, zoo die nu haer bevind, beſchrijven. *Strabo* ſchrijft dan aldus.

Korinthus en de ſtad *Meſſena* zijn elkanderen gelijk: want over beide hangt een hoge en ſteile bergh, die met een gemene muur omringt is, en die tot een kaſteel verſtrekt: welker een *Akrokorinthus*, en 't ander *Ithome* geheten was.

Dies ſcheen *Demetrius Farius* of *Falerus*, tot den Macedoniſchen koning *Filippus*, zoon van *Demetrius*, wel ter zake gezeit te hebben, die hem ried beide deze ſteden in bezit te nemen, by aldien hy *Peloponneſus* begeerde te hebben; want indien hy (zeide *Falerus*) alle beide de hoornen bemachtigt had, dan zou hy ook lichtelijk den os kunnen krijgen: door de *hoornen* verſtont hy *Korinthus* en *Ithome*, en door den *os Peloponneſus*. Zulks om deze wel gelegentheit des oorts, de zelve ſteden veel krakeels onder malkanderen hadden. Het zelve verhaelt ook Polybius.

De Romeinen nu hebben *Korinthus* verdelght, en daer na herbouwt: maer de Lacedemoners hebben *Meſſene* verdelght, en de Thebaners het zelve weer vernieuwt. Doch de kaſtelen bleven onbewoont.

De

De ſtant of gelegentheit der ſtad *Korinthus*, zoo als wy dezelve, onlangs (zeidt *Strabo*,) door de Romeinen herbouwt, na die door den Roomſchen veltheer *Mummius* verdelght was, gezien hebben, is duſdanig. Een hoge bergh, hebbende lijnrecht neer de hoogte van derde halve: maer den opgang van dertigh ſtadien, eindight in een ſpitſen top of kruin, *Akrokorinthus*, dat is, *Kruin Korinthus*, genoemt. Deſſelfs gedeelte, na 't Noorde, is het allerſteilſte of allerrechte: onder het welk, aen de voet van *Akrokorinthus*, op een vlakken en tafelvormigen oort, de ſtad leit.

De ronte of omtrek der ſtad zelve is van veertigh ſtadien, en ook bemuurt, voor zoo verre als dezelve van dien bergh ontbloot is.

De bergh zelf *Akrokorinthus*, daer die kon met eenen muur omvangen worden, is met een zelven omtrek omringt.

Wanneer *Strabo* op den bergh geklommen was, vertoonden zich noch de overblijfſelen of puinhopen der oude ſtad: zulx de gehele omtrek van omtrent vijfentachentig ſtadien was.

Aen d'andere zijden is de bergh zoo recht of ſteil niet; maer ſchiet evenwel van daer genoechzaem hoog op.

Op den top ſtont een tempeltje van *Venus*. Onder den top is de bron *Pyrene*, die gene uitvloeing heeft, en altijt vol klaer drinkwater is.

Men zeidt, dat ook van daer, en uit eenige andere onderaertſche aderen, een bron aen den voet des berghs uitgeſmeten werde, die in de ſtad vloeit: zulx dezelve daer door genoechzaem bewatert wort. Ook is overvloet van putten in de ſtad, en ook, naer men zeidt, op *Akrokorinthus*. Hoewel wy dat, zeidt *Strabo*, niet weten.

Wanneer dan *Euripides* aldus ſpreekt: *Ik kom, verlatende het rontom-beſpoelt Akros* (of *Hoogh*) *Korinthus, de heilige heuvel, en de ſtad van Venus*: zo moet het woort *rontom-beſpoelt*, voor diepte genomen worden; dewijl ook putten en onderaertſche gangen door dezelve ſtad ſchieten. Of 't is te verſtaen, dat de bron *Pirene*, by ouds over gevloeit zy, en den bergh overſtroomt hebbe.

Men zeit, dat aldaer *Pegaſus*, een gevleugelt paert, in het drenken, door *Bellereſontes* gevangen wierde, dat uit den hals van *Meduſa*, in het doorhouwen van *Gorgo*, voortgebraght was. Ziet pag. 48.

Onder *Pyrene* is een *Siſyſeum*, dat is, een tempel of een konings-hof, van *Siſyſus*, aeloude koning van *Korinthen*, van witten ſteen, dat niet weinige overblijfſelen behouden heeft.

Van den top van den bergh *Akrokorinthus*, ziet men, na 't Noorde, de hoge en ſneeurijke bergen *Helikon* en *Parnaſſus*, en den Kriſſeeſchen zeeboezem, die onder beide gelegen, en met *Focis, Beotis* en *Megaris* omringt is.

Boven al deze bergen leggen de bergen, *Oneia* genoemt, die van de klippen of ſteenrotſen *Scyronides*, en van den wegh, die van daer of neffens den zelven na *Attika* loopt, tot aen *Beotie* en den bergh *Citheron* ſtrekken. Dus verre *Strabo*.

Atheneus getuight het water van den bron *Pirene*, in het wegen, het lichtſte van alle wateren van Griekenlant bevonden te hebben.

Ptolemeus melt by *Atheneus*, dat hy, wanneer hy langs den weg, *Kontoporia* geheten, na *Korinthus* gegaen, en boven op den bergh geklommen was, eenen bron gevonden had, die kouder water, als ſneeu uitgaf: waer van vele niet derfden drinken, uit vreze van te verſtijven: hoewel hy zeidt, het zelve gedronken te hebben.

De oude ſtad *Korinthen* was niet, gelijk *Velleus Paterkules*, *Maginus*, en vele andere uit onkunde geſchreven hebben, op den Korintiſchen *Iſthmus* zelve (alzoo na de ſtad *Korinthen* genoemt) gelegen; maer vijf of zes Italiaenſche of anderhalve Duitſche mijlen, weſtwaerts van daer, neffens den *Iſthmus*, en tegen over het midden van dezelve gelegen: zulx by aldien men uit het middelpunt van *Korinthen* twee rechte lijnen haelde, een na *Lecheum* toe, (de Weſter grenspael van den *Iſthmus*, en eene treffelijke zee en ſcheepshaven van den Korintiſchen zeeboezem, nu *Golfo di Lepanto*,) en eene andere lijn na *Kenchree*, (de ooſter grenspael van den

D *Iſth-*

Isthmus, en eene beroemde haven van den Saronischen zeeboezem, nu de *Golf van Engia,*) en eene derde lijn, van *Lecheum* na *Kenchree*, dwers over den *Isthmus* haelde, daer uit een driehoek met twee zijden van gelijke grote of lengte ontstaen zou: welker basis of voetstal van veertigh stadien, dat zijn vijf Italiaensche of vijf vierendeel Duitsche mijlen, zal zijn, en de beide zijden, ieder van zestigh stadien, of zeven Italiaensche mijlen. Hier uit is het schrijven van *Plinius* te verstaen, daer hy, in zijn vierde hooftstuk des vierden boeks, aldus schrijft.

*Op deze midden-tusschen-wijte, (te weten, die aen d'eene zijde, met den Korintischen zeeboezem, en aen d'andere zijde, ten Weste, met den Saronischen zeeboesem bespoelt wort: en daer aen d'eene zijde Lecheum, en aen d'andere Kenchren is, de palen van d'engten: te weten van den Isthmus) welke wy den Isthmus noemden, wort de Kolonie, Korinthus op den opboeisel des hals bewoont, te vore Ephyra gezeght, zestigh stadien van beide stranden: hebbende uit haer hooghste slot (of kasteel,) welk Akrokorinthus genoemt wort, op het welk een bron Pyrene is, haer uitzigt op twee zeen**. *Plinius* zeid, niet op den *midden hals*; maer op den opboeisel of opgang des hals: want anders zou *Korinthen*, dewijl d'*Isthmus* veertigh stadien breet is, van beide stranden gene zestigh, maer slechts twintigh stadien hebben moeten afleggen. In dien zin zijn de Latijnsche woorden, *Applicatu colli*, die *Plinius* gebruikt, te verstaen. Andere lezen *Applicata colli*: dat zeggen wil: *aen den heuvel geplakt of geplant.*

* Versta d'Egeesche en Ionische zee.

Ricciol. Hydrogr. Strab.

Maer op den *Isthmus* zelve lagh eene *Emporium* of zeekoopstad van *Korinthus*, welke twee havens voornoemt had: d'eene na *Italie*, en d'andere na *Asie* toe: en d'eerste *Lecheum*, en d'andere *Kenchree* geheten.

In de stad *Korinthen* waren, volgens *Pausanias*, vele treffelijke werken, eensdeels overblijfselen der aeloutheit, en eensdeels gemaekt, wanneer de stad der Korinthers in de later tijden bloeide.

Op de merkt stonden zeer vele tempels. Daer was een tempel van *Diana*, *Efesia* gebynaemt, en twee houte vergulde beelden van vader *Liber**: behalve de monden of aenzighten, die met rode verwe bestreken waren. Het een wiert *Lysium*, en het ander *Baccheum* gebynaemt: welke beelden, by dezen voorval, zouden opgerecht zijn.

* Of Bacchus.

Men zeidt, dat *Pentheus*, wanneer hy vader *Liber* of *Bacchus* met vele honen bejegent had, en vele andere dingen baldadelijk bestont te doen, eindelijk, om de geheime kerkdiensten der vrouwen, die dezelve, *Bacchus* ter eere, deden, te bezightigen, na den bergh *Citheron* getrokken, en op eenen boom geklommen ware, en van daer alles gezien hadde.

Wanneer de vrouwen zulx bemerkten, waren zy op *Pentheus* aengevallen, en hadden hem levendigh verscheurt, en zijn lichaem op stukken ter reten. Namaels was den Korinthers, volgens hun zeggen, een orakel geuit, en hen belast dien boom op te zoeken, en aen den gevonden boom godlijke eere te doen. Aldus hadden de Korinthers, door vermaen des orakels, die beelden doen maken.

In de haven *Kenchree* stont een tempel van *Venus*, en een marmer beelt.

Daer tegen over in *Kenchree* was een badstove van *Helena*. Veel zout en laeuw waters vloeit uit een steen in zee.

In het opgaen na *Korinthen*, waren neffens den wegh ook andere gedenktekenen. En by de poorte was het graf van *Diogenes* de Sinopenser, dien de Grieken den bynaem van *Hont* gaven. Ziet pag. 51.

Voor de poorte was een wout van cypresbomen, *Kraneon* genoemt. In het zelve stont een kapel van *Bellerofontes*, en van *Venus Melanis*: en het graf van de beruchte hoer *Lais*: op het welk eene leeuwin gestelt was, die met de voorste poten eenen ram hield. Ziet pag. 45.

Daer was ook een tempel van Fortuin, met een overeind staende beelt, van Parischen steen. Daer neffens stont een tempel, aen al de goden gewijdt.

Dicht daer by was een waterleiding of bron gemaekt: daer op een kopere *Neptuin* stont, met een *Dolfijn*.

On-

Onder de voeten van *Neptuin*, liep water uit den *Dolfijn*.

Daer ſtont ook een *Apollo* van koper, die de *Klarius*, of *Klariſche Apollo* gebynaemt: en een *Venus*: een werk van den Cytheriſchen *Hermogenes*.

Daer waren ook twee beelden van *Merkuur*, van koper, en overeind ſtaende: voor welker een een kapel of çel gemaekt was.

Drie beelden van *Jupijn* ſtonden onder den bloten hemel: welker een genen bynaem had: de twede was d'*Aertſche*, en de derde d'*Hooghſte*, of *Opperſte, Jupyn* genoemt.

Op het midden der merkt ſtont een beelt van *Minerva* van koper: op wiens voetſtal de *Muſen* geſneden waren.

Voorby of boven de merkt was de tempel van *Oktavia*, zuſter van keizer *Auguſtus*, die na *Julius Ceſar*, de ſtichter, of herſtichter, van *Korinthus*, na die ſtad door *Mummius* verwoeſt was, over de Romeinen heerſchte. Ziet pag.

Van de merkt na de haven *Lecheum* te gaen, zagh men portalen of voorhuizen, en boven die twee vergulde wagens: op welker een *Faëton*, zoon der Zon, en op d'andere de Zon zelve ſcheen gevoert te worden.

Een weinigh voorby deze voorhuizen ſtont een kopere *Herkules*.

Bron Pirene. Na dien was de toegang of ingang na het water of bron van *Pirene*, die, naer luidt der oude fabelen, aldus zou ontſtaen zijn.

Wanneer de Nymf *Pirene* haren zoon *Kenchrias* beweende, die door *Diana*, uit onverzightigheit, gedoot was, had dezelve zulken grote menighte van tranen uitgeſtort, dat die in eenen bron hares naems verandert waren.

De bron *Pirene* was met wit marmer verciert. In den zelven waren huisjes, waer uit, als uit ſpelonken, het water in eene ope kom of bak vloeide, dat zoet van ſmake was.

Ziet pag. 50. Men zeidt het Korintiſch koper, gloeiend en heet gemaekt zijnde, in dit water geſtoken wierde: naerdien de Korinthers anders geen koper hadden.

By *Pirene* was een beelt van *Apollo*, en een afſchoeitſel: waer in het ſchilderye was, dat het bedrijf van *Ulyſſes*, tegen de meêvryers afgebeelt, vertoonde.

Vele bronnen of waterleidingen waren door de gehele ſtad gemaekt: dewijl aldaer overvloedelijk veel waters vloeide. Ook was'er eene, die keizer *Adrianus* had doen maken, met het water derwaerts, uit het meir *Stymphalus*, te leiden. Ziet pag. 163.

Overal hadmen by de Korinthers droge zweetſtoven, zoo die op gemene onkoſte gebouwt waren, als die keizer *Adrianus*, op zijn eige onkoſte, had doen bouwen. Maer de beroemſte zweetſtove was na by den tempel van *Neptuin*, die *Eurykles*, de Spartaner, van Kroceates ſteen, onder andere, had doen maken.

Op de linker zijde van den ingang des tempels, ſtont een beelt van *Neptuin*: en na dat een beelt van *Diaen*, ter jaght.

Het beziens waerdighſte beelt, na *Diana*, was het beelt van *Bellerofontes*: en dat van 't gevleugelt paert *Pegaſus*, uit wiens hoeve water vloeide.

Op den eenen wegh, die van de merkt van *Korinthen* na *Sicyonie* liep, ſtont een tempel van *Apollo*, met een koper beelt.

Een weinig van daer zagh men eenen bron, *Glauce* geheten; alzoo genoemt, dewijl *Glauce* haer in den zelven geſmeten had, op hope van dat het water haer, tegen de toveryen van *Medea*, zou heilzaem en voordeligh zijn. Bron Glauce.

Boven dezen bron was een tempel, *Odeum* geheten. Dicht daer by was het graf der kinderen van *Medea*: met name, *Mermerus* en *Feres*. Zy werden gezeit, door de Korinthers, geſtenight te zijn, ter oorzake van de giften, welke zy van de moeder aen *Glauce* gebraght hadden. Maer dewijl die, door eene geweldige en onſchuldige doot, omgekomen waren, zoo wierden de jonge zoontjes der Korinthers aen hen, tot ſtraffe, opgeoffert, naer luidt des orakels. Waer op het doen van jaerlixe offerhanden aen hen ingevoert wiert.

Ook was aen hen een beelt van Vreze toegewydt, in de gedaente van een zit-

zittende vrouw, met een wezen vol van vreze en schrik.

Maer na *Korinthen* door de Romeinen verdelght, en d'oude Korinthers uitgeroeit waren, wierden by de nieuwe kolonieren, die Romeinen waren, deze offerhanden, die den ouden Korinthers opgeleit waren, niet onderhouden. Ook schoren hunne kinderen niet meer het hair af, en droegen gene zwarte rou: gelijk de kinderen van d'oude Korinthers deden.

Niet verre van het graf der kinderen van *Medea*, stont een tempel van *Minerva Chalinitis*, dat is, *toomster* of *breidelaerster*: want *Chalinos* is een Grieksch woort, en bediet op Neerduitsch een toom of breidel. Dewijl men zeidt, dat *Minerva* het meeste der goden *Bellerofontes* zou geholpen, en den zelven het gevleugelt paert *Pegasus*, door haer getemt, overgegeven, en zelve den toom of breidel in den bek des paerts gesteken hebben.

Ziet volgend afbeelding.

Het lichaem of lijf des beelts van *Minerva* was van hout; maer het aengezight, de handen en opperste voeten, van witten steen.

By den tempel van *Minerva*, de *Toomster* of *Breidelaerster*, stont het schoutoneel: en dicht daer by een houte beelt van een naekten *Herkules*, dat gezeit wiert, door *Dedalus* gemaekt te zijn.

Boven het schouwtoneel was een tempel van *Jupyn Kapitolinus*, in de tale der Romeinen, en, in de Grieksche tale, *Korypheus* genoemt.

Van dit schoutoneel stont vry verre het oud *Gymnasium*. Ook was daer by een bron, *Lerna* genoemt, die met kolommen en zitbanken omringt was: waer op de genen, die aldaer des zomers om de koelte quamen, zaten.

Dicht by of aen het *Gymnasium* stonden twee tempels der goden: d'een van *Jupijn*, en d'ander van *Eskulaep*. *Eskulaep* zelf, en *Hygia* of Gesontheit, waren'er van witten steen gemaekt: maer *Jupyn* van koper.

Wanneer men na * *Akrokorinthus* opklom, zaghmen twee tempels van *Isis*: d'een van de *Pelasgiaensche*, en d'ander van d'*Egyptische Isis* gebynaemt. Ook waren'er twee tempels

* Akrokorinthus was een top van een bergh,

van *Serapis*: welker een de *Kanopitanische* tempel genoemt was.

Daerna stonden d'altaren der Zonne: en een tempel van Noodt, en een tempel van Gewelt: waer in gezeit wiert niemant te mogen gaen.

die over de stad Korinthen hangt. Welken top Briareus aen de Zon toewijde, en de Zon weer aen Venus gat. Pausan.

Boven dien stont een tempel van de Moeder der Goden. Ook was'er een kolom en throon, beide van steen.

Aen de zelve zijde stont een tempel van *Juno Bunea*, door *Bunus*, zoon van *Merkuur*, toegewijdt: van wien ook de Goddin dien bynaem bekomen had.

In den tempel van de Perken, of Schikzusters, en van *Proserpina* en *Ceres*, waren gene ope beelden.

In den opgang, na *Akrokorinthus*, stont een tempel van *Venus*: met verscheide beelden daer in. *Venus* zelve stont'er gewapent. En de Zon en Liefde hield een boogh.

Achter den tempel was een bron, die gezeit wort, door den vliet *Asopus*, aen *Sisyfus* verleent te zijn: die, wanneer hy wiste, dat *Egina*, dochter van *Asopus*, door *Jupyn* geschaekt was, zeide, dan eindelijk haer te zullen aenwijzen, wanneer hy op *Akrokorinthus* zelf geduurigh lopend water zou hebben. Wanneer dan *Asopus* dat niet langer kon weigeren, had hy een bron gegeven, als *Sisyfus* *Egina* aenwees. Voor welk aenwijzen hy gezeidt wiert, straffe by de helluiden, te moeten geven.

Daer waren'er, volgens *Pausanias*, die zeiden, dat die bron de bron *Pyrene* ware, en het water uit dezelve in de stad vloeide. De vliet *Asopus* heeft, op de grensen van *Flius*, zijnen oorsprong, en, lopende van daer door de lantstreke van *Sicyonie*, valt by de stad *Korinthen*, in haren zeeboezem.

Van *Akrokorinthus* na het gebergh te toe te gaen, was de poorte van *Tenea*, of *Teneatische poorte*, alzo na een stedeken *Tenea* genoemt, zestigh stadien van daer gelegen. Ook stont aldaer een tempel van *Lucina*.

Te gaen van *Korinthen* na *Sicyonie*, stont niet verre van de stad, aen de linke zijde des weghs, een verbrande tempel, die voor eenen tempel van *Apollo* gehouden was, en door *Pyrrhus*,

rhus, zoon van *Achilles*, gezeit wert verbrant te zijn.

In de voorsteden stonden verschei-de geestelijke en wereltlijke gebou-wen, die door verscheide oorlogen, op de grensen der Korinthers voor-gevallen, verbrant waren. Dus verre *Pausanias*.

Havens van Korinthen. De zee koopstad van *Korinthen* was van overouds, door hare twee havens, beroemt: welker eene *Lecheum*, en d' andere *Kenchree* geheten was: d'eerste leit na *Asie* toe, aen den Saronischen zeeboesem, nu de Golf van *Engia*: en d'andere aen den Ko-rinthischen zeeboesem, na *Italie* toe, op eenen afstant van ontrent ander-halve Duitsche myle van malkande-re: dies de koopwaren lichtelijk van d'eene na d'andere haven te lande hebben kunnen overgevoert wor-den, tot groten rijkdom en voor-deel der oude stad *Korinthen*: gelijk nu noch beide deze havens zeer dienstigh en wel gelegen, tot den koophandel van gansch Ooste en We-ste zijn.

Ziet pag. 44.

Strabo stelt de haven *Kenchree* ze-ventigh stadien van de stad *Korinthen*: maer de haven *Lecheum*, dicht onder dezelve stad, of zestien stadien van daer.

Deze scheepshavens waren alzoo na *Leches* en *Kenchrias* genoemt, die, naer men zeide, *Neptuin* by *Pirene*, dochter van *Achelous*, geteelt had; hoewel in zekere oude Grieksche vairsen, die de *grote Een* genoemt wa-ren, *Pirene* een dochter van *Ebalus* genoemt wiert. Pausan.

Op den wegh, die van den *Isthmus* na *Kenchree* liep, was een tempel van *Diana*, met een zeer oud houte beelt.

In *Kenchree* zelf stont een kapel van *Venus*, en een beelt van steen.

Daerna stont, op den oever aen de zee, een koper beelt van *Neptuin*. Aldaer is nu niet, dan een toren over-gebleven. Spon.

De haven *Kenchree* of *Kenchreai*, en nu noch met dien naem *Chenkri* ge-heten, was in eene bay of kom, welke beneden de puinhopen van de zeekoopstad van *Korinthen* leit. *Wheler* noemt deze zeekoopstad *Isthmus*; doch Whel.

doch d'*Isthmus* wort by gene oude schrijvers voor eene stad gedacht.

Daer omtrent is den *Isthmus* niet boven vier of vijf Italiaensche mylen, van d'eene tot d'andere zee, breet. Maer dicht 'er by *Korinthen* leit een vlek, genoemt op Grieksch * *Hexamilia*, dat is, *zes mylen;* alzoo genoemt, dewijl d'*Isthmus* aldaer zes mylen breet is: of liever was dit vlek alzoo na d'aeloude muur, dwers over den *Isthmus*, tot bescherming van *Morea*, by ouds opgehaelt, genoemt; welke muur, na hare lengte van zes Italiaensche mylen, *Hexamilion*, op Grieksch geheten wiert.

* Of Examiglia.

Of d'*Isthmus* zelve wiert, volgens *Spon*, na deze zesmijlige brete, die dezelve dicht 'er by *Korinthen* had, *Examiglia* genoemt: desgelijx een slecht vlek, dat van Albanesen bewoont wort, en byna op een gelijken afstant van de twee golven, als de golf van *Engia* en *Lepanto*, gelegen is.

Muur op den Isthmus. Whel. Spon.

Men ziet op het smalste van den *Isthmus*, op verscheide plaetsen, noch overgebleve grontvesten van muuren, door d'oude Peloponnesers, van d'eene tot d'andere zee, dwers over den *Isthmus* opgehaelt, om het gewest van *Peloponnesus* nu *Morea*, tegen 's vyants invallen van buiten, te beschermen en bevryden. Gelijk ook, van allergeheugenisher, tot byna aen dezen tijt, den genen, die het gewest van *Morea* bezeten hebben, het zelve op den *Isthmus*, met zoodanige muur, als tot een bolwerk van *Morea*, voor allen buiten gewelt, afgesloten hebben.

Wanneer de Galaten of Gallen, nu Françoisen, in oude tijden, volgens *Pausanias*, door de *Termophylen*, nu *Bocca di Lupo*, (zekere enge strate of doorgang van den bergh *Ete*, in *Thessalie*) getogen waren, schoten de Peloponnesers, uit vreze voor den inval der Gallen in *Peloponnesus*, den Korintischen *Isthmus*, van d'eene zee, by *Lecheum*, tot d'andere zee, by *Kenchree*, met een muur af.

Herodoot.

Wanneer de Grieken in een gevecht, by de Thermopolen, tegen het krijgsheir van den Persischen koning *Xerxes* den neerlaegh bekomen hadden, met sneuvelen van *Leonides*, koning der Lacedemoners, en van zijn volk, en het krijgsheir van *Xerxes* na *Peloponnesus* in aentoght was, sloegen de Peloponnesers, des verwittight, zich op den *Isthmus* ter neer, en bouwden dwers over den *Isthmus* eene muur, door arbeit van vele duizenden menschen: want ieder sloegh hant aen werk, zonder ophouden, des daeghs, noch des nachts, en braghten stenen, hout, en zakken vol zants aen. Doch door den neerlaegh der vloot van *Xerxes*, onder het eilant *Salamis*, bleven de Peloponnesers ongemoeit.

Ricciol. Hydrogr.

En alhoewel d'oude muur, tot bescherming van *Morea*, op het enghste van den *Isthmus*, of van de haven *Lecheum* af, tot aen *Kenchree* opgehaelt, van veertig stadien, of vijf Italiaensche mylen, zy geweest: zoo wiert dezelve evenwel, wanneer die door d'Atheners herbouwt, en tot meerder bescherming, ter weder zyde, na 't Zuide, met eenen boght gemaekt, en zes Italiaensche mylen, of acht en veertigh stadien, lang was, *Hexamilion*, dat is, zesmyl, genoemt.

Dies heeft de tweede muur niet *Pentamilion*, dat is, vijfmijl, gelijk *Brietius*, na den voorgang van *Hermolaus*, gevoelt, maer *Hexamilion*, dat is, zesmijl, moeten genoemt worden. Gelijk ook *Maginus* aldus niet recht schrijft, daer hy zeidt: *Welke muur Hexamilion genoemt wiert, en in hare lengte vijf mijlen begreep.*

Na de oude muur *Hexamilion* vervallen was, deed de Grieksche keizer *Emanuël*, op 't jaer veertien hondert en dertien, dezelve weer ophalen. Maer de Turksche keizer *Amurath* deed die muur, wanneer hy met de Venetianen, die toen *Morea* bezaten, in oorlogh was geraekt, slopen, en gantsch *Morea* verwoesten. Doch des jaers veertien hondert en drie en vijftigh, hebben de Venetianen, onder beleit van *Luigi Loredamo*, admirael ter zee, en van hunnen veltheer *Bertoldo d'Este*, die met veel krijghsvolks aen dien oort gelant waren, deze muur, door arbeit van dertigh duizent werksluiden, in den tijt van vijftien dagen, weer doen ophalen, en dezelve, met

dob-

dobbele gracht en hondert en zes en dertigh torens, versterken.

Maer op d'aenkomste van den *Beglerbei* van *Morea*, met een heir van tachentigh duizent man, moest *Bettino da Kalcinato*, (die, na de doot van *Bertoldo*, tot veltheer gekoren was,) de bescherming van de muur verlaten: gelijk reeds te vore verhaelt is.

De Venetianen, na die in Oogstmaent dezes lopenden jaers 1687, gansch *Morea* ingenomen, en den *Isthmus* van alle kanten, zoo aen de zant als bergh plaetse, ontrent zes mijlen in de ronte, rontom bezet hadden, besloten twee ruime forten in d'Engte van de twee zeen op te werpen, en eene geregelde vesting, tot eene wapenplaetse, in het midden te maken, om by tijt van noot, in staet van tegenweer te zijn, tot beschermingh van d'inwoonders desselven rijks van *Morea*.

Pausan. Op den wegh, die recht na *Lecheum* liep, was by ouds een zittende kopere *Merkuur* opgerecht: daer by een ram stont; dewijl *Merkuur* alleen, boven alle andere Goden, gehouden wiert het vee te beschermen en vermeerderen.

Na het beelt van *Merkuur* was een koper beelt van *Neptuin*: en een tempel van *Matuta* of *Leukothea*, en van Strab. *Portunus*, (of *Portumnus*) en anders *Palemon*, staende op eenen dolfijn.

Tusschen *Lecheum* en *Pagen* was by ouds een orakel van d'Akreesche *Juno*, alzoo na de stad *Akre* genoemt.

Daer is ook *Olmie*, eene uithoek, die eenen zeeboesem maekt: waer aen *Oenoe*, eertijts een stedeken der Korinthers, en *Pagen*, een stedeken der Megarers, lagh.

Na *Kenchreé* volght *Schenus*, neffens het welk d'engte van de *Diolkos* of scheepsoverhael was.

Strab. Op den *Isthmus* was ook een tempel van *Neptuin*, belommert met een pijnbomen wout: alwaer de Korinthers den *Isthmischen* strijt plaghten te vieren. Voor dit strant leit de Saronische en Eleusinische zeeboesem, die eeniger wijze een en dezelve is, en raekt aen den Hermionischen zeeboesem.

Daer na volght een vlek *Krommyon* of *Kromyon*. Krommyon.

Kromyon of *Krommyon* was een dorp van *Korinthie*, en te voren van *Megaris*. Strab. Alwaer men beuzelt de Kromyonische zeuge geweest te zijn, die voor de moeder van het Kalydonisch wilt zwijn gehouden wort: gelijk ook 'tdoden van dit zwijn, onder d'arbeiden van *Theseus* gerekent wort.

Kromyon was, volgens *Pausanias*, alzoo na *Kromos*, zoon van *Neptuin*, genoemt. Men zeidt in het zelve *Pityokamptes* opgevoedt zy, die plaetse onder de arbeiden van *Theseus* had.

Op den zelven oort was een tuighteken des werks, een pijnboom, die noch, ten tijde van *Pausanias*, op het strant zelve stont.

Tenea was ook een dorp van *Korinthie*, een en veertigh stadien van daer gelegen: waer in een tempel van den Teneatischen *Apollo* stont. Tenea.

Men zeidt, dat de meeste inwoonders van daer, *Archia*, die na *Syrakusen*, een stad op het eilant van *Sicilie*, eene kolonie voerde, gevolght waren: dat namaels dit vlek boven andere gebloeit hebbe, en den Korinthers af, en den Romeinen toegevallen, en, na het verdelgen van *Korinthus*, overgebleven ware.

D'inwoonders zeiden, (als *Pausanias* verhaelt,) dat zy Trojanen waren geweest, die gevangkelijk, door de Grieken, van het eilant *Tenedos* gevoert wierden, en hadden die plaetse van *Agamemnon* in bezit bekomen. Zy eerden inzonderheit *Apollo*.

Staet der hedendaegsche stad en kasteel van Korinthen.

Wheler. Spon. De hedendaeghse stad *Korinthus* of *Korinthen* leit op de rechte hant, en binnen den *Isthmus*, zes of zeven Italiaensche mijlen Westwaerts van dezelve, ontrent twee twee Italiaensche mijlen van de golf van *Korinthen* of *Lepanto*, en ten minste zes of zeven van de golf van *Engia*, tachen-

tachentigh ten Noorde van *Patrasso*, vijftigh ten Noordweste van *Athene*, vijf en tachentigh van *Misitra*, en vijf en twintigh van *Argo*, en op de Noorder brete van acht en dertigh graden en veertien minuten.

Korinthen bestaet nu uit een kasteel, op den top van eenen heuvel of berg, van ouds *Akrokorinthus* genoemt, en uit eene stad, welke, ten Noorde, beneden het zelve leit, en schier eene mijle nader aen zee of aen de golf van *Lepanto*.

Deze lager stad (indien men dezelve eene stad, en niet veel meer een dorp magh noemen,) leit vermakelijk aen een gemakkelijken afgang van eenen gront, na de golf van *Lepanto* toe.

De huizen staen 'er niet dicht te zamen: maer in perken of by parhtyen van tien, en zomtijts twintig, doch zelden meer, huizen by een. Tusschen verscheide perken of gebouwen leit zulken wijte, welke tot korenakkers verstrekt. Rontom de huizen heeft men bogerden van oranje, limoen en cypresbomen, en in beter orde geplant, als in die gewesten gebruikelijk is. De huizen zijn'er netter en fraeier, als men gewonelijk aen dien oort heeft.

Het grootste perk, of wijk is, daer de Bazar of merkplaetse leit: bestaende uit tachentigh of hondert huizen.

Daer en tegen schrijft *Koronelli*, dat *Korinthen* nu niet meer als twintigh huizen, d'overblijfselen van zijne aeloutheit, zou begrijpen.

Daer zijn twee moskes, en eene kleine Grieksche kerke, genoemt *Panagia*, dat is, *Maeght Maria*: in de welke zich de Grieksche aertbisschop onthout.

Een weinigh ten Weste van deze plaetse, en op eenen gront of oort, die wat hoger dan de Bazar is, ziet men elf pijlers of kolommen van de Dorische orde, met pijpen of fluiten, en van zeer herden steen; hoewel niet van marmer: maer van eene buitengewonelijke proportie of gelijkdeligheit: want zy zijn achtien voeten, in de ronte of omtrek, dik, en by gevolgh zes voeten in 't kruis, en niet boven 20 voeten en een halve hoogh.

Binnen deze kolommen staet een andere kolom, die dezelve dikte en middellijn heeft, maer is hoger, dan d'andere: alhoewel een gedeelte daer van af gebroken is, en daer aen gene kapiteel noch architraeve is.

D'andere kolommen zijn zoodanigh met hare architraven geplaetst, dat zy een portael of gaelderye rontom de buik van een tempel schijnen te maken. En ieder kolom is alzoo na het Westeind inwaerts geplaetst; dat zy het gewelf van het * Pronaos des tempels schijnen gedragen te hebben.

*of Voorhuis.

Daer is een ander puinhoop aen de Noortzijde van de Bazar, van briksteen, dat een stuk of gedeelte van den eenen of anderen tempel, of van een Romeinsch bad, schijnt te zijn.

Volgens *Koronelli* staen op eenen heuvel, ontrent een Italiaensche mijle van de golf van *Lepanto*, twaelf kolommen van vijf voeten in 't kruis, en ontrent twintigh voeten hoogh, en vijftien voeten d'eene van d'andere, die tot kapitelen niet hebben, als eene enkele koorde of rant.

Deze heuvel is toneelswijze van gestalte, en daelt langzaem tot aen de haven *Lecheum* neer. Daer op staet noch een toren, die eertijts, tot eene lantaerne of vuurbaek, diende. Men ziet'er niet anders in zijn geheel en wezen van de pracht van oud *Korinthus*, als deze kolommen.

Dezes lopenden jaers zestien hondert zeven en tachentigh, in Oogstmaent, is de stad en 't kasteel van *Korinthen* den Turken door de Venetianen afgenomen.

Hoedanigh de stad *Korinthen* menighmael verwoest is, eerst door *Mummius*, en daer na door *Julius Cesar* herbouwt wiert, zal in 't vervolgh verhaelt worden.

Ten Zuide van de stad *Korinthen*, na *Sicyon* of *Basiliko* toe, eene stad of vlek des lantschaps van *Sicyonie*, leit een lustigh en vruchtbare plein of vlakte, die met twee scheuten of beken bevochtight wort. Deze vlakte is wel bebouwt, en met olijfbogerden en wijnbergen beplant, en heeft vele kleine vlekken, die hier en daer op dezelve leggen. Dezelve vlakte vertoont haer, van het kasteel aen te zien, zeer lustigh en vermakelijk in 't oogh. Whel.

De stad

De ſtad ook, die ten Noorde van het kaſteel leit, en in kleine perken of parthyen van huizen beſtaet, omringt met boomgaerden, en met hoven van oranje, limoen, citroen, en cypresbomen, en doormengt met korenvelden tuſſchen beide, geeft geen minder vermakelijk gezight. Dies men bezwarelijk zou kunnen zeggen, of dit plein of vlakte fraei'er in het oogh der aenſchouwers, of voordeliger voor d'inwoonders is: want zy geeft grote menigte van olye, en de beſte en zoetſte, die men oit geproeft heeft. Zy heeft ook geen gebrek van treffelijken wijn, en verſchaft zulken grote volheit en overvloet van koren, dat zy de ſchaersheit van hare gebuur-lantſtreken daer mee vervult. Indien d'ooghſt ſchaers is, dan ontſtaet daer uit onder de gebuurvolken dierte en hongersnoot. Dies deze lantſtreke in korten tijt rijk van middelen en volk zou worden, indien dezelve niet onder de tierannye der Mahometanen ſtond: of zoo dikwils niet, door de Kriſten Korzairen of vrybuiters, verwoeſt en uitgeplondert wiert, die d'inwoonders menighmael, tot hun grote ſchade en nadeel, komen bezoeken.

Het kaſteel, by ouds van de Grieken *Akrokorinthus*, dat is, *Hoogh Korinthus*, of *Kaſteel Korinthus*, genoemt, leit van de ſtad een grote uur opgaens: want van de ſtad tot aen de voet van den heuvel is eene Italiaenſche mijle: en van daer loopt eene zeer ſteile wegh op, met vele zwaien en draien, tot aen d'eerſte poorte.

Het leit op een zeer hoge klip of rotſe, met eene grote ſteilte of diepte daer rontom: hoewel niet zoo diep aen de Zuidweſtzijde, daer d'ingang is: want van daer ſchiet de top des heuvels twee of drie Italiaenſche mijlen Zuidwaerts in *Morea*. En van daer deed de Turkſche Keizer *Mahometh*, de Twede, het kaſteel beſtormen, wanneer hy het zelve den Venetianen, na een belegh van veertien maenden, afhandig maekte; dewijl die zijde des kaſteels d'eenighſte plaetſe is, daer het kan beſprongen en aengedaen worden.

D'eerſte deure is met yzer of yzere platen beſlagen.

Deze zijde der rotſe is dicht met huizen betimmert: want niet alleenlijk hebben'er de genen, die aldaer altijt verblijven, zoo Turken als Kriſtenen, hunne huizen en huisgezinnen: maer voor het meeſte gedeelte hebben'er ook de genen, die beneden in de ſtad wonen, huizen in het kaſteel: daer zy hunne beſte goederen en have, tegen d'aenvallen en ſtroperyen der Korzairen, bewaren: derwaerts zy zich op de minſte wapenkreet, met al wat zy mee kunnen ſlepen, begeven.

De huizen beneden zijn of luſthuizen, die de Turken van aenzien toebehoren: of zoodanige, als door Turken en Kriſtenen, tot grooter gerijf en gemak van den koophandel en anderen omſlag, geſtight zijn.

Men heeft'er menighte van waterbakken, in de rotſen gehouwen, en eenige ſpringbronnen: inzonderheid een, die na de zuidzyde des heuvels is, en in oude tijden *Pyrené* genoemt wiert, en zeer berugt was over het gevangen nemen van *Pegaſus*, door *Bellereſon*.

In het kaſteel zijn drie of vier Moskees, en vyf of zes kleine Griekſche kerken: maer deze laetſte is meeſt vervallen.

Daer is ook eene Griekſche of Katholyke kerke: hoewel zeer ſlecht.

Onder of beneden de muuren des kaſteels, na de ſtad toe, is eene kleine kapel, gehouwen uit de rotſe, en gewijd aan S. *Paulus*.

Van d'eerſte deure klimt men hoger op, en komt aen de tweede, die zeer ſterk gemaekt is, met twee torens op ieder zyde.

Deze muur heeft omtrent twee Italiaenſche mylen in den omtrek, en bevangt eenige bewoonde huizen; hoewel meer verwoeſte daar binnen leggen.

De twee voornaemſte ſpitſen of punten der rotſen leggen ook binnen den ringmuur beſloten.

Op d'eene ſpitſe, leggende zuidweſtwaerts tegen d'andere over, is een toren gebouwt: en op d'andere, die de hooghſte ſpitſe is, ſtaet eene kleine Moské.

De top van deze ſpitſe heeft het

aengenaemste gezight over d'omleggende plaetsen, dat ergens met oogen t'aenschouwen is.

Op de rechte hand ziet men den Saronischen Zeeboesem, nu *Golfo d'Engia*, met al de kleine eilanden in dezelve hier en daer gelegen, tot aen *Capo Colonni*. Daer voorby schijnen d'eilanden van d'*Archipel* den mont of ingang van die *Golf* als te besluiten.

Aen de linker hant heeft en ziet men de *Golf van Lepanto* of *Korinthen*, tot voorby *Sicyon*, nu *Basiliko*, die ten Noorden met al die beruchte bergen van oude tijden belent is, beneffens den *Isthmus*, die tot aen *Athene* op een ry leggen, en zich op een ry voor 't oogh vertoonen.

In 't byzonder zietmen daer, volgens d'aenmerking van *Wheler*, d'uithoek van *Sicijon*, nu *Basiliko* geheten, de voet van den bergh *Cirphis*, of de uithoek van *Cyrrha*, nu *Tramuchi* genoemt: ten noord-noord-westen, den uithoek van *Anticyrrha*, nu *Aspropiti* geheten, en een baey van een zelven naem: en daer voorby den hoogsten top van den bergh *Parnassus*, nu *Heliokoro*, die met sneeu bedekt is, ten noorden, en meer andere plaetsen.

Onder de Wester top des heuvels leit eene bemuurde plaetse, welke gezeit wort de plaetse te zijn, daer de Joden woonden, toen *Korinthen* onder de Venetianen stond.

Het kasteel is in vier wijken of oorden afgedeelt, die elk door een byzonderen *Haga* bestiert worden. Maer de sterkte des kasteels bestaet alleenlijk in de inwoonders, die Turken en Kristenen zijn: want gene Joden wonen nu onder hen.

Het getal der Turken, zoo van de stad als kasteel, wort gehouden even groot te zijn, en niet boven de vijftien hondert te belopen. Maer in de zeugaries of dorpen, die op de vlakte voornoemt hier en daer verspreit leggen, wonen vele meer menschen.

Wheler zagh des jaers zestien hondert vijf en zeventigh op het kasteel niet vele grote stukken geschuts geplant: maer alleenlijk eenige, na 't Noorde, na de golf van *Lepanto* toe.

Ael-

Aeloude koningen, en bestierders van Korinthen.

DE staet of stad van *Korinthen* wiert in aeloude tijden op velerleie wijze bestiert, en heeft niet altijt onder een en dezelve heerschappye of heerschers gestaen.

Ten tijde des Trojaenschen oorlogs, schijnt de stad *Korinthen* onder de vorsten der Argivers of Meceners gestaen te hebben: want in den veltoght, na *Troje*, hadden de Korinthers genen eigen overste: maer volghden *Agammemnon*, met d'Argivers en Meceners.

Namaels hebben de nakomelingen van *Sisifus*, die aen *Merope*, dochter van den *Atlas*, getrouwt, en koning der Korinthers was, het gebiet en opperbewint gevoert, tot aen *Doridas* en *Hyantes*: in welken tijt de Doren de Herakliders, of *Herkules* nakomelingen, weerom na *Peloponnesus* braghten, die de Korinthers in een groten veltslagh overwonnen, en de landen van *Peloponnesus* onder malkanderen verdeilden. Waer door byna alle de volken van *Peloponnesus*, uitgenomen d'Arkaders, op de weeromkomste der Herakliders, uit hunne oude woonplaetsen verjaeght waren. Diodoor.

Wanneer dan de Herakliders, in de verdeiling der landen, *Korinthie* of lantstreke van *Korinthen*, met den naby gelegen oort, uitgezondert hadden, zonden zy gezanten aen *Aletes*, zoon van *Hippotas*, en gaven den zelven het lantschap voornoemt over.

Dees *Hippotas* was, volgens *Pausanias*, de vijfde nazaet na *Herkules*, en niet de zeste, als *Velleius Paterkules* wil. *Eusebius* maekt dezen *Aletes* den eersten Koning der Korinthers: door wien, zoo *Velleius* getuight, de stad *Korinthen* zou gestight zijn: hoewel tegen het gevoelen van alle oude schrijvers: want *Jason*, zo ook *Diodoor*, schrijft, heeft onder *Kreon*, zoon van *Sisyfus*, koning der Korinthers, na den toght om het gulde vlies, vele jaren voor *Aletes*, en vele eeuwen voor des Zalighmakers geboorte te *Korinthus* al gewoont.

Want na dees *Jason*, op den *Isthmus* van *Peloponnesus*, met zijne oversten offerhanden aen *Neptuin*, en het schip *Argo* aen den zelven toegewijdt, en zich in de gunste van koning *Kreon* gewikkelt had, verworf hy stads-burgerrecht, en bleef namaels aldaer wonen.

Hy nam, na het verstoten van *Medea*, *Kreusa*, *Kreons* jonghste dochter, ten wijve.

Medea, hier over geweldigh verstoort, zond aen de bruit een krans of kroon met Nafta bestreken, die des nachts, op het ontsteken der kaersen, de vlam vatte, en niet alleenlijk haer, maer ook den bruidegem *Jason* en schoonvader *Kreon*, met al het hof en hofgezin verbrande. Hygin.

Dees *Aletes* wiert een deurluchtige koning, deed de stad *Korinthen* vergroten, en bestierde het rijk acht en dertigh jaren.

Zoo eenige beuzelzinnigh verhalen, zou *Aletes* in dezer wijze aen de heerschappye gekomen zijn. Pindar. Schol.

Aletes vroegh aen het Dodoneesch Orakel, dat doen van *Jupijn* was, of hy de heerschappye der Korinthers zou kunnen verkrijgen? Hem wiert geantwoort, dat hy dan dezelve zou verkrijgen, wanneer iemant hem een aerde kluit of ticchel-steen gaf, en dat op den dagh van vele kranzen: want dat voeghde het Orakel daer by. Erasm. Adag.

Dies trok hy na *Korinthen*, en verzoght broot van zekeren lantman, die hem een aerde kluit toereikte. Toen vernam hy, dat reeds het orakel volbraght was, en leide op 't aenvaerden des rijks toe.

Te dien dage wiert het lijkstaetsiemael der overledenen buiten de poorten der stad gehouden.

Wanneer nu om die oorzake de meeste burgers in de grafsteden buiten

ten de ſtad waren, en de lijkmalen hielden, vervoeghde hy zich derwaerts, en vond *Kreons* dochters, die reeds over het rijk haer verdroegen en raetpleeghden.

Hy verſprak zich met de jonghſte dochter van *Kreon*, en beloofde haer, by aldien zy hem aen de heerſchappye wilde helpen, haer aenſtonts ten wijve te zullen nemen. Deze, uit begeerte van de heerſchappye, verried de ſtad, en liet *Aletes* door de geopende poorte in.

Dees dan overwinnaer geworden, nam hy de ſtad *Jupijns Korinthus*, dewijl hem die volgens *Jupijns* orakel te beurt gevallen was.

Na de doot van *Aletes*, aenvaerde altijt d'oudſte der nakomelingen het roer der regering, tot aen de tierannye van *Kypſelus*, welke vier hondert en zeventigh jaren later, als de weeromkomſte der Herakliders was.

Ixion. D'eerſte, na *Aletes*, heeft *Ixion* by de Korinthers het rijk aenvaert, en regeerde acht en dertigh jaren. Na wien *Agelaus* zeven en dertigh, en na hem *Prymnes* of *Prymnis* vijf en dertigh jaren regeerde. Onder, of in wien, zoo eenigen willen, het geſlaght van *Aletes* quam uit te ſterven, en het opperbewint aen *Bacchus* of *Bacches*, zoon van *Proſymnis*, verviel. Daerentegen maakt *Diodoor Bacches* eenen zoon van *Prumnes*, die na den vader ook eenen tijt van zeven en dertigh jaren zou geregeert hebben. Dees *Bacches* overtrof al zijne voorzaten in edelmoedigheit en ruſtigheit. Waer door de genen, die namaels het rijk van *Korinthus* bezaten, niet *Herakliders*, maer *Bacchiaders*, na den zelven *Bacches*, genoemt wierden.

Ageſilaus. of Agelaus. Prymnes

Agalas. Na dezen *Bacches* regeerde *Agalas* dertigh: en na hem *Eudamus* vijf en twintigh, en na hem *Ariſtodemes* vijf en dertigh jaren.

Dees laeſte liet, na zijne doot, eenen onmondigen zoon *Teleſtes* na; dien d'oom en vooght het rijk afnam, en ten rijke uitjoegh, en zelf zeſtien jaren regeerde.

Na hem regeerde *Alexander* vijf en twintigh jaren: dien *Teleſtes*, reeds uit 's vaders rijk verjaeght, ombragt, en de heerſchappye twaelef jaren voerde: maer wiert, volgens *Pauſanias*, door *Areus* en *Perantas* om't leven gebraght: met wien de regering en 't rijk der Korintiſche koningen, volgens *Pauſanias*, ophield: hoewel *Euſebius* en *Diodoor* willen, dat na *Teleſtes*, noch zeker *Automenes* zou geregeert hebben; onder wien het koninglijke gezagh en maght vernietight wiert.

Het koningrijk der Bacchiaders, duurde hondert en acht en zeventigh jaren, of, volgens andere, over de twee hondert jaren. Na dat vernietight of uitgerooit was, wierden jaerlixe Majeſtraten of overheden, *Prytanes* genoemt, in dier plaets ingeſtelt, die uit de Bacchiaders, volgens *Pauſanias*, gekoren wierden, tot aen de regeering van *Kypſelus*, *Etions* zoon.

De Bacchiaders, volgens *Diodoor*, uit *Herkules* geſproten, bezaten meer als twee hondert jaren het rijk, en beſtierden alle met gemeenemacht den ſtaet der Korinthers. Maer zy maekten alle jaers een *Prytanis*, die in ſtede van eenen koning, tot aen het negentigſte jaer, en tot aen de heerſchappye van *Kypſelus*, den ſtaet der ſtad beſtierden.

Kypſelus, *Etions* zoon, vernietigde of verdelghde de Bacchiaders, en aenvaerde zelf de opperhoofdige heerſchappye. Des zelfs huis bleef in wezen tot aen de derde afkomſt of geſlaght. De rijkdom zijns huis blijkt hier uit, dewyl *Kypſelus* een geſlagen of mazyf zeer groot gout beelt, in *Olympia* aen *Jupyn* had toegewydt.

Na *Kypſelus* volghde de zoon *Periander*, in 's vaders geweldige heerſchappye, die ook onder de zeven wyzen van Griekenlant gerekent wort; alhoewel hy met zijne eige moeder bloetſchande beging, en de Korinthers bovenmate plaeghde, en zijne dode vrouw, *Meliſſa*, door hem zelven om 't leven gebraght, bekende. Periander. Herod. Op het jaer voor des Zalighmakers geboorte 610.

Dees heerſchte niet alleenlijk over *Korinthus*, maer ook over het eilant *Korcyra*, nu *Korfu*.

Hoe dees *Periander* drie hondert kinderen van de voornaemſte Korcyrenſers, na *Sardis* aen koning *Alyattes* zond, om beſneden of gelubt te

te worden, en uit wat oorzake, en hoe de Korcyrensers die aenhielden, en zijnen zoon doden, uit vreze den vader tot heerscher te hebben, is te vore in het beschrijven van het eilant *Korcyra* of *Korfu* verhaelt.

Ziet pag. 3.

Een uit de nakomelingen der Bacchiaders, of een uit de geweldigen of magtigen in *Korinthus*, volgens *Strabo*, was zeker *Korinther Demaratus*, anders by *Livius* een rijke koopman van *Korinthus*, genoemt wort.

Wanneer zijne medeburgers door *Kypselus* onderdrukt wierden, en hy zich weinig voor het gewelt des tierans verzekert zag, klom hy met zijne goederen te scheep, en stak na *Tarquinios*, eene edele stad in *Hetruria*, over, daer hy te vore, door zijn koophandel, vele vrienden gemaekt had.

Na dees aldaer een edele vrouw getrout had, gewan hy by haer twee zonen; welker een *Aruns*, en d'ander *Lukumo* geheten wiert.

Wanneer *Lukumo*, na 's vaders overlyden, zagh, dat hy door de Tarquiners, als een uitheemsche perzoon, buiten alle 's lants ampten gesloten waer, trok hy na *Rome*, alwaer hy *Lucius Tarquinios* genoemt wiert: aldaer wiert hy door zijne vroomheit en rijkdom, niet alleen by het Roomsche volk; maer ook by koning *Ankus Martius*, in 't kort bemint.

Na wiens overlijden hy, met uitsluiting der zonen van *Ankus*, het rijk aenvaerde, en bestierde dat niet alleenlijk met de grootste lof; maer liet het ook in handen van zijne nakomelingen over: als *Dionys* de Halikarnasser en *Titus Livius* breder verhalen.

Strabo verhaelt dezen voorval van *Demaratus* in het kort aldus.

Demaratus, een der maghtigen (of geweldigen) in *Korinthus*, vluchtende voor de oproeren, die aldaer ontstonden, sleepte zulke grote rijkdommen uit zijn vaderlant, na *Thyrrene*, anders *Hetrurie*, dat hy over de stad, dien hem ontfing, tot bestierder aengenomen, en zijn zoon tot koning van de zelve en van de Romainen gemaekt wiert.

Na *Periander* aenvaerde zeker *Psametichus* het rijk. Na wiens doot de Korinthers weer een gemene of staetse regering ingevoert hebben.

Hoe de Korinthers het eilant *Korcyra* of *Korfu* in bezit namen, en de Korinthers den oorlog tegen de Korcyrensers voerden, is te vore wijtlopigh in't beschrijven des eilants *Korfu* verhaelt. Vervolgens zullen wy eenige gedenkwaerdige voorvallen, die zich in oude tijden onder de Korinthers hebben toegedragen, uit *Diodoor* verhalen. Diodor.

Wanneer op de zeven en negentigste Olympias, dat is, op het vier hondert en twede of derde voor des Zalighmakers geboorte, eenige Korinthers, uit begeerte van te heerschen, een eetgespan met elkander op-gerecht hadden, baerden die, als by geval op het schouwtoneel spelen gehouden wierden, een bloetbad of moort, en vervulden de stad met oproer en geraes. Wanneer ook d'Argivers aen dier aenslagen de hant boden, matsten zy ook hondert en twintigh burgers ter neer, en dreven vijfhondert in ballingschap, die de Lacedemoners, met een heir op de been te brengen, trachten weer in de stad te voeren.

Maer d'Atheners en Beoters, boden den dootslagers, om de stad *Korinthus*, onder hun gebiet te brengen, met hulptroepen de hant.

De ballingen, dan, trokken met de Lacedemoners en andere strytgenoten, des nachts na *Lecheum* en de scheeptimmerwerf, en veroverden de plaetse met gewelt.

Des anderen-daeghs togen de stedelingen, onder gelei van *Ifikrates*, veltheer der Atheners, met krygstroepen uit: maer de Lacedemoners bevochten in een gevecht de zegen, en velden niet weinigen ter neer.

Daerna braghten de Beoters, Atheners met de Argivers en Korinthers alle de krygetroepen onder *Lecheum*, en braken eerst in het kasteel, na eene wijle daer op gestormt te hebben. Maer wanneer de Lacedemoners en ballingen het gevecht dapper en kloekmoedelijk aenvingen, wierden de Beoters, met al de krijgstroepen, die zy by zich hadden, weer

uitgedreven, en weken, na verlies van ontrent duizent krijgsknechten, weer in de ſtad.

Dewijl nu de rampen en toevallen van dezen oorlogh zich ſchier dicht by *Korinthus* toegedragen hadden, zoo wiert dees oorlogh daer om het Korintiſche oorlogh genoemt.

De ballingen ondertuſſchen, die *Lecheum* in hadden, wierden door beleit van eenige ſtedelingen des nachts in de ſtad gelaten, en trachten de wallen of muren te vermeeſteren: maer wierden door het krijgsvolk te ruch gedreven, en vluchten, om hun lijf te bergen, na de ſcheepswerven, met verlies van drie hondert man.

Na verloop van eenige dagen, doortoogh een gedeelte van het Spartaenſche krijgsheir de lantſtreke der Korinthers: waer op *Iſikrates*, met eenigen van zijne ſtrijtgenoten, ſchielijk aenviel, en het grootſte gedeelte verſloegh.

Iſikrates trok met eenige makkers na de ſtad *Flias*, en verſloegh in een gevecht, tegen de ſtedelingen, meer als drie hondert man.

Wanneer hy van daer na de ſtad *Sycione* toogh, ſtelden de Sycioners zich in ſlaghorde voor de muren tegen hem, maer namen de vlucht in de ſtad, met verlies van vijf hondert man.

Na dat bedrijf, vervaerdighden d'Argivers, met al hunne troepen, de wapenen tegen *Korinthus*: en, na het kaſteel der Korinthers in bezit genomen te hebben, eigenden zy ook de ſtad aen hun bezit toe, en hechten de lantſtreke van *Korinthia* aen hunne lantſtreke.

Iſikrates, d'Athener veltheer, had ook voorgenomen, deze lantſtreke onder zijn gebiet te brengen; dewijl die tot de heerſchappye van *Griekenlant* zeer bequaem was. Maer wanneer het volk zich tegen zijne aenſlagen kante, leide hy zijnen dienſt neer: en *Chabrias* wiert in zijne plaetſe tot pretor of veltheer gekoren, en belaſt na *Korinthen* te trekken.

Wanneer *Ageſilaus*, zoon van *Archidamus*, koning der Lacedemoners, vernam, dat de Argivers by *Korinthen* lagen, trok hy met al de krijgstroepen der Lacedemoners, behalve alleenlijk eenen eenige man, uit, en doorſtroopte het ganſch geweſt der Argivers.

Na overal de goederen gerooft, en het platte lant en bomen verwoeſt te hebben, trok hy weer na de ſtad *Sparten*.

Door het voeren van deze oorlogen wierden de Korinthers en Argivers geweldigh afgemat.

Namaels beſloten de gevluchten of vluchtelingen van *Korinthen*, die zich in geenen kleinen getale by de Archivers onthielden, met gewelt eenen wegh te banen, om weer in de ſtad te komen. Eenige goede bekenden en vrienden hadden hen in de ſtad ontfangen. Maer wanneer zulx d'overheit aengedient was, konden die niet langer verborgen blijven.

Wanneer zy dan ſtonden byna om gedoot te worden, braghten zy elkanderen met ſteeken en houwen, uit vreze voor d'aenſtaende ſtraffe, om 't leven. Maer als de Korinthers vele burgers met dezen eetgeſpan verdagt hielden, ſtraften zy zommige met de doot, en zommige met ballingſchap.

Als op het jaer drie hondert en tien voor des Zalighmakers geboorte, *Ptolemeus*, koning van *Egypten*, na de doot van *Alexander de Groote*, uit *Mindus*, eene ſtad van *Klein Aſie*, met eene grote vloot door d'eilanden zeilde, en, in het voorby varen, het eilant *Andros*, met het uitlichten der krijgsbezettingh, bevrijde, ſtak hy van daer na den *Iſthmus* over, en kreegh de ſteden *Korinthen* en *Sicyone* van *Krateſipolis* weerom in. Na in deze ſteden krijgsbezettingen gelegt te hebben, ſcheepte hy weer na *Egypten* over.

Wanneer *Demetrius*, zoon van *Antigonus*, ontrent ten zelven tijde, den Grieken de vryheit traghte te herſtellen, en de ſteden van *Griekenlant* tot een beter ſtaet te brengen, beſprong hy des nachts onverziens de ſtad *Sycione*, en brak binnen de wallen. Terſtont begaven zich de krijgs-bezettelingen op het kaſteel.

Waer op de genen, die daer binnen

nen waren, verschrikt wierden, als zy zagen, dat *Demetrius* de stad bemachtight, en zich op de plaetsen tusschen de huizen en het kasteel ter neer geslaegen had, en de stormgevaerten stonden aen de muren gebraght te worden. Dies zy het Kasteel by verdragh overgaven, en na *Egypten* overgevoert wierden.

De Sicyoners begaven zich daer na, op aenraden van *Demetrius*, met der woon op het kasteel. *Demetrius* deed het gedeelte der stad na by de haven, (welke oort boven maten gesterkt was) slechten. Hy sloegh zelf met de gemeente de hant aen het werk van binnen. Na *Demetrius* het volk in d'oude vryheit herstelt had, wiert hem daer over, na zijne verdienst, goddelijke eere aengedaen.

Na dan de Sicyoners eene veel beter plaetse bekomen hadden, bleven zy aldaer tot aen *Diodorus* tijden, (die onder keizer *Julius Cesar* en *Augustus* gebloeit heeft,) geduriglijk wonen. Want d'omtrek des kasteels was vlak en ruim, zoo dat nergens stormgevaerten konden aengebragt werden: ook was'er geen gebrek van water: waer door aldaer vruchtbare tuinen gemaekt werden.

Daerna trok *Demetrius* met zijn gansch krijgsheit na de stad *Korinthen*, welke *Prepelaus*, krijgsoverste van koning *Kassander*, met krijgsbezetting inhield, en wiert aenstonts des nachts door eene kleine poorte van eenige burgers ingelaten, en braght de stad met de havens onder zijn gewelt. [Korinthen door Demetrius ingenomen. Diodor.]

Wanneer nu de bezettelingen ten dele op *Sisypheum*, (eene plaetse alzo genoemt) en ten dele op 't kasteel *Akrokorinthus* gevlugt waren, kreeg hy het, na 't aenbrengen van stormgevaerten aen de vestingen, en na veel arbeits, met zeer groot gewelt eindelijk in.

De belegerden hadden by de genen, die op *Akrokorinthus* lagen, hun toevlught genomen. Maer dwong ook hen het kasteel over te geven. En alhoewel hy aen de Korinthers de vryheit weer gegeven had, zoo leide hy evenwel krijgsbezetting op *Akrokorinthus*: dewijl de burgers verzoghten, dat de stad onder bescherming des konings moghte blijven, tot dat met *Kassander* zou uitgeoorloght zijn.

Na aldus *Prepelaus* schandelijk uit *Korinthen* verdreven was, begaf hy zich by *Kassander*.

Namaels quam *Korinthen* onder het gebiet der koningen van *Macedonie*, als inzonderheit onder *Antigonus Doson*. Daerna stonden zy, volgens *Strabo*, onder *Filippus*, koning der *Macedonen*, dien zy tegenstreefden. [Korinthen onder de Macedoners.]

Aratus, geboortigh van *Sicyone*, en veltoverste der Achaiers, maekte dezen *Antigonus* met list het kasteel *Akrokorinthus* afhandigh. En aldus voeghde hy *Korinthen*, en ook zijn vaderlant *Sicyone*, aen den Staet der Achaiers. [Strabo.]

Namaels herstelde *Aratus* het kasteel *Akrokorinthus* aen *Antigonus*, op belofte van bystant tegen *Kleomenes*, koning der Lacedemoners, aen *Aratus* te doen.

Dees *Aratus* heeft vele andere brave daden uitgerecht: als *Polybius* en *Plutarchus* verhalen, die het leven van dezen *Aratus* beschreven heeft. Eindelijk wiert *Aratus* door *Filippus*, koning van *Macedonie*, door vergift om 't leven gebraght, op het derde jaer van de hondert en een en veertighste Olympias.

Dees *Aratus* had ook de daden, door d'Achaiers en door hem zelven uitgevoert, beschreven.

Daerna wiert de stad *Korinthen*, door de Romeinen, na het overwinnen van *Filippus*, koning der *Macedonen*, onder beleit van *Titus Flaminius*, met de oude vryheit beschonken. Maer wanneer zy die vryheit tegen de Romeinen misbruikten, en dier gezanten baldadig en moetwilliglijk bejegent hadden, met vuiligheit en slijk in het voorby gaen op hun lijf te smijten, wiert den Roomschen Burgemeester *L. Mummius* het beleit van den Achaischen oorlog opgeleit, die aenstonts tegen hen met een krijgsheir optrok. Hy overviel den vyanden zo schielyk, dat hy hen ontoegerust en onbereit aentrof, en *Dideus*, veltoverste der Achaiers, met zijn volk in een gevecht versloegh en verjoegh. [Korinthen onder de Romeinen.]

Het getal der krijgsknechten bestont in vijf en dertigh hondert ruiters, en in drie en twinrigh duizent voetknechten. Ook bevonden zich al-

aldaer Kretenser booghschutters. *Filopemen* voerde den krijgstroep aen, die door koning *Attalus* uit *Pergamum* gezonden was, eene stad in *Klein Asie*, boven de riviere *Kaïkus*.

Hy nam de stad *Korinthen* in, zonder weinigh tegenstant te vinden, en verwoeste dezelve te vuur en te zwaerde, en verkocht al d'inwoonders tot slaven. Ook quam al het overigh onder de Romeinen: want andere veltoversten wierden na andere oorden van *Achaia* gezonden. Het grootste gewest van *Korinthie* viel den Sicyoners ten dele.

Dit droegh zich toe op het derde jaer van de hondert en achtste Olympias, of op het hondert en zes en veertighste jaer voor des Zalighmakers geboorte, en op het hondert en achtste jaer na d'opbouwing der stad *Rome*.

Strabo verhaelt het veroveren van *Korinthen* door *Mummius* aldus.

Wanneer de Korinthers onder *Filippus*, koning der *Macedonen*, stonden, trachten zy den zelven bystant te doen, en droegen zich tegen de Romeinen uit hun eigen zelfs schimpigh en baldadig: zulx eenigen ook op de gezanten, die voorby hunne huis gingen, met slijk wierpen. Maer voor die en andere dingen, die zy bedreven hadden, boeten zy aenstonts de straffe: want na een gedenkwaerdigh krijgsheir door de Romeinen gezonden was, wiert de stad *Korinthen* door *Lucius Mummius*, veltheer der Romeinen, verdelght, en al het overig quam onder de Romeinen: want andere veltoversten wierden ook na andere oorden gezonden. Dus verre *Strabo*.

Hoe groot de roof en buit was, dien de veltheer *Mummius* aldaer bequam, blijkt uit het volgend schrijven van *Florus*.

Wat al beelden: wat al klederen: wat al taferelen zijn'er gerooft, verbrant en ter neergeveldt? hoe vele rijkdommen hy weggesleept en verbrant heeft, moght ghy hier uit weten: dat al wat Korintisch koper op den gehelen aertbodem geroemt wort, bevonden is na den brant overgebleven te zijn: want ook de ramp zelf der allerrijkste stad heeft een dierbaer kostelijk merkteken van koper gemaekt: dewijl, als vele grote en kleine beelden, door den gloet des vuurs, verbrant waren, d'aderen van koper, gout en zilver in een of t'zamen vloeiden.

Polybius met deernis verhalende, het geen in het veroveren der stad geschiet zy, melt ook des krijgsvolks kleinachting, ontrent de kunstwerken en toewygiften: want hy zeidt, volgens schrijven van *Strabo*, de taferelen of schilderyen ter aerde geworpen, en de krijgsknechten daer op met terlingen te speelen in perzone gezien te hebben. Ook noemt hy dezelve schilderyen, als een van *Bacchus*, door *Aristides* geschildert: en een ander van *Herkules*, met de rok of hemde van *Deianira* gepijnight.

Als *Mummius* vernam, dat in het verkoopen van den buit, *Attalus*, koning van *Pergamum*, het tafereel van vader *Liber* of *Bacchus*, voor hondert en twintigh talenten gekocht had, en zich over den prijs verwonderde, en vermoede dat iets goets daer in stake, dat hy zelf niet wiste, zoo liet hy het tafereel weerom halen: daer koning *Attalus* grotelix over klaeghde. Want *Mummius* was in die dingen zoo rou, dat wanneer hy de taferelen, door de hant der grootste kunstenaers uitgewerkt, besteed had over te voeren, beval den genen, die dezelve zouden overbrengen, nieuwe, by aldien zy dezelve verloren hadden, zouden moeten weerom geven. Dies wierden de giften, en andere cieraedjen, die schenen het allerverwonderenswaerdigste te zijn, na *Rome* overgevoert: maer die van minder waerdye waren, wierden aen *Filopemen*, veltoverste der hulptroepen van koning *Attalus*, gegeven, en na *Pergamum* overgebraght.

Na *Mummius*, *Dieus*, de laetste lantvooght der Achaiers, en d'eerste aenrechter der Achaische beroerte, by den *Isthmus* overwonnen had, trad hy ten derden dage, na het gevecht, in de stad *Korinthen*, en deed, op het voorgeklank der trompet, de stad ten gronde verdelgen.

Strabo getuight de bovengemelde schilderye van *Herkules* niet gezien te hebben: maer wel den *Bacchus*, in den tempel van *Ceres* te *Romen* opgehangen, dat een zeer fraei stuk werk was.

Wan-

Wanneer die tempel by zijnen tijt verbrande, was ook te gelijk die schilderye door den brant verslonden.

Sabo. Byna de meeste en treffelijkste wijgiften te *Romen*, waren ook van *Korinthen* gebraght; hoewel ook de steden rontom *Romen* eenige kregen; dewijl *Mummius*, die grootmoediger, als liefhebber van kunst was, den genen, die daerom verzoghten, lichtelijk iet gaf. Want als *Lukullus* eenen tempel van *Eytychia*, dat is, van *goed Fortuin*, zou stichten, en een portael of galderye maken, zoo verzoght hy de beelden, die *Mummius* had, tot prael des tempels te mogen gebruiken, met belofte van die daer na weer om te zullen geven. Doch hy gaf die niet weerom: maer wijde die aen de goddin toe, en beval hem die af te nemen, als hy wilde. Wanneer *Mummius* dit minnelijk opnam, en zich des niet kreunde, liet hy al de beelden in den tempel blijven: zulx hy daer door meer roem, als de toewijder zelf, kreeg

Iv. Epitom. Daer en tegen verhalen andere, dat *Mummius* zoo weinigh van den buit had gekregen, dat niet met allen van de goederen, rijkdommen of cieraedjen, die het rijk *Korinthen* had, in zijn huis gekomen ware. Ook liet hy zijne dochter gene bruitschat na.

Plin. *Justinus* melt ook, dat de stad *Korinthen* zelf in den Achaischen oorlogh, onder beleit van *Mummius*, verdelght, en al het volk hierom, opentlijk by de trompet verkocht wiert, ten einde door dat exempel, al d'andere steden vreze, om nieuwe dingen aen te vangen, zou aengejaeght worden.

Strabo. Door die zege had *Mummius* den bynaem van *Achaier*, onder de Romeinen, bekomen.

Strabo. Pausan. Na de stad *Korinthen* 102 jaren onbewoont gelegen had, wiert dezelve door *Julius Cæsar* (op een zelve tijt, met *Karthago*) herbouwt, die derwaerts vele gevrijde luiden in Kolonie zond.

Plinius brengt de veroveringh der stad *Korinthen*, op het derde jaer van de hondert en acht en vijftighste Olympias, dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte hondert zes en veertigh.

Aeloude oorlogen der Korinthers. De Korinthers hebben ook menigmael voor dien tijt tegen d'Atheners en tegen andere hunne gebuuren, als tegen de Megarensers, of inwoonders der stad *Megara*, oorlog gevoert.

Ontrent het vier en festighste jaer voor des Zalighmakers geboorte, kregen de Korinthers en inwoonders van *Epidaurus*, eene stad van *Peloponnesus*, tegen d'Atheners oorlogh: dies d'Atheners tegen hen beide te velde togen, en hen in een fel gevecht overwonnen. Daer op togen d'Atheners, met een sterke vloot, na *Halie*, eene stad in *Lakonie*, en vielen in *Peloponnesus*, en baerden een grooten neerlagh onder de vyanden. De Peloponnesers, of Korinthers hebbende weer een grote menighte van volk by een verzamelt, waren eer te velde, en leverden den Atheners by *Cefrysalia*, een uithoek van *Peleponnesus*, slagh; maer d'Atheners bevochten weer op hen de zege. Diodor.

Wanneer eertijts tusschen de Korinthers en Megarers over de grenspalen krakeel ontstaen was, borst die namaels onder beide de steden tot een openbaren oorlogh uit. Diodor.

Dies plaeghden zy in 't begin, door onderlinge lantverwoestingen, elkanderen. Aenstonts hieven zy, door hantgemeen worden by parthyen, met schermutselen kleine gevechten onder elkanderen aen. Wanneer eindelijk de tweedraght meer en meer aangroeide, maekten de Megarensers, die minder in krachten waren, uit vreze van de Korinthers, maetschappy met d'Atheners.

Na dan de Korinthers een zeer wel toegerust krijgsheir in de lantstreke der Megarensers hadden afgevaerdight, zonden d'Atheners den Megarensers bystant toe: waer over als veldtheer *Mytander*, een man van kloek beleit en wonderlijke strijtbaerheit, gekoren wiert. Wanneer nu, na het opsteken der banieren, zeer strijtbaer gevochten wiert, en, door gelijke en even grote dapperheit, de kans des gevechts lang in twijfel stond, wierden eindelijk d'Atheners overwinnaers, en hieuwen een groote menighte van vyanden ter neer. Na verloop van weinige dagen raekten d'Atheners

weer met den vyant hantgemeen, en bevochten weer de zege, trekkende met grooten neerlaegh der vyanden wegh.

Namaels quam de ſtad *Korinthen* onder de Griekſche keizers.

Wanneer dan *Korinthen* onder den Griekſchen Keizer *Emanuel* ſtont, beſprong *Rozier* de tweede, of *Rogier* de *Normanner*, koning van *Napels* en *Sicilie*, dezelve ſtad ontrent het jaer elf hondert en negentigh, en veroverdeze: maer moſt die weer verlaten, op de aenkomſte der Venetiaenſche vloot, die den overwonnen Grieken tot byſtant quam, en *Rozier*, met verlies van het grootſte gedeelte zijner krijgs-troepen, van het belegh deden opbreken, en op de vlught dreven.

Ziet Korfu.

Deze neerlaegh van koning *Rozier*, en het nadeel daar by gelegen, gedeegh zijnen vyanden tot groot voordeel: gelijk ook de buit van geen klein belang, maer zeer rijk was, die hy voor hen in het velt had moeten achterlaten. Na de hulptroepen den buit onder malkanderen verdeelt hadden, trokkenze weer wegh: dewijl men hen, na het ontzet der ſtad, niet meer van noden had.

Voor ontrent ruim twee eeuwen quam de ſtad *Korinthen* onder de *Despotes*, of lantsheeren van Griekenlant: maer die hebben dezelve namaels aen de Venetianen overgegeven.

Namaels wert de ſtad *Korinthen*, door den Turkſchen keizer *Mahomet de tweede*, na een belegh van veertien maenden, den Venetianen afhandigh gemaekt: gelijk ook te vore zijn vader *Amurat* dezelve ſtad geweldig mishandelt en deerlijk verwoeſt, en tot zoodanigen ſtaet gebraght heeft, als dezelve nu noch gezien wort.

De Venetianen hebben naderhant menigmael getraght de ſtad *Korinthen* weer onder hunne gehoorzaemheit te brengen: maer moſten altijt, door de groote maght, en het ſterk tegenweer der Turken, met groot verlies, hunnen aenſlagh ſtaken.

En alhoewel het kaſteel *Akrokorinthen*, door de natuur en kunſt, zeer vaſt en van grote ſterkte is, uitgezeit aen de zijde van de haven *Kenchreo*, zo is het evenwel, door achteloosheid der bezettelingen, dikwils verovert, en inzonderheit door de Sicilianen, onder beleit van *Niceforus Calixtus*, onder de regeringh van den Griekſchen keizer *Emanuel Komnenus*.

Hedendaegſche beſtiering van Korinthen.

De ſtad *Korinthen* wort nu, van wegen den Groten Heer, door zodanige Bevelhebbers beſtiert, als andere grote ſteden zijns rijks: te weten, door eenen *Kadi* of *Kadis*, door eene *Weiwoda*, en door vier *Hagas*, die eigentlijk over de vier oorden of wijken des kaſteels by beurten gebieden. De *Kadi* wort gezeit ten minſte drie hondert vlekken onder zijn gebiet te hebben: maer die een weinigh beter zijn als hoeven of gehuchten, en hier en daer op de vlakte, tuſſchen *Korinthen* en *Sicyone*, verſpreit leggen: waer van de *Weiwoda* gehouden wort het grootſte gedeelte des genots te trekken.

Aert en hoedanigheit der lantſtreke van Korinthen.

De lantſtreke der Korinthers is, volgens *Strabo*, niet zeer vruchtbaer, maer oneffen: uit welke oorzake d'ouden *Korinthen bultigh Korinthen* noemden, en hadden tot een ſpreekwoort: *Korinthen is bultigh en hol*: waer door eenigen *gelukzaligheit*, verzelt met *ramp*, wilden uitgeduit hebben.

In *Sidus*, een vlek van *Korinthen*, groeiden eertyts treffelijke appelen, miſſchien quee-peren: waer na het dorp alzoo genaemt was: want *Sidus* betekent op 't Grieſch een quee-appel.

De voornaemſte koopwaren van *Korinthen*, en die van de ſtad *Patras*, beſtaen in olye en korinthen, of korenthen, die aldaer overvloedelijk veel groeijen: gelijk ook de korinthen na die ſtad alzoo zouden genoemt, en de wijngerden of planten, waer aen dezelve groeijen, van daer na andere plaetſen vervoert zijn.

Ziet Zante.

De lantſtreke van *Korinthen* geeft ook treffelijken wijn: hoewel *Athenæus* den Korintiſchen wijn wrang noemt.

Geleerde mannen en kunſtenaers van Korinthen.

Korinthen heeft in aeloude tijden vele brave mannen, zoo geletterde

luiden

luiden, ſtrijdbare krijghshelden, als treſſelijke werkbazen en kunſtenaers, voortgebraght. Want allermeeſt heeft aldaer, als ook in de ſtad *Sicyon*, de ſchrijf- en bootſeerkunſt, nevens andere zoodanige kunſten, gebloeit.

Van *Korinthen* was *Periander*, een der zeven Wijzen van Griekenlant, geboortigh. Ook heeft de beroemde Filoſoof *Diogenes*, *Cynikus* gebynaemt, de ſtad *Korinthen* met zijn verblijf en doot verheerlijkt.

Menodatus, de Korinther, heeft de Griekſche zaken en bedrijven in veertien boeken beſchreven.

Op den hondert en negentienden Olympas behaelde *Andromenes, de Korinther*, in het *Stadium* of renbaen, den prijs.

Archias de Korinther was d'Architect of bouwmeeſter van *Hiero*, koning van *Syracuſen*, op *Sicilie*.

Athen. Zeker *Euforion* heeft in heldenvaerzen, op Griekſch, een boek van d'*Iſthmia*, of Iſthmuſche ſpelen geſchreven.

Actor. 9. *Eraſtus*, een Procurator of voorzorger der ſtad *Korinthen*, wiert, ten tijde der Romeinen, door den Apoſtel *Paulus*, tot het Kriſten geloof bekeert. Hy was t'eener tijt een reisgenoot van *Paulus*, en wiert met *Timotheus* na *Romen* gezonden. Wanneer *Paulus* te *Romen* gevangen was, bleef *Eraſtus* te *Korinthen*.

Actor. 8. *Kriſpus*, het opperhooft der Synagoge te *Korinthus*, en van die ſtad geboortigh, geloofde met zijn gantſch huisgezin aan Kriſtus, en wiert door *Paulus* gedoopt.

Cor. 1. 4. *Gajus*, de Korinther, wiert door *Paulus* gedoopt, wort en een gaſt van *Paulus*, en van de geheele Korinthiſche kerke genoemt.

De liefde van *Paulus* tot de Korinthers wort in het elfde vaers van het zeſde hooftſtuk des tweeden briefs aengeweſen.

Plutarch. *Timoleon*, een vermaerde Korinther krijghsoverſte en voorſtander der vryheit, was ook een burger of ge-
Strab. boortigh van *Korinthen*, die zo geweldigh op de dwingelanden of geweldige heerſchers, anders tierannen genaemt, gebeten was, dat hy ook zijn eigen broeder, die na de tierannye of dwingelandye ſtont, op de merkt doorſtak, en dode. Niet lang daer na wiert hy door de Korinthers na *Sicilie* gezonden, die de ſtad *Syrakuſen* in vryheit herſtelde, en den tieran *Dionys* na *Korinthen* zond: alwaer hy onder het gemene volk zijn leven overbracht, en, met ſchole te houden, en den kinderen te leren lezen en ſchrijven, zich erneerde.

In de ſtad *Korinthen* is, volgens *Iſidorus*, allereerſt de ſchilderkunſt gevonden. *Plinius* twijfelt of die eerſt in de ſtad *Sicyon*, of te *Korinthen* gevonden zy.

Ardices de Korinther, en *Teloſanes de* Plin.
Sicyoner, hebben allereerſt die kunſt geoefent, zonder nochtans eenige kleure of verruwe te gebruiken.

Kleofantes de Korinther heeft d'eerſte mael de ſtrepen met kleuren te Plin.
verwen, uitgevonden, en daer toe gewreven, of geſtoten potſcherven gebruikt.

De Korinthers hebben ook allereerſt de galeijen met drie reiriemen Thucyd.
verzonnen: en *Aminokles*, een Korinther ſcheepstimmerman, had voor de eilanders van *Samos* vier ſchepen gebouwt.

Chryſermus, de Korinther, wort by *Plutarchus*, in zijn boek van de revieren gedaght: alwaer hy eenige dingen, uit zijn dertiende boek, van de revieren bybrengt: en weer in zijn *Inachus*: daer hy *Chryſermus* tot getuige, nopende de Peloponeſiſche zaken, aentrekt. *Chryſermus* heeft ook een groot boek van de Indiſche dingen geſchreven: waer van *Plutarchus* het tachentighſte boek aenroert.

De kunſt van kley, of potaerde, af- Plin.
beeldingen of gelykeniſſen te bootſeren, heeft de pottebakker *Dibutades*, een Sicyoner, d'eerſte te *Korinthen*, door ſchranderheit van zijn dochter, uitgevonden. Want als dezelve op zekeren jongeling, die buiten 's lants toog, verlieft was, had zy de ſchaduwe, uit zijne gedaente, by de kaers, op de muur, met ſtrepen of lynen, rontom afgeſchreven of afgehaelt: op dewelke haer vader potaerde drukte, en eene ſchets maekte, die hy met andere potaerde-werken het vuur leide, om hert te worden. Men zeit die ſchets in 't Nymfenhuis bewaert was, tot aenden tijt dat *Mummius*

mius de ſtad *Korinthen* verwoeſte.

Zoo andere ſchrijven, zou *Rhekus* en *Theodorus*, d'eerſte van alle, op het eilant *Samos*, de bootſeerkunſt uitgevonden hebben.

Plin. Zommige Grieken zeggen, dat de maelderye of ſchilderkunſt in *Sicyone*: en andere, dat dezelve by de Korinthers zou gevonden zijn: maer willen alle, dat die eerſt beſtont in het afhalen van ſchaduwen der menſchen met ſtrepen of lynen: en dat zoodanigh d'eerſte ſchildering zou geweeſt zijn: maer de tweede met byzondere kleuren.

Ardices, de Korinther, en *Telefanus*, de Sicyoner, hebben d'eerſte, zonder eenige verwen of kleuren af te ſchetzen uitgevonden.

Plin. Ook wiert te *Korinthen* en te *Delfos* een wedſtrijt van ſchildering ingeſtelt: d'eerſte van allen, die met *Timogorus*, de Chalcidenſer om ſtrijt, gewedt heeft, was zeker *Paneus*, broeder van *Fidia*, die ook het gevecht der Atheners tegen de Perſen, ten tijde van den Perſiſchen koning *Xerxes*, dat by *Marathon* geſchiede, bygewoont heeft.

Rijkdom der Korinthers. De ſtad *Korinthen* bloeide in aeloude tijden zeer in rijkdommen: waerover *Korinthen* doorgaens by d'oude Griekſche en Latijnſche ſchrijvers *het rijk Korinthen* genoemt wort.

Deſgelijks wort, by *Homeer* en *Herodoot*, *Korinthen*, in zeker orakel, *het rijk Korinthen* genoemt.

Tot tuighteken van den rijkdom der inwoonders van *Korinthen*, ſtrekt een groot beelt van geſlagen of mazyf gout, dat men in *Olympia* had toegewijdt. Ook braght *Demaratus*, een der machtigen van *Korinthen*, wanneer hy voor oproer gevlucht was, zoo vele rijkdommen uit zijn vaderlant na *Tyrrhene*, dat hy tot heerſcher over de ſtad, die hem ontfing, aengenomen wiert, en zijn zoon tot koning der Romainen verklaert wiert.

Strabo.

Ziet pag.

De ſtad der Korinthers was, volgens *Atheneus*, zoo gelukzaligh, dat de zelve vijf en veertigh duizent knechten in eigendom bezat: waerom *Atheneus* meint, dat de Korinthers in zeker orakel van *Apollo* *Chenico-metiers* met een Griekſch koppelwoort, dat is, Chenice-meters, genoemt worden: want *Chenice* was zekere mate, met dewelke eertijts den Korinther knechten dagelijks ſpijze toegemeten wiert.

Korinthen wert, volgens *Strabo*, gezeit rijk te zijn, door de zee-koopſtad, op den *Iſthmus* gelegen, met hare twee havenen: d'een na *Aſie*, en d'ander na *Italie* toe, op een kleinen afſtant van malkanderen: waer door de koopwaren lichtelijk over den *Iſthmus* van d'eene na d'andere haven konden geſleept worden. Dies hier door *Korinthen* wonder wel ten koophandel gelegen was. Gelijk nu de ſchipvaert (zeidt *Strabo*) om *Malea*, (de zuidelijkſte uithoek van *Morea*,) om de tegenſtroomen, zeer gevarelijk voor d'ouden was, zoo geviel zeer wel den koopluiden, zoo van *Aſie*, als *Italie*, de ſchipvaert om *Malea* te ſtaken, en de koopwaren na *Korinthen* te voeren.

Ook wierden aen de genen, die d'engten op den *Iſthmus* bezaten, van de waren, die in en uit *Peloponneſus* gevoert wierden, tol betaelt. Het welk ook namaels geheellijk in wezen bleef.

In de later tijden zijn noch meer voordelen daer by gekomen; want d'Iſthmiſche ſtrijdtſpelen, die aldaer gehouden wierden, lokten veel volks derwaerts. Dus verre *Strabo*.

D'oude Korinthers, zoo mannen als vrouwen, waren boven maten gail en onkuiſch, en tot hoererye geneight: en de mannen daer en boven, tot het plegen van vuile en onnatuurlijke welluſten met elkanderen, door een ongemeene drift ingenomen. Korinthers geil en onkuisheit genegen

Het hoereren, naer het ſchijnt, was'er ook gene ſchande: maer de hoeren daerentegen waren'er in aenzien en achting. Want als de burgery van *Korinthen* *Venus*, volgens hun oude gewoonte, over eenige zaken van belang, ernſtig en ootmoedelijk zou bidden, dan wierden, tot meerder ſtaetſie, vele hoeren ontboden, die de goddin *Venus* in haren tempel zouden bidden, en daer na in dezelve bleven.

Wanneer *Xerxes*, koning van *Perſen*, met een krijghsheir in Griekenlant

lant gevallen was, waren die van *Korinthen* in den tempel van *Venus* gekomen, en hadden voor de behoudenis van Griekenlant ootmoedige gebeden gestort. Athen.

Ook is uit den eersten en tweeden brief van den Apostel *Paulus*, aen de Korinthers, dier trek en genegentheit tot hoererye te bespeuren.

Hier over geeft *Chrysostomus* zeer aertigh aen de stad *Korinthen* den bynaam van *Aphrodiastetes*, dat is, d'allervenusachtighste stad van al de steden, die zijn, of oit waren.

Hoer Lais. Een boven mate vermaerde en beruchte hoer was zekere *Laïs*, de *Korinthische Lais* doorgaens genoemt: 't zy dat dezelve van *Korinthen* geboortigh was, of dewijl zy *Korinthen* tot haer vaderlant gekoren had, en zich aldaer met Venus-werk erneerde.

Zoo *Atheneus* in zijn dertiende boek verhaelt, zou *Lais* van *Hykkaris*, eene stad van *Sicilie*, geboortigh geweest zijn: van waer zy gevangen na *Korinthen* gevoert wiert.

Desgelijx schrijft *Plutarchus*, hoe gezeit wort, dat de hoer *Lais*, noch maeght, onder den gevangenen der stedelingen van *Hykkaris*, verkocht, en na *Peloponnesus* overgevoert was.

Andere maken *Krastus*, (anders *Krastis*) of *Hymere*, steden van *Sicilie*: en andere *Pankarpia*, eene stad van *Frygie*, in *klein Asie*, tot vaderlant van *Lais*: want men vind onder d'oude schrijvers niet minder verschil, over het vaderlant van deze hoer *Lais*, als over dat van *Homeer*: daer over zeven steden tegen malkanderen gestreden hebben.

Zy wort by d'oude voor ongemeen schoon uitgekreten, en, in schoonheit van boezem, haer weerga noch gelijke niet gehad te hebben: waer over de schilders by haer quamen, om haer borsten en boezem af te schetsen.

Uit het schrijven van *Pausanias* en *Atheneus*, is te bespeuren, dat'er twee hoeren, met name *Lais*, geweest zijn: welker eene jonger, en d'ander ouder was: d'eene de moeder, en d'andere de dochter: want *Atheneus* maekt *Damasandra*, te vore *Timandra* by hem genaemt, moeder van de jonge *Lais*. Daer nochtans *Plutarchus* *Timandra* moeder van d'eerste of jonger *Lais* maekt.

Alcibiades, veltheer der Atheners, voerde altijt *Damasandra*, moeder van de jonge *Lais*, en zekere andere hoer *Theodoretes*, by zich in zijn veltleger omher.

Op *Lais* waren *Demosthenes*, de redenaer, *Aristippus* en *Diogenes*, bygenaemt *de Hont*, verlieft.

Wanneer *Lais* vooreen nacht byslapens tien duizent drachmen van *Demosthenes* geëischt had, zou *Demosthenes* daer op gezeit hebben: *Ik koop het berouw voor geen tien duizent drachmen*: of, *ik koop het berouw zoo dier niet*. Waer uit zedert zoodanigh spreekwoort ontstaen is.

Venus Melanis, dat is, *Zwarte*, gebynaemt, had haer aen *Lais* in den slaep vertoont, en d'aenkomste van zeer rijke minnaers voorzeit. Athen.

Wanneer de schilder *Apelles* deze *Lais*, toen zy noch maeght was, uit den bron *Pirene* zagh water halen, en over hare schoonheit zich verwonderde, had hy haer t'eener tijdt op zeker gastmael van zijne vrienden gebraght. Waer over hy door hen bespot wiert, als dat hy eene maeght voor eene hoer op het gastmael had gebraght. *Verwonder u daer niet over*, (zeide *Apelles*) *eer drie jaren verloopen zijn, zal ik maken, dat zy aerdigh en bequaem zal zijn, om vruchten van haer wellust te geven.*

Lais wiert, volgens *Atheneus*, door de Thessalische vrouwen, dewijl *Pausanias*, een Thessalenser, op haer verlieft was, uit wangunst en nijdt, met houte stoelen en banken, in den tempel van *Venus*, doorgeslagen; dien zy daer na hierom *den tempel van d'ontheilighde Venus* noemden.

Ook wert haer graf by de riviere *Peneus* getoont, met eene stene kruik, en dit opschrift: *Lais van eene goddelijke schoonheit, zynde onder dienstbaerheit gebraght, die de Liefde gebaert, en Venus opgevoed heeft, leid in de beroemde Thessalische velden.*

Dies beuzelen de genen, (zeit *Atheneus*,) die zeggen, dat zy by *Korinthen* in *Kranium* zou begraven zijn:

gelijk ook eenige het graf van *Lais* in *Kranium*, eene voorstad van *Korinthen*, stellen; waar op een leeuwin gehouwen was, die, met hare voorste poten, eenen ram hield.

Zoo men *Pausanias* geloven magh, zouden de Thessalische vrouwen, *Lais*, wanneer de Thessalische jongelingen der maten op haer verliefden, dat zy ook den drempel of ingang van haer huis met wijn besproeiden, uit nijt, onder het offeren, in Venus tempel gedoot hebben. Door welke daat eene pest in *Thessalie* ontstaen was, die niet eer ophield, voor de Thessaliers eenen tempel, *de tempel van 't ontheilighde* of *d'onheilige Venus* genoemt, gestight hadden.

De tempel van *Venus* te *Korinthen*, volgens *Strabo*, was zoo rijk, dat die meer als duizent hoeren tot tempeldienaressen bezat; die mannen en vrouwen aen dezelve goddin toegewijd hadden, volgens eene gewoonte der Korinthers. Waar door, zeit *Strabo*, de koopluiden, bootsgezellen en krijgsknechten geheellijk uitgeput wierden: zulx ook op hen dusdanigh spreekwoort: *De vaert na Korinthen is niet voor eenen iegelijken:* of, *De vaert na Korinthen is allen mans werk niet*, gepast wiert.

Aldus was, volgens *Strabo*, *Komana*, eene stad van *Armenie*, alwaer menighte van vrouwen, welker meeste heiligh waren, en met haar lijf de kost te verdienden, als een klein *Korinthen*.

Zoo vermaert was het Korintisch vrouwvolk door hoererye, dat *Plato*, willende het woort van hoer gebruiken, niet *hoer*, maer *een Korinthisch meisken* zeidt.

De hoeren vierden aldaer ook een feest, ter eere van *Venus*, *Afrodisia* op Grieksch geheten: want *Venus* wiert van de Grieken *Afrodites* genoemt. Als zeker Grieksche dichter, *Alexis*, in de volgende woorden melt: *De burgerye vierde door de hoeren het feest Afrodisia, en andere afzonderlijk door edelmoedige vrouwen. Het is eene gewoonte en wet voor de hoeren, op die dagen te brassen.*

Ook wert, volgens *Suidas*, de god of geest *Kothys*, de voorzitter der verwijfde en onkuische menschen, by de Korinthers geëert.

Van wege het hoereren der Korinthers, was by d'oude Grieken ook een Grieksch spreekwoord, *Korinthiazein*, ontstaan, dat zoo veel als geil, onkuisch en dertel zyn, zeggen wilde.

De Korinthers vierden ook zeker feest, *Ellotia* genaemt; op het welk zy een krans van myrte-loof gevlogten, tot twintigh ellen in de ronte, met staetsie vertoonden, wanneer zy het gebeente van *Ellotis* omdroegen.

De Korinthers hadden *Thymnische*, of *Thymelische* speelen: gelijk die van de stad *Elis* Gymnische of worstelstrijtspeelen, en d'Atheners Schenische speelen hadden.

D'Apostel *Paulus* heeft in de stad *Korinthen* Gods woort een half jaar geleert: dewijl in dezelve stad veel volks tot Christus bekeert was.

De Korinthers worden het zegel des Apostelschaps van Paulus, en desselfs glorie genoemt.

Zy waren ten tyde van den Apostel Paulus in verscheide zamenrotting verdeelt: waer over zy door den zelven berispt worden.

Apollos, een Jood, geboortigh van de stad *Alexandria*, was den geloovigen te *Korinthen*, met het Evangelie te verkondigen, tot groot voordeel, als uit den eersten brief van Paulus aen de Korinthers te bespeuren is.

D'Apostel Paulus heeft twee brieven aen de Korinthers in 't Grieksch 1 Cor.
geschreven, die noch in de Bybel gelezen worden.

Daer zijn'er, die, uit het negende vers des vijfden hooftstuks van zijn eersten brief, willen besluiten, dat hy noch een anderen of derden brief zou geschreven hebben, die nu niet te vinden is: maer *Chrysostomus* en *Fotius* houden, dat op die plaetse gene andere, maer een en dezelve brief verstaen moet worden.

De Korinthers hebben, in aeloude tyden, na verscheide gewesten Colonien, of volkplantingen gezonden, Kolonien c Korinthers.
en verscheide steden aen andere oorden gestight, en met hun eigen volk doen bewonen.

Am-

Ambracia was eene Colonie der Korinthers, als ook die van het eilant *Corcyra*, nu *Korfu*, ook *Pallene* en *Potidea*. Ook noemt *Thucydides* *Chalcis*, een stedeken der Korinthers.

Ook hadden de Syrakusers. zoo *Diodoor* getuight, de beginselen huns geslaghts uit de Korinthers. Waerom zy ook den *Syrakusaners* tegen de gene die na de Tyrannie stonden, onder beleit van *Timoleon*, bystant deden.

De Korinthers, beneffens d'Akarnaners, hebben de stad **Anaktorium*, in *Epirus* gelegen, gestight en bevolkt. De Leukaders, een Dorisch volk, waren ook van Korinthen herkomstigh.

*Nu Vozâa.

Korintische spreekwoorden. Erasm. Adag.

D'oude Grieken hadden tot een spreekwoord, *Jupijns Korinthus*. Het welk men zeit hier uit ontstaen te zijn. Eertijts waren de Megarers, of inwoonders der stad *Megara*, aen de Korinthers çijnsbaer. Maer wanneer zy dier trotse heerschappye met ongedult verdroegen, en een afval, of opstant in 't werk wilden stellen, wiert een gezant, uit den naem der Korinthers, gezonden, die by de Megarische gemeente veele dingen trotselijk sprak, en deze woorden uitbraekte: *Jupijn Korinthus zal het niet lijden.* Wanneer hy die woorden dikmaels herhaelde, stoof eindelijk het volk op, en begon te roepen: *Sla doot, sla doot.* En te gelijk dreven zy *Jupijns Korinthus* en den gezant ter stad uit.

Dees *Korinthus* wort gezeit een koning der Korinthers te zijn, uit *Jupijn* geteelt: hoewel *Pausanias* looghent, by eenige ernsthaftige schrijvers gelezen te hebben, dat *Korinthus* een zoon van *Jupijn* zou geweest zijn.

Dit spreekwoort, *Jupijns Korinthus*, wort van *Plutarchus*, *Aristofanes*, en *Sokrates* by *Plato* gedaght. Het welk gevoeghelyk op den genen kan gepast worden, die een zelve zake dikwils doen, of zeggen, en herhalen: of op den genen, die in den aenvang trots spreken en dreigen, en daer na bloodelijk wegh schuiven: gelijk dit ook den gezanten der Korinthers weervoer.

Zy hadden ook tot een spreekwoort: *Ghy schijnt als eene Korinther het lyf te veilen*, dat is te zeggen, een hoer zy.

Die van *Korinthen* hadden ook tot een spreekwoort: *Och! of ik bezat al dat tusschen Sicyone en Korinthen was*: dewyl die oort tusschen beide zeer ryk, vruchtbaer, en als een aerdsch paradys was.

Wanneer *Hieron*, koning van *Syrakusen*, besloten had, de goddin *Victoria*, of zege, van ongeloutert louter gout te maken, en dat te *Delfos* toe te wyen: maer in langen tijt zulk gout niet vindende, zond hy eenigen na Griekenlandt, om dat op te zoeken. Na die eindelijk te *Korinthen* gekomen waren, vonden zy het zelve, na lang nazoeken, by *Architeles de Korinther*, die niet weinige schatten, door langer hand, by een verzamelt, bezat. Hy gaf dan den gezanten het geen zy eischten, mildelyk, en daar en boven tot een toegift, zoo veel zy met de volle hant vatten konden. Waer voor *Hieron* hem een schip met koren, en andere giften geladen, tot een vergelding, weerom zond.

D'oude Korinthers voerden, op hun gelt of penningen van koper of zilver, op d'eene zijde het gevleugelt of vliegend paert *Pegasus*, met een *Bellerefon* daer op, die het gedrogt *Chimera* met een spiesse tragt te doorsteken: als op d'eerste, twede en derde penningh van de nevengaende afbeelding te zien is. De Fabel van dezen *Bellerefon* wort aldus verhaelt.

Penningen of gelt van Korinthen.

Wanneer *Bellerefon*, zoon van koning *Glaukus*, en neve van *Sisyfus*, door onverzightigheit, zijnen broeder *Deliades* te *Korinthen* gedoot had, vluchte hy na de stad *Argos*, by koning *Preteus*, van wien hy verzoent wiert.

Als niet langh daer na *Sthenobea*, gemalin van *Preteus*, op *Bellerefon* verlieft wiert, zoght zy zelve hem aen, om van hem bekent te worden. Maer *Bellerefon*, die het recht van gastvryheit niet schenden wilde, sloegh haer dat af. Waer over *Sthenobea* *Bellerefon* by haren gemael betighte, als of hy haer had willen verkrachten.

Preteus, die dit lichtelijk geloofde, zond *Bellerefon* na *Jobates*, koningh

Korinthers

ningh van *Lycie*, en zijn ſchoonvader, met heimelijk bevel, van hem te doen om 't leven brengen, op de beſte wijze, als hy kon.

Jobates, dit verſtaende, ſtelde hem eerſt tegen Chimera te werk: het welk een gedroght was, met het voorlijf een leeuw: met het achterſte een draek: maer met het middenlijf een geit, die als uit den rugh ſcheen gegroeit te zijn.

Zoo *Heſiodus* in zijn Godenteelt ſchrijft, had *Chimera* drie hoofden, een van een blonden leeuw, een van een geit, en het derde van een ſterken ſlangendraek.

Bellerefon dode dit gedroght, zittende op het vliegend paert *Pegaſus*, met ſchichten.

Na die zege bekomen te hebben, deed *Jobates* hem andere gevaerlijke werken beſtaen en verrichten: want hy zond hem tegen de ſtrijtbare *Solymos* en *Amazonen*.

Maer wanneer hy overal, als verwinnaer, weerom keerde, gaf *Jobates*, bewogen door *Bellerefons* ruſtigheit en ſtrijtbaerheit, zijne dochter *Filonoë* hem ten wijve.

Wanneer nu *Bellerefon*, door den gelukkigen voortgang van zijne daden, vermetel en opgeblazen geworden was, beſtond hy, met het paert *Pegaſus*, na den hemel op te vliegen; maer wiert van *Jupiter*, door het toezenden van een razernye, van het paert afgeſmeten.

Pegaſus des niettemin hield zijnen loop, en wert gezeit na den hemel opgevlogen, en onder de ſterren geſtelt te zijn.

Hy was eerſt *Hipponomus* geheten; maer wiert namaels, na zekeren *Bellerus*, een overſte of vorſt onder de Korinthers, na hy dien in zijn jeughd om 't leven gebraght had, *Bellerefontes* genoemt.

Deze fabel van *Bellerefon* en *Pegaſus* wort in een verſcheiden zin uitgeleit: want zommige duiden die op een hiſtorie, andere op de natuurkunde, en andere op de zedenkunde. Hy wort gezeit d'eerſte van alle op een paert te ryden geleerr te hebben.

Iemant zou mogen vragen, waerom men allermeeſt een *Pegaſus* op de meeſte penningen der Korinthers

vind afgebeelt? Daer op tot antwoort kan dienen; dewijl het gevleugelt paert *Pegasus*, dat uit het bloet van *Medusa* voortgekomen was, wanneer het by den bron *Pirene* wilde drinken, aldaer door *Bellerefon* gegrepen wiert, als *Strabo* verhaelt.

Op de derde en vierde penningh wort *Venus* aen d'eene zijde vertoont: met deze opschriften in Griekſche letteren: als op de derde, ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ; dat is, *van de Korinthers*: en op de vierde ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ; misschien de naem van den muntmeester: want te *Korinthen* was een vermaerde tempel van *Venus*, gelijk reeds te vore gezeit is. Voegh hier by, dat de Zon, wanneer hem, door het oordeel van de reuze *Briareus*, *Akrokorinthus* was toegewezen, het zelve uit vryen wil aen *Venus* overgelaten had, volgens schryven van *Pausanias*.

Op d'andere zyde zietmen *Bellerefon* op het paert *Pegasus*, met een spietse of schicht, na het gedroght *Chimera* steken.

De vyfde vertoont ook op d'eene zyde een *Bellerefon* op *Pegasus*.

Op d'andere zyde staet *Minerva*, *Chainitis*, dat is, Breidelaerster, gebynaemt, met een stormhoet op 't hooft, afgebeelt; dewyl *Minerva*, zoo de fabelen beuzelen, *Bellerefon*, in het temmen van *Pegasus*, geholpen, en den breidel in den bek gedaen had, om des te bequamer op *Pegasus* te klimmen.

De zeste vertoont het hooft van *Apollo*, met laurier gekranst, met dit Grieksch opschrift:

ΔΗΜΟC. ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ: dat is, *Het volk der Korinthers*. Op d'andere zyde zietmen de wagen der zon, en de zon, of *Apollo*, met zyn stralend hooft, tot voerman op de wagen.

Van der zonne wagens schrijft *Pausanias* aldus: *Wanneer men na de merkt van Lecheum, eene haven van Korinthen, gaet, dan ontmoetmen Prophylea, zekere gebouwen. In deze zijn twee cierelyke wagens; op welker eene Faëton, zoon der zon, zit: maer op d'andere wort de zon zelf gezien.*

De zevende penning vertoont op d'eene zyde een zittende *Jupiter*, met een enkele spietse. In de rechte hand hout hy de goddin *Victoria*, of zege: aen de voeten staet een arent. Rontom staet de naem van *Korinthen*. Op d'andere zyde wort het hooft van *Herkules*, met een bars gelaet, vertoont; dewyl de Korinthers hun geslaght uit *Herkules* hebben: want *Aletes* was de vyfde na *Hercules*, die *Korinthen* innam.

D'achtste penning vertoont op d'eene zyde een bedaert ongelauriert mans hooft, uitbeeldende *Neptuin*. Gelyk hy aen d'andere zyde op de bek of voorsteven van een schip zit, met een drietant in de linke, en een dolfijn in de rechte hand. Want de *Isthmus* wert gehouden onder de bescherming van *Jupijn* te zyn: gelyk daer op ook, hem ter eere, Isthmische spelen gespeelt wierden.

Al d'opschtiften, die men aldaer in d'oude puinhopen op stenen vind geschreven: als ook die van de meeste medalien, aldaer gevonden, zijn met Latijnsche opschriften: waer uit blykt, dat die door de Romainen gemaekt zijn. Want *Korinthen* wiert een Romainsche Colonie, sedert de Roomsche Burgermeester *Mummius* de stad *Korinthen* veroverde. Ook had *Korinthen*, ten tyde van *Pausanias*, volgens zijn schryven, gene ingeboorne inwoonders: maer die waren alle Colonieren van de Romainen: nadien al d'oude inwoonders door de Romainen uitgeroeit, en van daer na andere plaetsen vervoert waren.

Toen *Julius Cæsar* de verwoeste stad *Korinthen*, om hare welgelegentheit, deed herbouwen, wierden, in het om verre werpen en omwroeten der grafsteden, zeer vele koperwerken, en gebakke aerde werken of vaten gevonden. Wanneer de gravers zich over dezen toestel en kunst verwonderden, lieten zy geen graf onaengeroert. Hebbende dan eene grote menighte dierdingen bekomen, verkochten zy die zeer dier, en vervulden de stad *Romen* met dezelve werken, die op Grieksch *Nekrokorinthia* genaemt wierden, dat zoo veel als *doode Korinther werken* gezeit is: de- Strabo.

wijl zy die uit de dootgraven gehaelt hadden: en allermeest de gebakke aerde vaten, die zo hoogh geacht waren, als de Korinthische koperwerken.

De buit, die *Mummius* in de veroverde stad *Korinthen* bequam, bestond in Korinthische koperwerken, aerde vaten, en geschilderde taferelen.

Korintische koper. Het Korintische koper wert by d'ouden, volgens *Plinius*, boven het zilver, ja boven het gout, gewaardeert en geschat: gelijk het ook by verscheide schrijvers met grooten roem gedaght wort, en daer van d'oude verscheide werken gemaekt hadden.

By ouds wert, volgens *Plinius*, het koper, met gout en zilver gemengt.

Desgelijx zeit men ook, dat het Korintische koper uit een mengsel van gout, zilver en koper, zou bestaen hebben: welke stoffen van verscheide beelden, door den gloet des vuurs, in het verbranden der stad, door *Lucius Mummius* verovert, in een geloopen en gesmolten waren, als klaerlijk uit het volgende schryven van *Florus* blijkt: *De ramp zelf der allerrijkstkste stad heeft een dierbaer merkteeken van koper gemaekt; dewijl als, na de brant dier plaetse, zeer vele beelden, door de gloet des vuurs, verbrant waren, d'aederen van gout, zilver, en koper in een vloeiden.*

In dezen zin schrijft ook *Plinius* aldus: *Om die glorye (in de welke het koper by d'ouden was, als dat het tot de beelden der goden gebruikt wiert) wert het Korintische koper allermeest geprezen, dat het geval onder een gemengt had, na Korinthen door de Romeinen verovert en verbrant was: tot welk koper vele een wonderlijke genegentheit hadden.*

Doch dat het Korintische koper uit koper, zilver en gout, in een gesmolten, zou bestaen hebben, houden andere voor onwaerschijnelijk: maer willen, dat die deught en goetheit, die het Korintische koper zoo prijselijk by d'ouden maekten, uit een zekere verborge kracht en byzondere temper van het water van den bron *Pyrene*, die op het kasteel *Akrokorinthus* was, zou ontstaen zijn.

Men zeit zekere klokjes, die in de stad Haerlem, op den toren van de groote kerk, hangen, en een byzonder helder en schel geluit geven, van Korintisch koper zouden gemaekt zijn, die de Haerlemmers eertijts, in het veroveren der stad *Damiaten*, tot buit, onder anderen, bekomen hadden: waerom die noch *Damiaetjes* by de stedelingen genaemt worden.

D'ouden hadden verscheide werken en vaten van Korinthisch koper gemaekt.

Plinius getuight een dobbeld portael, by de *Flaminische Circus*, of Renbaen, te *Romen* gezien te hebben, door *Kneus Octavius* gemaekt, die over koning *Perseus* eene scheeps-zegestaetsie doen oprechten had, welk het Korintische Portael genoemt was, na de kopere kapitelen of kroonstukken der kolommen.

Doch by d'ouden wierden ook verscheide Korintische koperwerken gedaght, die evenwel van Korintisch koper niet gemaekt waren; als onder andere zekere Korintische kandelaers: dewijl, volgens het schrijven van *Plinius*, in *Romen* gene Korinthische kandelaers waren: maer de naem wert voornamelijk in die geroemt, dewijl, door de zege van *Lucius Mummius*, *Korinthen* wel verwoest wiert: maer het koper verspreide hy te gelijk onder vele steden van *Achaia*.

Ovidius noemt ook *Korinthen* edel van koper, en *Virgilius* het Korintische koper *Ephireisch koper*. Uit den ouden naem stad Ephyra.

Wy zullen weer tot het beschryven der Korintische penningen treden.

Men ziet op eenige penningen der Korinthers, inzonderheit met Latynsche opschriften, bywijle een *Pegasus* alleen, zonder *Bellerefon* daer op: en op andere een *Pegasus* met *Bellerefon* daer op, zonder *Chimera*, slechts met een leeuw voor *Pegasus*: naer uitwyzing van de nevensgaende negende en tiende penning.

Op de zyde van de negende ziet men *Venus* afgebeelt, en op d'andere zyde *Bellerefon* op *Pegasus*, met deze Latijnsche namen:

Q. CAECIL. NIGRO.
G. HEIO. II. VIR.

Dat

Dat is:

Quintus Cecilius Nigro.

Gajus of *Kajus Hero : Twee mannen.*

Deze zijn ongetwijfelt de namen van overſten, onder de Romeinen, die na *Korinthen* een kolonie gevoert hebben.

Op de tiende ſtaet op d'eene zyde een *Pegaſus* alleenlijk, en met het zelve Latijnſche opſchrift. Op d'andere zyde zietmen ook *Venus* afgebeelt, en ter zyde leeſt men *Corin.* dat is, *Korinthus.*

Deſgelijx vindmen op d'aeloude penningen der Korcyrenſers, of Korfiotten, doorgaens een *Pegaſus* afgebeelt: als ook op die van de Syrakuſaners: dewijl beide die ook Kolonieren van de Korinthers waren.

Op eenige Korinthiſche penningen, of gelt, vindmen ook dit Latijnſche opſchrift:

COL. L. JULIA COR.

Dat is:

Colonie Laus Julia Corinthen.

Ook ſloegen d'oude Korinthers niet alleenlijk op hun penningen, of gelt, een *Pegaſus* en *Bellerefon*: maer ſtelden die ook, tot een teken, aen hunne ſchepen.

Men zeit in oude tijden het graf, of grafſtede van *Diogenes*, *Cynikus* gebynaemt, aen den uitgang der ſtad *Korinthen*, wanneer men van den *Iſthmus* af komt, zou geweeſt zijn; doch wort nu aldaer niet meer gezien. Graf van Diogenes Cynikus.

Maer *Wheler* getuight zijn grafſchrift op een marmer ſteen, daer boven een hont gehouwen was, gelezen te hebben, (naer uitwijzing van de nevensgaende afbeeldingh,) het welk hy oordeelt van *Korinthen* gebragt te zijn, wanneer *Morea* onder de heerſchappye der Venetianen ſtont.

Dit opſchrift, waer in quanſuis een voorbyganger eenen hont vraeght, luidt in het Nederduitſch aldus:

Zegh hont, wiens mans graf ſtaet ghy daer te bewaren? (Waer op den hont zeidt:) *Van den hont. Maer, ô hont, wie was dees man? Diogenes,* zeide hy, *een Sinopeys* (of *Sinopenſer*) *van afkomſt, die een vat bewoonde: maer nu, doot zijnde, heeft hy tot huis de ſterren.*

Dees *Diogenes* was geboortigh van *Sinope*, eene stad van *Paflagonie*, in *klein Asie*: waer van zijn bynaem van *Cynikus*, (dat zommige Hont, of Hontsch uitleggen) schijnt gesmeet te zijn: want een inwoonder of inboorling van *Sinope* wiert *Sinopeys* genoemt.

Want Cynos bediet op Grieksch eenen hont.

Dees *Diogenes* was een beroemde Filozoof, en leerling van *Antisthenes*, het opperhooft der Cynische Sekte.

Hy wiert ook op Grieksch *Hemerobios*, dat is, *daghlevende*, genaemt; dewijl hy zonder zorge leefde, en niet meer spyze bedelde, als hy voor eenen dagh van node had.

Hy woonde in sloppen en stegen, in portalen of galderyen, en voor in de poorten der steden.

Hy kroop ook in een ton met der woon: wiens opening of gat hy, na de zaisoenen des jaers, altijt veranderde: want des winters keerde hy den mont of 't gat na 't zuide; en des zomers na 't noorde.

Hy sterf in zijnen ouderdom van negentigh jaren: en beval, leggende op sterven, datmen zijn lighaem of lijk onbegraven zou wegh smyten. Wanneer zijne vrienden vraeghden, of hy dan wilde, dat zijn lichaem voor het gevogelte en wilt gedierte zou te verscheuren gelaten worden? zoo antwoorde hy daer op, *Geenzins: maer stelt een stokje daer by, waer mee ik die kan weg jagen.* Belagghende aldus de nodelooze zorge zijner vrienden, die zoo zeer over zijn doode lijk bekommert waren.

Wanneer hy noch in zijn vaderlant was, en aen het orakel vroegh, op wat wyze hy zou kunnen uitmunten? zoo gaf het ten antwoort: *Indien ghy gelt vervalscht.* Wanneer hy dat gedaen had, wiert hy daer over uit zijn vaderlant gedreven, en quam t'*Athene*.

In zijnen ouderdom wiert hy op zee, door eenen zeerover, *Scytalus*, gevangen, die hem aen zekeren *Xennalis*, te *Korinthen*, verkocht, die *Diogenes* vry liet, en aen hem zyne kinderen gaf te leeren.

Volgens zommige, als *Satyrus*, zou *Filiseus d'Egineter*, leerling van *Diogenes*, de treurspeelen gemaekt hebben.

Buiten *Korinthen*, een weinigh van den wegh af, zietmen, op een steen, die tot den boven-drempel van een huis van zekeren Turk, *Mouselim Naib* geheten, dient, het volgend Latijnsch opschrift.

L. HERMIDIVS CELSVS
ET RVTILIVS.
AVGVSTI ET L. HERMIDIVS
MAXIMVS ET L. HERMVS.
AEDEM ET STATVAM APOLLINIS AVGVSTI ET TABERNAS DECEM.

Men bevind deze opschriften te zijn van zekeren *Lucius*, *Hermidius Celsus*, en van eenige andere, die den tempel van *Apollo* gestight, en zijn beeldt en tien gasthuizen, daer in gewijdt hadden.

Uit dit opschrift, en uit de puinhoopen, daer dit huis van gestight was, zou men mogen oordeelen, dat aldaer den tempel van *Apollo* gestaen hebbe. Gelijk het zelve ook met schryven van *Pausanias* over een komt, daer hy aldus zeidt: *Wanneer men van de merktplaetse na* Sicyon *gaet, laetmen op de rechte hant den tempel van Apollo leggen.*

Deze zijn al d'overblijfselen van d'aeloutheden, die *Wheler* ontrent *Korinthen* heeft kunnen bespeuren.

Lantstreke van Sicyonie, en Stad Sicyon, nu Basiliko.

Strab. DE lantstreke van *Sicyonie* wort van die van *Korinthia*, door de riviere *Nemea* gescheiden, en heeft *Korinthia* ten ooste, en het lantschap van eigen *Achaia* ten weste.

Ook vloeidt de riviere *Asopus*, die uit *Karneatus*, een gedeelte van den bergh *Celosse*, haer begin neemt, voorby *Sicyonie*, en scheidt de lantstreke van *Asopie* van *Sycionie*. Strab

Zoo

Zoo *Pausanias* wil, zou de lantstreke, te vore *Asopie* geheten, namaels *Sicyon*, of *Sicyonie* genoemt zijn.

Wanneer de stad *Korinthen* door *Lucius Mummius* verovert en verwoest was, bezaten de Sicyoners de meeste lantstreke van *Korinthia*.

De stad *Sicyon*, alzo by d'oude Grieken genaemt, was anders te vore *Mecon*, en noch meer te vore *Telchinia* en *Egialos* of *Ægialia* geheten: maer wort nu *Basiliko* of *Vasilika* genoemt.

Basiliko leit ontrent drie Italiaensche mylen van den oever der Golf van *Lepanto*, op eenen heuvel, en drie uuren rydens noordwestwaerts van de stad *Korinthen*, met een vruchtbare vlakte tusschen beiden.

Ten oosten voorby de stad vloeit de riviere *Asopus*.

Strab. Oud *Sicyon*, de hoofdstad der landstreke van *Sicyonie*, was ontrent twintigh, of, gelijk andere willen, flechts twaelf stadien van de zee gebouwt, op eenen heuvel, die door koningh *Demetrius* gesterkt, en, na hem, *Demetrius* genaemt was.

Daer was een scheepstimmerwerf, een oud gebouw, en had eene haven.

Wanneer *Morea* onder de Venetianen stond, was *Sicyon* of *Basiliko* eene aenzienlyke stad: maer is nu slechts een puinhoop, en wort alleenlijk door drie huisgezinnen van Turken, en van zoo vele Kristenen, bewoont.

Deze laeste verwoesting zou, zoo *Wheler* getuight, voor ontrent dertigh jaren door de pest ontstaen zijn: welke d'inwoonders voor eene rechtvaerdige straffe Gods aen de Turken hielden: dewyl die eene van de Kristen kerken aldaer, met die in een Moske, door bevel van den Waiwoda, te veranderen, ontwijd hadden. De Waiwoda zou doot op de plaetse ter neer gevallen zijn, zoo dra hy den Alkoran daer in had doen lezen. Waer op aenstonts zulk eene felle pest ontstaen was, dat die in korten tijt al d'inwoonders der stad deed sneuvelen: gelijk dezelve sedert noit weer heeft konnen bevolkt worden.

Men ziet'er zeer vele overblijfselen van puinhoopen, zoo oude als nieuwe: als de muuren van een kasteel, en van eenige kerken, en verscheide Moskés.

Een groot stuk weeghs westwaerts van het kasteel, leit een puinhoop, *des konings paleis* genaemt; dat zeer oud schijnt te zijn: maer van briksteen gemaekt. *Wheler* wil het voor een waschbad gehouden hebben, ter oorzake van de veelvoudige kanalen, of watergangen, beneden de muur, om het water daer door te leiden en laten lopen.

Een groot stuk weeghs van daer leit een heuvel, in vorm van een half-ront, die by ouds een schouwtoneel of *Stadium* schijnt geweest te zijn.

Men ziet'er ook menighte van holen en gewelven.

De lantstreke van *Sicyonie* was by d'ouden vermaert, en rijk van olye en olyf-bomen, als, onder andere, uit het volgende schryven van *Virgilius* Lib. 2. blijckt. *De winter komt: de Sicyonische* Georg. *bezie wort in d'olijfmeulen geslagen.*

Desgelyx noemt *Ovidius Sycion olyfdragend.*

By de Sicyoners, of in *Sicyone*, was een tempel van *Minerva Kolokasie*, of Coll. Rhodig. *Kolokasische Minerva.*

Allermeest, of boven mate, waren Strab. te *Sicyone*, en te *Korinthen*, de schilder- en boetzeer-kunst of pottebakkerye, en alle diergelyke kunsten, in gebruik.

Zeker *Eupompus* was een vermaerde schilder van *Sicyon*.

Polemon gedenkt by *Atheneus*, in zijn boek van de Taferelen of schilderyen, dat in de stad *Sicyon* verscheide hoeren-schilders geweest zijn, als *Aristides*, *Pausanias*, en *Nikosanes*, die in dezelve kunst uitmunten.

Na by *Sicyon* is een bron in een hol, wiens water niet uit d'aerde springt; maer uit den top of opperste des hols vloeit, en wort hierom de *druipende bron* genoemt.

Onder andere uitstekende en gedenkwaerdige dingen, was ook een tempel van den *Lyceeschen Apollo* in de stad *Sicyon*; die dien naem by dezen voorval zou bekomen hebben.

Wanneer de wolven dikwils onder

der de veebenden vielen, en die hierom gene jongen konden krijgen, had *Apollo* den burgers een dor hout getoont: wiens schors, zynde met vet of vleesch bestreken, hy den wolven voorsmeet, die, zoo dra zy dat voetsel geproeft hadden, aenstonts daer aen stierven.

Pausan. In de lantstreke van *Sicyonie* is een bergh, op den welken allereerst *Titan*, broeder van de Zon, zou gewoont hebben: en na den zelven was de lantstreke *Titania*, en namaels *Titanium* geheten, volgens verhael der inwoonders. Stephan.

In het afgaen van dezen bergh, zagh men, in aeloude tijden, een altaer der winden: waer op, ten gezetten nacht, de priester allen jaers aen de winden plechtelyke offerhanden deed, met eenige altaergeheimenissen aen de vier winden te verrichten, en daer by eenige toveryen van *Medea* te prevelen, om, door die heilige gebruikelijkheden, de woede der winden te verzoenen.

Ornea. De stad *Ornea*, alzoo by d'ouden genoemt, lagh boven de vlakte der Sicyoners: maer de landstreke bezaten d'Argivers. Daer voorby vloeide eene riviere, ook *Ornea* genaemt. Strab.

Whel. De riviere of beke *Ornea* valt van de bergen, die de vlakte tusschen de stad *Korinthen* en *Sicyon*, ten zuide en zuidweste, besluiten; en van daer loopt dezelve in de riviere *Nemea*.

Ten halve wege is over de riviere *Nemea*, nu *Langia*, een brugh geslagen.

Deze riviere is niet van eenigh belang, als wanneer de regen van de bergen in zulken overvloet neerwaerts stort, dat dezelve verscheide kanalen, ter weder zyde van de riviere, die te vore droogh waren, vol maekt.

Ornea was, ten tyde des Zalighmakers, woest; maer wiert te vore fraei bewoont, en had eenen eerwaerdigen tempel van *Priapus*, zoon van vader *Liber* en moeder *Venus*, dien d'ouden voor den God of Beschermer der tuinen en havens hielden.

Ontrent *Sicyon* vloeit ook eene riviere *Sellets*, en daer by lagh een vlek *Ephyra* geheten.

Zeker oude Griekfsche schryver, *Eufronius*, die *Preapeia*, of Priapische feesten gemaekt heeft, noemt dezen *Priapus*, na deze stad *Ornea*, *Orneates*.

Arethyrea. *Arethyrea* was eene aeloude stad, van een zelven name, met de lantstreke, in de lantstreke van *Sicyonie*, en lagh aen den bergh *Celossa*: maer wiert daer na *Flius* geheten. Want namaels stonden d'inwoonders van *Arethyrea* op, en bouwden, dertigh stadien verder, eene stad, welke zy *Flius* noemden. Strab.

Flius leit in het midden van *Sicyonie*, *Argie*, *Kleones*, en *Stympalus*, en wert alzoo, volgens *Pausanias*, na den stichter *Flius* genoemt.

Flius wort nu [a] *Tri*, of [b] *Rupela*, of [c] *Fonica* geheten, en dertigh mylen ten Westen van *Korinthen*, en twintigh van strant gestelt. [a] Sophian. [b] Lacon. [c] Pinet.

Van *Flius* was zeker *Axiothea* geboortigh, die met de Matienische *Lasthenia*, leerlingster van *Plato*, in mannen gewaet, op de Hoge Schole trad. Diogen. Laërt.

In *Sicyon* en *Flius* wiert een tempel van de goddin *Dia* geëert, die anders *Ebes*, volgens *Strabo*, genaemt was.

Flius had by ouds een kasteel, waer op een wout van Cypres-boomen, met een tempel stont, die van overouds zeer heiligh was.

D'ouden noemden deze goddin, aen wien de tempel geheilight was, *Ganymedas*: maer de later nakomelingen *Ebes*, die anders, volgens *Strabo*, *Dia* geheten was. Pausan.

Aen de goddin *Ganymedas*, of *Hebes*, wierden, onder andere, van de geenen allermeest eere bewezen, die de bescherming en beschutting der smekelingen betroffen of aengingen. Want allen smekelingen, die derwaerts gevlught quamen, wiert strafloosheit, of vryheit van straffe, verleent. De gevangenen, die uit boeijens ontslagen waren, hingen aen de bomen van dat bosch, de voetboeijens, met gelofte, op

De Sicyoners hielden ook jaerlixe vierdagen, die zy, van het afsnyden van klimop, op Grieksch *Lissotoma*, dat is, *klimopafsnijding*, noemden.

Sicyon was lang het vaderlant der winkels van alle metalen. Plin.

De Sicyoners hadden de beelden van eenige goden opentlijk besteet

te

te laten maken. Eer die voltoit wierden, waren de kunstenaers, uit klaghte over het lijden van ongelijk, na d'Etoliers getrokken. Aenstonts ontstont onder de Sicyoners hongersnoot, onvruchtbaerheit, en een yzelyke ellende en jammernis.

De Pytische *Apollo* antwoorde den genen, die daer tegen een hulpmiddel verzochten, dat te zullen hebben, indien *Dipenus* en *Scyllis* de beelden voltoit zouden hebben. *Dipenus* en *Scillisius* waren van het eilant *Kreten* geboortigh, en d'eerste van allen, die, over het graveeren of houwen in marmer, beroemt wierden, wanneer noch de Meden heerschten, en *Cyrus* in *Persie* begon te heerschen, op ontrent de dertighste Olympias, dat is, op het jaer, voor des Zalighmakers geboorte, zes hondert en zestigh.

Strab. Deze beelden waren *Apollo*, *Diana*, *Hercules*, en *Minerva*, welk laeste namaels uit den hemel getroffen wiert.

De daden der Sicyoners wierden by eenigen voor d'oudste van gantsch Griekenlant gehouden.

Staet en aeloude koningen van Sicyonie

Voor *Inachus*, d'eerste koning der Argivers, hebben de Sicyoners vele koningen gehad, hoewel dezelve by gene historischryvers gedaght worden.

Na de Sicyoners eene wijle onder koningen gestaen hadden, vervielen zy onder tyrannen of dwingelanden.

Namaels hebben zy, door beleit van *Aratus*, zich onder het lichaem der Achaiers begeven, en eene lange wijle, neffens de gebuursteden, in vryheit geleeft: ter tijt toe zy, met d'Achaiers en Korinthers, door *Lucius Mummius*, onder het jok der Romeinen gebraght wierden, die de stad *Korinthen* ten gronde deed verdelgen.

Van *Egialeus*, d'eerste koning der Sicyoners, tot aen *Zeusippus*, heeft de regeering der Sicyonische koningen eene reex van negen hondert en twee en zestigh jaren geduurt.

Ægialeus, of *Egialeus*, was d'eerste koning der Sicyoners, of der stad *Sicyon*, die de zelve verstrekte, en twee en vijftigh jaren regeerde.

Eenigen, als *Eusebius*, en, na zijn voorgang *Cedrenus*, willen, dat, na dezen *Egialeus*, gantsch *Peleponnesus* te vore zou *Egialia* genoemt zijn. Maer andere houden *Egialeus* voor eenen verdichten en verzierden naem.

Na *Egialeus* volghde de zoon *Europs*, die, tot navolger in het rijk, had

Telchinus. Daer na quam

Apis. Dees regeerde vyf en twintigh jaren.

Toen *Telxion*.

Egyrus.

Thurimachus, die vijf en veertigh jaren regeerde, op 't jaer, na de schepping der werelt, 2100.

Leucippus, die drie en vijftigh jaren regeerde.

Zijne dochter *Chalcinia* wiert door *Neptuin* bezwangert, en baerde hem eenen zoon, die *Peratus* geheten was, en na *Leucippus* op den rijxstoel trad.

Na *Peratus* volghde *Plenneus*, die vele jaren regeerde. Toen

Korinus.

Epopeus.

Lamedon.

Sicyon.

Polybus. Hy overleed kinderloos.

Adrastus, die vier jaren regeerde. Eenigen stellen *Adrastus* den vier en twintighsten koning der Sicyoners. Hy wierdt verdreven. *Herodoot* maekt *Adrastus* een neve van *Polybus*.

Laniskus.

Phestus, of *Festus*. Eenigen maken *Festus* den twee en twintighsten koning der Sicyoners, die op het vier hondert en negentighste jaer, voor d'opbouwing der stad *Rome*, zou geregeert hebben.

Zeusippus. By andere wert *Zeusippus* tot de zes en twintighste koning der Sicyoners gemaekt, en had geregeert twee en dertigh jaren.

Hyppolitus, die *Agamemnon*, koning van *Argos* en *Mycene*, in den oorlogh overwon.

Na hem volghde de zoon, *Lecestades*; doch wiert door *Tampalius*, zoon van *Temenus*, die by nacht de stad *Sicyon* innam, van het rijk berooft.

Sedert wierden de Sicyoners Doren of Dorensers, en begaven zich onder d'Achaiers.

Onder

Onder de laeste koningen der Sicyoners vindmen eenen *Klysthenes* gedaght. Na wiens doot *Euthymedes* en *Timoklidas* zich ter heerschappye indrongen; doch wierden, door het volk, om 't leven gebraght, dat de regering aen *Klinias*, vader van *Aratus*, overgaf.

Herodoot noemt *Klistenes* eenen tyran van *Sicyone*, en maakt hem eenen zoon van *Aristonimus*, neve van *Myron*, en naneve van *Andreas*.

Klisthenes gaf zijne dochter *Agarista*, aen een zekeren *Alkmeon*, zoon van *Megakles*, uit een oud en deurluchtigh huize van *Athene*, ten wijve, tot grote verheffing des geslaghts van *Alkmeon*: na hy alvorens de voornaemste vryers uit gantsch *Peloponnesus* te *Sicyon* by een had doen komen, om zijne dochter aen den genen, dien hy den besten van al de Grieken bevond te zijn, uit te huwelijken. Het welk *Herodoot* in zijn zeste boek, *Erato* genaemt, aldus verhaelt.

„ Als d'Olympische speelen geviert wierden, en *Klysthenes* daer in met een wagen met vier paerden overwinner bleef, liet hy uitroepen, dat de gene, die zich gewaerdighde de schoonzoon van *Klysthenes* te zijn, zich op den zestighsten dagh, of eerder, te *Scyone* zou vinden laten; dewijl *Klystenes* besloten had, binnen het jaer, van den zestighsten dagh af te rekenen, zijner dochters huwelijk te voltrekken. Weshalven begaven zich alle de Griekfche vryers, die van zich zelfs, en van hun vaderlant, een groot gevoelen hadden, derwaerts: voor wien *Klysthenes* een wagen- en ren-baen, om te strijden, vervaerdight had. Uit *Italien* begaf zich derwaerts *Smindyrides*, *Hippikrates* zoon, de Sybariter, (en *Sybaris* bloeide ten dien tyde allermeest) die alleen tot zeer veel lekkernyen vervallen was. Derwaerts begaf zich ook uit *Italie Damas*, *Samyris* zoon, te weten, de zoon van dien gene, die de wijze Man genaemt wiert. En deze quamen uit *Italie*. Van den Jonischen zeeboesem quam *Amfimnestus*, *Epistrofus* zoon, d'Epidamnier. En deze quam uit den Jonischen zeeboezem. Uit *Etolie* quam *Males*, volle broeder van den zelven *Titormus*, die de Griekken in macht overtrof, en de luiden tot op d'uiterste grenzen van *Etolie* dreef. Uit *Peloponnesus* quam *Leocides*, zoon van *Fidon*, koning der Archivers; te weten, van dien *Fidon*, die verre d'allerhooghdravenste van alle de Griekken was, en den Peloponnesen de maten voorschreef: die ook, na het afzetten der Elische strijtspeelmeesters, zelf in d'Olympische spelen, de prijzen instelde. Uit de stad *Trapesus* quam d'Arkader *Arkas Amiantus*, *Lykurgus* zoon, en uit de stad *Peum*, *Lafanes Azenus*, *Euforions* zoon, te weten, de zoon van dien *Euforion*, die (gelijk in *Arkadie* het gerucht loopt) in zijn huis *Kastor* en *Pollux* ontfong, en zedert dien tijt allen volken gastvryheit bewees: desgelyx quam ook uit *Peum Eleus Onomastus*, *Egeus* zoon. En deze quamen uit *Peloponnesus*. Uit *Athene* quam *Megakles*, de zoon van dien *Alkmeon*, die na *Kresus* gereist was: en noch een andet, *Hippocilides*, *Tisanders* zoon, die onder d'Atheners in schoonheit en rijkdom uitmunte. Uit *Eretrie*, (dat te dier tijt bloeide) quam *Lysanias*, die alleen van *Eubea* quam. Uit *Thessalie* quam van de *Scopades*, *Diaclorides* de Kranonier: en uit *Molossia*, *Alkon*. En zoo vele vryers verscheenen aldaer. Toen nu deze aldaer ten bestemden dage verscheenen, vroegh *Klysthenes* voor eerst eenen iegelijk na zijn vaderlant en geslaght, en hielt hen daer na een jaer by zich: want hy onderzocht een ieders manbaerheit, toorn, geleertheit en zeden, en verkeerde nu met eenen ieder in 't byzonder, en dan met hen allen in 't gemeen. Den genen, die jong waren, braght hy op d'oeffenplaetsen, en beproefde hen allermeest op de gastmalen. Want zoo lang als hy hen by zich hieldt, ontzagh hy geen onkosten: maer ontfingh hen op 't prachtighste. Doch onder alle de vryers behaeghden hem allermeest de genen,

die

,, die van *Athene* gekomen waren, en
,, onder deze, ſtont hem *Hippoklides*,
,, *Tiſanders* zoon, het beſte aen; die
,, ook, om zyne dapperheit, geoor-
,, deelt wiert, al d'anderen t'over-
,, treffen: daer en boven waren zyne
,, voorouders van de Korinthiſche
,, Kypſelen herkomſtigh. Als der-
,, halven de beſtemde trouwdagh ver-
,, ſcheen, op den welken *Klyſthenes*
,, zou toonen, wien hy van allen uit-
,, koos, ſlachte hy hondert oſſen, en
,, ontfing zelfs de vryers, en alle de
,, Sicyoners, ter maeltijt. Na de
,, maeltijt geëindight was, hieven de
,, vryers aen van de zangkunſt te
,, twiſtredenen; en te gelijk van an-
,, dere voorvallende zaken te ſpre-
,, ken. Als de kroezen vaſt omgin-
,, gen, beval *Hippoclides*, dewijl hy
,, verre al d'andere overtrof, den
,, ſpeelman voor hem een zedigh
,, deuntje op te ſpelen. Wanneer de
,, ſpeelman hem daer in te wille was,
,, danſte *Hippoclides* een dans, die hem
,, zelven wel aenſtont: maer *Klyſthe-*
,, *nes* het gantſche werk inziende,
,, hieldt dat verdacht. Wanneer *Hip-*
,, *poklides* daer na een kleine wijle op-
,, hield, beval hy eene tafel te bren-
,, gen, daer op hy eerſt een Lakoni-
,, ſche, en daer na een Attiſche dans
,, danſte: ten derden male ging hy
,, met zijn hooft over end op den
,, tafel ſtaen, en maekte met de voe-
,, ten hantgebaren. En ſchoon *Kly-*
,, *ſthenes* over zijn eerſte en tweede
,, dans zich misnoeght toonde, dat
,, hy zoo een onbeſchaemde menſch
,, tot een ſchoonzoon zou krijgen,
,, zoo bedwong hy nochtans zich
,, zelven, en wilde niet met toorni-
,, gen moede tegen hem uitvaren.
,, Dan als hy hem zagh met de voeten
,, hantgebaer maken, kon hy zich
,, zelven niet langer bedwingen, maer
,, zeide: *O zoon van Tiſander, ghy hebt*
,, *u huwelijk verdanſt.* *Hippoklides* zijne
,, reden ontfangende, zeide daer op:
,, *Hippoklides kreunt zich des niet*; zulx
,, dat daer uit dit ſpreekwoort, *Hip-*
,, *poklides kreunt zich des niet*, opquam.
,, Toen deedt *Klyſthenes* hen alle
,, zwijgen, en hief by hen aldus in 't
,, midden aen: *O mannen, vryers mij-*
,, *ner dochter, ik prijze u alle, en zou u*
allen, indien het doenlijk ware, gunſte ,,
bewijzen. Ik prijs niet eenen uitgezon- ,,
dert, nochte misprijs u allen. Maer ,,
aengezien ik my, over het verloven van ,,
een eenige dochter, beraedſlae, zoo is ,,
het niet mogelijk, dat ik u allen kan vol- ,,
doen. Eenen iegelyk onder u, die van dit ,,
huwelijk verſteken blijft, ſchenk ik een ,,
talent zilvers; eensdeels, om dat ghy u ,,
gewaerdight hebt, mijne dochter ten ,,
huwelijk te verzoeken; en ten anderen, ,,
dewijl ghy verre van huis gereiſt zijt. ,,
Maer aen Megakles, Alkmeons zoon, ,,
verloof ik mijne dochter Agariſte, na ,,
d'Atheenſche wijze. Waer op *Mega-* ,,
kles het jawoort gaf, en het huwe- ,,
lijk by *Klyſthenes* voltrokken wiert. ,,
En in dezer voegen zijn d'Alk- ,,
meoniers in Griekenlant uitge- ,,
bromt, en vermaerr geworden. ,,

Agariſta kreegh eenen zoon, die ook, na haren vader, *Klyſthenes* genoemt wierdt, die namaels den volksſtaet by d'Atheners invoerde, en hen van de tierannye verloſte. Als ook een anderen zoon, *Hippokrates* genaemt.

Dees *Hippokrates* trouwde namaels en gewan by zijn vrouwe een zoon *Megakles*, na *Alkmeons* vader genoemt, en eene dochter, *Agariſta*, alzoo na de dochter van *Kliſthenes* geheten, die aen *Xantippus*, zoon van *Arifron*, trouwde. Wanneer deze zwanger geworden was, dacht haer in haren droom, eenen leeuw te baren, en baerde, na verloop van weige dagen, eenen zoon, die *Perikles* geheten wierd, en de ſtaet van *Athenen* veertigh jaren beſtierde. Herod.

Wanneer *Kliſthenes*, tieran van *Sicyonie*, tegen d'Argivers oorloghde, ſchafte hy de ſtrijden, of wetſpelen der helden-gedight, zangers af, om de vaerſen van *Homeer*; dewijl daer in d'Argivers, en *Argos*, boven mate geroemt wierden.

Ook traghte dees *Kliſthenes* het heldenbeeld van *Adraſtus*, koning van *Sicyonie*, en zoon van *Talaus*, dat toen, en noch ten tijde van *Herodoot*, op de merkt der Sicyoners ſtont, uit het lantſchap te dryven. Hier over trok hy na het orakel van *Delfos*, en vroegh aen het zelve: of hy *Adraſtus* zou uitdryven. *Apollo*

ſprak, door den mont van *Pythia*, en gaf ten antwoort, dat *Adraſtus* een koning der Sicyoners ware: maer hy zelf een doorbrenger, of verquiſter en ſlemper. Wanneer dan het orakel dat niet gehengde, quam hy te rugh, en verzon eenen vond. Als hem daght dien uitgevonden te hebben, zand hy na *Theben*, in *Beotie*, en zeide, dat hy *Menalippus*, zoon van *Aſtakus*, weerom in *Sicyon* wilde gebraght hebben: dien de Thebaners overgaven. Dies braght *Klyſthenes Menalippus* weerom in *Sicyon*, en gaf aen hem eene kapel of tempel, op het raethuis zelve, en ſtichte dien aldaer op eenen zeer vaſten oort.

Klyſthenes braght *Menalippus* weerom, uit oorzake, die een doodtvyant van *Adraſtus* was, dewijl *Menalippus* zijnen broeder *Meciſtes*, en zijne ſchoonzoon *Tydeus*, gedoot had.

Na hy dan aen hem eene kapel vereert had, ontnam hy *Adraſtus* de offerhanden en feeſten, en gaf die aen *Menalippus*.

De Sicyoners nu waren gewoon zeer grotelix *Adraſtus* t'eeren: want dit lantſchap had *Polybus* toegekomen, en *Adraſtus* was een dochters zoon van *Polybus*. Wanneer *Polybus* kinderloos quam te ſterven, had hy aen *Adraſtus* de heerſchappye of rijk overgegeven.

De Sicyoners eerden onder andere *Adraſtus*, en vereerden daer en boven zijne rampen en ongevallen met treur-ryen: zulx zy niet meer *Dionyſus*, maer *Adraſtus* eerden. *Klyſthenes* voeghde de reyen *Bacchus*; maer al d'andere offerhanden *Menalippus* toe.

Na *Klyſthenes* volghden *Kleonis*: toen *Euthymedes*, *Timoklidas*: daer na *Klimas*, vader van *Aratus*.

Na *Klimas*, vader van *Aratus*, aenvaerde *Abantidus* de heerſchappye, of liever tyrannie over de Sicyoners: want hy regeerde, als een dwingelant.

Toen de vader *Paſeas*: daer na *Nekokles*, die door *Aratus* verjaegt wiert.

Als d'Achaiers door *Kleomenes*, koning der Lacedemoners, beoorloght wierden, hield *Aratus* de zyde van *Antigonus*, koning van *Macedonie*, verſloegh de Lacedemoners, en nam de ſtad *Lacedemon*, of *Sparta*, in. *Aratus* bleef dezen *Antigonus* altijt getrouw: maer wiert van koning *Filippus*, zijnen zoon, over het afraden van vele dingen, die *Filippus* by der hant nam, door vergif om't leven gebraght.

Hy vermeerderde ook het lichaem of Staet der Achaiers, met aen het zelve zijn vaderlant *Sicyon*, en andere ſteden, dicht daer by gelegen, als ook *Korinthen*, te voegen.

Sicyonie wiert by ouds, den meeſten tijt, door tyrannen, of dwingelanden, beſtiert; hoewel het veeltijts billijke mannen tot tyrannen had: welker deurluchtighſte *Aratus* was, die de ſtad vry maekte, en ook over d'Achaiers, als vorſt en lantvooght, geheerſcht heeft, die hem vrywilligh hunne ſtadt overgaven. Strabo.

Aldus ſchrijft ook *Ariſtoteles* in zijn Staetkunde.

Den meeſten tijt heeft in Sicyon een tierannische of dwingelandſche regeering geweeſt, zoo van de kinderen van Orthagoras, *als van* Orthagoras *zelven. Want dezelve heeft hondert jaren geduurt. D'oorzake daer van is, dewijl de tyrannen, of dwingelanden, d'onderdanen middelmatigh handelden, en veel voor de wetten deden.* Eindelijk quam *Sicyonie* onder de Romeinen, door *Lucius Mummius*.

De Sicyoners gebruikten te vore belagghelyke namen van ſtammen, zo onder de regeering van *Klyſthenes*, als na zijne doot, zeſtigh jaren lang. Hebbende daerna de zake by zich zelfs overwogen, veranderden zy die namen der ſtammen in *Hylleas*, *Pamphylas*, en *Dymanates*. Aen den vierden ſtam, dien zy daer by gevoeght hadden, gaven zy den naem van *Egiales*, na *Egialus*, zoon van *Adraſtus*. Dus verre *Herodoot*. Hero

Van *Sicyon* was zekere Griekſche Poëterſſe *Praxilla* geboortig, welke in zeker gedigt *Adonis*, zoon van *Cynara*, koning van *Cyprus*, invoert; die door de helluiden gevraeght wiert, wat hy op d'aerde gelaten had? Zoo antwoorde hy: *de Zon*, *Komkommers en appelen*. Wanneer het zeer ongerijmt ſcheen gezeit te zyn, de zon by komkommers en appelen te vergelijken, ontſtont daer uit een ſpreekwoort, *Hy is dommer als Adonis van Praxilla*. Dat op den genen geduit wiert, die dom en ongerijmt ſprak. Eraſm. Adag.

De

De Sicyoners waren boven maten net en zindelijk op hun schoenen, en droegen schoenen, als vrouwen schoénen: waer over zy by *Cicero* en *Atheneus* beschrobt worden.

Lantschap van Argia of Argolis, en stad Argos, nu Argo.

HEt lantschap van *Argia* of *Argolis*, alzoo by *Strabo*, *Ptolemeus*, en andere oude Grieken genoemt, wort ten Noord-ooste met den Saronischen zeeboezem; nu *Golfo d'Engia*, ten ooste met d'Egeesche zee, en ten zuide met den Argolischen zeeboezem, nu *Golfo di Napoli di Romania*, bespoelt. Het raekt ook ten zuide met een gedeelte aen het lantschap van *Lakonika*, nu *Tzakonia*, en paelt ten weste aen *Arkadia*, en ten Noorde, met 't een wester gedeelte, aen de landtstreken van *Korinthia* en *Sicyone*: en met het ander ooster gedeelte aen de Golf van *Engia*: dies het ten noorde en zuide met twee golven, en ten ooste met d'Egeesche zee bespoelt wort.

Het wert *Argia* of *Argolis* genoemt, na *Argos*, welke de voornaemste, oudtste, en hooftstad desselven lantschaps is.

Het lantschap van *Argia* of *Argolis* beslaet byna het zelve gewest, dat nu *Saccania*, of † *Romania Minore* by de Grieken en Italianen geheten wort. Want tot dessels grenspalen worden ten Noorde de Golf van *Lepanto*, met de Golf van *Engia*, en de *Isthmus* van *Korinthen* gestelt: ten zuide, *Braccio di Maina*, en de Golf van *Napoli di Romania*, en ten Weste een gedeelte van het hertoghdom van *Chairenza*, en een gedeelte van *Tzakonia*.

† of klein Romania.

Van *Sakkania*, of *Romania Minore*, is nu *Napoli di Romania* de hooftstad. D'andere voornaemste plaetsen zijn *Argos* en *Korinthen*.

De naem of het woort van *Argos* wert by d'ouden op veelerlei wijze, tot het betekenen van plaetsen of steden gebruikt: en by wijle alleen, of afzonderlijk, en zomtijts, tot onderscheid van malkanderen, en om de dobbelzinnigheit van het woort *Argos* wegh te nemen, met het een of ander bygevoegt woort, by noémen.

Door den naem *Argos* alleen, zonder bynaem of bygevoegt woort wiert by d'ouden, uitstekent of voortreffelijkheits halve, doorgaens de voornaemste stad van *Peloponnesus*, of hooftstad van het lantschap van *Argia*, of *Argolis*, verstaen, die nu noch *Argo* heet: gelijk in dien zin de naem *Argos*, by *Homeer*, volgens *Strabo*, op zeker plaetse in zijn *Ilias* genomen wort. Hoewel ook *Strabo*, by *Homeer*, op andere plaetsen in zijn *Ilias*, daer hy den naem *Argos* gedenkt, nu door *Argos* gantsch *Peloponnesus*, en dan gantsch Griekenlant, wil verstaen hebben.

Met den eenen of anderen toe- of by-naem, vind men het woort of den naem *Argos* by *Homeer* aldus gedaght: als *Argos Pelasgikon*, *Argos Hippobaton* of *Hippion*, *Argos Achaicon*, of Achaiisch *Argos*, *Jason Argos*, en *Polydipsion*, of *Polyipsion Argos*: het welk, volgens *Strabo*, om de dobbelzinnigheit van 't woort *Argos* wegh te nemen, gedaen is.

Door *Pelsagikon Argos* verstaet *Homeer*, volgens *Strabo*, *Thessalie*: door *Jason Argos*, en door *Achaicon Argos*, en door *Polydipsion*, of *Polyipsion Argos*, gantsch *Peloponnesus*: hoewel eenigen ook door *Polydipsion Argos*, dat zy *veeldorstigh* uitleggen, de stad *Argos* verstaen: als of *Argos* op eenen drogen en dorren oort zou leggen: daer nochtans die lantstreke met poelen en rivieren bevochtight wort.

Argos Hippobaton, of *Hippion*, (dat ook *Plinius* met dien bynaem gedenkt) is zoo veel als *Paertsch*, of *Paerdelijk Argos* gezeit; of eigentlijk betekent het eerste *Paerdewei-Argos*, ter oorzake van de treffelijke weiden tot het aenfokken van paerden: gelijk ook *Horatius* schrijft, dat *Argos* voor paerden bequaem is.

Maer zoo *Stephanus* beuzelt, zou *Argos Hippobaton* hierom alzoo gebynaemt zijn, dewijl aldaer weiden der paerden aen *Neptuin* getoont wierden.

Of *Strabo* of *Homeer* door *Argos* *Hip-*

Hippobaton de ſtad *Argos*, of een ander geweſt verſtaet, geeft hy niet te kennen.

Volgens *Stephanus*, wiert *Argos Jaſon* genaemt, na *Jaſus*, vader van *Io*, en wil daer door de ſtad *Argos* uitgedrukt hebben.

De ſtad *Argos* wiert ook de ſtad *Feronea*, of *Feroniſche ſtad*, geheten, na *Feroneus*, aeloude koning van *Argos*.

Strabo en *Plinius* gedenken ook een *Argos Amphilochicum*, eene ſtad in *Epirus*, en nu *Jaravilia* geheten.

Dionys de Halikarnaſſer gedenkt ook den naem van *Argos Achaicum*: waer by d'aeloude Griekſche volken *Pelaſgianen* zouden gewoont hebben. Maer hy ſchijnt evenwel *Argos Achaicum* van *Peloponneſus* t'onderſcheiden: want hy ſchrijft aldus. *Ook was het Griekſch geſlaght der Pelaſgianen van ouds uit Peloponneſus herkomſtigh: want zy hebben allereerſt ontrent* Argos Achaïcum, *alzoo genoemt, als landzaten gewoont.*

Strabo. Eenige oude Griekſche Poëten hebben *Argos Anydron*, dat *Waterloos Argos* op Griekſch betekent, gebynaemt: dewijl, ſchoon de lantſtreke door verſcheide rivieren bevochtight was, de ſtad zelve evenwel op eene dorre en drooge oort gelegen was; zulx dezelve gebrek van water had, ter tijt toe *Danaus*, komende uit *Egypten*, dezelve in bezit nam: die d'eerſte putten leerde graven. Waerom eenigen *Danaus* den *Waterleider* gebynaemt hebben; als of hy de kunſt van water te leiden zou gehad hebben. Maer *Apollodorus* wil, by *Strabo*, dat hy zulx, door arbeit en vlijt van zijne dochters, zou volbragt hebben; naer luidt van zeker oud Griekſch vaers. *Wanneer* Argos *waterloos was, hebben de Danades dat waterrijk gemaekt.*

Andere willen dat vaers aldus gelezen hebben:

De Goden hebben Argos waterloos gemaekt. Doch dat *Argos* waterloos zou zijn, hout *Strabo* voor een verzierſel: dewijl hy zeidt, dat die lantſtreke met rivieren bevoghtight wort, en poelen en meiren heeft, en de ſtad met vele waterrijke putten verzien is. Maer de dwalingh zou uit de dubbelzinnigheit des woorts van *Anydos* ontſtaen zyn.

Dies ſtaen eenigen, zeidt *Strabo*, wel toe, dat die lantſtreke waterrijk zy: doch de ſtad op eene waterloze oort gelegen ware: maer evenwel menighte van putten hadde, die zy de *Danaides*, of *dochters van Danaus*, als of die door haer vlijt zouden uitgevonden zijn, toeſchreven.

Waer uit ook zeker Griekſch vaers ontſtaen was: dat op Neerduitſch aldus luidt:

Argos is waterloos. De Danaides hebben Argos waterrijk gemaekt.

Vier van deze putten wierden ook voor heiligh gehouden, en boven mate geëert.

Plinius ſtelt een *Argos*, *Hippium* gebynaemt, tuſſchen de rivieren *Inachus* en *Eraſinus*, in *Arkadia*, boven den poel *Lerne*.

Maer na by *Trezene*, eene ſtad der zelver lantſtreke van *Argia*, en by *Koryphaſmon*, ſtelt *Plinius* een ander *Argos*, dat hy *Argos Inachium* en *Dipſium* noemt.

Doch dit ſtrijt tegen het ſchrijven van *Strabo*, die ſlechts een eenigh *Argos*, in de landtſtreke van *Argia*, erkent: 't en zy men *Argos Dipſium* voor het geen wil houden, dat by *Homeer Argos Polydipſion* geheten wort: door welk *Argos Polydipſion Homeer*, volgens *Strabo*, *Peloponneſus* heeft willen uitdrukken. Of miſſchien zijn de woorden by *Plinius*, van *Inachium Argos*, en *Dipſium Argos*, verzet, en moeten by *Argos Hippium* gevoeght worden: als of *Argos Hippium*, *Argos Inachium*, en *Argos Dipſium*, een en het zelfde *Argos* zou zijn.

Strabo noemt *Argos Oreſticum* alzoo, na *Oreſtes*, of na de lantſtreke *Oreſtias* genoemt.

Daer en boven gedenkt *Stephanus* negen andere ſteden, die by ouds den naem van *Argos* voerden: als, *Argos* van *Theſſalia*: *Argos* van *Cilicie*: *Argos* op het eilant *Niſyros*: *Argos* by *Trozene*: *Argos* neffens *Medania*: *Argos Oreſticum*, of *Oreſtiſch Argos* in *Scythia*: *Argos* van *Caria*: *Argoliſch Argos*: *Argos* of *Hyperia* der *Feacenſer*, dat zijn Korfiotten.

Ook hebben de nieuwelingen, of

later schrijvers, zoo *Strabo* getuight, door het woort *Argos* eene vlakte, of vlak velt verstaen, en hielden dat allermeest voor een Macedonisch of Thessalisch woort. Maer by *Homeer* wort het woort of de naem van *Argos* in dien zin nergens genomen.

Homeer noemt bywyle de Grieken in't algemeen *Argeiers* of *Argivers*. Strabo. Ook worden by *Homeer* bywijle d'Argivers en Achaiers voor een en dezelve volken genomen. Desgelijx worden by *Homeer* d'Achaiers bywijle *Donaëis* genaemt.

By ouds, ten tijde van *Stephanus*, wierden d'inwoonders van *Argolis*, na *Herkules*, *Heruklets* of *Herakliders* genoemt. Voor *Herkules* voerdenze de naem van *Persides*, na *Perseus*; voor *Perseus*, *Lyncides*, na *Linceus*, en *Danaides*, na *Danaus*: maer voor *Danaus* heten zy *Argeiades* en *Foronides*.

Eenigen willen, dat *Argos* te voren, eer het kasteel *Cekropia* t'*Athene*, door *Cekrops*, gebouwt was, door koning *Foroneus* zou gesticht zijn: en zommigen, door den zelven, ook de stad *Sicyone*.

Plinius noemt *Foroneus* den alleroudsten koning van Griekenlant.

Argos was alzoo na den stichter *Argos*, vierde koning der Argivers, genoemt.

Strabo maekt, in zijn achtste boek, *Temenus* tot stichter der stad *Argos*.

Andere stellen *Inachus*, eerste koning der Archivers, tot stichter der stad.

D'aeloude stad *Argos* was, volgens *Strabo*, (welke hy ook de stad der Archivers, volgens eene gewonelyke wyze van spreken der oude Grieken, noemt) meerendeels op vlakke oorden gestight, en lagh minder als vijftigh stadien van de stad *Mycene*.

De stad *Argos* had een tamelyken hoogen en beheinden of bemuurden of afgeschoten heuvel, waer op een tempel van *Jupijn* stont.

Op dezen bergh stont een kasteel *Larissa*, alzoo na *Larissa*, dochter van *Pelasgus*, genoemt: waer in een tempel van den Larissischen Jupijn was.

Men zeidt het kasteel van *Argos* door *Danaus* zou gesticht zijn. Ook was zijn graf op het midden der merkt van *Argos*, en wiert *Palinthus* genoemt.

Dicht voorby de stad vloeidt de riviere *Inachus*, nu *Splanizza*, die zijne bronnen in *Lyrcium*, by *Cynuria*, eene stad van *Arkadia*, heeft, en door *Argia* vloeit.

Eene andere riviere van *Argia* was *Erasinus*, en anders *Arsinus* geheten, die uit den bergh *Stymfalos* in *Arkadia*, uit den poel, *Stymfalis* geheten, zijn begin neemt: waer in, naer men beuzelt, de vogelen *Stympalides* geheten, zich hielden. Volgens *Pausanias*, wiert de riviere *Stymfalus* genoemt; die uit den bergh *Stymfalus* neerstortende, onder het aertrijk duikt: maer daer na weer in *Argia* opschiet, en *Erasinus* geheten wort. Strabo.

Het hedendaeghsch *Argos* leit aen de riviere *Splanissa*, anders by d'ouden *Inachus* geheten, op eenen afstant van zes en dertigh Italiaensche mylen ten Zuide van *Korinthen*, en zestig ten Noorden van *Misitra*, en twaelf van *Napoli di Romania*, en tien ten Westen van *Mycene*, een aeloude verwoeste stad. *Argos* is gelegen op de Noorder breete van acht en dertigh graden en achtien minuiten, en op de lengte van acht en veertigh graden en vijftigh minuiten.

Argos en *Sparta*, anders *Lacedemon*, waren, volgens *Strabo*, van ouds de deurluchtighste steden van *Peloponnesus* geweest: en ook noch ten tyde des Zalighmakers: hoewel *Argos* van ouds meer beroemt was. Ja zoo vermaert en beroemt was de stad *Argos* in aeloude tyden, dat al d'andere, om de beroemtheit der stad, de Grieken in 't algemeen, na dezelve, Argivers, Pelasgioten, en Danaes genoemt wierden, tot geen klein bewijs van d'aeloude heerlijkheid dier stad.

Om de nabyheit van *Argos* en *Mycene*, werden die beide steden by de Grieksche treurdichters, als eene zelve stad, d'een voor d'andere genoemt: want *Euripides* noemt in een en de zelve fabel, of toneelspel, een en dezelve stad, nu *Argos*, en dan *Mycene*: als in zijn *Efigenia* en *Orestes*.

Op den top, of heuvel des berghs, daer op by ouds het kasteel *Lariſſa* ſtont, wort nu noch een treffelyke veſting, of kaſteel gezien: waer door de Turken dien geheelen oort en omleggende lantſtreeke in toom en dwang houden.

De oude ſtad *Argos* is naderhant tot een klein beſtek gebraght, en nu ſlechts een woeſte en kleine plaetſe, arm van inwoonders, en heeft niets van d'aeloude heerlijkheit en luiſter behouden, als haren ouden naem.

Het is noch een Biſſchoplijke ſtad, en ſtaet onder het aertsbiſdom van *Korinthen*. Baurt.

Aeloude koningen van Argos.

Inachus. D'Eerſte en alleroudſte koning, die over de ſtad *Argos*, en over het landtſchap van *Argia*, of *Argolis*, geregeert heeft, was *Inachus*, zoon van den Oceaen, en *Thetis*: die, ten tyde van Abraham, Iſaak en Jakob, op het jaer, na de ſcheppping der werelt, twee duizent een hondert zeven en negentigh, geleeft heeft.

Euſebius, naer luit van alle deſſelfs geſchreve en gedrukte Latijnſche boeken, ſtelt *Inachus* ſlechts vijf hondert jaren voor den Trojaenſchen oorlogh: hoewel men in de gedrukte Griekſche boeken een getal van zeven hondert jaren vind uitgedrukt.

Desgelyx ſtellen *Tatianus* en *Clemens*, van *Inachus* tot aen den Troyaenſchen oorlogh, een en twintigh geſlaghten, dat zijn zeven hondert jaren. *Seneka* noemt het geſlaght van *Inachus, den ouden Inachus*.

Inachus ſterf, na eene regeering van vyftigh jaren.

Men zeid, na dezen *Inachus*, de riviere *Inachus* (te vore *Kramanor*, of *Karmanor*, en daerna *Haliakmon*, en nu *Planizza* geheten) haren naem zou bekomen hebben. Gelijk ook d'Argivers na *Inachus* Inachiders genoemt wierden.

Wanneer *Jupijn Io*, dochter van *Inachus* onteert, en na het eilant van *Kreta*, nu *Kandia* genoemt, overgevoert had, wiert *Juno* op haer gemaels byzit geweldigh vergramt, en vervolghde haer met een doodelyke haet.

Hoe *Io* door *Jupijn*, die op haer verlieft was, uit vreze voor zijne gemalin *Juno*, in een koe verandert wiert, verhalen de fabelen op verſcheide wyzen.

Zoo *Herodoot*, uit voorname oude Perſiſche hiſtoriſchryvers verhaelt, zouden de Feniciers van *Tyrus*, die in oude tyden op alle geweſten van dien oort koophandel dreven, *Io*, dochter van koning *Inachus*, beneffens vele andere vrouwen, wanneer die op de ſchepen der Feniciers getreden waren, om het een of ander van hen te kopen, geſchaekt, en na Egypten overgevoert hebben. Lib.1.6t.

Daer en tegen logenen, by *Herodoot*, de Feniciers, dat zy *Io* zouden geſchaekt, en na Egypten overgevoert hebben: maer dat *Io* haer in *Argos*, met zekeren ſtierman van het ſchip, vermengt had, en, wanneer zy haer bevoelde zwanger te zijn, uit vreze voor haer ouders, vrywilligh met de Feniciers wegh gevaren was.

Na *Inachus* volghde *Pheroneus*, of *Feroneus*, in 's vaders rijk: na wien ook de ſtad *Argos*, *Feronea*, geheten wiert. Feronei

Eenige maken, volgens *Euſebius*, *Niobe* een dochter van *Feroneus*.

Andere maken ook zekeren *Pelaſgus* eenen zoon van *Inachus*, en houden hem voor een en den zelven, die by den Poeet *Heſiodus*, de vader van *Lykaon*, koning van *Arkadia*, genoemt wort.

Hieronymus ſtelt vele Feroneuſen: maer wil, dat d'eerſte van allen aldus genoemt zou zijn: hoewel tegen 't gevoelen van *Plato* en andere Grieken.

Dees *Feroneus* zou, volgens *Euſebius*, d'eerſte menſch genoemt zijn: of, volgens d'uitlegging van *Klemens d'Alexandriner*, d'eerſte menſch geweeſt zijn. Waerom hy by de Poeten, *de vader der ſterffelijken* geheten wort.

Hierom wort hy ook by *Nonnus* met een Griekſch koppelwoort, *Archegenos*

genos geheten, dat zoo veel gezeit is, als *stamvorst*, of *oprechter des menschelyken geslaghts*.

Andere houden hem voor den eersten mensch, die de menschen tot veel gezelschap en maetschappy van een gemeen leven braght, en in eene stad by een dreef, die te voren verstrooit en verspreit, als beesten, omher zworven.

Hyginus wil, dat *Foroneus* d'eerste het rijk zou bezeten hebben, dewijl hy d'eerste heilighdommen van *Juno* geviert hadde.

De Poeet *Statius* noemt *Foroneus den zachtmoedigen Foroneus*. Hy wort gezeit d'eerste aen *Juno* offerhande gedaen te hebben; gelijk *Dardanus* aen *Jupijn*: en was d'eerste, die de sterffelijke menschen regeerde.

Plinius noemt *Foroneus* den allereersten koning der Grieken, en stelt den zelven tot stichter der stad *Argos*.

Eustath. in Dionys. Hy was een zoon van *Inachus*, en d'eerste, die wetten en vonnissen instelde.

Foroneus liet drie zoonen na, als *Pelasgus*, *Jasus*, en *Agenor*, die het rijk onder malkanderen verdeelden.

Eusebius daer en tegen stelt, uit zekeren aelouden Grieksche kronijkschryver, *Kastor*, na *Foroneus*, zekeren *Apis*: dien eenigen eenen zoon van

Apis. *Jupijn* en van *Niobe*, dochter van koning *Foroneus*, maken: want *Niobe* was d'eerste vrouw, zoo de Grieken zeggen, met dewelke *Iupijn* zich vermengt had. Daer en tegen wil

Apollod. *Hyginus*, dat uit *Foroneus* en *Cinna*, † of uit *Laodice*, *Apis* en *Niobe* zoude geboren zijn: welke *Niobe Iupiter* het eerste van alle vrouwen verkracht had: waer uit *Argos* geboren wiert.

Waer op ook slaet het geen *Diodoor* schrijft: *Iupiter heeft zich met d'eerste sterffelyke vrouw*, Niobe, *dochter van* Foroneus, *vermengt: en met de laeste* Alkmene.

Eenigen, zoo *Eusebius* getuight, houden dezen *Apis* voor een en den zelven met *Serapis* of *Osiris*, die de goddin *Isis* van Egypten, ten wyve genomen had. Welke *Isis Eusebius* voor een en dezelve met *Io*, *Inachus* dochter, houdt: maer de Egyptenaers hadden haer *Isis* vernoemt.

Hy was met veel volks overgescheept na *Egypten*, na hy zijnen zoon *Egialeus* tot koning over 't gewest van *Achaia* gestelt had. Hoewel *Apollodoor* wil, dat hy, om zijne tierannye, door zijn eige volk gedoot zou zijn.

Doch *Scaliger* hout niet voor waerschynelijk, dat dees *Apis*, zoon van *Foroneus*, die *Apis* zy, die als een god van Egyptenaers, geëert wierd: gelijk *Eusebius* wil. Ook was *Egialeus* geen broeder van *Apis*: gelijk hy ook niet na *Egyptus* getogen was. Maer het dient aengemerkt, dat al het geen den vierden Sicyonischen koning, *Apis*, toegevoeght wort, eenigen ook dezen derden Argyvischen koning, *Apis*, toeschrijven.

Wanneer *Apis* zyne maght en vrye mogentheit, in eene tieranny verandert had, en een geweldigh vorst geworden was, deed hy gantsch *Peloponnesus* na zich zelven, *Apia*, noemen. Apollod. Pausan.

Anders was ook de stad *Argos*, na dezen *Apis*, by de latere schryvers, volgens *Strabo* en *Stephanus*, *Apia*, en te vore *Ægilia*, geheten: gelijk d'inwoonders *Apidones*.

Eusebius maekt dezen *Apis* tot stichter der stad *Memfis*, in Egypten.

Hy sterf na eene regeering van vijf en dertigh jaren.

De vierde koning van d'Argivers, na *Apis*, was de zoon, *Argos* of *Argus*, die de stad alzoo, na zijnen naem had doen noemen. Na wien ook de stedelingen *Argivers* genoemt waren. Argos.

Hy regeerde zeventigh jaren.

Men zeidt, onder zijne regeeringe, de Grieken begonnen vruchten te nuttigen en t'eeten, na de zaden van andere volken derwaerts overgebraght waren. Na zyne doot begon hy voor eene God gehouden te worden.

Hyginus stelt tusschen *Foroneus* en *Argos* genen koning van *Argos*.

Argos wiert uit *Jupijn* en *Niobe*, dochter van *Foroneus*, geteelt. Hy gewan by zijne gemalin *Euadne*, dochter van *Strymon*, vier zoonen, als, *Kriasus*, (die anders, volgens *Pausanias*, ook *Peirasus* geheten was) *Jasus*, *Peiranthus*, en *Epidaurus*.

Na

Na *Argus* het rijk van *Foroneus* gekregen had, deed hy het geweſt van *Peloponneſus* na zijnen naem, *Argos*, noemen.

Kriaſus. Na *Argus* volghde de vijfde koning *Kriaſus* of *Periaſus*, die uit *Argus* en *Euadne*, dochter van *Strymon*, geboren was.

Hy regeerde vier en vijftigh jaren.

Forbas. De zeſte koning, die over *Argos* heerſchte, was *Forbas*, zoon van *Kriaſus* en *Melantonice*, en regeerde vijf en dertigh jaren.

Men had by d'ouden verſcheide *Forbaſen*: want een ander *Forbas* was koning der Atheners: een ander *Forbas*, zoon van *Lapitha*: een ander *Forbas*, zoon van *Triopas*: en een ander *Forbas*, koning der Kureten, die door *Erechteus* gedoot wiert.

Triopas. De zevende koning van *Argos*, was *Triopas*, zoon van *Forbas*, die zes en veertigh jaren regeerde.

Forbas. Na *Triopas* volghde de zoon, *Forbas*, alzoo na den grootvader geheten.

Krotopus. Na dezen *Forbas* volghde *Krotopus*, d'achtſte, volgens *Euſebius*, die een en twintigh jaren regeerde.

Pauſanias en *Auguſtinus* ſtellen, tuſſchen *Triopas* en *Krotopus*, koning *Jaſus*: die *Triopas* ſchijnt van het rijk berooft te hebben: dies hy gedwongen wiert na *Karia*, een lantſchap van klein Aſie, te vluchten, en nieuwe woonplaetſen te zoeken.

De dochter van *Krotopus* wiert door *Apollo* verkracht, en baerde hem eenen zoon, *Linus* genoemt.

Als *Apollo*, na het dooden van den draek *Python*, by koning *Krotopus* gekomen, en by hem ter herbergh ontfangen was, beſliep hy heimelijk *Pſammates*, dochter van *Krotopus*, die hem een zoon baerde, dien zy *Linus* noemden. Wanneer dees zich, voor 's vaders gramſchap, in de boſſchen verborgen had, wiert hy door de beiren daer uit gehaelt en verſcheurt.

Hy ſterf na eene regeering van een en twintigh jaren.

Sthenelęus. Na *Krotopus* volghde *Stheneleus*, of *Stenelas*, die van *Auguſtinus* tot negenden koning der Archivers gemaekt wort, en elf jaren regeerde.

Gelanor. Na dien volghde *Gelanor*, of *Elanor*, den welken d'Argivers van het rijk beroofden, en aen *Danaus* overgaven, na hy uit Egypten gedreven was. Euſeb.

Hoe *Danaus*, in het ſchepen over zee, uit *Egypten*, het eilant *Rhodus* aendeed, alwaer hy eenen tempel voor *Minerva* ſtichte, en van daer, met zijne dochters, na *Argos* vertrok, is te vore, in het beſchrijven van *Rhodus*, op pag. 62. verhaelt.

Zoo *Euſebius* (uit *Kaſtor*, van de vorſten der Argivers) melt, nam *Danaus*, naer hy *Stheneleus* verdreven had, *Argos* in bezit. Na wien zijne nakomelingen in de heerſchappye bleven, tot aen *Euryſtheus*, zoon van *Stheneleus*, neve van *Perſeus*. Na wien de Pelopiders de heerſchappye aennamen.

Deſgelijx ſchrijft *Pauſanias*, dat *Danaus*, komende met een vloot uit Egypten, *Gelanor* het rijk van *Argos* ontweldight had.

Zoo *Apollodorus* ſchrijft, zou *Elanor*, die toen regeerde, aen *Danaus*, wanneer hy van Egypten quam, het rijk overgegeven hebben. Na deze het lant bemaghtight had, noemde hy deſſelfs inwoonders *Danaos*.

Apollodoor maekt dezen *Danaus*, beneffens zijn broeder *Egyptius*, of *Egyptus*, eenen zoon van *Belus* of *Bel*, koning van Egypten, dien hy by *Archinoë*, dochter van den *Nyl*, gewonnen had: met byvoegen, dat *Belus Danaus* na *Libye*, of *Afrika*, en na *Egypten*, in Kolonye gezonden had.

Na den zelven *Danaus* wiert namaels het geweſt van *Achaia Danaas* genoemt, en de Grieken zelfs *Danaos*, of *Danaers*.

Diodoor verhaelt het bedryf van *Danaus* in 't kort aldus. Lib. 1.

Na *Egyptus* (die ook *Rameſſes*, en *Seſoſtris*, en *Seſoöſis*, geheten was) negen jaren in buitenlantſche velttochten toegebraght had, keerde hy weer na *Peluſium*, eene ſtad in Egypten. Waer over de broeder van *Danaus*, na die negen jaren over het rijk der Egyptenaers geheerſcht, en het bewint gehad had, voor zijnen broeder *Rameſſes*, of *Egyptus* vluchte, en het rijk verliet, en na Griekenlant over quam, na hy

eerſt

eerst zijnen broeder, in *Pelusium*, op een gastmael, vergeefs lagen geleid, en na het leven gestaen had.

Danaus, na hy uit Egypten gedreven was, eigende zich *Argos* toe, en deed dat waterrijk maken.

Dit droegh zich toe op het jaet, voor des Zalighmakers geboorte, veertien hondert twee en tachentigh, en op het jaer vijf en twintigh hondert en twee en twintigh, na de schepping der werelt.

Danaus gewan by zijne gemalin vijftigh dochters, die, na de naem des grootvaders, *Belides*, en, na den naem des vaders, *Danaïdes* genoemt waren.

Danaus deed, door zijne vijftigh dochters, de vijftigh zoonen van *Egyptus* dooden, ontkomende alleen *Lyncius*, die na hem by d'Argivers regeerde. *Danaus* regeerde vijftigh jaren, dat zich aldus toedroeg.

Wanneer *Egyptus*, de dochters van zynen broeder *Danaus*, voor zoo vele van zyne zoonen, ten wyve verzogt, weigerde de broeder t'antwoorden: want hy had uit het orakel vernomen, dat hy door zynen schoonzoon zou gedoot worden: doch stont daer na den broeder, door dwang, zynen eisch toe. Maer des nachts, op de bruiloft, hadden de dochters haer, door snoo beleit des vaders, wel met wapenen voorzien, en doorstieten de mannen, als die, door wijn, in overdaet, verzopen lagen: uitgenomen *Hypermenestra*, die haren man *Lynceus* verschoonde: gelijk dees ook, na de doot van *Danaus*, het rijk aenvaerde. Hier uit was een spreekwoort by d'ouden ontstaen, dat luide: *Vat der Danaïdes*, dat op eenen mensch van een onverzadelijke begeerte geduit wert: Want de dochters van *Danaus*, zoo de Poëten versieren, moeten, tot straffe van haer bedrijf, in de hel, geduurighlijk een zeker doorboort vat met water op vullen: waer zoo veel uitvloeit, als zy daer in gieten: gelijk ook des *Ovidius* in de volgende woorden gedenkt: *De Belides hebben bestaen hunne mannen de doot aen te doen, en hervatten geduurighlijk het water, dat zy verliezen.*

Men zei, dat *Danaus* het kasteel der Argivers in de stad *Argos* gestigt hebbe, die zoo verre de genen, die voor hem heerschte, scheen t'overtreffen, dat hy, volgens *Euripides*, door Griekenlant eene wet invoerde, waer by de geenen, die te voren *Pelasgianen* geheten waren, *Danaisten* of *Danaers* genoemt wierden; tot geen klein bewijs van zijne maght en mogentheit.

Hy wordt ook gezeit d'eerste te zijn, die aen den Lyceeschen *Apollo* eenen tempel stighte.

Wanneer *Danaus* uit Egypten t'*Argos* gekomen was, had hy, zoo eenigen verhalen, met *Gelanor* om het rijk beginnen te pleiten. En schoon *Gelanor* zijne zaken, met rechtmatige redenen, scheen te verdedigen, zoo wiert d'uitsprake of vonnis, tot den volgenden dagh, by de gemeente, opgeschort.

Des uchtens, met het aenbreken van den dagh, viel een wolf op een troep of drift van ossen, die onder de stads wallen ter weide gingen, en vocht tegen den stier, de geleider van het vee. Toen vergeleken d'Argivers, met de gemeente, uit eenen monde, *Gelanor* by eenen stier, en *Danaus* by een wolf: dewijl, gelijk een wilt beest buiten 's menschen omgang en geselschap gesloten is, alzoo was ook *Danaus* ten dien tijde een vreemdeling, en had geen omgang of verkeering met de burgers. Maer als de wolf de stier ter neer gevelt had, verloor *Gelanor* het geding, en *Danaus* verkreegh het rijk. Wanneer dees zich inbeelde, dat *Apollo* den wolf op het vee gezonden hadde, stichte hy een tempel aen den Lyceeschen *Apollo*.

Ter gedagtenis van dezen voorval en daet wierden op de merkt van *Argos* kopere beelden van eenen wolf, met eenen stier vechtende, gezien. Gelijk ook d'oude Argivers, op d'eene zijde van hun gelt of penningen, gemeenelijk een voorlijf van een lopenden wolf, met uitstekende poten, deden slaen: als in d'eerste, twede, derde en vierde nevengaende afbeelding te zien is. Onder de voeten van de wolf leestmen, in d'eerste afbeelding, ΑΡΓ. dat is, *Argos*. Op d'andere zyde staet, in het midden, de letter Α: dat ook *Argos* bediet.

Argos

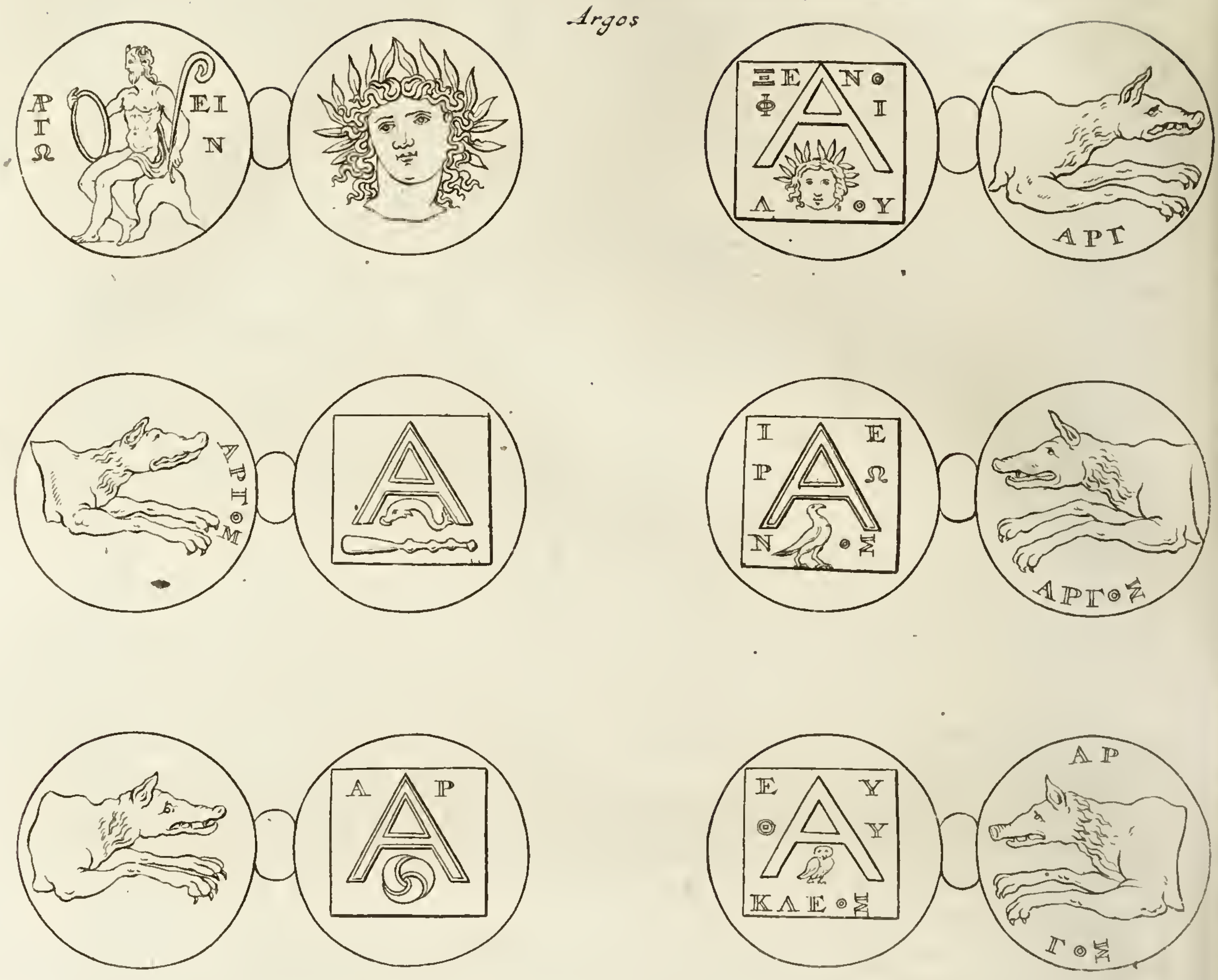

Daer onder is een ſtralend hooft, uitbeeldende de Zon, of *Apollo*. Want de Licyſche of Lyceeſche *Apollo* wiert, by d'oude Argivers, in byzondere eere gehouden.

De letter A voerden d'Argivers gemeenelijk op hunne ſchilden: gelijk de Lacedemoners de letter Λ of L, d'eerſte van hunne beide namen. Van gelijken ſtaet op d'eene zyde van de tweede, derde, vierde en vijfde penning, de letter **A**.

Rontom zietmen deze Griekſche letteren, ΣΕΝΟΦΙΛΟΥ, dat is, *Stenophilus*, miſſchien de naem van den muntmeeſter. Anders was *Stenophilus* een vermaerde beelthouwer, die het beelt van eenen zittenden *Eſculaep*, van wit marmer, in *Argos*, gemaekt had.

Op d'eene zijde van de tweede penning, wort onder de letter A, een dolfijn, met een ſtierbort, vertoont: het welk miſſchien ter eere van den Prosklyſtiſchen *Jupijn* ſchijnt gedaen te zijn: dewijl aen dien een dolfijn geheilight en toegewijd was. Want als *Neptuin* met *Juno*, om het lantſchap der Argivers, ſtreed, wezen dat *Inachus*, d'eerſte koning des lants, *Cephiſus* en *Aſterion*, *Juno* toe. *Neptuin*, hier over verſtoort en met gramſchap ontſteken, deed een groot gedeelte dier lantſtreke met water overſtroomen: maer zijnde eindelijk, door bede van *Juno*, verzoent, ſtilde hy d'overſtrooming der landeryen. D'Argivers rechten ter plaetſe, daer de woede en het gewelt der zee neer gezakt was, aen den Prosklyſtiſchen *Jupijn* een kapel op, en noemden dien, na d'overwatering of overſtroming, aldus: want het woort *Prosklyſtios* heeft die betekenis in het Griekſch.

Op d'eene zijde van de derde penning ſtaet, onder de letter A, zeker vogel, en rontom deze naem, met Griekſche letteren, ΙΕΡΩΝΟΣ, dat is, *Jeronus*.

Op d'eene zyde van de vierde penning ſtaet, onder de letter A, een nachtuil, Minervas zinnebeelt: en rontom den naem ΕΥΘΥΚΛΕΟΣ, dat is, *Euthykleus*.

Op d'eene zijde van de vijfde penning ſtaet, boven de letter A, AP, dat

dat is, *Argos*, en onder d'afbeelding een ronde kloot of bal.

De zeste en laetste penning vertoont op d'eene zijde eenen man ter zee, met een schilt op de knie, en een luit in den linker arm, dien eenigen voor den Larisseeschen *Jupijn* houden: alzoo genoemt, dewijl aen den zelven, op het kasteel *Larissa* van *Argos*, een tempel gestight was. Rontom staen deze letteren, ΑΡΓΕΙΩΝ, dat is, *van d'Argivers*. Op d'andere zijde zietmen een gelauriert hooft, uitbeeldende *Apollo*.

Al deze penningen zijn van koper.

Na *Danaus* volghde *Abas*, de twalefde koning.

bas. *Abas* heeft uit *Argos* eene kolonie na *Thessalie* gevoert.

ynceus. Na *Abas* volghde de zoon *Lynceus*, *Talaus* gebynaemt, en regeerde een en veertigh jaren.

Ten tijde van *Lynceus* wiert de stad *Ephyra*, namaels *Korinthen*, gestight.

Eusebius stelt tusschen *Danaus* en *Lynceus*, koning *Abas* niet: maer aenstonts na *Danaus Lynceus*, en daer na *Abas*, die drie en twintigh jaren regeerde.

Na *Lynceus* volghde de zoon *Preteus*, die, volgens *Homeer*, *Antia*, of *Sthenobea*, tot gemalin, had, waer by hy drie dochters gewan, als, *Lysippe*, *Hipponoe*, en *Cyrianassa*: hoewel andere slechts twee stellen, als *Elege* en *Celene*. Waneer deze haer zelve in schoonheit boven de goddin *Juno* stelden, braght die, uit spijt, haer tot zoodanige woede en dolheit, dat zy meinden koeien te zijn, en, uit vreze van onder het jok, of voor de ploegh te gaen, in de bosschen liepen.

Aldus schrijft *Virgilius* in zijnen *Silenus*: *De † Pretides hebben met valsche geloeien d'akkers vervult.*

Dat ijn de ochters an Preeus. Men vind by *Vitruvius* een fraei opschrift op eenen steen, by den bron, of riviere *Anigrus*, met wiens water de arts *Melampus*, die voor goddelijk uitgekreten wiert, de dochters van *Preteus* genas. Dees bron had die kracht, dat de genen, die desselfs water geproeft hadden, namaels de reuk van wijn niet verdragen konden.

Zoo andere willen, zouden de *Pretides* van hun razernye door eene toortse, zee-ajuin, zwavel, en Jodenlijm, of door geiten melk, of door zwart moeskruit, genezen zijn.

Na *Preteus* uit *Argos* door *Akrisius* verdreven was, trok hy na *Lybia*, en wiert, door beleit en met bystant van *Jobates*, in zijn vaderlant herstelt, en nam aenstonts de stad *Tirynthes* in bezit. Wanneer de Cyklopen de stad voor hem bemuurt of gesterkt hadden, verdroegen zich eindelijk *Akrisius* en *Preteus*, als dat *Akrisius* in *Argos*, en *Preteus* in *Tyrinthe* zou heerschen, als *Apollodoor* en *Pausanias* verhalen.

Desgelijx schrijft *Strabo*, dat *Preteus Tirynthe* tot een kasteel of herteet schynt gebruikt te hebben, dat hy door de Cyklopen, die ten getale van zeven, en uit *Lycie* ontboden en gekomen waren, had doen bemuuren.

D'ouden stellen drierlei slagh van Cyklopen: het eerste slagh was, dat *Mycene* gestight had: en het tweede waren de Cyklopen op het eilandt *Sicilie*: waer onder zich *Polyphemus* bevond. Een derde slagh wort by *Hesiodus* gedaght.

Deze Cyklopen van *Tyrinthe* wierden, met een Grieksch koppelwoort, *Gasterocheiros* genoemt, dat zoo veel als buikhanden gezeit is: dewijl zy zich met hun kunst erneerden, en met hun handen de kost wonnen, tot voetsel des buiks.

Preteus regeerde zeventien jaren.

Na hem volghde *Akrisius*, de veertiende koning der Argivers, in het gantsche rijk, die een en veertig jaren regeerde.

Akrisius had (zoo de fabelen verhalen) een eenige dochter, met name *Danaë*. Wanneer hy door het orakel verstaen had, dat hy door de hant des genen, die uit haer wiert geboren, zou sterven, sloot hy zyne dochter, om de voorgespelde doot t'ontgaen, in een hogen koperen toren op, en deed haer bewaren, zonder iemant by haer moght komen. Jupiter, verandert in een goude droppel, daelde van de pannen des torens in den boezem van *Danaë* neer, waer door zy zwanger wiert, en eenen zoon, *Perseus* genaemt, baerde. De vader *Akrisius* des verwittight, deed haer, met Akrisius.

Ziet eilant Seriph. haren zoon, in een kist sluiten, en in zee smijten, die door de visschers van *Agalia* opgehaelt, en by koning
Strab. *Pilumnus* gebraght wiert. Dees haer geslaght en vaderlant kennende, nam haer ten wijve.

Na dan de zoon *Perseus* groot geworden was, en het hooft van *Gorgo*, dat is, *Medusa*, afgehouwen had, quam hy daer mee t'*Argos*, en veranderde, met het toonen van dat hooft, *Akrisius* in eenen steen, na eene regeering van een en dertigh jaren.

Zoo men *Ovidius* gelooven magh, zou *Preteus*, na 't verjagen van zijnen broeder *Akrisius*, d'Akrisische kastelen, dat is, *Argos*, ingenomen hebben.

Dies is dit veranderen van *Akrisius* in eenen steen, niet anders te verstaen, als dat *Akrisius*, na hy door *Perseus* gedoot was, in een steen, dat is, in een eeuwige koude, veranderde, en zijn lichaem zoo kout als een steen wiert, volgens d'uileggingе van *Eusebius*.

Plin. *Preteus* en *Akrisius* tegen elkanderen strijdende, hebben de schilden uitgevonden, of, zoo andere willen, *Chalcis*, zoon van *Adamas*.

Zoo andere, met meer waerschijnelijkheit, schryven, zou *Perseus*, na hy zijnen grootvader *Akrisius* onvoorzichtelijk, met het werpen van eene schotel of schyve gedoot had, *Argos* verlaten, en de stad *Mycene* gestight, en derwaerts den rijxstoel overgebraght hebben: het welke tot aen *Agamemnons* tijden treffelijk bloeide.

Na *Perseus* den stoel des rijks na *Mycene* overgebraght had, liet hy aen *Megapenthus*, zoon van *Preteus*, de stad *Argos* over: wiens zoon *Arpeus Anaxagoras* tot navolger had: na wien zijne nakomelingen *Anaxagoriders* genoemt wierden.

Perseus, zoon van *Danaë* en *Jupijn*, trok, volgens *Herodoot*, na *Cefeus*, zoon van *Belus*, en nam zijne dochter *Andromeda* ten wijve: waer by hy eenen zoon gewan, dien hy *Perses* noemde, en aldaer liet blyven; want *Cefeus* had genen mannelijken oir: na wien sedert de volken van *Persie Persen* genoemt wierden, daer zy te voren van de Grieken *Cefenes* geheten waren.

Perseus had genen bynaem van eenen sterffelijken vader: gelijk *Herkules* den bynaem van *Amfitryon* had.

Ook getuight by *Herodoot* zeker heraut, (die, door den Persischen koning *Xerxes*, aen d'Argivers afgezonden was, eer hy Griekenlant den oorlogh aendeed, om zich stil te houden, en hem geen tegenstant te doen) dat de Persianen uit *Perses*, zoon van *Perseus* en *Andromeda*, voortgeteelt waren. Ook noemt *Herodoot* *Perseus*, van *Danaë*, een godin, herkomstigh, of afgedaelt.

Onder de regeering van *Anaxagoras* wierden d'Argivische vrouwen met een razernye, en woede, of uitzinnigheit aengetast, zulx zy hare huizen en de stad verlieten, en op het lant omherzworven, tot dat de vermaerde Grieksche arts *Melampus*, *Amythaons* zoon, haer van die ziekte verloste: voor welken weldaet en verdienste hy, en zijn broeder *Bias*, gelijke waerdigheit met *Anaxagoras* bequamen. En aldus wert het rijk van *Argos* onder drie koningen verdeilt. De zoonen van *Bias* waren *Talaus* en *Areus*, die in 's vaders plaetse traden: hoewel andere *Talaus* eenen zoon van *Jasius* maken. Dolheit der Argivische vrouwen

Herodoot verhaelt het genezen van d'Argivische vrouwen, door *Melampus*, aldus. Lib. 9.

Wanneer de vrouwen der Argivers in eene razernye, (woede, of uitzinnigheit geslagen waren) huurden zy *Melampus*, zoon van *Amythaon* en *Dorippe*, een zeer treffelyke arts, uit *Pylus*, voor gelt, om haer te genezen. Maer als dees het halve rijk van *Argos*, tot loon, eischte, weigerden d'Argivers hem dat te geven, en vertrokken. Wanneer nu veel meer vrouwen uitzinnigh wierden, besloten zy te geven, het geen *Melampus* geëischt had, en keerden weerom.

Wanneer *Melampus* d'Argivers zagh weerom komen, en bemerkte, dat zy van meining verandert waren, zeide hy niet te zullen doen, het geen zy begeerden, 't en ware zy een derde gedeelte des koningrijks aen zijnen broeder *Bias* overgaven.

D'Argivers, die in benautheit waren, stonden ook dien eisch hem toe.

Na *Talaus* volghde *Adrastus*, die d'eene van zijne twee dochters, met name *Argia*, aen *Polnices*, zoon van den Adrast

den Thebaënschen koning *Edipus*, ten wijve gaf: en d'andere *Deifile*, aen *Tydeus*, zoon van *Eneus*, koning van *Kalydonie*: waer by hy *Diomedes*, een der voornaemste Griekſche krijghsoverſten, naeſt *Achilles* en *Ajax*, in het belegh van Troye, gewan.

Wanneer koning *Edipus* vrywilligh in ballingſchap getogen was, had die het rijk van *Theben* aen zijn twee zoonen, *Polinice* en *Eteokles*, overgedragen; mits dat elk om het andere jaer regeeren zou. Maer als *Eteokles*, d'oudſte, d'eerſte beurt van te heerſchen toeviel, weigerde die, des volgenden jaers, zijne beurt voorby te laten gaen, en aen zijnen broeder *Polynices* het rijk af te ſtaen: waer op die zich na de ſtad *Argos*, by koning *Adraſtus* begaf, en zijne dochter *Argia*, ten wijve nam.

Eindelijk beſtont koning *Adraſtus*, zijn ſchoonzoon *Polynices*, door middel van een ſterk krijhsheir, weer in *Theben* te brengen, en in 's vaders rijk te herſtellen: maer kreegh, in een geveght tegen de Thebaners, een grooten neerlaegh, met ſneuvelen van zes ſtrijtbare krijgsoverſten, als, *Tydeus* en *Polynices*, zijne beide ſchoonzoons, en *Kapaneus*, *Hippomedon*, *Amfiaraus*, en *Parthenopeus*. Waer op *Adraſtus* de vlucht t'huiswaerts nam.

Serv. in Virgil. *Adraſtus*, die eerſt koning van *Sicyonie* was, heeft daer na ook over d'Argivers geheerſcht.

By *Pauſanias* wort *Adraſtus* voor dees koning *Janiskus* geſtelt, dien *Eubeus* belagghelijk *Inachus* noemt; dewijl geen ander *Inachus* geweeſt is, als d'eerſte koning *Inachus* van *Argos*.

Homeer maekt, zoo eenige uitleggers willen, *Adraſtus* den eerſten koning van *Sicyonie*. Maer den zin van *Homeers* woorden zijn aldus te verſtaen: dat *Adraſtus* eerſt, of te vore over *Sicyon* zou geregeert hebbe, eer hy over *Argos* heerſchte.

Van *Adraſtus*, en hoe hy, om de dochter van koning *Polybus*, die hy ten wyve genomen had, het rijk verkreegh, verhaelt zeker oude uitlegger over *Pindarus* wijtlopiger.

Theokritus ſtelt, na *Adraſtus*, *Tydeus* tot koning van *Argos*.

Egialeus. De zoon van *Adraſtus*, met name *Egialeus*, trok met de zoonen der geſneuvelde krijghsoverſten, *Epigones* op Griekſch geheten, en veel meer ander krijghsvolk, tegen de Thebaners te velde, om zich over 's vaders neerlagh te wreken: maer quam in een geveght tegen *Laodamas*, zoon van *Etheokles*, te ſneuvelen.

Men zeidt eindelijk, dat de twee gebroeders, *Polynices* en *Etheokles*, koningen van *Theben*, in een lijfgeveght getreden waren, en, door onderlinge wonden, elkanderen ter neer geveldt hadden. Daer en boven zou, wanneer de lyken op den houtſtapel lagen, om verbrant te worden, de vlam haer verdeilt hebben: als of die onverzoenelyke haet, die onder de levendigen geweeſt was, ook met de doot niet kon geëindight en uitgebluſcht worden.

Onder *Laodamas*, zoon van *Eteokles*, die Monarch of alleenheerſcher van *Theben* was, wierden de Kadmeers uit hunne woonplaetſen, door d'Argivers, verdreven, en begaven zich na *Engeleas*. Herod. lib. I.

Herodoot gedenkt ook, in zijn negende boek, dat d'Argivers, met *Polynices*, tegen *Theben* geoorloght hebben: met byvoegen, hoe d'Atheners de geſneuvelden, en de onbegrave blijven leggende, die tegen de Kadmeers te velde getogen waren, in hunne ſtad Eleuſine begraven hadden. Waer over d'Atheners zich geweldigh by d'andere Grieken beroemden.

Na de doot van *Egialeus*, nam *Cyllabarus*, zoon van *Sthenelus*, het rijk van *Argos* in bezit, dat aenſtonts daer na op *Tiſamenus*, zoon van *Oreſtes*, verviel. Cyllarus.

Na de beruchte Weeromkomſte der Herakliders, of *Herkules* nazaten, uit *Peloponneſus*, die door *Euriſthenes* daer uit gedreven waren, onder koning *Tiſamenus*, op het tachtighſte jaer na de verwoeſting van Troye, en twee hondert jaren na de regeering van *Perſeus*, viel *Temenus*, zoon van *Ariſtomachus*, *Argos* by loting, te beurt: gelijk *Cteſiſon*, zijnen broeder, *Mycene*. Temenus.

Twee zoonen van *Ariſtodemus*, broeder van *Temenus* en *Creſiſon*, als

Euryſthenes en *Prokles*, kregen *Lacedemon* of *Sparten*, in bezit. Want na de Herakliders de nakomelingen van *Pelops* verovert hadden, verdeilden zy het geweſt van *Peloponneſus* onder malkanderen.

Wanneer d'onderdanen vermoeden, dat *Temenus* het rijk aen zijn namaegh *Deifontes*, op wien hy het allermeeſt betrouwde, wilde overgeven, wiert hy door hen om 't leven gebraght.

Strab. Koning *Temenus* wiert in *Temenium*, zeſtien ſtadien van *Argos* gelegen, begraven.

Ciſſus. Na *Temenus* wort by eenigen *Ciſſus* tot koning van *Argos* geſtelt. Wanneer deſſelfs zoonen, door hunne ongebondentheit en toomeloosheit van leven en regeering, verbaſtert waren, wierden die zoodanigh door d'Argivers, die na d'aeloude vryheit verlangden, in hunne voorrechten beſnoeit, dat zy niets als den blooten en ydelen naem van koninglyken tijtel behielden.

Fidon. Na *Temenus* ſtelt *Strabo* zekeren *Fidon*, of *Feidon*, die de heerſchappye over *Argos* aenvaerde.

Strabo. Deze *Fidon, d'Argiver*, was de tiende na *Temenus*, en overtrof, in maght de vorſten van zijnen tijt: waer door hy ook het erfgoet van *Temenus*, dat in vele deelen verdeelt was, verkreegh. Hy had de maten, *Feidoneia* na hem genoemt, en gewighten uitgevonden, als ook gelt, en onder andere zilver gelt, doen ſlaen.

Daer en boven beſprong hy de ſteden, die eertijts door Herkules ingenomen waren; en beſtont de prijzen der ſtrijdſpelen in te ſtellen, die Herkules ingeſtelt had: waer onder ook het Olympiſche ſtrijtſpel was.

Hy trok dan na *Olympia*, en ſtelde met gewelt het Olympiſche ſtrijtſpel in, dewijl d'Eleënſers, die toen gene wapenen, ter oorzake van de vrede, hadden, en andere volken, door zijne magt t'ondergebragt waren. Maer d'Eleënſers ſchreven evenwel die prijsinſtelling niet op: maer namen hierom de wapenen tegen *Fidon* op. Waer in hen ook de Lacedemoners holpen, 't zy dat die hun welvaren, uit de vrede ontſtaen, benyden, of dat zy meinden, gezamender hand, *Fidon* te verdelgen, die hen de heerſchappye van *Peloponneſus*, die zy te vore bezeten hadden, afgenomen had.

Ook roeiden zy, gelyker handt, *Fidon* uit, en hielpen d'Eleënſers de lantſchappen van *Piſatis* en *Triſylie* innemen.

Plinius ſchrijft ook dezen *Fidon* den vont van maten en gewighten toe: hoewel *Gellius* den zelven vond *Palmedes* toeeigent.

Herodoot en *Pauſanias* noemen *Fidon* eenen tieran der Argivers: die het allermeeſt al de Grieken ſchimpte en plaeghde: desgelijx ſchrijft *Strabo*, dat hy al de vorſten van zijnen tijt in maght overtrof; en de ſtrijt en prijs inſtelders der Eleenſers afſchafte, en zelf in *Olympia* den ſtrijt en prijs inſtelde.

Dees *Fidon* had een zoon, *Leocides*, Herod. die, onder andere vryers uit gantſch Griekenlant, mee in de ſtad *Sicyon*, by den tieran *Klyſthenes* verſcheen, om zijne dochter *Agariſta* ten wyve te hebben.

Fidon had, volgens *Euſebius*, eenen broeder, *Karanus* genoemt. *Valerius Flakkus* maekt ook *Rhadalus* broeder van *Fidon*.

Pauſanias gedenkt dezen *Fidon*, op het eerſte jaer van d'achtſte *Olympias*, dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte 608, en *Euſebius* zijnen broeder *Karanus* vijftigh jaren te vore: dies *Fidon* zeer oud moet geworden zijn.

Over d'Argivers, zoo *Euſebius* ſchrijft, heeft *Fidon* geheerſcht, ten tyde van de Profeten *Amos*, *Iſaias*, en *Jonas*, na d'Argiviſche koningen *Atreus* en *Thyeſtes*, en na de wederkomſte der Herakliders, en ten tyde van den Korinthiſchen koning *Agemon*.

Fidon wort by eenigen de *Korinthiſche Fidon* genoemt, niet om dat hy Schol. Pindar. van *Korinthen* geboortigh was: maer om zijn verblijf aldaer: want by alle andere ſchryvers wort hy d'*Argiver Fidon* geheten.

Fidon was, volgens ſchryven van zekeren ouden Griekſche letterkundigen, koning der Argivers in *Eubea*, eene lantſtreke van *Argia*, alzoo na *Eubea*, voedſter van *Juno*, genoemt,

en

en had het eerste zilver gelt doen slaen: gelijk ook na dit *Eubea* het zelve gelt Euboisch of Eubeesch gelt, by d'ouden, genaemt was.

Desgelijx verhaelt *Strabo* uit *Ephorus*, dat allereerst zilver, op het eilant *Egina*, door *Fidon* gemunt zy.

Ook wort *Fidon* d'Argiver by den zelven gezeit, d'eerste van allen te zijn, die gelt op het eilant *Egina* doen slaen had. Het zelve wort ook door *Pollux* bevestight.

Na *Pelops* heeft de zoon *Atreus*, beneffens zijnen broeder *Thyestes*, volgens *Eusebius*, in *Argos* geregeert: dien beiden hy eene regering van vijf en zeventigh jaren toevoeght.

Na *Atreus* stelt *Eusebius Agamemnon*, overslaende *Plysthenes*, vader van *Agamemnon*: dewijl vele *Agamemnon* en *Menelaus*, zoonen van *Atreus* maken, daer die nochtans zoonen van *Plisthenes*, en neven van *Atreus* waren. Dies een gedeelte van die vijf en zeventigh jaren aen *Plisthenes* toe te voegen is, 't en zy men zeggen wil, dat *Plisthenes* voor *Atreus* gestorven zy. Doch *Atreus*, *Plisthenes* en *Agamemnon* hebben niet alleenlijk over *Argos*, maer ook, ten zelven tyde, over *Mycene* geheerscht.

Andere stellen tot koningen van *Argos*, na *Perseus*, zijnen zoon *Sthenelus*: dan den zoon *Euryftheus*, die door *Jolaus*, een der neven van *Herkules*, gedoot wiert. Daer na *Atreus*, zoon van *Pelops*: dan *Agamemnon*, zoon van *Plysthenes*, en neve van *Atreus*: daer na *Orestes*, zoon van *Agamemnon*, en na hem *Penthelus* en *Tysamenus* zoonen van *Orestes*: en na die *Temenus*. Doch al deze koningen, tot aen *Temenus*, hebben ook over *Mycene* geheerscht.

Te dier tijde waren d'Argivers zeer maghtigh.

De maght en mogentheit der oude Argivers blijkt ook hier uit; dewijl zy niet alleenlijk de lantstreke der Argivers, op het vast lant tot *Malea*, een uithoek van *Peloponnesus*, op het vast lant, bezaten: maer ook het eilant *Cythera*, nu *Ceriogo* genoemt, en d'overige eilanden.

Strabo. Wanneer de nakomelingen van *Danaus* de heerschappye van *Argos* vervingen, en de nakomelingen van *Amythaons*, die uit *Pisatis* en *Tryfilie* gekomen waren, zich met hen vermengt hadden, verdeilden die in 't begin het lant in twee koningrijken: zulx twee steden in dezelve de hoofdsteden, en zetels des rijkswaren, als *Argos* en *Mycene*. Ook was aen beide steden den tempel van *Juno* gemein.

In het begin overtrof in maght *Argos Mycene*: maer namaels wiert *Mycene* grooter, hebbende haren aenwas, door de verhuizing der Pelopiders, of nakomelingen van *Pelops*, in dezelve bekomen.

Want na alles op de kinderen of zoonen van *Atreus* vervallen was, en *Agamemnon*, d'oudste zoon van *Atreus*, het opperbewint of mogentheit des rijks van *Mycene* bekomen had, kreegh hy ook het meeste lant in bezit, en hechte het lantschap van *Argia* aen *Mycene*. Herod.

Menelaus, de broeder, kreegh *Lakonika* in bezit: maer *Agamemnon* bezat *Mycene*, en al het lant, tot aen *Korinthen* en *Sicyonie*, het welke toen onder de Jonen en Egialers, of Strantvolken, stont; doch namaels onder d'Achaiers.

Wanneer, na den Troyaenschen oorlogh, het rijk van *Agamemnon* vernietight was, nam *Mycene* af, en allermeest, na de weeromkomste der Herakliders, of nakomelingen van *Herkules*: want na die *Peloponnesus* ingenomen hadden, dreven zy de vorige of oude heerschers, ten lande uit: zulx die *Argos* hadden, ook *Mycene* bezaten, en tot een lichaem in een groeiden.

Na den ongelukkigen tocht van den Persischen koning *Xerxes* in Griekenlant, en na den schipstrijt, onder het eilant *Salamis*, hebben d'Argivers, met de stedelingen van *Kleone* en *Tegea*, de stad *Mycene*, uit wrevelheit en nijt, ten gronde gesloopt, en de lantstreke onder elkanderen verdeilt, volgens schrijven van *Strabo*: zulx ten tijde des Zalighmakers geen kenteken noch voetstap meer van de stad *Mycene* te vinden was.

Daer na quam *Argos* onder *Antigonus*, koning van *Macedonie*.

Pyr-

Pyrrhus, koning der Epyroters wiert, wanneer hy tegen *Antigonus*, koning van *Macedonie*, oorloghde, zoo als hy in de poorte der ſtad *Argos* wilde trekken, door eene oude vrouwe, met eene potſcherve, doot geſmeten. Aldus ſchrijft ook *Strabo*. „ D'Argivers hebben koning *Pyr*-„ *rhus* wel niet in hun ſtad ontfangen: „ maer hy quam voor hunne wallen „ te ſneuvelen: ſmijtende een oud „ wijf een pot van boven op zijn „ hooft.

Op het jaer voor des Zalighmakers geboorte, toen *Korinthen* onder *Antigenus*, koning van *Macedonien*, ſtont, was zeker *Ariſtomachus*, tieran der Argivers, gelijk *Xenon* van de Hermoners, en *Kleonymus* van de Phlaſers, of ſtedelingen van *Phius*. Maer na het afſchaffen van eene eenhoofdige heerſchappye, wierden zy met de gemeenſchap van eene volksſtaet der Achaiers beſchonken.

Eindelijk quam *Argos* ook onder het jok der Roomſche mogentheit en heerſchappye te buigen.

Aldus ſchrijft ook *Strabo*, dat d'Argivers, na zy deelgenooten aen het lichaem der Achaiers geworden waren, te gelijk met hen onder de mogentheit en maght der Romeinen quamen; te weten, als *Achaia* door *Lucius Mummius* verovert was.

Ook was, noch by zijn tijt, de ſtad *Argos* in wezen, en de twede in aenzien en waerdigheid naeſt de ſtad *Sparta* of *Lacedemon*.

Aldus was *Argos*, na het een reex van vijf hondert en vier en veertigh jaren, onder eige, of inlantſche koningen, te rekenen van den aelouden koning *Inachus* af, tot aen koning *Pelops*, geſtaen had, en na de doot van koning *Ciſſus*, zoon van koning *Temenus*, een langen tijt, eerſt door den volke of volkeryen, en daer na ſtaetswyze, of door eenige weinige, in vorm en maniere van eene republijk, geregeert was, weer onder het jok van andere uitheemſche vorſten en koningen geraekt.

Maer als, by verloop van tijt, de vryheit van Griekenlant overal ten val neyghde, vervielen d'Argivers nu onder dienſtbaerheit der Spartaners of Lacedemoners, en dan onder d'Achaiers of Macedoners, en eindelijk onder de Romeinen, gelijk gezeit is.

Wanneer d'Argivers onder een republijk of ſtaetſe regeering ſtonden, hielden zy nu de zijde der Atheners tegen de Lacedemoners, en dan de zijde der Lacedemoners, tegen d'Atheners.

Kleomenes, koning der Lacedemoners, en d'eerſte van dien name, en broeder van *Leonides*, die een verwoede en onruſtigh menſch was, en groote oorlogen, tegen d'Achaiers en andere gebuurvolken, voerde, begon aenſtonts, met den aenvang zijns rijks, tegen d'Argivers, ontrent het jaer drie hondert en tachentigh voor des Zalighmakers geboorte, t'oorlogen: als *Herodoot* aldus verhaelt.

Wanneer *Kleomenes* het orakel te *Delfos*, over het veroveren van *Argos* vroegh, had het zelve geantwoort, dat hy *Argos* zou veroveren. Na hy dan met het krijghsheir aen de riviere *Eraſinus* gekomen was, deed hy aen dezelve ſlaghtoffer: maer als dat hem geenen gelukkigen uitgang te vore ſpelde, zeide *Kleomenes*, dat hy verblijdt was, dat *Eraſinus* hare burgers niet verriet: maer dat evenwel d'Argivers zich hierom niet zouden verblyden.

Brekende daer na van daer op, voerde hy het krijgsheir na *Thyrea*. Na het ſlachten van eenen ſtier, braght hy de krijghstroepen in ſchepen, na de lantſtreke van *Tirinthe* en *Nauplia* over.

D'Argivers dit horende, trokken *Kleomenes*, aen de zeekant, tegen, en gekomen na *Tyrinthus*, legerden zich tegen over de Lacedemoners, op eene plaetſe *Sepia* geheten, met eene kleine tuſſchenſtant van elkanderen.

D'Argivers vreeſden aldaer voor geen gevecht voor de vuiſt: maer dat zy door läge mochten beſprongen worden. Want hier op ſloegh zeker orakel, dat den Argivers en Mileſers in 't gemeen aenging.

Wanneer den Argivers dit alles, 't geen het orakel geuit had, weervaren was, wierden zy met vreze bevan-

vangen. Hierom doght hen ook des vyants heraut of uitroeper te gebruiken, en al het zelve te doen, dat die den Lacedemoners belaste te doen.

Herod. Wanneer dan *Kleomenes* vernam, dat d'Argivers alles deden, wat zijne uitroeper den Lacedemoners belast had, beval hy den zynen, wanneer den heraut af zou kundigen, om maeltijt te doen, dat zy dan de wapenen zouden opnemen, en op d'Argivers aenvallen. Het welk ook door de Lacedemoners volbraght wiert: want op het geroep der heraut, vielen zy op d'Argivers, wanneerze maeltijt hielden, aen; dooden'er vele, en omcingelden noch meer, die in het wout van *Argos* gevlucht waren.

Terwijl d'Argivers bewaert wierden, ging *Kleomenes* aldus te werk. Hy zond eenen heraut aen de geenen, die in het wout besloten waren, en liet hen by name, (na hy uit eenige overloopers, die hy by zich had, dier namen verstaen had) uitroepen, om zich te lossen.

Aldus doode *Kleomenes* vijftigh van d'Argivers, zoo als elk uitgeroepen was. Dit was den overigen, die in de kapel waren, verborgen, dewijl een dicht wout tusschen beide was: zulx de genen, die van binnen waren, niet zien konden, wat van buiten gedaen wiert. Voor al eer een hunner op eenen boom klom, en zagh het geen, dat'er geschiet was. Des de genen, die geroepen wierden, niet meer uit quamen.

Toen beval *Kleomenes* eenen iegelijk van de Lacedemonische Helôten, (dat zijn knechten, of slaven,) het wout met brantstoffe t'omringen, daer zy hem in te wille waren, en staken toen het wout in brant.

Wanneer het brande, vroegh hy eenen der overloopers, wiens der Goden het wout was. D'overlooper gaf ten antwoord: Het wout van *Argos*. Wanneer *Kleomenes* dat hoorde, zuchte hy grotelyx, zeggende: *O wichelaer! hoe zeer hebt ghy my bedrogen, met te zeggen, dat ik Argos veroveren zou. Ik gis, dat het orakel nu uitslagh genomen hebbe.* Daer na deed *Kleomenes* het meeste gedeelte des krijgsvolks na *Sparta* trekken, en ging zelf, met duizent uitgelezene mannen, na den tempel van *Juno*. Maer als hy op het altaer wilde slachtofferen, belette de priesterin het zelve, zeggende, dat het niet betamelijk voor eenen vreemdeling ware, aldaer te slagtofferen: maer hy beval zijnen knechten, haer van het altaer wegh te slepen en te geesselen.

Na hy dan geoffert had, trok hy na *Sparten*. Wanneer hy aldaer gekomen was, daeghden hem zijne vyanden voor d'*Eforen*, of schepens, en leiden hem te last, dat hy zich met gelt had laten omkopen; dewijl hy *Argos* niet verovert had, daer het nochtans lichtelijk te doen was geweest. Waer op *Kleomenes* antwoorde, dat hy, na den tempel van *Argos* ingenomen te hebben, gemeent hadde, dat het orakel van god *Apollo* vervult ware.

Zoo d'Argivers zeiden, zou *Kleomenes*, over dit bedrijf, dol en uitzinnigh geworden zijn: want hy sloegh den genen, die hem tegen quam, met den scepter in het aengezight.

Zoo andere, als *Plutarchus* verhalen, zou *Kleomenes* de stad *Argos*, die van manvolk veel ontbloot was, ingekregen hebben, 't en ware eene strijtbare vrouwe, met name *Telesilla*, dezelve kloekmoedelijk beschermt had: dewijl deze, verwittight van d'aenkomste der Lacedemoners, knechten en weerlooze mannen, tot bescherming der muuren, stelde, en de wapenen op de wallen, voor haer, beneffens andere strijtbare vrouwen, deed brengen, en haer vervaerdighde, om den vyant te verwagten. Middelerwijle quam *Kleomenes*, met zijn krijghsheir, aentrekken, en viel, met een groot veltgeschrei, om de zwakke stedelingen te vervaren, op de stad aen; maer was, op het sterk tegenweer bieden der vrouwen, na den eersten aenval afgetrokken.

In het voorhof van den tempel van *Venus*, die boven het schouwtoneel in *Argos* stont, schoot uit

den vloer een kolom, waer op het beelt van deze *Telesilla* opgerecht was. Aen hare voeten lagen rollen van vairzen, en zy zagh zelve na eene stormhoet, die zy quansuis aenvatte, als om op het hooft te zetten.

Deze *Telesilla* was ook een vermaerde Griekſche poëterſſe, en had vele vairzen gemaekt.

Wyders, *Argos* was, ten tijde van *Herodoot*, zoodanigh van mannen ontbloot, dat de knechten het bewint van alle zaken aenvaerden, en bestierden, tot dat de zonen der gesneuvelden manbaer wierden: die zich weer in het bezit van hunne goederen stelden, en na *Argos* keerden.

D'uitgedrevene knechten namen, door een gevecht, *Tiryns* in, en leefden met elkanderen in eendraght, tot dat zeker *Kleander*, geboortigh van *Arkadia*, by hen quam, die hen ried, op hunne heeren te vallen: waer over onder hen een langduurige oorlogh ontstont, tot dat d'Argivers naulix d'overhant bevochten.

Herod. D'Argivers hebben, ten tyde van *Klysthenes*, tieran van *Sicyone*, tegen de Lacedemoners, en tegen d'Eilanders van *Egina*, nu *Engia*, geoorloght.

D'Egineters deden met hun schepen, door *Kleomenes*, koning der Lacedemoners, het lantdschap van *Argolis* aen, en traden, te gelyk met de Lacedemoners, te lande: gelyk ook eenige mannen der Sicyoners, in dien zelven krijghstoght, met hen te lande traden: waer over hen eene boete van duizent talenten, door d'Argivers, opgeleid wierd: waet van ieder vyf hondert betalen zou.

Wanneer nu de Sicyoners bekenden ongelijk gedaen te hebben, verdroegen zy zich met d'Argivers; mits betalende, tot boete, hondert talenten: waer door zy voortaen schadeloos zouden zyn. Maer d'Egineters wilden gene schult bekennen, en waren trots 'er.

Als namaels d'Egineters tegen de Atheners oorlogden, en in verscheide zeeslagen overwonnen waren, verzoghten zy bystant van d'Argivers: gelyk zy reeds te vore gedaen hadden, en de knechten uitdreven: maer uit oorzake zy den Lacedemoners tegen hen bystant gedaen hadden, zo wilde niemant meer van d'Argivers, uit het gemeen, hen bystant doen: behalve ontrent duizent vrywilligen, die *Eurybates*, als veltheer, en vyf worstel-strijden gedaen had, geleide. Doch de meesten keerden niet weerom: maer quamen op het eilant *Egina*, onder d'Atheners, te sneuvelen. *Eurybates*, die driemaal een lijfgevecht gedaen had, dode op die wyze drie mannen: maer quam onder den vierden, *Sofanes*, zoon van *Decelis*, te blijven.

Daer waren'er, zo *Herodoot* schrijft, die zeiden dat d'Argivers den Persischen koning *Xerxes*, uit Griekenlant ontboden hadden: na het gevecht tegen de Lacedemoners hen qualijk bejaeght had: dewijl zy, voor die tegenwoordige droefheit, ook al wat hen over moght komen, liever wilden lijden.

Demosthenes, een Atheensche redenaer, die uit zijn vaderlant, om zeker laster, gedreven was, en zich in *Magnesia* ophield, braght *Argos*, *Sicyon*, *Korinthen*, en alle andere steden van *Peloponnesus*, door zijne welsprekentheit, op de zyde der Atheners, om welken daet d'Atheners hem, met het toezenden van een schip, weer uit zijn ballingschap riepen.

Onder keizer *Honorius* en *Arkadius*, wanneer *Alarikus*, koning der Gothen, gantsch Griekenlant afliep en verwoeste, wiert de stad *Argos*, te gelijk met al de plaetsen, die tusschen *Argos* en *Lacedemon* leggen, ingenomen, na dees te vore de stad *Korinthus*, beneffens de gebuursteden, met gewelt ingenomen had.

Eindelijk raekte *Argos* onder het gebiet der Venetianen, beneffens verscheide andere plaetsen van *Morea*. Argos onder d Venetianen.

Wanneer *Argos*, op het jaer veertien hondert drie en zestigh, met eene verrassing, door den *Flambulare*, of *Sanjak* van *Korinthen*, ingenomen was, vielen de Venetianen daer over klachtigh aen den Turkschen keizer *Mahometh*, de Twede, als strijdende tegen het verdragh en

en punten van Vrede. Maer deze zulx in de wint slaende, besloten de Venetianen eindelijk hem den oorlogh aen te doen: en zonden *Bertoldo da Este*, als veltheer, met een heir van vijftien duizent krijghsknechten, na *Argos*, die, in korten tijt, zich meester van de stad maekten, Desgelyx gaf zich het fort of kasteel, na een weinigh weerstant geboden te hebben, by verdragh over.

Wanneer *Bertoldo*, in het belegh van *Korinthen*, te sneuvelen quam, deed *Dauch Passa*, met een leger van tachentigh duizent man, de Venetianen van het belegh opbreken. Van daer trok hy na *Argos*, en nam dezelve stad weer, met gevangen nemen van zestigh *Kandiotten*, booghschutters, in, die wreedelyk om 't leven gebraght wierden.

De Venetianen hadden de stad *Argos*, beneffens *Napoli di Romania*, op het jaer dertien hondert en acht en tachentigh, door koop, in bezit gekregen.

Te vore had zeker *Guido de Engino* de landen, kastelen en vestingen van *Argos*, beneffens *Napoli di Romania*, bezeten: maer gaf die, met zijne dochter *Maria*, aen zekeren *Petro Fredriko Cornaro* mee ten huwelyk.

Maer als na de dood van *Peter Cornaro*, (die, in het beste van zijn leven, zonder kinderen, quam t'overlyden) deze plaetsen gevaer liepen, om in handen der Grieken of Turken, inzonderheit van den Turkschen keizer *Bajazet*, te zullen vervallen; dewijl die beide het oogh daer op schenen geworpen te hebben, en de nagelate weduwe † *Maria d'Engino*, haer niet machtigh bevond, om die tegen zulke machtige vyanden te beschermen, verkocht dezelve *Maria*, des jaers dertien hondert acht en tachentigh, die beide plaetsen, aen den hertogh en raet van Venetien, voor eene zomme van vijf hondert dukaten jaerlix, aen haer of aen hare erfgenamen te betalen. Daer en boven beloofden de Venetianen aen haer, allen jaren, tot haer onderhout, 200. dukaten uit te keeren: gelijk noch de brief van dat verdragh in de boekery van *Gio: Battista Cornaro Piscopia*, procurator of opziender van *Sant Mark* te *Venetien*, berust, en in 't Latijn aldus luidt.

nders ria d riga- of Aguin, en- gen.

NObilis vir Petrus Cornario,,
quondam Domini Frederici,,
dominabatur terris, castris & for-,,
tilitiis, Argos & Neapolis, vigore,,
dotis uxoris suæ egregiæ dominæ,,
Mariæ, filiæ quondam egregii viri,,
Domini Guidonis de Engino, quo,,
quidem Petro Cornario florida æ-,,
tate, absque liberis defuncto, ipsa,,
loca manifesto discrimini subjace-,,
bant, ne ad manus Turcarum seu,,
Græcorum pervenirent, in evidens,,
damnum præfatæ Dominæ Mariæ,,
ad quam de jure spectabant; quare,,
Ducalis Excellentia, anno 1388.,,
indictioni XII. die Sabbathi, 12.,,
Decembris, ad instantem supplica-,,
tionem ejusdem Dominæ, ipsa loca,,
& terras emit ab ea jure proprio,,
Ducatorum boni auri, & justi pon-,,
deris quingentorum solvendorum,,
omni anno in perpetuum ipsi Do-,,
minæ Mariæ de Engino, & suis hæ-,,
redibus descendentibus. Ipsa potest,,
testari, & per testes dimittere sin-,,
gulis, & quibus sibi placuerit de,,
pecunia communis Venetiarum du-,,
catorum 2000. auri; & in ipso casu,,
illustrissimus dominus Dux, & Com-,,
mune Venetiarum sint absoluti ab,,
omni debito, & præstatione alicui,,
fienda de pecunia, vel alio re pro,,
dictis, quæ remaneant, & sint, per-,,
petuò liberè & absolutè præfati Do-,,
mini Ducis, & Communis Venetia-,,
rum. Insuper prælibatus Dominus,,
Dux & Commune Venetiarum pro-,,
misit ipsi Dominæ Mariæ dare, &,,
solvere omni anno, in vita sua tan-,,
tùm ducatos 200 auri de provisio-,,
ne, ultra supra scriptorum ducat.,,
500 auri. Si verò ipsa loca perde-,,
rentur, Illustrissimus Dominus Dux,,
Commune Venetiarum non tenea-,,
tur in aliquo hæredibus ipsius Do-,,
minæ Mariæ, donec ipse Dominus,,
Dux & Commune Venetiarum re-,,
acquisiverint, & iterum possederint,,
ipsa loca, & utrumque eorum. In-,,
super ipsi Dominæ Mariæ non potest,,
imponi per Excellentissimum Do-,,

,, minum Ducem , & dominium Venetianum aliquot gravamen, sive onus faciendi impreſtita, aut alias impoſitiones, occaſione iſtarum pecuniarum quantitatum; verumtamen remaneat in libertate ducalis dominii providendi, diſponendo tantam pecuniam Communis Venetiarum ad officium impreſtitorum; aut alibi, ex qua habeatur de prode ſuo reditu annuatim ſumma ſeptingentorum ducatorum auri, ſcribendo ipſum capitale cum gentibus ſupraſcriptis.

,, Cæterùm præfata domina Maria de Engido motu proprio, ſpontè, & certa animi ſcientia, conſiderans ſalutem & conſiderationem perſonæ & ſtatus ſui poſt dictum conſiſtere in benignitate Illuſtriſſimi ducalis dominii Venetiarum, à quovelut filia benigniſſimè tractata eſt, & tractari dignoſcitur, promiſit, & juravit abſque requiſitione alicujus, provido Viro Marco de Raphaëlis Notario, velut publicæ perſonæ, & per eundem fieri fecit publicum inſtrumentum 1388. die 17. Decembris, ſe toto tempore vitæ ſuæ non accipere maritum, ſive conjugem, niſi nobilem civem originarium Venetiarum ſub pœna perdendi ſtatim ipſo facto totaliter pretium, & proviſionem prædictam ducatorum 500. annumeratim pro dictorum locorum, & ſupra ſcriptos ducatorum 200 auri de proviſione, & ſupraſcripta 2000 ducatos, quos per teſtamentum legare poteſt in caſu, quo ipſa moreretur abſque heredibus ab ea deſcendentibus.

Het luidt in het Nederduitſch aldus.

D'Edele man, *Peter Kornaro*, zoon van den Heer *Frederik*, heerſchte eertijts over de landen, kaſteelen en veſtingen der ſtad *Argos* en *Neapolis*, uit kracht der bruidſchat van meevrouw *Maria*, dochter van wylen den voortreffelyken heer *Guido de Engino*. Zijnde nu dees *Peter Kornaro* in den bloem zijns levens, zonder kinderen, geſtorven, waren deze plaetſen in oogſchijnelijk gevaer, dat zy niet in handen van de Turken of Grieken mochten komen, tot ſchade en nadeel van gemelde meevrouw *Maria*, tot de welke zy met recht behoorden.

Waerom de heerlyke uitſtekentheit van *Venetien*, des jaers 1388. de twalefde Indictie, des Zondaghs, den twalefden van Wintermaent, op haer ernſtige bede, dezelve plaetſen en landen van haer, met eigen recht, voor vijf hondert dukaten van goet gout en volle zwaerte, gekocht heeft, te betalen allen jaers, voor altoos, aen de zelve meevrouw d'*Engino*, en aen hare erfgenamen, van haer afgedaelt.

Zy vermagh, by uitterſte wille, wegh maken aen eenen ieder, en aen den genen, aen wien zy wil, van het gelt van het gemeen van Venetien, van de twee hondert dukaten.

En in dien geval zal de deurluchtige heer en hertogh en het gemeen van *Venetien*, van alle ſchulden en uitreiking van geld aen iemand te doen, of van eenige andere zaken voor de gemelde plaetſen, (die eeuwigh vry, en volkome aen den gemelden heer hertogh en het gemeen van *Venetien* zullen blyven en zijn) ontſlagen zijn.

Daer en boven heeft de gemelde heer hertogh en het gemeen van *Venetien*, aen dezelve *Maria*, belooft te geven, en te betalen allen jaers, geduurende haer leven, alleenlijk 200 goude dukaten, tot lijftocht, behalve de vijf hondert dukaten voornoemt. Maer by aldien deze plaetſen verloren wierden, de deurluchtige hertogh en het gemeen van *Venetien* zal niet gehouden zijn in eenig ding aen d'erfgenamen van dezelve mevrou *Maria* ter tijt toe de heer hertogh, en gemeen van *Venetien*, dezelve plaetſen weer zullen bekomen en verkregen hebben.

Daer en boven zal meevrouw *Maria*, door den voortreffelijken heer hertogh en het gemeen van *Venetien*, geen bezwaring of laſt van ongelden, of andere belaſtingen, opgeleidt mogen worden, ter zake van die zommen van penningen, &c.

Wyders, de gemelde meevrouw *Maria de Engino* heeft, uit eige bewegen, vrye wille en vaſte gewiſſe des ge-

gemoets, betraghtende dat het welvaren en behoudenis van haren ſtaet in de goetdadigheit van den deurluchtigen heer hertogh van *Venetien* beſtaet, door den welken zy, als eene dochter, weldadigh gehandelt is, en bekent gehandelt te worden, belooft en gezworen, zonder verzoek van iemant, aen den notaris *Markus Raphaël*, als een gemeene beampte perſoon, en door dien eenen openbaren brief, op 't jaer dertien hondert en acht en tachentigh, den zeventienden van Wintermaent, doen maken, dat zy den gantſchen tijt haers levens, geenen man of echtgenoot zal nemen, dan een edelen geboren burger van *Venetien*, op pene van aenſtonts, met der daet, geheellijk verliezen de zom van vijf hondert dukaten, uitgetelt voor den koop of prijs van de gemelde plaetſen, en de bovengemelde twee hondert goude dukaten voor lijftoght, en de bovengenoemde twee duizent dukaten, die zy by uitterſte wille vermagh wegh te maken, in gevalle zy zonder erfgenamen quam te ſterven.

Godsdienſt, zeden, &c. der oude Argivers.

BY d'oude Argivers, in de ſtad *Argos*, bedienden de vrouwen, en niet de mannen, het prieſterſchap of prieſterdom van d'Argiviſche *Juno*.

Euſeb. D'eerſte, die het prieſterampt in *Argos* bekleet heeft, was *Kallithya*, anders *Kallythoë*, of *Kallithea*, dochter van *Perias* of *Piranthus*, broeder van koning *Kriaſus*.

Deze *Kallithea* wort in zeker oudt Griekſch gedicht, d'eerſte koſterin van d'Olympiſche koningin, *d'Argiſche Juno*, genoemt.

D'oude Argivers rekenden van de prieſterinnen van *Argos* hunne tyden: als, onder andere, uit het ſchryven van *Thucidydes* te beſpeuren is, daer hy zeit: *Op het vijftiende jaer van* Chryſis *in* Argos. Waer op d'uitlegger tot verklaring byvoeght: Chryſis *was eene prieſterin van* Argos. *D'Argivers rekenden van de prieſterinnen de tijden.*

Deſgelijx ſchrijft *Euſebius*, dat d'Argivers hunne tijden van *Kallithya* hebben begonnen te rekenen; dewijl deze d'eerſte van al de prieſterinnen van *Argos* geweeſt zy.

Ook melt *Euſebius* uit *Plutarchus*, dat *Peiras*, die d'eerſte eenen tempel van d'Argiviſche *Juno* deed maken, zijne dochter *Kallithya* tot prieſterin geſtelt had. Ook had hy eenen pere-boom uit het boſch van *Tirynthe* doen houwen, en daer van een koſtelijk beelt van *Juno* laten vorméren of maken.

Dit was geſchiet voor Moyſes tijden.

Doch na het ſchryven van *Apollodoor*, zou *Kallithya* niet d'eerſte prieſterin van d'Argiviſche *Juno* geweeſt zijn; dewijl *Io*, volgens den zelven, d'eerſte het prieſterſchap van d'Argiviſche *Juno* bekleet had.

Dan het dient aengemerkt, dat *Io* en *Kallythea* een en dezelve prieſterin ware; gelijk dezelve ook met een tweevoudigen of dobbelen naem, *Io Kallithea* geheten wierd. Aldus ſchrijft *Heſychius*: *Io Kallithea, d'eerſte prieſterin van Argos.* Hoewel *Euſebius* haer met eenen enkelen naem *Kallithea*, en *Apollodorus Io* noemt.

Onder de regeering van *Danaus*, koning van *Argos*, bediende zijn dochter *Hypermneſtra* het prieſterſchap van *Argos*. Euſeb.

Aen *Hypermneſtra* en *Lynceus* was, volgens ſchryven van *Hyginus*, eene kapel geſtight. By aldien dit waer is, zoo was *Hypermneſtra* te gelijk prieſterin van d'Argiviſche *Juno*, en had zelve eenen prieſter of prieſterin. Of miſſchien heeft *Hyginus* willen te verſtaen geven, dat na haer doot aen haer een kapel toegewijdt ware. Scal. in Euſeb.

Maer zelf *Hypermneſtra* had ook eenen tempel aen *Pallas Pietho* geſtight, volgens ſchrijven van *Pauſanias*.

In den Zomer, ontrent het jaer, voor des Zalighmakers geboorte, vier hondert en dertigh, verbrande

 de

de tempel van *Juno* in *Argos*, toen *Chrysis* priesterin was, wanneer zy eene brandende kaerse aen d'offerbanden gezet had, en middelerwyle met slaep overvallen was. Waer door gebeurde, dat alles, door een heimelijke en verborgen vlam, verbrande. Waer over de priesterin aenstonts des nachts, uit vreze voor d'Argivers, na de stad *Flius* vlughte.

D'Argivers stelden, volgens eene wet, by hen ingevoert, eene andere priesterin, met name *Faenidemus*.

Eusebius gedenkt ook dit verbranden van den tempel van *Juno*, en brengt dat op het derde jaer van de een en tachentighste Olympias, dat is, op het jaer voor des Zaligmakers geboorte vier hondert en vijftigh.

Scal. in Euseb. Het beelt van de goddin *Juno* was by d'Argivers een lange en spitse zuil of kolom.

Ook was het beelt van den Argivischen *Apollo*, niet anders, als een zuil of kolom, die spits toeliep, in vorm van eene piramide: want te dier tijde waren de beelden der goden pyramides wyze gemaekt.

Thucyd. Op de merkt van *Argos* stont een tempel van *Apollo*.

Pallas wiert by d'Argivers *Pallas Akria* gebynaemt: dewijl haer beelt of tempel op een *Akra*, dat is, op een top van eenen bergh, in *Argos*, stont.

Dezelve bynaem wierdt ook aen *Juno*, *Diana* en *Venus*, gegeven; dewijl hare beelden of tempels op *Akras*, of hooghten, gestight waren.

Juno wierdt by d'oude Argivers byzonderlijk geëert.

Juno wiert ook, na de stad *Argos*, alwaer haer heilighdommen geviert wierden, *d'Argivische Juno* gebynaemt: in welke stad een *Hekatombe*, dat is, een slaghtoffer van hondert ossen, gedaen wierd: gelyk *Virgilius* schrijft.

Plutarch. D'oude Argivers droegen witte roukleederen, die in helder water afgewassen waren. Zy offerden, wanneer de rou uit was, aen *Apollo*, en, dertigh dagen daer na, aen *Merkuur*: want zy geloofden, dat gelijk d'aerde de lichamen der overledenen, alzoo ook *Merkuur* de zielen ontfong. Zy gaven aen den dienaer of priester van *Apollo* gerst: waer voor zy van den zelven, na het slaghtoffer, een stuk vleesch kregen, dat zy op nieu ontsteken vuur brieden, en niet op het eerste vuur van het slaghtoffer, dat zy als voor besmet en onrein hielden.

Die van *Argos* hadden, by den tempel van *Bacchus*, den tempel van den hemelschen *Venus* gebouwt.

Zy noemden *Bacchus* op Grieksch *Boogenos*, dat is, van de koei geteelt, en riepen den zelven, op het geluit der trompetten, aen.

Zy hadden ook een beelt van *Jupiter*, met twee oogen, ter zelver plaetse, daer andere menschen die in 't hooft hebben: maer een derde oogh stont daer essen boven, voor het voorhooft, om door die drie oogen uit te beelden, dat *Jupiter* over den hemel, zee en aerde heerschte.

Men had'er ook eenen tempel van de riviere *Cephissus*.

De vrouwen hadden voor eene gewoonte de doot van *Adonis* te bewenen.

Wanneer zy hunne schapen, door rammen of hamelen wilden laten bespringen, dan braghten zy die voor den tempel van *Venus*.

Zy offeren, op het feest van *Hysterien*, een krans of ruiker van bloemen. Athen.

Zy noemden *Kastor Mixarchena*, en aenbaden hem, als een der hemelsche goden. Zy riepen ook zekere goden aen, by hen *Eleasers* genoemt, tot afkering van d'apoplexie of beroertheid, die zy zeiden van *Alexis*, zoon van *Amfiaraus*, afgedaelt te zijn. Plutarch

Ten tijde van den Persischen koning *Darius*, ontrent op her jaer voor des Zaligmakers geboorte drie hondert en dertig, wierden d'Argivers gezeit alle andere Grieken in de muzijk of zangkunst t'overtreffen: gelijk zy ook gezeid worden d'eerste te zijn, die de muzijk geoefent hebben. Herod.

Zy prezen een stemmige, en gene gemaekte muzyk, boven alle andere. Ook doemden zy den genen in eene geltboete, die d'eerste de zeven snaren uitgevonden had; als ook den genen, die zeker maetspel of Mixolidie wilde invoeren. Plutarch.

Noit vondmen onder d'Argivers eenen

eene goede orateur of redenaer.

D'oude Argivers waren zeer genegen tot wijn: desgelyx die van *Tiryns*, en gebruikten tot voetsel, in aeloude tijden, wilde peren.

D'Argivers streden altijd, dronken zijnde; waerom *Egesippus* te recht van hen zeid, dat zy deswegen altijt vluchten.

Herod. D'oude Argivers en Arkaders hadden gout noch zilver.

Nemeesche speelen allereerst in Argos geviert. In de stad *Argos* zijn allereerst, door koning *Adrastus*, de Nemeesche spelen, (en ook enkelijk, by de Grieken, *Nemea* geheten) ingevoert, die in ren- en worstel-spelen bestonden.

Want als in den Thebaenschen oorlogh, het krijghsheir der Argivers, om de ongemeene drooghte, schier van dorst zou versmaght hebben, 't en zy *Hypsifile*, geboortigh van het eilandt *Lemnos*, hen den bron *Langia* in het bosch *Nemea*, getoont had: midlerwijle zy haren voesterling *Archemorus*, zoon van *Lykurgus*, koning in *Nemea*, in de weide liet blyven, dien aenstonts een slang dode: waer over de vader *Lykurgus* zoo geweldigh verstoort en moeijelijk wiert, dat hy *Hypsifile* ter straffe zou gestelt hebben, by aldien d'Argivers het niet belet, en deze plechtelyke Nemeesche speelen, ter eere van den overleden zoon, tot 's vaders troost, ingevoert hadden.

Sedert was ook de bron *Langia Archemorus* genoemt.

Ziet eilant Lemnos. Wanneer alle de Lemnische vrouwen hare mannen gedoot hadden, had *Hypsifile* alleenlijk haren vader behouden; over welke godvruchtigheid d'andere vrouwen haer van het eilant *Lemnos* zetten; maer zy wiert door de zeerovers genomen, en aen *Lykurgus*, koning van *Nemea*, verkocht, die haer wel onthaelde, en, tot voedster van zijnen zoon *Archemorus* aennam.

Eerst plagten d'Argivers voor eene gewoonte te hebben, de Nemeesche speelen in't wout van *Nemea*, tusschen *Kleone* en *Flius*, te vieren. Maer namaels zijn die speelen in de stad *Argos* zelve geviert: als uit het volgend schryven van *Livius* blijkt. *De vrolyke stad, ontslagen, en verlost van de tierannye van Nabis, heeft den beroemsten dagh der feesten, en edelspel van Nemea (die op den gezetten dagh, om de rampen en onheilen des oorloghs, overgeslagen waren) tot de aenkomste van het Roomsche krijghsheir en veltheer uitgestelt, en den keizer tot hooft van de spelen gemaekt.*

De hoofden der speelen waren in den rou, ter gedaghtenis van 's vaders droefheit, over de doot van zijnen zoon *Archemorus*. De prijzen waren eerst olyf-kransen, daer na het kruit *Apium* of peterzelie.

Trochilus d'Argiver, volgens schryven van *Eusebius*, wort gezeit d'eerste te zyn, die een gespan van vier paerden, voor een wagen, uitgevonden heeft. Argivische Trochilus vinder van den wagen met vier paerden.

Op dit schryven van *Eusebius* schijnt *Tertullianus* te oogen, daer hy zeidt: *Indien Trochilus*, (en niet *Akrochilus*) *d'Argiver, de vinder van de wagen is, zoo heeft hy allereerst dat werk aen Juno toegewijdt.*

Hyginus noemt den zelven *Trochilus Orsilochus*, en schrijft hem den zelven vond toe.

Desgelyx schrijft *Theon*, over *Aratus*, dat het gesternte, de Wagenaer, het beelt van *Trochilus* zy, die d'eerste wagen inspande.

Eenigen maken *Trochilus* eenen zoon van *Kallithya*, die voor d'eerste priesterin van *Argos*, by *Eusebius*, gehouden wort.

Dees *Trochilus* had, zoo *Pausanias* schrijft, *Argos*, om de vyandschap die hy met *Agenor*, zoon van *Triopas*, voerde, verlaten, en zich na *Eleusine* begeven: alwaer hy eene vrouwe trouwde, en daer by twee zoonen gewan, *Eubuleus* en *Triptolemus*.

De Doren waren, volgens *Thucydides*, van d'Argivers gesproten.

Althemenes d'Argiver, zoon van koning *Cissus*, en neve van *Temenus*, trok met een groote menighte van *Doren*, (die na de doot van *Kodrus*, eerste koning der Atheners, *Megara* gesticht hadden) na het eilant *Kreta*, nu *Kandia*, en stighten aldaer tien steden: het welk vyf eeuwen, (of honderd en vijftigh jaren) voor de tyden van *Lykurgus*, de wetgever der Spartaners, geschied zou zyn. Aeloude kolonien der Argivers. Strabo. Ziet Rhodus. pag. 10.

Wanneer *Amphilochus*, zoon van *Amphiaraus*, uit den Trojaenschen oor- Thucyd.

oorlogh, weer in *Argos* t'huis gekomen was, en hem t'Argos te woonen niet aenstont, stichte hy een stad aen den Ambracischen zeeboezem, nu *Golfo d'Arta* of *Prevesa*, in het lantschap van *Arkarnania*, (nu *Karnia* en *Despota* geheten) en noemde dezelve na zyn vaderlant *Argos*, en na zijn naem *Amphilochus*, *Argos Amphilochicum*; welke namaels de grootste stad van gantsch *Amphilochia* wiert, en nu noch van d'inwoonders gebroken *Ansiloca* geheten is.

In aeloude tijden hebben ook de Pelasgianen, (een zeer groot omherzwervend, en alleroudste volk der Grieken, en dat zich in alle deelen van Griekenlant, en door gantsch Griekenlandt verspreit had) *Argos* bewoont, als uit het schrijven van *Diodoor* te bespeuren is, daer hy zeit, dat *Xanthus*, zoon van *Triopas*, koning der Pelasgianen was, die uit *Argos* verhuist waren. Pelasgianen, aeloude inwoonde van Argos.

Nauplia, nu Napoli di Romania.

Diodoor noemt *Nauplia* eene haven van *Argolis*, en *Stephanus* eene stad der Argivers: maer *Strabo*, op Grieksch, een *Naustathmos* der Argivers, dat eigentlyk eene scheepsreede betekent: gelyk het ook hier om *Nauplia* zou genaemt zijn, dewyl het, volgens *Strabo*, vol schepen, of met schepen vervult, of dewijl derwaerts een groote schipvaert was: want in die beide betekenissen kan't Grieksch koppelwoort *Nauplia* uitgeleit worden.

Al ten tyde van *Pausanias* was, volgens zijn schryven, deze plaetse woest en verlaten: hoewel die noch overblijfselen of puinhopen en muuren, en een tempel van *Neptuin* had. Desgelyx waren in *Nauplia* havens. Ook was'er een bron *Kanathus* genoemt, in den welken de goddin *Juno*, als zy maeght wilde worden, allen jaers haer waschte of bade.

Herodoot stelt *Nauplia* by *Tiryns*, *Pausanias* vijftig stadien van *Temenium*, en *Strabo* ontrent twaelf stadien van zeker aeloud kasteel *Lycimna*, alzo na *Lycimnus* genaemt, broeder van *Astyochia*, en oom van *Tlepolemus*, door wien hy gedoot wiert.

Men zeit *Danaus* allereerst aen *Nauplia* zou gelant zijn.

Strabo. By *Nauplia* waren spelonken of holen: en daer in labyrinthen of doolhoven gebouwt, *Cyklopea* geheten, dewyl zy gezeit wierden door de Cyklopen gesticht te zijn.

Nauplia was alzoo by verscheide oude Grieksche lant- en historieschrijvers, als *Herodoot*, *Strabo*, *Diodoor*, *Ptolomeus*, en meer andere, geheten: gelijk ook het zelve nu noch by de Grieken gebroken, *Anaplia*, en anders ook *Napli*, en by d'Italianen *Napoli di Romania*, tot onderscheit van *Napoli di Malvasia*, eertijts *Epidaurus Limera*, zou genoemt zijn.

Pausanias en andere stellen, tot stichter van *Nauplia*, *Nauplius*, zoon van *Neptuin* en *Amymone*, dochter van *Foroneus*, koning der Argivers: na wien ook *Nauplia* alzoo zou genoemt zijn. Doch *Strabo* schijnt dit gevoelen te wraken en te verwerpen: dewijl hy schrijft, dat van het woort *Nauplia* *Nauplius*, vader van *Palamedes*, en zyne kinderen of zoonen, by de nieuwelingen of later schryvers, zouden verzonnen zijn. Want *Homeer* (zeit *Strabo*) zou dien niet on-„ gedaght hebben gelaten, by aldien „ *Palamedes* zoo groote wijsheit en „ verstant doen blyken had, en on- „ rechtvaerdelijk, met list, gedoot „ geworden was: en by aldien *Nau-* „ *plius*, by *Kafareum*, eene uithoek van „ het eilant *Eubea*, zulken grooten „ neerlaegh van menschen gebaert „ had. Maer behalve de geslaghtre- „ kening beuzelzinnigh is, zoo strijt „ die ook tegen de tijtrekening: want, „ genomen *Nauplius* was al een zoon „ van *Neptuin*, hoe kan die een zoon „ van *Amymone*, dochter van den Ar- „ chivischen koning *Foroneus*, zijn? „ dewyl *Nauplius* noch in den Tro- „ jaenschen oorlogh leefde. Dus verre *Strabo*. Ziet eilant Eubea.

Ge-

A. De Stad Napoli di Romania.
B. Moskées.
C. Haven voor een Groote oorloghs vloot.
D. Het Zeekasteel.
E. Katte opgehaelt in het Zeekasteel.
F. Keten met de welcke de Haven gesloten wert.
G. Keten om de ingang inde Haven te beletten.
H. De reghte Golf van Napoli di Romania.
I. Twee Batteryen met geschut.
K. Gedeelte vande Golf van Napoli di Romania.
L. Kanael van drie Italiaensche mylen breet.
M. De Bergh palamide.

Aldus schijnt *Strabo* te gevoelen, dat'er noit een *Palamedes* geweest zy: en wil de namen van *Nauplius* en *Palamedes* voor verdighte namen gehouden hebben: quansuis om dat *Homeer* (dien in alle dingen *Strabo* schijnt te volgen en te verklaren) het bedrijf en de doot van *Palamedes* (dien *Ulysses*, in het belegh voor Troje, met eene valsche betighting van verraet, deed dooden) niet gedaght heeft. Maer *Homeer*, die tot glorye van *Ulysses* geschreven heeft, schijnt de doot van *Palamedes* verzwegen te hebben, om zijnen helt *Ulysses* met zulken vuilen moortdaet niet te betighten noch te bekladden.

De naem evenwel van *Vouni tou Palamedou*, † dat is, bergh van *Palamedes*, (dewelke nu noch by de hedendaeghsche Grieken alzoo genoemt wort, ten Noorde van de voorstad van *Napoli*, en ten Noordweste van de stad leit, strekt evenwel tot geen klein bewijsteken van dat'er een *Palamedes* moet geweest zijn. Want de naem van *Palamedes* zou niet in Griekenlant behouden zijn, en boven al by *Napoli*, geduurende een reex van zoo vele eeuwen, die sedert het veroveren van Troje, tot aen dezen tijt, verloopen zijn, by aldien men daer van gene vaste gronden in de oudheit gehad had.

† of Palamida.

Men zeid, aen de Noordzyde van *Napoli*, noch de puinhopen van oud *Nauplia* te zien zijn, als, onder andere, een groot verwulft portael of galderye, gebouwt van gehouwen steen, van een ongemeene groote, dikte en hardigheit.

Daer is ook een groote omtrek van zeer hooge muuren, die een velt of akker van bouwlant besluiten: waer op granen gezaeit worden.

Ten Noorde van de voorstad van *Napoli*, en ten Noordweste by *Vouni tou Palamedou*, ziet men gewoonelijk een groote menighte van kraien vliegen, zoo dat de kruin van dien bergh daer van den meesten tijt zwart is.

Aen den voet van den zelven bergh staet een kapel, aen *Agios Nikolaos*, dat is, Sinte Nikolaes, door de Grieken gewijdt.

Gelijk het aeloud *Nauplia* aen eenen zeeboesem, d'Argivische zeeboesem, alzoo na de stad *Argos*, of na het lantschap van *Argia* genaemt, gelegen was, alzoo leit ook de stad *Napoli di Romania* aen de binnenste inwijk van den zelven golf of zeeboesem, nu *Golfo di Napoli di Romania*, dat is, Golf van Napoli van Romania, genoemt, en zes en dertigh Italiaensche mylen van *Korinthen*, vyf en zestigh van *Athenen*, en zestigh van *Misitra*, en ook zoo verre van *Napoli di Malvasia*.

Zy leit op den kruin of boven op eene kleine uithoek, die haer in twee zyden of deelen uitstrekt of verspreit. Het eene deel schiet na zee toe, en maekt voor de schepen eene veilige en ruime haven; maer het ander deel, dat na het lant toeziet, heeft niet als een steil, smal, en bekommerlyk voetpat, tusschen den bergh *Palamida*, en den zeekant, tot groot ongerijf voor den koophandel: dewijl men aen dien oort gene koopwaren kan opvoeren.

De stad leit in dier wyze aen den zeekant gebouwt, dat dezelve aen eene zyde met de zee bespoelt wort, en heeft zulke hooge, afgebroke en steile oevers, dat die niet alleenlijk het landen van 's vyants krijghsvolk aen dien oort beletten; maer ook de muuren of wallen der stad, voor het schieten uit 's vyants geschut van de schepen, bevryden.

De haven is van binnen ruim van boezem: maer naeu of eng in haren mont of ingang: waerom gene galeijen daer in konnen komen, als een voor een, of d'eene voor en d'ander na, onder het bereiken van het grof geschut des kasteels der haven: want de haven, na men een stuk weeghs in een kanael doorgevaren is, wort door een sterk en weerbaer kasteel beschermt, het welk op een rotse of klip, ontrent drie hondert treden in zee, gebouwt is, en door geen krijghsheir te lande kan besprongen noch verovert worden: gelijk men ook het zelve met groote schepen, ter oorzake van vele droogthen en zantbanken, niet kan naderen, om met eene verrassing in te nemen. Dies aldaer geen post of oort is, die de natuur niet gesterkt, of daer aen de kunst

en 's menſchen vernuft zijne arbeit niet beſteet heeft.

Aen den zeekant loopt voorby de ſtad, uit de golf van *Napoli di Romania*, een kanael of doorvaert van drie Italiaenſche mylen breet, die na de haven toeſtrekt.

De ſtad *Napoli* leit, als de ſtad *Miſitra*, aen de voet van eene rotſe, die na 't Zuide ziet, en met zulken kracht de zonneſtralen neerwaerts ſmijt, dat de hitte aldaer onverdraegelijk is.

Die muuren, (die overal, behalve aen de lantzyde, met de zee beſpoelt worden) zijn met torens, na d'oude wijze, geſterkt.

De ſtad heeft, aen de lantzyde, maer een eenigen aen- of toegang, en aldaer ook niet meer als eene poorte.

Voor ieder paert, dat in de ſtad komt, moet drie aſpers aen de poort gegeven worden.

Door de ruimte en diepte der haven, is op *Napoli di Romania* een groote ſchipvaert, en aldaer wort groote handel met wijn, olie, zyde, katoen en tabak gedreven.

De ſtraten zijn'er boven mate vuil, en vuilder, als in eenige ſtad van Griekenlant.

De ſtad is met Kriſtenen, Turken en Joden bevolkt, ten getale, zoo eenige ſchrijven, van zeſtigh duizent. Zekere volken, Arnauten, anders Albaneſen, een geſlaght van oude Griekſche volken, woonen in de voorſteden, in kleine huizingen als hutten.

De Grieken hebben'er zeven of acht kerken in de ſtad. De biſſchoplyke of hooftkerke wort op hedendaeghs Griekſch *Sotiras*, dat is, Verloſſer, genoemt; dewijl die aen den Verloſſer of Zalighmaker toegewijdt is.

De Joden hebben'er eene Synagoge, en de Turken drie Moskes, zonder die van het kaſteel daer in te begrijpen.

Onder de hutten der Arnauten zijn drie of vier kleine Griekſche kerken. Ter zyde van de genen, die aen *Panagia*, en aen *Agios Thomas*, dat is, aen de Maeght Maria, en aen Sint Thomas, gewijdt zijn, ſtaet een *Takias* van *Derwyzen*, dat is, een klooſter van Turkſche geeſtelyken: want *Takias* bediet op Turkſch een klooſter, en *Derwys* is een Turkſchen heiligh of geeſtelijken perſoon.

Dit klooſter wiert aldaer voor eenige jaren, door *Muſtafa Baſſa*, tot verblijf van twalef Derwyzen, met hare vrouwen geſtight: want de Derwyzen mogen, na hun welgevallen, trouwen: alhoewel vele reisbeſchryvers het tegendeel geſchreven hebben.

Een tijt geleden, wierden de Derwyzen, door bevel van den Grooten Heer, uit Europa gebannen, en na *Kogna*, in Aſie, verzonden.

In het *Takias* van *Napoli* is een tuin, in de welke elk vry wandelen magh.

Napoli di Romania is noch een van Korn
de beroemde ſteden, die in oude tyden de luiſter en glans van *Argia*, nu *Saccania* of *Romania Minore* geheten, waren: gelijk het noch eenighſins den ouden naem van *Nauplia* gebroken, en tot aen dezen tijt d'overblijfſelen van hare eerſte ſchoonheit behouden heeft.

Het was voorhene de zetel van den Korr
Sangjak, of Turkſche opperhooft des lantſchaps van *Morea*.

Deze ſtad ſtond eertijts onder het aertsbisdom van *Korinthen*; maer is nu zelve eene aertsbiſſchoplyke hooftſtad.

Aldus bevond haer de ſtad *Napoli* kort te vore, eer dezelve door de Venetianen, des verleden jaers, verovert wiert.

De ſtad *Napoli* heeft, by verloop van tijt, onder het beſtier van verſcheide overheeren, vorſten en heerſchers, geſtaen.

De ſtad *Napoli* wiert, volgens verhael van *Paulo Ramſio*, des jaers twalef hondert en vyf, door de Venetianen ingenomen: by wien zich de Françoiſen, tot byſtant, vervoeght hadden. Maer lang daer na, deed koning *Giovaniſſa* de ſtad, niettegenſtaende dezelve met een ſterke krijghsbezetting voorzien was, fel beſtormen, en maekte zich in korten tijt'er meeſter van. Hy deed al de krijghsbevelhebbers en de krijghsbezetting ter neer houwen, en de ſtad zelve, die toen rijk, machtig, en in het beſte gedeelte van *Romania* gelegen was, verdelgen.

Hoe deze ſtad *Napoli*, beneſſens *Argos*, op het jaer dertien hondert en

en acht en tachentigh, onder het gebiet der Venetianen quam, is te vore verhaelt. Onder welker heerſchappye *Napoli* byna een eeuwe in ruſt en vrede zat: hoewel niet zoo volkomelijk, of wiert nu en dan, door d'Ottomanniſche wapenen, beſprongen, en ook in haren eigen boezem bywyle met oproer gequelt: behalve het uitſtaen van verſcheide ongemakken en rampen van dierte en hongers noot, die oorlogen en belegeringen gemeenelijk met zich ſlepen.

·poli geefs or de rken egert. Des jaers veertien hondert en zestigh beſtont de Turkſche keizer *Mahometh*, de tweede van dien name, den Venetianen dezelve ſtad afhandigh te maken, en beval *Macmut Baſſa*, met talryke troepen, ter belegering van *Napoli*, op te trekken: gelijk die ook 's keizers bevel in 't werk ſtelde: hoewel met een vruchteloozen uitſlagh: want vindende in de belegerden een onverſaeghden tegenſtant, met ſtrijtbaerheit vermengt, wiert hy gedwongen, na verſcheide ſtormen, met verlies van veel volks, op de ſtad gedaen te hebben, den aenſlagh te ſtaken, en van het belegh op te breken. Maer keizer *Soliman*, die verre zijne voorzaten, in de grenſpalen des Turkſchen rijks uit te breiden, overtrof, beval, des jaers vijftien hondert zeven en dertigh, *Kaſin, Sangjak* van *Morea*, met een ſterk krijghsheir, na *Napoli* op te trekken, om die ſtad tot overgift te dwingen: hoewel de toelegh ook eenen vruchtelozen uitſlagh nam, ter oorzake van het ſterk tegenweer bieden der belegerden, onder beſtier en beleit van den krijghsoverſte *Vettore Garzono*. Waer over *Kaſin* van het belegh op te breken genootzaekt wiert. Gene twee jaren waren verloopen, of *Kaſin* beſtond de ſtad weer aen te taſten, en kreegh dezelve ook in; hoewel niet door gewelt van wapenen: maer by verdragh; en met bewilliging der republijk van Venetien; dewijl dezelve, geprangt door den oorlogh en dieren tijt, de ruſt met vrede zoght.

nder izer oliman rvoert. Buiten de ſtad *Napoli* heeft men hier en daer verſcheide bronnen: maer die genen anderen naem, onder de Turken, hebben, als dien van *Kiesmak*, en onder de Grieken, dien van *Vryſis*: welke beide woorden, zoo in d'eene als andere tale, eenen bron bedieden. Maer d'oude naem van den bron *Kanathus* is onder de Grieken niet bekent, en die lagghen en dryven de ſpot met 't geen, dat d'oude Grieken van het maegt worden van *Juno*, door haer in den zelven alle jaers te waſſen, van den bron *Kanathus* beuzelen.

Behalve het kaſteel, dat aen den ingang van de haven ſtaet, heeft men een ander aen de Noordzyde der ſtad, dat wel eer in drie byzondere omtrekken afgedeelt was; maer die nu tot een eenigen omtrek gebragt zijn. Guiletter.

Eenigen, als *Kruſius*, hebben t'onrecht geſchreven, dat de Grieken van *Napoli di Romania*, toen het noch onder de Turken ſtont, van ſchatkinderen aen den grooten Heer te geven, bevrijt waren; dewyl voor weinige jaren noch eenige van daer gelight wierden. Ook getuigen d'ouden des lants, noit van dat voorrecht te hebben hooren ſpreken.

D'aenzienlijkſte Grieken van *Napoli* waren, voor eenige jaren, *Andronikos Belloka*, en zijne broeders *Theodoſios* en *Janis*. Noch waren'er Griekſche geſlagten van de *Mouzoteros* en *Ambertos*. Men had'er ook zekeren voornamen Griek, *Balaſi* geheten, die zich langen tijd aen het hof van den grooten Heer opgehouden had. Hy was de ſchoonzoon van eene Griekſe voorname vrouw van *Napoli*, die voor eene van de deughtſaemſte vrouwen van gantſch Griekenlant gehouden wiert.

De Franſche Kapuçijners, die zich aldaer, als hun voornaemſte verblijfplaetſe, tot voortzetting des Roomſchen geloofs, onthielden, noemden haer hunne moeder, en weldoenſter, om de geduurige weldaden, die zy van haer genooten. Zy was geheten *Kyra Maria*, en haer dochter, huisvrouw van *Balaſi*, wiert *Letitia* genoemt.

Voor eenige jaren onderwees zeker *Barnabas* van Parijs, Superioor of overſte van de Roomſche Bezending van *Morea* en *Athene*, te *Napoli* de jeught der ſcheurzieke Grieken, tot groot leetwezen en verdriet der Griekſche *Papas* of prieſters: want men heeft'er niet een ee-

nigen Griek, die het geloof der Roomsche kerke volght.

De Papas zouden hem ook dikwils sterker vervolght hebben, indien hy niet de genegentheit van de voornaemste Turken der stad had weten te winnen, en inzonderheit van zekere groote mevrouw, met name *Abdala Afendina*, die zuster en moeye van de aenzienlijkste van *Napoli* was.

Na verloop van eenige dagen gaf de *Papas* van eene kerke, genaemt *la Panagia*, aen *Barnabas* verlof, om aldaer in de Griekſche tale te preken. Ook was hy, zijnde van het beschermen van den zelven door de Turken verwittight, genootsaekt, den zelven de vryheit van de preekstoel te laten, het welk het groot gezagh van *Abdala Afendina* voor den zelven uitgewerkt had.

Napoli di Romania door de Venetianen verovert.

Des verleden jaers, zestien hondert zes en tachentigh, in 't laeste van Ooghstmaent, wiert de stad *Napoli di Romania*, onder beleit van *Francisco Morosini*, kapitein generael of admirael ter zee, van wegen de Venetianen, den Turken afhandigh gemaekt: het welk zich aldus toedroegh.

Na *Francisko Morosini* des zelven jaers, in Zomermaent, Oud en Nieu *Nazarino*, en de sterke vesting en stad *Modon* verovert had, besloot hy zijne wapenen tegen *Napoli di Romania*, de voornaamste hoofdstad van *Morea*, te wenden, en ook die onder gehoorzaemheit der Venetianen te brengen, en alzoo eindelijk het gantsch gewest van *Morea* hen t'onderwerpen.

De Turken, die door het verlies van deze plaetsen, in groote verslagentheit en geweldigh verbaest waren, begonnen nu ook niet weinigh voor het belegh der stad *Napoli di Romania* te vrezen, dies zy dezelve, als ook den bergh *Palamida*, besloten te versterken.

Ondertusschen trok de Venetiaensche admirael of vlootheer *Francisko Morosino*, van de stad *Modon* op, en deed zijn volk, sterk twalef duizent man, zoo stil als hem doenlijk was, om die van *Napoli* te verrassen, te scheep treden, en quam onvoorziens, en op eene onverwaghte wyze, na verloop van drie dagen, met de vloot zich voor de stad vertoonen. Deze aenkomste, en het zien van de Venetiaensche vloot, baerde gene kleine ontsteltenis onder de stedelingen van *Napoli*, die door schrik en verbaestheit niet wisten, (gelijk gemeenelijk in zoodanige voorvallen geschiet,) hoe zy het landen der vyanden zouden beletten: waer over zy, zonder tegenstant te bieden, eene kleine halve uure gaens van de stad, het ontscheepte volk te lande lieten treden.

De Seraskier, des verwittight, sloegh in aller yl, met een getal van drie hondert Janitsaren, uit het kasteel van *Argos* op wegh, die hy, tot versterking, onder eenen krijghsbevelhebber, in de stad braght: naerdien de Venetiaensche galeyen, die met haer geschut al te laegh lagen, het zelve niet beletten konden.

Op bevel van *Morosini*, trok aenstonts de veltheer *Koningsmark* na den bergh *Palamida*, om dien te bemaghtigen, en het geschut en de mortieren op den zelven te planten, en de stad van daer te beschieten, en de belegerden, met het werpen van bomben, tot overgeven te dwingen: gelijk het zelve ook, met zoodanigen dapperheit en yver, in 't werk gestelt wiert, dat daer door op verscheide plaetsen in de stad brand ontstond, tot gene kleine schade, en sloping van vele voorname gebouwen.

Dit baerde gene kleine schrik en angst in den Seraskier, die drie duizent mannen, tot bystant van den Bassa, van het eilant van *Negroponte*, verwaghte.

De kapitein generael *Morosini*, en de veltheer *Koningsmark*, besloten, na rijpen overlegh, den vyant, voor de aenkomste van bystant en meerder maght, slagh te leveren.

Na dan de posten, tot voortzetting des beleghs, wel voorzien waren, trok de grave en generael Koningsmark, den zesten van Oogstmaent, met de Saxische, Brunswyksche, Milaneesche en Overzeesche hulptroepen, beneffens de dragonders, den Seraskier, in goede slaghorde, te gemoet, die een krijghsheir van vier duizent voetknechten by

zich

zich had, en in rosvolk den generael Koningsmark overtrof.

Hier en tusschen deed de zee-admirael *Morosini* duizent voetknechten, in het gezicht van *Argos*, te lande stappen.

Gekomen by malkanderen onder het bereiken van musketten, tragten de Turken, met gewelt, door de ruiterye der Venetianen te breken: dan dewijl het voetvolk, dat voor de Venetiaensche ruiterye, tot ondersteun, geplant stont, zonder ophouden op de Turken uit musketten schoot, en ook het grof geschut daer lustigh onder speelde, wierden die daer door eerlang in wanorde gebraght, en gedwongen, met groote verwerring, en verlies van veel volks, de vlught na *Korinthen* te nemen.

Aldus gaven de Turken den Venetianen het kasteel van *Argos* ten beste.

By na op den zelven tijt wiert de vesting van *Temini*, die met hondert en vijftigh Turken, behalve de Griekssche inwoonders, bezet was, door de Venetiaensche oorloghsvloot, ingenomen.

Hier op besloot de Venetiaensche admirael *Morosini* het belegh, met groote kloekmoedigheit, te hervatten, om het ten gewenschte einde te brengen, en deed, zonder ophouden, op nieuw, onder het beuken uit grof geschut op de muuren, menighte van bomben in de stad werpen, en, met het brengen van de galderye, tot in de gracht, voortvaren.

De Seraskier had midlerwyle gezwind zijne verstrooide krijghsknechten, en eenigh ander krijghsvolk, by een verzamelt, en deed, met groote woede, door eenige troepen van paerdevolk, op de Venetiaensche werken, en affnydingen, aenvallen: doch mosten, met groot verlies, weer te rugh keeren.

Den een en twintighsten dagh des beleghs, quam de Seraskier zelf in persoon, tegen het aenbreken van den dagh, met een troep van duizent mannen, door den Bassa (die gezeit wiert tien duizent, zoo ros als voetvolk, sterk te zijn) hem toegezonden, den bergh van *Palamida* aftrekken, en op de linien der Venetianen aenvallen.

Daer na trokken zy op de binnenste beschansingen der Venetianen (tusschen dewelke en den bergh *Palamida*, naulix eenige doorgang was) aen, en vielen in't eerst voorspoedigh, met een groot geschrey en yzelyke woede, om de Venetiaensche krijgsknechten te vervaren, op d'affnijdingen zelfs aen: maer wierden, na eenigh tegenweer geleden te hebben, door kloek beleit van den generael Koningsmark, die in der yl, met eenigh voetvolk quam aenzetten, gestuit, en te rugh gedreven.

Daer en boven had d'admirael *Francisko Morosini*, ontrent twee duizent bootsgezellen, op een anderen oort geplant, om den Seraskier het hooft te bieden.

Als de Venetianen dus den vyant allerwegen gestuit, en het verder inbreken belet hadden, dreven zy den zelven eindelyk ook, met groote kloekmoedigheit, uit de reeds ingenome werken.

Wanneer zich nu geene vyants oorloghsscheepen openbaerden, en den Venetianen, die reeds te lande gestapt waren, het byna scheenen te quaet te zullen krijgen, door het sterk tegenweer bieden der belegerden, besloot d'admirael *Morosini*, met een goet getal van brave krijghsknechten, te lande te stappen, om hen, door zyne tegenwoordigheit, een hert onder den riem te steken, die reeds den tijt van drie uuren, met zeer twijfelachtigen kans, zonder te weten aen wat zyde de zege zou overslaen, gestreden hadden. Hier op dan vielen zy den vyant des te kloekmoediger aen, en dreven hem tomelinx op de vlught, met verlies van veertien hondert, zoo dooden als gequetsten. Aen de zyde der Kristenen bleven niet boven de drie hondert en vijftigh man verslagen: waer onder de meesten gequesten waren.

De veltheer Koningsmark queet zich met ongemeene strijtbaerheit, en begaf zich overal in het heetste van het gevecht: gelijk ook zijn

paert hem onder het lijf doot geschoten wierdt: maer steegh weer aenstonts op een ander.

Desgelyx gaven de prinssen van Brunswijk en Turenne gene minder proeven van dapperheit, en stelden zich overal bloot, daer het de noot vereischte.

Hier op deed d'admirael *Morosini*, zonder tijt verzuim, de stad van alle zijden, zoo te water als te lande, fel'er als oit te vore, beschieten.

De belegerden, hier door in de uitterste benautheit gebraght, staken aenstonts eene witte vlagge uit, om tot een verdrag te komen, en de stad, op behoorlyke voorwaerden, over te leveren.

Zy zonden dan twee Turken uit, met eenen brief van den Bassa, aen den Venetianschen admirael *Morozini*: waer by die verzoght, beneffens overlevering der stad, vryen uittoght, met wapenen en reistuigh, te mogen hebben: twee galeijen, met de slaven, die in de haven lagen: het overvoeren van hem en zijn volk, na Trojen: en den tijt van tien dagen, tot inschepen der goederen. Doch het verzoek van de twee galeijen, met slaven, sloegh *Morosini* hen af, en verleende hen dezelve verdraghpunten, op de welke zich die van *Modon* en *Koron* hadden overgegeven.

Hier op wiert aenstonts het waterkasteel ingeruimt, en met Venetiaensche krijghsvolk bezet.

Ook wierden zeven van d'aenzienelijkste Turken, tot nakoming des verdraghs, en behoorelyke overlevering der stad, tot gyzelaers gegeven.

In de stad wierden zeventien grote metale en 7 yzere stukken geschuts, en een grote mortier, gevonden.

Aldus quam deze voornaemste stad van *Argia* of *Sakkania*, en nu byna de hooftstad van gantsch *Morea*, na de Turken die sedert het jaer vijftien hondert en negen en dertigh, een reex van hondert en zeven en veertigh jaren, bezeten hadden, weer onder het gebiet en heerschappye der Venetianen.

Twede en ander verhael des belegs.

Zoo andere, by brieve, van daer her waerts aengezonden, bericht hebben, zou d'aenvang, voortgang en uitslagh des belegs, met verandering van eenige omstandigheden, zich aldus toegedragen hebben.

De Venetiaensche oorloghs vloot quam, den dertighsten van Hooimaent, te *Ciara*, zes mylen van *Napoli di Romania*, aen: waer op aenstonts het krijghsvolk ontscheept, en de bergh *Palamida*, een musketscheut van de stad gelegen, ingenomen wiert.

Twee duizent krijghsknechten of bezettelingen, beneffens veel geschut, mortiers, en andere krijghsbehoeften, bevonden zich binnen de stad, onder opzight van *Mustafa Bassa.* De Turksche huisgezinnen waren, met hunne beste goederen, in d'opperstad, en de Grieken, ten getale van ontrent hondert persoonen, beneffens twee Joodsche huisgezinnen, tusschen de stad en d'eene sterkte geweken.

Op het kasteel, een halve myle van de stad, dat aen de haven, op een rotse, leit, tusschen de banken van de zee, en met de zee omspoelt wort, lagen hondert en tachentigh voetknechten, onder bestier van eenen *Aga*, of opperhooft van het voetvolk. Het zelve kasteel was met twintigh stukken geschuts bezet, en had een waterryke put.

Een van twee ontwapende galeyjen, die aldaer lagen, wiert, beneffens eenige kleinder schepen, door de belegeraers, in de gront geschoten.

Den tweeden van Oogstmaent quam de Seraskier van de zyde van 't kasteel van *Argos*, drie uren gaens van de stad *Napoli* gelegen, en braght noch drie hondert man in dezelve.

Hier en tusschen was de ruiterye van de Seraskier tot aen de linien, of omschans-werken der belegeraers genadert: waer op die besloten den vyant slagh te leveren. Ten welken einde noch twee duizent man, onder beleit van den kolonel *Magnani*, ontscheept, en te lande gezet wierden, om alzoo hunne krijghsmaght, boven tien of twaelf duizent Grieken en Albanesen, die uit het omleggende lant na het Venetiaensche krijghs-

krijghsleger toegeschoten waren, tot elf duizent, zoo voetknechten als allerhande hulptroepen, te versterken.

De grave Koningsmark, die den Serjant Majoor van de slaghorde, den grave *Reperta*, met vijftien hondert Italiaensche voetknechten, in de linien gelaten had, trok den Turken, tot twee mylen verre, tegen, en leverde hen slagh: maer vond zulken dapperen tegenstant, dat hy genootsaekt wiert, drie duizent versche ruiters tot hem te doen naderen, vooral eer hy de Turken op de vlught kon dryven.

Wanneer d'inwoonders van het kasteel *Argo* de vyanden zagen dyzen, namen zy na *Korinthen* de vlught; maer wierden ten deele achterhaelt, en ontrent ten getale van twee hondert ter neer gematst. Hier op plonderden de Venetianen het kasteel, dat op eenen heuvel lagh, desgelyx de burght of vlek (bestaende ontrent uit hondert huizen) aen de voet des heuvels gelegen, uit, en vondend'er, onder andere, zestigh kisjes met bussekruit.

Sedert begonnen de belegeraers op de stad en muuren van *Napoli di Romania* uit grof geschut, meer als te vore, zonder ophouden, te beuken, en braghten, met het werpen van eene bombe, eenen kruit-toren in den brant: waer door de nabygelege huizen zeer beschadight, en een waterput gestopt wiert, met sneuvelen van vele menschen.

Na dezen gelukkigen uitslagh van het werpen dezer bombe, staken de belegeraers eene witte vlagh op, en zonden eenen *Drogman* of tolk, met eenen brief, na de stad, met vermaen aen de belegerden, om de stad, eer die in grooter gevaer gebraght wierde, op te geven. Zy gaven (aldus antwoorden de Turken daer op by geschrift) zich geheel en al, ten believe van den almachtigen God, over, en wisten wel, dat hunne zonden die onheilen en rampen op hen quamen uit te storten. Doch zy hadden daer van hertelijk berouw en leetwezen. Dies hoopten zy dat, gelijk de Kristenen, hen uit liefde, tot hunne wetten quamen beoorlogen, God hen hunne misslagen zou quijtschelden, en hun uit die angst en benautheit redden.

Vele inwoonders waren, van de nabygelege plaetsen, uit vreze van door de Turken mishandelt te worden, en ook, kort na d'opeisching der stad, eenige Grieken, uit de vesting in 't leger gekomen, met bericht, hoe alle huizen, op dertigh na, door de bomben, (welke de grave van *Sant Felice*, ten getale van drie duizent en vijf hondert, had doen werpen) voor een groot gedeelte, door den brant, in d'assche geraekt waren: beneffens het sneuvelen van vele menschen, zonder een groot getal van gequetsten daer onder te rekenen.

De krijghsbezettingen of belegerden konden nu, door het vernielen van hunne put, niet als brak of zout water bekomen: doch hadden evenwel besloten, zich tot het uitterste te verdedigen.

De Seraskier, versterkt met twee duizent krijghsknechten, die door den kapitein Bassa, in galeijen, uit *Soria* gebraght waren, beneffens twee duizent andere, en daer door, toen in alles, vier duizent ruiters en zes of zeven duizent voetknechten sterk, bestond, den twintighsten der zelver maent, de belegeraers op te slaen; midlerwijle de belegerden eenen uitval zouden doen: doch hy en de Napolitanen wierden, niet zonder groot verlies, afgeslagen en te rug gedreven.

Op het aenraden van eenige Grieken, had een Aga, en veertigh krijghsknechten, het kasteel *Temini*, met zes stukken geschuts en eenigh voorraet van lijftoght, aen den admirant *Duodo* overgegeven.

Midlerwyle waren onder de Venetianen verscheide voorname grote bevelhebbers, door koortse, ontstaen uit eene felle hitte, gesneuvelt.

De belegerden, moedigh op de drie hondert man, in den aenvang des beleghs, door den Seraskier hen toegezonden, deden den belegeraers gene kleine tegenstant, die zich onder de stad, in de Holten, die voor grachten aen de stad verstrekten, gelegert;

legert, en post gevat hadden: want de stad was zonder grachten, en slechts met aerde wallen omringt: maer aen beide zyde van de landpoorte waren Holten, van zes schreden lang, breet en diep gemaekt, en tot ontrent anderhalve schrede met water opgevult. D'aerde die, zonder bruggen, tot aen de poorte toe strekte, was door de Turken afgesneden. De stad had toen twee sterkten: eene na den zeekant toe, die met eene aerde wal gesterkt was: en een andere, aen de lantzyde, rontom eene steilte, met eene muur, zonder aerde, en beyde op rotsen gelegen. De huizen waren, van beneden tot ontrent het midden, van steen, en boven van hout gemaekt.

De Serjant Majoor van de batalje, *Alcenago*, quam aen een musketscheut te sneuvelen.

Tot meerder versterking des veltlegers, deedmen het volk van den admirant *Duodo* ontschepen: gelijk ook de soldaten van kapitein *Venier*, die onlangs, met zijn schip, aldaer aengekomen was, last ontfingen, om het zelve te doen.

Ondertusschen vertrok de kapitein Bassa, na d'eilanden *Scio* en *Metellino*, op hope van eenigh volk aldaer te zullen bekomen, en derwaerts over te voeren.

De Seraskier bleef ook aen zijne zyde niet stil, en deed zoo veel volks, als doenlijk was, van de stad *Korinthen* komen: dies hy een leger van zestien duizent man, zoo voetvolk, als ruiterye, op de been braght, en naderde met het zelve, den negen en twintighsten van Ooghstmaent, het leger der Venetianen. Hy deed zijne voetknechten na het geberghte van *Palamida*, (aen welken kant de minste voorzorge door de Venetianen gedragen was) en de ruiterye over de vlakte, na de werken, of omschansingen, trekken, en op de belegeraers, die aen dien kant uit een drom of troep van Malthesers, en uit een van Saxen, bestonden, aenvallen: het welk in 't begin zeer voordeeligh afliep; hoewel voor eenen korten tijt. Want zoo dra de generael Koningsmark daer kuntschap van bekomen had, begaf hy zich, met eene versterking van vijf en dertigh hondert man, zoo soldaten als bootsgezellen, die eerst ontscheept waren, derwaerts: gelijk ook de kapitein generael *Morosini* in 't kort hem volghde. Zy dreven, na een fel gevecht van zeven uuren, de Turken op de vlucht, met achterlaten van vier hondert dooden en vele gequesten: hoewel het getal by eenigen op zes hondert begroot wiert.

De Markgraef van *Korbon*, en de prins van *Turenne*, waren de voorbarighsten in het vervolgen, en bequamen twee Turken gevangen, die zy wel eene myle verre van het leger alleen bewaerden, en den algemeenen kapitein *Morosini* aenboden. Aen de zyde der Venetianen quam, behalve eenige gequetsten, gene twee hondert man te sneuvelen, onder andere eenige kapiteinen: doch gene andere perzoonen van aenzien. De generael Koningsmark verloor een paert onder zijn lijf.

Dit vlughten der Turken zeitmen voornamelijk, door het aen brant vliegen van eene groote menighte van buskruit, veroorzaekt te zijn, uit vreze voor verborge mynen.

Na dezen treffelyken uitgevoerden daet begaf d'algemeene kapitein *Morosini* zich na zijne galeye ter middaghmael.

Wanneer nu de belegerden gene uitkomste meer voorhanden zagen, zonden zy, na het uitsteken van eene witte vlagh, drie Turken uit, om van verdragh, en overgift der stad, en kasteel te handelen. Zy gingen midden door het krijghsvolk van de galeijen, dat al de hoofden van de Turken, in 't laeste gevecht ter neer gehouwen, by zich had, met verwachting van de gewoonelyke belooning, die op ieder van eenen gesneuvelden Turk, door den Algemeenen kapitein *Morosini*, gestelt was. Gekomen by *Morosini*, (by wien zy in eene Feloek gebraght waren) vielen zy, naer men zeit, op hun knien, en bedongen, na verscheide voorslagen gedaen te hebben, den tijd van tien dagen, voor de krijghsbezetting en inwoonders, (ten getale van ontrent

tien

tien duizent zielen) om met hun bagaesje en omflagh, uit te trekken, en, door eenige galeijen, na het eilant *Tenedos*, of na *Troje*, over gevoert te worden. Dies zouden zy al het gefchut, krijghstuigh en lijftoght, ter goeder trouwe en onbefchadight, als ook de twee galeijen, beneffens de roeijers, in handen der Venetianen laten, en hen het zeekafteel des volgenden daeghs inruimen.

Met dit getroffen verdragh keerden de drie afgezondenen weer na de ftad, en de Feloek, die hen daer aengebraght had, met eenige gyzelaers, na de vloot, die van daer op de galeazze *Navagier* gebraght wierden.

Den dertighften vertrok de Serakier weer van *Argos*, om verder zich van daer na *Korinthen* te begeven. Hy zond den *Mehemet Baffa*, met eenige krijghsknechten, na de kaftelen van *Patraffo*, en *Lepanto*: als ook, om meerder krijghsbezetting, na *Napoli di Malvafia*, *Mifitra*, (het gewaent *Sparten* of *Lacedemon*) *Draboleza*, *Chiarneza*, *Klarifenu*, alle fterke plaetfen.

Ten zelven dage wiert het zeekafteel van *Napoli*, met 17. kopere, en zeven yzere ftukken gefchuts, een grote mortier, vele beeften, een groote menighte van kruit, loot, en meer andere krijghsbehoeften, den Venetianen ingeruimt, en liet zelve door den algemenen kapitein *Morofini*, en door de Maltefer en Pauffelyke krijghsoverften zelfs bezightight, en met behoorlyke krijghsbezetting, onder opzight van *Aleffandre Valier*, bezet gelaten.

Daer en boven hadden de Venetianen vele barken, eenige galeotten, en tien Beflerfe galeijen: beneffens vyf hondert flaven, bekomen.

Ook begonnen de Turken, ten zelven dage, uit de ftad te trekken, om met twalef fchepen, volgens verdragh, na het eilant *Tenedos*, of liever na *Troje*, by *Tenedos* gelegen, door kapitein *Venier*, overgevoert te worden.

De Moren en Joden wierden, by de Venetianen, gevangen gehouden.

De generael Koningsmark wiert met een gout gefchenk, ter waerde van zes duizent dukaten, met de wapenen van den ftaet van Venetien daer aen gehecht, voor zijne trouwe dienften, in het belegh bewezen, vereert.

Men zeit de Venetianen, door de Grieken zelfs van *Napoli di Romania*, tot het belegeren van de zelve ftad, uit zught tot den ftaet van Venetien, en uit een weerzin in de wreede Turkfche regeering, verzoght waren.

D'algemene Kapitein *Morofini* verwittight, hoe de Kaptân Baffa of Turkfche admirael, met negen Sultanes en vijftien galeyen van *Smirna* na het eilant *Scio* vertrokken was, om de fchepen, die, onder kapitein *Venier*, de Turkfche krijghsbezetting van *Napoli di Romania*, na *Troje* overgebraght hadden, onverziens aen te taften, en verraffen, begaf zich, na het innemen van *Napoli di Romania*, met de lichtfte fchepen, en dertien galeyjen, na d'Archipel, op hope van zich met de fchepen van Kapitein *Venier* te vereenigen; doch in het varen na 't eilant *Scio*, wiert hy, den tweeden van Wijnmaent, door een hevigen ftorm beloopen, die hem dwong den koers weer na *Napoli di Romania* te nemen.

De Turkfche admirael ondertuffchen, die uit de ontfcheepte krijghsbezettelingen van *Napoli di Romania*, van het groot getal der zieken, op de fchepen van kapitein *Venier*, bericht bekomen had, was, met negen fchepen, onlangs van Konftantinopolen gekomen, ieder geftoffeert met tuffchen de zeventigh en negentigh ftukken gefchuts, en ieder daer en boven door hem met vyf of 600. man gefterkt, beneffens vyftien galeijen, de gemelde Venetiaenfche vloot nagezeilt.

Kapitein *Venier*, verwittight van het befluit en voornemen van den Turkfchen admirael, befloot den zelven flagh te leveren: hoewel ongelijk zwakker was; naerdien hy flechts drie grote en acht kleine fchepen by zich had.

Venier ontdekte de Turkfche vloot in de wateren van *Metelino*, en floegh tegen dezelve den gantfchen dagh,

tot aen den donkeren avont: en waren toen niet verder als een pistoolscheut van malkanderen,, zonder evenwel de Turken, onaengezien hunne schepen beter bemant waren, de Venetiaensche schepen dersden aen boort klampen.

Hier op staken de Turksche galeyjen op de vlucht, behalve twee, die bleven, om het Turksche admiraels schip, dat reeds aen het zinken was, wegh te slepen.

Men zeit de Venetianen in dit gevecht vijftigh man verloren, die daer op, met hunne schepen, in de haven van *Napoli di Romania* keerden.

Ondertusschen was de Seraskier, met acht duizent man, te *Korinthen* blyven leggen, en had na *Misitra*, op verzoek der inwoonders, tot bescherming, voor d'overvallen der Maijotten, duizent man gezonden.

Te vore hebben wy, na den voorgang van *Kornelli*, gezeidt, dat de *Sangjak* van *Morea* zijn verblijf en hof in de stad *Napoli di Romania*, wanneer die noch onder de Turken stont, hielde. Ten tegendele bevestight *Guilletiere*, in zyne beschrijving van *Oud* en *Nieu Lacedemon*, dat de *Sangjak* van *Morea* zijn gewonelijk verblijf in de stad *Patrasso* had, en noit meer, als drie dagen, vervolgens te *Napoli* verblyven moght. Geduurende den tijt van drie dagen, onthaelde de stad hem en zijn gevolgh praghtigh. Maer na verloop van dien tijt, was hy genootzaekt, uit kraght van een byzonder voorrecht, uit de stad te gaen.

Zeker *Sangjak* van *Morea* was, omtrent het jaer zestien hondert zeventigh, gedwongen uit de stad, ten tyde van storm en regen, die ten vierden dagh na zijne intrede ontstond, te gaen: dien de Turksche inwoonders dwongen, onder tenten, buiten de muuren, zich te begeven. Zoo kregeligh en jaloers waren die van *Napoli* op hunne voorrechten, en stonden daer geweldig op. De *Sangjak* van *Morea* wort anders *Morabegh*, dat is, Heer van *Morea*, genoemt.

Stad Trezen, nu Pleda of Damale,

Stephan. Paus. *Trezene*, of *Trezen*, voerde, by ouds, verscheide andere namen: want het wiert ook *Aphrosidias*, *Orea*, *Althepia*, *Saronia*, *Posidonia*, *Apollonia*, en *Anthia*, genoemt. Maer de naem van *Trezen* of *Trezene* is lang aen de stad gebleven, die haer van *Trezene*, zoon van *Pelops*, gegeven was.

Trezene wiert eertijts *Posidonia* genoemt, dewijl het aen *Posidon*, dat is, *Neptuin*, geheilight was.

Trezen wort by *Ovidius Pitthea Trezen* gebynaemt, na *Pittheus*, grootvader van *Theseus*, die gezeit wort in 't zelve geregeert te hebben: waerom het ook van *Statius Theseesch*, of *Thesea Trezen* gebynaemt wort.

Ook wort by *Ovidius Theseus* zelf de *Trezener helt* genoemt.

Trezene lagh vijftien stadien van zee, neffens of by de stad *Epidaurus*, tusschen *Chersonesus* en d'uithoek * *Scylleum*, ontrent het einde of aen den mont van den Saronischen zeeboesem, nu *Golfo d'Engia*.

* Nu Capo Scylli.

Strabo. *Trezen* had eene have, *Pogôn* geheten, daer voor een klein eilant leit, *Kalauria* by ouds genoemt.

Een andere middellantsche stad, ook *Trezen* geheten, lagh in het lantschap van *Messenia*, en wort in eenige kaerten nu doorgaens *Trezina* genoemt.

D'eerste inboorling of lantzaet der lantstreke van *Trezen* was *Orus*, die, na zijnen naem, de gantsche lantstreke *Orea* deed noemen. Paus.

Na *Orus* aenvaerde *Althepus*, zoon van *Neptuin* en *Leida*, dochter van *Orus*, het rijk, die de lantstreke of stad *Althepia* deed noemen.

Onder de regeering van *Althepus* hadden *Pallas* en *Neptuin*, om het gebiet der lantstreke van *Trezen*, gekrakeelt: maer *Jupijn* had de twist bygeleit, en aen beide even veel van die lantstreke toegewezen.

Na *Althepus* regeerde *Saron*; die ook den naem van *Saronia* aen de hoofdstad gaf.

Maer wie daer na het rijk, tot aen *Hyperetes* en *Anthas*, bestiert hebben, des is men onbewust. Men zeit die van *Neptuin* en van *Alcyon*, dochter van *Atlas*, geteelt waren, en, ter gedachtenis huns naems, de steden *Hyperia*, Pauf.

peria en *Anthea* gestigt zouden hebben.

De zoon *Aëtius* volghde den vader *Anthes*, en den oom *Hyperetes*, na hun overlyden, in het rijk.

Ten welken tijde in deze plaetsen, *Trezen* en *Pitheus*, zoonen van *Pelops*, quamen, die te gelijk, met *Aëtius*, het bestier van het opperbewint der dingen aenvaerden. En aldus waren, voor eenen koning, drie koningen.

Maer dewijl de zoonen van *Pelops* d'anderen in maght overtroffen, zoo bequamen die alleen het rijk.

Aldus schrijft *Strabo*: *Trezen en Pittheus, zoonen van Pelops, togen uit Pisatis. D'eerste liet eene stad, van zijnen naem, na. Maer de laeste volghde na hem, en regeerde als koning.*

Maer na *Trezen* overleden was, stichte de broeder *Pittheus* eene stad, en noemde dezelve, ter gedaghtenis van zijnen broeder, *Trezen*, en braght daer na d'inwoonders, uit de steden *Hyperia* en *Anthia*, met der woon derwaerts over.

Hierom wort, by *Ovidius*, de stad *Trezen* dikwils *Pittheia Trezen*, of *Pittheisch Trezen*, geheten, gelijk gezeit is: als ook het rijk van *Pittheus*, de *Trezenische Pittheische Koningryken*.

Anthes, die de plaetse te vore bezeten had, was over zee gescheept, en stichte de stad *Halikarnassus*, in klein Asie.

Het was in de stad *Trezen* eene gewoonte, wanneer maeghden of dochters zouden trouwen, haer het hoofthair te laten afscheeren, dat zy zelve dan in den tempel braghten en *Venus* toewyden.

Lucianus voeght'er by, dat niet alleenlyk maegden: maer ook jongelingen, door de wet verboden was, niet te huwelyken, voor zy, ter eere van *Hippolytus*, het hoofthair doen afscheeren hadden. Ook getuight hy, het zelve in zijn jongelingschap, gedaen te hebben.

Pomponius Mela noemt de Trezeners, door trouwheit der Attische maatschappye, doorluchtigh. Want op het ontstaen van den Medischen of Persischen oorlogh, zonden d'Atheners derwaerts hunne vrouwen en kinderen, als buiten het gevaer des oorloghs, wanneer zy besloten hadden hun vaderlant te verlaten, en den vyant, op zee, slagh te leveren en tegen te gaen. De Trezeners ontfingen hen zeer beleefdelijk, en spijsden hen uit een gemeene beurze: met aen ieder alle daeghs een zeker stuk gelts toe te leggen.

In *Trezene* stont d'allerdeurluchtighste tempel van den Thearischen Apollo, door *Pitheus* gestight en verçiert, die ook d'oudste van alle tempelen, volgens *Pausanias*, was, en in oudheit d'alleroudste tempels, als den tempel van *Minerva*, in *Focea*, en den tempel van den Pythischen *Apollo*, op het eilant *Samos*, overtrof. Pauf.

De stad *Trezene* was, by ouds, aen *Neptuin* heiligh, volgens *Strabo* en *Plutarchus*, en wiert hierom ook *Poseidonias* of *Nepunia* genoemt. Ook ziet men op d'eene zyde van verscheide aeloude penningen, of gelt der Trezeners, een Drietant van *Neptuin* geslagen: met dit opschrift, ΤΡΟΙΣΕΝ, dat is, *Trezen*. Waerom de stedelingen aen *Neptuin* ook d'eerstelingen der vruchten opdroegen. Wanneer de Trezeners dat t'eener tijde verzuimt hadden te doen, wiert *Neptuin* daer over op hen vergramt, en bedorf, met het zenden van zout water, op hun gezaei en gewassen, de vruchtbaerheit der akkers. Maer na *Neptuin*, door offerhanden, en veelvoudige gebeden des volks, verzoent was, nam hy dit bederf des akkers wegh: waer op de stedelingen, buiten de muuren der stad, aen *Neptuin Phytalmios*, dat is, *Neptuin* gewasbeschermer, op Grieksch gebynaemt, eenen tempel toewyden.

In de stad *Trezene* was *Theseus*, een nabootser en deelgenoot van Herkules daden, geboren, dien *Egeus* by *Ethra*, dochter van *Pitheus*, gewan: die ook aen *Diana Soteiras*, dat is, *Diana* Behouster, op de merkt, eenen tempel gestight had: dewijl hy, na het doden van *Asteria*, zoon van *Minos*, behouden van het eilant *Kreta* weerom gekomen was.

Aldaer was ook een zeer edel wout, aen *Hyppolitus*, zoon van *Theseus*, toegewijdt: als ook een tempel, met een oud beeld, door *Diomedes*, zoo men zeit, gemaekt. Pauf.

Zoo de fabelen beuzelen, zou *Hippolytus*, wanneer hy, van het rijden door het wout *Arucinum*, dat aen *Diana* heiligh was, quam, aen ſtukken geſcheurt zijn.

Doch zoo men den ouden inwoonders gelooven magh, zou *Hippolytus* door paerden niet verſcheurt zijn: maer die aen den hemel, onder de ſterren, als *Heniochus* of Wagenaer, blinkt, zou *Hippolytus* zijn: aen wien de goden deze eere bewezen hadden.

Men had in de ſtad *Trezene* ook een *Stadium*, dat is, renbaen, van *Hippolytus*: en daer boven eene kapel van *Venus Kataſcopia*: op welke plaetſe *Fedra* van boven op *Hippolytus*, die zich in een wagenſtrijt oefende, het oogh liet gaen. Want als *Fedra*, door liefde uitzinnigh geworden, gene trooſt voor hare quale kon vinden, wierp zy haer zelven van boven neer.

Trezene was wel eer een biſſchoplyke ſtad, onder het aertsbiſdom van *Korinthen*, en heet nu *Damala* of *Pleda*.

Hermione.

Pauſan. Binnen den *Iſthmus* van *Trezene* lagh de ſtad *Hermione* naby, welke tot ſtichter, volgens zeggen der oude Hermionenſers, *Hermion*, zoon van *Europes*, had, die by eenigen voor een onechten zoon van koning *Foroneus* gehouden wert, en dat uit die beweeghrede: dewijl noit het rijk der Argivers op *Argus*, neve van *Foroneus*, en by zijne dochter *Niobe* en *Jupijn* geteelt, zou vervallen zijn, by aldien *Foroneus* een wettigen zoon gehad hadde.

Maer alhoewel *Pauſanias* zeid, hem bewuſt te zijn, dat de wettige zoon van *Europes*, eerder als *Foroneus* geſtorven zy, zoo dunkt hem te kunnen beveſtigen, dat *Europes* noit met *Argus*, zoon van *Niobe*, naderhant van gelijke macht zou geweeſt zijn, naerdien dees voor eenen zoon van *Jupijn* gehouden wierd.

De ſtad *Hermione* op den *Iſthmus*, na by *Trezene*, lagh, ten tijde van *Pauſanias*, van d'uithoek, waer op den tempel van Neptuin ſtont, op het verſte vier ſtadien, tegen eenen klip of bergh, aen, die allengs oprees, en *Prone* geheten was.

Rontom gantſch *Hermione* liep eene muur.

Strab. *Hermione* was niet een van d'onvermaerde ſteden, de welke aen den zeekant de *Haleiers*, dat zijn viſſchers, of zekere mannen, die de zee bearbeiden, of met de zee zich erneerden, bezaten.

Aldaer was, zoo d'ouden beuzelden, een korte af- of neergang ter Helle: waerom d'inwoonders aldaer op de doden geen veir of reisgelt leiden. Want d'oude Grieken hadden voor eene gewoonte, in den mont der overledenen, zeker ſtuk gelts te ſteken, om daer mee het veirgelt te betalen, als *Lucianus* en *Suidas* wijtloopigh verhalen.

Maer die de plaetſe bewoonden, alwaer de neergang der Helle wert gezeit te zijn, deze namen, wanneer zy ſtorven, geen veirgelt mee, als *Kallimachus* verhaelt.

Men zeidt, door dezen neer- of afgang *Pluto Proſerpyn* ter helle zou gevoert hebben, als *Apollodorus* en *Pauſanias* verhalen.

Scylleum, eene uithoek, is in of by *Hermione*, die men zeit, alzoo na *Scylle*, dochter van *Niſus*, genoemt zy, welke door *Minos*, koning van het eilant *Kreten*, wanneer zy, uit liefde aen hem, de ſtad *Niſea*, of, zoo andere zeggen, *Megara*, verraden had, in zee geſmeten, en aldaer, door de zeebaren, opgeworpen en begraven wiert.

Hermione had, by ouds, onder andere, vele ſchrijfwaerdige dingen. Pauſ. Daer was een tempel van *Venus*, *Pontia* en *Limenia* gebynaemt. Haer beelt, van witten ſteen, was, zoo door de groote, als door het overigh werk, uitſtekend.

Noch was'er een andere tempel van *Venus*.

Aen *Ceres Thermeſia* waren'er twee tempels gewijdt, d'een op de grenſen van *Trezen*, en in zekere vlekken, die noch, ten tijde van *Pauſanias*, in

ſtant waren, en d'ander in de ſtad *Hermione* zelf.

Neffens den zelven ſtont een tempel van Vader *Liber Milanegis*: wien ter eere, alle jaers, muzyk-ſpelen gedaen, en pryzen, op zwemmen en roeijen, om ſtrijt, voorgeſtelt wierden.

Daer was ook een tempel van *Diana*, *Efigenia* gebynaemt: waer in een kopere *Neptuin* ſtont, die met d'eene voet op eenen dolfijn gezet was.

Men had'er eenen tempel, aen de goddin *Veſta* gewijdt; doch van haer ſtont'er geen beelt: maer ſlechts een eenigh altaer, daer op de ſtedelingen aen *Veſta* offerhanden deden.

Apollo had'er drie tempels en drie beelden: dier een was zonder bynaem: d'ander *Pythaea*, en de derde *Horios* gebynaemt.

Den naem van *Pythaeus* hadden de Hermionenſers van d'Argivers ontleent: want by die, onder alle Grieken, was *Pythaeus*, *Apollos* zoon, gekomen, volgens verhael van *Teleſilla* by *Pauſanias*.

Den tempel van *Fortuin* hielden de Hermionenſers by hen de jongſte van alle te zijn. Daer ſtont een Koloſſus van de zelve goddin, van Pariſchen ſteen.

Daer waren twee waterleidingen, welker een gezeit wiert zeer oud te zijn: in welker kil het water, onder een geheimen gang, vloeide, en mangelde ook noit, ſchoon al de ſtedelingen derwaerts afgingen te drinken: d'andere waterleiding was eerſt, ten tijde van *Pauſanias*, gemaekt.

Het vlek, waer uit het water vloeide, was *Protum* geheten.

Op den heuvel of bergh *Prane*, daer de ſtad op lagh, ſtont een tempel van *Ceres*, door *Klymenus*, zoon van *Foroneus*, koning der Hermionenſers of Argivers, gebouwt.

Zoo men den Argivers gelooven magh, zou *Ceres*, wanneer zy op de grenspalen van hunne lantſtreke getreden was, door *Athras* en *Myſios* ter herbergh ontfangen zijn. Maer *Kolontas* had *Ceres* niet alleenlyk in haer huis niet genoot te komen: maer niemant had ook aen de goddin eere bewezen: het welk *Chthonia*, dochter van *Kolontas*, zeer verdroten had. Waer op *Kolontas*, met zijn huis, verbrant was: maer de dochter wiert, door *Ceres*, na de ſtad *Hermione* gevoert: alwaer die aen haer eenen tempel gewijdt had. Voorts wiert ook *Chthonia* zelve eene goddin genoemt: ook wierden de gezette feeſtdagen, die des zomers, haer ter eere geviert wierden, *Chthonia* genoemt.

Tegen over den tempel van *Chthonia* ſtont een anderen tempel, overal met beelden verciert, die de tempel van *Klymenus* genoemt wiert: in den welken aen *Klymenus* zelven offerhanden gedaen wierden: hoewel *Pauſanias* wil, dat geen Argiver perzoon in *Hermione* gekomen zy: maer dat *Klymenas* een van de bynamen van den god zy, die by de helluiden gezeght wort te regeeren.

Op den zelven oort ſtont een andere tempel van *Mars*, en in den zelven zijn beelt.

Op de rechte zyde van *Chthonia* was een galderye of portael, by de inwoonders *Echous*, dat is, weerklank, genoemt; dat die eigenſchap had, dat het 's menſchen ſtem driemael weergalmen kon.

Achter *Chthonia* waren drie altaren: welker een de Hermionenſers het altaer van *Klymenus*, het ander van *Pluto*, en het derde den Acheruſchen poel noemden.

Al deze altaren waren met ſteene ſchoejingen of ſtaketſels afgeſchoten.

Aen het altaer van *Klymenas* wiert een hol, of kuil, of klove der aerde gezien: waer uit Herkules den Helhont *Cerberus* getrokken had, volgens zeggen der Hermionenſers zelfs.

By de poorte, van waer eene wegh, recht na *Meſes*, de ſcheepshaven van *Hermione*, liep, ſtont, in de benede voorſtad, een tempel van *Lucina*: welke goddin by die van *Hermione* daghelix, met groote eerbiedigheit, zoo met zeer vele ſlaghtoffers, als reukwerken en giften, geëert wiert. Maer haer beelt was evenwel niemant geoorloft te zien, behalve de vrouwen, die tempeldienſt deden.

Pauſanias beſchrijft de zeekuſt van *Hermione* aldus. Van d'uithoek *Scyl-*

leum, na de ſtad *Hermione* toe te varen, vertoont zich een andere uithoek, *Bucephalus* by *Pauſanias* geheten. Neffens het welk hy eenige eilanden in zee ſtelt: welker eerſte *Haliuſa* is, dat eene bequame ſcheepshaven had. Het naeſte daer aen was *Pytiuſa*, en het derde *Ariſteras*, genoemt.

In het varen voorby deze eilanden vind men een uithoek, die na het vaſt lant ſchiet, *Akra*, dat punt op Griekſch gezeit is, genoemt.

Daer na volght een eilant, *Tinakra:* dan een bergh, die uit *Peloponneſus* in zee opſteekt, en *Buporthmus* geheten was: op den welken eettijts tempels van *Ceres* en *Proſerpina* ſtonden: als ook een van *Minerva*, *Promachorma* gebynaemt.

Daer tegen over leit een eilant, *Aperopia* genoemt. Niet verre van daer leit een eilant, *Hydrea* geheten. *Stephanus* gedenkt ook het eilant *Hydrea*: waer van zeker herder, *Euages de Hydreater*, na dit eilant gebynaemt, geboortigh was. Dees *Euages* was een goede poëet van blyſpelen: maer ongelettert, en ook zonder andere geleertheit.

Van daer ſtrekken zich de ſtranden, langs het vaſt lant, in vorm van een halve mane, uit.

De zeekuſt ſtrekt langs het ſtrant, tot aen eenen tempel van Neptuin: en begint, daer die met de zee ten ooſte beſpoelt wort, en kromt haer daer na langſaem na 't Weſte om.

Op die kuſt zijn eenige havens. De lengte van de zelve kuſt ſtrekt tot zeven ſtadien: maer heeft, op haer breete, niet meer als vier ſtadien.

Aldaer lagh d'eerſte of oudſte ſtad der Hermionenſers.

Op die kuſt ſtonden eenige kapellen of tempels. Op het begin van de kuſt ſtond een tempel van Neptuin. Daer men van zee, na de hooger deelen van de kuſt opklom, ſtont een tempel van *Minerva*. Op eenen oort, dight daer by, waren, noch ten tijde van *Pauſanias*, de grontveſten van den renbaen overgebleven, waer in, naer men zeidt, de zoonen van *Tyndarus* zich plaghten t'oefenen.

Daer ſtont ook een andere tempel van *Minerva*; hoewel niet groot: wiens dak, ten tijde van *Pauſanias*, ingevallen was.

Daer ſtont ook een tempel der Zonne, en een wout der Gratien.

Daer was ook eene kapel, aen *Serapis* en *Iſis*, geſtight, die met eene muur, van zeer groote en uitgeſchote ſteenen, omringt was.

In die kapel deden de Hermonienſers aen *Ceres* geheime offerhanden of kerken-dienſten.

Deze gebouwen hadden de Hermonienſers aldaer op de zeekuſt. Dus verre *Pauſanias*.

Lantſtreke Cynuria.

De lantſtreke, of lant van *Cynuria*, begreep twee ſteden, als *Thyrea* en *Anthene*, welke de Lacedemoners, volgens *Thucydides*, by zijnen tijt, bezaten: maer hadden die den Egineters, zijnde uit hun vaderlant verdreven, te bewonen gegeven.

Dit lant van *Cynuria* was, volgens *Thucydides*, op de grensſcheiding van *Argia* en *Lakonika* gelegen; hoewel hy, in zijn tweede boek, het lant van *Thyreatis* tot grensſcheidingh van *Argia* en *Lakonika* ſchijnt te maken.

Ook noemt *Herodoot Thyrea* eene lantſtreke, en maekt het een gedeelte van *Argolis* of *Argia*.

Om of over het lant van *Cynuria* hebben altijt, by ouds, d'Argivers en Lacedemoners, onder elkanderen gekrakeelt: want *Thyrea* was, volgens *Herodoot*, een gedeelte van *Argia* of *Argolis*; maer de Lacedemoners hadden dat afgeſneden, en in bezit genomen. Eindelijk borſt het onderling krakeel tot een gevecht, of oorlogh uit, als *Plutarchus* in de volgende woorden verhaelt. Thuc. Hero

Wan-

Wanneer de Lacedemoners en Argivers, om de lantstreke van Thyreatis *oorloghden, oordeelden de Amfikteoners, dat parthyen tegen parthyen zouden vechten, en de lantstreke den overwinnaers toevallen. Hier op maekten de Lacedemoners* Othryades, *en d'Argivers* Thersander *tot veltoverste. Wanneer zy nu voghten, bleven twee van d'Argivers overigh, als* Agenor *en* Chromius, *die de zege in de stad verkundighden. Na dan het vechten gestaekt was, trok* Othryades, *die noch leefde, en op de halfgebroke pieken leunde, de schilden den gesneuvelden af, en nam die mee, en schreef, met zijn eigen bloet, daer op,* ΔΙΙ *Tropaioucho, dat is, aen Jupijn den zegebehouder.*

Zeker oude Griekſche ſchrijver, *Theseus*, verhaelt, met eenige verandering van omſtandigheden, den voorval van dit gevecht aldus.

Fragm. Stob.

„ De Lacedemoners en Argivers „ hebben, om de lantſtreke van *Thyrea*, „ op de grensſcheiding gelegen, eenen tijt lang, met geheele krijghsheiren, tegen malkanderen geſtreden. Maer het doght hen eindelijk „ goet, drie hondert mannen, ter weder zyden, uit te kiezen. Wanneer „ die geſtreden hadden, zouden de genen, die d'overhant behielden, de „ lantſtreke verkrygen. Na dit geſchiet „ was, lagh *Othryades*, een Lacedemoner krijgsknecht, na hy vele gedoot „ had, en ook zelfs gewond was, alleen verlaten onder de geſneuvelde „ Lacedemoners. Twee Argivers, die „ overgebleven waren, *Alcenor* en „ *Chromius*, liepen na *Argos*, om de zege te verkundigen. Maer *Othryades*, „ na die vele vyanden uitgeſchudt „ had, rechte eene zegeſtaetſie op, en „ maekte een opſchrift, met het bloet „ der wonden, dat aldus luide:

De Lacedemoners hebben de zege op d'Argivers bevoghten.

„ En hebbende dat gedaen, ſtierf hy.

Herodoot verhaelt den zelven voorval des gevegts, ook met verandering van eenige omſtandigheden, aldus.

„ Te dier tijde, (te weten van koning *Cyrus* en *Kresus* d'eerſte koning „ van *Persie*, en d'ander koning van „ *Lydie*) viel tuſſchen den Spartaners „ en d'Argivers, over de lantſtreke, „ *Thyrea* geheten, krakeel. Dit *Thyrea*, alhoewel het een gedeelte „ van *Argos* was, behielden evenwel de Lacedemoners onderſchept „ of afgeſneden. Want den Argivers behoorde al de lantſtreke, tot „ aen *Malea*, na 't Weſte, toe: als ook, „ onder andere eilanden, het eilant „ *Cythera*. Wanneer dan d'Argivers „ hun afgeſneden lant byſtant deden, „ quamen zy aldaer met de Spartaners in geſprek, en verdroegen zich „ onderlig, dat drie hondert aen beide zijden zouden vegten, en die van „ beide d'overhant bevochten, den „ zelven zou de lantſtreke geworden. Hier op trok het gros van beide krijgsheiren, tegen het gevecht, „ ieder na hun lant, en bleven niet, „ terwijl'er gevochten wiert: het „ welk hierom gedaen wiert, op dat „ de krijghsheiren, indien zy daer by „ waren, den overwinnelingen niet „ beſchutten zouden.

„ Na zy aldus zich onderling verdragen hadden, trokken zy van „ malkanderen wegh, en de keurlingen van beide parthyen bleven, „ en vochten tegen elkanderen.

„ Wanneer die met gelyke kans gevochten hadden, bleven drie van „ de zes hondert overigh: als van „ d'Argivers, *Alcinor* en *Chromius*, die, „ als overwinnaers, na *Argos* liepen. „ Van de Lacedemoners bleef *Othryadrs* over, die de dooden of lyken der Argivers uitſchudde, en „ de wapenen in zijn eigen leger „ braght, en zich zelven in de ſlaghorde hield.

„ Des anderen daeghs verſchenen „ beide parthyen, wanneer zy dit „ hoorden, en zeiden, beide gewonnen te hebben: te weten, d'Argivers zeiden, dat dier meeſten overgebleven waren. Daer en tegen „ zeiden de Lacedemoners, dat de „ genen, die overgebleven waren, gevlucht waren; maer de hunne gebleven was, en de doden uitgeplondert had.

„ Van krakeel wierden zy eindelyk „ hantgemeen, en vochten. Na ook „ vele ter weder zyde geſneuvelt waren, namen de Lacedemoners de „ vlucht.

Sedert dien tijt ſchoren d'Argivers „ het hair des hoofts af, daer zy te vore hairlokken, of lang hair moſten dra-

,, dragen, en voerden eene wet in, en ,, vervloekten zich, dat niemant van ,, d'Argivers eer het hoofthair zou ,, laten wassen, noch hunne vrouwen ,, gout dragen, voor al eer zy *Thyreas* ,, weer zouden bekomen hebben. ,, Daer en tegen stelden de Lacedemoners eene wet in, dat zy van ,, dien tijt af lang hoofthair zouden ,, dragen, daer zy voor dien tijt geen ,, lang hoofthair gedragen hadden.

,, Men zeit *Othryades*, d'eenige overgebleve der drie hondert, uit ,, schaemte van weer na *Sparte* te keren, wanneer de gene, die neffens ,, hem ten strijde uitgekoren wierden, gesneuvelt waren, in *Thyrea* zich ,, zelven om't leven gebragt hadde.

Zeker schryver, *Ampelius*, wil, dat slechts vijftigh man zouden gevoghten hebben.

Strabo, *Suidas*, *Stephanus*, *Pausanias*, *Valerius Maximus*, *Menander*, *Stephanus*, en meer andere oude schryvers, gedenken ook dit geveght.

De Lacedemoners droegen, ter gedaghtenis van die zege, welke zy in dat geveght verkregen hadden, kranzen van dadelbomen loof, op zeker feest, *Gymnopedeia* geheten: welke kranzen ook *Psilines* genoemt wierden.

Hesychius gedenkt ook deze Thyreatische kranzen der Lacedemoners.

Dit gevecht geschiede ten tijde van *Theopompus*, koning der Spartaners, te weten, op het eerste jaer van de vijftiende Olympias, dat is, ontrent op het jaer zeven hondert voor des Zalighmakers geboorte, en op het twee en dertighste jaer des rijks van *Romulus*: gelijk ook *Hieronymus*, in de kronijk van *Eusebius*, op dien tijt, dit geveght brengt.

Kleone.

Pausf. Midden tusschen *Korinthen* en *Argos* lagh een stad, *Kleone*, doch niet groot, en was alzoo na *Kleon*, zoon van *Pelops*, genoemt: hoewel andere *Kleone* voor eene der dochteren van de riviere *Asopius*, die voorby *Sicyone* vloeit, houden: doch zeker is, zeidt *Pausanias*, dat van eene van beide de naem aen de stad gegeven zy.

In de stad *Kleone* stont een tempel van *Minerva*, en in den zelven een beelt van *Minerva*, door kunst van *Scyllis* en *Dipenus* gemaekt, die gezeit wierden leerlingen van *Dedalus* te zijn.

Andere willen ook, dat *Dedalus* de dochter van *Gortynis* ten wyve zou genomen, en daer by *Dipenus* en *Scyllos* gewonnen hebben.

Behalve dezen tempel, in *Kleone*, waren'er de grafsteden van *Eurytus* en *Kteatus*, die, wanneerze uit *Elis* gegaen waren, om de Isthmische strijtspeelen te zien, door Herkules, met pijlen, doot geschoten wierden; dewijl hy op hen vergramt was: uit oorzake zy hem, wanneer hy tegen *Augeas* oorloghde, tegenstant geboden hadden.

Van *Kleone* liepen, by ouds, twee wegen na de stad *Argos*; welker een voor vlugge voetgangers korter en bequamer was: maer de wegh, die na *Tretum* liep, was ook zelf smal; dewijl die overal met bergen rontom besloten was; doch evenwel bequaem voor wagens.

In de zelve bergen wiert, noch ten tyde van *Pausanias*, het hol van den Nemeischen leeuw getoont: van het welk het vlek *Nemea* niet meer als vijftien stadien af lagh.

Aldaer stont een bezienswaerdige tempel van den Nemeischen *Jupijn*: alhoewel het gewelf, ten tijde van *Pausanias*, ingevallen, en geen beelt daer meer overgebleven was.

By den tempel was een cypres-bomen bosch: alwaer, naer men zeidt, *Ofeltes*, die door de minnemoer of voedster, in het gras neergeleit was, door eenen slang of draek gedoot wiert.

D'Argivers deden ook slaghtoffer aen den Nemeischen *Jupijn*, en verkoren voor den zelven eenen priester, en stelden eenen loopstrijt van gewapende mannen in, op het * kermisfeest van de Nemeise strijtspelen. * Panegyris

Daer

Aldaer was het graf van *Ofeltes*, met eene steene schoeijing omringt; in wiens bestek altaren waren. Ook was'er een dijk of hoop van aerde, het graf van *Lykurgus*, vader van *Ofeltes*.

Daer men na de zee af klom, waren de slaepkamers der dochteren van koning *Preteus*. Van daer te keeren na den Heerenwegh, lagh, op de linke zyde, *Midea*.

Midea. Men zeit in *Midea Elektryo*, vader van *Alkmene*, zou geregeert hebben: maer het was al, ten tyde van *Pausanias*, zodanigh verdelght en verwoest, dat niet, als de gront, daer van overgebleven was.

Van daer, recht na de stad *Epidaurus* te gaen, lagh een vlek, *Lessa* genoemt: waer in een tempel van *Minerva* stont, en in den zelven een houte beelt van *Minerva*, dat niet verschilde van 't geen, dat op het kasteel *Larissa* van *Argos* stont. Lessa.

Boven *Lessa* leit een bergh, *Arachenaeus*, ten tyde van *Pausanias*, genoemt: maer hete by ouds *Sapyselatôn*: doch hy kreegh den naem van *Aracheneus*, onder de regeering van koning *Inachus*.

Op den zelven stonden altaren van *Jupijn* en *Juno*: waer aen d'inwoonders, by gebrek van regen, offerhanden deden.

Midea wiert door d'Argivers verdelght, en dessels inwoonders na *Argos* overgevoert. Pausan.

By *Lessa* grensde de lantstreke der Epidaurers aen het lantschap van *Argia*.

Hysias, Enoe, Lyrcea, Ornea, &c.

Pausan. Van de stad *Argos* liepen by ouds verscheide wegen, na andere plaetsen van *Peloponnesus*, als, een na *Tegea*, eene stad van *Arkadia*. Op dessels rechte zyde leit de bergh *Lykone*, op den welken, onder andere bomen, veel cypresbomen groeijen.

Op den kruin des berghs stont een tempel van *Diana*, *Orthia* gebynaemt, waer in de beelden van *Apollo*, *Latone*, en *Diana*, van witte marmer, toegewijdt waren, en voor werkstukken van *Polykletus* gehouden wierden.

In het afgaen van den bergh, op de linke zyde, van den Heerenwegh, stont een andere tempel van *Diana*, van waer niet verre een bergh leit, *Chaon* genoemt: wiens onderste gedeelten met vruchtbare bomen bedekt zijn. Aen den zelven bergh schieten, met eene openbare uitbersting, de wateren van de riviere *Erasinus* uit, die uit het meir *Stympalus*, van *Arkadia*, hunnen oorsprong nemen, en van daer in zee zelve vloeijen. By deze uitbersting van de riviere *Erasinus*, by den bergh *Chaos*, deden d'oude inwoonders aen vader *Liber*, of *Bacchus*, en aen *Pan* offerhande, en hielden, ter eere van *Bacchus*, feestdagen, die zy *Turbe* noemden.

Op de rechte zyde, van den zelven wegh te rugh te gaen, lagh zeker vlek, *Trochon* geheten, en een kasteel, *Kenchres* genoemt: misschien na *Kenchreus*, zoon van *Pirenes*.

Op dien oort waren de grafsteden, *Polyandria*, (dat zijn veelmannen) by de Grieken genoemt, der Argivers, die de Lacedemoners, by *Hysias*, in een gevecht overwonnen hadden.

Ter plaetse, daer men na de vlakte neerklimt, vertoonden zich, ten tyde van *Pausanias*, de puinhopen van het stedeken *Hysias*, dat in *Argolis* lagh: op welke plaetse de Lacedemoners gezeit wierden den neerlaegh gekregen te hebben. Hysias.

Hysias was, volgens *Strabo*, een beroemde plaetse van *Argolis*, en lagh met *Kenchres*, op den wegh, die van *Tegea* na *Argos*, of, volgens *Pausanias*, van *Argos* na *Tegea*, over de bergen *Parthenium* en *Kreopulus*, liep.

De Lacedemoners verwoesten, in den Pelponeeschen oorlogh, het stedeken *Hysias*, en dooden al de vrye luiden, die zy gevangen kregen, en trokken toen wegh.

Een ander *Hysias* lagh in *Arkadia*, dat *Herodoot* gedenkt.

Van *Argos* liep een andere wegh na *Mantinea*, eene stad van *Arkadia*, die zijn begin nam van de poorte van *Argos*, welke na by de plaetse, *Diras* genoemt, stont.

Pausan. Op dezen wegh ſtont een tempel, met twee ingangen: welker een na 't Ooſte, en d'andere na 't Weſte zagh. In den ingang, na 't Weſte, ſtont een houte beelt van *Venus:* en in den anderen, na 't Ooſte, het beelt van *Mars.* Men zeid die bejde giften van *Polynice* en van d'Argivers waren, die den zelven, tot byſtant, in het wreken van des broeders ongelijk, getogen waren.

Ziet pag. 69.

Pausan. Enoë. Van daer, te trekken over de beke *Charadrus*, quam men aen een vlek *Enoë*, alzoo na *Eneus*, volgens zeggen der Argivers, genoemt, die, zoo gezeit wiert, door de zoonen van *Agrius*, uit het rijk van *Etolie* gedreven was, en tot zynen neve *Diomedes*, in Argos, zijn toevlucht genomen had. Na *Diomedes*, met een krijghsheir, na *Kalydonia*, opgetrokken was, om zich over het ongelijk van *Eneus* te wreken, wilde hy aldaer niet langer blyven, en verzoght zijnen grootvader *Eneus*, om met hem na Argos te trekken. Wanneer *Eneus* dat deed, had *Diomedes* aen den zelven, als eenen grootvader toebehoorde, verſcheide eeren bewezen, en het vlek of ſtad, daer hy overleden was, *Enoë* genoemt.

Boven *Enoë* leit de bergh *Artemiſium*, die de bron van de riviere *Inachus* beſluit: op wiens rugh een tempel van Diana ſtont. Anders was op dezen bergh niets beziens waerdigh.

Lyrcea. Ziet pag. 65. Van dezelve poorte, by *Diras*, liep een andere wegh, na het ſtedeken *Lyrcea*, derwaerts koning *Lynceus* gevlucht was, wanneer hy, onder de vijftigh broeders, door *Hypermneſtra*, uit gevaer des doots verloſt was: waer uit hy, met het opſteken van eene fakkel of toortſe, een teken gegeven had. Want aldus had hy met *Hypermneſtra* afgeſproken, te weten, dat, wanneer hy de lage van *Danaus* zou ontkomen, en in veiligheit gebraght zyn, van daer een fakkel zou vertonen.

Ook had *Hypermneſtra*, naer men zeid, van *Lariſſa*, het kaſteel van *Argos*, een brandende fakkel opgeſteken, tot bewijs van al het gevaer te boven gekomen te zijn. Ter gedachtenis van dien daet, hielden d'Argivers allen jaers een feeſtdagh, die de Fakkel genoemt wiert.

Het ſtedeken was te vore, na dezen *Lyncea*, *Lynceus* geheten. Maer wanneer *Lyrkus*, onechte zoon van *Abas*, het zelve ſtedeken namaels in bezit genomen had, wiert het, na hem, *Lyrcea* geheten.

Op de puinhopen zelfs waren, ten tijde van *Pauſanias*, gene gedenkwaerdige dingen: maer ſlechts pylaſters, met het beelt van *Lyrkus*. *Lyrcea* leit zeſtigh ſtadien van *Argos*, en zeſtigh van *Ornea*. Pausan.

Lyrcea wort by *Homeer* niet gedaght: waer uit blijkt, dat het ſtedeken toen al verlaten geweeſt zy.

Ornea was alzo genoemt na *Orneus*, zoon van *Erechteus*. Ornea.

In oude tijden wierden d'Orneaters door de Sicyoners geweldigh in hun lant beoorloght; hoewel t'eener tijde met groten neerlaegh der Sicyoners zelfs. Waer over d'Orneaters aen *Apollo*, volgens belofte, eene zegeſtaetſie, en een zeker getal van ſlaghtoffers, toezonden. Pausan.

Namaels wierden d'Orneaters, uit hunne woonplaetſen, door d'Argivers, verdreven, en poorters der ſtad *Argos* gemaekt.

Noch ten tijde van *Pauſanias* ſtont in *Ornea* een tempel van *Diana*, en in den zelven een houte beelt van *Diana*.

Daer was ook een andere tempel, die aen al de goden toegewijdt was.

Voorby *Ornea* waren de grenspalen der Fliaſenſers en Sicyoners.

Een ander *Ornea* lagh, volgens *Strabo*, tuſſchen *Korinthen* en *Sicyon*.

Daer de wegh van *Argos* na de lantſtreke van *Epidauria* liep, ſtont, op de rechte zijde, een gebouw, in vorm van eene pyramide. In het zelve waren ſchilden van geſtalte en fatſoen, als Argiviſche ſchilden.

Ter zelver plaetſe was, tuſſchen *Pretus* en *Akriſius*, om het rijk, met gelijken kans, een veltſlagh geſchiet: maer daer na wiert onder hen eene vrede getroffen; dewijl het rijk, zonder onderlingen byſtant van beide, niet genoeghſaem kon beſtandig zijn.

Men zeit zy toen allereerſt met ſlaghordens, met ſchilden gewapent, tegen elkander gevochten hadden.

Aldaer was ook voor de genen, die aen beide zijden geſneuvelt waren, een gemeen kerkhof gemaekt.

Ti-

Tiryns of Tiryntes.

Pausan. TE gaen van het Pyramidische gebouw, op de rechter zyde, vertoonden zich, ten tyde van *Pausanias*, de puinhopen van de stad *Tiryns*, of *Tiryntes*, alzo genoemt, als men zeit, na eenen helt, *Tiryns*, zoon van *Argus*, neve van *Jupijn* en *Niobe*.

De muuren dezer stad, die, ten tyde van *Pausanias*, alleen van de puinhopen overgebleven waren, wierden voor een werk der Cyklopen gehouden. Zy waren gemaekt van rouwe steenen, hebbende ieder steen zulken groote, dat dier minste, door twee muilezels, niet kon van de plaetse gelight noch vertilt worden. Maer kleine steenen waren, by ouds, daer tusschen ingelascht, op dat, de groote stenen des te gevoeghlijker en netter by een zouden t'zamen gevoegt zijn.

De muuren van *Tiryns*, beneffens de Pyramiden van Egypten, wierden, by d'ouden zeer geroemt, en tot een wonder van Griekenlant gehouden.

Twee beelden wierden, ten tyde van *Pausanias*, uit *Tiryns* na *Argos* overgebraght, en het een beelt in den tempel van *Juno*, en het ander in den tempel van den Eleeschen *Apollo* gestelt.

Op een andere plaetse schrijft *Pausanias*, dat de gedenktekenen des rijks van *Preteus*, noch by zijnen tijt, in *Tiryns* overigh waren: want koning *Preteus* bezat *Hereum*, *Midea*, *Tiryns*, en de zeekuste van *Argolis*: gelijk *Akrisius* t'*Argos* bleef heerschen.

D'Argivers deden de Tirynthers uit hunne woonplaetsen opstaen, en namen hen tot woongenoten aen, om *Argos* daer door te vergrooten en vermeerderen.

Preteus schijnt, zoo *Strabo* schrijft, *Tiryns* tot een hertret of toevlucht gebruikt, en door arbeit der Cyklopen bemuurt te hebben.

Desgelyx schrijft *Pausanias*, dat de Cyklopen, voor *Preteus*, de muuren van *Tiryns* gemaekt hadden.

In den tempel van *Juno*, t'*Argos*, stont wel eer een oud beelt van *Juno*, het oudste van alle beelden, en van een wilden peren-boom gemaekt. Wanneer *Perseus*, zoon van koning *Argus*, dat na *Tiryns* overgevoert had, braghten het d'Argivers, na het verdelgen van *Tiryns*, weer in den tempel van *Juno*.

De knechten van *Argos* begaven zich na *Tiryns* met der woon. Ziet p 74.

Epidaurus.

IN *Peloponnesus* waren eertijts twee steden, met de naem van *Epidaurus* bekent.

Het een *Epidaurus* was, tot onderscheit van het ander, † *Epidaurus Limera* geheten, en in *Lakonika* gelegen: en het ander *Epidaurus* van *Argolis*, en, volgens *Strabo*, *Pausanias*, en andere schrijvers, *Epidaurus* in *Argia* genoemt; dewijl het in het lantschap van *Argolis* of *Argia* gelegen was: maer wort nu a *Pigiada*, of b *Cheronisi*, of liever *Eskulapio* genoemt; dewijl die stad aen den vermaerden Griekschen arts, *Esculapius* of *Eskulaep*, toegewijdt was.

† Nu Napoli di Malvasia, of Monemvasia.

a Nigr. b Sophurn.

Een derde stad *Epidaurus*, nu *Ragouza*, leit in Dalmatien.

Pausan. De lantstreke of gebiet der stad *Epidaurus* wiert, by d'ouden, *Epidauria* genoemt, en grensde by *Lessa*, aen de lantstreke der Argivers.

D'Epidaurers grensden ook aen de Korinthers: daer de kust van d'Egeesche zee gelegen is.

Pausanias stelt by, of tusschen *Epidaurus*, *Trezen*, *Hermione*, den Argolischen zeeboesem, en d'aen zee gelege lantstreke van *Argia*. Daer en tegen stelt *Strabo Hermione* aen den Hermionischen zeeboesem, en *Epidaurus* aen den Saronischen zeeboesem: en voor *Epidaurus*, diep in zee, het eilant *Egina*; gelijk ook de Hermionische zeeboesem meer na 't ooste, als d'Argolische zeeboesem, strekt.

De stad wiert *Epidaurus*, na *Epidaurus*, zoon van *Pelops*, genoemt, zoo d'Eleensers zeiden: maer zoo d'Argivers wilden, na *Epidaurus*, zoon van *Argus*: of, gelijk d'Epidaurers Pausan.

zelfs uitſtrooiden, na *Epidaurus*, zoon van *Apollo*.

Want *Epidaurus* zelf was, volgens verhael der Eleenſers, uit *Pelops* geboren: hoewel d'Argivers zelfs *Epidaurus* eenen zoon van *Argus* maekten, die uit *Jupijn* en *Niobe*, dochter van koning *Foroneus*, geteelt was.

Epidaurus, in *Argia*, hete te vore *Epitaurus*, volgens *Strabo* en *Stephanus*: maer andere willen by *Strabo*, voor *Epidaurus*, *Epikarus* gelezen hebben. Te weten, die ſtad zou *Epikarus* genoemt zijn, na de volken Karen, die dezelve, als ook de ſtad *Hermione*, (zoo *Strabo* uit *Ariſtoteles* getuight) t'eener tijde hadden bezeten of bewoont.

De ſtad *Epidaurus* was, volgens *Strabo*, in de binnenſte inwijk van den Saroniſchen zeeboezem gelegen. Zy had vijftien ſtadien in den omvaert, en zagh tegen de zomerſche zonne opgang, en was aen de zee rontom met hoge bergen beſloten: zulx dezelve uit de natuur allerwege vaſt geſterkt was.

De ſtad *Epidaurus* was, ten tijde van *Strabo*, niet onvermaert, en allermeeſt, door den vermaerden Griekſchen arts *Eſculaep*, (die gehouden wiert allerleie ziekten te kunnen genezen) en had altijt den tempel vol zieken, en opgehange taferelen: waer op de genezingen geſchreven waren, op een zelve wyze, als op het eilant *Kôs*, nu *Stango* of *Lango*, en in *Trikka*.

Wie de lantſtreke, voor de komſte van *Epidaurus* in dezelve, bezaten, bekent *Pauſanias* niet te weten. Ook heeft hy, uit d'inwoonders, niet kunnen te weten krijgen, wie desſelfs nakomelingen geweeſt zijn.

Wel heeft over de landtſtreke van *Epidauria Pityreus*, nakomeling, of neve van *Jon*, *Xuthus* zoon, geheerſcht. Maer wanneer de Doren, met de Herakliders, in *Peloponneſus* vielen, gaf hy, uit misvertrouwen van zijne krachten, het lant, zonder ſlagh aen *Deifontes* en aen d'Argivers over, en trok, met zijn volk, na *Athene*.

De ſtad *Epidaurus*, met hare lantſtreke, was aen den beroemden Griekſchen arts *Eſculaep* heiligh en toegewijt; dewijl *Koronis*, dochter van *Flegyas*, *Eſkulaep* in de lantſtreke der Epidaurers gebaert, en op den bergh *Titthion* of *Tittheus*, te vore *Myrtion* geheten, ter neer geleit had. Het ter neer geleide kint wiert door een geitje gezooght, dat een hont van den herder *Areſthanas* geduurigh bewaerde. Wanneer die herder het kintje op d'aerde vond leggen, had hy een ongemeenen goddelyken glans gezien.

Voor de ſtad *Epidaurus* ſtont een Eskulapium, of tempel van *Eskulaep*.

Ook ſtont te Rome, in het portael van *Oktavia*, in den tempel van Juno, het beelt van *Eſkulaep* en *Diana*.

Ook was, volgens *Plinius*, *Epidaurus*, door den tempel van *Eſkulaep*, beroemt.

Het wout van *Eſkulaep* was rontom met bergen omringt: in wiens omtrek of beſtek niemant geoorloft was te ſterven of geboren te worden, op een zelve wyze als op het eilant *Delos*. Al wat nu een burger of vreemdeling opofferde, dat wiert altemael binnen denzelven omtrek verteirt: welke maniere ook in *Titane* onderhouden wiert.

Het beelt van *Eſkulaep* was byna de helft kleinder, als het beelt van den Olympiſchen Jupijn, dat in Athene ſtont; hoewel dat van *Eſkulaep* met gout en ivoir doorwroght was. Het was een werk van *Thraſymedes*, zoon van *Arignotus*, een eilander van *Paros*.

Hy zat'er op eenen throon, houdende eene wandelſtok in d'eene hant, en drukte met d'andere hant het hooft van eenen draek of ſlang: met eenen hont aen zijne voeten, tot bewys van zynen bewaerder. Aen den throon zelven waren werken van Argiver helden gehouwen. *Bellerefontes* doode het gedrocht *Chimera*, en *Perſeus* hield'er het afgehouwen hooft van *Meduſa*.

Boven den tempel waren vertrekken, waer in de genen die quamen om gode te bidden, ſliepen.

Dicht daer by ſtont een bezienswaerdigh gebouw, van witten marmer gemaekt, en *Tholus* genoemt. In het zelve was een ſchilderye van den ſchilder *Panſias*: als een Cupido, die pijl en boge had afgeleit, en een lier of cyther hield.

Door

Door den zelven kunstenaer was 'er ookde Dronkenschap afgemaelt, die uit een glaze flesch dronk: welke in het tafereel zoodanigh uitgebeelt was, dat, door de doorschijnelijkheit des glas, de vrouwelijkheit haer vertoonde.

In aeloude tijden stonden, in den omtrek van dien tempel, vele pylasters: waer van, ten tijde van *Pausanias*, zes overgebleven waren. Op de zelve zag men de namen van mannen en vrouwen, die door god *Eskulaep* genezen waren, gesneden of gegraveert: als ook de namen der ziekten, die elk gehad had. De maniere van genezingwas'er by gevoegt. Al deze dingen waren in de Grieksche Dorische tale geschreven. Afzonderlyk van die pylasters stont een oude pylaster: daer op gehouwen was, hoe *Hippolytus* aen *Eskulaep* twintigh paerden toegewijdt had; dewijl *Hippolytus*, wanneer hy door de vervloekingen van den vader *Theseus*, met paerden verscheurt en gedoot was, door *Eskulaep* weer levendigh gemaekt wiert. Ook wilde hy den vader dat noit vergeven; maer trok na Italien, en wyde aldaer aen *Diana Aricina* eenen tempel toe, en bleef 'er regeren.

Ook was, noch ten tijde van *Pausanias*, voor de genen, die in een lijf- of een-gevecht, by den tempel, gewonnen hadden, het priesterdom van dezelve goddin, tot prijs, ingestelt.

Doch in dat geveght trad geen vry perzoon; maer alleenlijk knechten, die hunnen heeren ontloopen waren.

In den tempel zelven was een theater of schouwtoneel, dat, na het oordeel van *Pausanias*, in praght van werk, het treffelijkste van allen, en door Polykletus, wonder fraei, en na de gelijkdeeligheit gemaekt was: die ook een ronden tempel of huis gemaekt had.

In het wout was ook een tempel van *Diana*, met haer beelt, *Epiones* gebynaemt: ook een kelder van *Venus* en *Themis*. Daer en boven een wagentje, voor een groot gedeelte, een dijk: en een waterleiding met haer gewelf, en overigh werk, zoodanigh verciert, dat die het oogh, tot verwonderens toe, bekoorde.

Antoninus, een Roomsche Raedsheer, had'er, ten tijde van *Pausanias*, de volgende werken doen maken: als, badstoven van *Eskulaep*, eenen tempel der goden, die *Epidotes* genoemt wierden.

Ook wyde hy eenen tempel aen de goede Gezontheit toe: desgelijx aen *Eskulaep*, en aen *Apollo*, d'*Egyptische Apollo* gebynaemt.

Daer en boven deed hy een portael hermaken, dat *Kotyos* geheten was. Want na het dak ingevallen was, stortte dat gantsch ter neer; dewijl het van ongebakken steen opgehaelt was. Wanneer dan den Epidaurers, die zich ontrent den tempel onthielden, of dien bedienden, zeer verdroot, dat de vrouwen onder dak niet baren konden, en de kranken onder den blooten hemel stierven, verbeterde dat *Antoninus*, met het aenbouwen van een huis.

Dies was namaels die plaetse aen de kranken, om te sterven, en aen de vrouwen, om te baren, toegewijdt.

Boven het wout lagen twee bergen: d'een *Titthion* (en te vore *Myrtion*) en d'ander *Cynortium* geheten: waer op een tempel van *Apollo Maleates* stont, die alleen, ten tijde van *Pausanias*, onder d'oude werken, overgebleven was.

Daer men na den kruin des berghs opklom, stont, aen den wegh, een olyf-boom, die de omgekromde Olyfboom genoemt wiert, en dezelve gestalte, door het omdraeijen met de hant van Herkules in de ronte, zou bekomen hebben.

Op den kruin des berghs stont een tempel van *Diana Koryphea*, die ook de poëterse *Telesilla* in zeker gedight gedenkt.

Daer men na de stad *Epidaurus* opging, lagh een akker of oort, overal met wilde olyf-bomen bedekt, en wiert *Hyrnetion*, na *Hyrnetho*, gemalin van *Deifontes*, dochter van *Temenus*, koning van *Argos*, geheten. Het welk, volgens *Pausanias*, by dezen voorval zou geschiet zijn.

Deifontes, met d'Argivers (die, na de

de doot van koning *Temenus*, van d'andere Argivers afgevallen waren) hadden, gelijk te vore gezeit is, de lantstreke van *Epidauria* in bezit genomen.

Pausan. *Deifontes* nu, en zijne gemalin *Hyrnetho*, dochter van koning *Temenus*, droegen den kinderen van *Temenus* vyantschap toe, en de menighte, die *Deifontes* en d'andere volghden, waren meer tot hen, als tot *Cisus*, en de andere broeders, zoonen van *Temenus*, genegen.

Cisus, en d'overige zoonen van *Temenus*, koning van *Argos*, konden heel wel bevroeden, dat het *Deifontes* gene kleine hertseer zou zijn, indien zy op eeniger wijze *Hyrnetho* van hem konden aftrekken. Dies togen *Cerynes* en *Falces*, zonen van *Temenus*, (want den jongsten broeder *Agredes* geviel hunne aenslagh niet) na *Epidaurus*.

Zy bleven dan met de wagen voor de muuren staen, en verzoghten de zuster, door eene heraut, om tot een gesprek met hen te komen. Wanneer dezelve gekomen was, begonnen de jongelingen 't eerst van alle *Deifontes* te lasteren, en daer na haer ernstelijk te bidden, om weer na *Argos* te keren: belovende, onder vele andere dingen, haer aen eenen man te zullen uithuwelyken, die alle dingen veel beter, als *Deifontes*, zou hebben, en in getal van onderdanen, en menighte van landeryen, maghtiger zijn. *Hyrnetho* dat hoorende, nam het geweldigh qualijk op, en gaf ten antwoort, dat zy haer met *Deifontes* zeer wel te vrede hield, en hy voor *Temenus* geen onbillyke schoonzoon geweest ware, en dat zy veel meer dootslagers, als zoonen, van *Temenus* moghten genoemt worden.

Hier op antwoorden zy niet meer: maer grepen *Hyrnetho*, de vrouw van *Deifontes*, en hare zuster, en smeten haer op den wagen, en voerden ze wegh.

Wanneer nu d'Epidaurers *Deifontes* verwittighden, dat zijne gemalin *Hyrneto*, door *Cerynes* en *Falces*, tegen wil en dank, wegh gevoert was, vervolghde hy hen, zoo gezwint als hy kon: gelijk ook vele Epidaurers, dit hoorende, met hem, tot bystant, togen. *Deifontes* achterhaelde hen, en doorschoot *Cerynes* met eene schicht: maer hy vreesde op *Falces*, dewijl die *Hyrnetho* stijf omhelst had, te schieten, op dat hy haer, in het missen, niet doot zou schieten. Dies vatte hy *Falces* van na by aen, en trachte *Hyrnetho* van hem af te scheuren: maer dewijl *Falces* haer geweldigh stijf en vast hield, quam zy, vermits hare zwangerheit, door het trekken en scheuren heen en weer, den geest te geven.

Wanneer *Falces* zagh, aen zyne zuster zulken goddelozen daet bedreven te hebben, sloegh hy met de wagen snel voort, en begaf zich op vluchten, om niet door d'Epidaurers overvallen, en om 't leven gebraght te worden.

Deifontes had by zyne gemalin *Hyrnetho* drie zoonen, als *Antimenes*, *Xanthippus*, en *Argeus*, en eene dochter, *Orsobia*, gewonnen. Hy nam, met zyne zoonen, het lijk van *Hyrnetho* op, en braght het op de plaetse voornoemt: die zedert, na dezelve, *Hyrnethion* genoemt was. Zy rechten, haer ter eere, een helden-graf, of gedenkteken op, en bewezen haer meer andere eere. Ook wiert verboden, dat niemant het geen, dat van d'olyfbomen, of van een anderen boom, op dien oort, afgescheurt was, na huis zou mogen brengen, noch door iemant ergens toe gebruikt worden: maer alles aldaer op de stede leggen blyven, en aen *Hyrnetho* heiligh zijn.

Niet verre van de stad was het graf van *Melissa*, gemalin van *Periander*, zoon van *Kypselus*, die over Korinthen en het eilant *Korcyra*, nu *Korfu*, geheerscht heeft.

Ook was 'er het graf van *Patrokles*, of *Prokles*, vader van *Melissa*, die over de stad *Epidaurus* geheerscht had.

De stad *Epidaurus* zelve had ook zeer verhaelwaerdige gedenktekenen. Daer was een tempel of kapel van *Eskulapius*, waer in de beelden van den zelven god, en van zijne gemalin *Epione*, van Parischen steen, onder den bloten hemel stonden. Pausan.

Binnen de muuren van *Epidaurus* waren de tempels van vader *Liber*, en een

een wout van *Diana*. Het beelt van *Diana* was in de gedaente van een maeyster gemaekt.

Daer was ook een tempel aen *Venus* toegewijdt: en by de haven, op een uithoek, die in zee schiet, een tempel, ter eere van *Juno*, gestight.

Op het kasteel stont een houte beelt van *Minerva*, dat zeer uitstekend was. *Minerva* wiert, by die van *Epidaurus*, *Minerva Cissea*, of *Cisseesche Minerva* geheten.

d'Epidaurers voerden, op d'eene zyde van hunne penningen, of gelt, eenen slang of draek, met een opstekende kop, en bovenlijf om hoogh gerecht, rontom met eene krans van laurier-loof of bladen omringt: beneffens dit opschrift: ΕΠΙΔΑΥΡΩΝ, dat is, *van d'Epidaurers*.

Op d'andere zijde staet een bedaert mans hooft, met laurier bekranst, en met een ruigen baert, en lang gekrult hair, in vorm van slangen, uitbeeldende den aelouden beroemden Griekse arts *Eskulaep*. Men zeit *Eskulaep* hierom met laurier bekranst wiert, dewijl die boom, volgens *Pompejus Festus*, zeer vele geneesmiddelen verschaft. Ter zyde van het zelve hooft staet gemeenelijk, in Griekfche letteren, dit opschrift: ΣΩΤΗΡΟΣ, dat is, *verlosser* of *behouder*. Dat wonder wel op den arts *Eskulaep* slaet; en ook op niemant beter, als op den genen, die, door krachtige geneesmiddelen, het lichaem tot vorige gezontheit herstelt. Ziet de zevende en achtste penning van de kleine uitgedrukte afbeelding op pag. 66.

angen n Es- ulaep oege- ydt en eiligh.

Men wil, dat hierom *Eskulaep* een slang toegevoeght was, dewijl die voor een zeer wakker, arghlistigh en kloekzinnigh gedierte gehouden wort: het welk, tot hoede en bescherming der gezontheit, voor eenen kranke allermeest vereischt wort.

Maer *Hyginus* geeft daer van een andere, en de volgende reden.

Wanneer *Eskulapius*, zeit hy, door " *Minos* gedwongen wiert, zijnen " zoon *Glaukus* weer in 't leven te " herstellen, en op eene heimelyke " plaetse opgesloten, en in benaut- " heit was, wat hy doen zoude, zoo " wort gezeit, dat een slang aen zyne " wandelstok geknaeght of gebeten " hadde, dien hy, met verstoortheit " dikwils afsloegh, en in het vlughten " vervolghde, tot dat hy den zelven " doode. Daer na schoot een andere " slang daer op toe, die een kruit in " den bek droegh, en den gestorven " slang, door middel van dat kruit, " weer van den dode opwekte. Hier " over greep *Eskulapius* moed, en " maekte *Glaukus*, door middel van " het zelve kruit, weer levendigh. " Aldus wort ook gezeit, dat de slang " in bescherming en hoede van *Eskulapius* zou ontfangen, en onder de sterren, onder den naem van *Ophiuchos*, opgenomen zijn. Tot dus verre *Hyginus*.

Daer en tegen willen anderen, als *Makrobius*, dat hierom slangen of draken, by d'afbeelding van *Eskulaep*, gevoeght waren, dewijl d'artzenye veroorzaekt, dat's menschen lichamen, als met het afleggen van de huit der ziekte, tot hunne vorige sterkte en gezontheit weer komen: even eens als de slangen, door het afleggen van hunne huit, allen jaers weer jeughdigh en jong worden. Waerom ook, in de tempels van *Eskulaep*, slangen, die aen hem toegewijdt, geel van kleur, en tam waren, bewaert wierden.

Aldus schrijft *Pausanias*. Al de " draken (of slangen) en inzonderheit " een zeker slagh, dat hoogh geel " van kleure is, worden voor heiligh " aen *Eskulaep* gehouden; gelijk die " ook voor den menschen tam zijn, " of hen geen quaet doen. Het lant der Epidaurers alleen voede die slangen.

In dien zin schrijft ook *Elianus* aldus.

Paries zijn slangen, van een vuurige " kleure, en van een zeer scherp ge- " voelen der oogen, en met eene " brede bek: dewijl nu dier steken " schadeloos zijn, zoo waren die " aen *Esculapius*, de zachste der goden, " toegewijdt.

Wanneer (volgens schrijven van *Valerius Maximus*) t'eener tijde eene felle pest te Romen, onder de Romeinen, woede, had men, om zulken groote quale te doen ophouden, na het

het inzien der boeken van de Sybillen, bemerkt, dat d'oude gezontheit niet ánders kon weer bekomen worden, als met het ontbieden van *Eskulaep* uit *Epidaurus*. Aldus dan wierden gezanten derwaerts gezonden, om tegen deze quale der rampzalige ftedelingen hulpe en geneesmiddel van *Eskulaep* te verzoeken; het welk hen ook goedertierentlijk toegeftaen wiert. Dies dees Heiligh vrywilligh in eene galey quam, en liet zich, zonder iemant te beledigen, na Rome over voeren. Als dees op het eilant *Tiberina* uitgetreden was, verfcheen hy daer na nergens, na, door zijne komfte, een einde van dien ramp en neerlaegh gemaekt te hebben. Namaels wiert, den zelven *Eskulaep* ter eere, een tempel, op het eilant *Tiberina*, door de Romeinen geftight. Dus verre *Valerius Maximus*.

De Romeinen hielden dien flang, die in het fchip getreden was, voor den god *Eskulaep* zelven: want de lichtgeloovige aeloutheidt beelde haer in, dat *Eskulaep* zich, in de gedaente van eenen flang of draek, zou vertoont hebben.

Hier op flaen de volgende woorden van een zekeren ouden Latijnfchen poëet en arts, *Quintus Serenus*, die aldus tot *Eskulaep* fpreekt. *Gy die eertijts, bedekt met de bevallige huit van eenen draek, na de Tarpeefche kafteelen en vermaerden tempel trok.*

Ook gedenkt *Ovidius* het vertoonen van *Eskulaep*, in de gedaente van eenen flang.

Het was ook by ouds, onder de Grieken, eene gewoonte de kranken in den tempel van *Esculaep* te brengen, ten einde zy in den droom, door *Esculaep*, van geneesmiddelen, tot de ziekten dienftigh, zouden vermaent worden.

Aldus fchrijft *Julius Solinus*. „De Tempel van *Eskulaep* is tot cieraet " van *Epidaurus*. In den welken de ge- " nen, die ziek zijn, geneesmiddelen " der ziekten, uit vermanen der dro " men, krijgen. Ja het was, zoo uit de Schriften der ouden te befpeuren is, eene gewoonte, dat de kranken in de tempels ziek te leggen, ter tijt toe zy weer tot gezontheit herftelt waren: of dat zy, by aldien voor hen geen opkomen was, van zelfs uit den tempel traden.

Hier op fchijnt het fchrijven van *Plautus* te flaen, daer hy zeit. *Het is nu zeker, uit den tempel na buiten te verhuizen: dewijl ik aldus het gevoelen van* Eskulaep *verneem, als die my niet met allen acht, noch wil, dat ik gezont ben. De gezontheit neemt af, en de ziekte neemt toe.* In Curcul.

Van 's vaders zyde was de beruchte Griekfche arts *Hippokrates*, (zoon van *Heraklides* en *Fanareta*, en geboortigh van het eilant *Kôs*) uit *Eskulaep* gefproten: gelijk die van moeders zijde zijn geflaght op *Herkules* braght.

Ook was het eilant *Kôs*, (nu *Lango* of *Stango* genoemt) aen *Eskulaep*, volgens *Plinius*, gewijdt: desgelijx was een vermaerde tempel aen den zelven gewijdt, die in de voorftad, als een voorburgh, ftont. Want *Eskulaep* was, volgens fchrijven van *Tacitus*, op het eilant *Kôs* gekomen, en had de kunft van genezen of artzenye op het zelve gebraght, welke ook allermeeft onder desfelfs nakomelingen beroemt gebleven was. Ziet eilant Kôs of Lango, pag. 37.

Zoo *Livius* fchrijft, hadden d'Epidaurers aen *Eskulaep* eenen tempel, duizent fchreden buiten de ftad *Epidaurus*, opgerecht, in den welken tafereelen en merktekenen der genen, die door weldaet van den zelven, eene heilzame hulpe bekomen hadden, opgehangen waren.

De tempel van *Eskulaep* wiert, by ouds, hierom buiten de ftad geftight, dewijl het, zoo *Plutarchus* fchrijft, gezonder en heilzamer is buiten, als binnen eene ftad, te leven: waerom d'oude Grieken de tempels van *Eskulaep*, byna doorgaens, op heldere en verheve plaetfen, doen ftighten hebben.

Drie Eskulapen.

Cicero ftelt drie *Eskulapen*. D'eerfte was een zoon van Apollo, die door d'Arkaders geëert, en gezeit wiert een † fpecillum uitgevonden, en d'eerfte een wonde verbonden te hebben. De tweede was een broeder van den Tweeden Merkuur. Dees wort gezeit, door Jupijns blixem, ter doot getroffen, en in *Cynofure* begraven

† Zeker heelmeefters gereetfchap, waar door zy wonden en quetfuren ontdekken, Profetyzer genoemt.

ven te zijn. De derde was een zoon van *Arsippus* en *Arsinoë*, die d'eerste den stoel of afgang leren maken, en het tant-uittrekken uitgevonden had. Wiens graf in *Arkadia*, niet verre van de riviere *Lusius*, getoont wert.

Van *Eskulaeps* geboorte en opvoeding wert verscheidentlijk gesproken. Zoo *Apollodorus* en *Ovidius* verhalen, zou *Koronis*, dochter van *Flegyas*, wanneerze alree van *Apollo* zwanger ging, haar door *Ischys*, zoon van *Elatus*, hebben laten bekennen. Waer over *Apollo* zeer vergramt wiert, en haer met schichten doot schoot. Wanneer nu *Koronis* op den houtstapel lagh, om, volgens gebruik der oude Grieken, verbrant te worden, had Apollo de vrucht uit 's moeders buik gehaelt, en aen *Chiron*, den Centaurus, ter opvoeding gegeven, die het Kint *Eskulaep* noemde, en de kunst van ontledinge en genezen leerde. Door wiens kloek beleit en weldaet *Eskulaep* zoodanige beroemtheit bequam, dat hy gezeit wiert de dooden weer levendigh gemaekt te hebben. Waer onder men zeit *Hyppolitus*, zoon van *Theseus*, of, *Glaukus*, zoon van *Minos*, was.

Zoo *Apollodoor* wil, zou *Eskulaep* de kunst van geneezing, door weldaet van *Pallas*, bekomen hebben, die hem het geronne bloet uit de aderen van *Gorgone* gaf: want dit bloet, uit de linker aderen gevloeit, was den menschen doodelijk: maer het geen uit de rechter aderen gevloeit was, zoo heilzaem, dat door desselfs hulpe niet alleenlijk de kranken gezontheit bequamen: maer ook d'overledenen weer in 't leven herstelt wierden.

Diod. *Eskulaep* had twee zoonen, die ook in de kunst van artzenye uitmunten, *Machaon*, en *Podalirius*: maer drie dochters, *Hygiea*, *Egale*, en *Panacea*. Hy had de artzenye-kunst grootelyx verrijkt: waerom hy onder het getal der goden, door d'ouden, gebraght wiert.

De twee zoonen volghden *Agamemnon*, in den Trojaenschen oorlogh, en bewezen, door hunne kunst, in het Griekſch krijgsheir geen kleinen dienst: want dewijl zy met eene byzondere schranderheit de genen, die in gevechten gewont waren, genazen, zoo behaelden zy door hunne verdiensten grooten roem: zulx zy van gevechten en andere algemeene lasten, om hunne uitstekende artzenykunde, voor andere bevrijt waren.

Zoo *Pausanias* en andere schrijven, zou *Eskulaep* niet anders, als de lucht zijn, welker dochter *Hygiea* is, dat zoo veel op Grieksch gezeit is, als *goede Gezontheit*: want een goede temper der lucht is niet alleenlijk den menschen; maer ook allen dieren zeer heilzaem. Dies hebben met recht d'ouden verciert, dat Apollo, dat is, de Zon, vader van *Eskulaep* zy, en *Eskulaep* zelf de heilzame kracht der zon in 's menschen ziele en lichaem storte: dat is, de uitwerker der gezontheit; dewijl de warmte of hitte der Zon over alle elementen of hooftstoffen heerscht.

Eenige houden *Esculapius* voor een Fenicisch woort, en leggen het *Iskalabi* uit: dat zoo veel als *hondman* zou gezeit zijn: want by zijnen tempel waren honden gestelt; dewijl hy met de borst van eenen hont opgebraght was. Bochar.

Diodoor verhaelt de geboorte en doot van *Eskulaep* in de volgende woorden aldus,

Men beuzelt, dat Eskulaep *uit* Apollo *en* Koronis *geboren zy, die, in verstant en kloekheit van vernuft uitmuntende, op d'artzeny-kunst zich leide, en veele heilzame dingen voor de menschen, tot gezontheit, uitgevonden hebbe. Hy was tot die glorye en beroemtheit opgestegen, dat, wanneer hy vele kranken, die buiten hope van genezing waren, niet zonder mirakel, genas, ook gehouden wierde vele van den dode in 't leven herstelt te hebben. Hier over stelde* Pluto, *zoo men in de fabelen verhaelt, zijne klachten over* Eskulaep, *dewijl, quansuis door zijne genezing, het getal der dooden t'elkens afnam, by* Jupijn *in, en beschuldigde hem van de verminderde macht des helschen rijx.* Jupijn, *hier over opgehitst, doode* Eskulaep, *met het treffen des blixems.* Waer over Apollo, (voeght *Diodoor* daer op,) die geweldig over de doot van *Eskulaep* verstoort was, de Cyklopen, die den blixem voor Jupijn gesmeet hadden,

doode. Jupijn, door dezen daet ontsteken, dwong Apollo, tot straffe zijns bedrijfs, den menschen voor loon te dienen.

Aeloude bestiering van Epidaurus.

Ontrent den aenvang van de tweede monarchye, stond de stad *Epidaurus* onder zekeren tieran *Prokles*, die zyne dogter *Lysis* aen *Periander*, tieran van de stad *Korinthen* en van't eilant *Korcyra*, nu *Korfu*, ten wyve gaf: welke *Lysis* door *Periander*, *Melissa* vernoemt; maer door het stooten van eene trap, met zijne voet, wanneer zy zwanger was, gedoot wiert. Wanneer *Prokles* twee van zijne neven, en zoonen van *Periander*, by hem ontboden had, beval hy hen, op hun weeromvertrek na den vader *Periander*, indagtig te zijn, wie hunne moeder gedoot hadde. Hier over ontstak d'eene zoon *Lykofron*, met eene onverzoenelyke haet tegen den vader *Periander*. *Periander*, verwittight van het ophitsen zijner zoonen, door *Prokles*, trok aenstonts, met een krijghsheir, op, veroverde de stad *Epidaurus* met gewelt, en kreegh *Prokles* zelven gevangen: dien hy evenwel, na het stillen van de woede zijner gramschap, verschoonde, als *Herodoot* in zijn derde, en *Diogenes Laërtius*, in het leven van *Alexander de Groote*, verhalen.

Ziet pag. 78.

Het is waerschynelijk, dat d'Epidaurers, of inwoonders van *Epidaurus*, na *Prokles*, door zijnen schoonzoon *Periander* gevangen genomen was, weerom de vryheit verkregen hebben: want in den oorlog van den Persischen koning *Xerxes*, tegen Griekenlant, bragten zy tien schepen, neffens de andere Grieken, in zee. Eindelijk wikkelden zy zich, door bontgenootschap van de Peloponnesers, in den oorlogh tegen d'Atheners. In welken tijt *Epidaurus* te vergeefs, door *Perikles*, veltheer der Atheners, beoorlogt of aengetast wiert: als *Thucydides*, in zijn tweede boek, en *Plutarchus* in het leven van *Perikles*, gedenken.

Ten lesten, na de stad *Korinthen*, door beleit van *Aratus*, koning der Sicyoners, den staet der Achaiers ingelijft was, voeghden zich die van *Epidaurus* ook by hen, en hielden hunne staet met hen staende, en gingen met hen te gronde.

Pausan.

Te vore is verhaelt, hoe *Pityreus* door *Deifontes*, en andere Argivers, uit *Epidaurus* verdreven was. De zoon van dezen *Pityreus* was *Prokles* geheten, zijnde ook een Epidaurer, die een geleider der Jonen, na het eilant *Samos*, was, en vele Epidaurers derwaerts overbraght, die door *Deifontes* en d'Argivers uit de lantstreke van *Epidauria* verjaeght waren.

Prokles had zijne afkomste of geslaght uit *Ion*, zoon van *Xuthus*. De zoon *Leogorus* regeerde, na den vader *Prokles*, op het eilant *Samos*, als koning, dien d'Efesers, onder beleit van *Androklus*, den oorlogh aendeden, de Sameers in een gevecht overwonnen, en van het eilant dreven; leggende hen te last, dat zy met de Karen, over het beoorlogen der Jonen, geraetpleegt en t'zamen gespannen hadden. Zommige der vluchtige Sameers begaven zich na het eilant van *Thracie*, by ouds *Dardania*, maer door hen *Samothracie* vernoemt, met der woon. Maer die *Leogorus*, zoon van *Prokles*, volghden, staken na *Anea*, op het vast lant, daer tegen over gelegen, over, en stichten aldaer eene vesting: van waer zy, na verloop van tien jaren, het eilant *Samos* besprongen, en het zelve, na het verdrijven der Efesers, weer in bezit namen. Dies schijnt dees *Prokles*, zoon van *Leogorus*, eenen ander van dien *Prokles* te zijn, dien *Herodoot* eenen tieran van *Epidaurus*, en gemael van *Melissa* noemt: gelijk *Pausanias* den gemael van *Melissa Patrokles* heet.

D'Egineters, of eilanders van *Egina*, (nu *Engia*,) dat voor de stad *Epidaurus*, in den Saronischen zeeboesem, (nu *Golfo d'Engia*) gelegen is, gehoorzaemden ontrent op het jaer vier honderr en vijftigh voor des Zalighmakers geboorte, den Epidaurers, zoo in pleit, als andere zaken; maer vielen namaels van hen af, en roofden de beelden van *Damia* en *Axesia* uit *Epidaurus*.

Ziet eilant Egina pag. 140.

D'Epidaurische, beneffens d'Arkadische en Argolische paerden, waren, volgens *Strabo*, het beste slagh van paerden. Hierom noemt *Virgilius* *Epidaurus temster der paerden.*

Me-

Methana.

TUſſchen de ſteden *Trezene* en *Epidaurus* lagh eertijts eene ſterke en vaſte plaetſe, *Methana*, of *Methene*, of, gelijk men by *Thucidydes* en *Diodoor* leeſt, † *Methone* genoemt, die op een Iſthmus, dat is, hals of enge ſtroke lants van een *Cherroneſus*, of peninſel, of hangend eilant, van een zelven name, als de ſtad, geſtigt was.

† Nu Faro.

Zoo *Pauſanias* ſchrijft, was *Methana* geen groot ſtedeken, op den Iſthmus des lants van *Trezene*, die verre in zee ſchiet, aan zee gebouwt. Desgelyx ſchijnt *Thucidides Methone* op een Iſthmus te ſtellen, wanneer hy ſchrijft, dat d'Atheners den Iſthmus des peninſels innamen, en dezelve bemuurden, op welken Iſthmus *Methone* gelegen was. Anders noemt *Pauſanias* den Iſthmus van *Peleponneſus* zelve, *Methone*. Desgelyx noemt *Ptolemeus* den Iſthmus zelve *Methone*

Methone had eenen tempel van *Iſis*: en op de merkt ſtont een beelt van *Merkuur*, en een ander van *Herkules*.

Ontrent dertigh ſtadien van de ſtad, leggen baden van warme wateren, die allereerſt, naer men zeidt, ontſprongen waren, als *Antigonus*, zoon van *Demetrius*, over *Macedonie* regeerde, na te vore in die plaetſe ſchielyke vuuren gewoed of gezied hadden. Doch die wateren borſten niet aenſtonts met 't eerſte geweld uit: maer eerſt ziede, uit d'aerde, overvloedelijk veel vuurs. Wanneer daer na het vuur uitgebluſcht was, hadden zich de wateren vertoont.

Noch ten tijde van *Pauſanias*, vloeiden die warme wateren, en waren geweldigh zout. Die zich daer in gewaſſchen hadden, konden zich met geen kout water begieten; dewijl geen zoet water dicht daer by was: Ook derfde niemant zich, zonder gevaer, in den naeſtbygelegen Saroniſchen zeeboeſem begeven, om te baden; vermits die zee, onder andere zeegedrochten, zeer vele zeehonden voede.

Uit den Saroniſchen zeeboeſem waeit, volgens ſchrijven van *Pauſanias*, door de lantſtreke en wijnbergen van *Methane*, een zuide wint, die de jonge wijngertſcheuten geweldigh brant. Wanneer dit geſchiet, en de wint noch wait, dan trekken en ſcheuren twee mannen eenen haen, die over het gantſche lijf witte veeren heeft, van malkanderen af, en loopen dan ieder, met de helft van den haen in de hant, rontom de wijnbergen. Aenſtonts komen zy op den zelven oort, van waer zy begonnen te loopen, by een, en begraven aldaer den haen. Dit is by hen verzonnen, om de ſchadelijke wint te doen ſtillen.

Een andere ſtad *Methone*, nu *Modon*, leit in het lantſchap van *Meſſenie*.

Pauſanias ſtelt voor *Methone*, in zee negen kleine eilanden, *Pelops eilanden* genoemt: welker een, wanneer het regent, door de regen niet nat of beregent kan worden, volgens zeggen der Methoners.

Halice, Maſes.

EEn aeloude ſtad, *Halice*, lagh aen den wegh, die op dien wegh uitquam, waer langs men recht na *Maſes* gong.

Halice lagh, al ten tijde van *Pauſanias*, woeſt en verlaten, daer het nochtans by ouds bewoont wiert.

Men las op de kolommen of pylaſters der Epidaurers, een Haliceñſer rede, of vertoogh, of verhael, die d'opgeſchreve genezingen van den Griekſchen arts *Eskulaep* behelſden. *Pauſanias* getuight geen ander geloofwaerdigh geſchrift gezien te hebben, in het welk of van de ſtad *Halice*, of van eenige Haliceñſer mannen gewagh gemaekt wort. Evenwel was'er, ten tyde van *Pauſanias*

nias, volgens zijn schryven, een wegh die na *Halice* liep; te weten, midden tusschen den heuvel *Prone*, en tusschen den heuvel, die, met den ouden naem *Thornax*, geheten wiert. Maer na de verandering of herschepping van Jupijn in eenen vogel, *Kokkyx*, dat is, koekoek, op dien bergh geschiet was, wiert die ook, naer men zeit, van name verandert, en de bergh *Kokkyx*, of *Koccygius*, dat is, koekoek, op Griekschgenoemt.

Pauf. Op de toppen stonden, noch ten tyde van *Pausanias*, twee tempels: als, op den Koekoeks bergh, een tempel van Jupijn, en, op den heuvel van *Prone*, een tempel van Juno.

Daer en boven was, aen het onderste gedeelte van den Koekoeks-heuvel, een tempel, zonder deuren, zonder dak, en zonder beelt, die gezeit wiert een tempel van Apollo te zijn.

Van daer, van den rechten wegh af te gaen, quam men op den wegh, die na *Mases* liep.

Mases was by ouds een stedeken: gelijk ook *Homeer Mases* tot een stedeken der Argivers, die na Troje ten oorlogh trokken, maekt. Maer ten tyde van *Pausanias* gebruikten de Hermionensers, of stedelingen van *Hermione*, *Mases* tot een scheeps-haven of scheeps-timmerwerf. Mases. Pauf.

Van *Mases* liep, op de rechte hant, een wegh na d'uithoek *Struthus*: van welke uithoek, over de ruggen, of toppen des berghs, een wegh van twee hondert en vijftigh stadien, na *Filanorium* en *Boles* strekte. Twintigh stadien van *Boles* lagh een vlek *Didymos*, dat is, *Tweelingen*, geheten. Aldaer waren tempels van Apollo, Neptuin, en ook van Ceres, en staende beelden van witten steen. Didymos.

Boles waren zekere hoopen van uitgekoze stenen.

Asine.

DAerna volghde een stedeken der Argivers, *Asine*, of *Asina*, volgens *Pausanias*, eertyts geheten: en anders ook *Asine*, by *Hermione*, en *Hermionische*, of *Argolische Asine*, van wegen deßelfs gelegentheit by de stad *Hermione*, en in het lantschap van *Argolis* of *Argia*, en tot onderscheit van een ander *Asine*, in Meßenie, aen den Meßenischen zeeboesem, en ook tot onderscheit van een ander *Asine*, in *Lakonika*, gelegen.

Het Argolische *Asine* lagh aen zee, op een zelve wyze, als het *Asine* van *Meßenie*, volgens schryven van *Pausanias*: gelijk ook *Strabo* het Argolisch *Asine* aen het begin van den Hermionischen zeeboesem stelt, en, na *Asine*, *Hermione* en *Trezen*. Daer en tegen maekt *Ptolemeus* de stad *Asine*, in het lantschap van *Argia*, tot eene middellantsche stad.

Strabo noemt *Asine*, by *Hermione*, op d'eene plaetse een stedeken: en op d'andere een vlek van *Argia*, naby *Nauplia*.

D'overblijfselen of puinhopen van Argolisch of Hermionisch *Asine*, lagen noch ten tyde van *Pausanias* aen zee: welk Asine d'Argivers verwoest hadden. Want als de Lacedemoners met hunnen koning *Nikanor*, zoon van *Charillus*, neve van *Polydektes*, met een krijgsheir, in het lantschap van *Argolis* gevallen waren, vervoeghden zich de Asineers by hen, en verwoesten, neffens hen, het lant der Argivers: maer wanneer het krijghsheir der Lacedemoners weer t'huiswaarts getogen was, trokken d'Argivers, met hunnen koning *Eratus*, tegen *Asine* te velde op. Pauf. lib. 9.

Een wyle hielden d'Asineers de vyanden van de muuren, en dooden, onder anderen, *Lysistratus*, een der aenzienelijkste en strijtbaerste onder de Argivers.

Na eindelijk door de Argivers een gedeelte der muuren ingenomen wiert, smeten d'Asineers de vrouwen en kinderen heimelyk op de scheepen, en verlieten de stad *Asine*, en 't lant. De Argivers verdelghden de gansche stad, en lijfden het lant hunnen lande in. Zy verschoonden alleenlijk den tempel van Apollo Pythaëus: ge-

gelijk die noch ten tijde van *Pausanias* ſtont, en begroeven *Pyſiſtratus* by den zelven.

Deſgelyx ſchrijft *Pauſanias*, in zijn derde boek, dat koning *Nikanor*, met een krijghsheir in *Argolis* viele, en den lande vele rampen aenbraghte. De Aſineers (zeydt hy) waren met de Lacedemoners deelachtig aen het werk, en boeten, niet lang daer na, de ſtraffe aen d'Argivers, met groot bederf des vaderlants, en hun vluchten.

Pauſ. Te vore had ook *Charillus*, zoon van *Polydektes*, het lant der Argivers te vuur en te zwaerde verwoeſt.

D'Aſineers en Dryopers, na zy eene [a] eeuwe te vore uit hun lant, door d'Argivers, verjaeght, en als ſmekelingen in Lacedemon gekomen waren, togen, uit dwang, met de Lacedemoners tegens de Meſſeniers, te velde.

[a] Van 30 jaren.

Na de Lacedemoners de Meſſeniers overwonnen hadden, gaven zy den Aſineers, die door d'Argivers uit hun lant verjaeght waren, d'aenzee gelege lantſtreke van *Meſſenie* in bezit, welke noch ten tijde van *Pauſanias*, d'Aſineers bewoonden. Gelijk ook *Pauſanias* aldus ſchrijft:

Wanneer d'Aſineers, door d'Argivers, uit Aſine, by Hermione, verjaeght waren, woonden zy in Meſſenie; waer in de Lacedemoners hen lant gegeven hadden.

Ook gedenkt *Strabo*, dat d'inwoonders van Aſine (dat een vlek van *Argia*, naby *Nauplia*, was) onder de Lacedemoners, na *Meſſenie* in een ſtedeken, van een zelven name, met Arliſch Aſine, verhuiſt of overgebraght waren. Pauſan.

D'Aſineers waren, van begin af, grensbuuren van de [b] Lykoriters, en woonden ontrent den berg Parnaſſus, en voerden toen, van hunne koloniers of volkplanters, den naem van *Dryopers*: dien zy ook, wanneerze namaels na *Peloponneſus* overgevoert waren, behielden: welken naem zy van hunnen ſtichter of volkplanter, *Dryops*, aengenomen hadden.

[b] Volken in Focis.

Wanneer namaels, in de derde leef-eeuwe, dat is, na verloop van negentigh jaren, de Dryopers, onder de regeering van hunnen koning *Fylas*, door *Herkules* overwonnen, en tot een wygift, aen Apollo, na Delfos gevoert, en, op het uitten van Apollos orakel, door Herkules na Peloponneſus overgevoert waren, namen zy eerſtelijk Aſine, by Hermione, in bezit. Na zy van daer, door d'Argivers, verjaeght waren, bewoonden zy een gedeelte van Meſſenie, dat de Lacedemoners hen gaven, en ook met een zelven name Aſine, na het Argoliſche of Hermoniſche Aſine, door hen genoemt wiert.

Wanneer nu, na verloop van ontrent drie hondert jaren, op het derde jaer van de hondert en tweede Olympias, dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte, 369. de Meſſeniers weer in Peloponneſus gekeert waren, wierden d'Aſineers, door hen, niet uit hunne ſtad verdreven; maer genoten van hen gunſte, om dat zy den Lacedemoners tegens hen genen byſtant gezonden hadden. Ook behielden zy het recht van hun gebieten grenspalen.

Maer d'Aſineers zelfs verhaelden aldus hun wedervaren. Wel bekenden zy, dat zy, door Herkules, in een gevecht, overwonnen wierden, en hunne ſtad op den Parnaſſus verovert ware: maer loogenden, dat zy na Delfos, aen Apollo, tot een roof, weggevoert waren. Want na de muuren door Herkules ingenomen waren, hadden d'inwoonders de ſtad verlaten, en waren na de toppen van den Parnaſſus gevlucht. Maer wanneer zy namaels met ſchepen na Peloponneſus overgeſteken waren, hadden zy, na men zeidt, als ſmekelingen, byſtant van [c] *Euriſtheus* verzoght, die hen Aſine in Argolis, uit vyantſchap tegen Herkules, gegeven had. Pauſ.

[c] Koning van Mycene.

Daer en tegen ſchrijft *Diodoor*, dat de verdreve Dryopers drie ſteden op *Peloponneſus*, als *Aſine*, *Hermione*, en *Euriſtheus*, geſtight hadden. Pauſ.

De Aſineers alleen, (dat zijn de ſtedelingen van Aſine, in Meſſenie) uit den geſlaghte der Dryopers, roemden en ſtoften, noch ten tijde van *Pauſanias*, op den naem van Dryopers: ja achten zich gelukkigh, en tot roem, dien naem te voeren, en waren voornamelijk vermaekt, Dryopers genoemt te worden.

Dit deden de zeer heilige tempels, die

die op een zelve wyze, als eertijts de tempels op den Parnassus, gestight waren, genoeghzaem blyken.

Daer waren twee tempels, een aen Apollo, en d'ander aen *Dryops* gewijt.

Ook vierden zy allen jaers, *Dryops* ter eere, een feest, en hielden hem voor eenen zoon van Apollo.

Desgelijx maekt *Strabo* Asine tot eene woonplaetse der Dryopers, en verhaelt in 't kort, het geen *Pausanias* wijtloopiger, aldus.

Men zeidt, dat Asine *ook eene woonplaetse der Dryopers zy: 't zy Dryops d'Arkader hen uit de plaetsen, aen Sperchejus, (eene riviere, in Thessalie gelegen,) aldaer met der woon overbraght: gelijk Aristoteles zeidt: of dat Herkules hen uit (het lantschap van)* Doris, *aen (den bergh)* Parnassus *gelegen, verdreven had.*

Ook maakt *Herodoot*, die lang voor *Strabo* en *Pausanias* geleeft heeft, Asine en Hermione tot steden der Dryopers: welk Asine hy Asine, by Lakonisch Kardamila, noemt: gelijk hy ook de Dryopers voor een der vier uitheemsche volken van Peloponnesus hout.

Aldus leit ook zeker letterkunde, by den poëet *Kallymachus*, d'Asineers, die Asine bewoonden, *Dryopers* uit.

Kasiota.

IN het lantschap van *Argia*, of *Argolis*, was ook eene stad, *Kasiota*, alzoo, na zekeren Kretenser *Kasos*, genoemt, die derwaerts van het eilant *Kreten*, nu *Kandia*, (uit nijt, door koning *Minos* van daer verjaegt,) met vele Kretensers getrokken was. Als zeker Grieksch schrijver *Libanius*, in de volgende woorden, verhaelt.

God, na wiens welgevallen de stad gestight wiert, willende uit de beste geslachten dezelve doen vergrooten, wekte Kasos *uit* Kreten *op, of hy iets goets van daer derwaerts zou mogen brengen. Dies volghde de aenzienlijkste Kretensers hem, en vonden, aldaer gekomen, d'Argivers beter, als die in hun lant waren: want* Minos *had hem uit nijt verdreven. Maer d'Argivers namen hem gewillighlijk aen, en maekten hem deelachtig aen de stad en landschap, en aen al wat zy hadden. Maer* Kasos, *die niet min weldaden wist te vergelden, als t'ontfangen, en ziende vele inzettingen en wetten van* Triptolemus *verandert te zijn, voerde die weer in, en stichte de stad* Kasiota.

Koningrijk en stad van Mycene.

MYcene was een zeer aeloude, ja d'alleroudste stad des lantschaps van *Argia* of *Argolis*: want *Pausanias* schrijft, dat niets ouder in *Argolis*, als *Mycene*, gedaght wort: want *Homeer* gedenkt ook *Mycene*, en noemt het een welgebouwt stedeken, en het breetbestraette *Mycene*.

Mycene was by *Juno* zeer bemint, en aen haer gewijd: waerom die *Mycene*, by *Ovidius*, *mijn Mycene* noemt. Desgelijks belijdt *Juno*, by *Homeer*, dat *Mycene*, *Argos* en *Sparte* hare liefste steden zijn.

Mycene wort by *Virgilius* en andere oude poeten, *het Agamemnonische Mycene* genoemt; dewijl *Agamemnon* daer in geheerscht heeft, en geboren was: hoewel *Virgilius*, in zijn tweede boek van *Eneas*, *Mycene* voor gantsch Griekenlant schijnt te nemen: tot geen klein bewijs van d'aeloude heerlijkheit en luister van *Mycene*: gelyk het ook de hof en hoofstad eens koningryks was, en, by *Virgilius*, het *grote*, en, by *Oratius*, het *rijcke Mycene* geheten wort.

Pampinius noemt *Mycene het Inachische Mycene*; dewijl het aen of by de riviere *Inachus* schijnt gelegen te hebben.

Ovidius noemt *Mycene* het *Pelopeiadische Mycene*, dewijl koning *Pelops*, zoon van *Tantalus*, aldaer geregeert heeft: na wiens zoon, *Thyestes*, *Lukanus Mycene Thyesteesch Mycene* noemt.

De Grieken stelden, volgens *Pausanias*, tot stichter van *Mycene Perseus*, zoon

zoon van *Jupijn* en *Danaë*, dochter van *Akrisius*, koning van *Argos*.

Hier om noemt ook *Euripides*, *Mycene*, eene stad van *Perseus*.

Isidorus stelt tot stichter van *Mycene Lacedemon*, zoon van *Semele*.

Het stichten van *Mycene*, door *Perseus*, zou, volgens verhael van *Pausanias*, by dezen voorval geschiet zijn.

Ziet pag. 68. Na *Perseus* zijnen grootvader *Akrisius*, koning van *Argos*, in de stad *Larissa*, aen de riviere *Peneus* gelegen, (derwaerts hy uit vreze voor *Perseus* uit *Argos* geweken was,) met het werpen van eene schijve, onverhoets gedoot had, en weer naer *Argos* gekeert was: maer zich, om den quaden roep van 's grootvaders dootslagh, tot grote schande rekende aldaer te blijven, verwisselde hy met *Megapenthes*, zoon van den overleden koning *Preteus*, van rijke: te weten, *Argos*, dat *Akrisius* bezeten had, tegen *Hereum*, *Midea*, *Tiryns* en de zeelantstreke van *Argolis*, welke plaetse *Megapenthes* van 's vaders wege bezat.

Na dan *Perseus* deszelfs heerschappye aenvaert had, stichte hy de stad *Mycene*, ter plaetse, alwaer hem de knoop van de schede van 't gevest van zijne degen ontvallen was: dewyl hy dat nam voor een teken, tot stichting der stad, geschiet te zijn, en gaf, na deze knoop, aen de stad den naem van *Mycene*; want de knop van een gevest van eene dege wort op Grieksch *Myce* genoemt.

Desgelyx schrijft *Stephanus*, dat *Perseus*, wanneer de Myce of knop van zijne dege, die hy droegh, afviel, op bevel van Merkuur, eene stad gestight, en dezelve daarna *Mycene* genoemt had. Of *Mycene* was alzo, volgens den zelven *Stephanus*, van wege het geloei van *Io*, wanneer ze aldaer eene koe of os geworden was, genoemt: want *Myces*, een Grieksch woort, bediet op Neerduitsch *geloei*.

Daer en tegen hebben andere oude Grieken, volgens *Pausanias* en *Stephanus*, gewilt, dat *Mycene* alzoo na *Myceneus*, zoon van *Sparton*, die een zoon of broeder van koning *Foroneus* was, zou genoemt zijn; hoewel *Pausanias* dat niet voor goet keurt.

Of *Mycene*, zoo andere, by *Pausanias*, willen, zou alzoo na *Mycene*, dochter van *Inachus*, en gemalin van *Arestor*, genoemt zijn. Eene vrouw *Mycene*, wort by *Homeer*, in zijn *Odyssea*, gemelt.

Daer en boven schrijft *Pausanias*, gehoort te hebben, dat, wanneer *Perseus*, in het aenkomen dorste, en eene kampernoelje, of paddestoel, ook *Myces* op Grieksch genoemt, uit d'aerde rukte, daer op water uitgevloeit was: het welk hy met vermaek gedronken, en daer om aen die landstreke of stad den naem van *Mycene* gegeven had.

Mycene lagh vijftigh stadien of minder van *Argos*, een streke van ruim anderhalve Duytsche mijle. Strabo.

Om de onderlinge nabyheit, werden *Mycene* en *Argos* by d'oude Grieksche treurdichters voor een en dezelve stad, of d'eene voor d'andere door malkanderen genomen; en d'eene met des anders naem genoemt: want *Euripides* noemt, in zijne treurspelen van *Efigenia* en *Orestes*, een en dezelve stad, nu *Argos*, en aenstonts weer *Mycene*. Aldus noemt ook *Helena*, in *Orestes* de Argivers, die *Elektra* aenstonts Myceners noemt.

Eenige willen, dat *Mycene*, of de plaetse, daer eertijts *Mycene* lagh, nu [a] *Charia* of [b] *Gerbigni*, of [c] *Agios Adrianos*, dat is, Sint Adriaen; zou genoemt zijn; dewijl, zoo men zeit, die Heiligh aldaer met grooten aendaght eertyts aengebeden wiert; hoewel zonder schijn van waarheit.

[a] Nig. [b] Theut. [c] Sophia.

In den aenvangh was *Argos* machtiger, als *Mycene*: maer naemaels wierdt *Mycene* machtiger, krijgende den aenwas, door het verhuizen der Pelopiders, zonen van *Pelops*, vader van *Atreus*, in het zelve, die derwaerts uit *Pisatis* togen, en *Mycene* in bezit namen: want na alles op de zonen van *Atreus*, *Agamemnon* en *Menelaus*, vervallen was, lijfde *Agamemnon*, d'oudste, hebbende het opperbewint overgenomen, veel lants, te gelijk door geluk en strijtbaerheit, zijnen rijke in: en het hechte ook *Argolis* aen *Mycene*. *Menelaus* nu bezat *Lakonika*: maer Strabo.

Aga-

Agamemnon Mycene, en al de lantstreke tot aen *Korinthus* en *Sicyonie*: welke toen de lantstreke der Jonen en Egialers, en namaels de lantstreke der Achaiers genoemt wiert.

Strabo. Wanneer, na den ondergang van *Troje*, het rijk van *Agamemnon* verdelght was, nam *Mycene* af, en allermeest na de weeromkomste der Herakliders: want na die *Peloponnesus* ingenomen hadden, dreven zy d'oude of voorige heeren daer uit. En aldus wiert door de genen, die *Argos* bemaghtight hadden, ook *Mycene* t'ondergebraght, en in een lichaem getrokken.

Na verloop van tijt, wiert *Mycene* door d'Argivers verdelght, zulx niet een voetstap daer van, ten tijde van *Strabo*, volgens zijn schrijven, meer te vinden was: want d'Argivers, (als *Strabo* op een ander plaetse verhaelt,) trokken met de stedelingen van *Kleone* en *Tegeas*, na den schipstrijt onder het eilant *Salamis*, op, en verdelgden *Mycene* ten gronde, en verdeilden de lantstreke onder malkanderen.

Pauf. Wanneer d'Argivers de muuren van *Mycene* niet konden slopen, dewijl die zeer sterk, en dienvolgens door de Cyklopen gebouwt waren, (gelijk ook de Cyklopen de muuren van *Tiryns* gezeidt wierden gebouwt te hebben) wierden eindelijk de Myceners, zijnde door hongersnoot overwonnen, gedwongen de stad te verlaten. Dier zommige begaven zich na *Kleone*: maer byna het grootste halve gedeelte des volks na *Macedonia*, by koning *Alexander*, de Rijke gebynaemt. De overige menighte week na *Cerynea*, eene stad van *Achaia*, by *Helice*: waer door die stad geweldigh rijk en vermaert wiert. Aldus wiert *Mycene*, dat, ten tijde des Trojaenschen oorloghs, over al de Grieken geboot, ten gronde geheellijk verwoest.

Ziet pag. 67.

Pauf. D'Argivers vergrooten, door het slopen van *Mycene*, *Tiryns*, *Hysias*, *Orneas*, en *Midea*, en zoo eenigh ander geen ongedenkweerdigh stedeken in *Argolis* was, de stad *Argos* met menighte van menschen. Waer door d'Argivers van de Lacedemoners minder te vrezen hadden, en te gelyk voor de gebuuren of rontom woonders maghtigh wierden.

En alhoewel *Strabo* schrijft, dat by zijnen tijt geen voetstap meer van *Mycene* te vinden ware, zoo melt evenwel *Pausanias*, (die onder keizer *Antoninus de Filosoof*, ontrent hondert en veertig jaer na *Strabo*, geleeft heeft,) dat men, by zijnen tijt, te gaen van *Tetrium* na *Argos*, op de linke zyde de puinhoopen van *Mycene* noch zagh: als ook noch eenige deelen van den omtrek, als, een overblijffel van eene poorte, daer aen leeuwen stonden. Deze wierden gezeit werken der Cyklopen te zijn. Ook noemt *Eurypides Mycene* een werk der Cykloper handen.

Diodoor verhaelt d'oorzaken, tyt en ondergang en verdelgen van *Mycene*, door d'Argivers, in de volgende woorden aldus.

Op het eerste jaer van d'acht en zeventighste Olympias, (dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte vier hondert vyf en vyftigh) ontstont tusschen d'Argivers en Myceners een oorlogh.

De Myceners, om d'aeloude waerdigheit van hun vaderlant, wilden de heerschappye der Argivers, gelyk d'andere steden in *Argolis*, niet gedogen: maer hielden zich by hunne wetten en inzettingen, en hadden met het gemeen best der Argivers niet gemeens: ja krakeelden ook met hen om *Junos* tempel en heiligdommen, en eigenden zich de bediening der Nemeesche spelen toe.

Wanneer daer en boven de Argivers besloten hadden, den Lacedemoners, by de Thermopylen, tegen de Persen genen bystant te doen, 't en zy die hen een gedeelte der heerschappye of gebiet over het krijgsheir hadden toegestaen, vervoeghden zich de Myceners alleen uit het gansch getal der genen, die *Argolis* bewoonden, by het krijghsheir der Lacedemoners.

Eindelijk was ook een zeker dughten (of ergwaen) onder de Argivers ontstaen, dat de Myceners, opgewekt door d'aeloude fier en kloekheit van herte, of by aenwas van maght,

maght, met hen om d'opperheerschappye of oppergebiet zouden mogen strijden.

Om deze oorzaken waren d'Argivers op de Myceners gebeten, en hadden al van over ouds deze stad gezoght uit te roeien.

Wanneer dan d'Argivers oordeelde zeer bequame gelegentheit, om hun voornemen uit te voeren, gekregen te hebben, dewijl zy zagen, dat de Spartaners of Lacedemoners om het verloop van hunne zaken, den Myceners genen bystant konden doen, braghten zy, zoo uit *Argos* als uit de maetschappige steden, een heir op de been, en trokken tegen hen op. Na d'Argivers de Myceners in een gevecht overwonnen hadden, hielden zy hen binnen de muuren besloten en belegert. Wel stonden die het beleg eenen tijtlang kloekmoedelijk uit: maer dewijl zy door den oorlogh uitgeput waren, en de Lacedemoners, belemmert door eige oorlogen, en door aertbeving tot den uittersten noot gebraght, hen genen bystant konden doen; dewijlze daer en boven nergens van gene van de strijtgenoten bystant kregen, schoten zy eindelijk, door mangel van bescherming, te kort, en wierden stormenderhant verovert.

Na d'Argivers de stad ingenomen hadden, braghten zy d'inwoonders onder slavernye, en wijden de tiende van den buit aen god Apollo toe, en sleghten de stad ten gronde.

Dezen uitgang viel de stad, die gelukzaligh in aeloude tijden, een baermoeder en voetster van grote mannen, en, door treffelijk uitgevoerde daden, zeer edel was, ten deele, en is tot aen onzen tijt, (te weten tot aen des Zaligmakers tijden: want *Diodoor* heeft onder Keizer *Augustus* geleeft,) van inwoonders woest en ontbloot gebleven. Dus verre *Diodoor*.

Pauf. D'Argivers verdelghden *Mycene* uit spijt van d'onttrokke glorye, en uit haet tegen de Lacedemoners: want als zy, ten tijde van den inval des Persischen krijghsheirs in Griekenlant, zich stil hielden, hadden daer en tegen de Myceners tachentigh mannen na de Thermopylen, tegen de Persen gezonden, en, neffens de Lacedemoners, hand aen 't werk geslagen, en treffelijke daden uitgevoert. Deze hooghmoet en glorye der Myceners stak den Argivers geweldigh in de krop, en gedeegh den Myceners tot ondergang.

Kort na het gevecht by de Thermopylen, zonden ook, volgens schrijven van *Herodoot*, de Myceners en Tirynthers beide, tot bystant in het Griekschc krijgsheir, (dat tegen het krijghsheir van den Persischen koning *Xerxes* by *Platea*, in *Beotia*, te velde getogen was,) vier hondert mannen, die tusschen de Trezeners en Fliasensers geschaert stonden. Toen hadden ook de Argivers geen krijghsvolk in het veltleger der Grieken tot bystant gezonden: dewyl die na de zijde van koning *Xerxes* scheenen te hellen. Ook wierden zy gezeit, zoo *Herodoot* getuight, den Pers in Griekenlant geroepen te hebben: want na zy tegen de Lacedemoners ongelukkelijk geochten hadden, docht hen geen ramp te zwaer, ten aenzien van hunne tegenwoordige droefheit, te konnen overkomen.

Onder de puinhopen van *Mycene* was een bron, met name *Persea*, en onderaertsche huizingen van *Atreus* en zijne kinderen: waer in derzelver schatten gelegen hadden. Daer was ook het graf van *Atreus*, en van al de genen, die, na zy met *Agamemnon* uit het belegh van *Ilium* of *Troje* weerom gekomen waren, op een gastmael, door *Egisthus*, zoon van *Thyestes*, gedoot wierden. Pauf.

Aldaer was ook het graf van *Agamemnon* zelven, en van zijn wagenaer *Eurymedon*. Daer was ook een zelve graf van *Teledamus* en *Pelops*: welke tweelingen *Kassandra* gezeit wiert gebaert te hebben: maer die noch jong zijnde, *Egysthus* aen het graf van d'ouders slaghte.

Ook was 'er het graf van *Elektra*, welke door *Orestes* aen *Pyladas* ten huwelijk gegeven wiert, die by *Elektra* *Medon* en *Strophius* gewan. Een weinigh van de muuren waren *Klytemnestra* en *Egisthus* begraven; dewijl die niet waerdigh geaght wierden binnen

de muuren, op een zelve plaetse, begraven te worden, op dewelke *Agamemnon*, en al de andere, die met hem gesneuvelt waren, begraven lagen. Op de linke zyde van *Mycene*, vijf stadien van daer, stont een tempel van Juno, die aen beide steden, *Mycene* en *Argos* gemeen was.

Nessens den wegh vloeide een water, *Eleutheria* by ouds genoemt: het welk de genen, die over den tempel en over de slaghtoffers gestelt waren, tot zuivering gebruikten.

De tempel zelf stont op een vlakken oort van den bergh *Eubea*: want de drie dochters van de riviere *Asterion*, als *Eubea*, *Prosymna* en *Akrea*, worden gezeit voedsters van Juno geweest te zijn

Na der zelver eene *Akrea*, was de berg *Akrea* genoemt, die tegen over den tempel van *Juno* lag: na *Eubea* was de berg *Eubea* genoemt, op de welke *Junos* tempel stont: gelijk de gront, onder den zelven tempel, na de zuster *Prosymna Prosymna* geheten was. De reviere *Asterion* zelve vloeide beneden den tempel van *Juno*, en week daerna in eenen hol, en wiert verborgen. Aen haren oever groeit een kruit *Asterion* geheten: welk kruit d'oude inwoonders aen *Juno* opofferden, en daer ook kranzen van vlochten.

De bouwmeester van den tempel wiert gezeit *Eupolemus* d'Argiver te zijn. Boven de kolommen waren werken, die ten dele op de geboorte van *Jupijn*, ten dele op den strijt der reuzen en goden, en ten dele op den oorlogh tegen *Troje*, en verwoesting van *Ilium* sloegen.

Voor den ingang stonden beelden, zoo van de vrouwen, die priesterinnen van den tempel van *Juno* geweest waren: als ook van andere helden, en inzonderheit van *Orestes*: want het geen, ten tijde van *Pausanias*, het opschrift van koning *Augustus* had, die wort gezeit *Orestes* geweest te zijn.

In den eersten ingang des tempels op de linke zijde, stonden beelden der Gratien van een aeloud werk. Op de rechte zijde was het bedde van *Iuno*. In 't voorste gedeelte des tempels was ook dat schilt opgehangen, het welk eertijts *Menelaus*, in den Trojaenschen oorlog, *Euforbus* afrukte. Het beelt van *Iuno*, van een ongemene grote, zat'er op een throon, en was van gout en elpenbeen gemaekt, en een werk van *Polykletus*.

Op het hooft was een kroon of krans, die de Gratien en Uuren, beide treffelijk doorwroght, beving. In d'eene hant hield zy de vrucht van een queeappel, en in d'andere een scepter, met den vogel koekoek daer op, die men zeidt hier om daer op gestelt te zijn; dewijl *Iupijn*, zijnde door liefde op de maeght *Iuno* verslingert, zich in eenen vogel koekoek veranderde: dien de maegt als uit spel gevangen had.

Ook wiert gezeit, dat het beelt van *Hebes* by dat van *Iuno* zoude gestaen hebben, en van elpenbeen en gout, door kunst van *Nauchydis*, gewroght zijn. Op een kolom stont ook een oud beelt van *Juno*: maer het oudste van alle *Junos* beelden was van wilden perenbomen hout gemaekt.

Wanneer *Pirasus*, zoon van *Argus*, dat beelt na de stad *Tiryns* overgevoert had, bragten d'Argivers het zelve, na het verdelgen van *Tiryns*, weer in den tempel van *Iuno*. *Pausanias* getuight, dat zittende en van eene tamelijke grote gezien te hebben. Ziet pag

Keizer *Adrianus* vereerde ook in dezen tempel een paeuw, *Junos* vogel, van gout, en met edele gesteenten bezet: en keizer *Nero* eene goude krone en purpere rok. Boven dezen tempel lagen de grontvesten van een ouder tempel, die verbrande, als *Chrysis* priesterin was. Ziet pag 78.

Daer de wegh van *Mycene* na *Argos* liep, stont, op de linke zijde, nessens den wegh, een helden gedenkstuk of teken van *Perseus*.

Te gaen een weinigh van dit helden gedenkstuk, was in *Argia*, of op de grensen van *Argia*, het graf van *Thyestes*, zoon van *Pelops*: waer op een marmere Ram gestelt was: waer om dat graf ook de *Rammen* genoemt wiert. Want *Thyestes* ontnam den broeder *Atreus* het lam met een goude vacht; dewijl *Atreus*, wanneer *Thyestes* zijne vrouw *Erope* verkraght had, hem gelijk met gelijk niet wilde vergelden; maer hy slagte zijne kinderen, en zette die gekookt tot lekkere dischgeregten, den broeder voor.

Ael-

Aeloude ſtaet en regering van *Mycene*: en geſlaght der Perſiders.

IN *Mycene* hebben in aeloude tijden, voor en kort na den Trojaenſchen oorlogh, twee geſlaghten met koninglijken titel geregeert. Het eerſte was het geſlaght der Perſiders, of Perſidynen, dat zijn nakomelingen van *Perſeus*: en het ander, of twede, het geſlaght der Pelopiders, of nazaten van *Pelops*, zoon van *Tantalus*. Beide deze geſlaghten waren uitheemſche of vreemden geſlaghten: het een, door *Perſeus*, af of herkomſtig uit *Egypten*, volgens gemeen gevoelen: en het ander, door *Tantalus*, uit *Frygie*, een lantſchap van *Klein Aſie*.

Na *Perſeus*, zoon van *Danaë* en *Jupijn*, de ſtad *Mycene* geſtight had, bleef hy aldaer, als koning heerſchen, en ving een nieu koningrijk aen; latende dat aen zijne nazaten over. Ziet pag. 68.

Perſeus trok, volgens *Herodoot*, na *Cepheus*, zoon van *Belus*, en nam *Andromeda*, zijne dochter, ten wijve. *Perſeus* gewan by *Andromeda*, dochter van *Cepheus*, verſcheide zonen, als *Perſes*, *Stenelas*, *Erythras*, *Cynirus*, *Merrhus*, *Neſtor*, en *Helius*, en eene dochter, met name *Gorgofone*.

Perſeus was eigentlijk *Eurymedon* genoemt; maer *Perſeus* gebynaemt.

Perſeus was van *Chemmis*, eene grote en aeloude ſtad van het Thebaiſche lantſchap, in *Egypten*, geboortig, of liever herkomſtigh, als de Chemmiters of ſtedelingen van *Chemmis*, by *Herodoot*, in zijn eerſte boek, getuigen: want *Danaus* en *Lynceus*, zijnde Chemmiters, waren, volgens zeggen der Chemmiters ſelfs, na Griekenlant overgeſcheept: gelijk ook de Chemmiters, in het beſchrijven van dier geſlaghtboom, op *Perſeus* vervielen of eindighden.

Dees *Perſeus* was, zoo de Chemmiters zeiden, om dezelve oorzake na Egypten getrokken, welke ook de Grieken zeiden; te weten, om het hooft van *Gorgo Meduſa* uit *Lybie* te halen. Hy was by de Chemmiters gekomen, en had al de magen gekent: en ook, uit zijne moeder *Danaë*, den naem van *Chemmis* verſtaen. Wanneer hy in Egypten was, hadden de Chemmiters, op zijn bevel, de naekte worſtel-ſtrijden of ſpelen aengerecht. Herod.

De Chemmiters rechten, *Perſeus* ter eere, na de Griekſche wyze, naekte worſtel-ſpelen, met allerlei ſlagh van ſtrijden, aen; en zeiden hierom, in het aenrechten van naekte worſtel-ſpelen, van d'Egyptenaers te verſchillen, dewijl *Perſeus* uit dier ſtad her of afkomſtigh was. Zy ſtelden, tot prijzen, vee, rokken, en vachten of vellen van dieren in.

Desgelijx ſchrijft *Diodoor*, hoe verhaelt wort, dat *Perſeus* ook in *Egypten* geweeſt zy. Waerom de Grieken de voortteling van de goddin *Iſis* aen *Argos* hadden overgeſchreven.

Daer en tegen hielden de Perſianen, volgens ſchrijven van *Herodoot*, *Perſeus* voor eenen Aſſyrier: maer die een Griek geworden was: doch niet de voorzaten van *Perſeus*: want de voorouders van *Akriſius* beſtonden *Perſeus* in namaeghſchap niet: maer die waren, na het zeggen der Grieken, Egyptenaers. Voor Aſſyrier kan, by *Herodoot*, gevoeghelijk een Syrier verſtaen werden: want die van de Grieken Syriers, wierden van de Barbaren Aſſyriers genoemt, volgens ſchryven van den zelven *Herodoot*.

In de ſtad *Chemmis* was ook een vierkante tempel van *Perſeus*, zoon van *Danaë*: rontom den welken dadelboomen groeiden. De voorhoven of ingangen des tempels waren van zeer groote ſtenen gebouwt: op den welken twee groote ſteene beelden ſtonden. In den tempel ſtont het beelt van *Perſeus*, die dikwils, zoo de Chemmiters zeiden, uit of op de aerde aen hen, en dikwils binnen den tempel, verſcheen. Na die verſcheenen was, wiert gantſch Egypten gelukzaligh of vruchtbaer. Herod.

De ſchoen, die *Perſeus* gedragen had, was van de groote van twee ellen gevonden.

Perſeus had eenen boom *Perſea*, in *Memfis*, † eene oude ſtad van Egypten, geplant; waerom ook Alexander de Grote, Plin. Kallimach. † Nu Kairo.

Grote, d'overwinnaers, ter eere van zijn overgrootvader, met dien boom, of met het loof van dien boom, te bekranzen, aldaer ingevoert had. Tot geen klein bewijs van *Perseus* af komste, uit Egypten.

Ovidius en andere oude poëten, maken *Cepheus*, schoonvader van *Perseus*, tot koning van Ethiopie. *Strabo* daer en tegen, *Plinius, Solinus, Stephanus* en *Pausanias* willen, dat *Cepheus* in *Ioppe*, nu *Jaffo*, eene stad van *Iudea* of *Fenicie*, aen de Middellantsche Zee gelegen, zou geregeert hebben; dewijlze stellen, dat aldaer het bedrijf der fabel van *Andromeda* en *Perseus* geschiet zy.

Maer het dient aengemerkt, dat *Cepheus* hierom gezeit wort in Ethiopie geregeert te hebben, dewijl Ethiopie by d'ouden, volgens *Strabo*, tot aen Fenicie uitgestrekt wierdt. Aldus schrijft ook *Plinius*, dat Ethiopie tot aen de Middellantsche Zee heerschte, ten tijde van koning *Cepheus*, als blijkt, zeidt hy, uit de fabel van *Andromeda*.

Men zeit *Andromeda*, volgens *Plinius*, op een eilant, of klip, of grote steen, *Paria*, in de Fenische zee, voor de stad *Joppe*, aen een keten gekluistert, voor zeker zeegedrogt,* *Cetus*, door de Nymfen gestelt was, om verslonden te worden, tot straffe van hare moeder, die haer beroemt had, de Nereides in schoonheit t'overtreffen. *Perseus*, na het keeren tot zijn vaderlant, uit *Libye* of *Afrika*, en na het dooden van *Medusa Gorgo*, verloste *Andromeda*, met het dooden van het zelve zeegedroght, en nam haer ten wyve.

*of Walvisch.

Markus Scaurus, zoo *Plinius* schrijft, toonde 't geraemte of de gebeente van 't gedrogt, (voor 't welk gezeit wiert *Andromeda* gestelt te zijn,) onder andere mirakelen, te Rome, die uit Joppe, een stedeken van Judea, gebragt waren. Zy waren veertigh voeten lang, en overtroffen de Indische olifanten in dikte: en de ruchgraet was anderhalve voet dik. Doch dit gebeente was ongetwijfelt een gedeelte van een geraemte van een walvisch. Ook wierden, volgens den zelven *Plinius*, en den Joodschen histo-

historyschrijver *F. Josephus*, de voetstappen der boeiens van *Andromeda*, op den steen of klippe, die voor Joppe lagh, getoont.

Dies *Plinius* het geen dat by d'ouden, nopende *Andromeda* en *Perseus*, verhaelt wort, voor gene fabel: maer voor een ware historie schijnt gehouden te hebben.

In het lant der Hebreen, by de stad *Joppe*, dicht aen zee, was, volgens *Pausanias*, een geel of root water, niet verre in kleure afwijkende van bloet, of zo root byna als bloet. Zoo de sprake onder de inwoonders ging, had *Perseus* in dezen bron of in dit water, na het zee-gedroght *Cetus*, (voor 't welk de dochter van *Cepheus* gestelt was,) gedoot te hebben, het bloet afgewosschen.

Namaels wiert *Andromeda*, door weldaet van *Minerva*, aen den hemel, onder de sterren, opgeheven en geplaatst: desgelijx ook haer vader *Cepheus*, en moeder *Kassiope*; hoewel *Stephanus Iope*, tot moeder van *Andromeda* maekt: na de welke ook alzoo de stad *Iope* of *Ioppe* genoemt was.

Perseus verstond zich op de Magische of zwartekunst: van dewelke Moses handelt. Hy deed, na verscheide landen, verscheide velttochten, en bevocht vele groote zegens op verscheide volken.

Hy bevocht ook op vader *Liber*, of *Bacchus*, de zege, wanneer die, met een krijghsheir, verzelt met vele vrouwen, na Argos optrok, en dode vele van die vrouwen, en onder andere *Chorias Menias*, welke alleen een byzonder graf in Argos had: maer al d'andere vrouwen lagen by malkanderen in een zelve graf.

Hy overwon de Gorgones in *Libye*, koning *Fineus* in *Ethiopie* of *Thracie*, en koning *Polydektes*, met al d'inwoonders, op het eilant *Serifos*, met den zelven in steen door het tonen van het hooft van *Gorgo Medusa*, te veranderen: om zich over zijne moeder te wreken, die *Polydektes* tegen wil zoght te trouwen.

Gorgonen. De Gorgonen, alzoo met een algemeenen naem genoemt, waren drie gezusters, en dochters van *Forkus*, of *Forcys*, zoon van *Pontus*, als *Medusa*, *Stheno* en *Euryale*, die gezeit wierden by het zeegedrocht *Cetus* geteelt te zijn, en d'eilanden *Dorkades*, in den Ethiopischen Oceaen, tegen over de hoven der Hesperides gelegen, bewoont te hebben. Eigentlijk wiert *Medusa* ook *Medusa Gorgo* gebynaemt, en anders ook, na den vader *Forcys*, *Medusa Forcys*. Gelijk ook ieder van de twee andere zusters, boven haren eigen naem, bywijle de bynaem van *Gorgone*, by de poëten toegevoegt wort. Ook wert by *Herodoot Medusa*, uitstekentheits halve, alleenlijk *Gorgo* genoemt. *Gorgo* is herkomstig van het Grieksch woort *Gorgotes*, dat op Neerduitsch zoo veel als *bars*, *nors* of *wreetheit* wil zeggen.

Deze drie gezusters of *Gorgones* worden gezeit kronkelende slangen, in plaetse van hair, op 't hooft, en een eenigh oogh gehad te hebben, dat zy by beurte gebruikten, en al de genen, die hen aenzagen, in steen veranderden.

Medusa Gorgo wort gezeit, behalve andere uitstekende gaven van schoonheden, goutgeel hair gehad te hebben, door welker glans *Neptuin* bekoort wiert, en haer, in den tempel van *Minerva*, besliep: waer uit het gevleugelt paert *Pegasus* geboren wiert. *Minerva* hier over geweldigh verstoort, veranderde het hair van *Medusa*, waer mee zy haren minnaer het allermeeste bekoorde, in slangen, en gaf aan haer, dat al de gene, die haer aenzagen, in steen veranderden.

Dewijl dan niemant zulken yzelijken wanschepsel derfde aenschouwen noch bezichtigen, nam *Perseus* den last op zich, om het te dooden, en van kant te helpen. Hy wapende zich met een krom of zeisvormig zwaert, *Harpe* genoemt, en met *Egis*, of spiegelschilt van *Pallas*, van zeer blinkend koper, in het welk hy *Medusa*, als in een spiegel, van ter zijden veilig kon aenschouwen. Hy had daer en boven aen de voeten de hielvleugelen of gevleugelde voetzolen, of vleugelschoenen van *Merkuur*, waer op hy door de lucht zou gevoert worden. Waerom *Perseus*, by den poëet *Katullus*, op Latijn *Pennipes*, dat is, *pen-voet*, genoemt wort. Ook had

had hy op het hooft eene ſtormhoet van *Orkus*, die, als ook de hiel of voetzool vleugelen, hem de Nymfen gegeven hadden.

Zoo *Pauſanias* getuight, zouden de Nymfen aen *Perſeus*, tot een geſchenk de ſtormhoet en hielvleugelen of voetzolen van *Merkuur* gegeven hebben: want hy ſchrijft aldus.

Wanneer *Perſeus* na *Libye* of *Afrika* en tegen *Meduſa* optrok, hadden de Muſen hem eene ſtormhoet en hielwieken, door de welke hy door de lucht zou gevoert worden, tot een geſchenk gegeven: zoodanigh *Perſeus* ook in den tempel van *Minerva*, die op den hooghſten heuvel van *Lacedemon* ſtont, in koper afgebeelt was. Dus verre *Pauſanias*.

Perſeus, aldus gewapent, beſprong *Meduſa*, wanneer dezelve, en de ſlangen om haer hooft, in ſlaep lagen, onverziens, en doode haer, met het treffen van een eenigen zeer ſterken ſlagh, en hieuw haer het hooft af, dat hy op het *Egis*, of ſpiegelſchilt van *Pallas* ſtelde.

Pauſ. De zuſters van *Meduſa*, die vleugels of wieken hadden, vervolghden den vliegenden *Perſeus*.

In het keeren na zijn vaderlant, met het hooft van *Meduſa Gorgo*, waren de neervallende bloetdroppelen, door de woeſtyne van Libye of Afrika, in ſlangen verandert. Gelijk ook *Ovidius* van *Perſeus* aldus ſchrijft. *Wanneer de overwinnaer boven de Libyſche zanden zweefde, vielen de bloedige droppelen van het Gorgoniſche hooft, die d'aerde, wanneerze in dezelve ontfangen wierden, tot levendige ſlangen maekte.* In een zelven zin ſchrijft ook *Apollonius*.

Eenige trekken deze fabel van *Perſeus*, en het dooden van de *Gorgonen*, in eenen zin van eene ware hiſtorie. Want de Gorgonen, volgens ſchrijven van *Diodoor*, waren ſtrijtbare vrouwen in *Libye* of *Afrika*, tegen de welke *Perſeus* oorlogh voerde.

Daer na deed *Perſeus Mauritanie* of Morenlant den oorlog aen, en leverde den Ethiopers of Moren ſlagh, by wien hy de bruiloft met *Andromeda*, dochter van *Cepheus*, vierde.

Na hy eindelijk weer na Griekenlant, met zijne moeder, gekeert was, nam hy het rijk der Argivers in, na hy *Preteus*, zijne oom, koning der Argivers, en *Polydektes*, koning van het eilant *Serifos*, die hem grotelix verongelijkt had, overwonnen had.

Ten leſte zette hy eene ſchoole op den bergh *Helikon* op: waer door hy zulke groote beroemtheit bequam, dat hy, door de poëten en wiskunſtigen met lofredenen, tot in den hemel, gelijk men zeid, verheven en onder de ſterren geplaetſt wiert.

Zulke groote dingen nu had *Perſeus*, met eene ongeloofelijke vaerdigheit, en ſchranderheit van geeſt, volbraght. Waer om *Perſeus* ook van de poëten verziert wort met hiel of voet zool vleugelen, zwaert van *Merkuur*, ſtormhoet van *Orkus*, en *Egis* of ſchilt van *Pallas* begiftigt of gewapent geweeſt te zijn: want de hielvleugelen bedieden vlugh of ſnelheit: het zwaert van *Merkuur*, ſchranderheit: de ſtormhoet van *Orkus*, een heimelijken of bedekten raet: en het ſchilt van *Pallas*, zeltzame gelukzaligheit. Maer door het hooft van *Meduſa*, op wiens aenſchouwen en zien, alle menſchen in ſteenen veranderden, wierden de onmetelijke rijkdommen der Gorgonen bediet. Want op de Weſter eilanden, alwaer het volk der Gorgonen woonde, waren eertijdts de grootſte rijkdommen van den gehelen aertbodem, volgens getuigenis van *Plato*.

Forkus, vader der Gorgonen, wiert ook voor eenen koning van d'eilanden van *Sardinie* en *Korſika* gehouden, Pauſan. maer was, in eenen ſchipſtrijt, door *Atlas*, overwonnen, en quam in dat gevecht te verdrenken: en wert nergens namaels gevonden: waerom hy gehouden wiert onder het getal der zeegoden ontfangen te zijn.

Op de merkt van *Argos* was een aerde heuvel opgeworpen, in dewelke gezeit wiert, het hooft van *Meduſa Gorgo* geleit te zijn. Overgeſlagen de fabelen, zeidt *Pauſanias*, wort, onder andere, dit van haer verhaelt: als dat zy eene dochter van *Forkas* zou geweeſt zijn. Na de doot van den vader had zy het rijk, over de genen, die aen den

den poel *Tritonis* woonden, aenvaert en behouden. Zy was gewoon ter jacht en ten stryde, met een hoop van Afrikanen, daer zy over heerschte, te trekken. Wanneer zy den krijghstroepen van *Perseus*, die hy uit *Peloponnesus* gevoert had, met hare slaghbende ontmoete, was zy 's nachts door lage overvallen en gedoot. *Perseus*, over de schoonheit van deze heldin verwondert, had haer het hooft afgehouwen, en dat na Griekenlant, tot een schouwspel, overgevoert.

Maer een ander verhael, zeidt *Pausanias*, en veel waerschijnelyker, als het eerste, wort van zekeren *Proklus*, een Karthagener, gedaght: te weten, in de woestyne van Afrika worden vele beesten, van wonderlyke en ongehoorde gedaente, geteelt, waer onder drie wilde mannen en vrouwen zyn. Ook getuight hy, eenen man gezien te hebben, die van daar na Rome gebraght zy. Dies hy giste, dat *Medusa*, eene van die vrouwen ware, die van hare troepen afdwalende, aen de poel *Tritonis* gekomen was, en de bywoonders qualijk gehanthaeft had, tot dat zy van *Perseus* gedoot waren.

Het schip was ook *Gorgo* geheten: in welk *Perseus*, na hy *Gorgo Medusa* overwonnen had, weer in zijn vaderlant gevoert wiert: te weten, het was alzoo, na *Gorgo*, dat is, het hooft van *Medusa*, genoemt, dewijl dat in het zelve geleit was, en te gelijk met *Perseus* overgevoert wiert.

Na *Perseus*, door zoo vele treffelyke daden, een deurluchtigen en beroemden naem bekomen had, en weer met zijne moeder *Danaë* na Griekenlant getrokken was, stichte hy de stad *Tarsus*, in *Silicie*, een lantschap van klein Asie, en *Ikonium*, in *Lykaonie*: hoewel andere *Sardanapolus*, koning van *Assyrie*, de stichting der stad *Tarsus* toeschryven.

Hy dode, met het werpen van eene schijve of werpsteen, zijnen grootvader *Akrisius*, in *Larissa*, een lantschap van *Thessalia*, aen den vliet *Peneus*, en aenvaerde het koningrijk van *Argos*, en rechte daerna het koningrijk van *Mycene* op.

Hy quam eindelijk in den oorlogh, dat uit een krakeel met zijnen schoonvader *Cepheus* ontstaen was, te sneuvelen. Daer en tegen wil *Hyginus*, dat *Perseus* door *Megapenthes*, in weerwrake van zijnen vader *Preteus*, zou gedoot zijn.

Hy wiert nessens den wegh, die van *Mycene* na *Argos* liep, begraven: gelijk aldaer ook een helden gedenkstuk of teken van *Perseus* opgerecht was. Ook wiert hy, na zijne doot door d'inboorlingen en gebuurvolken geeert. Maer de grootste eere deden d'eilanders van *Serifos* hem aen: dewijl hy aldaer opgevoet was. Pausi.

Ook stont by d'Atheners een tempel van *Perseus*, en in den zelven een altaer van *Diktys* en *Klymenes*, die de behouders of verlossers van *Perseus* genoemt wierden: want als *Perseus*, volgens *Strabo*, met zijne moeder *Danaë*, door den vader *Akrisius*, in eene kiste in zee gesmeeten was, had zeker *Diktys*, in 't visschen, die kiste met netten opgehaelt. Ziet eilant Seriph.

Boven *Nemea* is een bergh *Apesas*: op den welken *Perseus* gezeit wort allereerst aen den Apesantischen *Iupijn* slaghoffer gedaen te hebben. Pausi.

Een weinigh te vore is, uit *Plinius*, gedaght, dat de boom *Persea*, volgens gevoelen van geletterder luiden, niet uit *Persie*, tot de straffen zou overgebraght; maer door *Perseus*, in de stad *Memfis*, gezait of geplant zijn. Doch zoo men zekeren Griekschen schrijver en arts *Nikader*, gelooven magh, zou *Perseus*, wanneer hy het lant van *Cepheis* t'eener tijde verlaten, en den witten hals van *Medusa*, met de *harpe* (dat is, een krom zwaert) afgehouwen had, den boom *Persea*, eene nieuwe gifte van *Cepheus*, in de Mycenische akkers, ter plaetse, daer de knop van de *harpe*, onder den spitsen kruin van *Melanthis* afviel, gezaeit hebben.

Uit welk schrijven van *Nikader* blijkt, dat de boom *Persea* of *Perseia*, in het lant van *Cepheis*, anders *Cephenia*, (alzoo na *Cepheus* genoemt,) eigentlijk gegroeit hebbe, en door *Perseus* daer uit, na Griekenlant overgebraght zy.

Dat door het lant of rijk van *Cepheus*, of door *Cephenia* of *Cepheis*, by d'oude poëten *Ethiopie* verstaen werde,

de, en in welken zin *Ethiopie* te nemen zy, hebben wy ook te vore verhaelt: dies dan, volgens dit gevoelen, de boom *Persea* of *Perseia* uit Ethiopie na Griekenlant, of, volgens *Plinius* en anderen, door *Perseus* na Egypten zou overgebraght zijn: dewijl *Plinius* schrijft, dat de boom *Persea* of *Persika* (want die twee boomen verwert *Plinius* onder malkanderen) door *Perseus* in Egypten gezait zy.

Andere daer en tegen hebben gewilt, dat *Cepheis* of *Cephenia* het lant of geweest der Chaldeen zy. Want de Chaldeen, als *Stephanus* getuight, waren te vore *Cephenes*, na *Cepheus*, genoemt. Na de doot van *Cepheus* (zeidt hy,) trokken de Chaldeen, uit Babylon, op, en verhuisden uit hun lant, en namen *Choge*, een vlek aen den *Tigris*, in. Waer na het lant niet meer *Cephenia*, noch d'inwoonders *Cephenes*, maer *Chaldeen* genoemt werden. Doch dit zijn louter beuzelen der oude Grieken: want de Chaldeen zijn altijt Chaldeen geheten, met een weinig gebroken naem, uit het Hebreeusch woort *Chasdim* herkomstigh.

Een ander gemeen gevoelen is, dat het rijk van *Cepheus Persis* of Persie geweest zy.

Ook belyden de Persen of Persianen, by den zelven *Herodoot*, dat zy uit *Perses* gesproten, en, by gevolgh, afkomelingen der Argivers waren: want de Persen hielden ook *Perses* voor een zoon van *Perseus*, (zoon van *Jupijn* en *Danaë*, dochter van *Akrisius*, koning van *Argos*,) uit *Andromeda*, dochter van *Cepheus*, geteelt.

Gelijk ook de Persen of Persianen, volgens *Herodoot*, van de Grieken *Cephenes*, en van zich zelfs en van de bywoonders *Arteers*: maer van *Perses*, zoon van *Perseus* en *Andromeda*, den bynaem van *Perses* bekomen hadden, en Persen genoemt waren: te weten, sedert *Perseus*, zoon van *Danaë* en *Jupijn*, na *Cepheus*, zoon van *Belus*, getrokken was, en *Andromeda*, zijne dochter, ten wijve genomen had, daer by hy eenen zoon gewan, dien hy *Perses* noemde, en aldaer liet blyven: want *Cepheus* had geen mannelyken oir.

Of anders zou men slechts kunnen zeggen, dat, gelijk de Persen hunnen naem van *Perses*, zoon van *Perseus* en *Andromeda*, bekomen hebben; alzoo ook de Persea of persika boomen, na dien *Perses* genoemt ware. Of men zou kunnen zeggen, dat *Perses*, zoon van *Perseus* en *Andromeda*, uit het lant *Ethiopie* van zijn grootvader na *Persie* getrokken ware, na wien sedert de volken, te vore by de Grieken *Cephenes* geheten, Persen genoemt waren.

Dewijl dan byna al de schryvers hier in over een komen, dat de boom Persea, dien de later schryvers Persika genoemt hebben, door *Perseus*, uit *Cephenia*, of *Cepheis*, het lant van zijnen schoonvader, in Griekenlant overgebraght zy; zoo volght uit het gevoelen der genen, die het geweest van *Cephenie* in het gebiet der Persen stellen, dat dat slagh van boom, of vrucht, uit Persie gebraght zou zijn; maer door *Perseus*, van wien het ook den naem van *Perseia* of *Persea* bekomen heeft: want de boom *Persea* heeft niet van het lant van *Persie* of *Persis*: maer van *Perseus*, zijnen oorsprong en naem.

De Persen, als zeker oude uitlegger van *Nikaner* getuight, zonden den doodelyken boom Persea, dien zy hadden, in Egypten, ten einde door den zelven vele menschen zouden omkomen: maer die was met een geheel anderen uitslagh, dienstigh, en braght zeer zoete vruchten voort, gelijk heden te zien is.

Theophrastus, een aeloude Grieksche kruitbeschrijver, beschrijft den boom *Persea* aldus.

De boom in Egypten, *Persea* genoemt, is hoogh en fraei van aenzien, en in bladen, bloemen en takken, en dienvolgens geheel in gestalte, eenen perenboom gelijk: behalve d'een, te weten de boom Persea, altijt bladen, en d'andere afvallende bladen heeft. Hy brengt overvloedigh veel vruchten voort, en geeft die t'allen tijde rijp: groeyende altijt, na d'oude, nieuwe vruchten. De vruchten zijn volkomen in de jaerwinden rijp,

en

„en van de groote, als een peer, „langwerpigh van geſtalte, van de ge- „daente, als een amandel, groen van „kleur, en beſluiten van binnen eene „kern, als eene pruym: maer veel „kleinder en zachter. Het vleeſch is „zeer zoet en liefelijk, en licht om „te verteiren: want het brengt den „genen geen overlaſt aen, die dezel- „ve veel gegeten hebben.

„De boom zelf munt in lenghte, „dikte, en vaſtigheit van wortelen „uit. Het hout is ſterk en fraei in 't „oogh, en, als dat van den boom „Lotus, zwart: waer van beelden, „ledekanten, tafeltjes en dergelijke „dingen gemaekt worden. Deze „boom is in *Egypten*, en in de naeſte „plaetſen vruchtbaar: maer komt „op het eilant van *Rhodus* alleenlijk „tot bloeien of bloeiſel: want hy „brengt nergens, als in *Egypten*, over- „vloedigh en zoete vruchten voort.

Galenus getuight, dat hy in *Alexandrye*, eene ſtad van *Egypten*, den boom *Perſea*, die een grote boom is, alleenlijk gezien hebbe, en by gene andere volken, die onder het gebiet der Romeinen ſtonden. Eenigen, (voeght *Galenus* daer op) noemen den zelven boom *Perſea* of *Perſeon*, en zeggen, dat zijne vrucht zoo ſchadelijk zy, dat dezelve, gegeten, den menſch dode; maer, zijnde na het geweſt van *Egypten* over gebraght, tot eene bequame ſpijze ſtrekke, en als appelen en peren gegeten werde: gelijk ze ook van die zelve grote is.

Aldus ſchrijft ook *Dioskorides*, dat de boom Perſea van *Egypten* eene eetbare vrucht drage, die goet voor de mage is. Hy voeght'er by, hoe eenige geſchreven hebben, dat de boom Perſea in *Perſie* dodelijk of vergiſtight zy: maer na *Egypten* overgebraght, van nature verandere, en eetbare vruchten voortbrenge.

De boom Perſea is, zoo *Plutarchus* ſchrijft, onder alle bomen aen *Iſis* de aengenaemſte, en in *Egypten* het allerberoemſte; dewijl die eene vruchte een herte, en een blat eene tonge gelijk heeft.

Plinius verwert op d'eene plaetſe, in 't beſchrijven, den gemenen perſika of perſikboom, met den perſeaboom van *Theofraſt* en *Dioſcorides*. Ook ſchrijft *Plinius* op d'eene plaetſe het zelve van den perſika of perſikboom, het geen *Theofraſt* van den perſeaboom: want *Plinius* ſchrijft, dat de perſikaboom op *Rhodus* alleenlijk bloeje, en gene vruchten geve: het zelve ſchrijft *Theofraſt* van den perſeaboom. *Kolumella* ſchrijft ook het zelve van den perſikboom, het geen *Dioſkorides* van den perſeaboom.

De perſeaboom wiert, volgens zommigen, in *Egypten*, *Amygdain* en *Amygdala* genoemt.

Eenige willen den boom perſea der oude Grieken voor dien boom gehouden hebben, die Manga of Amba by de Ooſt Indianen, en by de Weſt Indianen Cluſ. *Agukate* geheten wort. Ook ſchrijft *Strabo*, dat in Indiën en Ethiopia alleenlijk een grote boom perſea groeije, met eene zoete en grote vrucht.

Een groot geſchil wort onder de gewas of kruitbeſchrijvers gedreven, of de perſeaboom en perſikaboom (anders nu Perſe en perſikboom genoemt) een en dezelve, of een verſcheiden boom zy: want beide gevoelens ſteunen op zeer vaſte bewijsredenen. Doch dat de perſeaboom een ander van de perſika of perſikboom zy, kan met meerder waerſchijnelijkheit gezeit worden.

Eerſtelijk, dewijl *Dioſkorides* en *Galenus* van den perſikaboom, en van de perſeaboom afzonderlijk en in verſcheide hoofdſtukken handelen. Ten twede, dat *Galenus* ſchrijft, in *Egypten* alleenlyk den perſeaboom gezien te hebben, daer de perſikaboom zeer gemeen in Italien is. Ten derde, dat de beſchrijving van den perſeaboom, door *Theofraſt* gedaen, geenzins met die van den perſikaboom overeenkome: want de perſeaboom was den gehelen tijt van 't jaer met vruchten beladen: maer de perſikaboom draegh alleenlijk des zomers vruchten. De perſeaboom heeft bladen die van den pereboom, maer de perſika heeft bladie van den amandelboom gelijk. De perſeaboom behout altyt zyne bladen, maer die van de perſika vallen allen jaers af.

Daer en boven ſchynt *Plinius* deze beide bomen van malkanderen t'onderſcheiden; hoewel hy ook eenige dingen van de perſikaboom ſchryft, die

die *Theofrast* van den perseaboom: want aldus schryft *Plinius*.

De persikebomen zijn laet, en bezwarelijk overgekomen, als die op Rhodus niets dragen. Het welk dier eerste ontfang, of herberg-plaetse was, (het zelve schryft ook *Theofrast* van den boom persea.) *Het is valsch, dat de vrucht daer van, die in Persie groeit, vergiftigt zy, en pijne veroorzaekt. Dat hebben eenige naerstiger (of naukeuriger) onderzoekers van den persea geschreven, die een geheel ander boom is, den roden Myxes of pruimboom gelijk: en wil buiten het Ooste niet groeien. Geleerder Juiden hebben ook geloghent, dat die uit Persie, om de straffen, overgebragt zy: maer door Perseus in Memfis gezaeit zy. En hier om had Alexander ingevoert, dat met den zelven d'overwinnaers aldaer bekranst zouden worden, ter eere van zijnen overgrootvader.*

Anders kan dit geschil aldus beslecht worden.

Een ander was de gemene perseaboom by de oude Grieken, en een ander d'Egyptische perseaboom.

Egypten heeft vele byzondere en eige bomen en gewassen gehad, die nergens anders groeiden. Wanneer de Grieken aen die gewassen of bomen namen wilden geven, hebben zy dezelve, na de gelykenis van hunne bomen, welke zy hadden, genoemt, als d'*Egyptische* * *Morus*, *Egyptische Vijgeboom*, *Egyptische Akanthus*: daer die nochtans bomen van een byzonder slagh in *Egypten* waren. Het zelve moet van den perseaboom gezeit worden. Dees boom, met dien naem aen Griekenlant bekent, was door *Perses* over-gebraght, 't zy uit *Ethiopie* of *Persis*: waer om ook die persika (nu perse of persikboom) by de later schrijvers genoemt wiert. *Nikander*, *Posidonius* en *Klearchus* hebben dien boom, door *Perseus* overgebragt, *Perseia* genoemt, en van de persea of persikboom van Griekenlant verstaen: een boom, die van den steen licht kan gezait worden, en weligh groeit, en overal byna voortkomt, en overal, daer hy voortkomt, vruchten draegt.

* Of Moer-besien-boom.

Wijders, de naem van Persea wiert by d'oude Grieken ook aen een boom, aen *Egypten* eigen, gegeven, om eenige gelijkenis, naer het schijnt: daer die nochtans een geheel ander boom is: want aldus noemt *Theofrast* altijt dien boom *Persea* uit *Egypten*, of de *Egyptische Persea*, om dien van den gemenen boom Persea t'onderscheiden. Aldus noemt hy zeker gewas, d'*Egyptische Akanthus*, en d'*Akanthus uit Egypten*, om die van de gemene Akanthus te onderscheiden. Maer na de Griekschen schrijvers, van de midden eeuwe, dien boom, die by d'ouden enkelijk Persea genoemt wiert, zelfs Persika begonnen te noemen, is de naem van Persea aen de Egyptische Persea gebleven. Daerna hebben zy dien boom van *Egypten*, die by de oudste Grieken, *Persea uit Egypten*, en *Egyptische Persea* genoemt wiert, enkelijk *Persea* genoemt: dewijl niet meer eene toepassing van eenen bynaem van node was, om het onderscheit van beide bomen te bedieden; naerdienze den gemenen Griekschen boom Persea alree Persika noemden.

Dies dwaelt *Plinius* zeer verre, gelijk gezeit is, die d'*Egyptische Persea*, van *Theofrast*, die op *Rhodus* niet vrugtbaer was, door den Persikaboom nu Persikboom verstaet: die, gelijk men des bewust is, in Griekenlant al van outs her, en overal, daer die groeide, vruchtbaer ware.

En niet alleenlijk heeft *Plinius*, maer ook hebben de later Griekschen schrijvers in die dwaling gesteken: als d'uitlegger van *Nikaner* en andere.

Volgens eenparigh gevoelen van al d'oude schryvers, zoo Grieken als Latynen, zou de boom persea van *Egypten* altyts groen van bladen zyn, en langwerpige vruchten hebben, besloten in eene schorsse of schelle, als een amandel. Dus verre van den boom Persea.

Perses, zoon van *Perseus*, uit *Andromeda* geboren, was by den grootvader *Cepheus* opgevoet: want die had genen mannelijken oir. Perses.

Plinius schrijft dezen *Perses* den vont van schichten of pijlen toe.

De Persen hadden, volgens *Herodoot*, hunnen oorsprong en naem van dezen *Perses* bekomen: daer zy te vore van zich zelfs en van de gebuurvolken *Arteers*, en van de Grieken *Cefenes* genoemt wierden.

Plato leit van *Perses* de Achemeniders af, een aeloud koningh-

lijk

lijk geslaght onder de Persianen.

Cynurus, zoon van *Perseus*, trok met veel volks ter kolonie, en noemde de plaetse, daer hy zich neersloeg, na hem zelven *Cynuria*, en d'inwoonders *Cynurensers*.

Cynuria was op de grenspalen van *Argia* en *Lakonika* gelegen.

Ziet pag. 94. De Cynurensers waren, volgens *Pausanias*, van d'Argivers gesproten.

Helius. *Helius*, de jonghste zoon van *Perseus*, stighte of bevolkte een stedeken aen zee, in *Lakonika*, en noemde het na zijnen naem *Helos*. Welk *Helos* ook *Homeer* gedenkt, en een aenzee-gelege stedeken noemt. *Helos* was, volgens *Strabo*, eertijts eene stad; maer by zijnen tijt slechts een vlek. Hy besprongh met *Amfitryon*, zoon van *Alceus*, de Taphiers of eilanders van *Taphos*, en wiert door den zelven met dier heerschappye beschonken.

Elektryon heerschte over *Tiryns* en *Midea*.

Gorofone. *Gorgofone*, dochter van *Perseus*, was, noch maeght zijnde, aen *Perieres*, zoon van *Eolus*, getrouwt: maer hertrouwde, na zijne doot, aen *Ebalus*, zoon van *Cynortas*, koning van *Sparte* of *Lacedemon*. Daer te vore eene vrouwe, uit kraght van zekere wet, na des mans doot, weduwe moste blijven, en niet vermoght te hertrouwen.

In de stad *Argos*, neffens het gedenkteken van *Gorgo*, was het graf of heuvel van *Gorgofone*. Pauf. Apolod.

Geslaght van Sthenelus. Wijders, onder deze zonen van *Perseus*, hebben *Sthenelus*, *Alceus*, *Mestor* en *Elektryon*, als nieuwe afkomsten en geslaghten nagelaten.

Sthenelus had ten wijve *Nycippe*, dochter van *Pelops*, en by andere *Astydamia* genoemt: waer by hy twee zonen gewan, *Eurystheus* en *Ifiklus*: en twee dochters, *Alcinoë* en *Medusa*.

Sthenelus verdreef uit het gebiet der Argivers zijnen neve *Amfitryon*, zoon van *Alceus*, dewijl dees *Electryon*, broeder van *Sthenelus*, onverhoets met eene knotse gedoot had. Voorts nam hy *Tiryns* en *Midea* in bezit, en bleef alleen daer over heerschen.

Eurystheus wiert op de zevende maent geboren, en erfde 'svaders rijk, en bleef ook, na 's vaders voorgang, in de haet tegen het huis van *Amfitryon* volherden, en leide *Herkules*, zoon van *Jupijn* en *Alkmene*, ten gevalle van *Juno*, yzelijke arbeiden en strijden op, die ook door den zelven, met grote dapperheit en kloekmoedigheit, volbraght wierden: want *Eurystheus* was tegen *Herkules* met eene onverzoenelijke haet ingenomen. Hierom noemt *Seneka* *Eurystheus* den *bloetdorstigen Eurystheus*, en *Virgilius* den *herden Eurystheus*. Pausan.

Eurystheus, (zeidt *Diodoor*,) in wiens maght het rijk der Argivers was, den aenwas van *Herkules* verdaght houdende, vorderde hem, om de twalef strijden (of arbeiden of daden) te volbrengen. Wanneer *Herkules* dat afsloeg, wekte *Jupiter* hem door zijnen last op, om de opgeleide bevelen te doen. Dies *Herkules* na *Delfos* trok, en daer over aen god *Apollo* raetvraegde. Hy ontfing het orakel, en kreegh tot bescheit, dat het den goden aldus goet daghte, dat hy, door bevel van *Euristheus*, de twalef strijden moste volbrengen. Na die volbraght te hebben, zou hy, tot loon, d'onsterffelijkheit bekomen en genieten.

Mestor, zoon van *Perseus*, had ten wijve *Lysidice*, dochter van *Pelops*: waer uit eene dochter *Hippothoë* geboren wiert, welke door *Neptuin* verkracht, en eenen zoon *Taphus* baerde, die kolonieren na het eilant *Taphos* overvoerde. Geslaght van Mestor. Apollod.

Uit *Taphus* wiert *Pterelaus* geboren, die door *Amfitryon*, zoon van *Alceus*, en *Hipponome*, bestreden wiert, en door verraet van de dochter te sneuvelen quam: als *Apollodorus* en *Theokritus* gedenken.

Andere willen, dat uit *Hippothoë*, *Mestors* dochter, en uit *Neptuin*, *Pterelas* of *Pterelaus*, en uit *Pterelas* *Telebos* en *Taphus*, zouden geboren zijn. Stephan.

Uit *Pterelaus* wierden *Kometho*, *Antiochus*, *Chersimadas*, *Mestor* en *Eueres* geboren. Reinec.

Kometho verried aen *Amfitryon* het eilant *Taphus*, welken misdaet hy met den hals boete. De zonen van *Pterelaus* hereischten van *Elektryon*, zoon van *Perseus*, voor den grootvader *Taphus*, een gedeelte des Myceni-

nischen rijks, en deden hem, wanneer hy dat weigerde, den oorlogh aen. Maer aenstonts quamen zy, behalve *Eueres*, met zijne zonen, in het leveren van een gevecht, te gelijk te sneuvelen.

Geslaght of afkomste van Alceus, zoon van Perseus.

Alceus, zoon van *Perseus*, had *Hipponome*, dochter van *Meneceus*, ten wijve: hoewel die by andere *Laodice*, en by eenigen *Laonome* genoemt wort; waer uit hy eenen zoon *Amfitryon*, en twee dochters, *Anaxo*, en *Perimedes* gewan: welke eerste aen *Elektryo*, en laetste aen *Licymnius* trouwde.

Amfitryon deed zijnen oom *Elektryon* tegen de Taphiers bystant, op belofte van zijne dochter *Alkmene* ten huwelijk te hebben.

Wanneer hy dien onverzightelijk door eenen misslagh van eene knotse gedoot had, wiert hy door *Sthenelus* in ballingschap gedreven, en begaf zich na *Theben*.

Na hy door *Kreon*, koning van *Theben*, verzoent was, voerde hy gelukkelijk tegen *Chalkodontes*, koning des eilants van *Eubea*, oorlogh. Daer na wiert hy door zijne gemalin *Alkemene*, tot den Taphischen oorlogh opgehitst, dien hy met zijne strijtgenoten, *Kreon*, *Cephalus*, *Helius*, en *Panopeus*, dapperlijk uitvoerde, en het eilant *Taphos* of *Cephallenia*, t'onderbraght, en aen *Cephalus*, zoon van *Diioneus*, overgaf: die het na zijnen naem *Cephaenia* deed noemen. Daerna wende hy zijne wapenen tegen d'eilanders van *Cythnos*, die hy overwon, en zwaerlijk strafte. Hy quam in den oorlogh tegen de Minyers te sneuvelen, en wiert te *Theben* begraven.

Strabo. Ziet pag. Eilant Cephallenia.

Amfitryon (of liever *Jupiter*) gewan by *Alkmene* drie zonen, als *Herkules*, of *Alceus Herkules* gebynaemt, *Ifiklus*, en *Laonome*.

Na dezen vader *Amfitryon* wiert *Herkules*, by de poeten, *Amfitryonides* genoemt.

De Latijnsche poeet *Plautus* heeft een Treurblyspel van *Amfitryon* gemaekt: want met dien naem wort hy in de voorrede genoemt.

Herodoot stelt twee Herkulesen: als een Olympische en een Griekſche Herkules. *Diodoor* stelt drie Herkulesen: als een Egyptische, een Krétenser, en een Thebaner Herkules. Desgelijx stellen *Arrianus*, *Makrobius*, en *Eusebius* drie Herkulesen: als een Egyptische, een Tyrische en een Grieksche Herkules. *Arrianus* voeght 'er by, dat het geen, welk van den velttogt van *Herkules* in Indiën gezeit wort, een verdightsel zy. *Cicero* stelt een getal van zes Herkulesen. Maer *Plutarchus* wil, dat'er slechts een eenige Herkules geweest zy: te weten een Thebansche of Argyvische Herkules.

Herkules had by verscheide vrouwen en byzitten vele kinderen gekregen: als by *Parthenope*, *Eueres*: by *Epikaste*, *Thessalus*: by *Autonos Palemon*: by *Fyllus Echmagoras*: by *Rhea*, *Aventinus*: by *Eilea*, *Antilochus*: en by eene slavin *Lydri*, *Kleolaus* en *Thyrrhenus*. By deze voegen anderen *Festus*, *Diomus*, *Dexamenus*, *Beus*, *Amathe* en *Anteon*. Uit welken laesten, zoo *Plutarchus* wil, d'Antonien, een zeer edel volk onder de Romeinen, zouden voortgekomen zijn.

Eenige begroten het getal der kinderen en zonen van *Herkules* veel meerder, en zommige wel op zeventig stellen.

Dat nu gehouden worden meerder Herkulesen geweest te zijn, schijnt het gerucht van *Herkules* uitgevoerde daden, en gevoelen en dienst of aenbidding van zijne godheit, welk gezwint tot verscheide volken overgesloegh, veroorzaekt te hebben. Hier op slaet het geen *Tacitus* aldus schrijft. *Al wat over al deurluchtigh is, dat slaen wy met gemene bewilliging toe, op de beroemtheit van Herkules te brengen.*

D'eerste vrouw of gemalin van *Herkules* was *Megara*, dochter van *Kreon*, koning van *Theben*: waer by hy acht zonen gewan, die door hem, wanneer hy in een razernye of dolheit vervallen was, gedoot wierden. Zijn twede vrouw was *Deianira*, dochter van *Eneus*, koning van *Etolie*: waer by hy eenen zoon *Hyllus* gewan.

Wanneer *Herkules* overleden en onder het getal der goden opgevoert was, hielden zijne kinderen zich in *Trachine*, by koning *Ceyx*, op.

Na *Hyllus* en eenige andere zonen reeds

teeds tot mannelijken ouderdom gekomen waren, begon *Euristheus* te vrezen, dat hy, indien zy alle groot geworden waren, uit het rijk van *Mycene* door hen zou mogen verjaeght worden: waer over hy besloot hen uit ganſch Griekenlant te bannen. Dies hy koning *Ceyx* belaſte, de Herakliders en het geſlaght van *Licymnius*, en *Jolaus*, met de krijghstroepen der Arkaders, die *Herkules* in den oorlogh gedient hadden, uit zijn lant te doen gaen, of dat hy, by aldien hy zulx weigerde te doen, van hem den oorlogh te verwaghten had.

Wanneer dan de zonen van *Herkules* en hunne bontgenoten, zig niet maggtigh genoegh zagen, om den oorlog uit te ſtaen, wierden zy te rade vrywilligh uit *Trachine* te vluchten. Derhalve trokken zy na andere ſteden, die in middelen en maght uitmunten, en verzoghten van hen met woonplaetſen begiftight te mogen worden. Maer gene ſtad derfde hen aennemen. D'Atheners alleen ontfingen hen uit eene ingebore billijkheit, en voeghden hen en hunnen vlughtgenoten woonplaetſen in *Trikorynthus* toe, dat een gedeelte van de *Tetrapolis*, dat is, Vierſtad, van *Athene* was. Aldus ſchrijft ook *Herodoot*, dat de Herakliders, om de ſlavernye of dienſtbaerheit der Myceners t'ontgaen, hunne ſchuilplaetſen by d'andere Grieken gingen nemen; maer by d'Atheners alleen ontfangen, en met een gedeelte van de *Tetrapolis* beſchonken wierden: gelijk d'Atheners zelfs zich daer over by *Herodoot* beroemen. Doch zoo *Iſokrates* getuight, zouden de Herakliders zich onder de Doren, na de doot van *Euryſtheus*, opgehouden hebben.

Wanneer nu na eenigen tijt de nazaten van *Herkules* manbaer geworden, en op de glorye van den vader moedigh waren, trok *Euryſtheus*, die dezen aenwas verdaght hield, met een groot krijghsheir tegen hen op. Maer de Herakliders, geſterkt met den byſtant der Atheners, leverden *Euryſtheus*, onder beleit van den veltoverſten *Jolaus* (knaep en rampgenoot, en broeders zoon van *Herkules*) en van *Theſeus* en *Hyllus*, ſlagh, en overwonnen hem, en verſloegen een groot gedeelte van zijne krijghsmaght. *Hyllus* hieuw *Euryſtheus*, wanneer zijn wagen in het vlughten quam te breken, ter neer. Te gelijk quamen ook al de zonen van *Euryſtheus* in dat gevecht te ſneuvelen.

Zoo ook *Apollodorus* ſchrijft, zou *Hyllus Euryſtheus*, in het vlughten op den weg, by de ſteenrotſen *Scironides*, gedoot, en het hooft afgehouwen en aen *Alkmene*, moeder van *Herkules*, gegeven hebben.

Daer en tegen ſchrijft *Strabo*, dat *Jolaus* het hooft van *Euryſtheus* zou afgehouwen hebben; die gezeit wert in een gevecht geſneuvelt te zijn, wanneer hy tegen de kinderen van *Herkules* en *Jolaus*, die d'Atheners tot byſtant hadden, te velde getogen was.

Maer men zou, om het geſchil te beſlechten, kunnen zeggen, dat *Hillus Euryſtheus* gedoot, en *Jolaus* den zelven het hooft afgehouwen hadde.

Met *Strabo* gevoelen *Pindarus*, *Euripides*, *Pauſanias*, en andere. Doch hier in komen alle oude ſchrijvers overeen, dat de neerlaegh van *Euryſtheus*, ontrent de rotſen *Scironides*, by *Marathon*, zoude geſchiet zijn. Het graf van *Euryſtheus* wiert, volgens *Pauſanias*, ter plaetſe getoont, daer hy gezeit wiert door *Jolaus* gedoot te zijn, na hy door de kinderen van *Herkules* in een gevecht, wanneer hy uit het geweſt van *Attika* vlughte, overwonnen was.

De romp van *Euryſtheus* wiert, volgens *Strabo*, in *Gargettum*, eene ſtad of volk t'*Athenen*, van den ſtam *Egis*, begraven: maer zijn hooft, na *Jolaus* dat afgehouwen had, afzonderlijk in *Korinthen*, by den bron *Akaria*, aen den wagen-wegh: welke plaetſe ſedert het *hooft van Euryſtheus* genoemt wiert.

Aldus was *Euryſtheus* de laeſte van de Perſiders, of nazaten van *Perſeus*, die in *Mycene* geregeert hebben: want daerna hield het geſlaght van *Perſeus*, die benaming of naem te gebruiken en te voeren, op, en nam van *Herkules* eenen nieuwen naem van *Herakliders*, dat zijn, *Herkules*

les nazaten, aen, die uit *Perseus* gesproten waren.

Eusebius voeght dezen *Eurystheus* vijf en veertigh, en *Cedrenus* twee en veertigh jaren toe.

Eurystheus had ten wijve *Antimache*, dochter van *Amfidamnes*, d'Arkader; waer by hy vijf zonen gewan, als *Alexander*, *Isimedon*, *Eurybius*, *Mentor* en *Perimedes*: en eene dochter *Admeta*. Al deze zonen quamen in een gevecht te sneuvelen.

Isiklus. *Isiklus*, zoon van *Sthenelus*, trok met *Jason* na *Kolchis*, om het gulde Vlies: maer quam in een gevecht te sneuvelen, volgens *Didoor*. By den uitlegger van *Apollonius* wort *Isiklus Isis* geheten, en gezeit door *Eetes*, in het vlughten, gedoot te zijn.

Geslaght van Elektryon. *Elektryon*, zoon van *Perseus*, had tot gemalin *Anaxo*, dochter van zijnen broeder *Alceus*: (hoewel andere *Elektryon*, tot gemalin, *Lysidice*, *Pelops* dochter, toevoegen:) waer by hy acht zonen kreegh: als *Stratobates*, *Gorgofonus*, *Filonomus*, *Celeneus*, *Ansimachus*, *Chermachus*, *Anaktor*, en *Archelaus*, en eene dochter *Alkemene*, *Herkules* moeder. Al deze zonen quamen in een gevecht te sneuvelen, onder het stuiten van d'invallen der zonen van *Pterelaus* in 's vaders landen, *Tiryns* en *Midea*.

Apollod. *Elektryon* wiert ook uit eene byzit, *Medea*, een onechte zoon *Licymnius* geboren, die alleen uit zoo vele zonen, voor den vader aengebleven was. *Tlepolemus*, zoon van *Herkules*, en zijne byzit *Astioche*, dode namaels *Lycimnius*, broeder van *Astioche*, over het ontstaen van zeker krakeel, en vlughte na het eilant *Rhodus*: alwaer hy het geslagt der Tlepolemiders naliet.

Plutarch. Een altaer van *Lycimnius* was in de stad *Argos*, by het welk koning *Pyrrhus* te sneuvelen quam.

Lycimnius had ten wijve *Perimedes*, dochter van *Alceus*, die hem drie zonen baerde, als *Eonus*, *Argeus* en *Melanes*.

Eonus was d'eerste van allen, die in den loop of renbaen den prijs behaelde. Wanneer dees *Herkules* na *Sparte* verzelde, wiert hy, onder het bezightigen der stad, door de zoonen van *Hippokoon* wredelijk gedoot. *Argeus* en *Melanes* worden by *Apollodoor* gedagt.

Na de Herakliders zulken brave zege op *Eurystheus* bevochten, en, door den gelukkigen voortgang van hunne wapenen, grooten aenhang van strijtgenoten bekomen hadden, vielen zy, onder beleit van den veltheer *Hyllus*, zoon van *Herkules*, in *Peloponnesus*.

Wanneer *Eurystheus* tegen de Herakliders te velde getogen was, had hy *Atreus*, zoon van *Pelops*, en vader van *Agamemnon*, by zijn afwezen tot stedehouder of rijxvooght gestelt, die ook het rijk van *Mycene*, na het sneuvelen van *Eurystheus*, met bewilliging der onderdanen, in bezit nam, en het zelve aen zijnen geslaghte verknocht of hechte, en, met bystant der Tegeaters, of stedelingen van *Tegea*, tegen de Herakliders beschermde. Atreus, koning van Mycene.

Hy trok ook, na de doot van *Eurystheus*, met de Tegeaters en eenige andere strijtgenoten, tegen de Herakliders te velde.

Wanneer beide krijghsheiren op den Isthmus van *Korinthen* by een gekomen waren, tarte en daegde *Hyllus* eenen uit het getal der vyanden, die wilde, tot een lijfgevecht uit, op dien besprek en voorwaerde: dat by aldien de uitgedaeghde zijne tegenparthye zou overwonnen hebben, dan zou het rijk van *Eurystheus* den Herakliders te beurt vallen: maer by aldien hy quam te sneuvelen, dan zouden de Herakliders, binnen den tijt van vijftigh (of hondert, volgens *Herodoot*) jaren niet weer in *Peloponnesus* mogen komen. Daer op trad *Echemus*, koningh der Tegeaters, tegen *Hyllus* ten strijde: maer *Hyllus* quam in het gevecht te sneuvelen. Dies de Herakliders, uit kracht van het verdragh, van de weerkomste in *Peloponnesus* afstant deden, en weer te ruch na *Trikorynthus* weken. *Licymnius* met zijne kinderen, en *Tlepolemus*, zone van *Herkules*, begaven zich na *Argos*, en wierden gewillighlijk door de burgers ontfangen. Al de andere hielden zich zoo lang in *Trikorynthus* by d'Atheners op, tot verloop van vijftigh (of hondert, volgens *Herodoot*) jaren. Neerlaegh der Herakliders.

Ge-

Geslaght of afkomste der Pelopiders of Pelops nazaten.

PElops, zoon van *Tantalus*, heeft het geslaght der Pelopiders in *Mycene* opgeright. Dees *Tantalus* heerschte als koning in *Sipylus*, eene stad van *Frygie*, in *Klein Asie*.

Tantalus was allermeest, over zijne rijkdommen, by d'ouden berught: want hy wert gezeit zoo grote rijkdommen bezeten te hebben, dat hy daer over in de fabelen de zoon van *Jupijn* en Rykdommen genoemt wort: welke rijkdommen hy uit de gout en zilver mijnen, by den bergh *Sipylus*, volgens *Strabo*, bekomen had.

De fabel van *Tantalus* en desselfs rijkdommen vind men by *Homeer*, *Pindarus*, *Euripides*, *Suidas*, *Virgilius*, *Hyginus* &c. gedaght en verklaert.

Tantalus had ten wijve *Plastene*, die by *Plutarchus Euryanassa*, en by *Hyginus Dione* genoemt wort: waer by hy twee zonen kreegh, als *Pelops* en *Daskylus*, en drie dochters, *Esena*, *Brotea*, en *Niobe*. Dees *Tantalus* wiert door *Tros*, koning der Trojanen, over het gevangen houden en schofferen van zijnen zoon *Ganymedes*, uit zijn lant verjaegt.

Zoo *Plato*, *Strabo*, *Plutarchus* en andere schrijven, zou het vaderlant *Sipylus* van *Tantalus*, ter zake van zijne schelmstukken, door aertbeving verdelght zijn.

Tantalus begaf zich met zijnen zoon *Pelops*, en vele andere huisgenoten en onderdanen, na het gewest van *Peloponnesus* ter kolonie.

Pelops overwon *Enomaus*, koning van *Elis* en *Pisa*, door snoo beleit van *Myrtilus*, voerman van *Enomaus*, in den wagen-ren-strijt, en nam het gansch gewest of hangend eilant, te vore *Pelasgia* en *Apia* geheten, in bezit, en deed dat na zijnen naem *Peloponnesus*, dat is, *Pelops eilant*, noemen.

Hy kreegh *Hippodamia*, dochter van *Enomaus*, koning van *Elis* en *Pisa*, na hy dien overwonnen had, ten wijve: waer by hy elf zonen of kinderen gewan, als *Atreus*, *Thyestes*, *Plisthenes*, *Trezen*, *Pittheus*, *Alkathous*, *Kleon*, *Epidaurus*, *Letreus*, *Hippalknius*, *Pelops* de jonge, en twee dochters, *Lysidice* en *Astydamia*. By eene byzit *Danais*, of *Axioche*, had hy geteelt *Chrysippus*: daer nochtans zekere oude uitlegger van *Homeer Danais* of *Axioche* voor zijne eerste gemalin wil gehouden hebben.

Pelops heeft, volgens *Eusebius*, drie en vijftigh, of volgens andere, vijftigh jaren in *Argos* geregeert, en tegen de Trojanen geoorloght.

Atreus wiert over den dootslagh van den onechten broeder *Chrysippus*, door den vader *Pelops* verdaght gehouden: dies hy, als balling, met zijnen broeder *Thyestes*, na *Eurystheus*, zoon van *Sthenelus*, en neve van *Perseus*, koning van *Mycene*, vluchte. Atreus.

Daer en tegen willen *Pausanias* en *Apollodoor*, dat *Chrysippus* door *Hippodamia*, dochter van *Enomaus*, zou gedoot zijn.

Pelops eischte, om dien dootslagh, *Hippodamia* inzonderheit ter straffe: waer over zy na *Midea*, een stedeken van *Argolis*, vlughte.

D'Olympiers, of inwoonders van *Olympia*, deden namaels het gebeente van *Chrysippus*, uit kraght des orakels, na de stad *Olympia* brengen.

Wanneer *Eurystheus* tegen de Herakliders te velde getogen was, wiert *Atreus*, zoon van *Pelops*, over *Mycene*, als rijxvoogt of stedehouder, door den zelven gestelt: die ook het rijk, na het sneuvelen van *Eurystheus*, tegen de Herakliders, met bewilliging der ingezetenen, behield, en dat aen zijnen huize of geslaghte verknocht: het welk ook de Tegeaters of stedelingen van *Tegea*, hem tegen de Herakliders holpen beschermen. Aldus nam het koningrijk van *Mycene* met of in *Atreus*, een begin. Ziet pag. 126.

Mycene verviel, volgens *Strabo*, onder de Pelopiders, of *Pelops* nazaten, die uit *Pisatis* getogen waren. Toen wiert *Mycene* groter: want door het

ver-

verhuizen der Pelopiders in *Mycene*, nam *Mycene* toe, en kreegh aenwas: daer nochtans in den aenvang *Argos Mycene* overtrof. Sedert welken tijt de mogentheit en maght van het geslagt der Pelopiders geheel volkomentlijk in stant quam, en wonderlijk toenam; hoewel het met gene geringe inwendige rampen bestreden en geplaegt wiert: als *Seneka* in zijn eerste bedrijf van *Thyestes* melt. Ten welken inzighte *Plutarchus* de Pelopiders *het rampzaligh* of *vruchteloos geslaght*, en *Eurypides het rampzaligh* of *ongelukkigh huis* noemt.

Na 's vaders *Pelops* doot leide *Atreus* ook zijne gedaghten op de stad *Pisa* te werk; en nam die met gewelt in. In weerwrake van het boeleren van *Thyestes* met zijne gemalin, deed hy desselfs gedode zonen gekookt op tafel tot spijze voor hem opdisschen: over welken grouweldaet de zon, naer men zeidt, verduisterde: als *Thucydides*, *Diodoor*, *Pausanias*, *Suidas*, *Tzetzes*, *Seneka* en meer andere verhalen.

Daer en tegen willen anderen, als *Hyginus*, dat *Atreus* by de Myceners de verduistering of taning der Zon zou uitgevonden hebben: waer over de broeder *Thyestes* tegen hem met wangunst ingenomen wiert, en vertrok.

Op eene andere plaetse melt *Hyginus*, dat *Atreus* door *Egysthus* gedoot wierde.

Plisthenes. *Plisthenes*, zoon van *Pelops*, wort by den uitlegger van *Homeer*, by *Pindarus*, en by den Kretenser *Diktys* gedagt.

Hyginus noemt *Plisthenes* eenen zoon van *Atreus*: met by voegen, dat hy door den zelven onverhoets zou gedoot zijn: gelijk ook eenigen willen, dat *Agamemnon* niet uit *Atreus*, maer uit deze *Plisthenes* zoude geteelt zijn.

Trezen. *Trezen*, zoon van *Pelops*, wiert met den broeder *Pittheus*, door *Ethius*, tot deelgenoot des rijks van *Hyperea* en *Anthea* aengenomen. *Trezen* had gewonnen twee zonen, *Anaphystus* en *Sphettus*.

Pittheus. *Pittheus* braght de steden, *Hypereon* en *Anthea*, in vorm van een eenige stad: welke hy met den naem van zijnen broeder *Trezen* deed noemen, en behield de heerschappye daer over.

Hy gaf zijne dochter *Ethra* aen *Egeus*, koning van *Athene*, ten huwelyk: waer uit *Theseus* geboren wiert: dien hy in allerlei slagh van deughden onderwees: want *Pittheus* wiert voor wijs en geleert, boven al andere menschen van zijnen tijt, gehouden.

Zoo *Pausanias* schrijft, zou *Pittheus* de kunst van redeneren of welsprekentheit geleert hebben. *Euripides* voegt den zelven godsvrucht, en wetenschap van orakelen toe.

Een andere dochter van *Pittheus* was *Hesiocha*, die aen *Kanethus* trouwde: waer uit *Sciron* geboren wiert.

De kinderen van *Thyestes*, zoon van *Pelops*, waren twee zonen, als *Tantalus*, *Plisthenes*, en eene dochter *Pelopea*. Thyestes.

Tantalus wiert door *Agamemnon* gedoot, wanneer hy na het huwelijk van *Klytemnestra*, namaels *Agamemnons* gemalin, stont, die de vader *Tyndareus* aen *Tantalus* beloofs had.

Pelopea wert, op bevel des orakels, door den vader *Thyestes* beslapen, en baerde hem *Egystus*. De moeder, om dien grouweldaet te verbergen, leide het jong geboren kint in een bosch voor de wilde dieren neer; maer dat wiert door eenen herder gevonden, en door geiten opgevoet: waer om het ook *Egystus* genoemt.

Egystus wort ook gezeit, den grootvader *Atreus*, door aenraden van den vader *Thyestes*, gedoot te hebben. Dees *Egystus* boeleerde namaels met *Klytemnestra*, by afwezen van haren gemael *Agamemnon*, zoon van *Atreus*, in den Trojaenschen oorlogh. Hy dode ook *Agamemnon*, wanneer die weer uit den Trojaenschen oorlogh thuis gekomen was, door snoo beleit van zijne boelin *Klytemnestra*, op strant, of onder het onthalen op een gastmael. Voorts nam hy het rijk van *Mycene* in, en behield het zeven jaren, en regeerde met grote tierannye: maer hy wiert door *Orestes*, zoon van *Agamemnon*, ter neer gehouwen, op de zelve plaetse, daer hy *Agamemnon* om 't leven had gebraght. Desgelyx braght hy op een zelven tyt

zijne

zijne moeder *Klytemnestra* om 't leven.

Geslaght van Egistus. Twee kinderen worden van *Egisthus* gedaght: als een zoon *Aletes*, dien hy in onecht by *Klytemnestra* geteelt had, en eene dochter *Erigone*.

Hygin. *Aletes* besprong het rijk van *Mycene*, by afwezen van *Orestes*, *Agamemnons* zoon, in *Taurika Chersonesus*, nu *Perokopsa* of *Gezara* geheten. Maer wanneer dees weer om gekomen was, wiert *Aletes* verdreven en verslagen. Zijn gemalin, schoondochter of snaer van *Egisthus*, wort onder die vrouwen by *Ovidius* gemelt, die door schelmeryen berugt waren: hoewel men haren naem niet gedaght vind.

Geslaght van Atreus. *Atreus* had tot gemalin *Aërope*, dochter van *Krateus*, zoon van *Minos*, koning des eilants van *Kreten*: waer by hy twee zonen gewan, als *Agamemnon* en *Menelaus*, en eene dochter *Astyoche*: welke aen *Strophius*, en daerna aen *Nestor* trouwde: hoewel andere willen, dat *Agamemnon* en *Menelaus* niet uit *Atreus*; maer uit *Plisthenes* zouden geteelt zijn. Maer zy wierden beide door den broeder *Atreus*, dewijl *Plisthenes* jong quam te sterven, als eige kinderen aengenomen en opgevoet: waerom zy ook *Atriders* genoemt wierden.

Hesiod. Ziet p. 128.

Agamemnon. *Agamemnon* regeerde na den vader, achtien, of, volgens *Eusebius*, vijf en twintigh jaren. Hy breide de palen des rijks tot aen *Korinthen* en *Sicyonie* uit, en had ook eenige eilanden onder zijn gebiet. Hy bezat ook, volgens *Strabo*, de landen der Jonen, en Egialensers, namaels Achaiers genoemt.

Reinec. Histor. Jul. Eenige willen, dat *Agamemnon* ook over gantsch *Argos* zou geregeert hebben; het welk nochtans uit *Pausanias* blijkt valsch te zijn; dewijl toen noch de geslaghten der Amythaoniders en Anaxagoriders in *Argos* in wezen waren en heerschten. Evenwel schijnt ook *Strabo* te schrijven, dat *Agamemnon Argolis* aen *Mycene* hechte, en zijn broeder *Menelaus Lakonika* bezat. Want *Sthenelus* en *Eurystheus*, die *Perseus* in de heerschappye van *Mycene* vervingen, regeerden ook, volgens *Strabo*, over *Argolis* of *Argos*.

Door zijne groote mogentheit was hy gantsch Griekenlant, en allen den Griekschen eilanden, tot een schrik. Dies hy lichtelijk allen anderen koningen en vorsten, die hy in de stad *Argos* by een had doen komen, bystant tegen de Trojanen kon afperssen, en hen dwingen, met hem den oorlogh tegen Troje te voeren. Want om het schaken van *Helena*, gemalin van zijnen broeder *Menelaus*, door *Paris*, matte hy de stad Troje, of *Ilium*, door een tienjarigh belegh, af, en veroverde dezelve, op het tiende jaer zijns rijks, door eenen vont en listige krijghstreke.

Doch het Trojaensche oorlogh zou, zoo *Isokrates* gevoelt, niet om *Helena* gevoert zijn; maer ten einde Griekenlant door de Barbaren niet weer zou geplaegt worden; gelijk als te vore geschiet was: wanneer gantsch *Peloponnesus* door *Pelops*, zoon van *Tantalus*, de stad *Argos*, door *Danaus*, en *Theben* door *Kadmus*, ingenomen wiert.

Menelaus kreegh ten wijve de beruchte Grieksche schoone *Helena*, dochter van *Tyndarus*, die door *Paris* geschaekt wiert. Door dit huwelijk braght *Menelaus* het rijk van *Lakonika* of *Sparta*, aen zijnen geslaght en huize. Menelaus.

Hy kreegh, by zijn gemalin *Helena*, eene dochter *Hermione*.

Aen *Hermione* was *Orestes*, zoon van *Agamemnon*, verlooft; doch wiert, om den dootslagh van zijne moeder *Klytemnestra*, gemalin van *Agamemnon*, aen *Pyrrhus Neoptolemus*, zoon van *Achilles*, ten huwelijk gegeven, aen wien de vader *Menelaus*, in den Trojaenschen oorlogh, dezelve verlooft had. Maer dewijl *Pyrrhus* met *Andromache*, gemalin van den Trojaenschen *Hektor*, boeleerde, en by dezelve eenen zoon, *Molossus*, gewonnen had, zoo kreegh *Hermione* eene haet op haren gemael, en hitste *Orestes* op, om hem te dooden, aen den welken zy daer na trouwde.

Agamemnon had tot gemalin *Klytemnestra*, dochter van *Tyndarus* en *Leda*, en zuster van de schoone Grieksche *Helena*: waer by hy twee

zoonen gewan, als *Orestes* en *Hyperion*, en vijf dochters, *Isigenia*, *Elektra*, *Laodice*, *Isianassa*, en *Chrysotemis*.

Uit eene byzit *Kasandra*, dochter van den Trojaenschen koning *Priamus*, wierden den zelven twee zoonen, *Teledamus* en *Pelops*, geboren, die in hun kintsheit aen het graf der ouders, door *Egisthus*, geslaght wierden.

Wanneer *Egisthus* den vader *Agamemnon* gedoot, en met de moeder *Klytemnestra* geboeleert had, traghte hy ook den zoon *Orestes* te dooden: maer dees wiert, door zijne zuster *Elektra*, en door zijne voedster *Arsinoë*, aen *Strofius*, vorst van *Focis*, die aen zijne moeije *Astioche*, dochter van *Atreus*, getrouwt was, ter opvoeding gezonden.

Na een verblijf van twalef jaren al daer, keerde *Orestes* weer, met *Pylades*, zoon van *Strofius*, (die hem in alles de behulpelyke hand bood, en zijn halsvrient was,) heimelijk na *Peloponnesus*. Hy dode, met bystant van zijne zuster *Elektra*, zijne moeder *Klytemnestra*, en *Egisthus*, die t'zamen geboeleert hadden, en herkreegh 's vaders rijk.

Wanneer hy zijnen oom *Menelaus*, die hem daer in tegenstreefde, door *Idomeneus* bevredight had, en in *Macedonie*, met *Hermione*, omher zworf, sloegh hy eerlang, uit een wroegen van dien gruweldaet, in eene dolheit of razernye. In welken tijt hy naerstelijk en getrouwelijk, door *Pylades*, zijn halsvrient, beschermt wiert. Eindelijk wiert hy van d'Areopagiters, (of gestrenge Athener richters,) door een genadigh vonnis vry gesproken, en door *Mnestheus*, elfde koning van *Athenen*, verzoent.

Hy deed, door eenige vloekverwanten, *Pyrrhus Neoptolemus*, zoon van *Achilles*, die zijne verloofde bruid *Hermione* getrouwt had, te *Delfos*, in den tempel van *Apollo*, dooden, en trouwde aen *Hermione*: door welk huwelijk hy het rijk van *Sparta* of *Lacedemon* in bezit kreegh: gelijk hy ook het rijk der Argivers, na de doot van koning *Cylarabes*, onder zijne heerschappye braght: en aldus het Argivische aen het Mycenische rijk hechte: hoewel *Strabo* wil, dat *Agamemnon*, de vader, *Argolis* al aen *Mycene* zou gehecht hebben.

Orestes dan regeerde over de Lacedemoners, met hunne toelating: want zy gewaerdighden hem, die een neve van *Tyndarus*, van dochters wege, was, voor *Nikostratus* en *Megapenthus*, die *Menelaus* by eene slavin gewonnen had, de heerschappye te hebben. Pausan.

Orestes, *Agamemnons* zoon, kreegh, volgens *Pausanias*, *Argos* in bezit, daer hy dicht by woonde; en had ook, behalve 's vaders heerschappye, vele Arkaders, of een groot gedeelte van *Arkadie*, op zijne zijde gekregen, en het rijk van *Sparta* bekomen: gelijk ook de strijtgenoten uit *Focis* altijt tzijnen dienste gereedt stonden.

Geslacht van Orestes.

Hy gewan by zijne gemalin *Hermione*, dochter van *Menelaus*, twee zonen, al *Tisamenus*, en een anderen, ook *Orestes* genaemt: en by een andere gemalin, of byzit, *Erigone*, eenen zoon *Penthilus*. *Tisamenus* regeerde, met den broeder *Penthilus*, drie jaren.

Orestes quam in *Arkadia* te sneuvelen, wanneer hy, zullende na Asie overscheepen, aldaer eene vloot schepen had doen bouwen, en wiert in de stad *Tegea* begraven, op het negentighste jaer zijns ouderdoms, en op het zeventiende jaer des rijks; hoewel *Eusebius* het rijk van *Orestes* slechts vijftien jarigh maekt.

Zijn geraemte wiert namaels in eene smitswinkel gevonden, en na *Sparte* overgebragt, dat gezeit wert zeven ellen lang geweest te zijn, als *Herodoot*, *Plinius*, en *Solinus* wijtlopigh verhalen.

Orestes had in *Thracie* eene stad doen stichten, en, na hem, *Oresta* noemen: welke keizer *Adrianus* namaels, na hem, *Adrianopolis*, dat is, *Adriaens-stad*, deed noemen.

Na *Orestes* zijn leven in *Arkadia* geeindight had, verving zijn zoon *Penthilus* hem, en quam met eene vloot tot aen *Thracie*, op het zestighste jaer, na de verwoesting van *Troje*, ten tijde van de weerkomste der Herakliders, in *Peloponnesus*.

Tisamenus wiert door de Herakliders ver-

verdreven, en begaf zich, met zijne krijghstroepen, beneffens zijne zonen, *Daimenes*, *Sparton*, *Telles en Leontomenes*, in *Achaia*, en van daer, met de Achaiers, by de Jonen. Wanneer hy, door de Herakliders, in de hope des rijks te leur gestelt wiert, en uit dwang most vechten, quam hy te sneuvelen: als *Polybius*, *Strabo*, *Pausanias* en *Eusebius* verhalen; hoewel anders *Apollodoor*.

Door wat krijghstreken en list, *Tisamenus* de Jonen overwon, en te leur stelde, melden *Polyenus* en *Frontinus*.

Aldus maekte *Tisamenus* een einde des Myceniſchen en Argiviſchen rijks, dat *Agamemnon*, of *Orestes*, volgens anderen, in een gelaſcht en zamen geſmolten had.

Aen de vier van *Tisamenus* zonen stont, beneffens *Damasias*, zoon van *Penthilus*, en *Preugenes*, na 's vaders doot, het opperbewint van de heerſchappye der Achaiers, tot aen den laesten koning *Ogygus*: want *Kometes*, d'oudste zoon van *Tisamenus*, was lang te vore, beneffens *Penthilus*, zoon van *Orestes*, met eene vloot ſchepen, na Afie overgesteken. *Strabo* ſchijnt deze *Kometes Kleva*, en *Tisamenus Dorus* te noemen: hoewel hy ook den naem *Tisamenus* gedenkt.

Want als d'Achaiers, uit eene drift en genegentheit van een dankbaer herte, voor de zoonen van *Tisamenus*, het rijk bewaert hadden, wiert 't zelve, door dier nakomelingen, tot aen de zonen van den laesten koning *Ogygus*, behouden. Wanneer die de mogentheit en macht in eene dienstbaerheit of ſlavernye, door eene baldadige heerſchappye, verandert hadden, kregen de Achaiers een verdriet en weerzin in dat jok, en voerden eene Demokratie, of Volksregeering, door de steden in.

Dat evenwel toen noch niet het geſlacht van de Atriders, of van *Atreus* nakomelinngen, geheellyk uitgestorven of vernietight zy, bericht, onder andere, *Atheneus*, die *Blistiche*, byzit van koning *Ptolemeus Filadelfus*, uit d'Argivers doet afdalen.

Wanneer dan, zeit *Strabo*, na den Trojaenſchen oorlogh, het rijk van *Agamemnon* verdelght was, nam *Mycene* af. Daer na verviel *Mycene*, met de doot van *Tisamenus*, onder de Herakliders, die op het zestighste jaer, na de verwoesting van *Troye*, weer in *Peloponnesus* gekomen waren, en de vorige oude heerſchers daer uit gedreven hadden.

Na de weerkomste der Herakliders nam *Mycene* allermeest af: zulx *Mycene* onder de genen quam, die *Argos* bezaten, en *Mycene* en *Argos* in een braghten.

Gelijk nu de stad *Mycene*, door het verhuizen der Pelopiders in dezelve, haren aenwas bekomen had, alzoo verloor dezelve, na het verjagen der Pelopiders, door de Herakliders, byna al hare maght, na de zetel des rijks van *Argos* overgebraght was.

Naderhant wiert *Mycene* ten gronde door d'Argivers verwoest, gelijk reeds te vore verhaelt is: wanneer die bystant tegen den Pers, neffens d'andere Grieken, gezonden hadden. Sedert vind men ook niet met allen van de Myceners gedaght.

Archelaus, en by *Pausanias Echelatus* genoemt, zoon van *Penthilus*, *Orestes* zoon, trok ter kolonye met ſchepen na *Cyzicena*, by *Daskylium*, in *Klein Asie* gelegen. Archelaus.

De jongste zoon van *Archelaus*, *Granus* by *Strabo*, en by *Pausanias*, *Graides* geheten, ſcheepte na de riviere *Granikus*, en trok met het grootste gedeelte der vloot na het eilant *Lesbos*, in *Klein Asie*, over, en nam dat in bezit: als, behalve *Strabo* en *Pausanias*, *Tzetzes* en *Lykofron* gedenken. Granus.

Het innemen van *Peloponnesus*, door *Pelops*, het ſneuvelen van *Eurystheus*, en aenvaerden des rijks van *Mycene* door *Atreus*, en maght en mogentheit van *Agamemnon* ter zee, en de maght der Myceners, verhaelt *Thucydides*, in den aenvang van zijn eerste boek, uit de genen, die de daden, uit overlevering der voorouders, beſchreven hebben, in 't kort aldus.

Pelops, na hy eerst door menighte van gelt, dat hy met zich uit *Asie* braght, zich aenzien en een maght onder geringe luiden beſchaert had, nam het lant in, en noemde het na zijnen naem, ſchoon hy een vreemdeling was.

Namaels bequamen zijne nakomelingen, *Atreus* en *Agamemnon*, noch groter maght, na *Euryſtheus* door de Herakliders in *Attika* gedoot was: wiens oom *Atreus* was.

Euryſtheus had dezen *Atreus*, (die, om den dootſlagh van zijnen broeder *Chryſippus*, voor den vader gevlught was) wanneer hy zelf te velde getogen was, de zorge van *Mycene* en 't rijk, om de namaeghſchap, aen bevolen.

Na *Euryſtheus* niet weer om gekomen was, verkreegh *Atreus*, ook met wille der Myceners, uit vreze voor de Herakliders, dewijl hy ook maghtigh ſcheen te zijn, en de gemeente op zijne zijde gekregen had, het rijk der Myceners, en al het geen, daer over *Euryſtheus* geheerſcht had: en de Pelopiders, of de nazaten van *Pelops*, wierden maghtiger, als de Perſiders waren.

Wanneer *Agamemnon* dat zelve rijk aenvaert of overgenomen had, en daer en boven in ſcheepsmaght al andere volken verre overtrof, ruſte hy een grote vloot of waterheir toe. Want het is kennelijk, dat hy met meerder ſchepen na *Troje* getrokken zy, dan iemant van al de andere; en daer en boven den Arkaders ſchepen verſchaft hebbe, gelijk *Homeer* het zelve getuigt. Ook zeidt die, in d'overlevering des Scepters, *dat Agamemnon over zeer vele eilanden en over Argos geheerſcht hebbe.* Dies *Agamemnon* gene eilanden, behalve eenige nabygelege, over zijn gebiet zou gehad hebben, 't en ware hy eene vloot gehad had.

Mycene was evenwel eene kleine ſtad, en niet dicht met huizen bebouwt, noch met tempels en prachtige gebouwen verciert: maer wert dorpswijze bewoont, na d'oude wijze van Griekenlant. Dus verre *Thucydides*.

Pauſ. *Agamemnon* deed den Sicyoners en *Hippolytus*, koning der Sicyoners, zoon van *Rhopalus*, en neve van *Pleſthus*, *Herkules* zoon, den oorlogh aen.

Hippolytus, op wanbetrouwen van zijne kraghten en mogentheden, beloofde onder de gehoorzaemheit van *Agamemnon* en van de Myceners te zullen buigen.

De Myceners bezaten twee van de vijf delen van *Peloponneſus*, en heerſchten over ganſch *Peloponneſus*: en daer en boven over vele buitenlantſche ſtrijtgenoten. Thucyd. Maght der aeloude Miceners.

Ook getuigt *Pauſanias*, dat *Mycene*, ten tijde des Trojaenſchen oorloghs, over de Grieken heerſchte.

Onder alle Vulkaens werken, die de poeten in hunne gedighten gedaght, en de menſchen op de vleugelen der faem doen zweven hebben, is niets geloofelijker, als *Agamemnons* ſcepter. Agamemnons ſcepter. Pauſ.

De Cheronenſers of inwoonders van *Cheronea*, eerden dien ſcepter het aldermeeſte van al de goden, dien *Vulkaen* voor *Jupijn*, volgens *Homeer*, geſmeed, en *Merkuur* van *Jupijn* bekomen, en aen *Pelops*, en *Pelops* aen *Atreus*, en *Atreus* aen *Thyeſtes* overgelaten, en *Agamemnon* van *Thyeſtes* ontfangen had.

Zy eerden voornamelijk dezen ſcepter, en noemden den zelven op Griekſch Dory, dat is, een piek of ſpies.

Dat iet goddelijx, zeidt *Pauſanias*, daer in ſteke, blijkt hier uit niet weinigh: dewijl uit den zelven ſcepter een zekere deurlughtige glans tot de menſchen gekomen is.

Men zeidt dezelve Scepter, op de grensſcheiding der Cheronenſers en Panopeers, door de Focenſers gevonden zy: en ook gout met den zelven. Maer de Cheronenſers hadden den Focenſers het gout voor den ſcepter gewillighlijk laten houden. Zoo *Pauſanias* voor geloofelijk hout, was dees ſcepter door *Elektra*, *Agamemnons* dochter, na *Focis* overgebraght. Voor den zelven Scepter was openbarelijk geen tempel gemaekt: maer allen jaers ſtelde de Hogepriëſter dien Scepter in zijn huis. Alle daeghs werden ſlaghtoffers geſlaght, en eene tafel, vol allerlei vleeſch en gerechten, geſpreit. Pauſan.

D'Argivers hadden de meeſte ſteden des lantſchaps van *Argolis*, als *Lycimna*, *Nauplia*, *Hermione*, *Trezen*, *Tiryns*, en *Maſes*, dewijl die oproerigh of ongehoorzaem waren, woeſt van inwoonders gemaekt. Ook wierden Verwoeſting der ſteden van Argolis. Strab.

Ly-

de stedelingen van *Flias*, door de wapenen der Argivers, onderdrukt. De inwoonders van *Tiryns* trokken na *Epidaurus*: andere wierden uit *Asine* door de Lacedemoners na *Messenie*, en in een stedeken *Asine*, van een zelven name met *Argolisch Asine*, met der woon over gebraght: want als de Lacedemoners (zoo *Theopompus* by *Strabo* getuight) veel lants van anderen in bezit genomen hadden, gaven zy het zelve den genen, die by hen gevlught en ontfangen waren. Andere trokken uit *Hermione* na *Halieis*. Strab.

Halieis. *Stephanus* noemt *Halieis* een aenzee-gelege stad van *Lakonika*. *Thucidydes* noemt *Halieis Halias*, en maekt het tot eene zeekuste; en stelt die tusschen de zeekusten van *Trezenis* en *Hermionis*, en al die drie plaetsen in *Peloponnesus* aen zee.

Halieis is een Grieksch woort, en zoo veel als *Visschers* op Nederduitsch gezeit: en wert alzo genoemt, dewijl vele visschers van *Hermione*, of *Hermionenser* visschers, neffens dat gedeelte der lantstreke woonden.

Wanneer de Tirynthers uit hunne woonplaetsen verdreven waren, en daerna zekere plaetse wilden bewonen, en god *Apollo* daer over om raet vraeghden, had die aldus geantwoort: *Elders aennemende, elders neerzittende, en elders eene woonplaetse hebbende, zal die Halieis* (dat is, *Visscher*) *genoemt worden.* Stephan.

Strabo maekt *Halieis* en *Tiryns* duidelijk tot twee verscheide plaetsen of steden.

Zeker oude Grieksche uitlegger van *Thucydides* noemt *Halieis* een stad van *Peloponnesus*, by *Trezen* der *Argolische* lantstreke.

Wanneer de Korinthers tegen d'Atheners oorloghden, traden zy uit de schepen in *Halias* te lande, en leverden den Korintheren en *Epidaurus* slagh; maer wierden overwonnen. Thucyd.

Ook gedenkt *Pausanias*, dat de steden van *Argolis*, als *Tiryns*, *Hysias*, *Orneas*, *Mycene*, en andere, door d'Argivers verwoest, en d'inwoonders na *Argos* overgevoert wierden.

Rivieren en Bergen van Argolis of Argia.

HEt lantschap van *Argia* of *Argolis* wort door verscheide rivieren, of vlieten, beken en poelen bevochtight. Waer onder de voornaemste de riviere *Inachus* is, nu *Planizza* geheten.

Inachus. De *Inachus* heeft haren oorsprong uit den berg *Artemisium*, by het vlek *Cynara*, daer de grenspalen van *Argia* en *Lakonice* by een komen, en loopt, door dalen, dicht voorby de stad *Argos* stortende haer water in den Argolischen zeeboesem, nu *Golfo di Napoli di Romania*, tusschen de steden *Nauplia* en *Prasia*.

De riviere *Inachus* is alzoo na *Inachus*, koning der Argivers, hernoemt: maer hete te vore *Kramonor*, en *Haliakma*: het welk, volgens verhael van *Plutarchus de Jonge*, uit dezen voorval ontstont.

Inachus, zoon van den *Oceaen* en *Thetis*, wanneer zijne dochter *Io* door *Jupijn* onteert was, volghde hem van achteren, met lasterlijke scheltwoorden op den zelven uit te braken. Jupijn, daer over verstoort, zond hem *Tysifone*, eene der Razernyen, toe, die hem tot woeden braght: waer over hy zich zelven in de riviere *Haliakma* smeet, die na dezen *Inachus* alzoo vernoemt wiert.

Het lantschap van *Argia* wiert ook, na deze riviere *Inachus*, *Inachia* geheten. Kornell.

Zoo eenige willen, zou de riviere *Planizza* uit den bergh *Kronium*, nu *Grevenos*, vloeijen, en door het lantschap van *Tzakonia* loopen; hoewel dezelve slechts met eene scheut of tak door het zelve loopt.

Virgilius gedenkt ook de riviere *Inachus*: daer hy zeidt, *Vader Inachus uit eene gehouwen emmer de riviere stortende.*

Een andere riviere van *Argia* was *Erasinus*, en anders ook *Arsinus* geheten, Strabo. Ziet p. 61. Erasinus.

ten, die haer begin uit *Stymphalus* in *Arkadia*, en uit het meir van *Stymphalis* neemt.

Men zeit die riviere haer onder de aerde verberge, en in *Argia* weer opduike, en de vlakte vochtigh make.

Een andere riviere, ook *Erasinus* genoemt, vloeit uit *Arkadia*, na strant toe, by *Brura*.

Eratosthenes wil, by *Strabo*, dat de riviere *Erasinus* voorby de stad *Stymphalus* vloeide, en in *Argia* onder eenen bergh duike, en daerna weer te voorschijn kome.

Hierom had ook *Ifikrates*, wanneer hy, in het belegh der stad *Stymfalus*, niet vorderde, de neerduiking der riviere onder d'aerde, met het toestellen van vele sponssen, bestaen te stoppen; maer had, op het ontstaen van een hemels-teken, zijn aengevangen werk gestaekt.

De riviere *Erasinus*, die, ten tijde van *Strabo*, uit het meir *Stymfalis* in *Argia* opdook, had te vore gene uitwatering, wanneer d'afgronden of holle plaetsen of kolken, (*Barathra* van de Grieken, en van de Arkaders *Zerethra* genoemt,) verstopt waren, en gene uitvloeing hadden: waer door geschiede, dat nu * de stad *Stymfalus* wel vijftigh stadien van den poel *Stymphalis* afgelegen was, daer die toen aen den zelven lagh.

* Versta ten tijde van Strabo.

Pausanias stelt de riviere *Erasinus* aen den wegh, waer langs men na den poel *Lerna* afging, die dicht aen zee was.

De *Erasinus* vloeit in de riviere *Frixus*, en de *Frixus* valt in zee, de welke by *Temenium* en den poel *Lerna* is.

Ontrent acht stadien van de riviere *Erasinus*, op de linke zijde, stont by outs een tempel der *Dioskuren*, of *twee Gebroeders*, of van *Kastor* en *Pollux*, dier beelden van hout gemaekt waren.

Riviere Chimarrus. Pausan.

Te trekken rechts weeghs, over de riviere *Erasinus*, komt men aen de riviere *Chimarrus* of *Chimerus*.

Nessens de riviere *Chimarus* is een omtrek of ronde beschoeing of omkring van steen: alwaer *Pluto*, hebbende de maeght *Proserpina* geschaekt, gezeidt wiert in het gewaent rijk der onderaertschen neergestegen te zijn.

By den poel *Lerna* werden de feesten *Lernea*, *Proserpina* ter eere, geviert. Daer was een heiligh wout, en begon van den bergh *Pontinus*, alzoo genoemt.

De bergh *Pontinus*, in *Argia* gelegen, laet het water, dat uit den hemel gevallen is, niet uitvloeien, maer trekt of slorpt het na zich.

Riviere Pontinus.

Van dezen bergh vloeit de reviere, die, na den zelven, de reviere *Pontinus* genoemt wort.

Op den kruin des berghs stont een tempel van *Minerva Saitis*: waer van, ten tijde van *Pausanias*, noch de puinhopen overgebleven waren: desgelyx waren 'er noch de grontvesten des huis van *Hippomedontes*, die *Polynice*, zoon van koning *Edipus*, in den Thebanschen oorlogh, bystant deed.

Van dien bergh loopt het wout, een groot gedeelte, na zee toe, en is dicht met ahornbomen beplant.

De grenspalen van dezen berg zijn, aen d'eene zijde, de riviere *Pontinus*, en aen d'andere, de reviere *Amymone*, die alzoo na eene der dochteren van koning *Danaus* genoemt was.

In het wout stonden beelden van *Ceres*, *Prosymna* gebynaemt, en van vader *Liber*. Ook was'er een zittend beelt van *Ceres*; hoewel niet groot. Al deze beelden waren van marmer gemaekt.

In den anderen tempel was een zittend houte beelt van *Bacchus*, of *Liber Saotes*, dat is, *verlosser* of *behouder*, en een steene beelt van *Venus* stont aen zee. Men zeidt die beelden door de dochters van *Danaus* toegewijdt waren, en *Danaus* zelf eenen tempel van *Minerva* op den bergh *Pontinus* opgerecht had.

Poel Lerna.

Op de grensscheiding des landtschaps van *Argia* en *Messenie*, naby zee, en niet meer als veertigh stadien van de stad der Argivers, lagh de berughte poel, *Lerna* by d'ouden genoemt.

De poel *Lerna* was aen al de omleggende lantstreke zeer schadelijk, en

en voor d'inwoonders, 't zy door het uitwaessemen van vergiftige dampen, of door het gedroght *Hydra*, dat zich daer in onthield, boven mate vergiftigh en nadeeligh.

Aldus schrijft *Statius*, dat *Lerna* met oud vergif schuimde.

Hier uit was ook onder de ouden, op Grieksch, een spreekwoort, *Lerne Kakôn*, en op Latijn, *Lerna Malorum*, ontstaen, dat is gezeit, *Lerna* van qualen, of quaden, dat op vele qualen of boosheden, in een gehoopt, geduit wert. Desgelyx schrijft *Strabo*, dat, om de zuivering, die in den zelven poel *Lerna* geschiede, tot een spreekwoort uitgevallen was, een *Lerna* van qualen of quaden.

Het gedrogt *Hydra*, en by *Plautus* eigentlijk *Excetra* genoemt, wiert gezeit hondert of vijftigh, of alleenlijk acht hoofden gehad te hebben, en slechts een eenig lijf of lichaem; hoewel van eene boven mate groote. Of het gedrocht *Hydra* had, volgens *Apollodorus*, en *Gregoor de Nazianzener*, negen hoofden, te weten, acht sterffelijke, maer 't middelste, of 't negenste hooft onsterffelijk. Van wegen de veelvoudigheit der hoofden van *Hydra*, noemt *Euripides* het gedroght *Hydra* den *veeldodenden* en *duizenthoofdigen hont*. Desgelyx noemt *Virgilius Hydra* den *Lerneeschen slang, met eenen drom van hoofden*.

Wel gelooft *Pausanias*, dat dit gedrocht *Hydra* veel grooter, dan al d'andere geweest zy: als ook, dat het zelve zulken ongeneeselijk vergif by zich gehad zou hebben, dat *Herkules* in desselfs gal zijne schichten gedoopt hadde: maer het had, zijns bedunkens, slechts een eenigh hooft, en niet vele hoofden. Doch zeker Grieksche dichter, *Pisander Kamirenser*, had, ten einde dit gedrocht des te gevarelyker zou schijnen, en zijne vaersen meer aenzien hebben, aen het zelve, voor een eenig hooft, veele hoofden toegevoeght.

Hydra was, volgens *Ovidius*, uit *Echidna* en *Tyfon* gesproten, en door *Juno*, ter spijt van *Herkules*, opgevoedt.

Na den poel *Lerna*, in den welken het gedroght *Hydra* zich onthield, wort *Hydra* by *Virgilius de Lerneesche slang*, en ook by andere *de Lerneesche Hydra* genoemt.

By den poel *Lerna* was ook een bron *Amymone* geheten. *Neptunus*, die *Amymone*, dochter van *Danaus*, zoght te trouwen, had haer dezen bron; wanneer zy na den zelven zoght, getoont. Bron Amymone Pausan.

Plinius, als ook *Apollodorus*, gedenkt den bron *Amymone*, benessens den bron *Niobe* en *Psammathe*

By den bron *Amymone* stont by ouds een Platanus of ahorn boom, onder den welken het gedroght *Hydra*, zoo de ouden beuzelen, opgevoet was.

D'ouden hebben vele beuzelen en fabelen van het gedroght *Hydra*, dat zich in de poel *Lerna* zou onthouden hebben, en door *Herkules* gedoot zijn verzonnen en uitgestrooit.

Herkules heeft tegen het gedroght *Hydra* een fellen en langduurigen strijt gevoert; dewijl, zoo dra hy een hooft afgehouwen had, twee andere daer voor in de plaetse uitgroeiden.

Uit dit uitwassen of uitspruiten van twee hoofden, in plaetse van het een afgehouwen hooft, was by d'ouden een spreekwoort ontstaen, dat *Plato*, in zijne Republijk, gedenkt, en luidt: *Gy houwt Hydra door.*

Plutarchus, in zijn boek van het Fortuin van *Alexander de Groote*, past op den zelven diergelijk spreekwoort, dat luide, *Houwende Hydra, dat altijt met eenige oorlogen weer uitbot, of uitschiet.*

Te weten, *Plutarchus* past dit spreekwoort hierom op *Alexander*, dewijl den zelven, na het eindigen des oorloghs, nu het een, en dan weer het ander oorlog opquam en ontstont.

Dit zelve spreekwoort kan ook op de genen gepast worden, die met oneindelyke pleitzaken ingewikkelt worden; dewijl d'eene pleitzaek d'andere gemenelijk na haer sleept, en dikwils, voor eene afgedane pleitzake, drie andere ontstaen.

Volgens het schryven van eenige poeten, zou *Herkules* het gedroght *Hydra* door vuur verdelght hebben.

Eenigen willen, dat het halve hooft van *Hydra*, tegen het welk *Herkules* street, van gout geweest zy.

Apol-

Apollodorus verhaelt het doden van *Hydra*, door *Herkules*, aldus.

Wanneer *Herkules* op den wagen van den voerman of wagenaer *Jolaus* gestegen was, quam hy aen den poel *Lerna*, en deed den wagen stil houden. Hy vond *Hydra* op eenen heuvel, by de bronnen van *Amymone:* alwaer haer gewonelijke schuilplaetse was. Hy smeet met vuurige pijlen, en dwongh haer uit te komen, en vatte en hield haer, wanneerze uitgekomen was, met de hant. Maer *Hydra* slingerde hem om de voeten, en bleef 'er stijf aen hangen. Hy sloegh met zijne knotse de hoofden af; maer kon niet uitrechten: want als een hooft afgeslagen was, groeiden of schoten weer twee andere uit.

Eene kreeft, van eene bovenmate grote, quam *Hydra* te hulp, en beet of stak *Herkules* in de voet. Waer om hy, hebbende die gedood, ook zelf *Jolaus* tot bystant riep. Na dees een gedeelte van een naby gelege bosch in brant gesteken had, belette hy door het branden, met de gloeijende staken, d'uitspruitselen der weer uitwassende hoofden uit te schieten. Wanneer hy in dezer wijze de weer uitwassende hoofden te boven gekomen was, hieuw hy het onsterffelijke hooft af, en begroef het, en leide een zwaren steen daer op, nessens den wegh, die van *Lerna* na *Elus* liep. Na hy het lichaem vermorselt had, doopte hy zijne pijlen in de gal.

Het doden van *Hydra* wort voor den tweden daet of arbeit van *Herkules* gehouden: maer *Eurystheus* wilde dien daet niet onder de twalef arbeiden van *Herkules* rekenen; dewijl *Herkules* niet alleen; maer met bystant van *Jolaus*, *Hydra* overwonnen had. Dus verre *Apollodorus*.

Pausan. Van den poel *Lerna* liep een weg, nessens de zeekant, na een vlek *Genesium*: alwaer op strant een tempel van den Genesischen *Jupijn* stont; hoewel niet geheel groot.

Dicht daer by lagh een ander vlek, *Apobathmus* genoemt, als of men aenlanding of aenkomste wilde zeggen. Men zeidt, *Danaus* met zijne kinderen allereerst aldaer aen het lant van *Argolis* uit het schip zou opgetreden zijn.

Wanneer men van daer over *Annigrea* komt, dat een eng voetpat en bekommerlijk van opgang is, leit op de linke zijde een lantstreke na zee toe, die om bomen, en allermeest olijfbomen, te voeden, zeer goet is. Maer wanneer men van daer na het vast lant opgaet, dan komt men aen het vlek *Thyrea*: alwaer om de grenspalen drie hondert uitgeleze Argiver mannen, tegen drie hondert Lacedemonische mannen vochten, die alle op de plaetse, behalve een Spartaner en twee Argivers, te sneuvelen quamen, en begraven wierden. Pausan. Ziet pag. 54.

Gaende van de kerkhoven of grafsteden, daer de bovengemelde gesneuvelde begraven waren, quam men aen een vlek *Athenen*, dat by ouds, volgens *Pausanias*, d'Egineters, of eilanders van *Egina*, bezaten.

Dicht daer by was een ander vlek, *Neris* geheten, en een derde, *Eua*, het grootste der drie dorpen.

In *Neris* was een tempel van *Polemokrates*, die ook zelf een zoon van den beruchten Griekschen arts *Machaon*, en broeder van *Alexanor*, was: gelijk *Machaon* een zoon van *Eskulapius* was.

Pausanias stelt boven deze dorpen een bergh, waer in de grenspalen tusschen de Lacedemoners, Argivers en Tegeaters waren.

Op de grensen waren, tot lantpalen, Hermes of pylasters van steen opgerecht: van waer aen de lantstreke de naem gegeven was.

Na die grenspalen volght een riviere, *Tanaus* genoemt: die, uit den bergh *Parneon* afkomende, door *Argia* vloeit, en in den zeeboesem *Thyreates* stort. Riviere Tanaus.

By den bron *Amymone* was een poel *Alcyonium* geheten: door den welken, (als *Pausanias* uit verhael der Argivers schrijft,) vader *Liber* ter helle neer steegh, om *Semele* weer om te halen: welke wegh hem door *Polymnus* aengewezen was. Poel Alcyonium

De poel is niet breder, als het derde gedeelte van eene stadie in zijnen om-

omtrek; maer wort gehouden van eene oneindelijke of onmetelijke diepte te zijn. Ook was geen mensch, noch ten tijde van *Pausanias*, te vinden, die deszelfs ondersten bodem of gront, door een eenigh slagh van werktuigh, had konnen uitvorsschen. Keizer *Nero* zelf had, met het knopen van vele touwen aen malkanderen, tot vele stadien lang, en daer onder aen een diep-loot te binden, en vele werktuigen te voegen, evenwel de diepte des poels niet kunnen peilen.

D'oevers zijn met gras en biezen bewassen.

an. Het water van dezen poel is, van uitterlijken schijn, onbeweeghelijk en altijt stil: hoewel van dien aert en natuur, dat het de genen, die in het zelve bestaen te zwemmen, onder na den gront haelt.

Aen den zelven poel wierden allen jaers aen vader *Liber* nacht tempel-diensten of offerhanden gedaen; hoewel *Pausanias* schrijft, het voor een gruwel te houden, die voor den gemenen man t'uiten en openbaren.

Pausanias getuight den poel van *Alcyonie* of *Alcyonium*, en zekeren bron *Amphiaraus* zelf bezight te hebben.

Pausanias verhaelt, (gelijk reeds gezeit is) dat door den poel *Alcyonie*, *Bacchus*, of vader *Liber*, zoo d'Argivers zeiden, ter Helle neer gedaelt ware, om *Semele*, zijne moeder, weer om te halen; welken wegh *Polymnus* hem aengewezen had. Maer een weinigh te vore, schrijft *Pausanias*, dat te *Trezen* in den tempel van *Diana Soteira*, of *verlosser*, altaren der goden, die gezeit worden onder d'aerde te heerschen, waren; en dat aldaer, zoo het gerucht liep, *Semele* door *Bacchus* uit de Helle gehaelt ware. Gelijk ook *Herkules* daer door den Helhont *Cerberus* zou opgehaelt hebben. Doch dat *Semele* zou gestorven zijn, zeidt *Pausanias* niet te kunnen geloven, uit oorzake deze de gemalin van *Jupijn* was.

Eenigen maken *Semele* dochter van *Kadmus*, koning van *Theben*, by de welke *Jupiter Bacchus* gewan.

Wanneer *Neptuin* en *Juno*, om het lant van *Argolis* krakeelden of rechten, en *Foroneus*, met de riviere *Inachus*, vader van *Foroneus*, benessens de rivieren *Cephissus* en *Asterion*, zich tot scheitsmannen gestelt: doch het geding en krakeel op de zijde van *Juno* uitgesproken hadden, was *Neptuin* daer over vertoornt geworden, en had al de vlieten van 't water berooft. Waer door sedert veroorzaekt was, dat noch de riviere d'*Inachus* noch eenig van al d'andere rivieren den inwoonders water verschaften: 't en zy Gode regen toezond: gelijk des zomers der zelver stromen opdrogen: behalve die van den poel *Lerna*. Pauſ.

Inachus had, wanneer hy regeerde, de voorby vloeiende riviere na zijnen naem *Inachus* genoemt, en aen *Juno* offerhande gedaen.

Zoo eenige ouden hebben gewilt, en onder andere *Sofokles*, zou de vliet *Inachus* uit den top van den bergh *Pindus*, en uit den *Lakmus* vloejen, en na de volken *Amphilochers* en *Akarnanen* loopen, en zich met het water van den vliet *Achelous* vermengen, en van daer na *Argos* onder zee doorstreven, en by het volk van *Lyrcium* opkomen. Doch dit hout *Strabo* voor een verzierſel; dewijl een ander *Inachus*, als de Argolische *Inachus*, in den *Achelous* valt.

Behalve de poelen of meiren *Lerna* en *Alcyonie*, begrijpt *Peloponnesus* of *Morea* vele andere poelen of meiren, als de poel *Acherusia*, *Pheneus*, *Teiras*, *Stymphalus*, *Ino*, *Lapitheum*: als ook vele vlieten en beken, heuvelen en bergen, die wy vervolgens zullen ten tone stellen, en met de bergen beginnen.

Bergen en Heuvelen.

in. Gantsch *Peloponnesus* of *Morea* krijst met zes en zeventigh bergen, als of de natuur het invallen met paerden had willen beletten. Het meeste lantschap van *Arkadia* is berghachtigh.

Plinius stelt in *Arkadia* de volgende bergen, *Pholoë*, of *Foloë*, *Cyllene*, *Lyceum*, *Menalus*, *Artemisium*, *Parthenium*, *Lampeus*, of *Lampeä*, en *Nonakris*, behalve acht andere onedele bergen.

Strabo noemt de zeven eerste bergen *deurluchtige bergen.*

Bergh Tayge-tus, nu Portais. De bergh *Taygetus*, of *Taygetum*, of *Taygeta*, by d'ouden genoemt, heet nu *Vouni tis Portais*, dat is, bergh van *Portais.* Hy is de hooghste bergh van het lantschap van *Lakonika*, nu *Zakonia*, en wort van *Polybius*, by de bergen *Alpes*, die *Italie* en *Duitschland* scheiden, vergeleken. *Homeer* noemt den *Taygetus een zeer hogen*, en *Strabo* een *hogen en reghten bergh*: ja hy wort gezeit, zo hoogh te zijn, dat men van zijnen kruin gantsch *Peloponnesus* of *Morea* kan overzien.

Paus. Dees bergh was alzoo genoemt na *Tayegetus*, moeder van *Lacedemon*, die door *Jupijn* verkracht wiert, en, na het verlies van haer eerbaerheit, haer zelve, op dezen bergh, om 't leven braght.

Plin. Cicer. Van den bergh *Taygetus* wert het opperste gedeelte des berghs, dat als d'achtersteven van een schip was, t'eener tijde door eene aertbeving afgescheurt, waer door ook de stad *Sparta* ter neer storte: welke aertbeving door *Anaximander*, de natuurkunde, voorzeit was.

Ook getuight *Strabo*; hoe eenige verhalen, dat de kruin van den *Taygetus*, door aertbeving, welke het lantschap van *Lakonika* zeer onderworpen is, afgescheurt wierde.

De bergh *Taygetus* loopt door het lantschap van *Zakonia*, niet verre van de riviere *Eurotas*, en neemt nu, na de verscheide takken, die hy maekt, verscheide namen aen: want in het gaen van den zeekant na *Mysitra*, wort hy *Vouni tis Portais*, dat is, *bergh van Portais*, geheten: en, dicht by *Misitra*, *Vouni tis Misitra*, dat is, *bergh van Misitra.*

Aen de zijde van den bergh *Portais*, dight by *Misitra*, zijn vele holle heuvelen of holen: dier zommige de Kaloyers, of Griekſche geestelijken, tot kerken gebruiken.

Het is naulix dertigh jaren geleden, dat de wint, in deze holen besloten, een groote menighte daer van ter neer storte.

De bergh *Taygetus*, of *Vouni tis Portais*, maekt drie ketenen van bergen, eenen, ten Weste, na de stad *Kalamata* en *Kardamyle* toe: een anderen, ten Noorde, na *Neokastro*, in *Arkadia*, toe, en een derden, ten Noordooste, na de zyde van *Mysitra.*

Aen de rechte zyde van de stad *Therapne*, staen, op eenen der heuvelen van den bergh *Portais*, twee of drie kapellen van Kaloyers of Griekſche geestelijken. De bergh *Taygetus* was aen *Bacchus*, *Apollo*, *Ceres* en *Diana* gewijdt, en levert den vliet *Snenus* uit.

Uit zijn ingewant worden zeer treffelijke slijpsteenen gehaelt, om messchen te slijpen. De Kretische wet- of slijp-stenen hebben, zeidt *Plinius*, de grootste lof; en de Lakonische, van den bergh *Taygetus*, de tweede lof.

In of op den bergh wierden ook vele smaragden uitgedolven, Lakonische Smaragden geheten, en metaelmynen, ten tijde van keizer *August*, op onkoste der Romeinen, geopent. Plin. Strabo.

Op den bergh *Taygetus* groeit zeker kruit, *Charision* genoemt, dat de vrouwen, in de Lente, aen den hals bonden, met betrouwen van daer door vieriger en hertiger van de mannen te zullen bemint worden. Aristo Plutarc

De bergh *Taygetus* was, in oude tijden, wijnrijk, en hierom ook aen *Bacchus* toegewijdt, die van den Griekſchen dichter *Theognis* aldus ingevoert wort. *Drinke wijn, dien de wijngerden van mijnen kruin van Taygetus dragen.* De Lakonische maeghden geleiden, *Bacchus* ter eere, reien: en de mannen trokken ter jaght op den bergh *Taygetus.* Virgil. lib. 2. Georg.

De kruin of top van den bergh *Taygetes*, *Taletum* geheten, die over de stad *Bryses* hing, was aen de Zon gewijt; waer op 's lants inwoonders paerden, onder andere, aen de Zon, ten offer, slaghten. Pollun.

Na 't Oosten, tusschen *Saccania* en *Zaconia*, leit een bergh, nu *Gruenos*, en by d'ouden, op Griekſch, *Kronium*, of *Kronius*, geheten.

Kronium of *Kronius* is zo veel als *Saturnisch* gezeit: want *Saturnus* wiert by de Grieken *Kronos* genoemt.

Kronium of Gruenos. De bergh *Kronius* was te vore *Kturos* geheten: maer wanneer, na den Reuzen-strijt, *Kronos*, of *Saturnus*, *Jupijns* dreigementen zoght t'ontvlieden, week hy na den bergh *Kturos*, en vernoemde dien, na hem, op Griekſch, *Kronius* of *Kronium.* Op desselfs eind, na 't Noorden, stont, in

in oude tijden een tempel van *Lucina Olympia* (anders *Diana*) in den welken aen *Sosipolis*, een zeker afgod, of inlantsche geest der Eleënsers, die van de stad *Elis* eere bewezen en offerhande deden.

De steen *Cylindrus*, die van de steilten of toppen, t'allen tijde, wanneer de lucht met donder en blixem ontroert wort, afrolt, valt op dezen berg.

Aldus schrijft *Plutarchus*, dat de steen *Cylindrus*, zoo dikwils *Jupijn* dondert of blixemt, van den top des berghs afrolle: waerom die steen ook *Cylindrus* genoemt wiert: want *Cylindrus* bediet eigentlijk een langen rolsteen, of Kalandersteen.

ausan.

Op den kruin des berghs deden de genen, die *Basilides* genoemt wierden, in de Lente-nachteveningh, in de maent, die van d'Eleensers *Elaphus* genoemt wert, slaghtofferhanden.

Bergh Parthenius. Pauf. Ziet p. 141.

De bergh *Parthenius* leit in *Arkadia*, aen den wegh, die van de stad *Tegea* na *Argos* liep.

Op den zelven bergh wiert een heilige altaer van *Telefus*, zoon van *Herkules* en *Nuge*, getoont: op den welken men zeidt, het kint *Telefus*, door eene hinde opgevoert wiert.

erod.

Een weinigh verder stont een tempel van *Pan*: alwaer *Pan*, gelijk zoo wel d'Atheners, als Tegeaters uitstrooiden, † *Phidippas* ontmoet was, en hem gezeidt had, wat hy doen moste.

f† Phippides, en Aheensche ode.

Bergh Cyllene. Strab. Pausan.

Een der voornaemste en hoogste bergen van *Arkadia*, is de bergh *Cyllene*: wiens hooghte, lijnrecht neer, eenigen op twintigh, en andere op vijftien stadien, een streke van eene halve myle, brengen.

De bergh *Cyllene* was alzoo na *Cylten*, zoon van *Elatus*, genoemt.

Men zeidt *Merkuur* op den bergh *Cellene*, uit *Maja*, dochter van den *Atlas*, zou geboren en opgevoedt zijn: waerom hy by de poëten *Cyllenius* of *Cyllener* genoemt wort: als *Virgilius* en *Ovidius* duidelijk melden: die beide, voor *Merkuur*, *Cyllenius* hebben. *Lukanus* noemt ook de Dwaelsterre van *Merkuur*, *Cyllenius*, en *Virgilius*, het *Cyllenische vuur*.

Ovidius noemt den bergh *Cyllene Cypres-dragende*, en *Virgilius* den kruin van *Cyllene*, den *killen kruin*, uit oorzake die gezeit wort altijt met sneeu bedekt te leggen.

Men zeidt op zijnen top of kruin, ten tijde van *Pausanias*, noch de kentekenen van eenen tempel van den Cylleníschen *Merkuur* gezien werden.

Aen den bergh *Cyllene* raekt de bergh *Chelydorea*. Chelydorea.

Op den top zou *Merkuur* van eene gevonde schildpad eene lier gemaekt hebben.

Op den berg *Cyllene* houden gansch witte Merulen of Meerlen: het welk *Pausanias* voor een wonder hout.

Naby den *Cyllene* leit, in *Elea*, een berghachtige uithoek, *Akroteria Harmina*, of *Hormina* geheten.

De bergh *Lyceus* of *Lyceum*, ook een der voornaemste steden van *Arkadia*, wierdt eertijdts ook *Olympus*, en op Grieksch *Hiera Koryphes*, dat is, *Heilige kruin*, van d'inwoonders genoemt; dewijl zy geloofden, dat *Jupijn* aldaer zou opgevoet zijn: gelijk ook dees bergh aen *Jupijn* heiligh was, volgens *Pausanias*: hoewel ook aen *Pan*, de schapenhoeder. Waerom *Pan* doorgaens, van de Latijnsche poëten, *Lyceus Pan*, dat is, Lyceesche *Pan*, genoemt wort. Hierom plaghten, op dezen bergh, de Lyceesche † offerfeesten, ter eere van *Pan*, geviert te worden. Bergh Lyceus. Pausan. Strabo. † anders Luperkalia genoemt.

Ook stont op den bergh *Lyceus*, volgens *Plinius* en *Strabo*, een tempel of kapel van den Lyceeschen *Jupijn*.

Hy heeft zijn begin in het lantschap van *Tzakonia*, maer leit in *Arkadia*, op de linke zijde van de stad *Herie*.

Uit den bergh *Lyceus* valt de vliet *Neda*.

Voorby den bergh *Lyceus* vloeien de rivieren *Mylaon*, *Nus*, *Achelous*, *Celadus* en *Naphilus*, en vallen in den vliet d'*Alpheus*.

Op dezen bergh wiert een altaer, door koning *Lykaon*, zoon van koning *Pelasgus*, allereerst gestight. Wanneer hy dat naderhant, met het bloet van een geslaght kint, besproeit had, wiert hy, naer men zeidt, in eenen wolf herschept. Op den berg *Lyceus* wiert *Aristocrates*, koning van *Arkadia*, aen de woede der Lacedemoners opgeoffert, die hem stenigden.

Pauſ. In den tempel van den Lyceeſchen *Jupijn* was niemant geoorloft te komen: en de geen, die deze wet van heiligheit overtrad, wert geloofd zekerlijk binnen het jaer te zullen ſterven.

Ook wort dit wonder van den zelven tempel verhaelt: te weten, dat de genen, 't zy menſchen of beeſten, die daer in traden, gene ſchaduwe van zich gaven. Waer over geen jager, wanneer eenigh wilt gedierte in den zelven gevlught was, het zelve derfde vervolgen; maer blijvende buiten ſtaen, en het wilt aenziende, bemerkte, dat van desſelfs lichaem gene ſchaduwe geſmeten wierd.

Bron Hagno. Op den berg *Lyceus* wort gezeit een bron *Hagno* te zijn, die des winters en des zomers even veel waters geeft. Wanneer het aertrijk met groote droogte geplaegt wiert, en daer door gewaſſen, veltvruchten en boomen verdorden, dan deed de prieſter van den Lyceeſchen *Jupijn* by dezen bron gelofte, en ſtorte ootmoedige gebeden. Na het ſlaghten van plechtelijke offerhanden, ſmeet hy een eike tak in het water, doch ſtak'er die niet dieper in, als tot effen aen den rant of ſchors. Hier op wiert het water aenſtonts geroert, en daer uit ſteegh een damp, als een nevel, die, na een weinigh uitgewaeſſemt te hebben, in eene wolke veranderde, welke, met het aenkomen van meer andere wolken, vermeerdert wiert, en tot regen neerviel. Waer door het Arkadiſche aertrijk grotelix verquikt en bevoghtight wiert.

Op den *Lyceus* ſtont ook een tempel van *Pan*; met een dicht wout omheint: want hy was ook aen God *Pan* heiligh. Dicht daer by was een *Hippodromus* of renbaen: en by den renbaen een *Stadium* of loopbaen. Op den zelven wierden, reeds al van begin af zekere ter eerefeeſten *Luperkalia* geviert.

Op den hooghſten rugh of kruin des berghs lagh een zeer verheven aerde heuvel of zantduin, en op den zelven een altaer van den Lyceeſchen *Jupijn*: van waer byna gansch *Peloponneſus* kon bezightight worden.

Voor het altaer, byna tegen zonnen opgang, ſtaken twee zuilen op: waer op twee vergulde arenden van een zeer aeloud werk ſtonden. Op dezen altaer deden zy aen den Lyceeſchen *Jupijn* offerhande.

Op het gedeelte des berghs, na 't Ooſte, ſtont een kapel van den Parrhaſiſchen *Apollo*. Den zelven noemden zy ook *Pytiſchen Apollo*.

Ter eere van dien god, hielden zy allen daegh heilige of feeſtdagen, en ſlaghten aen den Epikuriſchen *Apollo* een wilt zwijn.

Op *Lyceus* was een akker of oort, die *Kretea* genoemt wert, op de linke zijde des wouts, dat aen den Parrhaſiſchen *Apollo* heiligh was. D'Arkaders dreven ſterk, dat deze de plaetſe zy, in de welke *Jupiter* opgevoet was: en niet op het eilant *Kreten*, tegen het zeggen der Kretenſers. Zy noemden ook de Nymfen, die *Jupijn* opgevoet hadden, als *Thiſoa*, *Neda*, en *Hagno*. *Thiſoa* gaf aen de ſtad *Thiſoa* den naem van *Neda*, en *Neda aen den vliet Neda*, en *Hagno aen den bron Hagno*.

De bergh *Lyceus* had vele beziens en verwonderenswaerdige dingen, en bevangt ook de bronnen van den vliet *Erymanthus*. Pauſ.

De bergh *Ceraufius* is een gedeelte van den bergh *Lyceus*.

In het gedeelte van den *Lyceus*, na 't Noorde, lagh eene lantſtreke *Thiſoa*. D'inwoonders baden, boven andere godheden, de Nymf *Thioſoa*.

Menalus of *Menalion*, en, in het meerfout getal, *Menala*, was ook een van de hooghſte bergen van *Arkadia*, en aen God *Pan* geheilight, en pijn- of maſt-boomrijk. Hy was alzoo na *Menalus*, zoon van *Lykaon*, koning van *Arkadia*, genoemt. Bergh Menalus.

Statius noemt den bergh *Menalus* den *loofrijken*, en *Virgilius* den *boſchrijken Menalus*. *Ovidius* melt, dat de *Menalus* vervarelijk, door de ſchuilhoeken der wilde dieren, zy.

Virgilius, in zijn eerſte boek van den landtbouw, beſchrijft den bergh *Menalus* aldus. *De bergh Menalus heeft een luſtigh boſch, en altijt ſprekende pijnbomen, en hoort altijt de herders minnedeuntjes van God Pan.*

Aen

Aen den voet van den berg *Menelaus* wierden, ten tijde van *Pauſanias*, de voetſtappen der ſtad *Lykoa* gezien, en een tempel en koper beelt van *Diaan Lykoatis*.

Op het gedeelte des berghs, na het Zuide, lagh eertijts eene vaſte ſtad *Sumatia*. Op den zelven bergh was eene plaetſe, de *Drieſprongh* geheten: van waer de ſtedelingen van *Mantine*, door vermaen des Delfiſchen orakels, het gebeente van *Arkus*, zoon van *Kalliſtus*, wegvoerden.

D'Arkaders hielden, dat de bergh *Menalus* allermeeſt aen *Pan* heiligh ware: en die ontrent den zelven woonden, zeiden, dat zy *Pan* hoorden ruyspijpen, of op zijn ruispijp ſpelen.

De bergh *Lampeus* by *Plinius*, en by *Strabo* en *Pauſanias Lampea* geheten, lagh in *Arkadia*, en had, volgens *Statius*, ſneeurijke heuvelen. Hy bevongh de bronnen van den vliet *Erymanthus*, en is miſſchien een gedeelte van den bergh *Erymanthus*.

Tuſſchen de ſteden van *Tegea* en *Argos*, leggen de bergen *Parthenium* en *Kreopolus*.

Bergh Parthenius. Pauſ. *Strabo* ſtelt den bergh *Parthenius*, of *Parthenium*, van de lantſtreke van *Tegeatis*, tot aen die van *Argia*. *Parthenius* is een Griekſch woort, en bediet zoo veel als *maeghdelijk*, en was alzoo na de maeghden genoemt, die veeltijts, op den zelven, aen *Venus* offerhande deden, of ter jaght trokken.

De bergh *Parthenius* verſchaft ſchildpadden, zeer bequaem om lieren van te maken: maer de luiden, die aen den bergh woonden, vreeſden die te vangen. Ook lieten zy zich niet door vreemdelingen vangen; dewijl ze gehouden wierden aen *Pan* heiligh te zijn.

Over den top des berghs van *Parthenius* waren, ten tijde van *Pauſanias*, op de bebouwde akkers, de lant- of grenspalen der Argivers en Tegeaters, op een zelve wijze, gelijk die by *Hyſias* in *Argolis*.

De bergh was hierom, volgens *Kallimachus*, aen *Auge* of *Augea*, dochter van *Aleus*, en moeder van *Teleſus*, heilig; dewijl daer op, na het ſchrijven van zekeren ouden uitlegger van *Kallimachus*, *Auge*, dochter van *Aleus*, welke aen *Minerva* heiligh was, door *Herkules* onteert wiert. Gelijk *Ovidius*, in zijnen negenden minnebrief, gedenkt, daer hy zeidt: *Ik zal* Auge *niet ophalen, geſchonden in de Partheniſche dalen*.

De bergh *Parthenius* was, volgens de poëten, *Virgilius*, *Propertius*, en *Klaudianus*, zeer boſch, wilt en jagtrijk.

Aldus zingt *Virgilius*, *Gene koude zal my beletten, de Partheniſche wouden met honden t'omcingelen*: desgelyx *Propertius*, daer hy aldus ſpreekt. *Hy doolde, niet alleenlijk zinneloos, in de Partheniſche holen: maer ging ook het ruigh wilt gedierte zien.*

Lyrcium is een bergh van *Arkadia*, Lyrcium.
uit den welken de vliet *Inachus*, by de Strab.
ſtad *Cynuria*, zijn oorſprong heeft, die, door vele dalen, voorby de ſtad *Argos* vloeit; hoewel de vliet *Inachus*, volgens *Pauſanias*, zijn begin uit den bergh *Artemiſium* heeft.

De bergh *Artemiſium* leit boven het Artemi-
vlek *Enoë*, in *Argia*, en was alzoo na ſium.
het kruit *Artemiſia*, of byvoet, genoemt, dat op den zelven overvloedelijk veel valt.

Op zijnen top of kruin ſtont een tempel en beelt van *Diana*: hoewel daer op, ten tijde van *Pauſanias*, niets bezienswaerdigh was.

Langs den zelven bergh liep, ten tijde van *Pauſanias*, een ſmal voetpat of wegh.

Kretius was een bergh van *Argia*. Kretius.

Celoſſa was een bergh in de lant- Celoſſa.
ſtreek van *Sicyonie* of *Korinthen*; wiens gedeelte *Karneates* geheten was.

Aen de voet van *Celoſſa* lagh de ſtad *Fliaſia*, anders *Arethyrea*: waer uit de vliet *Aſopus* zijn begin neemt.

In *Nemea* leit den bergh *Apeſas*: op Apeſas.
den welken men zeidt *Perſeus* aller- Pauſ.
eerſt aen den Apeſantiſchen Jupijn ſlaghtoffer gedaen te hebben.

Bergh Boreus. Pausan. De berg *Boreus* leit by de stad *Asen*, in *Arkadia* : op wiens kruin, ten tijde van *Pausanias*, voetstappen van een ouden tempel lagen, die *Ulysses* aen *Minerva*, de Behoutster, en aen *Neptuin*, zou gesticht hebben, wanneer hy, uit het belegh van *Troje* of *Ilium*, weer om gekomen was.

Bergh Kresius. Op de rechte zijde van den wegh, ontrent de stad *Tegea*, leit de bergh *Kresius*; hoewel niet groot. Op den welken een tempel van den god *Aphneus* gestight was: Want als *Mars*, (volgens zeggen der stedelingen van *Tegea*,) *Aërope*, dochter van *Cepheus*, nichte van *Aleus*, bekent en haer bezwangert had, gaf dezelve, in het baren, den geest. Maer het kint had zich noch aen de dode moeder vast gehouden, en overvloedelijk veel zogh uit de borsten gezogen: dewijl dat met wille van Mars geschiede. Hierom wert *Aphneus* een god genoemt: of de naem van *Aphneus* onder de goden gerekent. Maer aen het kint was de naem van *Aëropus* gegeven.

Bergh Knakalus. By de stad *Kasye*, in *Arkadia*, die aen de voet van bergen leit, is een bergh *Knakalus*, na den welken alzoo de Knakaleesche *Minerva*, die aldaer, beneffens *Neptuin*, eenen tempel had, genoemt was: in den welken, ter eere van dezelve, jaerlixe feesten gehouden wierden.

Ahornboom Menelais. Een weinigh boven de stad is een bron: en by den bron stont, ten tijde van *Pausanias*, eene grote en uitstekende ahornboom, die *Menelais* genoemt wiert. Dewijl men zeidt, dat *Menelaus*, in het aenvangen des Trojaenschen oorloghs, om krijghstroepen te werven, aldaer gekomen was, en door den zelven die ahornboom aldaer geplant of gezait was. Ja ten tijde van *Pausanias* wiert, volgens zijn schrijven, die bron en ahornboom noch *Menelais* genoemt.

Bergh Lykone. Op de rechte zijde van den wegh, die van *Argos* na *Tegea*, eene stad van *Arkadia*, loopt, leit een bergh, *Lykone* geheten, op den welken, onder andere bomen, vele Cypres-bomen groeien. Op den kruin des berghs stont wel eer een tempel van *Diana Orthia*: waer in de beelden van *Apollo*, *Latone* en *Diane* van witte marmer toegewijdt waren, en voor werken van *Polykletus*, een vermaerde aeloude beelthouwer, gehouden wierden.

In het hangen van den bergh stont, op de linke zijde van den heren weg, een ander tempel van *Diana*.

De bergh *Lykone* besluit de bron van de riviere *Erasinus*.

Niet verre van daer leit op de rechte zijde de bergh *Chaon* genoemt: wiens onderste gedeelte met tamme bomen bedekt zijn. Bergh Chaon.

In het lantschap van *Argia* of *Argolis* leggen vele en verscheide bergen: als *Titthion*, *Cynortion*, by ouds *Parnon*, *Akrea*, *Eubea*, *Asterion*, en meer andere, reets te vore beschreven.

Ilium, *Ama* en *Knakadium* waren drie bergen van *Lakonika*: in welker midden tusschen-wijte de stad *Las* gelegen was. Pausan.

Op den bergh *Ilium* stont een tempel van vader *Liber* of *Bacchus*: en op den opperstten kruin een ander van *Eskulaep*.

Op den bergh *Knakadium* stont een tempel van *Apollo Karneus*.

Asias is een bergh van *Lakonika*, op wiens kruin de stad *Las* gelegen was, alzo na *Minerva Asia* genoemt. Bergh Asias.

Op de rechte zijde van *Lykosura*, eene stad in *Arkadia*, leggen de bergen *Nomia*, of Nomische bergen. Op den welken wel eer een tempel van den Nomischen *Pan* stont: gelijk ook die bergen alzoo, van wegen de veehouderyen van den *Nomischen*, of *Veehoeder Pan*, genoemt waren: of, gelijk d'Arkaders zelfs wilden, na den naem van zekere Nymf. Nomische bergen.

De berg *Pholoë* of *Foloë* by ouds, en nu *Xira* geheten, wordt by *Strabo*, *Plinius*, *Mela*, en by de poeten, *Ovidius*, *Statius*, en *Sidonius Apollinaris* gedaght. Hy is hoogh, bosch, en sneeurijk, en wort naby *Olympia Pisa*, eene stad van *Arkadia*, gestelt; gelijk de bergh *Foloë*, in *Arkadia* gelegen was, en hierom van *Strabo* een *Arkadische bergh* genoemt wort: maer wiens voetbergen tot in het lantschap van *Pisatis* strekken. Bergh Foloë.

De bergh *Foloë* wiert alzoo na *Folos*, een byzondere vrient van *Herkules*

kules, genoemt. Het welk, volgens verhael van *Diodoor*, by dezen voorval ontstont.

Midlerwijl overwon ook *Herkules* de Centauren, om deze oorzake. Zeker *Folus* bevond zich onder de Centauren: waer van de nabygelege bergh den naem van *Foloë* bekomen heeft.

Dees, *Herkules* ter herbergh ontfangende, had een vat met wijn, dat eertijts begraven was, te voorschijn gebraght: want dit vat, zoo men beuzelt, zou eertijts door *Bacchus*, by zekeren Centaurus, ter bewaring gegeven zijn, die het beval dan eindelijk te openen, wanneer *Herkules* zou gekomen zijn.

Wanneer nu *Herkules*, na verloop van vier leefeeuwen, of de tijt van hondert en twintigh jaren, aldaer gekomen was, schoot hem het bevel van *Bacchus* in den zin, en opende het zelve vat.

De Centauren, door de gierigheit en welriekentheit van den wijn aengelokt, (dewijl het een zeer oude wijn, en van een zonderlinge kracht was) besprongen, by troepen, met groot geraes en gebaer, het huis van *Folus*, op toelegh van den wijn te hebben. Maer *Herkules* versloegh de meeste Centauren, en dreef d'andere op de vlucht.

Onder de gesneuvelde Centauren waren de voornaemste *Dafnis*, *Argeus*, *Amfion*, *Hippotion*, *Oreus*, *Isoples*, *Melanchetus*, *Thereas*, *Dupo* en *Fryxus*. Maer die het met de vlucht ontkomen waren, kregen elk hunne verdiende straffe: want *Homadus* wiert, over het verkrachten van *Halcyone*, zuster van *Eurystheus*, onthalst.

Doch iet byzonders weervoer dezen *Folus*, vrient van *Herkules*: want terwijl dees zijne lantsluiden, die in den oorlogh gesneuvelt waren, begroef, wiert hy, by geval, door eene schicht, die hy uit het lijf van eenen der Centauren getrokken had, gestoken, en overleed aen die dodelijke wonde.

Herkules deed *Folus* prachtigh, onder eenen bergh, begraven, die voor hem veel beter, als een deurluchtige zuil was. Want dees bergh, die sedert *Foloê* genoemt wiert, duide den genen, die aldaer begraven was, door d'eenzelfheit van name, en niet door eenigh opschrift, aen. Dus verre *Diodoor*.

De bergh *Thaumasius*, (dat zoo veel als *wonderlijk* gezeit is) leit, in *Arkadia*, boven den vliet *Molossus*. Zo de stedelingen van *Methydrium* den menschen wilden doen gelooven, zou de goddin *Rhea*, wanneer zy van *Jupijn* zwanger ging, zich na dezen bergh begeven hebben, na zy *Hoplodamus*, en andere reuzen, zijne metgezellen, tot bystant ontboden had: indien misschien *Saturnus* haer eenigh gewelt zou hebben bestaen aen te doen. Wel bekenden zy, dat *Rhea* op een gedeelte van den bergh *Lyceum* zou gebaert hebben: maer voegen 'er by, dat 'er *Saturnus*, door het leggen van eenen steen, in stede des kints, op den zelven bergh, zou verschalkt en bedrogen zijn. Thaumasius.

Op den ruch des berghs wiert een spelonke van *Rhea* gezien, daer in genen mensch geoorloft was te treden: behalve de vrouwen alleen, die aen de goddin tempeldienst of offerhande deden.

Boven het vlek *Lessa*, in het lantschap van *Argia*, leit een bergh *Arachneus*, en te vore *Sapyselatôn* genoemt: maer begon *Arachneus*, onder de regeering van koning *Inachus*, genoemt te worden. Arachneus.

Op den zelven waren altaren van *Jupijn* en *Juno*; op dewelke d'inwoonders, in een groote droogthe des aertrijks, offerhanden deden.

In *Arkadia* leit de bergh *Erymanthus*, waer van misschien de bergh *Lampea* een gedeelte is. Erymanthus.

Erymanthus was ook de naem van eene stad, en vliet in *Arkadia*.

D'*Erymanthus* voed geiten en herten, en, volgens *Homeer*, vele wilde zwijnen. Het gemeen gerucht liep, dat *Herkules*, wanneer hy de geboden van koning *Eurystheus* volbraght, een wilt zwijn, van een uitstekende groote en sterkte, op den bergh *Erymanthus*, zou gevangen, en levendigh by *Euristheus* gebraght hebben.

Homeer getuight, in zijne vaerzen, dat *Erymanthus*, zoon van *Lampea* en

Tay-

Taygetus, op den *Erymanthus*, ter jaght trok.

Ook voert *Homeer Diana*, op den hogen bergh *Taygetus* en *Erymanthus*, ter jaght in.

Phalantis. Pausan. In *Arkadia* is een bergh *Phalantis*: op den welken, ten tijde van *Pausanias*, noch d'overblijfsselen der stad *Phalantis* gezien wierden.

Hypsus. De lantstreke, midden tusschen de stad *Thyrea* en de stad *Hypsus*, op een bergh van een zelven name gelegen, is gantsch berghachtigh, en voed wilt gedierte.

Krathis. In *Arkadia* is een bergh *Krathis*, die den bron van den vliet *Krathis* bevangt.

Op den bergh *Krathis* stont een tempel van *Diana* * *Pyronia*: uit den welken d'Argivers, by ouds, vuur, tot de Lerneesche offerhanden, braghten.

* Dat is Vuursche.

Sepia. Niet verre van den Driebron van *Arkadia*, (in den welken gezeit wort *Merkuur*, zoo dra hy geboren was, afgewasschen te zijn,) leit een hoge bergh, *Sepia* geheten: op den welken *Epytus*, zoon van *Elatus*, door de bete van eenen slang, zou gedoot zijn: gelijk hy ook op dezelve plaetse begraven wiert: dewijl ze het lijk, om de stank, niet verder konden brengen.

Op den zelven berg, (als *Pausanias*, uit den mont der Arkaders verhaelt,) hield, noch by zijnen tijt, diergelijk slagh van slangen; hoewel zeer weinigh; dewijl die, den meesten tijt van 't jaer, met sneeu bedekt is: en de slangen, buiten hunne holen geraakt, door de sneeu, omkomen. En schoon zy, eenigen tijt te vore, in de holen gevlught zijn, zoo komt evenwel een gedeelte daer van, door de sneeu, te sneuvelen: ook sterven zy, door koude, in de holen zelfs.

Typeus. Pausan. In het lantschap van *Elis*, te gaen uit de stad *Scillus*, komt men aen een steil neerschietenden bergh, met hoge stenen, *Typeus* genoemt: van den welken de stedelingen van *Elis*, uit kracht van eene wet, de vrouwen, indien die in den Olympischen strijt doordrongen te komen, of, op verbode dagen, over den vliet d'*Alpheus* voeren, van boven neer smeten.

De stad *Figilia*, in *Arkadia*, was met bergen omringt. Ter linke zyde, op eenen afstant van veertigh stadien, lagh de bergh *Kotylius*, en ter rechte zyde, de bergh *Elaius*, op eenen afstant van dertigh stadien. Kotylius. Elaius.

Op den bergh *Elaius* was een vlek, *Besse* genoemt, en een tempel van *Apollo Epikurius*, of *Epikurischen*, dat is, *helpende*, *Apollo*, met een gewelf van steen. Tempel van Apollo Epikurus. Pauf.

Aen *Apollo* was die bynaem hierom gegeven, dewijl hy den Arkaders, in eene pestsiekte geholpen, en bystant gedaen had.

Dees tempel overtrof al de tempels, zoo veel'er in *Peloponnesus* waren, behalve den eenigen tempel van *Tegea*, in cierlijkheid van steen, en in nettigheit van bouwkunst.

Boven den tempel van den *Epikurischen Apollo*, stont, by ouds, een tempel van *Venus*, doch zonder dak, met het beelt der goddin van een zelven naem daer in.

Op den bergh *Elaius* is een bron en een hol, aen *Ceres Melane*, dat is, *zwart Ceres*, toegewijt. Hol van Ceres. Pauf.

Het geen de stedelingen van *Thelpusa*, nopende de vermenging van *Ceres* met *Neptuin*, verhalen, daer in komen de stedelingen van *Figialia* met hen over een. Te weten, *Ceres* zou een paert: (maer dat van d'Arkaders eene heldin genoemt wort,) gebaert hebben. Het zwart kleet zou zy, eensdeels uit gramschap tegen *Neptuin*, en eensdeels uit rou, over de schaking van hare dochter *Proserpina*, aangetogen hebben. Toen had zy haer in dat hol verborgen, en het licht geschouwt. Wanneer dan alle aertvruchten bedorven wierden, en de menschen overal van honger storven, en allen anderen de schuilhoeken van *Ceres* onbewust waren, had *Pan*, die op den wegh, door andere bergen van *Arkadia*, hier en daer doolde, en eindelijk aen den bergh *Elaius* gekomen was, *Ceres* aldaer, in zodanigen gewaet en kleding, gevonden.

Na *Jupijn* uit *Pan* dezen voorval gehoort had, zond hy de *Parken*, of Schik-goddinnen, aen *Ceres*: op welker bede, na het stillen der gram-

gramschap, en verzaghten der rou, *Ceres* verzoent wiert.

Pausan. Ter gedaghtenis van dien daet, hadden de stedelingen van *Figiala*, volgens hun zeggen, dit hol met een houten beelt aen de goddin gewijd. Het beelt stont ter zee op een steen, in vrouwen gedaente, behalve 't hooft, dat een paerden hooft met manen was, met draken en andere slangen daer om geslingert. Het overigh lichaem, tot aen d'onderste voeten, was met eene rok bedekt. In d'eene hant hielt het eenen dolfijn, en in de andere een duif. Deze *Ceres* wiert *Ceres Melena* gebynaemt, dewijl ze zwart rou gewaet aengenomen had.

Wiens werk dit houte beelt was, of wanneer het verbrande, vind men, zeidt *Pausanias*, niet beschreven.

Die van *Figiala*, wanneer het hout beelt vernietight was, herstelden niet alleenlijk geen ander, maer verwaerloosden ook, voor een groot gedeelte, het geen d'ingevoerde plechtelijkheden en tempeldiensten betrof. Wanneer dan het lant ophield vruchten te geven, en een groote hongersnoot ontstaen was, vroegen zy daer over aen het orakel van *Apollo* om raet, tot afweringh van die rampen. *Apollo* antwoorde, door den mont van *Pythia*, op hunne vrage of bede, aen het orakel aldus.

Ghy ekel-etende Azanische Arkaders, die Figiala, het verborgen hol van Ceres, bewoont, komt vragen om ontslaging van den zwaren honger. Ceres, die van hare oude giften en geschenken berooft is, heeft het zoete voeder en de zwangere airen vernielt, en dwinght u weer zoete eike en beuken-ekelen te eten, en zal den ouderen en kinderen elkander doen opeeten, 't en zy ghy de gramschap der goddin met allerleie offerplengingen verzoent, en het binnenste des hols met goddelijke eeren verciert.

Als die van *Figiala* dit overgebragt antwoort des orakels gehoort hadden, bewezen zy aen de goddin *Ceres* veel groter eere, als te vore, en besteden aen *Onates*, den Egineter, zoon van *Mikon*, een nieu beelt te maken, voor zo veel gelts, als hy zelf eischte.

Kotylius. Op den bergh *Kotylius* is een bron: waer uit, zoo eenigen gewilt hebben, de vliet *Lymax* zijnen oorsprong zou hebben: hoewel *Pauf.* dat tegenspreekt.

Boven het velt *Alcimedon*, dertigh stadien van de stad *Methydrium*, in *Arkadia*, leit een bergh, *Ostracina* geheten, in den welken een hol is, *Alcimedon* geheten, daer in *Alcimedon* woonde, die een der helden was, wiens dochter, met name *Fillo* of *Filo*, door *Herkules* verkracht was: maer de vader leide haer, met het kint, aenstonts na het kraembedde, op dezen bergh, voor de wilde dieren, ter neder. Ostracina. Pausan.

Wanneer een aexter het schreiјend kint nabootste, was *Herkules*, die, by geval, dien wegh langs ging, op 't geluit des vogels, als dat van een kint, daer na toe getreden, en had de dochter en het kint, dat uit hem geteelt, en *Echmagoras* geheten was, gekent, en beide van de banden verlost.

Na den uitslagh des werks, wiert de naby gelege plaetse *Cissa*, op Grieksch, dat is, aexter, genoemt.

By de stad *Mantinea*, in *Arkadia*, leit boven den loopbaen een bergh *Alesius*, alzoo van 't woort *Ale*, dat is, doling of dwaling van *Ceres*, naer men zeidt, genoemt. Op dien bergh stont een wout van *Ceres*. Daer de bergh eindight, stont een tempel van *Neptuin Hipsius*, of *Paertschen Neptuin*. Alesius.

Scollis is een steenige bergh, en gemein aen de steden van *Dyme*, *Tritea*, *Elis*, en raekt aen den bergh van *Arkadia*, *Lampea* geheten. Hy leit hondert en dertigh stadien van de stad *Elis*, en hondert van *Tritea* en *Dyme*, twee Achajische steden. Scollis.

Eenige gissen de bergh *Scollis*, (alzoo ten tijde van *Strabo* genoemt,) het geen te zijn, dat by *Homeer* en *Hesiodus Olenia Petra*, dat is, *Olenische steen*, geheten wort.

In het lantschap van *Belvedere* leit een bergh, *Minthe* by *Ptolemeus* en *Strabo*, en nu *Olono* of *Mittena*, geheten. Minthe.

Hy heeft ten Zuide de Golf van *Koron*, en ten Noorde den vliet d'*Alpheus*.

Deze bergh schijnt, by *Pausanias*, *Eua* genoemt te worden, van het woort *Euoë* der Bacchanten, dat, op deze plaetse, *Bacchus* en de vrouwen, die hem volghden, gezeit worden uitgeschreeuwt te hebben.

Pausanias stelt den bergh *Eua* rontom *Ithome*, eertijts de hoofdstad des lantschaps van *Messenie*.

T *Strabo*

Strabo daerentegen ſtelt den bergh *Minthe* na by de ſtad *Pylus*, in het lantſchap van *Elea*.

De bergh *Minthe* wiert alzoo, volgens *Strabo*, na *Minthe* genaemt, die, naer men beuzelt, een byzit van *Pluto* was, en door *Proſerpina* verſchalkt, en in *tuin-minth kruit*, anders Kruizemunt genoemt, verandert wiert: welk kruit zommige op Griekſch *Hedyoſmos*, dat is, zoete reuk, noemen: gelijk noch dees bergh zeer dicht met dat kruit bewaſſen is.

Een tempel van *Pluto* ſtont by ouds aen den bergh *Minthe*, die, door de ſtedelingen van *Maciſtus*, ge-eert wiert.

Sipylus. Pauſan. *Sipylus* is een bergh van *Arkadia*, uit den welken de vlieten *Alſus* en *Achelous* ſtorten.

Op den bergh *Sipylus* is een poel, de poel van *Tantalus* genoemt. *Tantalus* was de vader van *Pelops*.

Op den kruin van den *Sipylus* was een throon van *Pelops*, boven de plaetſe, alwaer de kapel van moeder *Plaſtine* ſtont.

Laryſium. Pauſan. * of Helena. In het lantſchap van *Lakonika*, boven de lantſtreke van *Migonium*, tegen over het eilant * *Kranaë*, leit een bergh, *Laryſium* geheten, die aen vader *Liber* of *Bacchus* heiligh was.

In den aenvang der Lente vierden aldaer d'inwoonders een feeſt, *Bacchus* ter eere, en verhaelden onder andere, d'oorzake van het vieren des feeſts; dewijl zy aldaer eene rijpe druiftros gevonden hadden.

De bergen *Cyllene*, *Lyceus*, en *Menalus* in *Arkadia*, waren, volgens *Solinus*, door de goden, hunne voeſterlingen, beroemt geworden. Want men zeidt, dat *Merkuur* op den bergh *Cyllene*, *Jupijn* op den *Lyceus*, en *Pan* op den *Menalus* opgevoedt zy.

In *Lakonika*, by de ſtad *Gerenia*, is Kalathion. een bergh *Kalathion* genoemt, op den welken een kapel van *Klea* ſtont. Dicht daer by is een hol of ſpelonke, met een zeer nauwen ingang. Maer die in dezelve getreden waren, konden, zeidt *Pauſanias*, vele wonderlyke dingen zien.

Te gaen van den zeekant, in *Lakonika*, na de ſtad *Miſitra*, komt men door een zeer rou lant. Aldaer zijn grote menighten van holle of uitgeholde heuvelen, gelijk reedts gezeit is.

In het lantſchap van *Lakonika*, niet verre van de puinhopen der ſtad *Sellaſie*, en in het gezight der ſtad *Sparte*, ander *Lacedemon*, ſtelt *Pauſanias* eenen bergh, *Thornax* by d'ouden, en nu enkelyk op Griekſch *Vouni*, dat is, bergh, genoemt. Want *Guilletiere* ſtelt ook den bergh *Vouni* ten Noorde van het vlek *Magula*, en *Magula* tuſſchen de ſtad *Lacedemon*, en tuſſchen de puinhopen van het oud *Sellaſie*.

Dees bergh *Thornax* van *Lakonika*, Ziet pag is een ander van den bergh *Thornax*, dien *Pauſanias* in het lantſchap van *Korinthie*, by den heuvel *Prone*, ſtelt, en die namaels op Griekſch *Kokkyx*, dat is koekoek, geheten wiert: dewijl, als *Jupiter* wilde onzigtbaer, en van *Juno* zelve niet gezien worden, zich zelven in de gedaente van eenen koekoek veranderde, en op dezen bergh neerſtreek.

Op den bergh *Thornax* van *Lakonika*, by *Sparte*, ſtont een beelt van *Apollo*, *Pythaëus* gebynaemt: gelijk ook *Apollo*, na dezen bergh *Thornax*, *Thornax* gebynaemt was.

Als de Lacedemoners eenige na Herod. *Sardes*, in klein *Aſie*, aen koning *Kreſus*, zonden, kochten die gout, en wilden dat aen het beelt van *Apollo*, dat op *Thornax* van *Lakonika* opgereght was, verbruiken. Maer *Kreſus* gaf het gout den kopers te ſchenk. Hoewel *Pauſanias* ſchrijft, dat zy het gout, dat *Kreſus*, de Lyder, aen *Apollo Pythaëus* gezonden had, tot cieraet van het beelt van *Apollo Pythaëus*, dat in de ſtad *Amyklen* ſtont, verbezight hadden.

Meurſius verwert beide deze bergen onder malkanderen, en ſchrijft, dat het veranderen van *Jupijn* in eenen koekoek, op den bergh *Thornax*, in *Lakonika*, by *Sparte*, geſchiet zy. Dus verre van de bergen.

De vlieten, die uit de lantſchappen Vlieten, revieren, poelen en meiren van Morea. van *Achaia*, *Elea*, *Meſſenie*, en *Lakonika*, hun water in de Joniſche Zee ſtorten, zijn, te beginnen van den mont van den Korinthiſchen zeeboeſem, de *Meilichus* of *Ameilichus*, *Pyrus*, *Melas*, *Lariſſus*, nu *Riſo*, *Kaukon*, *Selleis*, *Peneus*, *Chalus*, *Cypariſſeis*, *Cytherus*, *Alpheus*,

pheus, *Acidas*, *Anigrus Jardanus*, *Neda*, *Amathus*, *Cruni*, nu *Longola*, *Selas*, *Minyeus*, *Charadrus*, *Balyra*, nu *Siloso*, *Panicus*, *Pamisus*, *Smenus*, *Neron*, *Sciras*, *Eurotas*. Zeer weinige vlieten storten uit het ooster gedeelte van *Lakonika* in d'Egeesche zee of Archipel: als de *Eurotas*. Uit het lantschap van *Argia* storten in den Saronischen zeeboesem de vlieten *Fryxus*, *Hylykus*, *Chyrsorrhoas*, *Kanathus*, *Chares* en *Teiros*.

De vlieten des lantschaps van *Achaia*, te beginnen van het lantschap van *Elis*, ten Ooste, zijn de *Larissus*, *Melas*, *Pirus*, *Glaukus*, en *Milichus*, of *Amilichus* en *Charadrus*.

De vlieten, die uit *Achaia* en *Sicyonie*, ten Noorde, in den Korinthischen zeeboesem hun water storten, zijn, te beginnen van 't Weste, de *Selemnus*, *Bolineus*, *Fenix*, *Meganitas*, *Cerynites*, *Selineus*, *Buraikus*, *Krathis*, *Guis*, *Alsus*, *Hermes*, *Krius*, *Sys* of *Sythas*, *Elisson*, *Selais*, *Asopus*, *Nemea*, nu *Langia* en *Ornea*.

Ptolemeus stelt d'uitwatering of monden van den vliet *Sys* of *Sus*, in *Sicyonie*.

De vlieten *Fenix*, *Selinus*, en *Meganitas* vloeien door de lantstreke der stad *Egium*, en vallen beide in den Korinthischen zeeboesem.

De vliet *Cerynites* vloeit uit *Cerynea*, een bergh van *Arkadia*, en schuurt door of voorby de lantstreke der Achaiers, en voorby de stad *Cerynea*,

De vlieten *Elysson* en *Sythas* storten neffens den groten wegh, ontrent de lantstreke der stad *Fliasie* en *Sicyonie*, in den zelven zeeboesem.

heneus. *Pheneus* of *Peneus* is een poel van *Arkadie*, die in de riviere *Alpheus* valt: wiens water des nachts schadelijk en des daeghs heilzaem is.

Ovidius gedenkt den poel of het meir *Pheneum*, daer hy zeidt: *Een meir (of poel) is in Arkadie: (de voorouders hebben dien Pheneus genoemt) verdaght door tweefoudig water, dat ghy des nachts hebt te vrezen. Des nachts gedronken, is het schadelijk: maer wort des daeghs zonder schade gedronken.*

amisus. Strab. auf. Ptolem. De riviere by d'ouden [a] *Pamisus* of *Pamissus*, en anders [b] *Panysus*, wort nu *Spirnazza*, en anders ook *Tifeo*, en *Stromo* geheten.

De *Pamisus* vloeit, volgens *Strabo*, midden door *Messenie*, en scheit niet *Lakonika* van *Messenia*, gelijk *Eurypides* wil; dewijl hy *Lakonika* niet aenraekt. Desgelijx raekt noch bespoelt hy *Nieu Elea* of *Elis* niet: noch oud *Elis*, of *Hol Elis* geheten. Maer gekomen over den *Pamisus*, is het meeste gedeelte *Messenie*: daer na de gehele provincie of heerschappye van *Phereen*, en die van de Messeërs, *Triphylie* geheten: aenstonts daerna *Pisatis*, daer na *Olympia*, en eindelijk, na drie hondert stadien, *Elis*.

Strabo hout *Pamisus* voor eene van de grootste rivieren, die binnen den Korintischen Isthmus zijn: alhoewel dezelve niet meer als hondert stadien van zijne bronnen, waterrijk door de vlakte van *Messenie*, en door de vlakte van *Makaria* vloeit. Zy heeft dicht by de stad *Korona*, nu *Koron*, hare monden, in het midden van den golf *Koron*, naby *Kalamata*.

Pausanias stelt de bronnen van den *Pamisus* op den wegh, die van *Thuria* na *Arkadia* loopt.

Eenigen ouden hebben de *Pamisus* *Amathus* en ook *Mamaus* genoemt. Strabo.

Het water geneest de ziekten der kinderen. Pausan.

Daer is, volgens *Strabo*, een andere kleine riviere *Pamisus*, die door vele dalen loopt, neffens *Lakonisch Eleuktrium*: waer om de Messeniers met de Lacedemoners, onder *Filippus*, koning van *Macedonien*, krakeel gehad hebben.

De koningen van *Messenie* deden, aen den *Pamisus*, jaerlixe offerhanden, volgens instelling van den Messenischen koning *Cybotas*, zoon van *Dotadus*.

De *Pamisus* heeft helder en klaer water. Langs den *Pamisus* kunnen de schepen, tot ontrent tien stadien, opvaren.

Aen d'ooftzijde valt by de stad *Linus* de vliet *Linus* in den *Eurotas*: en by de stad *Phiala* de vliet *Arus*: gelijk aen de Westzijde eene beke of vliet *Erisinus*.

De vliet *Anigrus* geeft aenstonts, na zijn bron, een stinkend of zwaer-riekend water uit: in den welken, eer hy een anderen vliet, *Acidas*, ontfangt Anigrus.

fangt, gene viſichen in 't leven kan houden. Ook worden gezeidt de viſſchen, die de riviere *Acidas* met zijn water in den *Anigrus* ſtort, niet eetbaer te zijn: daer die nochtans, eer zy in den vliet *Anigrus* vloeien, tot ſpijze gebruikt worden.

D'oude naem van de riviere *Acidas* was *Jardanus*: als *Pauſanias* getuight uit eenen Efeſer perzoon gehoort te hebben. *Pauſanias* oordeelt, dat de vuile reuke des waters uit de aerde, van waer die uitvloeit, zou ontſtaen.

Zommigen, onder de Grieken, zeiden, volgens *Pauſanias*, dat *Chira*, of, volgens anderen, *Centaurus Polenotes*, wanneer die, door *Herkules*, met eene ſchicht geſchoten was, en gewont vluchte, de wonde met het water van deze riviere afgewaſſchen hadde, en dat daerna, door het vergif van *Hydra*, de vuile ſtank in den vliet *Anigrus* ontſtaen ware.

Daer zijn 'er, die d'oorzake daer van hier op leggen, dewijl d'arts *Melampus*, na de dochters van *Preteus* van de ziekte der dolheit ontſlagen waren, verzoeningen in dezen vliet geworpen had. Zoo andere, volgens *Strabo*, zeggen, zou de Griekſche arts *Melampus*, het water van dezen vliet gebruikt hebben tot het genezen der Pretiders, of dochters van den Argiviſchen koning *Preteus*.

In *Samikum*, niet verre van de vliet *Anigrus*, is een hol of ſpelonke, *het hol der Nymfen Anigriades* genoemt.

Die op de huit eenigh ſlagh van ſproten, 't zy zwart of wit, beſmet had, en in dit hol getreden was, na hy eerſt de nymfen behoorlijk aengeroepen, en gelofte van eenige offerhande gedaen, wierdt gehouden die beſmetting in het water te laten, en gezont daer weer uit te komen, met herſtelling van de natuurlijke verruwe aen de huit.

Pauſan. Zoo al d'Arkaders eendraghtigh beleden, zou d'oude naem van *Anigrus Minyeis* geweeſt zijn.

Men zeidt de vliet *Minyeis* alzoo, na zekere volken Minyers, zou genoemt zijn, die aldaer quamen wonen: na zy het eilant van *Lemnos* verlaten hadden.

Strabo beſchrijft de riviere *Anigrus* aldus.

De vliet *Anigrus*, die te vore *Minyeus* geheten was, valt in zee: gelijk *Homeer* aldus ſchrijft: *De riviere Minyeus valt in zee naby Arene.* Want by het hol der Nymfen *Anagriades*, is een bron, die de lantſtreke vochtigh en ſlijkigh maekt.

De riviere *Anigrus* ontfangt het meeſte water, en is diep en hoogh: zulx dezelve bywijle over hare oevers henë ſtrijkt.

De plaetſe is zandigh, en geeft eenen zwaren damp uit, en maekt de viſſchen oneetbaer. Men beuzelt dit hierom geſchiet te zijn, dewijl eenige Centauren, die door *Herkules* gewont waren, aldaer het vergif van het gedroght *Hydra* zouden afgewaſſchen hebben. Dus verre *Strabo*.

By de ſtad *Las*, in *Arkadia*, is een bron, die, na de kleure des waters, *Knako* geheten wort. Knako.

Niet verre van de ſtad *Las*, of van het graf van *Las*, ſtichter der ſtad *Las*, is een vliet *Scyras* genoemt, die te vore nameloos was: maer hy kreegh dien naem, wanneer *Pyrrhus*, zoon van *Achilles*, met de vloot aen den zelven quam, als hy van 't eilant *Scyrus*, ter bruiloft van *Hermione*, getogen was. Scyras.

In *Arkadia*, niet verre van den tempel van vader *Liber*, *Leucyanites* gebynaemt, vloeit de vliet *Leucyanias* voorby, die uit den bergh *Foloë* komt, en ook in den *Alfeus* valt. Leucianitas.

Neffens den heuvel van den bergh *Saurus* leit, ten zuide van den *Alfeus*, tegen over *Erymanthus*, een vliet *Diagos*, die het lantſchap van *Piſa* van *Arkadia* ſcheit. Diagos.

Ten Weſte, voorby *Lykoſara*, een ſtad in *Arkadia*, vloeit de vliet *Plataniſton*, daer over men na de ſtad *Figialia* trekt. Plataniſton.

De vliet *Klitor* vloeit in *Arkadia*, by de ſtad *Klitorium*, en ontfangt, ontrent zeven ſtadien van de ſtad, de riviere *Araonius*. Klitor.

D'*Araonius* voet, onder andere, zekere viſſchen *Pecilien* genoemt, die gezeit worden eene ſtem of geluit, niet ongelijk dat van een lijſter, te geven. Araonius.

Pauſanias getuight, eenige verſch ge-

gevangene visschen gezien te hebben: maer had gene stem of geluit daer van gehoort: alhoewel hy tot zonnen ondergang aen den *Araonius* vertoeft had; dewijl men zeidt die visschen allermeest in dien tijt vocael of geluitgevende te zijn.

Batyllus. In *Arkadia* is een bron, *Batyllus*, die zijn water in den vliet *Helisson* stort.

Bias. Niet verre van de stad *Koron* valt de vliet *Bias* in zee, die alzoo na *Bias*, *Amathaons* zoon, genoemt was.

Platanisson. Ontrent twintigh stadien van den wegh, is een bron *Platanisson* genoemt, wiens water uit een breden *Platanus*, of ahornboom, vloeit.

Deze ahornboom is hol, in maniere van eene spelonke; hoewel van eene kleine brete. Het water vloeit neerwaerts tot aen *Koron*, en is zoet van smake.

Buphagus. In *Arkadia* is een vliet *Buphagus*, wiens bronnen tusschen de grenspalen der steden *Megalopolis* en *Herea* zijn. De *Buphagus* was alzoo na eenen helt *Buphagus*, zoon van *Japetus* en *Thornax*, genoemt.

Gatheatas. De vliet *Gatheatas* vloeit by de stad *Mantinea*, in *Arkadia*, en valt in den *Alpheus*, na die eerst het water van den vliet *Karmon* ontfangen heeft.

Kaukon. *Kaukon* is eene riviere, tusschen de steden *Dyme* en *Tritea*, die in eene andere riviere, *Teutheas* geheten, vloeit: gelijk deze in de riviere *Achelous* (van een zelven name, als de riviere *Achelaus* van *Akarnania*) valt, en voorby de stad *Dyme* vloeit.

De twee grootste rivieren of vlieten van het gansch gewest van *Morea* zijn, d'*Alpheus* of *Alfeus*, en d'*Eurotas*.

Vliet Alpheus. De vliet of riviere by d'oude Grieken *Alpheius*, en by de Latijnen *Alpheus* geheten, wort nu van 's lants inwoonders, de Grieken, *Orphea* of *Orfea*, en van het Italiaensch zeevolk, *Karbon* of *Darbon* genoemt.

D'*Alpheus* was eerst *Stymphelus* geheten, na *Stymphelus*, zoon van *Mars* en *Dormotheon*. Maer wanneer *Alpheus* met den broeder *Cerkaphus*, om de deught en vroomheit in krakeel vervallen was, dode hy *Cerkaphus*. Als de herders hem vervolghden, wierp hy zich zelven in den *Stymphelus* en verdronk, aen wien sedert na hem de naem van *Alpheus* gegeven wiert.

De *Alpheus* vloeit, volgens *Strabo*, uit *Arkadia*, uit dezelve plaetsen, uit de welke d'*Eurotas*: te weten, van *Asea*, een vlek der stad *Megalopolis*, in *Arkadia*: welk vlek twee bronnen naby malkanderen heeft: uit de welke beide vlieten voornoemt vloeien. Wanneer die eene streke van zeer vele stadien onder d'aerde gedoken zijn, duiken zy weer op: lopende d'*Eurotas* na *Lakonika*, en d'*Alpheus* na het lantschap van *Pisatis*.

Het water by *Asea*, (zeidt *Strabo*,) een Arkadisch vlek, onder d'aerde gedreven, geeft, na eene lange streke, den *Eurotas* en *Alpheus* uit. Zulx ook het gefabel geloof gevonden heeft, dat kranzen, die aen een van beide vlieten toegewijdt, en in den gemenen kil of stroom geworpen waren, elk in den eigen vliet, volgens de toewijding, weer te voorschijn quamen.

D'*Alpheus*, hebbende de vlieten *Celadus*, *Erymanthus*, *Amarynthus* en andere onvermaerde vlieten ontfangen, schiet door de steden *Pisatis* en *Trifilie*, vloeit door het lantschap van *Elea*, en valt by of neffens de stad *Olympia*, tusschen *Feia* en *Pitane*, in de Sicilische zee, of in de Tryphilische zee, of in de Peloponnesche zee, volgens *Plinius* en *Mela*, tusschen 't Weste en Zuide, twee hondert stadien van d'uithoek *Chelonates*, en vijf hondert en vier en veertigh van d'uithoek *Araxus*. *Plinius* stelt den loop van d'*Alpheus* door de stad *Olympia*. *Homeer* gedenkt ook den vliet *Alpheus*. Strabo.

Aen zijne mondt stont by ouds een wout van *Diana Alpheionia* of *Alphiusa*, tachentigh stadien van de stad *Olympia*.

D'*Alpheus* raekt in zijnen loop nergens het lantschap van *Messenie* of hol *Elis* aen. By de stad *Troëssa* schijnt d'*Alpheus* overwaetbaer te zijn. Strabo.

Men zeidt de vliet *Alpheus*, van wegen het genezen der Alphes of sproten, met dessels water, alzoo zou genoemt zijn: want sproten worden op Griekesch *Alphes* genoemt. Des-

gelijx schrijft *Plinius*, dat het Meir *Alpheion* sproten verdrijft.

De *Alpheus* heeft zeer zoet en overvloedelijk veel water.

Van den loop van den vliet d'*Alpheus* verhalen of liever beuzelen d'oude Grieken en Romeinen, inzonderheit de poëten, iet wonderlijks: want d'*Alpheus*, uit *Peloponnesus* beginnende, en in zee stortende, zou door onderaertsche gangen, onder de zee, of boven of midden door de zee hene vloeien, zonder zijn zoet met het zout zee-water, te vermengen, en door den mont van Arethusa, een vermaerde bron op *Ortygia*, (een klein eilant, en dicht aen *Sicilie*, en door een brugh by ouds aen het zelve gehecht,) opduiken, en van daer weer in de Sicilische zee haer water storten, een streke van omtrent hondert Duitsche mijlen. Tot bevestiging der waerheit worden deze bewijstekenen by gebraght. Een kroes, by de stad *Olympia*, in *Arkadia*, in de riviere *Alpheus* gesmeten, zou weer in den bron *Arethusa* boven opgebraght zijn. Ook zou dezelve bron ontroert of drabbigh gemaekt worden, wanneer ossen in de stad *Olympia* ten offer geslaght wierden.

Desgelijx bevestigen het vermengen van den vliet *Alpheus*, met den bron *Arethusa*, verscheide Griekſche en Latijnsche poëeten, als *Virgilius*, *Ovidius*, *Lukanus*, *Satius*, en *Claudianus*. Aldus schrijft, onder andere, *Virgilius* in zijn derde boek van *Eneas*: *Het gerucht loopt, dat d'Alpheus, een riviere van Elis, heimelijke wegen herwaerts onder zee gemaekt hebbe, die nu, ô! Arethusa, door uwen mont met de Sicilische baren vermengt wort.*

Pindarus schijnt ook dit gevoelen gevolght te hebben, daer hy zeidt: *O Ortygia; deftige (of achtbare) rust van Alpheus, spruit der beroemde Syrakusen.*

Zeker oude Griekſche schrijver *Timeus* schijnt dit gevoelen met *Pindarus* toe te stemmen. Maer *Strabo* verwerpt het zelve gevoelen, en hout het met recht voor een fabel, als uit zijn volgende schrijven blijkt. Want by aldien, zeidt *Strabo*, d'*Alpheus*, eer hy aen zee raekt, in eenen afgront valt, dan zou het eenighzins waerschijnelijk zijn, dat van daer de stroom onder d'aerde tot aen *Sicilie* quame, en, zonder met de zee vermengt, zijn drinkbaer water behoude. Maer dewijl klaerblijkelijk is, dat de mont van dezen vliet in zee uitkome, en naby noch verre van zee eenige kolken of monden of kaken zich vertonen, die den stroom van den vliet inslorpen, zoo is dit ongerijmt: alhoewel zijn water noch aldus niet geheellijk zoet zou blijven: maer evenwel merendeels, indien het in eene kil, onder d'aerde, neersteegh: want het water van *Arethusa*, dat drinkbaer is, weerleit het. En dat de stroom van dien vliet in zulken langen doortoght op zich zelf zou blijven, en niet met de zee vermengt worden, tot dat die in de verzierde kil valt, is in allen delen beuzelzinnigh. Dus verre *Strabo*.

Hier uit hebben de poëeten verziert, dat de jaghtgoddin *Arethusa*, dochter van *Nereus* en *Doris*, en metgezellin van *Diana*, wanneer zy van den vliet *Alpheus* in het vluchten vervolght wiert, door *Diana* in eenen bron van haren naem zou herschept zijn. Als d'*Alpheus* zijn water met *Arethusa* wilde vermengen, wert die in d'aerde opgeslokt, en van daer onder zee na het eilant *Orthygia* by 't eilant *Sicilie* vervoert.

Wanneer d'*Alpheus*, van wege de zee, haer niet kon vervolgen, was die ook, door onderaertsche gangen, aen *Sicilie* gekomen, en had zich met het water van *Arethusa* vereenight, en was weer in de Sicilische zee gestort.

De Priesters van het altaer des Heils, dat op strant, by de stad *Egium*, stont, smeten koeken in zee, met betuiging van die aen *Arethusa*, na *Syrakusen*, te zenden.

Desgelijx rekent *Plinius* onder de rivieren en bronnen, die, uit haer der zee, onder de watten zelfs duiken, den Syrakusaner bron *Arethusa*: waer in weer de dingen opgegeven worden, die in d'*Alpheus* gesmeten zijn.

Ook getuight *Mela* het zelve, daer hy zeidt, *Arethusa is een wonderlijke bron op Sicilie: waer in gezien wort, het geen op het strant van Peloponnesus in den Alpheus gesmeten is. Waer om die gehouden*

den wort, dat hy zijn water niet met de zee vermenge, maer onder de zee in d'aerde neerduikende, derwaerts zijnen stroom overvoere, en aldaer weer opheffe.

Zekere oude Griekſche redenaer *Zoilus*, ſchrijft, in het lofdight der Teneders of eilanders van *Tenedos*, dat de *Alpheus* uit het eilant *Tenedos* door zee zou vloeien.

Pauſanias beſchrijft den oorſprong, duiking onder d'aerde, en loop van den *Alpheus*, en zijne vermenging met den bron *Arethuſa*, aldus.

Pauſanias ſtelt in zijn achtſte boek niet meer als vijf ſtadien van *Aſea*, eene vervalle ſtad van *Arkadia*, niet verre van den wegh, den bron van den *Alpheus*, en, neffens den zelven wegh, den bron van den vliet *Eurotas*.

Pauſan. Het water van den *Eurotas* vermengt zich met dat van den *Alpheus*, en vloeien beide vlieten, met eenen gemeenen kil, tot byna twintigh ſtadien verre, voort. Daerna duiken zy beide in eene klove, onder d'aerde: maer d'*Eurotas* ſchiet weer in het lant of lantſtreke der Lacedemoners, of *Lakonika*, op: doch d'*Alpheus* uit bronnen, in de lantſtreke, of op de grenſen der ſtad *Megalopolis*, in *Arkadia*.

Daerna ſtelt *Pauſanias* het begin des waters of bron van den *Alpheus* in *Phylace*, eene plaetſe van *Arkadie*. Niet verre van daer vloeit in den zelven een ander water, dat uit bronnen, hoewel gene grote, maer wel vele in getale, ontſtaet: waer om aen die plaetſe een Griekſche naem van *Symbolen*, dat is, byeenbrenging, gegeven wert.

D'*Alpheus* is met een geheel andere natuur, als andere rivieren, begaeft: want hy verberght zich dikwils onder d'aerde, en komt weer op. Vloejende eerſt uit *Phylace* en uit de bronnen van *Symbolen*, duikt hy op de vlakte van *Tegea* onder d'aerde, en komt aenſtonts weer in *Aſea* op, en vermenght zijn water met dat van den *Eurotas*: daerna duikt hy weer onder de aerde, en komt ter plaetſe op, die d'Arkaders *Pegen* noemen, en vloeit voorby de lantſtreke der ſtad *Piſa* en *Olympia*, en valt boven *Cyllene*, een ſcheepshaven van de ſtad *Elis*, in zee.

Ook kan d'Adriatiſche zee zijnen verderen loop niet beletten: maer hy doorzwemt die grote en geweldige zeeplas, en toont zich by *Ortygia*, voor *Syrakuſen*, d'*Alpheus* te zijn, en deelt zijn water aen den bron *Arethuſa* mee.

Zoo men de fabelen der oude Grieken geloven magh, zou *Alpheus*, als *Pauſanias* getuight, een jager geweeſt zijn, en *Arethuſa*, die ook tot de jaght genegen was, bemint hebben: wanneer dezelve aen hem te trouwen geweigert had, zou zy na het eilant, met name *Ortygia*, by *Syrakuſen*, onder 't eilant *Sicilie* gelegen, over geſcheept, en aldaer in eenen bron, van een zelven name met haer, verandert zijn. Ook was den *Alpheus* zelven te beurt gevallen, dat hy door liefde in eenen vliet van een zelven name verandert wierde. Al het welk, volgens *Pauſanias*, lichtelijk kan ſchijnen fabelachtigh gezeit te zijn.

Maer wat d'oorzake zy, dat *Pauſanias* niet gelooft, dat de vliet *Alpheus*, onder zee voortvloeiende, by *Syrakuſen* met eenen bron vermenght werde, getuight hy niet volkomentlijk te kunnen zien: daer hem nochtans gedenkt, dat, door de ſtemme van den Delfiſchen *Apollo*, de zake met de waerheit beveſtight zy: want als dees den Korinther *Archias*, tot het ſtichten der ſtad *Syrakuſen*, op het eilant van *Sicilie*, beval te reizen, had die deze woorden in Griekſche vaerſen geuit.

Ortygia leit midden in de donkere zee, boven Trinakria: alwaer de mont van den Alpheus zich met de ſchoone Arethuſa vermengt.* *Sicilie.

Hier uit nu, dewijl d'*Alpheus* in den bron *Arethuſa* valt, zou men, zeidt *Pauſanias*, mogen geloven, dat aenleiding tot de fabel, nopende de liefde van *Alpheus* tot *Arethuſa*, gegeven zy. Dus verre *Pauſanias*.

D'*Alpheus* ontfangt, op wegh, in zijnen loop, eer hy in de Joniſche zee ſtort, verſcheide andere edele en onedele vlieten en ſcheuten, die den zelven geweldigh waterrijk maken: als de vlieten *Dragon*, *Heliſſon*, *Brentheates*, *Gatheates*, (vergroot met het water van den vliet *Karnon*,) *Gortynius*, *Dargos*, *Harpinates*, *Buphagus*, *Ladon*, *Acidas*

das, *Mallus*, *Enipeus*, *Syrus*, *Amarynthus*, *Eurotas*, *Kladeus*, uit *Elis*, *Mylaon*, *Hus*, of *Nus*, *Achelous*, *Celadus* en *Naphilus*, *Dalion* en *Acheron*, dicht by *Elis*.

Cornell. Morea. Eenigen begrooten het getal der vlieten, die in den *Alpheus* zouden vloeien, wel op hondert en veertigh; hoewel by gene oude ſchrijvers, zo Grieken als Latijnen, zulken groot getal gedaght wort.

Gene vrouwen moghten op de dagen, als de Olympiſche ſpelen in de ſtad *Elis* geviert wierden, over den vliet d'*Alpheus* varen: gelijk die haer ook niet by d'Olympiſche ſpelen moghten vinden laten. Die daer op bettapt waren, wierden, uit kracht van eene wet der ſtedelingen van *Elis*, van een hogen kant van eenen ſteilen bergh, *Typeus* genoemt, Ziet pag. en in de lantſtreke van *Elis*, op den wegh, die na *Olympia* liep, gelegen, van boven neer geſmeten.

De ſtedelingen van *Elis* bewezen aen den vliet *Alpheus*, en, naeſt dien, aen den vliet *Kladeus*, de aldergrootſte eere.

Ook was in *Elis* een altaer aen *Alpheus* opgerecht: gelijk ook in den tempel van *Jupijn*, in *Elis*, de *Alpheus*, in de gedaente van eenen vliet, aen het gewelf afgebeelt was.

Eenige oude Griekſche heidenen hebben den *Alpheus* voor eenen god gehouden: dien ter eere zy ook een beelt en altaer hadden toegewijd.

De ſtedelingen van *Herea* beelden, volgens ſchryven van *Elianus*, den *Alpheus* (gelijk die van de ſtad *Pſophis*, in *Arkadia*, den *Erymanthus*,) in de gedaente van eenen menſch af.

Pauſan. D'*Alpheus* was aen den Olympiſchen *Jupijn*, die in de ſtad *Olympia* geëert wiert, de beminſte of liefſte van alle vlieten: dewijl, met het water van den *Alpheus*, de aſſche gemengt en beſlagen wiert, die de wichelaers, op den negenden naght van Lentemaent, uit het *Prytaneum*, of raethuis, braghten; met welk beſlagh van aſſche het altaer van den Olympiſchen *Jupijn* beſtreken wiert.

Ook was niet geoorloft, met een ander water, die aſſche te beſlaen, of tot een ſlijk te maken. Te weten, het altaer van den Olympiſchen Jupijn, in de ſtad *Elis*, was van d'aſſche opgeworpen, die uit de verbrande dye-beenderen der ſlaghtoffers verzamelt was.

De bron *Arethuſa* zelf heeft namaels goddelyke eere bekomen: als zeker aeloude Griekſche ſchrijver, *Nikanor*, geboortigh van het eilant *Samos*, getuight: want de ſtedelingen van *Egium*, eene ſtad van *Achaie*, hadden voor eene gewoonte offerkoeken van het altaer des Heils te nemen, en in zee te werpen, die zy zeiden na *Syrakuſen*, aen *Arethuſa*, te zenden.

Dewijl nu niet alleenlyk de zuivering van herte; maer ook van lighame gehouden wiert, Gode zeer aengenaem te zijn, zoo hebben ook de heidenen het water van den *Alpheus*, dat gezeit wert eene kracht van zuivering te hebben, gehouden tot d'offerhanden zeer dienſtigh en bequaem te zijn: en ook gelooft, dat de vliet *Alpheus* zelf, die zoodanigh water verſchaft, *Jupijn* zeer lief en aengenaem ware.

Op d'oevers van den *Alpheus* groeiden overvloedelijk veel wilde olijf-bomen. Pauſan.

Vliet Eurotas. De vliet *Eurotas*, alzoo by d'oude Grieken en Latijnen, en van de hedendaeghſe Grieken *Vaſilipotamos* genoemt, heeft zijnen oirſprong of bron, byna op een zelven oort, met den *Alpheus*.

Pauſanias ſtelt niet meer als vijf ſtadien van *Aſea*, niet verre van den wegh, den bron van den vliet d'*Alpheus*: en neffens den zelven wegh den bron van den *Eurotas*.

Het water van den *Eurotas* vermenght zich met dat van den *Alpheus*, en vloeien beide, in een gemene kil, tot byna twintigh ſtadien verre. Daer na worden zy in een zelven hol onder d'aerde ontfangen. D'*Eurotas* ſchiet in het lant van *Lakonika* weer op: en d'*Alpheus* komt op de lantpalen der ſtad *Megalopolis* uit nieuwe bronnen te voorſchijn, gelijk reeds te vore gezeit.

D'*Eurotas* loopt midden door het lantſchap van *Lakonika*, en vloeit ten ooſte door de ſtad *Miſitra*, en is in de

zelve

zelve met eene ſtene brugh overſlagen, *Babyce* by d'ouden genoemt, en ontlaſt zijn water in de golf van *Kolochina*.

Ptol. Aen den *Eurotas* lagh by ouds de ſtad *Acria*, nu *Ormoas* genoemt, en is ſlechts een vlek.

Een kleine mijle, ten Zuide van *Miſitra*, leggen noch, op zijnen oever, de puinhopen van eene kleine ſtad, *Amykles* eertijts genoemt.

De hedendaeghſe Grieken ſpreken den naem *Eurotas Evrotas* uit, in plaetſe van *Eurotas*, als of wy *Efrotas* zeiden. Op een zelve wijze zeggen zy ook *Efrides*, in plaetſe van *Euripides*, en *Lefkada*, in plaetſe van *Leukada*. Want indien iemant het woort van *Euripides*, naer onze ſpelling, by hen wilde uitſpreken, die zou daer over uitgelaght worden.

De vliet *Eurotas*, zoo geweldigh beroemt en vermaert onder d'oude Grieken, wert alzo, volgens *Pauſania*, na *Eurotas*, zoon van koning *Myles*, en derde koning van *Lacedemon*, genoemt, dewijl, als die het water, dat op het platte lant, als een poel, ſtont, door eene kanael of kil of gegrave gracht na zee toe afgeleit had, den overigen ſtroom des vloejenden vliets na hem *Eurotas* noemde. Of deze vliet kreegh, volgens verhael van *Plutarchus*, den naem van *Eurotas*, dewijl als dees *Eurotas* eenen veltſlagh, door hem tegen de waengelovige gewoonte der oude Lacedemoners voor de volle Maen ondernomen, verloren had, uit mismoedigheit en wanhoop in dezen vliet ſprong, en verdronk: die ſedert na hem, door dien toeval, *Eurotas* geheten wiert: daer hy te vore den naem van *Himerus* voerde.

Vaſilipotamos is eigentlijk, na den letterlijken zin, *koninglyke vliet* gezeit: want *Baſileus* of *Vaſileus* bediet in 't Grieks eenen koning, en *Potamos* eenen vliet of riviere. Maer volgens bericht van 's lantskundigen, bediet *Vaſilipotamos* by hen *keizerlyke riviere* of *vliet*, en niet *koninglyke vliet*, gelijk de Franken het zelve overzetten: bedrogen door het woort *Vaſilikos*, dat anders wel eigentlijk koning bediet. Want als onder de laeſte Griekſche Keizers van *Konſtantinopolen Morea* tot erfgoet aen prinſen van keizerlijken bloede was gegeven; die het onder den tytel van Deſpotes beſtierden, en de meeſte, onder hen, hun verblijf te *Miſitra* hadden, en dikwils hun vermaek, met de jaght op de luſtige oevers van den *Eurotas*, ſchepten, noemden de Lacedemoners dien vliet den *Keizerlyken vliet*: quanſuis om meer eere en luiſter aen de geneuchten van hunne Deſpotes en Deſpenes te geven.

Het woort van Deſpenes komt met ons woort van Prinçes over een, en is een titel, dien de gemalinnen van de Deſpotes aennamen.

Eenigen willen, dat d'*Eurotas* nu *Iris* zou genoemt zijn, hoewel t'onrecht. Mig.

D'*Eurotas* neemt, volgens *Strabo*, eerſt zijnen loop door de lantſtreke van *Belbinatis*, of *Belemina*, of *Blemmina*, vloeit voor by de ſtad *Sparte* of *Lacedemon* zelve, en valt, na een klein dal, by de ſtad *Helos*, doorloopen te hebben, tuſſchen *Gythium*, wel eer de ſcheepshaven van *Lacedemon*; en tuſſchen d'uithoek *Akritas*, in zee.

De Latijnſche poëten hebben den *Eurotas* met fraeie bynamen beſchonken en vereert. *Statius* noemt de plaetſe of oever by den *Eurotas* de *groene plaetſe van den Eurotas*: dewijl zijne oevers wel eer dicht met myrtebomen bezet waren. Zoodanige myrten, zeid de poeet *Katullus*, de ſtromen van den *Eurotas* voeden.

Hy wort by *Ovidius* den *Kouden Eurotas*, en hierom by *Statius* den *rouwen Eurotas* genoemt. Ook noemt *Ovidius* den zelven vliet den *Tenariſchen Eurotas*; dewijl hy niet verre van d'uithoek *Tenarium* in zee valt.

Statius noemt den *Eurotas* ook den *Lediſchen kolk* of *draeiſtroom*; dewijl *Leda*, dochter van *Theſtius*, en gemalin van *Tyndarus*, koning van *Ebalie* of *Lakonika*, door *Jupiter*, in de gedaente van een zwaen herſchept, aen zynen oever verkraght wiert: die hem twee eyeren baerde: uit welker een *Pollyx* en *Helena*, en uit het ander *Kaſtor* en *Klytemneſtra* voortquamen.

Virgilius noemt den *Eurotas*, in zijne zeſte Herderskout, den *zaligen Eurotas*;

tas; dewijl hy verziert, dat d'*Eurotas* al het geen gehoort had, dat *Febus* eertijts zong, tot lof van *Hyacinthus*, die door hem met werpstenen gedoot was.

Dionys Periegetes noemt den *Eurotas* den *Messenischen Eurotas*, van wegen zijnen loop, door het lantschap van *Messenie*.

In den vliet *Eurotas* valt, volgens *Plutarchus*, een steen, die eenen stormhoet of helmet zeer gelijk is, en, met een Grieksch koppelwoort, *Thrasydeilus*, dat is, *stout-vreesachtige*, genoemt wort. Want zoo dra dees steen eene trompet of trommel zou horen klinken, dan komt die na den oever toe. Maer by aldien Atheners genoemt worden, dan zinkt hy weer na den gront. Vele zoodanige stenen waren in den tempel van *Minerva Chalkioikos*.

Op d'oevers groeien ook laurierbomen; waerom de poëten den *Eurotas* aen *Apollo* toegewijdt hebben.

Ook is uit het schrijven van *Virgilius* te bespeuren, dat aen den *Eurotas* laurieren groeien: hoewel andere door laurieren wichelaers by *Virgilius* verstaen.

D'oevers van den *Vasilipotamos* zijn dicht met zulk schoon en recht riet bewossen, dat *Euripides* niet t'onrecht, in zijn *Helena*, den *Eurotas* een Griekschen bynaem van *Kallidonax*, dat is, *schoon riet*, gegeven hebbe, om het schoon of fraei riet, dat deze vliet voortbrenght, uit te drukken.

Een halve Fransche mijle van den *Eurotas* komt men aen eenen kleinen vliet of scheut of beke, die den naem van *Misitra* voert. Na dees met zijne stromen rontom eenen bergh, ook *Misitra* geheten, gelopen is, stort hy zijn water in den *Vasilipotamos*, dicht by de stad *Misitra*. Dies men heden eene beroemde stad, eenen bergh en eene beke heeft, die met een zelven naem *Misitra* genoemt worden; en alle drie slechts een vierendeel van een Fransche mijle van malkanderen leggen.

De bergh *Misitra* wiert, by ouds, *Menelaus*, of *Menelaion*, geheten, en de kleine vliet *Misitra* schijnt de gene te zijn, die eerst by d'ouden, als onder andere by *Polybius* en *Livius*, *Oenus* of *Enus*, en daerna *Knacoin* genoemt wert.

Door de gehele lantstreke, die tusschen de stad *Misitra* en dezen kleinen vliet van een zelven name, vloeit, heeft men nergens een andere scheute of beke: hoewel eenigen, als *Amiot*, behalve d'*Enus* of *Knacion*, eenen vliet of beke *Babyce* stellen: daer nochtans *Babyce* een loutere verzierde naem is. Maer wel was *Babyce* de naem van een brugh, die over den *Eurotas* in de stad *Lacedemon* geslagen was; gelijk ook *Babyce*, in de Dorische tale, eene brugh bediet.

By de stad *Misitra* zijn grote uitgeholde heuvelen. Men zeidt (volgens schryven van *Diodoor*) in *Pelponnesus* grote holligheden in d'ingewanden der aerde zyn: waer in ook grote en wydstrekkende meiren van wateren gemaekt worden, die van hier en daer by een vloejen.

Het gantsch water van den vliet *Eurotas* is gewonelijk met zwanen bedekt. Ook gedenkt *Guilletiere* nergens een groter menigte van deze vogelen gezien te hebben: 't en zy in het kanael van *Smyrne*, of op de rede van *Tunis*.

De Turken smyten, wanneer zy over den vliet *Vasilipotamus* willen trekken, gemenelyk de zwanen stukken van broot, en handen vol haver toe: gelyk die zich ook hierom gewonelyk op de zyden van den overtoght of overvaert des vliets, by scholen en troepen onthouden, en door deze gewonelyke miltheden der Mahometaensche godsdienst derwaerts gelokt werden: want dees gebiet liefde, inzonderheit aen het gevogelte, te tonen.

De zwanen van *Vasilipotamos* zijn ongemeen schoon en wit. Waer over de Latynsche poëten niet ongerijmt, maer te recht, den bynaem van *Olifer*, dat is, *Swaenryk*, aen dezen vliet gegeven hebben, als, onder andere, *Statius*. Ja de Romeinen, om des te zaghter te rusten, vulden, met de binnenste pluimen of donzen dier zwanen, hunne bedden, als uit het volgend schrijven van *Martialis* te bespeuren is: daer hy aldus zeidt. *Ghy zult op d'Amykleesche pluimen kunnen rusten, die de binnenste dons van den zwaen u zal* Lib. 4. Epigr. 61.

ver-

verschaffen. *Amyklen* nu was eene stad aen den *Eurotas* gelegen.

Wanneer deze grote overstroming van wateren woede, bouwde men, op vermaen des orakels, eenen tempel van *Juno Hyperchiria:* maer op den oever van den *Eurotas* eenen tempel van *Jupiter Plusios*, dat is, *Jupiter de Ryke.*

De *Visilipotamos* verdient des zomers den naem van vliet niet, door zijne waterloosheit; maer schijnt veel meer eene klare beke te zijn. Of hy is (zo *Guilletiere* zeit) niet groter, als de riviere van *Gobolins* by *Parys:* doch des winters is hy als een arm van de *Seine*. Groote slagregens en gesmolte sneeuwater doen den zelven dikwils, in herfst en wintertijt, over zijne oevers hene lopen.

By d'oude stad *Sparte* verdeilt zig de vliet *Eurotas* in vele takken. Een zeker Kanael, d'*Euripus* genoemt, maekte het beruchte eilant: waer op de Spartaner jeught alle jaers by troepen, of partyen tegen partyen, tegen elkanderen vocht: welk vechten niet eer ophield, voor d'eene partye d'andere in het kanael dezes eilants gedreven had. Doch deze *Euripus* of kanael vertoont zich nu niet meer. D'oude inwoonders der stad *Sparte*, inzonderheit de jeugt, zwommen gewonelijk in den vliet *Eurotas*.

Geron. Strab. In *Elis*, in het lantschap van *Messenie*, is een vliet *Geron* en *Gerenium* geheten, die door de lantstreke der stad *Gerenia* vloeit.

Klepsydra. Pauf. Op den berg *Ithome*, (op den welken het kasteel van *Messene* lagh,) is een bron, *Klepsydra* geheten: in den welken men zeidt de nymfen *Jupijn*, die door de Kureters, uit vreze voor *Saturnus*, gestolen was, hadden afgewassen. Na dien diefstal der Kureters, was ook de naem van *Klepsydra*, dat diefstal op Neerduitsch bediet; aen dien bron gegeven.

Het water van den bron *Klepsydra* vloeide in eene waterleiding, die op de merkt der stad *Messene* was, en *Arsinoë*, na *Arsinoë*, dochter van *Leucippus*, geheten wiert.

Meir Klitorium. *Plinius* noemt een meir *Klitorium*, of *Klitorische Meir:* wiens water den genen, die uit het zelve dronken, een walge van wijn baerde. *Ovidius* daerentegen gedenkt eenen bron *Klitorius*, of *Klitorischen* bron, en schrijft zijn water dezelve kracht toe.

De vliet *Selinus* vloeide ontrent de stad *Selinus*, in het lantschap van *Elis*, en door de lantstreke der stad *Scillus*. Selinus. Een ander vliet *Selinus* vloeide voor by de stad *Egium*, in *Achaia*, en valt in den Korintischen zeeboesem.

By een vlek *Heraklea*, ontrent vijf en twintigh stadien van de stad *Olympia*, in het lantschap van *Elea*, vloeit uit zekeren bron een vliet * *Cytherus:* wiens water by d'ingezetenen voor zeer heilzaem, tot het afwasschen van vermoeide ledematen, en alle smerten des lichaems, gehouden wert. Cytherus. Pausan. * of Cytherius.

Aen den zelven bron stont wel eer een tempel der Nymfen *Kalifaëa*, *Synalaxis*, *Pegea*, en *Jasus*, die met een algemenen naem *Jonides* genoemt wierden, na *Jon*, zoon van *Gargettus:* die uit *Athenen* vertrokken was, en na deze plaetse eene kolonye gebraght had.

In het zelve lantschap van *Elea* vloeide ook, by het vlek *Chalcis*, een vliet *Chalce*. Chalcis. Strab.

In het zelve lantschap, by de puinhopen der stad *Frixa*, vloeit een vliet *Parthenia:* op wiens oever het graf van een der paerden of merryen van *Marmax* was: welker een *Parthenia*, en d'andere *Erifa* hete. *Marmax* was een meevryer van *Hippodamia*, dochter van *Enomaus*, koning van *Elis*, die ook d'eerste, door den zelven *Enomaus*, in den wagen-renstrijt gedoot wiert. Parthenia. Pausan.

In de zelve lantstreke vloeit een vliet *Harpinnates:* van den welken niet verre de puinhopen der stad *Harpinna*, ten tijde van *Pausanias*, gezien wierden, en inzonderheit een altaer. Men zeidt, dat *Enomaus* deze stad zou gesticht, en dezelve, na den naem van zijne moeder *Herinna*, genoemt hebben. Harpinnatus.

De vliet *Selleis*, alzoo by *Homeer* genoemt, stort uit den bergh *Foloë*, in *Arkadia*, en vl eit door het lantschap van *Elea*; en valt tusschen d'uithoeken of zeehoofden van *Chelonates* en *Cyllene*, by de monden van den vliet *Peneus* en *Helisson*, in zee. Boven dien vliet lagh by ouds eene stad *Ephyra*, en Selleis. Strab.

en een ander *Ephyra* van *Theſprotiſch*, *Theſſaliſch* en *Korintiſch Ephyra*.

Tuſſchen de monden van den vliet *Peneus* en *Selleis*, lagh, neſſens den bergh *Scollis*, de ſtad *Pylus*, een andere van de ſtad *Pylus*, aen den *Alpheus* gelegen.

Heliſſon. Pauſan.

De vliet *Heliſſon* of *Heliſſa* heeft zijnen bron of oorſprong in een vlek van een zelven name, in *Arkadia*, en was alzo na *Heliſſon*, zoon van *Lykaon*, genoemt. Hy vloeit van daer eerſt door de lantſtreke der ſtad *Dipene*, en ſtroomt daer na door die van *Lyceates*, en ten leſte door de ſtad *Megalopolis*, en valt in den *Alpheus*, op eenen afſtant van dertigh ſtadien van daer: na hy eerſt het water van den vliet *Aminius*, die voor by eenen heuvel der ſtad *Thoknia* vloeit, ontfangen heeft.

Een andere vliet *Eliſſon* ſtort in den Korintiſchen zeeboeſem.

De *Heliſſon* of *Heliſſa* vloeit, volgens *Srrabo*, op de grensſcheiding der ſteden van *Cyllene*, *Elis*, en *Piſatis*.

Bron Bathyllus. Pauſan.

De bron of beke *Bathyllus*, die onder eenen heuvel der ſtad *Megalopolis* is, op den welken eenen tempel van *Juno Telea* ſtont, ſtort ook zijn water in den *Heliſſon*: deſgelijx zeker bron, die dicht by den tempel van het kint *Eſkulaep* is, aen de voet van eenen heuvel der ſtad *Megapolis*.

Gatheates.

De vliet *Gatheates* vloeit by de ſtad *Mantinea* in *Arkadia*, en heeft zijne bronnen in het lant van *Epytis*, beneden den tempel van *Apollo Cereates*. Hy ſtort zijn water in den vliet d'*Alpheus*, na hy eerſt het water van den vliet *Karnion* ontfangen heeft.

Vriſis.

In *Lakonika*, op den groten wegh, by de puinhopen der oude ſtad *Therapne*, een musketſcheut van *Exokorion*, een gedeelte der oude ſtad *Lacedemon*, ziet men twee of drie bronnen, heden enkelijk *Vriſis* genoemt, dat eenen bron betekent: want *Vriſis* bediet by de hedendaeghſe Grieken, gelijk *Kiesmak* by de Turken, eenen bron.

Deze twee bronnen zijn miſſchien de genen, die *Pauſanias Meſſeis* en *Polydeucea* noemt.

Pauſanias getuight den bron *Meſſeis* by of *Therapne* gezien te hebben: met byvoegen, dat evenwel van andere Lacemoners gezeit wort, dat niet deze bron *Therapne*; maer de bron, die by zijnen tijd *Polydeucea* genoemt wiert, de bron *Meſſeis* by ouds geheten was.

Pauſanias ſtelt den bron *Polydeucea*, en den tempel van *Polyx*, op de rechte zijde van den wegh, die na *Therapne* loopt.

Lariſſus.

De vliet *Lariſſus*, nu *Rio*, vloeit uit den bergh *Scollis*, en deilt, by *Buprasium*, *Dyme*, eene ſtad van *Achaia*, van *Elea*, of (volgens *Livius* en *Pauſanias*,) *Achaia* van *Elea*, en vloeit ontrent vier hondert ſtadien van *Dyme*, en ſtort in de Joniſche zee. Dicht aen den oever ſtont by ouds een tempel van de *Lariſſeeſche Minerva*.

Hylykus.

Te gaen van de ſtad *Trezene*, over de bergen, na de ſtad *Hermone*, vertoont zich de bron van den vliet *Hylykus*, die te vore *Taurus* geheten was.

Ophis. Pauſan.

Voor by de ſtad *Mantinea*, in *Arkadia*, vloeit de vliet *Ophis*. *Ophis* is een Griekſch woort, en bediet eenen ſlangh: want als de ſtad *Mantinea* te vore op eene anderen oort geſtight was, had *Antinoë*, geteelt uit *Cepheus*, zoon van *Aleus*, de ſtad op eene andere plaetſe doen verleggen, en tot weghwijzer eenen ſlangh gebruikt.

Dagos.

De vliet *Dagos* ſcheit het lantſchap *Piſea* van *Arkadie*, en valt neſſens den bergh *Saurus*, ten Zuide tegen over den bergh *Erymanthus*, in den *Alpheus*.

Krunos.

By de vervalle ſtad *Trikolonen*, in *Arkadie*, is een bron *Krunos* of *Kruni* geheten; hoewel *Strabo* eenen bron *Kruni* in het lantſchap van *Elea* ſtelt.

Alalkomenias.

Ten noorde van de ſtad *Mantinea*, in *Arkadie*, is een bron *Alalkomenias* geheten.

Brentheates. Pauſan.

De vliet *Brentheates* komt uit de lantſtreke der ſtad *Megalopolis*, in *Arkadia*, en vloeit voorby de puinhopen der ſtad *Brentes*, en valt niet meer als vijf ſtadien van daer in den *Alpheus*.

Voorby de ſtad *Gortys*, of *Gortyne*, loopt een vliet, die by zijne bronnen (die by *Thiſoa*, op eene plaetſe, dicht by de ſtad *Methydrium* zijn) *Luſius* geheten wert: dewijl d'Arkaders geloofden, dat *Jupijn*, zoo dra hy geboren was, in den zelven afgewoſſen wiert: want *Luſius*, een

Griekſch

Griekſch woordt, betekent afgegewaſſen. Maer daer deze vliet verder van zijne bronnen afgelopen is, wort hy, na de ſtad *Gortyne*, *Gortynius* genoemt. Hy ſtort eindelijk zijn water in den *Alpheus*.

De zamenvloeing van den *Alpheus* en *Gortynius* wiert *Rhetea* genoemt.

Deze vliet is d'eenighſte van allen, die met zeer kil of kout water vloeit, en overtreft al andere vlieten des zomers in koutheit van water.

Arſen. In de lantſtreke der ſtad *Thelpeuſia* vloeit de vliet *Arſen*.

Pellana. Pauſan. By de ſtad *Pellana*, in het lantſchap van *Lakonika*, is een bron, ook *Pellana* genoemt: in den welken, naer men zeidt, een maeght, wanneer zy water zou ſcheppen, gevallen was: maer haer hooftdekſel was in een anderen bron, *Lancea* geheten, gevonden.

Ontrent hondert ſtadien van *Pellana* leit zeker oort, *Bellemina* geheten, die zeer waterrijk is, en vele altijt lopende bronnen heeft: gelijk ook het water van den vliet *Eurotas* daer door vloeit.

Aſopus. Pauſan. De vliet *Aſopus* heeft zijnen oorſprong op de grenſen der ſtad van *Fliaſie*, of hy begint in de lantſtreke van *Fliaſie*, uit den bergh *Celoſſa*, en vloeit door de lantſtreke van *Sicyonie*, en valt in den Korintiſchen zeeboeſem.

Aſopus, zoon van *Ceglusa* en *Neptuin*, vond, zoo men het gelooven magh, onder de regering van *Aras*, koning van *Fliaſie* of *Arantia*, dezen vliet: dien men ſedert, en ook noch ten tijde van *Pauſanias*, na den vinder, *Aſopus* noemde.

D'*Aſopus* is, volgens verhael der Fliaſers en Sicyoners, gene inlantſche; maer een uitheemſche vliet: want de vliet *Meander* zou, na hun zeggen, uit *Celene*, door de lantſchappen van *Frygie* en *Karie* vloeien, by de ſtad *Miletus* in zee vallen, en van daer onder de zee doorvloejen, en in *Peloponneſus* opkomen, en den vliet *Aſopus* maken. Op een zelve wijze, als men zeidt, dat de vliet *Inopus* (volgens verhael van *Pauſanias*, uit den mont der eilanders van *Delos*,) uit den *Nijl*, door zee, na het eilant van *Delos* zou vloeien. [Ziet eilant Delos.]

Ontrent twee ſtadien, ter zyde van de ſtad * *Epidaurus Limera*, is een water, het water of poel van *Inos* genoemt: welk klein van beſtek, maer onmetelijk diep is. Inos. Pauſan. * Napoli di Malvaſia.

In dit water ſmeten d'oude inwoonders gerſten-koeken. Indien het water de ontfangene koeken behield, dan gedeegh het den inſmijter tot een goet voorteken: maer indien het die koeken weer opgaf, dan wiert het voor een quaet voorteken gehouden.

By de puinhopen der ſtad *Cyphanta*, in *Lakonika*, is een bron van zeer kout water, dat uit eene ſteenrotſe ſpringt. Men zeidt *Atalante*, dochter van *Scheneus*, een *Beoter*, wanneer zy aldaer jaeghde, en van dorſt ſchier verſmachte, door het ſlaen, met de ſcherpte of punt van haer lançie, op deze ſteenrotſe, dit water zou ontſprongen zijn. Pauſan.

Dicht voorby *Pharen*, een oude vervalle ſtad van *Achaia*, vloeit de vliet *Pierus*, dien *Pauſanias* voor een en den zelven vliet hout, die ook voorby de puinhopen der ſtad *Olenus* ſtroomt, en van d'aenzeegelege volken *Pirus* geheten wert. Pierus.

De *Pirus* valt, volgens den zelven *Pauſanias*, veertigh ſtadien van de ſtad *Dyme*, en tachentigh van de ſtad *Patras*, nu *Patraſſo*, in de Joniſche zee.

Strabo ſchijnt den vliet *Pirus* voor een en den zelven, met den vliet *Melas* te houden; dewijl hy ook de ſtad *Olenus* aen den *Melas*, of den loop van den *Melas* voorby de ſtad *Olenus*, ſtelt: hoewel andere den vliet *Pirus* en *Melas* onderſcheiden.

Strabo noemt den *Melas* een groten vliet.

Dionys ſtelt ook den vliet *Melas* in *Arkadia*: deſgelyx den vliet *Krathis* en *Ladon*, en alle drie vervolgens neffens elkanderen.

Op den oever van den vliet *Peirus*, ſtelt *Heſiodus*, by *Strabo*, *Olenia Petra*, dat is, Steen *Olenia*, of Oleniſche Steen, dien *Homeer* gedenkt, en, volgens *Pauſanias*, op de grenſen van *Elis* gelegen, en alzo na zekeren *Olenus*, een inboorling van *Elea*, geheten was, en by Olenia. Petra.

Strabo voor den bergh *Scollis* gehouden wort.

Hesiodus noemt *Peirus* den breden *Peirus*.

Strabo schijnt dezen *Peirus* of *Pirus Achelous* te noemen, dewijl hy ook den loop van den *Achelous* voorby de stad *Dyme* stelt.

Wonderlyke Bron. Pausan. Op d'uithoek *Tenarus* of *Tenarum*, nu *Capo Matapan*, in het lantschap van *Lakonika*, was eertijts een bron, die ten tijde van *Pausanias*, niets had, dat men met verwondering kon aenschouwen: maer men zeidt eertijts desselfs water den genen, die in den bron zagen, havens en schepen gaf t'aenschouwen. Doch zekere vrouw wort gezeidt dit wonder des waters, wanneerze in het zelve een besmet kleet afgewasschen had, weghgenomen te hebben.

Bron de Mane. Pausan. In het zelve lantschap, tusschen de steden *Etylus* en *Thalamen*, is een heilige bron, met zoet drinkwater, die de *Maen* genoemt wert.

Bron Pieran. Op de velden, tusschen de steden *Elis* en *Olympia*, is een bron *Pieran* genoemt: met wiens water de twalef vrouwen, die in de twalef steden des lantschaps van *Elea* alle geschillen beslegten, te vore haer reinigden en zuiverden.

Smenus. De vliet *Smenus* heeft zijne bronnen op den bergh *Taygetes*, en vloeit door *Lakonika*, voorby de stad *Karnium*, op eenen afstant van vijf stadien, en valt, op de linke zijde van d'uithoek *Diana*, in de Jonische zee. Hy verschaft, boven al andere vlieten, goet drinkwater.

Glaukus. Niet verre van de stad *Patras* valt de vliet *Glaukus* in de Jonische zee.

By de stad *Elektra*, in het lantschap van *Messenie*, is een bron *Achaia*.

Phellia. De vliet *Phellia* vloeit in het lantschap van *Lakonika*, ontrent de stad *Amyklen*.

Pauf. Op den wegh zelven, tusschen de stad *Abia* en *Faren*, is zout water, in een wout van den *Karnischen Apollo*.

Niet verre van de stad *Faren* is een bron met lopend water.

Vliet Enus, nu Misitra. Polyb. In het lantschap van *Lakonika*, by de stad *Sellasia*, zijn twee heuvelen, met een engen doorgang, als een kele, tusschen beide: welker een *Eua*, en d'ander *Olympus* genoemt wert. In het midden vloeit de kleine vliet *Oenus*, of *Enus*, die eerst *Enus*, en daer na *Knacion* genoemt wiert; maer heet nu *Misitra*. Nessens *Enus* liep een wegh na de stad *Sparta*.

Vermaert zijn deze heuvelen *Eua* en *Olympus*, en de vliet *Enus*, door het veltleger van *Kleomenes*, veltheer der *Lacedemoners*; wanneer die koning *Antigonus* zou slagh leveren.

Na de vliet *Misitra* zijnen stroom rontom den bergh *Misitra* gezonden heeft, ontlast hy zijn water in den vliet *Vasilipotamos*, dicht by de stad *Sparta* (nu *Misitra*) zelve.

Nymbeum. In het lantschap van *Lakonika*, voor by d'uithoek *Malea*, nu *Capo Malio*, is een poel *Nymbeum* by *Pausanias* genoemt. In eene spelonke, naby zee, en dicht by dezen poel, is een bron met zoet water.

Gorgylus. Niet verre van daer vloeit een vliet *Gorgylus* by *Polybius* genoemt: nessens den welken koning *Antigonus* zijn leger neersloegh, en den zelven vliet tot eene borstwering had.

Charadrus. In het lantschap van *Achaia* vloeit de vliet *Charadrus*. Het vee dat in de lente uit den zelven vliet dronk, wert gehouden voor het grootste gedeelte jonge mannetjes te baren. Waerom de veehoeders de kudde ergens anders hene dreven: behalve het ossen vee, dat zy hierom van dien vliet niet afdreven; dewijl men de mannetjes of ossen, of stieren, zoo tot het gebruik der offerhande, als tot den lantbouw bequamer oordeelde te zijn. De wijfjes van al het ander vee wierden by hen veel hoger geacht.

Bron Argyra. Na de puinhopen der stad *Argyra*, die voor by den vliet *Charadrus*, ten tijde van *Pausanias*, lagen, leit op de rechte zijde van den Heren wegh de bron *Argyra*: en valt aen die zijde de vliet *Selemnus* in zee.

Van dien bron en vliet wert by de lantzaten dusdanigh een fabel uitgestrooit.

Selemnus was een jonge, schoon van gedaente, die aldaer het vee hoede, en van de nymf *Argyra* bemint wiert. Zy plagh uit zee te komen opzwemmen, en was in de kille des strooms by dien jongen gaen leggen. Wanneer

neer niet lang daer na de schoone gedaente van den jongen verging, hield de nymf op dikwils by hem te komen. Als dan de jonge van *Argyra* verlaten, en door de hitte van liefde uitgeteert was, wiert hy door *Venus* in eenen vliet verandert. Maer dewijl hy ook, toen hy al in water herschept was, noch met liefde tot *Argyra* ingenomen bleef, was hy in het water na haer toegestreeft (gelijk van d'*Alpheus* en *Arethusa* verhaelt wort) tot dat hy, door gunste van *Venus*, de nymf vergeten had. Hier uit heeft men gelooft, dat, als mannen of vrouwen zich in den zelven zullen gewassen hebben, die hunne liefde vergeten. Dus verre *Pausanias*.

Waer op dees schrijver voeght: By aldien dat geen verziersel zy, zoo magh het water van den *Selemnus* dierbaerder dan gelt, hoe groot ook een somme, gehouden worden.

Boli-neus. Een kleinen afstant van *Argyra* vloeit de vliet *Bolineus:* dicht by den welken by outs de stad *Bolina* lagh.

Fenix. Megani-tus. Voorby de lantstreke der stad *Egium* vloeien de vlieten *Fenix* en *Meganitus*.

Amili-chus of Milichus Pausan. Niet verre van den vliet *Charadrus*, voorby den tempel van *Diana Triklaria*, die in de stad *Patras* stont, vloeit een vliet, die te vore naemloos was; maer wiert eerst *Amilichus*, dat is, *onbarmhertigh*, of *genadigh*, en daer na *Milichus*, dat is, *genadigh* of *barmhertigh*, genoemt; het welk by dezen voorval zou geschiet zijn.

Wanneer de Jonen de steden *Arroa*, anders *Patras*, *Anthea* en *Messatis* bezaten, was in zeker huis een heiligh altaer en tempel van *Diana*, *Triklaria* gebynaemt. Haer ter eere hielden d'inwoonders allen jaers feestdagen, en maekten eene rustbedde. Het priesterschap stont aen eene maeght, zo lang die ongetrout bleef. Wanneer t'eener tijde een boven mate schone maeght, met name *Kometho*, het priesterampt beklede, wiert zeker jongeling, *Menalippus*, op haer verlieft, en verzoght dezelve, van haren vader, ten wyve; maer kon by den zelven noch by zijne ouders haer niet verwerven. Dies quamen deze twee gelieven in den tempel van *Diana*, by een, en boeten aldaer hunne wellust, en misbruikten den tempel, als een Venusbedde, met elkanderen te bekennen. Maer zy beide quamen daer op, aen een ziekte, t'overlyden, en gaven straffe van hun goddeloos bedrijf aen *Diana*. Daer na ontstont, door gramschap van de beledighde goddin, een overgrote onvruchtbaerheit des aertrijks, en een deerlijke sterfte van menschen. Eindelijk wiert, door het orakel van *Delfos*, geuit: dat de geile lust van *Menalippus* en *Kometho* d'oorzake van zo groten ramp en ellende waren: doch dat *Diana* kon verzoent worden, by aldien allen jare eene maeght, en een jongen, die de schoonste van gedaente waren, geslaght wierden.

Wanneer dan het doen van deze offerhande ingestelt was, wiert daer na de riviere, die voorby den tempel van *Diana Triklaria* vloeide, *Amilichus*, op Grieksch, als of men *ongenadige* of *onbermhertige* wilde zeggen, genoemt: want te vore had de vliet genen naem.

Eindelijk nam deze wrede en yzelyke offerhande een einde, wanneer d'inwoonders, uit het orakel van den Delfischen *Apollo* verstaen hadden, dat, als t'eener tijde, door eenen vreemden koning, ook een vreemde god zou ingebraght worden; zy dan eindelijk zouden ophouden slaghtoffer van menschen te doen.

Na dan *Troye* verovert was, viel, in de verdeling van den roof, *Eurypylus*, zoon van *Euemon*, zekere kist te beurt: waer in het beelt van vader *Liber* opgesloten was, dat men zeide, door *Vulkaen* gemaekt, maer door *Jupijn*, aen *Dardanus*, te schenk gegeven te zijn.

Deze kist, zoo eenige willen, zou van *Eneas*, in het vluchten, uit *Troye*, achter gelaten: maer met voordaght en al willens, zoo andere zeggen, door *Kassandra*, dochter van koning *Priamus*, wegh gesmeten zijn; dewijl zy wiste, dat die eenen der voornaemste Grieken, die dezelve by geval zou opgenomen hebben, tot onheil en ondergang zou gedyen.

Zoo dra *Eurypylus*, na het openen der kist, het beelt zagh, was hy aen-

aenstonts zinneloos geworden, en in eene razernye of dolheit geslagen.

Wanneer hy dan aldus zijner zinnen bijster geworden was, stelde hy zijnen koers van zijne schipvaert niet na *Thessalie*; maer trok, wanneer hy door den Cirrheeschen boesem, by de stad *Cirrha*, gelant was, na *Delfos*, en vroegh aen het orakel, op wat wyze hy van de ziekte van zyne razernye zou kunnen verlost worden? Hem wiert geantwoort, dat hy, op welke plaetse hy de menschen zou vinden op eene vreemde wijze offerhande doen, aldaer de kist zou opzetten, en toewyen, en hy zelf aldaer zijnen zetel planten.

Wanneer *Eurypylus*, door weer en wint, aen *Aroa* quam te vervallen, en op strant trad, gebeurde het juist, dat ten dien tijde, aen het altaer van *Diana Triklaria*, een knechtje en een maeght zouden geslagt worden: waer over *Eurypylus* lichtelijk vatte, dat dat slaghtoffer op de stem des orakels sloege.

Ook schoot den inwoonders, wanneer zy den koning, dien zy noit te vore gezien hadden, en te gelijk de kiste zagen, in den zin, 't geen hen lang te vore voorspelt was, en vermoeden, dat in die kiste een beelt van zekeren god zou besloten zijn.

Deze toevallige daet verloste *Eurypylus* van zijne dolheit, en de stedelingen van menschen-slaghtoffer.

Eenigen hebben geschreven, dat niet, het geen gezeit is, *Eurypylus*, de Thessaler, zou wedervaren zijn: maer dat *Eurypylus*, zoon van *Dexamenus*, koning van *Olenus*, van *Herkules*, wiens metgezel hy, in het veroveren van *Ilium*, geweest was, de kist ontfangen hadde.

De god, die in de kiste verborgen was, had den bynaem van *Esymnetes*. Over deszelfs heilighdom, of tempeldienst, waren negen van de voornaemste mannen der stad *Patras*, en zo vele vrouwen, gestelt. Op den eersten nacht des feests braght de priester het beelt te voorschijn. Alle de kinderen der stedelingen quamen ook na de riviere *Milichus* toe, met koren-airen kransen om het hoofr, en geheel en al met dezelve cieraedje, met dewelke de kinderen, die zouden geslaght worden, na het altaer van *Diana* gebragt wierden. Die kransen hingen zy, ter eere van de goddin, op, en daer na traden zy, wanneerze zich in de riviere afgewasschen hadden, recht toe recht aen, met nieuwe kransen van klimop op het hooft, na den tempel van *Esymnetes*. Hier door wiert dan deze vliet *Milichus*, dat is, Genadige, genoemt, die te vore *Amilichus*, dat is, Ongenadige, hete. Dus verre *Pausanias*.

By de stad *Thalamas*, in het zelve lantschap, vloeit, uit een Heiligen bron, de *Mane* by d'oude Lakoners genoemt, zoet drinkwater. Bron Mane.

De vliet *Ania* of *Abia*, (als *Strabo* uit *Eratosthenes* verhaelt,) die ontrent de stad *Pheneos* zijnen loop heeft, overstroomde, t'eener tijd, de plaetsen ontrent dezelve stad, en dook in eenige opsperringen of afgronden, die *Zerethra* by d'Arkaders genoemt wierden. Na die verstopt waren, was het water over de vlakten uitgestort. Maer na die weer geopent waren, was het water uit de vlakten plotseling gevallen, en in de vlieten *Ladon* en *Alpheus* gestort. Vliet Ania.

Achter de kapel of tempel van *Venus* is, op d'*Akrokorinthus*, dat is, top of kruin, die over de stad *Korinthen* hangt, een bron, die gezeit wort door den vliet *Asopus*, aen *Sisyphus*, zoon van *Eolus*, en koning van *Ephyre*, namaels *Korinthen*, gegeven te zijn; dewijl *Sisyphus*, wanneer hy wiste, dat *Egina*, dochter van *Esopus*, door *Jupijn* geschaekt was, en waer zy haer onthielde, zeide dan eindelijk die te zullen aenwyzen, als hy op d'*Akrokorinthus* water gekregen zoude hebben. Wanneer dan *Asopus* water of dien bron gaf, had *Sisyphus* de dochter *Egina* aengewezen. Voor welke aenwijzinge *Sisyphus* straffe in de Helle, zoo men het geloven magh, moet geven; te weten, eenen steen uit een dal, by eenen hogen bergh, op te rollen, en den zelven steen, dewyl die terstont weer van dien kruin in het dal valt, t'elkens weer op te rollen. Eenigen hebben dien bron ook voor den bron *Pyrene* gehouden. Bron van Akrokorinthus, of Pyrene. Pausan.

Om-

Ontrent dertigh ſtadien van de ſtad *Methyrium*, in *Arkadia*, is een bron *Nymphaſia*, geheten.

Nymphaſia. Pauſan. Dertigh ſtadien van de poorte der ſtad *Magalopolis*, in *Arkadia*, is een vliet *Balyra*, met een Griekſch koppelwoort, genaemt. Men zeid aen deze vliet hierom die naem zou gegeven zijn, dewijl de blinde *Tamyris*, zoon van *Filemon*, en de nymf *Argiopes*, zijne liet in dezelve verloor, of vallen liet. Zoo andere willen, zou *Tamyris* zijne lier op den bergh *Parnaſſus* geſmeten hebben, uit welker val of ſlagh deze vliet ontſtaen was.

Balyra.

In den *Balyra* vallen twee andere vlieten, als de vliet *Leukaſia* en *Amfitus*.

Strab. De ſtroom van den vliet *Neda*, valt ſnel of waterrijk van den *Lyceus*, een *Arkadiſche* bergh, uit eenen bron, dien de goddin *Rhea*, om een waſchbad te hebben, wanneer zy *Jupyn* zoud baren, geopent had.

Neda. Pauſan. *Pauſanias* ſtelt den bron van de vliet *Neda* op den bergh *Cerauſius*, een gedeelte van den bergh *Lyceus* in *Arkadie*.

De vliet zelf vloeit voorby de ſtad *Figalea*, in *Arkadie*, en neemt zijnen loop na *Meſſenie*, en deilt de zee-grenspalen van *Meſſenie* en *Elea*. Ten tijde van *Strabo* ſcheide de *Neda* het lantſchap van *Meſſenie*, van de lantſtreke van *Triphilie*.

De vliet *Neda* heet nu noch *Nedina*, of * *Longarola*, en was alzoo na *Neda*, eene der nymfen, die *Jupyn* opgevoet hadden, genaemt.

* Friet.

De vliet *Meander*, in klein *Aſie*, vloeit met vele draeien, bochten en kromten. De eenige *Neda*, in *Morea*, is ook van dien aert, en loopt even eens met vele bochten en kromten.

Lymax. Pauſan. De vliet *Lymax* vloeit in *Arkadie*, voorby de ſtad *Figiala*. Men zeid, dat den zelven vliet die naem, van wegen de zuiveringſelen of reinigingſelen van de goddin *Rhea*, gegeven zy: want als de nymfen de goddin *Rhea*, hebbende *Jupyn* gebaert, na de barens-noot afwaſten of reinighden, hadden zy de zuiveringſelen of reinigingſelen, die d'*Achaiers Lymata* noemden, (van welk woort *Lymata*, de vliet den naem van *Lymax* bekomen had,) in dezen vliet geſmeten.

Eenige oude Grieken hebben den bron-air van den vliet *Lymax* op den bergh *Kotylius*, by de ſtad *Figiala* in *Arkadia* gelegen, geſtelt. Maer die, zeid *Pauſanias*, geſchreven heeft, dat de vliet *Lymax* zijnen oorſprong uit den bron van den bergh *Kotylius* hebbe, die heeft gewiſſelijk geſchreven, dat hy zelf niet gezien, noch van iemant gehoort heeft, die het gezien heeft: want *Pauſanias* getuigt zelf gezien te hebben, dat niet veel waters uit den bron, die op den bergh *Kotylius* is, vloeie, en niet verre van daer, geheellijk binnen een klein beſtek verdwijne.

Evenwel is *Pauſanias* niet te vore gekomen, waer ter plaetſe in *Arkadie* de bron van den *Lymax* zy, ſchoon hy met veel moeite daer na gezoght had.

Twalef ſtadien boven de ſtad *Figiala*, zijn baden van warm water. Niet verre van daer valt de vliet *Lymax* in den *Neda*.

Op de zamen-vloeing van de vlieten, *Neda* en *Lymax*, of ter plaetſe, daer de vlieten by een of zamen komen, ſtont, ten tijde van *Pauſanias*, een tempel van *Eurynome*, van over ouds heiligh, die door de rouheit eenen bekommerlijken toegangh had. Rontom ſtonden veele dichte cypres-boomen. Het gemeen volk der ſtad *Egiala* hielt *Eurynome* voor eenen bynaem van *Diana*. Maer die de oude gedenk-tekenen, zeid *Pauſanias*, doorlezen hebben, hielden *Eurynome* voor eene dochter van den Oceaen en *Thetys*. Des ook *Homeer*, in zijn *Ilias*, gedenkt; dewijl hy zeid, dat zy, te gelijk met *Thetys*, *Vulkaen* ontfangen hadde.

Tempel van Eurynome. Pauſan.

Alle jaers, op eenen gezetten dagh, wiert de tempel van *Eurynome* geopent: gelijk ook 's lants gewoonte niet was, dien op een anderen tijt te openen. *Pauſanias* getuigt, wanneer hy zich daer bevond, dat hy het beelt van *Eurynome* niet had kunnen zien. Doch het was, (als hy uit den mont der ſtedelingen van *Egiala* getnight,) aen goude ketenen gekluſtert, en tot aen de deyen van een vrouwen gedaente: maer het overigh een viſch van geſtalte. Welke geſtalte hy zeid, door geenerlei waerſchijnelijke reden, op *Diana* te kunnen paſſen.

Erymanthus is een vliet van een zelven name, met eenen berg van *Arkadia*, en Erymanthus.

en heeft zijne bronnen in *Lampea*, een bergh, op een kleinen afſtant van den vliet *Aroanius*, in *Arkadia* gelegen.

Hy doorſnijt *Arkadia*, en laet op de rechte hant den bergh *Foloë*, en op de linke de lantſtreke van *Thelpuſa* leggen, en valt in den *Alpheus*.

Amarynthus. Pauſan. *Amarynthus* is een vliet, die in den *Alpheus* valt, en by eenige ervare oude lant-ſchrijvers, tot grens-palen van *Arkadia*, geſtelt wort.

Water of Bronnen van Styx. Het lantſchap van *Arkadia* heeft vele wonderlijke dingen, maer evenwel is het voornaemſte het water (of de bron) van *Styx*, alzoo by de Grieken, volgens *Pauſanias*, genoemt. *Herodoot* ſtelt het water of bron van *Styx* in de ſtad *Nonakris*, en *Nonakris* voor de ſtad *Feneus*: maer *Strabo* by de ſtad *Feneus*, en *Plinius* by het meir *Feneum*. *Pauſanias* ſtelt op de grenſen van *Feneus*, niet verre van de puinhopen der ſtad *Nonakris*, een bove mate hooge klift, uit de welke het water van *Styx* druipt.

Pauſanias beſchrijft het water van den *Styx* aldus: *Niet verre van de puinhoopen der ſtad* Nonakris, *leit een zeer hooge klift of berg, gelijk my niet gedenkt, ergens hooger plaetſe gezien te hebben. Uit den zelven druipt een water, dat de Grieken het water van* Styx *noemen.* *Heſiodus* maekt *Styx* eene dochter van den *Occaen*, en vrouw van *Pallas*, een der reuzen. Deſgelijx maekt *Epimenides*, de *Kretenſer*, *Styx* eene dochter van den *Occaen*, doch gene vrouw van *Pallas*: maer van zekeren *Prias*, dien zy ook *Hydra* zou gebaert hebben.

Homeer heeft allermeeſt den naem van *Styx*, in zijne poëſye, ingevoert: want daer hy *Juno* eenen eed doet zweren, zeid hy aldus: *Dat wete d'onbekende aerde, en hooge hemel, en het water, dat uit de* Styxſche *bronnen vloeit.*

Dit heeft hy in zijn poëſy geſchreven, als die het druipend water van den *Styx* beveſtight heeft.

In het optellen der genen, die *Guneus*, uit *Cyphus*, ten oorlogh na *Troje* volgden, wil *Homeer*, dat de vliet *Titareſius* uit den *Styx* vloeit: want hy ſchrijft aldus: Guneus *voerde uit* Cyphus *twee en twintigh ſchepen: dien volghden* d'Enieners *enſtrijtbare* Perekers, *die, ontrent het zeer koude* Dodone, *hunne woningen geſtelt hadden, die ontrent den luſtigen* Titareſius *hunne akkers bebouwden, die zijn water in den fraeien vloet* Peneus *ſmijt: want dat wort niet met den zilver-ſtroomden* Peneus *vereenigt; maer vloeit daer over, als olye: want het is eene ſcheute des waters van* Styx *van den zwaren eed.*

Al het water, uit eene ſteile of afgebroke rotſe by *Nonakris* druipende, valt eerſt op een hoogen ſteen, en vloeit van of door den ſteen in den vliet *Krathis*. Dit water brengt den menſch, en allen anderen ſlagh van gedierte den doot aen: want men zeid ook geiten, door het drinken van deſſelfs water, eerſt geſtorven zijn, dat namaels bevonden is.

Behalve deze wonderen van deſſelfs water, is'er noch een ander wonder. Alle drink-kroezen, 't zy van glas, kriſtal of porceleyn, of van ſteen of gebakke aerde, worden, door kracht van deſſelfs water, gebroken. Deſgelijx worden hoorne en bene vaten, ook yzer, koper, loot, tin, zilver en barnſteen, zijnde in het zelve water geſmeten, geſmolten of ontdaen; ja het gout zelf kan de kracht of vergif van dit water niet weerſtaen.

Evenwel kan het water van *Styx* de hoeve of klaeuwe van een paert niet door knagen: want in de zelve wort het zoodanigh behouden, dat het eene koppe, daer van gemaekt, niet door byt of doet ſcheuren.

Of door dit ſlagh van vergif, *Alexander*, zoon van *Philippus*, gedoot zy, weet ik niet te zeggen: maer wel weet ik zekerlijk, dat het beſchreven is. Dus verre *Pauſanias*.

Men zeid dees *Alexander de Groote*, door *Antipater*, een zijner lant-voogden, met dit vergiftigh water zou omgebraght zijn: niet zonder raet van *Ariſtoteles*.

Het water van *Styx* verſchilt, volgens *Plinius*, in kleure noch reuke van ander water niet: maer dood aenſtonts, als het gedronken is. In het zelve water, (als *Plinius* uit *Theofraſt* verhaelt,) houden kleine viſſchen, die ook doodelijk zijn: het welk men in geen ander ſlagh van bronnen beſpeurt. Men zeid dit water, door al te groote koude, verderffelijk zy.

Het zelve water doorbyt, volgens *Stephanus*, yzer en ſtael, en kan alleen-

leenlijk in de klaeuw van een muilezel gehouden worden; maer doet ook andere vaten, door de kracht der koude, bersten.

Strabo schrijft slechts, dat het water van *Styx* een verderffelijk water zy, en voor heiligh gehouden wort. Die het water wilden scheppen, hadden sponssen aen eene stok gebonden, en haelden het aldus op.

Zoo men *Herodoot*, uit verhael der *Arkaders* gelooven magh, komt een weinigh waters te voorschijn, en druipt uit eenen steen, in zeker vat, dat met een stakelsel of heinigh in 't midden omringt was. *Strabo* noemt ook het water van *Styx*, een druipsel of dropsel.

Desgelijx is uit het schrijven van *Pausanias* gebleken, dat het water van *Styx*, by *Nonakris*, van eene steile rotse of klip druipe; doch eerst op eenen hogen steen valle, en, komende van den steen, in den vliet *Krathis* storte.

Doch *Plinius* schrijft slechts, dat het water *Styx*, by *Feneus*, in *Arkadia*, uit stenen soude vloeien, en niet druipen.
†Pausan. Het water van † *Styx* valt in den vliet *Nonakris*: of maekt den vliet **Titaresius*.

*Hom. Het water van *Styx* wort, by den poëet *Hesiodus*, de grote en zware eed der Goden, en by *Homeer*, het water van den zwaren eed genoemt: gelijk ook *Jupiter* dien eed by *Homeer*, *Virgilius* en andere poëten gebruikt. d'*Arkaders* (zeid *Herodoot*) zwoeren of deden een eed by het water van *Styx*.

Herod. Wanneer *Kleomenes*, koningh van *Sparte* of *Lacedemonien*, uit vreze van de *Spartaners*, na *Thessalia* gevlught, en van daer na *Arkadia* getrokken was, stelde hy nieuwe dingen in 't werk, hitste de *Arkaders* tegen de stad *Sparta* op, en dwong hen by eede hem te volgen, werwaerts hy hen zou voeren. Daer en boven was hy gezint de voornaemsten der *Arkaders* na de stad *Nonakris* te doen brengen, en by het water van *Styx* te zweeren.

Uit dit zweeren, by het water van den *Styx*, schijnt de fabel van den helschen poel *Styx*, daer by de hemel-luiden zwoeren, zijnen oorsprongh genomen te hebben.

Deze poel, of het water van *Styx*, wert by de hemel-luiden in zulken waerdigheit gehouden, dat zy voor eene grouwel hielden, eeniger wijze, al wat zy by den *Styx* gezworen hadden, te schuwen, en niet te houden. Gelijk ook het zelve water, volgens *Strabo*, voor heiligh gehouden wert.

Niet meer als twee stadien van de stad *Cynethium*, in *Arkadia*, is een bron met zeer kout of killend water, die met eenen ahorn-boom overschaduwt wort. Indien iemant, door de bete van eenen dollen hont, eene wonde of eenige andere schade bekomen heeft, die wort, door het drinken van dit water, aenstonts genezen. Dies men van den daet of zake zelf dien bron, dewijl door desselfs water de dolheilt gestilt wiert, *Alysson* genoemt had: want in dien zin kan het Grieksch woort *Alysson* uitgeleit worden. Alysson. Pausan.

Derhalve schijnt de natuur, dewijl die, op de grensen van *Feneus*, het water van *Styx* den menschen tot verderf gegeven had, ook dezen bron *Alysson*, die geheelijk van verscheide kracht en aert is, met het vergelden van goet tegen quaet, tot heilzaemheit te willen verleent hebben.

In *Arkadia* is een meir of poel *Stymphalis* of *Stymphalus* geheten, die van eenen bron, op den bergh *Stymphalus*, in het winter saizoen, gemaekt wort: en daer na door den poel de vliet *Stymphalus*. Wanneer des zomers de poel niet overstroomt, dan vloeit de vliet *Stymphalus* alleenlijk uit den bron, en duikt in eene kloove onder d'aerde, en komt weer in het lantschap van *Argolis*, by den bergh *Chaon* of *Lykon*, te voorschijn, en neemt den naem van *Erasinus* aen, die anders *Arsinus*, volgens *Strabo*, geheeten was. Want het water van den *Erasinus*, zeid *Pausanias*, schiet klarelijk, by den bergh *Chaon*, op, dat te vore uit den *Stymphalus* der *Arkaders* gevloet is. Poel of meir Stymphalus. Pausan.

Aen de uitwateringen of uitschietingen van den *Erasinus*, by den bergh *Chaon* of *Lykon*, wierden aen *Dionys* of *Bacchus*, en aen *Pan*, slaght-offerhande gedaen. Zoo het gerucht loopt, hielden op of in het water van den poel *Stymphalus* t'eener tijde vogelen, *Stymphalides* of mensch-eeters, die door *Herkules* met schichten en ratels: of door het geluit van trommels en ratels verdreven wierden. Pausan.

Strabo schrijft in zijn achtste boek, dat *d'Erasinus* uit den bergh *Stymphalus*, en uit den poel *Stymphalis* valle, en by zijnen tijt in *Argia* zijnen uitgangh hadde: met byvoegen, dat *d'Erasinus*, voorby *Stymphalus* vloeiende, onder eenen berg duikе, en in *Argia* weer verschijne. Desgelijx schrijft *Strabo* in zijn zeste boek, dat het water by *Stymphalus*, tot twee hondert stadien onder d'aerde voorschietende, in *Argia* den vliet *Erasinus* uitlevert.

Doch, als uit *Pausanias* gebleken is, wort de vliet, eer die by den bergh *Chaon* onder d'aerde duikt, *Stymphalus* genaemt, en, na het opduiken, *Erasinus*. Maer *Strabo* gedenkt den naem *Stymphalus* niet, als een vliet: of geeft aen den vliet, die voorby de stad *Stymphalus* vloeit, den naem van *Stymphalus* niet; maer van *Erasinus*. *Diodoor* gedenkt ook dezen vliet, zonder dien evenwel by name te noemen, met de volgende woorden: *De vliet, by* Stymphalus, *in eene kloove duikende, schiet tot twee hondert stadien verborgen voort, en komt by de stad* Argos *weder uit.*

Ten tijde van *Pausanias*, zou, volgens zijn schrijven, ontrent den vliet *Stymphalus*, het volgend mirakel geschiet zijn. Wanneer de stedelingen van *Stymphalus* het feest van *Diana Stymphalia*, of *Stymphalische Diana*, (alzoo na de stad *Stymphalus* gebynaemt,) vierden, en de wetten, over dat feest gemaekt, voor een groot gedeelte overtraden, viel een bosch op den mont des afgronts of kolk, of klove, daer de vliet *Stymphalis* onder d'aerde duikt, dat toen belette het water van den zelven vliet naer om laeg te schieten.

Toen nu deze mont of klove verstopt was, vloeide het water te rugh, en maekte de vlakte of het platte lant, ontrent vier hondert stadien groot, tot eenen poel, by de stad *Stymphalus*. Men zeid by geval een jager eene vlughtende hinde vervolghde: wanneer die hinde haer in den poel begeven had, was de jager dezelve fel gevolght, en na gezwommen. Maer de afgront of klove had de hinde, en te gelijk den jager met haer, opgenomen of opgeslokt. Men zeid het water van den vliet hen beide na gevolght was. Waer op de geheele vlakte, die als een poel blank van water stont, op eenen dagh droogh wert. Zedert hadden de inwoonders van *Stymphalus* het feest, ter eere van *Diana*, met grooter eere geviert. Dus verre *Pausanias*.

Desgelijx schrijft *Strabo*, dat de vliet *Erasinus* (want *Strabo* noemt den *Stymphalus* ook *Erasinus*,) die uit den poel *Stymphalus* valt, en by zijnen tijt in *Argia* opquam, te vore geene uitvloeingh hadde, wanneer d'afgronden of kolken, die *d'Arkaders Zerethra* noemden, verstopt waren: zulx de stad *Stymphalus*, by zijnen tijt, vijftigh stadien van dien poel af lagh. Ziet p. g. 341

Over den bergh *Artemisium*, op de grensen van de stad *Mantinea*, volgt een vlakte of vlak velt, *Argos* op Grieksch, dat is, *onbearbeit*, geheten: gelijk het ook in der daet alzo is: want het regen-water, van de bergen op de zelve vlakte vloeiende, maekt, dat die vlakte onbearbeit of braek leit. Niets belet, dat de vlakte tot een poel zoude worden, 't en ware het water in een klove der aerde verdween. Na het aldaer verdwenen is, komt het by *Dine* weer op. Pausan.

Dine is, by *Genethliakum*, een vlek van *Argolis*, een meir van zoet water, dat uit zee, door onderaertsche gangen, opkomt. Meir Dine. Pausa.

d'Argivers smeten by ouds paerden, met halfsters verciert, *Neptuin* ter eere, (aen wien al de steden van *Poloponnesus* toegewyd waren) in het meir *Dine*. Aldus is openbaer, dat aldaer, in *Argolis* zoet water uit zee, opschiete.

In de lantstreke der stad *Stymphalus*, in *Arkadia*, is een bron, uit den welken keizer *Adrianus* het water tot in de stad *Korinthen* deed leiden.

Niet verre van den bergh *Menalus*, in *Arkadia*, vloeit de vliet *Elaphus*, hoewel die niet geduurigh loopt. Elaphus.

In *Arkadia* is een bron, wiens water gedronken, den mensch dood, als *Solinus* uit *Varro* schrijft.

In *Arkadia*, niet verre van den berg *Sepia*, en op de linke zijde van den bergh *Geronteum*, zijn drie bronnen, en hierom in een zelven zin, *Trikrena*, dat is, *drie-bron*, op Grieksch genaemt: want aldaer zijn drie bronnen, in welker Trikrena of Driebron. Pausa.

ker water de nymfen, de bywoonsters des berghs, gezeid wierden, (volgens verhael van *Pausanias*, uit den mont der *Arkaders*) god *Merkuur*, zoo dra hy gebooren was, afgewasschen te hebben: waerom *d'Arkaders* dien bron, als heiligh aen *Merkuur*, grootelijx eerden.

Linus. Plin. *Linus* is een bron in *Arkadia*, wiens water gedronken, de vrucht van 's moeders lijf beschermt of bewaert, en mis-kraem belet, of niet lijt, een mis-kraem te geschieden.

In zekeren bron te *Lussus* of *Lusus*, eene stad van *Arkadia*, leven of houden aert-muizen. In *Lussus* genas, volgens *Pausanias*, d'arts *Melampus* de dochters van den *Argivischen* koningh *Preteus*, en verloste haer van hare razernye of dolheit.

Pausan. In *Arkadia*, tusschen de wallen der oude vergane stad *Orchomenium*, en tusschen eenen bergh, die tegen over de stad leit, en *Trachys*, dat is, rou genoemt wort, vloeit het regen-water, in eene diepe kil ontfangen, na eene vlakte der stad *Orchomenium*, die wijd en zijd strekt: hoewel een poel het grootste gedeelte van die vlakte beslaet. Over het water, dat langhs de kil vloeit, is een wegh onder den bergh *Trachys*: nessens den welken het graf van *Aristokrates* was, die eertijts eene maeght, priesterin van *Diana Hymnia*, verkracht had. Een weinigh van het graf van *Aristokrates*, zijn de bronnen, *Tenes* genoemt.

Nessens de grens-palen der steden *Orchomenium*, *Feneos* en *Kaphye*, die op eenen bergh zijn, leit een steile steen, *Petra Caphytica*, dat is, *Caphytische steen*, by d'inwoonders genoemt: nessens deze grens-palen, en beneden dezelve steden, leit een dal, waer door een wegh na de stad *Feneos* loopt. In het midden van het dal ontspringht water uit eenen bron.

Wanneer op de vlakte of pleyn der stad *Feneos*, by het vlek *Karyen* gelegen, het water t'eener tijde boven mate hoogh stont, wiert de stad *Feneos* daer door verdelgt. Noch ten tijde van *Pausanias* waren op de bergen merk-tekenen gebleven, die aenwezen, hoe hoog het water opgerezen was.

By de bergen *Orexis* en *Scyathis*, die in *Arkadia*, vijf stadien van zeker vlek *Karyen*, en ontrent vijftig van de stad *Feneos* leggen, zijn holen, afgronden of kolken, *Barathra* op Griekſch genoemt, die het water, uit de boven-gemelde vlakte ontfangen. Dees afgronden of kolken zouden, volgens zeggen der stedelingen van *Feneos*, een hant-werk zijn; te weten, *Herkules* zelf, wanneer hy zich in *Feneos*, by *Laonome*, moeder van *Amfitryn*, bevond, zou die aldaer met zijne handen gemaekt hebben.

Welk groef *Herkules*, zeid *Pausanias*, door het midden der vlakte van *Feneos*, een kille of gracht, van vijftigh stadien langh, en dertigh diep, op dat daer door de vliet *Olbius*, die andere *Arkaders Aroanius* noemden, zijnen loop zou nemen; maer na deze kil, het werk van *Herkules*, verdwenen of verloopen was, zakte de vliet niet meer derwaerts, maer week na zijn ouden kil of bedde.

Op de velden der stad *Kafyen* was een dijk opgeworpen, om het water, dat van de grensen der stad *Orchomenium* derwaerts quam, te beletten: op dat de landeryen, rontom *Kafyen*, niet zouden overwatert of overstroomt worden.

Binnen de dijk loopt een ander water, van een tamelijken vollen vliet, dat, op zekeren afstant, in een klove der aerde valt, en by de bronnen *Nasi* opduikt. Het vlek, by het welk het water zich weer vertoont, wert *Rheunus* genaemt. Vloeiende het water van daer, maekt het een lopende vliet, die *Tragus* Tragus. genoemt wert.

De vliet *Garates* vloeit voorby *Tegea*, eene stad in *Arkadia*. Garates. Ontrent tien stadien van zijnen oever stont een tempel van *Pan*, en by den zelven een eike-boom, aen dien god gewyd.

De vliet *Ladon* komt uit de lant- Ladon. streke der stad *Klitor*, in *Arkadia*, of heeft zijnen bron by na vijftigh stadien van het vlek *Lykuria*, op de grens-palen van de steden *Klitor* en *Feneos*; of valt, volgens *Plinius*, uit het meir of poel *Feneos*, in *Arkadia*.

Pausanias getuight gehoort te hebben, dat het water, in de lant-streke van *Feneos*, tot een poel wordende of overstromende, en in de kolken of afgronden, die in de bergen zijn, neerschietende, aldaer weer op komt,

en de bronnen voor den *Ladon* maekt. Dan hy zeid, dat niet klaerlijk te kunnen zeggen, of het daer mee aldus, of anders gelegen is. *Strabo* ſtelt deze afgronden of kolken, die de Grieken *Berethra*, en *d'Arkaders Zerethra* noemden, by de ſtad *Feneos*.

Van de bronnen van den *Ladon* liep een ſmallen wegh na den vliet *Aroanius*.

Pauſan. De *Ladon* vloeit eerſt voorby het vlek *Leukaſium* en *Meſoboa*, en door *Naſos*, na de vlekken *Oryx* en *Halus*: Daer na vloeit hy ter linker zijde voorby de puinhoopen der ſtad *Thelpuſa*, voorby den tempel der Twalef goden, voorby den tempel van *Ceres Erynnis*, en voorby den tempel van *Apollo Onceates*, en op de rechte zijde voorby den tempel van het kint *Eskulaep*, en door de ſteden *Elis* en *Megalopolis*. Op de grensſcheidingh der ſtad *Thepulſa* en *Herea*, van *d'Arkaders* de vlakte geheten, valt den vliet *Tuthoa*, in den *Ladon*. De plaetſe, daer de *Ladon* zelf in den *Alpheus* valt, wiert op Griekſch *Korakôn Naſós*, dat is, Ravens eilant, geheten. Eenigen hebben, zeid *Pauſanias*, *Eniſpe*, *Stration* en *Rhipa*, welke plaetzen *Homeer* gedenkt, voor eilanden in den *Ladon*, die t'eener tijde van menſchen ontbloot waren, gehouden: maer *Pauſanias* oordeelt, dat de gene, die zulx gevoelen, geweldig dolen: met by voegen, dat de *Ladon* nauwlijx zulke grote eilanden als ponten hebben.

En alhoewel de *Ladon* (zeid *Pauſanias*,) verre de ſchoonſte van alle vlieten is, die door de landen van *Barbaryen* en *Grieken* vloeien, en het ſchoonſte water van al de vlieten van ganſch Griekenlant heeft, zoo is die nochtans zoo groot niet, dat in den zelven zoo groote eilanden, als in den *Iſter*, *Padua* of *Po*, zouden leggen.

De *Ladon* was, behalve deſſelfs ſchoonſte water, om *Dafne*, *Ladons* dochter, en over het geen van *Dafne* by de poëten gedaght wort, onder de menſchen beruchte en vermaert: gelijk *d'Arkaders* en *Eleenſers* van *Dafne* duſdanigh een beuzelzinnig voorval verhaelden, volgens ſchrijven van *Pauſanias*. Enomaus, *koningh van* Piſa, *had eenen zoon, met name* Leucippus. *Wanneer dees op* Dafne *verlieft was, maer zekerlijk wiſte, dat hy, by aldien hy haer ten wijve verzoght, arbeit vergeefs zou ſpillen, dewijl zy geheelijk eene afſchrik van het gezelſchap van manvolk had, bedaght hy, naer men zeid, duſdanigen vond. De jongelingh* Leucippus *liet, ter eere van den vliet* Alpheus, *zijn hooft-hair lang waſſchen, en quam, hebbende het hair, als eene maeght, gevlogten, in vrouwen gewaet by* Dafne, *en geliet zich de dochter van* Enomaus *te zijn, die met haer ter jaght wilde trekken. Dewijl* Leucippus *nu in kleedingh voor eene maegt doorging, en al d'andere metgezellinnen in vaerdigheit van jagen overtrof, en inzonderheit, zich tegen* Dafne *zeer gedienſtig toonde, had hy haer door eene wonderlijke liefde, tot hem bekoort.* Apollo, *dien (dewijl die ook op* Dafne *verlieft was,) deze voorſpoet en gelukkige uitſlagh van* Leucippus, *in het ſtuk van minne, geweldig ſpeet, braght te wege, dat* Dafne, *wanneer zy, met haer gezelſchap van maeghden, in den* Ladon, *om te baden, afgeklommen was, ook zelven* Leucippus *opentlijk, hoewel tegen zijne dank, daer in deed klimmen. Wanneer dan d'andere zagen, dat hy gene maeght ware, hadden zy hem met ſchichten en poken gedoot.*

Men beuzelt, dat *Ceres Erynnis* haer in den vliet *Ladon* zou afgewaſſchen hebben, na zy, zijnde in eene merry verandert, door *Neptuin* verkracht was. Pauſa.

De *Ladon* wort by *Dionys Periegetes*, de *Ogygiſche Ladon* gebynaemt, om de oudheit van deſſelven geſlaght. Want men zeid, dat *Dafne* uit *Ladon* en de Aerde geboren zy, die de eerſte menſch in de werelt was. Waerom men te recht *Ogygius* voor eenen oude gebruikt heeft, als die den eerſten menſch geteelt heeft. Hierom wort *Dafne*, ook op Griekſch, by *Heſychius*, *Ladogenes*, dat is, *Ladons-ſpruit*: en dezelve *Dafne* by *Lykofron*, en by den uitlegger van *Homeer*, dochter van *Ladon* geheten. Ook was *Thelpeus* eene dochter van *Ladon*. *Ovidius* noemt den *Ladon* den ſnellen, en *Kallimachus* en *Dionys Periegetes*, den langen *Ladon*. De *Ladon* (als *Strabo* in zijn eerſte boek ſchrijft.) heeft t'eener tijde zijnen loop of ſtroom opgehouden: of den ſtroom van den *Ladon*, als *Strabo* in zijn achtſte boek verhaelt, was t'eener tijde, door de opſtoppingh der bronnen, opgehouden: want als de afgron- Euſtath. en Dion.

gronden of kolken by *Feneus*, door aertbevingh in malkanderen gestort waren, door de welke, ten tijde van *Strabo*, de vliet vloeide, maekten zy eenen stilstant des strooms, tot aen de bron-airen, in de diepte.

Diodoor gedenkt ook het verdwijnen van dezen vliet *Ladon*, zonder evenwel dien by name te noemen, in de volgende woorden. *De vliet, by* Feneus *onder d'aerde duikende, verdween in vorige tijden, wanneer de holen, onder de aerde, den zelven ontfangen hadden.*

Daer en tegen schrijft *Strabo*, dat de vliet, die door of voorby de stad *Feneus* vloeit, *Ania* genoemt zy.

Boven al zijn, volgens *Diodoor*, in *Morea* twee vlieten, die openbarelijk of ooghschijnelijk in de kloven of opsperringen der aerde storten, als deze vliet voornoemt, die by *Ptolemeus*, *Ladon* genoemt wort, en voorby de stad *Feneus* vloeit.

De andere vliet, (by *Strabo*, *Erasinus*, en by *Pausanias* eerst in *Arkadia*, *Stymphalus*, en daer na, in het lantschap van *Argia*, *Erasinus*, geheeten,) by de stad *Stymphalus* in eene klove duikende, schiet tot twee hondert stadien onder de aerde, en komt by de stad *Argos* weer op.

Peneus. De vliet by d'ouden, als *Strabo* en *Ptolemeus*, *Peneius* of *Peneus*, en nu *Iglyako* geheten, vloeit in het lantschap van *Elea*, volgens *Strabo*, door de stad *Elis*, en neffens het *Gymnasium*, en heeft zijne uitwateringh, volgens *Ptolemeus*, tusschen *Cyllene* en de uithoek *Chelonites*. De *Peneus* heeft, volgens *Strabo*, tusschen zijnen mont, en tusschen dien van den vliet *Selleis*, neffens den berg *Scollis*, de stad *Pylus*, *Lepreatisch Pylus* gebynaemt, leggen: en een andere van 't *Triphylische Pylus*, en *Pylus* aen den *Alpheus* by *Strabo* genoemt: dewijl deze stad *Pylus* aen den *Alpheus*, gelijk die aen den *Peneus* lag.

Pausanias stelt den loop van den vliet *Ladon* voorby de stad *Pylus*, en zijne uitwateringh in den vliet *Peneus*. Dies deze *Ladon* een ander van den vliet *Ladon* schijnt te zijn, die in den *Alpheus* zijn water stort.

Herkules zuiverde, volgens *Diodoor*, de stal van *Augeas*, koningh van *Elis*, die veele jaren met eene onmetelijke hoop van mest vervuilt gelegen had, door het inlaten van den vliet *Peneus*, zonder iemants hulpe.

Hoewel *Pausanias* schrijft, dat *Herkules* de weiden van koningh *Augeas*, die meerendeels, door de meenighte van vee, met mest vervuilt lagen, met het inlaten des waters uit den vliet *Minyeus*, zou gezuivert hebben.

Uit de bergen, boven *Pellene*, eene stad in *Arkadia*, storten twee vlieten: Krios. d'een vloeit na *Egira*, en wort *Krios* geheten, na de *Titan* of reuze *Krios*. Een Pausan. ander is *Alsus* genoemt, die zijn begin uit den bergh *Sipylus* neemt, en in den Alsus. vliet *Hermus* stort, en met den zelven in den *Korintischen* zee-boesem valt.

Maer op de grens-scheidingh der lant-streke van *Pellene* of *Sicyonie*, Pausan. vloeit de laetste der *Achaische* vlieten, en valt in de *Sicyonische* zee, een gedeelte van den *Korintischen* zee-boesem. Dees wort by d'ouden, als *Strabo*, *Ornea* geheten: hoewel *Pausanias* dien vliet by name niet noemt.

In *Myseum*, een tempel van *Ceres* Pausan. *Mysia*, zestigh stadien van de stad *Pellene*, in *Arkadia*, stort overvloedelijk veel waters uit bronnen. By den tempel van *Eskulaep*, niet verre van het *Myseum*, is ook overvloedelijk veel waters. By den grootsten bron stont een beelt van *Eskulaep*.

Op den bergh *Sipylus* is een poel, Poel van Tantalus. de poel van *Tantalus*, (vader van *Pelops*) geheten.

De vliet *Enipeus*, alzoo by *Homeer* Enipeus. en *Ovidius*, en, volgens *Strabo*, by zijnen tijt, *Barnichius* geheten, neemt uit eenen bron van een zelven name, in het lantschap van *Elis*, by de stad *Salmone* of *Salmonis*, zijnen oorsprong, en stort in den *Alpheus*. *Homeer* noemt *Enipeus* den goddelijken vliet, en den alderschoonsten der vlieten; die door de aerde vloeien, en zijne stromen, de schoone stroomen van den *Enipeus*. *Ovidius* noemt *Enipeus* den drogen *Enipeus*, misschien van wege zijne waterloosheit en ondiepte.

Men zeid dat *Tyro*, dochter van *Salmoneus*, koning van *Elis*, op den vliet Strab. *Enipeus* verlieft ware: gelijk ook *Homeer* schrijft, dat *Tyro*, op den goddelijken vliet *Enipeus* verlieft ware.

Tyro

Tyro wiert evenwel niet door *Enipeus*, maer door *Neptuin*, die haer in de gedaente van *Enipeus* bekende, bezwangert: den welken zy *Pelias* en *Neleus* baerde. Een andere vliet *Enipeus* was in *Thessalie*.

Poel Saronis. Pausan.

By de stad *Trezen*, in het lantschap van *Argia*, leit een poel *Saronis*, die te vore de poel *Phebea* geheten was: maer bequam den naem van *Saronis* by dezen voorval.

Saron, die, in de regeering van *Trezen*, na *Althepus* volghde, had, ter eere van *Diana Saronis*, eenen tempel gebouwt, aen dien oort der zee, die slijkigh was.

Wanneer *Saron* zelf, na men verhaelt, boven mate groot vermaek in de jaght schepte, had hy een hert tot aen zee vervolght.

Toen nu *Saron*, die uit begeerte van den roof, het wilt, dat reeds verre van strant in zee zwom, niet wilde laten varen, had hy het zelve tot in zee vervolgt, en na gezwommen: alwaer hy, door vermoeitheit afgemat, en by na door den vloet der zee onder gehaelt, verdronk. Zijn lijk wiert, by den poel *Phebea*, in het wout van *Diana* begraven. Men zeid by dezen voorval deze poel *Saronis*, een plaetse van *Phebea*, genoemt wert.

Herkules had, zoo men zeid, zijne knotse van eenen wilden olyfboom, dien hy in den poel *Saronis* zou gevonden hebben, afgehouwen. *Herkules*, naer men verhaelt, zou dezelve zijne knotse, van eenen olyf-boom gemaekt, aen het beelt van *Merkuur*, *Poligios* gebynaemt, in de stad *Trezen* toegewyd hebben.

Men voeght'er een mirakel by, te weten, dat de knotse, met wortelen te schieten, weer uit zou gesproten zijn. *Pausanias* getuight, dat die olyf-boom noch by zijnen tijt getoont wert.

Bron Dionysius. Pausan.

In het lantschap van *Messenie*, op den wegh, die van de stad *Pylus* na *Cyparissios* loopt, is niet verre van zee een bron, die gezeit wort, door het slaen van vader *Liber* of *Bacchus* met zijnen *Thyrs*, uit d'aerde ontstaen te zijn: waerom die bron ook *Dionysias* genoemt wert: want *Bacchus* wert by de Grieken *Dionysius* geheten.

In de stad *Sparte*, dicht by het graf van *Dorceus*, was een bron *Dorcea*. *Strabo* stelt by de stad *Pharen* van *Achaien*, eenen bron *Dyrcis*.

Kladeus. Pausan.

De vliet *Kladeus* neemt uit de lantstreke van *Elis* zijnen oorsprongh, en stort zijn water in den *Alpheus*.

De stedelingen van *Elis* beweezen aen den vliet *Kladeus*, naest den *Alpheus*, de grootste eere. Ook was zijn beelt aen de zolder in den tempel van *Elis* afgebeelt. In de stad *Elis*, by den tempel van *Juno*, was ook een altaer aen den vliet *Kladeus* opgerecht. Ook waren'er altaren van den vliet *Kladeus* en *Diana*.

Op den eenen oever van den vliet *Kladeus*, was het graf van *Enomaus*, koningh van *Elis*, die door *Pelops* in den wagen-strijt overwonnen wert. Het was een opwerpsel van aerde, met steen omringt. Boven het gedenkteken waren, noch ten tijde van *Pausanias*, de overblijfselen der huizen: waer in men zeid, dat de merryen van *Enomaus* gestalt waren.

EYNDE.

B L A T W Y Z E R

der

voornaemſte ſteden, plaetſen, bergen en rivieren
van *Morea.*

A.

Akrokorinthus, een kaſteel. 28
Abia, eertijts Iren, eene ſtad. 30
Akren, nu Sapico. 39
Achaia, een lantſchap van Peloponneſus. 10
Acidas, een vliet. 147
Agamemnon, zoon van Atreus. 129
Alceus, zoon van Perſeus, en deſſelfs geſlacht. 121
Alcyonium, een poel. 136, 137
Alcyonis of Alſus, een zee. 17
Aleſius, een bergh. 145
Alfeus, een vliet. 149
Alalkomenias, een bron. 156
Alyſſus, een vliet. 163
Amymone, een bron. 135
Amphiaraus, een bron. 137
Ama, een bergh. 142
Amilichus, een vliet. 159
Antirrhio, een kaep. 19
Angelo, een vlek. 40
Andromeda. 116, 112
Anigrus, een vliet. 147, 148
Ania, een vliet. 159
Apeſus, een bergh. 141
Araxus, een uithoek, nu Mauromidie,
Arkadia, een lantſchap van Peloponneſus. 11
Arkadia, is berghachtigh. 137
Arkadia, een golf. 15
Argoliſche zeeboeſem. 19
Akritas, een uithoek. 19
Arethyrea, namaels Flius, eene ſtad. 54
Argia of Argolis, een lantſchap. 59
Argos of Argo, eene ſtad. 59
Artemiſium, een bergh. 141
Arachneus, een bergh. 143
Aris, een vliet. 147
Araonius, een vliet. 148
Aroanius, anders Olbius, een vliet. 165
Arethuſa, een bron. 151
Arſen, een vliet. 156
Argyra, een bron. 158
Aſineeſche golf. 15
Aſine, eene ſtad. 108
Aſias, een bergh. 142
Aſopus, een vliet. 27, 156
Atreus, zoon van Pelops, en vader van Agamemnon. 126, 127

B.

Baſilico, eertijts Sicyon, een vlek. 52
Bergen van Morea. 137
Boreus, een bergh. 142
Brazzo di Maina. 25

C.

Capo Calogrea. 11
Capo Sant Angelo. 17
Capo Malio, eene uithoek. 13
Cenopolis, eene ſtad. 40
Celoſſa, een bergh. 114
Ceraufius, een bergh. 140, 141
Centauren. 143
Cerynites, een vliet. 147
Chaon, een bergh. 142
Charadrus, een vliet. 158
Chelydorea, een bergh. 159
Chiarenza, eertijts Cyllene. 9
Chiarenza, een golf. 15
Chielafa, een veſting. 35
Chimarus of Chimerus, eene riviere. 134
Chriſto, een vlek. 28
Chytres of Sytres. 44
Chalce, een vliet. 155
Cylindrus, een ſteen. 139
Cyllene, eertijts Chiarenza. 9
Cyllene, een bergh. 139
Cynuria, een lantſtreke. 29, 94
Cynortium, een bergh. 142
Cytherus, een vliet. 155
Cypariſſuim, een uithoek, nu Capo Konello. 12

D.

Dardanellen of Kaſtelen van Lepanto. 19
Dagos, een vliet. 156
Diagus, een vliet. 148
Demalen, eertijts Trezen, eene ſtad. 90
Dia of Ebes, een godin. 55
Didymos, een vlek. 108
Dine, een meir. 164
Diogenes Cynicus, zyn graf. 51
Dionyſias, een bron. 160
Diras, eene plaetſe. 97
Drepanum, een uithoek. 19
Dryopers volken. 109
Durach Bey, een bron. 11
Dyme, eene ſtad. 48

E.

Ebes of Dia, een godin. 55
Elaius, een bergh. 144
Elaphus, een vliet. 164
Eleutheria, een water. 114
Elis of Elea, een lantſchap van Peloponneſus. 11
Elyſſon, een vliet. 147
Enus, een vliet. 158
Enipeus, een vliet. 167
Enoë, een vlek. 97
Enomaus graf. 16
Ephyra, een vlek. 54
Epidaurus in Argia, een ſtad. 99
Epidaurus Limera, eene ſtad. 45
Eraſinus, een vliet. 110, 119, 133, 134, 142
Erymanthus, een bergh. 143
Erymanthus, een vliet. 161

Eskulaep, een aeloude Griekſche arts. 104
103, 102
Eurotas, een vliet. 147, 152
Eua, een bergh of heuvel. 158, 145
Eubea, een bergh. 115
Euryſtheus. 125, 126, 127
Eurotas, nu Vaſilipotamo, een vliet. 152

F.

FEnix, een vliet. 159
Flius, te vore Arethyrea, eene ſtad, nu Yri of Rupela of Fonico. 54, 141

G.

GArates, een vliet. 165
Gatheates, een vliet. 149
Gaſtouni, een ſtad. 10
Geronteum, een bergh. 164
Gerunthre of Geronthre, nu Porti Rapani. 39
Geron of Gerenium, een vliet. 155
Glauce, een bron. 27
Glaukus, een vliet. 158
Golven of zeeboezem van Morea. 14
Golfo di Kaſtel Rampani of Fleos. 15
Golfo di Napoli di Romania. 15
Golf van Lepanto of Korinthen. 16
Gorgylus, een vliet. 158
Gorgones. 117
Gruenos, eertyts Kronium, een bergh. 138
Gytheum, nu Kolochina, eene ſtad. 37

H.

HAgno, een bron. 140
Haiice, een ſtad. 101
Halieis, eene ſtad. 133
Harpinates, een vliet. 155
Hebes, een beelt. 114
Heliſſon, een vliet. 156
Helius, zoon van Perſeus. 123
Herkules, deſſelfs vrouw en kinderen. 124
Hermione, eene ſtad. 92
Hexamilion, een muur op den Korintiſche Iſthmus. 30
Honden van Lakonia. 24
Hydra, een gedroght. 135
Helykus. een vliet. 156
Hyus. 97
Hypſus, een bergh. 144
Hyrnetion, een bergh. 137

I.

ILium, een bergh. 142
Inachus, een vliet. 133, 137
Inos, een poel. 137
Jolaus, knaap van Herkules. 125
Iſthmus van Korinthen. 126
Iſthmus, (Korintiſche.) 50
Iſthmia of Iſthmiſche ſpelen. 52
Jupiters altaer. 57

K.

KAlamata, een kaſteel. 41, 43
Kaminiza, eertijts Olenus, een ſtad. 9
Kaibares, een vlek. 27
Kalathion, een bergh. 146
Kardamyle. 33
Kaſiota, eene ſtad des lantſchaps van Argia. 10
Kaſtel Torneſe, een Kaſteel. 10
Kaukon, een vliet. 149
Kenchree, een haven van Korinthen. 29, 50
Kladeus, een vliet. 168
Kleone, eene ſtad. 96
Klepſydra, een bron. 155
Klitor, een vliet. 148
Klitorium, een meir. 155
Knakadium, en Knakalus, een bergh. 142
Knako, een bron. 148
Kolochina, eertijts Gytheum. 37
Kolochina, een ſtad. 27
Kolochina, een golf. 38, 25
Kolocythra, eertijts Theutrone, een dorp, 36
Konopli, eene plaetſe. 11
Korintiſche golf of zeeboezem. 16
Korintiſche Iſthmns. 50
Korinthen, ſtad en kaſteel. 24, 31, 55
Korinthie, een lantſchap. 49
Aeloude heerſchers en beſtierders van Korinthen. 35
Korinthen door Demetrius ingenomen. 39
Onder de Romeinen. 39
En door Mummius verwoeſt. 40
Aeloude oorlogen der Korinthers. 41
Hedendaegſche beſtiering van Korinthen. 42
Geleerde mannen en kunſtenaers van Korinthen. 42
Rijkdom. 45
Penningen of gelt van Korinthen. 47
Kos, eilant aen Eskulaep heiligh. 104
Koron, een ſtad. 23
Koron, een golf. 15
Kotylius, een bergh. 144
Kraneon, een wout voor Korinthen. 26
Krathis, een bergh. 144
Kreſtea, eene plaetſe van Jupijns opvoeding. 141
Kreopulus, een bergh. 141
Kreſius, een bergh. 142
Kretius, een bergh. 141
Krios, een vliet. 167
Kriſis, een bron. 156
Krommyon, een vlek. 31
Kronius of Kromium, nu Gruenos, een berg. 138
Kriſſeeſche zeeboezem. 16
Krunos of Kruni, een bron. 156

L.

LAcedemon of Sparta, anders Miſitra 33
Ladon, een vliet. 165, 166
Lakmus, een bergh. 137
Lakoniſche zeeboezem. 19
Lakonia, een landſchap. 11
Las of Lan, eene ſtad. 37
Lais, een vermaerde hoer van Korinthen. 43
Lampeus of lampea, een bergh. 141
Laryſium, een bergh. 146
Laryſſus, een bergh. 138
Laryſſus, een vliet. 156
Lavadia, een golf. 40
Lecheum, een haven van Korinthen. 29

Lepanto, een golf. 16
Lesla, een vlek. 143
Leucyanites, een vliet. 148
Linus, een vliet. 147
Lusius, een bron. 164
Longarola, eertijts Neda, een vliet. 161
Lusius, een vliet. 156
Lyceus, of Lyceum, een berg. 139, 146
Lycinna, eene stad. 132
Lykone, een bergh. 142
Lymax, een vliet. 161
Lyrcea een stedeken. 98
Lyrcium, een bergh. 141

M.

MEsseis, een bron. 156
Medusa Gorgo. 116
Mane, een bron. 158
Mangnotten of Maingotten. 28
Hunne tale. 30
Malvasia, anders Napoli di Malvazia, en Monembasia, eene stad. 45
Maina, een Kasteel. 27
Maleo, een uithoek. 13
Mases, eene stad. 107
Matapan, een uithoek, eertijts Tenarum. 13, 25
Mauromidie, een uithoek. 11
Meganitas, een vliet. 147
Menalus of Menalion, een bergh. 140, 146
Messene, eene stad. 31
Methrydium, eene stad. 143
Methana of Methone, eene stad. 107
Milichus, een vliet. 159
Minthe, nu Olono of Mittena, een bergh. 145, 146
Minyeis, een vliet. 148
Misitra, het gewaent Lacedemon of Sparta. 33
Misitra, een vliet, en bergh. 158
Modon, of Modone, eene stad. 10, 18
Molykrion of Rhion, een uithoek. 19
Monembazia. 45
Morea, desselfs benaming, gelegentheit. 8
gelegentheit. 10
verdeling, gestalte, hoedanigheid en vruchtbaerheid. 21
Mycene, koningrijk en stad. 110, 115

N.

NApoli di Malvazia. 45
Navarino of Zunchi, eertijts Pylus. 12
Napoli di Romania of Nauplia. 80
Nauplia of Napoli di Romania. 80
Neda, een vliet. 139
Neris, een vlek. 139
Nonakris, een vliet. 122
Nomia, bergen. 142
Nymbeum, een poel. 158

O.

OEnoë. 31
Olbius, een vliet. 165
Olmie. 31
Olenus, nu Kaminiza, een stad. 10
Olenia Petra. 145, 157
Olympus, een heuvel. 158
Onokrotalus of Kropgans. 21, 22
Ophis, een vliet. 156
Ornea, een rivier. 16, 54
Ornea, eene stad. 54, 98
Onugnathos, een uithoek, nu Capo Xilli. 14, 40
Onugnathos, een uithoek, nu Capo S. Maria. 14, 17, 40
Ostracina, een bergh. 145

P.

PAgana, een vlek. 27, 37
Pagen, een stedeken. 31
Pamisus of Panysus, nu Spirnazza of Tiseo en Stromio, een vliet. 147
Paleokastro. 53
Parnon, een bergh. 136
Parthenia, een vliet. 155
Parthenius, een bergh. 41, 139
Passava, een vesting. 58
Patren of Patras, nu Patrasso, een kasteel en stad. 1
Patrasso, een golf. 14
Pellana, een bron. 156
Peloponnesus, Morea genoemt. 8
Peneus, een vliet. 167
Pelops, zyn geslacht. 127
Persea, een bron onder de puinhoopen van Mycene. 113
Persea, een boom. 115
Perseus, stichter der stad Mycene. 111, 114, 115
Pescaria del Papa. 12
Petra Caphytica. 165
Phalantis, een bergh. 144
Pheneus of Peneus, een poel. 147
Phellia, een vliet. 158
Pierus of Pirus, een vliet. 157
Pirene, een bron. 27
Pharen, eene stad. 31
Paries, slangen. 103
Phebea, een poel. 161
Plataniston, een bron. 149
Platanistus, een uithoek. 14
Pleda, eertijts Trezen. 90
Pholoë of Foloë, een bergh. 142
Pontinus, een vliet en bergh. 134
Potamo, een beke. 37
Polydeucea, een bron. 156
Prone, een heuvel. 146
Porto Asope, eertijts Asopus. 40
Porto Rapini, eertijts Geronthre of Geranthre. 39
Pyrene, een bron. 160
Pylus, nu Navarino of Zunchio. 102

R.

RApani, een haven. 39, 40
Rhio, een kaep of uithoek. 19

S.

SAkkania, een lantschap. 12
Sant Angelo, een kaep en dorp. 13, 40
Santa Maria, een kaep. 40
Sapiko, eertijts Akren. 39
Saronis, een poel. 160

Scyras, een vliet. 148
Scollis, een bergh. 145
Selemnus, een vliet. 159
Selinus, een vliet. 147
Selleis, een vliet. 155
Sepia, een bergh. 144
Serifos, een eilant. 119
Sicyonie, een lantschap. 53
Sicyon, nu Basiliko, eene stad. 53
Sipylus, een berg. 146
Slangen aen Eskulaep heyligh. 102
Smenus, eèn vliet. 158
Spirnazza, een vliet. 147
Sparta, of Lacedemon, nu Misitra. 33
Stromio, een vliet. 147
Styx, een poel. 162
Stymphalus, een poel, vliet, en bron. 164
Sythas, een vliet. 147
Scylleum, een uithoek, nu Capo Scili of Scylli. 12
Sunium, nu Capo del Colonne, een uithoek. 12
Sytrey of Chytres. 44
Sys of Sus, een vliet. 144

T.

Tantalus, een poel. 167
Taphos, een eilant. 123
Taygetus, een bergh. 138
Tænarum, een uithoek, nu Matapan. 26
Tenea. 31
Tenes, bronnen. 164
Thaumasius, een bergh. 143
Therapne. 42, 45
Theramne. 42
Theuthrone, nu Kolocythia. 36
Thisoa. 146
Thornax, nu Vouni, een bergh. 146
Thyreates, een zeeboezem. 136
Thyrides, de kruin of top van Tenarum. 55, 56
Thyrides, eilanden. 115
Thalame. 42
Titania, een lantstreke. 54
Tiryns, of Tyrintes. 99, 114, 131
Titthion, een bergh. 101
Titaresius, een vliet. 162
Trachys, een bergh. 164
Tragus, een vliet. 165
Trikrena of Driebronnen. 164
Trezen, nu Pleda of Demale, een stad. 90
Trinasus, nu Tsyli. 38
Thyle, eertijts Trinasus. 38
Typeus, een bergh. 144
Tzakonia, een lantschap, eertijts Lakonia. 13

V.

Vasilipotamas, een vliet. 158
Vitulo. 45
Vlieten van Morea. 146

Z.

Zarnata. 33
Zeeboezems of golven van Morea. 14
Zunchio, of Navarino, eertijts Pylus. 12
Zonchio of Zunchio, een golf. 15

B L A T W Y Z E R

Der

Namen van de eilanden en klippen, binnen en buiten de Golf van Venetien, en onder de kusten van Morea gelegen.

A.

Absorus of Ozero of Ossero, een eilant. 4
Agosta of Lagusta. 10
Antipaxu. 116
Arbe. 4

B.

Bratsia, nu Brazza. 5
Bua. 5

C.

Chiroma of Kromma. 16
Cephalenia, nu Cefalonia. 117
Cefalonia, anders Cephalenia. 137
Cefalonia Piccola, anders Thiaki. 144
Caprera. 162
Condilonissi. 115

D.

Diomedes, nu Trimiti. 19
Diana Diktymne, een uithoek. 37
Didaskalio, eertijts Asteria of Asteris. 147

E.

Echinades, nu Kurzolares. 16
Enussen of Enusen. 164

F.

Fanari of Fanu. 115
Fanu of Fanari. 115
Formiz. 115

G.

Gudin. 115
Guipana of Joppana of Supanna. 115

H.

Hasia of S. Andrea. 10

I.

Isola Longa, anders le Tempi di Sara. 5
Isola di Mezo. 15

K.

Kalamota. 17
Koagulon. 162
Korcyra, nu Korsu. 21
Kromma, anders Chironia. 16
Kranaë, nu Spatara. 37
Kurzola en Karkar, nu Korcyra Melena. 11
Kurikta of Vegia. 3
Kurzolares, eertijts Echinades. 16

La-

L.
LAgusta of Agosta. 10
Lesina of Huar, eertijts Pharos en Paros. 6
Leukas, nu Leukada, anders Sant Maura. 117
Lissa. 9
M.
MAlipiero, eertijts Ptychia of Vitia. 115
Melifello. 10
Merle. 115
O.
OThronus of Thoronus. 5
P.
PAgo, een eilant. 37
Paxen of Paxu. 136
Pelagosa. 11
Pephnos. 164
Prote, nu Pruodo of Prodino. 162, 147
Ptychia of Vitia, nu Malipiero. 115
Pharos, nu Lesina of Huar. 6
Pruodo & Prodino, eertijts Prote. 147
Q.
QUariero of Lanio, een golf. 3
R.
RAgugia. 115
Ranesta, een klip. 114
S.
SAnt Maura, anders Leukas, of Leukadia. 122
Sapienza. 162
Saso of Soaseno en Sasseno. 18
Scoglio, di Lido. 115
Spatara, een eilant, eertijts Kranaë. 37
Solta. 6
Strivali of Strofadi, eertijts Strophades. 158
Strophades, nu Strivali of Strofades. 158
Supanna of Guipanna of Jopanna. 15
Syboten, nu Syuita en Scivota. 115
Le Tempi di Sara, of Isola Longa. 5
T.
TOrkela of Torkola of Torla. 3, 10
Trau. 5
Thiaki, anders Cefalonia Piccola. 144
Trimity of Tremiti, eertijts Diomedes. 19
V.
VAthi. 37
Vegia of Veglia of Kurikta, een eilant. 13
Venetika, eene klip. 162
Vitia of Ptychia. 115
Z.
ZAçynthos nu Zante. 147
Zante, kasteel en stad. 149

Aenwijzing voor den

BOEKEBINDER,

Om de Kaerten en Afbeeldingen te plaetsen.

In Morea.

Peloponnesus of Morea. op pag. 1
Kaerte van Morea, na de hedendaeghse stelling. 1
Stad en vesting van Navarino. In het twede 12 cyfer getal.
De stad Modon. In 't twede 18 cyfer getal.
De stad Koron. In het twede 23 cyfer getal.
Kaep van Matapan. In het twede 25 cyfer getal.
De stad Napoli di Romania. 80

In d'eilanden.

Kaert van de Golf van Venetien. Vooraen
Eilant Korfu. op pag. 21
De stad en kasteel van Korfu in 't vlak of platte gront. 29
De stad en kasteel van Korfu in 't verschiet. 29
N°. 1. Penningen van Korfu. 86
N°. 2. Penningen van Korfu. 89
S. Maura en Fortres. 121
Eilant en stadt Cefalonia. 133
Kasteel en stadt Zante. 149
Traenvlesch van Cicero. 150

De Signaturen der duernen of dobbele bladen vervolgen aldus.

In Morea.

*. **. ***. ****. a***** b*****. *****. A. B. C. D. D. d. d. D. D. E. en soo voort tot X inkluis.

In d'Eilanden der Adriatische zee of golf van Venetien.

*. A. en zoo voort tot O inkluys. (O.) P. (P.) Q. R. S. T. V. X.

Druk-fouten mislagen en byvoegselen in Morea.

P. bediet de pagie, K. de kolom, en R. de regel.

P. 2. k. 1. r. 15. leze Patras. P. 8. k. 2. r. 52. de zeven en dertighste. P. 9. k. 1. r. 46. Kaminitza, of Kaminiza. P. 41. k. 2. r. 21. Cecryphalea. Pag. 13. kol. 1. r. 54. Ranesta. Pag. 50. k. 1. 1. r. 13. Drie. Pag. 59. k. 1. r. 39. Chiarenza. r. 53. met den eenen of anderen toenaem by te voegen. Pag. 60. kol. 2. r. 25. Koryphasium. ibid. r. 51. Macedonia. P. 61. k. 2. r. 43. dat al de andere Grieken, om de beroemtheid der stad, in 't algemeen. P. 62. k. 2. r. 30. de zoon Phoroneus, of Foroneus. P. 64. k. 2. r. 51. Broeder Danaus. P. 65. k. 2. r. 4. zeid. P. 69. k. 1. r. 37. wort dees Adrastus voor koning Janiskus gestelt. ib. k. 2. r. 53. Krestontes. P. 71. k. 1. r. 53. Cerigo. P. 72. k. 1. r. 20. Phliasers, of stedelingen van Phlius. ib. k. 1. r. 47. volke of volkswyze. ib. k. 2. r. 44. naby Tyrinthen. P. 109. k. 2. r. 39. Argolisch. P. 109. k. 2. r. 45. Hermione en Eione, onder berscherm van Euristheus. P. 119. k. 2. r. 36. Nikander. P. 147. k. 1. r. 16. Stromio. P. 168. k. 2. r. 25. Felt.

In d'eilanden.

Pag. 14. k. 2. r. 26. heuvelen. P. 83. k. 2. r. 49. vaertuigen. P. 124. k. 2. r. 7. Polienus. P. 126. k. r. 48. Trykorythus, een gedeelte van Athene. P. 143. k. 2. r. 18 vol hoge bergen. P. 145. k. 2. r. 5. Laceedmoner. P. 147. k. 2. r. 19. heden een gantsch. P. 164. k. 2. r. 26. eene gevarelyke klip, Ranesta.

Caarte vande
GOLF VAN VENETIEN
Waar in vertoont wert de Zeekusten van
Italien Dalmatien en Griekenlant.
VENETIA
GOLFO DI VENETIA
ITALIA
DALMATIA
GRÆCIA
MOREA
SICILIA
Triest
Capo d'Istria
Raspo
Citta nova
Parenzo
Rovigno
Albona
S. Martin
I. de Arbe
I. de Pago
Zara
Zara vechia
Scardona
Sebenico
Spalato
Almisa
I. de Brassa
Lesina I.
Curcola
Narento
G. de Narento
I. de Mesa
Calamota
Ragusa
Catarra
Budoa
Antivari
Dulcigno
Alesio
Lodrin
G. de Lodrin
Durazo
C. de Lachi
Bugio
Pirgo
Spinarsa
La Valona
Sasseno
C. Lengua
La Cumara
I. Corfu
Parga
Larta
G. di Larta
I. Maura
Lepanto
Cephalonia
Zante
C. Calvina
Cast. Tornese
Venetiæ
Chiosa
Comachio
Ravenna
Rimino
Pesaro
Fanu
Sinigaglia
Ancona
Citta Nova
Pescara
Ortona
Fortore
M. S. Angelo
Manfredonia
Barletta
Bari
Monopoli
Brindisi
Otranto
Taranto
Gallipoli
C. S. Maria
C. Risuta
Crotona
C. delle Colonne
C. Stillo
Civita vecchia
Roma
Astura
Terracina
Fondi
Gaieta
Napoli
Salerno
Ischia
Capri
Palmerola
Pontia
Ventoticue
C. Licosa
Policastro
Scalea
Bonifacio
Manthia
S. Eufemia
S. Nicola
Palma
Rhezo
Messina
Faro
Taormina
Ætna M.
Catania
Palermo
Trapana
Sergento
I. Martimo
Faragnana
Ustica
Alicur
Felicur
Lipari
Salini
Panaci
Stromboli
Vulcano
Duytsche Mylen 15 voor een Graadt
1 2 3 4 5 10 15
45
44
43
42
41
40
39
38

Aenwijzing voor den

EILANDEN
IN DE
ADRIATISCHE ZEE
OF
GOLF van VENETIEN,
En daer buiten, onder de kust van *Morea*, gelegen, tot aen d'*Archipel*.

TWEDE DEEL.

EEn groot gedeelte of grote zeeboesem of inwijk der Middellantsche zee, gelegen tusschen *Italie* en *Illyrie*, nu *Schiavonia*, tot aen *Venetien*, wort by d'Italianen *il Golfo di Venetia*, dat is, *zeeboesem van Venetien*, genoemt, na de stad *Venetien*, op haer Noord-wester-eind gelegen: desgelijx wort dezelve zeeboesem by d'onzen in een zelven zin, de *Golf van Venetien*, by de Fransen, *Golf de Venise*, by de Hoogduitschen *das Venediger Meir*, en by de Turken *Dengiz Venedik*, dat is, *zee van Venetien*, geheten.

Deze zeeboesem wort by de oude poëten met verscheide andere namen genoemt: als by *Eschylus*, de *zeeboesem van Rhea*, en by *Apollonius*, de *Saturnische zee*, dewijl zijne afgesnede manlijkheit in die zee, onder het eilant *Korcyra*, geworpen was. Anders wortze by *Lykofron* ook het *hol van Io*, en by *Dionys Periegetes*, het *zilt van Adria*, by *Pindarus*, de *Ionische zee*, en by *Apollodorus*, de *Ionische zeeboezem* geheten. Maer eindelijk heeft de naem van *Adrias* en *Adriatische zee* d'overhant genomen. Na die naem allengs begon voor den dagh te komen, is de naem van *Ionische zee* uit het gebruik geraekt. [Z]iet pag. [.]. 114.

Aldus schrijft ook *Hesychius*, dat de *Ionische zee* by zijnen tijt *Hadrias* of *Adria* geheten was.

Waerom nu deze zeeboesem de *Ionische zee* en zee boesem genoemt was, daer over zijn verscheide gevoelen. *Eschylus* brengt den oorsprong van dien naem op de dwalingen van *Io*: alwaer hy, het nootlot van de Nymf *Io* zingende, haer aldus aenspreekt *In toekomenden tyde zal de inwijk der zee, de Ionische inwijk genoemt worden, tot een gedenkteken van uwe reize aan de sterfelyke menschen.*

Aldus schrijft ook *Apollodorus* van haer, na zy in eene koe herschept was. *Juno zond aan de koe toghtigheit toe. Maar zy quam allereerst in den Ionischen zeeboesem, alzo na haar genoemt.*

Aldus noemt *Lykofron* deze zee, ten zelven inzighte, het *Hol* van *Io*: en in een zelven zin schryft ook *Didymus*, in zijne uitlegging over *Homeer*. Of de *Ionische* zeeboesem, zoo *Theopompus* by *Strabo* getuight, was alzo na zekeren man, met name *Jonius*, een *Illyrier*, genoemt: of na zekeren *Ionius*, wel eer koning des eilants, dat voor *Ionium* of de *Ionische* zee leit. Serv. in Virg.

Maer zeker *Archidamus* wil, dat dezelve zee alzoo na de *Jonen*, die aldaer te sneuvelen quamen, zou genoemt zijn.

d'*Adriatische* zee was ook enkelijk, by d'oude Grieken en Latynen, *Adrias*, of *Adria*, of *Hadria* genoemt: en anders ook op Grieksch *Kolpius Adrius*, dat is, *Adriatische Boesem*: en wort by *Plinius*, op Latyn, *Sinus Italie* en *Illyrici* geheeten, dat is, *Zeeboesem van Italie en Illyrie*.

In een zelve betekenis wort die zeeboesem nu noch by d'Italianen *Mari*

Adri-

Adriatico, en ook by wijle enkelijk *Adriatico* genoemt.

Strabo. Dezelve zeeboesem *Adria* wiert alzo na eene riviere van een zelven name, die in den zelven stort, genoemt: of liever na *Adria*, nu *Adri*, eertijts eene deurluchtige stad, met eenige weinige verandering van letteren.

Zoo *Livius*, *Justinus* en *Eustathius* melden, zou *d'Adriatische* zee of zeeboesem, alzoo na *Adria*, een kolonie der Tuskanen, genoemt zijn: want deze gehele zeeboezem, tusschen *Italie* en *Illyrie*, nu *Schiavonia*, tot aen haer binnenste inwyk, was by ouds *d'Illyrische* zeeboesem, en daerna de *Liburnische* zeeboesem geheten: maer eindelijk is die van de Tuskanen der stad *Adria*, die de binnenste oorden des zeeboesems bewoonden, *Adria* of *Adrias*, en *d'Adriatische* zee genoemt. Hoewel allereerst alleenlijk door den naem van *Adria* of *Adriatische* zee, het gedeelte der zee, na by de stad *Adria* gelegen, verstaen wiert: maer daer na is die naem ook wyd en zyd tot andere delen van dezelve zee uitgestrekt.

Eindelijk is deze zeeboesem ook *Mare di Dalmatie*, dat is, *Zee van Dalmatie*, genoemt; na het neffens gelegen lant van *Dalmatie*.

Dezelve zeeboezem heeft allereerst den naem van *Il Golfo di Venetia*, dat is, *Venetiaensche Zeeboesem*, by de schryvers bekomen, na het veroveren der stad *Konstantinopolen*.door de Franken of Wester-Kristenen, des jaers twalef hondert en elf: want toen is die naem allereerst in gebruik geraekt.

Eenige oude schryvers hebben deze gehele zeestreke, of zeeboesem, te rekenen van de bergen *Ceraunia*, nu *Monte Chimera*, tot aen den binnenste inwyk by *Venetien*, in twee zeeboesems onderscheiden: als in den *Ionischen* en *Adriatischen* zeeboesem.

Aldus schrijft *Strabo*. De bergen *Ceraunia* maken het begin, zoo van den *Ionischen* als van den *Adriatischen* zeeboesem: want de mont is aen hen beide gemein: en de *Ionische* overtreft hier in alleenlijk den *Adriatischen* zeeboesem; dewyl het eerste gedeelte van deze zee den naem van *Ionischen* zeeboesem voert. Maer de naem *Adrias* behoort aen de binnen-zee, tot aen de binnenste inwijk. Hoewel ook ten tyde van *Strabo*, volgens zijn schryven, de gehele zee den naem van *Adrias* voerde.

Op een andere plaetse noemt *Strabo* den *Ionischen* zeeboesem een gedeelte van den *Adriatischem* zeeboesem.

Desgelijks onderscheit of verdeilt ook *Plinius* deze gehele golf of zeeboesem van *Venetien*, (by hem *Sinus Italie* en *Illyrici* op Latyn genoemt, dat is, *Zeeboesem van Italie en Illyrie*,) in twee zeen, en stelt in het eerste deel de *Ionische* zee, en meer binnenwaerts *d'Adriatische* zee, die ook, volgens hem, de Boven-zee genoemt wiert: gelijk de *Ionische* zee d'Onder- of Beneden-zee: hoewel eenige willen, dat het woort *onder-zee* aldaer by *Plinius*, door eenen anderen onkundigen, zou ingestopt en bygelapt zijn.

Anders stelt hy een scheitpael van de *Ionische* en *Adriatische* zee; by de stad *Hydrus* nu *Otranto*, op de kust van *Italie* gelegen; daer de smalste overvaert, uit Griekenlant is. Aldus volgt *Plinius* in deze laeste verdeiling het gevoelen van *Scylax*, *Strabo*, *Pomponius Mela* en andere, die de bergen *Ceraunia*, nu *Monte Chimera*; en der zelver uithoek, tot een scheit- of eindpael vande *Ionische* zee, en tot een begin van d'*Adriatische* zee maken.

Maer het dient aengemerkt, dat tusschen den naem van *Ionische* zee, en tusschen den naem van *Ionische* zeeboesem, moet onderscheit gemaekt worden: als ook, dat de *Ionische* zee by d'oude Griekfche en Latynsche schryvers, nu in een breder, en dan in een enger betekenis genomen, of in een kleine en grote *Ionische* zee verdeilt wort: want aldus neemt *Pindarus* de *Ionische* zee in eene zeer brede betekenis, en breit die tot aen *Sicilie* en *Adriatische* zee uit: desgelijks *Euripides*.

Andere hebben de zelve *Ionische* zee ook in een zeer brede betekenis genomen; want die van *Syrie* na Griekenlant voeren, wierden gezeit de *Ionische* zee over te schepen.

Appianus neemt ook den naem van *Ionium* of *Ionische* zee, in een brede be-

betekenis, als die *Ionium* of *Ionische* zee tot aen *Scodra* (nu *Scutari* of *Iskodar*, eene stad van opper *Illyrie*, of van *Dalmatien* of *Albanie*) uitbreit: welk *Scodra* hy in het midden van den *Ionischen* zeeboesem stelt. Indien nu *Scodra* in het midden van den *Ionischen* zeeboesem lagh, zoo moet ook nootwendigh *Scodra* zich verre voorby den *Ionischen* zeeboesem uitgestrekt hebben. Maer *Appianus* begreep onder den naem van *Ionische* zee, ook d'*Adriatische* zee.

Desgelijks wort by *Plinius*, de naem van *Ionische* zee zeer ruim of in eene zeer brede betekenis genomen; dewyl hy de *Kretische* en *Sicilische* zee, de *Ionische* zee noemt, met byvoegen: dat de Grieken de *Ionische* zee in de *Sicilische* en *Kretische* zee verdeilen: alzoo na d'eilanden genoemt.

Evenwel schynt *Plinius*, onder den naem van *Ionische* zee, *d'Adriatische* zee niet te begrypen: want de zee, by de stad *Dyrrachium*, nu *Durazzo*, noemt hy d'*Adriatische* zee.

Aldus noemt *Virgilius* de *Ionische* zee, de grote *Ionische* zee: waer in hy d'eilanden *Strofades* stelt. Welke woort van *groot* hy ongetwyfelt, tot onderscheit van de kleine *Ionische* zee, daer by gevoeght heeft.

Niet tegenstaende deze zeeplas of zeestreke, tusschen *Illyrie* en *Italie*, by verscheide oude en nieuwe schryvers slechts een boezem, arm, kom of inwijk genoemt is, zoo wort dezelve evenwel, om haren grote, in verscheide andere boesems of zeen verdeilt. Aldus verdeilt *Plinius* den zelven zeeboesem in de *Ionische* en *Adriatische* zee. Maer *Strabo* verdeilt dezen gehelen boesem in twee andere boesems, als in een *Ionischen* en *Adriatischen* boesem. Ook begrypt deze zeeboesem verscheide andere kleine zeeboesemen, inwyken en kommen, inzonderheit aen de zyde van *Dalmatie*.

Cluver. Eenigen verdeilen d'*Adriatische* zee in *d'Illyrische*, *Dalmatische* en *Liburnische* zee: alzoo genoemt na de lantschappen, daer dezelve ten ooste voor by vloet.

Aen de zijde van *Italie*, wort een gedeelte der zelve zee *Mare di Puglia* genoemt, na het nessens gelegen lantschap van *Puglia*.

De gehele *Golf* van *Venetien* of *Adriatische* zee, te rekenen van de stad *Venetien*, aen haer uitterste Noort-eind en binnenste inwijk gelegen, tot aen het eilant *Sasonis*, onder de kust van *Albanie*, by de stad *Vallona* gelegen, en tot aen de bergen *Ceraunia*, nu *Monte di Chimera*, of tot aen den tegenovergelege stad *Hydrus*, nu *Otranto*, wort in de lengte, volgens eenigen, op zes hondert en dertig, en by andere op vyf hondert en zeventigh Italiaensche mijlen begroot, dat hondert en drie en veertigh Duitsche mylen en een halve is, na d'eerste stelling, of hondert en zeven en vyftigh en een halve, na de twede stelling. Grote.

Strabo brengt dezelve lengte der *Adriatische* zee, op zes duizent stadien, of zes dagh reizens varens, tot de binnenste inwyk by *Venetien*. Een streke van hondert en tachentig Duitsche mijlen: want ieder daghvarens wiert by d'Ouden op duizent stadien gerekent.

De brete van dezelve zee is verscheide, na de verscheidentheit van den afstant der tegen malkander overgelege stranden.

Strabo brengt de grootste brete niet meer, als op twalef hondert stadien, een streke van ontrent zeven en dertigh Duitsche mylen en eene halve.

Deze Golf neemt haer begin of ingang, *Bocca del Golfo di Venetia*, dat is, *Mont van de Golf van Venetien*, op Italiaensch genoemt, by de stad *Otranto*, in het koningrijk van *Napels*, en by *Capo di Lenguela*, in het lantschap van *Albanien*, by de bergen *Ceraunia*, nu *Monte di Chimera*, daer tegen over gelegen: daer zy op haer smalte is. Ook getuight *Virgilius* in zijn derde boek van *Eneas*, dat van de *Ceraunische* bergen, de korste wegh over water na *Italie* is.

Zy schiet met hare Zuid-westzyde aen de Noord-oostzyde van het gewest van *Italie* hene: eerst aen de kusten des koningrijks van *Napoli*: alwaer dezelve, *Mare di Puglia*, dat is, *Zee van Puglia*, maekt: welke een

grote arm der zee is, tusschen de twee *Neapolitaensche* lantschappen als *Kapitanata*, en *Terra di Bari*. Daer na schiet zy voor by de landen des Pauselijken gebiets, voorby het Markgraesschap van *Ankona*, het Hertoghdom van *Urbino*, en voor by een gedeelte van het lantschap van *Romania*.

De Noord-west-zyde springt tot aen het Hertoghdom van *Ferrari*, en aen het Venetiaensche gebiet.

De Noord-oost-zyde bevochtight de zeekusten van *Istria*, *Morlachia*, *Dalmatie*, en een gedeelte des lantschaps van *Albanie*, en begrypt de *Lyburnische*, *Illyrische* en *Dalmatische* zee; gelijk breder in de zeekaerte kan bespeurt worden. *Illyriken* of *Illyrie* maekt de rechte, en *Italie* de linker zyde van deze zee.

Strabo. De golf heeft onder de kust van *Italie* tusschen *Otranto* en *Brundisi*, een schoon en zuiveren zant-strant; dies de schepen overal dicht langhs het strant konnen hene zeilen, en d'ankers aldaer, na welgevallen, laten vallen.

D' *Ausonische* zee houden eenigen voor een gedeelte van de grote *Ionische* zee. *Polybius* noemt d'*Ausonische* zee de zee voorby *Sicilie*, tot aen de *Salentiners*.

Groot Griekenlant wijkt in drie zeeboesems van d'*Ausonische* zee, alzoo genoemt, dewijl d'*Ausonen* dat allereerst bewoont hebben.

De bovengemelde engte of ingang of mont van d'Adriatische Zee, die by d'Italianen *il Bocco di Golfo di Venetia*, dat is, mont van de Golf van *Venetien*, genoemt wort, heeft *Pyrrhus*, koning van *Epirus*, (nu *Dalmatie*,) volgens *Plinius*, allereerst, met het leggen van bruggen, tot overgang, voorgenomen aen malkanderen te hechten; en, na hem, *Markus Varro*; wanneer die in den zee-oorlogh over de vlooten van *Pompejus* gebood: maer beide zijnze door andere zorgen belet geworden. Dus verre *Plinius*.

Eilanden in d'Adriatische zee. De kust van het Illyrische gewest is, volgens *Plinius*, met meer als duizent eilanden bezet: want onder andere eilanden leit aldaer, voor den mont van de riviere *Timavus*, nu *il Timavo*, een beroemt eilant, door de warme bronnen, die met den vloet der zee wasschen. Nessens de lantschappen der Istriers leggen de eilanden *Cissa*, *Pullarien*, *Issa*, *Absyrtides*, alzoo by de Grieken genoemt, na *Absyrtus*, broeder van *Medea*, die aldaer zou gedoot zijn. Tegen over *Jader* leit *Lissa*: daer na d'eilanden *Kretes* of *Kretenser*. Nessens dezelve leggen d'eilanden *Elektrides*: op de welke *Electrum* of bernsteen valt, dat de Grieken *Electrum* noemen: een vast en zeker bewys-stuk van de Griekische ydelheit. Dewyl men noit geweten heeft, wat eilanden zy menen. Niet minder zijn d'*Liburnische* eilanden, d'eilanden *Celadussen*: tegen over *Surium Brattia*, *Issa*, *Pharia*: daer na *Corcyra Nigra*, en meer andere. Dus verre *Plinius*.

In de *Ionische* zee leggen, volgens den zelven *Plinius*, weinige eilanden, als het eilant *Sasonis*, *Diomedea*, en een ander van een zelven name, en anders *Teutria*.

In de *Flanatische* zeeboesem van *Illyricum*, stelt *Plinius* d'eilanden *Fulfinates*, *Kuriktes*, *Absyrtium*, *Arba*, *Tragurium Issa*, *Pharos*, te vore *Paros*, *Crexa*, *Gissa*, *Portuna*, *Kolentum*.

De bovengemelde warme bronnen, die *Plinius* voor het eilant *Timavus* stelt, worden nu doorgaens op Italiaensch *Bagni di Monte Falcone* genoemt: dat is, *Baden van den bergh Falkone*: te weten, na het bygelegen stedeken van een zelven name: als ook *Bagni di Santo Antonio*: na een kerkje of kapelletje van dien Heilig, dicht daer by gelegen. Maer deze plaetse is geen eilant, gelijk *Plinius* schrijft: maer een peninsel of hangend eilant, ontrent een halve mijle lang: wiens zuidzijde met de zee besloten wort, en noordzijde met eene reviere, die in de zee stort.

Voor dit hangend eilant of peninsel leit, beneden de reviere *Timavus*, een klip of klein eilant, met doorn en heesterbosch bewassen: daer op een vesting gebouw is, doorgaens *Rocca di Bel-Forte* geheten. De riviere *Timavus*, nu *il Timavo*, komt uit het lantschap van *Friouli*, en valt voorby de stad *Aquileia* in d'*Adriatische* zee.

Pomponius Mela ſtelt in de zee of zeeboeſem *Adria* (alſoo by hem genoemt) d'eilanden *Apſoris*, *Dyſcelados*, *Apſyrtis*, *Iſſa*, *Pityia*, *Hydria*, *Elektrides*, *Zwart Korcyra*, *Tragurium*, *Diomedia*, *Eſtria*, *Saſon*, en *Pharos*.

Mela maekt hier *Apſoros* en *Apſyrtis*, tot twee byzondere eilanden; daer nochtans d'ouden willen, dat *Apſoros* en *Apſyrtis* een en het zelve eilant, en d'een van den anderen ſlechts een gebroken naem zy.

De naem van d'eilanden *Celaduſſen*, alzoo by *Plinius* genoemt, ſchynt een gebroken naem van het woort *Diſcelados* te zijn: dat *Plinius* ongetwyfelt uit *Mela* genomen heeft.

Andere houden, na den voorgang van *Apollonius*, *Dyſcelados* niet voor den naem van een eilant; maer voor een Griekſch bywoort van het eilant *Iſſa*; welk *Dyſcelados*, *Zwaerbruiſchend* bediet: te weten dit eilant wiert alzoo by d'ouden van wegen het gebruis der zeebaren, daer het zelve mee gebeukt wort, gebynaemt.

Strabo ſtelt ook in den *Adriatiſchen* zeeboeſem verſcheide eilanden: als voor *Illyrie*, d'eilanden *Abſyrtides*, *Ceryktika*, *Liburnides*, ten getale van zeſtigh: *Iſſa*, *Tragurium*, *Zwart Korcyra*, *Pharos*, en voor *Italie* d'eilanden *Diomeden*.

De Golf van *Venetien* of *Adriatiſche* zee heeft verſcheide andere golven, inwijken, of kleine zeeboeſems, ter weder zijde aen de kuſten van het vaſt lant, (inzonderheit op de kuſt van *Iſtrie*, en *Albanie*,) als de golf van *Karnaro*, anders *golfo*, *di Carnero*, of *di Carner* of *Quarner*, de golf van *Trieſte*, die zeer vele eilanden bevangt: de golf van *Narento*, die diep in 't lant ſchiet, en loopt na de kuſt van *Dalmatie* uit, dicht by *Naron*, en heet anders *golfo di Manio*, beneffens meer andere.

Een gedeelte van de *Adriatiſche* zee of golf, tuſſchen *Dalmatie*, (eigentlijk alzoo genoemt) en *Iſtrie*, ten Weſte, wort nu doorgaens *Il Mare di Dalmatia* van d'Italianen genoemt, by de kuſt van *Liburnie*: alwaer zeer vele eilanden leggen, d'eilanden van *Liburnides* genoemt.

De Venetianen houden altijt op deze golf, tot meerder veiligheit en beſchermingh van dezelve, en van d'ingelege eilanden, oorlogh ſchepen en galeyen, ten getale van vijf en dertigh of veertigh, na tijts gelegentheit, tegen de zeerovers: waer om men aldaer gene oorlogh ſchepen ziet, als die hen eige toebehoren.

Met de ſchipvaert van deze golf ſtaet het aldus geſchapen.

Die de golf van *Venetien* met eene ſcherpe wint komen inzeilen, moeten de *Slavoniſche* of *Dalmatiſche* zijde houden, ter oorzake van de ſtromen, die veeltijts na 't Zuide vallen. Ook moet de zeeman wel zorgvuldigh toezien, om niet bezuiden het gat of invaert van *Venetien*, by *Lido*, te vervallen; dewijl hy, om de ſterke ſtromen, na 't Zuide, het gat qualijk zou krijgen konnen. Schipvaert der Adriatiſche zee.

Op de hooghte der ſtad *Ankona*, in het zeilen langs d'Italiaenſche kuſt, is de zee drie, vier, vijf, zes en zeven en twintig vadem waters diep. Maer als men dichter by de kuſten van *Iſtrie*, en op eenen afſtant van zeven of acht mijlen aen den oever van *Citta Nuovo* gekomen is, dan heeft men de diepte van acht en dertigh, veertigh en twee en veertigh vademen, met een weke gront. Wanneer men nu tot op zeven of acht mijlen naby de ſtad *Venetien* gekomen is, dan krijght men negentien, achtien, zeventien en zeſtien vademen diepte: maer het wort, hoe nader aen de ſtad *Venetien*, hoe ondieper. Doch men kan evenwel by nacht zonder gevaer; tot op zeven en acht vademen de ſtad naderen, en dan ten anker komen.

Om nu veiligh de ſchipvaert na *Venetien* te doen, leggen gewonelijk de ſchippers des zomers te *Rovigno*, en des winters te *Parenzo*, in *Iſtria* met hun ſchepen aen, en nemen aldaer piloten of lootsluiden in, om onder hun beſtier voor zekere loon, na *Venetien* opgebragt te worden. By aldien ook een ſchip, zonder lootſman op te hebben, te *Venetien* aenquam, en men des gewaer wiert, de ſchipper zou daer over, boven het gezetten lootsloon, in een zekere geltboete gedoemt worden.

Trouwen der Adriatische zee.

Op het feest van Hemelvaerts dagh treedt de Doge, of Hertogh van *Venetien*, met de voornaemsten van den Raet, in een prachtigh uitgestreken schip, om de *Adriatische* zee quansuis te trouwen. Dit schip is een zeker slagh van een galey, met twee verdekken, verrijkt overal rontom met vergult beeltwerk van hout. Men zeidt dit schip of deze galei over de vijf hondert duizent gulden zou gekost hebben. Het bovenste verdek of overloop is met karmozijn root fluweel overdekt, geboort met brede goude franjen of kanten, en met zomen van een zelve stoffe. Men ziet niet, als een gedeelte of end van de riemen, die in het water slaen, zonder de genen te zien, die dezelve hanteren. In 't kort, het gantsch gebouw van deze prachtige galey is met recht verwonderens waerdigh.

Zy wort het gansch jaer door onder dak gehouden: waer uit zy niet eer gehaelt wort, als twee dagen voor Hemelvaerts dagh: als wanneer de hertogh met den Raet, en in het byzijn van alle uitheemse gezanten, de zee gaet trouwen, en aen al de werelt, door deze prachtige plechtelijkheit en staetsie, doet blijken, dat de Staet van *Venetien* meester en eigenaer van deze zee is: gelijk die eertijts meester van den ganschen koophandel van 't Ooste was.

Twee galeyen en eene galeas volgen gewonelijk het zelve schip, met een grote menighte van *Peouques* en *Gondels*, die den *Venetianen* als karossen verstrekken, byna ten getale van vier of vijf duizent.

Al dit bedrijf geschiet buiten de klip van *Lido*. Na men dan ontrent een vierendeels mijls van daer in d'openbare zee gekomen is, trouwt de Hertogh de golf van *Venetien* of *Adriatische* zee, met eene goude ring daer in te smijten, en daer op deze Latijnsche woorden te slaken:

Sponsamus te mare nostrum, in signum veri & perpetui Dominii.

dat is;

Wy trouwen u, o onze zee, tot een teken van een ware en eeuwigdüurige eigendom of heerschappy.

De Patriarch geeft daer op de zege, op 't geluit van grof geschut, en musketten. Waer op dan het gansch gezelschap de Misse in den tempel van *Lido* gaet horen. Dan keert men na het paleis in *Venetien*: alwaer de Doge de raetsheren en *procuratoren*, of opzienders van *S. Mark*, ter gastmael onthaelt, om quansuis niets van de plechtelijkheit van een huwelijk te vergeten noch over te slaen.

Oppergebiet en eigendom der Venetianen, over de d'Adriatische Zee.

Histoire du gouvernement.

De Venetianen hebben, sedert vele eeuwen herwaerts; het bezit en eigendom over de *Adriatische* zee zich toegeeigent: gelijk, onder andere schrijvers, *Amelot de la Housaie* in de volgende woorden verhaelt.

De Heerlijkye van *Venetien* heeft de bezitting en eigendom der *Adriatische* zee, sedert zulken langen tijt, gehad, dat het eene belagghelijke voorstel zou zijn te vragen, of die republijk daer van meestresse zy. Zy heeft hare bezitting, sedert den dagh van hare geboorte, begonnen. De Meiren of *Lagunes* (alzoo by de Venetianen genoemt) van die zee, zijn hare wiege: de visscherye, haer voetsel, en d'eilanden allerwege rontom hare heerschappye, haer inkomsten geweest. Men zou evenwel hierom niet mogen zeggen, dat deze gehele zee, in den eersten tijt van hare kintsheit, begin of opkomen, aen haer behoort hebbe: want zy bezat toen slechts een klein gedeelte van die zee, tusschen *Ravenne* en *Aquilia*. Maer na gelang dezelve in magt toenamen, en de keizeren van 't Ooste deze Golf, daer zy eigenaers van waren; verlieten, zoo heeft ze een weinig daer van aen hare heerschappye gehecht.

En na zy de Korzairen of zeerovers daer uit verdreven had, die de schipvaert op dezelve verstoorden, zoo is aen haer de bezitting daer van ge-

geheel en al en volkomen gebleven.

Aldus behoorde d' *Adriatische* zee aen de heerlijkye van *Venetien*:

Eerstelijk door het recht der volken, dat d'eigendom der verlate goederen, of die niemant toebehoren, aen de genen geeft, die zich d'eerste daer van meester maken. Ten twede, door het recht des oorloghs, dat de republijk van *Venetien*, den tijt van hondert en zeventigh jaren, tegen de Narantaners of Slavonen gevoert heeft, die met haer over de bezitting en eigendom der zelver zee krakeelden, en dezelve eindelijk op het jaer negen hondert en zes en negentigh aen haer toestonden.

Desgelijx heeft zy tegen de Normannen daer om geoorlogt, met tegen hen veelmalen in *Pouille* te strijden en vechten: en ook tegen de Genuesen en Pisaners, die over de drie hondert jaren, nessens de Venetianen, na den eigendom van deze zee gestreeft hebben.

Hier by kan gevoeght werden, dat de Griekschc keizers, in plaetse van over het ondernemen der Venetianen te klagen, ten tegendeele daer over zeer vergenoeght waren: want hebbende deze gene moejelijker vyanden, als de Narantaners, die deze zee doorkruisten, en dezelve aen haer schatbaer maekten, zoo zagen zy zich gelukkelijk door de Venetianen, hunne oude vrienden, daer van ontslagen en verlost. Het zelve diende ook den Griekschen keizeren tot groot voordeel, om *Istrie*, *Dalmatie*, *Albanie*, *Pouille*, *Abruzza*, met een gedeelte van *Romania*, onder gehoorzaemheit te houden. Want naerdien deze gewesten voor de zeeroveryen der Narantaners ope en bloot lagen, als strekkende tot grenspalen en boorden van d' *Adriatische* zee, welke zy beslooten, zoo morden en klaeghdenze, zoo over de zwakheit als over d'achteloosheit der keizers, met betuiging van zich aen andere heeren te zullen overgeven, die hen zouden beschermen. Het welk deze volken ook zouden gedaen hebben, indien de Venetianen toen de bescherming en hoede van deze zee niet aenvaert hadden: waer van zy eindelijk deze Korzairen verdreven, die reeds *Italie*, *Hongarye*, en vele andere lantschappen van *Duitslant*, den uitersten en algemenen val dreigden.

De rechtvaerdigheit van de bezitting of eigendom dezer zee, is, sedert vele eeuwen, van alle vorsten van *Europe* erkent: welker gezanten zich alle jaers op Hemelvaerts dagh daer by bevinden, wanneer de Doge of hertogh de zee gaet trouwen, met het inwerpen van eene goude ring daer in, en deze woorden t'uiten. *Wy trouwen u, o onze zee, ten teken van een geduurige eigendom en ware heerschappye.*

Volgens bericht van eenige historischrijvers, zou Paus *Alexander de Derde* het bezit en eigendom van deze zee aen de Venetianen gegeven hebben, tot vergelding van de diensten, die zy hem bewezen hadden, geduurende de vervolging van keizer *Frederik Barberoussa*, en ter gedagtenis van de zege, op zee door hen, tegen zijnen zoon *Ottho*, bevochten. Maer dit is een doling of misslagh des gemeenen volks, dat d'instelling van de plechtelijkheit en staetsie van deze zee te trouwen, door den Paus allereerst ingevoert, met de begiftiging van de zee zelve verwert: naerdien de gemene man een plechtelijke verklaring van het recht der Venetianen op deze zee, en eene vormele erkenning van hunnen titel, in eene zake, welke reeds met der daet bezeten was, voor een bescheitbrief van bewilliging wil doen aennemen: waer door de Paus hen in't bezit der golf zou gestelt hebben. 't Welk niet kan zijn: want dewijl de Pausen noit eenig regt gehad, noch op d' *Adriatische* zee iet voorgewent hebben, zoo kunnen zy ook het geen, dat hen niet toebehoorde, niet wegh schenken, noch het zich toeeigenen, noch aen genen anderen het recht opdragen, dat zy zelfs niet gehad hebben: want niemant kan, volgens een zetregel in de rechten, *meer rechts op eenen ander overdragen, als hy zelf heeft.*

Wanneer ook de gezant van *Spanje* aen den Staet van *Venetien* den naesten doortogt verzogt voor d'Infante *Maria*, zuster van den koning zijnen meester, getrout aen *Ferdinand*, koning van *Hongarye*, om haer met eene oorloghs Nani Histor. Venet.

 loghs

loghs vloot van *Spanje*, van *Napels* na *Trieste* over te brengen, kreegh hy daer op het volgend antwoort. Dat naerdien de Republijk van *Venetien* het alleenheerschend gebiet van de Golf had, zy noit zou gedogen, andere oorlog schepen, als de hare, daer op te laten komen. Maer by aldien hare Katholijke majesteyt d'aenbiedingen, die de Raet van zijne galeyen deed, wilde aennemen, d'Infante zou met alle tekenen van eere, die men aen hare perzonaedje en aen de grootsheit van het huis van Oostenrijk schuldigh was, ontfangen en onthaelt worden. Dan ingevalle zyne Majesteyt die aenbiedingh afsloegh, om den wegh van kraght en gewelt in te slaen, de Venetianen zouden streng en kloekmoedelijk het Recht der Volken beschermen.

De Raed deed ook, door zijnen resident, *Mark Antonio van Padua*, aen den onderkoning van *Napels* zeggen: dat by aldien *Spanje* het middel van wapenen, boven d'eere van hunne aenbiedingen, stelde, de koningin het gevaer van een gevecht zou moeten lopen, en haer voor den mont van het geschut bloot stellen; om haer bruiloft te gaen vieren.

De Pausen zenden allen nieuwen jaers nieuwe * brieven aen den Raet van *Venetien*: waer by zy aen den zelven het vervolg van de Tiende van de Geestelijkheit toestaen, tot bescherming van deze Golf: daer hen veel aen gelegen is, ter oorzake van het Markgraefschap van *Ankone*: daer in de Korzairen dikwils eene vervaerlijke verwoesting gedaen hebben, en daer noit komen, of halen 'er groten roof met menighte van inwoonders uit. De waerheit van den eigendom dezer zee wort ook, door de eige woorden van den Paus, aen Hertogh *Sebastiaen Ziani*, bevestight: daer hy, op het instellen van deze plechtelijkheit of trouwen der zee aldus zeit: *Aenvaerde deze ring, en make u de zee zelve onderdanig: het welk ghy en uwe navolgers, alle jaers op een gezetten dag zult onderhouden: ten einde alle nakomelingen mogen weten, dat uw het bezit (of eigendom) der zee, uit recht der overwinning, geweest, en door recht des oorloghs aen uwe heerschappy schuldigh zy: en gelijk een vrouw haren man, alzo die zee aen de heerschappye der Venetiaensche republijk onderworpen zy.* Met deze woorden dan wiert d'instelling dezer plechtelijkheit, door Paus *Alexander*, ingevoert. Dies is het recht van den eigendom dezer zee niet herkomstigh, uit kracht van eenige gifte van den Paus, die zelf een vroeger of ouder recht kent: te weten, dat van den oorlogh, uit kracht der overwinning. En by gevolgh is dit een recht, daer van de Pausen den Staet van *Venetien* niet zouden derven beroven: niet meer als eene vrouw van haren man: naerdien de Venetiaensche Heerlijkye dat recht niet van hen, maer door de maght van hunne wapenen bekomen heeft.

* Bullen.

Dit zelve deed ook de Venetiaensche gezant, *Jeronimus Donat*, den Paus *Juliaen de Tweede* wel inboezemen; die al spottende den gezant afvroegh: waer de titelen en bewijsstukken van het recht van zijne overheden, op d'*Adriatische* zee, waren? zoo antwoorde *Donat* zeer aerdigh daer op: Dat zo het zijne Heiligheit beliefde, den oorsprongkelijken brief van de gifte van *Konstantyn*, aen Paus *Silvester*, te tonen, zy zou op de ruch de toestaning van d'*Adriatische* zee, aen de Venetianen, vinden: want het bleek klarelijk uit dit antwoort, dat de Heerlijkye van *Venetien* haer, over het bezit der *Adriatische* zee, geenzins op de voorgaende gifte, die door Paus *Alexander de Vierde* zou gedaen zijn, grondeerde: en dat hare titelen van den eigendom dezer zee niet met inkt geschreven zijn, maer met het bloet der Narantaners, Normannen en Genuesen, die zy van deze Golf gejaeght had.

De Venetianen voegen'er by, dat zy om die zelve redenen d'*Adriatische* zee, uit de welke zy *Venetien* bezitten: en dat aldus het bezit van die stad hen noit door de keizers betwist is: dewijl zy dezelve op eene verlate plaetse gestight hadden. Op een zelve wijze, zeggen zy, kan hen ook het bezit dezer Golf niet betwist worden: aengezien het een goet is, dat de keizers van 't Oosten, d'eige he-

heren, verlaten hebben. Zy voegen'er eindelijk by, dat zy brave galeyen, brave soldaten, en braaf geschut hebben, om krachtiger te doen beproeven, als door redenen, titelen en perkement, dat zy de rechte en wettige heren der *Adriatische* zee zijn.

Dus verre van de Golf van *Venetien* of *Adriatische* zee in 't algemeen: vervolgens zullen wy in 't byzonder d'eilanden beschrijven, in dezelve gelegen, en met de naeste aen *Venetien* beginnen.

Lagunes of meiren. Aen het binnenste Noorder-eind of inwyk van de golf van *Venetien*, of *Adriatische* zee, leggen de Veneetsche of Venetiaensche poelen of meiren, of watten of moeraschen, by de Venetianen *Le Lagunes di Venetia* genoemt, en eertijts d'*Adriatische* poelen geheten. Zy strekken van 't Noorde na 't Zuide, dicht by *Venetien*, tusschen het vast lant van *Italie*, en het lantschap van *Trevigiano*, en tusschen het lantschap van *Padua*, en het vast lant van het *Dogado* of Hertoghdom van *Venetien*, en tusschen de Golf van *Venetien* of d'*Adriatische* zee; waer van dezelve door vele eilanden, tegen 't Ooste, afgescheiden worden.

Deze poelen omringen de stranden of zantstreke van *Lido*, en de kust van het vast lant, en de stad zelve allerwege, en lopen, met eb en vloet, alle zes uuren op en af.

Zeelantstreke of rif Lido. Dezelve meiren of poelen worden van d'*Adriatische* zee, door een lange en verheve streke lants, als een rif (*Lido* of *Lito* by de *Venetianen* genoemt) in vorm van een tonge gescheiden, die haer, als een boge of boogs-wyze, inkomt, tot een streke van acht of negen Duitsche mylen in de lengte: want dezelve strekt van den mont der riviere *Adige*, (die uit het *Tyroolsche* gebergte komt en voor by de stad *Tirol* vloeit, en niet verre ten zuide van de stad *Venetien*, in de Meiren van *Venetien* stort) tot aen den mont van de riviere *Piave*, die benoorde de stad *Venetien*, uit *Friuli* komt, en in dezelve meiren haer water stort.

Op haer breetste is deze zee lantstreke een halve Duitsche myle, en op haer smalste een musketscheut breet. Dezelve lantstreke leit evenwel niet doorgaens aen een gehecht; maer is met verscheide openingen en gaten door d'*Adriatische* zee, tot eilanden doorboort, ten getale van zeven, als *Palestrenia*, *Brandola*, *Chioggio*, *Malemokko* of *Masomokko*, *Le Castello*, *S. Erasmo*, *Lido*, of *Lido Maggiore* en *Trieporti*, die elk een haven van een zelven name hebben.

In het water van deze Meiren of poelen voornoemt, die tusschen deze boghtige lantstreke of eilanden, en tusschen het vast lant leggen, leit de wyd vermaerde en beruchte stad van *Venetien*: want aen d'andere zyde, ten Noord-weste, heeft de stad de kust of oever van het vast lant, op een afstant ten minste van vijf vierendeel en van een Duitsche myle, daer die het naeste aen de stad raekt, met water van de gemelde meiren of moeraschen tusschen beide.

De stad *Venetien* heeft negen Italiaensche mijlen in den omtrek, en is met gene muren omringt; maer leit over al open: dies een ieder by dagh en nacht vryen ingang tot de stad, hoewel niet als met vaertuigen, kan hebben: waer over men *Venetien* met recht veel meer een zeer groot dorp, als stad zou mogen noemen. Gelegentheit der stad Venetien.

Venetien is evenwel veiligh en sterker, als een van de allervaste steden: als die de zee tot een muur is.

De stad *Venetien* wort met over de twee en zeventigh grachten of burgwallen doorsneden, en tot zoo vele eilanden gemaekt, en heeft over de vijf hondert bruggen of sluizen meerendeels van steen; die over deze grachten geslagen zijn: waer onder de grootste en schoonste *Il ponte di Rialto* is.

Uit het boven verhaelde blijkt, hoe de gemelde zee-lantstreke *Lido* voor de stad *Venetien* wondelijker wijze, als door een zonderlinge voorzigtigheit en bestieringh van de natuur, als een zeer vaste wal, tegen de zeebaren en golven der *Adriatische* zee schijnt opgeworpen en geleit te zijn, op dat dezelve zee niet met een open en vryen toegangh midden door de stad zou breken. Hierom zou ook de stad *Venetien* naulix te water of te lande met een beleg kunnen omringt worden: waer over de Venetianen

voor

voor geen vyants gewelt behoeven te water noch te land te vrezen.

Staat van Venetien. Baudrand. Het gebiet of heerschappye van *Venetien*, in 't brede genomen, *la Stato della Republica di Venetia*, by d'inwoonders genoemt, wort gemeenelijk in drie delen verdeilt; als in *La Terra Ferma*, of vast lant, waer onder de Venetiaensche heerschappye in *Italie* begrepen is: in *Dalmatien*, waer onder de zeekusten van *Dalmatien* en de nessens gelege eilanden behelst worden: en in de *Levant*, dat is, *Ooste*: waer onder d'eilanden in de *Ionische* en *Egeesche* zee, of *Archipel* begrepen zijn: beneffens vier kastelen, by het eilant *Kandia*, op klippen gelegen.

Het Venetiaensch gebiet of heerschappye, in 't eng genomen, of *Terra Ferma*, gelijk de Venetianen het noemen, en doorgaens *la Stato della Republico di Venetia*, (dat is, *de Staet van de Republijk van Venetien*;) of *il Dominio Veneto*, by d'Italianen geheten, is een zeer groot gedeelte van *Italien*, onder het gebiet van de Republijk van *Venetien*: waer in de volgende lantschappen en steden gerekent worden: als *Il Bergamasco*, *il Bresciano*, *il Kremasko*, *il Friuli*, *il Cadorino*, *La Karnia*, *Istria*, *La Marca Trevigiana*, (waer in de lantstreke *il Trevigiano*, *Biellunese* en *Feltrino* leggen.) *Paduano*, *il Polesine di Rovigno*, *il Dogado di Venetien*, of Hertoghdom van *Venetien*, *il Veronese*, en *il Vincentino*.

De steden van het Venetiaensch gebiet, in *Italien*, zijn *Belluno*, in *Marca*, of Markgraefschap: *Bergamo*, in *Bergamasco van Trevigiano*: *Brescia*, in *Bresciano*: *Crema*, in *Cremasco*: *Feltre*, in het Markgraefschap van *Trevigiano*, *Cividaldy Friuli*, in *Friuli*: *Capo d'Istria*, in *Istria*: *Legnagno*, in *Veronese*: *Palma*, in *Friuli*: *Padoua*, in *Padouano*: *Pola*, in *Istria*: *Rovigno*, in *Palesine di Rovigno*: *Serravalle*, in het Markgreafschap van *Trevigniano*: *Trevigi*, in het Markgraefschap van *Trevigiano*: *Venetia*, in het Hertoghdom van *Venetien*, *Verona* in *Verronese*, *Vicenza* in *Vicentino*, *Udine* in *Friuli*.

Op de kusten van *Dalmatie*, bezitten zy de steden *Zara*, *Mona*, *Spalatro*, *Sebeniko*, *Trau*, *Klissa*, *Kataro*: be-

beneffens alle d'eilanden, onder die kuften, in de golf van *Venetien* gelegen: ook buiten dezelve, *Korfu*, *Cefalonia*, *Zante*, en *Zant Maura*: en in d'*Egeesche*, het eilant *Cerigo*, *Tino*, en de kaftelen op klippen, onder het eilant *Kandia*, gelegen, als *la Suda*, *Spina Longa* en *Karabufa*. Lang hebben zy ook het ganfch eilant *Kandia* bezeten: doch dat wiert hen des jaers zeftien hondert negen en zeftigh, door de Turken afhandigh gemaekt, en bleven flechts behouden de drie kaftelen voornoemt. Zy hebben ook d'eilanden *Negroponte*, *Lemnos*, *Lesbos*, *Cyprus*, en byna alle d'eilanden in dien oort, en die van d'*Archipel*, eertijts bezeten.

Op het jaer veertien hondert twee en dertigh, waren de Venetianen zeer maghtigh, en hadden in *Italie*, en daer buiten, treffelijke geweften, landen en fteden ingenomen: want behalve *Padoua*, *Vicenza*, *Verona*, *Brefcia* en *Bergomo*, die zy den Karrarenfers, en den Hertogh van *Milano* afgenomen hadden, bezaten zy *Zara*, dat hen door *Ladiflaus*, koning van *Napels*, voor hondert duizent Ducaten verkocht was. Ook bezaten zy byna ganfch *Frioli* en *Albania*, en een groot gedeelte van *Dalmatia*, behalve het eilant *Kandia*, en d'eilanden van d'*Archipel*.

Des verleden jaers hebben de Venetianen zich byna van alle de zuider kuften van *Morea* meefter gemaekt, en daer op verovert of weer ingenomen, de ftad en 't kafteel van *Koron*, de plaetfen *Kalamata*, *Zarnata*, *Paffana*, en *Chielofa*, en dezes lopende jaers de ftad en kafteel *Navarino*.

Rontom *Venetien* leggen verfcheide andere eilanden: zommige van een vierendeel myle, en andere van een halve lang.

Ten zuide van *Venetien* leit een eilant *Guideca*; wat verder een ander, *Sant Angelo di Concordia*: meer na 't Wefte *Ifola di Sant Giorgio in Alega*.

Aen de zelve zyde, na 't Wefte, leit *Santa Chiara*, dat met eene brugh aen *Venetien* vaft is: daerna *San Secunda*: en meer na 't vaft lant *San Giuliano*. Ten Noorde leit *Ifola di fan Chriftoforo*; daer na *Ifola di San Michel*: daer na *Ifola di Murano*, vermaert door het maken van de Venetiaenfche glazen, en verrykt met vele fraeje kerken, kloofters, paleizen en lufthoven; dies het als een klein Venetien is: en heeft derde halve myle in den omtrek. Dicht daer by ten Noord-oofte leit *Ifola di fan Jacopo*, *detta in Paludo*: een weinigh daer voor *San Nicolò*; daer na *Magiorbo*, een myle van *Marano*, dat alleenlijk door vifchers en lantluiden bewoont wort. Een weinigh van daer, na 't Noorde, leit *Torcello*: niet verre van daer *Burano*: van daer na 't Noord-oofte leit *Sant Francifco dal Deferta*: daer na het *Niew Lazaretto*, dicht by *Venetien*: dicht daer by, *Certofa*, en *Santo Helena*: en dicht tegen over 't paleis van *S. Marco Ifola di San Giorgio Maggior*: daer na *San Seuolo*, dan *San Lazaro*: en meer na 't zuide, *Lazaretto Vecchio*, *San Maria delle Gratie*; *San Clement*, *San Spirito*, *Poueglia*: daer na *Malamokko*: eertyts de zetel van den Hertogh van *Venetien*.

Het eilant *Malamokko* ftrekt Noord-noord-ooft en Zuid-zuid-ooft, tot ontrent twee mijlen verre. Daer benoorde is een gat of opening, daer door galeyen en kleine fchepen konnen varen. Maer bezuide *Malamokko* is de doortoght voor grote fchepen.

Op *Malamokko* leit een dorp. Binnen het gat ftaet op het droogh een blokhuis of paftey. Op de Zuidhoek van *Malamokko* ftaen bomen: van het zelve Zuid-eind loopt een zant-rif af in zee.

De fchepen, die voor *Malamokko* ter reede willen leggen, worden met touwen aen de palen van *Malamokko* vaft gemaekt.

Onder of langs de kuft van *Iftrie*, worden by d'ouden verfcheide eilanden geftelt: als *Sepomaia* of *Sepomana*, *Urfaria*, en *Pullaria*. *Urfaria* leit tuffchen *Sepomaia* of *Sepomana* en *Pullaria*, en wort nu noch gebroken *Converfara* genoemt, en leit by den mont van de reviere *Lemus* of *Lemius*, en het vlek of kafteel *Orfara*. *Plinius* ftelt vele eilanden *Pullaren*.

Het eilant *Sepomaia* leit meer na 't Wefte, en heet nu *Ifola di S. Nicolai*, dat is, *eilant van Sinte Nikolaes*.

Het

Het eilant *Pullaria* leit ten Ooste van *Ursaria*, en voor de stad *Pola*, en wort nu *Isola di Brioni* of *Breonia*, en by anderen *Isola di Veruda* genoemt. Het maekt aen d'uithoek *Pola* met het lant, en eenige klippen daer rontom, eene goede haven. Op dit eilant staet eene kerke, na de Maegt *Maria*, *Madona di Veruda* genoemt, welke aldaer met groten aendaght geeert wort. Daer neffens staet een klooster, dat met de kerke den Minnebroeders toebehoort.

Of Ficariola. By of neffens het eilant *Ursaria*, nu *Conversara*, leit een eilant, nu *Figaruola* genoemt. Of dit eilant by d'ouden, als by *Plinius*, *Cissa* of *Gissa* genoemt was, twyfelt *Cluverius*; hoewel andere het eilant *Cissa* voor het geen houden, dat nu *Isola di Pago* van d'Italianen, en *Pag* van de Slavonen genoemt wort: daer nochtans *Isola di Pago* of *Pag* te verre na 't Zuide leit.

Voor de haven van *Rovigno*, (eene stad van *Istrie*, welke op eenen heuvel van een uitstekende aen zee gelege streke lants Oost-zuid-oost twintigh Duitsche mylen van *Venetien* leit,) leggen verscheide kleine eilanden, als *Unica*, *S. Georgo*, *S. Andreas*, en meer andere. Op dier een staet een stok of boom, tot een merkteken voor den zeeman, wanneer die de haven van *Rovigno* wil in zeilen.

Het klein eilant of klip *S. Andrea*, dicht aen de stad *Rovigno*, en twintigh Duitsche mylen van *Venetien* gelegen, heeft een lustigh gezight, door de bosschen en heuvelen, die het omringen. Daer op staet een klooster van de Françiskaner monniken. Het geeft vele heilzame kruiden en gewassen.

Tusschen de steden *Rovigno* en *Parenzo*, leit eene kleine drooghte van rudsen, of een droge en klippige plaetse omtrent een halve myle groot, die de zeeman, om gene schipbreuke te lyden, myden moet.

Een myle of twee Noord-westwaerts van de stad *Rovigno*, leit eene zant-bank in zee, met negen vadem waters daer op. Maer over deze bank wort het de zee dieper, tot elf, twalef, dertien, veertien en vijftien vadem waters. Daerna drooght het weer op: want op eene myle na by het lant, krygtmen veertien vadem waters, en wort te met droger.

Voor de haven van *Brundisi*, ene stad op de kust van *Terra di Otranto*, een aen zee gelege gewest van *Italie*, leit ontrent drie vierendeels myls in zee een eilant of klip nu *Bara*, en by ouds *Baria* geheten. Het is een vierendeel myls lang, en half zoo breet. In oude tyden wierden d'inwoonders van het eilant *Bara* verdreven, die *Barium*, nu *Bar* of *Bari*, eene stad van *Italie*, stichten; en alzoo na hun eilant noemen. Fest. Pomp.

Tusschen *Punta di Camarez*, een uithoek van *Istrie*, by de Golf van *Trieste*, leit een eilant in een klein bay of zeeboesem, en ontrent drie boogschut van het vast lant, daer aen het met een ophaelbrug gehecht is, en naby de riviere *Formio*. Het was *Egis* eertyts en daar na *Capraria*, of *Pullaria*, genoemt. Eilant Egis.

Keizer *Justinus*, zoon van Keizer *Justianus*, deed op dit eilant een stad bouwen, en dezelve na zijnen naem *Justinopolis* noemen, als uit het volgend opschrift blykt.

Deze stad, als ook het eilant zelve, wort nu by d'inwoonders *Cavo* of *Capo d'Istrie*, van de Hooghduitsche *Gafers*, en van de Slavonen *Kopra* geheten.

Plinius noemt onder de steden van *Istria*, die by Roomsche burgers bewoont wierden, een stedeken *Ægida*, dat hy na *Parentum*, nu *Parenzo*, stelt: welk ongetwijfelt het zelve stedeken *Justinopolis* is.

Deze stad begaf haer des jaers twalef hondert acht en twintigh, onder de Venetianen: gelijk dezelve noch onder dier gehoorzaemheit buight. In het midden der stad staet een kasteel, het *Leeuwen-kasteel* geheten, omringt met eene gracht, en door eene brugh aen het kasteel gehecht.

Het is eene bisschoplijke stad; en staet onder den aertbisschop van *Aquileia*: maer is zeer klein.

Het opschrift voornoemt, dat eertyts in *Justinopolis* te lezen was, luidt aldus.

D.N.

D·N. CAESAR. IVSTINVS. P. SAL. PIVS FELIX. VICTOR. AC. TRIVMPHATOR. SEMPER. AVGVST. PONT. MAX. FRANC MAX. GOTH. MAX. VANDALIC. MAX COS. III. TRIB. VIII. IMP. V CONSPICVAM. HANC. AEGIDIS. INSVLAM INTIMA. ADRIATICI. MARIS COMMODISS. INTERIECTAM. VENERAN DAE. PALLADIS. SACRARIVM. QVONDAM ET. COLCHIDVM ARGONAVTARVM PERSECVTORVM. QVIETEM. OB GLORIAM. PROPAGANDAM. IMP. S. C. IN. VRBEM. SVI. NOMINIS. EXCEL LENTISS. NVNCVPANDAM. HONESTISS P. P. P. DESIGNAVIT. FVNDAVIT C. R. P. Q. ET. GENTE. HONES TISS. REFERTAM.

Dat byna op dezen zin uitkomt.

D. N. Keizer Justinus de godvruchtige, gelukkige, overwinnaer en zegenpraelder, altijt vermeerder rijks, opperste-priester &c. driemael burgermeester, achtmael kolonel, vijfmael veltheer, heeft dit aenzienelijk eilant van Egis, in het binnenste van d'Adriatische zee gelegen, eertijts het heiligdom van d'eerwaerdige Pallas, en rust-plaetse der Kolchers, de vervolgers der Argonauten, tot voortzetting van de glorye des Heiligen rijks, tot eene stad, na zijnen aller uitstekenste naem genoemt, afgerooit, en gestight.

Eenigen houden dit eilant *Egis*, voor een en het zelve eilant, dat anders *Pullaria* of *Capraria* in zeker oude reiskaerte geheten wort: hoewel *Cluverius* het eilant, nu *Isola di Brioni* genoemt, en voor de haven van *Pola*, meer na 't zuide, gelegen, voor het eilant *Pullaria* hout. Morisot.

Eilanden Absyrtiden.

TUsschen het lant van *Histrie* en *Liburnie*, heden *Kroatie*, leit een zeeboesem of inwyk, nu *Golfo di Carnero* en *Carnari* by d'Italianen geheten: maer was by ouds de [a] *Flanatische*, [b] *Flanonische*, [c] *Polatische* en [d] *Liburnische* zeeboesem genoemt: te weten, na de stad *Flano*, en *Pola*, op het vast lant daer neffens gelegen: en na het neffens gelegen lant van *Liburnie*.

Plin. Steph. Mela. Osor.

In dezen zeeboesem, lang zestigh, en breet veertigh Italiaensche mijlen, leggen zekere eilanden, die by d'ouden *Absyrtiden* genoemt wierden, en eigentlijk vier in getale waren: welker grootste en middenste nu *Cherso*, en het grootste, na dat, *Osero* heet: de twee overige, meer na 't noorde, worden *Ferosina* en *Kao* genoemt. Doch heden worden alle die eilanden, om d'onderlinge nabyheit, en kleine tusschen engte of wyte van kanalen, met den naem van een eenigh eilant *Chersi* geheten.

Iuv. al. An-

Strabo schynt d'eilanden *Absyrtiden* langs de gehele kust van *Istrie*, en *Liburnie*, nu *Kroatie*, te stellen.

Desgelijks stelt *Plinius* d'eilanden *Cissa*, *Pullarien* en *Absyrtiden*, neffens het lant van *Istrie*: en neffens dezelve d'eilanden *Elektriden*, alzoo by d'ouden genoemt.

Apollonius stelt twee eilanden *Absyrtiden*, na by elkandere: doch noemt die d'eilanden *Brygiden* van *Diana*, op welker een een tempel van *Diana* was.

Plinius stelt, op het zevende hooftstuk van het twede boek, d'eilanden *Absyrtiden* vele in getale, en, op het zes en twintigste hooftstuk van het derde boek, slechts een eenigh eilant, met den naem van *Absyrtium*.

Mela stelt twee eilanden in *d'Adriatische* zee, met weinigh verschillende namen: als *Absoros*, en *Absyrtis*.

Ptolemeus stelt een eenig eilant *Absorus*: en na het zelve het eilant *Kurikta*, nu *Veglia*, neffens *Liburnie*.

d'Eilanden *Absyrtiden* waren alzoo, volgens *Plinius*, by de Graien of Grieken genoemt, na *Absyrtus*, broeder van *Medea*, die aldaer gedoot was. Desgelijks schryft *Strabo*, hoe *Medea* gezeit wort, den broeder *Absyrtus*, die haer vervolghde, ontrent d'eilanden *Absyrtiden* gedoot te hebben.

Aldus schryft ook *Stephanus*, dat d'eilanden *Absyrtiden*, in *d'Adriatische* zee, alzoo na *Absyrtus*, zoon van *Eëtes*, koning der *Kolchers*, genoemt zijn, die op een der zelver met list, door de zuster *Medea*, gedoot was.

De eilanders wierden daerna ook *Absyrthensers* genoemt.

Zoo men de fabelen der ouden geloven mag, zou de zake haer aldus toegedragen hebben.

Wanneer *Jason*, zoon van *Eson*, (koning van *Thessalie*) en broeder van *Pelias*,* na *Kolchis*, om het gulde Vlies te halen., met den bloem der Griekſche jeught, op het ſchip *Argo*, (alzoo na den bouwer genaemt) getogen en aldaer gekomen was, wiert *Medea*, dochter van *Aëta*, of *Etes*, koning van *Kolchis*, door zijne ſchoonheit op hem verlieft, en wees hem aen, op wat wijze hy de ſtieren met kopere voeten zou kunnen temmen, en den wakkeren draek, die het gulde Vlies bewaerde, in ſlaep krijgen, en daerna doden, en het gulde Vlies roven. *Jaſon* hare raet volgende, nam het gulde Vlies wegh, en begaf zich, met zijne reisgenoten, en *Medea*, heimelijk op de vlught.

* Een lantſchap aen de Zwarte Zee gelegen, nu Mengrelie.

Wanneer koning *Eëta* het weghvlughten van *Medea*, met *Jaſon*, vernam, zond hy zijnen zoon *Abſyrthus*, of *Abſorus*, onder gelei van gewapende krijgsknechten, met een ſchip, om haer te vervolgen en weer om te brengen.

Na dan *Abſyrthus* haer tot aen d'Adriatiſche zee, in *Hiſtria*, (of aen 't eilant *Korcyra*) by koning *Alcinous* vervolgt had, en met de wapenen tegen *Jaſon* en zijne reisgenoten wilde ſtrijden, ſtelde koning *Alcinous* zich daer tuſſchen, en belette het vechten.

Wanneer zy des anderen daeghs voor het gerecht gekomen waren, om de zake te beſieghten, en *Medea* met *Jaſon* gevonden was, wiert zy *Jaſon* toegeweſen. Des niettemin vervolghde *Abſyrthus* hen beide, na zy vertrokken waren, tot aen het eilant van *Minerva*. Wanneer aldaer *Jaſon* aen *Minerva* geoffert had, en *Abſyrthus* daer op toegekomen was, wiert hy door *Jaſon* gedoot: wiens lijk *Medea* ter begraveniſ beſtede. Voorts vervorderde *Jaſon* met *Medea* zijn reize, en quam met haer weder in zijn vaderlant *Theſſalie*.

De *Kolchiers*, die met *Abſyrthus* getogen waren, bleven aldaer, en derfden niet, uit vreeze voor koning *Etes*, weer om keren, en ſtichten op het eilant, onder de kuſt van *Iſtrie* gelegen, eene ſtad, welke zy, na hunnen geleider *Abſyrthus*, *Abſyrtus* of *Abſyrthium* noemden. Deſgelijx noemden zy het ganſch eilant na hem *Abſyrthus*, en zich zelfs *Abſyrthiers* of *Abſyrthenſers*.

Zoo *Apollonius* ſchrijft, zou noch by zijnen tijt het gebeente van *Abſyrthus*, by de volken *Abſyrtenſers*, gelegen hebben. Lib. 4. Argonaut.

Daerna hebben zommige Kolchiers (zoo de Grieken beuzelen) zich op verſcheide plaetſen van d'*Illyriſche* zeekuſt met der woon neergeſlagen, en ook, op het vaſt lant van *Hiſtrie*, de ſtad *Pola* geſtight, ontrent op het jaer twalef hondert voor des Zalighmakers geboorte.

Doch dat dit verhael der oude Grieken, nopende de *Argonauten* en den toght van *Jaſon*, een fabel en louter verdichtſel zy, blijkt ook hier uit: dewijl *Hyginus*, *Plinius*, *Arrianus*, en *Procopius* verhalen, dat het lantſchap, en de ſtad en reviere by *Pontus Euxinus*, (nu de *Zwarte Zee*) op de grensſcheiding des lants van *Kolchis* gelegen, na den zelven neerlaegh van *Abſyrthus*, zoon van koning *Etes*, zou *Abſyrthus* gebynaemt zijn.

Maer zoo *Apollodorus* melt, zou *Abſyrthus*, door liſt van *Medea*, op de reviere *Faſis* van *Kolchis*, omgekomen, en van daer door de baren op d'eilanden van de zee *Pontus* gevoert zijn: aen welke eilanden ſedert de naem van *Abſyrtiden* gebleven was. Lib. 2. Argonaut.

Klippen Promontores.

Vier mijlen ten zuid-ooſte van *Rovigno*, by ouds *Arupinum*, een ſtad van *Iſtrie*, leggen aen *Capo di Pola*, anders *Punta di Promontore*, twee klippen, *Promontores*, dat zijn uithoeken, of voorbergen, in de zeekaerten genoemt. Welker naeſte aen het vaſt lant de grootſte is. Zuid zuid-ooſt van de *Promontores*, ontrent een halve myle in zee, leit eene drooghte of ondiepe plaetſe, welke niet meer als acht of tien voeten waters heeft.

Ei-

Eilant Zanzigo &c.

Strab. DIcht aen de weſtzyde van het eilant *Ozero*, of liever *Cherſo*, en twee of drie mylen van de klippen *Promontores*, leit een eilant *Zanzigo*, en anders *Sanſego*: daer onder de ſchepen, dewyl het rontom ſchoon en zuiver is, veiligh voor alle winden op zeſtien en twintigh vadem ten anker zetten mogen; doch hoe nader aen de wal, hoe beter gront.

Ontrent twee mylen beooſte *Zanzigo*, en dicht bezuiden *Ozero*, leit een eilandeken, *S. Pedro di Nino* genaemt. Het is het eerſte en zuidelijkſte eilandeken, aen het groot eilant van *Ozero*, en heeft eene haven van een zelven name, met een goede reede, zoo voor grote als kleine ſchepen, om op tien of twalef vademen daer in te ankeren. De haven ſtrekt noord-ooſt in, en geeft goeden uit en ingang voor de ſchepen. *Permola* is een klein eilant, tuſſchen het eilant *Sanzigo* en *Pietro di Nino* gelegen.

Eilant S. Pedro di Nino. Permola.

Benoorde het eilant *Zanzigo*, en bezuide de klippen *Promontores*, leggen twee kleine eilankens, het een *Galiota*, en het ander *Nia* genaemt: waer van *Nia* het middenſte is tuſſchen *Galiota* en *Zanzigo*.

Galiota. Nia.

Meer zuidwaerts leggen noch verſcheide andere eilanden, als *Scherda* of *Scherdieca*, *Samponella*, en *Iſola di S. Pedro di Molata*.

Van weegen de gelijkenis van name, zou men een van deze twee eilanden, 't zy *Scherda* of *Scherdieza*, voor het eilant kunnen houden, dat *Ptolemeus Scardona* noemt; hoewel het een noch het ander niet groot genoch daer toe ſchynt te zijn.

Men vind 'er, die het eilant *Arba* van *Plinius*, en het eilant *Scardona* van *Ptolomeus*, voor een en het zelve eilant houden. Ferrar.

Andere houden het eilant, *Iſola di Mal Conſiglio* nu geheten, (dat voor *Sara*, eene ſtad van het vaſt lant *Dalmatie*, en achter het eilant *Iſola Longo* leit,) voor het eilant *Scardona*. Villa. Nora.

Andere willen, dat het eilant, nu *Pago*, en by de Slavonen *Pag* geheten, by ouds *Scardona* geheten was. Daer nochtans eenigen het eilant *Pago* voor het geen houden, dat by *Plinius*, *Giſſa* of *Ciſſa* of *Liſſa*, en nu van de *Kroaten* gebroken noch *Geſſa* genoemt wort. Ferrar. Luc. Deſcript. Dalmatie.

Eilant nu Vegia of Veglia, by ouds
Kurikta.

ZUid-weſtwaerts, dicht onder de kuſt van *Liburnie*, nu *Kroatie*, leit in de binnenſte inwijk van den zeeboeſem, (nu *il Golfo Quarnero* of *Carnero* en *Carnari* by d'Italianen, en by d'ouden de [a] *Flanatiſche*, of [b] *Flanoniſche*, [c] *Polatiſche* en [d] *Liburniſche* zeeboeſem genoemt) tuſſchen d'eilanden *Oſero* en *Arbe*, een eilant *Vegia* of *Veggia*, en anders beter *Vegla*, of *Veglia*, geheten: maer had, volgens *Hermolaus*, by d'ouden den naem van [a] *Kurikta* of [b] *Ceryktika*: hoewel *andere willen, dat het eilant, by *Plinius Portunata* geheten, nu *Vegia* zou genoemt zijn: doch te onrecht.

Plin. Steph. Mela. Oſor. Ptolem. Strab. Merul.

Bäurtr. [e] Het heeft ontrent vijf en vijftigh Italiaenſche mylen in den omtrek: hoewel [f] andere dien op hondert, [g] en eenige op tachentigh Italiaenſche mylen begroten. f Ferrar. g Cotovic.

De voornaemſte ſtad wort ook *Vegia*, of *Veglia* en *Vegla*, als het eilant, genoemt; maer was by ouds *Kuriktum* of *Fulnium* geheten: want die twee ſteden ſtelt *Ptolemeus* op het eilant *Kurikta*. Zy leit op de weſtzyde des eilants, tegen over het eilant *Oſero*, en heeft een kaſteel *Muſchio*, en een haven *S. Nikolaes* genoemt, die op de zuide wint gelegen is. *Veglia* is met een biſſchoppelijken zetel verheerlijkt, en ſtaet onder het aerts-biſdom der ſtad *Sara*.

Op dit eilant leggen noch eenige an-

andere plaetsen en vlekken, als *Velka*, *Bescha*, en *Verbeniko*.

Het is volkrijker, als eenige van d'andere eilanden: en worden desselfs inwoonders op twee duizent begroot. Het geeft vele moeskruiden, lichten wyn en hout, en voet vele paerden. De wyn en paerden geven den inwoonders het meeste voordeel. Het staet onder de Venetianen.

Eilant Arbe.

HEt eilant *Arbe* leit tusschen het eilant *Veglia*, ten noordweste, en tusschen *Isola di Pago*, ten zuid-ooste, en heeft het vast lant van *Kroatie* ten noord-ooste, en het eilant *Ozero* ten zuidweste.

Het heeft dertigh Italiaensche mylen in den omtrekt, en eene tamelijk volkrijke stad; doch gene haven.

Het heeft eene stad van een zelven name, en vier dorpkens, met twee havens: d'eene *S. Bezo*, en d'andere *Isola de la Bastia* genoemt.

Het is een zeer lustigh eilant, geeft overvloet van vele treffelijke wynen, vygen en zout, dat d'inwoonders na Venetien vervoeren.

Het raekte des jaers vijftien hondert negen en dertigh, onder het gebiet der stad *Sara*.

Eilant Ozero of Offero, eertijts Absorus.

HEt eilant *Offero* en *Ozzero* of *Ozero*, en by ouds [a] *Absorus* [b] of *Apsorrus* en [c] *Absyrtius*, leit met de noordhoek dicht tegen over het lant van *Kroatie*, en heeft aen d'oostzyde het eiland *Veglia*, op eenen afstant slechts van vijf Italiaensche mylen, en ten zuidooste het eilant *Arbe*, en een gedeelte van het eilant *Pago*, en aen de zuidwest zyde d'eilanden *S. Petro di Nino*, *Permola*, en andere.

a Mel.
b Ptol.
c Plin.

Dicht aen het eilant *Ozero*, ten zuide, leit het eilant *Cherso*, by ouds *Krepsa* of *Krexa* genaemt, met eene brugh alleenlijk, tot overgang, tusschen beide.

Zoo eenigen willen, waren *Ozero* en *Cherso*, of *Absorus* en *Krexa*, eertyts een eenigh eilant: maer dat zou namaels door een kanael, welke de Venetianen by de stad *Ozero*, tot doorgang voor de schepen, hadden doen maeken, in deze twee eilanden verdeilt geworden, en met eene brugh slechts, tot overgang, aen elkanderen gehecht zijn. Aldus wiert het noorderdeel *Cherso*, en het ander zuider *Ozero* genaemt.

Doch by aldien het eilant *Ozero*, het eilant *Absorus* of *Apsorrus*, en het eilant *Cherso* het eilant *Krepsa* of *Krexa* der ouden zy, zoo zijn die twee eilanden niet met een kanael door de Venetianen gescheiden en verdeelt; maer zedert al voor vele eeuwen elk een byzonder eilant geweest.

Aen de zuidwest zyde van het eilant *Cherso*, en nessens of tegen over het eilant *Zanzigo*, leit een haven *Porto Monigo* genoemt, met een goede reede; hoewel de gront niet al te schoon is. Het eilant *Cherso* heeft eene stad van een zelven name, aen de noordzyde des eilants gelegen, welke meest bewoont wort, en een aengename lucht genier.

Desgelijks heeft *Ozero* een stad van een zelven name, aen het kanael voornoemt gelegen, en is met een bisschoplijken zetel verheerlijkt.

Dit gansch eilant, of deze beide eilanden, *Ozero* en *Cherso*, geven weinigh korens; maer veel wynen, vleesch, melk, en wol: want men heeft 'er ontrent hondert en vijftigh duizent schapen. Daer is ook veel bosschaedie, waer van het hout na Venetien vervoert wort. d'Inwoonders belopen ten getale van vijf of zes duizent: waer onder vele weerbare mannen zijn.

Eilant di Pago.

HEt eilant *Isola di Pago*, dat is eilant van *Pago*, by d'Italianen genoemt, wort op de noord-oost en oost-zyde door een enge kanael van het vast lant van *Kroatie* gescheiden, heeft op de noord-zyde het eilant *Arbe*, en ten zuid-weste verscheide andere kleine eilanden, en ten noord-weste het eilant *Osero*.

Het is langagtigh en smal, en wort gezeit hondert en tien Italiaensche mylen in den omtrek te begrypen.

Het eilant heeft niet meer als eene stad, ook *Pago*, als het eilant, genoemt, en aen de west-zyde des eilants, in een golf of inwyk, gelegen: doch is niet zeer volkrijk bewoont.

Men heeft 'er verscheide vlekken of dorpen en gehuchten. Als *Vlasich*, *Smocoviza*, *Pogliana*, *Koslion*, *Colan*, *Zascha*, *Gorisa*, *Varcogi*, *Digrasso*.

Op d'oosterhoek des eilants, dicht tegen over het vast lant van *Kroatie*, is een fort of vesting.

De lucht is'er kout, en ongetempert, tot grote onvruchtbaerheit des eilants: inzonderheit aen de noord-zyde, daer het boomloos is.

Wel is de zuidzyde des eilants vruchtbaer; doch wort, door mangel van inwoonders, niet bebouwt: dewyl niet meer als vijftien hondert zielen op het zelve woonen. Het geeft overvloet van zout, de voornaemste inkomste des eilants, dat d'eilanders uit het zeewater aen strant, inzonderheit by de stad *Pago*, maken en verzamelen, en alle jaers in grote menighte na Venetien vervoeren. Eenigen houden het eilant *Kurikta* der ouden voor het eilant *Pago*, doch t'onrecht. Buarto]

Eilant Isola Longa, anders le di Tempe Sara.

ONtrent twalef Duitsche mylen, zuid-ooste ten zuide van het eilant *Lissa*, zes mylen noord-west ten noorde van *Capo Cesta*, en vijftien of zestien mylen zuid-oost ten zuiden, van de klippen *Promontores*, en dicht recht voor *Sara*, (eene stad op de kust van *Dalmatie*,) leit een eilant *Le Tempi di Sara*, en anders op Latyn, *Insula Longa*, dat is, Lange eilant, van wegen desselfs lengte, ten aenzien van de brete, genaemt: want het strekt in de lengte van 't zuid-ooste, doch wel zoo oostelijk na 't noord-weste, tot ontrent zeven of acht mylen verre; maer is zeer smal. Grote schepen kunnen tusschen dit eilant, en tusschen het vast lant, en van de stad *Sara*, deur zeilen.

Ontrent eene myle ten noord-weste van het Lange eilant, leit een ander eilant, *Isla S. Pedro di Molata*, in de zeekaerten, en by het Venetiaensch bootsvolk, genaemt.

Het heeft eene schone haven, *Porto di Molata S. Pedro* genaemt: welke van buiten eerst Oost, en voort wat na binnen toe noord-oost instrekt: daer grote schepen op dertigh en vier en dertigh vademen waters ten anker zetten kunnen.

Eilant Bua en Trau.

NEgen mylen oostwaerts van het Lange eilant, en drie mylen ten zuide van *Capo Cesta*, leit een langachtig eilant of klip *Boas*, by de Ouden, en nu *Bua* by de Italianen, en op Slavonisch *Cibovo* genaemt.

Tusschen het eilant *Bua*, en het vast lant van *Dalmatie*, leit een ander

der klein eilant *Tragurium* by d'ouden, en nu by d'Italianen *Trau*, en by de Slavonen *Throgir*, en in de zeekaerten *Dravenico*, genoemt. Het is aen het west-eind van *Bua* met een stene brugh, en aen het vast lant met een houte brugh, tot overgang, gehecht. Bordon.

Het leit hondert en veertigh of twintigh Italiaensche mylen ten ooste van het eilant *Ozero*, en zeventigh van de stad *Zara*, en eenige weinige van het Turksch gebiet.

Het heeft eene vaste stad, ook *Trau* en *Trogir* geheten, welke eene bisschops stad is, en staet onder het aertsbisdom van de stad *Spalatro* of *Spalato*, die dertien Italiaensche mylen over zee, en achtien of twintig te lande, van daer op het vast lant leit.

Het eilant *Tragurium*, is door marmersteen berught. Plin.

Het wiert des jaers elf hondert negen en zestigh, door de Venetianen, beneffens de stad *Ragousa* en het eilant *Scio*, in bezit genomen.

Eilant Brattia, nu Brazza.

a Plin. Scyl. b Antonin. c Phorphyr.

HEt eilant by d'ouden [a] *Brattia* en [b] *Cratia*, en anders [c] *Bratzes* der *Narentaners* geheten, (dewyl de *Narentaners* of inwoonders der nabygelege stad *Narento* het wel eer bezeten hebben) wort nu noch by d'Italianen *Brazza* en *Labrazza*, en op Slavonisch *Brak* genoemt.

Het leit benoorde het eilant *Lesina*, en bezuide het vast lant van *Dalmatie*, tusschen beide, op een afstant ter weder zyde van een Duitsche myle, en tusschen de steden *Spalatro* en *Narento*.

Het is een langwerpigh eilant, en strekt zich in de lengte van 't weste na 't ooste. Het had eertijts, volgens *Plinius*, overvloet van geiten, bokken en ossen. Men maekt 'er goede kaes. d'Inwoonders belopen ten getale van vier duizent zielen: waer onder acht hondert strytbare mannen, die verscheide reizen het eilant, tegen den inval der *Korzairen*, beschermt hebben.

Het heeft een vlek of stedeken *Nerisi*, met zeven of acht dorpen, en is met verscheide goede havens en reen voorzien. Het is steenigh en berghaghtigh; en draeght weinigh koren, doch geeft in zommige dalen zeer goeden wyn.

Tusschen het eilant *Bua* en *Labrassa*, leit een eilant *Solta*, van tien Duitsche mylen in den omtrek. Het is steenachtigh en onvruchtbaer: waerom het ook weinigh bewoont wort. Eilant Solta.

Eilant Lesina of Huar, eertyts Pharos en Paros.

a Strab. b Plin.

HEt eilant, by d'ouden [a] *Pharos* en [b] *Pharia*, en te voore, volgens *Strabo* en *Plinius*, *Paros* geheten, (dewyl het door de Pariers of inwoonders van het eilent *Paros*, allereerst bebouwt of bevolkt was) wort nu by d'Italianen *Lesina* of *Leisina*, en by de Slavonen *Huar* genoemt. Magin.

Het eilant *Lesina* leit, met zijn oosteind, in of voor den inham of boght van *Narenza*, dicht zuidwaerts onder het vast lant van *Dalmatie*, met het eilant *Brattia*, nu *Labrazza*, tusschen beide, en met zijn westeind twee Duitsche mylen oost-noord-oost van het eilant *Lissa*, en ontrent twee mylen ten noorde van het eilant *Kursola*, met het eilant *Torkela* tusschen beide, en ontrent drie mylen met zijn westeind van *Spalatro*, eene stad ten noorde op de kust van *Dalmatie* gelegen: hoewel *Wheler Spalatro*, dertigh, en *Ferrarius* zeventien Italiaensche mylen van *Lesina* stelt. Ook stelt *Wheler* het eilant *Lissa* dertigh Italiaensche mylen ten zuide van *Lesina*. Het strekt zich van het weste in de lengte, langs de zuitzyde des eilants *Brazza*, na het ooste

op,

op, tot voor en diep in de *Golf di Narenza.* Het ſtrekt van 't weſte na 't ooſte tot zeſtigh of zeventigh Italiaenſche mylen in de lengte, begrypt ontrent hondert in den omtrekt, maer de breete is ongelijk: doch heeft op zijn breetſte zeſtien Italiaenſche mylen.

Het is een zeer hoog, klippigh of gerotzigh, en berghaghtigh eilant: want het beſtaet ganſch uit rotſen en klippen, en heeft onaengename of onluſtige landouwen, eigentlijk bequaem voor hazen en konynen. Het geeft evenwel zeer goeden wyn, en koren, daer goet broot van gebakken wort. Dies eenigen niet t'onrecht *Leſina* een zeer vruchtbaer eilant genoemt hebben. De zyde, tegens het vaſt lant, is effen en vruchtbaer.

Op het midden des eilants is een velt of vlakte met elf vlekken: waer van het kleinſte veertigh, het middelmatigh hondert en twintigh, het grootſte vyf hondert, en zommige twee hondert en dertigh hartſteden begrypen. De meeſte vlekken zijn met grote en hoge huizen bebouwt. Op den oever leggen noch twee vlekken, met ſchone huizen en kerken.

Aen het zuid-eind des eilants leit eene ſtad, ook *Leſina* genoemt, by na in ſtant en gelegentheit de ſtad van *Genua* gelijk: hoewel nergens na zoo fraei.

De ſtad is in vorm van een halfront, of ſchoutooneels wyze, gebouwt, en ryſt opwaerts tegen het geberghte aen; dies de huizen, als by verſcheide trappen, bykans boven malkanderen ſtaen: byna op een zelve wyze, als de ſtad *Alzier* in Barbarye: dat in het aenzien, uit de haven, een zeer luſtigh gezight geeft.

Op den top van eene ſteile rotſe, leit boven de ſtad een çitadel fort of kaſteel, omringt van achteren met ongemeene hoge bergen: hoewel het ſlechts een neſtel-plaets voor kraeien en ravens is, die met meenighte op de ſpitſen van de na by gelege rotſen houden. Ook beſtaet de ganſche krygsbezetting niet meer als uit een enkelen ſoldaet, die het ampt van kapitein, ſerjant, en portier bedient.

Wel

Wel eer was het met ſchone ſtukken geſchuts geſtoffeert, en met een ſterke Venetiaenſche krygsbezetting voorzien.

Men heeft 'er zeer fraeie gebouwen: inzonderheit de domkerke en 't ſtadhuis. In 't kort, de gelegentheit der ſtad is zeer luſtigh.

De vervalle muuren en oude grontveſten, die men overal vind leggen, getuigen d'aeloude heerlijkheit des eilants.

Van den top van den hooghſten bergh, die over de ſtad *Leſina* hangt, kan men de uithoek of kaep dicht by de ſtad *Sara*, op de kuſt van *Dalmatie*, zien, op een afſtant van hondert Italiaenſche mylen van daer.

Van dien top kan de waghter, die zich daer op onthout, een groot ſtuk weeghs van daer in zee, ſchepen, galeyen, barken en andere vaertuigh ontdekken. Dees dan maekt, door zekere tekenen, aen die van het kaſteel beneden bekent, hoe veele, en wat ſchepen het zijn, en wat koers zy nemen.

Alle d'inwoonders des eilants wonen in de ſtad, omtrent ten getale van vijf of zesduizent.

Voor de ſtad *Leſina* is een goede haven, voor drie of vier ſchepen, die ook veiligh daer uit en in kunnen komen. Deze haven ſtrekt meeſt zuid en noorde uit en in. De ſchepen leggen dicht voor de ſtad op twalef vadem ten anker; of maken zich over en weder met touwen aen 't lant vaſt.

Daer is een zeer fraeie moelje van marmer en gehouwen ſteen, die het halfront van de haven omringt: want het ſtrant is ter wederzyde met een fraeie moelje verciert, welke van de rotſen gemaekt is, die aldaer in overgrote menighte zijn. De klippen, die voor den ingang der haven leggen, maken zoo vele andere moeljes uit de natuur, daer achter de ſchepen, tot beſchut voor de zuide winden, veiligh leggen.

Een kleine myle van de ſtad *Leſina*, benoorde deze haven, leit een haven, *Porto Palermo* genoemt, welke een van de beſte haven is, die men aen dezen oort magh vinden.

Men vaert tuſſchen twee ſteile afgevalle bergen, noort-ooſt en ooſtnoord-ooſt, de haven in, en wijkt dan zuid-ooſtwaerts, of noordweſtwaerts op, en maekt het ſchip met touwen aen de klippen vaſt. Als men met een ſchip in de haven leit, kan gene zee gezien worden. Tuſſchen beide deze havens leit een andere goede haven *Porto Grego* genoemt, welke ook noord-ooſt, en ooſt noord-ooſt inſtrekt: maer is wat nau.

In het invaren, moet de zeeman met een tou gereet ſtaen, om het aen de klippen vaſt te maken. Voor deze havens leggen verſcheide eilandekens of klippen.

Men kan tuſſchen deze klippen, en het eilant *Leſina*, op vijf en dertigh vademen ten anker lopen.

Op den berg, by het kaſteel, groeien verſcheide kruiden, als, Roomſche rode maluwe of keesjes-kruit, grote jeneverboom of oxycedrus, zeker kruit limonium met ſmalle bladen, en grote en zeer hairige piloſel.

Dit laeſte gewas is in bladen en hoogte het grote muiſooren kruit zeer gelijk: een half voet en meer hoog, met bladen byna ook zoo lang: maer de hairen zijn van een yzelijke en wonderlijke lengte, en weinig minder, als een vinger lang, en zeer dik. Ook groeit 'er bremkapper, en aconitum lycoctinum of wolfs-wortel, met bloemen van ridderſpoor.

Het eilant *Pharos* was het vaderlant van *Demetrius de Pharier*, alſoo na dit eilant gebynaemt. Strab.

Men vind in de ſtad *Leſina* zeer goet broot en beſchuit, en zeer goeden wyn, en overvloedigh veel viſch ſardyn: want de grootſte en hooft nering der inwoonders beſtaet in de viſſchery van ſardyn.

Onder het eilant *Leſina* en *Liſſa*, en op de kuſt van *Dalmatie*, vangt men de viſch ſardyn in zulken overvloet, dat alle geweſten van Italie en Griekenlant daer mee voorzien worden. Maer de beſte ſardyn onthout zich onder het naby gelegen eilant *Liſſa*. Het vangen der ſardyn geſchiet by d'eilanders van *Leſina* en *Liſſa* aldus. Viſch Sardyn. Wheler.

In

In bloei en zomermaent, wanneer de sardyn aenkomt, varen de visschers met kleine berken in de scharen en inwyken van de klippen van *Dalmatie*: alwaer de sardijn haer dan onthout, om ongetwyfelt het ontmoeten van grote visschen, die haer misschien zouden opslokken, te schuuwen en ontvlieden.

Des daeghs wort alle toestel vaerdigh gemaekt, en des nachts, aen de voorsteven van een kleine berk, een vuur of licht van vuuren houte spaenders ontsteken. Men roeit aldus twee of drie hondert schreden van lant af, om de sardyn op te zoeken.

Wanneer nu de visschers, die zaght roeien, een grote schole van sardyn, welcke het licht volght, vernomen hebben, dan smyten zy de netten uit, en halen dezelve, als de sardyn daer in gekomen is, vaerdigh op, en werpen de vangst in de berk.

De Turken genezen zich, met de visch sardyn, van zeer vele ziekten, en gebruiken die voor een geneesmiddel: gelijk ook de sardyn in Turkye zeer raer is.

Het zeevarend volk van Provençe, in Vrankrijk, hout ook de sardyn voor een van hunne voornaemste lekkernyen.

De sardyn is als ansjoves, en wort by eenigen voor een en dezelve visch gehouden.

Eilant Lissa &c.

Vyf Duitsche mylen ten zuide van het eilant *Trau*, en twalef zuid-zuid-oost van *Isola Longa*, of Lange eilant, en drie mylen zuidwestwaerts van het eilant *Lesina*, en vijf mylen ten weste van het eilant *Kurzola*, leit een eilant *Cissa* of *Hissa*, by d'Ouden, en nu noch by d'Italianen *Lissa*, en by de Slavonen *Wis* genoemt. De voornaemste plaetse des eilants heet *Meo*.

Aen de Noord-westzyde van *Lissa* is een goede haven, *Porto S. Georgo* genoemt, welke zuid-zuid-oost instrekt. Aen het zuid-west eind des eilants leit een haven, *Porto Chamiso*, welke slechts een kleine baey of bocht is, met een diep aengaenden gront, daer de schepen, met een herde wint uit den noordooste, lichtelijk afdryven: doch leggen 'er voor weste, noord-weste en west ten noorde winden beschut. Maer een west zuid-weste wint blaest vlak de haven in. Het heeft den besten anker gront van alle de eilanden, die in de Golf van *Venetie* leggen. Aen de zuid-oost-zyde is ook een scheeps reede.

Het eilant *Lissa* staet onder de Venetianen, en onder het gebiet der stad *Lesina*, en heeft ontrent twalef hondert inwoonders.

Ontrent een Duitsche myle westwaerts van het eilant *Lissa*, leit een eilant of klip *S. Andrea* van d'Italianen, en van die van *Ragousa Hassa* genoemt, en is ontrent twee Engelsche mylen in 't ronde groot. Het is een onbewoont eilant; maer vol bosschaedje en geboomte: dies aldaer de volheit van branthout te bekomen is. Klip S. Andrea.

Op dit eilant stont ontrent des jaers vijftien hondert en vijf, een klooster van monniken.

Drie grote Duitsche mylen westwaerts van het eilant *Lissa*, leit een eilant *Melifello*, met vele witte klippen rontom het zelve. Melifello.

Achtien Engelsche mylen westwaerts van *S. Andrea*, en vijf Duitsche mylen van *Lissa*, leit een eilandeken *Il Pomo*, dat is de Appel, dewyl het zich van verre in de gedaente van eenen appel vertoont. Il Pomo.

Dicht aen de zuidzyde van het eilant *Lesina*, en benoorde het eilant *Kurzola*, en ontrent anderhalve myle ten weste van de uithoek *Sabioncella*, des lants van *Dalmatie*, leit een eilandeken *Torkela* of *Torkola*, en anders *Torta* genoemt: daer een kerkje op staet. Voor dit eilandeken en tusschen het eilant *Lesina*, heeft men goeden ankergront, daer de schepen voor alle winden kunnen beschut leggen. Het staet onder de Venetianen. Torkela.

Agoſta of Laguſta en Pelagoſa.

DIclit onder het vaſt lant van *Dalmatie*, en ten weſte niet verre van de ſtad *Ragouſa*, leggen verſcheide eilanden, als *Laguſta*, *Meleda*, *Giupana*, *Iſola di Mezo* en *Calamota*.

Ontrent voor en na het begin van deze eeuwe, voeren van de drie eilanden, *Calamota*, *Iſola di Mezo* en *Giupana*, vele grote oorlogs ſchepen, geſtoffeert met meenighte van geſchut, en met veel ſtrytbaer bootsvolk, die geduurigh de zee van *Italie* en *Spanje* doorkruiſten, tot grote ſchrik der Turken en andere Korzairen. Deze ſchepen, met die van de Republijk van *Ragouſa*, beliepen te zamen ten getale van over de hondert, en meer: behalve vele andere galioenen en kleine vaertuigen.

Drie mylen zuid-zuid-ooſt van het eilant *Leſina*, en ontrent een myle ten weſte van het eilant *Kurzola*, leit het eilant, *Agoſta* by d'Onzen, en anders doorgaens by d'Italianen *Laguſta* genoemt.

Het heeft ontrent veertien Engelſche mylen in de lengte, en vijftigh Italiaenſche in den omtrek. Het is wat berghachtigh, doch wel bewoont, en vruchtbaer van olye, wynen, koren, en andere vruchten. Het ſtaet onder het gebiet van de ſtad *Ragouſa*.

Het heeft aen het noord-weſt-eind een ſchone haven, daer in de ſchepen voor alle winden beſchut leggen.

d'Inwoonders dezes eilants zijn woeſte en ſterke mannen: en de vrouwen bovenmaten arbeitzaem.

Op het eilant *Laguſta*, en op andere eilanden daer ontrent, groeit overvloedigh veel zeker gewas of kruit, Finochio Marino, dat is, zeevenkel, en anders *herba di San Pietro*, dat is, kruit van *S. Peter*, by d'Italianen genoemt: gelijk het ook by d'Engelſchen gebroken *Sampere* of *Samphire*, en anders ook *Perchepier* geheten wort.

Het zee-varend volk aldaer kookt groote meenigte van dit kruit, en eet het met olye en edik, als ſalade.

Daer groeit ook zeker ander diergelijk kruit, behalve dat ieder blat, met een ſtekende punt of doorn bezet is.

De Ragouſers, of inwoonders der ſtad *Ragouſa*, bequamen het eilant *Laguſta* van zekeren *Stefano Giupano*, die namaals koning van *Raſſia* gekroont, en *Krapulo* gebynaemt wiert: met wien zy altyt eene nauwe vrientſchap onderhielden. Waer over de Laguſtaners onder het gebiet van *Ragouſa* bleven, tot aen het jaer drie hondert en acht. Als in dien tyt in *Raſſia* zeker koning *Urosk*, vader van *Stefano*, als keizer regeerde, beſchuldighden eenige baronnen van dat rijk, de Ragouſers by den zelven koning, met te zeggen, dat die een eilant bezaten, dat aen het rijk van *Raſſia* behoorde, en van hen onrechtvaerdelijk in bezit genomen was: waer over koning *Urosk* den Ragouſers aenſtonts deed aenzeggen, dat zy in het toekomend hem met het zelve eilant wilden laten geworden, dewyl hy het als zyne eigen goet wilde erkent hebben. Waer op de Ragouſers ten antwoort gaven, dat zy zulks noit zouden toeſtaen, dewyl zy het zelve eilant wettelijk bezaten, naerdienze dat van *Krapulo*, eertyts hun rechte heer, gekregen hadden.

Ma
Url

Dies Koning *Urosk* op de Ragouſers vergramt wiert, en zond aenſtonts eenigen heimelijk aen de Laguſtaners, om hen tegen de Ragouſers te doen opſtaen, met belofte van aen hen tolvryheit en vryheit te verlenen; en dat zy voortaen t'allen tyde door den zelven koning, tegen hunne vyanden, wie die ook zouden mogen zijn, beſchermt zouden worden.

De Laguſtaners, die toen het werk niet dieper inzagen, namen d'aengebode parthye van koning *Urosk* aen, en vielen van de Ragouſers af: die, zoo dra zy dat hoorden, aenſtonts ſchepen toe te ruſten, en volk worven, om het eilant *Laguſta* weer in te nemen.

Maer

Maer koning *Urosk*, des verwittight, deed hen aenzeggen, dat zy dien aenslagh wilden staken, of zou anders al hun lant laten verwoesten, en huizen in kolen leggen. Waer over den Ragousers, om een minder quaet voor te komen, besloten voor dien tyt stil te zitten, en niet anders te doen. Maer kort daer na maekten de Ragousers met koning *Urosk* vrede, die aen hen alle voorwendingen, die hy op het eilant *Lagusta* maekte, afstant deed; gevende desselfs inwoonders in handen van den Raet van *Ragousa* over. De Lagustaners zich ziende door die van *Rassia* bedrogen te zijn, zonden, met gemeen goetvinden, gezanten aen die van Ragousa, met ootmoedigh versoek, dat zy hen hunnen misslag, als door dwang begaen, wilden vergeven, en hen op nieu voor getrouwe en gehoorzame onderdanen aennemen, met beloften van zich altyt zoodanigh aen den staet van Ragousa te zullen dragen en quijten.

De Ragousers ontfingen het gezantschap der Lagustaners gunstigh en genadelijk, en bevestighden daer en boven, en vermeerderden eenige hunner voorrechten.

Augustino. Voor d'oosthoek van *Lagusta*, na het eilant *Meleda* toe, leit een klein eilant, *S. Augustino* genoemt. Tusschen dit eilandeken, en aen het zuid-oost eind van *Lagusta*, na de zyde van 't eilant *Meleda*, leggen vele klippen wel twee of drie mylen zeewaerts in: waer onder vele rudsen en blinden onder water leggen: waer op de zee met groot gewelt stort; waer over de Italiaensche zeeluiden zelfs zich niet betrouwen tusschen deze klippen deur te zeilen.

Tusschen het eilant *Agosta* en *Lissa*, en beweste *Agosta*, leggen twee eilandekens. Het naeste aen *Agosta*, op een afstant van anderhalve myle, heet *Katsola* of *Kasola*, en anders *Katza*: daer onder goede anker-gront is; doch wel veertigh vadem diepte.

Het ander eilandeken heet *Kusa* of *Kaëtse*, en leit drie mylen west ten noorde van *Agosta*, zuid-oost ten zuide, wel zoo zuidelijk, vier mylen, van de zuid-oosthoek van *Lissa*, en oost zuid-oost vier mylen van het eilant *S. Andrea*. Maer het eilant *Katzola* of *Kasolo*, leit zuid-oost ten ooste drie of vier mylen van *Lissa*, en ontrent anderhalve myle noordwest ten weste van het eilant *Agosta*.

Het eilant of de klip *Pelagosa*, by d'Italianen genoemt, leit op de noorder brete van veertigh graden, en twee en dertigh minuiten, ontrent midden in de golf van Venetien, bykans beide wallen van *Italie* en *Dalmatie* even na, en recht in 't vaerwater, acht of negen mylen noordwaerts van *Monte S.* * *Angelo*, een uithoek van *Italie*, ten zuide acht of negen mylen van het eilant *Lissa*, tien mylen zuid-west ten zuide van het eilant *Pomo*, en zes of zeven mylen zuid-west ten zuide van het eilant *Agosta*, en vijftigh Engelsche mylen van de stad *Ragousa*. Pelagosa.

* Of Capo Vestice.

Ontrent een kleine myle beooste, of oost ten zuide, van *Pelagosa*, leit een klip, byna zoo groot, als een schip in de lengte, en gelijks het water: daer de zee over hene brant. Ontrent ten halven wege tusschen beide, doch nader aen de klip voornoemt, leit noch een groter klip, doch boven water.

Eilant Korcyra Melena, nu Kurzola en Karkar.

Kolem. Tab. HEt eilant, by d'oude Grieken *Korcyra Melena*, dat is, *Zwart Korcyra*, genoemt, (tot onderscheit van het groot eilant *Korcyra*, nu *Korfu*) wort van d'Italianen nu noch gebroken *Kurzola* of *Kourzola*, en op Slavonisch *Karkar* geheten.

Het leit dicht tegen over een uithoek van het vast lant van *Dalmatie*, met een klipryke kanael, *Saboneira* genoemt, van eene myle breet tusschen beide, 3 of 4 mylen met zijn zuid-oost eind noord-west van het eilant *Meleda*, heeft het eilant *Lesina* ten noorde,

op vier Duitsche mylen, *Lagusta*, ten zuide, op anderhalve myle, en het eilant *Lissa*, ten weste, op drie Duitsche mylen. Het is zes of zeven Duitsche of dertigh Italiaensche mylen lang; doch niet zeer breet.

Aen de noord-zyde des eilants, tegen over de stad *Sabioncella* van het vast lant, leit een stad op een uitschietende stroke lants, ook *Kurzola* genoemt: doch begrypt niet meer als een vierendeel van eene Fransche myle, inden omtrek van hare muuren. Zy is evenwel met een bisschopelijken zetel verheerlijkt, en met omtrent duizent zielen bevolkt, en wort door eenen Venetiaenschen ondergraef bestiert.

In het midden der stad staet, op een verheven oort, eene dom-kerkje, aen *S. Mark* gewyd, daer alle de straten opwaerts na toe lopen, en zamen komen. Het is een zeer oud gebouw, en wort gezeidt door keizer *Diokletiaen* gestight te zijn: gelijk ook eenigen hem de stichting van de muuren der stad toeschryven. Het heeft van binnen twee ryen kolommen, d'eene boven d'andere. De bouwstoffe is byna gansch van marmer, dat op het zelve eilant, omtrent eene grote Duitsche myle van daer, uitgehouwen is: desgelijks zijn de meeste huizen van marmer gestight: hoewel dat niet glat geslepen of gepolyst is. Aen de voorgevel, onder de hoek des daks, of op de hoek van de voorgevel, op den top, pronkt een marmer borststuk van een gekroonde vrouw, welke eenigen voor de gemalin van keizer *Diokletiaen* houden: want het is, gelijk de kerke, een oud stuk werks.

Behalve de stad leggen op het eilant vijf dorpen, elk met veertien of vijftien hondert zielen bevolkt: hoewel de stad, gelijk gezeit is, niet boven de duizent bevangt.

De stad heeft een goede haven; daer de schepen overal aen kunnen komen, en voor alle winden beschut leggen.

Het eilant is by na gansch met bosschen van hoge bomen bewassen: daer in vele wilde dieren houden. Het is den Venetianen zeer dienstigh: dewyl het hout tot den scheepsbouw verschaft: want de Venetianen komen aldaer dikwils hunne schepen vermaken en kalfateren.

Daer in hout, onder andere, een dier, by na van gestalte als een hont: maer het heeft een geluit of gekrys, als een kat, kalf of pau. Indien men des nachts by deze bosschen een vuur ontsteekt, dan hoortmen een groot getal van die dieren kryten, en een yzelijk en vervarelijk geluit maken: ja de genen, die hen noit gehoort hebben, menen, dat zy menschen van verre horen kryten. Men zeidt zy de lyken en dode menschen uit d'aerde opgraven en eeten. Voorts zijn deze dieren nergens toe goet, als om van dier vellen eenige slechte voederwerken te maken.

De Grieken noemen dit dier Zachalia, en de Turken Tchakal, en d'onzen in Indiën, (daer het veel, als ook in Klein *Asie*, hout,) jakhals: maer by d'oude Grieken wiert het hyéna geheten.

Het eilant is vruchtbaer van wynen: maer geeft nauliks zoo veel korens, als tot onderhout der eilanders van node is. Men vangt in zee, onder dit eilant, ook veel sardyn: want sardyn en wynen zijn de voornaemste inkomsten des eilants.

Het eilant *Kurzola* stont wel eer onder die van de stad *Ragousa*: maer de Venetianen maekten het hen, by dezen kluchtigen en belaggelijken voorval, afhandigh. De Ragousers waren t'eener tyde met de Venetianen in krakeel vervallen, die eene klip bezaten, *S. Mark* genoemt, welke zoo na by de stad *Ragousa* lagh, dat zy dezelve kon in dwang houden. Ook hadden de Venetianen eenige kleine rotse, noch nader aen de stad gelegen, welke op den top geen meerder vlakken gront had, als tot de grontvest van een middelmatigh huis vereischt wiert: het welk men namaels daer op gebouwt heeft.

De Venetianen zonden dan op zekeren nacht derwaerts volk, dat op deze rotze eene kleine vesting van kardoes of bortpapier, met aerdverwe bestreken, schielijk toestelde, en

en braght 'er ſtukken geſchuts, van hout gemaekt met 'er haeſt op.

Wanneer die van *Ragouſa*, des uchtens, deze veſting dus in zoo korten tyt voltoit, en met geſchut geſtoffeert zagen, ſtonden zy daer over zeer verſtelt en verſlagen. Dies verzoghten de *Ragouſers*, om met de Venetianen in geſprek en tot een verdragh te komen, en waren wel te vrede, om van die bril, voor het eilant *Kurzola*, ontſlagen te zijn, dat zy aen de Venetianen, in verwiſſeling van deze ſlechte rotſe, overgaven. Maer van de klip van *S. Mark*, welke de *Ragouſers* ook eiſchten, wilden de Venetianen hen niet hooren ſpreken.

Het vaſt lant, langs de zeekuſt, tegen over dit eilant gelegen, ſtaet noch onder die van Ragouſa, en hebben aldaer op eene uithoek eene ſtad *Sabioneira* of *Sabioncella* genoemt, met ſchone hoven.

In de vaert tuſſchen het eilant *Kurzola*, en het vaſt lant van *Sabioncello* of *Sabioneira*, is het neffens de ſtad *Kurzola* twintigh vademen diep: met overal een ſchonen en vaſten ankergront.

Tuſſchen *Kurzola* en *Leſina*, leit het eilant *Torkela*. Aen de zuidweſtzyde des eilants, en anderhalve myle noord ooſt ten ooſte, van het weſteind van het eilant *Agoſta*, leit een goede haven, *Porto Karbon* genoemt, daer de ſchepen achter twee of drie eilandekens op een ſchonen gront leggen. Aen het zuid-ooſt eind des eilants leggen vele klippen, doch meeſt boven water. Torkela.

Eilant Meleda.

ONtrent drie of vier Duitſche mylen, zuid zuid-ooſt, van het zuid-ooſt-eind van het eilant *Kurzola*, zes mylen, ooſt ten zuide, van het eilant *Agoſta*, en weſt vijf mylen van de ſtad *Ragouſa*, leit een eilant *Meleda* nu, en by de Slavonen *Mliet*: maer was by d'ouden [a] *Melita* en [b] *Melegene* genoemt. Het heeft ontrent dertigh Italiaenſche mylen in de lengte en zeſtigh in de ronte, en is voorzien met goede zeehavens. Het heeft een ſtedeken van een zelven name, en ſtaet onder het gebiet der ſtad *Ragouſa*.

[a] Plin. [b] Ptolem.

Het heeft aen de zuid-zyde een luſtigh meir of zeeboeſem van zoutwater, lang ontrent twee Italiaenſche mylen, en breet eene myle, en begrypt bykans zeven mylen in den omtrek, met een zulken engen gat of opening, waer door het zee water inloopt, dat nauliks kleine berken daer door kunnen varen. Ook zou men, met het ſpannen van eene dikke yzere keten, in het midden, voor den mont des meirs, aen deze kleine vaertuigen, het invaren kunnen beletten.

Mauro Urbin deſcript di regn. Sciavon.

Dicht op den kant, rontom dit meir, groeien wilde pyn-bomen, eiken en andere bomen, die des zomers den genen, die langs dit meir tot vermaek wandelen, ſchaduwe tegen de hitte der zon verlenen. Aen zommige groene takken, die over het water hangen, zitten oeſters gegroeit.

Daer en boven voed dit meir allerlei ſlagh van zeeſlekhoorens, en overvloedelijk veel viſch; allermeeſt Oraten, Varoli en [c] Triglie by d'Italianen genoemt: die in grote de genen overtreffen, welke op andere plaetſen gevangen worden.

[c] Barbelen.

In dit meir ſchieten by wyle uit zee zeebeiren of zeekalveren, die aldaer grote ſchade aen de viſch doen. Wanneer die daerna weer in zee tragten te gaen, worden voor het gat, daer zy door willen, grote netten door de viſſchers geſpannen. Als zy dan zich daer in zien vervallen, en van de viſſchers beſprongen worden, weten zy haer wonderlijk te beſchermen.

Maer ondertuſſchen zy binnen dit meir beſloten zijn, komen zy dikwils langs het ſtrant, en laten haer zonder eenige vreze zien, en tonen met zekere gebaren, die zy maken, al het geen te verſtaen, dat haer gezeit wort.

In een inham of kreke van dit meir, leit een kleine klip of rotſe, op wel-

ke een fraeie abdye en klooster, door de zwarte Monniken van *S. Benediktus*, het opperhooft der Vergadering van die orde, gestight is.

Na by het meir zietmen op een lustigen oort, *Porto Palazzo* genoemt, langs de zee, noch de puinhopen van een paleis, door *Agesilaus* gesticht, die aldaer door keizer *Severus* gebannen was.

Want als *Severus*, na het overwinnen van *Pescennius*, door *Cilicie* (nu *Karamanie*, een gewest in Klein *Asie*) trok, quamen hen alle de groten, behalve *Agesilaus* (geboortigh van *Zerbus*, een stad van *Cilicie*,) te gemoet treden; waer over keizer *Severus* op *Agesilaus* vertoornt wiert, en hem in ballingschap na het eilant *Meleda* zond; alwaer hy bleef, ter tyt *Antoninus*, na *Severus*, keizer wiert. Want hebbende *Oppianus*, zoon van *Agesilaus*, terwyl hy met den vader in ballingschap was, een verhandeling van den vischvangst, en jaght met honden, in helden veirsen gemaekt, en dat aen keizer *Antoninus* vertoont en opgedragen, verworf die daer door genade van den keizer, om weer met zijnen vader in het vaderlant herstelt te worden. Namaels is het paleis voornoemt door de Sarraçenen verwoest.

Appian. Alexand. Na keizer *Augustus Dalmatie* had t'ondergebraght, overwon hy in een zeegevecht die van het eilant *Meleda* en *Korzula*, die met hunne schepen de zee onveiligh gemaekt hadden: waer over hy alle baerdeloze jongelingen deed doden, en andere tot slaven verkopen.

d'Inwoonders dezes eilants spreeken veeltijts, het geen merkwaerdigh en wonderlijk is, tegen elkanderen, door gezyfel of getjilp met den mont, en verstaen zich onderling zeer wel, schoon d'een verre van den ander afstaet: ja immers zoo wel, als of zy woorden tegen elkanderen uitten.

Op dit eilant is een dorp, *Babi Nopogli* geheten, en eene kerke van *S. Pancratio* en *S. Michiel*.

Het eilant *Melita* was by d'ouden door zekere hontjes vermaert, die na dit eilant, (als *Kallimachus* by *Plinius* getuight,) de Melitenser of Meliteesche hontjes genoemt wierden. Maer allermeest waren die by de Oude *Sybariten*, (een lekkertandigh volk, en tot overdaet, brassen en slempen boven maten genegen,) wonder gewilt en aengenaem. Hier uit was by d'oude Grieken een Grieksch spreekwoort, *Melitaion Kynidion*, dat is, *Meliteesch hontje*, ontstaen: het welk op die honden geduit wiert, die slechts tot vermaek, en niet om den jaght, of tot bewaring van tuinen en huizen gehouden wierden. Of dit spreekwoort wiert ook op eenen mensch gepast, wiens werk nergens toe nut, noch dienstigh is.

Het eilant *Meleda* heeft eene gezonde lucht, en overvloet van versch water. Mauro Urbin.

Het wester deel is het schoonste, bewoonste, en cierlijkste deel des eilants, zoo ten aenzien van tuinen, als paleizen: hoewel overal vele fraeie gebouwen, lustige tuinen, en wynrijke heulen leggen.

Wanneer het eilant *Meleda*, by verloop van tijt, onder het gebiet van zekeren *Dessa*, heer van *Chelmo*, en hertogh van *Rassia*, die het Roomsch geloof beminde, gekomen was, gaf die, op het jaer elf hondert een en vijftigh, het zelve eilant aen drie monniken van de bovengemelde Abdye, als *Marino*, *Zimeon*, en *Johannes*, beneffens alle de landeryen, inkomsten, en inwoonders des eilants. Sedert hebben die monniken op het zelve eilant, daer na, met bystant van den heer van *Chelmo* en *Rassia*, en uit d'aelmoesen der Ragousers, eene kerke van *S. Maria* gestight, en op een klip, in het meir voornoemt van dit eilant, een klooster, tot verblyf der *Benediktyner* monniken, gebouwt. In deze kerke staet een zeer oud beeld, *Madonna di Meleda* genoemt, dat in voorige tyden in groote eere gehouden wiert.

De zoon van *Tomask*, koning van *Bosnie*, trok eertyts na het eilant *Meleda*, om aen het zelve beelt gelofte te doen: maer hy overleed aldaer aen eene hete koortse. Op zijn graft leestmen noch dit Latynsch opschrift:

HIC

HIC JACET FILIUS TAMASCI REGIS BOSNIÆ.

Hier leit de zoon van Tamaskus, koning van Bosnie.

Maurin Urbin. Deze *Benediktyner* Abdye heeft byna altyt vele geleerde mannen gehad, en voortgebraght, als onder andere, *Marcore de Bobali*, die eenen geest van voorzegging had, en in de H. Schrift boven mate ervaren was: *Chrisostomo Kalvino*, die aertbisschop van *Ragousa*, en in de Griekſche, Latynsche en Hebreeusche tale ervaren was: *Basilius di Gradi*, namaels bisschop van *Stagno*: *Jan Baptista di Giorgi*, opperhooft van deze Vergadering der *Benediktyner* orde: *Benediktus di Mense*: *Kornelio Francisco*, alle mannen van grote geleertheit en kennis in verscheide talen: *Eusebio Taboga*, die in de Latynsche tale de jaerboeken van de stad *Ragousa*, en het leven der Pausen beschreven heeft: *Mauro Urbini*, die een geheel boek, in den aenvang dezer eeuwe, van het rijk der Slaven of Slavonen in d'Italiaensche tale, in 't licht gebraght heeft.

Wanneer op het jaer vijftien hondert acht en dertigh, twalef galeien van paus *Paulus* de Derde, onder beleit van *Patriarcha Aquileia*, aen dit eilant gekomen waren, trad het volk daer van te lande, en verwoeste en plonderde het zelve eilant deerlijk.

Het eilant *Meleda* is door de visch sardyn beroemt, die onder de kust overvloedelijk veel gevangen wort.

In de vaert, tusschen het eilant *Meleda*, en de vaste kuste van *Dalmatie*, kunnen de schepen ankeren: hoewel het daer zeer diep is. Neffens de noordweste hoek heeft men vyftigh, en neffens het zuid-westeind dertigh vademen waters.

Dicht beooste *Meleda*, en na by de vaste kust, leit een eilandeken Guipana. *Giupana* en anders *Ioppana* of *Supanna*, dat een goede haven heeft.

Het strekt in de lengte van 't weste na 't ooste, tot eene streke van vier Italiaensche mylen, en is ontrent tien in den omtrek groot. Het is een edel eilant, zoo door desselfs lustigheit, als door d'edelheit van wynen, die het voorbrengt.

Het kanael, tusschen *Meleda* en *Zupanna*, is niet meer als vier of vijf Engelsche mylen breet, maer zeer diep, en heeft veertien vadem waters.

Deze twee kleine eilanden, als *Giupanna* en het volgend *Isola di Mezo*, zijn wel bewoont, en hebben fraeie gebouwen; maer geen overvloet van eenige dingen, als van wyn.

Isola di Mezo &c.

VOor de noord-oosthoek van het eilant *Meleda*, na het vast lant toe, leit een klein eilant *Isola di Mezo* by d'Italianen genoemt, dat zoo veel als *eilant van het midden* gezeit is, om dat het midden tusschen twee andere eilandekens, *Kalamota* en *Giupana*, gelegen is. Het heeft ontrent tien mylen in den omtrek, en leit zoo dicht aen het vast lant, dat het van verre geen eilandeken; maer vast lant of aen het vast lant schynt gehecht te zijn.

Het had, des jaers vijftien hondert en vijftigh, twee kloosters: het een *Santa Maria di Bizo*, en het ander *Sant Nikolo* genoemt.

Het heeft prachtige gebouwen, en ontrent zeven hondert haert-steden. De gront des eilants is uit de natuur steenigh en onvruchtbaer; maer wort door vlyt en arbeit der eilanders tot vruchtbaerheit gebraght.

Het heeft vele fraeie lusthoven en boomgaerden, beplant met allerleie bomen: maer voornamelijk met oranje, citroen, vyge, olijf en laurier boomen. Daer valt kostelijke wyn, en de vrucht Sintjans broot, in overgrote meenighte. De have en zee verschaffen allerlei smakelijke visch.

Dicht beooste of beneffens *Isola di Meso*, leit een eilandeken *Kalamota* genoemt, daer een kerkje op staet. Kalamota.

Het is kleinder als *Isola di Mezo*, ook zoo vruchtbaer niet, en minder bewoont: maer brengt zeer goede wynen voort; die merendeels

ros

ros of root, en zeer sterk zijn: doch daer valt niet genoechzaem korens.

Daerna volght de klip of eilandeken, *S. Andrea* genoemt, dat met een klooster voorzien is. Beide deze laeste eilanden leggen achter malkanderen: het eerste na zee, en het ander na het vast lant toe. Zy staen beide onder het gebiet van de stad *Ragousa*.

Kromma

Kromma, en anders *Chiroma* is een klein eilandeken, dicht voor de haven van *Ragousa*, en recht tegen over het kasteel van *Ragousa* gelegen. De Venetianen bezitten dit eilandeken, en hebben het noit aen die van *Ragousa* willen verkopen: dewyl zy daer door die van *Ragousa* in toom kunnen houden. Want als die dit eilant hadden, zouden zy ongetwyfelt daer op een vesting of kasteel leggen: en zou dan niemant, hen van dien kant, eenige schade kunnen aen doen. Achter dit eilant is een ree: alwaer men met schepen voor alle winden bevryt kan leggen.

Het eilant *Melanto* leit twee mylen beooste *Kromma*, en voor *Porto Melanto*, eene haven van de vaste kust van *Dalmatie*. Melanto.

Ontrent vier mylen meer na 't ooste, leit aen den mont van een inham, daer aen de stad *Budoa*, op het vast lant is gelegen, een hoogh eilant.

Eilanden of klippen Echinaden, nu Kurzolaren.

De naem *Echinaden*, met den welken deze eilanden of klippen by d'oude Grieken en Romeinen bekent zijn, wort gezeit herkomstigh van het woort *Echinus* te zijn, dat een zee-egel op neerduitsch gezeit is; 't zy die eilanden alzoo genoemt waren, van wegen de rou en scherpheit van stenen en klippen, in vorm van een zee-egel, of dewyl zich op deze eilanden, tusschen de klippen en stenen, meenighten van echinen of zee-egels onthielden: of uit oorzake die eilanden qualijk en bezwarelijk met schepen aen te doen zijn: op een zelve wyze, als de zee-egels door hare stekende vinnen qualijk aen te doen of aen te raken zijn. Of zy wierden d'Echinaden genoemt, na zekeren wichelaer *Echinus*, die zich by ouds op een van deze eilanden onthield. Anders wierden zy by d'Ouden ook Cefallenen genoemt, na zekeren *Cefalus*, zoon van *Dioneus*, die in oude tyden daer over heerschte.

Steph.

Strab.

Strabo stelt alle d'eilanden *Echinaden* (daer onder hy ook rekent d'eilanden, *Thoas* by *Homeer*, en *Oxen* by de Grieken genoemt: hoewel *Plinius* d'eilanden *Oxen* van *d'Echinaden* schynt t'onderscheiden: desgelijks het eilant *Dulichium*) oostwaerts van d'eilanden *Cefalenie* en *Zaçyntos*, voor het lant van *Akarnanie*, en voor het begin van den * *Korintischen* zeeboesem, en voor de uitwatering of mont van den reviere *Achelous*, die uit den bergh *Prudus* komt, en *Akarnanie* van *Etolie* scheit, en door *Dolope*, en door de vlakte van *Akarnanie*, *Etolie* en voorby de stad *Straton*, nu *Diagamesto*, en *Eniaden* vloeit, en aldaer midden in zee valt, en midden door deze eilanden hare stromen zend: te weten, hy stelt het verste eilant vijftien, en het naeste vijf stadien van daer: met byvoegen, dat de uitwatering der riviere *Achelous*, door d'opgeworpe slijk van de zelve riviere, zommige eilanden tot vast lant gemaekt had, en noch meerder, by aldien zoo veel slijk aengevoert wort, tot vast lant zou maken.

* Nu Golf of Lepanto

Desgelijks stelt *Thucydides* vele of de meeste eilanden *Echinaden*, tegen over de stad *Eniaden*, en niet verre van de monden of uitwateringen der reviere *Achelous*.

Plinius stelt dezelve eilanden voor het lant van *Etolie*, en voor dezelve diep in zee d'eilanden *Cefalenia*, *Zacynthos*, *Ithaka*, *Dulichium*, *Same*,

Porcach Gotov.

me, *Krocylea*, tusschen het eilant *Lukadie*, nu *S. Maura*, en het lant van *Achaia*.

Eenige hedendaeghse schryvers stellen d'eilanden *Echinaden*, (nu *Kurzolaren* of *Kruzolaren*, en anders *Kuzolari*) na den voorgang van *Strabo*, aen den mont van den *Korintischen* zeeboesem, (nu *Golfo di Lepante*, en anders *Golfo di Pataras* by de Venetianen, en by de Turken *Inebechtin* genoemt) noordwaerts twintigh Italiaensche mylen van het vast lant, ten weste vijf en veertigh van het eilant *S. Maura*, en ontrent tachentigh ten zuide van het eilant *Zante*.

Andere stellen d'eilanden, of liever klippen, *Echinaden*, tusschen het eilant *Ithaki*, anders *Cefalonia Piccola*, en tusschen den mont van de Golf van *Lepanto*.

De reviere *Achelous*, die door *Akarnanie*, (een lantschap van Griekenlant, en nu *Karnia* den *Despotata* genoemt) vloeit, en in zee uitkomt, had, al ten tyde van *Herodoot*, de helft van de eilanden *Echinaden* tot vast lant gemaekt.

Van gelijken getuight *Thucydides*, dat eenigen der eilanden *Echinaden*, dewyl de grote reviere *Achelous* altyt slijk by een sleept of ophoopt, tot vast lant gemaekt worden. En het is geloofelijk, (voeght hy daer by) dat zy alle in korten tyt het zelve staen te lyden: want de vloet of stroom van den *Achelous* is groot, waterrijk en drabbigh: en d'eilanden zijn veelvoudigh, en worden door het opwerpen van slijk, uit oorzake dezelve niet verspoelt, aen malkanderen gehecht. Zy leggen overhants of overzy, het een om het ander, en niet op een rechte ry, en geven gene rechte doorgangen aen het water in zee.

Het eilant *Artemia* was eertyts, (volgens bericht van *Strabo*, uit zekeren aelouden schryver *Demetrius Scepsius*,) een van d'eilanden *Echinaden*; maer is tot vast lant geworden: en eenige andere eilanden ontrent de reviere *Achelous* hebben den zelven toeval geleden, door het opwerpen der zee uit de reviere. Ook worden, als *Hesiodus* zeid, d'overige eilanden zamen by een opgehoopt. Strab.

Desgelijks gedenkt *Plinius*, dat de reviere *Achelous*, door het geduurigh aenvoeren van aerde, het eilant *Artemia* aen het vast lant gehecht hebbe.

Daer en tegen schynt *Plinius* op een andere plaets te schryven, dat d'eilanden *Echinaden*, door het opwerpen der reviere *Achelous*, ontstaen en zamen gehoopt of opgesmeten zijn: gelijk het grootste gedeelte van *Egypten*, door den Nyl, opgesmeten of opgeworpen is.

Strabo en *Thucydides* stellen beide zeer vele eilanden *Echinaden*: zonder evenwel eenige by name te noemen. *Strabo* maekt ook het *Dulichium* van *Homeer*, tot een van d'eilanden *Echinaden*, dat hy zeidt, by zijnen tyt *Dolicha* geheten te zijn, en nessens de stad *Eneas* of *Eneaden*, en voor de monden van de reviere *Achelous*, en hondert stadien, (ruim drie Duitsche mylen) van *Araxus*, een uithoek van het lantschap van *Elis* (nu *Capo di Chiarenza*) te leggen.

Hy rekent ook d'eilanden, *Oxen* by de Grieken, en by *Homeer Thoas* genoemt, onder d'eilanden *Echinaden*, die hy in het begin van den *Korintischen* zeeboesem, (nu *Golfo di Lepanto*, en *Golfo di Pataras*, en by de Turken *Inebechtin* genoemt) en dicht aen de monden van de reviere *Achelous* stelt.

Plinius stelt na d'eilanden *Echinaden* negen andere: als *Egiala*, *Kotonis*, *Thyatira*, *Geoaris*, *Dionysia*, *Cyrnus*, *Chalcis*, *Pinara*, en *Mystus*. Doch het eilant *Dulichium* rekent hy niet onder *d'Echinaden*: gelijk *Strabo*, en, na zijnen voorgang, *Stephanus*.

Eenigen houden de eilanden *Echinaden* voor de eilanden, die *Strofaden* by d'oude Grieken, en nu noch *Strofadia* en *Strivali* geheten zijn, doch t'onrecht: naerdien die meer als twintigh mylen zuidelijker, en voor by het eilant *Zante*, leggen.

Andere houden d'eilanden *Kurzolari* slechts voor drie klippen, die niet groot zijn; hoewel de een groter, als d'ander: ontrent twintigh Italiaensche mylen van het vast lant gelegen: desgelijks schryft *Sandys*, Porcach.

dat de *Kurzolaren* veel meer klippen, als eilanden zijn.

In de zeekaerten vind men ook die eilanden niet by name uitgedrukt; maer alleenlijk vier klippen, zonder namen, tegen over de golf van *Lepanto* aengewezen: tusschen het eilant *Cefalonia*, ten westen, en tusschen den mont of ingang van de golf van *Lepanto*, ten ooste.

Meges, zoon van *Fyleus*, en zoons zoon of neve van *Augeas*, heeft, ten tyde des Trojaenschen oorloghs, over het eilant *Dulichium*, en over de andere eilanden *Echinaden*, en over d'eilanden *Oxen* of *Thoas* geheerscht, als *Strabo* uit *Homeer* aldus getuight.

Augeas, vader van *Fyleus*, gebood over het lant *Elea* en over *d'Epeiers*: dies *d'Epeiers* dezelve eilanden bezeten hebben, die met *Fyleus* na *Dulichium* optrokken: want aldus zingt *Homeer* in zijne lyste der schepen, die na *Troje* ten oorlogh voeren. *Maer die uit Dulichium, en uit de Heilige eilanden der Echinaden quamen, die over zee voor Elis woonen, daer over gebood Meges, Fyleus zoon, als een Mars: dien de ridder Fyleus, een godsvrient, gewan, en die voor de gramschap van zijnen vader na Dulichium trok. Dezen volghden veertigh schepen.* Dus verre *Strabo*.

Zoo de poëten beuzelen, zouden eenige nymfen, uit oorzake zy de godheit van de naby gelege reviere *Achelous* veracht hadden, met aen hem gene offerhande te willen doen, aldaer in zee gedompelt, en in deze klippen *Echinaden* verandert zijn.

Strab. Alle d'eilanden *Echinaden* zijn klein en onbebouwt, merendeels steenachtigh, rou, en onvruchtbaer; waerom zy ook onbewoont blyven leggen: hoewel des niettemin by d'ouden zeer beroemt: want *Homeer* noemt die, gelijk gezeit is, de Heilige *Echinaden*.

De eilanden *Kurzolaren* zijn inzonderheit vermaert en gedenkwaerdig geworden door den zeeslag, die tusschen *Don Jan* van Oostenrijk, onechte zoon van keizer *Karel* de vijfde, als admirael, en tusschen den Turkschen zeevooght *Ali Bassa*, des jaers vijftien hondert een en zeventigh, den zesten van wynmaent, dicht by dezelve geviel. Vijf en twintigh duizent Turken bleven verslagen: vier duizent wierden gevangen, en veertien duizent kristen slaven verlost.

Eilant Saso, nu Soaseno en Sassino.

[a] Strab. [b] Plin. Lucan. Sil.

Het eilant by d'Ouden [a] *Saso* of *Sasso*, en anders [b] *Sasonis* genoemt, heet nu noch *Saseno* en *Sassino*, en in de zeekaerten *Soaseno*.

Het leit in den mont of ingang vande golf van *Venetien*, op de rechte zyde, en wort met de Golf van *Lodrin* ten zuid-weste bespoelt, recht tegen over *Valone*, by ouds *Aulo*, eene stad van *Epirus*, nu *Albanie*, op een afstant van zes Italiaensche mylen, en tien of elf Duitsche mylen Noord-noord-west van het eilant *Korfu*, vijfduizent schreden, of vijftigh Italiaensche mylen, van *Japygium*, nu *Capo S. Maria*, een uithoek des lants van *Japygie*, nu *Terra d'Otranto*, en na by *Orikus*, eene stad van *Epirus* of *Albanie*.

Strabo stelt het eilant *Saso* bykans in de midden doorvaert, tusschen *Epirus*, nu *Albanie*, en tusschen de stad *Brundusium* (nu *Brindes*) vier hondert stadien van *Brundusium*.

Lukanus noemt *Saso*, van wegen desselfs lagen stant, het lage *Saso*, gelijk andere het slechts een klip noemen. Aen den binnen kant van *Soaseno* is een kleine voetstrant; daer neffens de zeeman versch water bekomen kan, dat uit een gat van het geberghte, als uit een fontein, afloopt. Het is het eerste eilant in de *Ionische* zee, dat de Turksche keizer wel eer in het bezit had.

Het

Het dient den *Korzaien* of zeerovers tot een hertret en ree, en was daer over, al ten tyde van *Plinius*, by ouds berught: want achter dit eilant kunnen grote schepen veiligh op een geheel wekengront, van tien of twalef vadem diep, ten anker zetten.

Niet verre ten noord-ooste van het eilant *Sassino*, zijn in zee de vischbanken of vischstalen, daer op overvloet van visch gevangen wort. d'Eilanders, of visschers, zouten en drogen de kuiten van de gevange visch in de Zon, dat dan *Botargo* is: de rest wort in pekel geleght.

Het eilant is ook door de koraelvisschery beroemt.

Van het eilant *Sassino* ziet men daer tegen over op het vast lant van *Dalmatien*, de hoge bergen van *Chimera*, by ouds *d'Akrokerauniſche* bergen genoemt.

Eilanden van Trimiti of Tremiti, anders eertijts Diomeden of Diomedien.

Vier of vijf mylen ten zuide van het eilant *Pelagosa*, en by na zoo verre ten noordweste van de kust van *Puglia*, een lantschap van *Italie*, en zeven of acht mylen van d'uithoek *Capo Vestice*, of *Monte S. Angelo*, (by ouds *Garojanum* genoemt,) leggen vijf eilanden, by d'Ouden *Diomedien* genoemt, na koning *Diomedes*, zoon van *Tydeus*, koning van *Etolie*; maer worden nu by d'Italianen, na een der voornaemste eilanden, *Isole di Trimiti*, of *Tremiti*, dat is, eilanden van *Trimiti*, geheten.

Ptolemeus stelt d'eilanden *Diomedien*, ten getale van vijf, zonder die evenwel by name te noemen.

Maer *Strabo* en *Plinius* stellen slechts twee eilanden, met den naem van *Diomeden*, of *Diomedien*, (welk laeste, volgens *Plinius*, ook van eenigen *Teutria* geheten was) en *Stephanus* en *Mela* niet meer, als een eenigh eilant *Diomedea*: hoewel dat eigentlijk het voornaemste van allen was, en nu *S. Nicola* of *Maria di Trimiti* genoemt wort.

Strabo stelt de twee eilanden *Diomedien* in de zee, welke na by de steden *Kanusium* en *Argiripa* is: en *Solinus*, na den voorgang van *Plinius*, voor of tegen over de kust van *Apulie*, *nu Puglie*.

Alle deze eilanden staen onder het koningrijk van Napels: maer behoren eigentlijk de kanoniken of regulier monniken van *S. Jan van Lateraen* toe.

Onder deze eilanden zijn drie de voornaemste: met name. *Santo Nicola*, anders *S. Maria di Trimiti*, *San Domino* en *la Caprara*, die tegen elkanderen over in een driehoek leggen. Tusschen *Tremiti* en *San Domino*, leit *Credascio* of *Credazzi*, het vierde eilant; maer is veel meer een klip: gelijk ook het vijfde, *Vecchia*, en anders *Gadizzo* genoemt.

In de zeekaerten worden deze eilanden *S. Maria di Trimiti*, *Jacomo*, *Galitia*, *Caprara*, en *Gimnasi* genoemt.

Maer het voornaemste van alle deze eilanden is het geen, dat by *Tacitus Trimerus* of *Trimetus*, en by *Plinius Diomedea*, en nu noch *S. Maria* of *San Nicolai di Trimiti*, en by wyle enkelijk *San Nicola* by d'Italianen genoemt wort. Op eenen heuvel, of op een hoge en ontoegankelijke rotse van dit eilant, leit een vast en sterk kasteel, onder bescherming van eene krygsbezetting. Daer is ook een treffelijk klooster der regulier kanoniken van *S. Jan van Latraen*: beneffens een kerkje, aen de Maeght *Maria* gewydt: dat, onder de Roomsgezinden, door mirakelen berught is.

Keizer *Augustus* had op dit eilant *Trimerus*, nu *Trimiti*, zoo *Tacitus* getuight, zijne nicht, na zy van overspel overtuight was, in ballingschap gezonden.

Het een der eilanden *Diomedien*, was eertyts, volgens *Strabo* bewoont: maer het ander wiert gezeit woest te zijn.

Het eilant *Diomedea*, of het eilant van *Diomedes*, gelijk het ook *Plinius* aldus op een andere plaets noemt, was, volgens zijn schryven, door

de grafstede van den zelven *Diomedes* edel en beroemt: want men zeidt *Diomedes*, koning van *Etolie*, en zoon van *Tydeus* en *Deiphiles*, by geval aen dit eilant zou gelant en aldaer, na hy zijnen zetel op het zelve gevestight had, gestorven en begraven zijn: gelijk ook noch zijn graft, en dat van zijne gemalin en zoon, nessens het kasteel, volgens verhael der inwoonders, getoont wort. Ook getuight *Solinus*, na den voorgang van *Plinius*, dat het eilant, voor *Apulia* gelegen, door het graf en den tempel van *Diomedes* uitmunt.

Op het woest eilant *Diomedia* zou *Diomedes*, zoo eenigen, volgens *Strabo* beuzelen, verdwenen, en zijne makkers vervogelt of in vogelen verandert zijn, die ook nu * noch (zeid hy) eenighzins in wezen zijn, en een zeker menschelijk leven leiden, met ordre van leefmaet t'onderhouden, zich tegen weldadige menschen zaghtmoedigh te toonen, en quaetdoenders en boosaerdigen te schuuwen.

* Ten tyde van Strab.

Men zeidt op zijn graf een platanus of ahornboom, die zeer schaduw rijk was, geplant stont. Dees platanus of ahornboom was, zoo *Plinius* getuight, alleenlijk om de schaduwe, uit een anderen werelt of aertbodem, door de *Ionische* zee, na het eilant van *Diomedes*, om desself grafshalve, allereerst overgevoert, en van daer na *Sicilie* en *Italie* overgebraght.

Plinius. Het eilant *Diomedea* alleen, en geen andere oort van den ganschen aertbodem, voede in aeloude tijden zekere vogelen, *Diomeden*, of *Diomedische* vogelen, en anders katarakten by d'ouden genoemt. Zy waren den vogelen meirkroeten of riethoenders gelijk, en wit, en hadden tanden en oogen van een vuurige kleure. Zy hadden altyt twee leitsmannen by zich: d'een geleide of voerde den trop, en d'ander dreef dien voort. Met de bek holden zy kuilen of grippen uit, en spreiden dan daer over een horde, en bedektenze met d'aerde, welke te vore uitgedolven was: in deze grippen broeiden zy jongen uit. Ieder grip had twee deuren: door de deure na 't ooste gingen zy ter weide uit, en quamen, door de deure na 't weste, weerom in. Wanneer zy den buik wilden ontlasten, dan vlogen zy altyt tegen de wint op. Den vreemdelingen, of Barbaren, beledighden zy met geklank en gekrys, en streelden alleenlijk de Grieken, met een wonderlijk onderscheit: als of zy dat den geslaghte van *Diomedes* bewezen. Zy doorspoelen en zuiveren dien tempel met vollen kele en natte slaghveren: waer uit een fabel ontstaen is, dat de makkers van *Diomedes* in dier gestalten verandert waren. Dus verre *Plinius*.

Byna in een zelven zin beschryft *Solinus*, hoewel met verdraeide woorden van *Plinius*, de vogelen *Diomeden* aldus. Het eilant *Diomedea* voed alleen de vogelen *Diomeden*: want dit slagh van vogelen is nergens, als aldaer: Dit alleen kan gedenkwaerdigh geacht worden: 't en zy andere dingen, die niet over te slaen zijn, daer by quamen. Zy zijn van gestalte byna als de meirkroeten: wit van kleure en vuurigh van oogen, met een getande bek. Zy vliegen by troppen: en niet zonder reden zijn 'er twee leitsmannen, die den trop bestieren. d'Een gaet voor den trop, d'ander volght dien na: die, op dat hy door 't gelei een zekeren weg bestiert, en dees, op dat hy de lomen met aenprikkelen voortdryft: deze tught wort in de gaende onderhouden. Wanneer de tyt van jongen te krygen op handen is, dan hollen zy met de bek kuilen of putten uit. Daerna leggen zy scheutjes laeghs wyze daer onder, in vorm van gevlochte horden, en bedekken aldus het uitgeholt, op dat hen gene dekselen zouden ontbreken. Indien misschien de wint de houte hutjes of huisjes moght wegh nemen, zoo verzwaren zy dien stapel met d'aerde, welke zy uitgegraven hadden, wanneer zy de putten maekten. Aldus maeken zy de nesten met een tweedeurigen toegang, en niet by geval: want zy stellen, na de streken des hemels, de uit en ingangen. De toegang, die hen

EPIRO PARTE DELLA GRECIA
LAGO
Butrinto
Parga
Sopoto
Porto Palermo
Cimara
S.ta Quaranta
Armura
Gerouuglia
Serpa
Porto Caragol
S. Nicolo
S. Catterina
Stilu
Astrachieri
Sidari
Samatrai
Ericussa
Othonus
OROS
AGIRU
MEZO
ALEFCHIMO
Perichia
Carysades
Caualluri
Agrafus
Capsochilades
Perulades
Magulades
Macrodes
Lacones
Gardellade
Lago Gaudar
Valle S. Zorzi
Porto Timoniszza
S.to Nicolo
Corachiana
Scripero
Dafnila
Porto Guuin
Lazareto
Condillonisi
Scoglio di Vido
CITTA DI CORFU
Palleopoli
Lago Calichiopulo
Benizze
Mesogi
Clomo
Corissia
Garbichi
S. Mattia
Lagudia
Maratthia
Perivoli
Vitalados
Critica
Anapiades
Todem
Pallaocori
Mellichia
Drago tina
Sparsero
C.o Bianco
Formiche
PAXO ISOLA
Porto Sibota
Stroviti
Scala di Migla X.
PAX TIBI MARCE EVANGELISTA MEUS
PIANTA DELL ISOLA DI CORFU CON PARTE DELLA GRECIA

hen na de weiden uitlaet, wort na 't Oosten geschikt: maer die hen, weerom komende ontfangt, na 't weste: op dat het licht de draelders opwekt, en hen in het weerom komen niet ontbreekt. Wanneer zy den buik zullen ontlasten, dan vliegen zy tegen de wint op: waer door de vuiligheit verder wegh gedreven wort. Zy maken onderscheit tusschen d'aenkomelingen: want indien iemant een Griek is, komen zy nader toe treden, en strelen dien, zoo veel te verstaen is, liefsaliger, als een burger. Maer indien iemant van een ander volk is, dien vliegen zy aen, en bevechten hem.

Den tempel vieren zy allen daeghs met dusdanigen yver. Zy natten de veren met water, en vliegen met de vleugelen, overvloedelijk bevochtigt, dus nat by een. Aldus zuiveren zy, met het uitslaen der vochtigheit, den tempel, en slaen daer op dan de wieken t'zamen. Daer na gaen zy wegh, als of een godsdienst verricht was. Men zeid hierom de makkers van *Diomedes* tot vogelen gemaekt zijn. Gewisselijk, voor de komste van den Etolier vorst, hadden zy den naem van *Diomedes* niet: maer daer na zijn zy alzoo genoemt. Dus verre *Solinus*.

Eilanden in de Jonische zee, buiten de Golf van Venetien.

Eilant Korfu, by ouds Korcyra.

Namen. HEt eilant, nu *Korfu*, wert by d'oude Grieken *Kerkyra*, en doorgaens *Korkyra*, en by de Latynen, na hunne spelling, *Corcyra* genoemt: gelijk men den naem *Korkyra* aldus, op verscheide oude Grieksche penningen dezes eilants, gespelt vind.

Het wiert anders ook by *Homeer*, volgens *Plinius*, *Scherie* en *Feacie* genoemt: desgelijks schryft *Strabo*, dat *Kerkyra* te voore *Scherie* geheten was. Ook melt *Stephanus*, dat *Kerkyra* te voore *Scherie*, en ook *Drepane* of *Drepanum* genoemt wiert. Anders was het zelve eilant by d'Ouden *Argos* en *Makra*, na *Makris*, voester van *Dionysius*, en eilant * *Ceraunia* genoemt: te weten, na de *Ceraunische* bergen, die dicht daer tegen over op het vast lant van *Epirus* of *Albanie* leggen, en nu *Chimero* genoemt worden.

* Apollon.

Het eilant wiert *Kerkyra* of *Korcyra* genoemt, na *Korcyra*, eene der dochteren van *Asopis*, welke *Neptuin* schaekte, en op dit eilant overbraght, die by haer *Feax*, vader van *Alcinous*, gewan, van wien het ook den naem van *Feacie* bequam: gelijk daerna ook d'inwoonders of eilanders zelfs *Feaciers* genoemt wierden.

Het eilant wiert *Scherie* (zoo *Aristoteles* by *Stephanus* getuight) genoemt, van wegen het tegen of ophouden der stromen of revieren: want in dien zin kan het woort *Scherie* op Grieksch uitgeleit worden; want als de goddin *Ceres* vreesde, dat de stromen, uit het tegen over gelegen vast lant van *Epirus*, met het aenhogen van slijk en zant, het zelve eilant tot vast lant zouden maken, bad zy *Neptuin*, dat hy den loop der stroomen wilde afleiden en tegen houden. Wanneer dan die tegen of opgehouden waren, wiert dit eilant voor *Drepane Scheria* genoemt.

Het eilant wiert *Drepane* of *Drepanum* genoemt, van wege desselfs boghtige of kromme gestalte, in vorm van een maiers zeis, welke *Drepanon* op Grieksch heet.

Zoo eenigen zeggen, zou dit eilant den naem van *Drepane* of zeis, van die zeis bekomen hebben, met de welke *Jupiter* zijnen vader *Saturnus* de mannelijkheit afsneed, en op dit eilant neer smeet. Hoewel andere willen, dat het dien naem van die zeis zou bekomen hebben, met de welke *Saturnus* zijnen vader Celum of Hemel de mannelijkheit afgesneden had.

Apollonius gedenkt deze zeis in de volgende woorden: *Het eilant Ceraunia wort met de blaeuwe zee omringt. Dit*

verberght de zeis (ô! Muzen verschoon my: want ik zing ongeirne deze oude dingen) met dewelke, zoo het gerucht loopt, Saturnus de mannelijke ledematen afsneed.

Porach. Eenigen willen, doch zonder bewys van eenige oude schryvers, dat het eilant *Korfu* ook *Esyra* en *Korfinium*, en *Korinthus* na de *Korinthiers* geheten was: want *Korcyra* is t'eener tyde door de *Korinthiers* bevolkt, onder gelei van *Chersikrates*, die zijne afkomste uit de *Heraklidynen* of *Herkules* nakomelingen had. (Strab.)

Het eilant, nu *Kurzula*, was by d'ouden ook *Korcyra* genoemt: hoewel met den bynaem van *Melena*, dat is, zwart, daer by te voegen, tot onderscheit van dit eilant *Korcyra*, nu *Korfu*, dat enkelijk *Korcyra* uitstekenheits halve genoemt wiert.

Het eilant *Korcyra* wort doorgaens nu by de hedendaeghse Grieken *Korsi* of *Korfous*, en by d'Italianen, Neerduitschen, Engelschen en andere tongen, *Korfu*, en by de Franschen *Korfou* genoemt: dat een gebroken naem van het woort *Korcyra* schynt te zijn: hoewel eenigen willen, dat *Korfu* van het Grieksch woort
Marmor. *Koryphe* zou gesmeet zijn, dat hooghte, top of kruin bediet: dewyl dit eilant alzoo, van wegen de hooghte van desselfs heuvelen, nu tot vestingen gebraght, zou genoemt zijn.

Gelegentheit. *Korcyra* of *Korfu* is een eilant van de *Ionische* zee, of leit eigentlijk dicht ten zuide aen den mont van *d'Adriatische* zee, of golf van *Venetien*, zeven hondert Italiaensche mylen van *Venetien*, zestigh van *Capo di Otranto*, eene uithoek van *Italie*: hoewel eenigen die tusschen wyte op [a] vijftigh, of [b] op zeventigh, en andere [c] op negentigh Italiaensche mylen brengen. Met zijne noord-oosterhoek, [a] *Punta di Santa Catherina* en *Capo Serpa* by d'Italianen genoemt, leit het niet boven [b] zes, of slechts twee Italiaensche mylen van *Butrotum*, nu *Butrinto*, eene stad van het vast lant van *Epirus* of *Albanie*: welk *Butrinto* recht voor het nau of straet van *Korfu* leit: maer met zijn uitterste zuid-ooster hoek, is het wel twintigh Italiaensche mylen van het zelve *Albanie* gelegen. *Plinius* daer en tegen stelt het eilant *Korcyra* tegen over *Thesprotie*, twalef duizent schreden, dat zijn twalef Italiaensche mylen, van *Butrotum*, *nu Butrinto*, en vijftigh duizent schreden van de *Ceraunische* of *Akroceraunische* bergen, nu *Monte di Chimero* of *Chimera*.

([a] Ferrar. [b] Marmor. [c] Baurter. — [a] Baurter. [b] Cotoüc. Porcach.)

Het strekt in de lengte van 't noorde na 't zuide, of van het noordweste na het zuid-ooste, en is langwerpigh en krom, en verbeelt eeniger wyze de vorm, of gedaente, en gestalte van eene maierszeis: want het is aen 't Noord-eind breet, en loopt met het Zuid-eind smal en eenighzins omgebogen toe: desgelijks is de buiten of West-zyde boghtigh of krom, en de binnen of Oost zyde, na het vast lant van *Albanie* toe, uitgeholt of ingebogen: byna op een zelve wyze, als een maierszeis: waer om het ook *Drepanum* op Grieksch genoemt was.

In het stellen van de lengte des eilants, verschillen de nieuwe van d'oude schryvers. *Plinius* begroot de lengte op vier en negentigh, of, volgens *Volaterraen*, op zeven en negentigh duizent schreden, dat zijn vier of zeven en negentigh Italiaensche mylen. Maer eenige, onder de hedendaeghsen, brengen de lengte slechts op [a] vier en vijftigh, en andere op [b] zeventigh Italiaensche mylen. Doch dit vergroten van de lengte des eilants, door d'ouden, schynt hier uit ontstaen te zijn, dewyl d'ouden het eilant *Paxo*, onder die lengte van vier en negentigh duizent schreden, begrepen hebben, dat eertyts, zoo eenigen willen, en inzonderheit *Paulo Paruto*, aen het eilant *Korfu* vereenight was; maer door aertbeving namaels, tot eene streke van tien Italiaensche mylen, daer van afgescheurt zy. (Grote. — [a] Pocach. [b] Marmor.)

Het eilant *Korfu* is aen het noordeind op zijn breetste, en aen het zuideind op zijn smalste: het strekt aen het noordeind tot twintigh Italiaensche mylen in de brete: te weten, van *Kastel S. Angelo*, op den wester oever des eilants gelegen, tot aen *Porto Kassopo*, op de ooster oe-

oever tegen over *Albanie* of *Epirus* gelegen: daer nochtans die tusschen brete in de kaerte dezes eilants, door *Marmora* ontworpen, meer als op dertigh Italiaensche mylen, na de mate van zijne mylschale, gebraght wort.

Desgelijks brengen *Porcachi* en *Kootwyk* de grootste brete des eilants op vier en twintigh Italiaensche mylen: te rekenen van d'oude stad *Kassopo*, tot aen 't kasteel *S. Angelo*.

Aen het Zuideind, by *Capo Bianco*, is het eilant op zijn smalste, en heeft aldaer niet meer als twalef Italiaensche mylen in de brete: op andere plaetsen, tusschen beide, is de brete meer en minder.

Eenigen begroten den omtrek des eilants op [a] hondert en tachentigh: [b] andere op hondert en vijftigh, of hondert en vijf en twintigh, en zommigen niet meer als op tachentigh, en *Spon* slechts op zeventigh Italiaensche mylen. Doch by aldien het eilant *Korfu* in de lengte, volgens *Marmora*, zeventig, en aen het Noordeind in de brete twintigh, en aen het Zuid-eind twalef Italiaensche mylen heeft, zoo moet nootwendigh d'omtrek des eilants op hondert twee en zeventigh Italiaensche mylen uitkomen: waer uit dan een grote misslagh van *Spon* blykt.

[a] Marmor. [b] Cotovic.

Korfu in vier lantstreken verdeilt Marmora.

Het gansch eilant *Korfu* is in vier delen of lantstreken onderscheiden, die doorgaens by d'inboorlingen *Ballien* in 't meerfout getal, en in het enkel getal *Ballia*, dat zoo veel als een *Baronye* is, genoemt worden: waer van de titelen den Venetiaenschen edelen toebehoren.

Het eerste deel of lantstreke wort *Ballia di Mezo*, dat is, *Ballie* of *Baronye* van het midden genoemt, dewyl het in het midden des eilants, tusschen het noorder en zuider deel gelegen is.

Het twede deel heet *Oros* of *Loros*, en beslaet de noord-zyde des eilants. Het derde heet *Laghiro* of *Argiros*, en anders *Agiru*, en leit aen de west-zyde des eilants. Het vierde is *Lefchimo* of *Leuchimo* geheten, en leit na 't Zuide.

Elk ballie of elk deel of lantstreke heeft zijne gebieden of territorien, met een zeker getal van volkrijke dorpen, (*Casalia* by d'Italianen genoemt) onder zich. Ook leggen in ieder deel fraeie tuinen, hoven, korenakkers, en vee-reike weiden.

Het deel *Mezo*, waer in de hooftstad *Korfu* leit, begreep eertijts in zijn gebietstreke noch groter stad, nu *Paliopoli* genoemt.

Heden is het deel *Mezo* de veilighste en zekerste oort des eilants, dewyl het de kracht, zenuwe en maght des ganschen eilant bezit, en, in zijn gebiet van zestigh Italiaensche mylen, dertigh dorpen of vlekken bevangt, die met de hooftstad *Korfu* door ontrent vijf en twintigh duizent zielen bewoont worden.

Het wester deel des eilants, *Ballia di Agiru* by de Venetianen genoemt, heeft lijftoghtrijke landouwen, en begrypt twintigh dorpen, bevolkt met acht duizent inwoonders. Op eene lange uithoek of stroke lants, die na 't zuide in zee schiet, lagh by ouds eene stad, welke namaels door d'Afrikanen verwoest wiert.

Nu staet aldaer een klooster van *Kaloyers* of Griekſche geestelijken, met eene kerke, aen *Madonna* gewydt: als ook een kasteel, fort, of vesting.

De kerke wert *Paleo Castrizza* genoemt, en het kasteel *Angelo Castron*, dat op de uithoek *Falakrum* de Griekſche keizer *Michael Komnenus* deed bouwen: maer wort nu doorgaens *Sant Angelo* geheten. Deze stroke lants of uitstekende punt, op welke het kasteel leit, is byna gansch met rotsen, of klippen, en met de zee omringt, welke haer binnen een kleine zeeboesem, baey of haven uitbreit.

Daer en boven is de gelegentheit des kasteels, door de steile rouwten, ontoegankelijk, en heeft genen anderen aengang, als langs een eng pat: dies het den eilanders tegen de roveryen der *Korzairen*, en tegen 's vyants aenvallen, een veilige toevlught en hertret verschaft.

Op dit kasteel heeft een gouverneur of opperhooft zijn verblyf, die door den raet van *Korfu* gekoren wort, met gezagh van burgerlijke zaken te beslegthen.

Het

Het deel *Oros* begrypt, in zijnen omtrek van veertigh Italiaensche mylen, vijf en twintigh dorpen, die door acht duizent zielen bewoont worden. Het heeft wyn, olye, en weiryke landouwen, en voet een grote meenighte van vee.

Plinius. In aeloude tyden was *Kassiope* de beroemste stad dezes deels: welke aen de oostzyde, en neffens de noorder uithoek des eilants, op een lagen heuvel, tegen over *Butrotum*; nu *Butrinto* lagh.

Het is nu niet, als eene verwoest fort of vesting, gansch vervallen en verdelght, en vol puinhopen, en vertoont niet als oude muuraedjen en eenige half vervalle torens, en slechts een vlek: hoewel het met een bisdom pronkt, en nu noch gedoorgaens gebroken *Kasopo* of *Kassopo* by d'Italianen genoemt wort.

In *Kassiope* stont by ouds een tempel van de Kasischen of Kasischen *Jupyn*, lang zeven en tachentigh schreden, volgens *Plinius*, en zeer prachtigh, door de heerlijkheit van bouwerk, als uit het schryven van *Plinius* te besluiten is. Dees tempel was met ryke giften gestoffeert, welke d'oude eilanders, aen dezen *Jupiter*, ten offer braghten: die voor den beschermer des eilants gehouden wiert: want by zekeren Griekschen Poëet *Poleinus*, wort *Jupiter* gezeit den heiligen gront van *Scherie*, (dat is, *Korfu*) te bestieren.

Uit de puinhopen van dezen tempel (want die en de stad leggen ten gronde vervallen) springt een treffelijke waterrijke bron. Daer by is ook eene haven, *Porto di Kassopo* genoemt.

Men vind noch verscheide aeloude kopere en zilvere Medalien of penningen, ter eere van den *Kasischen Jupyn* by de oude eilanders geslagen: met deze Grieksche lettere, ZEC KAN' CIOC, dat is, *Jupiter Kasius*, op den rant van d'eene zyde: en op d'andere zyde staet een gekroont of bekranst *Apollos* hooft, met eene olyftak daer achter, en met dit opschrift: KORKYPA, dat is, *Korkyra*: de naem des eilants.

Het

Kasʃpo is nu ſlechts een vlek, vol puinhopen.

Dicht by dit vlek of by dezen vervallen tempel van *Jupyn*, ſtaet een aeloude kerke, *Panagia*, en anders *S. Maria di Kaſopea* of *di Kaſopo*, na 't vlek *Kaſopo*, by het Italiaenſche zeevolk genoemt, dat daer gewonelijke gelofte doet, om behoude reize te hebben: gelijk dezelve ook half volk merken van zodanige geloften is. Zy is rykelijk met Moſaikſch werk geſtoffeert: maer wiert door den vermaerden *Korzair Chiraldin Ahenobarba* of *Barbarouſſa* verbrant, wanneer hy, des jaers vijftien hondert zeven en dertigh, het ganſch eilant verwoeſte en uitplonderde. Doch daerna, op het jaer vijftien hondert en acht en negentigh, deed *Johan Paſqualigo*, een Venetiaenſche kapitein, of oppervooght van de golf van *Venetien*, van wegen de Venetianen, dezelve kerke herbouwen.

Namaels is 'er een klooſter van Griekſche monniken by geſtight, dat met muren, tegen d'aenlopen der Turkſche *Korzairen*, geſterkt, en tot een biſdom opgerecht wiert: dies het den monniken (die nu niet meer als drie of vier zijn) eene veilige woonplaetſe verſchaffe, en voor de ſchepen en galeyen, die de naby gelege haven van *Kaſopo* aendoen, zeer dienſtig is.

Deze kerke is, door het volgend mirakel, onder de Roomsgezinde berught. In dezelve is een afbeelding van de maeght Maria, na de Griekſche wyze, op een ſteene blat geſchildert, dat in de muur van eene kapel gemetſelt is. De reizers, die begeren te weten, of een van hunne bloetvrienden geſtorven zy, plakken op deze afbeelding een ſtuk kopergelt; (als een kopere duit) van *Korfu*, of *Dalmatien*. Indien nu degeen, dien zy menen, leeft, dan blyft het gelt daer aen vaſt zitten: maer is hy doot, dan valt het gelt af, onder in een zak, tot genot des prieſters. *Spon* heeft vele van deze duiten gezien, die noch daer aen vaſt zaten: hoewel men daer niets aen beſpeuren kon, dat de duiten vaſt hield. Hy had 'er ook eenigen gezien, die afgevallen waren.

Het vierde gedeelte van *Korfu*, *Ballia di Aleſchimo* geheten, welk het zuid-eind des eilants uitmaekt, begrypt acht en twintigh vlekken, met ontrent tien duizent zielen. Maer het vlek *Potami*, dat vol burgerlijke perzonen, en wel gelegen op den oever der zee is, zou met recht een grote ſtad mogen genoemt worden. Het is alzoo na eene kanael of ſcheut van een zelven name geheten, die haer doorſnyt.

Deze ſtad heeft eene bevaerbare water-kanael: waer langs gelade ſchepen na de ſtad toe varen, tot groten rijkdom der inwoonders.

Ruim twee Italiaenſche mylen zuidweſtwaerts van de zee, leit een oude en biſſchoplijke ſtad, *Citta di Gardichi*, dat is, ſtad van *Gardichi*, genoemt, welke noch eenige tuightekenen van hare aeloutheit behouden heeft. De ſtad is berught door eenen bron, die een reviere uitmaekt, welke in zee valt: maer ſmyt haer water, voor haren loop in zee, in raderen van vele watermolens, die de naby gelegen plaetſen overvloet van water toebrengen.

Het eilant *Korfu* ſchiet met verſcheide uithoeken en kapen in zee. Uithoeken of kapen.

d'Uithoek of kaep, die het verſte, na 't ooſte, in zee uitſteekt, op eenen afſtant van twintigh Italiaenſche mylen van het vaſt lant van *Epirus*, (nu *Albanie*) wort nu by het Italiaenſche zeevolk *Capo Laskaro*: maer was by d'ouden, (*Strabo*, *Thucydides*, en *Ptolemeus*) *Leucimme* of *Leucimne* genoemt. Achter welke uithoek niet verre van *Epirus*, of *Albanie*, *Strabo* de eilanden *Syboten*, nu *Sivita*, ſtelt.

Recht daer tegen over, na 't zuide, leit een andere uithoek, nu *Cabo Bianco*, dat is, *Witte Hooft*, genoemt; maer wiert by d'ouden, (als *Plinius*, *Ptolemeus*, *Solinus*, en *Stephanus*) *Phalakron* of *Falakrum* geheten: hoewel *Strabo Falakrum* tot eene uithoek van het vaſt lant van *Epirus* ſchynt te maken. Doch mogelik was *Falakrum* eene uithoek van het eilant *Korcyra*, en ook eene uithoek van het vaſt lant van *Epirus*: gelijk *Kaſſiope* eene ſtad van het vaſt lant van *Epirus*, en ook eene ſtad van het eilant *Korcyra* was. Na of voorby *Falakrum*; Capo Bianco.

leit eene klip, in de welke, volgens *Plinius* en *Solinus*, het schip van *Ulysses*, zoo men beuzelt, na de gelijkenis van gestalte, zou verandert zijn: welke klip nu *Lagudia* heet. Van het zuid-eind van *Korfu* of *Capo Bianco* schiet een groot rif een goet stuk weeghs zeewaerts in.

d'Andere uithoek of kaep des eilants, leit tusschen 't noord-weste en noorde, en niet na 't weste, gelijk eenigen t'onrecht willen, twee Italiaensche mylen van *Butrinto*, eene stad op het vast lant van *Dalmatie* gelegen, en wort *Punta di Santa Catherina*, en anders ook *Capo di Serpa* genoemt, na *Serpa*, eene zant drooghte of zantbank of klip, van vier voet waters diep, welke dicht daer by leit, en, na het op of aflopen des waters, zich verberght, of een witten ruch vertoont, die van verre een zeil schynt te zijn. Neffens deze kaep leit *Porto di Casopo*, of haven van *Kasopo*.

Men zeidt deze bank of klip hierom, by het Italiaensch bootsvolk, den naem van *Serpa*, dat is, een slang, zou bekomen hebben: dewyl hy onder het water, als een slang onder het gras, schuilt, tot groot gevaer voor den zeeman.

Tusschen beide deze uithoeken of kapen, te weten, *Capo Bianko* en *Capo Serpa*, schiet de oost-zyde des eilants in het midden met twee of drie punten of uithoeken, na *Albanie* toe, uit, welker middenste en uitstekenste *Punta di S. Sidero* by d'Italianen genoemt wort: waer op *Fortezza Vecchia* of Oud kasteel van *Korfu* gesticht leit: d'andere uithoek, meer inwaerts, na 't weste, heet *Punta di S. Nicolo*.

Het eilant heeft verscheide vlakten, en valeyen of dalen: maer twee boven andere de voornaemste, die uitstekend vruchtbaer van gront, en tot den lantbouw zeer bequaem zijn; alhoewel die tot aen het jaer vijftien hondert een en negentigh verlaten waren, en onbebouwt bleven leggen: welker een na *S. Katherina*, en het ander na *S. Joris*, genoemt is. Doorgaens wort dit laetste, op Italiaensch, *Valle di S. Zorzi*, dat is, Dal van *S. Joris*, geheten.

Maer op het jaer een en negentigh hebben eenige Italianen, met verlof van den *Dogo*, en raet van *Venetien*, onder bestier of bewint van *Guido Askanio*, die toen overste van de krygsbezetting van *Fortezza Nuova* of nieuw kasteel was, het dal van *S. Joris*, tot den lantbouw bequaem gemaekt: want zy maekken een Meir, *Lago Gaudar* genoemt, dat midden in het dal lagh, en, door zijne vuile en dikke dampen, een ongezonde lucht veroorzaekte, droogh, met het water door eene gracht (welke door steile en uitgehakkelde rotsen gegraven was) na zee toe te leiden. Na eindelijk al het onkruit uitgeroeit, en de gront omgeploeght was, wiert daer koren op gezait. Men deed ook op eene klift of heuvel, aen d'oostzyde des dals, een dorp stichten, en *Castro Franko* noemen, als of het door de *Franken* gestight was (want de Grieken noemen alle d'Italianen en andere wester volken *Franken*) het welk ook in korten tyt, met wynbergen, tuinen en boomgaerden beplant wiert.

Des volgenden jaers, na het verzamelen van een zeer ryken ooghst, vertoonden deze nieuwe Italiaensche lantbouwers, tot een teken van een algemene vrucht, een aengenaem en lustigh schouwspel: want alle de genen, die dezen lantbouw aengevangen en de hant daer aengeslagen hadden, traden, voorzien en opgepronkt met lantbouwgereetschap, onder het geluit van trommels, in gelederen, als een krygsheir, met de grootste toejuiging, en hantgeklap der burgers, in de stad *Korfu*. De voorste of kapitein voerde een zeis, en de vendrigh droegh, in plaetse van een vendel, een koren-scherf: en d'overige elk verscheide andere dingen, op den lantbouw slaende. In die orde trokken zy de gehele stad rontom, en verheughden d'inwoonders, die alle door de nieuwigheit des werks, en door het ongewoon schouspel, als opgetogen stonden, wonderlijker wyze.

Niet verre ten zuide van *Korfu*, leit een wydstrekkend dal, ge-

gemenelijk, *Valle di Santa*, dat is dal der Heiligen, genaemt, en beroemt door de zoutpannen: waer uit een grote meenighte van zout, tot groot gewin en voordeel der *Venetianen*, jaerliks gewonnen en gezamelt, en aldaer in 's lants pakhuizen opgeslagen, en van daer met schepen na *Venetien* overgevoert wort.

Daer en boven zijn 'er twee andere ruime dalen op het eilant, tot het zout maken geschikt: welker een *Alestimos* heet, en aen d'uitterste zuidzyde des eilants leit, en het grootste van allen is. Het ander dal heet *Potamos*, en leit ontrent een Italiaensche myle beweste de stad *Korfu*, en is kleinder, dan d'andere.

Over ieder zout-dal is, door den raet van *Venetie*, een overste gestelt: als ook een bouwmeester, dien alle d'arbeiders der dalen, die tot het zoutmaken geschikt zijn, gehoorzamen. Zy passen beide zeer naerstelijk op, dat het zout, welk het Gemeen toekomt, door niemant weggevoert wort: noch d'arbeiders, in het verzamelen des zouts, eenigh bedrogh begaen: gelijk ook de genen, die daer op betrapt zijn, met de doot gestraft worden.

Alle de zoutmakers zijn Grieken, en op onkoste van 't Gemeen gehuurt, en met vele voorrechten en vryigheden door het opperhooft des eilants begiftight: doch zijn van alles zeer behoeftigh, en de meeste aen hunne schulteischers verbonden. Maer niemant magh hen, wanneer zy, met het zout te koken, bezigh zijn, (het welk van begin van Grasmaent tot het begin van Slaghtmaent duurt) voor 't recht roepen.

Alle jaers worden, in een drogen zomer, tot twee hondert duizent mudden zouts verzamelt, dat in de naestbygelege schuuren of pakhuizen gevoert, en daerna van zekere overheden verkocht, en na *Venetien* gevoert wort: want geenen byzonderen perzoon is dat geoorloft te doen, 'ten zy hy het zelve van d'overheden verkregen heeft; dewyl d'overste des eilants de zouthandel en verkopen des zouts aen zich zelf behoudt, volgens een oud gebruik, en inzetting, zoo de rechtsgeleerde *Alciatus* getuight. De maniere en wyze van het zout te maken heeft zich aldus.

De dalen voornoemt leggen aen zee: waer uit die, door middel van eene gegrave gracht, lichtelijk met zeewater allerwege besproeit en opgevult kunnen worden. Het gansche dal is in zeer vele vierkante perken, bedden of vakken verdeilt. Drie perken leggen dicht neffens elkanderen, en het een volght na het ander.

Het perk of bed, dat het dichste aen de gracht voornoemt leit, is in het vierkant vijf en twintigh voeten breet, en wort met een dykje van een voet hoogh rontom bewalt of omringt. Na dit volght het twede perk: daerna het derde, die beide van een zelfde gestalte en grote zijn, als het eerste.

Elk perk wort door een wal of dykje afgeschut; in dier wyze, dat het zeewater, in het eerste perk gelaten, niet verder kan lopen of zich verspreiden. Wanneer deze perken gezuivert, geeffent en glat gemaekt zijn, worden zy door een langwerpige rolboom vast in malkanderen gepakt.

In het eerste perk, dat het vat genoemt, en na by de gracht is, wort het water eenen dagh gelaten, en daer in allengs door de hitte der zon gezuivert. Des anderen daeghs wort het, door het doorgesteke dykje van het naeste perk, in het twede perk, *Caldare* genoemt, gelaten, en aldaer ook een gehelen dagh door de hitte der Zon gekookt. Ten derden daghe daerna wort het water, wanneer het genoech gekookt is, door een gat, ook in het dykje gemaekt, in het derde perk, salina of zoutpan genoemt, afgetapt: in welk het ook een gehelen dagh gelaten wort. Indien het dan een heldere zonneschyn weer is, zoo stolt het water op eenen dagh tot zeer hert zout. Maer indien het een betogen lucht is, dan stolt het eerst op den tweden dagh tot zout. Het geen boven dryft, of boven op zit, is wit, en wort de *bloem des zouts* genoemt. Dat onder leit, is donkerbruin van kleur. Na de bloem eerst afgenomen is, wort ook aenstonts

het overigh zout met werktuigen uitgenomen, en op wagens in de schuuren, die dicht daer by zijn, gevoert.

Het dal *Alestimos* begrypt twee hondert zoutpannen, en zoo vele caldarien en vaten: en het dal der Heiligen, hondert zoutpannen.

Aen de west-zyde, na *Italie* toe, is het eilant meerendeels berghaghtigh, en heeft tusschen het deel, *Ballia di Mezo* genoemt, en tusschen *Ballia di Alefchimo*, eenen bergh leggen, *Astone* geheten. Maer in de Middellantsche gewesten, leggen zeer vruchtbare dalen en heuvelen.

Revieren. Het eilant heeft byna gene revieren, als aen de oost-zyde na *Albanie* toe: alwaer eene reviere is, *Mesongi* of *Messongi* geheten, die haren oorsprong neemt uit eene plaetse, alwaer eertyts een kasteel of vesting stont, *Gardicchi* genoemt, dicht aen de tegen overgelege westzyde des eilants, by het meir *Korisi* of *Korisia*. Alle d'andere revieren zijn veel meer scheuten of beken, als revieren, en niet bevaerbaer: als *Paniza* of *Benizze S. Barbaro*, *Euripis* of *Egripo*, en *Potamos*. Daer is niet meer, als een eenigh meir, naby de zuid-west kust des eilant gelegen, en *Korizi* of *Korisia* genoemt, van twee Italiaensche mylen in den omtrek groot, dat overvloedelijk zeer veel goede ael geeft.

Wel eer was in het midden des dals van *S. Joris*, een meir *Gaudar* genoemt: maar dat is, om het dal vruchtbaer te maken, namaels droogh gemaekt. By de stad *Paleopoli* leit een ander meir, *Lago Calichiopulo* genoemt.

Havens. Aen de west-zyde des eilants, na Italie toe, leggen langs hene verscheide zee havens.

Aen de oost-zyde, tegen over het lant van *Albanie*, leggen vervolgens, te beginnen van het westeind, of *Kapo di Serpa*, deze havens, als *Porto Kasopo*, nessens *Capo Kasopo*, *Porto Karagol*, en *Porto Guuin*.

Aen de west-zyde van het dal der Heiligen, niet verre van *Pajopoli*, maekt de zee een zeer ruimen baey, boesem of haven, doorgaans *Necrothalassa*, dat is, *Dode zee*, op Grieksch geheten, en schynt anders *Calichiopulo* genoemt te worden. Zy heeft in het midden van haren mont, recht in de kaken of engten, een klip leggen, welke met een klooster van Kaloyers of Grieksche geestelijken pronkt, en een vruchtbaren gront heeft. Deze haven was eertyts, volgens bericht der inwoonders, zeer diep, en verstrekte een zeer veilige reede, en kon twee hondert en meer galeien verbergen: maer nu is dezelve, door de zantbanken, voor een groot gedeelte ondiep, en van geen gebruik. Maer zy is evenwel vischrijk, en dient tot een visscherye, welke eenen byzonderen perzoon toebehoort. Ook wort 'er in het voorjaer veel watergevogelt gevangen. Men ziet 'er noch de plaetse van eene keten, die wel eer voor deze haven gespannen was. Men had 'er eene waterleiding, die van de stad na de haven liep, om water aen de galeien te verschaffen, daer noch d'uitgang van gezien wort.

De haven der stad *Korfu* aen de zelve westzyde, is groot en ruim.

d'Andere havens, na de zyde van *Italie* toe, zijn, *Porto Sidero*, en *Porto Timon* of *Timoastizza*.

In de Neerlantsche zeeboeken, vindmen de bayen en havens van *Korfu*, en op wat wyze dezelve met grote schepen aen te doen zijn, aldus beschreven:

De schepen zetten het voor de stad *Korfu*, benoorden het kasteel dwers van d'eilanden *Malpere*, op goede steekgront van vijftien en zestien vadem. Die met zijn schip van 't noorde in de haven of Bay van *Korfu* wil lopen, moet by de Turksche vaste wal van *Albanie* langs houden.

In of voor het nauw of de Strate van *Korfu*, leggen twee klippen. De westelijkste is de grootste, en *Serpe* genoemt: de oostelijkste is een klein klipje. De schepen kunnen buiten en binnen deze klippen, na welgevallen, omzeilen: want het is 'er over al diep genoech. Maer een stuk weeghs voorby of bezuide deze klippen, recht in 't nau, loopt een rif of zantbank van het eilant *Korfu*, na het vast lant toe, dat de zeeman schuuwen moet. In de vaert van *Korfu*, *Canale di Korfu* by het Italiaensch zeevolk genoemt, mogen de schepen an-

DE STAD EN KASTEEL VAN KORFU.

A. *Castel der Mare of Zeekasteel.* B. *Citadel.* C. *Mandrachio.* D. *Forteeria Nuova.* E. *Sante Francisco.*

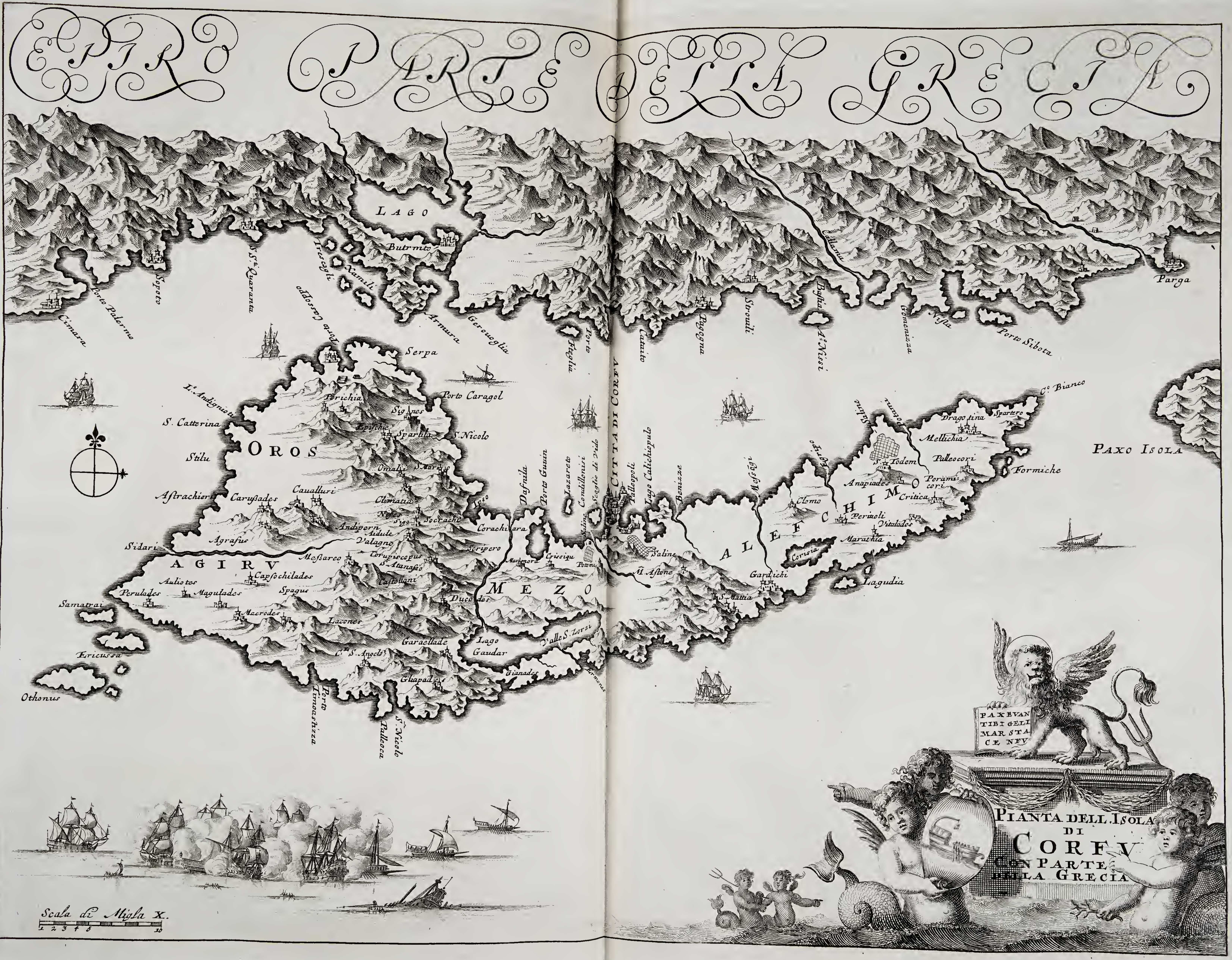
EPIRO PARTE DELLA GRECIA
LAGO
Butrinto
Cimara
Porto Palermo
Sopoto
N.S. Quaranta
Armura
Gerouoglia
Serpa
Porto Caragol
S. Nicolo
L. Andignioti
S. Catterina
Stilu
OROS
Perichia
Signes
Sparlilla
Astrachieri
Carußades
Cauallari
Agrafus
Sidari
AGIRU
Capsochilades
Aliotos
Peruliades
Maguliades
Spagus
Macrodes
Lacones
Garaellade
Cap. S. Angelo
Ghapades
Samatrai
Ericussa
Othonus
Porto Timausitizza
Palleoca
S. Nicolo
Coruphiscopus
Castellani
Ducades
MEZO
Lago Gaudar
Valle S. Zorzi
Gianades
Dasuila
Porto Guuin
Lazareto
Corachiana
Scripero
Cressiqu
Potamo
CITTA DI CORFU
Scoglio di Vido
Lago Calichiopulo
Paleopoli
Benizze
Saline
M. Astone
Messogi
ALEFCHIMO
Gardichi
Coresia
S. Mattia
Lagudia
Marathia
Perivoli
Vitalades
Critica
Anapiades
Todem
Poramscori
Palleocori
Mellichia
Dragotina
Spartero
C. Bianco
Formiche
PAXO ISOLA
Parga
Porto Sibota
Gomenizza
A. Nissi
Strouili
Pagagna
Bastia
Castrusto
Porto Ftoglia
PAX EVAN TIBI GELI MAR STA CE NEU
PIANTA DELL ISOLA DI CORFU CON PARTE DELLA GRECIA
Scala di Migla X.
1 2 3 4 5 10

ankeren: want het is 'er zes en dertigh en veertigh vadem diep.

Onder het noordeind van *Korfu*, kunnen de schepen op tien en twaleef vadem ankeren.

In den boght van *Kassope*, is ook goede ree voor schepen; die aldaer, met een tou aen 't lant vast, en met een anker te zeewaerts, beschut voor alle oostelijke, zuidelijke en westelijke winden leggen.

Thomas Porcacchi beschryft de havens des eilants, in de volgende woorden aldus: Het eilant heeft zeer vele bequame havens: want behalve de grote en ruime haven der stad *Korfus*, en die van *Kasopo*, leit aen de noordzyde een haven *Sidari* geheten; en aen de westzyde, tusschen het weste en zuidweste een haven *Timone*, die groter is: maer zijn beide gevarelijk. Havens.

Stad en kasteel Korfu.

Het eilant *Korfu* heeft heden niet meer als een vorname en bemuurde stad, ook *Korfu* genoemt, en leit aen het binnen strant of aen d'oostzyde des eilants, tegen over *Bastia*, een vlek van het vast lant van *Albanie*, op eene vlakte, en op de noorder brete van vier en dertigh graden, en vyftigh minuten.

De stad *Korfu* is aan de zeekant, na de oostzyde, met een vast kasteel gesterkt, *Fortezza Vecchia*, dat is Oud fort, of vesting genoemt, tot onderscheit van een ander kasteel of vesting, *Fortezza Nuova* geheten, en aen de westzyde der stad gelegen.

Fortezza Vecchia, of Oud kasteel, leit op een klippige uithoek, die meer als vier hondert schreden van het eilant *Korfu* in zee schiet, en rontom met de zee omringt, en als tot een eilandeken gemaekt, en, door middel van een brugh, aen het vast lant van het eilant *Korfu* gehecht is.

Marmo. Dit *Fortezza Vecchia* bestaet eigentlijk uit twee kasteelen, die ieder op een spitse of top van een klip of rotse leggen, op een afstant van twee hondert treden van elkandere. Het een leit aen de zyde, na zee toe, en het ander na het groot eilant *Korfu* toe: welk laeste over 't eerste kasteel gebiet, dat onder zich een uithoek of zeehooft heeft leggen, *Capo Sidero* genoemt.

Het gansch eilandeken is met sterke muuren omringt, die tusschen of binnen haer, en tusschen den omtrek van de kastelen, vele huizen besluiten, die by ouds daer aen den naem van stad gaven; hoewel die voorhene niet ruim genoech voor de stedelingen waren, gelijkmen bevond, toen keizer *Soliman* de stad op het jaer vijftien hondert en vijf en dertig, belegert had: als wanneer, door d'engte des oorts, de stedelingen buiten de muuren gesloten wierden, en zich na *Mandracchio* mosten vertrekken.

Mandracchio is eene plaetse gelegen, neffens de muuren van *Fortezza Vecchia*, tegen 't zuide, doch wel zoo westelijk, en begint op de helft van het eilandeken, of uitstekende kliphoek, waer op *Fortezza Vecchia* leit, en strekt tot aen den oort, daer deze kliphoek aen het vast lant van het eilant raekt. Voor dit *Mandracchio* is *Porto di Mandracchio*, de haven der galeien: welke van een andere ree ten weste, door eene zeer dikke en brede moely, afgescheiden wort, die met zeer grote stenen diep uit zee opgehaelt is.

Op het jaer zestien hondert en vijf, wiert deze moely met rouwe marmer stenen hermaekt: en kan, tegen het gewelt der zeebaren, een zeer veilige verblyf-plaetse voor twintigh galeyen verschaffen. Marmor.

Op het jaer zestien hondert en drie, wiert aen *Fortezza Vecchia* een overwelfde boge boven de Contrafosso geslagen, en een kerkje gebouwt, om aldaer de misse te doen, tot geryf des krygsvolks.

Het gansche gevaerte van *Fortezza Vecchia*, of *Oud-kasteel*, begrijpt, zoo andere schrijven, vijf verscheide vestingen of sterkten. Cotovi

De onderste vesting, dewelke alle de overige in haren omtrek of wallen

len bevangt, maekt byna eene driehoekige gestalte uit, en bestaet, inzonderheit na zee toe, uit zeer rouwe en zeer hoge rotsen of klippen, die met de zee bespoelt worden. Op deze rotsen leggen evenwel zeer sterke vestingen en bolwerken gebouwt, die de vesting aen die zijde onverwinnelijk maken: maer na de stad toe, leggen tot versterking twee grote bolwerken, *Bellouarda* by d'Italianen genoemt, die met zeer diepe en brede grachten omringt zijn.

De schanzen of walgangen leggen op muuren van eene yzelijke dikte, die door overwelfde doorgangen in malkanderen lopen.

Deze onderste vesting heeft drie poorten, welker eene na zee toe doorgang geeft, en na 't Zuide ziet, en doorgaens *Portella Castradi* genoemt wort: d'andere leit aen de tegen overgelege zijde, en geeft desgelijx uitgang na de zee toe, en wort na de naby gelege haven der galeien, *Porta di Mandracchio* genoemt: de derde poorte, na 't Weste, welke over een ophael-brugh doorgang in de stad verleent, heet *Porta Regale* of *Konings poorte.*

Dewijl nu, gelijk gezeit, het gansch gevaerte des kasteels op zeer vaste rotsen gebouwt is, zoo steken twee toppen, of kruinen boven d'andere hoger uit, die elk een kasteel bezitten: welker een na zee, en het ander na de stad toe leit, en beide wijd en zijd over den naby gelegen oort der stad en over de zee gebieden.

Maer eer men aen of op deze bovenste kastelen komen kan, komt men aen een andere vesting of kasteel, en het tweede in orde, in den opgang zelven der rotse gelegen, welk bykans de middenste rotsen beslaet. Het wort gemenelijk *Citadella* genoemt, en is met vestingen en bolwerken bovenmate versterkt, zonder iet tot desselfs bescherming ontbreekt. Dit is door een eenige poort van het beneden of onder kasteel afgescheiden, en geeft langs een eenig en smal voetpat toegang.

Na men voorby dit midden kasteel geraekt is, komt men aen den top of kruin der rotsen, daer op de twee bovenste en voornaemste kastelen leggen.

Men heeft zich met recht te verwonderen, hoe het geschut van een ongemene grote, tot zulken hooge en steile, ja byna ontoegangkelijke rotsen heeft kunnen opgevoert worden: want zoo eng is het voetpat, waer langs men na de toppen der rotsen gaet, dat naulix een man alleen langs de trappen, in de rotsen gehouwen, kan opklimmen; die ook twee manne alleenlijk veiligh zouden kunnen beschermen.

Het een dezer twee kastelen, dat na zee toe ziet, leit ontrent op een afstant van hondert treden van het ander gescheiden: waer in men langs een smalle houte trap of ladder klimt. Het wort geduurigh met wagt van krijgsknechten bewaert; want het leit van binnen vol bossekruit, en is uitgeholt of ondermynt, en byna gansch als in de lucht hangende.

In dit kasteel magh geen mensch, 't zy burger, inwoonder of vreemdeling, komen, uitgezeit de stads overheden, krijgsoversten, bevelhebberen, hopmannen, en andere krijgsbezettelingen, aen welker zorge en trouheit dit kasteel is toevertrout, die aldaer dagelix wagt houden, en om den anderen dagh afgelost worden.

Het ander kasteel, na de stad toe, dat boven d'andere in hooghte uitsteekt, is met allerlei krijgstuigh en krijgsbezetting zeer wel voorzien.

Uit dit kasteel klimt men weer ten Weste, by een onderaertsche trap in de rotse gehouwen, na een vijfde kasteel of vesting, dat tegen over de stad leit, en, van wegen desselfs gestalte van een halve mane, *Meza Luna* op 't Italiaensch genoemt wort. Het is met verscheide stukken geschuts gestoffeert, en in zich zelfs zeer sterk en ontoegangelijk.

Deze is de gelegentheit of stant en gestalte der vijf kastelen. Waer uit lichtelijk af te meten is, dat niet een eenigh, maer vijf kastelen, hoewel in een en den zelven omtrek, doch binnen een vijf-dobbele muur, en die met verscheide bolwerken omringt is, begrepen worden: waer door

door dit wonderlijk gevaerte onoverwinnelijk gemaekt wort.

Daer is ook een kruit-huis, of kruit-toren, die des jaers zestien hondert, by ongeval, door het onsteken des kruits, in brant raakte, en in de lucht sprong, en grote schade aen d'omgelege huizen veroorzaekte.

Op het jaer vijftien hondert acht en vijftigh, zonden de *Korfiotten Antonio Eparko*, en *Stamatello Borsorsich*, voor gezanten na *Venetien*, om den *Dogo* en Raet te bidden, dat zy achter *Il Castello di Mari* of zee-kasteel, aen Cap. *S. Sidero* een ravelyn wilden laten maken, op dat de stedelingen, in tyt van oorlogh, zich aldaer zouden kunnen beschermen, met verzoek, daer en boven van gelt, tot verschot der onkoste.

Op een hoge plaetse in *Fortezza Vecchia*, staet een hooftkerke van *S. Peter* en *Paul*, en is aen *S. Arthemius* of *Arsenius*, eertyts bisschop, gewydt.

Fortezza Nuova. Aen d'andere zyde der stad, daer tegen over, na 't weste, leit ook een sterk en onverwinnelijk fort of kasteel, *Citadella* gemenelijk, en anders *Fortezza Nuova*, dat is, Nieuwe Fortresse of Vesting genoemt, te weten, ten aenzien van *Fortezza Vecchia*, of Oud fort.

Het leit op een levendige, en rontom steile en uitgebrokkelde rotse, tegen over eenen heuvel of bergh, *Collina* of *Noute di Abrahamo*, en anders *Monte di S. Joris* genoemt: op welker bergh keizer *Soliman*, des jaers vijftien hondert en dertigh, wanneer hy de stad en het kasteel *Korfu* belegert had, een grote batery deed opwerpen, om de stad daer van te beschieten. Doch naerdien deze heuvel of bergh tot grote verzwakking der stad en vesting strekte, dewyl men die daer van beschieten kon, zoo heeftmen den zelven bergh, in den aenvang des jaers zestien hondert drie en tachtentigh, begonnen te slechten: gelijk al over lang zeker opperhooft des eilants, dit gebrek bespeurende, hierom dien zelven bergh binnen het bestek der stad heeft willen intrekken, met de muuren der stad aen dien kant zoo verre uit te leggen.

Op deze vesting, welke braef met geschut gestoffeert is, heeft een Venetiaensche edelman, met den titel van Capitein *Grande*, zijn verblijf: beneffens eene krygsbezetting van twee hondert krygsknechten, onder zijn gebiet.

Het wiert op het jaer vijftien hondert en zeventigh gemaekt, en het is met muuren, en diepe grachten, in de zelve rotse gehouwen, omringt, als ook met verscheide bolwerken en dobbele wallen gesterkt. Het bestaet gansch uit rotsen, en is byna gansch met onderaertsche gangen uitgeholt en ondermynt, om het in tyt van noot, wanneer de vyant het door stormen zou willen innemen, door het onderleggen van busskruit, in de lucht te doen springen.

Tusschen deze twee kastelen, *Fortezza Vecchia* en *Fortezza Nuova*, leit de stad *Korfu* in 't midden, welke ook in haer zelve, door werken en gelegentheid, zeer sterk is: want zy is bykans rontom bemuurt, heeft verscheide bolwerken, en wort byna rontom met de zee bespoelt. Zy verbeelt byna eene vierkante gestalte, en maekt een half of hangend eilant: dewyl zy alleenlijk met d'eene zyde, na 't weste, aen het lant van het eilant vast is: en het overigh wort met de zee bespoelt. Stad Korfu.

Maer naerdien aen de westzyde der stad, tegen haer over, de bergen van *S. Salvader* en *S. Joris*, anders de bergh *Abraham*, leggen, die als over de stad hangen, en dezelve zeer nadelig zijn, zoo wiert zy hierom van dien kant, met eene zeer diepe gracht, en drie zeer sterke bolwerken of vestingen omringt: welker twee uitterste, in hooghte en dikte van muuren, en brete van schanzen, het meeste uitmunten. Een dezer twee bolwerken leit na 't zuide, en wort, van wege de nabyheit der plaetse, *Castrado*, en anders *Raimondo* doorgaens genoemt, en maekt de zuid-hoek der stad, en ziet van d'eene zyde na 't zuide, en van d'andere na 't weste. Het ander bolwerk, daer tegen over, en neffens *Fortezza Nuova*, ziet tegen 't weste en noorde, en wort *Foscarena* genoemt, na den stichter *Jakob Foskareen*, eertyts voor-

voorzorger van *S. Mark*, en Admirael der zee van wegen de Venetianen; maer heet nu *Bellouardo Sarandari.*

Tusschen het bolwerk van *Sarandari*, dat naby *Fortezza Nuova* of nieuwe vesting leit, en tusschen het bolwerk *Raimondo* of *Foskarena*, is een zeer sterk ravelein opgeworpen, dat *Borgo di San Rocco* beschermt: welke eene voorstad of Citadelle van de stad *Korfu* is, en aen hare westzyde leit.

Tusschen deze twee bolwerken, leit een derde vesting, welke na den planten gront of vorm, *Piatta Forma di S. Antanasio* by d'Italianen genoemt wort, en is in werken en schanzen niet onsterker als de vorige bolwerken, en kan de twee gordynen van dezelve bolwerken beschermen.

Deze vesting, of *Piatta forma*, strekt met hare muuren tot aen het bolwerk *Foskarena*, anders *Sarandari*: waer na eindelijk *Fortezza Nuova*, of Nieuwe fort, volght (alzoo, ten aenzien en tot onderscheit van *Fortezza Vecchia* genoemt, dat op een klippigh uithoek of eilandeken in zee ten ooste voor de stad leit,) en beslaet de wester-hoek der stad, en raekt ook weder aen de wallen der stad, die tegen 't noorde leggen.

De stad heeft verscheide fraeie poorten: als *Porta Raimonda*, alzoo na het bolwerk *Raimondo* genoemt.

Dicht daer by, ten noorde, staet de voornaemste poorte der stad, *Porta Reale*, dat is, Konings poorte, op Italiaensch genoemt, welke van witten en zeer fraien steen gemaekt, en met cierlijk bouwerk doorwroght is. Achter deze poorte leit het ravelein, dat zijn uitzight na *Borgo di San Rocco* heeft.

By *Fortezza Nuova* is eene poorte, *Porta Spilea*, alzoo na dien oort der stad genoemt.

Daerna volgens eene poort *Porto S. Nicolo*, alzoo na eene kapel, genoemt, die daer nevens op het strant staet.

Op eene afstant van ontrent hondert schreden van *Fortezza Nuova*, leit in de stads muuren de poort *Spilea*, welke de twede in orde is, en haren uitgang na zee toe heeft. Van daer lopen weer de stads muuren langs de openbare zee, tot aen de derde en noorder hoek der stad, op een geduurige ry en zonder ophouden; hoewel bochtigh en krom, na de gelegentheit der rotsen, en vereisch der vestingen.

Na deze derde noorder hoek, volght d'ooster of noord-ooster hoek der stad, in welker begin een poort staet, *Porta S. Nicolo* genoemt, na zekere Kapel, welke op het strant zelf staet. Zy heeft haren uitgang in zee, en tegen haer over *Porto di Mandrachio*, of ree of dok der galeien, leggen.

Deze gansche oost-zyde der stad is geensins met muuren gesterkt; maer leit ope, en heeft de bolwerken van *Fortezza Vecchia*, of Oud fort, tegen haer over leggen, en wort alleenlijk door eene diepe gracht of kanael daer van afgescheiden: op welk fort men over een ophael brugh, van die zyde, uit de stad kan gaen.

Van daer schiet die zyde regelrecht, na de vierde of zuider hoek der stad: daer neffens, aen de zuidzyde, een bolwerk *Molino* leit, alzoo na den stichter, *Marko Molino*; eertyts opperhooft des eilants van wege den Venetianen, genoemt. Het strekt zich met zijn muuren tot aen de poorte *Eriza*. Van daer lopen de stads muuren, en vereenigen zich met het bolwerk *Castrado*, anders *Bellouarda* (of bolwerk) *Raimondo* genoemt, dat de zuider en wester hoek der stad maekt, en eene poorte heeft, ook *Raimonda* genoemt. Achter dit bolwerk leit, tot meerder versterking, een hoornwerk.

Het bolwerk *Molino*, stelt *Kootwyk* wel; maer *Marmora* gedenkt het niet.

In dezer wyze wiert op het jaer vijftien hondert vier en zeventigh, de stad *Korfu*, op bevel van den raet van Venetien, door de beroemste vestbouwmeesters van die eeuwe, als *Julio Sauorgnano*, *Morato Kalabrese*, en *Ferdinando Vitelli*, gesterkt, die de stad *Korfu* aldus met muuren deden omringen, en dezelve, met aenbouwen van *Fortezza Nuova*, tus-

tusschen *Fortezza Vecchia* en *Fortezza Nuova* te besluiten.

Maer voor het jaer vijftien hondert vier en zeventigh, was de stad *Korfu* slechts een vlek en onbemuurt: want de huizen of woningen, die op het pleyn of vlakte, achter of voor het Oud kasteel of *Fortezza Vecchia*, met den naem van voorsteden, of als voorsteden lagen, hadden gene bescherming voor haer, en stonden voor 's vyants aenvallen van allen tegenweer open en ontbloot, en konden, in tyt van een belegh of oorlogh, niet als tot een val en ondergang der eilanders strekken: dewijl toen de gansche sterkte van *Korfu*, aen dien kant, in *Fortezza Vecchia* of Oud kasteel bestont.

Dusdanigh is de hedendaegse gelegentheit of stant der stad, die men evenwel zeidt dikmaels verandert te zijn: want deze, daer zy nu gezien wort, is de derde zetel of plaetse, welke zy gehad heeft: want by ouds lagh de stad, toen *Korcyra* genoemt, allereerst, daer nu de voorstad is, welke de Grieken gebroken *Paiopoli*, dat is, Oude stad, noemen, ontrent twee hondert schreden ten zuide van deze stad *Korfu*. Deze oude stad was toen *Korcyra* genoemt: hoewel eenigen willen, dat *Paiopoli Ptychia* by d'ouden zou genoemt zijn. *Plinius* noemt *Korcyra* eene vrye stad.

Ptolem. Thucid.

Namaels heeft de stad het gansche dal beslagen, dat van de voeten der bergen *S. Salvater*, en *S. Joris*, anders *Monte* of *Collina di Abrahamo* genoemt, tot aen zee uitgestrekt leit.

Eindelijk is de stad, met het intrekken van hare muuren, grotelijks verkleint, en tusschen *Fortezza Vecchia* en *Fortezza Nuova*, komen blyven te leggen: het welk geschiede op het jaer vijftien hondert vier en zeventigh.

De stad zelve is in drie delen, wyken of oorden verdeilt: als in *Spilea*, *Vriouona* en *Spianata*, doorgaens alzoo genoemt. *Spilea* leit na 't weste, *Vriouona*, na 't noorde, en *Spianata* na 't ooste en zuide.

De meeste huizen van *Spianata* zijn van houte planken gemaakt, en hebben, sedert het stichten der nieuwe stad, begin genomen: want als zeer vele prachtige burger-huizen ter plaetse, daer te voore d'oude stad gestaan had, door bevel des Venetiaenschen raets, gesloopt en ten gronde gesleght waren, om de stad binnen enger bestek, tot lichter en beter beschermingh, te besluiten, zoo besloot de raet den burgers die schade, welke elk door het afbreken der huizen geleden had, te vergoeden.

Derhalve deilde men die gehele erfgront of oort, (op goetvinden des Venetiaenschen raets,) welke in de lengte van de poort *Raimonda* tot aen den anderen heuvel van *Uriouoni* (die de andere zijde der stad daer tegen over beslaet) tusschen beide strekt, en in de brete tot aen de kerke van *S. Maria* springt, by delen onder de burgers uit, en elk kreegh groter of kleinder gedeelte, na gelang der schade, welke in het afbreken der huizen van d'oude stad geleden was.

Tusschen deze houte huizen, en *Fortezza Vecchia* of oud kasteel, leit eene ruim pleyn en ope merktvelt of plaetse: daer op, ontrent des jaers zestien hondert, geen ander gebouw als het Richthuis stont: gelijk tot nu noch die oort byna onbetimmert gebleven is: behalve eene *Loggia*, voor de poorte des kasteels: welk een fraei gebouw is, en des jaers zestien hondert drie en zestigh, tot een wandel-plaets voor de stedelingen, als een beurs, gemaekt wiert. Alles schynt aldaer uit die reden ten gronde gesleght te zijn, om een vryen uitzight van het kasteel te hebben, ten einde het zich des te beter, na het inneemen der stad, zou kunnen verdedigen, en den vryen toegang tot het zelve beletten.

Wanneer op het jaer zestien hondert vier en veertigh, de Turksche keizer *Amurat* den Venetianen den oorlogh aengedaen, en de stad *Kandia*, op het eilant *Kandia*, belegert had, wierden vijf hondert huizen in de voor-stad van *S. Rocco*, tot versterkingh der stad *Korfu*, en om een vryer uitzight te hebben, gesloopt en afgebroken, tot grote schade der inwoonders. Ook

E wiert

wiert de prachtige kerke van *S. Rocco*, waer na de voorstad genoemt was, afgebroken, die met vele hoven omringt was, en in den zomertyt den Venetiaenschen edelen tot vermaek diende. Daerna wierden voor de poorte *Reale* en *Raimonda* twee vestingen geleit, die door de twee bolwerken, *Sarandari*, en *Raimondo*, beschermt worden, om den vyant, zoo veel moghelijk was, verre van de muuren te houden.

De gemeente van *Korfu* wilde toen den omtrek vande nieuwe muren der stad groter gemaekt hebben, ten einde niet alleen de stedelingen, maer ook d'eilanders, ten tyde van oorlog, plaetse zouden hebben, om zich tegen de vyanden te kennen verdedigen.

Dit was in het gezantschap van het jaer vijftien hondert twee en veertigh verzoght, maer wiert toen afgeslagen: naerdien niemant zich kon inbeelden, dat de stad, na het uitstaen van zoo grote rampen, weer in die vorm zou hebben kunnen hervolkt worden, in de welke men die ten hedigen dage bevind.

Deze nieuwe muuren der stad begrypen in haren omtrek niet meer als ontrent twee duisent schreden, *Fortezza Vecchia*, of d'uitstekenste kliphoek, daer op *Fortezza Vecchia* leit, daer buiten gesloten, welk d'oude gestalte, hoewel verbetert, noch behouden heeft.

Wanneer op het jaer zestien hondert, een vervarelijke aertbeving het eilant *Korfu* deed schudden, dat het daverde, storte daer door een groot gedeelte van het bolwerk van *S. Atanasio* ter neer: dat daer na vaster en sterker weer opgemaekt wiert: want aen de nieuwe grontvesten, die dieper gegraven waren, wiert byna de gansche stoffe van het vervalle bouwerk verarbeit.

Op het jaer zestien hondert een en zestigh, storte, door d'overvloedige regen, een gedeelte van de gordyn der stads muuren ter neer, dat aenstonts *Michael Foskarino*, *Proveditor* en Kapiteyn des eilants, in beter vorm, als te voore, weer op deed maken.

Het eilant *Korfu* is door deszelfs gelegentheit, aen den ingang van *d'Adriatische* zee, of Golf van *Venetien*, en de stad *Korfu*, door hare sterkte van twee kastelen op de toppen of spitsen van twee klippen gelegen, eene plaetse van het grootste belang voor den staet van *Venetien*, om de gehele *Adriatische* zee of Golf van *Venetien* in toom te houden en breidelen: waerom de Venetianen aldaer altyd een vloot van vijftien of zestien galeyen, en eenige schepen en gallassen gereet houden leggen. Ten dien einde hebben eenige, als *Paulo Paruto*, niet geschroomt, het eilant *Korfu* een voormuur of bolwerk des Kristendoms te noemen.

Toen de Venetianen het eilant *Kandia* bezaten, 'was het eilant *Korfu* van noch groter belang, als uyt het volgend schryven van *Boterus* blykt. *Het eilant Korfu, is door de voordeligheit van zijne gelegentheit, van groot belang: want het leit byna in het midden van den zeestaet van de Republyk van Venetien, tusschen d'Adriatische en Ionische zee, en byna op een gelijken afstant tusschen Venetien en Kandia: en is hierom bequaem en welgelege, om den vyant te beletten den intoght, tot schade en nadeel van d'eilanden en vaste landt, binnen de golf gelegen, als ook om Kandia, te beveiligen en bystant te doen, ingevalle het gevaer zou lopen en in noot zijn.* Het leit, voegt *Boterus* daer op, in een stant, bequaem om het weste te beschermen, en het ooste te beoorlogen. Lib. 1. Della republica Venet.

Het is bequaem, om *Italie* te beschermen; waer van het byna tot een bolwerk strekt, en om Griekenlant te veroveren, daer van het als een vesting is.

Het is bequaem, om de machten en vloten des Kristendoms te vereenigen, tot d'aenslagen tegen d'ongelovigen. En alhoewel het eilant niet overvloedigh van koren voorzien is, zoo leit het evenwel zoo naby *Puglia* en *Epirus*, en is zoo bequaem, tot de schipvaert op *Venetien* en *Sicilie*, dat het altyt allen lyftoght in overvloet zal hebben. Het welk zoo wel ten tyde van de Romeinen, als in onze tyden d'ervarenheit heeft doen blyken.

Hierom deden altyt de vloten der

Ro-

meinen het eilent *Korfu* aen: alwaer ook in den burgerlijken oorlogh, tusschen *Julius Cesar* en *Pompejus*, *Markus Bibulus*, admirael van *Pompejus*, lagh.

Geweldigh pryst ook *Paulo Paruto* voornoemt de voordeligheit des eilants, voor de Venetianen, van wege desselfs sterke gelegentheit des oorts en vaste werken, in de volgende woorden.

Het eilant Korfu, dat sedert de twee hondert en vyftigh jaren onder het gebiet der Venetianen gestaen heeft, is altyt met grote zorge en veel onkoste door hen beschermt en bewaert; dewyl zy dat, door desselfs gelegentheit, tot behoudenis van de heerschappye der zee, zeer bequaem oordeelden: want naerdien het goede en ruime havens heeft, zoo konnen dier vloten rontom onder het zelve in grote veiligheit haer vertrekken: en daerenboven met groot voordeel: dewyl die aldaar tot bescherming van d'andere eilanden, en van de Staten van de Levant of Ooste, vaerdigh en gereet leggen, en te gelijk den ingang in de Golf aen 's vyants vlooten beletten: welke met gene zekerheit verder zouden kunnen invaren, by aldien zy een andere vyants vloot, op een zeer sterken oort, achter zich lieten. Wyders, met reden is dit eilant, als tot een voormuur van Italie, tegen het geweld der Barbaren, gehouden. Waerom de Raet van Venetien in deze laeste tyden, wanneer het gevaer door de maght der Turken aengegroeit was, deze vesting, met werken van eene vervarelijke kunst en ongelofelijke onkoste, in zoodanigen staet gebraght heeft, dat men dezelve warelijk, en in 'er daet, voor onoverwinbaer mach houden.

Kerke van S. Spiridion. Sozan. Marmora. Spon. Wheler.

In de stad *Korfu* zijn verscheide Latynsche en Grieksche kerken.

Niet verre ten weste van den oort *Spianata*, staet in de straet, welke westwaerts van *Spianata*, midden door de stad loopt, de grieksche hooftkerke van *S. Spiridion*: welke des jaers vijftien hondert vier en twintigh, uit d'aelmoesen der stedelingen, gansch van steen begon gebouwt te worden, en was des jaers negen en tachentig voltoit, en wiert aen *S. Spiridion* toegewydt, gelijk zy ook doorgaens enkelijk *S. Spiridion* genoemt wort.

Des volgenden jaers wiert 'er een kloktoren by gebouwt, zoo prachtigh, als een in *Italie* zou mogen te vinden zijn.

Des jaers zestien hondert negen en zestigh wiert dezelve kerke vergroot, door den *Proveditor Antonio Bernardi*, die daer aen vele penningen uit zijne eige middelen bestede. Zy is verrykt met vele zilvere lampen, en een van gout, ter zwaerte van drie hondert en vijf onçen: waer toe zeker edelman van *Korfu*, met name *Nikolaes Politi*, vijf duizent Veneetsche Sekinen of Dukaten, by uitterste wille, gemaekt heeft: welke zom *Wheler* op drie duizent ponden steerlings begroot.

Men heeft ook eene officie of getyboek van *S. Spiridion*, met een kort begryp van zijn leven, in 't Grieksch.

Het lijk of lichaem van *Spiridon*, dat berucht door het uitwerken van mirakelen is, wort in de zelve kerke met de grootste eerbiedigheit geeert, en aen Grieken en Latynen op zekere gezette dagen getoont, met zijn kap en rok aen, die hy by zijn leven droegh, en gezeit worden noch heel en gaef te zijn.

Deze kerke van *S. Spiridion* wort zoo wel van Grieken, als Roomsgezinde Latynen, met zonderlingen aendaght bezoght, en is ook, door den groten toeloop van menschen, die daer aen hunne gelofte voldoen, zonderling vermaert.

Deze *Spiridon* was geboortigh van het eilant *Cyprus*, en erneerde zich in zijne jonge jaren met de veehoederye; maer wiert namaels aertsbisschop van *Treminto*, eene stad op het zelve eilant, ten tyde van keizer *Konstantyn*, de Grote.

Men heeft, zoo d'inwoonders verhalen, meenighmael getragt, het lichaem van *S. Spiridion* van *Korfu* na *Venetien* te vervoeren. Maer dees heiligh zou altyt, door zekere tegenspoeden, die hy deed ontstaen, getoont hebben, dat dit vervoeren hem mishaegde. Men zeidt zijn lichaem noch gaef en gansch in zijn geheel is, behalve eenen arm, die te *Rome* berust. Zoo men den genen, die het gezien hebben, geloven magh, zou zijn vleesch, wan-

neer men het met de vinger indrukt, neerzakken, en weer, na het oplichten van den vinger, tot zijn voorigen ſtant komen, even als van een levendigen menſch.

Den zelven *Spiridion* worden by Grieken en Latynen, het uitwerken en bedryven van vele mirakelen toegeſchreven: want men zeidt hy op het eilant *Cyprus*, door zijn gebet, drooghte, hongerſnoot en peſt, veelmalen zou verdreven hebben.

Wanneer t'eener tyde, een rykaert een armen ſchulteiſcher onderdrukte, nam die zijne toevlught tot *Sant Spiridion*, en kreegh van hem eenen ſlang, die in gout veranderde: den welken hy tot betaling van zijne ſchult gaf; maer na verloop van tijt zou deze rijkaert, in plaetſe van het gout, eenen ſlang weer in zijne kas gevonden hebben.

De mirakelen en wonderdaden, die *Spiridion* zou uitgewerkt hebben, te willen beſchrijven, daer toe (zeidt *Marmora*) zou zoo veel inkt vereiſcht worden, als het water van zekere reviere was, welke, op zeggen van den verſtoorden *Spiridion*, toevroor.

Luiden van de galge te verloſſen, blinden te doen zien, ſlangen van vergift te beroven, verdraeide of ſchieve leden recht te zetten, gevaerlijke koortſe te genezen, worden voor gewonelijke en gemene wonderdaden van dien Heiligh gehouden.

Zijne dochter *Irene*, had hy t'eener tyde van de doot opgewekt: het welk zich aldus toedroegh.

Wanneer hy, uit *Egipten*, op *Cyprus* weer gekeert was, en zekere vrouw hem klaegde, datze aen zijne dochter *Irene* eene peerl gegeven had, om die ter gedaghtenis uit haren naem te bewaren: maer de dochter deze peerl, in d'aerde verborgen had, en door het overlyden, niet kon wederom brengen, zoo was *Spiridion*, wanneer hy dezelve peerl, na het ganſch huis doorzoght te hebben, niet kon vinden, na het graf van de overledene *Irene* getreden, en had luits keels geroepen, *O! Irene zegh my, waer is de peerl gebleven, welke deze goede vrouw u gegeven heeft?* Waer op de dochter, als uit dien ſlaep opgewekt, zou ô! wonder den vader geantwoort, en de plaetſe, daer de peerl lagh, aengewezen hebben. Waer op *Spiridion* weer tot haer zou gezeit hebben: *Slape mijne dochter, tot dat onzer aller Heer, u en alle andere opwekke.*

Hy zou ook een geſtorven zoon van eene weduwe weer levendigh gemaekt hebben: en had daerna, met mirakel op mirakel te voegen, de moeder, welke, op het verryzen van haren zoon van den dode, geſtorven was, weer levendigh gemaekt.

Wanneer zekere dieven dezen *Spiridion* zijn vee wilden ontſtelen, bleven zy, in dat weg te dryven, door eene onzightbare hant, ſtyf als met banden geknevelt ſtaen; maer wierden, na hen beſtraft te hebben, weer ontſlaekt.

Wanneer zekere zwangere echtbreekſter hare zonde voor dien Heiligh niet wilde bekennen, had hy dezelve, met de vrucht in den lyve, aenſtonts deerlijk doen ſterven.

Wanneer keizer *Konſtantius* (die na keizer *Konſtantyn* gevolght was) dootkrank te bedde lagh, zagh hy in den ſlaep een koor of rei van biſſchoppen, en daer onder twee de helder blinkenſte van allen, die door hemelſche boden tot arts van zijne quale aengewezen wierden. En dewyl keizer *Konſtantius* dier vaderlant en naem niet wiſte, zoo deed hy alle de biſſchoppen roepen. *Spiridion* verſcheen'er mee in een ſlegt gewaet, als een kamerling van 's keizers hof, en wilde mee na binnen toe treden: maer kreegh door den deurwaerder een kinnebak ſlagh, die daer op hem d'andere wang toe keerde. Waer op de deurwaerder zoodanigh verſtelt ſtont, dat hy op zijne knien viel, en *Spiridion* om vergiffenis van zijn miſdryf bad; uit oorzake hy hem niet gekent had.

Wanneer hy daerna, beneffens d'andere, in tegenwoordigheit des keizers gebraght was, die op zijnen throon, rijk van gout en geſteente, zat, keerde hy zich tot zijnen leerling *Tryfillius*, en zeide tot hem, dat hy hem den keizer tonen zoude, waer die

die was. Wanneer dees over die vrage verwondert ſtond, naerdien men den keizer onder d'andere, door den prachtigen toeſtel, lichtelijk onderſcheiden kon, voeghde hy daer op: *Wete nu, dat dees arm zal ſterven, en niet als een zeer arme lijkſtaetſie hebben.* Gelijk ook deze voorſpelling een waren uitſlagh nam.

Maer wanneer de keizer zijne oogen rontom ſloegh, bleef hy op *Spiridion* ſteroogen: dewyl die hem doght een van die twee te zijn, die hem in den ſlaep gewezen waren. Waer op hy van zijnen throon klam, en zich nederigh voor *S. Spiridion* boogh, dien *Spiridion*, door het aenraken van zijn hooft, met de hant, aenſtonts van alle qualen verloſte.

Dit was het leven en bedryf van *S. Spiridion*: die eindelijk te *Treminto*, eene oude ſtad op het eilant *Cyprus*, ſterf en begraven wiert: maer zijn lichaem of lijk wiert na *Konſtantinopolen*, en van daer na het eilant *Korfu* overgebraght.

Het overbrengen van het lichaem van *S. Spiridion* uit *Konſtantinopolen*, na *Korfu*, geſchiede in dezer wyze.

Na de ſtad *Konſtantinopolen*, op het jaer veertien hondert twee en veertigh, door de Turken, onder beleit van *Mahometh*, Turkſche keizer, ingenomen was, vlughte zeker *Joris Kalocheretti*, met het lijk of lichaem, of overblyſſel van *S. Spiridion*, dat hy bezat, van daer: als ook met het overblyſſel of gebeente van *S. Teodora*, keizerin en gemalin van keizer *Teofilus Ikonoklauſta*, dat is, Beeltbreeker of Beeltſtormer: alzoo gebynaemt van wegen het afbreken der Roomſgezinde beelden.

Hy reisde uit *Konſtantinopolen*, met deze twee lyken over lant, en had die in zakken, vol kaf geſteken, op een vrachtbeeſt geladen, onder ſchyn van voeraedje voor het vee daer in te hebben, en ſcheepte daer mee eindelijke, op het onverzienſt, na het eilant *Korfu* over: alwaer hy zich met der woon ter neder zette, en eene vrouw nam: by de welke hy drie zonen gewan, als *Markus*, *Lukas*, en *Filippus*.

Na de doot van den vader, viel, in het deilen van de erfenis, den eerſten zoon *Markus*, het gebeente of geraemte van *S. Teodora* ten dele: en aen de twee andere, het lijk van *S. Spiridion*.

Markus vereerde het geraemte van *S. Teodora*, aen het Gemeen of raet van *Korfu*, die het in de kerke van *San Lazaro* deed leggen, welke, voor het maken der muur of bemuuren der ſtad *Korfu*, buiten de ſtad ſtond, tegen over *Porto Reale*, in de voorſtad of *Borgo di S. Rocco*: hoewel namaels het zelve geraemte in *Tempio di S. Niccolo*, of kerke van *S. Nikolaes*, overgebraght wiert: alwaer het nu noch beruſt.

Lukas en *Filippus* hadden ook het lijk van *S. Spiridion*, in dezelve kerke van *S. Lazaro* geleit: en van daer in de kerke van den aerts engel *S. Michaël* overgebragt. Maer daerna wilden zy het met goetvinden van den Raet van *Korfu*, van daer nemen, om buiten het eilant te vervoeren. Doch de Korfioten, beneffens de Penſionariſſen en eenige raetsheeren des eilants, ſtelden zich met gewelt daer tegen, en riepen de twee gebroeders, *Lucas* en *Filippus*, voor den Venetiaenſchen Raet te recht: die eindelijk uitſprake deed, dat de twee gebroeders het lijk van *S. Spiridion*, als met recht hen toebehorende, zouden mogen weghnemen en vervoeren, werwaerts zy wilden. Des onaengezien bleef het lijk, daer het was.

Na verloop van tyt kreegh zeker *Stamatello Vulgari*, een inboorling des eilants, tot eene bruitſchat van den eenen broeder *Filippus*, die aen den zelven *Vulgari* zijne dochter ten wyve gaf, het lijk van *S. Spiridion*: want de broeder *Lukas* ſtond zijn recht gewilliglijk van het zelve lijk af.

Vulgari deed eene kerke in *Borgo di S. Rocco* ſtichten, dicht by de kerke van *S. Lazaro*, en wyde dezelve aen *S. Spiridion* toe: wiens gebeente hy daer in leide: latende het erfrecht daer van aen zijne erfgenamen over: dat noch tot dezen tyt aen zijn huis of geſlaght gebleven is; alhoewel de zelve kerke, ter oorzake van de nieuwe fortificatien

 of

of vestbouwingen, gesloopt is; doch voor die gesloopte kerke wiert, uit d'aelmoesen der Kristenen, een andere kerke voornoemt binnen de stad veel prachtiger, en verciert met marmersteen, opgerecht, en het lijk van *S. Spiridion* daer in geleit. d'Aendaght der eilanders tot dezelve kerke, is ongemeen groot: waer door die plaetse veel aenzienelijker, onder alle die kerken, zoo van Grieken als Latynen, gemaekt wort.

Op het jaer zestien hondert vier en dertigh, viel in de stad *Korfu* een blixem, en trof met den brant den houten Engel, die op den top van de kloktoren van *S. Spiridion* stont, en verdween in het houtwerk, dat de klok ondersteunde. De stedelingen schoten toe, om den brant te blusschen: waer onder een van boven neer uit den toren op de aerde neer storte, zonder zich in het minste te bezeren: want hy viel geenzins niet, o! wonder; maer wiert, op het aenroepen van den naem van *S. Spiridion*, door eene onzichtbare hant, op den gront zaght ter neer geleit.

Zeker *Nikolo Vulgari* heeft eene fraeie lofrede, in het Griekſch en Latyn, van dien voorval gemaekt, die ook, by deze gelegentheit, vele wonderen van dien Heiligh, in't kort by een geraept, en aengetekent heeft.

Wanneer op het jaer zestien hondert en dertigh, een pest op het eilant *Korfu* ontstaen was, door een besmet kleet van zekeren perzoon, (die daar over met een kogel uit een mosket, tot straffe, door bevel der Majestraet, gedoot wiert,) zou dezelve aenstonts, op het storten van gebeden aen *S. Spiridion*, gestilt zijn, na het sneuvelen alleen van zestigh perzonen: want mannen en vrouwen, jong en oud, schoten na de kerke van *S. Spiridion* toe, met de tranen in d'oogen, en zughten en kermen, uit het binnenste hunnes herte. Het lijf van *S. Spiridion* wiert met een plechtelijken omgang in triomf omgevoert. Alle jaers, op den zelven dag, wort noch, met dezelve plechtelijkheit, de gedagtenis van die gunste, van Gode, door bemiddeling van dien Heilig, ontfangen, geviert. Men zeidt hy, ten tyde der besmetting, aen vele kranken verscheen, en hen heil beloofde. Op zijne kerke zou hy een licht, in vorm van eene lanterne, doen verschynen hebben, dat allen nachts van den waght op het kasteel vernomen was. Men verzamelde vijf duizent dukaten, voor het genot van zoo grote genade, en bestede dezelve tot cieraedje der kerke, welke het gebeente van *S. Spiridion* besluit.

In het midden der stad, dicht by den oort *Spinata*, staet de domkerke van den Latynschen aertsbisschop, welke, na het bouwen der nieuwe stads muuren, gesticht, en aen *S. Giacomo* of *Jakob* en *Kristoffel* toegewydt wiert, en doorgaens ook *S. Giacomo* genoemt is. Domkerke van S. Jacob.

Door den Raet van *Venetien*, wiert ook den Latynschen aertsbisschop, tot zijn verblyf, een paleis (op Italiaensch *Il Duomo dell' Arcivescovo Latino*, genoemt) dicht by dezelve kerke toegestaen, dat twee jaren te voore, door het gemeen van *Korfu*, voor eenen van de Raetsheren gestigt was, die in de stad plagh te wonen: staende het ander paleis van den anderen op *Fortezza Vecchia*.

Op het jaer zestien hondert drie en dertigh, wierd het lyk of overblyfsel van *S. Arsenius*, eertyts aertsbisschop van *Korfu*, beneffens dat van *S. Sosipater* en *Jason* (die uit het getal der twee en zeventigh leerlingen, en Apostelen van het eilant waren, en de eilanders tot het Kristen geloof bekeert hadden) uit de kerke van *S. Peter* en *Paul*, (welke oude en byna vervalle hooftkerke binnen *Fortezza Vecchia* of het oud kasteel staet) in deze nieuwe grote kerke van *S. Jakob* en *S. Kristoffel*, plechtelijk en met grote staetsie, door den aertsbisschop *Bragadino*, overgebraght, en in eene kostelijke kasse ter bewaring geleit. Maer het overbrengen van deze overblyfselen, strekte niet tot nadeel van de Griekſche geestelijkheit, aen de welke geoorloft is alle jaers, op den feestdagh, den zestienden van wintermaent, van dien Heiligh, na hare wyze dienst te doen, en des avonts omgang in de Sakrestie te houden.

Op

Op het jaer zestien hondert negen en vijftigh, deed de Latynsche aertsbisschop, *Karel Labia*, deze kerke veel groter maken, en ook met grote onkosten, en meerendeels van zijn eigen, d'altaren vermaken, bogen op hemelen, en kapellen oprechten: waer onder de kapel van *S. Arsenius* was: wiens overblyffelen door *Labia* in een goude kasse, met kristallyn verrykt, geleit wierden, met het volgend Latijnsch opschrift:

D. O. M.

Ossa insignia S. Arsenii hujus Civitatis Archiepiscopi, quæ sub altari diù tegebantur, post annum depositionis ejusdem octigesimum, ex veteri Templo pœnè collabenti, in hanc Ecclesiam translata fuere. Anno M. DC. XXXIII. Kal. Januarii.

Posteà ista in Ædicula, Capsulaque aurata, venerabiliter sic posita à Carolo Labia Archiepiscopo, ut cumulatiùs venerarentur. Anno M. DC. LIX. Sextodecimo Kal. Februarii.

Corpore, sive animo languens hic pronus adora
Quæ Reges nequeunt, Præsulis ossa queunt.

Dat is:

Aen God, den allerbeste, den allergrootste.

d'Uitstekende gebeenten van S. Arsenius, aertsbisschop dezer stad, welke onder het altaer lang verborgen bleef leggen, zijn, na het tachentighste jaer, uit de oude kerke, welke bykans verviel, in deze kerke overgebraght. Des jaers 1633, *den eersten van Sprokkelmaent.*

Daerna zijn dezelve in een kapelletje in een goude kist, door den aertsbisschop Karel Labia, eerwaerdighlijk aldus geleit, om meerder geëert te worden. Des jaers MDCLIX, den zestiende van Sprokkelmaent.

Deze * *Arsenius* bestierde als bisschop, ten tyde van den Griekschen keizer *Konstantinus*, de kerke van *Korfu*. Hy was ontrent op het jaer acht hondert zeven en zeventigh, onder de regering van den Griekschen keizer *Konstantinus* in *Bethynien*, een gewest in Klein *Asie*, van geringe ouders geboren. Men zeidt hy op zijn derde jaer al in een klooster gesteken wierdt. Hy nam op het twaelfde jaer het monniks gewaet aen, en aenvaerde namaels in *Seleucia* het priester-ampt. Daerna trok hy na *Jerusalem*, en van daer na *Konstantinopolen*; alwaer hy opziender van het klooster van zijne orde wiert. Wanneer eindelijk de bisschoplijke zetel op *Korfu* quam ledigh te staen, begaf hy zich derwaerts, tot het ampt van bisschop.

* Of Arhemius.

Hy wort by de *Korfioten*, door het uitwerken van verscheide mirakelen, voor een groten Heiligh gehouden: gelijk ook zijn lichaem met groten aendaght, die door de geduurige mirakelen is aengegroeit, op *Korfu* geeert, en een feest t'zijner eere, met algemein toeloop des volks, den negentienden van Loumaent, alle jaers geviert wort.

Wanneer te eener tyde de Barbaren, met eene talrijke vloot, aen het eilant *Korfu* gekomen waren, om eenen roof daer uit te halen, kregen zy dezen bisschop *Arsenius*, by geval, gevangen. Doch de *Korfioten* zetten de rovers met hunne schepen na, en achterhaelden en ontweldighden hen den buit, en met een dezen *Arsenius*. Maer als de vervolgers, in het wederom keeren, aen eene plaetse *Tetragia* gekomen waren, en door gebrek van water (want door haestigheit hadden zy geen versch water genoegh mede genomen) schenen te zullen smachten, had *Arsenius*, op zijn gebed, uit de dorre rotse; eenen bron van zoet water doen springen: waer mee zy hunnen dorst gelescht hadden.

Wanneer op eenen anderen tijt de bomen op het eilant *Korfu*, door gebrek van water, schenen uit te zullen drogen, en dor worden, had hy, door zijn gebed, schielijk uit eene welle, een regen doen bersten en neervallen, dat in vele maenden niet geschiet was.

Op een anderen tijt had hy met het be-

besproeien van water, daer in hy zijne handen gewasschen had, zekere vrouw van *Andronicus Chiriko*, welke in barens noot scheen te zullen doot blijven, gemakkelijk tweelingen doen baren.

Wanneer *Arsenius* na *Konstantinopolen* in zijnen hogen ouderdom getogen was, om de overheden en gemeente van *Korfu* by keizer *Konstantinus* te verdedigen, die by den zelven, door zekeren eilantvooght, over verraderye beschuldight waren, quam hy, na die onlust ter neer geleit te hebben, op zijne weerom reize, in de stad *Korinthus* te overlijden, tot grote droefheit der Korfioten, die ook derwaerts trokken, en het lijk of lichaem van daer na het eilant *Korfu* overbraghten, dat in alle zijne delen noch geheel en gaef was: als ook de baert.

Het lijk wiert in de hooftkerke, op *Fortezza Vecchia*, in een marmere kiste geleit, en op dezelve een Grieksch grafschrift gehouwen, dat in het Nederduitsch op deze zin uitkomt.

Wilt het geheim voor al niet aenraken, indien ghy eenigen zeedigen raet in't herte draeght.
Dies houde uwe handen van dit graf.
Maar gewaerdige het met schrik en vreeze t'eeren.
De rechtveerdigheyt eischt de wraekgierige straffe.
Het gedeelte der heilige beenen is eenmael opgenomen, en dat met de grootste smerte des herten.
Door vermaen inzonderheit van den vromen, die hier leit, vreze het geen te vrezen is, zoo ghy wijs zijt.

Van daer wiert het lijk in de kerke van *S. Jakob*, als gezeit is, overgebragt.

Nessens deze *S. Jakobs* kerke staet een tresselijk gasthuis, door de gezellen of gebroeders van *S. Jakob*, die bykans alle Italianen zijn, te gelijk met eene kapel, tot gebruik der slaven, overlang opgerecht. Deze luiden reiken en delen dageliks grote aelmoesen uit, en doen vele andere barmhertige werken; maer allermeest bestedenze die aen de genen, die zy weten, dat uit de slavernye der Turken geraekt, en op dit eilant gekomen zijn: want die onthalen zy wel, en onderhouden hen eenige dagen met spijze en drank, en laten hen weer met reisgelt na hun vaderlant vertrekken.

In het Noordeind der stad staet eene prachtige kerke van *S. Michiel*, en anders *Parocchia di S. Michiele* by de inwoonders genoemt: waer van d'eerste steen op den twintighsten van Bloeimaent, des jaers dertien hondert zeven en dertigh, geleit is: ten zelven dage en tijde, als d'eilanders van *Korfu*, met gemeen goetvinden, besloten hadden zich aen de Venetianen over te geven: want na zy boven de raetplaetse, of *Loggia del Consiglio*, de standert van *S. Mark*, het wapen van *Venetien*, uitgesteken hadden, traden zy als in omgang na deze plaetse, in het lichaem der stad gelegen: alwaer zy den eersten steen van deze kerke van *S. Michiel* leiden. Men zeidt die van *Korfu* hierom deze kerke aen *S. Michiel*, die als voor een beschermer der krijgsheren gehouden wort, gewijdt hadden, uit een duchten, van dat, door het aenvaerden dezer nieuwe heerschappy der Venetianen, hen geen oorlogh ontbreken noch ontstaen zou.

Kerke van S. Michiel.

Marmora.

Na verloop van tijt wiert'er een klooster by gebouwt.

Het is evenwel zoo geheel zeker niet, dat toen deze kerke van den grontvest opgerecht zy: dewijl eenigen willen, dat dezelve lang te voore, door de hertogen *Komnenen*, (die altijt aen hunnen naem dien van *Angelus*, dat is, *Engel*, voeghden,) zou gesticht, en aen *S. Angelo* gewijdt zijn.

Ook zou dezelve kerke aen de Grieksche monniken gegeven zijn, en na die dezelve verlaten hadden, zou *Filip*, prins van *Taranto*, haer aen de conventuael Paters, of klooster Vaders, van *S. Françiskus*, overgegeven en toegestaen hebben.

Het kan evenwel zijn, dat men op den feestdagh voornoemt een ontwerp van eene nieuwe kerke gemaekt hebbe, welke de Parochie kerke van *S. Michiel* is: alwaer, volgens *Marmora*, vele adelijke geslaghten vergaderen, en

en van den Parochaen het Sakrament ontfangen.

Behalve de Griekſche kerke van *S. Spiridion* zijn'er zeer vele andere Griekſche kerken : maer de meeſte klein en ſlecht opgebouwt : en eenige ook van houte planken opgeſlagen : doch de beſte en fraeiſte van allen is de kerke van *S. Spiridion.*

In dezelve hooftkerke op *Fortezza Vecchia* , leggen vele oude griekſche biſſchoppen , en andere geeſtelijken begraven.

Op het graf van zekeren biſſchop *Georgius* of *Joris* leeſt men aldaer noch het volgend Griekſch opſchrift:

Οὐ δοξομείνων ἀφρόνων ἐπηρμβία.
Τίς γὰρ λόγος σκώληκος εὐτελεστάτου;
Ἀλλὰ συνειδὼς, ὡς ὑπόψιοι λίθοι
Καὶ δακρύων ῥόθιον ἑλκύσουσί μοι,
Ἐᾶτε, λοιπὸν κἂν καταστραγγαρέειν.
Ἐᾶτε συνθρηνεῖτε, συναίρεσθέ μοι,
Δἰ ὧν Θεὸς δίδωσιν εὐμαρῆ λύπην.
Ἓν τοῦτό μοι μέγιστον αἴτημα φίλοι,
Μετὰ τελευτὴν, καὶ τὴν ἐν τάφῳ θέσιν,
Κόνις ἀμυδρὰ τῶν ταπεινῶν ὀστέων
Δυσδιάκριτον ἀπολάβῃ τὴν θέσιν.
Ἆρ' οὐχὶ ὑπάξοισθε τὸν βραχὺν λόγον
Τῶν προστατούντων τῆς γῆς τῆς Ἐκκλησίας;
Ἣ μὴν ὑφέξει τὴν ἐν ὑστέρῳ δίκην,
Τὸ πλάσμ' ἐπανάξειεν εἰς θείαν κρίσιν.
Θυηπολίας πέμπτον ἀνύων χρόνον,
Ἔστησα κακῶς λιθοσύνθετον τάφον.
Κἂν ἐν τόπῳ κρύπτοιτο κοσμιωτάτῳ,
Γνώμην ἐμὴν κάμψουσιν ἐς Κλήρου μνήμην.
Ἔστησα τοῦτον λιθοσύνθετον τάφον.
Τὸ δάκρυόν μου, συμπαθέστατοι φίλοι,
Πρὸς τοὺς στεναγμοὺς, πρὸς τὰς ἱκετηρίας,
Δεσμῶν ὅσους πλέκουσιν αἱ πονηρίαι.
Τὸ δεύτερον δὲ, καὶ μὴ παρόψεσθέ μου,
Μετὰ τὸ κατάπαυμα τῶν μακρῶν πόνων,
Ἄμικτος ἔσω. μὴ πρὸς ἄλλοις ὀστέοις.
Ἆρ' οὐχὶ παράσχοισθε τὴν μικρὰν χάριν,
Ναὶ πρὸς Τριάδος, ναὶ πρὸς αὐτῶν Κηρύκων,
Μηδεὶς παραλύσημοι τὰ βουλητέα,
Ἐπὰν ὁ κοινὸς καὶ Κριτὴς, καὶ Δεσπότης.
Γεώργιος γέγραφε Ποιμὴν Κερκύρας.

Dat is:

Dat een menſch zich niet uitzinnigh glorieuſlijk verheffe : want wat naem blijft van d'allergeringhſte wurm? Maer ik ben bewuſt ; dat deze gehaetſte ſtenen ook een zee van tranen tegen my zullen ſlepen.

Gedoge daerna, dat ik gantſchelijk dropswijze verteirt werde.

Laet toe , en weene met elkanderen , en helpe my gezamentlijk , door de welke God eene lichte ontſlaging van zonden verleent.

O vrienden ! dit is mijn eenighſte grootſte begeeren. Na de doot , en na de leggingh in het graf , zal het zwarte ſtof van de geringe beenen geen onderſcheidelijken ſtant van eenigh litmaet tonen.

Zult ghy , die over deze kerke gebiet, na mijne korte reden niet luiſteren ? Warelijk ghy zult ten jonghſten dage ſtraffe lijden , wanneer het ſchepſel ten goddelijken oordeele treden zal.

In het vijfde jaer van mijn biſſchoppelijk ampt , heb ik dit graf, zijnde ſlecht van ſtenen t'zamen geſtelt , opgerecht.

En alhoewel het op de cierlijkſte plaetſe verborgen wort , zoo zal het evenwel mijn voornemen de geeſtelijkheit doen gedenken.

Ik heb dit ſtene graf opgerecht.

O medogenſte vrienden, ghy alle, die door de banden van boosheden geknevelt zijt , doet tot mijn wenen , zughten en gebeden.

Ten twede verzoek ik , verwaerloze my niet , dat ik , na het ophouden van grote arbeiden , onvermengt blijve , en niet onder andere beenen gerake.

Zult ghy my deze kleyne gunſte niet bewijzen ? Warelijk ik bid om de Drievuldigheit, en om de Prekers zelfs, dat niemant mijne wille wederſta. Dewijl de Rechter en Heer van den Al het aldus gehengt.

Georgios , herder van Kerkyre, heeft het geſchreven.

By na in het midden der ſtad ſtaet eene kerke met een Italiaenſch of gebroken Latijns woort *Annunciata* genoemt : dat zoo veel gezeit is, als *Maria gebootſchapt* : gelijk haer Feeſt of Hooghtijt , dat op den vijf en twintighſten van Lentemaent by de Roomsgezinden geviert wort , doorgaens op Italiaenſch *Annuntiatione*, dat is , *Bootſchap* , te weten van *Maria*, genoemt wort : dewijl op dien dagh haer de baring des Heilants door den Engel Gabriël verkundight wiert.

Deze kerke wiert ontrent op het jaer dertien hondert en twee of drie en negentigh gebouwt , op onkoſte van zekeren *Peter*, toen opperhooft of overſte der krijgsmaght van *Korfu*, en door hem aen *Annunicata*, dat is , *Maria gebootſchapt*, toegewijdt.

Hy deed een ruim klooſter daer neffens ſtichten ; met voornemen van dat aen de Eremyter Paters of Kluizenaers Vaders van *S. Auguſtijn* te geven. Waer over hy aen den Paus, en

aen den overste van die orde na *Rome* schreef: en verworf van den eersten door een bul daer toe verlof; en van den laesten Vader *Fra Nikolaes Ruffino:* die, zoo dra hy aen het eilant gelant was, in het bezit van de kerke en klooster van dezen *Peter* gestelt wiert.

Op den zevenden van Loumaent, des jaers dertien hondert vier en negentigh, wiert daer in de eerste Misse gezongen, in tegenwoordigheit van den aertsbisschop *Albano Michaël*, en van zijne kanonniken, als ook van *Nikolaes Zeno*, toen *Bailo*, en *Elias Monomako Protopapa*, dat is, Griekſche hogepriester, en zijne griekſche geestelijkheit; beneffens vele Venetiaenſche edelen en Korfioten, met een ontallijken toeloop van menschen, niet alleen uit de stad, maer ook uit alle omleggende plaetsen.

Na *Nikolaes Ruffino* den Pauselijken bul gelezen had, gaf de krijgsoverste *Peter* deze kerke, begiftight met een goede jaerlijkse inkomste, aen den zelven *Nikolaes* over: beneffens allen kerkelijken toestel, priesterlijk gewaet, kelken, klokken, en alle andere dingen, die tot dezelve behoorden.

Ook belaste dees *Peter*, by uitterste wille, dat wie van zijne erfgenamen eenige voorwending van recht op de zelve kerke, of op hare inkomste zou willen maken, van zijne erfenis zou versteken blijven, en zijne vloek en die van *Annunciata*, dat is, de Maeght *Maria*, op den hals halen.

Noch heden hebben vele Augustijner Vaders hun verblijf in dit gebouw van *Peter*, en daer in van alles hun gerijf, en vol op, ter oorzake van de jaerlijkse rijke inkomsten.

Op het jaer zestien hondert zeven en dertig verschenen, uit *Venetien, Marko Kontarino*, *Johannes Kapello* en *Mark Antonio Korrato*, (inquisiteurs, pensionarisen en advokaten van de *Levant*) in de stad *Korfu*, die, na het hervormen van verscheide misbruiken, en invoeren van het onderhouden van goede wetten, belasten, tot wegneming van alle stoffe van staetzught, dat alle beelden, merktekenen, wapenen en grafschriften, die met grote onkosten, ter gedaghtenis van heldendaden van eenige voorname perzonen, door het Gemeen gemaekt en opgerecht waren, mosten weggenomen en afgebroken worden.

Volgens besluiten by den Raet van *Venetien* des jaers vijftien hondert vier en twintigh genomen, mosten alle de kerken, die door de fortificatien of versterking der stad gesloopt waren, door de Patronen op eene plaetse, welke geen belet aen de fraeiheit der stad gaven, hermaekt worden.

De stad *Korfu* heeft genen bron, en gebrek van heilzaem versch water. Het putwater is'er dik en drabbig. Op *Fortezza Vecchia*, en op *Fortezza Nouva*, als ook in de stad, zijn verscheide regenbakken. Al het versche water wort derwaerts uit eenen bron *Kardacchio*, die in de voorstad *Palepoli* is, gebraght.

Ontrent twee hondert duizent schreden, of twee Italiaenſche mylen, ten zuide van de stad *Korfu*, met een kanael of vaerwater van een zelve brete tusschen beide, leggen op eene vlakte van eene uithoek of lange stroke lants, die ter weder zyde met de zee, in vorm van twee havens of inwijken, bespoelt wort; de puinhopen van oud *Korcyra*, d'oude hoofstad des eilants: welke hierom ook nu noch by de hedendaeghse inwoonders *Paleopoli*, of *Paliopoli*, dat is Oude Stad, genoemt wort: hoewel zy anders ook *Cherſepolis*, geheten was: dat is, *Cherſestad*, alzo misschien gebroken na den stichter *Cherſokrates* genoemt, die derwaerts in aeloude tijden een kolonie uit de stad *Korinthus* overbraght. Paleopoli of Oud Korcyra. Marmor. Strab.

Eenigen willen, dat *Paliopoli* of *Paleopoli* het geen zou zijn, dat by *Ptolemeus* en *Thucydides Ptychia* genoemt wort: hoewel *Thucydides Ptychia* duidelijk een eilant noemt.

Paleopli is nu slechts eene kleine plaetsje: daer men byna niets vind, als eenige lage houte huisjes van eene verdieping hoogh.

Aen de Zuid-westzijde was wel eer een schone brede haven, welke by *Dion Kassius*, op Griekſch, *Glycys Limen*, dat is, *Zoete haven*, genoemt wiert; dewijl haer water, door eene reviere, die uit het eilant in dezelve valt, versch of zoet gemaekt wiert. Zy was bequaem voor vaertuigen van dien tijt: maer nu heeftze

heeftze geen meer diepte, als voor kleine berken. De mont was eng, en kon, met het voorſpannen van eene keten, toegeſloten worden: waer van men noch de plaetſe of oort ziet, daer dezelve aen vaſt gemaekt was.

Daer was wel eer eene waterleiding, om het verſch water na de ſtad toe uit een ſpringbron te leiden, dien men by eene kerke aen den zeekant ziet. Van daer wiert het water geleit langs eene kanael, door de rotſe in aerde goten, het ſtuk van ontrent een elle lang en een vinger dik, en zeer net aen malkanderen gevoeght: waer van men grote menigte daer ontrent vind.

De grote meenighte van marmer ſtenen, die van daer gehaelt worden, doen blyken, dat dit *Paleopoli* eertyts een zeer grote en prachtige ſtad was: want behalve de grontveſten van tempels, worden aldaer bogen, pylaren, met marmere opſchriften uit de aerde opgedolven, en tot den opbouw van de nieuwe veſtingen der hedendaegſe ſtad *Korfu* verbezigt.

Men heeft 'er ook voor eenigen tijt, een groot gat of kuil ontdekt, die met een gehouwen ſteen overdekt, en met een grote meenighte van kopere medalien van verſcheide aeloude keizeren, vol gepropt was: maer voornamelijk van den geſlaghte van keizer *Severus*, met den naem, in Griekſche letteren, van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ, dat is, van de *Korcyrirenſers*, op den rant van de verkeerde zyde, en een galeye in het midden, ten teken van d'aeloude zeemaght der eilanders.

De gront van deze gehele oude ſtad is nu ganſch met olijf en andere bomen bewaſſen. Tuſſchen de welke hier en daer eene kerke ſtaet. Onder deze zijn twee de voornaemſten, d'eene is genaemt *Pantagioi*, dat is, van alle heiligen: en d'andere *Panagia di Paleopoli*: dat is, de Maeght *Maria* van *Paleopoli*. Zy wort anders by de Venetianen op Italiaenſch *la Chieſa di noſtra Donna di Paleopoli*, dat is, Kerke van onze Vrouw van *Paleopoli*, genoemt.

Op het jaer zeſtien hondert en drie deed *Agoſtino Kanali*, te dier tijd proveditor of opperhooft des eilants, van wegen de Venetianen, deze laetſte kerke hermaken.

Men zeidt de kerke *Pantagioi* by dezen voorval zou geſtigt zijn. Wanneer, ontrent ten tijde van keizer *Klaudius*, *Soſipater*, en *Jaſon*, (d'een biſſchop van *Ikonium*, en d'ander biſſchop van *Tarſus*, en beide leerlingen van *S. Paulus*) op het eilant *Korfu* gekomen waren, om d'inwoonders tot het Kriſten geloof te bekeeren, deed *Daviaen*, (toen heidenſche koning, na *Cercillinus*,) *Jaſon* en *Soſipater* in de gevankenis ſmijten, en den laetſten, met hem in een gloeyenden koperen os te ſteken, ſterven. Maer als vele van d'omſtaenders, door het ondergelegen vuur, ook gezengt wierden, hadden d'andere, en zelf koning *Daviaen*, verbaeſt geroepen: *O! Soſipater bluſſche den brant uit, en wy zullen alle Kriſtenen worden.* Waer op aenſtonts de vlam geſliſt en uitgegaen was. *Soſipater* wiert noch ziel-togende gevonden: maer overleed kort daer na.

Door dit mirakel had koning *Daviaen* zich laten dopen, en *Sebaſtiaen* noemen, en met alle d'eilanders het Kriſten geloof aengenomen.

Het lichaem van *Soſipater* wiert in eene marmere kiſte begraven, rontom de welke de bekeerde vorſt *Daviaen* eene kerke, met den titel van *S. Andreas* d'Apoſtel, deed ſtichten; hoewel dezelve namaels den naem van *S. Soſipater* en *Jaſon* bequam; dewijl door hen deze eilanders tot het Kriſten geloof bekeert waren. Maer dezelve kerke heet nu *Pantagioi*.

Koning *Sebaſtiaen* veranderde zijn paleis namaels in eene kerke, ter eere van *Maria*: welke gezeit wort dezelve te zijn, die nu *Chieſa della Madonna di Paliopoli*, en anders *Pantagia*, dat is, *Maria*, genoemt wort. Hy deed op d'eene hoek een celletje of kluisje ſtichten, daer in hy het overſchot zijns levens, als een kluizenaer, overbraght, en ook begraven wiert. Marmor.

De kerke *Pantagioi*, door koning *Sebaſtiaen* opgeregt, wiert namaels door zekeren *Stephanus*, aertsbiſſchop van *Korfu*, hermaekt, die dezelve met marmerſteen cierlijk optoide: als ook

ook met kolommen en twee beelden, gestelt in het Koor of Heiligh der Heiligen. Het een beelt was van *S. Andreas*, en het ander van *Sosipater.* Boven den ingangh stonden twee Grieksche opschriften: waar van het volgend alleen gezien wort: zijnde het ander door de langheit des tijts uitgesleten: het luidt uit het Grieksch vertaelt in het Nederduitsch aldus:

Het licht schijnend en rontom deurluchtigh huis van de wijste en goddelijkste Apostelen, dat te voore onçierlijk en klein was, vertoont zich nu weer schoon, en rontom zeer heerlijk.

Bisschop Stephanus, beroemt door vroomheit, heeft dit huis godvruchtelijk verciert, voor d'ontbinding (of ontslaking) van desselfs ziel-schulden, tot eene onvergankelijke gedachtenis en lof der menschen.

En dit fraei werk heeft Bisschop Stefanus, tot ontbinding van desselfs vele zonden, onder Kristus den verlosser gemaekt.

Met groten arbeit heeft Stefanus, de voorzitter, den cierlijken en veelvormigen Tempel helpen maken, een werk van eene eeuwige gedaghtenis.

Dit opschrift hout *Spon* van de zeste en zevende eeuwe. Hier uit blijkt, dat dezelve kerke door zekeren *Stephanus*, bisschop van die plaetse, tot vergiffenis van zijne zonde, gesticht was.

Aen het portael van de kerke *Pantagia*, (welker architraef op Korinthische pylaren van witte marmer rust) leest men een opschrift, welk doet blijken, dat deze kerke door keizer *Jovianus* gesticht was, na hy tot het Kristen geloof bekeert was, en de heidensche tempels had doen afbreken. Het opschrift luidt in 't Grieksch aldus:

PICTIN EXON BACILIAN EMON MENEON CYNEPITHON

COI MAKAR YPSIMEDON TON-HIEPON EKTICA NHON

ELLHNOON TEMENH KAI BOMOYC EXALAPAXAC

XEIPOC APOYTI DANHC IOBIANOC EDNON ANAKTI.

Dat by na van woort tot woort in het Nederduitsch op dezen zin uit komt:

Hebbende het geloof aengenomen, het koningrijk van mijne bontgenoten bevestight, heb ik aen u, o zalige, allerhooghste, een heiligen tempel gesticht, na ik de tempelen en altaren der Grieken heb afgebroken, Jobianos van een geringe hant aen den koning der Heidenen.

Zijn naem, aldus *Jobianos* hier geschreven, doet blijken, dat de uytspraeke van de Grieksche letter B toen met die van de klinkletter g der Latijnen overeen quam, en gelijk was: want die spelden *Jovianus.*

Deze kerke is kruiswijze gebouwt, of zeer na de Grieksche wijze, met eene dom in het midden, en een portael voor de Kategisanten.

De kerke *Pantagioi*, dat is gezeit, *van Alle Heiligen*, is byna gelijk de voorige gebouwt, in vorm of gedaente van een grieksch kruis, met eene kleyne dom in het midden.

Deze kerke stont voor ontrent twalef jaren onder den protopapa of eersten priester, die een Hieromonachos was, dat is, een gewijde monnik, met name *Arseniko Kaluti.* Hy was kundigh in de godsgeleertheit en grieksche letteren, en had te *Padua* ter schole gelegen. Hy bezad eenige met de hant geschreve boeken: onder andere een van *S. Jan Damascener*, dat men niet gedrukt vind, en *Paliloï* getitelt is. Het is als een kort begrijp van zijne werken.

Aen de Zuidwestzijde van *Paleopoli*, ontrent twee of drie Italiaensche mijlen van daer, leit eene kleine vruchtbare vlakte, welke met verscheide beken van versch water bevoghtight wort, tot grote vruchtbaerheits des gronts. Men hout deze vlakte voor een oort der hoven van *Alcinous*, wel eer koning des eilants: want *Alcinous* en zijne dochter *Nausikaa* hadden, op het eilant *Feacie* of *Korcyra*, bovenmate schone hoven, die by *Homeer* en by andere oude

oude poëten, en by *Plinius* met groten roem gedaght worden.

De geleerde of kundige lieden noemen nu die plaetse *Chrysida* of *Krisida*, en het gemeen volk op Grieksch *Pezamili*, dat is, *zeven meulens*, van wegen eenige meulens, die aldaer staen.

Niet verre van *Paleopoli* leit een wijdstrekkend zoutdal, het Dal der Heiligen genoemt.

Men vond te *Paleopoli*, (of in de Voorstad *Kastrati*) voor eenige jaren een tamelijk groot marmer beelt van keizer *Germanicus*, dat naderhant door den Venetiaenschen Proveditor of Opperhooft des eilants, met name *Vallier*, na Venetien vervoert wiert.

Op de voetstal stont dit Grieksch opschrift:

POLIC GEPMANIKON KAICAPA
TIBEPIOY KAICAPOC YION
CEBACTOY KAICAROC YIO NON YPATEYONTA THEOIC.

Dat is:

De stad (Korcyra) beveelt keizer Germanicus, zoon van keizer Tiberius, neve van keizer Augustus, Burgermester, aen de Goden.

Germanicus was een aengenome zoon van keizer *Tiberius*, en wiert op het twalefde jaer des Zaligmakers, of op het zeven hondert en vijfenzestigste jaer, na de stichting der stadt *Romen*, Burgermeester. Namaels deed hy eene reize na deze gewesten: waerom ongetwijfelt die van d'oude stad *Korcyra* hem in dien tijt dit beelt opgerecht hebben: want hy quam niet weerom, en sterf aen vergif te *Antiochien*, dat hem de genen, die zijn geluk benijden, gebrouwen hadden.

In dezelve voorstad leestmen het volgend Grieksch opschrift:

A POLIC MAPKON KALH...
GAIOY YION BYBLON TON
PATPONA KAI EYEPGETA.
EPMAI HPAKLHI.

Dat is:

De stad Korcyra wijd, aen Merkuur en Herkules, Markus, Kale .... Byblus, zoon van Kajus, zijn patroon en weldoender.

Dicht daer by leest men op een steen, in een tuin, dit grieksch opschrift:

IOYLIAN THEODOPAN APETHΣ ENEKEN THEOIΣ.

Dit is een opschrift, dat zekere Julia Theodora, aen de goden beveelt, ten aensien van hare deught.

Neffens *Paliopoli*, ontrent duizent schreden van de stad *Korfu*, is een waterrijke bron *Kardachi* genoemt, die zeer treffelijk, en zoo overvloedelijk veel water geeft, dat een gehele scheeps-vloot haer daer mee zou voorzien kunnen. Bron Kardachi.

Zekere gemene luiden voeren dit water uit dezen bron in schuiten na de stad *Korfu* toe, en verkopen dat, met vaten en emmers vol, langs de straten, tot groot gerijf der inwoonders en burgers: want de stad *Korfu* heeft geen bronnen noch versch water, en niet als drabbigh en stinckend put-water.

Niet verre van daer ontspringt een andere kleine bron, *Tetradi* doorgaens genoemt, die door zeer heilzaem water vermaert is.

Op het jaer zestien hondert en drie deed *Agostino Kanale Proveditor* te *Paleopoli* eene kerke vervaerdigen, welke de grieksche monniken, met toestaen van het Gemeen van *Korfu*, bezaten: die van de plaetse eigenaers geworden waren, wanneer de Turken, onder keizer *Soliman*, op 't jaer 1537, het eilant verwoesten, en d'abten en geestelijken, die haer bewoonden, dwongen dezelve uit vreze te verlaten.

Godsdienst der oude en hedendaeghse Eilanders van Korfu.

Eilanders van Korfu tot het Kristen geloof bekeert.

Kort na des Zalighmakers geboorte hebben de eilanders of inwoonders van *Korcyra* of *Korfu* het Kristen geloof aengenomen. En alhoewel de zake, op wat wijze die haer toe-gedragen heeft, met vele beuselingen en ongerijmde voorvallen, na den aert oude lichtgelovige Roomschgezinden, schijnt bewimpelt te zijn, zoo zullen wy evenwel dezelve hier, zoo als die by eenige oude Griekschc schrijvers verhaelt wordt, byna met dier eigenste vertaelde woorden, om de merkwaerdigheit der stoffe, na den voorgang van *Marmora*, ten tone stellen.

Apollo, onder vele andere Goden, wert by d'oude Eilanders boven maten geëert: dien zy ook het uitwerken van alle wonderdaden toeschreven.

Te dier tijde was zeker *Cercillinus* vorst of overste des eilants, (dien zommigen eenen koning noemen:) en een wreet en bloetdorstig mensch; en die boven mate in afgoderye verzopen lagh. Ten zelven tijde quamen, na het verkundigen des Euangeliums in verscheide gewesten, op het eilant *Korfu*, *Jason* en *Sosipater*: d'een bisschop van *Ikonium*, en d'ander van *Tarsus*, en beide leerlingen van *S. Paul*. Na zy dan op dit eilant gekomen waren, zetten zy zich op een klein eilandeken *Pitia*, nu *Isola di Vito* genoemt, en dicht by *Korfu* gelegen, ter neer: alwaer zy aen den martelaer *S. Steven* eene kerke oprechten.

Vele luiden uit de stad *Korcyra* begaven zich derwaerts, om het nieu gebouw te zien, dat groteliks van hunne afgodische tempelen verschilde. Eenigen, die meenden, dat deze Bisschoppen grote rijkdommen by zich hadden, schoten des nachts derwaerts na het eilant, om die te stelen en roven. *Jason* en *Sosipater*, ondertusschen, wierden door het geraes en geroep van deze rovers opgewekt, die aenstonts voor dit gespuis, dat verstomt bleef staen, den naem van Jesus, het leven en bedryf van Christus, desselfs mirakelen en leere met groten yver, begonnen te preken: waer over eenigen boven mate ontsteken wierden, ja na water zoghten, om gedoopt te worden. Zommigen evenwel onder hen, die ongelovigh bleven, verwittighden *Cercillinus* van den voorval dezes bedryfs, die aenstonts *Jason* en *Sosipater* na de gevankenis, door zijne dienaers, be val te slepen. Zy wierden daer na geknevelt voor hem gebraght, die hen bits en scherp toesprak, en zeide, dat zy hun valsch geloof, of leven zouden laten. Waer op *Jason* en *Sosipater* ten antwoort gaven, dat zy hen veel eer het leven, als geloof zouden laten benemen: en dat hen groteliks mishaeghde, dat d'eilanders dus verblint in 't aenbidden en dienen der afgoden bleven.

De uitzinnige *Cercillinus* onstak, over dit zeggen, met woede, en deed de genen, die dus zaghtzinnigh spraken, in een vuile en donkere kerker sluiten.

Aldaer zaten zeven struikrovers of straetschenders, die om hunne misdaden in boeiens gesmeten waren, met name *Saturninus*, *Gianiculo*, *Faustinus*, *Gennarus*, *Marsalius*, *Eufrasius* en *Mamillus*; die namaels alle als martelaren storven.

Deze zagen, op het inkomen van *Jason* en *Sosipater*, in hun gezelschap eenige Engelen: waer over zy verbaest aen *Jason* en *Sosipater* vroegen: waerom zy met Engelen vergezelschapt quamen. Maer *Jason*, nemende dat tot een voorspook aen, om hen te bekeren, voegde daer op, en vroeg hen weer: waerom zy, ziende de Engelen, de duivelen aenbaden, en den waren God niet zoghten, aen wien zy geloofden: en die Kristus was. Voorts voegde hy daer op: dat zy, by aldien zy wilden geloven, de ketenen in hals-cieraedjen; de banden, die hen om-

omringden, in kronen; en de kerker in een koningrijk zouden verandert zien. Deze rampzalige menſchen, die in zeven dagen gene ſpyze geproeft hadden, en door den honger, om koningrijken en kronen niet veel gaven, dienden *Jaſon* daer op, en zeiden; dat hen genoegh zou zijn eenige verquikking van ſpyze te hebben, om aen de mirakelen van hun geloof te geloven. Die zult ghy hebben, voegde *Jaſon* daer op.

En aenſtonts zagh men, op het gebed van *Jaſon*, uit eene marmere kolom, welke aldaer het gewelf van de gevangkenis onderſteunde, de zoetſte en geurighſte vruchten gegroeit: waer mee die hongerigen zich ſpyſden. Daer en boven wiert een aengenaem maetgezang van Engelen gehoort; die met zoet geklank van ſchelle kelen d'ooren ſtreelden. Waer door ook de kerker-bewaerder, met name *Antonis*, ontwaekte, en in de kerker trad: welke hy ganſch verlicht zagh, en vernam eene duive, die, rontom vliegende, met goude kronen de hoofden der gevangenen kroonde.

Aenſtonts vlyde zich *Antonis* voor de voeten der twee Biſſchoppen neer, en wiert, na door hen in het Kriſten geloof onderricht te zijn, te gelijk met d'andere zeven, gedoopt.

Maer *Cercillinus*, die beſcheit van *Jaſon* en *Soſipater* begeerde te horen, zond eenigen, om *Antonis* te halen: van wien hy nooit zodanige veranderingh verwaght had. Deze, gekomen aen de plaetſe van de gevangkenis, vonden dezelve met lelien en rozen bedekt. Daer en boven hoorden zy een maetgezang en zoet gequeel van ſchelle ſtemmen: dies zy, zonder verder voort te gaen, daer door in ſlaep raekten. Onder het ſlapen, verſcheen hen in den droom een Engel, in menſchen gedaente, die de gevangkenis met helder ſchynend licht vervulde, en in de rechter hant een zwaert, in vorm van een toortſe, zwenkte. Ondertuſſchen ontwaekten de boden van *Cercillinus*, die, in plaetſe van na *Jaſon* en *Soſipater* toe te treden, te ruch na *Cercillinus* gingen. Dees, verwittight van die wonderdaden, riep luits-keels: *Groot is de maght van Apollo. O verblinden! waerom ſpreekt ghy u met uwe eige woorden tegen? Indien de twee Biſſchoppen, gelijk ghy zeght, vyanden van Apollo zijn; hoe werkt dees dan die wonderdaden, ter gunſte van hen, uyt? Maer ik verſta het aldus. Elk bedorve mage verandert d'artzenye in vergift: en die blint is, ziet het helderſte licht met duiſterniſſe omvangen.*

Voorts riep *Cercillinus* eenen vermaerden toveraer, met name *Zoytus*, aen wien hy verhaelde, het geen hem gezeit was; en maekte hem inzonderheit het wonderbedryf der vruchten, die uit de kolom gewaſſen waren, bekent.

Maer de toveraer laghte daerom, en ſtofte groter mirakelen, door zijne kunſte, te kunnen uitwerken. Ook ſpande hy, in tegenwoordigheit van *Cercillinus*, in 'er daet twee oſſen onder het jok, en beploeghde daer mee een ſtuk lants: waer op hy koren zaeide, dat aenſtonts wieſch, airen gaf en zodanigh ryp wiert, dat van het uitgedorſcht koren meel gemalen, en daer van broot gebakken wiert, tot ſpyſe voor *Cercillinus*.

Toen trad *Cercillinus*, met eenige hellebaerdieren, in de gevangkenis, en ontmoete den kerker-bewaerder *Antonis*, dien hy vroegh: of hy zich ook door quade kunſten had laten vervoeren? Maer nauweliks had hy die woorden geſproken, of *Antonis* ſtopte hem den mont met eene kinnebak-ſlagh.

Hier op deed *Cercillinus* dezen *Antonis* de rechter hant afkappen, het welk hy al laggende uit ſtont. Waer over *Cercillinus* noch verwoeder wiert, en hem ook de linker hant en beide voeten deed afkappen, zonder *Antonis* daer over eenige gevoelijkheit betoonde: maer hy zou met een vrolijk gelaet gezeit hebben, dat hy zich gelukkig achte, over het afkappen van die delen, die eertijts den Zalighmaker beledight hadden.

Voorts deed *Cercillinus* den zelven *Antonis* de tonge uit den halze halen, welke, op zijn bevel in een vat geleit, ſprak, en hem zijne wreetheit, tegen de Kriſtenen, verweet. Ook uitte de mont, zonder tonge, den naem des Zalighmakers, en beval

val aen dien zijne ziele, en bad Gode zijnen navolgers sterkte te willen geven, om zoo grote pyne te kunnen uitstaen.

Ten leste wierden hem ook, na het geven van vele kinnebakslagen, de lippen afgesneden. Toen storte hy zijn gebed tot God, met verzoek van den tieran *Cercillinus*, eenige straffe tot kastijdingh van zijne woede te willen toezenden, in weerwraek van d'onderdrukking zijner knechten.

Waer op aenstonts het huis of hof van *Cercillinus*, door den blixem, in brant raekte, met sneuvelen van zijne gemalin en zonen; blijvende alleen zijne eenige dochter behouden over, met name *Korcyra*.

Eindelijk deed *Cercillinus* dezen *Antonis* buiten de stad slepen: alwaer hy sterf.

Zekere *Theodosius*, een bejaert man, en Kristen, nam het lijk heimelijk by nacht weg, en begroef het in de kerke van *S. Steven*, op het eilant *Vito* of *Pitia*, dicht by de stad *Korfu*, gelegen.

Daerna deed *Cercillinus* de twee bisschoppen, *Sosipater* en *Jason*, voor hem komen, en dwingen om Kristus af te zweren, en Apollo aen te bidden. Maer die zeiden, geen anderen, dan den waren God, en niet den God van Apollo aen te willen bidden. Maer *Cercillinus* dreef met hun zeggen den spot, en zeide: *Wel aen! laet ons zien of uw God machtiger, als Apollo is.* Voorts beval hy aen den toveraer, met name *Zoitus*, die neffens hem zat, door maght van Apollo, eenige wonderwerken te doen. *Zoitus* maekte hier op een groot geluit en galm. Waer op niet alleen mannen en vrouwen, maer ook de dieren en stenen van *Korfu* begonnen gezwint te danzen: hoewel niet *Jason* en *Sosipater*. Toen keerde zich *Cercillinus* tot haer, en zeide: *O navolgers van den Gekruisten, wat zult ghy nu doen?* Op welk zeggen en verwijt *Jason* en *Sosipater*, den toveraer *Zoitus*, met het teken van het kruis aen hem te doen, in een onbewegelijken steen hervormden.

Hier door wiert evenwel *Cercillinus* niet bewogen, maer deed beide deze bisschoppen geknevelt in den kerker smijten, en de zeven straetrovers daer uit halen, om ter straffe te stellen, en met de selfste pijne te doen sterven.

In het gaen voor by het paleis van *Cercillinus* wierden zy door zijne dochter *Korcyra* gezien, welke horende, dat zy om gene andere oorzake, als om de belijdenis van het Kristen geloof, zouden gedoot worden, aenstonts tot haer vader riep, en haer zelve ook by hem voor eene Kristen verklaerde. De vader zocht haer in 't eerst met zoete woorden daer af te brengen; maer ziende alle zijne moeite verloren te zijn, deed hy haer op eenen heuvel buiten de stad brengen, en aldaer door verscheide beuls strenglijk pijnigen, dat zy met een lagchen uitstont.

Na eene lange wijle die pijne uitgestaen te hebben, deed hy *Korcyra* in eene zeer hel duistere kerker sluiten: maer by haer verscheen een beir, die een blinkend licht, in de duisternis der gevangkenis, van zich gaf.

Cercillinus zond by zijne dochter een swarten moor, met bevel van haer t'onteeren: maer de beir beschermde haer, en dwongh den moor zich haer, als zijne beschermster, t'onderworpen. Ook had *Korcyra* den zelven Moor met water, dat wonder in de gevangkenis ontsprong, gedoopt, en op grieksch den naem van *Christodolus*, dat is, *Krist-knecht*, gegeven.

Korcyra door hem gevraeght, wat hy den genen zou antwoorden, die hem zouden vragen, wie hy was? gaf ten antwoort, dat hy zeggen zou, dat hy een dienaer van Jezus Kristus was, en in hem geloofde, en hoopte, en in zijnen naem gedoopt was.

Wanneer hy ten hove by *Cercillinus* quam, en zich voor eenen Kristen uitgaf, wiert hy daer over ter straffe gestelt, en met eene zage midden doorgezaeght. Het lijk wiert voor de honden gesmeten: maer zekere vogelen beletten dat, door een vreemt en ongehoort geraes en gekrijs, aen te raken. Het wiert daer na door eenige Kristenen ter aerde besteet.

Cercillinus wiert evenwel, door deze wonderdaden, van zijn voornemen niet afgeschrikt. Hy zond zijne voornaemsten hofraet na de gevangenis, om *Korcyra* met nieuwe straffen te pijnigen: maer de beir stelde zich met gewelt daer tegen, en gedoogde niet, dat *Korcyra* van daer gehaelt wiert: welke onbeweeghelijk, als een zuil bleef staen, en tot Gode haer gebed storte. Waer op de dienaer, door woede ingenomen, (hoewel door bevel van zijn heer *Cercellinus*,) de gevangkenis met hout rontom deed bestapelen, en dat in de brant steken, die twalef dagen duurde, zonder *Korcyra* met den beir in 't minste beschadight of geschonden was.

Hier over wiert *Cercillinus* noch meerder ontsteken, om zijne dochter *Korcyra* te doen doden. Zy wiert dan buiten de stad gebraght, en, met de benen opwaerts, op een groten houtstapel, aen eenen pael gebonden, om verbrant te worden Men had haer, wanneer het vuur op haer geen kracht kon baren, geslagen, en met pijlen doorschoten, en het gebeente, door het slaen met stokken, vermorzelt. Zy storf eindelijk op den vijfden van Grasmaent, in het byzijn van *Thedosius*, die haer martelaerye beschreven heeft.

Het lijk wiert aen de linke zijde van den moor *Christodolus* begraven, in de stad, tot grote droefheit der stedelingen.

Eindelijk deed ook *Cercillinus* de zeven straetschenders in eene grote ketel, vol olye, pek en hers zetten, en daer onder een groot vuur stoken, om hen alzoo door eene langzame en pijnelijke doot te doen sterven.

Een onder hen, met name *Saturninus*, storte zijn gebed tot Gode, met verzoek van die genade te mogen verwerven, dat een kerke in zijnen naem moght opgerecht, en zijn leven beschreven en gelezen worden.

Waer op aenstonts een Engel was ter neer gedaelt, die luider stemme geroepen had: *Saturninus, dienaer van Jezus Kristus, betrouw op God, wiens barmhertigheit uwe straffe verhoort heeft Ghy zult verwerven, het geen ghy verzoght hebt, en daer en boven de glorye der zaligen.*

Hier op zweegh d'Engel, en op dat zeggen gaf *Saturninus* met zijne gezellen den geest, den zestienden van Grasmaent, naer luidt van de Griekssche historien.

Ten zelven tijde hadden zich vijftien duizent van de omstaenders tot het Kristen geloof bekeert, die alle uit eenen mont riepen, dat zy Kristenen wilden worden. Hier onder was ook *Theodosius* zelf, en een edele vrouw.

De nieuwe Kristenen namen de lijken van deze martelaren op, en begroeven die in den tempel der heidenen, na zy alvorens de beelden der afgoden ter neer geworpen hadden.

Maer *Cercillinus*, des verwittight, toogh derwaerts met eene grote menighte van krijghsknechten, om hen doot te slaen. Doch op het intreden in den tempel, verscheen op den drempel een draek, die hem deed vervaren en op de vlucht drijven.

Cercillinus; ziende al dus zijn voornemen te leur gestelt, deed een streng gebod tegen deze Kristenen uitgaen. Maer op het storten van gebeden tot Gode, door *Jason* en *Sosipater*, die gevangen zaten, had de zee, tusschen het eilant *Korfu* en het vast lant, haer van malkanderen verdeelt, en vryen doorgaen aen deze nieuwe Kristenen gegeven, die tusschen het midden der baren vluchten en behouden aen het vast lant quamen. *Cercillinus* volgden hen, langs den zelven weg, met een grote menigte van krijgsknechten, na: maer wanneer hy in het midden gekomen was, sloten de baren zich ter weder zijde toe: waer door *Cercillinus*, en alle zijne navolgers, te verdrinken quamen: op een zelve wijze, als koning *Farao* in het Roo Meir.

Na *Cercillinus* aenvaerde zeker *Davianus* de heerschappye des eilants, die in het begin met gene minder woede tegen de Kristenen ingenomen was, als zijn voorzaet: maer wiert eindelijk ook een Kristen, by dezen voorval.

Dees sloeg de handen aen *Sosipater*, en deed den ouden vond van *Peril* vernieu-

nieuwen: want hy deed *Soſipater*, met hem in een kopere os te ſteken, die daerna gloeijende wert gemaekt, om 't leven brengen. Maer de vlam van het onderleggend vuur verſpreide haer zich wijd en zijd, en deed vele van d'omſtaende heidenen om 't leven brengen. Waer door d'andere, met den vorſt *Davianus*, vervarelijk ſchreeuwden: *Bluſſche den brant uit, o Soſipater! en wy zullen alle Kriſtenen worden.* Hier op leſchte aenſtonts de vlam uit: en eenige van d'omſtaenders ſchoten toe, om *Soſipater*, die aen het zieltogen was, uit den gloeijenden koperen os te halen.

Het lichaem, dat geheel en gaef gebleven was, wiert in een marmere kiſte geleit, rontom de welke de bekeerde vorſt *Davianus* eene kerke, onder den titel van *S. Andreas* d'Apoſtel, deed oprechten: hoewel dezelve namaels den naem van *S. Soſipater* en *Jaſon* aennam.

Davianus liet zich dopen, en *Sebaſtiaen* noemen: en met hem nam het gantſch eilant het Kriſten geloof aen: gelyk reeds te voore verhaelt is.

Wanneer, ten tijde van keizer *Diokletiaen*, ontrent op het jaer 12[illegible]0. voor des Zalighmakers geboorte, een zware peſt op het eilant en in de ſtad *Korfu* ontſteken was, met ſneuvelen van ontallijke menſchen, zoo ouden als jongen, zou dezelve, op het ſtorten van gebeden aen *Jaſon* en *Soſipater*, ſchielijk wonderlijker wijze geſtilt zijn. Waer over d'eilanders den tempel, die aen hen toegewijt, en door ouderdom vervallen was, fraei'er weer deeden opbouwen.

De hedendaegſe kerkelijke ſtaet van *Korfu* is verſcheiden, na de verſcheiheit van Italianen en Grieken, die beide aldaer verſcheide kerken hebben.

De Italianen of Latijnen of Roomsgezinde Katholijken ſtaen 'er onder enen aertsbiſſchop: gelijk ook de ſtad *Korfu* tot een aertsbiſdom verheven is.

De Grieken hebben aldaer geenen biſſchop; maer alleenlijk eenen *protopapa*, dat een Griekſch koppelwoort is, en eigentlijk eerſten of hogen Prieſter of Paus bediedt.

Wel eer hadden de Griekſche geeſtelijken aldaer ook eenen aertsbiſſchop: maer *Karel*, koning van *Napels*, en heer des eilants van *Korfu*, zette ontrent op het jaer twalef hondert, voor des Zaligmakers geboorte den Griekſchen aertsbiſſchop en geeſtelijken van den ſtoel, en gaf dien, met verlof van paus *Johan*, d'een en twintigſte, aen eenen Latijnſchen prelaet of kerkvooght. Doch als de Grieken daer over klaeghden, ſtont *Karel* hen toe, dat twee en dertigh kanonijken van de Griekſche wet, met zoo vele Korfuſche edelen, eenen *Protopapa* en koorbiſſchop zouden maken: aen welken de zaken der genen, die na de Griekſche wijze leefden, zouden behoren.

Hy deilde zeven kerkelijke waerdigheden, en acht andere *Protopapas* voor de Grieken op het ganſch uit.

De Latijnſche aertsbiſſchoppen en Griekſche protopapâs, ſedert van over ouds tot aen dezen tijt, zijn de volgende:

Latijnſche aertsbiſſchoppen en Griekſche Protopapâs

Apollodorus, Griekſche biſſchop in *Korfu*, heeft den kerkenraet van *Nicea* in *Bythynie* bygewoont: in den welken de ketter *Arrius* gedoemt wiert, ten tijde van paus *Silveſter*.

Filippus, biſſchop van *Korfu*, heeft den zevenden algemenen kerkenraet te *Nicea* bygewoont, en wort dikwils in de zitting gedaght.

Ten tijde van keizer *Leo* was *Soterikus* Griekſche biſſchop van *Korfu*, die den kerkenraet van zes hondert en dertigh biſſchoppen, onder keizer *Leo*, tegen *Neſtorius* en *Eutychius*, in de ſtad *Chalcedon*, heeft by gewoont, als blijkt uit d'onderſchrijving van eenen brief, aen keizer *Leo* gezonden.

Michaël was ten tijde van keizer *Baſilius*, griekſche biſſchop van *Korfu*, en heeft d'algemene achtſte Kerkenraet van *Konſtantinopolen* bygewoont, die dikwils in de beſcheiden en brieven van die vergadering gedagt wort.

Ten tijde van keizer *Konſtantinus*, de zevende, beſtierde de beruchte biſſchop *Arſenius* de kerke van *Korfu*. Ziet pag. 38.

Georgius was, ten tijde van den griekſchen keizer *Alexius*, biſſchop van *Korfu*, die in de hooftkerke op *Forteſſa Vecchia* begraven leit: gelijk noch zijn grafſchrift in 't griekſch aldaer gelezen wort. Ziet pag. 41.

Ontrent op het jaer dertien hondert en zeventigh, was zeker *Kaſtel Ro-*

Romanopolo aertsbisschop van *Korfu.*

Ontrent het jaer veertien hondert was *Albanus Michael* aertsbisschop der Latijnen, en *Elias Monomakus* protopapa der Griekſche geeſtelijken.

Op het jaer veertien hondert, en voorders, was *Fantinus Dandolus* aertsbisschop, die namaels de kerke van *Padoua* bedient heeft.

Op het jaer veertien hondert en twintigh, wiert, na de doot van *Elias Monomakus*, *Andreas Meliſſinus* tot protopapa en koorbisschop gekoren.

Op het jaer veertien hondert drie en veertigh wiert *Giorgo Slero* tot protapapo gekoren: en na zijne doot, op het jaer veertien hondert vier en vijftigh, *Andreas Soteriano*: en na hem, op het jaer veertien hondert en zeventigh, *Timotheus Vari*: en, op het jaer veertien hondert en tachentigh, *Leone Rocochefalo.*

Op het jaer veertien hondert twee en tachentig, wiert *Bernard* een Syrier, en Venetiaenſche edelman tot Latynſchen aertsbisschop gekoren.

Op het jaer vijftien hondert wiert *Jakob Chirio* tot protopapa gekoren.

Op het jaer vyftien hondert en vyf, wiert, door paus *Julius* de twede, *Christofalo Marcello* tot aertsbisschop gekoren.

Op het jaer vijftien hondert en twintigh was *Luigi Beneviti* protopapa der Grieken.

Op het jaer vijftien hondert zes en twintigh, wiert *Dominiko Mamomati* tot protopapa gekoren.

Op het jaer vijftien hondert en dertig, wiert *Maffeo Venerio*, door paus *Klemens* de zevende, tot aertsbisschop gekoren.

Op het jaer vijftien hondert vijf en dertigh, wiert *Luigi Rarturo* tot protopapa gekoren.

Op het jaer vijftien hondert zes en vijftigh, wiert *Antonis Spiri* tot protopapa gekoren.

Op het jaer vijftien hondert zeven en zeſtigh wiert *Nicolo Spiri* tot protopapa gekoren.

Op het jaer vijftien hondert twee en zeventigh was *Aleſſio Rarturo* protapapa.

Op het jaer vijftien hondert vier en zeventigh, wiert *Nicolo Petrici* tot protopapa, en *Antonio Kokko* tot aertsbisschop gekoren.

Op het jaer vijftien hondert zeven en zeventigh, wiert *Fotio Palatiano* tot protopapa gekoren: die te wege braght, dat de Latijnen op de Griekſche eilanden den ſtijl van den almanak, door paus *Paulus* de dertiende ingevoert, niet zouden onderhouden: ten welken einde *Nicolo Quartano* van *Venetien* na *Rome* gezonden was, met brieven van den ſtaet van *Venetien.*

Op het jaer vijftien hondert drie en negentigh ſterf *Fotio*, en wiert na hem *Petro Petrizezi*, tot protopapa, met gemeen toegejuigh des volks, gekoren.

Op het jaer zeſtien hondert en vijf, wiert *Artemio Bulgari* tot protopapa gekoren, die zich prachtigh, door d'adelijkheit zijns huis, onderhield.

Op het jaer zeſtien hondert en zeventien, wiert *Benedetto Bragadino* tot aertsbisschop, door paus *Paulus* de Vijfde, gelijk ook zijn nazaet, verheven.

Op het jaer zeſtien hondert vier en veertigh, wiert *Theodoſio Floro* tot protopapa gekoren.

Op het jaer zeſtien hondert en acht was *Giorgio Floro* protopapa.

Op het jaer zeſtien hondert negen en vijftigh, quam op *Korfu* d'aertsbisschop *Karel Labia*, een Venetiaenſche edelman.

Op het jaer zeſtien hondert en zeventigh was *Panagiotti Bulgary*, uit den huize van *Bulgary*, protapapa. Hy was toen jongh van jaren, en ervaren in de Griekſche en Latijnſche talen.

Op het jaer vyftien hondert en veertig ontſtont een krakeel tusschen den Latijnſchen aertsbisschop, en den protopapa der Grieken, uit oorzake d'eerſte zich in gebied en zaken van den laeſten wilde ſteken, en zich daer mee bemoeien. Toen was aertsbisschop *Maffeo Venerio*, een Venetiaenſche edelman, en protopapa *Luigo Rarturo*, een man van meer als gemene geleertheit. (Twiſt tusschen den Latijnſchen aertsbisſchop en Griekſchen protapapa.)

Dees laeſte, ziende de bekrompenheit

heit van zijne kerke, besloot na *Rome* te reizen, en zich aen de voeten van paus *Paulus* de derde t'onderwerpen, om door den zelven het onderling opgerezen krakeel te zien beslegt.

Hy nam met zich de bul van paus *Leo* de tiende, die aen den Griekschen landaert het oeffenen der Grieksche kerkelijke gebruiken had toegestaen, (dewelke *Venerio* tegensprak) en wist by paus *Paulus* zoo veel uit te werken, dat hy een gunstige uitsprake, beneffens een andere bul, tot bevestigingh der bul van paus *Leo*, verworf. De voornaemste punten van deze twee pauselyke bullen waren van volgenden inhout, uit het Latijn in het Nederduitsch vertaelt.

De Prelaten, of Kerkvoogden, en andere perzonen van den Griekschen landaert hadden van paus *Leo* de tiende verworven, te mogen hunne kerkelijke gebruikelijkheden plegen en onderhouden, de Misse en andere goddelijke diensten, na hunne gewoonte, doen: desgelijx, was aen de aertsbisschoppen, bisschoppen, en andere Grieksche Prelaten, onder hen, toegestaen, vryelijk en onverhindert de priesterlijke diensten te oefenen, zonder daer in door de Latijnsche opperhoofden en prelaten, of gewonelijken van de plaetse, en tijdelijke heren en wereltlijke overheren, te mogen belet worden. Ook zouden de Latijnsche priesters en geestelijken in de kerke der Grieken de Misse niet mogen doen, en lijkstaetsien, dopen, of andere openbare of byzondere handelingen of gebaren der Grieken bywonen, of met dezelve zich bemoeien, indien zy daer toe door de Grieken zelfs niet geroepen waren.

Maer ontrent op het jaer vijftien hondert en veertigh, wierden *Luigi Rarturo*, Grieksche protopapa, en andere Grieksche geestelijken van de stad en het eilant *Korfu*, door den Latijnschen aertsbisschop *Maffeo Venerio*, en door eenige Latijnsche geestelijken, desgelijx door de tijdelijke heren, en overheden belet en gestoort, om na de Grieksche wijze te leven, en dopen, en vryelijk hunne goddelijke diensten in hunne kerken en huizen, na het Grieksch gebruik, te doen.

Maer Paus *Paulus* de derde, om deze beletzelen en hinderpalen tegen te gaen; ten einde in het toekomend, zoo wel dees protopapa *Luigi*, als de protopapa, die in de gezeide stad en op het eilant *Korfu*, beneffens andere Grieken namaels zou zijn, niet zouden verhindert nog gestoort worden, besloot, op bede van *Luigi* protopapa, dat dezelve *Luigi*, en de protopapa, die in der tijt zou zijn, en alle andere en ieder Griek voornoemt, die op het eilant *Korfu* zouden gestelt zijn, volgens den inhout van zijn tegenwoordigen brief, en van dien van paus *Leo*, zijn voorzaet, hunne gebruikelijkheden, onderhoudingen, en gewoonten zouden mogen plegen: desgelijx die beide t'onderhouden, misse en andere Grieksche Goddelyke diensten doen, volgens der zelver gewoonte: van gelyken de kerkelyke Sakramenten bedienen, begravenis aen hunne grieksche lyken doen, en die begraven, hun kruis vryelyk en onverhindert dragen, zonder betalingh van eene penningh aen de Latynen te doen, en zonder verlof daer toe by iemant te verzoeken. Ook zouden zy daer over in eeniger wyze niet mogen verhindert of gemoeit worden.

Voorts belaste hy den Latynschen aertsbisschop, kerkvooghden en andere perzonen, in kerkelyke waerdigheit gestelt, by zynen brief, uit kraght van de heilige gehoorzaemheit, den brief van paus *Leo*, en alle en ieder ding in de zelve begrepen, ongeschent t'onderhouden: maer den geestelyken en tydelyke heren, en alle anderen van wat staet, graet of waerdigheit die zouden mogen zyn, belaste hy dat, op pene van verbot van kerkegang, opschorssing van kerkendienst, en kerkban.

Volgens besluit, by den raet van *Venetien* des jaers vyftien hondert vier en twintigh genomen, mosten alle ampten en beneficien van d'aertsbisschoplyke kerke of stoel aen inboorlingen gegeven worden, gelyk te dier tyde op d'eilanden *Kandia*, *Cyprus*, in *Koron* en *Modon*, steden van *Morea*, gepleeght en onderhouden wiert.

Ael-

Aeloude en hedendaeghſe inwoonders van *Korfu*.

DE aeloude inwoonders des eilants *Korcyra* of *Korfu*, wierden *Feacenſers* of *Feaciers* by de oude Grieken genoemt, te weten, na *Feax*, zoon van *Neptuin* en *Kerkyra*: gelijk na hen ook het eilant zelve, te vore *Feacie*, namaels na deze *Kerkyra* of *Korcyra*, *Kercyra* of *Korcyra* genoemt was: desgelijks d'aeloude inwoonders *Korkyrai*: gelijk men noch die namen aldus op verſcheide oude medalien of penningen van dit eilant geſpelt vind. Deze *Korcyra* was eene dochter van *Aſopus*, (zoon van den *Oceaen* en *Thetis*) en van *Metho*, *Ladons* dochter. Want *Aſopus*, die te *Flius*, (eene ſtad van *Argie*, in *Peloponneſus*, nu *Morea*) woonde, nam *Metho*, *Ladons* dochter, ten wijve, en gewan by haer twee zonen, *Pelasgus* en *Iſmenus*, en twalef dochteren: als deze *Korcyra*, *Salamis*, *Egina*, *Pirene*, *Cleone*, *Thebe*, *Tanagra*, *Theſpia*, *Aſopis*, *Sinope*, *Enia* en *Chalcis*.

Jupijn ſchaekte *Egina* uit de ſtad *Flius*, en voerde haer na het eilant *Egina* over, alzoo ſedert na haer genoemt: alwaer hy by haer *Eakus*, namaels koning deſſelven eilants, gewan.

Neptuin ſchaekte en voerde ook de dochter *Korcyra* na het eilant *Korcyra* over, dat ſedert na haer aldus genoemt wiert.

Uit deze *Korcyra* en *Neptuin* wiert *Feax* geboren: van wien de *Feaciers*, d'oude inwoonders des eilants, gelijk gezeit is, hunnen naem bekomen hebben.

Dees *Feax* was de vader van *Alcinous*: die, zoo *Diodoor* getuight, *Ulyſſes* in zijne omherdoling, na het verwoeſten van *Troje*, weer na zijn vaderlant braght.

Zoo men *Homeer* geloven magh, zou *Neptuin* by *Peribea*, de ſchoonſte der vrouwen, en de jonghſte dochter van den grootmoedigen *Eurymedon*, die over de trotſe reuzen gebood, allereerſt *Nauſithous*, d'eerſte koning des eilants, gewonnen hebben. Odyſſ.

Nauſithous gewan daer na twee zonen, *Rhexenor* en *Alcinous*: waer van d'eerſte, door *Apollo*, in zijn hof met een pijl doorſchooten wiert, en een eenige dochter, zonder mannelijken oir, naliet, met name *Arete*, welke *Alcinous* ten wyve nam: en aldus aen zijne broeders dochter of nicht trouwde. Waer by hy eene dochter *Nauſikaa* gewan, en drie zonen, als *Laodamas*, *Halius*, en *Klytoneus*. Na *Nauſithous* wiert *Alcinous* koning. Homeer.

Naer het ſchijnt waren 'er toen noch twalef andere koningen, die over het volk het gebiet voerden: waer van hy *Alcinous* zelf de dertiende was: gelijk *Alcinous* by *Homeer*, daer hy en *Nauſikaa Ulyſſes* ter maeltijt onthaelden, zelf verhaelt.

Doch *Alcinous* was, naer het ſchynt, de voornaemſte koning van allen. Ook noemt *Homeer Alcinous* den beroemſten van alle volken: op een zelve wyze, als over *Venetien* de Dogo of Hertogh onder de Raetsheeren, als kleine koningkjes, het opperhooft en de voornaemſte is. Gelijk *Nauſikaa*, dochter van *Alcinous*, by *Homeer*, tot *Ulyſſes* zeid, dat *Alcinous* het gebiet en de maght onder de andere koningen hadde.

Op de eene plaetſe ſchrijft evenwel *Homeer*, dat *Alcinous* over alle de *Feaciers* regeerde, en als een god het volk verhoorde.

De *Feaciers* was een volk boven mate tot ledigheit, wellluſt en overdaet genegen. Hier om wort, by den poëet *Horatius*, een Feacier voor een ongehavent menſch, en lekkertant genomen.

Het was evenwel een volk van over ouds door de ſchipvaert berugt, en wel geoefent ter zee: desgelijx waren zy ook maghtigh ter zee. Want, als *Xerxes*, koning van *Perſie*, met eene vloot van ontallijke ſchepen Griekenlant aentaſte, ſtaken zy met zeſtigh galeien, den Grieken tot byſtant tegen de vloot van *Xerxes* in zee: hoewel zy het gevecht onder het eilant *Salamis* niet bywoonden,

 maer

maer bleven ontrent *Tenaron*, nu *Metapon* genoemt, eene kaep of uithoek, van *Pelonnesus*, leggen, en het gevecht van verre aenschouwen, om den uitslagh des oorloghs te verwaghten. *Herodoot* en *Diodoor* gedenken dit snô bedrijf der *Korcyrensers*.

Thucyd. Diodor. Wanneer de *Korcyrensers* tegen de *Korinthieren*, met bystant der *Atheners*, op het jaer 470. voor des Zaligmakers geboorte, oorlogden, waren zy zoo maghtigh ter zee geworden, dat zy met hondert en twintigh schepen tegen hen in zee staken, en op hen de zege bevochten.

Ten teken van d'aeloude zeemaght der *Feacensers* of *Korcyrensers*, vind men verscheide oude penningen geslagen, met een galei van drie, vier, acht en meer paer riemen, op d'eene zijde, beneffens dit opschrift, in Grieksche letteren, ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ, dat is, *van de Korcyriers*. Op d'andere zijde staet de Zeegod *Neptuin* op een *Dolfijn*, met eene drie-tant in de linke hant.

Desgelijx ziet men op d'eene zijde van verscheide oude penningen, voorstevens van schepen, en in de zelve het Grieksch woort ΝΙΚΗ, dat is, *Zege* of *Overwinninge*, ten teken van hunne overwinnen ter zee, op het een of ander volk, 't zy *Korinthiëren* of andere.

Odyss. Ook prijst *Homeer* de *Feaciers* van d'ervarentheit ter zee aldus: *De Feaciers bemoeien zich met gene pijl noch boge, maer met masten, riemen van schepen, en schepen: wanneer zy vrolijk de groene zee doorkruissen.*

Hy noemt ook de *Feaciers* op Grieksch *Anchitheos*, dat is, *gelukzaligen*, of *die den Goden gelijk zijn*, volgens d'uitleggingh van *Hesychius*.

De Feacers of oudste inwoonders des eilants waren van het eilant *Sicilie* herkomstigh en gesproten, als duidelijk *Homeer* in zijn Odyssea, of Doling van *Ulysses*, in de volgende woorden verhaelt.

*De Feaciers, die te voren in het wijtstrekkend Hyperia woonden, dicht by de trotse * Cyklopen, die hen plonderden, want zy waren sterker in kraghten.*

* Een reuzenvolk van het eilant Sicilie.

De God-gelijkende Nausithous deed hen opstaen, en voerde hen van daer, en plaetste hen in Scheria, (dat is, Korcyra) verre van verstandige menschen, omringde de stad met eene muur, bouwde huizen, en stichte tempelen der Goden, en deilde de landeryen uit.

Maer dees had toen zijn nootlot vervult, en was ter helle gevaren, en toen (te weten als Ulysses daer quam) regeerde Alcinous. Dus verre *Homeer*.

Door *Hyperia* verstaen de meeste uitleggers by *Homeer*, eene stad op het eilant in *Sicilie*, nu *Kamarino* genoemt.

Op steun van dit schrijven van *Homeer* wil ook *Valguarnera*, in zijn boek van *Oud Palermo*, dat d'eerste inwoonders van *Korfu* uit het eilant van *Sicilie* zouden gekomen zijn. Maer *Marmora*, om d'outheidt van zijne lantsluiden te bevestigen, verwerpt dit gevoelen van *Valguarnera*, en wil veel meer, dat d'eerste inwoonders van *Korfu Jafets* nakomelingen zouden zijn, dien d'eilanden van dien oort ten dele vielen, wanneer zy van de grensen van *Armenie* of *Griekenlant* quamen, en allereerst de stranden van *Korfu*, en daer na de verder gelege kusten van *Sicilie* zouden aengedaen hebben.

Het schijnt by ouds ook reuzen op het eilant *Korcyra* of *Korfu*, even als op eilant *Sicilie*, gewoont hebben: als blijkt uit een hooft of bekkeneel van eene onmeetelijke grote, dat men in het graven onder d'aerde t'eener tijde, volgens schrijven van *Marmora*, aldaer gevonden heeft.

Men zeid *Jason* aen *Medea* op het eilant *Korcyra* getrouwt zy, door aenraden van *Arete*, gemalin van *Alcinous*, toen koning des eilants: want als de *Kolchiers* d'*Argonauten*, in het vervolgen, op dit eilant betrapt hadden, eischten zy *Medea* van koning *Alcinous* weerom: die beloofde haer weer om te zullen geven, indien zy *Jason* niet bekent hadde: maer by aldien zy aen *Jason* door een huwelijk verknocht was, dan zou hy geenzins gedogen, dat zy van den man *Jason* zou weggevoert worden.

Na dan *Arete* den raet aen haren man geopenbaert had, sloegh hy, door het voltrekken des huwelijks, het verzoek der *Kolchiers* af.

Wanneer *Ulysses*, in zijne omherdoling, na den ondergang van *Trojen*, aen

aen het eilant *Ogygie* gekomen was, en van daer, na verblijf van zeven jaren, zich weer op zee begeven had, quam hy, in het gezight van het eilant *Feacie*, door ſtorm ſchipbreuke te lijden: en zou ongetwijffelt verdronken zijn, 't en ware de zeegodin *Leukothoë* hem eene plank had toegereikt, daer op hy behouden in de haven van *Feacie* naekt te lande quam drijven, en verberghde zich onder eenen boom. Maer eerlang wiert hy door *Nauſikaa*, dochter van koning *Alcinous*, gevonden, welke hem klederen aengaf.

Daer na wiert hy, onder gelei van *Pallas*, welke in de maeght *Kalpie* verandert was, by *Arete*, gemalin van koning *Alcinous*, gebraght, daer aen hy vele dingen, en 't ganſch bedrijf van zijnen toght, en ondergang van *Troje*, op hare vrage, verhaelde.

Eindelijk verworf *Ulyſſes* van haer een ſchip en bootsgezellen, die hem weer na het eilant *Ithaka* (zijn vaderlant) braghten: als *Homeer* wijtlopigh in zijn *Odyſſea* verhaelt.

Na de verwoeſting van *Troje*, voer ook *Eneas*, met zijn vluchtgenoten voor by het eilant *Korcyra*, wanneer hy d'eilanden *Zacynthos*, *Ithaka*, en *Leukata* verlaten had, om de kuſten van *Italie* aen te doen, als *Virgilius* in zijn derde boek melt, daer hy zeidt:

Protinus Aëras Phæacum abſcondimus arces.

dat is:

Aenſtonts verliezen wy uit het gezight de luchtſe (of hoge) kaſtelen der Feaciers.

Door de *luchtſe kaſtelen* verſtaen de uitleggers de hoge bergen van *Korfu* Maer men zou daer door gevoeghelijk de twee kaſtelen van *Forteſſa Vecchia*, op de twee hoge ſpitſen op toppen gelegen, verſtaen kunnen, die miſſchien al ten tijde van *Virgilius* daer op lagen.

Hedendaegſe inwoonders. Alle de hedendaegſe inwoonders der ſtad *Korfu* zijn byna Grieken: en zeer weinige Italianen: uitgenomen de ſoldaten: en noch weiniger Albaneſen of Epiroten

Die op het lant wonen, zijn ook alle Grieken, die aldaer verſcheide kerken hebben, en beliepen op het jaer zeſtien hondert ontrent ten getale van negen duizent.

Marmora ſtelt op het jaer zeſtien hondert acht en vijftigh een getal van een en vijftigh duizent menſchen of zielen op het ganſch eilant, of in de vier balien of delen van *Korfu*: te weten, in het deel *Mezo*, waer in de hoofdſtad *Korfu* gelegen is, vijf en twintigh duizent perzonen of menſchen: in het deel *Oros*, acht duizent: in het deel *Agiru* ook acht duizent, en in het deel *Aleſchimo* tien duizent menſchen: in alles t'zamen een en vijftigh duizent.

Op het jaer zeſtien hondert en negen en veertig, deed *Marino Marcello*, proveditor of opperhooft des eilants, de menſchen, die op het eilant *Korfu* woonden, tellen: en men bevond toen in 't beſtek des ganſchen eilants, vijftigh duizent zielen te zijn: behalven de genen, die of in de krijgsbezettingen verſpreit lagen, of ſoldaten en roeiers op de galeien waren.

In aeloude tijden moet het getal der eilanders groter geweeſt zijn, indien men op dier maght, die Griekenlant deed beven, wil acht nemen.

D'oude inwoonders des eilants, die alle Grieken waren, gebruikten d'oude Griekſche Doriſche tale: want zy gebruikten de letter A voor H: na de wijze der Griekſche Doren, als in het Grieckſch opſchrift op pag. 45. te zien is. Deſgelijx gebruiken nu byna alle d'eilanders, inzonderheit die op het lant wonen, de gemene Griekſche lanttale, doch welke vele gebroke of bedorve woorden heeft, en van d'oude Griekſche tale zeer veel verſchilt. Tale der eilanders.

Maer d'Albaneſen hebben, behalve de Griekſche, ook hunne eige tale in gebruik, welke zy d'Epirotiſche of Albaniſche tale noemen.

De meeſten, die in de ſtad *Korfu* wonen, inzonderheit aenzienelijke burgers, kennen ook d'Italiaenſche tale, en gebruiken dezelve in openbare lantdagen, en in het afhandelen van hunne zaken voor de Majeſtraet. Het zelve onderhouden ook d'advokaten, rechtsgeleerden en pleitbezor-

zorgers, wanneer zy de zaken van hunne parthyen voor het gerecht voorstellen, en bepleiten.

De inwoonders der stad *Korfu* worden in burgers en gemene luiden verdeilt: maer d'aenzienelijkste of achtbaerste laten zich Archondes, dat is, edelen, noemen, en maken een zeker getal uit, dat zy *la Communiten*, en *Commune*, dat is, *d'Algemeenheit*, of *Gemeinte*, noemen. Deze houden alle jaers een algemene of openbare vergaderingh: in de welke zy met gemene stemmen, (onder voorzitting van de Venetiaensche overheren) verscheide gemene ampten, zoo van de stad, als eilant, aen de hunnen begeven: als drie jaerlix rechters en andere amptenaers, gelijk in 't vervolg breder zal gezeit worden.

Joden. In de stad *Korfu* bevinden zich ontrent vijf hondert huizen van Joden, die rijk en maghtigh zijn, door den koophandel en woeker, dien zy met d'Ooster en Westerlingen doen: ja, zouden boven maten rijk zijn, indien de Korfioten, door hun kloek beleit, hen de middelen van alle de goederen des eilants (gelijk zy misschien voorhebben) in te slokken, niet benamen: want de Korfioten zijn uit de natuur weinigh vrienden van Joden.

Op het jaer vijftien hondert twee en dertigh, verkregen die van *Korfu* van den raet van *Venetien*, dat de Joden op eene plaetse, van de Kristenen afgezondert, zouden moeten wonen, en gene vaste goederen van een belang mogen hebben.

Op het verzoek van het Gemeen van *Korfu*, wiert op het jaer veertien hondert en vier by den Hertog en raet van *Venetien* besloten, dat de Joden een geel merk van een vierendeel elle in 't ronde, tot onderscheit van de Kristenen, op den borst zouden moeten dragen, op pene van drie hondert dukaten voor d'overtreders te verbeuren. Wel mishaegde den Joden zoodanige wet, en des te meer, hoe het merkteken belagchelijker was. Maer het wiert daer na in vorm van een Rijxdaelder onder den borst gedragen.

Ook wierden zy belast alle hunne vaste goederen, die vele op het eilant en op het tegen-over gelegen vast lant hadden, binnen den tijt van een jaer, te verkopen, met verbot van die noit, in de plaetsen van het gebiet van *Korfu*, weer in te mogen kopen.

Op het jaer vijftien hondert twee en negentig wierden *Andreas Fiomako*, en *Filippi Quartano*, na *Venetien* door den raet gezonden, met klachten over de Joden, hoe die, met het huuren der lantgoederen en huizen, grote schade aen de huisluiden deden: waer door den Joden, op bevel van den Hertog, niet alleen allerlei slagh van koophandel met de huisluiden verboden wiert, maer ook het wonen buiten de plaetse of oort, die tot der zelver algemene woonplaetse geschikt was.

D'inwoonders van *Korfu* zijn uit de natuur zeer wraekgierigh, en vergeten noit eenig geleden ongelijk: waer door dikwils de ondergangh van een gansch geslagt ontstaet: want zy erven, zoo te zeggen, de krakelen van hunne vrienden van geslaght tot geslagt over, en vervolgen die, tot dat eene van de parthyen, en by wijle beide, ten uitterste verdelght zijn.

Zy belijden en verhalen zelfs d'allerbaerste en wreetste toevallen van die stoffe, die op het eilant geschiet zijn.

Te eener tijde ontstont tusschen twee geslaghten een krakeel, doch uit gene grote oorzake in 't eerst: maer rees ten leste zoo hoog, dat verscheide perzonen ter weder zijden ter neer geleit wierden: inzonderheit aen die zijde, welke de voornaemste beledighde parthye was.

Dees perzoon, komende te sterven, liet een jongen zoon na: dien men, wanneer hy na verscheide jaren tot zijn ouderdom gekomen was, voorsloegh, om de dochter van zijn vaders vyant te trouwen, ten einde daer door alle geschillen moghten geeindight, en een eeuwige vrede tusschen beide geslaghten gemaekt worden.

Eindelijk, na veel verzoeks, bewillighde hy daer in, en nam de dochter ten wijve, met uitterlijk gelaet en schijn van grote vreughde. Maer wan-

wanneer hy niet langh daer na de magen, zusters, broeders en andere vrienden van de nieuwe getrouwde vrouw t'zijnen huize ter maeltijt genoot had, en hen perste den gehelen nacht over te blijven, vermoorde hy zijne vrouwe, en alle de andere tot eenen toe.

De Korfuresen, zoo *Marmora* getuight, behoeven in natuurlijk verstant voor geen anderen landaert te wijken: want de meeste zijn vlugh en fraei van verstant: hoewel wilt en wispeltuurigh.

Geleerde mannen in Korfu. *Korfu* heeft by ouds, en in voorige tijden vele geleerde mannen voortgebragt: en heeft noch eenige by't leven.

Andreas Marmora, ridder, heeft in de Italiaensche tale een historie van het eilant van *Korfu* beschreven, en te *Venetien* op het jaer zestien hondert twee en zeventigh doen drukken en uitgaen, met byvoeghzelen van vele afbeeldingen van aeloude medalien, die op het eilant van *Korcyra* of *Korfu* slaen: gelijk hy getuigt een grote menighte van zoodanige medalien, zoo goude, zilvere, als kopere, in zijne kunstkamer te bezitten.

Doch deze *Marmora* schijnt wat te wijtlopigh de zaken van *Korfu* opgehaelt te hebben, en, met het verhael der oude historien van de naby gelege gewesten, vergroot te hebben; quansuis, om daer door d'aeloutheit van zijne lantgenoten te doen blijken.

Dees *Marmora* rekent zich uit het geslaght der Grieksche Keizers *Komnenusen*, en brengt den oorsprongh van zijnen naem *Marmora*, op het eilant *Marmora* in de *Propontis*, anders *Mar di Marmora*, gelegen, daer van zijn geslaght eertijts meester was.

Men had'er voor eenige weinige jaren een zekeren ouden geleerden Kaloyer of geestelijken Griek, en abt van de kerke *Pantagia*, met name *Jeromino Ulach*, geboortigh van het eilant *Kandia*, die een Woortboek in vier talen, als oud en hedendaegsch Grieksch, Latijn en Italiaensch, in 't licht gegeven heeft. Hy bezad ook een bibliotheek van talrijke oude geschreve Griekschē boeken in de godsgeleertheit. Waer onder meer als twintig, die noit gedrukt zijn: als onder andere een uitlegging in't grieksch van *Origenes*, over het Euangelie van *Johannes*, en de Sermoenen van *Efraim*. Hy was een Griekschē abt van de kerke van *Panagia* van *Paliopoli*.

Op het jaer zestien hondert vijf en vijftigh wiert eene Akademie of Hoge Schole in de stad *Korfu* opgerecht, om aldaer de letteren en geleertheit te doen bloeien. Akademie.

Daerna wierden dertig perzonen onder of uit de geestelijken, tot leeraers en andere gekoren, om een ampt-genootschap van letteren op te rechten. Tot overste of hooft daer van wiert voor de eerste male gekoren meester *Gregoor Gritti* van de orde der kluizenaers van *S. Augustijn*: en tot censoren of boekkeurders *Nikolaes Quartano*, ridder, en *Panagiotto Giustiniano*, beneffens *Spiro Altavilla*, en tot Sekretaris *Demetrio Ricchi*.

Zy namen, onder den tijtel van het Italiaensch woort *Assicurati*, dat is, verzekerden of beveilighden, of beschermden, tot zinstael, twee rotsen, en daer boven een leeuw, in de lucht zwevende, met deze Latijnsche woorden, *His semper*, dat is, *door deze altijt*. Waer door zy wilden te verstaen geven, dat hunne oeffeningh van letteren noit veranderingh van fortuin gevoelen zou.

Maer veel meer (zoo *Marmora* wil) schijnen zy zich van dit zinstael gedient te hebben, om op het vaderlant *Korfu*, en op de heerschende Republijk of Staet van *Venetien* te speulen, welk eerste door de twee rotsen van *Fortezza Vecchia* of *Oud Kasteel*, en het laetste, door den onverwinnelijken en kloekmoedigen Leeuw van *S. Mark*, beveilight en beschermt wort.

De Korfuresen leiden zich veel meer op den koophandel, als op de letteren en geleertheit.

Zy zijn ook nu noch tot overdaet en alle leckernyen, ledigheit en luiheit genegen, na den aert hunner voor-ouderen.

Aeloude heerſchappye, beſtiering en oorlogen.

Ziet pag. 53.

NA de regering van *Alcinous*, die by ouds over het eilant *Korcyra* of *Korfu* als koning heerſchte, hebben de Korinthers derwaerts eene Kolonie gevoert, en het eilant bevolkt, te weten, op de achtiende Olympias, dat is, ontrent op het jaer acht hondert voor des Zalighmakers geboorte, ten tijde der regering van *Numa Pompilius*. Het welk by dezen voorval ontſtont:

Apollon. Schol. Wanneer de Bacchiaden, die in maght en rijkdommen in de ſtad *Korinthus* het allermeeſte uitmunten, zekeren *Akteon*, eenen uit de voornaemſten van adel, gedoot hadden, hitſte de vader *Meliſſus*, die grote dienſten aen het gemeen beſt bewezen had, het volk tot wrake te nemen op; maer ſtorte zich aenſtonts uit al de grote droefheit uit eene hoge plaetſe van boven neer te pletteren.

Wanneer dan de Bacchiaden ter ſtad uit gejaeght wierden, ging een onder hen, genaemt *Cherſikrates*, met zijne makkers, het eilant *Korcyra* innemen, na het uitdrijven der oude inwoonders, de Liburniers, die *Orikum* in *Illyrie* in bezit namen.

Ook gedenkt *Strabo*, dat *Korcyra* door die van *Korinthus*, onder beleit van *Cherſikrates*, zou bevolkt, of geſticht of bewoont zy.

Want als Archias (zeid hy) *uit Korinthus gevaren was, om na Sicilie over te ſchepen, en de ſtad Syrakuſa te ſtichten, had hy Cherſikrates (of Cherekrates,) uit den geſlaghte der Herakladynen (dat zijn Herkules nakomelingen) met een gedeelte des krijgsheirs achter gelaten, die Korcyra, te voore Scheria genaemt, met der woon beſloegh. Dees dan nam het eilant, na hy de Liburniers, die toen het eilant inhadden, uitgejaeght had, in bezit.*

Deſgelijx getuight *Herodoot*, dat de Korinthers het eilant *Korcyra* bevolkt of bewoont hebben.

By verloop van tijt zijn de Korcyrenſers zoo rijk en maghtigh geworden, dat zy de Korinthers, hunne ſtichters of volkplanters, verachten en verſmaden: waer over de Korinthers hen zwarelijk by de gebuuren betighten, en dier hovaerdye en trotsheit beſchrobden; dewijl zy in openbare plechtelijkheden, hen, hunne ſtichters, de wettige eere niet aendeden, noch over hunne heiligdommen eenen Korintiſchen perzoon ſtelden: gelijk d'andere Kolonien deden.

Uit deze tweeſpalt der Korinthers en Korcyrenſers is allereerſt het Peloponneeſche oorlogh ontſtaen, 'als *Thucydides* klaerlijk getuight: want als de Epidamniers, of inwoonders der ſtad *Epidamnus*, door d'Illyriers, hunne gebuurvolken, geweldigh onderdrukt wierden, namen zy hunne toevlught na *Korcyra*, als na de hoofdſtad: maer zijnde door hen afgeſlagen, gaven zy zich en hun lant, uit vermaen des orakels, aen de Korinthers over: waer over de Korcyrenſers geweldigh vergramt wierden, en de ſtad *Epidamnus* belegerden, en tegen de Korinthers gelukkelijk vogten. Hier door hitſten de Korinthers ganſch *Peloponneſus* tot maetſchappye des oorloghs op. Maer de Korcyrenſers rechten met d'Atheners een verbont op. En aldus wiert eerſt het Korintiſche oorlogh, alzoo genoemt, ontſteken: waer op aenſtonts het Peloponneſche oorlogh volghde: gelijk *Thucydides* en *Diodoor* in de volgende woorden wijtloopiger verhaelt.

Wy zullen hier eerſt laten volgen, het geen *Diodoor* van dezen Korintiſchen oorlogh, beneffens andere voorvallen, verhaelt.

De Korintiſche oorlogh, alzoo genoemt, 'ontſtont (zoo *Diodoor* ſchrijft) uit deze oorzake.

De Epidamniers, of inwoonders der ſtad *Epidamnus*, bywoonders der Zee *Adria*, of *Adriatiſche* Zee, die door de Korcyrenſers en Korinthers derwaerts in Kolonie gevoert waren, gingen zwanger van oproer.

Wan-

Wanneer het maghtighste gedeelte vele van de tegenparthye uit de stad gedreven had, vergaderden de ballingen t'zamen, en kregen de Illyriers tot maatschappye, en trokken met eene gemene vloot na *Epidamnus*. Maer naerdien de krijgsbenden der Barbaren groot waren, zoo namen die ook lichtelijk het lant in, en omringden de stad *Epidamnus* zelve met een belegh. Dewijl dan d'Epidamniers zoo groten vyant niet maghtig waren om tegen te staen, verzoghten zy door gezanten, na *Korcyra* gezonden, van daer bystant, naerdien zy verwanten waren.

D'Epidamniers, door de Korcyrensers afgeslagen, verzochten de korinthers tot maetschappy des oorloghs, en stelden *Korinthus* alleen tot een Metropool of moederstad voor hen: ook verzochten zy van hen nieuwe burgers, om die voor de uitgedrevenen in de plaetse te stellen.

De Korinthers, die met een zich over de Epidamniers erbarmden, en met een op de Korcyrensers al overlang gebeten waren, (dewijl die alleen; onder de kolonieren, door hen derwaerts geleit, de gewonelijke heiligheden aen de Moederstad *Korinthus* niet zonden,) besloten den Epidamniers bystant toe te brengen. Dies zy ook vervullingen van burgers en krijgsbezettingen, zoo veel als tot bescherming der stad genoech was, derwaerts zonden.

Zijnde de Korcyrensers hier door zwarelijk verstoort, vervaerdigden zy eene vloote van vijftigh galeien, onder beleit van eenen overste, tegen d'Epidamniers, die, na hy met de schepen voor de stad gekomen was, den Epidamniers beval, de ballingen in de stad te nemen.

Toen deed hy door gezanten aen de krijghsbezetting der Korinthers verkondigen, dat zy veel liever door een wettig oordeel, als door den oorlog, over de kolonie *Epidamnus* wilden twisten.

Maer wanneer de Korinthers dat affloegen, verviel men eindelijk tot den oorlogh, en begon ter weder zijde grote scheeps-troepen te verzamelen, en bystant der maetschapgenoten daer by te voegen. Uit deze oorzaken dan is dat Korinthische oorlogh verwekt.

De Korinthers en Korcyrensers dan met de wapenen tegen elkanderen strijdende, vergaderden aen beide zijden scheeps-troepen, tot een schipstrijt.

De Korinthers trokken met zeventig wel toegeruste schepen tegen den vyant aen: dien de Korcyrensers met tachtigh galeien ontmoeten, en dreven in het gevecht boven, en veroverden met gewelt de stad *Epidamnus*. Zy matsten alle d'andere gevangen ter neer: maer braghten de krijgsbesetting der Korinthers geknevelt in de gevangkenis. Dies de Korinthers, uit oorzake het werk ongelukkigh ter zee uitgevallen was, slaeuhertigh na *Peloponnesus* nu *Morea*, te ruch zeilden.

Maer de Korcyrensers, na zy die zeestreke onder hun gewelt gebragt hadden, deden ook tegen de makkers der Korinthers eenen krijgstoght, en verwoesten dier lant.

Doch de Korinthers, schoon in een schipstrijt onlangs overwonnen, besloten een andere vloot veel prachtiger, als de voorige, te vervaerdigen.

Na dan bouw-stoffe van overal bekomen, en timmerluiden uit de stad *Korinthus* gehuurt te hebben, bouwden zy met groten yver en vlijt galeien, en vervaerdighde wapenen en schichten van allerlei slagh; en eindelijk al wat tot den oorlogh scheen vereischt te worden. Zy bouwden zommige galeien van nieuws op, en hermaekten andere, die schade geleden hadden, en verzoghten zommige van de maetschap-genoten te leen.

Niet trager wiert het werk van de Korcyrensers by der hant genomen: want die gaven den vyant, in yver, arbeit en vlijt niet toe. Waer uit klaerlijk bleek, van hoe groten belang die oorlogh in het toekomend zou zijn.

Wanneer de Korcyrensers de menighte der krijgstroepen, die tegen hen gewapent waren, vernamen, verzochten zy door de gezanten d'Atheners, om hen bystant te doen.

Het zelve verzochten ook de Korinthers.

Na dan de gezanten gehoort waren, besloot de gemeente der Atheners, welke ter vergadering by een geroepen was, de maetschappige wapenen by de Korcyrensers te voegen: dewijl *Korcyra* zeer wel tot d'overvaert na *Sicilie* gelegen was. Men draelde ook niet: want d'Atheners zonden aenstonts tien wel toegeruste galeien tot bystant: en beloofden daerna, wanneer de zake het zou vereischen, meerder galeien te zullen zenden.

Maer de Korinthers, die de maetschappye der Atheners niet verworven hadden, vervaerdigden ook zelfs negentig galeien, en bequamen van de maetschap-genoten hier en daar zestigh: dies zy eene vloot van hondert en vijftig schepen uitrusten. Met deze vloot, na zy over dezelve uitgelezenste oversten gestelt hadden, voeren zy na *Korcyra*, en waren bereit met den eerste door een schipstrijt het werk te beslegten.

Wanneer den Korcyrensers verwittigt wiert, dat 's vyants vloot niet verre wegh was, togen zy met hondert en twintigh galeien, daer onder ook d'Atheensche gerekent, den Korinthers tegen.

Na het gevecht fel aengevangen was, dreef in 't eerst de zake der Korinthers boven. Maer wanneer aenstonts een Atheensche vloot van twintigh schepen, die d'Atheners in een tweede maetschappye des oorloghs, gezonden hadden, zich in het gezight vertoonde, bevochten de Korcyrensers de zege.

Na de Korcyrensers des anderen daeghs de gehele slagh-orde uitgebreit hadden, derfden de Korinthers uit hunne leghplaetse niet komen, en sloegen het vechten af.

De Korinthers namen de maetschappy der Atheners, met de Korcyrensers gemaekt, en de zege, door dier bystant op hen bevochten, zeer qualijk op.

Ondertusschen roofde en stroopte d'admirael der Atheners, gesterkt met vijftig galeien van het eilant *Korcyra*, op de landen van *Peloponesus*, en nam alle kastelen en vestingen in.

Niet lang daer na ontstont op *Korcyra* een grote oproer en burgerlijke twist uit deze oorzaken. In den oorlog, voor de stad *Epidamnus*, waren vele van de Korcyrensers gevangen. Terwijl die in de algemene gevankenis in de stad *Korinthus* gehouden wierden, beloofden zy den Korinthers, dat zy hen, indien zy slechts uit de banden geslaekt waren, de stad *Korcyra* aen hen te zullen overleveren. Deze woorden gevielen den Korinthers wonder wel. Wanneer zy dan, door hunne gasthouders en bezorgers voor vele talenten, den Korinthers voldaen hadden, terwijl die het rantzoen van de verlossing op zich namen, wierden zy ontslagen. Houdende de Korcyrensers dan woort van hun beloften, smeten zy, zoo dra zy in het vaderlant gekomen waren, de oversten des volks, en inzonderheit de voorstanders der gemeente, in de gevangkenis, en doden hen, en rooiden den volksstaet van eene republijk of gemeen-best uit. Oproer in Korcyra.

Maer wanneer niet lang daer na het Korcyrisch volk, met bystant der Atheners, opgestaen was, herkreegh het de vryheit, en leide den aenrechters van de afvalling verdiende straffe op. Deze, uit vreze voor straffe, vluchten na d'altaren der goden, en baden, met den goden en volke te voet te vallen, de straffe af.

Na 30 jaren tijds ontstont in *Korcyra* een felle oproer en bloetbad: die, onder andere oorzaken, aen d'inwendige vrokken en haten toegeschreven wort: want in gene stad zijn toen zulke vervarelijke neerlagen der burgers bedreven, noch nergens heeft groter dolheit van tweedraght tot verderf der menschen gewoet. Want eertijts, voor dezen oproer, worden gehouden door onderlinge moordadigheden vijftien hondert zielen ter neer gematst zijn, die alle van de eerste waerdigheit onder de stedelingen waren. Andere oproer.

Maer op deze volgende neerlagen, voeghde Fortuin een anderen ramp, en ontstak, en vermeerderde d'oude vlammen der tweedraghten. Want die in gezagh onder de Korcy-

cyrensers uitmunten, stonden na den staet van weinigen, en begunstighden de parthye der Lacedemoniers. Maer het volk omhelsde de maetschappy der Atheners: want deze twee volkeren, over het oppervorstendom, door het oorlogh met elkander strijdende, wierden door verscheide driften bezeten. Dewijl de Lacedemoniers de voornaemsten der maetschappige steden over de bestiering der republijk stelden. Daer en tegen waren d'Atheners gewoon over al een volksstaet in de steden te vestigen.

Wanneer dan de Korcyrensers de maghtighsten van hunne stad daer toe zagen gezint te zijn, om in handen der Lacedemoniers de stad over te geven, ontboden zy van *Athenen* krijgsbezetting, om daer door de stad te beschermen.

Dies trok *Konon*, veltoverste der Atheners, na *Korcyra*, en liet zes hondert Messenensers uit * *Naupaktum*, tot bewaernis der stad. Hy zelf voer met de vloot voor by den tempel van *Juno*, en smeet aldaer het anker in de gront.

* Nu Lepanto.

Als ondertusschen zes hondert met de zamenrotting der gemene luiden, schielijk de merkt ingenomen hadden, vielen zy op de genen, die den Lacedemoniers aenhingen, en smeten hen ten dele in boeiens, en matsten hen ten dele ter neer, en dreven over de vijf hondert ter stad uit. Toen maekten zy de knechten vry, beschonken de vreemdelingen met burgerrecht, uit vreeze voor de meenighte en maght der ballingen.

Maer die uit hun vaderlantse zetels gedreven waren, vluchten na het tegen overgelegen vast lant of *Epirus*.

Na verloop van eenige dagen, namen zommige stedelingen, die de zake der ballingen begunstigden, de merkt met gewapener hant in, en vochten, na zy de ballingen in de stad geroepen hadden, om het opperbewint der zake.

Zijnde eindelijk, door het tusschen komen van den nacht, belet, traden zy tot het maken van een verbont onder malkanderen, en bewoonden ten leste, na het slissen van den twist, met gelijken recht het vaderlant. Met dezen uitgang dan heeft de vlucht der ballingen uit *Korcyra* zich geeindight.

Namaels waren zommige in *Korcyra*, die den Lacedemoniers begunstighden, tegen het volk opgestaen. Dies vermaenden zy de Lacedemoniers, dat zy hen met den eerste met scheeps - troepen wilden te hulpe komen, belovende de stad *Korcyra* in hunne handen te zullen overleveren. De Lacedemoniers, dien niet onbewust was, hoe dienstigh dat eilant den genen was, die de heerschappye der zee zich toeeigenen, ylden om het zelve onder hun gewelt te brengen. Dies deden zy aenstonts, onder den overste *Alcides*, twee en twintig galeien na *Korcyra* over steken. Ondertusschen strooiden zy uit, dat deze vloot na *Sicilie* gezonden wierde, op dat zy, als vrienden van de Korcyrensers ontfangen, met bystant der ballingen, de stad zouden innemen. Maer de stedelingen het bedrogh der Lacedemoniers bespeurende, versterkten de stad met bezettingh en waght vlijtelijk. Ook zonden zy gezanten na *Athenen*, met verzoek van bystant. Waer op het Atheensche volk besloot, zoo den Korcyrensers, als de Zacinthische ballingen bystant toe te zenden. Aenstonts wiert *Ctesikles*, die het ampt van overste by de ballingen beklede, belast na het eilant *Zaçynthus* te trekken: maer de vloot, welke na *Korcyra* te zenden was, wiert toen noch toegerust.

Maer de Lacedemoniers maekten *Mnasippus* tot admirael over de vloot, en zonden hem met vijf en zestigh galeien, en vijftien hondert krijgsknechten, na *Korcyra*.

Wanneer dees, op het eilant tredende, de ballingen tot zich genomen had, voer hy in de haven, en bemaghtighde aenstonts vier schepen, en dwong de drie overige na het lant de vlught te nemen, welke de Korcyrensers, op dat zy niet in 's vyants handen vervallen zouden, verbranden.

Hy overwon ook de vyanden, die een zekeren heuvel ingenomen hadden,

den, in een lantgevecht, en braght overal een grote schrik onder de Korcyrensers. Maer eer dees die maatschap-genoten door den oorlogh holp, trok hy na *Thracie*, en braght aldaer vele steden tot de maetschappy der Atheners, en vermeerderde zijne vloot met dertigh galeien.

Dewijl hy nu den Korcyrensers langzaem bystant deed, zoo raekte hy daer over in ongunste des volks, en wiert van zijn bevelhebberschap afgezet. Maer wanneer hy, met zulken groten getal van gezanten, (die gekomen waren om het verbont van maatschappy zamen op te rechten) vergezelschapt, en daer en boven met dertig galeien vermeerdert was, en, de gehele vloot braef ten oorlog toegerust hebbende, weer na *Athenen* keerde, veranderde het volk van gevoelen, en herstelde aen hem het krijgsgebiet. Reeds te voore hadden d'Atheners ook veertigh andere galeien vervaerdigt: zulx het gansch getal hondert en dertigh was. Daer en boven deden zy eene uitstekende toerusting en voorraet van koren, en allerlei schichten, dienstigh ten oorlogh, vervaardigen.

Maer als voor dien tijd aen *Ctesikles* 't krijgsgebiet aenbevolen was, zonden zy met hem vijf hondert krijgsknechten den Korcyrensers tot bystant, Dees tredende by nacht in de stad *Korcyra*, bedroog de belegeraers, en vond de stedelingen aen oproer zwanger gaen, en qualijk den oorlog bestieren.

Na dan d'oneenigheden aenstonts gestilt waren, bestede hy de hooghste en grootste zorge aen de bescherming der stad, en baerde op deze wijze in de belegerden een groot vertrouwen. Hy dode, het geen het eerste werk was, met eenen uitval buiten hope op de vyanden te doen, dier twee hondert. Daer na trad hy in een fel gevecht met hen, en dode *Mnasippus* en zeer vele andere.

Nu was het oorlog in *Korcyra* reeds geeindight, wanneer de vloot der Atheners, onder gelei van *Timotheus* en *Ifikrates*, aen *Korcyra* lande. Maer dewijl deze te laet aengekomen waren, zoo richten die niet anders gedenkwaerdigs uit, als dat zy negen galeien van *Sicilie*, welke koning *Dionijs* den Lacedemoniers tot bystant, onder gelei van *Kassides* en *Krinippus*, gezonden had, met volk met al veroverden. Uit den verkoop der gevangenen, verzamelden zy meer als zestigh talenten, daer mee zy den krijgsknechten de wedden betaelden. Dus verre *Diodoor*.

Thucydides gedenkt d'oorzake en voorvallen des Korintischen oorlogs aldus.

Eenige Korcyrensers hadden de stad *Epidamnus*, (nu doorgaen *Durazzo* genoemt) gelegen op de rechte zijde, als men de golf van *Venetien* invaert, bevolkt, of een kolonie of volk-planterye derwaerts gezonden: waer van de volk-planter of geleider *Falius* was, zoon van *Heratoklides*, een Korinther van afkomst, en uit den geslachte van *Herkules*, die ontboden was, uit de *Metropool* of Moederstad *Korcyra*, volgens eene oude wijze. Lib. 1.

Zommige Korinthers ook en andere daer en boven van Dorischen volke waren onder de kolonieren.

By verloop van tijt groeiden de zaken der Epidamiers, zoo in rijkdommen, als volk, grotelix aen.

Maer wanneer zy reeds vele jaren aen oproer hadden zwanger gegaen, door zekeren oorlogh, na men zeidt, met de gebuur Barbaren, verzwakten zy zich zelfs en hunne krachten voor een groot gedeelte.

In het laetste van hunne oproer, voor dien Peloponnesischen oorlog, dreef het volk (of burgery van *Epidamnus*) de maghtigen of geweldigen uit. Maer deze namen tot de Barbaren, de Tanlantiers, een Illyrisch volk, hunne toevlught, en roofden op de genen, die in de stad *Epidamnus* woonden, te water en te lande.

Wanneer d'Epidamniers, die in de stad waren, dus geplaeght wierden, zonden zy gezanten na *Korcyra*, als zijnde de Moederstad, met verzoek van hen niet te willen laten verloren gaen; maer de gevluchten met hen te verzoenen, en den oorlogh der Barbaren te beslegten en by te leggen. Dit baden zy ootmoedigh, zittende in den tempel van *Juno*.

De

De Korcyrensers aenvaerden hunne bede noch gezantschap niet, maer zonden hen onverrichter zake weer wegh.

D'Epidamniers, ziende voor hen van *Korcyra* genen bystant te verwagten, stonden in twijfel, wat zy by dien voorval best zouden doen: maer besloten eindelijk na *Delfos* te zenden, om aen het orakel te vragen, of zy den Korinthers, als hunne volk-planters, zouden de stad overgeven, en traghten van hen eenigen bystant te verzoeken. Hoewel niet de Korinthers de volk-planters in der daet waren, maer *Falius*, de volk-planter der Korcyrensers, was een Korinther.

God *Apollo* gaf door het orakel ten antwoort, dat zy zich aen de Korinthers zouden overgeven, en hen tot oversten maeken.

D'Epidamniers trokken dan na de stad *Korinthus*, en gaven hunne kolonie, volgens het orakel, aen de Korinthers over. Zy openbaerden het orakel, en toonden, dat hunne volk-planter (*Falius*) uit *Korinthus* ware: en baden hen, dat zy hen niet wilden laten verloren gaen, maer beschermen.

De Korinthers beloofden, volgens hen recht en billijk docht, hen bystant te doen: dewijl zy achten, de kolonie *Epidamnus* niet minder van hen, als van de Korcyrensers te zijn: t'effens ook uit haet op de Korcyrensers: dewijl die hen niet achten: daer zy nochtans hunne volk-planters waren: want in de algemene * panegyren, (als in d'Olympische spelen, en diergelijke strijden,) gaven zy hen de behoorlijke eeren (of eerste plaetse) niet, noch stelden over hunne heilighdommen of kerkelijke zaken een Korintischen perzoon, gelijk al andere gezonde kolonien: maer zy versmaden hen: want zy waren in maght ten dien tijde den rijksten Grieken gelijk, en in den uitrusting (of toestel) ten oorlogh maghtiger. Ook stoften zy by wijle in de scheepsmaght of scheepredery veel t'overtreffen; desgelijks in de voorbewoning van *Korcyra*, door de *Feaciers*, die den roem in het stuk van de schepen, hadden. Hierom reden zy ook des te meer aen de scheepvaert. Ook waren zy niet onmaghtigh: want zy hadden honderd en twintigh galeien, wanneer zy begonnen te oorlogen.

* Kermis-feesten.

De Korinthers, dan, de Korcyrensers over alle deze dingen lasterende, zonden gaerne bystant na *Epidamnus*, en hulpbenden, zoo van de Ambracioten en Leukadiers, als van zich zelfs, belastende eenen iegelijk, die wilde, derwaerts met der woon te gaen.

Deze trokken te voet na *Apollonie*, welke eene kolonie der Korinthers was, uit vreze voor de Korcyrensers, op dat zy in 't overvaren op zee door hen niet zouden belet worden. Maer na de Korcyrensers vernomen hadden, dat bewoonders en hulpbenden in *Epidamnus* gekomen waren, en de kolonie der Epidamniers aen de Korinthers overgegeven was, namen zy dat qualijk op, en voeren aenstonts na *Epidamnus*, met vier en twintigh schepen. Zy daar na met een andere vloot, en belasten den Epidamniers met dreigementen de gevluchte groten weer in te nemen, (want de gevluchte Epidamniers waren op *Korcyra* gekomen, en hadden de grafsteden en geboort-genootschap, dat zy voorwenden, getoont) en de hulpbenden, die de Korinthers in *Epidamnus* gezonden hadden, en de bewoonders of kolonieren uit *Epidamnus* te drijven. Doch de Epidamniers wilden na geen van die dingen luisteren: waer over de Korcyrensers met veertigh schepen, benefsens de vluchtelingen, tegen hen ten oorlogh trokken, als of zy de vluchtelingen zouden herstellen, en namen de Illyriers tot zich.

Zy sloegen zich voor de stad *Epidamnus* neer, en lieten voor af zeggen, dat wie van de Epidamniers en vreemdelingen (of gastgenoten) willden, onverhindert zouden mogen weg-gaen: of dat zy anders hen als voor vyanden zouden houden.

Maer als de Epidamniers daer na niet wilden horen, belegerden de Korcyrensers de stad. Na de Korinthers uit boden, die uit *Epidamnus* quamen, vernomen hadden, dat de

Epi-

Epidamniers belegert wierden, vervaerdighdenze een krijgsheir,en verkundighden, dat zy te gelijk eene kolonie na *Epidamnus* zouden zenden: dies de geen, die derwaerts gaen wilde, gelijke voorwaerde en recht genieten zou, als de Epidamniers. Maer by aldien iemant aenstonts met d'andere niet meê varen wilde, en evenwel deelachtigh aen de kolonie zijn, die zou vijftigh talenten tellen, en te *Korinthen* blijven wonen.

Daer waren vele, die mee voeren, en ook vele, die gelt gaven.

Zy verzochten ook de Megaren, om schepen, nessens de hunne,te zenden, indien zy van de Korcyrensers belet moght worden derwaerts te varen, of in het varen aengeranst worden. Maer die vervaerdighden zich, om nessens hen met acht schepen te varen: en die van *Pales*, een stad van het eilant *Cefalenie*, met vier schepen.

Ook verzoghten zy de inwoonders der stad *Epidaurus*, die vijf schepen verschaften. *Hermione* gaf een schip: de Troceniers twee: de Leukadiers tien: en de Ambracioten acht. Van de Thebanen en Fliasiers verzochten zy gelt, en van de Eleers ledige schepen en gelt. De Korinthers zelfs verschaften dertigh schepen, en drie duizent voetknechten.

Wanneer de Korcyrensers de toerusting des oorlogs hoorden, trokken zy met de Lacedemonische en Sicyonische gezanten, die zy met zich namen, na *Korinthen*, en belasten den Korinthers de krijghsbenden en bewoonders, die in *Epidamnus* waren, daer uit te lichten; zy zeiden, *Epidamnus* hen niet te raken.

By aldien zy voortaen daer tegen deden, en voort-voeren die stad zich toe te eigenen, zoo wilden zy in *Peloponnesus* by die steden de zake voor het recht laten komen, welke zy beide zamen kiezen zouden. Aen wie dan van beiden de kolonie,by uitsprake,zou toegevoegt worden, die zou dezelve hebben.

Zy wilden ook de zake aen het orakel te Delfos laten verblijven, dewijl zy niet gedoogden oorlog te maken. Maer indien de Korinthers den oorlog niet wilden staken: dan, zeiden zy, genootzaakt te zullen worden, wanneer de anderen gewelt gebruiken wilden, dat zy zouden tot vrienden moeten maken, die zy niet gaerne zagen,en andere of groter dan de tegenwoordige vrienden, die toen magtigh waren, te weten d'Atheners, om bescherming en bystants halve.

De Korinthers antwoorden hen: Indien zy de schepen en Barbaren (versta de Taulantiers) uit *Epidamnus* wilden doen vertrekken, dan zouden zy daer over raetplegen; want te vore zou het werk zich niet wel schikken: dat zy, terwijl d'Epidamniers belegert wierden, de zake bepleiten zouden. De Korcyrensers zeiden desgelijx, het zelve te zullen doen, indien de Korinthers ook de genen, die binnen *Epidamnus* waren, weg deden trekken. Voorts waren de Korcyrensers ook bereit, dat zy beide zouden rusten, en een verbont gemaekt worden, ter tijt toe de zake betwist wierde: of een verbont op die voorwaerde te maken, dat zy beide het oorlogh zouden staken. Of zy toonden zich (zoo andere den zin van *Thucydides* verklaren) bereit te zijn, dat de gezondene Korinthers, en ook de gezondene Korcyrensers in *Epidamnus* zouden blijven, en die beide niet tot nadeel doen, tot dat het recht zou uitgesproken worden.

Maer de Korinthers luisterden na geen van deze dingen; dewijl de schepen voor hen gereet, en de strijtgenoten by der hant waren.

Na zy dan eenen heraut, die den oorlogh den Korcyrensers te vore zou afkundigen, gezonden hadden, staken zy met vijf en zeventigh schepen, bemant met twee duizent krijgsknechten, in zee, en zeilden na *Epidamnus*, om den Korcyrensers slagh te leveren. Over de schepen geboden *Aristeus*, zoon van *Pellikos*, *Kallikrates*, zoon van *Kallios*, en *Timanor*, zoon van *Timanthos*. Over het voetvolk hadden *Archetimos*, zoon van *Eurytimos*, en *Isarchidas*, zoon van *Isarchos*, het gebiet.

Wanneer zy aen het strant van het lant van *Anaktora* gekomen waren, alwaer een tempel van *Apollo*, aen de mont van den * *Ambracischen* zeeboesem stont, zonden de Korcyrensers aen

* Nu Golfo di Atta.

aen de Korinthers eenen heraut, in een vaertuigh voor af, die verbieden zou, niet na hen toe te varen: en te gelijk bevolkten zy de schepen, leiden de roeibanken op de oude schepen, om bevaerbaer te zijn, en takelden andere schepen toe: want het was by ouds de gewoonte de roeibanken van de schepen, die niet voeren, af te nemen.

Wanneer de heraut niets vreedzaems van de Korinthers verkundighde, en dier tachentigh schepen (want veertigh hielden de stad *Epidamnus* belegert) toegetakelt waren, wiert, na de vyanden op elkanderen afgekomen waren, en neffens elkanderen gerangt lagen, een schipstrijt gelevert. Maer de Korcyrensers wonnen bovenmaten veel, en vernielden vijftien schepen der Korinthers.

Op den zelven dagh gebeurde ook, dat de Korcyrensers, die de stad *Epidamnus* belegert hadden, dezelve tot overgeven dwongen, met dien beding, dat de vreemdelingen zouden verkocht; maer de Korinthers geknevelt gehouden worden, tot dat, by d'overwinnaers, anders daer in voorzien wiert.

Na den schipstrijt rechten de Korcyrensers een zegestaetsie op *Leucimne*, eene uithoek van *Korcyra*, op, en doden alle de andere, die zy gevangen gekregen hadden; maer hielden de Korinthers geknevelt.

Namaels, wanneer de overwonne Korinthers en strijtgenoten, met de schepen naer huis geweken waren, bemaghtighden de Korcyrensers de gehele zee, ontrent die oorden, en zeilden na het eilant *Leukas*, een kolonie der Korinthers, en verwoesten het lant. Zy verbranden ook *Cyllene*, eene zeestad of scheepstimmerwerf der volken *Eleënsers*, dewijl die den Korinthers schepen en gelt verschaft hadden.

Na den schipstrijdt bemaghtighden de Korcyrensers den meesten tijt de zee, voeren tegen de strijtgenoten der Korinthers, en verdelghden hen.

Met den aenvangh van den Zomer, zonden de Korinthers aen hunne strijtgenoten, wanneer die in noot waren, schepen en krijgsvolk, en legerden zich op *Aktium*, en ontrent *Chimerium* van *Thesprotis*, tot bescherming van *Leukas*, en alle andere steden, welke van hunne parthye, of vriendinnen waren.

De Korcyrensers legerden zich ook daer tegen op de uithoek *Leucimne*, met schepen en voetvolk. Doch gene van beide voeren op elkanderen aen: maer bleven dien zomer tegen elkanderen over gelegert leggen, en weken des winters beide na huis.

Des ganschen en volgende jaers, na den schipstrijt, waren de Korinthers met gramschap, om den oorlogh, tegen de Korcyrensers ingenomen. Zy bouwden dan schepen, en vervaerdighden een zeer sterke vloot van schepen toe, en braghten uit *Peloponnesus* zelf, en uit het overigh Griekenlant roeiers by een, op toezegh van huur-loon.

De Korcyrensers dier toerusting horende, verschrikten: want zy stonden met niemant van de Grieken in verbont, noch hadden zich zelfs in de verbonden van Grieken, noch Lacedemoniers laten inschrijven. Dies vonden zy raetzaem by d'Atheners te gaen, om die tot strijtgenoten te maken, en te bestaen, om eenigen bystant van hen te verwerven.

De Korinthers dit horende, trokken ook zelfs met gezanten na Athenen, die zeggen zouden, dat de vloot der Atheners, by de vloot der Korcyrensers gevoeght, hen niet tot belet moghte zijn, om den oorlogh na hun welgevallen te voeren.

Na de vergaderingh geleit was, quamen zy beide in tegengesprek. De Korcyrensers spraken allereerst tot d'Atheners.

De Korcyrensers roemden zeer hoogh hunne scheepsmaght, en voordeelen, die d'Atheners van hen te verwaghten hadden.

Zy zeiden voor eerst, hoe de Korcyrensers hen aen d'Atheners gezonden hadden, om hunne maetschappy te verzoeken.

Wel hadden zy zelfs de vloot der Korinthers, welke hen met oorlogh besprongh, door hen zelfs gedwongen;

gen; maer nu de vyant met groter toerusting van *Peloponnesus*, en van het overigh Griekenlant, op hen aenquame, zoo waren zy, ziende dat hunne krachten alleen tegen die van den vyant onmaghtigh waren, en te gelijk een groot gevaer hen over 'thooft hinge, by aldien zy hen onderworden wierden, genootzaekt van elders allerwege bystant te verzoeken.

De Korinthers wederleiden alle de bygebraghte redenen van de Korcyrensers wijtlopigh, en klaeghden over hen, dat zy, die hunne kolonieren waren, altijt te vore van hen afgeweken waren; maer nu tegen hen oorloghden.

Eindelijk besloten de Korinthers, dat d'Atheners de Korcyrensers niet in maetschappy, in weerwil der Atheners, wilden ontfangen, noch hen, die den Korinthers ondienst gedaen hadden, wilden beschermen.

Na d'Atheners hen beide gehoort hadden, en de vergadering ook tweemael geleit was, namen zy in d'eerste vergadering wel niet min de redenen der Korinthers aen: maer in de laetste vergadering veranderden zy van gevoelen. Wel wilden zy met de Korcyrensers geen strijtgenootschap zoodanigh maken, te weten, dat zy een en dezelve, met de Korcyrensers, voor vyanden en vrienden zouden houden: (want by aldien zy door de Korcyrensers belast of verzoght wierden, gezamentlijk tegen de Korinthers te varen, dan zouden de verbonden, die d' Atheners met de Peloponnesers gemaekt hadden, gebroken worden) maer zy wilden een bystant-strijtgenootschap oprechten: te weten, dat zy beide den anderen of elkanderen tot bystant zouden zijn, indien iemant tegen *Korcyra* of *Athenen*, of tegen dier strijtgenoten ten oorlogh optrok: dewijl hen het eilant *Korcyra* voor de genen, die na *Italie* en *Sicilie* varen, zeer wel gelegen scheen te zijn.

Uit dien inzighte namen d'Atheners de Korcyrensers in het verbont van bystant-strijtgenootschap aen, en zonden, niet lang daerna, wanneer de Korinthers vertrokken waren, hen tien schepen tot bystant: waer over *Lacedemonios*, *Cimmons* zoon, *Diotimos*, zoon van *Strombichos*, en *Proteas*, zoon van *Epikleos*, geboden; met verbot van niet tegen de Korinthers te schipstrijden, 'ten ware zy na *Korcyra* voeren, en te lande wilden treden, en tegen dier eene of andere stad aengaen.

Aldus beletten d'Atheners eindelijk, zoo veel in hun vermogen was, met dezen last te geven, dat de verbonden niet gebroken wierden.

Voorts voeren de tien schepen der Atheners na *Korcyra*.

Als de Korinthers na eisch alles vervaerdight hadden, zeilden zy met hondert en vijf schepen na *Korcyra*. Waer onder tien van d'Eleënsers, twaelf van de Megaren, tien van de Leukadiers, zeventien van d'Ambracioten, een van de Anaktoriers, en negentigh van de Korinthers zelfs waren.

Deze schepen hadden eenen tot oversten uit ieder stad, van waer zy quamen. Maer over de schepen der Korinthers gebood *Xenokleides*, *Euthykleos* zoon, die het vijfde opperhooft, neffens d'andere vier hoofden, was.

Na dan de Korinthers van het eilant *Leukas* gezeilt, en onder het vast lant, neffens *Korcyra*, by een gekomen waren, deden zy *Cheimerium* aen, eene haven des lants van *Thesprotis*: alwaer zy hun leger neer sloegen.

Wanneer de Korcyrensers vernamen, dat zy na hen toe quamen varen, bemanden zy hondert en tien schepen: daer over *Myciades Esimides*, en *Eurybatus* geboden, en legerden zich op een van de eilanden, die *Syboten* genoemt worden. Daer by waren ook tien Atheensche schepen.

Op *Leucimne*, d'uithoek van *Korcyra*, lagh hun voetvolk. Duizent zwaer gewapende Zacynthiers waren den Korcyrensers tot bystant gekomen. Desgelijx waren ook den Korinthers vele Barbaren van het vast lant tot bystant gekomen: want de vastlanders van dien oort waren altijt hunne vrienden.

Na de Korinthers zich vervaerdight, en voorraet van spijze voor drie

drie dagen ingenomen hadden, staken zy des nachts van *Chimerium* af, als om een schipstrijt te wagen. Te gelijk dan met den dageraet voortzeilende, zagen zy de schepen der Korcyrensers diep in zee, en op hen komen aenzeilen.

Na zy elkanderen zagen, stelden zy zich tegen elkanderen in slaghorde. In de rechte vleugel der Korcyrensers lagen de Atheensche schepen: d'andere vleugel besloegen de Korcyrensers zelfs, makende drie slaghordens van schepen uit: waer van over elk een van de drie opperhoofden geboodt. In dier wijze waren de Korcyrensers gerangt.

By de Korinthers besloegen de Ambracische schepen de rechter vleugel: en het midden hadden d'andere strijtgenoten beslagen, ieder, zo als het geviel.

De Korinthers zelfs hadden de linke vleugel beslagen, met de snelste bezeilde schepen, tegen over de Atheners, en tegen over den rechter vleugel der Korcyrensers.

Na de tekenen van te vechten aen weder zijde opgeheven waren, raekten zy aen malkanderen, en deden eenen schipstrijt. Zy hadden beide op de verdekken (of overlopen) vele soldaten, en vele boogeschieters en slingeraers gestelt, die noch na de oude wijze onervaren uitgerust waren.

De schipstrijt was wel fel, maer niet niet in kunst desgelijx; doch met eenen veltslagh gelijk. Want als zy op elkanderen toe-geschoten waren, wierdenze niet lichtelijk van een gescheiden, door de menighte en drommen van schepen. En de genen, die staende voets vochten, betrouwden meer over de zege, op de gewapende, op het verdek staende, wanneer de schepen stil bleven leggen. Men bonsde met de schepen op elkanderen niet af en aen. Maer daer wiert meer met kloekmoedigheit, als wetenschap gestreeden. Overal was dan veel gewoels, en de schipstrijt verwert: in welken d'Atheensche schepen altijt dicht by de Korcyrische waren, indien zy elders gevaer liepen: die de tegenpartyen wel vreeze aenjoegen: maer d'opperhoofden derfden evenwel, uit vreze van 't verbot der Atheners, het gevecht niet aenvangen.

Allermeest was de rechte vleugel der Korinthers in noot: want als de Korcyrensers hen op de vlucht met twintigh schepen vervolghden, en hen verstrooit op het vast lant achterhaelt hadden, en tot aen dier veltleger gevaren waren, traden zy te lande, staken de verlate en ledige hutten in brant, en roofden het gelt.

In dit stuk wierden de Korinthers wel verovert, en de Korcyrensers kregen de overhant: maer de Korinthers in de linke vleugel, daer zy waren, wonnen veel: dewijl twintigh schepen der Korcyrensers, uit het minder getal, door het vervolgen van d'andere, daer niet by waren.

D'Atheners, ziende de Korcyrensers in noot, wagten nu niet meer hen bystant te doen. Wel onthielden zy zich in 't eerst, om iemant aen te vallen; maer na opentlijk door de Korcyrensers de wijk genomen was, en de Korinthers op hen aenvielen, paste elk wat te raken. Men maekte toen geen onderscheit meer tusschen vrienden en vyanden: maer de noot quam eindelijk zoo verre, dat de Korinthers en Atheners met elkanderen hantgemeen wierden.

Na de vlucht genomen was, sleepten de Korinthers de achter aengebonde buiken der schepen, die zy in de gront geboort hadden, niet voort, maer keerden zich onder het zeilen tot de menschen, en wilden hen liever dooden, als levendigh gevangen houden. Ook doden zy onwetende hunne vrienden, niet wetende dat zy in de rechter vleugel overwonnen waren: want dewijl'er vele schepen van beide zijden waren, en zeer veel zee besloegen, zoo konden zy niet weten, na zy aen malkanderen geraekt waren, wie gewonnen hadden, of overwonnen waren: want deze schipstrijt, tusschen Grieken en Grieken, was de grootste van alle in schepen, die voor dien tijt geweest was.

Na de Korinthers de Korcyrensers tot aen het lant vervolght hadden, keerden zy zich tot hunne schipbreuken en doden. Zy kregen de mee-

meeſte, en voerdenze na d'eilanden *Syboten* over: alwaer de lanttroepen der Barbaren gekomen waren, om hen byſtant te doen.

Na zy dit gedaen hadden, vergaderden zy zich weer,en voeren na de Korcyrenſers toe: die ook met hunne vaerbare en andere overige ſchepen, beneffens d'Atheenſche ſchepen, op hen aen zetten, vrezende, dat zy traghten zouden om op hun kuſt te ſtappen.

Het was nu reeds laet geworden, en men begon een lofzang aen God Mars te zingen, als of zy op den vyant zouden aenvallen. Waer op de Korinthers ſchielijk te ruch deisden, als zy twintigh ſchepen der Atheners op hen zagen komen aenvaren; die, na de voorige tien, d'Atheners tot byſtant gezonden hadden; dewijl zy vreesden (het geen geſchiet was) dat de Korcyrenſers moghten overwonnen worden, of de tien ſchepen te weinigh zouden zijn, om hen te beſchermen.

De Korinthers deze ſchepen ziende, en vermoedende, dat van d'Atheners zoo vele ſchepen niet waren, als zy zagen, maer meerder, deisden zy te langzaem te ruch. Maer als de Korcyrenſers d'Atheenſche ſchepen niet zagen (want zy wiſten van dier komſte niet) zoo verwonderden zy,dat de Korinthers te rugh deisden: tot dat eenige het ziende zeiden, dat die ſchepen op hen aen quamen zeilen. Toen weken zy zelfs ookwegh: want de donker was gevallen. En de Korinthers hunne ſchepen omkerende, maekten ſcheiding.

Aldus geſchiede een onderlinge ſcheiding, en de ſchipſtrijt eindighde met den nacht.

Voorts legerden de Korcyrenſers zich op d'uithoek *Leucimne*.

De twintigh gemelde ſchepen van Athenen vertrekkende, (waer over *Glaukon*, *Leagerus* zoon, en *Andocides*, *Leogorus* zoon, geboden) voeren door de lijken en wrakken, en quamen in het veltleger der Korcyrenſers aen,niet lang na zy gezien waren.

Wijders, de Korcyrenſers, dewijl het nacht was, vreesden dat het vyants ſchepen moghten zijn; maer wanneer zy die verkent hadden, lietenze die op de ree komen.

Des anderen daegs togen de dertig Atheenſche, en alle de zeilvaerdige ſchepen der Korcyrenſers uit, en voeren na de haven, in de eilanden van *Syboten*, (waer in de Korinthers lagen,) om te willen weten of zy een ſchipſtrijt zouden doen.

Maer de Korinthers de ſchepen van lant halende, en zich diep in zee in ſlaghorde ſcharende, bleven ſtil leggen, en daghten niet alwillens den ſchipſtrijt te beginnen; wanneer zy zagen d'Atheenſche ſchepen onbeſchadigt aen gekomen, en hen vele rampen wedervaren te zijn, zoo over de bewaernis der gevangenen, die zy in de ſchepen hadden,als uit oorzake, zy de beſchadighde ſchepen op eene woeſte plaetſe niet konde vermaken. Dies zy veel meer op de ſchipvaert en reize t'huiswaert oogden, dewijl zy vreesden dat d'Atheners,meinende dat de verbonden, uit oorzake zy hantgemeen waren geworden, zouden gebroken zijn, hen niet zouden laten weg varen. Derhalve docht hen goet, eenige mannen in eene ſloep, zonder heraut, voor af aen d'Atheners te zenden, om een verzoek of vrage te doen. D'afgezondenen ſpraken aldus:

O! Atheenſche mannen, ghy, die den oorlogh aenvaerdt, en de verbonden breekt, verongelijkt ons: want ghy zijt ons, die zich over onze vyanden wreken, tot belet, met de wapenen tegen ons op te nemen. Maer indien uw gevoelen is, ons te beletten na Korcyra of elders anders, daer wy willen, te varen, en de verbonden te breken, zoo taſt eerſt ons aen, en gebruike ons als vyanden

Aldus ſpraken de Korinthers.

Wanneer die van het Korcyriſch leger dat hoorden, riepen zy luitruchtigh, *dat zy hen aenſtonts vatten en doden zouden.*

Maer d'Atheners antwoorden daer op aldus:

O! Peloponneeſche mannen, wy vangen den oorlogh niet aen, noch breken de verbonden: maer wy komen dezen ſtrijtgenoten, de Korcyrenſers, te hulp. Doch by aldien ghy elders anders wilt varen, wy zullen het niet beletten: maer by aldien

dien ghy tegen Korcyra, of na eene plaetſe van de Korcyrenſers wilt varen, wy zullen dat niet gedoogen, zoo veel in onze magt is.

Wanneer d'Atheners dat geantwoort hadden, vervaerdighden zich de Korinthers thuiswaerts te zeilen, en rechten op d'eilanden *Syboten*, aen het vaſt lant, eene zegeſtaetſie op.

De Korcyrenſers viſchten hunne wrakken en lijken, die door den ſtroom en wint verdreven waren, op: want de wint had dezelve des nachts allerwegen verſtrooit.

Voorts rechten zy eene zegeſtaetſie, als of zy gewonnen hadden, op d'eilanden *Syboten*, tegen die van de Korinthers, op. Op deze wijze eigenden zy zich beiden de zege toe: te weten, de Korinthers rechten eene zegeſtaetſie op, dewijl zy tot aen den nacht in den ſchipſtrijt d'overhant gehad hadden: zulx zy ook vele wrakken en doden weer om gekregen, en niet minder als over de duizent mannen gevangen bekomen, en omtrent zeventig ſchepen te gronde geboort hadden. Maer de Korcyrenſers rechten hierom eene zegeſtaetſie op, dewijl zy ontrent dertigh ſchepen vernielt, en, op het aenkomen der Atheners, hunne wrakken en doden opgeviſcht hadden: als ook, om dat de Korinthers daegs te voren, op het zien van d'Atheenſche ſchepen, geweken waren, en het gevecht geſchuwt hadden, en hen, wanneer die uit de *Syboten* quamen, hen niet tegen voeren. Alzoo achten zy beide gewonnen te hebben.

De Korinthers uit de *Syboten* naer huis zeilende, namen *Anactorium* met liſt in, dat op den mont van den * *Ambraciſchen* zeeboeſem gelegen, en aen de Korcyrenſers en Korinthers gemein was. zy ſtelden tot bewoonders daer in Korinthers, en weken na huis.

* Nu Golfo di Arta.

De Korinthers verkochten acht hondert Korcyrenſers, die knechten waren, en bewaerden twee hondert en vijftigh geknevelt, en ſloegen hen met grote zorge ga, ten einde die, weer om gekomen zijnde, hen aen *Korcyra* zouden helpen: want dier meeſten waren ook magtigen, en de voornaemſte luiden der ſtad.

Aldus dan overtrof *Korcyra* in den oorlogh de Korinthers. Waer op de ſchepen der Atheners van daer wegh trokken.

Deze was d'eerſte oorzake des oorloghs voor de Korinthers tegen d'Atheners; dewijl die tegen hen, hunne bontgenoten, voor de Korcyrenſers gevochten hadden

Ondertuſſchen waren de Korcyrenſers door inwendige oneenigheden en tweeſpalten gedreven, ſedert de genen, die in den ſchipſtrijt by *Epidamnus* gevangen waren, weerom quamen; zijnde door de Korinthers los gelaten, wel onder ſchijn van de borgertoght van tachentig talenten, welke eenige Korinthers, dier gaſthouders, voor hen gedaen hadden: maer inder daet waren zy gezint, om *Korcyra* aen de Korinthers over te leveren.

Tweeſpalt in Korcyra. Thucyd.

Wanneer men dan, na de komſte van een Atheenſch en Korintiſch ſchip, beide met gezanten, in geſprek getreden was, beſloten de Korcyrenſers, dat zy den Atheners, volgens de verbonden, wel tot * maetſchapgenoten, maer den Peloponneſen, gelijk te vore, tot vrienden zouden zijn. Want *Peithias*, die over de ſtad *Korcyra* gebood, was een vrywillige gaſt der Atheners Die mannen dreigden hem voor 't recht te roepen, leggende hem te laſt, dat hy *Korcyra* onder d'Atheners had willen brengen. Na dees vry geſproken was, betigte hy weer vijf van de rijkſten, met te zeggen, dat zy balken uit het wout van *Jupijn* en *Alcinous* gehouwen hadden: waer van voor ieder der zelver een ſtater tot boete geſtelt was.

* Of gezellen.

Wanneer zy die boete moeſten betalen, en om der zelver grote by de tempels zaten, met ootmoedigh verzoek, van die zom by paijen te betalen, zo ried *Peithias* den anderen raetsheren (want hy was ook raetsheer,) de wet te gebruiken. Deze nu, dewijl die buiten de wet geſloten waren, en te gelijk hoorden, dat *Peithias*, voor zoo veel hy een raetsheer was, de gemeente zou raden, dat zy een en dezelve voor vrienden en vyanden zou houden, die d'Atheners, vielen gelijkelijk met poken in de hant, in den raet, en matſten

ſten *Peithias* ter neer, en ook d'andere raetheeren en byzondere luiden, ten getale van veertigh.

Eenige weinigen der genen, die het met *Peithias* hielden, vlughten na het Atheenſche ſchip, dat aldaer noch lagh.

Na die dit uitgerecht hadden, zeiden zy tot de Korcyrenſers, die by een geroepen waren, dat het werk aldus wel ginge, en zy geenzins nu door de Atheners onder dienſtbaerheit zouden gebragt worden: en ook voortaen gene van beiden, 't en ware zy als vredemakers, ieder met een ſchip quamen, zouden ontfangen worden: maer indien zy met meerder ſchepen quamen, dan zouden zy voor vyanden gehouden worden.

Wanneer zy dat gezeit, en het volk gedwongen hadden, om dat vaſt te ſtellen, zonden zy aenſtonts gezanten na Athenen, die van de voorgevalle zaken bericht doen zouden, als of men zoo had moeten doen, en den genen, die derwaerts gevlught waren, dat zy niet tot ſtads nadeel zouden ondernemen, ten einde gene onluſt noch verwerringh ontſtaen zoude.

Wanneer deze gezanten t'Athenen gekomen waren, vatten d'Atheners hen, als of zy nieuwe dingen wilden brouwen: als ook de genen, die zy op hunne zijde gekregen hadden, en braghten hen na het eilant *Egina* gevangen over.

Midlerwijle vielen de maghtighſte der Korcyrenſers, wanneer de Korintiſche galey, en de Lacedomoniſche gezanten quamen, op het volk aen, en wonnen in het vechten. Waer op het volk, door tuſſchenkomen van den nacht, op het kaſteel en na het bovenſte der ſtad gezamentlijk vlughte, en verſterkte zich aldaer met elkanderen. Andere namen de *Hylaïſche* haven in. De maghtighſten namen de merkt in (alwaer dier vele woonden,) en de haven, welke naer de merkt en het vaſt lant zagh.

Des anderen daegs wiert een weinig met werp-ſchichten geſtreden. Beide parthyen zonden na het lant, om de knegten tot byſtant t'ontbieden, mits hen de vryheit belovende. Doch de menighte der knechten voeghde zich by den volke (of gemeente) tot ſtrijtgenoot: maer acht hondert hulpelingen van het vaſt lant vielen den anderen maghtigen toe.

Na verloop van eenen dagh, ontſtont weer een gevecht: en het volk, dewijl het in maght van plaetſen en menighte van menſchen overtrof, kreegh d'overhant.

De vrouwen holpen het volk ook onverzaeght en ſtoutelijk: want zy wierpen met tiggelen van de huizen op den vyant, en hielden boven hare natuur den oproer gaende.

Na ontrent Zonnen ondergangh het vechten geſtaekt was, ſtaken de groten, bevreeſt zijnde, dat het volk aenſtonts op het eerſte geroep moght toe ſchieten, de ſcheeps-timmerwerf met gewelt bemaghtigen, en hen doden, de huizen rontom de merkt, en daer by ſtaende, in den brant, zonder hunne eige, of die van andere te verſchonen, op dat het hen niet zoude overvallen: waer door vele goederen der koopluiden verbranden: en de ganſche ſtad liep gevaer van te vergaen, indien de wint de vlam na de ſtad toegejaeght had.

Wanneer zy beide het vechten geſtaekt hadden, bleven zy des nachts in de bewaernis, ieder in zijn voordeel.

Dewijl nu het volk gewonnen had, trok het Korintiſche ſchip heimelijk wegh. Deſgelijx begaven vele hulpelingen, buiten weten des vyants, zich na het vaſt lant.

Des volgenden daeghs quam *Nikoſtratus*, *Diotreſes* zoon, veltoverſte der Atheners, uit *Nepaktum* (nu *Lepanto*) met twalef ſchepen, en vijf hondert gewapende Meſſeniers, tot byſtant.

Om nu hen tot eendragt te brengen, ried hy hen, dat zy elkanderen tien mannen, die de ſchuldighſte en handdadigſte waren, zouden overgeven, om ter recht geſtelt en geſtraft te worden: (hoewel die niet bleven) d'andere zouden de ſtad bewonen, en met elkanderen en met d'Atheners een verbont maken, dat zy een en dezelve voor vyanden, en een en de-

en dezelve voor vrienden houden.

Wanneer hy dat verricht had, en weg zou trekken, verſpraken de voornaemſten of hoofden des volks zich met hem, dat hy vijf van zijne ſchepen by hen zou laten blijven, op dat de andere tegenparthyen des te minder haer zouden kunnen bewegen: daer en tegen zouden zy zoo vele ſchepen van de gene, die zy uitgeruſt hadden, met hem zenden. Dit ſtond hy toe. Waer op zy traghten de vyanden, hunne tegenparthyen, in de ſchepen te brengen: maer die, uit vreze van na Athenen verzonden te worden, gingen in den tempel der *Dioskoren*, dat is, van *Kaſtor* en *Pollox*, als ſmeekelingen zitten; die *Nikoſtratus* aenmoedighde en trooſte. Wanneer hy hen niet kon overreden om mee te gaen, quam het volk daer over in de wapenen, als of d'andere niet goets in den zin hadden, uit oorzake van hun misvertrouwen van mee te varen, en lichte de wapenen uit der zelver huizen, en zou dier eenigen, zoo alſſe hen voorquamen, gedoot hebben, 't en ware *Nikoſtratus* het belet hadde.

D'andere ziende, wat 'er geſchiet was, gingen als ſmekelingen in den tempel van *Juno* zitten, en waren niet minder als vier hondert. Maer het volk vrezende, dat zy iet nieuws moghten aenrechten, overrede en moedighde hen aen, en voerde hen na het eilant tegen over *Junos* tempel over, en zond hen derwaerts lijfsbehoefte toe.

Wanneer het met den oproer aldus geſchapen ſtont, quamen den vierden of vijfden dage, na de overvoering der mannen op het eilant voornoemt, drie en vijftigh ſchepen der Peloponneſers uit *Cyllene* aen: te weten, veertigh, onder beleit van *Alcidas*, en d'overige waren *Leukadiſche* ſchepen, die aldaer, na de weeraen-komſte uit *Ionie*, ter haven gelegen hadden: over de welke alle *Alcidas* gebood, gelijk ook te voore: en *Braſidas* voer, als zijn raetgenoot, daer op.

Na zy de *Syboten*, de haven van het tegen over gelegen vaſt lant, aengedaen hadden, voeren zy met den dageraet na *Korcyra*. De Korcyrenſers met grote ontſteltenis bevangen, en bevreeſt zoo voor de ſtads zaken, als voor 's vyants aenkomſte, vervaerdighden te gelijk zeſtigh ſchepen, en zondenze, zoo dra dezelve gereet waren, tegen de vyanden. De Atheners verzoghten, dat de Korcyrenſers hen eerſt wilden laten uitzeilen, en daer na met de gehele vloot zich by hen vervoegen. Wanneer de Korcyrenſers met de ſchepen verſpreit dicht by den vyant gekomen waren, liepen aenſtonts twee tot den zelven over: d'overige voeren tegen elkanderen aen, en vochten, zonder eenigh beleit van vechten te houden. De Peloponneſers deze wanorde der Korcyrenſers ziende, zonden twintigh ſchepen op de Korcyrenſers aen, en d'overige tegen de twaelf Atheenſche ſchepen. De Korcyrenſers wanordentlijk en met weinige ſchepen toezettende, waren zich zelfs in de weegh. Maer d'Atheners, vreezende voor de menighte van 's vyants ſchepen, en door de Peloponneſers omcingelt te zullen worden, vielen niet op het gros van 's vyants vloot aen, noch op het midden der genen, die tegen hen geſchaert lagen; maer ſtieten tegen den hoorn of vleugel, en boorden een ſchip in den gront. Daer na ſchaerden zy zich in de ronte, of in een kring, rontom den vyant, en traghten hem in wanorde te brengen. Wanneer de Peloponneſers, die tegen over de Korcyrenſers geſchaert lagen, dat vernamen, quamen zy den hunnen tot byſtant; dewijl zy vreeſden, dat het zelve moght geſchieden, het geen by *Naupaktum*. Na dan alle de ſchepen by een gehaelt waren, zetten zy te gelijk hunnen koers op de Atheners aen, die reeds achterwaerts uitroeiden, en alwillens zich wegh maekten. Terwijl dan d'Atheners langzaem te rug weken, en de vyanden daer en tegen ſlaghvaerdigh waren, zoo begonnen toen de Korcyrenſers allermeeſt de vlucht te nemen. Zoodanigh gevecht duurde tot Zonnen ondergangh.

De Korcyrenſers vermoedende, dat de vyant, als overwinnaer, op hen toe,

en

* Korcyra.

en tot aen de stad * zou komen, of de voornoemde mannen van het eilant wegh nemen, of iet anders nieuws in 't werk stellen, namen hen, en braghten hen weer in den Tempel van *Juno*, en bewaerden de stad.

De vyant, alhoewel overwinnaar, dorfde de stad niet aentasten; maer week met dertien genome schepen der *Korcyrensers* na het vast lant, van waer hy gekomen was.

Niet meerder bestont hy ook des anderen daeghs te doen; alhoewel de burgery geweldigh ontstelt, en verslagen was, en *Brasidas*, naer men zeidt, *Alcidas* daer toe aenmaende: doch hy had geen gelijk getal van stemmen. Maer de vyant stapte aen d'uithoek *Leucimne* te lande, en verwoeste de landeryen.

Ondertusschen was het *Korcyrenser* volk, bevreest voor 's vyants komste, in gesprek met de smekelingen en andere, over het bewaren der stad, gekomen, en had dier zommigen geraden, dat zy te scheep zouden klimmen: want zy hadden ten naeste by dertigh schepen toegerust, en verwaghten de komste der vyanden Na de *Peloponnesers* tot aen den middagh het land door-plondert hadden, voeren zy wegh: maer des nachts wiert hen door vuuren bekent gemaekt, dat zestigh schepen van het eilant *Leukas* vertrokken waren, die *d'Atheners*, (verwittight van den oproer der *Korcyrensers*, en van de Vloot, welke derwaerts met *Alcidas* zou varen) afgezonden hadden, onder beleit van *Eurymedon*, zoon van *Thukles*.

Dies de *Peloponnesers* aenstonts des nachts gezwint langs het strant naer huis voeren, halende de schepen over den *Leukadische Isthmus*, (dat is, over den hals of de engte, tusschen het eilant *Leukas* en het vast lant gelegen,) op dat zy in het omvaren niet zouden gezien worden.

Wanneer de *Korcyrensers* het aenkomen der *Atheensche* scheepen, en wegh varen van 's vyants schepen vernamen, braghten zy de *Messensers* in de stad, die te voore daer buiten waren, en deden de schepen, die zy bemant hadden, na de *Hylaïsche* haven omvaren. Ondertusschen doden zy, in het omvaren alle de vyanden, die zy gevangen kregen.

Na zy de genen, die overreedt waren, op de schepen te gaen, daer van doen gaen hadden, togen zy wegh.

De *Korcyrensers* in *Junoos* Tempel tredende, overreden omtrent vijftig mannen der smekelingen, om ter recht te staen; maer verweezen hen alle ter doot.

Wanneer vele der smekelingen, die zich daer toe niet hadden laten overreden, zagen het geen, dat'er geschiet was, verdeden zy zich zelfs in den tempel: want zommigen hingen zich aen bomen op, andere braghten zich zelfs om 't leven, zoo als ieder best kon.

Ten tyt van zeven dagen, (den welken *Eurymedon* met de zestigh schepen bleef,) doden de *Korcyrensers* de genen, die hunne vyanden schenen te zijn, leggende hen te last, dat zy den volks-staet vernietight hadden; hoewel ook eenigen uit byzondere vyantschap gedood wierden: en andere door de schuldenaers, om het gelt hen toevertrout. Men quam 'er eindelijk op allei wyze aen de dood. Alles geschiede aldaer, wat in zoodanigen toeval gebeurt, en daer en boven noch meer: want de vader dode den zoon: en de luiden wierden uit de tempels getrokken en voor dezelve gedoot. Eenigen quamen ook bemuurt in den tempel van *Bacchus* te sterven. Tot zoo verre ging de wrede oproer; en scheen des te grooter, dewyl die allereerst by de *Korcyrensers* ontstont: want namaels wiert gantsch Griekenlant, zoo te zeggen, ontroert. In *Korcyra*, dan, zijn vele dusdanige baldaden bedreven. En dusdanige gramschappen hebben de *Korcyrensers*, in de steden, tegen elkanderen gepleeght. Voorts, vertrokken *Eurymedon* en *d'Atheners* met de scheepen.

Wanneer daerna de gevluchte *Korcyrensers* (die ten getale van vyf hondert ontkomen waren) de muuren of vestingen, die op het vast lant waren,

ren, ingenomen hadden, bemagtigden zy hun eigen verder gelegen lant.

Zy vielen van daer uit, en plonderden de luiden op het eilant *Korcyra*, en deden vele schade. Waer uit grote hongersnoot in de stad ontstont. Zy zonden gezanten, over hun weer inkomen, na de stad *Lacemon* en *Korinthen.* Maer als hen dat niet gelukte, vervaerdighden zy een wijle daerna schepen en hulpbenden, en staken alle, op 't meeste ten getale van zes hondert, na het eilant *Korcyra* over.

Hebbende de schepen verbrandt, om geen uitvlucht, noch andere steun te hebben, als het lant in te nemen, klommen zy op den bergh *Istone*, en bouwden daer op een muur of vesting, plaeghden de genen, die in de stad waren, en bemaghtighden het platte lant.

Wanneer d'Atheners veertig schepen na *Sicilie* gezonden hadden, om de Syrakusaners, die afgevallen waren, weer tot gehoorzaemheit te brengen, belasten zy den opperhoofden, onder beleit van *Eurymedonte* en *Sofokles*, dat zy, in het voorby varen, te gelijk ook acht op de Korcyrensers, die in de stad waren, zouden slaen: want de ballingen, die op den bergh *Istone* waren, roofden op hen. Derwaerts waren ook zestigh schepen van de Peloponnensers gevaren, tot bystant van de genen, die op den bergh *Istone* waren, dewijl zy meinden, de zake lichtelijk te zullen uitwerken, ter oorzake van den hongers noot, die in de stad was.

Wanneer dan d'Atheensche opperhoofden voorby de *Lakonische* kust voeren, en verstaen hadden, dat de schepen der Peloponnesers reeds aen *Korcyra* gekomen waren, ylden *Eurymedon* en *Sofokles* wel na het eilant *Korcyra* te varen: maer *Demosthenes*, (ook een Atheensche krijgsoverste, en die last van d'Atheners had, om de vloot tegen *Peloponnesus* te mogen gebruiken,) wilde eerst *Pylos* aengedaen hebben, en dan, wanneer zy die plaetse bemaghtight hadden, na *Korcyra* trekken: daer de andere zich tegen stelden. Doch eindelijk verviel de vloot door storm by geval aen *Pylos*: welke ontrent vier hondert stadien van de stad *Lacedemon* afgelegen was.

Wanneer *Eurymedon* en *Sofokles* met de vloot der Atheners uit *Pylos*, (een stad van *Peloponnesus*, nu *Novarino*,) na *Sicilien* t'zeil gegaen waren, quamen zy aen het eilant *Korcyra*, en oorloghden met bystant van die uit de stad, tegen deze Korcyrensers, die zig op den bergh *Istone* versterkt hadden, en na den oproer daer op geklommen waren, en het platte lant bemaghtight en veele schade gedaen hadden.

Zy vielen dan op hen aen, en namen de vesting op den bergh *Istone* in. Maer de mannen vlughten gezamentlijk na de hooghte.

Voorts verdroegen zy zich met den vyant, met beding van de hulpbenden over te leveren. Maer wat hen aenginge, zouden zy, na de wapenen over gegeven te hebben, het volk der Atheners erkennen.

De veltoversten braghten hen, op troubelofte, na het eilant *Ptychia*, ter bewaring, over, ter tijt toe zy hen na *Athenen* zouden zenden, op dien besprekke nochtans, dat by aldien iemant veltvluchtigh bevonden wiert, by allen de schult of belofte zou geboet worden.

De voornaemsten des volks der Korcyrensers, vrezende dat d'Atheners t'*Athenen* de genen, die aldaer gekomen waren, niet zouden doden, verzonnen dusdanigh iet.

Zy zonden dan onder de hant eenige weinige vrienden, aen zommigen, die op het eilant *Ptychia* waren, om hen diets te maken, en door deze onder de hant afgezondenen te laten berighten, als of zy daer toe uit welgewogentheit genegen waren, dat voor hen het beste zou zijn, op het gezwinste van daer weg te vluchten: en dat zy een zeker vaertuigh vervaerdigen zouden: dewijl de veltoversten der Atheners hen aen het volk der Korcyrensers zouden willen overleveren.

Wanneer die zich hadden laten overreden, en de Korcyrensers in de stad een vaertuigh vervaerdight hadden, wierden zy in het wegh zeilen onderschept en achterhaelt.

En aldus wiert de belofte geboet

en voldaen: want zy wierden alle aen de Korcyrensers overgelevert.

De veltoversten der Atheners besteden, op dat aen dezen toeleg niet zou ontbreken, voornamelijk hunnen arbeit, en braghten te weeg, dat d'anderen met meerder vertrouwen het geen, dat zy verzonnen hadden, zouden bestaen: overmits zy zich opentlijk lieten verluiden, dat zy niet wilden, dat deze gevangene mannen door andere na *Athenen* gevoert wierden: want zy zelfs voeren na *Sicilie*, en wierden hierom gedwongen hen aen anderen over te geven.

Wanneer de Korcyrensers hen gekregen hadden, besloten zy hen binnen een groot gebouw. Daerna bragten zy hen by twintigen uit, en geleiden hen, aen elkanderen gebonden, tusschen twee ryen ter wederzijde gerangt, met hen te steken en prikkelen. Daer neffens gingen ook roedragers, die de genen, die langhzaem traden, voortdreven. In dezer wijze dreven zy by de zestig mannen uit, en doden hen, zonder weten van de genen, die boven in het huis waren: want die meenden, dat hunne uitgeleide makkers ergens anders henen gevoert zouden werden.

Wanneer die dan door zekeren perzoon zulx vernamen, en des verwittight wierden, riepen zy d'Atheners aen, en verzogten hen, indien zy wilden, hen te doden: want zy wilden uit het huis niet gaen, en zeiden, niet te zullen gedogen (zoo veel in hun maght was,) dat iemant daer in ginge. De Korcyrensers ook zelfs wilden niet door de deure inbreken: maer klimmende op het dak van het huis, braken de zolder op, en wierpen met pannen, en schoten met pijlen naer om laegh op hen.

Die in het huis verdedighden zich, zoo veel als zy konden: en te gelijk braghten vele hunner zich zelfs om 't leven: zommige met de schichten, die d'andere geschoten hadden, in hunne strotten te steken; en zommige met de koorden der ledekanten, of met touwen van de klederen gemaekt, zich te verhangen of te wurgen. Den meesten nagt (want de nacht quam op dezen ramp toe) doden zy zich zelfs op allerleie wijze, en wierden, door het smijten van bovenen, ter neer gewelt. Na het dagh geworden was, smeten de Korcyrensers hen over hoop op de wagen, en voerden hen buiten de stad. Alle de vrouwen, die zy in de vesting gevangen kregen, maekten zy tot slavinnen. Aldus wierden de Korcyrensers, die op den berg *Istone* geklommen waren, door het volk om den hals gebraght.

Wanneer ontrent op het jaer vier hondert en twintigh, voor des Zalighmakers geboorte, d'Atheners tegen de Syrakusaners of inwoonders der stad *Syrakusen*, die Grieksche Doren waren, en tegen de Korinthers en Lacedemoniers, op het eilant *Sicilie* oorloghden, deden de Korcyrensers, beneffens d'eilanders van *Cefalonie*, *Zanthe*, *Rhodus*, *Cythera*, en andere volken, hen bystant: als *Thucydides* in zijn zevende boek verhaelt. Want alhoewel de Korcyrensers niet alleenlijk Doren waren; maer volkomentlijk Korinthers, zoo waren zy nochtans den Korinthers en Syrakusaners tot vyanden, daer zy nochtans kolonieren van die, en namagen van deze waren: zoo wel uit plicht tegen d'Atheners, onder welker gehoorzaemheit zy stonden, als gewillighlijk, uit haet tegen de Korinthers. Ook hadden niet lang te vore *Demosthenes* en *Eurymedon*, twee Atheensche krijghsoversten, een krijghsheir uit het eilant *Korcyra* en van het vast lant bekomen: want *Eurymedon* van *Korcyra* overstekende, beval den Korcyrensers vijftien schepen toe te rusten, en koos gewapend volk uit. Dus verre *Thucydides*.

De stad *Korcyra* wiert ook door de Lacedemoniers, onder den veltoverste *Mnasippus*, vruchteloos belegert: na dezelve kort te voor door d'Atheners, onder beleit van hunnen admirael *Timotheus*, ingenomen was, zonder iemant in slavernye of ballinghschap te brengen, of wetten te veranderen. De stad Korcyra door de Lacedemoniers vruchteloos belegert. Xenephon.

Wanneer de Lacedemoniers en Atheners met elkanderen vrede gemaekt hadden, wiert dezelve door bedrijf van *Timotheus*, veltoverste of ad-

admirael der Lacedemoniers gebroken, met zekere ballingen van het eilant *Zacynthos* in hun vaderlant te brengen.

Na dan de Zacynthers door gezanten, na *Lacedemon* gezonden, verhaelt hadden, wat ongelijk hen door *Timotheus* aengedaen was, oordeelden de Lacedemoniers door de Atheners beledigt te zijn: dies zy weer eene vloot toerusten, en ontrent zestigh schepen uit *Lacedemon*, *Korinthus*, *Leukas*, *Ambracia*, *Elis*, *Zacynthos*, *Achaia*, *Epidaurus*, *Trezene*, *Hermione* &c. by een braghten.

Over deze vloot maekten de Lacedemoniers *Mnasippus* tot admirael, dien zy belasten, onder andere dingen, welke hy op die zeekust zou verrichten, *Korcyra* ook te beoorlogen. Zy zonden ook gezanten na *Dionijs*, koning van *Syrakusen*, op *Sicilien*, om dien t'onderrichten, dat niet min voor hem, als voor hen Lacedemoniers dienstigh ware, dat *Korcyra* niet onder de heerschappye der Atheners stonde.

Mnasippus dan trok met de by een verzamelde vloot na *Korcyra*, en had, behalve de genen, die hy met zich uit *Lacedemon* braght, niet minder als vijftien hondert gehuurde krijgsknechten.

Na hy de krijghsbenden uit de schepen doen landen had, nam hy aenstonts het eilant *Korcyra* in, en verwoeste het zelve, dat zeer fraei bebouwt en beplant, en met prachtige gebouwen, en wijnkelders over al op het lant verciert was. Ja men verhaelt, dat de krijghsknechten tot dien overdaet voortsloegen, dat zy den mont niet als aen geurigen wijn zetten wilden.

Uit het lant wiert ook een grote menighte van slaven en vee gerooft.

Daerna koos *Mnasippus* voor de legers een plaetse op eenen heuvel uit, die op 't voorste gedeelte des eilants, vijf stadien van de stad, lag, om eenen ieder den toegangh te benemen, op dat niemant uit de stad op het lant van *Korcyra* zou kunnen komen. De vloot deed hy aen beide de zijden der stad op de wagt ree leggen: van waer hy de komste der genen, die met schepen aenquamen, kon zien, en ook beletten.

Daerenboven had hy ook, zoo dikwils het door storm en onweer niet belet wiert, in de haven voor de schepen ree gemaekt, en hield de stad in dezer wijze belegert.

Maer na de Korcyrensers niet met allen van hun lant in kregen, dewijl dat door de vyanden ingenomen was, noch ter zee niets kon ingevoert worden, dewijl zy door de grote van vloot overtroffen wierden, zoo kregen zy groot gebrek van alle dingen: en zonden eenigen na d'Atheners, die bystant zouden verzoeken, en hen te gelijk onderrichten, dat d'Atheners grote schade doen zouden, indien zy *Korcyra* lieten verloren gaen: daer-en-tegen zouden de vyanden een grote kragt krijgen, indien zy dat bemaghtighden; dewijl d'Atheners uit gene stad, uitgenomen *Athenen*, meer schepen of gelt kregen. Dat daer-en-boven ook *Korcyra* op een zeer voordeligen oort gelegen ware, zoo ten aenzien van den Korintischen zeeboesem, als van d'overige steden, aen den zelven behorende: of als zy het Lakonisch lant willen in rep en roer stellen.

Eindelijk was het zelve eilant ook zeer wel gelegen, ten aenzien van het vast lant van *Epirus*, en van d'overvaert uit *Sicilie* na *Peloponnesus*.

D'Atheners dit horende, oordeelden, dat zy in dien dele ten hooghste behoorden te yveren. Dies zonden zy *Stesikles* als overste met ontrent zes hondert schiltdragers, en baden *Alcetes* zijn best te willen doen, om 't volk op *Korcyra* te lande te zetten, dat des nachts op een zekere plaetse des eilants overgebraght wiert, en in de stad *Korcyra* trad. Daer en boven besloten d'Atheners zestigh schepen toe te rusten, over de welke, met toestemming van allen, *Timotheus* tot vlootheer gemaekt wiert. Wanneer dees t'*Athenen* dat getal niet kon vol maken, ylde hy na d'eilanden te varen, om van daer de vloot te bekomen: want hy oordeelde een zake van geen kleen belang te zijn, tegen schepen, die reeds verzamelt waren, reukloos aen te gaen.

Maer dewijl d'Atheners duchten, dat *Timotheus* den tijt, tot de schipvaert bequaem, vergeefs verslete, zoo bevolen zy het opperbewint der dingen, zonder hem eenighzins te verschonen, aen zekeren *Isikrates*, en ontnamen den anderen het gebiet.

Na dan *Isikrates* overste gemaekt was, maekte die zeer gezwint het getal der schepen vol, en dwongh d'oversten der galeien ook tegen wil en dank. Hy nam alle de schepen van d'Athener kust met zig, en onder andere ook het schip **Paralus* genaemt, en ook het **Salaminisch* schip: want hy zeide, by aldien de zaken op *Korcyra* voorspoedigh uitvielen, vele schepen hen te ruch te zullen zenden.

* Zekere 's lants Athener schepen.

Op deze wijze vervulde hy het getal van zeventigh schepen vol uit.

Ondertusschen wierden de Korcyrensers tot zulken hongersnoot gebraght, dat *Mnasippus*, van wegen de menighte der overlopers, door de uitroepers beval uit te roepen, dat hy al de genen, die overliepen, voor gelt verkopen zou. Maer als zy des niettemin overliepen, zond hy eindelijk hen, met geeselroeden geslagen, wegh. Daer en tegen namen de genen, die in de stad waren, hunne knechten, niet meer in de stad: maer de meesten hunner quamen buiten de te sneuvelen.

Wanneer dat *Mnasippus* bespeurde, liet hy zich voorstaen, de stad byna gewonnen te hebben, en handelde op eene nieuwe wijze met de gehuurde krijghsknechten: want dier zommigen ontnam hy de wedde, en bleef den zommigen, die hy by zich behielt, soldye van twee maenden schuldigh. Dit deed hy evenwel hierom niet, gelijk men voorgaf, om dat hy gebrek van gelt hadde: want de meeste steden hadden, in plaetse van krijgsknegten, gelt gezonden, uit oorzake van d'overzeesche krijgstoght.

De stedelingen hier en tusschen ziende van de torens, dat de waghten slofer als te vore gehouden wierden, en de krijgsknechten overal door het eilant vrolijk zwierden, vielen op hen uit de stad, en namen eenigen gevangen, en doden zommige. *Mnasippus* dit vernemende, nam zelf niet alleenlijk de wapenen op, maer deed, met alle de zwaer gewapende krijgsknechten, den zijnen bystant, en beval den oversten en kolonellen der krijghsbenden, met de gehuurde krijghsknechten, op te trekken. Maer wanneer eenige geleiders der troepen antwoorden, dat de zoldaet niet kon door den geen, die het nootwendigh niet verschafte, by zijnen plicht gehouden worden, sloegh *Mnasippus* dezen met eene stok, en dien met de punt van de degen. Dies trokken zy toen alle met arren moede, en vol haets tegen *Mnasippus*, op: het welk gewisselijk in een gevecht geenzins oirbaer is.

Mnasippus vervolgde met geschaerde slaghorde de vyanden, die aen de poorte der stad stonden, en op de vlught gestoken waren. Maer na die nader tot aen de muuren geweken waren, keerden zy zich gezwint om, en wierpen schichten en werppijlen. Daer en boven liepen eenigen uit de stedelingen, door andere poorten uit de stad, en vielen overhoop of drommelinx op de laesten toe.

Deze, dewijl dier slaghorde in acht duizent geschaerde was, meinden dat dit laeste van de troep zwak ware, traghten zy zich om te zwenken. Maer zoo dra zy begonnen hadden de voet te ruch te zetten, schoten de vyanden wel op hen toe, als of zy zich op de vlught begaven; maer zy zwenkten nu niet meer hunne slaghorde om. Dies ook de naeste aen hen hunne hielen lieten zien. Toen kon *Mnasippus* hen, die door den vyant geprangt wierden, van wegen den aenval der genen, die hy tegen de borst had, gene bystant doen. Ook wiert het getal der genen, die by hem waren, geduurigh vermindert. Eindelijk vielen de vyanden gezamentlijk op *Mnasippus*, en op de weinigen, die by hem waren.

Wanneer de zwaer gewapende voetknechten dat zagen, trokken zy ook uit de stad op den vyant aen.

Na zy dan *Mnasippus* gedoot hadden, vervolghden zy daer na met alle de troepen den vyant. En aldus scheelde het weinig, of zy zouden de legers zelfs met de beschanzing ingeno-

nomen hebben. Ook zou dat geschiet zijn, indien zy niet, door het aenzien van slaven en trosboeven voor weerbare mannen, den hertret genomen hadden.

Na dan de Korcyrensers eene zegestaetsie opgerecht hadden, lieten zy ook, by stilstant van wapenen, de lijken der gesneuvelden afhalen.

Sedert dien tijt waren de stedelingen kloekmoediger van herten: en daerentegen de genen, die van buiten hen belegerden, geheel slaeuhertigh: want ook liep een gerucht, dat schier *Isikrates* met de vloot naby ware: en de Korcyrensers rusten ook inderdaet hunne schepen toe.

Dies *Hypermenes*, gezant van *Mnasippus*, de gehele vloot, welke aldaer was, vervaerdighde, en, zeilende neffens de beschanzinge toe, zond alle de schepen, geladen met slaven en goederen, wegh. Hy zelf bewaerde met de vlotelingen en d'overige krijgsknechten, die uit het gevecht overgebleven waren, de beschanzing. Eindelijk wierden ook die vervaert, en vertrokken met de galeien; latende aldaer overvloet van koren, wijn, en slaven, met de kranke soldaten, blijven: want zy vreesden geweldigh, dat zy door d'Atheners op het eilant zouden mogen betrapt worden.

Deze nu quamen behouden tot aen het eilant *Leukas*.

Wijders, zoo dra *Isikrates* met de vloot begon te vertrekken, vervaerdighde hy zich onder het varen, tot den schipstrijt: want aenstonts liet hy de grote zeilen thuis blijven, als die tot den schipstrijt toogh. Ook gebruikte hy de grote masten, schoon voor de wint, zelden, en deed de vloot met roeituig voortdrijven: op dat daer door de lichamen der vlotelingen braef geoefent zouden worden, en de schepen vlugger by stilte konnen voortkomen.

Ten welken tijde *Mnasippus* quam te sneuvelen, was *Isikrates* by geval by de eilanden *Sphagen* van *Lakonika* gekomen. Van daer trok hy na de grensen van *Elis*, en voer voorby den mont van de reviere *Alfeus*, en quam by eene plaetse *Ichtys* ter haven.

Des anderen daeghs voer hy van daer na het eilant *Cephallenie*, en hield altijt de vloot tot een schipstrijt slaghvaerdigh: want het geen gezeidt wiert *Mnasippus* wedervaren te zijn, had hy van niemant gehoord, die zelf daer by geweest was: en hierom vermoede hy, dat dit, om hem te bedriegen, uitgestrooit wierde, en voorzagh zich des te voorzichtiger. Maer na hy het eilant *Cephallenie* aengedaen had, verstond hy zekerlijk het geen, dat 'er geschiet was: dies hy aldaer zijn volk een weinigh liet uitrusten en vermaken.

Na hy dan de steden van *Cephallenie* onder zijn gewelt gebraght had, stak hy na het eilant *Korcyra* over. Zoo dra hy aldaer hoorde, dat tien galeien aenquamen, die door *Dionys*, koning van *Syrakusen*, tot bystant den Lacedemoners gezonden waren, trad hy zelf op het eilant. Na dan de plaetse afgekeken te hebben, (van waer zoo wel de genen, die met de vloot aenquamen, konden bezightigt, als de zijnen, die het teken geven zouden, in de stad gezien worden,) stelde hy aldaer uitkijkers, en wees hen aen, op wat wijze het teken van 's vyants schepen, die aenquamen varen, en de haven wilden innemen, moeste gedaen worden.

Ondertusschen gaf hy zelf den oversten van twintigh galeien bevelen, die hy wilde dat op het geroep des uitroepers, als het van node was, zouden volgen. Hy verkundighde hen ook, dat zy niet over straffe zouden behoeven te klagen, indien zy niet volgden.

Wanneer van de komste van 's vyants vloot het teken gegeven, en het geroep des uitroepers gehoort was, ging het op een ylen en haesten, dat bezienwaerdigh was: want niet een der genen, die belast waren te scheep te gaen, of hy trad ter loop na de schepen.

Als dan *Isikrates* na die plaetse, daer 's vyants galeien lagen, gevaren was, betrapte hy de menschen, die uit de andere schepen te lande gestapt waren.

Melanippus alleen, de Rodier, voer met zijn schip, na alles daer in geladen te hebben, wegh, en ried ook anderen, dat zy aldaer niet zouden

blijven. Waerom dees, niettegenstaende hy de schepen van *Ifikrates* ontmoete, het ontsnapte. Maer alle de Syrakusaner schepen wierden, met volk met al, genomen; die *Ifikrates*, na dezelve van cieraedjen der voorstevens en anderen toestel beroofc te hebben, na de haven van *Korcyra* braght: maer op de menschen stelde hy een zeker stuk gelts, dat zy betalen zouden: uitgenomen de overste *Anippus*: want die deed hy bewaren, om van hem of een grote zom gouts af te perssen, of den man te verkopen. Maer dees braght zich zelven, uit hertzeer, om 't leven. Alle d'anderen liet *Ifikrates* los, wanneer de Korcyrensers, voor de schuldige zom gelts, zich tot borgen gestelt hadden.

Hy onderhield hierom allermeest zijne bootsluiden, op dat zy den Korcyrensers in het bebouwen der landeryen helpen zouden.

Daerna nam hy de vloot der Korcyrensers met zich; zulx hy toen by de negentig schepen had, en stak daer mee na het eilant *Cephallenia* over, en perste den eilanders, zoo gewilligen, als ongewilligen, gelt af. Toen vervaerdighde hy zich om de lantpalen der Lacedemoniers te beledigen, en kreegh vele's vyants steden met wil op zijn zijde: maer die onwilligh waren, verdelghde hy door den oorlogh. Dus verre *Xenefon*.

De Korinthers of inwoonders der stad *Korinthen*, hebben, zoo *Herodoot* schrijft, altijt, sedert zy het eilant *Korcyra* bebouwt of bewoont hebben, tegen de Korcyrensers oneens en tweespaltigh geweest.

Hier over deden ook de Korinthers den Lacedemoniers, tegen die van het eilant *Samos* in den oorlogh bystant, dewijl de Sameërs beletten, dat drie hondert edele Korcyrensers knechtkens na *Sardis*, aen koning *Alyattes* gezonden wierden, om gelubt te worden, en hen weer na het eilant *Korcyra* overbragten, als uit het volgend verhael blijkt.

Ontrent op het jaer zes hondert
Herod. en tien voor des Zalighmakers geboorte, stont het eilant *Korcyra* onder het gebiet en bestier van *Periander* zoon van *Kypselus*, die ook heer of koning van de stad *Korinthus* was. Deze koning *Periander* braght zijne vrouw *Melissa* om 't leven; waer uit hem grote rampen en onheylen in volgender wijze ontstonden.

Hy had by zijne vrouw *Melissa* twee zonen gewonnen: welke een zeventien, en d'ander achtien jaren oud was: die de oom, van moeders zijde, *Prokles*, koning van de stad *Epidaurus*, by zich ontbood, en boven mate liefkoosde. Op hunne herom reis naer huis, vroegh *Prokles* hen, of zy wel wisten, wie hun moeder gedoot had? Dit zeggen achte de oudste zoon niet met allen: maer den jonghste, met name *Lykofron*, moeide het der mate, dat hy, t'huis gekomen, den vader niet eerst wilde aenspreken, noch op zijne vrage hem antwoorden. Waer over *Periander* geweldigh verstoort wiert, en zond den zoon in ballingschap, met verbod, aen eenen iegelijk, van hem niet te huisvesten, noch eenigh gemeenschap met hem te houden. Eindelijk zond *Periander* hem met een schip na het eilant *Korcyra*.

Wanneer, na verloop van vele jaren, *Periander* oud geworden was, zond hy na *Korcyra*, om *Lykofron* op t'ontbieden, en hem de heerschappye in handen over te leveren: want d'ouste zoon had niet verstants genoeg, en scheen hem te dom te zijn. Doch daer toe had *Lykofron* geen ooren, en gewaerdighde niet den geen, die hem de boodschap braght, ten antwoort te staen.

Maer *Periander*, die tot den jongeling genegen was, zond weder aen hem zijne zuster. Maer die kon ook hem daer toe niet verspreken; dewijl hy zeide niet te *Korinthen* te zullen komen, zoo lang hy hoorde, dat zijne vader leefde.

Hier op zond *Periander* voor de derde maale eenen heraut, die zeide, dat *Periander* na *Korcyra* wilde wijken, by aldien hy *Lykofron* na *Korinthus*, om de heerschappye t'aenvaerden, wilde reizen. Wanneer de zoon *Lykofron* daer in bewilligde, begaf zich *Periander* op *Korcyra*, en de jongeling *Lykofron* zou na *Korinthus* gezonden worden.

Wan-

Wanneer de Korcyrensers des verwittigt wierden, braghten zy den jongeling *Lykofron*, op dat de vader niet op *Korcyra* zou komen, om 't leven.

Hier over wiert *Periander* geweldigh op de Korcyrensers verstoort, en zond, in weerwrake van dien daet, na *Sardis*, aen koningh *Alyattes*, drie hondert uitgelezene zoonen van de voornaemste Korcyrische mannen, om gelubt te worden. Wanneer de Korinthers, die hen geleiden, aen het eilant *Samos* gekomen waren, leerden de Samiers de kinderen, als die gehoort hadden, waerom zy na *Samos* gevoert wierden, eerst den tempel van *Diana* aen raken: en daer na, dat zy hen als smekelingen niet uit den tempel zouden laten rukken.

Junoos ter eere van Juno.

Wanneer de Korinthers den kinderen spijze onthielden, vierden de Samiers een feest. Want als de nacht gekomen was, geleiden zy, zoo lang de kinderen ootmoedigh baden, reien van maeghden en jongelingen. Onder het geleiden van reien maekten zy spijse van Sesamos en honigh, welke omgedragen wiert, om uit te deilen, op dat de kinderen der Korcyrensers, met dezelve spijze te roven, voetsel zouden hebben.

Dit geschiede zoo lang, tot dat de Korinthers de kinderen, die zy bewaerden, verlieten en wegtrokken. Aldus braghten de Sameërs de kinderen behouden na het eilant *Korcyra* weerom. Dus verre *Herodoot*.

Eenigen houden dezen *Periander* voor eenen der zeven Wijzen van Griekenlant. Andere stellen twee *Perianders*: te weten eenen, die koning van *Korinthus* en *Korcyra* was, en eenen ander, die een der zeven Wijzen van Griekenlant was.

Aristoteles wil, dat de Korintische *Periander*, een der zeven Wijzen van Griekenlant was: maer *Plato* logent dat.

Dees *Periander* t'eener tyde gevraeght zijnde, waerom hy in de tierannye volherde? gaf ten antwoort: dewyl het even gevarelijk is, alwillens en ongaerne toe te geven.

Hy heeft gebloeit op d'acht-en-dertighste Olympias, en geregeert vijftigh jaren.

Eilant Korcyra onder Teuta, koningin van Illyrie. Polyb.

Omtrent op het jaer twee hondert en tachentig, voor des Zalighmakers geboorte, raekte het eilant *Korcyra* onder het gebiet der koningin van *Illyrie*, met name *Teuta*, welke na koning *Agro*, haer gemael, de bestiering des koningrijks van *Illyrie* aenvaert had.

Deze koningin *Teuta* diende haer van de trouheit harer vrienden, in de bestiering van 's rijxzaken, en was, na den aert der vrouwen, moedigh op de vorige bevochte zege.

Zy stont dan eerstelijk haren onderdanen toe, op eenen ieder, dien zy onder het varen ontmoeten, te mogen roven en kapen. Daerna ruste zy eene vloot toe, en braght een groot krijgsheir op de been, en gaf den krijgsoversten last, alle volken voor vyanden te houden.

De Illyriers roofden ook op de Epiroten, en veroverden *Fenice*, de voornaemste stad van *Epirus*, daer in zy voor de koningin groten buiten bequamen, en dien haer in vaertuigen toezonden. Maer de Epiroten maekten met koningin *Teuta* een stilstant van wapenen, tot grote schrik van de aen zee gelege steden der Grieken: want dewijl zy zagen, dat aldus de sterkste en maghtighste stad van *Epirus*, buiten vermoeden van eenen ieder, verovert was, zoo begon elk des te meer voor zijn eigen, en voor de behoudenis van zijne steden te vrezen.

Ook maekten de Epiroten met koningin *Teuta*, en de Illyriers, beneffens de volken Akernanen, een maetschappy, die zich ook sedert tegen d'Achaiers en Etoliers, die hen te vore bystant gedaen hadden, als vyanden toonden.

Wijders, de Illyriers, die reeds te vore de genen, die uit *Italie* voeren, plegen te beledigen en verongelijken, stapten in groten getale, wanneer zy in de stad *Fenice* zich ophielden, van de vloot. Zy plonderden zommige Italiaensche kooplui den uit, en matsten andere ter neer, en namen niet weinigen levendigh gevangen, en voerdenze met zich wegh.

De

De Romeinen, die altijt tot noch toe d'aengebraghte klachten over de Illyriers in de wint geslagen hadden, besloten (nu vele gezanten ten dien einde in den Raet te *Rome* gekomen waren) gezanten, als *Kajus* en *Lucius*, de *Karunkanen*, na *Illyrie*, aen koningin *Teuta* te zenden, om naeukeurigh kennis van de zaken voornoemt te nemen.

Koningin *Teuta* haer over de menighte en veelerleiheit der goederen, die met schepen uit *Epirus* haer toegebraght waren, verwonderende, wiert daer door noch eens zoo moedig, om de Grieken te beledigen en verongelijken. Maer dewijl de zaken binnen's lants verwert stonden, hield zy haer voor dien tijt stil, en ving niet aen.

Na het werk der Illyriers, die aen het muiten geslagen waren, schielijk ten einde gebraght was, deed zy de stad *Issa*, op het eilant *Issa*, welke alleen weigerde haer te gehoorzamen, met een belegh omringen.

Ten zelven tijde quamen de gezanten der Romeinen by koningin *Teuta*, die hunne klachten aen haer, over het ongelijk en gewelt, dat hare onderdanen aen Grieken en Italianen gepleeght hadden, voor haer uitstorten. *Teuta* toonde, in het aenhoren, een zeer grote trotsmoedigheit en hovaerdye, en zeide, na de gezanten gesproken hadden, dat zy voortaen zorge zou dragen, dat den Roomschen volke, door de Illyriers, algemeenlijk geen ongelijk zou aengedaen worden: maer te beletten, dat ieder zijn voordeel, dat hy kon doen, uit de zee in 't byzonder niet schepte, dat was by koningen geenzins in gebruik.

Deze woorden nam de jongste gezant zeer qualijk op, en sprak aldus uit den borst: *O Teuta! de Romeinen hebben deze zeer fraeie gewoonte, dat zy het ongelijk, hen in 't byzonder gedaen, algemeenlijk vervolgen, en den verongelijkten bystant doen. Dies zullen wy ons best doen, om u te dwingen de koninglijke gewoonten haestelijk te verbeteren.*

Over dit zeggen wiert *Teuta* geweldigh verstoort, en zond eenigen, onaengezien het regt der volken, die de weggetrokke gezanten vervolgden, en den jonghsten, die dus stoutelijk gesproken had, om 't leven braghten.

Wanneer de tijdingh daer van te *Rome* quam, wierden de Romeinen over zoo groten euveldaet van eene vrouw geweldigh verstoort, wenden zich aenstonts tot krijgstoerusting, worven krijgsvolk, en rusten eene vloot toe.

Teuta deed daer en tegen, in den aenvangh der Lente, op het volgend jaer, een groter getal van lemben of vaertuigen, als te voore (die door haer bevel gemaekt waren) weer na Griekenlant trekken. Dier zommige staken na het eilant *Korcyra* over: en zommige landen in de haven van de stad *Dyrrachium*, nu *Durazza*, daer tegen over op het vast lant gelegen, onder schijn van water en lijftoght te willen halen: maer in der daet om de stad, door lagen en heimelijk bedrogh, in te nemen; hoewel d'aenslagh vruchteloos uitviel.

De krijgsoversten der Illyriers aenstonts in zee steekende, en zich by de genen, die voor hen zeilende, vervoegende, deeden *Korcyra* aen.

Na de landing geschiet was, tot grote schrik van alle, maekten zy gereetschap, om de stad te belegeren.

Wanneer de Korcyrensers, door zoo grooten toeval gedrukt waren, en reeds byna alle hope verloren hadden, zonden zy gezanten aen de Achaiers en Etoliers: en te gelijk gingen met hen eenigen van de stad *Apollonie* en *Dyrrachium*, die zelfs ook bystant verzoghten en klaegden, dat zy door d'Illyriers uit hunne woonplaetsen gedreven werden.

De gezanten wierden door d'Achaiers en Etoliers beleefdelijk onthaelt, die, om bystant te doen, tien vaerdige schepen, (dewelke d'Achaiers hadden,) door gemenen raet, met roeiers en krijgsknechten, en alle andere dingen toerusten.

Na zy hunne dingen binnen weinige dagen verricht hadden, voeren zy na *Korcyra*, op hope van het belegh te doen opbreken.

D'Illyriers staken met zeven gewapende schepen der Akarnanen,

die

die zy uit kracht des verbonts bekomen hadden, in zee, en leverden de vloot der Achaiers, by d'eilanden *Paxos*, slagh.

Wel weken d'Akarnanen, die tegen een gedeelte der Achaische Polyb. schepen, tegen hen over leggende, met gelijken kans streeden, onbeschadight uit het gevecht. Maer d'Illyriers vochten met lemben of vaertuigen, by vieren aen een geklampt, zoodanigh tegen den vyant, dat zy, zonder vreze voor hunne lemben, met die dwers voor te werpen, 's vyants aenstoot vorderden.

Maer na de schepen der tegenpartye genadert waren, en zich, met een zet, aan de andere geklamt hadden, terwyl zy zelfs belemmert vast raekten, dewyl aen dier voorstevens de zamen geklampte lemben bleven hangen, zoo sprongen toen d'Illyriers op de overlopen der Achaische schepen, en kregen door de meenighte van het bootsvolk d'overhant.

Aldus wierden vier galeien met vier paar riemen, door hen verovert, en een galei van vijf paar riemen met het volk zelf in den gront geboort.

Als d'Achaiers, die tegen d'Akarnanen vochten, het voorspoedigh gevecht der Illyriers zagen, keerden zy, op steun van de vlugheit hunner schepen, wanneer de wint goet was, naer huis.

D'Illyriers, door deze zege opgeblazen, kregen voortaen lichtelijk de zege, en bestonden alles onbeschadigt.

Zijnde dan de Korcyrensers over het geen, dat 'er geschiet was, geheellijk van alle hope van behoudenis versteken en ontbloot, stonden zy het belegh niet langer uit; maar maakten met d'Illyriers vrede, en namen bezetting in hunne stad, en te gelijk met dezelve *Demetrius* de *Farier*: die alzo, na zijn geboorte plaets, 't onderhoorigh eiland *Faros*, gebynaemt was. Aenstonts daer na voeren de kryghs-oversten der Illyriers met de schepen weg, en staken na de stad *Dyrrachium* over, welke zy weerom bestonden te belegeren.

Ontrent den zelven tyt vertrok d'een Roomsche Burgemeester *Kajus Fulvius*, met een vloot van twee hondert schepen; desgelijks d'ander Burgemeester *Postumius* met de lanttroepen uit *Rome*.

Burgemeester *Kajus* was van voorneemen, om voor al na *Korcyra* te varen; dewyl hy hoopte aldaer eer te zullen komen, als dat het belegh een eind zou nemen. En alhoewel reeds de bystant te laet was, zoo toogh hy evenwel na het zelve eilant: eensdeels om van naby, al het geen, dat zich toegedragen had, te vernemen, en ten andere om te weten, of het waer of logen was, het geen nopende *Demetrius* gerught wiert. Want als eenigen *Demetrius* by koningin *Teuta* lasterden en betighten, had hy, uit vreze voor haer, eenige aen de Romeinen gezonden, die hen zouden verwittigen, dat hy de stad, en al wat hy onder zijne maght had, aen hen wilde overleveren.

De Korcyrensers, door de komste der Romeinen verblyt, gaven de krygsbezetting der Illyriers, met bewilliging van *Demetrius*, aen hen over. Daar na gaven zy zich ook alle, op vermaen der Romeinen, aen dier woort en trou over: dewyl zy oordeelden dit middel alleen overig te zijn, waer door zy voortaen van d'onmenschelijkheit der Illyriers bevryt konden blyven. Aldus verviel het eilant *Korcyra*, onder het gebiet en heerschappye der Romeinen.

De Romeinen, na de Korcyrensers in vrientschap ontfangen te hebben, trokken met de vloot na *Apollonia*, hebbende tot geleider of overste *Demetrius*, om al het overigh te verrichten.

Ondertusschen stak ook burgermeester *Postumius* met de lanttroepen van *Brundusium* derwaarts over, te weten met twintig duizent voetknechten, en twee duizent ruiters. Zoo dra beide de krygs-heiren te *Apollonia* gekomen waren, ontfingen d'Apolloniaten de Romeinen in de stad, en gaven zich aen hen over.

Doch aenstonts togen de Burgemeesters, wanneer hen het belegh van *Dyrrachium* ter oore quam, weer uit de haven.

Wanneer d'Illyriers de komste der Romeinen vernamen, braken zy van het belegh op, en namen uitgelaten de vlucht.

L Na

Na ook de ſtedelingen van *Dyrrachium* op troubelofte ontfangen waren, togen de Romeinen na de dieper te lande ingelege plaetſen van *Illyri*, en bragten in het voor by trekken de volken Ardyenſers te onder.

Aenſtonts verſchenen vele gezantſchappen van andere volken: en onder deze ook die van de Parthiners en Atintanen, die alle, na zy zich aen de trouheit der Romeinen hadden overgegeven, in vrientſchap ontfangen wierden.

Aldus quam men tot *Iſſa*; welke ſtad ook door d'Illyriers belegert wiert; doch op de komſte der Romeinen, wiert het belegh opgebroken, en d'Iſſenſers in trouheid ontfangen. Maar de Roomſche Burgemeeſters veroverden ook met gewelt, in het varen voor by die kuſt, eenige van d'Illyriſche ſteden: waer onder de ſtad *Nutrie* was. Ook wierden twintigh ſchuiten, met buit der genen, die *Iſſa* belegert hadden, in het weerom komen genomen.

De Farienſers, of eilanders van *Faros*, nu *Leſina*, bleven ter gunſte van *Demetrius* (heerſcher van *Faros*, en hier om de *Farier* gebynaemt,) van allen ſchade bevryt. Alle d'andere verſtrooiden zich hier en daer, en vluchten na *Arbo*.

Koningin *Teuta* vluchte met eenige zeer weinigen na *Rizo*, een ſtedeken niet verre van zee, aen de Reviere *Rizo* zelve, gelegen.

Daerna onderwierpen de Romeinen de meeſte volken van *Illyrie* aen *Demetrius*, en voerden, na zy hem een grote heerſchappye in de landen van koningin *Teuta* overgegeven hadden, de krygs-heiren weer na *Dyrrachium*.

In den aenvangh der Lente, maakte Koningin *Teuta*, door gezanten, met de Romeinen vrede, op deze voorwaerden. *Zy zou alle de ſchattingen, welke haer door de Romeinen opgeleit wierden, betalen: en ganſch Illyrie, behalve eenige weinige plaetſen, aen hen inruimen. Zy zou ook (het geen het voornaemſte was, en allermeeſt op de Grieken zagh) niet mogen, met meer als twee vaertuigen, en die noch ongewapent, boven Iſſum* of *Iſſa varen.*

Na het verrichten van deze zaken, zond burgemeeſter *Poſtumius* uit *Korcyra* gezanten aen d'Etoliers, en aen het volk der Achaiers, die eerſtelijk hen d'oorzake des oorloghs, en d'overſcheping der Romeinen in die geweſten zouden verklaren: daer na verhalen, het geen zich toegedragen had. Ook deden zy de taferelen des verbonts, met d'Illyriers gemaakt, lezen.

Daer na keerden de gezanten weer na het eilant *Korcyra*, die warelijk de Grieken van gene kleine vreze, door het maken der vrede met d'Illyriers, verloſten. Dees dan was d'eerſte overſcheping der Romeinen met een krygsheir in *Illyrie*, en in die geweſten van *Europa*. Deſgelijks was dusdanig d'eerſte handel der Romeinen door gezantſchappen met de volken van Griekenlant, en ontſtont uit d'oorzaken voornoemt.

Wanneer de Romeinen, ontrent op de hondert en vier en veertighſte Olympias, dat is op het jaar twee hondert en vier voor des Zaligh-makers geboorte, door de Karthaginenſers, onder hunnen veltheer *Hannibal*, met oorlogh in *Spanje* en *Italie* gedreight wierden, beſloot de Roomſche Raet, dewyl die een langduurigen oorlogh te gemoet zagh, hunnen ſtaet en zaken van *Illyrie* vaſt te ſtellen en beveſtigen. Want ontrent den zelven tijt beſtont *Demetrius* de Farier, (die de weldaden, door de Romeinen aen hem bewezen, had vergeten, en hen reeds te vore, wanneer hy de vervarelijke Gallen hen op den hals zagh leggen, beginnen te verachten, en toen, nu d'oorlogh der Karthaginenſers op handen was, hen niet met allen achte, maer alle zijne hope op het hof der Macedonen ſtelde:) de ſteden des Roomſchen gebiets in *Illyrie* te verwoeſten, en onder zijn gebiet te brengen: en had, varende met vijftigh galjotten, tegen de punten der vrede, voorby *Iſſum* of *Iſſa*, op vele der eilanden *Cykladen* gerooft.

Wanneer de Romeinen zulx beſpeurden, en vernamen, dat het hof der *Macedonen* bloeide, oordeelden zy, dat hunne zaken, in de lantſchappen, ten ooſte van *Italie* gelegen, in

in beſchermingh en veiligheit voor hen moeſten geſtelt worden: want de aenſlagen van *Hannibal* hoopten zy te voore te komen, en lichtelijk uit te werken, dat d'Illyriers, wanneer die zouden gedwongen zijn boete van hun misdrijf te geven, op *Demetrius* zouden vertoornt worden, en hen zijn ondankbaer gemoet en reukloos beſtaen tuchtigen en temmen. Maer zy vonden zich bedrogen: want *Hannibal* quam de Romeinen te voore, en verwoeſte de ſtad *Saguntum*, in *Spanje*.

Zoo dra dan *Demetrius* de raetſlagen der Romeinen vernomen had, zond hy aenſtonts eene bequame krijgsbezettingh, met allen nodigen vereiſch, na de ſtad *Dimalum*. Maer in alle d'andere ſteden gaf hy (na de tegenparthyen gedoot te hebben) het roer der regering aen zijne vrienden over, en koos zes duizent ſtrijtbare mannen uit het ganſch getal der onderdanen, en leide die in de ſtad *Faros*.

De Roomſche Burgemeeſter *Emilius* voerde de regementen na *Illyrien* over, en veroverde, na een beleg van zeven dagen, de ſtad *Dimalum*. Waer door de herten der vyanden aenſtonts zoodanigh verſlagen wierden, dat zy uit alle de ſteden quamen, en zich aen de trouheit der Romeinen bevolen en overgaven.

Daerna beſloot Burgemeeſter *Emilius* na het eilant *Faros*, by *Demetrius* zelven, met de vloot over te ſteken. Maer dewijl hy vernomen had, dat de ſtad *Faros* zeer geſterkt, en een groot getal van ſtrijtbare mannen in de zelve by een gekomen waren, dat dezelve daer en boven overvloet van lijftoght en anderen krijgsvoorraet hadde, zoo vreeſde hy, dat het belegh voor hem moeielijk en langhduurigh zou vallen.

Emilius hier voor vrezende, gebruikte, in den zelven oogenblik van zijne aenkomſte, dusdanige krijghsſtreke.

Zijnde des nachts met alle de krijgstroepen aen het eilant *Faros* gekomen, deed hy een groot gedeelte des krijgsheirs landen, en in holle en boſchrijke plaetſen verbergen.

Hy zelf, wanneer het licht dagh geworden was, deed de haven, de naeſte by de ſtad, aen.

Demetrius, die ſchepen gezien hebbende, quam, zonder het getal der zelver zich te bekreunen, uit de ſtad na de haven, met een groten hoop van zijn volk, om den vyant het landen uit de ſchepen te beletten.

Wanneer de ſlaghorden aen malkanderen geraekt waren, ontſtont'er een fel gevegt: en quamen nu en dan vele uit de ſtad tot byſtant, tot dat zy eindelijk alle tot den ſtrijt uitgetogen waren.

De Romeinen ondertuſſchen, die des nachts te lande gezet waren, naderden langs onbekende oorden aen de ſtad, en namen eenen zeer ſterken heuvel, midden tuſſchen de ſtad en haven gelegen, in, en ſloten de genen, die uitgetogen waren, om met den vyant te vechten, buiten de ſtad. *Demetrius* dit vernemende, ſtaekte het vechten met de genen, die uit de ſchepen te lande traden. Hy vergaderde dan al zijn volk, moedighde hen aen, en beſloot tegen de genen, die den heuvel ingenomen hadden, eenen ſtrijt te wagen. De Romeinen beſpeurende, dat de Illyriers, met geſchaerde ſlaghbende, een fellen aenval aenſtonts op hen deden, vielen ook met eene vervarelijke koenheit op dier benden aen. Te gelijk traden op een zelven tijt d'andere uit de ſchepen, en hieuwen in 's vyants achterhoede. Daer na vielen zy van alle kanten op hen aen, en verbaeſden met groot geraes en getier d'Illyriers.

Wanneer dan dier ſlaghbende, van voore en van achteren, in noot was, wiert eindelijk het krijgsheir van *Demetrius* gedwongen de vlucht te nemen. Zommige vluchten na de ſtad toe: maer de meeſten ſchooiden langhs ongebaende wegen door het eilant. *Demetrius* begaf zich na zijne vaertuig, die hy op eenige veilige plaetſen, tegens alle uitkomſten, vaerdigh ten anker had leggen. Na hy op een dezer geklommen was, vertrok hy by nacht, en wiert, buiten vermoeden van alle menſchen, na *Filippus*, koning van *Macedonie*, zoon van *Demetrius*, gevoert, en braght by

dien het overschot zijns levens over.

Hy was een man onbestendigh en stout; maer reukloos en gansch van geen oordeel: waerom hy ook eenen uitgang bequam, die op zijne aert en maniere van leven paste.

Na het vertrek van *Demetrius* taste de Roomsche Burgemeester *Emilius* datelijk met een schielijken aenval de stad *Faros* aen, en veroverde en verwoeste dezelve aenstonts.

Na dan gansch *Illyrie* onder het gebiet der Romeinen gebraght was, en alle dingen, na wil en wensch, uitgevallen waren, rechte hy, wanneer reeds de zomer geeindight was, eene prachtige zegestaetsie toe, en braght niet alleenlijk lof van kloekzinnigheit, maer ook van strijtbaerheit uit de Provincie van *Illyrie* te ruch.

Ondertusschen maekten de Romeinen, na het eindigen des Sicilischen oorloghs, met de Karthaginensers verscheide verbonden van vrede, en onder andere een, met die voorwaerde, dat de Karthaginensers van *Sicilie* en van alle d'eilanden, die tusschen *Italie* en *Sicilie* gelegen zijn, afstant zouden doen.

Polyb. Wanneer koningh *Filippus* gezint was, om *Italie* te beoorlogen, wiert hy daer toe geweldigh door *Demetrius* de Farier opgehitst, die ook in zijnen slaep nacht en dag daer van droomde.

Dit deed *Demetrius* niet uit gunste tegen *Filippus*: maer meer, uit haet tegen de Romeinen: doch allermeest zagh hy op zich zelven en op zijn eigen voordeel: want hy liet zich voorstaen, dat dat eenighste middel voor hem overigh was, om de heerschappye, welke hy op het eilant *Faros* gehad had, te herkrijgen.

Ondertusschen rechten de Karthaginensers met *Filippus*, koningh van *Macedonie*, onder elkanderen, tegen de Romeinen, een vrede-verbont op: waer by onder andere bedongen wiert: dat de Romeinen *Korcyra*, *Faros*, *Apollonia* noch *Dyrrachium* inhunne maght niet zouden hebben. Daer en boven zouden de Romeinen aen *Demetrius* Farier alle zijne magen en bloetverwanten, die binnen het gebiet der Romeinen waren, moeten herstellen.

Eindelijk quam *Demetrius* de *Farier* te sterven. Want als hy, met weten van koning *Filippus*, de stad der Messeniers bestont in te nemen, quam hy in het gevecht zelf, dat hy reukloos en met stoutheit aenving, te sneuvelen.

Pyrrhus, de edelste en beruchtste koning der Epiroten, zoon van *Eacides* en *Pithia*, heeft ook te voore het eilant *Korcyra* of *Korfu* ingenomen: want als dees, na lang tegen *Kassander*, koning van *Macedonie*, geoorlogt te hebben, het oppergezagh der dingen in *Epirus* (nu *Albania*) bekomen had, op het jaer twee hondert twee en zeventigh voor des Zalighmakers geboorte, deed hy den Korcyrensers den oorlogh aen: dewijl hy zagh, dat het eilant *Korcyra* tegen zijn lant *Epirus* over gelegen was: dies nam *Pyrrhus* het eilant in, op dat het zelve namaels voor den vyant geen bequame zetel zou zijn, om van daer *Epirus* te bespringen: want aldus schrijft *Pausanias*. Eilant Korfu onder koning Filippus

Wanneer de Macedonen op Pyrrhus aenvielen, toogh hy na Egypten, by koning Ptolemeus, zoon van Lagus. Ptolemeus gaf hem zijn dochter, (uit een zelve moeder, neffens d'andere kinderen, gesproten,) ten wyve, en voerde hem met de vloot der Egyptenaren weer om in zijn lant.

Wanneer dan Pyrrhus als Koning regeerde, viel hy op de Korcyrensers, d'eerste der Grieken, en nam dier eilant in: eensdeels dewyl hy zagh, dat der zelver eilant voor zijn lant lage, en eensdeels, dewyl hy niet wilde gedoogen, dat andere het zelve tot een ree of havenplaetse zouden hebben.

Zoo *Justinus* schryft, zou *Ptolemeus*, zoon van *Pyrrhus*, namaels de stad *Korcyra* met zestigh mannen ingenomen hebben: want dees *Justinus* schryft aldus. *Men verhaelt, dat Ptolemeus, zoon van Pyrrhus, zoo strytbaer en sterk van hant geweest zy, dat hy met zestigh mannen de stad Korcyra zou ingenomen hebben.*

Maer zoo men *Plutarchus* geloven magh, zou koning *Pyrrhus* het eilant *Korcyra*, met *Lavassa*, dochter van *Agathokles*, koning van *Syrakusen*, op *icilie*, die het zelve eilant te voore ingenomen had, tot een bruit-schat bekomen hebben.

Men vind noch verscheide aeloude

de penningen, ter eere van dezen Koning *Pyrrhus* geslagen. Op d'eene zyde staet een gehelmt mans-hooft, 't zy van hem zelven of van *Mars*. Op d'andere zyde wort *Victoria* of Zege Goddin, door eene gevleugelde vrouwsperzoon, afgebeelt, met eene wapenrusting aen eenen boom opgehangen: met dit opschrift in Griekсhe letteren op den rant ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΡΥΡΡΟΥ, dat is, *van Koning Pyrrhus*.

Ziet in de nevensstaende afbeelding.

Op de rechte zyde van eenen andere penning, ziet men een net gekapt vrouwen hooft, met een pylkoker op den ruch, en boge achter den linker schouder uitsteeken: waer door *Diana* uitgebeelt wort, welke door *d'Epiroten* met byzonderen yver geëert wiert.

Op d'andere zyde wort de Goddin *Victoria*, in de gedaente van een gevleugelde vrouws-perzoon, uitgebeelt, houdende eene krans in de rechte, en eene wapenrusting in de linke hant, met het zelve opschrift, als op de vorige.

Beide deze penningen zijn misschien, tot teken der overwinning, op *Antigonus*, koning der Macedonen, bevochten, door *Pyrrhus* geslagen.

Op een andere penningh ziet men aen d'een zijde een mans hooft, met lang hair, uitbeeldende koning *Pyrrhus*, naer uitwijzing van het schrift voornoemt op den rant. Op d'andere zijde staet een *Diaen*, met een halve mane op 't hooft, hebbende de linke knie op een knielende os gezet, met een hamer in de rechte hant, om toe te slaen, houdende met de linke de rechte hoorn vast.

Wanneer de Romeinen, na een langen oorlog, nu met zege, en dan met neerlaegh, tegen koning *Filippus*, onder beleit van den Burgemeester *Titus Quintius Flaminius*, acht duizent voetknechten, en vier hondert ruiters gezonden hadden, namen die voet op het eilant *Korcyra*, en kregen van die eilanders lijftoght, schepen, en een groot getal van krijgsknechten.

De Romeinen, met die maght versterkt, dwongen koning *Filippus* de vrede te verzoeken, die ook tot aen zijne doot den Romeinen getrou bleef.

Desgelijx deden de Korfuresen den Romeinen tegen *Perseus*, Macedonische koningh, zoon van *Filippus*, bystant, onder beleit van *Lucinus Krassus* en *Lucius Emilius*, beide Roomsche Burgemeesters. *Emilius* overwon *Perseus*, en braght hem gevangen over *Korcyra* na *Rome*.

Sedert dien tijt, tot aen den burgerlijken oorlogh tusschen *Julius Cesar*, en *Cneus Pompejus Magnus*, vind men van de Korcyrensers by de oude Grieksche en Latijnsche schrijvers weinig of doorgaens niet gedaght.

De Korfuresen hielden de zijde van *Pompejus Magnus*.

Al het oorlogh bedryf, tusschen *Julius Cesar* en *Pompejus*, is byna in het gebiet van het eilant *Korfu* voorgevallen.

Na *Pompejus* den neerlaegh verkregen had, quam zijn zoon *Pompejus*, met zestigh schepen (waer op koningin *Kleopatra* was) aen het eilant *Korfu*; maer vertrok weer op het gerucht van 's vaders neerlaegh.

De Korfuresen, ziende zich tot het uitterste gevaer gebraght, vonden raetzaem, zich der goedertierentheit van *Julius Cesar* t'onderwerpen, en zonden, gelijk ook die van *Athene*, gezanten aen hem, die niet alleenlijk beleeft ontfangen wierden; maer verworven ook, dat zy beide, gelijk te voore, een vrye republijk, of gemeen best zouden blyven.

Markus Bibulus, Admirael van *Pompejus Magnus*, bevond zich ook met twintigh galeien onder het eilant *Korfu*. *Marmora* roemt over al op den bystant der Korfuresen aen de Romeinen gedaen; hoewel zonder eenigh bewys van oude schrijvers.

Wanneer keizer *August* en de raet en het Roomsche volk de landen des Roomschen gebiet onder malkanderen deilden, viel *Epirus*, *Griekenlant*, *Macedonie*, *Dalmatie*, *Sicilie* en *Krete*, beneffens vele andere eilanden, den raet en Roomschen volk ten deele: waer onder toen ook ongetwijfelt eilant *Korcyra* gerekent is.

Namaels quam het zelve eilant weer

weer onder de Roomſche Keizers: gelijk ook die Eilanders verſcheide medalien of penningen, zoo goude, zilvere, als kopere, thunner eere geſlagen hebben: als van keizer *Antonius*, *Germanikus*, *Sergius Galba*, *Otto*, *Nerva*, en meer andere.

Dus verre hebben wy uit *Herodoot*, *Thucydides*, *Didoor*, *Xenefon*, *Plutarchus*, *Dion Kaſſius*, en andere oude Griekſche ſchryvers, by na met der zelver vertaelde woorden verhaelt, het geen men by hen van d'oude beſtierders en heerſchers in de hiſtorien en andere voorvallen van *Korfu* gedaeght vind, ter tijt toe het zelve eilant onder de Romeinen, en Roomſche keizers voor des Zalighmakers geboorte quam te vervallen. Doch wat onder de regering van ieder keizer op het eilant *Korfu* voorgevallen zy, daer van vind men weinigh beſcheit en berigt by de ſchrijvers van die eeuwe, die de daden der Roomſche Keizers beſchreven hebben: dewijl die weinigh of niet van het eilant *Korfu* ſchrijven, ja naulix ter loop het zelve eens gedenken.

Het ſchijnt evenwel d'oude eilanders van *Korfu* geen klein bedrijf en omgangh met d'oude Roomſche Keizers gehad hebben: als blijkt uit verſcheide oude medalien of penningen, die de Korfureſen thunner eere doen ſlaen hebben.

Wy zullen de beſchrijving van eenige penningen, (die *Marmora* getuigt noch te hebben,) beneffens d'afbeeldingen, hier in 't kort laten volgen.

D'eerſte penning, in de nevensgaende eerſte afbeelding der oude medalien of penningen van *Korcyra* of *Korfu*, is van den beruchten Roomſchen Drieman *Markus Antonius*, zoon van den redenaer *Markus*, en van zijne gemalin *Oktavia*, dier hoofden gelauriert tot aen de ſchouderen neffens elkanderen daer op afgebeelt ſtaen, met de namen in Griekſche letteren op den rant: als M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΚΤΑΒΙΑ. dat is, *Markus Antonius en Octavia*.

Op de verkeerde zijde ſtaet eene galey, met een ry van uitgeſlage riemen, en daer boven de naem der Eilanders ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ, ΡΗΙΛΩΤΑ. dat is, *Penning van de Korcyrenſers Philota.*

De tweede is van keizer *Germanikus*. Zy rechten keizer *Germanicus*, toen hy keizer was, een marmer pronkbeelt op, als op pag. 45 verhaelt is, en ſloegen tzijner gedaghtenis verſcheide penningen.

Op een derzelven zietmen een mans hooft tot halfwegen de ſchouderen, met dit opſchrift: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟϹ ΚΑΙϹΑΡ, dat is, *Germanikus Keizer*. Op d'andere zyde ſtaet een ſchip met riemen, en met een opgehaelt en uitgeſpannen zeil, met dit opſchrift op de rant, ΚΟΡΚΥΡΑΙΟΝ, dat is, *van de Korcyrenſers*. Van keizer *Kaligula*, zoon van Keizer *Germanikus* en *Agrippina*, verworven d'eilanders van *Korfu* vele vrydommen en voorrechten, door middel van vier gezanten, die zy na *Rome* aen hem afvaerdighden, om hem met de verkrege heerſchappye geluk te wenſchen. Ziet de de tweede penning.

Dan het ſchynt zy evenwel toen de volkomen vryheid niet bekomen hebben; maer die verkregen zy van Keizer *Klaudius*, tot erkentenis en dankbaerheit van den bewezen byſtant, in het toezenden van zeſtigh wel toegeruſte ſchepen, tegen de Britten of Engelſchen. Keizer *Klaudius* bleef altyt een vrient van de Korcyrenſers: gelijk ook zyne nazaten, tot aen *Titus*, zoon van *Veſpaſiaen*.

Wanneer dees van zijn krygstoght, uit *Judea*, weer na *Rome* keerde, deed hy het eilant van *Korfu* aen: alwaer hy door d'eilanders met ongeloſelijke eere ingehaelt, en ontfangen wiert, onder het aenrechten van vele heerlijke ſchouſpelen. Na 's vaders dood, deed hy een ſchipſtryt vertonen, onder den naem van Korcyrenſers en Korinthers. Twee vloten verſchenen in een meir of inham, in ſlaghorde, die elkanderen ſlagh leverden, als vyanden: waer van d'een de ſchepen van *Korfu*, en d'andere de ſchepen van de ſtad *Korinthen* vertoonde. Dio.

Doch van beide deze keizers vind men gene penningen.

De derde penning is van keizer *Galba*, met zijn gelauriert hooft op de rechte zijde, en daer boven het opſchrift

Penningen van Corfu. N.° 1.

ſchrift van zijn naem ΣΕΡΓΙΟΣ ΓΑΛΒΑΣ ΚΑΙΣΑΡ. dat is, *Sergius Galbas Keizer*.

Op de verkeerde zijde ſtaet een gewapende man of Mars, met eene piek in de rechte hant, en dit opſchrift: ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *Van de Korcyrenſers*.

Een vierde penningh is van keizer *Otto*, met zijn hooft op de rechte zijde afgebeelt, beneffens zijn naem: ΚΑΙ... ΟΤΩΝ. dat is, *Keizer Otho*. Op d'andere zijde is een gewapende man of Mars, zittende op een bank, met den naem der eilanders op den rant.

Een vijfde is van keizer *Nerva*, met een gelauriert hooft op de rechte zijde, en zijn naem op de rant: als ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΝΕΡΒΑΣ ΑΥΓ. dat is, *Zelferhouder*, (of *zelfmaghtige*, of *opperveltheer*) *Keizer Nerva, vermeerder des Rijks*.

De zeſte is van keizer *Trajanus Ulpianus*, aengenome zoon van keizer *Nerva*, en heeft op de rechte zijde een gelauriert hooft, met zijnen naem op den rant: ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΥ. dat is, *Zelfmaghtige Keizer Trajanus, Altijt vermeerder des rijks*. Op de verkeerde zijde ſtaet een gewapende man of Mars.

De zevende is van keizer *Arrius Antoninus Pius*, met zijn gelauriert hooft op de rechte zijde, en rontom op den rant zijn naem, ΑΥ.ΚΑΙ. ΑΝΤΙΩΝΙΝΟΣ. dat is, *Zelferhouder* of *Opperveltheer Keiz. Antoninus*. Op de verkeerde zijde ziet men *Jupiter Kaſſius*, zittende op een bank onder een kerkportael, met een piek in de hant. want *Jupiter Kaſſius* wiert by d'oude Korfureſen boven mate aengebeden: en die hadden ook hun ter eere eenen tempel geſticht, als te voore verhaelt is.

D'achtſte heeft op de rechte zijde ook een gelauriert hooft, en het opſchrift van keizer *Antoninus*, als ΑΥΤΚ. Κ. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΣΕΒ. ΕΥΣ: hoewel door d'afbeelding van het hooft keizer *Markus Aurelius*, ſchoonzoon van *Antoninus*, uitgebeelt wort. De verkeerde zijde is als de voorige.

De negende is van keizerin *Fauſtina*, gemalin van keizer *Aurelius*: met haer hooft en hair achter in een tuit gevlochten, op de rechte zijde, en dit opſchrift: ΦΑΥΣΤΗΝΑ ΣΕΒΑC. dat is, *Fauſtina, altyt vermeeſter des Rijks*. Op d'averrechtſe zyde ſtaet eene galey met uitgeſlage riemen, en zeven roeiers in dezelve: en daer boven het gewonelijk woort, ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van den Korcyrenſers*.

De tiende en elfde zijn beide van Keizer *Lucius Verus Kommodus*.

De tiende vertoont op de rechte zyde een gelauriert hooft, met zijn naem op den rant, Λ.ΚΟΜΟΔΟΣ ΚΑΙCΣΑΡ. dat is, *Lucius Komodus Keizer*. Op d'averrechtze zyde ſtaet een mansperzoon met een hoet op, en met het halve boven lyf bloot, en een kleet om de linker ſchouder en lendenen geſlagen. Hy hout in de rechter hand eene zeis: waerom eenigen den zelven voor God *Pan*, of voor een anderen Velt-god houden. Op de rant ſtaet ΚΟΡΚΥΡΑΩΝ. dat is, *van de Korcyrenſers*.

Desgelijks vertoont d'elfde penning een zelve afbeelding van hooft en opſchrift. Maer op d'averrechtze zyde ſtaet een mansperzoon overeind, met eene muts op, met het boven lyf bloot, en het onderlyf met een kleet omgort: houdende in de rechte hant een fluit: met het zelve opſchrift van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Men zeidt de Korfureſen Keizer *Lucius Komodus* grooten byſtant tegen de Parthen gedaen hebben: zoo met ſchepen als krygsvolk, en hadden hem tot in *Syrie* vergezelſchapt. De Korfureſen te lande getreden, queten zich in een lantgevecht mannelijk tegen de vyanden, waer over Keizer *Lucius* hen voor het ganſch krygsheir opentlijk prees.

De twalefde is van keizer *Pertinax*. Op de rechte zijde ſtaet een gelauriert hooft met een ruige baert, en op de rant zijn naem: als ΑΥ. Κ. ΑΙΛ. PERTINAX, dat is, *Opperveltheer Keizer Elius Pertinax*. Op de verkeerde zijde ſtaet een gewapende man of Mars, met eene piek in de rechte hant, en het woort ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ: dat is, *Van de Korcyrenſers*.

De dertiende is van keizer *Septimius*

mius Severus, heeft op de rechte zyde een gelauriert hooft met een ruige baert, en dit opschrift op de rant A. K. ΣΕΒΗΡΟΣ. Α, dat is, *Opperveltheer Keizer Severus, altijt vermeerder des rijks.*

Een ander, of veertiende van den zelven Keizer, heeft op de rechte zyde dezelve afbeelding en geschrift: maer op de verkeerde zyde een gevleugelden *Pegasus*, om de vlugheid of snelheit van zijne zegens tegen de Parthen te bedieden, en met het zelve opschrift, van ΚΟΡΚΥΡΑΙΟΝ.

Een ander, de vijftiende geslagen ter eere van keizer *Geta*, zoon van keizer *Severus*, heeft op de rechte zijde een gekroont laurierhooft, met dit opschrift: A. ΚΑΙ. ΑΝΤΟΝΙΝΟΣ ΕΥΣ. ΑΥΒΡΙ. dat is, *Opperveltheer Keizer Antoninus, Afrikaner.* Op d'andere zijde ziet men een zittende *Jupijn Kassius* onder een gewelf of boge, met een piek in de rechte hant, en een hoet op 't hooft.

Op de zestiende, eene penning van keizer *Karakalla*, ook een zoon van keizer *Severus*, ziet men op de rechte zijde een gekroont lauriers hooft, met deze woorden: ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΑΝΤΟΝΙΝΟΣ ΕΥΣ ΒΡΗΤΑΝ, dat is, *Opperveltheer, Keizer Antoninus, Pius,* (*of godvruchtige*) *Britanner.* Op de verkeerde zijde is een schip, met uitgeslage riemen en twee roeiers, en volle zeil. Op den rant leest men ΚΟΡΚΥΡΑΙΟΝ: dat is, *Van de Korcyrensers.*

Aen de Gemalin van Keizer *Karakalla*, vind men drie penningen geslagen. d'Eerste, en zeventiende, heeft op de rechte zyde de gedaente, of hooft van eene vrouw, met deze woorden, ΡΛΑVΤΙΑ ΑΣΕΒ ΑΣΤΗ. dat is, *Plautilla Augusta*, of *altyt vermeester des Rijks.* Op de verkeerde zyde staet een Pegasus, en het woort ΚΟΡΚΥΡΙΩΝ. De twede en achtiende penning is op de rechte zyde, met dezelve afbeelding, en opschrift gemunt, als d'eerste; maer op de verkeerde zyde staet het hooft van de nymf *Korcyra*, en het zelve opschrift van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ.

De derde en negentiende is ook op de rechte zyde, als d'eerste en twede gemunt; maer op de verkeerde zyde staet een gewapende perzoon, met een helm op 't hooft, en een piek in de rechterhant, die eenige voor *Pallas* of *Minerva* houden. Op de rant staet ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Van keizer *Opitius Makrinus*, nazaet van keizer *Karakalla*, vind men niet met allen in de jaerboeken van *Korfu* gedaght. Maer van zijnen navolger keizer *Heliogabalus* vind men penningen, door de Korfuresen t'zijner eere geslagen.

Op een der zelver, de twintigste, ziet men een hooft met laurier bekranst, tot aen de schouderen, met dit opschrift op de rant: A. K. ΑΝΤΟΟΝΕΙΝΟΣ: dat is, *Opperveltheer Keizer Antoninus.* Op de verkeerde zyde staet een mansperzoon of Apollo, met zonne stralen om 't hooft, en met een vliegende mantel of kleet achter op de ruch hangende, en voor aen den hals toegeslagen. Door deze afbeelding wiert de Zon bediet: want de Feniciers, (als *Herodianus*, *Julius Kapitolinus*, en *Aurelius Viktor* getuigen) noemden de Zon *Heliogabalus.*

Keizer *Balbinus*, die na Keizer *Alexander Severus*, en *Maximinus* volghde, deden de Korfuresen met schepen en krygsvolk bystant, wanneer dees, op zijn krygstoght tegen de Parthen, op het eilant *Korfu* gekomen was: waer over hy hen met grote voorrechten beschonk: gelijk zy hem daer en tegen, met het slaen van penningen, tzijner eere verheerlijkten.

Op een eene derzelver penningen, d'een-en-twintigste, zietmen zijn hooft met laurier bekranst, en rontom op den rant zijn naem gespelt: als ΑΥΤ. Κ. ΔΕΚ. ΚΑΙΛΙΟΣ ΒΑΛΒΕΙΝΟΣ ΣΕΒ. dat is, *Zelferhouder Keizer Decius Celius Balbinus, altyt vermeerder des Rijks.* Op d'averrechtze zyde staet een schip, met een uitgespanne zeil, en roeiers, en daer onder twee dolfynen in zee zwemmende: met het opschift van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van de Korcyrensers.*

De

Penningen van Corfu. N.o 2.

De twee en twintighſte is van keizer *Markus Julius Filippus.* Op de rechte zijde is zijn hooft, met laurier bekranſt, afgebeelt, en op de rant zijn naem: als AYT. K. M. IOYΛI PHILIPPOC. ΣΕΒ. dat is, *Zelferhouder*, of *Opperveltheer*, *Keizer Markus Filippus Auguſtus.* Op d'averechtſe zijde ſtaet d'eene zijde of gedeelte van eene kerke, ruſtende op bogen of kolommen, met niſſen tuſſchen beide, en daer boven ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Na keizer *Filippus* vervingen keizer, *Decius*, *Vibius Gallus*, *Emilianus*, *Valerianus*, *Galienus*, *Makrinus*, *Flavius Klaudius*, *Quintilius Aurelianus*, *Tacitus*, *Probus*, *Kajus*, en *Diokletianus*, de regering des Roomſchen volks; hoewel die alle, noch ten goede, noch ten quade, in de hiſtorien van *Korfu* gedagt wort; behalven *Diokletiaen* alleen.

Onder keizer *Diokletiaen* leden de Korfureſen, beneffens d'andere Kriſtenen van dien oort, grote vervolgingen. Maer uit oorzake hy hunnen byſtant tegen *Egypten* van node had, derwaerts hy met vijftigh ſchepen van *Korfu* overſtak, zoo ſtaekte hy het verder woeden tegen de Kriſtenen van *Korfu*, en liet hen, na zijne weerkomſte uit *Egypten*, in ruſt en vrede, tot erkentenis miſſchien van den bewezen byſtant.

De twee en twintighſte penning is van keizer *Konſtantijn*, *de Groote* gebynaemt, zoon van keizer *Konſtantius* en *Helena*, die, in de verdeiling des Roomſchen Keizerrijks, *Rome* aen den Paus overliet, en van daer na de verwoeſte ſtad *Byzantium* overſcheepte, en eene ſtad ſtichte, welke hy na zijnen naem *Konſtantinopolis*, dat is, *Konſtantijns ſtad*, deed noemen.

Men houd voor geloofelijk, dat hy op dien toght het eilant *Korfu* aengedaen hebbe. Waer over te dien tijde de Korfureſen hem ter eere een penning zouden geſlagen hebben.

Men zeidt ook, dat *Helena*, moeder van *Konſtantijn de Grote*, het eilant *Korfu* zou aengedaen hebben, wanneer zy *Rome* verliet, om na het Heilige Lant te trekken. Want men vind geſchreven, dat de Korfureſen op haren toght twintigh wel toegeruſte galeien verſchaften, en haer grote eere bewezen.

Op de rechte zijde van deze gemelde twee en twintighſte penning wort zijn hooft met gekrult kort hair afgebeelt. Op d'averechtze zijde ſtaet een boge of portael, met eene maeght daer onder, houdende in de rechte hant eene palmtak: welke voor de maeght en martelareſſe *Korcyra*, dochter van *Cercillinus*, gehouden wort.

d'Oude eilanders van *Korfu* hebben ongetwyfelt vele verſcheide andere medalien of penningen, ter eere van hunne gebieders en heerſchers, de Roomſche Keizers, doen maken: doch die zijn tot noch toe niet te voorſchyn gekomen, of by verloop van tydt en van al overlang vermiſt en weggeraekt.

Men vind noch verſcheide andere oude penningen, die door d'aeloude eilanders, of door d'oude heerſchers des zelven eilants, voor en na, en lang voor dien tyt, om eenige byzondere voorvallen en daden, geſlagen zijn: want op koper, gout of zilver voorname en merkwaerdige daden te ſnyden, was by d'oude Grieken een bewys-teken van grootsheit en gelukzaligheit.

d'Eerſte kopere penning, in de twede nevenſgaende prent, vertoont twee jongmans-hoofden, met d'achterhoofden tegen elkanderen aen, op een eenigen hals: en op de verkeerde zyde, een ſchip, of voorſteven van een ſchip, met den naem der Eilanders ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van de Korcyrenſers.*

Door deze twee hoofdige afbeelding, ſchynt *Janus*, d'oudſte Koning van *Italie*, uitgebeelt te worden: want aldus beelden d'ouden *Janus* af.

Janus ontfing *Saturnus*, wanneer die door den zoon *Jupyn*, uit het eilant *Kreta*, nu *Kandia*, gejaeght was, en met een ſchip in *Latium* gekomen was, ter herbergh, en nam hem tot rijksgenoot aen. Zy worden gezeit beide d'eerſte koper gelt gemunt te hebben: op wiens eene zyde de voorſteven van een ſchip, en op d'andere zyde d'afbeelding van *Janus* geſlagen was.

Zoo *Makrobius* getuight, zou *Janus* d'eerste van allen op koper gesneden en gemunt hebben: te weten, aen d'eene zyde zijne eige afbeelding; en aen d'andere de gestalte van een schip: gelijk ook *Ovidius* des gedenkt.

Janus wiert voor den kloekzinnighsten en verstandighsten Koning van zijnen tyt gehouden, als die het verleden wist, en het toekomend voorzagh. Waer om hy ook verziert wiert, twee-hoofdigh te zijn. Fastor. lib. 1.

Anderen houden dezen *Janus* voor een en den zelven, met *Ogyges* en *Noach*: en eenigen voor *Javan*, *Noachs* neve. Dewyl nu *Javan* of *Janus* *Noachs* neve was, en van dien de kunst van de zeevaert, door het bouwen van d'Ark, bekomen had, zoo is met recht op de verkeerde zyde van deze penning d'afbeelding van een schip geslagen, met den naem der eilanders, als ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van de Korcyrensers*, quansuis tot bewys van dankbaerheit aen hunne stam-vorst: want uit *Janus* of *Javan* worden de Feacensers, d'oudste inwoonders des eilants, beneffens d'andere Grieken, gezeit hunnen oorsprong te hebben, als *Dragon* de Feacenser by *Atheneus* gedenkt. Marmor.

De twede penning, heeft aen de rechte zyde eenen *Neptuin*, staende op eenen dolfyn, met eenen drietant in de linker hant, en een kleet om den zelven arm geslagen, dat achter om 't lyf over den linker arm en hant hene hangt.

Op de verkeerde zyde is een schip afgebeelt, met vier riemen te boort, en zoo veel roejers van binnen in 't schip, met den naem van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van de Korcyrensers*.

Men vind by na ontallijke oude penningen, zoo van steden, als eilanden, van *Sicilie*, *Griekenlant* en *Asie*, die op de rechte zyde vertonen eenen dolfyn: of eenen dolfyn ront om den drietant van *Neptuin* geslagen: en op de verkeerde zyde vele dolfynen, die in zee zwemmen.

D'oude eilanders van *Korfu* hebben hierom misschien *Neptuin* op hunne penningen doen slaen; dewyl zy dien, als hunne stam-vorst en voortteelder, boven alle andere Goden, eerden: want *Neptuin* voerde *Korcyra*, dochter van *Asopus* en *Methone*, na dit eilant over, en gewan daer by *Feax*: waer van de Feacensers, d'oudste inwoonders des eilants, hunnen naem bekomen hebben: gelijk reeds te voore verhaelt is. Of dees afbeelding van *Neptuin*, met een schip op d'andere zyde, kan op de zeemacht der oude Feacensers geduit worden.

De derde heeft aen d'eene zyde een Neptuins-hooft, met een opgeheven drietant, achter op de ruch uitsteeken, ten teken en bewys der zeemaght van d'oude Korcyrensers. Op de verkeerde zyde staet een springend paert: en daer boven ΚΟΡΚΥΡΑΩΝ. dat is, *van de Korcyrensers*: en daer neffens ΦΙΛΩΤΑΝ, de naem van *muntmeester*.

Het paert kon geduit worden op de zege van *Neptuin* op *Minerva*: want wanneer die beide in krakeel, over het noemen van *Athene*, gekomen waren, wiert door de goden uitsprake gedaen, dat die geen zou winnen, die het nootzakelijkste dingh voor het menschelijk geslagt zou weten voort te brengen.

Hier op had *Neptuin*, met het slaen van zijnen drietant op d'aerde, uit haren boesem een paert, dat hy het nootzakelijkste geoordeelt had, doen voortkomen. Ook bediet een paert een strijtbaer volk: gelijk d'oude eilanders waren.

De vierde heeft op d'eene zijde *Jupiter*, zittende op eene bank, met de hoet op 't hooft, en eene stok in de rechte hant: te weten, *Jupiter Kassius*, als blijkt uit het volgend Grieksch opschrift op den rant, ΖΕΥϹ, ΚΑϹΙΟϹ. dat is, *Jupiter Kasios*. Want ter eere van *Jupiter Kassius* hadden d'oude eilanders eenen tempel in *Kassopo* gesticht: dies geloofelijk is, dat zy ook tzijner eere verscheide penningen doen slaen hebben.

Op de verkeerde zijde staet een mansperzoon, onder een boge of gewelf, met de halve schouder bloot, en een rok of kleet over de linker schou-

schouder en onderlijf geslagen. Aen de zijde leest men ΑΓΡΕΡΥC. dat is, *Agreste* of *Veltgod*.

Ter eere van *Bachus*, de vinder van den wijn, hebben d'oude eilanders verscheide penningen doen slaen, ten teken van de tresselijke druiven en wijn, die het eilant by ouds voortbraght.

D'eerste, en vijfde in getale, heeft op d'een zijde een jongmans hooft: en op d'andere zijde een tros druiven Onder en ter zijde wort door zekere merkletter in 't kort de naem van *Korcyra* of *Korcyrensers* uitgebeelt.

De zeste heeft ook aen d'eene zijde een jongmans hooft van *Bacchus*: en op d'andere zijde een krans van klimop, en in het midden de letter K. dat *Korcyra* of *Korcyrensers* wil zeggen.

De zevende vertoont ook op de rechte zijde een jongmans hooft van *Bacchus*, met klimop bekranst: en op d'andere zijde een kelk of kan, met de letteren K. O. dat is, *Korcyra*,

D'achtste heeft ook op de rechte zijde een jongmans hooft, met klimop of liever laurier bekranst: en op den rant den naem ΔΙΟΝΙΣΗΟΣ dat is, *Dionisius* of *Bacchus*: want *Bacchus* wiert by de Grieken *Dionijs* genoemt. Op d'andere zijde staet een kelk, pot of kan, met deze letteren, K. O. dat *Korcyra* of *Korcyrensers* wil zeggen.

De negende ziet op 22.

De tiende (zwaer van zilver,) heeft op de rechte zijde een *Herkules*, met zijne knots in de rechte, en met eenen boge in de linke hant, en ter zijde het hooft en huit van eenen leeuw. Onder staet het merkteken van *Korcyrensers*. Op de verkeerde zijde staet een stier afgebeelt, en rontom den zelven op de rant een krans van bladen en bloemen.

D'elfde vertoont op d'eene zijde een ossen hooft, met eene ster daer boven: en op d'andere zijde een krans van klimop, met het merkteken van den naem *Korcyrensers*, in het midden.

De twalefde heeft aen d'eene zijde een mans hooft, met loof bekranst: en op d'andere zijde een springend en gevleugelt paert of Pegasus. Daer onder staen zekere merkletteren, die *Ta Korcyra*, dat is, *de Maeght Korcyra* willen zeggen: welke dochter van *Asopus* was, en door *Neptuin* geschaekt wiert, en aen het eilant den naem *Korcyra* gegeven heeft.

Na den voorgang der Korinthers, hebben ook de Korcyrensers of oude eilanders van *Korfu*, desgelijx de Syrakusaners van *Sicilie*, eenen Pegasus of gevleugelt paert op hunne penningen doen slaen: dewijl de stad *Korinthus* de metropool of moederstad van *Korcyra* en *Syrakusen* was: want de kolonyen, als dochters, behielden doorgaens de wapenen of merktekenen van hare moedersteden, die ook de zelve, ter gedaghtenis van den oorsprong aen te wijzen, volgens een gewonelijk gebruik, op openbare gedenktekenen vertoonden.

De dertiende penning (een kopere, maer konstigh gewroght,) heeft op de rechte zijde een vrouwen hooft, uitbeeldende de zelve maeght *Korcyra*: als blijkt uit het opschrift (achter haer hooft op den rant,) van KORKYRA. dat is, *Korcyra*. Voor haer aengezight ziet men een disselboom afgebeelt. Op de verkeerde zijde ziet men een *Jupiter Kassius* ter zee, (op een zelve wijze, als in de derde penning:) als blijkt uit den naem van ΣΕΥC ΚΑCΙΟC. dat is, *Jupiter Kassius*.

De veertiende (een zilvere) vertoont dezelve *Korcyra*, met den zelven naem op d'eene zijde: en op d'andere een mansperzoon, met een helm op het hooft, zittende op een bert, en houdende onder het zelve in de rechte hant eenen drietant, als tot een stier, en in de linke aen een stok een uitgespanne zeil; dat met het een eint boven aen de stok, en met het ander onder aen het bert vast is. *Marmora* hout deze afbeelding voor Fortuin: maer veel meer zou deze afbeelding voor *Neptuin* te houden zijn. Op den rant leest men ΚΟΡΚΥΡΑΩΝ, dat is, *van de Korcyrensers*.

De vyftiende (een kleine en kopere penning,) heeft dezelve afbeelding van *Korcyra*: en op de verkeerde zyde een schip, met het gewonelijk

lijk merkteken, van den naem *Korcyra*.

De zestiende, een zilvere, heeft ook d'afbeelding van den Maeght *Korcyra*, met een cierlijk hoofthultsel, en de merkletter van *Korcyra* op d'eene zyde: maer op d'andere een Pegasus, zonder opschrift.

De zeventiende heeft een kan of pot, met den naem van KORKYRA, of *Korcyra*: en op d'andere zyde een zittende *Jupiter Kasius*, met zijnen naem, ΣΕΥC ΚΑCΙΟC. dat is, *Jupiter Kasios*: gelijk op de derde en dertiende.

De achtiende heeft op d'eene zyde een gelauriert mans-hooft, met een ruige baert, en zonder naem of opschrift. *Marmora* duidt deze afbeelding op *Chersokrates*, die d'oude Liburners, van het eilant *Korcyra* dreef. Op de verkeerde zyde staet een ouwets schip afgebeelt, met deze Griekssche namen, ΚΟΡΚΥΡΑΩΝ ΦΙΛΩΝ ΙΔΑΣ, het welk *Marmora* uit leit: *Korcyra ghy hebt gezien*, doch qualijk: dewyl dit opschrift van deze penning wil zeggen, *van de vrienden Korcyrensers*: en mogelijk is Philonidas de naem van den *muntmeester*.

De negentiende vertoont op d'eene zyde een mans-hooft, met een snoer om 't hooft, zonder opschrift, dat *Marmora* voor d'afbeelding van den aelouden koning *Alkmeus* hout: doch zonder eenig bewys. Op d'andere zijde staet een ster, of de vrucht Lotos afgebeelt zonder opschrift.

De twintighste heeft in het midden een grote kan met de letter K. dat misschien *Korcyra* wil zeggen, en ter zyde, en om laegh, een kleine kelk, tot een teken van de wynrijkheit des eilants. Op d'andere zyde staet eene sterre of vrucht lotus afgebeelt, met den naem ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. dat is, *van de Korcyrensers*, op den rant.

De een-en-twintighste heeft alleenlijk een kan op d'eene, en op d'andere en verkeerde zyde een ster met acht stralen: of de vrucht lotus. Onder ziet men een trosdruiven, tot teken van de wynrijkheit des eilants. Boven staen de letteren ΚΟΡ. dat is, *Korcyra*, of *Korcyrensers*.

De twee-en-twintighste vertoont op d'eene zyde eenen os of stier, met het halve voorlyf, en op den rant den naem van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ.

Deze penning is misschien ter gedachtenis van dien os of stier geslagen, die den ouden Korcyrensers het vangen van tonyn-visschen aenwees: waer over zy ook tot dankbaerheit een koperen stier in *Olympia*, een stad in Griekenlant, en een anderen in den tempel te *Delfos* toewyden: het welk een kunststuk van *Theopropus d'Egineter* was: als uit het volgend schryven van *Pausanius* blykt.

Wanneer een stier t'eener tyde, d'andere ossen verlatende, uit de weide trad, loeide hy tegen de zee aen. Wanneer het zelve allen daeghs geschiede, was d'ossenhoeder aen zee gaen zitten, en had eene ontallijke meenighte van tonyn-visschen gezien. Dit maekte hy den Korcyrensers in de stad bekent, die daer op (want als zy tonynen wilden vangen, kregen zy gene,) orakel-raetvragers na Delfos zonden, en slaghten, naer luidt des orakels, eenen stier, en vongen aenstonts, na de slaghtoffer, tonynen. Voorts brachten zy tot eene offergifte, de tiende van den vanghst, na Olympia en te Delfos. Hier op slaet ook d'afbeelding van de negende penning.

Op de andere zijde ziet men op de linker zyde een trosdruiven, en op de rechte een kan, en in het midden twee vierkante perken, ieder met eene ster, van acht stralen; tot teken van de wynrijkheit en vruchtbaerheit des eilants. *Marmora* wil, doch ongerymt, dat door het midden ste vierkante perk, met sterren, eene poort bediet wierde: dewyl het eilant *Korcyra* of *Korfu*, als eene poorte van de Ionische, Adriatische en Middellantsche zee was. Andere willen door dit vierkante perk, een kiste beduit hebben. Door de kan of kelk wil *Marmora*, dát de urna of lijkaschpot bediet werde: waer in d'asch van de maeght *Korcyra* verzamelt was: welke door *Neptuin* op dit eilant overgevoert wiert.

De drie-en-twintighste heeft op d'eene zyde ook het voorste halflyf

lyf van eenen ſtier of Os: doch van een ander maekſel en wreder gedaente: hoewel met het zelve opſchrift van ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. Maer op d'andere zyde ſtaen, in het midden, twee vierkante perken met ſterren van acht ſtralen. Op de rechte zyde ziet men een trosdruiven: en op de linker een blat aen een ſteel: met deze letteren neffens het onderſte perk ΣΟ.

De vier-en-twintighſte heeft op d'eene zyde een vierkant perk, met 't zelve cieraedje in het midden, en op den rant den naem van, ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. Op d'andere zyde ſtaet een koe, met een zuigend kalf daer onder. Boven ſtaet ΣΟΦΑΩΣ. dat is, *Sophylus*, miſſchien de naem van den *muntmeeſter*.

De vyf-en-twintighſte vertoont ook een koe, met een zuigend kalf daer onder. Boven leeſtmen ΦΙΔΙΑΣ. dat is, *Phidias*: de naem van den *muntmeeſter*.

Op d'andere zyde zietmen ook een vierkant perk, met cieraedje in het midden: en op den rant deze letteren Κ.Ο.Ρ. dat is, *Korcyra* of *Korcyrenſers*.

De zes-en-twintighſte vertoont aen d'eene zyde ook een koe met een zuigend kalf daer onder, met deze Griekſche woorden, ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ. ΤΑ Κ. dat is, *ter eere van Korcyra*. Op d'andere zyde ſtaet, volgens *Marmora*, d'afbeelding van eene poort, met deze Griekſche letteren ΑΡΟΛ. ΔΑΜΟ. ΦΟΙΥΣ.

Marmora wil deze koe op den ſtier geduit hebben, die d'oude Korcyrenſers te Delfos en in Olympia toewijden: hoewel ook d'afbeelding van deze koe op de vruchtbaerheit des eilants kan geduit worden.

De zeven-en-twintighſte vertoont een mans-hooft, met het vel of huit van een leeuwen kop daer op, dat *Hubert Goltz* voor d'afbeelding van *Filippus*, koning der *Macedonen*, hout. Op d'andere zyde ſtaet de voorſteven van een ſchip: en daer boven ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ, ten teken van d'eene of andere zege, ter zee bevochten, door de *Korcyrenſers*: gelijk ook het Griekſch woort, ΝΙΚΑ. dat is, *Zege*, onder op de voorſteven geſneden, uitwyſt.

De acht-en-twintighſte heeft op de rechte zyde een bloot jongmans hooft: en op de verkeerde zyde een altaer: met deze letteren ΚΟ. Κ. dat is, *Korcyra*. *Marmora* wil, doch zoo zonder eenigh bewys van oude ſchryvers, dat deze penning zou door de Korcyrenſers geſlagen zijn, ter gedachtenis van de zege op de Korinthers bevochten.

De negen-en-twintighſte vertoont een bekranſt oud mans-hooft, met een ruige baert, op de rechte zyde, en op de verkeerde zyde een drieſtal of drievoet, ter zyde met dezen naem, in Griekſche letteren, ΛΥΚΙΣΚΟΥ. dat is, *Lyciſckous*, miſſchien de naem van den *offerprieſter* of *muntmeeſter*. Rontom is een krans.

De dertighſte vertoont ook een diergelijk mans-hooft en drievoet; maer met dezen naem, ΦΙΛΩΤΑΣ: ook met een krans rontom.

De een-en-dertighſte, twee-en-dertighſte, en die-en-dertighſte, vertoonen ieder, aen de rechte zyde, een jongmans-hooft, met de huit van een leeuwen kop om 't achterhooft en hals geſlagen.

De *Macedoniſche* koningen ziet men op vele penningen, met een leeuwen huit om 't hooft, hals en lyf behangen, uitgebeelt, tot groot bewys van dat zy hun afkomſt en geſlaght uit *Hercules*, die den leeuw dode, zouden hebben. Want de huit van een leeuwen kop, was by de *Macedoniſche* koningen zeer gemeen, en veel dierbaerder, als eenige kroon of geſteente geacht. bewys zijn verſcheide penningen van *Alexander* de *Grote* met zoodanige afbeeldingen verrijkt.

Op ieder verkeerde zyde dezer drie penningen ſtaet een voorſteven van een ſchip uitgebeelt. Op de verkeerde zyde van d'eerſte penning ſtaet dit opſchrift met Griekſche letteren, ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ ΝΙΚΑΝΟΡ. dat *Marmora* uitleit, *van de overwinnende Korcyrenſers*. Anders zou men het woort *Nikanor*, op *Ni*-

kanor, velt-heer van den laeſten *Macedoniſchen* koning *Filippus*, kunnen duiden: die miſſchien, met byſtant der Korcyrenſers, in een zeeſlagh de zege op hunne vyanden bevochten heeft. Op de verkeerde zijde van de twede, of twee en dertighſte penning ſtaet boven de voorſteven de merkletter van den naem *Korcyra*: en onder *Nice*, dat is, *Overwinning*. Tuſſchen beide ziet men het Griekſch woort Φ Ι Λ Ω Ν. dat is, *van de Vrienden*: miſſchien ter gedachtenis en tot bewijs van eene bevochte zeegſlagh, met byſtant van hunne bontgenoten en vrienden.

De drie en dertighſte heeft niet anders aen de verkeerde zijde, boven de voorſteven van een ſchip, als ΚΟRΚΥRΑΙΟΝ.

De vier en dertigſte penning heeft op de rechte zijde een bekranſt mans hooft, en achter op den ruch eenen drietant uitſteken. Op de verkeerde zijde ziet men het Griekſch woort Φ Ι Λ Ω Ν. dat is, *van de Vrienden*: en aen d'andere zijde de merkletter van het woort *Korcyra* in het midden.

De vijf en dertigſte penning heeft op de rechte zijde een vrouwen hooft, met eene doek om 't hooft geſlagen. Op de verkeerde zijde ſtaet een zweep: en aen d'eene zijde de merkletter van den naem *Korcyra*: en aen d'ander zijde den letter K. dat Φ Ι Λ Ω Ν, dat is, *van de Vrienden*, zeggen wil. *Marmora* houd dit vrouwen beelt voor de Goddin *Cybele*, de Moeder der Goden.

De zes en dertighſte penning is van koning *Pyrrus*, en heeft op d'eene zijde d'afbeelding van een jongmans hooft, met deze Griekſche letteren, ΒΑΣΙΛΕΟC ΡΥRRΟΥ, dat is, *van Koning Pyrrhus*. Op d'andere zyde ſtaet een *Diana*, met een hamer in de rechte hant, houdende met de linker de hoorn van een os of koe gevat, om toe te ſlaen: op den rant ſtaet ΒΟΥΤΗΡΩΤΙΩΝ. dat is, *van de Bothrinthers*. Want *Bouthrynthus* was een kolonie en onderhorige ſtad van de oude ſtad *Korcyra* of Korcyrenſers.

De Korcyrenſers of Korfioten deden *Konſtantius*, zoon van keizer *Konſtantijn de Grote*, tegen keizer *Magnentius*, (die na keizer *Konſtantinus*, zoon van *Konſtantijn de Grote*, keizer geworden was,) groten byſtant, die ten dien einde van *Konſtantinopolen* na het eilant *Korfu* getogen was.

Zy deden ook keizer *Theodoſius*, rijxgenoot van keizer *Gratianus*, die door de krijgsknechten van *Maximus*, veltheer van *Gratianus*, om 't leven gebraght was, byſtant, met den zelven *Maximus* in de ſtad *Aquilea* om 't leven te brengen. Waer voor keizer *Theodoſius* den Korfureſen met grote voorrechten beſchonk. Marmor.

Wanneer *Valentiniaen*, derde zoon van keizer *Konſtantius*, (rijxgenoot van keizer *Honorius*,) door keizer *Theodoſius* de Jonge, zoon van keizer *Arkadius*, gezonden was om d'oproeren te ſtillen, had hy in zijn leger vier duizent Korfioten, die zich in het belegh van *Ravenna* zoodanigh queten, dat, door hun kloek beleit en ſtrijtbaerheit, de ſtad in 's keizers handen verviel: als de voorrechten, door hem aen die van *Korfu* verleent, klaerlijk doen blijken.

De Korfioten deden keizer *Valentiniaen*, vader van keizer *Gratianus*, die uit *Vrankrijk* over *Italie* op *Korfu* gekomen was, met ſchepen, en twee duizent oude krygsknechten, tegen de Gothen, in *Thracie* byſtant. Gelijk ook *Valentiaen* de Gothen overwon, en zeegh-haftigh van *Korfu*, en van daer na *Italie* keerde.

Genſerik, die in *Afrika* het rijk der *Wenden* beſtierde, ſtak ten zelven tijde met eene ſterke vloot van ſchepen in zee, en wende, na de zeekuſt van *Italie* en *Sicilie* verwoeſt te hebben, zijne wapenen tegen de zeekuſt van Griekenlant aen. Daerna ſcheepte hy na het eilant *Korfu* over, dat hy deerlijk verwoeſte: maer kon evenwel de ſtad *Korfu*, door het ſterk tegenweer bieden der ſtedelingen, niet veroveren: niet tegenſtaende het klein getal van volk, dat binnen in de ſtad was: want al het overigh was op de ſchepen geſmeten, die de Korfioten in zee gezonden hadden, om zich met de vloot van keizer *Leo* te vereenigen, welke, onder beleit van zijne admirael *Baſilikus*, tegen de vloot van *Genſerik* in zee geſteken was.

De Gothen, ten tijde van hunnen inval in Italie en Griekenlant, onder hunnen koning *Totila*, hebben het eilant *Korfu* met branden, roven, moorden en dootslaen der meeste inwoonders, schendigh verwoest.

D'overgebleven deden evenwel met schepen *Vitalianus*, admirael van keizer *Justinianus*, bystant, en versloegen de vloot der Gothen.

Ten tijde van keizer *Justinus* waren de Korfuresen, door het afperssen van zware schattingen, geweldig uitgemergelt; die daer over groten oproer maekten: maer *Justinus*, des verwittight, stilde den oproer, met aen d'eilanders d'oude privileedjen en vryigheden toe te staen, die zy, voor hunnen bewezen bystant, in verscheide oorlogen, ten dienst des rijks, verkregen hadden. *Smerald*, veltheer van keizer *Mauritius*, (aengenome zoon van keizer *Justinus*,) na keizer *Tiberius*, overwon, met bystant der Korfuresen, de Longobarden en hunnen vorst *Feroald*.

De Korfioten hebben ook de Dalmatiers, wanneer zy het jok onder keizer *Mauritius* afschudden, en hem hulpe en manschap weigerden te doen, weer onder gehoorzaamheit des keizers gebraght, en hadden eene sterke vloot van schepen op hunne eige onkoste toegerust.

Zy deden keizer *Heraklius*, tegen *Kosdroë*, koning van *Persien*, met zestigh schepen, en vier duizent soldaten, bystant, die de zenuwe van 's keizers krijgsheir uitmaekten, en de voornaemste oorzake der zege waren: (waer voor zy ook grote voorrechten van keizer *Heraklius* verkregen) want koning *Kosdroë* wiert verslagen, en moeste na *Persie* vluchten.

Hier op trok keizer *Heraklius* na *Konstantinopolen*, en de Korfuresen thuiswaert. Zijn *Essark* of veltheer *Isaak*, een Konstantinopolitaner edelman, doch godvergeten mensch, maer strijtbaer man, overwon, met bystant der Korfuresen, zekeren veltheer, *Mauritius*, die met eenige keizerlijke krijgstroepen na het rijk van *Italie* dong.

De Korfioten deden ook *Theodoor Kallipa*, die na de doot van *Isaak* in het ampt van *Essarkato* gevolght was, met schepen en krijghsknechten bystant, wanneer die over het eilant *Korfu* getrokken was, om *Rotari*, koning der *Longobarden*, die in *Italie* de parthye der Arrianen begunstighde, slagh te leveren.

Wel kreegh *Kallipa* by de stad *Modona* den neerlaegh, met sneuvelen van zes duizent zielen: maer zou geheellijk verslagen zijn geworden, 't en ware de Korfuresen zich meer als mannelijk gequeten hadden.

Dies d'*Essarko Kallipa* over de strijtbaerheit der Korfuresen aen keizer *Heraklius* schreef, die de republijk of staet van *Korfu* daer voor grotelix bedankte, met toestaen van byzondere privileedjen, onder de Grieken.

Wanneer de Sarraçenen, onder de regering van verscheide Griekschen keizers, d'eilanden van *Korfu*, *Sicilie* en andere, als ook de lantschappen van *Italie*, tot aen de doot van keizer *Heraklius*, met roven en plonderen verwoest hadden, zonden de Korfuresen aen *Olympius*, admirael van keizer *Konstans* de vierde, eene vloot van vijftig schepen tot bystant, met dewelke, en met de zijne, hy in zee stak, en op de Sarraçenen de zege bevoght.

Keizer *Konstans* zelf trok, verzelt met een grote maght van Korfuresen, na *Italie* over: maer wiert aldaer door zekeren soldaet *Mezentius* gedoot, die den titel van keizer aenvaerde. Maer eerlang wiert dees ook zelf door zijne eetgespangenoten om 't leven gebragt, en zijn hooft na *Konstantinopolen* aen *Konstantinus*, de vierde zoon van *Konstans*, die te *Konstantinopolen* regeerde, gezonden.

Dezen keizer *Konstantinus* deden ook de Korfuresen tegen de Sarraçenen bystant, zoo hen in *Syrie*, als op zee te verslaen: waer over de Sarraçenen gedwongen wierden met hem vrede te maken, mits betalende alle jaers drie duizent ponden gouts, en zoo vele slaven en peerden aen den keizer.

Wanneer onder keizer *Leo Isaurikus* (die na *Konstantinus*, *Leontius*, *Tiberius*, *Filippus*, *Anastasius*, en *Theodosius* de derde, Griekschen keizer ge-

geworden was) de ſtad *Konſtantinopolen* door de Sarraçenen met een getal van drie hondert ſchepen, (of, gelijk andere ſchrijven, van drie duizent ſchepen) den tijt van twee jaren belegert was, kregen de belegerden groten byſtant, zoo van volk als lijftoght, van d'eilanders van *Korfu*. Ook zou zonder dien, de ſtad verovert zijn geworden: niettegenſtaende hun eilant zelf, door d'invallen en ſtroperijen van *Virgius* en *Gligorita*, (die op eenige plaetſen, op het eilant *Sicilie* heerſchten,) ſchendigh geplaeght wiert.

Na de ſtad van het belegh ontſlagen was, ſchonk Keizer *Leo* den Korfureſen, voor hunnen bewezen byſtant en trouheit, alle de landen, tuſſchen de ſteden *Durazzo* en *Arta*, op het vaſt lant gelegen, met gebiet van vijftigh Italiaenſche mijlen te landewaerts in.

Maer geheel anders ging keizer *Leo* te werk, zoon van keizer *Konſtantinus* de vijfde, die na *Leo* de derde zijnen vader in het rijk gevolght was: want dees, vergetende de weldaden, door de Korfureſen aen zijnen grootvader bewezen, zond na *Korfu*, dat door zware oorlogen uitgeput was, een geltgierigen rentmeeſter, met bevel van het eilant ſchattingen te doen opbrengen. Maer als d'eilanders hunne onmaght van het betalen van d'opgeleide ſchattingen betoonden, wierden zy door den zelven dienaer voor muitelingen by keizer *Leo* uitgemaekt, die daer over zeer vertoornt wiert, en wrake wilde nemen. Doch wiert daer in door den oorlogh der Bulgaren, die op de zwarte zee met ontallijke ſchepen gekomen waren, belet.

Na de doot van *Leo*, de vierde, volgde zijn zoon *Konſtantijn* de zeſte in het Keizerrijk, hoewel minderjarigh, en bleef onder de beſtiering van zijne moeder, keizerin *Irene*, welke alle de privileedjen, die de Korfureſen van d'andere vorige keizers verworven hadden, beveſtighde. Maer uit oorzake haer zoon by haer voor een ketter gehouden wiert, als die de beelden, gelijk ook zijn vader, deed afbreken, en de heiligen vervolgen, deed zy hem, met raet van de voornaemſte des hofs, d'oogen uitſteken, en in een kerker ſmijten, die aldaer ook ſtierf.

Vier jaren regeerde *Irene* alleen het rijk, maer wiert door d'onderdanen, uit een weerzin in de heerſchappye van eene vrouw, afgezet, en op het eilant *Lesbos* gebannen, ten zelven tijde, als zy met keizer *Karel de Grote*, die den titel van Keizer in 't Weſte voerde, en eerſte Duitſche Keizer, op het jaer acht hondert, na des Zalighmakers geboorte, wiert,) over huwelixvoorwaerden in onderſprek was.

Daerna wiert *Nicefoor Patritius* tot Griekſche keizer gekoren, die met keizer *Karel* grensſcheidinge maekte. Hy behield *Italie* met al het geen, dat begon van *Napels* en *Siponto*, na 't ooſte, met het eilant *Sicilie*; latende het overige in bezit van keizer *Karel*: behalve het geen de kerke bezat.

Het eilant *Korfu* bleef aen *Nicefoor*, beneffens *Dalmatie* of *Illyrie*: het welk de oorzake van de ſcheuring, tuſſchen *Nicefoor* en *Pipinus*, zoon van keizer *Karel*, was: want als dees met zijn krijgsheir over dat geweſt toogh, zond keizer *Nicefoor* uit *Konſtantinopolen* tegen hem zijnen zeekrijgsoverſte *Nicetas* met eene vloot ſchepen.

Dees, gekomen aen het eilant *Korfu*, kreegh tot byſtant zeſtigh ſchepen van de Korfureſen, met dewelke hy den vyant op d'Adriatiſche zee verſloegh.

Langen tijt heeft ook keizer *Nicefoor*, met byſtant der Korfureſen, tegen de Bulgaren geoorloght.

Den Griekſchen Keizer *Leo*, de vijfde, zoon van zekeren *Patritius*, gebynaemt *Pardo*, deden de Korfioten tegen de Bulgaren met tachentigh ſchepen, en acht duizent ſoldaten byſtant, die niet verre van *Konſtantinopolen* de Bulgaren verſloegh, en dier koning met eige handen dode.

De Korfureſen deden keizer *Michaël Traulus*, nazaet van keizer *Leo*, tegen de Sarraçenen, byſtant, die een gedeelte des rijks, en het eilant *Kandia* hadden ingenomen.

Deſgelijx boden zy keizer *Theofilus*, zoon van keizer *Michael*, door gezanten, tegen de Saraçenen van *Afrika* byſtant, die onder beleit van hunnen

nen veltheer *Saba*, de zeekusten des Keizerrijks verwoesten: gelijk zy ook by des keizers vloot, onder zijnen admirael *Theodosius*, twintigh, en de Venetianen veertigh schepen voeghden. Maer d'admirael *Saba* bevoght op de Grieken in de Golf van *Kotorna* de zege: die, opgeblazen door het bevechten van deze zege, de stranden van Griekenlant te vuur en te zwaerde verdelgde. Desgelijx pleeghde hy ook op het eilant *Korfu* grote verwoesting; maer kon zich van het kasteel geen meester maken, door het sterk tegenweer bieden der eilanders.

De Korfuresen queten zich, met een bystant van twintigh schepen, benessens de Venetiaensche vloot, onder de regering van den Griekschen keizer *Basilius Macedoon* (die *Michael*, zoon van keizer *Theofilus*, uit het rijk verjaegt had) in het verslaen der Saracenen op d'*Adriatische* zee, mannelijk: waer door zy verscheide nieuwe voorrechten bequamen.

Wanneer *Leo*, zoon van keizer *Basilius*, de zeste van dien name, gebynaemt, van wegen zijn yver en genegentheit tot wetenschappen, de Filosoof, den oorlogh tegen de Saraçenen, die in d'*Archipel* en op de zeekusten van *Asie* roofden, en boven mate grote schade deden, bestont te beoorlogen, zonden de Korfuresen hem veel volks tot bystant, en waren de voornaemste oorzake van het bevechten der zeege, onder beleit van den Griekschen admirael *Nicetas*, op de Saraçenen.

Als de Bulgaren keizer *Konstantyn* de Zevende, zoon van keizer *Leo*, na verscheide neerlagen op hem bevochten te hebben, in *Konstantinopel* belegert hadden, riep hy de Korfuresen te hulp, die met veertigh schepen hem tot bystant quamen, en met groot verlies de Bulgaren het belegh deden opbreken.

De Korfioten deden met zestigh schepen den Griekschen keizer *Johannes Zimisçes* (die *Basilius* en *Konstantyn*, zonen van keizer *Konstantyn* de Zevende, tot rijxgenoten gekoren had) bystant, en holpen hen *Otto*, keizer van 't Weste, het gansch koningrijk van *Napels* weer afhandig maken: die daer uit te voore de Grieksche krijgsbezettingen verjaeght had.

Wanneer op aen aenraden van Paus *Sergius*, *Molok*, admirael of krijgsoverste van den Griekschen keizer *Basilius*, prins van *Kapoa*, en *Willem Ferebak*, anders *Fortebraccio*, zoon van den baron *Tankred*, *Norman*, met gezamender maght na het eilant *Sicilie* getogen waren, om dat den Saraçenen afhandigh te maken, quamen de Korfioten met een vloot van veertigh galeyen tot bystant, en maekten zich meester van het zelve eilant.

Maer *Molok* verdeilde den roof, en niet het rijk van *Sicilie* onder de bontgenoten: gelijk volgens beding moest geschiet zijn. Waer uit grote tweedraght en oorlogh tusschen de Grieken en *Willem Ferebak*, *Norman*, ontstont. Hy nam den Grieken de stad *Melfis* af, en versloegh den overste *Molok*, die van *Sicilie* gekomen was, om hem te verjagen.

Na de doot van *Willem Norman* hield zijn broeder *Drogon* den oorlogh aen, en dreef de Grieken uit gansch *Puglia*. Maer de steden *Bari* en *Otranto* des zelven lantsschaps, wierden door de Korfioten, den tijt van drie jaren, verdedight en ingehouden.

Onder de regering van den Griekschen keizer *Nicefoor Bottoniates*, oorlogde, *Robert Biskard* of *Guiskard*, *Norman*, (die, na de doot van zijne broeder *Drogon* en *Godefred*, ten spijt van zijne neve *Bagelard*, byna gansch *Puglia* en een groot deel van *Kalabrie* bezat,) tegen de Grieken, in het koningrijk van *Napels*.

Na dezen *Robert* begaf zich de Grieksche keizer *Michael* (na keizer *Konstantyn* en andere, toen keizer, maer door *Nicefoor Bottoniates* afgezet) met zijne drie zonen, en ried hem Griekenlant te beoorlogen, dat door keizer *Nicefoor* geweldiger hant bezeten wiert.

Robert, eensdeels uit haet van de Grieken, en ten andere uit meedogen van den gevluchten keizer *Bottoniates*, besloot de stad *Durazzo* aen te tasten, welke hy te lande met een talrijk krijgsheir, en ter zee met eene sterke vloot omringde.

Keizer *Nicéfoor Bottoniates*, weinigh op zijne krachten betrouwende, riep de Venetianen tot byſtant, die, onder beleit van *Dominiko Silvio*, hem ſchepen toezonden: desgelijx quamen de Korfioten hem met vijftig galeyen tot byſtant: waer door de ſtad *Durazzo* van het belegh ontſlagen wiert, en *Robert* opbrak, die met weinige ſchepen na *Italie* week, met voornemen van met een maghtiger heir weer om te komen. Ook waghte hy niet langh, om zijnen toelegh in 't werk te ſtellen: want na keizer *Nicefoor* door *Alexius Komnenus*, (broeder van den verdreven keizer *Michael*) verjaeght was, aenvaerde die het keizerrijk van 't Ooſte. Waer op *Robert Norman* met een grote vloot van ſchepen na de ſtad *Durazzo* voer: midlerwijle zijn zoon *Boëmond*, de ſtad met een talrijk en ſterk lantheir te lande beſtreed.

Keizer *Alexius*, des verwittight, trok ter yl over lant na de ſtad *Butrinto*, en leverde, na zijne vloot met de Venetiaenſche ſchepen en galeyen van *Korfu* verſterkt te hebben, den vyant op zee ſlagh; doch met ongelukkigen uitſlagh: want hy wiert met al zijn volk op de vlught gedreven, en begaf zich na *Korfu*, alwaer hy zich den gehelen winter over onthield.

Daerna viel de ſtad *Durazzo* in handen van *Robert Norman.*

Robert Norman keerde na *Italien*, op toelegh van groter zaken uit te werken: want hy ſtak ontrent met een getal van drie hondert toegeruſte ſchepen, tegen Griekenlant, in zee.

Hy ontmoete de vloten van keizer *Alexius*, en die van de Venetianen en Korfioten: maer bevocht op nieu weer de overhant.

Robert, moedig op deze zege, ſmeet een gedeelte van zijn volk op d'uithoek van *Korfu*, genoemt *Kaſopo*, te lande, en zou ongetwijffelt het eilant en de ſtad verovert hebben, had eene felle en hete koortſe hem niet uit het leven weg gerukt.

Onder de regering van den Griekſchen keizer *Kallo Johannes*, nam *Rozier Norman*, zoon van *Rozier* d'eerſte, de ſtad *Korfu* in. Maer niet lang leed keizer *Emanuel*, zoon van keizer *Kallo Johannes*, dat eene plaetſe van zo grooten belang, en de behoudenis van zijn rijk, in handen der Sicilianen bleve; die onder de Normannen, zijne dootvyanden, ſtonden.

Hy braght dan eene vloot, met byſtant der Venetianen, van duizent ſchepen in zee, en een ontallijk krijghsheir te velde, om het eilant *Korfu* weer in te nemen: gelijk hy dat van alle kanten deed belegeren.

Rozier was reeds overleden, en zijn zoon *Willem* regeerde op *Sicilie*, als koning.

Op de veſting of kaſteel van *Rocca*, daer in meer als duizent krijgsknechten lagen, deden de Griekſche ſoldaten van keizer *Emanuel* verſcheide aenvallen; doch wierden t'elkens met groot verlies afgeſlagen. Maer eindelijk moeſten de belegerden zich door gebrek van lijftoght overgeven. Hy gaf aen de ſoldaten vele geſchenken, en verleende aen die van *Korfu* verſcheide voorrechten.

De Keizer deed, voor zijn vertrek, de ſtad en het kaſteel beter verſterken; en verdeilde het eilant aen vele leengoederen, zoo wereltlijke, als kerkelijke, uit; met verbintenis aen de leenmannen van hem in tijt van oorlogh ten dienſte te ſtaen, zoo binnen, als buiten 's lants. Daer en boven gaf hy eenige voorrechten aen de prieſters, met hen van alle lantdienſten te bevrijden.

De Korfioten rechten, voor deze en andere voordelen en weldaden, door keizer *Emanuel* aen hen verleent; t'zijner eere een marmer pronkbeelt op, met dit volgend Griekſch opſchrift op de voetſtal gehouwen:

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. ΚΟΜΝ.
ΑΥΤΟΚ. ΗΝΟΥ. ΕΥΔΑΙΜ.
ΥΙΟΥ ΥΟΥ ΕΥΔΑΙ ΜΟΝΕΣ-
ΤΑΤΟ ΣΙΚΕΛΟΣ ΤΥΡΑΝ-
ΝΟΥΝΤΑΣ ΕΚΡΟΛΕΜΗ-
ΣΑΝΤΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ
ΚΕΡΚΥΡΑ ΝΙΚΗΤΗΡΙΟΝ.

dat is:

Aen Emanuel Komnenus, den allergelukzalighſten keizer, hebbende de tierannizerende Sicilianen overwonnen, heeft Korcyra een dankbare zegenteken toegewijd.

Willem

Willem, koning van *Sicilie*, ſtak eindelijk weer met een grote maght na het eilant *Korfu* over, om dat keizer *Emanuel* weer af te nemen: maer moſt het in 't kort verlaten.

Namaels gaf keizer *Emanuel* aen zijnen onechten zoon, met name *Alexius*, het eilant *Korfu*, als ook *Epirus* en *Etolie*, op het vaſt lant gelegen, om over die plaetſen met den titel van Hertogh te gebieden. Hy maekte hem op zijn dootbedde tot vooght van zijnen echten zoon *Alexius*, dien hy by zijne echte gemalin gewonnen had.

Andronikus Komnenus (dien andere, als *Terkagnota*, zoon van eenen broeder van keizer *Johannes Kalojannes* maken) oom van dezen jongen onmondigen *Alexius*, en van den onechten *Alexius*, hertogh van *Korfu*, deed zyn neve *Alexius* om 't leven brengen, en nam zelf het keizerryk in bezit: daer in hem hertogh *Alexius* de hant bood, aen wien hy zijne dochter *Irene* ten wijve gaf, met hope van hem tot zijnen navolger in het Keizerrijk te zullen laten. Maer krijgende daer na berou van zijn bedrijf, ontvreemde hy den hertog niet alleenlijk van zijne gunſte; maer zoght ook door alle middelen hem zijne ſtaet en landen te ontnemen.

Geweldigh ſtont hertogh *Alexius*, die zich toen op *Korfu* bevond, over zoodanige verandering van zijnen ſchoonvader verſtelt, die gene beter uitkomſte zagh, als zijne toevlucht by *Willem*, koning van *Sicilie*, toen de maghtighſte onder de gebuurvorſten, en een gezwore vyant des Griekſchen Keizerrijks, te nemen.

Alexius kreeg van hem een talrijke vloot ſchepen, en ſtak daer mee tegen die van *Andronikus* in zee, en nam hem de ſtad *Durazzo*, op het vaſt lant, af. Daerna ſtak hy na het eilant *Korfu* over, met voornemen van in het binnenſte van Griekenlant te doorboren: maer de Korfioten beletten hem het landen, uit vreſe dat hertog *Alexius* eene krijgsbezetting van Sicilianen in hunne ſtad of veſting zou mogen leggen. Wel zonden zy hem ververſching van lijftoght en andere behoeften toe, met uitdrukking van hunne getrouheit tegen zijnen perzoon.

Van daer nam de hertogh zijnen koers na *Theſſalonika*, en zette het aldaer met de vloot.

Voorts dankte hy de krijgstroepen van koning *Willem* af, daer hy weinigh mee vergenoeght was: eensdeels dewijl zy liſtelijk met hem te werk gingen, en ten andere ter oorzake van de grote baldaet en ongebondentheit, die zy bedreven.

Namaels kreegh keizer *Andronikus* dezen hertogh *Alexius* gevangen; doch hoe en op wat wijze, wort by de ſchrijvers niet gedaght. Hy liet hem van zijn gezight beroven, en zond hem op een eilant van de Zwarte zee in ballingſchap, en deed zijne landen, als het eilant *Korfu*, *Etolie* en *Epirus*, van wege het Keizerrijk, door lantvooghden beſtieren. *Alexius* had by zijne gemalin *Irene*, eenen zoon, ook *Alexius* genoemt, gewonnen.

Alexius bleef aldaer gevangen, ter tijt toe Keizer *Andronikus* van den throon geſchopt, en *Iſaak Angelus* weer daer op geheven wiert, die hem uit de gevangkenis verloſte, en in zijne oude heerſchappye herſtelde.

De Korfioten ontfingen hunnen blinden vorſt met ongemene tekenen van genegentheit, en ruſten, tot byſtant van den Keizer tegen zekeren *Iſaak*, die op het eilant *Cyprus* opgeſtaen en aen het muiten geſlagen was, een groot getal van ſchepen toe, met de welke zy in zee ſtaken, om aen keizer *Angelus* den bewezen weldaet te vergelden. Maer namaels droegh hertogh *Alexius* zich ondankbaer en trouloos tegen den keizer.

In *Teſſalonika* leefde zeker *Andronikus*, zoon van *Alexius*, (dees was een broeder van hertog *Alexius*,) die, gelijk gezeit is, door zijn oom *Andronikus* om 't leven gebraght was, en altijt na d'erfenis haekte, welke hem met goet recht toequam.

Wel was hy rijk van middelen, maer had evenwel niet ſchatten genoech, om keizer *Iſaak Angelus* opentlijk den oorlogh aen te doen: ook vond hy niemant, daer hy zich op moght betrouwen.

Maer na Hertogh *Alexius* uit de gevangkenis gekomen was, rechte

dees *Andronikus* met hem een eetgespan tegen keizer *Angelus* aen,op toelegh van dien om 't leven te brengen. Doch de keizer, heimelijk van den aenslagh verwittight, deed *Andronikus* vatten, en de oogen uitsteken, en hertogh *Alexius* in een klooster voor zijn leven zetten.

Na dezen hertog *Alexius* bleef een zoon *Michael* na, die niet min trouloos, als de vader, en vol bedrog was: het welk namaels d'oorzake was, dat het Grieksche rijk in handen der Latynen quam.

Hy was een jongeling van groten geest, en leide zich, wanneer hy 's vaders hertoghdom van keizer *Isaak Angelus* niet kon verwerven, op zekeren aenslagh toe, die wonderlijk gelukkigh uitviel.

De Keizer had een eenigen broeder, met name *Alexius*, die van hem voor groot gelt uit handen der Turken gelost was. Dees *Alexius*, uit zucht om te heerschen, maekte met dezen blinden *Michael* vrientschap,en leide met hem op het leven van den keizer, zijne broeder, toe.

Wanneer dan de keizer op zekeren dagh, zonder schroom, in zijne kamer was, wiert hy van dezen *Michael* aengegrepen, en door snoo beleit van den broeder *Alexius* d'oogen uitgesteken, en in een zeer naeuwe kerker gesmeten.

Hy bestont het zelve aen *Alexius*, zoon des keizers, en niet boven de twalef jaren oud, te doen: maer dees ontsnapte, met hulpe van eenige vertrouwde vrienden, zijne handen, en begaf zich aenstonts te scheep na 't Weste. Voorts wierp zich de broeder *Alexius* tot keizer op, en gaf aen *Michael*, tot dankbaerheit voor den bewezen dienst, behalve *Korfu,Etolie* en *Epirus*,verscheide andere plaetsen en landen, met den titel van hertogh.

Maer niet langh bezat dees *Alexius* het Keizerrijk: want de jonge gevluchte *Alexius*, zoon van den gevangen keizer *Isaak Angelus*, keerde eerlang met de wapenen tegen den keizer weerom: het welk by dezen voorval ontstont. *Baudewijn*, graef van *Vlaenderen*, *Louys* van *Savoyen*, en andere heren en Wester Kristenen, waren op het jaer twalef hondert en acht, met een talrijk krijgsheir te *Venetien* gekomen, om tot bescherming van het Heilige lant te trekken, en dat den Ongelovigen afhandigh te maken. Maer dewijlze van schepen ontbloot waren, kregen zy van de Venetianen hondert en vijftigh tot bystant, onder beleit van hunnen hertogh *Dandolus*, met beding van eerst de stad *Zara* te zullen belegeren, welke tegen de Venetianen opgestaen was; maer daerna zouden zy d'overwinningen van 't Ooste half en half onder elkanderen deilen.

Wanneer de Bontgenoten voor *Zara* lagen, quam aldaer dees jonge *Alexius*, met brieven van keizer *Filippus* uit *Duitsland*, (daer hene hy getogen was, om bystant van hem te verwerven,) om zich onder hunne bescherming te begeven: met verzoek daer boven van den gevangen vader te verlossen,en weer in zijn rijk te herstellen.

Zy beloofden alle den jongen *Alexius* hunnen bystant, en zetten den koers ten dien einde na de stad *Konstantinopelen* toe: maer gekomen aen het eilant *Korfu*, wierden zy door hertogh *Michaël* heusch en beleefdelijk ontfangen: waer over zy van gedaghten zouden hebben begonnen te veranderen, indien zy hun woort niet gegeven hadden.

Hertogh *Michaël*, die het onweer wel te gemoet zagh, dat, na het t'onderbrengen van den opgeworpen keizer *Alexius*, al de last op zijnen hals zou aenkomen, begon onder de Latynsche soldaten, na hy met giften en geschenken hen vereert had, uit te strooien, dat het onbehoorelijk was, de wapenen, tegen de Ongelovigen toegerust, tot neerlaegh en schade der Kristenen te doen zwenken. Dies het beter zou zijn, eenen tot vrient te hebben, die de rijxstaf en wapenen in de hant had, als eenen, die gene vaste woonplaetse had, en om her zworf.

Door deze woorden zouden schier de Latynsche krijgsknechten aen het muiten zijn geslagen: want zy lieten zich verluiden, veel liever te rugh als

als verder voort te trekken: of wilden na *Ierusalem* altoos niet toe: maer op ernstig verzoek der oversten, en van den jongen *Alexius*, lieten zy zich gezeggen, en beloofden van nieuws den opgeworpen keizer *Alexius* uit het rijk te jagen.

Geweldigh moeide Hertogh *Michael* het vertrek der Latynen na *Konstantinopolen*, die den opgeworpen Keizer *Alexius* uit de stad dreven, en den ouden keizer *Isaak Angelus* uit de gevangkenis haelden, en in het rijk herstelden: doch dees overleed niet lang daerna. Na hem volgde de zoon *Alexius* in het rijk, maer wiert eerlang, door zekeren *Mirtillus*, onder wien de Grieken tegen hem opgestaen waren, gewurght.

De Latynen over dit snoo bedryf vergramt, namen de stad *Konstantinopolen*, na een fellen storm, in, en wierpen *Baudowyn*, graaf van *Vlaenderen*, tot eersten Keizer op. *Mirtillus* wiert vervolght, en in *Morea* achterhaelt, en met eene wrede doot gestraft. En alhoewel het Keizerrijk den Grieken ontnomen, en afhandigh gemaekt was, zoo wierd evenwel het eilant *Korfu* van de Griekfche heerschappye niet vervreemt.

Hertogh *Michael* bleef op den throon, en gewan by twee vrouwen, die hy gehad had, vier zoonen, als *Michael*, *Theodoor*, *Emanuel*, en *Konstantijn*. Aen *Michael* liet hy, na zijne doot, de heerschappye over, en had aen hem by zyne leven, dewyl hy hem beminde, het eilant *Korfu* gegeven. Dees vercierde de stad *Korfu* met treffelijke gebouwen, bouwde namaels, tot versterking der stad, het kasteel *S. Angelo*, versterkte den oort *Gardichio*, en andere plaetsen van belang, op het eilant.

Hy wiert eindelijk verradelijk om 't leven gebraght. Na hem volghde zijn derde zoon *Michael*, onder bescht en voogdyschap van zijnen broeder *Theodoor*: maer die dwong zynen neve met de moeder na *Morea* te vluchten: waerover hy volkome meester en heer van *Korfu*, *Epirus* en *Etolie* bleef.

Dees *Theodoor* was strytbaer, en deed den Latynen grote schade. Hy nam met een krygsheir van Korsioten, de stad *Thessalonika* in, en hechte aen zijne heerschappye een groot gedeelte van Griekenlant, tot aen *Kristopolis*. Doch hy wiert in een gevecht tegen *Assan*, vorst van *Bulgarie*, met zijn krygsheir overwonnen en gevangen genomen: maer raekte weer los; hoewel geblint door vorst *Assan*.

Na *Theodoor* weer by de zijnen gekeert was, deed hy *Michael*, zijn derden neve, weer uit *Morea* komen, en, tegen desselfs vermoeden, in zijn lantschappen herstellen, en gaf hem ten wyve *Theodora*, dochter van *Petraliffi Sebastokrator Iohannes*, luitenant kolonel van het krygsheir van Griekenlant. Hy nam zijn verblyf op 't eilant *Korfu*, omringde *Arta*, eene stad van *Epirus*, met muuren. Hy bouwde kerken, en stichte op het vast lant het kasteel van *Botrinto*: aen wiens poorte men noch zijnen naem leest. Hy was een weldadige en goetaerdige vorst; maer zoodanigh door liefde op zekere edele weduwvrouw verslingert, dat hy zijne eige gemalin *Theodora* en kinderen ten hove uitstiet: welke noch ten hedigen daghe, door haer vroom leven, van de volken van *Akarnanie* voor heiligh gehouden wort. Doch hy verstiet namaels deze byzit, en deed haer strengelijk straffen, ter oorzaak van zeker snoo bedryf: na hy by haer eenen zoon gewonnen had.

Eindelijk nam hy zijne gemalin *Theodora* weer tot zich, en leefde met haer in vrede, tot aen zijne doot.

Hy liet aen zijnen vierden en eerstgebooren zoon *Michael* het eilant *Korfu* na, beneffens andere landen, aen het eilant behorende.

Dees nam, tot bescherming en bewaernis van zijne landen, ten wyve *Maria*, dochter van *Theodoor Laskaris*, Keizer van 't ooste: by de welke hy twee dochters gewan, *Helena*, en *Anna*. D'eerste trouwde aen den prins of vorst van *Achaia*, en de laeste aen *Manfred*, koning van *Sicilie*.

Dees *Theodoor Laskari* deed zich Keizer noemen: alhoewel de stad *Konstantinopel* in handen der Latynen of Wester Kristenen was.

Keizer *Laskari* liet na zijne doot, tot

tot vooght van zijne twee onmondige zonen, zekeren *Michael Paleologus* na, die een weinigh te voore de waerdigheit van *Despota* bekomen had. Waer door ook Hertogh *Michiel* zich *Despota* van *Korfu*, *Etolie*, en *Epirus* deed noemen, om voorwendigop het rijk van zijnen schoonvader, en zwagers te maken.

Ten dien einde reghte hy met *Manfred*, koning van beide *Sicilien*, en met den vorst van *Achaia*, een verbont van oorlogh op, en viel met een sterk krygsheir in *Macedonie*: alwaer hy *Joannes Sebastokrator*, broeder van *Paleologus*, die noch sterker krygsheir by zich had, ontmoete.

Op bevel van *Sebastokrator* vervoegde zich des nachts een zeker krygsknecht listelijk in de tente van Hertogh *Michael*, en ried hem quansuis zijn leven met de vlucht te bergen, onder voorgeven, dat de vorst van *Achaia*, en de koning van *Sicilie* heimelijk zijnen vyanden de vrede aengeboden hadden, en hem ongetwyfelt in hunne handen zouden overleveren.

Hertogh *Michaël* gaf aenstonts geloof aen dezen overloper, en begaf zich op de vlucht, verzelt met een klein getal van zijne beste vrienden. Den zelven wegh sloegen niet lang daer na zijne kryghsknechten in, die zonder eenige orde de voetstappen van hunnen heer volghden.

Wanneer koning *Manfred* en de vorst van *Achaia* dit vernamen, stonden zy hier over geweldigh verstelt, en meenden van hunnen schoon-vader verraden te zijn: dies zy, niet wetende wat hen te doen stont, lichtelijk overwonnen wierden; blyvende de vorst van *Achaia* gevangen; maer koning *Manfred* ontquam het ter nauwer noot met de vlught.

Hertogh *Michaël*; die groot berou van zijnen misslagh had, zoght dien te verbeteren, en quam op nieuw met uitgeleze troepen van *Korfu*, *Epirus* en *Etolie*, tegen zijne vyanden te velde, en trok *Cesar Alexius*, een strytbaer kryghsoverste van *Paleologus*, te gemoet; dien hy, na een hert gevecht, gevangen nam, en geknevelt aen zijnen schoon-zoon *Manfred* zond. Eindelijk wiert het geschil en twist tusschen vorst *Michaël* en *Paleologus* bygeleit, die reeds het rijk voor zijne weezen, en onmondige kinderen van keizer *Theodoor Laskari* ingenomen had, met het uitdryven der Latynen, uit *Konstantinopolen*, die *Baudewyn*, hun laeste keizer in 't Ooste, volghden.

Maer Hertogh *Michaël* zond *Theodora*, zijne gemalin, tot meerder bevestiging der vrede, na *Konstantinopolen* aen Keizer *Paleologus*, om eenige nieuwigheden ontrent de grensscheidingen by te leggen, en een huwelijk tusschen *Anna*, nicht van den Keizer, en tusschen *Niceforus*, zijnen eerstgeboornen zoon, te sluiten. Het welk beide lichtelijk voortgang nam.

Des onaengezien ving keizer *Paleologus* den oorlogh tegen vorst *Michael* weer aen, die ook met zijn krygsheir op de grensen des rijks verscheen. Zoo men den Griekschen historieschryver *Niceforus* gelooven magh, zou de Keizer, zonder slagh te leveren, het ontmoeten van vorst *Michael* geschuwt hebben, als verschrikt door eene steert-sterre, die ontrent het Hemelsteken van den Stier verscheen.

Kort daer na quam hertog *Michael* te sterven, met nalaten van vier zonen: als *Niceforus*, *Michael*, en een wettigen of echten zoon *Johannes*, en een anderen *Johannes*, een onechte zoon: dien hy bovenmate beminde: waerom in desselfs uitterste wille zijne landen onder dezen eersten, en onder dezen laesten natuurlijken zoon verdeild waren. *Niceforus* vielen, benessens *oud Epirus*, vele andere landen, als ook d'eilanden *Korfu*, *Cefalonia* en *Ithaka* ten deele. Maer *Johannes* kreeg verscheide landen in *Thessalie*

Men zou voor wis niet konnen zeggen, of toen het eilant *Korfu* in 'er daet aen *Niceforus* bleef: of slechts alleenlijk met den titel: dewijl by eenige schrijvers gedagt wort, dat *Karel* koning van *Napels*, het innam, wanneer hy door *Baudewijn*, laeste Latijnsche Keizer van *Konstantinopolen*, en door *Paleologus* verjaeght tot bystant verzoght was. Want na dees *Karel Manfred*, koning van *Napels* en

Si-

Sicilie verslagen, zich van beide *Sicilien* en koningrijk van *Napels* meester gemaekt had, ruste eene vloot van hondert galeyen en twintigh schepen toe: behalve een ontallijke meenighte van kryghsknechten, tot bystant van *Baudewyn*: waer voor dees aen *Karel* beloofthad, hem tot navolger, in het keizerrijk te zullen maken.

Karel veroverde de stad *Durazzo*, op het vast lant van *Dalmatie* gelegen, en zond zijnen neve *Louys* van *Ansjou*, om het eilant *Korfu* in te nemen: derwaerts zich ook *Karel* zelf vervoeghde, en het zelve eilant, na lang tegen weer, veroverde.

d'Eilanders deden aen den zelven *Karel* hulde en manschap, en verworven, van hem, bevestiging van hunne voorrechten. Doch hy hield niet lang zijne belofte, maer veranderde zijne goedertierentheit in tierannye; dewyl hy den edelen hunne leengoederen afnam, en die aen vele Provençialen en Italianen gaf. Hy stelde op het eilant eenen *Baliuw* of * *Maestro Mastro*, beneffens drie rechters, om het recht met loutere en gemengde heerschappye te bedienen. Hy braght ook grote verandering in het stuk van kerkelijke zaken.

* Groot-Meester. Ziet pag. 107.

Na *Karel* behoorlijke krygsbezetting op het eilant gelaten had, trok hy tegen den Griekschen keizer *Paleologus* ten oorlogh, en nam hem *Lepanto*, *Patrazzo*, *Vonizza* en vele andere plaetsen, in *Morea*, af, en vele eilanden in *d'Archipel*.

Na de doot van dezen *Karel* trad de zoon, *Karel Zoppo*, in 's vaders plaetse. Wanneer dees, door beleit van andere zaken, zijne landen over zee na behoren niet kon gade slaen, maekte hy *Filippus*, prins van *Taranto*, en zijn halve broeder, (dien de vader *Karel*, by de dochter van keizer *Baudewyn*, zijn tweede vrouw, gewonnen had) heer van *Korfu* en van andere plaetsen, met onderwerping van leen.

Dees *Filippus* deed zich, uit kracht der erfenis van zijn groot-vader, van moeders zyde, keizer *Baudewyn*, ook keizer van *Konstantinopolen* noemen: gelijk dien titel ook zyne nazaten altyt zich hebben toegeeigent.

Wanneer d'Aragonesen, Venetianen en Genouesen een verbont met elkanderen hadden opgerecht, om dezen *Filippus* van het eilent *Korfu*, en uit zijne heerschappye te verdryven, waren de Korfuresen hem zeer getrou: waar voor hy hen ook van alle lasten ontsloegh. De Korfuresen, hier door aengemoedight, deden hem in zijne aenslagen tegen zijne vyanden groten bystant: waer door hy vele plaetsen veroverde, en een schrik van Griekenlant wiert.

Hy deed ook zijnen broeder *Karel* bystant, wanneer die met tachentigh galeyen, onder beleit van zijnen admirael *Ruggier Loira*, *Frederik*, koning van *Sicilie*, en zoon van koning *Peter*, op zee slagh leverde: in den welken hy den vyant versloeg, en hem dwong in een boot de vlucht te nemen, met achter laten van zestigh schepen: waer van twee en twintigh genomen, en d'andere in den gront geboort wierden.

Des volgenden jaers trok *Robert*, hertogh van *Kalabrien*, zoon van *Karel*, *Zoppo* na *Sicilie*, en maekte zich meester van de stad *Katania*. Maer hebbende de vloot met weinigh volk bezet gelaten, overrompelde de Sicilianen dezelve met hunne schepen.

Wanneer zy vernamen, dat *Filippus*, prins van *Taranto*, en heer van *Korfu*, tot bystant van zijnen neve *Robert*, van *Korfu* gekomen was, wendenze de stevens tegen hem, versloegen zijne vloot, en braghten hem gevangen op.

Filippus bleef gevangen ter tyt toe, dat *Karel* met *Fredrik*, koning van *Sicilie*, vrede had gemaekt, gevende hem zijne dochter, *Leonora* ten wyve, en het ryk tot een bruitschat.

Hier op wiert *Filippus* uit zijne gevangkenis ontslagen, die aen *Nikolaes Barbo*, de heerschappye of gebiet der zee gaf, met verbintenis van eene galey, op zijne onkoste, te houden, en in tyt van noot, zoo veel hem zou dunken tot bescherming des eilants vereischt te worden. In het zelve ampt volghde namaels *Vincent van Trani*: uit wien het adelijk geslagt

slagt van *Petretina*, op *Korfu*, zijnen oorsprong heeft.

Daer na overleed *Filippus*, en liet aen *Lodewijk*, zijnen eerstgeboornen zoon, het prinsdom van *Taranto*, en den titel van Keizer na; en aen *Robert*, zijn tweeden geboornen zoon, de heerlijkye of heerschappye van *Korfu*, met het gewonelijk vasaelschap of leenmanschap aen de krone van *Napels*: maer *Lodewijk* wiert, door het trouwen met *Johanna*, koningin van *Napels*, koningh van *Napels*, en *Robert* tot prins van *Taranto* ingehult.

Robert bestierde het eilant *Korfu*, tot groot behagen en vergenoeging des volks; maer sterf des jaers veertien hondert vier en dertigh, en liet de heerschappye aen zijnen eenigen zoon *Filippus* na.

Men vind niet anders gedenkwaerdighs van dezen *Filippus* gemelt, als een bul of geschrift, ter gunste van de Griekschegeestelijkheit, en van hare protapapa, verleent, op het jaer dertien hondert zeven en zestigh: waer by hy zijnen kapiteynen en dienaers van het eilant en de stad *Korfu* belast, dat zy den Griekschen protopapas der stad *Korfu* het recht van het kastijden en straffen der Grieksche priesters niet zouden ontnemen: maer hen dat laten behouden, gelijk zy het zelve sedert aller geheugenis her gehad hadden.

Hy verleende den Grieken eenige andere voorrechten. Hy had tot zijnen raetsheer *Kastel Romanopolo*, een Konstantinopolitaner, en aerdtsbisschop van *Korfu*: een man van grote geleertheit, en aenhangeling van den Roomschen Paus.

Dees *Filippus* titelt zich zelven in het bovengemelt geschrift, Keizer van *Konstantinopolen*, Despostata van *Romania*, en *Achaia*, en Prins van *Taranto*.

Filippus sterf op het negenste jaer zijner regering, zonder zonen of navolgers na te laten: waer door *Korfu* en andere Staten weer aen *Johanna*, koningin van *Napels*, vervielen. Reeds was *Lodewijk*, twede gemael van koningin *Johanna*, overleden, die, na de doot van haren derden gemael, *Jakob van Aragon*, aen *Otto*, hertog van *Bronswyk*, uit den Keizerlijken huize van *Saxen*, voor haer vierde gemael, trouwde.

Wanneer *Johanna* ondertusschen, door het verkiezen van eenen anderen Paus, ten spijt van Paus *Urbanus*, de Zeste, grote scheuring had veroorzaekt, zond *Lodewyk*, koning van *Hongaryen*, op verzoek van Paus *Urbanus*, *Karel Durazzo*, zoon van dien *Karel*, die te *Napels* gedoot was, met een sterk krijgsheir, in het koningrijk van *Napels*, om hem tot koning van *Napels*, in weerwrake van de doot van zijnen broeder *Andreas*, en tot spijt van koningin *Johanna*, op te werpen: gelijk hy alree te *Romen* tot koningh van *Napels* gekroont was. Want na *Johanna* met haren eersten gemael *Andreas*, zoon van *Hubert*, koning van *Hongarye*, en broeder van dezen *Lodewijk*, drie jaren geleeft had, deed zy hem met eenen zijde koorde, dewelke zy met hare eige handen gevlochten of geweven had, in *Kapoa* wurgen of ophangen.

Karel Durazzo nam de stad *Napels* in, en overwon *Otto* in een gevecht, en kreegh hem gevangen: gelijk ook binnen weinige dagen koningin *Johanna*, die, door raet van *Lodewyk*, koning van *Hongaryen*, gewurght wiert: dewijl zy op een zelve wijze haren tweden gemael *Andreas*, broeder van koning *Lodewijk*, had om 't leven doen brengen.

Geen beter eind nam dees *Karel*: want als, na de doot van den Hongarischen koning *Lodewyk*, de Hongaren hem tot de krone van *Hongaryen* geroepen hadden, wiert hy op een gastmael door de nagelate weduwe van *Lodewyk*, met vergif om 't leven gebraght: nalatende twee onmondige zonen, *Ladislaus* en *Johannes*. En aldus bleef zijne gemalin bestierster des koningrijks van *Napels*.

Toen verhief zich *Otto*, hertogh van *Bronswyk*, die uit de gevangkenis ontslagen was, en, weinig voor de heerschappye van eene vrouw vrezende, braght, met bystant van zijn parthyen en hulpgenoten (dier vele hy ten tijde had, wanneer hy met koningin *Johanna* regeerde) byna alle de landen onder zijn gebiet.

Wan-

Wanneer dan de Korfioten zagen, dat de maght van hunne opperhoofdige heren, tegenden aenval van *Otto van Bronswijk*, weinigh bestandig zoude zijn, en bewoogen door het quaet onthael der dienaren, dreven zy de Napelsse krijgsbezettingen en bevelhebbers uit, en keerden en herstelden zich in d'oude vryheit: het welk zy deden, naer men meent, om niet in handen van den gemelden Bronswijker te vervallen: wiens perzoon zy niet min haten, als voor desselfs gewelt gruwden.

Aldus schudde *Korfu*, dat van Koningen tot den staet van eene vrye republijk overgetreden, en daar na een wijle den Romeinen, en een wijle den Griekschen Keizeren onderworpen was, het koninglijke jok van den halse, en keerde weer tot haren voorigen vryen staet. Maer *Korfu* kon zich in alle manieren niet veel beschermen, dewijl het van zich zelf alleen, door het verminderen en verzwakken van desselfs krachten, tegen de genen, die hem zonder reden lage leiden, niet kon verdedigen: maer vond zich genootzaekt, zich onder bescherming van eenen ander te begeven.

Wel bleven de Korfioten, na de Napelsche krijgsbezettingen uit hunne grenspalen geweken waren, vry; maer niet gerust, naerdien vele Vorsten, zoo Grieken, als Italianen, gretigh na zoodanige brok, dezelve tragten op te slokken.

Midlerwijle de Korfuresen dus op de baren van de herkrege vryheit wankelbaer dobberden, smeten twee Ligurese of Genouese galeyen, onder beleit van *François Karrara*, een grote vyant van de Venetianen, krijgsvolken boven *Kassiopo* heimelijk te lande, met de welke zy de vesting en stad door een verrassing innamen. Doch de Korfuresen togen met een grote magt van krijgsvolk uit de hooftstad *Korfu*, en dreven de vyanden met gewapender hant daer weer uit.

Dit baerde evenwel in de herten der Korfuresen groot achterdogt, dewijl zy vreesden, dat die van *Genoua*, toen de maghtighste op zee, eenige nadelige toeleggen of aenslagen tegen hunne republijk zouden mogen brouwen. En des te meer, wanneer zy vernamen, dat, op aenraden van *Karrara*, nieuwe schepen met groten haest vervaerdight wierden. Waer uit zy niet anders konden vermoeden, als dat de Genouesen wilden weer om keren, om het werk, in weerwrake, te hervatten.

Dewijl daer en boven de Genouesen tegen de Venetianen, inzonderheit in de Levant, oorloghden, zoo kon men lichtelijk bevroeden, dat zy in alle maniere gezoght zouden hebben zich meester van een eilant te maken, waer van men geen bequamer als *Korfu*, tot de overvaert van hunne schepen en oorlogh vloten, vinden kon.

Deze en andere inzighten deden de Korfuresen overwegen en peinsen, hoe zy in een zelven tijt niet tot slaven zouden kunnen gemaekt worden, en zich tegen de aenvallers, die magtiger, als zy lieden waren, beschermen.

Weder tot de Koningen van Napels te lopen, was eene dwaesheit: want behalve zy, van dat tweespaltig rijk, genen behoorlijken bystant konden hebben, zoo hadden zy zich in handen van die genen overgegeven, die hun afvallen niet ongestraft zouden hebben gelaten.

Den Griekschen Keizer van Konstantinopolen in te roepen, was een zotheit: want dees, dewijl die zijne eyge nabygelege landen niet kon beschermen, zou qualijk bystant aen ver gelege plaetsen hebben konnen toezenden. Zich aen den eenen of anderen *Despoto* of Heer van Griekenlant (want Griekenlant stont toen onder zeven *Dispoten* of Heeren verdeelt, behalve de Keizer) zich over te geven, was zich in opentlijk gevaer te stellen, om andere, jaloers en nijdigh over den aenwas der maght van hunne lantgenoten, tot hun ondergang te lokken. Op de Genouesen hadden zy gene gedaghten, of dewijl die voor vyanden gehouden waren, of dewijl het gene voorzightigheit noch wijsheit zou zijn zich voor de bespringen der Venetianen, byna hunne gebuuren, bloot te stellen, die geduurighlijk tegen hen,

hen, om de glorye en heerschappye oorloghden.

De beste parthye dan, welke de Korfuresen, in zoodanige toestant en keer van zaken, wisten te kiezen, was zich tot de maght der republijk van Venetien te wenden, welke hun eilant tot onderpant kon nemen, en noit zou gedoogen, dat andere daer op nestelden, of het zelve in bezit namen, uit jaloersheit van deze heerschappye en gebiet op d'Adriatische Zee.

En alhoewel zy toen geen besluit over eenige zake namen, zoo spraken zy evenwel eenighzins daer van met *Johannes Penesasco*, Konsul van de Venetiaensche natie in *Korfu*, die ook daer over aen den Dogo en Raet van *Venetien* schreef. De brief quam ten dien tijde in handen der Venetiaensche raetsheren, wanneer die grotelix hunne gedaghten lieten gaen over het handadig bedrijf van *Karrara* tegen *Korfu*, en over de tegenwoordige toerusting der Genouesen, op toeleg, zoo men zeide, om dit eilant te bemaghtigen: waer van zy hun wapenkamer en zetel des oorloghs maken konden, als bequaem om den oorlog in 't Ooste en Weste voort te zetten.

De Venetianen, die het zelve ook wel beoogden, sloegen niet alleenlijk den eersten toelegh van de Korfuresen, (gelijk zy daer van door den Konsul verwittight waren,) niet af; maer namen ook het werk met zoodanigen yver by der hant, dat zy aenstonts aen *Johannes Miani* *, (by andere, als *Paulo Morisini*, qualijk *Johannes Ciurano* genoemt) generael van de golf van *Venetien*, last toezonden, om eene zake van zoo groten belang, met de Korfuresen, ten gewenschten einde te brengen, en op behoorlijke en billijke voorwaerden en bedingen d'op- en overdraght des eilants van de Korfuresen te bekomen, ten einde dat onder hunne bescherming te nemen.

* Of Manni.

Hier op begaf zich aenstonts *Miani* na *Korfu*, en maekte aldaer in den raet zijnen toegezonden last, en de grote genegentheit der Venetianen, tot het beschermen en verdedigen des eilants, *Korfu* bekent. Hy hield hen ook de trotsheit en hoogdraventheit der Genouesen te voore, en het handelen van hun onderdanen, als slaven: en stelde hen de rampen en onheilen voor oogen, die zouden kunnen ontstaen, wanneer het eilant onder dier maght quam.

Wanneer dan *Miani* uit de vergadering getreden was, begonnen de Korfuresche raetsheren zijne redenen te overwegen. Na zy dezelve voor krachtigh en bondigh gekeurt hadden, wiert door orde van eenen der raetsheren, die het Gemeen bestierden, de zake in omvrage gebragt, en eindelijk met volheit van stemmen, besloten het eilant en de stad *Korfu* aen de Venetianen over te geven: mits behoudende de oude privileedjen en voorrechten, hen door de oude Griekse heren, en daer na door koning *Karel* d'eerste en twede, en door de twee *Filippen*, door *Robert*, en door koningin *Johanna* verleent: die alle in hun kragt zouden moeten blijven.

Miani, zijnde van nieuws weer ter vergadering gebragt, beloofde niet alleenlijk het onderhouden en beschermen der oude privileedjen; maer gaf hope, dat die ook door den Staet van Venetien noch zouden vermeerdert worden, tot groote vreughde, en met een uitbersten van *Viva Viva*, des volks; dat te voore, uit vreze voor de vyanden, byna half doot van schrik was.

Op den twintigsten dan van Bloeimaent, des jaers veertien hondert zes en tachentig, (ten zelven dage van het getroffen verdrag,) wiert de standaert of vane van *S. Mark*, het wapen der Venetianen, boven de raetkamer (of *Loggia del Consiglio*) opgesteken.

De Korfuresen vaerdighden, hier op, vijf gezanten na *Venetien* af, zoo om den eet van getrouheit aen den Dogo, of Hertog, en raet van *Venetien* te doen, als om bevestiging en bekrachtiging der punten, met *Miani* verdragen, te bekomen.

De gezanten waren, *Peter*, hooftman des krijgsvolks, *Ricchart van Altavilla*, *Johannes di Alessio Cavassila*, notaris, *Antoni di Henriko*, en Graef *Nikolaes Vrauagnoto*. Hen wiert een volmaghtbrief, tot uitvoering des werks aen de Ve-

Venetianen, in het Italiaensch by brieve verleent: waer van het voornaemste op dezen zin in 't Nederduitsch uitkomt.

In den name onses Heeren Jesus Christus. Amen.

IN *het jaer van zijne geboorte* 1286, *regerende, in de stad en op het eilant Korfu, de beroemde en deurluchtige heerschappy der Algemeenheit van Venetien, op het eerste jaer van den acht en twintigsten dagh van Bloeimaent.*

Wy Hendriko di Castro Korfiot, jaerlixe rechter, Johannes Benedikt de Theano, openbaer notaris, van koninglijken gezag, in de stad en eilant Korfu, en ondergeschreve getuigen, (hier toe byzonderlijk geroepen en gebeden,) belijden, verklaren, maken bekent en getuigen opentlijk, door dit tegenwoordigh geschrift, dat op den tegenwoordigen dagh, d' Algemeenheit en de luiden van de stad van Korfu, of wel het grootste gedeelte van die, op de plaetse, daer zy gewonelijk plegen te vergaderen, om hun zaken te verhandelen en verrichten, hebben voor ons, met gemeen goetvinden, en eenparige stemme, besloten, te willen met de hertoglijke uitstekentheit en raet der beroemde Algemeenheit van Venetien, vele zaken verhandelen, beschikken en volvoeren. En dewijl d' Algemeenheit van Korfu, by het bestier van zoodanige handelingen, niet kan tegenwoordigh zijn, zoo heeft dezelve Peter, hopman des krijgsvolks, Ricchard di Altavilla, Johannes di Alessio Cavassila, notaris, Antonis di Henriko, en graef Nikolaes Vrauagnoto, tot hunne ware, wettige en achtbaren pensionarisen, gevolmachtighden, handelaers en beschermers, in het verhandelen van zekere zaken, en tot bezondere Nuncien of afgezanten, gekoren en gemaekt, om zich te kunnen begeven en vertonen, met den naem van pensionarisen en gevolmachtighden, voor de voeten van de gemelde Dogo of hertogh, of aen iemant anders, en alle de zaken ootmoedigh te verzoeken, en verwerven, die in de bezegelde punten begrepen, en hen door de voorzeide Algemeenheit van Korfu overgelevert zijn. En byzonderlyk wort den zelven pensionarisen belast, te verzoeken brieven, privileedjen, bevelen, gunsten, genotten, en voorts al het geen de Algemeenheit van Korfu zelve zou kunnen en moeten doen, by aldien zy daer tegenwoordigh was. Beloovende dezelve Algemeenheit voor vast en onverbrekelijk te houden, het geen door de pensionarisen en gevolmachtighden of van iemant hunner zal gedaen en verdragen zijn, &c.

Voor het vertrek der gezanten, vergaderden de Korfuresen op nieu, en achten oirbaer en dienstig te zijn, zoo om *Hopman, Johannes Mani*, te begunstigen, (die de voornaemste aendrijver van het werk was,) als om de zake aen de republijk van *Venetien* smakelijk te maken, den zelven *Mani* tot *Bailo* voor eenen tijt, en tot *Maestro Massaro*, (dat is, grootste of opperste meester,) te verkiezen, met gezagh van loutere en gemengde heerschappy, en met maght van den zwaerde: beneffens alle andere behoorlijke rechtsgebieden, tot nader orde van den Dogo of hertog en raet van *Venetien*.

Hier toe wiert *Mani*, door den Algemeenheit van *Korfu*, een bevelbrief verleent, dien wy hier, voor het merkwaerdigste gedeelte, uit het Italiaensch in 't Nederduitsch zullen laten volgen: als behelsende de oorzake van het overgeven des eilants aen de Venetianen, met ondertekeningh van twalef voorname Korfuresen.

In den name onses Heeren Iesus Christus. Amen.

IN *den jare van zijne geboorte dertien hondert zes en tachentigh, met wil van de edelen, en het eilant Korfu, regerende de beruchte heerschappye der stad van Venetien, op het eerste jaer, den negenden dagh van Zomermaent.*

Wy Anastagio Fiomako, jaerlixe rechter van Korfu, en Johannes Benedikt van Theano, openbare notaris van de stad en het eilant Korfu van koninglijken gezag, belijden, erkennen en maken bekent door dit tegenwoordig geschrift, dat ten voorn. dage, zijnde, op het luiden van de klok, d' Algemeenheit, of wel het grootste en gezontste gedeelte daer van, op de gewonelijke plaetse vergaderd, alwaer zy andere male tot het verrichten van zaken, plagh te vergaderen, door haren burger Johannes di Alessio Kavassila, openbaer heeft doen verkundigen,

,, ſtonts gemaekt door de hant van *Jo-*
,, *hannes Benedikt van Theano*, open-
,, baer notaris van dezelve ſtad en ei-
,, lant, en door my ondergeſchreven
,, notaris gezien en gelezen. Derhal-
,, ve hebben de gemelde Algemeen-
,, heit, en de luiden der ſtad en ei-
,, lant voornoemt, tot eene eeuwige
,, gedachtenis, en verzekering en be-
,, krachting der dingen voornoemt, in
,, tegenwoordigheit van *D. D. Antonis*
,, *Venerio*, door Gods genade beruchte
,, hertog van *Venetien*, en van zijne ra-
,, den, d'edele mannen, *Peter*, hooft
,, des krijgsvolks, *Rizzard van Altavil-*
,, *la*, *Johannes Aleſſius Cavaſſila*, no-
,, taris, *Antonis di Henriko*, en graef
,, *Nikolaes Vrauagnoto*, voor hunne pen-
,, ſionariſen, voorzorgers, handelaers,
,, uitrechters, verdedigers, en byzon-
,, dere Nuncien of afgezanten van
,, hen en van de ſtad en eilant, gezon-
,, den, om byzonderlijk en nament-
,, lijk, uit dier name, in de namen
,, van alle en een iegelijk menſch,
,, en van d'Algemenheit der gemelde
,, ſtad en eilant *Korfu*, en van d'erfgena-
,, men en nazaten, aen de gemelde her-
,, toglijke uitſtekentheit manſchap,
,, en den eet van behoorlijke trouheit
,, te doen, en om eenige andere pun-
,, ten te verzoeken, en van de hertog-
,, lijke weldadigheit uit eene byzon-
,, dere gunſte te bezorgen: als blijkt
,, uit eenen brief der penſionariſen,
,, daer van gemaekt, geſchreven met
,, de hant van *Johannes Benedikt van*
,, *Theano*, openbaer notaris in de zelve
,, ſtad en op het eilant, op het jaer
,, voorſchreven, en op den 28ſten dag
,, van Bloeimaent, door den zelven
,, notaris gezien en gelezen.

Wanneer dan voor den hertogh van *Venetien*, en voor zijne raetsheeren, de penſionariſen en gevolmaghtighden voornoemt eerbiedelijk verſchenen waren, deden zy in alle maniere, vorm, en rechten, op het zeggen van den hertogh, en op bevel van den raet van *Venetien*, uit den naem en in de plaetſe van hen, en van het Gemeen van *Venetien* en van hunne navolgers, aen d'Evangelien boeken, met het ſchrift aen te raken, manſchap en den eet van getrouheit.

Welke manſchap en eet de hertog zelf, en de raet, voor zich, en voor het Gemeen van *Venetien* en voor hunne navolgers, goetwilliglijk en blijdelijk aennamen en aenvaerden, traghtende altijt d'Algemeenheit en luiden der ſtad en eilant *Korfu*, en hunne navolgers, voor hunne zeer lieve en getrouwe onderdanen te hebben, houden en handelen.

Daer en boven beloofden de hertog en raet aen d'Algemeenheit en aen de luiden van de ſtad en eilant *Korfu* voor hen en voor hunne nakomelingen de ondergeſchreve verdragh-punten.

Eerſtelijk beloofden de Hertog en raet van *Venetien* alle, en ieder inwoonder van de ſtad en eilant *Korfu*, met het ganſch eilant, landen, kaſtelen, vlekken en onderhorige plaetſen, onder hun gebiet en beſcherming altijt te nemen, houden en regeren, hen te beſchermen en verdedigen: ook de gemelde ſtad en eilant, kaſtelen en deſſelfs plaetſen, noit aen eenigen Heer, of aen eenigh Gemeen-beſt, of aen den eenen of anderen Groten, of Prins des aertbodems wegh te ſchenken, vervreemden, verkopen, of verwiſſelen, op eenige wijze, of uit eenige oorzake, of onder eenige titel of ſchijn.

Alle menſchen, die waren of woonden in de ſtad of op het eilant *Korfu*, ten tijde, wanneer *Johannes Mani* voornoemt, uit den naem van den Hertog van *Venetien*, dezelve vredelijk bezeten had, zouden alle de huizen, landen, velden, akkers, wijnbergen, baronyen, en leengoederen (beneffens dier leenmannen en boeren) en der zelver alle andere roerende en onroerende goederen hebben, houden en vredelijk bezitten, die zy recht en rechtvaerdighlijk hadden, hielden en bezaten: als ook die goede gewoonten en willekeuren behouden, welke zy by ouds gehad hadden, als of ze van nieuws vergunt waren.

Tot voorkomingh en weghnemingh van geſchillen, pleitzaken, krakelen en dingtalen, en by gevolg, d'oorzake en ſtoffe der onkoſten, zouden de regeerders, zoo tegen-

genwoordige, als die in der tijt zouden zijn, het richthuis van *Korfu* ſtieren, en voor eenen ieder het recht handhaven, zoo in burgerlijke als lijfſtrafbare zaken, na de wijze en gewoonte der ſtad *Venetien*: hoewel nochtans in dier wijze, dat de jaerlixe richters der ſtad *Korfu*, zoo die toen tegenwoordig waren, als in der tijt geweeſt waren, en moeſten zijn, by de regeerders der Venetianen, en in voorvallende zaken, zouden zeggen, en raetplegen, als hen recht zou dunken, en na reden te behoren. Maer de uitſprake en uitvoering, zoo van burgerlijke, als lijfſtrafbare zaken, zouden daerna beneffens in 't goetdunken en wille der gemelde regeerders blijven en zijn: behoudens altijt het beroep, zoo in burgerlijke als lijfſtrafbare zaken, voor den gene, die zoude meinen eenigzins door de regeerders voornoemt bezwaert te zijn: die gehouden zouden zijn, ten verzoeke van parthye, welke zou willen van het uitgeſproke vonnis zich beroepen, binnen den derden dagh, na zy door de gemelde parthye zouden verzoght zijn, alle de ſchriften en bedrijven, in de gemelde zaken voorgevallen, onder hun zegel, over te geven, op pene van vijf hondert perpiren: gelijk in alle de landen en ſteden van de heerſchappye der Venetianen onderhouden wert.

De Baronnen van *Korfu* zouden aen den Dogo (of Hertog) en Raet van *Venetien*, of aen hunne regeerders, dienſten voor de leengoederen of cavallaryen, met paerden, die volſtaen konden, en bequaem ten oorlogh waren, na welgevallen der gemelde regeerders, moeten doen.

Dit was d'inhout der voornaemſte verdragh-punten, door den Hertogh van *Venetien*, by brieve aen de Korfureſen verleent. Des hertoghs brief, op perkement geſchreven, was met een bul van gout bezegelt, en wiert den gezanten aldus overgelevert.

De Korfureſen behielden de voornaemſte privileedjen en voorrechten, hen door de Griekſche keizers, door beide koningen *Karels*, door de beide koningen *Filippen*, door koning *Robert*, en door koningin *Johanna*, verleent.

Maer voor het vertrek der gezanten, ſtonden zy, uit den naem van d'Algemeenheit van *Korfu*, aen het Gemeen van *Venetien* het *beneficio del Fiſco*, dat is, d'inkomſte van 's lants ſchatkiſt of boeten, af, met verbintenis daer en tegen, van de muuren van hunne ſtad te doen vermaken, en het genot tot aen andere cieraedjen van dezelve te beſteden.

Het geen de Korfureſen met *Miani* verdragen hadden, wiert hen mildelijk toegeſtaen: waer van daer na in des Hertogen paleis openbare afkundiging of verklaring gemaekt wiert, in 't byzijn van *Raphael di Karacin*, groot Kanzellier, *Johannes van Vito*, *Deſiderio Succo*, en andere: hoewel het voorgedagt privileedje of Hertoghs brief alleen door *Leonardi Arroballi* beveſtigt was, die het door bevel van den hertog en zijne raden geſchreven had.

Tot bevelhebber of opperhooft des eilants, wiert, met vergenoeging en behagen der gezanten, door den hertog en raet van *Venetien*, *Marino Malipiero* gekoren, en aen den zelven de titel van Bailo en proveditore generael gegeven. Uit oorzake zoodanige waerdigheit van de Korfureſen zelfs begeert was, als die van ouds gewent waren onder eenen Bailo te ſtaen, door d'Anguinen aldaer ingevoert, wanneer die op het eilant heerſchten.

De Proveditor *Marino Malipiero* en de vijf gezanten trokken te gelijk uit *Venetien*, en landen binnen weinig dagen aen de ſtad *Korfu*: alwaer zy met ongemeen gejuigh en grote blyſchap, door al de ſtedelingen en eilanders, ontfangen wierden.

Malipiero belaſte, op verzoek van het * Gemeen van *Korfu*, dat al de genen, die eenige goederen van de * Algemeinheit hadden, binnen den tijt van een jaer daer van kennis zouden geven, en aen de zelve te herſtellen, aen de welke die met recht behoorden. Het welk voor zommigen zeer hert te verduwen viel: want eenigen hadden, wanneer het eilant zich van de heerſchappye der koningen van *Napels* ontrokken had, en zonder opperhooft was, uit eige maght vele vaſte goederen aengeſlagen,

* Commune.

* Communita.

gen, die aen d'Algemeenheit behoorden.

Deze wanorde duurde tot aen het jaer dertien hondert zeven en tachentigh, als wanneer de Raet van *Korfu*, door zijne afgezanten den Bailo van zoodanige wanorde deed verwittigen: hoewel het niet al aen d'Algemeenheit bleef: want zommige goederen wierden aen de ſtedelingen die het verdient hadden, voor de moeite ten dienſte des vaderlants, bewezen en toegeſtaen.

Dewijl nu tot het vermaken der muuren, en tot andere nootwendige dingen der ſtad, niet genoech was, maer te kort ſchoot, het geen de Dogo of Hertog en ſtaet van *Venetien* uit het eilant trok, zoo ſtonden de Korfioten, uit vrye wille, de tollen van de in en uitgaende koopwaren af: waer van twee ten hondert betaelt wierden, die ten einde des jaers vele duizenden van *Scudi* bedroegen.

Oorlog in d'onderhorige landen der Korfureſen.

De Korfioten bleven in vrede tot aen het jaer veertien hondert en een: alhoewel de Venetianen, hunne overheden, met de *Karrari* van *Padua* in oorlogh waer: nu alleen, en dan met byſtant van *Galeazzo Viſconti*, hertogh van *Milanen*. Maer op het jaer 1441 deed *Tommaſo Komone*, *Deſpoto* van *Giaina*, hen den oorlogh aen: want dees, uit zught van zijnen ſtaet te vergroten, viel met een ſterk krijgsheir in de lantpalen der Korfioten, op het vaſt lant na *Epirus* of *Albanie* toe, en verdelgde alles te vuur en te zwaerde. De Korfioten, des verwittigt, braghten een leger van tien duizent ſoldaten op de been, en leverde *Tommaſo* ſlagh, en dreven hem met zijn volk op de vlught. Waer op aenſtonts de verlore plaetſe door de Korfioten weer ingenomen wierden, die daer en boven in het lant van *Tommaſo* vielen, en *Saiada*, de voornaemſte ſtad, en te gelijk het kaſteel belegerden en veroverden, en den krijghsknechten ten roof over gaven. Daer na ſloegen zy hun leger onder de ſtad *Parga* neer, en dwongen de zelve, na verſcheide ſtormen daer op gedaen te hebben, tot overgift, tot groot leetwezen van *Bongo* of *Gibeis*, die daer heer van was. Voorts trokken zy verder het lant in, en braghten het tot aen *Fanari* t'onder, dat zy veroverden; hoewel met verlies van twee duizent mannen, die ten dele op het velt, en ten dele in het beſtormen des kaſteels te ſneuvelen quamen. Hier op togen de Korfioten, na krijgsbezettingen op de grenzen gelaten te hebben, weer na het eilant *Korfu*.

Op het jaer veertien hondert ſterf de Dogo of Hertogh van *Venetien Antonio Veniero*, na eene regering van achtien jaren.

Vergeefſe aenſlag der Genoueſen op Korfu.

Wanneer op het jaer veertien hondert en drie en twintigh de Genoueſe galeyen, en andere ſchepen, die het na *Syrie* of *Paleſtyn*, onder beleit van *Bucinardo*, een François, gemunt hadden, voorby de Kaep des eilants van *Korfu* (die na *Puglia* of *Italie* toeziet) voeren, ſmeten d'opperhoofden, 't zy uit ſchimp of ſmaet van de Korfioten, dewijl die zich aen de Venetianen hadden overgegeven, of uit begeerte van zich met roof te verrijken, tien duizent ſoldaten te lande, die zich door het lant verſpreiden, en het zelve plonderden. Daerna omringhden zy gezamentlijk het ſterk kaſteel van *S. Angelo*, achtien Italiaenſche mijlen van de ſtad *Korfu* gelegen, met een beleg. En alhoewel de plaetſe zeer ſterk was, en onder beſcherm van eenen ſtrijtbaren hopman, geboortigh van *Korfu*, met krijgsbezetting bewaert wiert: (gelijk aldaer altijt gewoonelijk een hopman zijn verblijf heeft, zonder van daer te vertrekken voor de tijt van zijnen dienſt uit is) zoo zoude zelve evenwel lichtelijk, indien geen byſtant gekomen was, in 's vyants handen vervallen zijn.

Maer de huisluiden, des verwittigt, togen in groten getale na de Genoueſen toe, en troffen een ſterken troep by *Caſale* (of vlek) *di Caſades* aen, dien zy alle ter neer matſten. Daerna baerden zy onder de anderen, die de veſting van *S. Angelo* omringden, zoodanigen neerlaegh, dat *Bucinardo* met eenige weinigen, die met hem de vlught namen, gedwongen wiert zich weer te ſcheep te begeven, en na *Genua* te keren, in plaetſe van na *Paleſtyn* te varen: naerdien zyne vloot door

door den geleden neerlaegh, van volk ontbloot was.

Plonderen der Genouesen op Korfu.

Wanneer op het jaer veertien hondert en twee en dertigh, tusschen de Genouesen en koningh van *Aragon*, (dat de Venetianen beschermden,) oorlogh ontstaen was, staken de Genouesen, met tien grote schepen, zeven galeyen en andere kleinder schepen, behalve acht duizent voetknechten tot het landen, onder beleit van den admirael *Ambrosius Spinola*, in d'Egeesche zee, en verwoesten en plonderden de zeekusten. Van daer wenden zy hunne steven na de *Ionische* zee, en bedreven op alle de zeestranden grote wreetheit en moetwil. Zelf het eilant *Korfu* was van die rampen niet bevrijt: dewijl de Genouesen te lande traden, en de landeryen plonderden, zonder evenwel eenige bemuurde of vaste plaetsen in te nemen: want de Korfuresen togen tegen hen uit, en ontweligden hen, die hier en daer verstrooit waren, niet alleenlijk den bekomen roof; maer doden ook zommigen, en namen zommigen gevangen. Waer over de admirael *Spinola* genootzaekt wiert zich tot vluchten op de schepen te begeven: doch wiert door *Silvester Morosini*, die met tien galeyen, van wegen de Venetianen, den Korfioten tot bystant gekomen was, vervolght.

Vruchteloos beleg der stad Korfu, door den Turkschen Keizer Soliman.

Op het jaer vijftien hondert vijf en dertig wierd de stad *Korfu*, door den Turkschen Keizer *Soliman*, den tijt van vijftien dagen, zeer sterk belegert en bestormt, dat aldus by gekomen was, en vruchteloos toeging.

Midlerwijle *Soliman* te lande tegen de Cimmerioten, (die zich op zeer hoge bergen in *Dalmatie* onthielden,) om hen te verdelgen, over het beschadigen van zijne onderdanen streed, en zijne vloot te water tegen *Napoli*, dat onder keizer *Karel* de Vijfde stond, oorloghde, ontmoete een Turksche vaertuig, geladen met lijftoght, eene Dalmatise galei, die, ten teken van gehoorzaemheit, volgens gebruik, niet wilde strijken: waer over dezelve, door de galey, met het schieten uit grof geschut, te gronde geboort wiert.

Te vore was d'oorloghs vloot van keizer *Soliman* dicht langs de kust van het eilant en de stad *Korfu* verschenen, en dede al het geschut, ten teken van vrientschap, voor het kasteel losbranden: daer op die uit het kasteel den Turken desgelijx begroeten.

Over het verlies van dit vaertuig wiert Keizer *Soliman*, wanneer hem dat ter oore quam, met een grote woede van gramschap tegen de Venetianen ontsteken, hoewel hy dezelve voor dien tijt niet liet blijken; uit oorzake het hem niet geraden docht, zich opentlijk voor vyant tegen de Venetianen te verklaren: want hy had zijne krijgsmagten, door den oorlog tegen de Cimmerioten en Keizer Karel, niet by een; maer op verscheide plaetsen verspreit leggen. Ook bemerkte en bespeurde *Soliman* wel, dat het toen geen tijt was, de vrede met de Venetianen te breken: naerdien d'admirael *Pesaro* hem allen toevoer en bystant zou belet hebben, die alle daeghs, uit vele gewesten van zijn rijk, tot hem door het kanael van *Korfu* quamen: waer door hy van lijftoght en volk zou berooft geworden zijn.

Hier over zond hy *Janus Bei* aen *Pesaro*, met twee galeyen, en eene fust, om hem te verzoeken, dat hy het beschadigen van zijne schepen niet wilde gedogen; terwijl die, op steun der vrede, welke hy beloofde t'onderhouden, onbeschroomdelijk door zee voeren. Ook zou het, zijns bedunkens, niet betamelijk noch redelijk zijn, dat door baldaet en ongebondentheit van eenen bevelhebber, vuur van eenige tweedraght tusschen de Venetianen, zijne vrienden en bontgenooten, zou gestookt worden.

Met zoodanigen berigt en bescheit vertrok *Janus Bei*; maer ontmoete in het kanael van *Korfu* vier Venetiaensche galeassen: waer voor hy, dewijl die hem nazetten, na het strant van *Cimmero* vlugte, en aldaer met zijn volk te lande stapte: maer hy wiert door de Cimmerioten gevangen genomen, en het volk ter neer gehouwen.

Grotelix mishaeghde deze voorval den admirael *Pesaro*, dewijl hy wel bevroede, dat *Soliman* daer over boven mate misnoeght zou zijn. Die

vaerdighde hy *Francesco Zeno* met twee galeyen af, om *Janus Bei* met gelt uit handen der Cimmerioten te verlossen, en zond dien, zoo dra hy verlost was, aen Keizer *Soliman*, met ontschuldiging van den voorgevallen daet: waer mee *Soliman* voor eenen tijt zich scheen vergenoecht en te vrede te houden.

Hy riep den Bailo *Kanale* tot zich, en wilde eenen perzoon na *Korfu* gezonden hebben, om bescheidelijk de waerheit van den voorval t'onderstaen. Deze last en zorge wiert *Alessandro Orsino* aenbevolen, die op 't best, als hy kon, bericht daer van nam, ter gunste der Kristenen.

Doch Keizer *Soliman* greep een nieuw misnoegen tegen de Venetianen op, uit een betrouwen van dat de Venetianen Keizer *Karel* de Vijfde, (met wien *Soliman* toen in oorlogh was) onder de hant begunstighden en stijfden.

Andreas Doria, admirael van Keizer *Karel*, veroverde, in het varen door zee, naby het eilant *Korfu*, boven *Capo Bianco*, een uithoek des eilants, tien schirazzen, die, met lijftoght geladen, van *Alexandria* na het Turksch leger quamen varen.

Barbarosso deed zijn best, om den Admirael *Doria*, (die met zijne vermaekte galeyen weer van *Messina* gekeert was) op te zoeken: maer wanneer hy hem niet kon vinden, zette hy zijnen koers weer na *Valona* toe, om de orde van Keizer *Soliman* by te wonen. In het weeromkeren trof *Barbarossa* de Venetiaense vloot aen, welke, op bevel van den admirael *Pesara*, het vechten zoght te schuwen, om den Turken gene gelegentheit te geven van met reden te doen, dat zy door een louter vermoeden bestonden te doen. En alhoewel de Turken eenige schade in de achterhoede der Venetiaensche vloot deden, zoo stelden de Venetianen zich daer niet tegen, maer lieten het ongemerkt doorgaen.

En schoon de Venetianen aen het bedrijf van *Doria* de hant niet geboden hadden, zoo beelde zich evenwel Keizer *Soliman* in, dewijl dat in de zee der Venetianen, en dicht onder hun lant geschiet was, dat de Staet van *Venetien* met *Doria*, admirael van Keizer *Karel*, en by gevolg met Keizer *Karel* zelven, heimelijk verstant moste hebben. *Soliman* wiert ook niet weinig in dit zijn gevoelen gestijft en bevestight door zekeren voorval van eene galeas, die door *Bassan Rais* gevoert, en na hem toegeschikt was: want komende des nachts in de voorste schepen van de vloot, onder beleit van *Alexander Kontarini*, te vervallen, zonder zeilen te willen strijken, wiert dezelve verovert, met sneuvelen van drie hondert Janitzers, die daer op waren.

Eindelijk baerde ook het snoo beleit van *Andreas Doria* groot misnoegen en achterdoght in Keizer *Soliman*, die den Staet van *Venetien* in een moeielijken oorlogh zoght te wikkelen, om zijnen koningh, keizer *Karel*, daer van te bevrijden en ontslaen.

Doria dan ziende, dat de Venetianen zich in alle voorvallen, tusschen de beide Keizers, de Duitse en Turksche, onzijdigh wilden houden, om niet de wapenen op den hals te halen, die tegen andere gesmeet waren, schreef een verdichten brief aen den Admirael *Pesaro*, en deed dien listelijk in handen van Keizer *Soliman* vervallen: die inhield, hoe nu de tijt gekomen was, om de Turksche magt, met gezamer krachten, te dempen: daer tegen Keizer *Soliman* niet op zou mogen: beneffens vele diergelijke ontwerpen, die het heimelijk verstant tusschen de twee Keizersche admiralen, *Doria* en *Pesaro*, in schijn deden blijken en openbaren.

Een vont, die den toelegh van *Doria* deed voortgang nemen, met den Staet van *Venetien* eerst in misvertrouwen, en daerna in den oorlogh met *Soliman* te wikkelen, die, door het ongelukkigh krijgsbeleit van zijn volk, in het koningrijk van *Napels*, reeds vaerdigh stont om op te breken, en na *Konstantinopolen* te keren.

Soliman, wanneer hy de trouloosheit der Venetianen in dezen verdichten brief vond uitgedrukt, verviel daer door tot zoodanige woede, dat hy aenstonts beval de vrede met de Venetianen te breken: alhoewel hy zijn woort aen den Bailo

Ka-

Kanale gegeven had, van zich niet eer te zullen bewegen, voor *Alessandro Orsino* zou weerom gekomen zijn, die allen oogenblik verwagt wiert.

Hy belaste dan allen zijnen krijgsoversten, zoo van het lant- als waterheir, te *Valona*, eene stad op de kust van *Dalmatie*, by een te komen: alwaer zy de wapenschole wilden oprechten, en deed aldaer het heir monsteren.

Soliman trok zelf in perzone na die plaetse: van waer hy *Ariadena Barbarossa*, de voornaemste ophitser en aenleider des oorlogs, met de schepen na het kanael van *Korfu* deed oversteken; die, in het varen voorby het kasteel van *Korfu* eene eerscheut deed: daer op die van het kasteel hem weer desgelijx begroeten.

Soliman, zo dra *Barbarossa* by hem gekomen was, deed den krijgsraet vergaderen: waer in *Ajas Bassa* altijt sterk dreef, dat men met de Venetianen de vrede niet behoorde te breken, om aen het Ottomansche rijk gene meer nieuwe vyanden te maken. Maer *Janus Bei* en *Barbarossa* wisten, met de schult van allen onheil en ondank op de Venetianen te schuiven, het werk in dier wijze te bestieren en beleiden, dat Keizer *Soliman*, na beraetslaen van drie dagen, besloot den Venetianen den oorlogh aen te doen, bestemmende, tot doelwit van zijn gramschap en hoon, het eilant *Korfu*. Doch dier oorlogskrakelen gingen zo heimelijk niet toe, of *Pesaro* wiert daer van verwittight: waer uit ontstont, dat de Turken het eilant *Korfu* niet zonder bescherming vonden, gelijk zy dat met eene verrassing dagten t'overrompelen en in te nemen. Van vijf galeyen wiert het volk gelicht, en in de vestingen geleit: en drie duizent huizen in de voorsteden, om den vyant aldaer het nestelen te beletten, afgebroken.

Niet alleen sloegen de roeiers van de galeyen; maer ook mannen en vrouwen van *Korfu*, gewillighlijk de hant aen het afbreken hunner eige huizen, ten dienste van den Staet.

Twee duizent Italianen, en zoo vele Korfioten, wierden, onder twee kolonellen, edelen des eilants, in de vlekken en dorpen verdeilt, en in de voordelighste plaetsen der stad geleit, onder bestier van *Jakob Nouello*, en *Louys del Riva*, buitengewonelijke proveditor. *Simon Leon* had het bevel over de krijgstroepen: en het zeekasteel *Fortezza*, wiert aen de zorge van *Andreas Faliero* toevertrouwt.

Doria ondertusschen hield zich in de haven van *S. Katerina* op, een weinigh van *Kasopo* gelegen: van waer hy aen den admirael *Pesaro* schreef, met aenbieding van zijne vloot, tot zijnen bystant, tegen de Turken. *Pesaro* nam deze aanbieding aen; naerdien hem het aenstaende gevaer van *Korfu* bewust was, derwaerts reeds met een machtigh krijgsheir *Barbarossa* na toe gevaren was.

Waer op zy beide besloten, zich met elkander en hunne schepen onder het eilant *Cefalonia* te verzamelen, en aldaer de vloten by een te laten komen, om aen den gemenen vyant slag te leveren.

Doria begaf zich aenstonts met zijne vloot derwaerts: maer *Pesaro* hield zich een wijle onder het eilant *Korfu* op, om beter orde op de dingen te stellen, die tot bescherming van de stad en 't gansch eilant vereischt wierden.

Maer wanneer hy kuntschap kreeg, dat *Barbarossa* in het kanael, tusschen het eilant *Korfu* en het vast lant, met de vloot gekomen was, begaf hy zich van daer na *Gemenisse*, een haven, op het vast lant tegen over *Capo Bianco*, een uithoek van *Korfu*, gelegen. Uit welke haven hy voor af het galeoen *S. Marko* zond, dat hondert kopere stukken geschuts voerde, en het yzelijkste gevaerte was, dat in die tijden de zee beploeghde.

Daer na begaf hy zich, benessens *Johannes Vitturi*, admirael van *Dalmatie*, na het eilant *Cefalonia*, volgens afsprek met *Andreas Doria*.

Maer na *Barbarossa* een weinigh tijts met zijne vloot op zee gekruist had, verscheen hy eindelijk, den vijf en twintighsten van Oogstmaent, boven *Korfu*, en trad met weinig tegenstants te lande: dewijl op het eilant geen volk zo stout was, dat het landen derfde beletten. Uit wat rede nu *Pesaro*, die met bystant van *Doria* zeer sterk was, het landen der Turken gedoogde, zou

 men

men niet konnen zeggen; naerdien hy de Turken van verre had kunnen volgen, indien hy al de kracht van den Staet, aen een twijfelagtige uitkomste van een gevecht, niet had willen wagen. Dewijl de vyant, bevreest door het zien van de Kristen vloot, niet veiligh zijn volk te lande zou hebben kunnen smijten, of zou ten minste opgeschort hebben dat te doen. Een zake, die grotelix tot veiligheit gedijdt zou hebben; dewijl de herfst naby was: in welken tijt de Turken bezwarelijk te velde leggen. Maer misschien heeft *Pesaro* nieuwe versterking van *Venetien* willen verwaghten: want anders was hy een strijtbaer krijgsman.

Na dan *Barbarossa* eerst op de klip of eilant *Ottonus* brant gestight, en desgelijx op de klip *Serpa* in den ingang des kanaels gedaen had, bragt hy vijf en twintigh duizent krijgsknechten te lande, met de welke hy het vlek *Potama*, drie Italiaensche mijlen van de stad *Korfu* gelegen, te vuur en te zwaerde jammerlijk verdelghde.

Keizer *Soliman*, om scheut aen de hitte van den oorlogh te geven, deed zijn paveljoen in *Bastia*, een plaetse op het vast lant, in het gezight van 't eilant planten, en in vijftig galeyen, vijf en twintigh duizent andere Turken, tot versterking van *Barbarossa*, overschepen: waer by zich de *Aga*, dat is, het opperhooft der Jannitsers, de *Beglierby* of lantvoogt van *Natolia*, d'*Aga* van *Zanguri*, *Mustafa Bassa* (deze waren Korzairen) en ook *Ajas Bassa* vervoeghden.

Het eerste werk der Turken was, het lant te verwoesten, en met ongehoorde woede en wreetheit d'onweerbare plaetsen uit te plonderen. De stad *Korfu* alleen, en de vesting of kasteel *S. Angelo* waren voor het plonderen en verwoesten bevrijt: d'eerste door goede voorzorge van het opperhooft *Pesaro*, en door kloek tegenweer der belegerden: en d'andere door de wakkerheit en dapperheit van een ingebooren overste, die meer als drie duizent boeren, met hunne kostelijkste goederen, by een getrokken, en op dezelve vesting, tot bescherming, gebraght had.

De Turken naderden daer na aen de stad, en staken de voorsteden en dorpen in brant, die door de Venetianen zelfs niet in kolen geleit waren.

De belegerden deden in 't eerste verscheidene uitvallen, en altijt tot nadeel voor den vyant: hoewel ook eenigen van de uitvallers te sneuvelen quamen: waer over die daer na door de bevelhebbers te ruch en in gehouden wierden, om het getal der verdedigers niet te verminderen.

De Turken voeren aldus, in het bedrijven van allerleie woede en baldaet, voort, tot aen den een en dertighsten van Oogstmaent, als wanneer zy een aenvangh van het belegh der hooftstad *Korfu* maekten, en daer voor drie bateryen opwierpen: een op den bergh, naby de kerke van *S. Michiel*, met acht gestukken gestoffeert; een ander boven den tempel van *S. Basilius*, na dien van *Sant Padri* toe, met vijf stukken geschuts; en de derde niet verre van het kerkje *Madonna de Cavassileni*, waer op elf stukken geplant stonden. Voorts begonnen zy van alle plaetsen de muuren te beschieten.

Maer dewijl men van alles, behalve lijftoght, overvloet had, zoo besloten de bevelhebbers, die wel zagen, dat zy eindelijk, door gebrek van lijftoght, gedwongen zouden worden de plaetse over te geven, eer lijftoght ingekomen was, zich van alle onnutte monden t' ontslaen, en uit de stad te zetten, die anders, tot behoudenis van het belegerd *Korfu*, in tijt van nood had kunnen dienen.

Hier op wierden stok oude luiden, vrouwen en kinderen, buiten de muuren der stad gezet, die tot bescheidenheit der vyanden moesten staen. Deze, verwittight van den noot van die binnen, wilden d'uitzettelingen niet tot aen d'affnijdingen laten komen: waer door deze ellendige uitgezette stedelingen, zijnde aen d'eene zijde door de Turken, en aen d'andere zijde door de Kristenen geslagen, niet wisten, wat parthye zy, om hun leven te behouden, kiezen zouden. Het was een deerlijk schouwspel, de-

ze

ze rampzalige uitgestote menschen, tusschen de legerwerken van de belegeraers, en tusschen de muren der stad, te zien herwaerts en derwaerts lopen, met beken van tranen uit te storten, en het uitreiken van gevouwe handen, op geboge knien, zoo van mannen en vrouwen, als van jonge kinderen en stok oude luiden.

De Turken ondertusschen staekten het beuken uit grof geschut van de bateryen op de stad niet: maer ziende daer weinig voordeel mee te doen, planten zy op de klip van *Vito* een stuk geschuts, dat vijftig pont yzers schoot: daer mee zy in den tijt van drie dagen negentien scheuten deden: welker een den toren van de Citadel trof, en een ander *Nave Gritta*, hoewel met weinigh schade. Doch de kogels vlogen doorgaens te hoogh, en smoorden in zee, na *Versiada* toe. De laetste alleen trof de gordijn, niet verre van de galey-haven, doorgaens *Mandracchio* genoemt.

Wanneer de Turken, met het schieten op de stad, zo weinigh voordeel en schade zagen te doen, liepen zy, als verwoede menschen, by parthyen door het lant, kapten de vruchtbomen omverre, en verwoesten de huizen in de dorpen: roofden het vee wegh, en bragten de menschen, zoo mannen als vrouwen, die zy aentroffen, in slavernye gevangen: desgelijx vervielen alle de genen, die zich met hunne goederen in *Mandracchio* begeven hadden, in 's vyants handen.

Het kasteel *S. Angelo* wiert ook, geduurende het belegh der stad, verscheide malen, door de troepen, die te lande verspreit lagen, besprongen en bestormt: hoewel altijt met groten neerlaegh afgeslagen.

Ondertusschen landē een fregat in de haven, met vier Turksche gevangenen van *Patara*, dat t'aller geluk de handen der Turken ontsnapt was: want in *Perama*, een haven van *Citta Vecchia* van *Korfu*, had het vier galeyen ontmoet, die aldaer ten anker lagen. Het bracht geen lijftoght, noch eenige ververshing mee, tot grote droefenis der belegerden, die niet als een weinig beschuits om t'eeten, hadden.

Grotelix leider eenigen de schult op den admirael *Pesaro*, dat die den Turken op zee gene slagh wilde leveren, noch eenigh schip met lijftoght traghte in de stad te krijgen: of dat hy te voore de stad genoechzaem met lijftoght had behoren te verzorgen: want dan hadden de belegerden zoo vele onnutte monden van oude en jonge luiden niet behoeven, ten doele en roof des vyants, uit de stad te zetten.

Ook quam het in het leger der Turken niet al te ruim met den lijftoght om, behalve dat, door d'ontemper der lucht, en eene quaetaerdige ziekte, zoo slim als de pest, dagelix honderden storven. Desgelijx verminderden de belegerden, door de duurige uitvallen, het getal der Turken grotelix: hoewel het veltleger van den Groten Heer dagelix met versch volk geduurig versterkt wiert.

Ajas Bassa, een der voornaemste Ottomansche krijgs-bevelhebbers, deed, om het beleg ten einde te brengen, het bestormen op de wallen hervatten; doch altijt te vergeefs: en eens, op zekeren dag, met ongemenen groten neerlaegh.

De Turken, door beleit van dezen *Ajas*, gingen ook met list te werk, en rechten, op het strant van *Bastia*, ontallijke paveljoenen op, ten einde de belegerden daer door zouden verschrikt, en tot overgeven der stad gebraght worden: doch die kreunden zich des weinig. Daer na trad hy te gelijk met *Barbarossa* op eene galey, en voer na de haven van *Kardacchio*, (alwaer eene kerke van *S. Nikolaes*, en een bron met zeer helder en geduurigh lopend water is;) en wilde van daer de stad en het fort beschieten: maer een kogel alleen trof het huis van *Nikolaes do Modone*. Waer over zy beide aldaer niet lang bleven leggen.

Ajas Bassa, uit wanhoop van de stad te winnen, trad in de tente van *Soliman*, en ried hem het leger te doen opbreken: dewijl hy zeide de stad *Korfu* eene plaetse te zijn, die gene dagen, maer maenden vereischte, om ingenomen te worden. Het krijgsheir was (voeghde hy daer op) byna door on-

gemak en honger afgemat, en zoght niet als ruste. In het belegh halssterrig te volherden, was niet anders als zich zelven in gevaer stellen van veel te verliezen, en weinigh te winnen. De Janitzers, nu de tijt van langer in het velt te blijven verstreken was, stonden aen het muiten te slaen. Eindelijk vreesde hy ook voor een merkelijken neerlaegh, by aldien de admiralen *Pesaro* en *Doria* bestonden hunne vloot aen te tasten: naerdien die toen weinigh bequaem was, om tegenstant te bieden, uit oorzake de schepen reddeloos en het volk zwak en maghtelos was.

Niet wel klonk dit Keizer *Soliman* in d'ooren, die zich reeds in zijne gedaghten meester der stad gemaekt had, en het opbreken met zijn leger voor grote schande aenzagh: maer liet zich evenwel, door lang overreden van *Ajas*, daer toe bewegen.

Doch de voornaemste oorzaken, die Keizer *Soliman* tot het opbreken des beleghs dwongen, waren, naer het schijnt, het eetgespan en verbont, dat de Paus, Keizer *Karel* en de Venetianen met elkanderen opgeregt hadden.

Hy deed dan den Venetiaenschen Bailo roepen, en aen hem eenen voorslagh van verdragh doen, by aldien de Venetianen hem voldoening van zijn geleden ongelijk, en vergoeding van schade, aen zijne schepen geleden, wilden geven; waerom hy den oorlog aengevangen had.

De Bailo, verblijt door deze aenbieding van *Soliman*, gaf hem daer op na behooren antwoordt, en zeide: niet te twijfelen, of de raet van *Venetien* zou hem in alles na behoren voldoening geven. Hier op zond de Bailo te water en te lande brieven aen den raet van *Venetien*. Doch de Turken waren niet in staet van antwoort te verwaghten: maer vonden zich, ter oorzake van verscheide onheilen, genootzaekt, het belegh aenstonts op te breken, en het geschut, volk en paerden, en allen anderen omslagh des legers in te schepen.

Ondertusschen hadden d'Admiraelen *Pesaro* en *Vitturi* de stad *Scardona* ingenomen, en ontmantelt.

Groter was de schade, die de Turken in het weghtrekken deden, als die zy te voore gedaen hadden: want zy verwoesten alle treffelijke paleizen, (die, ten tijde des belegs, den krijgshoofden verblijfplaetsen verstrekt hadden,) en inzonderheit zeker paleis van een voornamen edelman, uit den geslaghte van *Aurami*, dat cierlijk met beelden, hoven en bronnen opgetoit was. D'overige huizen en gebouwen der voorsteden wierden geschonden en verwoest. Meer als zestien duizent zielen wierden door de Turken in slavernye weggevoert: behalve de genen, die reeds te voore gevangen waren. Want, de Turken, zich op zijn Korfiots gekleet hebbende, verschalkten vele, die zich op de toppen der bergen begeven hadden; van waer zy afquamen: en, in plaetse van hunne lantsluiden t'omhelsen, vonden zich met de ketenen van hunne vyanden geknevelt.

In het wegh trekken omringhden noch de Turken met een belegh het kasteel *S. Angelo*. Op welk gerucht *Balone di Naldo* (die, na de doot van *Novello*, kapitein der wapenen wiert) met krijgsbezettingh tot bystant trok: hoewel vergeefs: want op wegh verstond hy al, dat de Turken, na die op het kasteel een aenval gedaen hadden, met groot verlies afgetrokken, en te scheep getreden waren. Voor het belegh was het eilant *Paxo*, en de stad *Butrinto*, op het vast lant, door de Turken ingenomen.

Dusdanig een eind nam het belegh van *Korfu*, dat niet meer als vijftien dagen geduurt had: hoewel het met recht onder de beroemste belegeringen van dien tijt magh gerekent worden, zoo ten aenzien van de zwakheit der belegerden, gebrek en mangel van bystant, als van de grote maght van *Soliman*.

Na het vertrek der Turken, bleef het gewest des eilants van *Korfu* eenige jaren der mate verwoest, dat het lelijk geraemte van dessels voorigh niet als een fraei lichaem vertoonde.

Alle gewassen, bomen en veltvruchten waren vernielt. D'edelste gebouwen lagen onder puinhopen van steen, kalk en gebroken marmer be-

begraven. Overal zagh men niet, als een verwerden klomp van woestheit.

De dorpen hadden gene huizen, en de steden gene inwoonders meer. De steden lagen ter aerde neergevelt, en de voorsteden verstrekten schuilhoeken voor wilde dieren.

De stad *Korfu* alleen, ontbloot van de nabuurige gebouwen, die dezelve rontom omringhden, wert uit de schipbreuke der Turken behouden, die, als stromende beken, alle de lantstreken van het rampzaligh eilant *Korfu*, als overstroomt hadden. De stad kon evenwel haer niet beroemen gene rampen geleden te hebben: naerdien, behalve oude luiden, vrouwen en kinderen, die in het uitstooten by honderden buiten de muuren gestorven waren, het grootste gedeelte der edelen, die den raet uitmaekten, binnen de stad gesneuvelt was: waer door de raet langh zonder raetsheren bleef.

Uit de huizen der stedelingen wierden d'aenzienelijkste en rijkste gekoren, en den adeldom ingelijft: en alzoo wiert van d'oude en nieuwe edelen een vergadering gehouden: hoewel niet weer op d'eerste plaetse, door de Turken verwoest, maer op het *Palatia pretorio* binnen het kasteel.

De huizen of geslaghten, die het voorrecht van adeldom genieten, zijn vele in getale

Deze adelijke geslaghten, verkiezen op *Korfu* de ampten en waerdigheit, die de raet van *Venetien*, aen d'inboorlingen verleent heeft, wanneer het eilant zich aen hen overgaf.

De Korsioten ondertusschen, gedaghtigh aen de vorige gelede rampen en onheilen, die zy in het belegh uitgestaen hadden, besloten drie gezanten na *Venetien* te zenden, als *Andriolo Quartano*, *Benedetta Lanza*, en *Emanuello Mosko*, om door hen, aen den Dogo en raet van *Venetien*, hunne ellendige ongevallen, trouheit, en op wat wijze zy in het toekomend zouden kunnen bewaert en behouden worden, voor te dragen. Den gezanten was ook belast tegen *Simon Leone*, die ten tijde des beleghs gewonelijke proveditor of Bailo was, hunne klaghten uit te storten; dewijl door zijn bedrijf gehele huisgezinnen buiten het bestek der muuren gesloten en elendigh in *Mandracchio* omgekomen waren.

De gezanten vertrokken des jaers vijftien hondert twee en vijftigh, en leverden, zoo dra zy te *Venetien* gekomen waren, een verzoek-schrift of vertoogh aen den Dogo en raet van *Venetien* over, dat noch ter Sekretarye van de stad *Korfu* in het Italiaensch berust: daer in eensdeels de daden der Korsioten, die zy sedert vele jaren herwaerts, ten dienste van de Venetianen verricht, en ook wat ongevallen en rampen zy in het laetste belegh der stad *Korfu*, door Keizer *Soliman* ondernomen, uitgestaen hadden, beknoptelijk verhaelt worden. Wy zullen hier 't laetste, in het Neerduitsch vertaelt, om dessels merkwaerdigheit laten volgen.

Na het ophalen der diensten, aen den Staet van *Venetien* in den oorlogh tegen hunne vyanden, door de Korfuresen bewezen, eindigde de gezanten met de volgende beklagreden, over het lijden der rampen van d'uitgestote stedelingen van *Mandracchio*, aldus.

„Wy zijn buiten onze vaderlantse „daken gestoten, tot verbaestheit der „Barbaren zelfs, en binnen *Mandracchio* besloten, als beesten, bestemt ten offer der wrede Turken: „op dien tijt, als onze arbeit misschien niet ondienstigh voor de stad „zou geweest zijn: gelijk daer na „d'ervarentheit heeft doen blijken. „Want onze Bailo heeft ons een „groot gedeelte van de rampen, ziekte, en stormen, doen smaken, die „wy onder den bloten hemel mosten „uitstaen, met die woonplaetsen ons „t'ontnemen, waer van de stenen „op de schouderen onzer vooroudered by een getorst zijn. Als „wy ons bywijl onder de muuren „begaven, om hen tot medogentheit te bewegen, zoo deed men „ons met het werpen van stenen, „weg wijken, en weigerde voor onze dorstige kelen alleen een droppel water: waer over men zout water, of ten minsten met slijk vermengt, moest drinken. Men kan „ook d'oorzake van deze onmen-

„sche-

„ schelijkheit niet op de schaersheit „ van lijftoght leggen: naerdien namaels aen den geen, die gout en „ zilver gaf, ingang ter stad verleent „ wiert. En door zodanige wijze „ quamen ontrent vijf duizent stedelingen weer binnen de stad: blijvende de genen buiten gesloten, die de „ muuren met rijkdom niet konden „ kopen. Aldus kogten deze voor gelt „ van tot een bolwerk aen de waggelende stad te kunnen dienen; want „ dewijl d'andere geen hant aen het „ hermaken der schaden, welke de „ Turken aen de vestingen, met het „ schieten uit grof geschut, deden, „ wilden slaen, zoo arbeiden deze „ by daegh en nacht aen nootwendige „ werken. Wy willen ook niet ontkennen, dat door de genen, dien „ geoorloft was in de stad te komen, „ het belegh opgebroken wiert: naerdien een weinigh na hunnen ingang „ ter stad, de Turken schandelijk van „ het belegh opbraken. Hen viel „ evenwel een geheel ander lot te „ beurt, als den rampzaligen luiden, „ die in *Mandracchio* omquamen, of „ van daer, hoewel half doot, in eene geduurige doot, met ketenen „ geknevelt, vervoert wierden. By-na ten getale van twintigh duizent „ menschen leden deze rampen: want „ men zagh, allen daeghs, schepen „ met slaven van het eilant na het vast „ lant over steken: daer *Soliman* met „ het gros zijns krijgsheirs lagh. Maer „ hoe vele menschen, die, zoo door „ 't stael gedoot, of honger en kommer versmaght zijn, weten wy „ niet. Wel weten wy, dat wy weinig in getale overgebleven zijn: een „ d'ellendige overwinst der rampen, „ en versmading van de doot: waer „ toe wy altijt, ten dienst van onze „ allererntveste Republijk, bereit willen zijn. Wy bidden alleenlijk „ ootmoedigh, dat wy voortaen niet „ als beesten in *Mandracchio*, maer „ als menschen, met de degen in de „ vuist, mogen sterven: 't zy tot „ bescherming der muuren, of tot „ afbreuk van uwe vyanden, in veltslagen. Dit is het geen, waer om „ wy, o allererntveste prins, ootmoedig aen uwe voeten gekomen zijn: „ en wy twijfelen niet van uwe goedtheit gunste te verwerven, dewijl „ ons het misbehagen, dat ghy van „ onze ellende gehad hebt, niet verborgen is.

„ Belast dan aen de bevelhebbers, „ dat zy, in anderen voorval, dat „ God verhoede, ons in het kasteel „ laten: daer en tegen beloven wy „ het zelve genoechzaem met lijftoght te voorzien.

„ En op dat het anderen, die door „ het eilant verspreit wonen, van „ nieuws verdelght te worden, niet „ magh overkomen, zoo bidden wy u, „ met geboge knien op d'aerde, dat „ ghy een ruime omtrek der stad doet „ maken: dewijl daer toe bouwstoffe „ van de gesloopte huizen der voorsteden gereet is: op dat wy alle in „ tijt van noot een bequame beschutsel hebben.

„ Ons bedunkens, behoorde de „ stad van het zee-hooft of kaep van „ *S. Nicolo* van *Kassina*, tot aen het „ zeehooft der *Zout-Magazijnen*, en „ ook in de plaetse van *S. Sidero*, met „ eene muur omringt te worden. „ Maer wy zullen dit aen het wijs „ goetdunken van uwe hoge heerschappye stellen, waer aen wy ons „ leven toewyen.

Wanneer de Turken op het jaer vijftien hondert een en zeventigh, het eilant *Cyprus* belegert hadden, zworven zy langs de zeekusten van den Staet van *Venetien*, en verdelghden, na het vertrek van het eilant *Cerigo*, al wat hen ontmoete, te vuur en te zwaerde. Zy lichten van het eilant *Zante* en *Cefalonia* over de zes duizent zielen, namen de stad *Butrinto* weder in, en veroverden twee Venetiaensche schepen, als *la Lege* en *Moceniga*. *Het eilant Korfu door de Turken besprongen.*

Toen was ook *Korfu* voor 's vyants aenvallen niet bevrijt: dewijl de Turken op het eilant te lande traden, en het over al verwoesten. Maer de stedelingen en eilanders boorden vele schepen, met schieten uit grof geschut, te gronde: waer van noch heden, by stil weer, de wrakken gezien worden. Te lande wierden ontallijke Turken, door de Korfioten, ter neer gemaekt, die zich met de ruitery

tery van *Napoli* vereenighden, en een yzelijken bloetbat onder de Turken baerden.

De Turken vertoefden niet langh op het eilant, naerdien zy verwittigt waren, dat de Kristen vloot, onder beleit van *Don Jan van Oostenryk*, onechte zoon van *Filippus*, koning van Spanje, zeilree lagh, gelijk die ook eindelijk aldaer aenquam.

En dewijl de grote toerustingen van den Turk, onder de Venetianen, veel achterdochts baerden, zo zonden zy kort daerna *Sforza Pallavicino*, met den tijtel van *Gouernatore delle arme*, dat is, opperhooft der wapenen, na *Korfu*.

Het eilant Korfu door Sinan besprongen.

Wanneer de Turksche keizer *Selim*, onder beleit van zijnen admirael *Sinan Bassa*, het koningrijk en de stad *Tunis*, en het kasteel van *Goletta*, en *Biserta*, (des vorigen jaers door *Don Jan* ingenomen) den zelven koning *Filippus* weer had afhandigh gemaekt, wierp *Sinan*, na het vertrek van *Afrika* met de vloot, zijne gedaghten, om de stad en het eilant *Korfu* met verrassing in te nemen; niettegenstaende des vorigen jaers, vijftien hondert drie en zeventigh, tusschen *Selim*, en den Staet van *Venetien*, een vaste vrede gesloten was.

Sinan verscheen dan voor het eilant, en besloot met zijne vloot, in twee verdeelt, de stad *Korfu* in het midden, om haer vervaertheit en schrik aen te jagen. Voorts deed hy vele troepen te lande stappen, en groot gewelt over al plegen: daer die van *Korfu* in het begin zich niet tegen stelden, om aen den Turkschen admirael gene oorzake van het breken der vrede te geven. Maer wanneer de moetwil en baldaet der Turken te hoogh liep, togen de Korfioten hen met de wapen in de hant tegen, en dwongen hen, met schande weer te scheep te klimmen.

Sinan, die door de versche zege van *Tunis* zeer opgeblazen was, scheen van spijt, wanneer hy zijn volk zagh vlughten, te zullen bersten: ja wilde de gezanten, die aen hem met ontschuldigingh van den bedreven daet, en met meer als gemeene kostelijke giften, gezonden waren, niet te woorde staen, noch de geschenken aenvaerden, als te gering, zijns bedunkens, voor zoo grote perzonaedje. Maer hy liet evenwel de eilanders voortaen ongemoeit blijven, en zonder eenig gewelt meer op hen te plegen, en vertrok met de vloot: want eensdeels was de Herfst op handen: en ten andere wilde hy zich niet gaerne in den oorlogh wikkelen, die hy niet wist of Keizer *Selim* zou aengenaem zijn geweest: behalve dat ook d'eilanders, met mannelijk tegenweer te bieden, hem den aenslag onsmakelijk gemaekt hadden.

Mambrino Roseo verhaelt dit bedrijf der Turken in een zelven zin byna aldus. Na *Sinan Bassa*, op het jaer vijftien hondert vier en zeventigh, de stad *Tunis* en kasteel *Goletta* in *Afrika*, *Filippus*, koning van Spanje, had afhandig gemaekt, deed hy, op zijne heroverkomste na *Konstantinopolen*, het eilant *Korfu* met de gehele vloot aen: waer door den Korfioten gene kleine vreze op het lijf gejaeght wiert: en des te meer, dewijl men, uit een vast vertrouwen van vrede, weinigh krijgsbezetting op het eilant gelaten had. Vele Turken traden als vrienden, en ongewapent te lande, dien d'eilanders grote heuscheit bewezen, en hen al lieten kopen, wat zy wilden. Maer andere schooiden gewapent, met roven en plonderen, door het eilant. Tegen wien de Korfioten eindelijk op de been quamen, en deden vele Turken sneuvelen, en dwongen d'andere na de vloot te ruch te trekken.

Historia del Mundo.

Hier over wiert *Sinan* geweldigh vergramt, en met grote trotsheit ingenomen, en wilde de toegezonde geschenken, die te dier tijde gewonelijk aen den Turkschen admirael gedaen wierden, niet aenvaerden.

Hy stak dan, na vele dreigementen en braverens aen de Venetianen gedaen te hebben, met de gehele Turksche vloot van het eilant *Korfu* weer in zee.

De Venetianen, verwittight van deze dreigementen, zonden, dewijl zy weinig op de Turken betrouwden, groten voorraet van lijf en krijgstoght na het zelve eilant.

Op het jaer vijftien hondert vijf en

zeventigh, ruſten de Venetianen, om niet onverziens door de Turken overvallen te worden, vele galeyen toe, en zonden *Gio Mania Martinengo* na *Korfu*, met acht hondert voetknechten, tot verſterking van de bezetting des eilants, daer voor zy bevreeſt waren, eenſdeels door de dreigementen van *Sinan*, en ten anderen door den bedriegelijken aert der Mahometanen.

Op het jaer zeſtienhondert twee en vijftig, ſtonden, in de lantſtreken van *Oreos* en *Agiru*, de huisluiden onvoorziens op, en plonderden, met de wapenen in de hant, het platte lant uit.

Hier over wierden na *Venetien* vier ambaſſadeurs gezonden, als *Dimo Beviti*, *Niccolò Cocchini*, *Demetrio Petetrino* en *Stamatello Bulgari*: met verzoek aen den Raet, om bericht of onderzoek van zoodanig opſtant te willen doen: beneſſens door bequame middelen het werk te beſleghten en neer te leggen. De Proveditor *Girolamo Foskarino* wende daer toe zijn uiterſte beſt aen: maer *Marca da Molino*, generael der drie Eilanden, bragt het werk ten gewenſchten einde: want hy trok met eenig krijgsvolk uit de ſtad *Korfu*, en baerde onder de muitelingen, in hen te ontmoeten, een groten neerlaegh, en nam dier vele gevangen, die na behoren geſtraft wierden.

De Korfureſen, vrolijk over het ſtraſſen der ſchuldigen, die den onderdrukten Staet overlaſt deden, droegen zorge, tot teken van hunne getrouheit, om de Venetianen in den oorlogh van *Kandia* te verlichten. Waer overzy den raet deden vergaderen, alwaer de penſionariſen *Vittor Capodiſtria* en *Ottavio Marcoran* voorſtelden en beſloten, den zelven raet die ſtedelingen in te lijven, die zoodanige zom betalen zouden, als aen den oorlogh van *Kandia* zou moeten beſteet worden.

Andrea Kornaro, toen generael van de drie eilanden, begon vaſt het vonnis, over het opſtaen der huisluiden, te ſtrijken; maer wanneer hy eenigh algemeen berouw van die moetwil bemerkte, wiert het werk geſmoort: 't zy dat alzoo de wil van den Dogo was, of dewijl eenige groten aen het werk vaſt waren. Ook wierden eenige ſtedelingen door de huisluiden beſchuldigt, dat die met liſt en lage hunne vaſte goederen, hun eenighſte onderhout, afgenomen hadden.

Op het jaer 166.. beſleghte *Michel Foskarino*, Providitor en Capitano van *Korfu*, de geſchillen en krakelen, tuſſchen de edelen en lantluiden.

Hedendaeghſe beſtiering van Korfu.

NA d'eilanders van *Korfu* zich, op het jaer dertien hondert zes en tachentigh, aen de Venetianen hadden overgegeven, zonden die aenſtonts, als na eene nieuwe Kolonie, uit de ſtad *Venetien*, eenige welgeborene mannen, of raetsheerlijke perzonen, (beneſſens gemene luiden) derwaerts, tot beſtierders, met den titels van Bailo of Proveditoren.

Het opperbewint der beſtiering des eilants ſtaet nu noch aen Venetiaenſche Majeſtraten of overheden, die, onder gezagh van den raet van *Venetien*, in de ſtad *Korfu* hun verblijf hebben, en de Republijk of Staet van *Korfu* beſtieren.

D'een dezer pronkt met de waerdigheit van Bailo, en is tot rechter over de burgers, en over alle d'andere inwoonders van de ſtad en het eilant geſtelt. D'andere is zoo veel als generael of algemene overſte of opperhooft, en voert den titel van *proveditore generale*, en gebiet over de ganſche krijgsmaght, over bampte dienaren, en over alle andere perzonen, die huur of wedde verdienen. Dees alleen doet recht, of velt vonnis: het welk den Bailo geenzins geoorloft is: want die alleen doet geen recht, of ſpreekt geen vonnis uit, maer heeft, in het uitwijzen van vonniſſen, eenen aſſeſſor of byzitter, die ook een Venetiaenſche raetsheer of welgeboorne man is, en

met

met gelijke grote maght en kraght, door gezagh van den Raet van *Venetien*, met den titel van raetsheer, na het eilant afgezonden wort, en zit in het vonnissen in den rechtbank, nessens den Bailo: te weten, twee edelen of welgeboorne mannen, worden, behalve de twee opperste overheden, alle twee jaren door den raet van *Venetien* na *Korfu* gezonden: welker een het rentemeester of penningmeesterschap (of rekenmeesterschap) by den Proveditor waerneemt: en d'ander het ampt van byzitter van den Bailo bekleet: die elkanderen by beurte, om de twee maenden, in deze ampten of bedieningen vervangen of vervolgen: zulx, die byzitter van den Bailo geweest is, dan rentemeester of rekenmeester wort: maer die het ampt van rekenmeester bedient heeft, wort daer na byzitter van den Bailo.

By aldien dees, in het oordelen of vellen van vonnis, van den Bailo verschilt, zoo wort de zake aen den rentemeester gebraght: wiens oordeel de Bailo dan gevolgt heeft, dat wort eindelijk, als zijnde door behoorlijke stemmen gewezen, voor vast gehouden, en heeft de kracht van een vonnis: hoewel nochtans zoodanigh, dat het de bezwaerde of gedoemde parthye vry staet beroep van dat vonnis aen den Venetiaenschen raet van veertig mannen te doen.

De rekenmeester bewaert en slaet ook het algemeen gelt ga, dat hy, door last van den proveditor, (hem by geschrift verleent,) behoorlijk uit geeft, en doet rekening van d'uitgift. Den zelven is, uit den naem van het Gemeen, een Korfusche schrijver toegevoeght, die van den ontfang en uitgift rekening hout, en te boek stelt.

D'een dezer twee raetsheren heeft zijne woonstede in het Citadel van *Fortezza Vecchia*, en d'ander in de stad, nessens den Bailo.

Daer en boven staet de bewaernis der beide kastelen aen twee andere mannen van raetsheerlijken of adelijken orde. Welker eenen, met den titel van overste, de zorge van *Fortezza Nuova* aenbevolen is. D'ander voert den titel van *Castellano*, en gebiet met eenige soldaten op *Fortezza Vecchia*. Beide erkennen zy het bevel en gezag van den Proveditor Generael, en gehoorzamen dien in alles. Zy mogen den gehelen tijt van hunne bediening uit de kastelen, hen toevertrout, niet gaen, op pene van den hals.

Alle deze overheden blijven niet langer als twee jaren in dienst, en bestieren den Staet na voorgeschreve wetten.

Op ieder kasteel is ook een krijgsoverste over de krijgsmaght, *Governatore delle armi* genoemt, die de wapenen, waghten, en andere dergelijke krijgsampten ga slaet, en over de krijgsknechten gebiet.

By aldien de soldaten iet buiten hunnen plicht doen, of iet aen den krijgstoestel in de kastelen ontbreekt, daer doen zy den Proveditor Generael bericht van.

Ook is over de ruitery of lichtgewapende krijgsknechten of dragonders (die gestelt zijn om het strant te beschermen, en van d'Italianen *Albanen*, en by de Grieken *Stratiotos* genoemt worden) een overste gestelt, die ook den titel van *Governatore* voert. Deze heeft zijn verblijf in de stad, en staet, benessens d'andere oversten en opperhoofden, onder den Proveditor Generael, of algemeene overste.

De Proveditor Generael heeft zijne woonplaetse beneden in *Fortezza Vecchia*: wiens huis altijt met krijgsknechten bewaekt wort.

Niet alleen doet dees recht en gebiet over de gansche krijgsmagt, maer betaelt ook soldye aen dezelve uit het Gemeen: slaet den lijftoght en alle krijgs-toestel ga, en draegt in zonderheit zorge over het scheepsbroot, tot gebruik der galeyen. Hy alleen bemoeit zich ook met de zaken en geschillen van 's lants gelt, als ook met de tollen, tienden, en andere belastingen.

De Proveditor Generael heeft niet alleenlijk over het eilant *Korfu*, maer ook over de eilanden *Cefalonia* en *Zante* het oppergebiet: want alle deze drie eilanden staen onder een zelven Proveditor Generael.

Marmor. Alle vonnissen (volgens besluit des jaers vijftien hondert vier en twintigh, by den raet van *Venetien* genomen) gewezen door het *reggimento* of regering, zoo over vaste, als onvaste goederen, beneden de vijftigh dukaten, hebben geen beroep in *Venetien*; maer worden by d'Ooster Sindiken, of hoofden der zee, gerevideert of nagezien.

Ook kan niemant, (volgens besluit, by den raet ten zelven tijde genomen,) gratie, dat is, gunste of genade, tegen de privileedje of voorrechten van *Korfu* verwerven, op pene van vijf hondert dukaten, en krachteloosheit van de zelve gunste. De raet van *Venetien* alleen uitgezondert, die dezelve aen iemant kan verlenen.

Alle d'eilanders leven na de wetten der Venetianen, volgens het verdrag van overgift des eilants; en der zelver geschillen of gedingen en pleitzaken, zoo burgerlijke als lijfstrafbare, worden, na de wijze van den rechtbank van *Venetien*, afgedaen en beslegt. Ook worden d'algemeene *bescheiden, en die van byzondere geschillen, in de Venetiaensche of Italiaensche tale, en niet in de Griekſche, door openbare schrijvers te boek gestelt, die Venetianen zijn, of uit de lantschappen, staende onder het gebiet van *Venetien*, door de overheden derwaerts ontboden worden. Deze noemt men doorgaens *Kançellieren*, die groten loon trekken; hoewel daer ook een zekere tax op gestelt is. De meeste vonnisen vallen'er kort van inhout.

* Acta.

Men heeft 'er gene prokureurs, maer alleenlijk advokaten of voorspraken, of pleitbezorgers, die meesten tijt met den mont, en niet in geschrift de zaken van byzondere luiden bepleiten, en hunne parthyen verdedigen.

Op het eilant *Korfu* zijn een en twintigh lenen of leengoederen, die by ouds alleen aen de Korfuresche edelen behoorden; maer zijn nu, voor een groot gedeelte, den Venetiaenschen Heeren onderworpen, die dezelve met de bruitschat of huwelijksgoet van de vrouwen, of van d'eenighste dochter des geslagts, of van de vaders, die gene anderen mannelijken oir hadden, geërft hebben.

Op *Korfu* worden de vrouwen, uit de navolging in de leengoederen, niet buiten gesloten: maer het eilant wort na de leenwetten en willekeuren van *Napoli di Romania* bestiert: welke de vrouwen aen het leen deelachtigh maken, en geven *dominio* of heerschappye daer van, aen den oudsten, en niet aen den eerstgeboornen. Waer over, indien iemant vele broeders met zonen heeft, en hy zonder navolgers komt te sterven, zoo zal het leen niet aen den zoon van zijn eersten broeder; maer aen den oudsten zoon van zijne broeders vervallen; 't zy die ook van den tweeden of derden broeder was. Uit kracht dan van zoodanige wetten zijn vele Korfurese leenen, door middel van een huwelijk, aen Venetiaensche edelluiden komen te vervallen, met dezelve verbintenis en plicht, die d'oude baronnen hadden, te weten, een paert voor ieder leengoet, tot bescherming des eilants, en van de zeekusten, te onderhouden, en vaerdigh te hebben, wanneer de noot het zou vereischen.

Maer ontrent op het jaer vijftien hondert hadden de leenmannen, in dit onderhouden der paerden, een groot misbruik ingevoert: dewijl zy dikwils de gekochte paerden, wanneer die, na twee of drie jaren stallens, en aenfokkens, braef glat en vet geworden waren, om winst verkochten, en weer andere voor geringer prijs kochten, daer zy dan mee weer op een zelve wijze handelden. Waer door eindelijk het werk tot een koophandel uitviel, tot nadeel van 's lants dienst: dewijl, in tijt van noot, niet als ongetemde veulens, of paerden, met het een of ander mangel, verschenen.

Maer op het jaer vijftien hondert en vijftien quam van *Venetien*, door orde van den Dogo en raet, *Natal Salomon*, Sindiko, advokaet en prokureur van 't Ooste, op *Korfu*, die, na op vele wanordenen, die aldaer ingeslopen waren, orde gestelt te hebben, ook in dit werk van het onder-

derhouden der paerden voorzagh: want hy belaste, dat de leenmannen niet alleenlik de paerden, volgens hunnen plicht en verbont, in staet en vaerdigh zouden houden, maer die ook niet zouden mogen verkopen, 't en zy die onbequaem en onabel waren, zonder uitdrukkelijk oorlof van d'Overheit of Regiment: voor de welke hy toen (zijnde *Bailo Lurgi Darmano*) de monstering der paerden deed doen. Belastende voortaen, dat de leenmannen allen jaers, den eersten van Bloeimaent, de paerden zouden moeten vertonen en monsteren.

Wel ging het werk in d'eerste male toe; dewijl ieder traghte zijn paert braef uitgestreken, en vet en glat voor den dagh te doen komen.

De leenman *Andrea Bragadino* zond een paert: *Vittore* en *Niccolò de Gotti*, elk ook een paert: *Alessandto*, uit den zelven geslaghte, een paert: *Fantin Viaro*, als navolger of erfgenaem van *Giorgio de Gotti*, drie paerden: *Andrea Petretino*, twee: *Michel Tron*, drie: *Petro Malipero di Alessio*, twee: *Giacomo Ralli*, een: *Girolamo Malipiero*, twee: *Giouanni Fiomaco*; een: *Daniel Darmano*, een: *Giovanni Baptista Erizzo*, erfgenaem van *Francesco di Altavilla*, drie: en *Lukas de Gotti*, twee: waer door de vier en twintigh leenmannen, die de veertien leenen bezaten, het getal van vier en twintigh paerden uitmaekten, (want een eenig leenman bezat bywijle twee en drie leenen) die, zonder onkoste van 't Gemeen, of van den Staet van *Venetien*, in tijt van vrede en oorlogh, geduurigh onderhouden wierden.

De edelen of adelijke geslagten des eilants, *Archondes* genoemt, maken, beneffens een getal van hondert en vijftigh andere perzonen, een zeker getal uit, dat zy * *Commune* of *la Communità*, dat is, het Gemeen of Algemeenheit, noemen, en houden jaerlix een openbare vergadering: waer in zy, met gemeene stemmen, (daer in de Venetiaensche overheden de voorzittingh hebben) zekere openbare of algemeene ampten van de stad en 't eilant aen d'ingeboornen uitdeilen en vergeven: want zy maken drie jaerlixe rechters van burgerlijke zaken, die den Bailo, in het uitspreken der vonnisen, bywonen, en hebben eene raetplegende en gene besluitende stem. Zy vermogen ook alleen in zaken, niet boven de vijf en vijftig Venetiaensche ponden, (ontrent een zom van twintig Hollantsche gulden) recht doen en vonnis vellen: van wien nochtans aen den Bailo kan beroep gedaen worden.

* of Consiglio, dat is, raet.

Zy maken ook allen jaers vier Sindiken of Pensionarisen, twee Censoren of Keurmeesters, en drie Capitularen, die het Conclave of het Collegietto uitmaken, waer door de zaken van het Gemeen uitgewerkt worden. Marmor.

Zy maken daer en boven drie Proveditoren over de gezontheit: een Supracomito, of een Governatore of opperhooft en Kapitano: een Kastellano over het kasteel *S. Angelo*: drie Proveditoren over de Fontiko of Banko: twee Proveditoren over de straten: twee rechters of proveditoren over den lijftoght: twee onderzoekers der Notarisen: twee *Contradittoren* en *Difensoren del Commune*, dat zijn tegensprekers of verdedigers van het Gemeen: een *Gouvernatore delle Spedale delle Armata*, dat is, bestierder van de scheepstimmerwerf: twee *Governatoren del Monte*: drie *Proveditoren dello Spedale della pietà*: of opzienders van het huis van godvruchtigheit, en vele andere ampten van bedieningen, als eikmeesters, fabrijken, die door het *Consiglio* of raet voornoemt uitgedeilt worden, met tusschen komen van de gemelde hondert en vijftigh perzonen, die den zelven uitmaken.

Volgens besluit, by den raet van *Venetien* des jaers vijftien hondert vier en twintigh genomen, wort een stedelingh door het *reggimento* of regering van *Korfu*, tot Kastellano van *Parga* en *Butrinto* (twee steden of kastelen op het vast lant, tegen over *Korfu* gelegen) gekoren, op pene van twee hondert dukaten die anders zou doen.

De betalingh of wedde dezer Kastellanen wort uit d'inkomste van de tollen der stad *Korfu* gedaen.

Proveditor is eigentlijk voorziender of voorbezorger gezeit: maer

het wort by de Venetianen in den zin van beſtierder, opziender of opperhooft genomen.

In het belegh der ſtad *Korfu*, door den Turkſchen Keizer *Soliman*, op het jaer vijftien hondert zeven en Ziet pag dertigh, ondernomen, waren de meeſte adelijke geſlaghten, behalve vele andere ſtedelingen en eilanders, geſneuvelt: waer door het *Conſiglio* of raet, dien d'edelen uitmaekten, zonder raetsheeren te hebben, geworden was.

Na de ſtad dan van het belegh ontſlagen was, wierden allereerſt d'aenzienelijkſte en rijkſte of welgegoetſte uit de huizen of geſlaghten der ſtedelingen gekoren, en den adeldom ingelijft, om het getal der geſneuvelden te vervullen.

En aldus maekte en hield men uit d'oude en nieuwe edelen de vergadering, wel niet op d'eerſte plaetſe, in *logia della porte ferrea*, die in het belegh door de Turken verdelght was; maer in *Palaggio pretorio*, binnen *Fortezza Vecchia*.

De huizen of geſlaghten, zoo van de ſtad, als van het gantſch eilant, die het privileedje of voorrecht van edelen genieten, en in het *Conſiglio* of den raet verſchijnen, zijn de volgende:

Alipuzza.
Altavilla.
Andiocho.
Arkudi.
Argiro.
Argiropulo.
Aſſimopulo.
Auloniti.
Aurami.
Bacco.
Bagliarin.
Bambati.
Baſſan.
Bellanda.
Beneuiti.
Bua.
Bulgari.
Calichiopolo.
Calogera.
Calotheto.
Camali.
Cauaglioti.
Canal.
Capadoca.
Capello.
Caridà.
Cariofilo.
Caſtrici.
Caualari.
Cauaſſila.
Cauodiſtria.
Cazaiti.
Cochini.
Colità.
Comi.
Damilo.
Digoti.
Dimani.
Dondi.
Doria.
Dramitino.
Eparcho.
Feſta.
Figlio.
Fiomaco.
Floro.
Fortio.
Galiello.
Gaſin.
Geromeriati.
Giropetri.
Giuſtinian.
Gonemi.
Grapſa.
Lanza.
Lepegnoti.
Liſgarà.
Lucani.
Lupinà.
Luuro.
Marcoran.
Maomora.
Maſarachi.
Maſtraca.
Metaxà.
Midei.
Minio.
Morello.
Moſco.
Moſtoxidi.
Mozzanega.
Padouan.
Palatianò.
Palazzuol.
Pandin.
Pangali.
Paniperi.
Papadato.
Pendamodi.
Petretin.
Piero.
Polilà.
Politi.
Proſſalendi.
Quartano.
Rarturo.
Refeletti.
Reggini.
Ricchi.
Riſicari.
Roditi.
Rodoſtamo.
Romanò.
Sachlichi.
Soffioanò.
Spada.
Spanopulo.
Spinelli.
Stefanopulo.
Theotochi.
Thomopulo.
Trandafilo.
Triferò.
Triuolli.
Vandalacchi.
Vaſſilato.
Veia.
Venier.
Veruicioti.
Vlaſſopulo.
Unglеſſi.
Zacchi.

Deze zijn d'adelijke geſlaghten, in *Korfu*, van het *Conſiglio*, of die in het *Conſiglio* komen, en met bywoning van hondert en vijftigh perzonen, die het *Conſiglio* uitmaken, d'ampten en waerdigheden verkiezen en uitdeilen, die de Staet of Republijk van *Venetien* aen d'ingeboorne Korfioten heeft vergunt en toegeſtaen, wanneer het eilant zich aen den zelven Staet overgaf.

Onder de Korfureſche adelijke geſlaghten munten, in middelen en gezagh, de huizen *Kochini* en *Kondocala* uit, die beide met ridderlijke waerdigheyt verciert zijn.

Naeſt deze worden de geſlaghten *Bellanda*, *Petretin*, *Morello*, *Lucani*, *Fortio*, *Quartano*, *Trivolli* en *Altavilla* voor de deurlughtigſte en voornaemſte gehouden.

De krijghsknechten te voet, die beneffens de ruiterye het eilant beſcher-

ſchermen, zijn of Italianen meerendeels: of Grieken, die op het lant wonen.

Uit welke laetſte eenige duizenzen, bequaem om wapenen te voeren, gekoren worden: die doorgaens hierom van de Venetianen *Cernede* of *Cernidi*, dat zijn uitgekeurde of keurlingen, genoemt worden: te weten, van 't Italiaenſch woort *Cernere*, dat uitkeuren of uitkiezen bediet.

Deze zijn onder zeker vendels, in zeer vele benden, verdeilt, die ieder onder eenen hopman ſtaen. Ieder hopman trekt alle maenden uit het Gemeen, een wedde van tien Venetiaenſche dukaten, volgens orde van den raet van *Venetien*. Ondertuſſchen is hen bevolen d'onderhorige eilanders op gezette dagen in de wapenen t'oefenen, en het verrichten van krijgsampten te leeren: daer en boven de Turkſche Korzairen en galeyen, indien die zouden traghten op den roof te lande te ſtappen, van de kuſten af te keren, en gewelt met gewelt met hunne krijgsbenden tegen te gaen.

Maer de Grieken, die gene krijgsampten bedienen, zijn aen hofdienſten van den Dogo of Hertogh van *Venetien* onderworpen en verplicht: en worden, na vereiſch van gelegentheit en noot, tot ſlaeffe arbeiden, ten dienſte van 't Gemeen, voor roeiers op de galeyen, en voor delvers gebruikt.

Des jaers zeſtien hondert twee en dertigh, verworven de Korſioten van den Hertog en raet van *Venetien*, door gezanten, dat het *reggimento* of regering dat geen niet zou kunnen beletten, dat in het *Conſiglio* of raet beſloten was, in het ſtuk van d'ampten, die aen dien zelven raet behoorden. Dat de jaerlix rechters alle vergaderingen moſten bywonen, om hunne beraetſlagende ſtem te geven, volgens een oude gewoonte.

Des jaers vijftien hondert zes en twintigh, zonden de Korfureſen *Gualtier*, of *Wouter*, *Morello*, en *Giorgio Lanza*, voor gezanten na *Venetien*, met verzoek aen den Hertog en Raet van *Venetien*, dat wanneer de Sindiken, of * afgezondenen der ſtad, den Raet willen doen vergaderen, dat zouden mogen doen, zonder daer in door het reggimento of regering belet te worden. Maer by aldien de regering daer tegen ſtreefde, dat dan den Sindiken zou geoorloft zijn, zich na *Venetien* met brieven, door de ſtedelingen ondertekent, te begeven, om hunne klachten en verzoeken van het Gemeen te doen. Daer en boven verzochten de gezanten, dat de punten of beſluiten, in den Raet genomen, niet door de Venetiaenſche *Rettori* of regeerders belet mogen worden, dat dezelve niet na *Venetien* gezonden werden, op pene van vijf hondert dukaten. En ingevalle de regering het belette, dat dan den ſtedelingen zou geoorloft zijn, die beſluiten t'onderſchrijven, en aen den raet van *Venetien* over te zenden.

* Deputati.

De gezanten wierden by den raet minnelijk ontfangen, met overlevering van gunſtige brieven aen den Bailo, en aen de Kamerlengi of raetsheren, tot onderhouding van de gemelde dingen.

Wijdſtrekkend gebiet van Korfu.

By oudts ſtrekte het gebiet der Korcyrenſers tot in het tegen over gelegen vaſt lant van *Epirus*, nu *Albanie*, tot drie hondert en vijf Italiaenſche mijlen verre.

Lefkada, *Nikopolis*, nu *Preveſa*, *Fanaro*, *Parga*, *Gemenizze*, *Baſtia*, *Strovilli*, en andere vermaerde ſteden van het tegen over gelegen vaſt lant, ſtonden onder het gebiet van *Korcyra* of *Korfu*. De ſteden *Epidamnus* of *Durazzo*, *Butrinto*, *Antigonia*, *Cimara*, *Apollonia* waren ſchatbaer aen *Korfu*. Maer die eertijts wetten gaf, ontfangt nu wetten, en ſtaet onder het gebiet der Venetianen, ſedert het jaer dertien hondert zes en tachentigh.

Korfu is een bolwerk, dat het Kriſtendom of Kriſtenrijk tegen het Ottomanſche gewelt beſchermt.

De Korfureſen verzoeken in alle gezantſchappen, die zy door eenigen uit den naem van het Gemeen, aen den hertogh en aen den raet van *Venetien*, om d'een of andere zake, doen, ook met een aen de zelven gewonelijk, beveſting of bekrachtiging van hunne oude privileedjen en voorrechten.

Aert

Aert en hoedanigheit des eilants van *Korfu.*

OP dit eilant zweeft doorgaens een gezonde en heilzame lucht: hoewel'er bywijle ook peſt ontſtaet. Ook is'er de lucht zoodanig getempert, dat, in het midden van het winter zaiſoen, aldaer altijt Lente ſchijnt te zijn. Deſgelijx is'er het klimaet boven mate zoet, zonder men oit aldaer de ſtrengheit van vorſt gevoelt.

Het eilant *Korfu* behoeft mee in weelderigheit, vet en vruchtbaerheit van gront, voor geen lant te wijken: en is zeer vrugtbaer van wijn, boomolye, en allerlei ſlag van goede vruchten. Daer groeien van zelfs heel dichte boſſchaedjen van olijfbomen, en ſpruiten voort, zonder byna de hant daer aen te ſlaen. Boven al is'er d'olye, om hare byzondere deught en goetheit, prijswaerdigh, en overtreft alle andere olyen van Griekenlant en Italie: want zy wort gezeit zoo klaer te zijn, als Rijnſche wijn: en is ook dier: gelijk ook dezelve luttel van daer vervoert wort: maer die van de kaſtelen en ſtad verteiren deze tot hun eigen gebruik.

Ook zijn'er alle andere vruchten volmaekt ſchoon, en overvloedelijk veel, inzonderheit ampere, als oranje appelen, limoenen, en citroenen, die voor een geſchenk na *Venetien* gezonden worden.

Daer groeien hazelnoten, korenten, en de beſte vijgen van de werelt, *Frakaſſans* aldaer genoemt. Voor aen zit een gele knop of bult, van de grote van een notemuskaet. Zy zijn groot en groen, zeer lekker, en hebben als een bevrozen zap van binnen, dat wonderlijke werking in 's menſchen lichaem baert, en, tot verkoelingh en verfriſſching, in de zomerhitte dient.

Homeer roemt ook de hangende hoven van *Alcinous*, die tweemael 's jaers vruchten dragen.

Op *Korfu* valt ook boven mate geurige en goede wijn, doorgaens *Romania* genoemt, die van daer, in grote menighte, na *Venetien* vervoert wort. De wijn van *Korcyra* of *Korfu* wort by *Atheneus* met deze woorden genoemt. *Zy roemen en houden den Korcyreeſchen wijn zeer ſmakelijk en zoet te zijn: maer zeggen, dat de Zacyntſche en Leukadiſche wijn, dewijl die iet kalkighs by zich hebben, het hooft beledige.*

Ten teken van wijnrijkheit dees eilants, in voorige tijden, ziet men, op d'eene zijde van eenige aeloude medalien of penningen des eilants, een tros druiven, en op d'andere zijde een kan geſlagen.

Ook prijſt *Ovidius* de vruchtbaerheit des eilants, met deze woorden, in 't Latijn.

Præbet Alcinoi poma benignus ager.

dat is,

De weldadige akker van Alcinous
verſchaft ooft.

Virgilius ſchijnt ook d'appelen of ooften, en de boſſchen van koning *Alcinous* over hunne byzondere en voortreffelijkheit, te roemen: want in het verhalen, hoe een en dezelve bomen en vruchten, in deugt en goetheit, van elkanderen verſchillen, noemt hy, tot een proefſtuk en voorbeelt, d'appelen en boſſchen van *Alcinous*. Door de boſſchen van *Alcinous* verſtaen eenige uitleggers vruchtbare bomen.

By ouds was ook een wout van *Alcinous* op het eilant *Korcyra*: waer uit niemant eenige bomen of balken moght houwen, op verbeurte van een zeker ſtuk gelt, Stater genoemt: als *Thucydides* gedenkt.

Ook roemt de poeet *Valerius Flakkius* het zelve eilant, over zijn heilzamen ooft.

Homeer geeft aen het eilant *Scheria*, (dat is, *Korcyra* of *Korfu*,) op Griekſch den bynaem van *Eribôlos*, dat is zeer vruchtbaer: hoewel andere het woort *Eribôlos* zeer kleiaghtigh uitleggen.

Het lant der *Feacenſers*, dat is, *Korfu*, had ook, volgens den zelven *Homeer*, ſchaduwrijke bomen.

Het

Het geeft ook velerleie heelzame kruiden: onder verscheide andere, heeft'er *Wheler* eenige byzondere gevonden: als *Lysimachia Hyssopi folio, Scabiosa flore Myrescente, caule altissim &c.*

In 't kort, *Korfu* is, zoo *Marmora* schrijft, gansch een hof of tuin: maer zoo fraei, dat de Poeet *Horatius*, willende een lustige plaetse beschrijven, zeidt, dat die hem het eilant der *Feacenseers* schijnt te zijn.

Van wegen desselfs vruchtbaerheit, wort het eilant *Korcyra*, by *Dionijs* d'Alexandriner, het *Vette Korcyra* genoemt.

Ziet pag. 3. Ten teken van de vruchtbaerheit des eilants, ziet men op d'eene zijde van eenige aeloude penningen dezes eilants, een koe, met een zogend kalf daer onder, gemunt.

Het geeft evenwel zoo veel korens niet, als tot onderhout der inwoonders van node is. Doch het geen hen daer aen te kort schiet, dat kan het tegen over gelegen vast lant van *Albanie* verschaffen.

Het voed velerlei klein en groot tam vee, en geeft treffelijken wiltvangt: als herten, dassen, wilde zwijnen, hazen, konijnen, en dergelijke: maer beren noch wolven zijn'er niet te vinden.

Ziet pag. De byen geven'er de volheit van honingh en wasch: en de dalen zout.

Men heeft'er ook ongedierte. Daer houden, tusschen oude gebouwen en vervalle muuraedjen, zeer grote hagedissen: zommige over de twee ellen lang, en zoo dik als een mans dye: ook dik aen de staert, en donker bruin van verruwe. Men ziet'er ook kleinder van een zelven slagh.

Sedert de Korfioten onder de Venetianen quamen, hebben zy aen dien Staet, in den oorlog tegen hunne vyanden, doorgaens groten dienst en bystant bewezen.

Strovili en *Rignassa* hebben zy op 't jaer veertien hondert en vijf en vijftigh op hun eige onkosten verovert.

Op 't jaer veertien hondert twee en zestigh, onderhielden zy twee duizent krijgsknechten, tot het veroveren van *Xamili*, op de grenzen van *Butrinto* gelegen. Desgelijx hielpen zy de Venetianen *Cimara*, *Sopotò*, *Arila Agia*, en daerna *Kochina*, en *Vitari*, met hondert dorpen veroveren.

Op het jaer vijftien hondert drie en zestigh, trokken zy met hondert Grippen, zekere vaertuigen, onder beleit van *Marco Barbo*, tot bystant van het veroveren van *Valono*.

Dus verre van het eilant *Korfu*. Tot een besluit zullen wy de komste van *Medea*, *Jason* en andere Argonauten op dit eilant: en wat d'oude Griekschepoeten van het bedrijf van *Ceres*, *Uranus* of Hemel, en *Saturnus* op dit eilant, gebeuzelt hebben, laten volgen.

Wanneer de Kolchers, die door hunnen Koning *Eätes* afgezonden waren, om zijne dochter *Medea*, door *Jason* en andere Argonauten uit *Kolchis* geschaekt, op te zoeken, op het eilant *Korcyra*, (daer op by koning *Alcinous* toen *Jason* met *Medea* en andere Argonauten zich bevonden) al hunnen vlijt, om *Media* weerom te krygen, by koning *Alcinous* vergeefs zagen aengewent, beslotenze, uit vreze voor de dreigementen van koning *Eätes*, aldaer, met believe van *Alcinous*, te blijven, en woonden lang onder de Feacensers, ter tijt toe de Bacchiadijnen, (dat zijn nakomelingen van *Bacchius*, zoon van *Dionijs*) van *Efyre* of *Korinthen*, na verloop van jaren, aldaer quamen wonen. Waer op de Kolchers na een verder gelegen eilant togen, en van daer na de bergen *Ceraunia*, nu *Chimeri*, en by de volken *Abanten*, en *Nestiensers* weken. Apollon. Argon. Ziet pag. 58.

Zoo andere verhalen, zouden de Bacchiadijnen, of *Bacchius* nakomelingen, om de doot van *Akteon*, zoon van *Melissus*, uit *Korinthen* verdreven zijn, het welk zich aldus toedroegh: *Melissus*, die den Korinthers grote diensten bewezen had, (dewijl hy hen uit het gevaer van door *Fidon*, koning der Argivers, verdelght te zullen worden, verlost had) wert daer voor door hen met grote eere en waerdigheit beschonken. De Bacchiadijnen t'eener tijde des nachts aen zijn huis komende, wilden zijnen zoon *Akteon* daer uit trekken: maer velden hem ter neer, onder het sterk tegenweer der ouders. Uitlegger over Apollon.

Wanneer nu te *Korinthen* de feesten,

 Isth-

Isthmen genoemt, zouden geviert worden, vervloekte *Melissus*, staende op het altaer, de Korinthers hoogh en dier, by aldien zy de doot van zijnen zoon *Akteon* niet wilden wreken. Op dit zeggen had hy zich zelven in d'ondergelege diepte van boven neer gesmeten.

De Korinthers, vrezende de doot van *Akteon* ongewroken te laten, (dewijl God zelf het beval,) dreven de Bacchiadijnen uit de stad. *Chersikrates*, een der voornaemste Bacchiadijnen, ging het eilant *Korcyra* bewonen: uitdrijvende de Kolchers, die daer op woonden, en zich van daer na het tegen over gelegen vast lant begaven.

Wanneer *Jason*; beneffens d'andere Argonauten, met *Medea*, dochter van *Eates*, koning der Kolchers, op het eilant *Korcyra* gekomen was, trouwde en bekende hy haer, met bewilliging van koning *Alcinous*, in het hol van *Makris*, anders het heiligh hol der Feacensers, en daer na het hol van *Medea* genoemt.

Apollon. In den tempel van den *Nomischen Apollo* wierden noch d'altaren getoont, die *Medea* in den zelven zou doen stichten hebben.

Het zelve hol was te voore ook het hol van *Makris* geheten, na *Makris*, dochter van *Aristeus*, de honighteelder, die ook de werken der byen uitgevonden had.

Deze *Makris* ontfing allereerst *Nyseus*, anders *Dionysius*, of *Bacchus*, zoon van *Jupijn*, in het binnenste van het eilant *Eubea* van *Abas*, in hare schoot, en bestreek de dorstige lipjes met honingh: wanneer *Merkuur* den zelven *Nyseus* uit het vuur getogen had.

Juno, des verwittigt, wiert daer over vergramt, en dreef *Makris* van 't gansch eilant van *Eubea* af, die verre van daer in het Heiligh hol der Feacensers verhuisde, en den inwoonders onmetelijken rijkdom beschaerde.

d'Aertsche *Ceres* heeft ook, (zoo men *Apollonius* geloven magh) by ouds ook op het eilant van *Feacie*, dat is, het eilant van *Korcyra*, gewoont, die de reizen *Titans*, uit liefde van *Makris*, de vette koren airen met de zeis leerde afsnyden.

Saturnus, zoo *Apollonius* uit het zeggen van andere getuight, had met de koren-zeis van *Ceres* het mannelijke teellit van zijn vader *Uranus*, of *Celum*, dat is, *Hemel*, afgesneden. Hoewel anderen willen, volgens den zelven *Apollonius*; dat deze zeis onder het eilant gelegen ware. Ziet pag 21. Volgens verhael van zekeren ouden Griekschen uitlegger van *Apollonius*, zou *Ceres* van *Vulkaen* het maken van eene zeis verzoght, en de *Titans* daer mee het koren af te maien geleert hebben. Daer na zou *Ceres* dezelve zeis, onder het neffens gelegen gedeelte des eilants, verborgen hebben. Na het overstromen der zee, was de stant des eilants eene zeis gelijk geworden.

Uit het afsnyden des teellits van *Uranus* of *Hemel*, zouden droppelen (bloets) op d'aerde gevallen zijn: waer uit de Feacensers, of, zoo andere zeggen, de reuzen *Titans* voortgekomen waren.

Desgelijks schryft zekere oude schryver *Alceus*, dat de Feacensers hun geslaght uit de droppelen van *Uranus* hebben: zulks ook zelfs de Feacensers, volgens *Apollonius*, in geslaghte of afkomst van Uranischen of Hemelschen bloede, zijn. Maer Ziet pag. 53. *Homeer* maekt de Feacensers den Goden gelijk of by na gelijk, om de voortteling uit *Neptuin*.

Dewijl nu een zeis op Grieksch *Drepanum* heet, zoo was daerna het zelve eilant by d'ouden ook *Drepanum* geheten.

Eilanden onder de kusten van het eilant Korfu gelegen.

Onder het eilant *Korfu*, inzonderheit in het kanael van *Korfu*, tusschen het zelve eilant en het vast lant, leggen verscheide kleine eilanden en klippen in zee.

Op de Noorder-streke des eilants *Kor-*

Korfu, ontrent achtien Italiaensche mylen van *Capo di Cassopo*, de Noorder uithoek des eilants, leggen acht kleine eilanden, die met een algemeene naem *Merleres*, genoemt worden: welke acht eilanden de genen schynen te zijn, die by d'ouden, volgens *Plinius*, den naem van *Ericusa*, *Marathe*, *Elaphusa*, *Malthace*, *Trachia*, *Pytionia*, *Ptychia* en *Tarachia* voerden.

In de zeekaerten worden aen de Noord-west-hoek van het eilant *Korfu*, twee eilandekens gestelt: welker een *Fanu* heet, en derde halve myle van daer, en op de hooghte van veertigh graden en twalef minuiten, gelegen is. Het ander heet *Merle*, en leit een myle van daer, op een zelve streke. Grote schepen kunnen tusschen deze twee eilanden niet deur zeilen, om den vuilen zeegront; doch mogen onder het eilant *Merle* ten anker zetten.

Daerna een weinigh van het eilandeken *Merlere*, na 't Weste, leit het eilant *Othronus* of *Thoronus*, en anders *Othroni* en *Othoni*, en ook *Fanari* of *Fanu* geheten.

Andere houden dit eilant voor een en het zelve met *Merlere*: hoewel *Fanu* of *Fanari* en *Merlere* twee byzondere eilanden zijn. Het is acht Italiaensche mylen in 't ronde groot, en verschaft overvloet van allerlei levensmiddelen, en lyftoght, aen twee hondert zielen.

In het gezight der stad *Korfu*, op een afstant van twee Italiaensche mylen, leit een klip, *Scoglio di Vido*, dat is Klip van *S. Vit*, by de Venetianen, en by d'Ouden *Vitia* of *Ptychia*, en nu *Malipiero* of *Marpiero* genoemt: na het adelijk geslaght van *Malipiero*: d'eigenaers des eilants.

Het is zoo vol met Olyf-bomen begroeit, dat het van verre een bosch, in het midden van de zee geplant, schynt te zijn.

Dicht daer by, na het Noordweste, schiet een andere klip van eene levendige rotse op, *Condilonissi* geheten. Waer op eertijts, maer nu niet meer, zeker riet groeide, dat in het schryven pennen verstrekte: waer van het ook den naem van *Condilonise* of *Condilonissi* bekomen heeft, dat op Griekseh, met eenige weinige verandering van letteren, een pen bediet.

Daer zijn noch andere eilandekens of klippen; als die van *S. Demetrio* dicht beweste het eilant *Condilonissi*, waer op het *Lazzaretto* gemaekt is. Ook is 'er een klip van witten steen, die van verre in 't aenzien een schip met brede zeilen schynt te zijn. Door welk gezight de ouden zijn verleit geworden, die gemeent of liever gebeuzelt hebben, dat deze klip, uit het verzonken schip van *Ulysses* ontstaen, en in een klip verandert zy. Daer op staet een kerkje aen *S. Maria* gewydt. Marmor.

Aldus schryft *Plinius*, dat by de uithoek *Phalacrum* of *Phalacrium* (nu *Capo Bianco*) een klip leit: in de welke het schip van *Ulysses*, zoo men bericht, na de gelijkenis van gedaente, zou verandert zijn. Deze klip heet nu *Lagudia*.

Een weinigh van het vast lant van *Epirus*, en in het kanael of in de doorvaert, na het vast lant van *Epirus* toe, en tegen over, en neffens, of achter d'Ooster-uithoek van het eilant *Korfu*, nu *Capo Bianko*, en by ouds *Lucimna* genoemt, leggen zekere kleine eilanden *Syboten* in het meerfout getal, by *Strabo* genoemt. Doch de hedendaeghse lantbeschryvers, stellen ter zelver plaetse een weinigh van het vast lant, tegen over de haven, en voor d'Oost-hoek van het eilant *Korfu*, slechts een eenig eilant *Sybota*, dat nu noch gebroken *Syuita* en *Scivota* genoemt wort. Syboten.

Sybota heeft acht Italiaensche mylen in den omtrek, en is rijk van weiden; maer om de roveryen der Korzairen volkloos en onbewoont.

Rontom dit eilant leggen noch andere eilandekens of klippen, hoewel niet bevolkt, uit vreze voor de Korzairen. Onder *Korfu* leggen meer andere klippen of eilanden, als *Gudin*, *Ragugia*, *Formiz* of *Formichos*.

In de Straet na *Kassopo* toe, tusschen *Korfu* en *Epirus*, schiet eene klip van eene levendige rotse op, die door hare drooghten, onder haer voet in zee, voor den zeeman gevarelijk is, en *Serpa* genoemt wort, dat een slang op Italiaensch gezeit is. Serpa.

Eilanden Paxen, nu Paxu en Antipaxu.

TWee eilanden, tusschen het eilant *Maura*, ten zuide, en tusschen het eilant *Korfu*, ten Noorde, gelegen, worden by d'oude schryvers, als *Plinius*, *Plutarchus* en *Polybius*, onder een algemenen naem van *Paxe* of *Paxen* gedaght: waer van het een groter, als het ander is.

Het een groot eilant, na 't Zuide, wort nu doorgaens by het zeevolk, en in de zeekaerten, *Paxu* of *Paxo* geheten, en het ander klein, voor en dicht ten zuide onder het groot gelegen, *Antipaxu*, dat zoo veel als voor *Paxu* gezeit is; dewyl het voor het groot *Paxu* leit. Daer tusschen beide leit een zant-rif in zee, met eene zeestraete van tien Italiaensche mylen, tusschen beide.

Plinius stelt d'eilanden *Paxen*, by het eilant *Leukada*, en vyf duizent schreden, dat is, een Duitsche myle en een vierendeel, van het eilant *Korcyra*, nu *Korfu*: daer nochtans het eilant *Paxu* of *Paxo*, Zuid-westwaerts ruim vijf Duitsche mylen van *Capo Bianco*, de Zuid-ooster hoek van het eilant *Korfu*, en Noord-west tien mylen van het eilant *Leukada*, nu *S. Maura*, in de zeekaerten, en ontrent vijf mylen bewesten de Venetiaensche vesting *Parga* (op de kust van het vast lant van Dalmatie) gelegen is. Hier uit blykt ook, hoe *Thomas Porcacchi* het eilant *Paxu* t'onrecht twalef, en 't ander tien Italiaensche mylen, dat zijn vier Duitsche mylen, ten ooste van het eilant *Korfu* stelt.

Ziet pag. Men zeit het eilant *Paxu*, door eene aertbeving, van het eilant *Korfu* zou afgescheurt zijn.

Bordonius verwert het eilant *Erikusa* van *Plinius*, met het groot eiland *Paxu*: daer nochtans *Plinius Erikusa* tot een byzonder eilant maekt, en tusschen het eilant *Korcyra*, nu *Korfu*, en tusschen d'eilanden *Paxen* stelt. Desgelijks wil *Baurtrand*, dat het groot eilant *Paxu*, *Erikusa* by ouds geheten was. Van gelijken wil *Marmora*, dat het groot eilant van *Paxo* by d'oude *Erikusa* zou genoemt zijn.

Men zeidt d'Apostel *Paulus* t'eener tyde deze eilanden zou aengedaen hebben: waerom op dezelve, zoo de gemeene man gelooft, geen vergiftigh gedierte zou houden.

Het groot eilant *Paxu* heeft tien of twalef Italiaensche mylen in den omtrek, en niet meer als een vlek. Het heeft vele havens, en aen d'oost-zyde een zeer bequame haven of ree. Maer het eilant *Antipaxu* heeft geen haven. Op d'oost-zyde des eilants is een ruim velt met wynstokken, en allerlei slagh van vruchtbomen beplant.

d'Inwoonders van *Paxu* belopen ten getale van duizent: zijn strytbare mannen, en hebben altyt hun eilant, tegen het gewelt der Korzairen, mannelijk weten te beschermen. Doch het eilant *Antipaxu*, is geheel en al volkloos en onbewoont, en wort door die van *Paxu* bebouwt.

Deze eilanden staen noch onder gehoorzaemheit van de Venetianen, die dezelve, al over lang, aen de Albanesen van de stad *Parga*, op het vast lant daer tegen over gelegen, geschonken hebben, om hun vee daer op te weiden: want zy hebben beide vruchtbare en grasrijke weiden.

Het eilant *Paxu* stont eertijts onder den koning van *Spanje*. Radzi

Het is een fraei eilant, en heeft een lustigh en vruchtbaer dal, indien het bebouwt wiert, en zeer treffelijk zoet water. Het is gansch door de zeerovers verwoest.

Op de linker-zyde leit eene klip, *Merler* geheten.

Plutarchus stelt een eilant of liever een klip, *Paxos* genoemt, tusschen het eilant *Ithaka*, en tusschen d'eilanden *Echinaden*. *Plinius* gedenkt ook het eilant *Paxos* na d'eilanden *Ithaka*, *Dulichium*, *Crocylea*, en voor *Cephalenia*.

Rif uyt de Natuer
Een gedeelte van een groote Poel.
St. Maura.
Water leydingh van 360 Voeten.
Een gedeelte van Erlandt Lefkada.

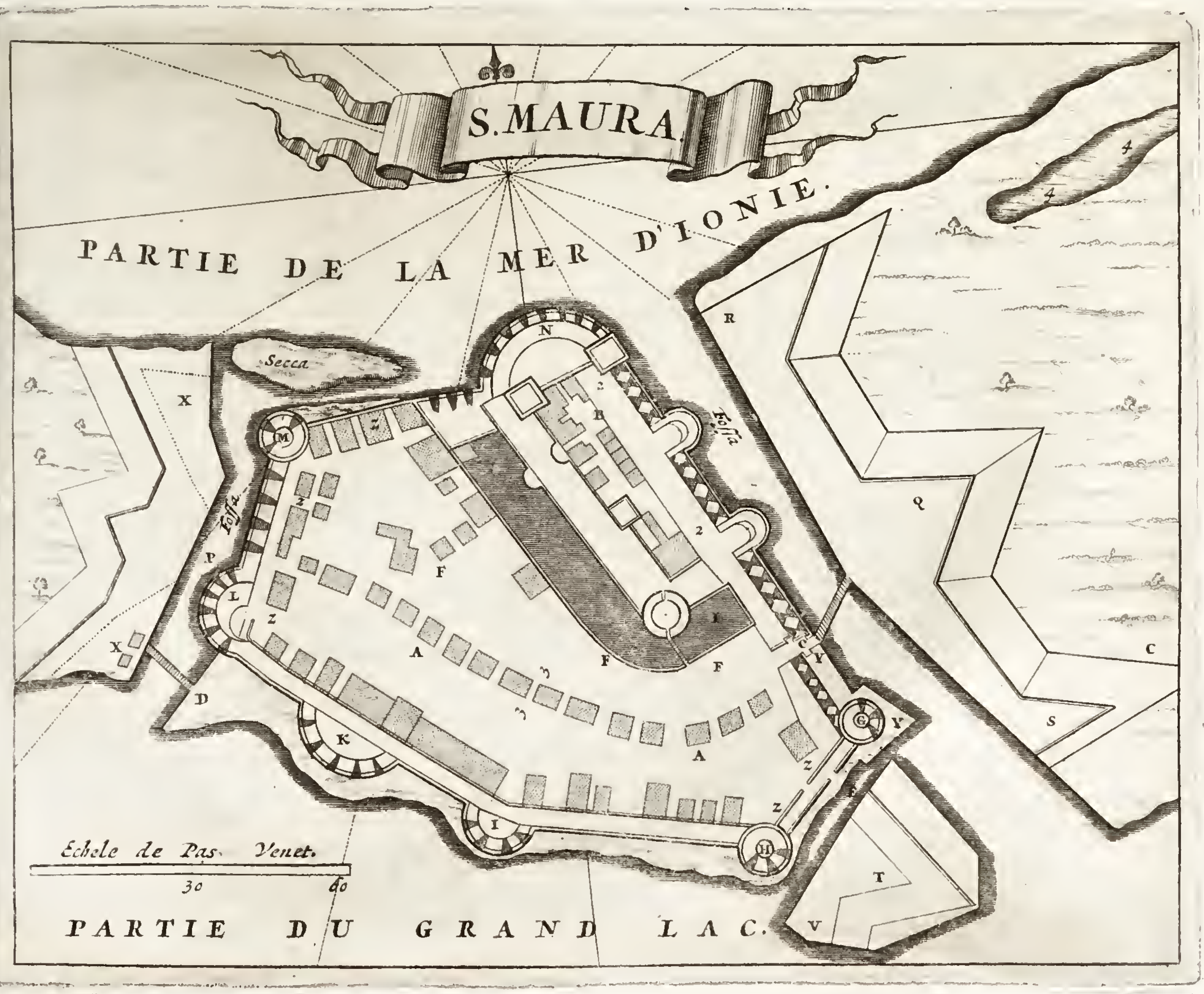
S. MAURA.
PARTIE DE LA MER D'IONIE.
Secca
Fossa
Fossa
Echele de Pas Venet.
30
60
PARTIE DU GRAND LAC.

Eilandt Leukas, nu Leukada; anders Sant Maura.

HEt eilant nu *Leukada*, en wort by alle d'oude Grieksche schrijvers (als *Thucydides*, *Plutarchus*, *Dion Kassius*, *Xenefon*, *Polybius*, en *Strabo*,) en ook by verscheide Latijnsche schrijvers, (als *Vellejus Paterculus*, *Livius*, en *Ovidius*) *Leukas* genaemt, en by *Mela* en *Plinius*, *Leukadia*, en was te voore, volgens den zelven *Plinius*, *Neritis* geheten. Doch *Plinius* schijnt het zelve eilant op eene andere plaetse ook *Leukas* te noemen: gelijk het ook nu noch by de hedendaeghse Grieken *Leukada* heet, en niet *Isola di Santa Maura*, dat is, *eilant van Sant Maura*, als d'Italianen, en, na hunnen voorgang, andere volken van Europe het doorgaens alzoo t'onrecht noemen: want de Grieken noemen eigentlijk niet anders *Sant Maura*, als het kasteel, dat in het midden des kanaels, tusschen het zelve eilant en het vast lant gelegen is, ter plaetse, daer de Venetianen eertijts een klooster van een zelven name hadden.

Het eilant *Leukada*, anders *S. Maura*, leit tusschen het eilant *Korfu*, (of liever *Paxo*) en tusschen het eilant *Cefalonia*, vier of vijf Duitsche mijlen van 't eerste, en drie mijlen ten Noorde van 't laetste, en ontrent tien of twalef Italiaensche mijlen ten zuidweste van de Golf van *Arta*: en wort gescheiden door een enge kanael, of doorvaert of straet (*Stretto di Sant Maura* by het Italiaensch bootsvolk doorgaens genaemt) van het vast lant van Griekenlant, of eigentlijk van *Akarnana* of *Despota*. Die op haer smalste niet meer als vijftigh treden breet is: hoewel op andere plaetsen, en by het kasteel *S. Maura* de tusschen-wijte meer als een Fransche mijle breet is.

Spon begroot den omtrek des eilants op twalef of vijftien Fransche: doch *Wheler* op dertigh of veertigh, en *Porcacchi* op tachentigh Italiaensche mijlen: hoewel andere den omtrek slechts, volgens den zelven *Porcacchi*, op drie en vijftigh Italiaensche mijlen begroten.

Het eilant *Leukas* was, in aeloude tijden, een gedeelte of een peninsel, dat is, een hangend of schier eilant van het lant der Akarnanen, en lagh met een enge hals, keel, of stroke lants (*Isthmus*, en *Dyoriktos* by de Grieken genaemt) aen het vast lant van *Akarnanie* (een lantschap van *Epirus*, in *Griekenlant*, en nu noch *Akarnana* en *Despota* genaemt) gehecht en vereenight. Strab.

Homeer noemt, volgens *Strabo*, *Akarnanie*, of dit peninsel, op Grieksch, *Akte Epiri*: dat is, strant van het vast lant: noemende aldus het vast lant, tegen over d'eilanden *Ithace* en *Cefallenie* gelegen, welk *Akarnanie* is. Dies, wanneer *Homeer* (zeidt *Strabo*) *Akte Epiri* zeidt, zoo moet daer door het strant van *Akarnanie* verstaen worden.

Nerikos, dat *Homeer* een wel bebouwt stedeken noemt, en door *Laërtes*, vader van *Ulysses*, en koning der Cefallenensers, ingenomen wiert, behoorde ook aen of onder *Leukas*, volgens *Strabo*, of liever onder het peninsel of hangend eiland van *Akarnanie*: want *Homeer* noemt *Leukas* niet: gelijk ook het peninsel van *Akarnanie*, ten tijde van *Homeer*, noch tot geen eilant gemaekt was. Maer de Korinthers, aengeraden door *Kypselus* en *Gargasus*, twee opperhoofdige heerschers der stad *Korinthus*, namen dit strant van *Epirus* in bezit, en togen tot aen den * *Ambracischen* zeeboesem, en stichten de steden *Ambracia* en *Anaktorium*. Daerna doorgroeven zy den *Isthmus* of hals des hangenden eilants van *Akarnanie*, en maekten het zelve tot een eilant, *Leukas*.

* Nu Golfo di Arta.

Zy verleiden *Nerikos*, na de plaetse, die eertijts een *Isthmus*, en namaels, ten tijde van *Strabo*, met eene brugh overslagen was, en vernoemden de stad *Leukas*.

Desgelijx getuight *Strabo* in zijn eerste boek, dat *Leukas*, wanneer de Korinthers den *Isthmus* doorgroeven,

tot een eilant gemaekt zy, daer het te voore ſtrant was.

Dit doorgraven geſchiede ontrent op het zes hondert en dertighſte jaer, voor des Zalighmakers geboorte: want te dier tijde was *Kypſelus*, vader van *Periander*, opperhoofdige heerſcher van de ſtad *Korinthus*, en van het eilant *Korcyra* of *Korfu*. Herod. l.

Evenwel kon deze *Iſthmus*, kele of hals des peninſels of hangenden eilants *Leukas*, waer door het aen het vaſt lant gehecht was, zoodanigh en zoo diep niet doorgraven worden, als tot doorvaert van grote ſchepen vereiſcht wiert: want altijt moſt men, ter oorzake van d'ondiepte, met grote ſchepen, gelijk te voore, het eilant *Leukas* omvaren, of die over de doorgegrave *Iſthmus* of hals halen: als uit *Thucydides* te beſpeuren is, daer hy van de Peloponneſers ſchrijft, hoe die, na hun vaderlant kerende, de ſchepen over den *Iſthmus* der *Leukadiers* haelden, om niet in het omvaren van den vyant gezien te worden.

Het zelve blijkt ook uit het ſchrijven van *Polybius*, daer hy zeidt, dat *Filippus*, koning der Macedonen, wanneer die met de vloot van het eilant *Cefalonie* na het eilant *Leukas* overſtak, de ſchepen over dezen hals of *Iſthmus*, *Dioryktus* genoemt, dede halen, om in den Ambraciſchen zeeboeſem, nu *Golfo di Arta*, te varen. Tot groot bewijs van dit doorgraven, en vereniging des eilants met het vaſt lant eertijts, ſtrekt d'enge tuſſchen wijte en ondiepte, tuſſchen het zelve eilant en vaſt lant: want daer deze tuſſchen-wijte of doorvaert of kanael, (*Stretto di Sant Maura* by d'Italianen, en in de zeekaerten genoemt,) op haer engſte is, heeft dezelve niet veel meer als de wijte van vijftigh ſchreden overvarens, en byna overal ſlechts drie of vier voeten waters.

Op dezen ſmalſten oort van de ſtraet of doorvaert lagh by ouds de oude ſtad *Leukas*, op eene verheventheit, ontrent eene vierendeel mijls van de zee: waer van noch eenige puinhopen gezien worden.

Ook melt *Ovidius*, dat het eilant *Leukas* by ouds aen het vaſt lant gehecht was: in de volgende Latynſche vaerſen.

Leucada continuam
Veteres habuere coloni
Nunc freta circumfluunt.

dat is.

d'Oude Colonieren hebben Leukas, aen het vaſt lant vereenight, bezeten. Nu vloyen 'er de zeen zee rontom.

Van gelijken getuight *Plinius*, dat het hangend eilant *Leukadia*, (eertyts *Neritis* genaemt) door arbeit der bywoonders, van het vaſt lant afgeſneden zy.

Maer *Plinius* ſchynt daerna op dezelve plaetſe te kennen te geven, dat *Leukadia* daer na weer aen het vaſt lant zou gebraght zijn, door het geblaes der winden, die zanthoopen opwierpen: welke plaetſe, volgens den zelven *Plinius*, *Dioryktos* genaemt wiert, lang drie ſtadien, waer op de ſtad *Leukas*, eertyts *Neritium*, geſtight lagh.

Tuſſchen het eilant *Leukada* en het vaſt lant, in het midden van de Straet van *S. Maura*, welke op dien oort eene Franſche myle breet is, en op een afſtant van ontrent twaelf Italiaenſche mylen van de Golf van *Larta*, en ontrent drie Italiaenſche mylen van het Nauw der zelver ſtraet, daer de puinhopen der oude ſtad *Leukada* leggen, leit het kaſteel *Sant Maura*. Dies *Ortelius*, *Ferrarius*, en andere lantbeſchryvers zich geweldigh bedrogen vinden, die meenen, dat *Sant Maura* noch op dezelve plaetſe legge, daer de oude ſtad *Leukas* lagh. Kaſteel Sant Maura.

Dit kaſteel, of deze veſting, wiert by de Venetianen *Sant Maura* genaemt, na zeker klooſter, dat die eertyts ter zelver plaetſe gebouwt hadden.

Het is eene fraeie veſting, in vorm van eene ongeregelde vyfhoek, en geſterkt op de hoeken of punten met ronde torens of bolwerken. Twee andere torens of bolwerken, in het midden der gordynen aen beide zyden, verſtrekken de grootſte face of zyde.

Hy

Het kasteel heeft ter weder zyde, ten Noord-weste en Zuid-ooste, een ander klein eilant leggen, ieder met eene gracht van dertigh of veertigh voeten breet tusschen beide, daer eene brugh tot overgang overslagen is.

Beide deze twee eilanden leggen in een moerasch, die als voorsteden des kasteels zijn: daer van de meeste inwoonders Turken en Grieken zijn, die zich aldaer in houte en lage huizen onthouden; maer gaen evenwel zeer fraei gekleet, en zijn ook grote Korzairen of zeerovers.

Van het strant des eilants *Leukada*, loopt na het een eilandeken, of voorstedeken, ten Noord-weste, eene waterleiding of watergang, van eene Duitsche vierendeel myls lang, en van drie hondert en zestigh bogen, in maniere van eene brugh, gelijk die ook eene brugh tot overgang aen het voetvolk verstrekt; hoewel dezelve niet meer als drie voeten breet is, en zonder eenige leuning of staketsel. De stoutste mensch moet, in het gaen langs dezelve, zitteren, inzonderheit in het ontmoeten van eenen ander: want niet meer als twee menschen kunnen effen daer op elkanderen voorby gaen. In het kasteel, en in deze voorsteden, wonen ontrent vyf of zes duizent zielen, zoo Turken als Grieken: doch de meeste Turken op het kasteel. Zy waren, toen het eilant, voor eenige jaren, noch onder het gebiet van den Groten Heer stont, grote Korzairen of zeerovers.

Des jaers zestienhondert vyf en zeventigh, quam aldaer, alleen ten dien einde, om hunne kleine Galeien te verbranden, *Duragh Bey*, vermaerde Korzair van *Lepanto*. Hy had zeven of acht galeien van *Leukada*, daer hy over gebood.

Het kasteel is hier door van eenigh belangh; dewyl men derwaerts niet te lande noch over zee kon komen, dan in zekere kleine schuitjes *Monoxyla* by de Grieken genaemt, die uit een eenigh hout gehouwen zijn, en niet meer als een voet diep gaen.

Dese schuiten of berken, *Monoxyla*, dat is, een hout, nu by de Grieken genaemt, (met welken naem ook, volgens *Hesychius*, zy al by d'oude Grieken bekent waren,) zijn kleine vaertuigen uit eenigen stam van een boom gehouwen, lang van vyftien tot twintigh voeten, en anderhalve voeten breet; en by na zo hoogh.

Men dient zich van zulke vaertuigingen te *Anatoliko*, *Messalugi* en *S. Maura*: want dewyl de zee in die gewesten zeer laegh is, zoo zou met zwaerder of diep gaende vaertuigen gevaer lopen, van dikwils op het droogh te raken. In het varen zitmen op den bodem, en roeit met kleine riemen voort. By wyle wort ook gezeilt. Hoe smal deze vaertuigen zijn, zoo kunnen evenwel noch in een twee paerden aen d'engste overvaert overgehaelt worden: maer indien die het minste zich verroerden, het vaertuigh zou gansch om slaen.

Plinius stelt op het eilant *Leukadie*, eene stad *Leukas*, en by ouds *Neritum* genaemt. *Suidas* hout *Neritum* ook voor eene plaetse van *Epirus*, namaels *Leukas* geheten.

Neritum schynt by *Homeer Nerikos* genoemt te worden, welk *Nerikos* ook aen of onder *Leukas* (als *Strabo* uit *Homeer* bewyst) behoorde. Het stedeken *Nerikos* wort by *Homeer* gezeit *Laërtes*, vader van *Ulysses*, ingenomen te hebben, wanneer hy over de Cefalenensers, als koning heerschte.

Aen de smalste overvaert des eilants, of aen den smalsten oort, die tusschen het eilant en vast lant is, en niet meer als vyftigh schreden overvarens, en by na over al alleenlijk drie of vier voeten waters heeft, ziet men op eene verheventheit, een vierendeel myls van zee, noch eenige puinhopen, die by *Spon* en *Wheler* voor de puinhopen van d'oude stad *Leukas* gehouden worden. De haven der stad was byna het gansch kanael op de plaetsen, die de meeste diepten hadden. *Thucidydes* steldt de stad *Leukas* op het lant, binnen den *Isthmus*, als ook aldaer den tempel van *Apollo*.

De Tempel van *Apollo* op *Leukas*, als ook die in *Aktium*, wiert door *Pompejus*, na het bevechten der zege op *Antonius*, ge-

geplondert. *Strabo* schynt den tempel van Apollo op de witte klip *Leukata* te stellen, welke hy voor het eilant *Leukas* in zee, en na het eilant *Cefalonia* toe, plaetst.

Leukas is alzoo (als *Strabo* dunkt) na *Leukata* genaemt: dat op Grieksch witachtigh gezeit is: want een klip, wit van kleure, leit na zee en het eilant *Cephalonia* toe. Of *Leukas*, (zoo andere den zin van *Straboos* woorden verklaren) is alzoo na het Grieks woort *Leuce*, dat is wit, genaemt: want een steen, wit van kleure, leit voor *Leukas*, na zee en het eilant *Cefalonia* toe, zulks *Leukas* daer van den naem zou bekomen hebben. Of men zou konnen zeggen, dat *Leukas*, 't zy het eilant of de stad, alzoo genoemt zy na de stad *Leukas*, op het vast lant van *Akarnanie* gelegen: want in *Akarnanie* lagen by ouds verscheide steden: als *Paletus*, *Alyzia*, *Leukas*, *Argos*, *Ambracia*, &c.

Deze twee steden *Alyzia* en *Leukas*, waren alzoo (volgens *Ephoros*, by *Strabo*) na *Alyseas* en *Leukadios* genaemt, zoonen van *Ikarius*, en broeders van *Penelope*, die, na den vader in *Akarnanien*, geheerscht hebben.

Namaels hebben de Korinthers *Nerikos*, volgens *Strabo*, wanneer zy, met het doorgraven van den *Isthmus* des hangenden eilants van het lant van *Akarnanie*, het eilant *Leukas* gemaekt hadden, na die plaetse verleit, die eertyts een *Isthmus* was, maer nu (versta ten tyde van *Srabo*) met eene brugh overslagen is, en vernoemden het *Leukas*.

Op het eilant *Leukada* leggen nu ontrent twintigh vlekken of dorpen, bewoont by arme Grieken, die zich met de visschery en lantbouw erneren, en onder eenen Griekschen bisschop staen; wiens inkomsten ongetwyfelt zeer schaers zijn.

Het eilant is genoeghzaem vruchtbaer van koren, oranje-appelen, limoenen, en amandelen, en heeft vee ryke weiden. *Spon* en *Wheler* vonden evenwel in de voorsteden des kasteels niet, als slechten wyn, slecht broot en kaes.

De beste haven van dit eilant heet *Klimeno*, is diep en heeft goeden ankergront. Eenigen stellen twee haven op dit eilant, een aen d'Oostzyde, *Dameta* genaemt: en een andere, aen de Noord-zyde, welke laeste de veilighste is.

In de zee-boeken wort een uithoek des eilants, met name *Capo Docado*, en anders *Capo di Santa Mauro*, gedacht, en op de Noorder brete van acht en dertigh graden, en acht en veertigh minuten gestelt.

Met verscheide meer andere uithoeken, of kapen springht het eilant *Leukada* in zee; maer die vind men by de schryvers by name niet gedaght.

Iet wonderlijks verhalen d'ouden van de klip *Leukata*, voor het eilant *Leukas* gelegen; te weten, hoe verliefde minnaers van deze klip eenen sprong in d'ondergelege zee deden, om de hitte der minnevlam te slissen en stillen. De poëet *Lucianus* noemt dezen sprong op Grieksch *Pedema*, dat is, *sprong*: dewyl *Pedain* bediet op Grieksch springen. Want d'oude Grieken geloofden vastelijk, dat al de geen, die zich van deze klip in zee plompte, van eene onlydelijke liefde ontslagen wierde. Van welke klip ook de vermaerde Grieksche poëtersse *Sappho* gezeit wort, d'allereerste haer zelve afgesmeten te hebben: als *Menander* by *Strabo* getuight.

Maer zeer aerdigh melt *Ovidius* dit gantsch bedryf, en geschiedenis, in eenen brief van *Sappho* aen *Faon*; alwaer hy verhaelt, hoe *Dukalion* d'eerste van allen zich van deze klip geworpen zou hebben. Maer *Sappho* boete de straffe van dat stout en reukeloos bestaen, met de doot: want het stont alleenlijk den mannen vry, dien sprong te mogen bestaen: waerom die zee-sprong by *Statius Pampinius*, de mannelijke sprong genoemt wort.

Zoo *Aristoxenus* by *Atheneus* verhaelt, zou zekere *Kalyce* ook die zelve straffe van haer reukloos bestaen, geboet hebben: want als zy door eene onlijdelijke liefde op zekeren jongeling *Euathlos* verslingert was, en zag dat zy van hem trotselijk versmaet wierde, wierp zy haer zelve van de klip *Leukata* van boven neer in zee; maer quam te sterven.

Daer en tegen zouden, zoo men den

den ouden geloven magh, zeer vele mannen, door dien ſprong, van deze dolheit der minnevlam ontſlagen zijn: want zeker *Cephalus* had, volgens verhael van *Strabo*, d'eerſte van alle dezen ſprong beſtaen; wanneer hy op *Ptaole* of *Pterele*, dochter van *Deioneus*, verlieft was.

Maer *Plutarchus* melt, dat *Fobus*, uit den geſlaghte van *Kodrus*, d'allereerſt, door het ſpringen van die klip, verlichting van minnevlam gevoelt zou hebben. Zeker oude Griekſche klucht-maker *Nikoſtratus*, was ook door dien ſprong van de minne van *Tettigidea*, ontſlagen. Scal in Not ad Auſon.

Een ander, *Macetes*, geboortigh van *Buthrotum*, nu *Butrinto*, eene ſtad van Griekenlant, wiert doorgaens op Griekſch *Leukopetra*, dat is, witte klip, gebynaemt: dewyl hy zich viermale van de klip *Leukata* ter neer geſtort had, en zoo vele malen van eene onverdraghelijke minnevlam verlicht geworden was. d'Oorzake van het ontſlaen der minnevlam, door het ſpringen van deze klip in zee, wort gezeidt deze te zijn.

Venus had, na de doot van *Adonis*, hem over al vlytigh opgezoght, en eindelijk in *Argos*, eene ſtad van *Cyprus*, in den tempel van den Erithiſchen *Apollo*, gevonden. Na zy d'onverdraghelijkheit van hare minne aen Apollo had bekent gemaekt, was zy door hem na de klip *Leukata* gebraght, en had haer, op zijn bevel, van die klip van boven neer geſtort: door welk gedoen, zy van de kracht der minnevlam ontſlagen geworden was. Wanneer zy d'oorzake daer van gevraeght had, had *Apollo* geantwoort; dat hy dikwils aengemerkt hadde, hoe *Jupyn*, zoo meenighmael hy zijne *Juno* onlydelijk beminde, op die klip gewonelijk was gaen zitten, waer door hy van de kracht dier quale verloſt geworden was.

Apollo wiert by d'oude Griekſche eilanders van *Leukas* boven maten geeert. Ook hadden zy hem ter eere eenen tempel geſtight, die, door de krygsknechten van *Pompejus*, geplondert wiert.

De Goddin *Juno* wiert ook, na dit eilant *Leukas*, de Leukadiſche *Juno* genaemt. *Herkules* voorzeide den Sibariten een einde der rampen, na zy door drie ondergangen de gramſchap van de *Leukadiſche Iuno* zouden verzoent hebben. Plutarch.

By de Leukadiers was ook eene vaderlantſe gewoonte: te weten, alle jaers, op de offerhande van *Apollo*, eenen van de miſdadigen, uit een waghtoren van eenen bergh van boven neer te ſmyten, tot afwending des quaets, dien zy met allerleie veren en vogelen behangen of beſteken hadden, om den val door het gevliegh, zoo veel zy konden, te verlichten of vlugh te maken. Vele menſchen ſtonden onder, in 't ronde met kleine ſchuitjes, of netten, om den zelven te ontfangen en by 't leven, zoo veel in hun maght was, te behouden, en buiten 's lants te zenden. Strab.

De oude inwoonders des eilants *Leukas* waren, volgens *Herodoot*, Griekſche Doriſche volken, en van *Korinthen* herkomſtigh. Ook melt *Thucydides*, dat *Leukas* eene kolonie of volkplanting der Korinthers ware: hoewel, volgens *Plutarchus*, *Leukas* namaels tot een gemeene kolonie van beide, te weten, van Korinthers en Korcyrenſers, gemaekt is.

By ouds hadden, zoo *Plutarchus* verhaelt, de Korcyrenſers met de Korinthers een geſchil en krakeel: maer zy namen *Themiſthokles*, krygsoverſte der Atheners, tot rechter of ſcheitſman, die der zelver geſchil beſleghte, en uitſprake deed; dat de Korinthers aen de Korcyrenſers twintig talenten betalen, en beide het eilant *Leukas* in 't gemeen bezitten zouden. Hier om hebben ook de Leukadiers by ouds den Korinthers tegen de Korcyrenſers, en tegen andere vyanden van de Korinthers, altyt byſtant gedaen.

De Leukadiers deden den Korinthers, tegen de Korcyrenſers, met tien ſchepen, ontrent op het jaer vier hondert en dertigh voor des Zalighmakers geboorte, tot tweemael toe, byſtant. Thucyd.

Deſgelijks deden zy, beneffens d'Ambracioten en Anaktoriers, den

Korinthers en Lacedemoniers in den oorlogh, tegen die van *Athenen* en *Akarnanie*, op 't jaer vier hondert en tien, met schepen bystant: want de Lacedemoniers zonden een wel toegeruste vloot na *Leukas*: (derwaerts reeds de vloot van de Leukadiers, Anaktoriers, en andere vertrokken was) en verwaghten de vloot der Lacedemoniers, by *Leukas*.

Thucyd. Wanneer de Korcyrensers op de Korinthers, in een zeegevecht, ontrent op 't jaer voor des Zalighmakers geboorte vier hondert en acht, de zege bevochten, en de zee rontom bemagtight hadden, voeren zy na *Leukas*, en verwoesten en plonderden de landeryen.

De Leukadiers deden met drie schepen den Grieken, tegen de vloot van *Xerxes*, bystant, in den schipstryt onder het eilant *Salamis*, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte vier hondert en zeventigh.

Diodor. *Demosthenes*, vlootheer der Atheners, wanneer die tegen de Peloponnesers oorlogh voerde, stak op de negen en tachentighste Olympias, dat is ontrent op het jaer vier hondert twee en twintigh, voor des Zalighmakers geboorte, met dertig schepen, en uitgeleze krygs-benden in zee: waer by hy vyftien galeien van de Korcyrensers, en de krygstroepen der *Cefalenensers*, *Akarnanen*, en *Messeniers*, die *Naupaktum* bewoonden, gevoeght had. Hy zette zijnen koers na het eilant *Leukas*, en verwoeste of plonderde de landeryen der Leukadiers.

Theucydidus schynt dit zelve bedryf, en voorval der Atheners, in de volgende woorden, te gedenken. *In den zelven zomer, en in den zelven tyt, in den welken d'Atheners met zestigh schepen, en twee duizent gewapende mannen, onder beleit van Nicras, zoon van Niceratus, na het eilani Melos overgescheept waren, om hen, die het strytgenootschap der Atheners afgeslagen hadden, onder gehoorzaemheit te brengen, zonden zy dertigh schepen, onder het beleit van Demosthenes, Alcisthenes zoon, en Prokles, Theodoors zoon, om Peloponnesus, nu Morea.*

Daer na scheepten zy weer met een groter vloot na het eilant Leukas over, die d'Akarnanen, met alle man, (behalve de Eniaden) de Zacynthiers, Cefalleniers, en Korcyrensers met vyftien schepen volghden.

De Leukadiers, wanneer het lant buiten en binnen den Isthmus (waer op de stad Leukas lagh, en de tempel van Apollo stont) verwoest was, hielden zich, zijnde door de meenighte overweldight, stil, en binnen de muuren.

De Leukadiers, benessens de Korcyrensers, deden *Timoleon* de Korinther, die door de burgery van *Korinthen*, tot krygsoverste der Syrakusaner krygsmaght gemaekt was, en na het eilant *Sicilie* ten oorlogh voer, met drie schepen bystant. Diodor.

Wanneer, na de dood van *Alexander de Grote*, zijn lantvooght *Kassander Macedonie* ingenomen had, trok hy met een krygsheir na het eilant *Leukas* over, en taste de stad aen, en kreegh dezelve, door uitwerking van eene gezantschap, op zijne zyde. Hy gaf het bewint der bestiering van *Leukas*, aen *Lysander*, den *Athener*, over. Voorts zette hy aenstonts zijnen koers na de zee *Adria*, of *Adriatische* zee, en nam de stad *Apollonia* in. Maer zoo dra *Kassander* na *Macedonie* vertrokken was, stieten de Leukadiers, gesterkt met de hulpbenden der Korcyrensers, (die beide de zyde van *Antigonus*, lantvooght van *Asie*, van wege *Alexander de Grote*, hielden,) de bezetting van *Kassander* uit. Diodor.

Wanneer *Filippus*, koning der *Macedonen*, grote zegens in *Etolie* bevochten, en buit bekomen had, reisde hy uit het midden van *Etolie*, en voer des nachts, met de gehele vloot over den Ambracischen zeeboesem, en lande aen het eilant *Leukas*. Na hy aldaer den buit onder de krygsknechten had doen uitdeilen, trad hy met het kriekken van den dagh te scheep, en quam met de gehele vloot te *Korinthus*. Te voore was hy in eenen dagh met de vloot van het eilant *Cefalonia* na *Leukas* overgescheept. Polyb.

Ook deed *Filippus*, koning der *Macedonen*, zijne schepen, wanneer hy met dezelve van het eilant *Cefalonia*

lonie na *Leukas* overgescheept was, over den *Isthmus*, *Dioryktus* genoemt, slepen, en in den *Ambracischen* zeeboesem, nu *Golfo di Arta*, brengen, om *Etolie*, een gewest van Griekenlant, te beoorlogen.

Dion. Vell. Paterc. Wanneer keizer *Octaviaen*, namaels *Augustus* bygenaemt, tegen *Markus Antonius*, Roomsche Drieman, oorlogde, nam die het eilant *Korcyra*, dat van krygs-bezetting ontbloot was, met schepen in, daer mee hy derwaerts uit de haven van *Brundusium* overgescheept was. Hy deed zijne schepen in de zoete haven, op Grieksch *Limen Glycys* genoemt, op lant halen, en bleef aldaer ter ree leggen.

Ten zelven tyde nam *Markus Agrippa*, (die, nessens *Kajus Mecenas*, een van *Pompejus* getrouste en voornaemste krygsoversten was,) het eilant *Leukas*, in het gezight der vloot van *Antonius*, in. *Thracie*, *Griekenlant*, *Macedonie*, en de nabygelege eilanden, als *Korcyra*, *Leukas* en andere, hielden 't met *Antonius*, en deden hem bystant; maer gansch *Italie*, *Gallie*, of *Vrankrijk*, *Spanje*, *Sicilie*, *Sardinie*, en alle d'overige eilanden, onder deze vaste landen gelegen, hielden de zyde van keizer *Augustus*, en deden dien bystant.

Keizer *Augustus* overwon by *Aktium* voor den *Ambracischen* zeeboesem, (nu *Golfo di Arta* en *di Preveza* genoemt, en ontrent vyftigh Italiaensche mylen van *Korfu* gelegen.) in een schipstryt *Antonius*, en *Kleopatra*, koningin van *Egypten*, daer op dees tot razens toe door liefde verslingert was: welke ook het gevecht bywoonde; maer begaf haer allereerst op de vlucht na de stad *Alexandria*, in *Egypten*, en, na haren voorgang, ook *Antonius*.

Aktium was, volgens *Dion*, een tempel van *Apollo* op het vast lant van *Epirus*, tegen over de havens, die by de stad *Nikopolis* waren, voor de kaken of monden der straet van den *Ambracischen* zeeboesem, gelegen.

Strabo stelt dicht by den mont van den *Ambracischen* zeeboesem, op eenen heuvel, nessens een wout, een tempel van den *Aktischen* Apollo.

Plinius stelt ook *Aktium* aen den mont van den *Ambracischen* zeeboesem, en noemt het een Colonie van keizer *Augustus*, daer by een edele tempel van Apollo stont, en de vrye *Nikopolitanische* stad was.

Strabo maekt *Aktium* tot een stedeken van *Akarnanie*, dat een aen zee gelege lantschap van *Epirus* is. Volgens den zelven *Strabo*, voerde de tempel van den *Aktischen* Apollo, en de uithoek die den mont van den *Ambracischen* zeeboesem maekt, een zelven naem.

Na *Aktium* wort deze schipstryt en zeegevecht het *Aktisch* gevecht, en by *Strabo* d'Aktianische oorlogh genoemt: dien *Dio*, *Plutarchus*, *Livius*, *Velleus Paterkulus*, *Strabo* en andere oude schryvers wytlopigh gedenken.

Keizer *Augustus* deed, ter gedaghtenis van de bevochte zege, scheeps-zegestaetsen op het vast lant oprechten, en den tempel van den *Aktischen* Apollo, (die, volgens *Kallimachus*, door d'Argonauten gesticht was,) vergroten, en aen den *Aktischen Apollo* en *Neptuin* den buit en roof toewyden: desgelijks rechte hy verscheide spelen ter eere van den *Aktischen* Apollo aen, en noemde die d'*Aktische* spelen. Hy deed ook, ter gedachtenis van dezelve zege, tegen over den tempel, eene stad stichten, en met een Grieksch koppelwoort *Nikopolis*, dat is, *zege-stad*, noemen.

Ter gedagtenis van deze zege, deed ook *Augustus* d'Aktische vyfjarige spelen aenrechten, die alle vyf jaren geviert wierden; daer die te voren alle drie jaren plaghten geviert te worden. Deze spelen bestonden in worstel, zang, en renspelen: welker zorge keizer *Augustus* den Lacedemoniers aenbevolen had. Nooit was te vore op zee groter schipstryt voorgevallen, als dees by *Aktium*.

De vloot van *Augustus* was over de vier hondert schepen sterk; maer die van *Antonius* en *Kleopatra*, ontrent twee hondert: doch de meerder grote der schepen maekte 't getal uit: want zy waren van zes tot negen ry-riemen; en daer en boven met torens en verdekken opgeboeit, na de wyze van Flor.

steden

steden en kastelen: welke gevaer te zelve tot ondergang was.

Des keizers schepen waren niet meer als van drie tot zes ry-riemen: en derhalve snedigh en vaerdigh, om aenvallen te doen, en den hertret, en omzwaei te nemen.

Wanneer *Zogan Sankjak*, of Lantvoogt van *Morea* van wege *Mahometh*, tweede Turksche keizer van dien name, op het jaer veertien hondert en zegstig, verscheide plaetsen in *Albanie* ingenomen had, begaf hy zich na het eilant *S. Maura*, derwaerts de maghtighste en rijkste Grieksche Christenen met hunne goederen gevlucht waren, als na een plaetse van eene onverwinbare vastigheit, en ongemene veiligheit. Des onaengezien, quamen die van binnen met *Zogan* in gesprek, en leverden hem de vesting of kasteel by verdragh, op zekere voorwaerden, over. Maer na hy daer binnen getreden was, hield hy zijn woord niet: want hy zond zijne krygsknechten, die vele bezettelingen doot sloegen, en d'overigen tot slaven maekten, met bedryven van vele andere wreetheden, tot grote schrik van d'andere steden. Waer over ook niet lang daer na *Zogan* van zijn ampt af gezet wiert.

Chalcondyl. Histoir. des Turc.

Op het jaer veertien hondert zeven en zeventigh, bragten de Turken, onder den zelven keizer *Mahometh*, d'eilanden *S. Maura*, *Cefalonie*, en *Zante*, geheellijk t'onder. Want als *Leonard* * *Taucie*, (die toen die eilanden bezat, en de dochter van *Ferdinand*, van *Arragon*, koning van *Napels*, ten wyve genomen had) vernomen had, dat men tegen hem eene magtige vloot zond, eensdeels uit oorzake hy niet na behoren, volgens beding, vyf hondert dukaten aen zekeren *Sanjak*, *Fait Bascia*, zijn namaegh betaelt had; en ten andere, dewyl hem te last geleit wiert, den Venetianen tegen de Turken in den oorlog van *Albanie* bystant gedaen te hebben, zoo begaf hy zich (ziende zich ook by zijn eigen volk, door zijne wrede regering, in den haet geraekt) met zijne vrouw en kinderen, en alle dierbare en kostelijke goederen, na het koningrijk van *Napels*; alwaer hy in *Kalabrie* eenige kastelen en landen kocht.

Meseray Histoir. des Turc. Spandugino.

* Of Toko.

Hier over wilde *Akomath*, (anders *Bidichiamato* genoemt) dien het opperwint van dezen oorlogh aenbevolen was, uit spijt van het wegtrekken van dien vorst, niet aen eenen van zijne krijgsbevelhebbers lijfsgena verlenen.

Hy deed ook alle de goederen der eilanders tot buit maken, en zond alle de huisgezinnen na *Konstantinopolen*, tegen de welke Keizer *Mahometh* een nieuwen vond van wreetheit bedaght: want hy dwong alle de mannen, zoo getrouwden, als ongetrouwden, op pene van de doot, zwarte vrouwspersoonen te trouwen: desgelijx gebood hy de Grieksche vrouwen zwarte mannen ten huwelijk te nemen: uit welk mengsel hy een geslagt van bruine Zwarten wilde doen voortkomen. Hier uit ontstond een grote bloetbad: dewijl zich vele die ongehoorde wet niet wilden onderwerpen.

Wanneer de Spanjaerts, ten tijde van koning *Ferdinand*, op het jaer veertien hondert vijf en negentigh, onder beleit van *Ferdinand Consalvo*, als admirael, met een vloot van zestigh schepen van *Messina*, eene stad des eilants van *Sicilie*, in zee gesteken waren, en zich by de Venetiaensche vloot, onder beleit van *Pesara*, vervoeght hadden, namen zy het eilant *Cefalonia*, dat toen de Turken bezaten, na een lang en hert gevecht, in, en veroverden ook het kasteel, met sneuvelen, door het sterk tegenweer bieden, van alle de Turken, desgelijks van hunnen kapitein *Gisdare*.

Buonfig. Hist. Sicil.

Op wegh en in den zelven aenloop namen zy ook het eilant *Leukada* of *Sant Maura* in, en deden grote schade aen de Turken.

De Venetianen, na die het eilant *Leukada* een wyle bezeten hadden, waren genootzaakt, tot hun groot leetwezen, het zelve aen de Turken, uit kracht van een vrede-verbont, met den Turksen keizer *Bajazet*, des jaers vijftien hondert en drie, getroffen, over te geven, en af te staen: als zijnde een van de onderhorige delen van *Albanie*.

De Venetianen bewillighden des t'eer-

t'eerder daer in; dewijl zy het eilant *Cefalonia* bleven behouden. Aldus schryft *Marmora*. Marmor.

Wanneer de Turken op het jaer vijftien hondert en twee, onder den Turkschen keizer *Bajazet*, de steden *Zanchio* en *Koron*, op *Morea*, ingenomen hadden, en keizer *Bajazet* zelf zich voor *Napels* bevond, om die plaetse te bemaghtigen, stak de Venetiaensche *Proveditor*, *Bedenedetto Pesaro*, met achtien grote schepen in zee: waer op de Grote Heer opbrak, en begaf zich met de vloot na *Konstantinopolen*. Na het vertrek van den Groten Heer, nam *Pesaro* het eilant *Egina* in. En hebbende zich met *Ferdinand Consalvo* vereenight, die tot bystant der Venetianen, van den koning van *Spangien* gezonden was, stak hy na het eilant *Cefalonia* over, en nam het zelve, met een groten neerlaegh onder de Turken te baren, in. Daer na nam hy het eilant *Sant Maura* in, en maekte zich ook meester van *Zanchio*.

Eindelijk wiert op het jaer vijftien hondert en drie, tusschen *Bajazet* en de Venetianen, een vrede getroffen, gelijk gezeit is.

Paruto. Op het jaer vijftien hondert vijf en vijftig, wanneer keizer *Solyman*, tegen de Kristenen, en tegen keizer *Karel* de Vijfde, den oorlogh aenvingh, gaf hy het *Sanjakat* (dat is, *Lantvooghdyschap*) van 't eilant *S. Maura* aen zijnen Admirael *Dragut*.

Na het bevechten der zeege in eenen zeeslagh tegen de Turken, door de Kristenen, voor de Golf van *Lepanto*, onder beleit van *Don Jan* van Oostenrijk, onechte zoon van *Filippus*, koning van *Spanje*, op het jaer vijftien hondert twee en zeventigh, bleven de Venetianen met hunne vloot, onder het eilant *Korfu* leggen: want *Don Jan* was met zijne vloot na *Messina*, eene stad op *Sicilie*, en *Kolonna*, Admirael van den Paus, na *Napels* vertrokken.

De Venetianen, om de bevochte zege voort te zetten, staken met dertigh galeijen, onder beleit van *Marko Quirino* met zes duizent man van *Korfu*, in zee, en veroverden de vesting *Malgarithi*, zonder slagh of stoot. De Venetiaensche Admirael *Veniero*, door dezen gelukkigen voortgang aengemoedigt, stelde voor, om eenen aenslagh op 't eilant *Sant Maura* te doen; dewyl hy oordeelde, uit bericht van andere, dat die gemakkelijk zou uitvallen: want zy hadden hem tot berigt aengebraght, hoe de vesting swak, en toen slechts met drie hondert voetknechten bezet ware; dat de toegangen, die mosten ingenomen worden, weinigh en zeer smal waren. Dat daer en boven de brugh, welke van het eilant na het vast lant strekte, lichtelijk zou in te nemen zijn. Paruto.

Maer dezen voorslagh verwierp *Jacob Saranzo*, Proveditor Generael van de Venetiaensche vloot, met bybrengen, dat het berigt zoo zeker noch veiligh niet ware, om daer door tot zoodanigh besluit te komen, op hope van daer mee eere te behalen, zonder veel aenziens en gezaghs te wagen. Behalven dat, had men te weinigh volks, tot eenen aenslagh, die altyt swaer geoordeelt was, door mangel van krygsoversten van gezagh: want na het wederkeren van *Malgarithi*, waren aenstonts d'opperhoofden *Prospero Kolonna*, *Paul Ursino*, en andere van de vloot vertrokken.

Wanneer evenwel *Veniero* raetzaem vond dien aenslagh t'ondernemen, lichte de gehele Venetiaensche vloot, in het begin van Sprokkel-maent, het anker, en stak na het eilant *Sant Maura* over.

Het eerste werk der Venetianen was, te beletten, het inbrengen van bystant door de vyanden, in het kasteel: dewyl de Venetianen hoopten, dat het zelve, wanneer het onverziens te lande en te water besprongen, en met weinigh krygsbezetting gevonden wierde, lichtelijk in hunne handen zou vallen. Voorts kreegh de *Proveditor Kanale* last, om met dertigh galeijen voor uit te varen, en de brugh, welke van het eilant na het vast lant strekte, te sloopen. Rontom dewelke vele gewapende galeyen geleit wierden, om de ruiters, die, met over te waden, van het vast lant op het eilant zouden zoeken over te komen, te beletten: ten einde daer door de vyanden, van alle bystant te krygen,

zouden ontbloot blyven. Na dan het werk aldus beſchikt was, en reets veele krijgsknechten ontſcheept waren, gingen de Generael *Veniero* en de *Kolonel Roncone*, die te dier tyde het oppergezagh had, en indien het aenſlag over het voetvolk gebood, den ſtant des oorts bezightigen en afkyken. Maer bevindende reeds vele van 's vyants ruiters uitgetogen, die het lant door reden, daer zy tegen zouden hebben moeten ſchermutſelen, met verlies van eenigen hunner, zoo wierden zy genootzaakt te rugh te trekken, zonder te hebben kunnen vernemen, wat al tot dien aenſlagh vereiſcht wierde. Evenwel wiſten zy zoo veel zekerheits te geven, als zy in 't eerſte aenzien hadden kunnen beſpeuren, dat de gelegentheit des kaſteels ſterker ware, als vertoont was: en dat dienvolgens de aenſlagh ſwaerder zoude uitvallen. Deze ſwarigheit wiert, door het vruchteloos uitvallen van een voorigen aenſlagh, des te groter gemaekt: waer over de berken, die op de waght lagen, om het overkomen van 's vyants hulptroepen en ruitery te beletten, wanneer die door de ondiepte des waters, zoo verre niet konden voort komen, als noodig was, en behoorde, de vryheit aen de ruiters en voetknechten der vyanden gaven, om over de watten te waden, en voorts de krygsbezetting te verſterken, en het kaſteel te verzekeren en beſchermen. Waer op de gehele vloot, zonder iet verder te ondernemen, (dewyl men nu aen een goeden uitſlagh begon te wanhopen) met het ingeſcheepte krygsvolk van daer vertrok. Vyf en twintigh galeien begaven haer, onder beleit van den Generael *Proveditor Soranzo*, na het eilant *Kandia*, en met d'andere zette de Generael *Veniero* zijnen koers na het eilant *Korfu*.

Mezeray Hiſtoir. de Tur. Op het jaer zeſtien hondert vyf en twintigh, voeren de Turken van *d'Adriatiſche* zee met hunne kaperyen voort, en beletten groteliks de ſchipvaert der Kriſtenen. Op de klachten der koopluiden, namen de Ridders van *Malta* voor, de zee van die rovers te ſchuimen; maer oordeelden, om den wortel van dat quaet uit te roeien, dat men zich voor eerſt van het eilant en kaſteel *S. Maura*, de voornaemſte hertret en roofneſt der Turken, moeſte verzekeren, en zich daer van meeſter maken.

Het eilant was toen aen het vaſt lant, aen de eene zyde, met eene brug gehecht: door welk middel d'inwoonders zich van nootwendige behoeften voorzagen en beſchermden. Zulks de Kriſtenen, indien *S. Maura* in hun handen was, die t'allen tyde in *Albanie*, het lant der Turken, invallenen aenſlagen doen konden: en indien zy door de vyanden geprangt of benauwt werden, konden zy hen het middel, om aen *S. Maura* te komen, benemen, met de brugh af te breken. De Groot-meeſter van *Malta* had het opperbewint, over het krygsheir, aen *Talmey*, Admirael der galeien, gegeven.

Het bevel over een vliegend leger wiert aen *Karaſſe*, prins van *Rochette*, bevolen. Over de petarden had *Mommeyon*, en over de ſtormladders *Stroſſi* en *Salvago*, het opzight en gebiet.

Hier op ſtak d'Admirael *Talmey*, met vyf galeyen van den Godſdienſt, met vier fregatten, en een felouk in zee, en deed, na verloop van twalef dagen, by duiſteren nacht het eilant *Antipaxen* aen: daer zy zich van alle de berken verzekerden en dezelve aenhielden, om daer door te beletten, dat die van *S. Maura* van hunne komſte niet verwittight wierden. Zy vonden aldaer eenen Griek, die voor drie dagen daer uitgegaen was, en berichte, dat het landen zeer moeielijk zou zijn, en wacht op de zeekuſten ſtond, en de magt der Kriſtenen, tot zulken groten aenſlagh, te klein ware. Zy ſtaekten evenwel, op het verhael van dien Griek, hierom hunnen aenſlagh niet; naerdien hen wel bewuſt was, dat de Grieken groter vyanden van de Latynen of weſter Kriſtenen, als van de Turken zijn: maer vaerdighden den ridder *Buronier* af, om de plaetſe van te landen af te kyken: die daer op verſlagh deed, dat het landen

zeer gemakkelijk ware: ook gene waghten ſtonden, en al het lant, dicht onder de ſtad, in ſtilte en ruſt ware. Waer op zy beſloten, onder gunſte van den donkeren nagt, het landen te beſtaen. De galeyen quamen, om niet gezien te worden, met neergeſtreke zeilen en maſten aenzetten; daer uit het krygsvolk in zeer goede orde te lande ſtapte. Midlerwyle wiert *Baronnier*, om d'uitvallen van de ſtedelingen te beletten, die de Kriſtenen in hunnen voortgang hadden konnen ſtoren, belaſt, met het volk van zijn fregat de brugh, welke het eilant aen het vaſt lant heghte, te ſlopen.

Ten zelven tyde wierden de Petarden aengebraght: waer na degenen aenquamen, die de ſtorm-ladders droegen. Doch men quam niet zonder grote moeite en ſwarigheit aen de plaetſe der ſtad: want men moeſte over eenen dijk van een Franſche myle lang trekken, die, aen d'eene zyde, de zee, en aen d'andere, een meir had, en zoo ſmal was, dat niet meer als vier menſchen daer op neffens elkanderen gaen konden. Ook was dezelve zeer rou, en doorſneden op zommige plaetſen met gaten vol waters, en op andere met grote ſtenen beſtuwt: dies by wyle de ſoldaten over planken gaen moeſten, die zy met zich namen. Na zy dan over dezen quaden wegh geraekt waren, quamen zy op eene zandige vlakte: met zekere wel-zanden daer op Waer door zy, wanneer zy dicht aen de ſtad gekomen waren, zulk een geluit maekten, om zich uit deze welzanden te redden, dat zy door de waghten vernomen wierden, die zich ter ſcheut op hen ſchrap ſtelden. *Mommeyan* gaf zich, onaengezien dit geraes, evenwel bloot, en deed eene petard aen de poort klampen. Waer op de bevelhebbers, *Salvago* en *Stroſſi*, vyf ladders (want die hadden het opzight daer over) tegen de muuren, op ontrent dertig ſchreden van elkanderen, met een ongelofelijken yver en vlyt deden oprechten. Maer dewyl de ſoldaten die niet wel hadden vaſt gemaekt, en met al te grote hitte daer op ſtegen, braken'er drie aen ſtukken. Evenwel klommen de ſoldaten by de andere ladders gezwint over de muuren, terwyl andere door de poorte, met de petard opgeſlagen, ter ſtad invielen: niettegenſtaende den grooten tegenſtant der Turkſche krygsbezettelingen, die voor een groot gedeelte ter neer gehouwen wierden, en d'overige gevangen bleven.

Het veroveren van deze plaetſe zou grote ontſteltenis onder de Turken, en geen klein voordeel onder de Kriſtenen gebaert hebben, indien de Ridders van *Malta* zoo veel maghts gehad hadden, om dezelve te kunnen bewaren. Maer dewyl zy daer toe te zwak van volk waren, zoo beſloten zy de ingenome plaetſe te verlaten, wanneer zy alvoorens, na een verblyf van vyf uuren, den buit daer uitgelicht, het geſchut van de muuren van boven neer geſmeten, en de huizen in brant geſteken hadden, die, uit oorzake zy ſlechts van hout, en met pek en hers beſtreken waren, met der haeſt tot aſſche wierden. Daer na begaven zy zich in goede orde na de haven, en deden zinken, en verbranden alle de ſchepen van deze zeerovers. Deze zege quamen den overwinnaers niet meer als op vyf en twintigh ſoldaten, en op drie van de ſtrytbaerſte Ridders, te ſtaen.

Des jaers zeſtien hondert acht en Marmora
vyftigh, hadden d'eilanders van *Korfu* eenen aenſlagh op het eilant *Sant Maura* gemunt, onder beleit van *Marino Marcello*, Proveditor der drie eilanden, die met den Prioor *Bichi*, opperhooft der Pauſelijke galeyen, en met drie galeyen van *Korfu*, *Cefalonia* en *Zante*, en vele bergantynen: beneffens een groot getal van Korfioten, van *Korfu* vertrok, om den Turkſchen *Korzairen* dit roofneſt afhandigh te maken. Ook zouden zy het ingekregen hebben, indien het te voore wel ontdekt geworden was, en daer na de Pauſelijke krygs-knechten, die zich tot het plonderen der voorſteden begaven, d'orde, welke in zoodanigen voorval dient onderhouden, niet verzuimt hadden. En by aldien ook *Bichi* den aenſlagh had

willen hervatten, de plaetse zou lichtelijk verovert zijn geworden: naerdien die van lyftoght en nootwenwendige tegenweer ontbloot was. Maer *Bichi* wilde vertrekken: die aldus den Venetianen de glorye van eene heerlijke overwinning benam.

Wanneer in den aenvangh des jaers 1684. de Venetianen, na het overlyden van den *Dogo* of Hertogh, een nieuwen hertogh, *Marko Antonio Giustiniani*, gekoren, en een verbondt met den Duitschen keizer en koning van *Polen*, tot voortzetting van den oorlogh tegen de Turken, opgerecht hadden, deden zy aenstonts door hunnen sekretaris *Kapello*, te *Konstantinopolen*, aen de Ottomansche poorte, en aen den Groten Heer den oorlogh verklaren; met bevel van zich, zoo hy best konde, van daer te redden. Na het maken van vele nieuwe krygsoversten, en onder andere, *Francisko Morosini* tot Kapiteyn Generael, of Admirael, trokken de meeste krygsbevelhebbers, met talrijke krygstroepe na de *Levant* of *Ooste*.

d'Admirael *Morosini* verliet ook den tienden van Zomermaent, met vyf galeazzen, twee galeyen, en zestien schepen, de kusten van *Italie*, en stak recht na het eilant *Korfu* over: alwaer eenige Pausselijke, Toskaensche en Malteeser hulpgaleyen hem lagen te verwaghten. Men hield aldaer, den vyftienden van Hooimaent, een algemeene krygsraet, in het byzijn van den Venetiaenschen Proveditor Generael *Karnaro*, d'opperhoofden der hulptroepen, en den veltoverste *Strazolda*, die zich uit Duitschen in Venetiaenschen dienst begeven had, en wiert met eenparige stemmen, op goetvinden van den *Dogo* en Raet van *Venetien*, besloten, het eilant *Leukada*, anders *Sant Maura*, aen te tasten.

Ten dien einde deed de Generael *Morosini* de monstering van alle de troepen, tot het ontschepen of landen geschikt; bestaende uit twee bataljons of regementen, ieder zeshondert man sterk: welker een uit volken van den Paus, en het ander van *Maltha* was, daer onder zich hondert Ridders bevonden. Daer en boven waren 'er noch andere troepen van verscheiden land-aert, gerekent op acht hondert man.

Den negentienden, gingh deze oorloghs vloot t' zeil, en quam des anderen daeghs, ontrent een groote kanonscheut van de stad of kasteel *Sant Maura*, ten anker. Den vyf en twintighsten liep de gehele vloot in de haven van *Dameta*, welke na 't ooste gelegen is, en vele schepen kan bergen, ten anker. Toen wiert aenstonts een aenvang van landen met het krygsvolk gemaekt: gelijk ook *Morosini* zelf te lande trad, en d'ontdekte plaetsen bezightighde; nemende zijn verblyf in eene plaetse, *Chiebe* genaemt, door kapitein *Maneta* verovert. Hy zond, voor aleer eenigh gewelt in 't werk gestelt wierd, eenen brief aen het Turksche opperhoofd des kasteels, en deed het zelve opeischen: *Met vertoon van de rechtvaerdige redenen, die de staet van Venetien had, om eene sterke oorloghs vloot te vergaderen en in zee te zenden, na de Turken de vrede gebroken hadden, met schuilplaetsen aen de Korzairen van Barbaryen te verlenen, en vyantschap tegen de Venetiaensche onderdanen te plegen. Hy gaf hem dan beraet, tot des anderen daeghs uchtens, om zich en het kasteel aen hem over te geven: of dreighde hem anders, niemant, van wat sexe of ouderdom hy ware, te zullen sparen.*

De Turksche kasteel-vooght liet daer op ten antwoort geven. *Dat de vesting niet hem, maer den Groten Heer toe quame: en de belegerden verplicht, en ook gezint waren, tot den uittersten aedem zich te verdedigen. Dat hem geen krygstuigh ontbrake: en God de Heer de Venetianen, over den aengewenden glimp van den oorlogh te verklaren en aen te doen, zoude straffen. Dat het onbehoorlijk ware, iemant uit zijn huis te jagen, inzonderheit zonder reden te geven.*

Eerlang begonmen uit de galeassen en galeyen het kasteel te beschieten: gelijk ook de huizen en vestingen der stad niet verschoont bleven; maer groteliks beschadight wierden: desgelijks wiert een moske of Turkse tempel vernielt. De Turken bleven ook van hunne kant den Venetianen

GOLFE DE PATRAS
Scala secca
Passaggio di Barche
C. Capro
Ponta di Scala
S. Nicolo
Marcopulata
PARTIE DE L'EPIRE
Porto di Dragomestre
Macronisa Scoglio
Attico Sc. destro
Porto Sivoto
Po Poro
ISLE DE CEFALONIE
Cefalonie
S. Pelagio
Samo
Pilaro
S. Eufemia
Porto Argostoli
Lixuri
PARTIE DE L'ISLE DE SANTA MAURA
La petite Cefalonie ou Teachi
LE CANAL VISCARDO de Grand fonds
Porto Liuadi
Foure
Semba
Torretta
ASSO FORTERESSE
Villa di Porto Cera
C. Ducado et Leucates Prom.
S. Nicolo
Porto viscardo
MER DE GRECE
Ponta Viscardo
Giria Ponta

CEFALONIA.

niet schuldigh; maer queten zich mannelijk: doch konden evenwel het nestelen van de Toskaensche, en Maltefer troepen in de voorsteden niet beletten: als ook het opwerpen van eenige bateryen, van waer de muuren, door het schieten uit grof geschut, zeer beschadight wierden: gelijk ook het werpen der bomben een grote wanorde en verbaestheit in de stad veroorzaekte.

Den eersten van Oogst-maent, lagh een bolwerk ter neer gevelt, en was de bres, die te voore een tamelijke wyte had, veel groter, en ook het geschut der belegerden, t'onbruik gemaekt: waer by brant aen verscheide oorden in de stad, door het inwerpen der bomben, ontstaen was. Onder gunste van alle deze voordelen, zetten de belegeraers hunne werken zoo verre voort, dat zy het vullen der grachten bestonden, en zich tot stormen vervaerdighden. Des avonts, den zesten, zond *Morosini* weer eenen brief aen de belegerden, die luide: *Hoe hy hen, door eene ongemeene goedertierentheit, hoewel van hen niet verdient, tot overgeven verzoght: niet tegenstaende zy door hunne hartnekkigheit groter straffe verdienden.*

Hy kon nu met gemak meester der stad worden: dewyl hy eene wyde poort voor zich open had, om in de stad te komen: dat zy zijne barmhertigheit, terwyl het noch tyt was, niet wilden misbruiken: want by langer uitstel zwoer hy niemant by 't leven te zullen laten.

De Turken staken, op het ontfangen van dien brief, aenstonts een vendel uit, en vaerdighden des nachts drie perzonen af, met last van zich te zullen overgeven; hoewel op voorwaerde van alle tilbare goederen meê te nemen: doch zy verkregen alleenlijk de vryheit van uittoght, met hunne huisgezinnen, en al het geen, dat zy dragen konden. Des anderen daeghs wierden gyzelaers gezonden, en alle slaven, in de plaets, los gelaten, onder beding van een jaer, op de Venetiaensche galeyen, voor bootsgezellen te dienen.

De Turksche krygsbezetting, sterk zeven hondert man, die zabel en mosket voerde, toogh des avonts uit de Wester-poort, en wiert aen het vast lant gezet. Daer en tegen quamen de Venetianen door de bres in de stad, en vonden'er veel voorraet van eetwaren, en tachentigh stukken geschuts.

De Generael *Morosini* deed aenstonts de voornaemste moskee zegenen en bewyen, en daer in, naer gewoont, het *Te Deum* zingen.

Het buiten gewonelijk Proveditoorschap, wiert door *Morosini* aen *Lorenzo Venier*, en het gewonelijk aen *Vilippo Panita* gegeven.

Het verlies der gesneuvelden, aen de zyde der Venetianen, wiert op twee hondert zielen begroot.

Eilant Cefalonia, by ouds Cephalenia.

Het eilant by d'oude Grieken, en Romeinen *Cephalenia*, of *Cephallenia*, wort nu noch by Grieken en Italianen, *Cephalonia* of *Cefalonia*, en by de Turken *Kiafalania* genoemt.

Het eilant wiert, volgens *Strabo*, *Cephallenia* genoemt, na zekeren *Cephalus*, zoon van *Dioneus*: want men zeidt *Amfitryo*, zoon van *Alceus* en *Alkmene*, en vader van *Herkules*, volgens zeggen der ouden, na dit eilant of tegen de volken *Teleboas* of *Teleboensers* ten oorlog opgetrokken ware, in gezelschap van dezen *Cephalus*, die uit *Athene* gevlught (of gebannen) was. Na dan *Amfitryo* het zelve eilant ingenomen had, gaf hy dat aen *Cephalus* over: na wien het sedert *Cephallenia* of *Cephalenia* genoemt wiert: gelijk des zelfs vier aeloude steden, na de vier zonen van *Cephalus*, *Pronesus*, *Samos*, *Pale* en *Kraion*, geheeten waren.

By na in een zelven zin schryft ook *Pausanias*, in de volgende woorden.

 den.

den. *Cephallenia is alzoo na Cephalus, zoon van Dioneus, genoemt: want men zeit dees Cephalus, wanneer hy met Amfitryo na de Teleboas of Teleboensers voer, dat eilant allereerst bewoont hebbe, dat sedert na hem Cephallenia genoemt wiert: Cephalus was te voore, wanneer hy, ter zake van den doodslagh van zijne vrouw Prokris, uit Athene gevlught was, na Theben met der woon overgetrokken. Namaels, in de derde dertighjarige eeuwe, voeren Chalcinos en Datinos, nakomelingen van Cephalus, na Delfos, en vroegen den God, over het wederom komen na Athenen: die ten antwoort gaf: dat zy weer na Athenen zouden trekken, en beval hen aldaer allereerst aen Apollo offerhande te doen, daer zy op het lant een lopende galey zouden zien. Wanneer zy dan aen den bergh Peiclus gekomen waren, verscheen hen een draek, die schichtigh in een hol schoot. En op dien oort deden zy offerhande aen Apollo, en quamen daer na in de stad Athene, en wierden door d'Atheners tot burgers gemaekt.*

Of het eilant, zoo andere willen, was hierom *Cephallenia* by d'oude Grieken genaemt; dewyl het zich van verre, in de gedaente van eenen menschen hooft, aen de genen vertoont, die uit den zuide daer na toe komen varen: want *Cephalos* bediet op Grieksch een hooft.

Andere daer en tegen willen, dat het eilant hierom *Cephalenia* zou genaemt zijn, dewyl het in oude tyden over de naby gelege eilanden van de *Ionische* zee opperhoofdig heerschte, en als hooft daer van was.

Te vooren wiert *Cephalonia*, volgens *Plinius*, *Melena* genoemt. Zommige oude schryvers hebben ook gewilt, dat het zelve eilant *Same* en *Samos*, *Dulichium* en *Taphos* by *Homeer* zou genoemt zijn: als *Strabo* in de volgende woorden verhaelt.

By *Homeer* wort (volgens schryven van *Strabo*,) het eilant, dat by zijne tyt *Cephallenia* geheten was, onder den naem van *Samos* en *Same*, zonder onderscheit, gedaght: want *Homeer* noemt, zeidt *Strabo*, het zelve eilant niet met den naem van *Cephallenia*, dien het by zijnen tyd (versta van *Strabo*) had. Wel gedenkt *Homeer* den naem van *Cephallenensers*: hoewel *Homeer*, volgens *Strabo*, door den naem van *Cephallenensers*, niet alleenlijk de genen verstaet, die van het eilant *Cephallenie* geboortigh waren: maer ook alle de genen, die onder *Ulysses* stonden: waer onder ook de volken *Akarnanen* waren.

Desgelijks wort ook by *Homeer*, volgens *Strabo*, een der vier steden, die by zijnen tyt noch op dit eilant lagen, nu *Samos* en dan *Same*, gelijknamigh met het zelve eilant, zonder onderscheit genoemt.

Wyders, *Homeer* noemt het eilant, dat ten tyde van *Strabo Cephallenia* was geheten, *Samos*, wanneer hy aldus schryft: *in de zeestraet van Ithace en het rou Samos*: want hy neemt, door het bywoort *Rou*, de dubbelzinnigheit wegh: dewyl hy dan den naem *Samos* niet aen de stad, maer aen het eilant geeft. Want naerdien het eilant vierstedigh was, of vier steden had, zoo wort eene van die vier steden ook *Samos* en *Same* met beide namen, die ook aen het eilant gemeen waren, genoemt.

Maer wanneer *Homeer* zeidt: *De maghtigen, die over d'eilanden en over Dulichium, en Same, en het boschrijk Zacynthos gebieden*: dan is klaerblykelijk, dat hy eene optelling van eilanden maekt; noemende het eilant *Same*, dat hy te voore *Samos* geheten heeft.

In 't kort: by *Homeer* wort, volgens *Strabo*, het eilant *Cephallenia* nu *Samos* en dan *Same* genoemt: maer volgens *Apollodorus*, het eilant alleenlijk *Samos*, en de stad *Same*. Want zoo dees *Apollodorus* by *Strabo* getuight, wort op d'eene plaetse by *Homeer* de dubbelzinnigheit van den naem *Samos* onderscheiden: als wanneer *Homeer* zeidt. *Het Rou Samos*: als dan zou *Homeer* door *Samos* een eilant verstaen. Op een andere plaetse wil *Apollodorus*, by *Homeer*, in de boven gemelde woorden, *Dulichium* en *Samos*, en niet *Same*, gelezen hebben. Waer uit *Apollodorus* doet blyken, dat by *Homeer* de stad *Same* en *Samos*, met beide namen, zonder onderscheit genoemt word: maar het eilant alleenlijk *Samos*. Want dat de stad *Same* genoemt wierde, blykt uit het

het optellen der vryers uit ieder ſtad; dewyl *Homeer* zeidt, *Uit Same wierden vier en twintigh vryers gezonden.*

Dit ſchryven van *Apollodorus* (voeght *Strabo* daer op) heeft ook reden: want *Homeer* heeft niet beſcheidelijk van *Cephallenia*, *Ithace* of van andere naby gelege plaetſen geſchreven: waer over ook d'uitleggers en hiſtorie-ſchryvers onder elkanderen verſchillen.

Eenigen hebben, zeidt *Strabo*, niet geſchroomt het eilant *Cephalenia* voor een en het zelve eilant te houden, dat *Homeer Dulichium* noemt: en andere voor een en het zelve eilant, dat by den zelven *Homeer Taphos* of *Tafos* geheten wort: desgelijks dat de Cephalleners, of eilanders van *Cephallenie*, en de Tafiers, een en dezelve volken zijn, en die zelve ook de *Teleboenſers*. Doch dit is (zoo *Strabo* getuight) niet volgens *Homeer*, die de Cephalleners onder *Ulyſſes*, en *Laërtes*, en de Tafiers onder *Mentes* ſtelt: want aldus zeidt *Homeer*: *Ik ben Mentes, de zoon van den ſtrytbaren Anchialis. Ik beſtier de riem-liefhebbende Tafiers.* Waer uit de verſcheidentheit en verſchil van beide volken te beſpeuren is. Zeker oude Griekſche ſchrijver *Hellanikus* ſpreekt ook niet, volgens *Homeer*, met *Dulichium Cephallenia* te noemen: want *Dulichium* wort gezeit onder *Mentes* te ſtaen: (gelijk ook d'overige eilanden *Echinaden*,) en de inwoonders *Epeërs* te zijn, die uit het geweſt van *Elis* gekomen waren. Waerom *Homeer Otus* de *Cyllenier*, gezel van *Phylleus*, eenen vorſt van de grootmoedige Epeërs noemt. *Maer Ulyſſes geleide* (*volgens ſchrijven van Homeer,*) *de grootmoedige Cephalleners.* Dies is *Dulichium Cephallenia* niet, volgens *Homeer*. Noch *Cephallenia* behoorde onder *Dulichium*, gelijk zeker aeloude ſchrijver *Andro* by *Strabo* geſchreven heeft: want de Epeërs hebben *Dulichium*, en de *Cephaleners* gantſch *Cephalenien* bezeten: en deze onder *Ulyſſes*, en die onder *Mentes* geſtaen.

De Palenſers of *Pales*, een aeloude ſtad des eilants *Cephallenie*, wort ook by *Homeer Dulichium* genaemt, als *Ferecydes* by *Strabo* ſchryft. Maer allermeeſt, zeidt *Stabo*, ſtreeft de geen, tegen *Homeer* aen, die zeidt *Cephallenie* met *Dulichium* een en het zelve te zijn: dewyl zulks met den zin van *Homeer* niet over een komt.

Ook getuight *Pauſanias*, dat de Palenſers met een oude naem *Dulichiers* genaemt wierden.

Het eilant *Cefalonia* leit met zijne Nood-hoek, in de zeekaerten, drie Duitſche mylen ten zuide van het eilant *Sant Maura*, of *Leukada*, en by na even verre, of vier, ten noorde van het eilant *Zante*: dies *Cefalonia* tuſſchen het eilant *Sant Maura*, en *Zante* leit. Het heeft ten ooſte recht tegen hem over leggen, de *Golf* van *Lepanto*, op eenen afſtant van ontrent acht of tien Duitſche mylen; en ten Zuid-ooſte de kap van *Chiarenza*, by ouds *Chelonatas*, een uithoek van het vaſt lant van *Morea*, op eenen afſtant van drie of vier mylen, en ten Weſte de zee na *Sicilie* toe. Andere ſtellen *Cefalonia* twalef Italiaenſche mylen ten Zuide van *Sant Maura*, en twintigh ten Noorde van het eilant *Zante*. Baudrand.

Strabo ſtelt het eilant *Cephallenie* neffens het lant van *Akarnanie*, (nu *Karnia* en *Deſpota* genoemt) veertigh ſtadien, of vyftigh, volgens andere, van het eilant *Leukada* of *Sant Maura*, en zeſtigh ſtadien, of twee Duitſche mylen, van het eilant *Zante*, en ontrent tachentigh ſtadien van *Chelonatas*, nu *Chiarenza*, d'uitterſte Weſterhoek van *Morea*.

Plinius ſtelt *Cephalenia* twee en twintigh duizent ſchreden, (dat zijn twee en twintigh Italiaenſche mylen) ten Noorde van het eilant *Zacynthos*, nu *Zante*.

Porcacchi begroot de lengte des eilants op tachentigh, en de brete op veertigh, en den omtrek op hondert en tachentigh Italiaenſche mylen. *Cefalonia* is groter als het eilant *Korfu*: want alhoewel *Cefalonia* niet langer is, zoo is het evenwel breder, als *Korfu*. Wheler.

Spon maekt *Cefalonia* twee mael zoo groot, als het eilant *Korfu*: want den omtrek van *Cefalonia* begroot hy op hondert en veertigh Italiaenſche mylen, daer hy den omtrek

van *Korfu* niet boven zeventigh begroot. Dan hier in doolt *Spon* niet weinig; dewyl *Marmora* de lengte van *Korfu* zeventigh, de Noordwestzyde twintig, en de Zuid-oost-zyde tien Italiaensche mylen breet maekt: en dienvolgens den omtrek op ontrent hondert en tachentigh Italiaensche mylen brenght.

Strabo brenght den omtrek van *Cephallenia* slechts op drie hondert stadien, dat zijn negen Duitsche mylen en een halve, of zeven en dertigh Italiaensche mylen; en *Plinius* den zelven niet meer als op vier en veertigh duizent schreden, of vier en veertigh Italiaensche mylen. Waer uit blykt, hoe zeer niet alleenlijk d'oude; maer ook de hedendaeghse lantbeschryvers, in het stellen van de groote des eilants, onder elkanderen verschillen.

Het eilant *Cefalonia* is drie-hoekigh, of drie-kantigh van gestalte: maer de noordwester-hoek, na het eilant *Maura* of *Leukada* toe, *Capo di Guiscardo* by d'Italianen genoemt, strekt haer veel verder, dan d'andere, uit.

Neffens den grootsten berg, is het eilant volgens *Strabo*, op zijn smalste, en maekt aldaer een *Isthmus*, of engen hals: zulks het dikwils van d'eene tot d'andere zyde, overstroomt wort.

De West of Nood-west hoek des eilants van *Cefalonia*, heet *Capo di Guiscardo*, en de Zuid-hoek, of Zuidwest-hoek *Capo di Sant Sidero*: en d'andere, of Zuid-oost hoek *la Biancha*, of *Capo Bianco*, dat is, *Wit-hooft*: daer by, ten Zuid-ooste, een eilant of klip *Santa Maria*, gestelt wort.

Het eilant *Cefalonia* had in aeloude tyden, lang voor des Zalighmakers geboorte, vier voorname steden, (waerom het ook by *Strabo*, *Thucydides*, en *Stephanus*, met een Griekschen bynaem *Tetrapolis*, dat is, *vier-stad*, genaemt wort;) als *Pale*, *Kranion*, anders *Kranaia*, en *Pronos*, of *Pronesus*, of *Pronaia*, en *Same* of *Samos*, die alzoo na de vier zonen van *Cephalus* genaemt waren: gelijk ook het eilant zelf, na den zelven *Cephalus*, *Cephalenia* geheten was.

Gelijk *Homeer* het eilant niet (als reeds te voore gezeit is) met den naem van *Cephalenia* noemt: alzoo noemt hy ook niet een dezer vier steden, behalve *Same* of *Samos*: welke, ten tyde van *Strabo*, volgens zijn schryven, niet meer in wezen was: maer der zelver voetstappen wierden alleenlijk aen de midden overvaert, na 't eilant *Ithaka* toe, getoont. Na *Samos* wierden de inwoonders *Sameers* genoemt. Eenige andere kleine steden waren noch ten tyde van *Strabo*, volgens zijn schryven, overigh; als *Pale*, *Pronesus*, en *Kranion*. *Pale* en *Pronesus* lagen in eenen zeeboesem, aen de engten, daer het eilant op zijn smalste is.

De stad *Same* liep, volgens *Livius*, schuins na zee toe, en strekte na 't Weste.

In d'aeloude stad *Same* was, volgens den zelven *Livius*, een kasteel *Cyatis* genoemt: en noch een ander groter kasteel.

Ontrent ten tyde des Zalighmakers heeft *Kajus Antonius*, oom van *Markus Antonius*, aldaer ook eene andere stad doen stichten: wanneer hy, na het Burgermeesterschap, (dat hy beneffens *Cicero*, de Redenaer, bedient had,) aldaer gebannen was, en in *Cephallenia* zich op hield, en het gansch eilant zich onderdanig bezad, als zijn eigen goet. Hy voltooide evenwel de stad niet: maer hebbende zijn weerkomste verworven, quam hy, terwyl hy met groter dingen doende was, t'overlyden. Dus verre *Strabo*. Strab.

Wel blykt uit het schryven van *Cicero*, dat *Kajus Antonius*, amptgenoot van *Cicero*, in het Burgemeesterschap te *Rome*, door *Markus Cœlius*, over het eetgespanschap van *Katalina*, betight zy. Maer *Cicerôs* ballingschap op het eilant *Cephalenia*, vindmen by genen schryvers, als by *Strabo*, gedaght.

Behalve vele dorpen, die op de bergen hier en daer verspreit leggen, op het eilant heden alleenlijk twee kleine steden, of liever vestingen, of kastelen, tot des zelfs bescherming.

d'Eene vesting of kasteel leit zes Italiaensche, of anderhalve Duitsche myle, van de haven *Argostoli*, en wort, ge-

gelijk het eilant, *Cefalonia*, en *Castel di Cefalonia*, genoemt, en de plaets *Argostoli*.

Porcach. Het is uit de natuur, door des zelfs gelegentheit; en door kunst met werken gesterkt; want het leit boven op den top van eenen hogen bergh, en is met bolwerken gevestight. Het heeft in den omtrek acht hondert treden: hoewel *Porcacchi* dien slechts op vyf hondert begroot. Het wiert allereerst door *Leonard Tokko*, eertijts heer der eilanden van *Leukada*, *Cefalonia* en *Zante*, gesticht. Daar na is het door de Turken hermaakt; en eindelijk door de Venetianen versterkt.

Porcach. Dicht onder het kasteel, aen d'oost-zyde, leit eene grote en volkrijke voorstad: doch wort meest by Grieken bewoont.

Op dit kasteel heeft de Provveditor, met andere Venetiaensche overheden, die over het gansche eilant gebieden, zijn verblyf.

Cezy. Het ander kasteel, vesting of stad, heet *Nassau* of *Nasso* of *Asso*, en leit op eene rotse of klip, welke op vele oorden ontoegankelijk is, en by na met de zee omringt leit: dies deze plaetse door hare gelegentheit van meer belang is, als door hare sterkte; want men kan 'er niet als aen d'eene zyde, na het eilant toe, daer by komen. Het heeft in den omtrek drie Italiaensche mylen: welke plaetse de Venetianen zoo groot gemaekt hebben, om daer op een gedeelte der inwoonders des eilants te kunnen bergen, ingevalle de Turken daer te lande zouden willen stappen.

Havens. By de stad of plaetse *Argostoli*, (daer het kasteel en de verblyf van den proveditor, of opperhooft des eilant is) heeft men een groote haven, welke byna van alle zyden rontom besloten leit. Aen den mont van de haven, leit een groot vlek of dorp, *Luxuri* geheten: alwaer zeer vele ryke Korinth-verkopers wonen. Spon. Wheler.

Aen d'Oost-zyde leit een andere haven, en wort *Peskardo* of *Guiskardo* genoemt: daer neffens ook een uithoek of kaep leit, met een zelven naem, by d'Italiaen *Capo di Guiskardo* genoemt.

Het gansch eilant heeft, volgens *Porcacchi*, vele vertrek of verblyfplaetsen of dokken (*Ridotti* by d'Italianen genoemt) voor galeyen: als daer zijn *Val d'Alexandria*, *Val di Guiscardo*, *Val d'Assa*, *Focchi* en *Atterra*. Daer na heeft men de haven van *Argostoli*, welke de voornaemste is, en een groote scheeps-vloot kan bergen, en leit ontrent zes Italiaensche mylen van het kasteel van *Cefalonia*.

Eenen Italiaensche myle van de haven *Argostoli*, leggen op eenen heuvel de voetstappen van eene grote stad van omtrent vier Italiaensche mylen in den omtrek, welke nu *Kutauo* heet.

Het gansch eilant *Cefalonia* is by de Venetianen, volgens *Porcacchi*, in negentien delen, of lantstreken, of rechtsgebieden verdeilt, die zy *Pertinentien* noemen; waer van ieder vele gehuchten, dorpen, of vlekken onder haer heeft, gebynaemt, na het geslaght of huisgezin, dat daer in woont: hoewel zoodanigh gehucht of vlek by wyle gene drie, en het grootste gene twintigh huizen heeft; dewyl op het gansch eilant niet meer, als zes duizent menschen zijn. De namen van deze pertinentien of lantstreken zijn, *Pedemonte*, *Livato*, *Kossimia*, *Platies*, *Leo*, *Scala*, *Valta*, *Koromus*, *Rakli*, *Pirghi*, *Samo*, *Pillaro*, *Erisso*, *Thinea*, *Potamiana*, *Mallu*, *Thallamies*, *Pallichi* en *Atterra*. Cefalonia is in negentien pertinentien verdeelt.

In de pertinentie van *Scala*, op de uithoek, ziet men kentekenen van eene aeloude stad geheellijk in zee leggen: en noch ten huidigen dage, wanneer het helder weer en klaer water is, worden de huizen en straten onder water gezien. Na lant toe vertoont zich noch een gedeelte van de muuren der gemelde stad.

In de pertinentie van *Koromus*, ziet men, op den top van eenen heuvel, de kentekenen van een kasteel, nu met een Griekschen naem *Paleocastro*, dat is, *oud kasteel*, genaemt. Op die plaetse worden vele aeloude medalien onder d'aerde gevonden.

By *Capo di Guiscardo*, welke in de pertinentie van *Erisso* leit, bespeurt men aen den zeekant, dat aldaer desgelijks eene stad geweest zy, by ouds *Petilia* genoemt: en noch heden zijn 'er vele puinhopen van gebouwen in wezen.

Op die zelve kaep of hoek, aen de West-zyde, na de pertinentie van *Attera* toe, worden noch kentekenen van eenen andere stad gezien; welke men *Dulichio* noemt; waer van, alsmen zou kunnen geloven (gelijk in 't begin gezeit is) dat dit eilant dien naem aengenomen hebbe. Maer van die stad, zietmen weinige kentekenen of voetspeuren meer in wezen: gelijk men desgelijks in de pertinentia van *Samo* ziet: welke stad eene van de vier steden is, die *Strabo* noemt: hoewel dezelve, volgens zijn schryven, by zijnen tyd al vergaen was.

In de pertinentie van *Pallichi*, worden noch op den top van eenen heuvel, de kentekenen van een kasteel gezien, ook *Paleokastro*, dat is, *oud kasteel*, genoemt. Dus verre *Porcacchi*.

Thucyd. Wanneer *Tolmides*, zoon van *Tolmeus*, (d'een vlootheer der Atheners, gelijk d'ander Perikles was) op de d'een en taghentighste Olympias, dat is, omtrent op het jaer voor des Zalighmakers geboorte 453, met eene vloot van vyftigh galeyen, en vier duizent gewapende mannen, *Methon*, een stad van *Lakonie*, en *Cythium*, de haven der stad Lacedemonien, ingenomen, en de scheeptimmerwerven en schepen doen verbranden had, scheepte hy van daer na het eilant *Zacynthos*, nu *Zante*, over, en zette zijn koers na het eilant *Cephallenie*, en nam de stad in. Na hy alle de stedekens van *Cefalonia*, onder gehoorzaemheit gebraght had, stak hy na het tegen over gelegen strand toe, en quam met de vloot aen *Naupaktum*. Daerna stak *Tolmides* na het eilant *Eubea* over, en voeghde, aen andere duizent burgers, het lant der *Naxiers* met der woon toe.

Atheners veroveren het eilant Cefalonia. Wanneer d'Atheners, ontrent op het jaer vier hondert en dertigh voor des Zalighmakers geboorte, tegen de Korinthers en Peloponnesen oorloghden, en *Solion*, eene stad der Korinthers, en ook *Astakum*, eene stad van *Akarnanie*, ingenomen hadden, met het uitdryven van den opperhoofdigen heerscher *Euarchus*, staken zy met hondert schepen, na het eilant *Cephallenia* over, en bemaghtighden het zelve, zonder slagh of stoot. Thucyd.

Als des volgenden winters, de Korinthers met vyftigh schepen, bemant met vyftien hondert man, *Euarchus* na *Astakum* weer om braghten, en alle d'overige aen zee gelege steden van *Akarnania* bestonden t'onder te brengen, keerden zy vruchteloos weer na huis. Maer in het varen, voor by het eilant *Cephallenia*, en dat aen te doen, stapten zy op den oever van de stad *Kranion* te lande, onder schyn van vrede. Wanneer de stedelingen onverziens op hen aenvielen, wierden zy in hunne hope te leur gestelt, en verloren een gedeelte van hun volk, en begaven zich, alsse fel 'er overvallen wierden, weer na huis. Sedert bleef het eilant *Cephallenia*, onder het gebied der Atheners.

Wanneer d'Atheners, onder beleit van hunnen lantvooght, op de zeven en tachentighste Olympias, dat is, op het jaer voor des Zalighmakers geboorte 428, *Ferias*, een kasteel der Eleënsers, verovert hadden; maer op d'aenkomste der Eleënsers, gedwongen wierden, na hunne schepen weer te wyken, staken zy na het eilant *Cephallenia* over, en namen d'eilanders in trouheit van maetschappy aen, en keerden weer na *Athene*. Diodor.

De Cephalenensers, beneffens de Korcyrensers, deden met hulptroepen *Demosthenes*, Admirael van de vloot der Atheners, bystant, in het verwoesten van het eilant *Leukada*. Ziet pag. 126.

De Romeinen hebben, ontrent op het jaer twee hondert en tien voor des Zalighmakers geboorte, ook tegen d'eilanders van *Cephalenia*, en, op een zelven tyd tegen d'Etoliers geoorloght: maer zy maekten eerst met d'Etoliers, na die t'onder gebraght te hebben, vrede: met beding, dat het eilant *Cephalenia* buiten de wetten der vrede zou zijn, of alle de Cephallenensers (als *Polybius* schryft) buiten het recht des verbonts zouden zijn. Hierom schynt *Plinius* het eilant *Cephalenia* het *Frye Cephalenia* te noemen: het eilant *Zacynthos* desgelijks. Liv. Polyb.

On-

Ontrent op het jaer twee hondert en twintigh, voor des Zalighmakers geboorte, bestont *Filippus*, koning der *Macedonen*, zoon van *Demetrius*, de stad *Pale* te belegeren; hoewel met een vruchtelozen uitslagh: het welk zich, volgens *Polybius*, aldus toedroegh.

Als koning *Filippus*, met de Macedonen, zich in d'oefening en toerusting van scheeps-zaken, in de haven der stad *Korinthen*, bezigh had gehouden, scheepte hy van daer, met zes duizentMacedonen,en twalef hondert huurlingen na *Patren*, eene zeestad van *Achaia*,in *Griekenlant*,over.

Na dan *Filippus* de Messeniers, Epiroten, Akarnanen, en Scerdilaidas, by brieve belast had, ieder zijne schepen te vervaerdigen, en by hem onder het eilant *Cephallenia* te komen, vertrok hy ten bestemden dage, en deed de haven van *Pronos*, eene stad van het eilant *Cephallenia*, aen. Maer bespeurende, dat dezelve, zonder grote zwarigheit, niet kon belegert worden, en dat daer en boven die oort of plaetse smal ware, voer hy verder voort, en quam met schepen aen de stad *Pale*: alwaer hy op het lant zeer groten overvloet van veltgewassen bequam: waer mee het krijghsheir bequamelijk kon gespijst werden.

Na de krijghsbenden te lande gebraght waren, deed koning *Filippus*, by het stedeken zelfs, de legers versterken.

Hy deed ook de schepen op droog halen, en met eene wal omringen, en zand de Macedonen op voeraedje uit. *Filippus* zelf bezightighde, en keek de stad rontom af, op wat wijze d'oorloghs werken en schietgevaerten zouden kunnen aen de wallen gebraght worden.

Dewijl hy van voornemen was de strijtgenoten op die plaetsen t'ontfangen, en te gelijk die zelve stad te veroveren, en dat allermeest ten dien einde, om den Etoliers inzonderheit het nootwendig middel van hunne roverye te benemen: want zoo dikwils die na *Morea* wilden oversteken, of op de zeekusten der *Epiroten* of *Akarnanen* roven, dienden zy zich gewonelijk van de schepen derCephallensers.Ook bestond hy hierom dezen aenslagh in 't werk te stellen, op dat hy, voor hem zelven en voor zijne strytgenoten, een toevlught en hertret zou bescharen, die door de natuur der plaetse zeer bequaem zou zijn, om van daer invallen in 's vyants lant te maken. Naer dien het eilant *Cephalenia* daer toe zeer wel gelegen was.

Dewyl dan het eilant *Cephalenia*, om de krygstroepen der strytgenoten te vergaderen, zeer wel gelegen was, en grote voordelen bezat, om de vyanden te beledigen en vrienden te beschermen, was *Filippus* zeer begerigh, om het eilant in te nemen, en dat zich eigen te maken: maer bespeurende, dat alle andere oorden der stad, of door de zee of door steile rotsen omringt wierden; doch zekere korte plaetse, na het eilant *Zante* toe, langs eene vlakte kon aengedaen worden, zoo besloot hy na dien kant de stormgevaerten te doen aenbrengen, en daer hene het gansch gewright des beleghs te laten draejen. Terwyl *Filippus* deze dingen gâ sloegh en bezorghde, quamen vyf en twin-Lemben (zekere vaertuigen,) door *Scerdilaidas* gezonden, aen landen. Ook verschenen van de strytgenoten de belaste krygsknechten: als van de *Epiroten*, *Akarnanen* en *Messeniers*. Na alles tot het belegh vervaerdight was, en de blyen en steen-werpen tegen de beschermers der wallen opgerecht waren; vermaende de koning de Macedonen, de stormgevaerten aen de muuren te brengen, en begon veilig, onder der zelver beschut, de mijnen of onderaertsche gangen te maken. Wanneer nu in korten tyd, om den byzondere vaerdigheit in het verrichten des werks, tot twee bunderen de muuren ondergraven en uitgeholt waren, trad de koning onder de wallen, en noodighde de stedelingen, om met hem vrede te maken. Wanneer die daer traegh na luisterden, deed hy, met het inwerpen van vuur, zekere houte torens slopen, en zoo veel vak muurs, als uitgeholt, of ondergraven was, ter neer smyten. Na dit geschiet was, zond hy d'eerste van alle rondas-dragers, met hun-

nen overste *Leontius*, aen troepen geschaert, en beval hen door de breuken in te breken. *Leontius*, gedaghtigh aen de t'zamen zwering met *Apelles* gemaekt, belette drie jongelingen, die achter elkanderen over de breuke gekomen waren, om de stad, gelijk zy begonnen hadden, te veroveren; na hy ook te voore de voornaemste krygsbevelhebbers omgekocht had. Ook behertighde hy zelf alwillens zijne zaken slappelijk, en toonde zich voortaen vreesaghtigh. Eindelijk wiert hy, na een groten neerlaegh bekomen te hebben, uit de stad gedreven, die eene zeer schone gelegentheit had, om den vyant te overwinnen. Dus verre *Polibius*.

Wanneer koning *Filippus* zagh, dat zijne krygsoversten zich logh droege, brak hy van het belegh op.

Als het oorlogh, door den Roomschen Burgemeester *Kneus Manlius* in *Asie*, met de Gallen ter neergeleit en voltoit was, scheepte d'ander Burgemeester, *Markus Fulvius*, na d'Etoliers getempt waren, na het eilant *Cephalenia* over, en zond rontom aen de stedelingen des eilants, om te vragen, of zy liever zich aen de Romeinen wilden overgeven, of fortuin (of kans) des oorlogs wagen? De vreze baerde onder allen zulken kraght, dat zy d'overgeving niet weigerden. Daer na gaven zy de belaste gyzelaers, die aen de maght des behoeftigen armen volks belast waren: te weten, de Kranoners, Palensers en Samers gaven elk twintigh gijzelaers.

Livius.

Een onverwaghte vrede was aen *Cefalonia* verscheenen, wanneer schielijk d'inwoonders van eene stad, onzeker uit wat oorzake, afvielen: dewyl de stad op een voordelige plaetse gelegen was. Zy zeiden gevreest te hebben, dat zy, door de Romeinen gedwongen zouden worden, te verhuizen. Wyders, of zy zelfs zich die vreze ingebeelt hadden, en door een ydele schrik een smeulend quaet opwekten: dan of die zake, by de Romeinen gerught, en tot hen overgebraght zy, daer van was niets vernomen; als alleen dat zy, na de gyzelaers gegeven waren, de poorten toesloten, ja wilden ook niet, op bede van de hunnen, (want de Burgermeester had eenigen onder de muuren gezonden, om de bermhertigheit van magen en lantsluiden) van hun aengevangen werk afstant doen. Na niet vreedzaems geantwoort wiert, begon men daer op de stad te belegeren. De Burgemeester had allen den toestel van muurbrekers en stormgevaerten, uit het belegh van *Ambracie* derwaerts overgevoert, by zich: en de krygsknechten verrichten hunne werken, die te doen waren, niet luy: dies beukten de stormramen, op twee plaetsen aengebraght, de muuren. Ook wiert door de Samers niets achter wege gelaten, waer door 's vyants werken, of de vyant zelf kon afgewent worden. Evenwel boden zy allermeest door twee dingen tegenstant: te weten door het een, met altyt een nieuwe binnenste muur, neffens de wal, voor de gesloopte, daer tegen op te werpen: en het ander met schielijke uitvallen, nu op 's vyants werken, en dan op de waghtstanden te doen, en behielden meesten tyd in die gevechten de overhant.

Iet merkwaerdigh was 'er uitgevonden, om de belegerden te veroveren: te weten, hondert slingeraers waren uit de steden *Egium*, *Patren* en *Dymen* ontboden, die, door een byzonder slagh van slingers, niet alleenlijk de hoofden der vyanden wonden; maer ook alle de plaetsen, daer zy het opgemikt hadden, troffen.

Door dit slingeren, wierden de Samers bedwongen, dat zy zoo dikwils, noch zoo stoutelijk, niet uitvielen: waer over zy van de muren d'Achaiers baden, dat zy een weinigh wilden afwyken, en hen met de Roomsche benden laten vechten, en het spel aenzien. Vier maenden verduurden de Samers het belegh, wanneer, uit weinigen, eenigen der zelver daghelijks sneuvelden of gewont wierden, en genen, die overbleven, waren aen lyf en gemoede vermoeit. De Romeinen quamen des

nachts

nachts, na het klimmen over de muuren, door het kasteel (*Cyatis* genoemt) tot op den merkt: want de stad liep schuins na zee toe, en strekte na 't Weste. Na de Samers vernomen hadden, dat een gedeelte der stad door de vyanden ingenomen ware, vlughten zy met vrouw en kinderen op het groter kasteel. Des anderen daeghs wierden zy van daer gescheurt, en, na het plonderen der stad, opentlijk tot slaven verkocht.

Na de zaken van *Cephalenie* beslegt, en krygsbezetting op het eilant geleit-te hebben, scheepte de Burgemeester daer op na *Peloponnesus* over.

Burgemeester *Markus Fulvius* triumfeerde of zegenpraelde, in 't begin van Loumaent, over het eilant *Cephalenia*, en over de overwonnen Etoliers, te *Rome*. Hondert kronen van twalef pont gout wierden voor de wagen gedragen: als ook drie en tachentigh duizent ponden zilvers; twee hondert en drie en veertigh ponden gouts; hondert en achtien duizent goude *Atheensche* tetradrachmen; twalef duizent vier hondert en twee en dertigh penningen *Filippen*; hondert en vyf en tachentigh kopere beelden, en dertigh marmere beelden; wapenen, schichten, en andere buit van den vyant in groten getale: daer en boven muurbrekers, en steenwerpers van allerlei slag. d'Overste waren Etoliers en Cephalenensers, of Koninghsen, door *Antiochus* aldaer gelaten, ten getale van zeven en twintigh.

Namaels hebben de Grieksche keizers het eilant *Cefalonia*, als ook d'eilanden *Sant Maura* of *Leukada*, *Ithaka*, en *Zante*, een lange reeks van jaren, bezeten; welker laeste keizer *Andronicus Paleologus*, zoon van *Michaël Paleologus*, was, dien de Françoisen, koningen van *Napels* en *Morea*, alle deze eilanden afhandigh maekten, en dezelve voor zekere zomme gelts aen eenen *Napolitaen*, uit den huize van *Tochi* of *Toko* of *Tokko*, verkochten.

Sansovi-
ni.

Na dees overleden was, aenvaerde de zoon *Karel Toko*, by erfenis, de heerschappye dezer eilanden, en wierd door de koningen van *Napels*, daer over met den tytel van Hertogh verheerlijkt. Ook kreegh hy het gewest van *Albanie* in bezit.

Maer d'Albanesen, uit een weerzin in zijne regering, (dewyl hy hen na d'Italiaensche wyze wilde bestiert hebben) begaven zich schielijk onder gehoorzaemheit van den Turkschen keizer *Amurath*, en namen den zelven tot hunnen heer en beschermer aen, die ook aenstonts zijnen veltheer *Tinakambei*, met een groot getal van Turken, na *Albanie* zond, en *Sanina*, de hooftstad van gansch *Albanie*, in bezit nam.

Karel Toko overleed, zonder mannelijk oir, nalatende alleenlijk vyf onechte zonen. Ook overleed kort na hem zijn broeder graef *Leonard*, en liet een eenigen zoon, met name *Karel*, na.

Dees karel voerde heevige oorlogen tegen d'onechte zonen van zijnen oom *Leonard*: waer van eenigen zich by keizer *Amurath* begaven, en dien tot bystant riepen, met by brengen, hoe 's vaders heerschappye hen toebehoorde; naerdien de Turken geen onderscheit tusschen wettige en onwettige kinderen maken. Een ander begaf zich na de Despoten of lantsheren van *Morea*, en een vyfde na de Heren Venetianen.

Maer keizer *Amurath* trok, zonder vertoeven, met zijn krygsheir in *Albanie*, en nam *Arta*, *Angol*, *Castro*, en andere plaetsen in, en dwong *Karel Toko* op het eilant *Sant Maura* zich te vertrekken, die ook d'eilanden van *Sante*, *Ithaka* en *Cefalonia* bezat: waer voor hy eene zekere schatting jaerliks aen *Amurath* betaelde. Daer en boven gaf hy ook zijnen zoon *Leonard* in verzekering, tot gyzelaer, aen *Amurath*, die den zelven in het Serrail der Kristenen deed opsluiten: waer in hy een goede wyle verbleef.

Karel dan, erkende de Heren Venetianen voor zijn overheden, uit liefde van die eilanden, welke hy beheerde: zulks alle beroepingen van vonnissen, zoo van lijfstrafbare als bur-

gerlijke zaken, voor den rechtbank te *Venetien* betrokken wierden.

Na *Leonard* eindelijk weer ontſlagen of loſgelaten was, aenvaerde hy de heerſchappye der eilanden van *Cefalonia*, *Sant Maura*, of *Leukada*, *Zante* en *Ithaca*. Hy had *Meliza*, dochter van de *Deſpoto* van *Servia*, genaemt *Lazzaro*, ten wyve genomen: waer by hy eenen zoon, *Karel*, gewonnen had, die te Romen overleed. *Leonard* trouwde voor zijne twede vrouw (want *Meliza* quam in 't kort te ſterven) *Feo*, eene dochter of namage van *Ferdinand*, toen koning van *Napels*, hoewel zonder verlof van keizer *Mahometh* en de Venetianen: waer over zy hem ook in het verbont van vrede niet betrokken, dat *Mahometh* en de Turken kort te voore gemaekt hadden.

Wel is waer, dat hy verplicht was, zoo menighmael een *Sanjak* te *Sanina* en *Arta*, twee ſteden van *Albanie*, quam, aen den zelven vyf hondert ducaten te geven, behalve de gewonelijke ſchatting, welke hy aen den Turkſchen keizer jaerliks betaelde. Wanneer nu t'eener tyde zeker *Sanjak*, *Fait Baſcia* genoemt, een jongeling niet boven zeventien jaren oud, aldaer quam, en, in plaetſe van gelt, met vruchten door *Leonard* beſchonken was, wierd daer over *Fait Baſcia* op dezen *Leonard* zeer verſtoort, en ſchreef aenſtonts na het hof van *Konſtantinopolen*, aen keizer *Mahometh*: hoe in tyt van oorlogh, tuſſchen de Venetianen en Turken, *Leonard*, die çijnsbaer aen de Turken was, op het eilant *Zante* zekere lichte ruiters van de heerlijkheit van *Venetien* gehuiſveſt, en verblyf gegeven had, die geduurigh de gebuurplaetſen des Turkſchen rijks, in rep en roer ſtelden, en daer na in veiligheit zich weer na *Zante* begeven hadden, onder beſcherm en gunſte van *Leonard*. Hy voeghde eindelijk daer by, hoe *Leonard*, in d'onderling verdragh-punten van vrede, niet begrepen was.

Hier over deed keizer *Mahometh* negentien wel toegewapende ſchepen uitruſten, en zond die, onder beleit van zekeren beruchten zeehelt *Bidichiamato Baſſa*, tegen *Leonard*, in zee.

Dees des verwittight, en hoe de Turkſe vloot het als op hem gemunt had, beſpeurende zich ook by zijn volk, dat hy wredelijk handelde, qualijk gezien te zijn, wilde de Turkſche vloot niet langer afwaghten; maer begaf zich met zijn nieuwe getroude vrouw, beneffens alle zijne ſchatten en dierbaerſte goederen, zonder vertoeven te ſcheep, en ſtak na het koningrijk van *Napels*, by koning *Ferdinand*, over: en kocht zekere kaſtelen of dorpen in *Kalabrie*. Maer *Leonard* vertrok daer na uit *Kalabrie* na *Monferrato*, en van daer na *Rome*; alwaer hy, ten tyde van Paus *Alexander* de zeſte, onder den val van zijn huis, daer in hy woonde, doot bleef. Ook overleed zijn zoon *Karel*, in *Rome*, ten tyde van Paus *Paulus* de tiende.

Na dan de Turkſche vlootheer *Bidichiamato* aen dat eilant gekomen was, deed hy de krygs-bevelhebbers van Heer *Leonard*, die aldaer waren, ter neer houwen. Daer na nam hy het grootſte gedeelte der inwoonders gevangen, en voerde hen met vrouw en kinderen na *Konſtantinopolen* over. Keizer *Mahometh* dwong de mannen hunne eige vrouwen te verlaten, en aen zwartinnen te trouwen: deſgelijks dwong hy de vrouwen hare mannen te verlaten, en aen zwarten te trouwen, gelijk reeds te vooren verhaelt is.

Na de doot van keizer *Mahometh*, ſtak de broeder van *Leonard*, met name *Antonius*, met eenige galeyen van *Ferdinand* koning van *Napels* in zee, en verdreef de Turken, en nam *Cefalonia* in. Maer de Venetianen, die geenzins keizer *Bajazeth*, nazaet van *Mahometh*, wilden beledigen, zonden vier wel toegeruſte galeyen na *Cefalonia*, verſloegen Heer *Antonius* in een gevecht, en namen de ſtad in, en gaven dezelve aen keizer *Bajazeth* weer over.

d'Aeloude inwoonders van het eilant *Cephalenia*, waren voor een gedeelte van de Griekſche Meſſeniers, of inwoonders van *Meſſene*, een lantſchap

Didoor. ſchap van herkomſtigh. Want na de Meſſeniers door de Lacedemoniers overwonnen, maer namaels tegen hen opgeſtaen, doch in verſcheide gevechten verſlagen waren; namen d'overblyffelen der Meſſeniers met de * Hiloten, hunne muitgenoten, Ithome in bezit; dewyl reeds het lant van *Meſſene* vele eeuwen verwoeſt gelegen had. Maer als fortuin hen over al, in alle dingen, den voet dwers zette, wierden zy ten laeſte geheellijk verjaeght en uitgedreven, en ſloegen zich met der woon te *Naupaktum* neer: welk hen d'Atheners te bewaren gaven; maer van daer quamen ook eenigen na het eilant *Cephallenia* gevlucht, en zommigen hunner ſtichten de ſtad *Meſſene*, nu *Meſſina*, op het eilant *Sicilie*.

* Lacedemoniſche knechten.

Het eilant *Cefalonia* ſtaet nu onder de Venetianen, en wort, van wegen dien ſtaet, door een opper-hooft van adel, met den tytel van providitor, beſtiert, dat zijn verblijf op het kaſteel of in de ſtad *Argoſtoli* heeft, en ook over de eilanden *Korfu* en *Zante* heerſcht. Neffens dit opperhooft, zit ook een ander welgeboorne Venetiaender, die als een ſekretaris is, en, met gelijke maght en gezagh, zijne ſtem met den proveditor in het uitſpreken van vonniſſen geeft. Hy ſlaet ook het ampt van rentmeeſter ga, en heeft de beſtiering, door gezagh van den proveditor, (aen wien, als de opperſte der overheden, het opperbewint ſtaet) van 's lants gelt.

Beide deze Majeſtraten of Overheden bekleeden hun ampt niet meer als twee jaren, en doen den volke in geſchreven wetten, na de wyze der Venetianen, recht.

Het eilant is merendeels met Grieken bevolkt, die in vele dorpen, langs de bergen, verſpreit woonen. Men heeft 'er ook Italianen, maer zeer weinigh.

Beide deze volken leven 'er elk na hunne zeden en Gods-dienſt. Over de Italianen gebiedt een biſſchop, en over de Grieken een protopapa. Zy gebruiken alle de Griekſche lant-tale; hoewel de meeſte ook de Italiaenſche tale kunnen, welke zy in het bepleiten der recht-zaken, ten overſtaen der Venetiaenſche overheden, en in andere gemene zaken, gebruiken.

Strabo noemt *Cephallenie* bergaghtigh. De grootſte bergh op dit eilant wort by hem *Enus* genoemt: waer op by ouds een tempel van den *Eniſchen Jupyn* ſtont.

Aert en hoedanigheit des eilants.

Stephanus ſtelt ook op *Cephalenia*, eenen bergh *Bea*.

Een grote bergh aen de Noort-zyde, en in de pertinentie *Leo* gelegen, wort by d'Italianen *Lione*, dat is, de *Leeuw*, genoemt: als die het ganſch eilant het allerbergaghtighſte maekt.

Porcac.

Het ganſch geweſt des eilants is vol hoyege bergen, of in vruchtbare heuvelen en dalen onderſcheiden en verdeelt, en heeft ſchaduwrijke boſſchen, en veerijke weiden, en overvloet van klein en groot vee.

Cezy.

Daer groejen vele moerbezien-bomen, tot voetſel der zy-wurmen: daer d'inwoonders vele zyde van winnen.

Het heeft de volheit van zeer treffelijken wijn, en inzonderheit van roden Muskadel wijn, dien de Engelſchen *Luke Sherry* noemen. Het geeft ook oly, zyde, korinthen, wol, kaes, honigh, manna, en andere eetwaren, tot levens onderhout.

Spon. Whel.

Op de bergen valt overvloedelijk veel rode Muskadelle wyn, olyven en katoen: inzonderheit veel korinthen, die op de klippen of rotſen groeien, daer nauliks vier vingeren diep aerde op leit. Ja op eenige plaetſen maekt men holen in de klippen, om daer wijngerden of korinthgewaſſen in te planten. Doch generlei ſlagh van granen groeien op dit eilant. Maer het vaſt lant van *Epirus*, en *Morea*, verſchaft die den eilanders in overvloet. Daer en boven heeft het ſchaersheit van zoet of verſch water, en wort met weinig rivieren of beken bevogtight.

Cezy.

Deſgelijks ſchryft *Belleforeſt*, dat het eilant *Cefalonia* niet een eenige riviere, ſcheute, beke of bron van verſch of zoet water heeft: maar des niettemin vruchtbaer, in het voortbrengen van verſcheide gewaſſen, is.

Het heeft ook, volgens *Porcacchi*, geen water, dies wilde dieren, die aldaer komen te vervallen, niet te drinken vinden; maer ſlorpen met open mont

mont de dau in, welke van den hemel valt. Aldus schryft ook *Belleforest*, dat de beesten, die niet tam zijn, wanneer die drinken willen, den mont des uchtens en des avonts openen, om den dau t'ontfangen. Hierom vind men by *Aristoteles* geschreven, dat de geiten van *Cefalonia* meesten tyt zes maenden eeniger mate zonder drinken leven.

Op dit eilant onthout een slagh van kleine dierkens, die wol dragen, als schapen.

d'Inwoonders maken of weven van de wol overvloedelijk veel zekere dek-kleden, *Sclavinas* of *Sciavinen*, gemenelijk genoemt, die zy na *Venetien* te koop voeren, tot gebruik der slaven op de galeien.

Daer is een aert van slangen, die den menschen, wanneer zy slapen, in den boesem kruipen; doch brengen hen geen quaet toe.

Het eilant *Cefalonia* brengt, ter oorzake van des zelfs vruchtbaerheit, den staet van *Venetien* grote voordelen en winsten aen: want de tol van de Korinthen alleen brengt jaerlijks veertigh duizent *Esku* op, die inzonderheit de Hollanders en Engelschen betalen. De Franschen handelen op dit eilant zeer weinigh; en hebben evenwel daer op eenen onder-Consul leggen.

In het vlek *Luxuri*, aen de mont van de haven van *Argostoli* gelegen, hebben, volgens *Spon*, zeer vele ryke korint-kopers hun verblijf: hoewel *Wheler*, reisgenoot van *Spon*, hem daer in tegenspreekt, en schryft, dat het eilant *Zante* de plaetse van hun gewonelijk verblyf is: alwaer zy jaerliks komen, om de Korinthen op te kopen, en na *Europe* over te zenden.

In den aenvangh des jaers zestien hondert vijf en zeventigh, ontstont tusschen die van *Luxuri* een burgerlijke en inwendige oorlogh, ter oorzake van een tweespalt van twee geslagten. Beide partyen waren ten getale van vyftigh of zestigh aengegroeit, die zoo hevigh tegen elkanderen vochten en sloegen, als Turken tegen Kristenen.

De Venetiaensche overheden waren niet mans genoech, om deze geschillen te beslegthen: maer na zy moede van hunne oneenigheden geworden waren, maekten zy vrede, met dien bedinge, dat geen van de twee vyantlijke geslaghten, in den oort of wijk van den ander zou mogen komen, op pene van de dood.

Tot voor de stad *Argostoli* kunnen grote schepen op de diepte van zes, acht, tien en twaelf vadem in de haven ankeren, en leggen aldaer meest voor alle winden beschut, behalve een Noord-ooste wint, welke de schadelijkste is: dies d'ankers, van wegen den weken gront, wel bezorght moeten worden; dewyl d'ankers anders aldaer niet wel houden willen.

Ontrent twintigh Italiaensche mylen van *Guiskardo*, eene have van het eilant *Cefalonia*, leit een klip of rotse in zee, *Schiuari* genoemt. Radziv.

Eilant Thiaki, anders Cefalonia Piccola.

HEt eilant, nu by de Grieken *Thiaki* of *Theachi* of *Teachia*, en by de Turken *Phiachi*, wort anders, om de naby gelegenheit en kleinheit, ten aenzien van het groot eilant, *Cefalonia*, *Cefalonia Piccola*, dat is, *klein Cefalonia* by d'Italianen genoemt: hoewel het ook by hen, volgens *Sophian*, *Isola di Compare*, *en Val di Compare* geheten is.

Het leit ontrent ten halve wege dicht voor de Oost of Nood-oost kust van het groot eilant *Cefalonia*, en tegen over des zelfs haven *Peskardo* of *Guiskardo*, en wort daer van door eene zeestrate of doorvaert, *Canal di Guiscardo* genoemt, van niet meer als drie of vier Italiaensche mylen breet, gescheiden.

Het strekt in de lengte, langs de Noord-oostzyde van het groot eilant *Cefalonia*, Noord-west en Zuid-oost,

* Spon. Porcacchi. * en heeft in den omtrek twintigh Italiaensche mylen: hoewel † eenige dien op vyftigh of zestigh Italiaensche: en andere op vyftigh Engelsche mylen begroten.

Het is in de lengte twintigh, en in de brete twee Italiaensche mylen groot. Daer zijn nu op dit eilant niet meer als drie vlekken, by Grieken bewoont, als *Onoi*, *Vathi* en *Oxia*.

In zeker bosch zietmen de puinhopen van een oud kasteel, dat d'inwoonders voor het paleis van *Ulysses* houden.

Aen d'Oost-zyde is eene grote haven:daer by de puinhopen van eene oude stad, nu noch *Dolicha* genoemt, leggen. Eenigen stellen tusschen de bergen eene stad *Stabonger*.

Het eilant *Theachi*, of *Thiaki*, houden meest alle lantschryvers, bewogen door de gelijkvormigheit of gelijkluidentheit van name, voor het eilant, dat by *Homeer*, *Strabo*, *Ptolemeus* en *Stephanus*, *Ithace* of *Ithaka*, genoemt wort: te weten na zekeren Stephan. *Ithakus*, d'eerste bewoonder of bevolker des zelven eilants.

Daer en tegen maken *Spon* en *Wheler*, als ooghtuigen, *Thiaki* tot een byzonder eilant, en verscheiden van *Ithaka*, en houden het voor het eiland, dat *Dulichium* by *Homeer* genoemt wort: dewyl noch heden op *Thiaki* de puinhopen van eene grote stad *Dolicha* leggen; gelijk ook *Dulichium*, volgens schryven van *Strabo*, by zijnen tyt, *Dolicha* genoemt wiert. Welk *Dolicha* hy neffens de stad *Eniades* en den mont van den vliet *Achelous*, (nu *Aspippotamo*,) en hondert stadien van *Araxus*, (een uithoek van *Elis*, nu *Capo Chimero*, in *Morea*,) stelt.

Strabo nochtans schynt tot de genen te neigen, die *Thiaki* en *Ithaka* voor een en het zelve eilant houden: want hy stelt het eilant *Cephalenie* en *Ithace* neffens elkandere, tegens over het vast lant van *Akarnanie*, en tusschen *Cephalenie* en *Zacynthos*, nu *Zante*, aen de zeestraet, en tegen over de oude stad *Same* of *Samos*, welke op het eilant *Cephalenie* gelegen was.

Desgelijks stelt *Homeer* het eilant *Samos*, (dat is, *Cephalenie*,) en *Ithace* neffens elkanderen, met eenzeestraet tusschen beide.

Dewyl evenwel *Strabo* den omtrek van *Ithaka* slechts op tachentigh stadien, dat zijn tien Italiaensche mylen, begroot: en *Thiaki*, volgens *Spon* en *Wheler*, twintigh Italiaensche mylen in den omtrek heeft, zoo zou men ook,met hen beide,*Ithaka* en *Thiaki* voor twee byzondere eilanden kunnen houden. Gelijk ook *Spon* en *Wheler* *Ithaka* voor zeker woest en onbewoont ander eilant houden, dat nu noch *Ithako* heet, en zeven of acht Italiaensche myle van *Thiaki* leit, en veel kleinder als *Thiaki* is: derwaerts de eilanders van *Thiaki* van tyt tot tyt gaen, om het te bebouwen.

De zee straet,of kanael of doorvaert, tusschen het eilant *Ithace* en *Cephalenie*, welke *Strabo* gedenkt, wort op Grieksch *Porthmos Cephallenia-cos*, dat is, *Cephalenische* zeestraet genoemt. Desgelijks gedenkt *Homeer* deze zeestraet, en noemt die de straet van *Ithace* en *Samos*: dewyl dezelve tusschen deze twee eilanden gelegen is.

Door *Samos* verstaet *Homeer* het eilant *Cephallenie*; want hy noemt nergens, met dien naem het eilant *Cephalenie*, gelijk reeds te voore gezeit is: maer verstaet dat onder den naem van *Samos*.

Heden wort deze doorvaert of kanael, tusschen het eilant *Cefalonia*, (te rekenen van *Capo Guiscardo*, tot aen *Val di Alexandria*) en tusschen het eilant *Thiaki* of *Theachi*, by d'Italianen *Canal di Guiscardo* genoemt: gelijk de doorvaert of kanael, tusschen het eilant *Cefalonia* en *Zante*, eigentlijk *Canal di Zante* geheten is.

Hybristas de Lacedemoniers had, zoo *Livius* schryft, met het jongmanschap der Cephalenensers, deze straet of kanael door roverye onveiligh gemaekt.

Strabo stelt het eilant *Ithace* of *Ithaka*, tusschen d'eilanden *Cephalenia* en *Zacynthos*, by of tegen over het lant van *Akarnania*, drie hondert stadien van het eilant *Korcyra*, nu *Korfu*, en begroot het in de ronte op tachentigh stadien; eene streke van tien

Italiaensche, of derde halve Duitsche myle.

Plinius daer en tegen maekt het eilant *Ithaka* vijf en twintigh duizent schreden, dat zijn vijf en twintig Italiaensche mylen, in den omtrek groot.

Het eilant *Ithaka* was, volgens *Herakleo*, by *Stephanus*, in vier delen verdeilt. Het eerste deel was *Demos*: het twede *Neium*: het derde *Krokyleon*, en vierde *Egyrea* genoemt. *Homeer* gedenkt ook *Neium* en *Krokyleum* op *Ithaka*.

Op *Ithaka* wiert, ten tyde van *Strabo*, volgens zijn schryven, zoodanigh hol noch Nymfeum of Maeghdenhuis niet meer gezien, als *Homeer* beschryft.

Ptolemeus stelt op *Ithaka* eene stad van een zelven name: en *Plutarchus* een andere stad, *Alalkomenas*, en by *Stephanus Alkomene* geheten: waer na *Ulysses*, *d'Alkomener* gebynaemt wiert. Daer en tegen stelt *Strabo* eene stad *Alalkomenas* op het eilant *Asteris* of *Asteria*, dat tusschen *Ithaka* en *Cephalenia* gelegen is, en nu *Didaskalio* heet.

Stephan. Op *Ithaka* lag ook eene plaetse, *Korakos Petra* op Grieksch genoemt, dat op Neerduitsch, *Ravens steen* gezeit is.

Stephanus stelt 'er ook eenen bergh *Neium*: na den welken de Nymfen *Nejaden* alzoo genoemt wierden.

Op *Ithaka* lagh een bergh *Neritos* genoemt, als *Strabo* en *Plinius* getuigen, dien *Homeer* ook in de volgende woorden gedenkt.

Maer Ulysses geleide de grootmoedige Cefalenensers, die Ithaka, en den loofryken Neritos bewoonen. Waer op *Strabo* tot verklaring by voeght. *Ergens noemt hy* (versta *Homeer*) *uitdrukkelijk ook Neritos eenen bergh:* als daer hy zeidt. *Ik bewoon Ithaka: op het welk de loofryke en zeer lustige bergh Neritos is.*

Na dezen bergh *Neritos*, wiert het gansch eilant ook *Neritis* en *Nericia* genoemt.

Minerva beschryft, by *Homeer*, voor *Ulysses*, wanneer die in zijne dooling aen dit eilant vervallen was, en zich voor haer geliet het eilant *Ithaka* niet te kennen, het zelve aldus.

ô Gast! zyt ghy zot, en van verre gekomen, dat ghy dit lant niet kent? Het is niet zeer onedel. Vele kennen het zeer wel: en alle die tegen het Ooste, en de Zon, en die na 't Weste woonen.

Het is rou, en niet rijbaer. Het is niet zeer onvruchtbaer; maer breet. Het is onuitsprekelijk vol koren en wynrijk. Het heeft altyt regen en groene dau. Het is goet om geiten en schapen te weiden. Daer is allerlei bosch met geduurigh loopende beken.

ô Gast! de naem van Ithaka is ook in Troje overgekomen, dat men zeidt verre van het lant van Achaien te leggen.

Gryllus noemt by *Plutarchus*, in zijn gesprek met *Ulysses*, *Ithaka* een rou eilant, en dat veerijke weiden heeft, en nauliks, door veel arbeit en grote moeite, kleine, slechte, en dingen van gene waerdije den lantbouwers verleent.

By *Homeer* beschryft *Telemachus*, dien *Menelaus* paerden tot een geschenk aenbied, *Ithaka* aldus. In *Ithaka* zijn gene brede loopbanen, noch osse weiden; maer het heeft peerderyke weiden, en is lustiger als of het osse weiden had. Want geen der eilanden, die aen zee leggen, is rybaer noch veerijk, en *Ithaka* het minste van allen.

Horatius schynt ook *Homeer* na te volgen, wanneer hy zeidt, dat de oort van *Ithaka* niet bequaem is, om paerden aen te fokken, noch vlak uitgestrekt leit: en niet overvloedigh van veel gras is.

Het gansch eilant is berghaghtigh, vol rotsen of klippen, met weinigh vlakte in het midden.

Alle d'inwoonders des ganschen eilants *Thiaki* zijn Grieken, en wonen in drie dorpen voornoemt: als *Onoi*, *Vathi* en *Oxia*. Gelijk ook een Grieksche bisschop op dit eilant zijn verblyf heeft. Spon.

Het is meest by ballingen der eilanders van *Korfu*, *Zante* en *Cefalonia* bewoont. Van wegen de geduurige stroperyen der Korzairen, is het een onveiligh eilant, en woest en arm van inwoonders.

Daer groeien Korinthen, die d'inwoonders queken, en door de Engelschen van daer gehaelt worden, die gemeenelijk alle jaers met twee schepen in de haven van *Thiaki* komen. Het eilant *Thiaki* staet onder de Venetianen. Porcac. Cotov.

Aste-

Aſteria of Aſteris eilant, nu Didaskalio.

TUſſchen het eilant *Ithaka*, en *Cephallenia*, ſtelt *Strabo* een eilandeken *Aſteria* by hem, en by *Homeer*, volgens den zelven *Strabo*, en ook by *Plinius*, *Aſteris* genoemt.
Sophian. Maer heet nu *Didaskalio* of *Pilere*.

Plinius ſtelt *Aſteris*, met het eilant *Plote*, diep in zee, voor het eilant *Ithaka*: maer *Homeer* tuſſchen *Ithaka* en het eilant *Samos*, anders *Cephalenie*: als blijkt uit zijn volgend ſchryven.

Adyſſ. *Een zeker ſtenigh eilant leit midden in zee, tuſſchen Ithaka en het Rou Samos. Het is niet groot. Op het zelve zijn bequame ſcheepshaven, met twee ingangen op beide zyden.*

Uit dit ſchryven van *Homeer* is te beſpeuren, hoe *Strabo* den zelven, in het plaetſen van dit eilandeken, gevolght hebbe: want in plaetſe van *Samos* ſtelt *Strabo Cephallenie*: gelijk *Homeer* door *Samos Cephallenie* verſtaet.

Strabo ſtelt, uit *Apollodorus*, op het eilant *Aſteria* een ſtedeken *Alalkamenas*, gelegen op een *Iſthmus* of enge ſtroke lants: maer *Ptolemeus* ſtelt het zelve ſtedeken op het eilant *Ithaka*.

Dit eilant, als zeker *Scepſius* by *Strabo* ſchryft, zou zoodanigh niet gebleven zijn, als de poëet *Homeer* het beſchryft. Daer en tegen ſchryft *Apollodorus* by den zelven *Strabo*, dat het noch by zijnen tijt zoodanigh gebleven was. Hoewel *Strabo* melt, dat het eilant *Aſteria* al by zijnen tyt geen bequamen, of veiligen ankergront hadde.

Na *Aſteris* ſtelt *Plinius*, en ook *Ptolemeus*, het eilant *Prote*, nu *Pruodo* of *Prodino*.

Het is heden ganſch woeſt, en onvoordeligh eilant; want het heeft niet een eenige haven, waer om het te ſcheep kan aengedaen worden. Radziv.

Het is klein en ront, en een booghſcheut breet en lang. Zoo eenigen willen, was eertijts op dit eilant eene hoge ſchole.

Eilant Zaçynthos, nu Zante.

HEt eilant *Zacynthos*, of eigentlijk *Zakynthos*, na de oude Griekſche ſpelling, is alzoo by de oude Grieken, en by de Latynen
Stephan. *Zacynthus* genoemt, na *Zaçynthos*, zoon van *Dardanus*, die gezeit wort de ſtad *Zaçynthos*, op dit gelijknamigh eilant geſtight, en aldaer geregeert te hebben. Of het wiert, zoo andere willen, *Zaçynthos* of liever *Jacinthus* genoemt, na den bloem *Hyacinth* of *Jacinth*; dewyl dit ganſch eilant bloemrijk en zeer luſtigh is.

Men vind noch eenige aeloude medalien of penningen, met een drieſtal van *Apollo*, en een ſtralende zon daer boven, op de averrechtſe zyde, met den naem der oude eilanders, als ZAKYNTHION. dat is, van de *Zakynthiers* of *Zaçynthiers*. Op de rechte zyde ſtaet het hooft van d'eene of andere heidenſche godheit.

De hedendaeghſe Grieken noemen het noch doorgaens, met den ouden naem, *Zacynthos*: maer d'Italianen, Venetianen, en andere volken van *Europe*, na dier voorgang, *Zante* en *Zanthe*: en d'Engelſchen by wyle *Zanta*. Het wiert by ouds ook, volgens *Plinius*, *Hyrie* genoemt.

Eenigen hebben het ook *Jeruſalem* genoemt, en nemen, tot ſteun en bewys van hun zeggen, het geen van *Robert Guiskard*, eertyts hertogh van *Puglia*, in dezer wyze verhaelt wiert. Porcacchi.
Wanneer hy beſloten had het Heilige graf te *Jeruſalem* te bezoeken, zo wiert hem, tuſſchen *Ceſalonia* en *Achaia*, geopenbaert, dat hy te *Jeruſalem* zou ſterven. Wanneer hy dan op dit eilant gekomen en aldaer ziek geworden was, verſtont hy, dat de naem daer van Jeruſalem was: waer uit hy zijne doot te voore ſpelde: gelijk die hem, weinigh dagen daer na, overviel.

Strabo ſtelt het eilant *Zacynthos* een weinig meer na 't Weſte, als het eilant *Ceſalonie* en * *Peloponneſus*, en zeſtigh

* Morea.

ſtigh ſtadien, eene ſtreke van twee Duitſche mylen, van *Cefalonia*: maer *Plinius* twee en twintigh duizent ſchreden, of vijf Duitſche mylen en een halve, ten zuide van *Cefalonia*. Het leit met de Noord-zyde of hoek op 32 graden en dartigh minuten, tegen het eilant *Cefalonia* over, op een afſtant van ontrent drie mylen: te weten, van *Capo Bianko*, de Zuid-weſt-hoek van *Cefalonia*: met d'Ooſt-zyde ziet het na *Morea* toe, met een zeeſtreke van drie of vier mylen tuſſchen beide: ten weſte wort het met de *Ioniſche* zee beſpoelt, en heeft ten zuide d'eilanden *Strivali*, op vijf of zes mylen, en de *Golf* van *Lepanto* ten Noord-ooſte, ontrent twalef mylen van daer. *Capo delle Garde*, de zuit-hoek van het eilant *Zante*, leit van *Capo Sidaro*, de Weſt-hoek van *Cephalonia*, Ooſt Zuid-ooſt, doch wel zoo ooſtelijk, elf of twalef mylen. Deze tuſſchen-wyte, *Canal des Zante* genoemt, heeft nergens eenige vuilen: maer eene ſchone en klare zee.

* Wel. † Spon. ‡ Porcacchi.

* Eenige hedendaeghſe ſchryvers brengen den omtrek op dertigh, en † andere op vijftigh; maer de meeſte op ‡ zeſtigh Italiaenſche mylen: hoewel eenigen ook t'onrecht, op negentigh Italiaenſche mylen.

Strabo maekt dit eilant in den omtrek hondert en zeſtigh ſtadien groot, een ſtreke van vijf duitſche mylen en een derdendeel, of een en twintigh Italiaenſche mylen.

Daer en tegen brengt *Plinius* den omtrek op zes en dertigh duizent ſchreden, dat zijn, zes en dertigh Italiaenſche mylen. Dies *Strabo* en *Plinius* in de mate van den omtrek verſchillen: en die beide daer in van de hedendaeghſe ſchryvers.

Porcacchi.

Het eilant wort by eenigen in drie deelen verdeilt: te weten, in gebergh te of bergen, in voetbergen, *Piedmonte* by d'Italianen genoemt, en in vlakten.

Het geberghte begint van d'ooſt-zyde, dat is van de haven (of kaep) *Chieti*, en loopt rontom het ganſch eilant na 't Zuid-Weſte, tot aen de Noord-zyde: beſluitende in het midden, een zeer luſtige en vruchtbare vlakte, van tien Italiaenſche mylen lang, en vijftien breet *, welke van d'eene zee tot d'andere ſtrekt.

Aen de voet van dit geberghte, *Piedemonte* genoemt, leit eerſt na 't Ooſte een dorp of vlek of gehucht *Chieto* of *Chieti*, dat eene haven van een zelven name heeft: Daer na volgen de dorpen *Littachia*, *Pigalachia*, *Sculikado*, en veertien andere hoeven of gehuchten.

Op het geberghte leggen de vlekken of gehuchten *Ambelo*, *Chilomeno*, *Agalà*, *Sanleo*, *Santa Marina*, en negen andere gehuchten dicht daer by.

Een weinigh verder van daer, leit na 't Weſte *Volines*, een groot en het volkrijkſte vlek, dat meer, als duizent huizen of hart-ſteden heeft.

Aen het geberghte ſtaen twee kloosters van Griekſche *Kaloyers* of *Monniken*: als *Sant Giorgio*, dat als tot een veſtingh gemaekt is, en een weinigh verre van zee ſtaet.

Het ander klooſter heet *La Madonna Ana Fonitra*. Beide deze klooſters hebben verſcheide woonplaetſen, en grote en ryke inkomſten.

Op de vlakte, na de Noord-zyde, welke weirijk is, leggen de dorpen of gehuchten, *Gaettani*, een zeer groot dorp, *Kurkulidi*, *Sant Quiricio*, *Faraò* en *S. Dimitri*. Aldaer, volgen twee andere bergen, die van den groten bergh, die het ganſch eilant omringt, afgeſcheiden zijn: d'een leit na 't Ooſte, en d'andere na 't Noorde, aen zee.

Op den bergh, die na 't Ooſte is, en met de hoek van *Chieti* een haven maekt, *Chieti* genoemt, leggen twee dorpen *Xerocaſtelli* en *Lambetti*. Op den bergh, na 't Noorde, leggen vier dorpen: welker twee de fraeiſte en volkrijkſte zijn: als *Gerrakario* en *Belluſi*: de twee andere zijn middelmatigh, als *Kalenſi* en *Tragacchi*. Alle deze dorpen of gehuchten belopen ten getale van acht en veertigh, hoewel 'er meer andere kleinder, en van weinigh belang zijn. Dus verre *Porcacchi*.

Spon en *Wheler* begroten het getal der dorpen van het ganſch eilant, op vijftigh: welker eenigen, ten getale van zes en dertigh, aldus by *Spon* na d'orde van het A B C genoemt worden. *Ajlio*, *Ampelo*, *Banato*, *Belouſi*, *Brà-*

Pieter Schei Delineavit. *Stopendaal fecit.*

Bràka, *Caglipado*, *Cataſtari*, *Chiliomeno*, *Coichieſi*, *Courcoulidi*, *S. Dimytri*, *Faghia*, *Fioliti*, *Gaïtani*, *Galaro*, *Jeri*, *Jericariò*, *Keri*, *S. Kiricò*, *Komiri*, *Lagopodi*, *Langadachia*, *Litachia*, *Luka*, *Makerado*, *Mariais*, *Muſaki*, *Orthoniais*, *Oxochora*, *Pigadachia*, *Peſſinounda*, *Plemonario*, *Sarachinada*, *Schoulichada*, *Tragaki*, *Volima*: *Sandys* ſtelt veertigh dorpen.

Kaſteel en ſtad Zante.

HEt eilant *Zante* heeft niet meer als eene ſtad, ook *Zante* genoemt, en beſtaet eigentlijk uit een voor-ſtad en kaſteel; welk eenigen eigentlijk de ſtad noemen.

De voorſtad leit, in vorm van een halve mane of half ront, aen het hoge lant, of tegen een heuvel of bergh aen, of tuſſchen de Weſt-zyde van de haven, inwijk, kom of bay, *Porto S. Nicola* genoemt, en tuſſchen de voet van eenen bergh, aen d'Ooſtzyde of ooſt-kuſt des eilants, tegen over *Kaſtel Tourneſe*, eene veſting op de tegen overgelegen kuſt van *Morea* gelegen, op een afſtant ontrent van vier Duitſche mylen: dies eenigen, als *Kootwyk*, na den voorgang van *Porcacchi*, t'onrecht de ſtad *Zante* en haven *S. Nicola*, aen de Noord-zyde des eilants plaetſen. Zy leit rontom de haven, en ſtrekt in de lengte van 't Noorde na 't Zuide, tot twee duizent ſchreden of twee Italiaenſche mylen verre, en in de brete van 't Ooſte na 't Weſte, daer zy op haer grootſte is, by na tot vijf honderts ſchreden verre. De huizen der ſtad zijn klein en laegh. Buiten de ſtad ſtaet het *Lazeretto*.

Voor by de voor-ſtad, vloeit ten zuide een vliet of beke, *Kamurra* genoemt, die aenſtonts in zee valt, en brak en ongezont water heeft.

De ſtad of voor-ſtad is onbemuurt; hoewel zy ontrent vier duizent huizen, en vijf en twintigh duizent zielen begrypt, en een Italiaenſche myle in de lengte heeft: doch is in de Spon. Wheler.

de brete smal. Eenige breiden haer in de lengte van 't Noorde na 't Zuide tot twee Italiaensche of een halve Duitsche myle uit, en in de grootste brete van 't Ooste na Weste, op een halve Italiaensche myle.

Cezy. Een halve Fransche myle boven de stad, leit op een steilen ronden bergh of heuvel, een kasteel, burght of vesting, *Castello del Zante.* dat is, *Kasteel van Zante*, by de Venetianen genoemt, van ontrent negen hondert treden in den omtrek, dat eenigen eigentlijk de stad noemen, en als een stad op haer zelf is, en met een moejelijke wegh opgaet. Het is met muuren, schanzen of bolwerken en pasteyen gesterkt, en altijt met eene tamelijke krygsbezetting voorzien, en met grof geschut gestoffeert. Het gebiet over d'ondergelege dalen en heuvelen, en over de gehele omgelege oort wyd en zyd, en geeft een schoon gezight, en verstrekt den ingezetenen eene veilige woonplaetse en wyk.

Op dit kasteel heeft het Venetiaensch opperhooft, die van wegen den Staet van Venetien over dit eilant gebiet, beneffens twee andere Venetiaensche raetsheeren, (alle drie edelluiden van *S. Mark*) zijn verblyf.

Op het kasteel staet de hooft of voornaemste kerke der Latynen of Roomsgezinden: gelijk daer op ook de Latynsche bisschop zijn verblijf heeft. Daer is ook een klooster der Françiskaner monniken. Maer in de voor-stad of stad is de hooft-kerke der Grieken: daer neffens ook de Griekische priester zijn verblyf heeft.

Sandys. Op de muur des kasteels staet altyt een waghter, om d'aenkomende schepen den inwoonders der stad, met het uitsteken van zoo vele vlaggen, als 'er schepen zijn, te verwittigen.

Porcacchi. Onder of beneden het kasteel aen den zeekant, is een zeer fraeje *Sorgidore*, dat is, bay of kom, gelijk d'Italianen die noemen, voor schepen, zoo wel in 's voorjaer, als des zomers. By na alle de schepen, die na de Levant, *Konstantinopole*, *Alexandria*, *Syrie* en *Griekenlant* varen, doen, zoo in het heen gaen, als weerom komen, deze *Sorgidore* aen, eensdeels inzonderheit om de zeer veilige ree, daer men altyt af en aen kan komen, als ook om dat 'er overvloedigh versch water te bekomen is.

Het eilant *Zante* is een aertsch paradys, daer men alle dingen in overvloet heeft: behalve bosch: hoewel het by ouds vol bosschen was.

Overal aen de voet van de nabygelegen bergh of heuvel, daer op het kasteel staet, worden zeer vele puinhopen van oude gebouwen gezien: als ook vloeren van Mosaisk of ingeleit werk, en andere gedenktekenen der aeloude eeuwe.

Aen de Noordzijde der voorstad staet een kerke van *S. Maria Gratiosa.* Daer neffens staet een fraei minnebroeders klooster. Wanneer desselfs grontvesten op het jaer vijftien honderd vier en veertigh, in Wintermaent, geleit wierden, vond men zekere zeer oude tombe of grafstede van steen, onder de puinhopen, in het graven, met deze letteren daer op.

M. TVLLI Cicero
HAVE.
ET TV TERTIA
Antonia.

In het geopent graf wierden van binnen twee glaze flesschen gevonden: welker grootste vol asch, en kleinste vol waters was. Hier uit hebben eenige willen besluiten, dat *Cicero*, de berughte Roomsche redenaer, met zijne vrouw *Tertia Antonia*, aldaer zou begraven, en d'assche van *Ciceroos* verbrant lijk zijn: gelijk het water van de tranen der magen, die den dode beweent hadden, gelijk by ouds zodanige dingen in dier wyze bewaert wierden: als onder andere ook uit het opschrift, volgens, dat op den rant van den hollen bodem van het asch-vat stont, te bespeuren is. Welk was,

AVE MAR. TUL.

De voorgevel van dit graf wiert namaels na Venetien vervoert, en aldaer ten huize van *Fredrik Kontareno*, een grote liefhebber der aeloutheden, een lange wyle bewaert.

Bo-

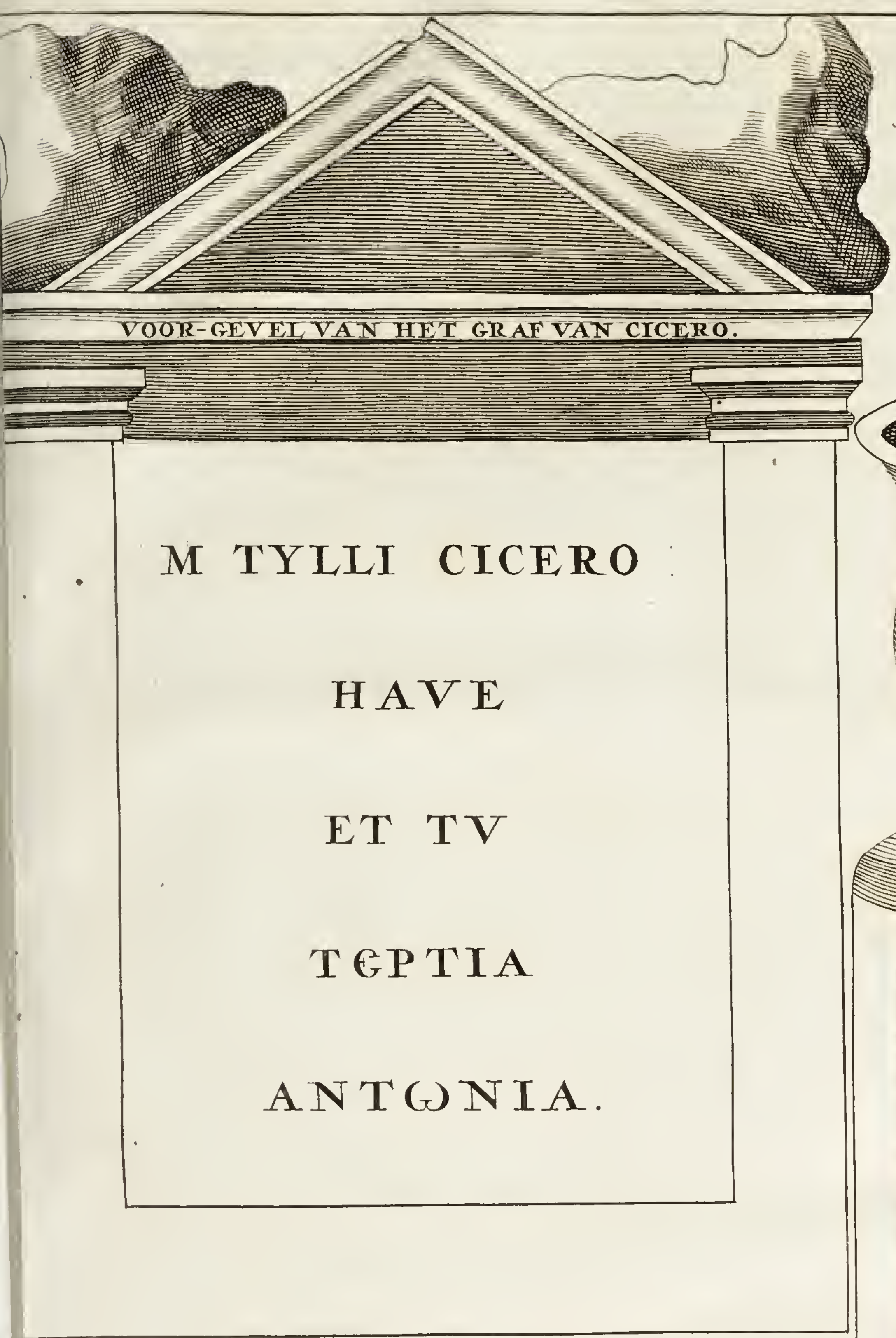

VOOR-GEVEL VAN HET GRAF VAN CICERO.

ASCH-KRUIK.

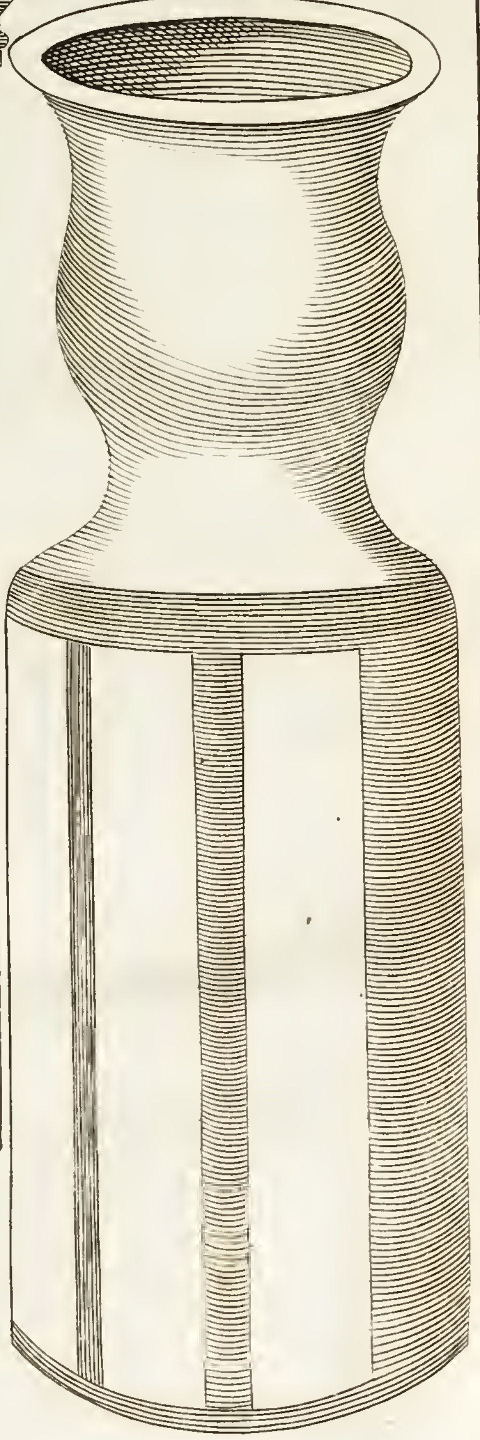

TRAEN-VLESCH.

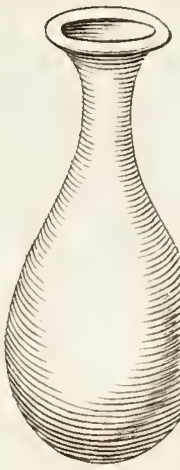

BODEM VAN DE GROTE ASCH-KRUIK.

Spon, Wheler. Dus verre *Kootwijk* van *Ciceroos* graf. Boven de ſtad, op de rechte zyde van den wegh, die na het kaſteel loopt, is eene kerke van *S. Helias.* Deze is een luſtige en fraeie oort, rontom met oranje-boomen bezet, en daer en boven, volgens ſchryven van *Spon* en *Wheler*, door het gerucht van *Ciceroos* tombe en van *Tertia Antonia*, zijn gemalin, vermaert, welke aldaer, zoo eenigen willen zou gevonden zijn. Doch zy getuigen beide aldaer niet anders beſpeurt of gevonden te hebben, als den bodem van eene dootbuſſe van porfyr-ſteen. Ook konden zy niet eenigh nieuws van het overigh vernemen: dewyl de luiden aldaer zoo nieuwſgierigh niet waren, als op het eilant *Korfu.*

Sandys ſtelt anderhalve Engelſche myle van de ſtad *Zante*, aen de kant van eenen bergh, een klooſter der Françiskaner monniken, *Annuntiata* genoemt, geſtight in het jaer vijftien hondert en vijftigh: alwaer onder d'aerde, in een oud graf, twee vaten gevonden wierden: d'eene met aſſche, en d'andere met water, met d'opſchriften voornoemt. In dit klooſter hebben de Latynen hun kerkhoven of begraefplaetſen.

Haven. Het eilant heeft vele en verſcheide havens. Aen d'Ooſt en Zuid-zyde, zijn de havens van *Peloſo*, *Tittachi*, *Chieto* en *Sculikadas.*

Aen de Noord-zyde, tuſſchen *Capo Natto*, anders *Capo Laſinico*, en tuſſchen *Capo Grotto*, leit de haven van *Natta*, welke de ruimſte van allen is, en wel hondert galeyen bergen kan; hoewel niet geheellijk veiligh; maer wort evenwel byna van alle ſchepen aengedaen, die van 't Weſte na *Kandia*, *Cyprus*, *Griekenlant*, *Syrie* en *Egipten* varen: desgelijks die van 't Ooſte na 't Weſte, de reize thuiſwaerts nemen. Doch deze haven van *Natta* is niet aen d'Ooſt, noch Weſt-zyde, volgens *Porcacchi* en *Kootwyk*; maer aen de Noord-zyde des eilants.

Voor de ſtad *Zante* is een haven of grote bay, of kom met een ſtenen hooft of moelje, daer een kerkje, *S. Nikola* geheten, op ſtaet; (waer na de haven ook alzoo genoemt wort) welk met offergaven van de zeeluiden verrijkt is. Men vaert daer in met grote ſchepen op zes, acht, tien en twaelef vadem, zoo na en verre voor de ſtad, als men wil zetten, en leit'er voor alle weſte winden beſchut: behalve voor eene Noord-ooſte wint, die wait daer recht op in, en is d'allerquaetſte wint. De gront is'er week; dies de zeeman, tegen zoodanige winden, d'ankers wel vertuijen of bewoelen moet.

Ontrent een kleine halve myle bezuide de ſtad *Zante*, ſtrekt een ſtene rif, wel een vierendeel myls van wal af, in zee. Die met een ſchip uit den zuide komt, en voor *Zante* op de ree wil zijn, moet zich voor dat rif waghten: doch men magh het op acht en negen vadem oploden.

Tuſſchen *Capo delle Garde*, de Zuid-hoek van *Zante*, en tuſſchen *Capo Tiri*, de Zuid-ooſt-hoek, is een grote inham, *Porto Peloſo* by eenigen genoemt. In deze inham leit een klein en ſcherp eilant, *Marathoniſi* op Griekſch genoemt: dat is, *Venkel eilant*, van wegen de menighte van wilde *Venkel-kruit*, dat aldaer groeit.

Wheler ſtelt twee eilandekens of klippen in dezen inham: welker een hy *Marathoniſi* noemt: waer op ſlechts een Griekſche kerke is, met een of twee Kaloyers of geeſtelijke Grieken.

Tuſſchen dit eilantje en de wal van *Zante*, is het over al vuil en rudzigh; waer over de ſchepen aldaer niet ten anker kunnen zetten. Maer beweſten dit eilandeken, tuſſchen het zelve, en de wal van *Zante*, is een ſchone rede: ja de beſte reede van geheel *Zante*: op tien of twaelef vadem, en voor alle winden beſchut: behalve de Zuid-Zuid-ooſte en Ooſt-Zuid-ooſte winden, die waien daer recht in.

Op de haven der ſtad *Zante* is een grote ſchipvaert, en wort inzonderheit veel van de Hollanders en Engelſchen, om den korinth-handel, aengedaen en bevaren.

Tot beſcherm en beſchut van den handel, hebben d'Engelſchen aldaer eene kleine faktorye, beſtaende in een konſul en vijf of zes koopluiden. De onzen hebben 'er ook eenen konſul en twee of drie koopluiden: en

en de Fransen een Konsul, die t'effens de koopman is.

De Zanthiers hebben niet lang geweten, wat de volken van *Europe* met de korinthen deden, en hebben gemeent en zich ingebeelt, dat zy die alleenlijk gebruikten, om kleden daer mee te verven. Ook gebruiken zy zelfs de Korinthen niet.

De Joden, die hier en daer op het lant, en met dertigh of veertigh huisgezinnen in de stad *Zante* wonen, erneren 'er zich met den koophandel. Zy dragen tot een kenteken een blaeu-lint om de hoet.

Aert en hoedanigheit des eilants.

De lucht op dit eilant is gezont, niet tegenstaende vele vremdelingen geduurigh aldaer komen te sterven. En alhoewel het Klimaet, daer de stad *Zante* onder leit, boven mate heet is, zoo wort dezelve nochtans door eene Noord-ooste wint, die ontrent den middagh uit de zee komt waien, gelukkelijk getempert.

Men heeft 'er zeer weinigh zoet water, dat een stuk weegh van de stad uit beken gehaelt wort. Dies d'inwoonders op verscheide plaetsen, daer geen versch water te bekomen is, het meel, wanneer zy broot bakken willen, met wijn mengen.

Behalve de riviere of beke *Kamurra*, die ten Zuide voor by de stad *Zante* vloeit, en aenstonts in zee valt, en noch een andere, heeft dit eilant geen meer andere rivieren, beken of scheuten. Daer en tegen heeft het verscheide bronnen, met zeer goet water. Van *Monte di Madonna Scoppo*, (een berg op d'uiterste Zuid-Ooster hoek des eilants gelegen) loopt een bron in zee, *Grundinero* genoemt.

De heuvel of bergh, daer op het kasteel staet, heeft verscheide springbronnen met zeer treffelijk water.

Het eilant *Zacynthos* wort bovenmate, van wege des zelfs vruchtbaerheit en lustigh verblyf, by verscheide oude en nieuwe schryvers genoemt, en by *Boterus* het *Goude eilant* genoemt: ja, voor een aertsch paradys by eenigen uitgekreten: want men heeft 'er den overvloet en volheit van alle dingen, behalve hout of bosch; hoewel het by ouds ook boschrijk was: gelijk ook nu noch *Porcacchi* het Zuider gedeelte geheel boomrijk maekt. Waer om *Homeer* en *Virgilius* dit eilant niet t'onrecht het boschrijk *Zacynthos* genoemt hebben.

Het heeft inzonderheit den overvloet van drie voorname dingen, als korinthen, wynen, en zeer treffelijke boom-olye: want daer groeien zeer veel olyf-boomen. Het eilant heeft ook andere wynstokken, als daer de Korinthen aengroeien, die goeden, doch zeer sterken wyn geven, zoo witte als rode: dien zy *Ribolla* noemen.

Men zeidt alle jaers over de dertigh duizent vaten wyns van dit eilant gevoert worden.

De boeren brengen de wynen, en ook d'olyven in verkens huiden, met het binnenste buiten, van 't lant thuis.

De rode wyn kan over de zee zeer wel vervoert worden; maer de muskadel-wyn niet: hoewel die zeer lekker is, en aldaer in groten overvloet valt. Doch d'olye, als ook de wyn, magh door vreemdelingen niet uitgevoert worden. Alleen wort het geen, des het eilant kan ontberen, na Venetien gezonden.

Het geeft overvloedelijk veel allerleie andere gewassen en vruchten, en allerlei slagh van boomvruchten, inzonderheit veel oranje en citroenen: maer allermeest granaten.

Daer en tegen valt 'er niet veel korens. Ook is 'er gebrek van vleesch en kaes, dewyl 'er zeer weinige of gene weiden zijn: maer beide die eetwaren, en andere lyfsbehoeften, worden uit het vast lant van *Morea*, en uit de tegen overgelege stad *Kastel Tornese* derwaerts over gebraght, zoo veel, als deze eilanders tot lijfs onderhout van node hebben.

Op dit eilant groeien de beste meloenen van de werelt, en zoo goet of beter, als in *Spanje* of gansch *Italie*, *Vrankrijk* en *Turkye*. Men heeft 'er inzonderheit twederlei slagh van meloenen, witte en gele.

De witte hebben mergh of vleesch groen van kleur, en van eene geperfumeerde smake en reuke, als of zy met ambregrys of muskus doorspekt waren. Zy zijn niet langwerpigh

pigh of airont, als onze hierlantsche gemeenlijk: maer kort, plat en ront, als een bol of kloot. De schel is niet rimpeligh, maer effen en glat. Zommige gele gelijken de witte, in gestalte en fatsoen, en zijn van die niet t'onderscheiden, 't en zy geopent; maer worden nergens na zoo goet gehouden: want die wit vleesch hebben, en als muskus rieken, zijn de beste. Men heeft 'er ook de schoonste persiken, die met oogen t'aenschouwen zijn: gemeenelijk acht of tien, en eenigen vyftien, zestien, en achtien onçen zwaer. Het vleesch is vast, gelijk dat van d'aprikozen. Daer zijn ook citroenen, limoenen en oranje-appelen in overvloet. Men heeft 'er een zeker buiten gemeen slag van limoenen: want behalve zy groot en dun van schil zijn, zoo steken zy vol treffelijk scherp zap, en hebben geen zaet of pitten. Ook groeien 'er vele heilzame en ongemeene kruiden en gewassen: als ook treffelijke vygen: en zeer goede olyven en olye. Daer valt ook katoen, honig en wasch. Maer boven al zijner bovenmate vele granaet-appelen: en ook treffelijke komkommers.

Het eilant *Zante* is inzonderheit, door het voortbrengen van korinten, of anders korenten of krenten, gemenelijk by d'onzen genoemt, vermaert: hoewel de rechte naem Korinten is: maer de Engelschen noemen die gebroken *Currans*, en de Fransen *Raisins de Corinthe*, dat is, *Razynen van Korinten.* Te weten deze vruchten (die als kleine gedroogde druiven, of razynen zonder kernen zijn) worden Korinten, en *Raisins de Korinthe* by de Fransen, en by de Latynen in een zelven zin, *Uvæ Corinthiacæ*, dat zijn, *Korintische Druiven*, genoemt, na *Korinthus*, een vermaerde stad van *Peloponnesus*, nu *Morea*; hoewel die daer ontrent nu niet meer groeien: maer wel voorhene: gelijk zeer waerschynelijk is, dat deze gewassen van de stad korinten allereerst gekomen zijn, naerdien zy daer den naem van voeren. Ook is niet lang geleden, dat men (zoo *Spon* uit bericht der inwoonders melt) noch eenige weinigh korinten te *Vasiliko*, by ouds *Sicyon* genoemt, een vlek ontrent anderhalve Duitsche mylen van de stad *Korinthus* gelegen, plukte. Maer dewyl men de korinten by de Turken niet kan verkopen, zoo heeft men die verwaerloost aldaer te planten.

De Korinten groeien by trossen, op een zelve wyze aan wynstokken of wijngerden als de druiven daer en hier te lande: doch de bladen zijn dieper en meer geschaert of ingesneden. Deze wyngerden staen op *Zante*, op eene zeer fraeie en lustige vlakte van drie Duitsche mylen lang, en een vijf vierendeel breet, achter het kasteel tegen over, of tegen de bergen aen, die op de oevers des eilants leggen: dies de Zon, met het verdobbelen, en verzamelen van hare stralen op deze wijn-akkers, de Korinten aldaer volkomentlijk doet rijpen: als ook de Muskadel en gemeene druiven: waer van zeer sterke wyn geperst wort.

Deze vlakte is verdeilt in wynbergen, vermengt met olyf en cypresboomen en zomerlusthuizen, die, van het kasteel en van den kruin van *Monte Scioppo* aen te zien, een zeer lustig gezight geven.

De Korinten van *Zanten* zijn alleenlijk root of zwart. Maer by *Piacenza*, in Italie, groeien witte korinten, en die alleen in kleure van de Korinten van *Zanten* verschillen.

d'Eilanden *Cefalonia* en *Thiaki* kunnen zeven of acht scheepsladingen korinten verschaffen; en *Zante* ontrent de helft. Spon.

Het eilant *Zante* geeft jaerliks zoo vele Korinten, als vyf of zes schepen laden kunnen. Het eilant *Cefalonia* kan drie of vier scheepsladingen uitmaken. Wheler.

De tol, zoo van korinthen als wynen, brengt jaerlijks veertigh duizent Escu of rijksdaelders in de schatkist van den *Doge* of Hertogh van Venetien: en *Zante* en *Cefalonia* zamen hondert duizent.

Nauliks is te geloven, hoe zulken kleine plaetse of vlakte, (die ook elders met olyfbomen en hoven bezet is,) vier of vyf millioenen ponden van Korinten jaerliks kan uit leveren: beneffens tien duizent grote vaten met wyn, tot gebruik der inwoonders.

Men maekt by wyle uit nieuwsgierigheit van deze korint-druiven wijn: maer die is al te sterk, en kan voor zeer goeden branden-wyn doorgaen. De versche korint-druiven zijn zeer treffelijk, en goet van smaek.

De Korinten worden een weinig eerder afgeplukt als d'andere druiven: want ontrent in het laest van Zomer, en in den aenvang van Oogstmaent, worden de rype korintdruiven afgeplukt, en dan dun op den gront of aerde neer gespreit, om te laten drogen, dat in den tijt van acht of negen dagen geschiet. Indien 'er midlerwyle regen viel, zy zouden gevaer loopen van alle te bederven en verrotten. Maer het regent 'er zeer zelden. De gedrooghde korinten worden t'zamen vergadert, gezuivert, en in de stad gebraght, en in de pakhuizen, die men *Seraglios* noemt, opgeleit, en daer in door een gat van boven neer ingestort, tot dat het ruim tot boven toe vol is. Door hunne eige zwaerte pakken zy zoodanigh t'zamen en op malkanderen, dat men genootzaekt is, met een scherp en spits yzer die uit te graven. Wanneer zy die nu willen vaten of in vaten doen, om na *Europe* over te zenden, dan gaet een man met blote benen en voeten in het vat, en treet en stampt die, alsse gebraght en ingestort worden, geduurigh neer, om hen dicht op malkanderen te doen pakken; eensdeels om des minder plaetse te beslaen, en ten andere, om des te beter goet te blyven. Het duizent pont gelt te *Zante* twalef rijksdaelders, meer en min: en zoo veel wort ook aen den staet van Venetien voor tol betaelt: dies d'eerste inkoop niet meer als twalef rijksdaelders het duizent pont kost.

Op de kust van Griekenlant, ontrent vier mylen benoorde de *Golf* van *Lepanto*, en tegen over het eilant *Cefalonia*, leit een vlek *Anatolico*, dat, gelijk Venetien, op een moerasch gestight, en met ontrent hondert hartsteden bebouwt is. Des zelfs inwoonders queken op het na by gelegen vast lant korinten, die aldaer wonderlijk weelderigh voortkomen. Doch zy kunnen met die van het vlek *Messalongi* niet meer als een grote scheepslading jaerlijks uitleveren.

Een van de zelzaemste en merkweerdigste dingen, die men aan dien oort op 't eilant ziet, zijn de pek of teir-bronnen, of fonteynen, die niet boven zeven of acht Italiaensche mylen ten Zuid-ooste te lande van de stad *Zante* leggen: maer het is wel tweemael zoo verre varens over de zee van de stad *Zante* af: want men moet, zeilende uit de haven van *Zante*, de lange uithoek of kaep *Sciopo*, omzeilen, welke na *Morea* toe uitschiet: en van daer komt men na de haven, golf of bay, welke aen d'andere zyde van d'uithoek is.

Deze pek-bronnen ontspringen aen de voet van een hogen bergh, na 't Ooste, ontrent hondert treden van zee, aen de bodem van de golf of bay voornoemt gelegen. Het pek springt uit d'aerde, met water, in klompen, kluiten of bollen; zomtijts zoo groot, als een haelzelnoot, en zomtijts als een groote of wal of oker noot. Maer het schiet niet aenstonts boven op het water; maer eene wyle daer na.

Het is gelijk ander pek in kleure; maer heeft eene sterke reuke, by na als olie van bernsteen. Het is eerst week; maer wort door het leggen in de zon hert. Dit pek, gemengt met goudran, is zeer goet om schepen te pekken. d' Eilanderen vergaderen jaerlijks ontrent negentigh of hondert tonnen of vaten van dit pek: daer van de Staet van Venetien de tiende trekt, welk men vergaert, als het opschiet, en doet het dan in vaten. d'Eigenaers verkoopen de rest voor twee gazetten of een halve blank het pont. Wanneer de wint uit den Weste blaest, dat is, over den berg, aen wiens voet na 't ooste deze bron leit, en ook by het ontstaen van aertbevingen, dan braekt deze bron sterker en in groter overvloet de pek uit, als op andere tyden. Waer uit men zou mogen gissen, dat eenigh onderaertsche vuur d'oorzake daer van zy, dat de zwavelige en jodelijmagtige stoffe verteirt, en het geen, dat het ter oorzake van zijne zagte wint niet ver-

verſlinden of verteiren kan, dat werpt het tot deze zwarte lijvige ſtoffe uit.

Spon gedenkt ook dezen pekbron in de volgende woorden. Twee hondert treden van de zee, en recht tegen over eene klip of eilant *Marathonisi*, dat is, *Venkel klip*, of eilant, is een oort des eilants, daer d'aerde onder de voeten beeft. Het geheim beſtaet in een pekbron, die uit d'ingewanden der aerde met ſchoon en klaer water ſchiet of ſpringt. Het pek blyft op den bodem door haere zwaerte: maer wanneer men dat daer uithaelt, zoo valt daer van altyt op d'aerde, met de welke het als tot een korſt gemaekt wort: zoo dat men, wanneer men daer over gaet, d'aerde voelt waggelen, als men over eene onſterke of zwakke plank gaet. d'Inwoonders geloven, dat men, met een weinigh ſterk op dezen oort te danzen, aertbevingen op dit eilant verwekt. Zy voegen'er by, dat, na d'aertbeving, altyt meer pek uitſchiet, en boven al, geduurende het waien van Zuid-weſte winden. Dus verre *Spon*.

Het eilant is grote aertbevingen onderworpen, die in den voortyt, op zommige jaren, een of twee male ter weke ontſtaen, en alle de huizen zoodanigh doen ſchudden, dat de ſtene muren kraken, en ſtoelen, banken en tafels tegen elkanderen aenſlaen, dat het rammelt, en huizen ſchynen in te ſtorten. Dit is den vreemdelingen tot grote ſchrik en vervaernis: maer d'inwoonders zijn het zelve zo gewent, dat zy zich weinigh of niet des kreunen: gelijk ook d'aertbevinge veeltijts gene grote ſchade aldaer doen, dewijl'er de huizen laegh, en zonder ſchoorſtenen gebouwt zijn.

Voor het ontſtaen der aertbeving, verſchynt de Zon dikwils geelaghtig van kleure.

Thucyd. *Zacynthos* was eene kolonie of bevolking der *Achaiers* van *Peloponneſus*, nu *Morea* genoemt.

De *Zacynthiers* ſtonden by ouds onder d'Atheners, en betaelden aen hen ſchatting: maer vielen daer na den Atheners af.

Op het jaer vier hondert en tien voor des Zalighmakers geboorte, trokken de Lacedemoniers beneffens hunne bontgenoten, met eene vloot van hondert ſchepen, na het eilant *Zacynthos*, om dat te beoorlogen: daer op duizent ſoldaten waren, onder beleit van *Knemus*, de Lacedemoner. De krygsknechten, te lande getreden, verwoeſten een groot gedeelte des eilants: maer wanneer zy zagen, dat d'eilanders tot geen verdragh wilden komen, togen zy weer thuiſwaerts.

Zacynthos was een der eilanden, die, ten tyde des Trojaenſchen oorloghs, onder *Ulyſſes* ſtonden. Strab.

d'Oudſte eilanders van *Zacynthos* waren te voren vaſtlanders of inwoonders van het vaſt lant, voeren met ſchepen op de zeekuſten van *Lakonie*, en plaeghden het lant. Inwoonders. Pauſan.

Wanneer de *Meſſeners*, ontrent op de negen en twintigſte Olympias, dat is, op het jaer drie hondert en zeventigh voor des Zalighmakers geboorte, te *Cyllene* by een gekomen waren, om ter kolonye te trekken en nieuwe landen te bewonen, onder geleide van *Gorgus* en *Mantiklus*, gedroegh het gevoelen van *Gorgus*, dat men het eilant *Zacynthos*, boven *Cephallenie*, behoorde in te nemen: maer zy ſtaken na het eilant *Sicilie* over, en namen de ſtad *Zankle* in, en vernoemden dezelve *Meſſene*.

De meeſte inwoonders van dit eilant zijn door den bank Grieken: maer altyt zyn 'er weinige Italianen of Roomſche Katholijken, anders Latynen doorgaens genoemt: hoewel 'er d'Italiaenſche tale by na zoo gemeen is, als de Griekſche. Zy ſtaen beide elk onder eenen byzonderen biſſchop: de Grieken onder eenen Griekſchen, en de Latynen onder eenen Latynſchen biſſchop, die hen van Venetien toegezonden wort. De biſſchop der Grieken gebiet ook over de Grieken van het eilant *Cefalonia*: alwaer hy zich meeſten tyt onthout.

De Griekſche biſſchop heeft zijn verblyf in de voor-ſtad, en de Latynſche of Roomſche op het kaſteel: alwaer ook de Roomſche hooftkerk is.

De Grieken zijn nauliks met gewelt daer toe te krygen, om den Latynschen bisschop beuschelijk te bejegenen. Zy belyden den Griekschen gods-dienst: maer zijn veel in de Roomsche lere onderwezen: alhoewel zy de Roomsche kerke boven mate haten. Zy erkennen of gedogen genen bisschop, maer eenen *Protopapa*, en onderwerpen zich den bisschop van *Cefalonia.*

Wanneer voor eenige weinige jaren een Latynsche bisschop zijn intrede dede, wierden de Griekſche priesters belast hem by de hooftkerke op het kasteel op te waghten. Desgelijks wiert hy door verscheide ordens van monniken, die kloosters aldaer hebben, opgepast, die zijne intrede na de Latynsche wyze zongen; maer zy wierden door de Grieken, die hen volgden, uitgelaght.

De Venetianen of Italianen, dat zijn de Latynen, vieren op dit eilant gezamentlijk de hooghtyden en feesten der Grieken, eensdeels om hen te behagen, en ten anderen om voorvallen van oproer te mijden.

Nergens anders, onder de heerschappye der Venetianen, als op dit eilant en te Venetien, mogen de Grieken byzondere bisschoppen van hunne kerke hebben: het welk voornamelijk uit die oorzake in de Griekſche kerkelijke staet, by de Venetianen door de wet verboden, om alle voorvallen van muiterye en oproer wegh te nemen: want dewyl de Venetianen al over lang door d'ervarentheit zelve geleert hebben, dat alle muiterye en oproer meesten tyt van de Griekſche bisschoppen ontstaen, en begin genomen hebben, zoo hebben zy raetzaem gevonden over al dier maght en gezagh te benemen en dempen.

De Venetianen hebben (naer men zeidt) uit die reden een Griekschen bisschop op dit eilant toegestaen, om den Grieken, die tot de kerkelijke ordens of staten begeren verheven te worden, behulpzaem te zijn, ten einde die niet zouden genootzaekt zijn, zich tot de Griekſche bisschoppen, die onder den Turk staen, te begeven. Indien dan iemant van de Grieken uit de na by gelege eilanden, die onder de Venetianen staen, wil ingewydt worden, zoo vervoeghdt hy zich by den Griekschen bisschop van *Zante*, en ontfangt van dien de kerkelijke orde.

De Grieken hebben 'er een grote meenighte van kerken, zoo buiten, als binnen de stad, beneffens eenige kloosters. De beste kerke is *Hagia Panda*, dat is, *Allerheilige*, genoemt, welke op eene plaetse staet, die na de haven toe loopt.

De *Papa* van deze kerke, die dezelve voor eenige jaren bediende, wiert voor een geleert man en goede preker gehouden, en was *Papa Agapito* genoemt, en geboortigh van het eilant *Kandia.* Hy had een boekery van vele geschreve boeken, en een, onder anderen, dat noit gedrukt was, en het leven der H. Vaders, Aertsbisschoppen, Abten, en Kaloyers of monniken der Griekſche kerk, behelsde.

Een andere kerke van *S. Nicola* staet op de moelie van de haven der stad *Zante.*

De kerke van *S. Helias* of *Elias*, staet boven de stad, op de rechte hant van den wegh, die na het kasteel loopt.

Na de Noorder-hoek toe, die tegen over het eilant *Cefalonia* leit, staet eene kleine Griekſche kerke, *Santa Veneranda*, by d'Italianen genoemt: daer by d'Engelschen wel eer hunne doden plaghten te begraven. Maer zedert zy een krakeel met den *Papa* of Paus der Grieken kregen, hebben zy voor weinige jaren hunne begraef-plaetse verandert, en dezelve eene halve myle van de stad *Zante*, by eene kleine kerke, op eene vlakte, achter het kasteel, gemaekt.

Op d'eerste plaetse zietmen noch verscheide gedenktekens van Engelsche koopluiden, die aldaer begraven zijn.

Aen d'oostzijde des eilants, tusschen twee havens, schiet na 't Zuidoosten een lange uithoek uit, op de welke, een vierendeel mijls van de stad *Zante*, een bergh leit, *Monte Madonna di Scioppo*, alzoo na eene kerke van

van een zelven name geheten, die daer op ſtaet: waer in een ſchildery is, welk gezeit wort vele mirakelen uit te werken.

Beſtiering. Het eilant *Zante* wort van wege den ſtaet van Venetien, door eenen Venetiaenſchen Edelman, met den tytel van Proveditor, dat is, voorzorgers beſtiert, die derwaerts, met den zelven tytel, van Venetien gezonden wort; en onder wien ook het eilant *Korfu* en *Cefalonia* ſtaen.

Dees, beneffens twee raetsheeren, (die insgelijks Edelen van Venetien zijn,) bedient en hanthaeft het burgerlijk en lyfſtrafbaer recht: want deze twee raetsheeren zijn als byzitters van den proveditor, in het recht uit te ſpreken. Deze overheden hebben op het kaſteel hun verblyf en woonplaetſe, en doen den eilanders, na de wetten en willekeuren hen voorgeſchreven, recht, en worden alle twee jaren van den raet van Venetien derwaerts gezonden, en volgen den genen, die reeds weer te ruch geroepen zijn. Want na deze overheden hunnen tyt uitgedient hebben, zend de ſtaet van Venetien andere in hunplaetſe.

d'Inwoonders van de voor-ſtad en van het kaſteel worden in edelen en gemeen volk of burgers of ſlechte luiden onderſcheiden: welker laeſte vele den lantbouw of koophandel ga ſlaen: en de meeſte varen ter zee: maer eenige weinige leggen zich op ambachten.

De burgers zelfs, die zoo in de ſtad als op het kaſteel hun verblyf hebben, houden alle jaers, gelijk die van *Korfu*, byzondere lantdagen; waer in zy op gezette tyden, met gemeene ſtemmen, jaerlijkſe overheden maken: doch de Venetiaenſche overheit heeft de voorzitting. Deze overheden hebben het bewint en opzight over den lyftoght, en zijn ten dele richters van burgerlijke zaken, en zitten over geſchillen van minder belang ter zomme van vyftigh Venetiaenſche ponden. Van welker vonniſſen beroep aen den proveditor en zijne raetsheeren geſchiet.

De Proveditor, of opperhooft des eilants, plagh den Groten Heer jaerlijks met valken, beneffens twalef hondert zekins, (dat de Turken een tol noemde) te vereeren, om den eilanders den toevoer van lyftoght, die zy van *Morea* en andere landen krygen, niet te beletten. Doch ſedert de Venetianen met de Turken, na het veroveren van het eilant *Kandia*, vrede hebben gehad, is dit afgeſchaft.

Alle d'inwoonders leven na de wetten der Venetianen, en verrichten hunne geſchillen en pleitzaken na den ſtyl der Venetianen.

Het zijn menſchen en luiden, meerendeels ſchrander en kloek van verſtant, hoewel kakeligh, pratigh, licht en archliſtigh. En alhoewel zy ten meeſtendeel de Venetiaenſche zede navolgen, zoo verſchillen zy evenwel geheel en al van de Venetianen, dewyl zy, onder andere verſchil-ſtukken, heel anders hunne uuren tellen, als de Venetianen. Want zy ſtellen het begin van den dagh, en beginnen de uuren te tellen van den opgang der zonne: en aldus verlengen zy het getal der uuren, tot aen zonnen ondergang: en weder voor zonnen ondergang beginnen zy het eerſte uur van den nacht, en vervolgen het getal der uuren, tot aen zonnen opgang. Dies hoe langer de dagh is, hoe zy meer uuren des daeghs rekenen: maer minder des nachts, ten tegendele. Daer nochtans de Venetianen, van zonnen ondergang, het begin der uuren nemen, en tellen die tot aen zonnen ondergang van den volgenden dagh, tot dat zy twalef uuren vol uitgemaekt hebben.

Alle de voordelen of genotten, die op dit eilant vallen, worden in zeſtien delen gedeilt: waer van de providoor of vooght des eilants, acht trekt; en ieder der twee raetsheeren vier.

Livius gedenkt het eilant *Zacynthos*, en verhaelt, hoe het door *Livinus* verovert, en den *Etoliers* herſtelt wiert. In zijn zes-en-veertighſte boek melt hy, op wat wyze het onder de maght der Romeinen quam, zijnde van d'Achaiërs aen *Titius Quintus* gegeven.

Ook getuight *Livius* in zijn zeste boek, dat het eindelijk onder de maght der Romeinen quam, en door *Markus Valerius*, met gewelt ingenomen wiert.

Het eilant *Zante* heeft voor vele jaren onder de Venetianen gestaan: gelijk reeds te vore gezeit is.

Porcach. Des jaers vyftien hondert een en zeventigh, den vyfden van Hooimaent, wanneer oorlogh tusschen de Venetianen en Turken was, verscheen onder dit eilant een Turksche vloot van drie hondert en vyftigh zeilen. Over de twaelf duizent mannen stapten uit de schepen te lande, en schaerden zich in drie hopen of troepen. d'Eene troep sloegh den wegh na het geberghte op: de twede trok na de vlakte toe, en de derde verspreide zich langs den zeekant, op hope van in dezer wyze het gansche eilant uit te plonderen. Maer *Paolo Kontarino*, proveditor of opperhooft des eilants, van wegen de Venetianen, had een weinigh te voore alle de goederen der inwoonders op het kasteel doen brengen en vluchten. Daer na beval hy gezwint de ruiterye, sterk hondert en dertigh koppen, na strant toe te trekken, die ook den Turken groten afbreuk deden.

De Turken, hier door met gramschap ontsteken, bestonden het kasteel op vier plaetsen aen te tasten; doch wierden, door het dapper en mannelijk tegenweer bieden der bezettelingen, gedwongen met verlies Porcach. af te wyken. Daer na wierden verscheide schermutselen gehouden, doorgaens met verlies van vele Turken, zonder aen de zyde der Kristenen, meer als een gequetst wiert, en iemant te sneuvelen quam.

Men zeidt d'inwoonders door *S. Veronika* tot het Kristen-geloof bekeert te zijn: want als deze verstont, dat het eilant *Jerusalem* genoemt wiert, zoo trok zy derwaerts met groten aendaght, en vertoonde aldaer de zweet-doek des Zalighmakers, en verkundigde zijn lyden: waer door aldus d'eilanders bekeert wierden.

Eilanden Strivali of Strofadi, by ouds Strophaden.

Twee kleine eilanden, (hoewel het een groter als het ander) by d'oude Grieken en Latynen, op Grieksch *Strophades*, (dat zoo veel als weeromkering gezeit is) en te vore, volgens *Plinius* en *Ptolemeus*, *Ploten*, en anders by *Strabo* d'eilanden der *Cyparissiers*, (na eene uithoek *Cyparissium*, nu *Capo Conello* of *S. Elia*, op de kust van *Messenie*, in *Morea*, gelegen) geheten, worden nu noch gebroken, by Grieken en Italianen, *Strofadi* of *Strivali*, en anders *Stroffadia* genoemt. By d'onzen wort een van deze twee eilanden *Strivali*, het Monniken eilant genoemt, van wegen d'inwoonders, die Kaloyers of Griekſche monniken zijn.

Plinius stelt d'eilanden *Strophaden* vyf en dertigh duizent schreden, dat zijn vyf en dertigh Italiaensche mylen, na 't ooste voor het eilant *Zacynthos*, nu *Zante*: en *Strabo* vier honder stadien, dat zijn negen duitsche mylen, en schaers een vierendeel, of zes en dertigh Italiaensche mylen, van het vast lant van *Peloponnesus*, nu *Morea*.

In de zeekaerten wort het eilant *Stroffadia* of *Strivali*, en anders het Monniken eilant, vier Duitsche mylen ten zuide van *Capo Tiri*, de Zuid-oosthoek van het eilant *Zante*, Noordwest ten Noorde, wel zoo Noordelijk, zeven mylen van het eilant *Sapienza*, en van *Modon*, een stad van *Morea*, en vier mylen Noord-west en Noord-west ten Weste van het eilant *Prodino*, of *Pruodo*, en ontrent vier mylen beweste de kust van *Morea*, gestelt. Waer uit blijkt, hoe *Plinius* en *Strabo* den afstant dezer eilanden, van het eilant *Zante* en van het lant van *Morea*, al te verre gestelt hebben, gelijk de meeste oude schrijvers doorgaens in dit stuk gedoelt hebben.

Bei-

Cosovic. Beide deze eilanden zijn vlak, lustigh en zeer vruchtbaer, en hebben een gezonde en heilzame lucht. Zy hebben overvloet van wijn-stokken, olyven, citroenen, oranje en granaetappelen, ook koren en peulvruchten, en voeden een grote meenighte van allerlei tam vee.

Het eilant *Strivali*, of *Monniken eilant*, is een klein en geheel laeg eilant, en schynt van verre gelijk met het water te leggen: dies men zeer dicht daer by moet zijn, eer het gezien kan worden: waer over de zeeman by nacht en donker wel op zijn hoede moet zijn, om daer niet schielijk op te vervallen. Ook is het rontom vuil of klippigh, inzonderheit aen de Noord-zyde; want daer is het gansch rudzigh en klippigh.

Hoewel andere schryven, dat het een genoechzaem veilige haven hebbe, en het strant ten ooste van klippen en rudsen gezuivert zy.

Men vind in verscheide bronnen van dit eilant, bladen van den *Platanus* of *Ahornboom*, hoewel die boom op deze eilanden niet groeit: maer alleenlijk in het tegenover gelegen lant van *Morea*. Waer uit men voor zeer waerschynelijk zou kunnen houden, dat deze bronnen van dat gewest, door onderaertsche kanalen of watergangen, die de natuer in d'afgronden der zee gemaekt heeft, van daer komen, en die bladen door dezelve kanalen derwaerts gevoert worden.

Watervellen of bronnen zijn 'er zoo overvloedelijk veel, dat men naulix ergens eene stok in d'aerde weten te steken, of daer springt water uit.

d'Inwoonders der eilanden *Strivali* bestaen alleenlijk in Kaloyers of Griekschemonniken, ten getale van

Spon. zestigh of tachentigh, die nooit trouwen.

Op het groot eilant staet een klooster, in vorm en maniere van een vesting gebouwt, boven met een vlakke aerde-vloer of plat, en met geschut gestoffeert, en aen de poort met een dwersboom, uit vreze voor de vrybuiters, of Korzairen, en 's vyants aenvallen, en tot veiligheit des kloosters: hoewel men zeidt, dat de Turken zelfs, en die van Barbarye dezen monniken die eerbiedigheit toedraegen, dat zy daer noit te lande stappen, als om versch water in te nemen. Ook zouden grote schepen dat eilant niet kunnen aendoen: behalve by zeer zagt en stil weer: want daer vele drooghten en zantplaten rontom het zelve eilant zijn. Ook is daer gene haven of ree voor hen.

Het klein eilant *Strivali* verschaft dezen Grieken een grote overvloet van gevogelt en vleesch: want vogelen of ander vee op het eilant, daer de Grieken zich op onthouden, te voeden, zouden zy om geen ding van de werelt willen doen: want zoo grote strengheit wort onder hen onderhouden, dat zy mannetjes en wyfjes in hun byzijn niet zouden willen laten treden of verzamelen, noch op de plaetse, daer zy zich onthouden; eensdeels, om geen prikkel en aenloksel tot dergelijk werk te geven, en ten andere om de plaetse, aen kuischeit en zuiverheit toegewydt, niet t'ontheiligen.

De Golf van *Lepanto* verschaft den eilanders zeer goede granen; en *Morea* treffelijk vee.

Het klooster voornoemt was des jaers zestien hondert, met een zeer vast vierkanten toren gesterkt, en met zes stukken geschuts gestoffeert, en wiert door zes en veertigh Kaloyers of Grieksche monniken bewoont: en op 't jaer zestien hondert en zeventig door vijftigh of zestigh volgens *Wheler*.

Zoo men de fabelen der ouden geloven magh, hielden by ouds zekere wanstaltige gedroghten, als roof en grijpvogelen, en hierom *Harpyjen* op Grieksch genoemt, op deze eilanden *Strofades*, door welker voorval ook de naem van *Strofades*, aen dezelve eilanden, aldus zou gegeven zijn.

Fineus, zoon van *Agenor* (of zoon van *Fenix*, en neve van *Agenor*) en *Kassiope*, regeerde als koning te *Salmydessus*, eene stad van *Thracie*, of van *Arkadie* of *Paflagonie*. Hy had ten wijve *Kleopatra*: waer by hy twee zoonen, *Orythus* en *Krambus*, of (gelijk andere schrijven,) *Maryandinus* en *Thynus*, gewan.

Na het overlyden van *Kleopatra*, nam

nam hy, tot ſtiefmoeder over zijne kinderen, *Harpalyce*, zuſter van *Kalais* en *Zethes*: door welker aanraden hy zijnen zoonen van het gezigt beroofde; of, zoo andere willen, dode, waer over hy ook zelf, door de Goden van zijn gezight berooft wiert, die daer en boven uit wrake de Harpyjen op hem af zonden, dewelke zijne ſpijze en tafel zeer ſchandelijk bemorſten, en hem de ſpijze ontroofden.

Maer wanneer *Fineus Jaſon*,(die met d'Argonauten, om het gulde Vlies, na *Kolchos* trok,) ter herbergh ontfangen, en hen eene weggeleider mee gegeven had, zonden d'Argonauten, verplight door zulken groten weldaet, *Zethes* en *Kalais*, twee gevleugelde jongelingen,en zoonen van *Boreas* en *Orithye*, om de Harpyjen te verjagen.

Wanneer die dan in het verjagen, met uitgetoge zwaerden, pijle en boge, de Harpyen vervolgden, en uit *Arkadie* of *Thracie* gedreven hadden, quamen die op de eilanden *Ploten* neſtelen. Maer wanneer *Zethes* en *Kalais* de Harpyjen ook aldaer vervolgden, wierden zy door de goddin *Iſis* belaſt het vervolgen van *Jupijns* honden, dat zijn de Harpyjen,te ſtaken. Waar op die hunne jaght wenden, en weer by d'Argonauten keerden: na welker kering of wending, zoo de fabelen beuzelen, deze eilanden op Griekſch, in plaetſe van *Ploten*, *Strofades*, genoemt werden. Voorts bleven d'Harpyjen op d'eilanden *Strofades*.

Men zeidt *Kalais* en *Zethes* eindelijk door *Herkules* gedoot, en in jaerwinden verandert wierden, die ontrent, aen dien oort, acht dagen voor den opgang der Hontſter ontſtaen. Waer om zy ook *proderomen*, dat zijn *voorloopers*, op Griekſch genoemt wierden.

De Harpyjen, (dat op Griekſch grijp of roofvogels wil zeggen) waren vogelen van onderlijf, en maegden van tronie of aengezight, met krom geklaeuwde handen, als havikkes klauwen. Zy hadden een vuilen en ſchitterigen afgang, of drek, en een bleek gelaat, en hongerigen buik.

By de helluiden waren deze Harpyjen Furien of Razernyen; by de hemelluiden Dieren, Honden en Vogelen, en in het midden op den aertbodem Harpyjen.

Virgilius ſtelt drie Harpyjen, met name *Ello*, *Ocypete*, en *Celeno*. *Homeer* noemt de laetſte *Podarge*: by de welke *Zefyrus*, of Weſte wint, *Achilles* paerden, *Balius* en *Xanthus*, zou geteelt hebben.

Heſiodus noemt ſlechts twee Harpyjen, als *Ello* en *Ocypete*.

De Harpyjen worden by eenigen voor dochters van *Pontus* en *Terra*, dat is, de Zee en Aerde, gehouden: waer om zy verdigt worden op eilanden te wonen: bezittende aldus een gedeelte der aerde, en een gedeelte der zee. Anderen houden haer voor dochters van *Thaumos* en *Electra*.

De poëet *Virgilius* beſchrijft deze eilanden *Strofades*, en vogelen *Harpyjen*, en *Eneas* wedervaren, op dezelve eilanden, in zijn derde boek aldus:

Ik (verſta *Eneas*) lande eerſt behouden in de *Strofades*, eilanden, die, in de grote Iöniſche zee gelegen, in het Griekſch zoo geheten worden. De vervloekte *Celeno* en andere *Harpyjen* neſtelden hier, ſedert *Fineus* hof voor haer toegeſloten wiert, en zy vol ſchriks daer van de tafels gejaeght werden. Wie zagh oit boozer gedroghten, of moorddadiger peſt, of de goddelijke wraek zich uit den afgront der helle ſchrikkelijker openbaren? Die vogels hebben maeghdetronien, eenen ſtinkenden buikloop, kromme klaeuwen, en haer aengezicht ziet altijt bleek van honger. Toen wy herwaert gevoert, de haven ingeloopen waren, gink een hoop oſſen en bokken en geiten by driften langs het velt weelig grazen, zonder datze iemant gade ſloeg. Wy vielen'er met ons geweer op aen, en beloofden den Goden en Jupijn zelf hun genot van dien buit. Daer na dekten wy den diſch in de boght van het ſtrant, en braſten van dien lekkeren koſt. Maer deze Harpyen ſchoten'er terſtont van de bergen vreeſſelijk op aen, en ſloegen de vleugels tegens een, dat het klapte. Zy gin-

gen

gen met den koſt ſtrijken, beſmetten met haer vuile kraeuwels al watze aenraekten, en gaven eenen boozen ſtank, en yſſelijk geſchal van zich. Wy gingen noch eens de maeltijt bereiden, diep binnewaert in een ſpelonk, rontom met geboomte en nare ſchaduwen bedekt, en ſtaken het vier op d'altaren aen. De ſnorrende vlugt quam noch eens, uit verſcheide hoeken en heimelijke holen, met haer ſcherpe pooten om buit aengevlogen, en beſoedelde de ſpijs met den bek. Toen belaſte ick mijnen reisbroederen, datze hun geweer zouden gereet houden, om onder dien bezeten hoop te ſmijten. De maets zijn gereet, en verbergen degens en rondaſſen heimelijk onder het gras. Zoo ras men, in de boght van het ſtrant, aen het gerucht vernam, datze weder quamen aenſnorren, ſtak Miſeen, om hoogh daer hy wacht hielt, de trompet. De maets vallen'er op in, voeren hier eenen nieuwen krijgh, en willen die ſnoode zeevogels met de ſabel te ſchande maken; maer het ſcherp van 't geweer ſtuit op pennen en pluimen af, zonder den rugh te quetzen: zy gaen dekken in de lucht, ſlaeken den half gegeten roof, en laten al de tafels van hare kraeuwels lelijk bemorſt. Celeno, die altijt onweer kraeit, ging alleen op een hooge rots zitten, en ſchudde aldus haren krop uit: o ghy nakomelingen van Laomedon, komt ghy ons ook beoorlogen en bevechten? en wilt ghy d'onnozele Harpyen uit haer vaderland jagen om uw oſſen en koeien, hier geſlacht? Luiſtert nu hier na, en let op mijne woorden. Ik d'oudſte der Razernyen, openbare u het geen d'almaghtige vader aen Apollo, en Apollo my voorſpelde. Ghy vaert naer Italie, en zult'er, als wint en ſpoet u dienen, ook belanden, en wel de haven bezeilen; doch niet eer de muren der beloofde ſtede voltrekken, voor dat d'afgrijſſelijke honger, en 't ongelijk ons met den degen aengedaen, u perſſen in de tafelen te bijten, en die te verſlinden. Zoo ſprakze, en vloogh boſchwaert in, enz. Dus verre *Virgilius*.

Homeer Didym. De Harpyjen hebben ook *Edone*, *Kleothera*, en *Merope*, dochters van *Pandareus*, zoon van *Merops* en *Orea*, wanneer *Venus* voor haer aen *Jupijn* een huwelijk verzogt, wegh gerooft of geſchaekt, en leverden haer aen d'Erynnen of Furien, dat zyn, de Razernyen, om te dienen, over. Ziet Kreta of Kandia.

Euſtarth. in Homer. De Harpyjen waren, volgens eenigen, gevleugelde duivelen of geeſten, die ook de menſchen met gewelt wegh rukten: waerom de genen, die uit d'oogen der menſchen wegh gerukt was, gezeit wiert door de Harpyjen verſcheurt en verſlonden te zijn.

Odyſſ. *Homeer* drukt ook genoechzaam den wreeden en woeden aert der Harpyjen uit, daer by hem *Telemachus*, *Ulyſſes* zoon, aen *Minerva* (die by hem in de gedaente van *Mentes*, koning van het eilant *Tafos*, verſchijnt, om hem het opzoeken van den vader *Ulyſſes* aen te raden) zeidt, dat miſſchien de Harpyjen zijnen vader *Ulyſſes* verſlonden of verſcheurt hebben: want dewijl *Ulyſſes*, op zijne weeromkomſte uit den oorlogh van *Troje*, over zee na Griekenlant voor by de eilanden *Strofades* (de woon en verblijfplaetſe der Harpyjen) moeſt varen, zoo was *Telemachus* beducht, dat *Ulyſſes* aen die eilanden door ſtorm miſſchien moght vervallen, en aldaer door de Harpyjen verſcheurt en verſlonden zijn.

Apollon. De Harpyjen bleven niet met 'er woon op d'eilanden *Strofades*, gelijk *Virgilius* wil, maer weken van daer, en begaven haer in eene ſpelonk van 't eilant *Kreta* of *Kandia*, onder den heuvel *Arginus*.

Doch dit ganſche werk der Harpyjen is niet als een louter verdichtſel, beuzel of fabel der oude poëten, door hen hierom verzonnen, om den aert en eigenſchap van geltzuchtige, gulzige, bloetdorſtige en vuile menſchen, of eigentlijk van die oude eilanders of inwoonders der eilanden *Strofades*, uit te beelden: gelijk die by oude tijden zeer wreet, wilt en woeſt waren. Hierom noemt *Plutarchus* woekenaers, en *Apuleus* quade vrouwen Harpyjen. *Hyginus* gedenkt drie Harpyjen, en noemt haer *Alope*, *Acheloë* en *Ocypete*. *Homeer* ſchijnt twee Harpyjen met name uit te drukken, als *Harpage* en *Thyella*.

Waer uit blijkt, dat by d'oude poëten vijf verscheide Harpyen, ieder met eenen byzonderen naem, gedagt worden: als, *Ocypetes*, *Ello*, *Celeno*, *Pedarge* en *Thyella*. Doch de Harpye *Pedarge* houden eenigen voor een en dezelve met *Celeno*: hoewel de poeet *Virgilius*, indien men dien te deegh inziet, niet meer als eene Harpye, met name gedenkt, als *Celeno*: en de poeet *Homeer* twee, als *Pedarge* en *Thyella*: hoewel andere het woort *Thyella* niet voor een eigen, maer voor een gemeenen naem houden, en storm of stortwint uitleggen. Wel is uit het schrijven van *Virgilius* te bespeuren, dat' er meer als d'eene Harpye *Celeno* waer, dewijl hy zeidt, *dat de vervloekte Celeno en andere Harpyjen de eilanden Strofades bewoonden.* Maer evenwel noemt hy gene andere Harpyjen, als *Celeno*, by name, noch gedenkt nergens drie verscheide Harpyen by name.

Behalve het aengezight van een vrouwe, en onderlijf van een havik of gier, met kraeuwels, hebben eenigen ook aan de Harpyjen beeren ooren verzonnen en toe-gevoeght.

Eilant Prodino of Pruodo.

ONtrent vier Duitsche mylen Zuid-oost ten ooste van het groot eilant *Strivali* of *Monniken eilant*, en vijf mijlen ten noorde van het eilant *Sapienza*, en acht mijlen Zuid-oost ten zuide van het eilant *Zante*, en dicht ten Weste onder de kust van *Morea*, op een afstant van eene kleine mijle, en twee kleine mijlen benoorden de stad *Novaria*, leit een eilandeken, nu *Prodino* of *Prodono*, en anders *Pruodo* genoemt. Nig. Ferrar. Andere stellen het eilant *Pruodo* twintigh Italiaensche mijlen ten Noorde van het eilant *Sapienza*, veertigh ten Zuide van het eilant *Zante*, en twalef ten Weste van *Cyparissium*, een uithoek van *Morea*, nu *Capo Conello* of *S. Elia* geheten.

Door de gelijkheit en overeenkoming van namen, houden eenigen dit eilant *Prodino* of *Pruodo*, voor het geen, dat *Ptolemeus*, *Plinius* en *Mela* *Prote* noemen: hoewel *Plinius* het eilant *Prote*, als ook 't eilant *Asteris*, diep in zee voor het eilant *Ithaka* stelt: dies dit eilant *Prote* van *Plinius* het eilant *Prodino* of *Pruodo* niet kan zijn.

Op het eilant *Prodino* wonen geen menschen; maer daer op weiden vele wilde verkens. Het stont wel eer onder den Turk, maer nu onder de Venetianen.

Tusschen dit eilant en het vast lant van *Morea* is een goede reede voor schepen, op zeventien en achtien vadem, die aldaer voor Ooste en Weste winden beschut leggen. Doch moeten nessens het midden des eilants leggen: dewijl het aen de einden en daer buiten geheel diep is.

Van dit eilant tot aen het eilant *Zante*, en *Capo Tornese* of *Calvini*, in *Morea*, is de gront der zeekust zeer diep, en wegens de klippen, in de diepte gelegen, zeer scherp: dies de zeeman daer ontrent op weinige plaetsen d'ankers magh laten vallen.

Eilanden Sapienza, Caprera,
Venetika, Koagulon.

REcht tegen over *Modon*, een treffelijke koopstad van *Morea*, en voor *Capo Gallo*, een uithoek van *Morea*, en in of voor de Golf van *Koron*, (alzoo na *Koron*, een aen zee gelege stad van *Morea*, en anders, na de by gelege stad *Kalamatta*, *Golfo di Kalamatta* by het Italiaensch zeevolk genoemt) leggen vier onbewoonde eilanden in de lengte nessens elkanderen, als *Sapienza*, of *Sapientia*, *Caprera* of *Fuskello*, *Venetika*, en *Koagulon*.

De Zeestraet of Kanael, tusschen deze eilanden en het lant van *Morea*, loopt Zuid-west en Noord-oost.

Het eilant *Sapienza* leit in het gezight

A. Sapiensa. B. Kaloriea. C. Venetica. D. Modon. E. De Cust van Morea.

zight van de steden *Modon*, en *Koron*, zeven Duitsche mijlen Zuid-oost ten Zuide, wel zoo zuidelijk, van het eilant *Stroffadia*, of *Strivali*, elf of twalef mijlen Zuid-zuid-oost van het eilant *Zante*, en elf mijlen Noordwest van *Capo Matapan*, de Wester Zuidhoek van *Morea*, en met de Zuidhoek op de Noorder breete van zes en dertigh graden, en drie en dertigh minuten.

Sophian. Eenigen houden het eilant *Sapienza* voor het geen, dat by *Strabo* en *Thucydides*, *Sphagia* en *Spacteria* genoemt wort: want *Strabo* stelt het eilant *Sphagia* dicht voor de stad *Pylus*, welke zommige voor de hedendaegse stad *Navarino* of *Auarino* houden, en dicht benoorde de stad *Modon* gelegen is.

Stat. Andere houden het eilant *Sapienza* voor het eilant, dat by ouds *Enussen* geheten was.

Spon. Andere geven den naem van *Sphagien* aen drie verscheide eilanden: gelijk ook *Plinius* drie eilanden met den naem van *Sphagien* voor de stad *Pylus* stelt.

Men zeidt, dit eilant hierom *Sapientia* of *Sapienza* by d'Italianen zou genoemt zijn; dewijl de zeeluiden, die daer voor by met hunne schepen komen varen, van wegen de drooghten, met Sapientia, dat is, met wijsheit moeten toezien; om op deze drooghten gene schipbreuke te lijden. Of het eilant zou hierom den naem van Sapienza of wijsheit bekomen hebben, dewijl het vrouwvolk op dit eilant wijs is, en aenstaende dingen weet te voore te spellen.

Aen de Zuid-oostzijde des eilants is een zeer schone en vermaerde haven, *Porto longo*, dat is, *lange haven*, op Italiaensch genoemt: welke Zuidwest waerts strekt, en Zuidoost binnen.

Het is'er zes of zeven vadem diep: maer zy heeft een naeuwen ingang voor grote schepen. Ook is de wal rontom klippigh. In deze haven overwinteren de Venetiaensche galeyen.

Aen het oosteind van *Sapienza* is in zee een schone gront, op de diepte van elf, twalef, veertien en vijftien vadem water: en dienvolgens goet ankeren voor grote schepen.

Over al is, volgens bericht der Griekſche piloten, by ſtorm en onweer, voor een verlegen zeeman, onder dit eilant een goede reede te vinden. Het is een onvruchtbaer eilant.

Eilant Cavrera. Ontrent twee mijlen ten ooſte van het eilant *Sapienza*, en een halve van *Koagulon*, leit een eilant *Cavrera* of *Cavrea* of *Caprera*, en anders ook *Fuskello* genoemt: welk eenigen voor het eilant *Theganuſa* van *Mela* houden. Het is veel kleinder, als het eilant *Sapienza*, en groter als *Koagulon*.

Eilant Venetika. Een mijle beooſte het eilant *Caprera*, en twee mijlen zuidweſt van *Koron*, eene ſtad op de kuſt van *Morea*, leit het eilant *Venetika*. Beooſte dicht onder het eilant *Chio* leit eene klip ook *Venetika* genoemt. Zuid-ooſt ten ooſte ontrent eene mijle van 't eilant *Venetika*, leggen eenige drooge plaetſen in zee: als ook vele klippen, zoo boven en onder, als gelijks waters: daer men rontom zeilen kan.

Tuſſchen *Venetika* en *Cabo Gallo*, eene uithoek op de kuſt van *Morea*, is de zee wel dertig vadem diep.

Eilant Pephnos.

Pauſanias ſtelt voor *Pephnos*, eene zeeſtad van *Meſſene* of *Morea*, en twintig ſtadien van de ſtad *Thamne* gelegen, (welke *Thamne* nu *Faſilipotamo* of *Kalamata* genoemt wort) een eilant van een zelven name *Pephnos*, dat niet groter als een klip is: alwaer de *Dioskuren*, dat is, *Kaſtor* en *Pollux*, zouden geboren zijn, volgens zeggen der *Thalamaters*, of inwoonders der ſtad *Thalame*.

Stephanus noemt *Pephnos* een *Lakoniſche* ſtad: maer *Apollodorus* noemt by *Stephanus* *Pephnos* een eilant.

Miſſchien is dit eilant *Pephnos* het geen, dat anders by ouds *Sphagia*, en nu *Sapienza* genoemt wort: hoewel de ſtad *Kalamata* meer als vier mijlen van daer leit.

Beweſten de Kaep van *Matapan*, de Zuidhoek van *Morea*, (welke tien of elf mijlen Ooſt-zuid-ooſt van het eilant *Sapienza*, en byna even verre Weſt-noord-weſt, tuſſchen beide, van het eilant *Serigo* gelegen is) leit eene klip, *Raueſta* genoemt, ontrent een halve mijle van de wal.

Eilanden Enuſſen of Enuſen.

Plinius ſtelt drie eilanden met den naem van *Oenuſſen* of *Enuſſen*, (anders by *Pauſanias* *Enuſen*,) voor *Meſſene*, een lantſchap van *Peloponneſus*, nu *Morea*. *Pauſanias* ſtelt die zelve eilanden *Enuſen*, alzoo by hem genoemt, voor *Akrita*, een uithoek van *Meſſene*, en nu *Cabo Gallo* geheten. *Pomponius Mela* ſtelt voor dezelve uithoek *Akrita*, een eilant *Theganuſa*: als ook 't eilant *Cythera*, nu *Cerigo*. Waer uit men zou mogen beſluiten, dat het eilant *Theganuſa* van *Mela* een van d'eilanden *Enuſen* van *Pauſanias* zy. Laurenberg. Eenigen nochtans houden het eilant *Theganuſa* voor het geen, dat nu *Cavrera*, of *Cavrea* en *Caprera*, en anders ook *Fuskello* genoemt wort: en d'eilanden *Enuſen* of *Enuſſen* voor het eilant *Sapienza*: daer nochtans *Sapienza* het eilant ſchijnt te zijn, dat d'ouden *Sphagia* noemden. Dan ongetwijfelt zijn deze drie eilanden *Enuſſen* de genen, die nu in de Zeekaerten *Kaprera* of *Fuskello*, *Koagulon* en *Venetika* genoemt worden: want die leggen, gelijk gezeit is, voor *Capo Gallo*.

Daerna volgen ooſtwaerts d'eilanden *Cervey* en *Cerigo*, het begin of eerſte eilant van d'Archipel, aen de Weſtzijde, gelijk reeds te vore gezeit is.

SPECIAL 85-B
15432
FOLIO

GETTY CENTER LIBRARY